This is a reproduction of a library book that was digitized by Google as part of an ongoing effort to preserve the information in books and make it universally accessible.

Google™ books

https://books.google.com

This is a reproduction of a library book that was digitized by Google as part of an ongoing effort to preserve the information in books and make it universally accessible.

Google™ books

https://books.google.com

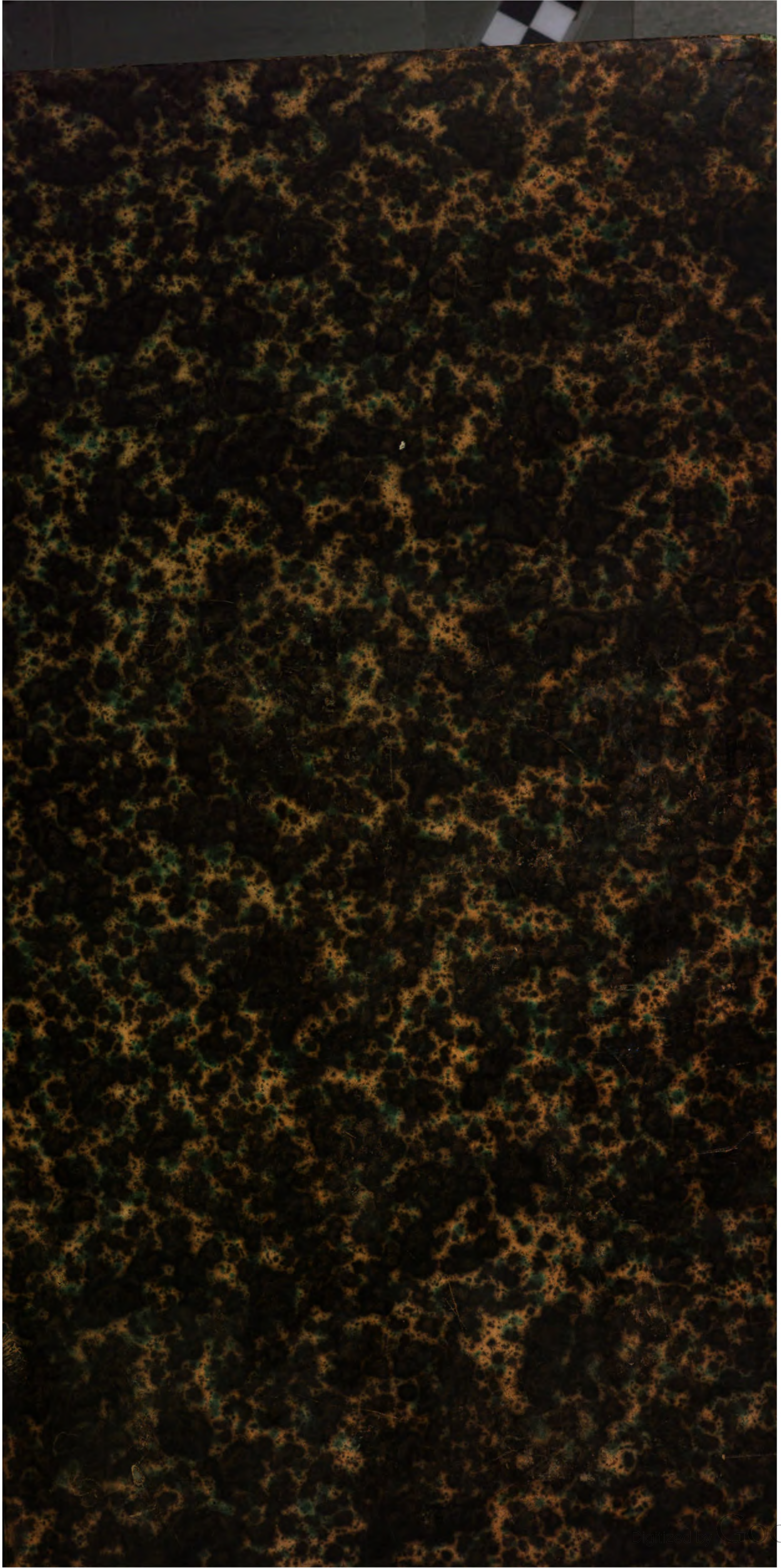

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

IG 931/3

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

PORTVGALIAE

MONVMENTA HISTORICA

Digitized by Google

Digitized by Google

PORTVGALIAE

MONVMENTA

HISTORICA

A SAECVLO OCTAVO POST CHRISTVM VSQVE AD QVINTVMDECIMVM

IVSSV ACADEMIAE SCIENTIARVM OLISIPONENSIS

EDITA

DIPLOMATA ET CHARTAE

VOLVMEN I

OLISIPONE

TYPIS ACADEMICIS

MDCCCLXVII

Digitized by Google

Digitized by Google

Diplomata, acta publica et privata, alia praeterea documenta, quibus patriae historiae cognitio et studium provehuntur, nunc jam edere in hac tertia Divisione Monumentorum incipimus; alium quod locum recte habere nequeant, nec inter historicas narrationes, vel statuta et leges in duabus primis Divisionibus contentas. Hujusmodi documenta, quae supersunt, saeculo XII vetustiora, primum quidem tertiae Divisionis volumen, juxta methodum ab ipsa Academia statutam, complecti debet. In perquirendo, describendoque non haec modo, sed etiam hujusce generis documenta ad XII, XIIIque saeculum referenda, nullomodo, ex quo colligi coeperunt, a quolibet labore et defatigatione temperatum est. Magnus ita eorum auctus est numerus; ad illa namque et autographa et apographa, quae plurima in Publico Archivo collecta manebant, adjici successive prosequuntur quaequae per tabularia et scrinia, publicae Potestati obnoxia, dispersa hic illic inventa, tam extinctorum ordinum monachorum, quam adhuc exstantium coetuum monialium et monacharum, cathedralium, collegiatarum, Conimbricensisque Universitatis. In ipsa Academiae bibliotheca quaedam ab initio hujus saeculi extabant apographa documentorum, quae temporis vetustas, vel etiam bellum tam exterorum, quam civile, quod non semel in nostram miserrime incidit aetatem, ab illo tem-

Digitized by Google

pore consumpserunt; quae profecto apographa descripta aut correcta a probatissimis viris, Viterbo, Amaral, Ribeiro, aliisque Academiae sodalibus, maximi facienda sunt pretii, praecipue postquam autographa et antiqua apographa penitus perierunt.

Inopinatus interea eventus laborem et operam Academiae ad omnia penitus, quae nobis supersunt, edenda documenta nostri Portugaliae regni fundatione superiora tantisper frustratus est : Bracarense siquidem capitulum, Portucalense, et Lamecense documenta ex suis cartophylaciis, quamvis civili Potestati subjectis, in Publicum Archivum transferri et colligi enixe renuerunt, contraque fas et societatis universae jus, rem privatam suam esse stulte clamitabant. Regii interim administri, qui illorum fundos et bona sub hasta venundare non recusabant, hoc tam falsi animi circa privatum proprietatis jus vanissimum argumentum inficiari verebantur, ac si publicam auctoritatem ad capitulorum bona venundanda agnovissent, non ita ad colligenda documenta, vel post venditionem inania, vel etiam quae nequaquam ecclesiastica, sed civilia tantum et ad rempublicam relata, cathedralium ecclesiarum, coenobiorum, monasteriorumque chartariis et scriniis custodienda in illo temporis aevo commissa, quo nullum publicum erat archivum, ubi, ut nunc, collecta et custodita manerent.

Academia nihilominus magnam documentorum collectionem jam partam diutius ineditam detinere recusans, quamquam administri tali haesitatione suam infirmabant auctoritatem, susceptumque publicum munus minime explebant, monumenta saeculo XII antiquiora, antea descripta et cum autographis, vel apographis textum suppeditantibus studiose collata, edere curavit.

Hujus non minus inceptus complementum in posterum deferens, cum aut canonicorum reluctatio, ut decet, evanescat, aut civilis potestas evanescere faciat; pluraque inde documenta vetusta, praeter ea in libris inventa, in privatis scriniis, vel ex-

Digitized by Google

terorum etiam regnorum archivis reperiantur, quae circa Hispaniarum tractum, ubi Portugaliae regnum erectum fuit, aliquam praebeant notitiam, Academia sub I Partis titulo nunc jam haec collecta documenta publici juris facere statuit.

Constitutam et hactenus constanter in edendis Monumentis tam historicis quam juridicis servatam methodum, fidelissime scilicet textus describendi, majori, si ita loquendum, cura in hac collectionis parte secuti sumus. Quicumque profecto in qualibet documentorum editione aliquid sibi mendosum visum in autographis vel apographis corrigendi libertatem presumit, non facile rationem et modum suae inveniet libertati. Non aliud ergo editori jus et fas est, quam, quae edit, documentorum pretium et valorem detegere, ubi inveniebantur, vel invenienda sunt, si forte serventur; autographa, apographa, authentica ne sint; si ad aetatem, quae perhibetur, jure referenda, et quae contra genuinitatem, si quae sint, argumenta. Caetera praeterea historicorum munia sunt : cujusvis nempe vetusti apographi, cui autographum deest, fidelitatem perquirere; verborum, sermonisque autographorum convenientiam, proprietatem, correctionemque dignoscere; artis denique critices regulas et praecepta super historica documentorum aestimatione adhibere. Quod his proculdubio maxime interest, certiores se fieri, est, nihil in editis libris immutatum, autographi, seu apographi textum ita integrum, inviolatum, incolumemque se ibi visuros reperturosque esse, ut visendi archiva, chartophylacia, scrinia, inspiciendique et adeundi Mss. collectiones taedio et defatigatione non indigeant. Praecipuum hoc istorum operum, et hujus praesentis nostri, sane pretium est.

Quod autem ad interpunctiones, siglaque attinet, ad illam scilicet orthographiae partem, quae stygmeologia appellatur, a severitate fidelissimae undequaque descriptionis paululum temperandum, praesertim in textum primaevum describendo documentorum saeculi IX, X, XI, arbitrati sumus. Per id enim temporis non aliud pene chirographarium stigma praeter inter-

Digitized by Google

punctionem cognitum erat, quam ad omnes orthographicos usus confuse, et ad libitum adhibebant, nullam sermonum distinctionis, suspensionis, incisionisque, quas nunc distincte notis signamus, curam suscipientes : rem insuper in pejus vertebant diplomatum scribae et notarii unico illo stigmate uti nescientes : nulla scribenti lex, nec norma, nec ratio erat. Documentorum igitur quaedam sunt interpunctionibus ita profuse strata, ut segetes, si dicere licet, videantur; contra quaedam adeo parcius incisa, ut in istis parcimonia et indigentia obscuritatem pariat, quam in illis prodiga abundantia; utrumque certe lectoribus minus in illius aetatis scriptis versatis magnopere nocet. Quapropter in his describendis documentis quasdam interpunctiones arbitrarias, manifesteque imprudentes, omittere, paucas tamen raro transferre curavimus, ubi supramodum obscuritatem et confusionem augebant in scriptis, quorum inquinatus, horridusque sermo omnem saepius barbariem superat.

Digitized by Google

DIPLOMATA ET CHARTAE

ANTE SAECULUM XII EXARATAE ET AD ORIGINES ANTIQUITATESQUE PORTUGALIAE UTCUMQUE SPECTANTES

PARS I

1

Donatio bonorum ecclesiae S. Joannis Baptistae, prope* Souto-Redondo, *territorio Portucalensi, ex antiquo libro regestorum Sedis Conimbricensis* Livro Preto, *sic dicto, desumptâ. An vere anno* 773 *tribuenda charta; an aeram* DCCCXI *pro* DCCCCXI *excriptorem codicis perperam scripsisse ambigimus.

773 (?)

In nomine domini nostri ihesu christi et indiuidue sancte trinitatis patris et filii et spiritus sancti. inuictissimis ac triumphatoribus sanctisque martiribus gloriosis quorum baselica discernimus et fundamus loci illius sancti ihoannis babtiste et sancti saluatoris et sancte marie semper uirginis et sancti pelagii et sancti iacobi apostoli. Ego cagido presbiter et recacis presbiter uenit nobis punctum et metum de peccatis nostris. et ad timendum diem iudicii iuxtati sumus cum fratribus nostris et suprinis nostris iam pernominamus. indignus famulus dei tesulfus presbiter adefonsus presbiter froila presbiter et alius tesulfus presbiter seruandus presbiter gunsalus presbiter filii recarecis. spem fiducialiterque sanctis illis meritis respiciamur. non usquequaque disperatione deicimur. qui uero iam teste conscientia meriti suffragium fidei supplicationum modis omnibus imploramus. Et ideo serue pauesco ut nos per uos sancti martires reconciliari mereamur domino deo uestro atque sanctorum omnium extiti ut de paupertate nostra sancte ecclesie nostre aliquantulum et uoto imploramus pro uere scriptum est : Vouete et reddite domino deo uestro. Et ideo omnia *(?)* fac et operi et ipsa nostra deuotione implere procuranimus atque concedimus ipsis sacris altaribus ab ea de sanguinibus aut de propinquis qui in uita sancta perseuerauerint habeant omnes nostras hereditates quantas habemus augmentare potuerimus usque ad obitum nostrum uillas prenominatas ipso acisterio quod fundamus cenobio sancti ihoannis de uilla de ualeiri et uilla de fontanelas et uilla canelas medietate et uilla pinopero et condesindo duas partes uilla cortegaza v^{a} et uilla sinobilani m^{a}. et uenit ad nos arias mauriniz qui erat nepos de cagido presbitero qui fuit filius maurini qui fuit presor et adtestauit ipsam uillam que iacet ubi rio medianus discurrit. et exparte cum uilla eurobas uoso et leuase ad illum portum de et iñde per illo aroio et fer in illa fonte. et exinde per illo uado qui auia ad illum montem et torna ad illo rio et concludit integro. et ego esdulfu et andeiro et gontado uenit nobis infirmitas prope obito nostro. et placuit nobis pro remedio animarum nostrarum. Damus et concedimus ad locum illius sancti ihoannis babtiste medietates de omnibus nostris hereditatibus quantas habuimus. et ibi concedimus ipsam hereditatem que dicent medianas. et iacent inter uilla de patre et uilla canelas et uilla auelaneda. et de hereditate de pater donelizi m^{a} pro remedio anime mee. et medietatem de sancti iacobi de eurobas uoso quos fui de aspaio baloremoto. damus ipsas uillas ad locum illius sanctis. tam in uita nostra etiam et post obitum nostrum. et habent iacentiam ipsas uillas subtus mons sauto rodondo territorio portugalensi per suis terminis et locis antiquis cum quanto in se continet et adprestitum hominis est. Damus illas pro uictu atque uestitu monachorum uel pro uolumine librorum in locis illius ad ecclesie deseruiendum uel elemosinas pauperum. tam in uita nostra quam obitum nostrum usque in sempiternum. Et si ex propinquis nostris aut de sanguinibus nostris uel extraneis qui contra hanc seriem testamenti ad irrumpendum uenerit uel uenerimus aut uendere aut extraneare in aliaque parte aut auctorizare noluerimus illas uel non potuerimus illas uillas et extraniamus illas de illo testamento quod facimus ad locum illius sancti ihoannis. in primis sit excommunicatus et extraneatus et separatus de domini

Digitized by Google

nostri ihesu christi. et cum iuda traditore habeat participium et dampna secularia amen. Et si unus ex nobis uel aliquis homo uenerit uel uenerimus hunc nostrum factum ad irrumpendum pariemus post parte et qui isto testamento tenuerit duo auri talenta. et quantum infringere in duplo et iudicatum et qui urbem ciuitas imperauerit. et hunc factum nostrum habeat firmitatem. Facta series testamenti nodum erit XIII° kalendas magii. Era DCCC^{a}XI^{a}. Nos supranominati cagidus presbiter et careus presbiter Gesulfus presbiter adefonso presbiter Froila presbiter et alio gesulfo presbiter seruandus presbiter conaluo presbiter in hac serie scripture manus nostras roboramus ++++++++++++. Et addimus sancti mametis qui est fundatus inter uilla palaciolo et uilella minus inde III.^{a}

Aias *(sic)* mauraniz conf. —Gontemiro M. conf. —Salmiro M. conf. —Nebozanom conf. —Visterga conf. —Abba siluani conf.

Cidi neboaaniz test. —Egareus test. —Gontado test. —Dono pataizi test. —Abomas diaz test.

Gondesindus eitor test. —Donanna niconiz test. —Eita baltasariz conf. —Don facame conf. —Abacatom conf.

II

Ex perantiquo codice qui inscribitur Liber Testamentorum ***Laurbanensis Monasterii. Ordonius I post annum*** 850 ***usque ad annum*** 866 ***regnavit : perperam ergo aerae*** DCCCXV ***charta haec tribuitur.***

850-866

Testamentum de algazala. de ordonius rex. et de lauredo

Hordonius rex. uobis iusto abba uel fratribus uestris. per huius nostre preceptionis iussione testamus atque concedimus uobis in suburbio de conimbrie uilla que dicunt algazala cum quantum adprestitum ominis est. uineas pumares terras ruptas uel inruptas. Et alios uillares iuxta ribulo mondeco nomine lauredo et sautelo ipsas supranominatas per suos terminos anticos in omnique circuitu per locis suis seu uel cum omnibus prestationibus suis quicquid in se continent. omnia ab integro uobis testamus atque concedimus post parte nostra uel ecclesia sancti mametis pro remedio anime nostre et parentum nostrorum et in onore sancti pelagii. Habeatis uos firmiter et fratres qui in uita sancta perseuerauerint de nostro dato perenniter abiturum. Facta scriptura testamenti. Notum die pridie nonas septembris. Era DCCC^{os} XV. Et nullum non ordinamus qui uos pro inquietare presumat pro nullaque actione. Et si aliquis omo uenerit uel uenerimus tam nos quam ex *prosapie (?)* nostre ipsas uillas que nos testamus infringere uoluerint. In primis sedeat excomunicatus et cum iuda domini traditore habeat participium in eterna damnatione. Hordonius rex hanc concessionem nobis *(sic)* manus meas r—oboro et confirmo.

Vutierre mendiz conf. —Domnus garseanus conf. —Trastemirus diaconus test. —Dagaredus presbiter test. —Lubanus archipresbiter test. —Songemirus presbiter test. —Rodorigus presbiter test. —Ranemirus rex. —Gundisaluus moneonis conf. —Nepuzanus conf. —Sub christi nomine ouecus episcopus legionemsis sedis conf. —In christi nomine dulcidius dei gratia episcopus uisense conf.

III

Ea quae circa annum quo datum est Testamentum de Algazala ***notavimus, hic etiam notanda sunt. Descripsimus ex eodem codice Laurbanensi.***

850-866

Testamentum de uilla de Ydriz et de suo seruo nomine picon

In nomine domini. Hordonius rex in domino salutem eternam. Dubium quidem non est sed multis manet notissimum eo quod preendiderunt uilla tui serui nominibus picon et ego ordonius uilla prenominata uilla coua ad portu de latrones. quod obtinuit Ydriz cum suis parietes et suis uiciis et terminis antiquis. et cum omne illorum prestantia quicquit ibidem adprestitum ominis est. Ita ut ex presenti die et tempore secundum eam preserunt tui serui abeas eam de nostro dato firmiter in uita tua. et post obitum tuum sedeat illa uilla et ille seruuo que sursum resonat post parte monasterii lauribanus in onore sancti mametis et san-

Digitized by Google

cti pelagii pro remedio anime nostre et parentum nostrorum diue memorie. Quo iurationem confirmo per deum patrem omnipotentem quia contra hunc meum factum nunquam ero ad inrumpendum. Et insuper quantum temptauerit in quatuor duplo componat. Facta karta notum die III kalendas octobris. Era DCCC XXXXVIII.ª

Hordonius rex hanc scriptura confirmationis a nobis facta conf. *(?)* —Sub christi nomine nausti episcopus conf. *(?)* —In christi nomine froarengus episcopus conf. —Sub christi nomine Juuarius episcopus conf.— In christi nomine recaredus episcopus conf. —Sub christi nomine sauarigus episcopus conf.

IV

Album servorum episcopi Nausti. Descripsimus ex **Livro Preto**, *Conimbricensis Sedis.*

867-912

Carta diuisionis

In nomine domini. Factus est colmellus diuisionis inter domno nausti episcopo post parte eclesie sancte marie sedis colimbriensis et filios petri et sarracine de seruus uel ancillas filios uel neptos abiti et uedragese. Vnde euenit in porcionem domni nausti episcopi post parte eclesie iamfane *(sic)* filii uel nepti ildoie qui fuit filia aluiti et uedragese. id sunt notati cx extra filios et neptos fragulfii quos in re diue dimisimus. Vnde uenit in porcionem de filios petri et sarracine filie uel nepti sisegundie que fuit filia aluiti et uedragese. et addiuimus ad ipsos de filios uel neptos gomesindi id est sisildi cum filios uel neptos extra medietate de filios uel neptos dadine quos de nocia talimus fiunt cx. Et de filios uel neptos gomesindi qui fuit filia auiti et uedragese qui de ista noticia supersunt. Et uenit in porcionem domni nausti episcopi post parte iam sepedicte eclesie de filios uiuituri id est samuel cum filios IIIIor. auito cum filio uno. mulierbo cum filio uno nimenti nomine. hegelo cum filios Vque neptos IIos. uimara cum filios. Vli nepto I. De filios iuuini. gaudunia cum filios VI. cetronio cum filios II. egaredo cum filio uno. emundino cum filiis suis. aluaro cum filiis suis. et uaduuara. De filios frogulfi. ciandila cum filios V et neptos. elison et filios ansemundi IIos. cerocia et iuuinio. fiunt XXXXªVIII. Et filios petri et sarracinc. De filios iuuini. lustri cum filios tres. materna cum filio uno. liuilo cum filios VI. gunderona cum filio Io. atanagildo cum filiis suis. De filios uiuituri. petri cum filiis suis III. tumtuldo cum filios III. nonninna cum filios III. nandulfo cum filios tres. V. marie cum filio Io. De filios fragulfi. ascanto cum filios V. guisenda cum filios IIIIor. fiant XLVIIIo. Sub christi nomine nausti episcopus confirmans. Lvcidus ad persona androitus. aragunti gudilolfi adefonsi et de filios theodani. confirmans. Qvi presentes fuerunt Vimara diaconus.

V

Ex antiquo libro regestorum Collegiatae Vimaranensis **Livro de D. Mumadona**, *sic dicto, descripsimus.*

870

Kartula de sancto michaele de negrellus

Domnis inuictissimis ac triumphatoribus gloriosissimorum martirum uirginum et confessorum sancti michaeli archangeli sanctorum adriani et natalie Sanctorum sixti episcopi Laurenti archidiaconi Sanctorum cosmas et damianos Sancti donati presbiteri Sancti saluatoris et reliquias eorum corum baselica sita et fundata est in villa negrelus territorio bracharensis urbium portugalensis secum sancte marie subtus mons cauallus prope riuulum haue. Et ego indignus et peccatores flomarico et coniugea mea Gundila. scelemondo et uxorem mea astragundia. edificauimus sub uno consilio et cum dei adiutorio et per sanctificationem Gomados dei gratia episcopus. edificauimus istius domum in nostra villa que presimus cum cornam et albende Adefonsus principem et comite lucidii vimarani. et sacrauimus eam cum ipsos dominos Gomadus episcopus. et ordinauit nobis ipse episcopus que fecesémus ei date et ingenuassemus eam pro remedio animabus nostris. et dedimus ei in circuitum ipsa ecclesia pro sepultura corpora secundum canonica sentencia docet et pro toleradura fratrum in circuitum et quanto nobis tribuimus. et unus cum alios unum consilium elegimus testamentum : que spontanea morte corporea de hoc seculo ad alia uita humana transferuntur animas qualis namque illuc semper uenire considera. quia hic ad bona ad ienera morte de hoc seculo. et enim dominus dicens. edate et dabitur uobis. illic omnia

Digitized by Google

que in hunc mundum ad usum hominis conferuntur adeo credemcia corde et corpore per ita domini semper in uenationem *(sic)* tuam mens ista permaneat pro his ut memorie sumamus pro uestro sufragio apud deum dominabit omnia ordinantur. praesta domine ut semper in uenerationem tuam omnium et desiderate eterne uite. Istoque apostolica percurrere cursum legitur iam supradictus flomaricus et Gundila. scelemondo et astragundia. cum omnibus adespliuit. Concedimus uobis dominis nostris iam supranominatò ipsius locis cum suis dextros et corporalibus secundum illum edificauimus cum integritatibus suis. et adicimus ibidem cruce calsa calicem libros ordinum comitus et passio sancti christoforis casas cubos cubas et omnia edificia cum intrinsecus suis que ibidem est. concedimus ad ipsius locis et presbiteros et fratres qui in uita sancta perseuerauerint tam propinquis quam extraneis que in uita monastica perseuerauerint habeant et possideant pro remedio animas nostras perpetuo uindicet omnia ista que in testamento resonant. et in die sancti michaelis que est repromissionis noster ipso die memorie nostre scient in memoribus eorum unde mercedem accipient ante tribunal domini nostri ihesu christi. et quod hunc non sciat monacus uel quelibe generis uendendi aut donandi non ad rex non ad comite non ad episcopo non a deouote non liceat uindere nec extraneare nisi tantummodo sacerdos uel ex generis noster habeant et possideant. et qui hunc factum nostrum ausus fuerit irrumpere. in primis sedeat excomunicatus et a deo separatus et descendat super illud qui talia commiserit quod descendi super datan et abiron. et sodoma et gomorra uiuos terra illos absorbuit. et qui talia commiserit non resurgat cum iustus sed cum impiis et sceleratos. et insuper pariat isto que in testamento resonat im duplo perpetim habiendum. Facto series testamenti notum die quod erit m° Idus februarii. Era d^a.cccc^a.viii^a. Fromaricus et gondilo scelemondo et astragundia in hac series testamenti manus nostras roboramus.

Ansila presbiter test. —Viliulfus presbiter test. —Tagius test. —Selmirus test.
Ebreguldus test. —Sensol test. —Groualo test. —Tanagildus test.
Besnace test. —Monderico test. —Amando test. —Belmirus test.
Palmatius presbiter notuit.

VI

Donatio bonorum ecclesiae de **Sozello** ***facta. Exemplar quod superest hujus diplomatis ex chartophylacio Monasterii de*** **Pendorada** ***in Publicum Archivum delatum textum nobis praebuit. An autographa sit charta, sive apographa, merito dubitatur. Vid.*** **Ribeiro, Observações de Diplomatica, pag. 14** (nota).

870

Christus. In nomine domini nostri Jhesu christi. In honore sanctorum Apostolorum Martirum confessorum Atque uirginum et omnium chorum angelorum salutem Aeternam amen. Ego cartemiro et uxor mea Astrilli abuimus filios et filias nominibus fofinu et gaton et arguiro et uistremiro quinilli et aragunti. et peruenerunt illos filios barones ad ordinem monacorum. et accepit inde fofinus ordinem primiter habitantem in eclesia uocabulo sancte colalie uirginis fundata in uilla sonosello de presores de ipsa uilla. Ego cartemiro et astrilli una cum filiis meis fundaui eclesiam in nostro casale proprio exepre de nostros heredes uocabulo sancti saluatoris sancti andree apostoli sancte marie uirginis et sancti thome apostoli sancti petri apostoli et sancte leocadie et sancte cristine uirginis. Ego cartemiro et astrilli accepit uoluntas dei. et factus de ipsa eclesia cum ipso casale testamentum post partem de propinquis nostris. et pro remedio animas nostras et omnes defunctorum que in ipsa eclesia sepulti sunt. Contestamus ad ipsa eclesia illa hereditate per suis terminis que habuimus de presuria que preserunt nostros priores cum cornu et cum aluende de rege et habuimus vi^a de ipsa uilla que habuimus per particione et medietate de illa fonte de salmegia. contestamus cum suo ornamento eclesie libros casullas uestimenta altaris uel templi cruces super euangelia et corona et calice et patena argentea. contestamus in ipsa eclesia cum quantum ominis hic aprestitum est. signum caballos equas boues et uaccas pecora promiscua cubus et cupas lectos et catedras mensas sautos et pumares amexinares uineales terras ruptas uel barbaras casas lacar petras mobiles uel inmobiles. et diuidet ipso casal ubi ipsa baselica fundata est per casal de louegildo. et inde per rego qui descorret a casa de trasmondo. et inde per ipso uallo et suos dextros et tornat se unde primitus inquoauimus. Ego cartemiro concedo ibidem larea que iacet in çimá de ipso uiniale. et habet ipsa larea im amplo vim° passales et in longo peruallatur. contestamus ipsum quod in testamento resonat ad ipsa eclesia et ad propinquis nostris fratrum uel sororum monacorum uel clericorum. et qui bono fuerit et uita sancta perseuerauerit habeat et possideat. contestamus ipsa eclesia cum omnia sua ornamenta et sua prestantia. et qui hunc factum nostrum inrumpere quesierit uel extraneare uoluerit sedeat separatus et excomunicatus et cum iuda traditore habeat participium. et insuper pariat due libra auri bina talenta et a domno qui illa terra imperauerit aliud tantum. et hunc factum nos-

Digitized by Google

trum testamentum plenam habeat roborem. Notum die erit pridie kalendas magii era DCCCC VIII.ª Cartemiro et astrilli in hoc testamento manus nostras ro++uoramus.

Gaton abbas confirmo —Zalama abba conf. —Randulfus presbiter conf. —Biatus presbiter conf. —Gundisaluus conf. —Elias presbiter conf.

Pro testes —Aluaro testes —Trasmondo test. —Gondulfo test. —Viliatus test. —Vimara test. —Gaton test. Menendus presbiter notuit.

VII

Donatio ecclesiae de* Sozello *superaddita donationi anno* 870 *factae, et in ipsa charta scripta.

874

Fofino. Gaton. astrilli. Arguiru. Vestremiru. Guinilli. et Aragunti placitum facimus inter nos unus ad alios per scripturam firmitatis notum die quod erit IIII.º nonas aprilis era DCCCC.ª XII.ª super ipsa eclesia et super nostras hereditates quantas habuerimus et ganare potuerimus usque ad obitum nostrum. que non habeamus licentiam super illas nec uindere nec donare nec testare in parte extranea nisi unus ad alios. aut ad ipsa eclesia uocabulo sancti andree apostoli. et qui minima fecerit et istum placitum excesserit pariet parte de que isto placito obseruauerit x boues de XIII.m XIII.m modios et iudicato. nos pernominatos in hoc placito manus nostras ro +++++++uoramus.

Pro test. —Oliti test. —Tramondu test. —Arguiru test. —Menendo notuit.

VIII

***Donatio supplectilium aliorumque bonorum ecclesiae de* Soalhães *facta. Canonicis Sedis Portucalensis renuentibus, ex chartulario ejusdem sedis,* Censual *dicto, describere nobis non licuit. Desumpsimus ex* Ribeiro, Dissertações Chronologicas, T. IV, P. II, pag. 147.**

875

Dominis invictissimis et gloriosisimis, at triunphatoris santisque Martiribus gloriosis Santi Salvatoris et Sancte Marie semper Virginis, et Santi Michaelis Archangeli, Santi Mametiis quy ibidem sunt recondite, et quorum Baselice Santi Martini Episcopi, que est fundata in Villa de Suylanes, subtus mons Genestaxo, secus rivulum de Gallina, et flumen Dorio, territonio Anegia. Ego humile, et servo Dei Santom Presbitero, qui expontanea morte corporea de hoc seculo ab aligo humano transfertur anima, qualis nanque illic semper venire considera, quya hic ad bona peragenda corde et corpore putita monet enim nos Domine dicens, date, et dabitur vobis, licet omnia que in hunc mundum ad usum homnis conferuntur a Deo que creantur omnia ordinantur, tamen valde Deo dignum est unde hec quod accepimus unusquisque in hunc mundum ex hoc complace parce oblationis in instinctu ut per hec enim sivi quisque futura cumula premia per quem presentia coram Deo digna dispensa unde se ad talibus sua gens oberibus, dum vota atque donaria sua et populi Irhaelitici dedit errare dicebat tua enim sumus Domine et omnia que de manu tua accepimus et dedimus tibi adeo isperventi oraculis pro hi mereamur Sanctorum suffragia apud Dominum, et ad cunctorum nostrorum nexibus absolvit pecaminum et desiderate eterne vite studium placiter procurrere paxum. Ideo et Domine Sancte et dizimus offerimus atque concedimus sacris santis altaribus ecclesie Martiribus sive qui ejus fratribus Monachorum Sororum precepto dominico perseverantes fuerint : in primis .i. ad aram Dei vella vel vestimenta libros perfectus signum ad ejus medei lorum mirabilus casa cruce calice adque corone vel omne vestimentum Monachorum : id et aicimus jumenta rectilia sive cum volucrum arietum aurum vel omne ornamentum domorum : idem addicimus suos dextros per suos terminos antiquos XII. passales pro corpora sepeliendum et LXXII. pro tolerantia fratrum vel sororum ut cum Dei adjuvamine ac mentare, ac ganare possent usque ad obitum meum : concedoque in vestimento resonat ad ipsius locius santi, ut in vita vero mea serviat mi et post ovitum vero meum ad fratres et sorores vel presbiteros propter quis meis qui bonus fuerit et in ordo sacerdotali extiterit, et in consilio bene viderit habeat et possideat et a parte Potestatibus et Episcopus, Reges, vel Comites ad cuiquam leiga omine nec videndi nec donandi non adtribuemus licencia, set de carorum nostrorum habeant et possideant et in perpetuum judicent. Si quis tamen quod fierit minime

Digitized by Google

credidit et aliquis homo venerit de genere nostro aut de genere omnium quy hoc factum nostrum temptare vel inffringere voluerit in primis sit excomunicatus et segregatus et cum Juda proditore habeat participatio et in eterna pena et nunquam finienda, et insuper pariat post parte testamenti et ipsius loci sanctis et ad pieniem ipso que in testamento resonat in qua duplum et insuper auri talenta duo et ad partem Potestatis qui illa terra imperaverit alio tantum judicato componarem, et hoc factum nostrum in robore permaneat constabilitate. Factum seriens testamenti quod erit III Idus Januarii Era D.CCCCXIII. Santom Presbitero a mea facta manu mea roboro. Sarrazinus testes, Asthupho testes, Domno testes, Alffonsso testes, Plazentius testes, Saturninus testes, Staveano testes, Gaton testes, Belza testes, Moabar testes, Renovate testes, Rezin testes, Ideninu testes, Daniel testes, Gitesinde testes, Ramiro testes, Ubeco testes, Veulfũ testes.

IX

Fundatio cujusdam ecclesiae in **Lordosa**. *Charta autographa quae in Publico Archivo servatur, olim in chartophylacio Collegii,* **da Graça** *dicti, Conimbricensis custodiebatur.*

882

Christus. In nomine patri et filii et spiritus sancti. domnis inuictissimis ac triumphatoribus sanctis martiris petri et pauli sancti migaeli arcamgeli. cuius baselica fumdamus in uilla quod uocitant lauridosa inter duas annes kaualuno et cebrario subtus monte petroselo territorio anegrie. ego serbus dei muzara et zamora damus adque concedimus ad deum et ad ipsa baselica que nos fundamus in nomine sancti petri et pauli et sancti migaeli arcangeli. damus ipsa uilla ubi ipsa eclesia fumdamus in omnique circuitu suos dextruos sicut kanonica sentemtia docet : duodecim pasales pro corpora tumudamdum *(sic)* et LXXII^{os} ad toloramdum fratrum adque indigentium et foru dextruos ipsa uilla pro ubi illa obtinuimus de presuria pro suis locis et terminus antiquiis cum pascuis padulibus montes fontes petras mobiles uel inmouiles aquis aquarum uel sesicas molinarum terras ruptas uel barbaras arbores fructuosas uel infructuosas accessum uel regressum cubus cubas lectus kadedras mensas signum de medalo cruce kapsa calice de ariemto cum quamtumque ibidem aprestamo ominis est. damus atque concedimus ipsum que sursum taxatum est pro remedio animabus nostris ad ista eclesia adque sacrcsancto altario quod subra taxatum est. concedimus ut diximus pro uicto atque uestimentum monagus et fratres et sirores et propinquis nostris et qui bonus fuerint et in uita sancta perseueraberint seculariter et uia monastica obtinuerint in ipso loco. sibe pro luminaria altariorum uestrorum uel elemosias pauperum. sicut lex et canonica sententia docet. et ibi notuimus ut nec uimdendi nec donandi neque a rex neque ad comnide neque ad episcopo neque ad numlo omine inmitendi. set sidea semper inienua usque in sempiternum. et post parte propimquis nostris et qui unc facto nostro infringere uel conare tentaberit reus sit ad sancto comunione separatus et cum iuda traditore accipiat participio in eterna danatione sint dimersit *(sic)* in baradro inferni ubi fletus et ullulatus et anathema marenata accipiat. et in conspectu domini. et non abeant cum domino in prima resurectione ressusitandi. nisi percusus *(?)* ad eclesia et ab omni cetum christianorum ..... et insubra parient tantum et alium tanto quantum inde abstulerit et insuper auri talemtum post parti testamenti et coram pontificum. et iudice suo iudigado. et anc scriptura testamenti plena abea firmitate : notum die quod erit VI kalendas abriles era DCCCCXX^{a}. muzara et zamora in hanc kartulla testamenti manus nostras.

Didagu conf. —gumsalbo conf. —uermudo conf. —gutierit conf. —uiliulfo conf. —sisnando conf.

Uimara conf. —gundiarius conf. —quiriagus conf. —gudesteo conf. —gudino conf. —iauini conf.

Floresindo test. —mido test. —pelagio test. —gaton test. —sendino test. —iaquinto test.

Rodorigus abba conf. —Joanne abba conf. —uermudus presbiter conf. —gunsalbus presbiter conf. —didagus presbiter conf. —frariulfus presbiter conf. —froila presbiter conf.

Gudinus presbiter notuit.

X

Charta venditionis quorundam bonorum prope flumen **Paiva**. *Apographum saeculi* ***XI****, ut videtur, ex chartophylacio Monasterii Araucensis in Publicum Archivum delatum textum nobis suppeditavit.*

883

In dei nomine ego balteiro et uxor sua nomine ogenia uobis kartemiro et uxor sua astrilli. uiliado et uxor sua nomine teodoriga. bonoso et uxor sua eilo. ermigio et uxor sua froili. Placuit nobis atque conuenit nullis-

Digitized by Google

quoque gentis imperio nec suadentis artigulo sed propria nobis accessit uoluntas sano animo atque integro consilio ut uinderemus ad uobis sicut et uendjmus iamdictis kartemiro et heredibus tuis uilares nostros proprios que dicent baltar et alio que dicent uillarino et fer a pauia et diuident ipsos uillares cum uilla canas et cum uilar deredes et cum pardellas usque ad foce de pauiola et de alia parte per pausaduro usque in canas et inde iuso a pauia in prono uendimus ad uobis ipsos uilares iam superius nominati per suis terminis antiquis terras cultas uel baruaras arbores fructuosas uel infructuosas sautos pascuis paadulibus aquis aquarum paredes auellanales portu per suis terminis et locis antiquis acesum uel regresum quantum super terra uel sub terra et acepimus de uos precio LX modios que nobis bene complacuit et de precio aput uos nicil remansit in debito ita ut de odie die et tempore siant ipsos uilares de iuri nostro abrasos et in uestro iure uel dominio sint traditus uel confirmatu abeatis uos et omnis posteritas uestra siquis tamen quod fierit non credimus aliquis homo uenerit uel uenerimus ad inrumpendum contra hanc kartula uenditionis que nos ad iudicio deuendicare non potuerimus que pariemus ad uobis illos uillares dublados uel quantum ad uobis fuerit melioratos facta cartula uendicionis undecimo kalendas Januarii Era DCCCC XXI^{a} balteiro et uxor sua ogenia in anc kartula uendicionis manus nostras rouorauimus i sunt testes atina test. sando test. aumiro test. midon test. numtimiro presbitero test.

XI

Amplissima donatio regis Adefonsi Ecclesiae episcopali Conimbricensi facta. Hoc diploma juris publici fecit RIBEIRO (Dissert. Chronol., T. I, pag. 25) *sed minus accurate quam decebat. Noviter edimus ex* Livro Preto, *Conimbricensis Sedis.*

883

In nomine domini. Adefonsus rex et exemena regina uobis patri domno sisnando episcopo in domino salutem. Inter ceteras acciones quas pro regni nostri utilitatibus pia miseratione exponimus illud ad remedium anime prouenire confidimus si sanctis ecclesiis largitionis munera prelargimus. et ideo inter cetera que donamus per huius serenitatis nostre prêceptionem donamus atque concedimus uobis post partem patronis nostri sancti iacobi apostoli ubi uos presul cognoscimini esse. In territorio colimbriense uillas id est uillam in ripa de fluuio uiaster cum ecclesia sancti martini et uillam crescemiri et iuxta fluuium certoma uillam cum ecclesia sancti laurentii et terciam porcionem de uilla trauazolo inter agata et uauga. Omnes has uillas cum terminis et adiacenciis suis. Et siquis de iuri ecclesie uestre alienare presumpserit maneat sub anathema in eternum. et hec scriptura plenam habeat firmitatem cum omni suo debito et censu. Dato dono nostro VII° kalendas octobris. Era DCCCC^{a} XX^{a} I^{a}. Anno gloria regni nostri feliciter VIII° X°. Adefonsus rex manu mea conf. Exemena regina conf. Ermegildus episcopus conf. Naustus episcopus conf. Sarracenus conf. Ermegildus maiordomus conf. Gauinus conf.

XII

Charta fundationis et dotis quarundam ecclesiarum inter flumina Durium et Vaugam. Ex autographo, quod olim in scrinio Monasterii Petrosensis, postea in chartophylacio Universitatis Conimbricensis servabatur, et nunc in Publico Archivo invenitur, descripsimus.

897

Christus. —Dubium quidem nom est set plerisque manet comnitum adque ordinamus eum in ueridate : Heo quod ego gondesindus prolis erus et adosinda acepit mulier in coniumgio nomine enderquina conmento pala filia dux menemdus gutierizi et ermesinda iermana de domna geluira regina que fuit mulier de ordonius rex mater ranemirus principe unde abuit filius nominibus suarius ermesinda et adosinda et froilo. et ista froilo fuit cum infirmidate nata in nostro pecato quia non est pro inleigato sedere. et quando uidimus tale uisionem que nobis dominus dedit in nostro pecato quintamus nostro ganato et nostras uillas et engenuamus nostros serbos ut dominus sedeat propitius ad peccatis nostris. et facimus mõnesterios in nostras uillas que sunt inter durio et uauga in uilla acibeto it est uogabulo sancti migaheli arcangeli et sociorum eius et in uilla sanganeto monesterio uocabulo sancti cristoforo et comitum eius et sancta eolalia que ibidem ab antiquis fundata est. et testauimus ad ipso acis-

Digitized by Google

terio de aciueto uilla de fornos media et quinta de nostro ganato et de nostras ereditates de durio in uoaga *(sic)* et ipsa uilla ubi fundatum est integra pro suis antiquiores terminis et acisterio sancti christoforo ipsa uilla sanganeto integra pro suis terminis exeptis uilar de elderiz que dedimus ad abdelgar mauro. et inter dorio arcis ripa tamar fecimus monesterium in uilla uocidata dides it est uocabulo sancto petro. et testauimus ad ipso acisterio v[a] de nostras uillas de quantas abuimus in ipsa terra. nominibus ipsa uilla dides integra cum aiuncionibus suis uilla salseto uilla de uanzas et uilla tercolegio ipsas uillas integras. et in territorio karnota larinio integro et in nemancos uilla ermilli integra uilla mallis. et post hec ipsum factum dedimus ipso acisterio in manus de domno desterigo aba et illos acisterios inter durio et uoaga aciueto et sangane ad ipse abba iam nominato ut sedeat ista filia mea froilo in ipsos acisterios sub manus de ipse abba et conteneant ea et sub manus de domna geluira abatisisa. et dedit ad ipsa filia mea c de meos serbos inter barones et mulieres ad deseruiendum sicut in mea v[a] exirunt ut seruiant ad illa pro ingenuos dum uida uissceri et post ouito suo uadant ubi uol*u*erint illos et filios et neptos qui de eos nati fuerint et ex proienie illorum et non abeant licentia ex genere meo acrepantare illos pro a seruicio. et post hec migraui ipsa conpare mea enderquina de oc seculo. et partibi cum ipsos filios meos iam superius nominatos meo ganato et meas uillas et mea criazom. et uenit in porcione filias meas ermesinda et adosinda uilla abientes in ripa flubio durio. et ista adosinda presit ea ansur et bemfrogia sine mea iusione. et migrauit ipse ansur de oc seculo et non abuit de ea filio. et fecimus monesterium in ipsa uilla uocabulo sancta marina et testauimus ibidem ipsa uilla integra ad ipso loco. et illas uillas que uenerunt in porcione de ipsa filia mea adosimda contestauit illas adcisterio de sanganeto uocabulo sancti christofori et sancta mafada que in ipsa uilla sunt fundatas. it sunt inter durio et mondego prenominatas de uilla quiaios m[a] integra cum aiuncionibus suis et mediedate de eclesia uocabulo sancti mamete que in ipsa uilla fundata est et in ripa uauga uilla de seueri et mediadate de illa uarcena de caruonario et in ezebrario uilla de bigas quos fuit de froila lopo uilla de ermoriz que est circa lagona de auille. Et ego gondesindus cum pecatorum molle depresus in spe que fiducia meritis eius respiro ut abolendis peccatis meis facerem testamenti sicut et facimus pro remedio auorum et paremtum meo*rum* etiam simul et mea de monastario labra que est fundato ab antiquo in ripa maris comodo est conclusu de *aqua* in aqua et de karia antiqua usque i mare pro remedio anime de ipsos ienitores meos simul et mea. et de illa alia uilla m[a] minus m[a] sicut uenit ad filia mea froilo in porcione per suos terminos et eclesia de sancta eolalia de gondomar integra et alia eclesia de sancto petro de kauso et uilar que est in monte de kauso integro et illa eclesia de sancto martino de ualongo integro sit uenerunt ad ipsa froilo in porcione. et testauimus illas ad ipso logo sancti salbatoris et sancti christofori et comitum eius martirum et lignum sancte crucis que in ipso acisterio labre sunt recondite et ad fratres et sorores que ibi sunt auitantes uel qui ibidem dominus superduxerint et in uida sancta perseber*aver*int sub manus de ipse abba et de ipsa filia mea iam superius nominata. abeant et posideant istó que in testamento resonant de illos monastarios teneant illos sanos et intemeratos post parte confessionis et nec uindant nec donent ne parient de isto que in testamento resona neque ad rex neque à comite neque ab episcopo ducense nec ad numlo ie*ne*ris omo tam uos quomodo et posteritatis mee que ibi auitantes fuerunt numla licentia non aueant de isto que in testamento resona in numlaque pars inde aligo extraniare pro numlaque actio nec uinder nec donar nec testare. et aliguno omine de isto que in testamento resona aligo inde quesieri dare in alia parte ad qualiue omine non aueat licentia pro illo dare de sub ista scriptura et sedeat excuminigatus et cum iuda traditore abeat participio in eterna damnatione. et in propter damna secularia parie post parte ipsius testamenti quanto inde dederit duplato et insuper auri talenta et a rex au comite alio tamto. et unc factum nostrum plena obtineat firmidate in cumtis temporibus rouorem. Facta series annitio testamenti nodum die erit viii° kalendas marcias era DCCCCXXXV.[a] Gondesindus prolis erus et adosinda in anc series testamenti manum mea confirmo —Gondesindus + —Menendus menendiz confirmo —Suarius diagunus confirmo —Adosinda manus mea quos fecit confirmo + —Teodila gudiniz confirmo —Gudinus gundesalbiz confirmo —Rodorigus confirmo —Rodosindus diagunus confirmo —Tello teonanizi confirmo —Froiloni manus mea confirmo + —Ranemirus presbiter qui hec notuit manus mea.

XIII

Compositio inter episcopos Conimbricensem et Iriensem super Ecclesiam de Aguas Sanctas *in diocesi Bracharensi sitam. Ex autographo ab scrinio sedis Conimbricensis in Publicum Archivum delato.*

906

Non est enim dubium sed plerisque cognitum eo quod orta fuit contemptio inter partem domni nausti colimbriensis sedis episcopi et domni sisnandi hiriensis sedis episcopi pro eclesia et uilla uocabulo sancta eulalia

Digitized by Google

que scita est in silua scura in territorio brakalensis sedis ubi dicent aquas sanctas quot prehendiderunt homines domni nausti-episcopi. id est. minizus cum suos filios et sua kasata. et de parte domni sisnandi episcopi adulfus abba. et pro id coniuncti fuimus in oueto et postea in sancto iacobo ad archis. conuenit inter eos bone pacis uoluntas ut roborarent placitum de parte domni nausti episcopi. ad uicem persone eius domnus fraurengus episcopus. et ad uicem persone domni sisnandi episcopi uiliulfus presbiter ut coniungerent se in ipsa uilla prenominata et facerent inter se colmellos diuisionis quomodo in placitum quod inferius est resonat sicut et fecerunt extra dextros ecclesie.

In nomine domini. colmellvs diuisionis qui factus est inter partem domni nausti episcopi et suos homines et domni sisnandi episcopi et suos homines de ipsa uilla iam supra dicta sancte eulalie. euenit in porcionem domni sisnandi episcopi et de suos homines nòminibus adulfus abba et suos gasallianes. id est. uarzena que est de uarzena telleli usque in sua sepe in omnique circuitu integra. siccariolo medio. agro de pelago integro. pomare teoderizi integrum. agro gundisalui medio. pomare gundisalui et leouegildi et uinea integra. kasale salomonis cum suo portum integrum. linare medium agromiri integrum. kasale gundefreli medio. bustello medio. uillare spasandi medio. kasale placidii per sua sepe integrum. salto de sua sepe placidii usque in agro argirizi medio. agro de contensa medio. agro de manula integrum. et inde per ribulo usque in foui. et inde per kasa tractemiri. et inde per sepe qui est de agro manzi. et inde per ribulo usque in karraria. et inde per ipsa carraria usque in dextros eclesie. et per kaput de ipsos dextros usque in carraria que est inter agra argirizi et agro ubi ansemundus habitat integro extra portionem de rruptores. agro de dauid integro cum suos linarelios duos. agro astrulfi per ribolo usque per suas sepes in omnique circuitu integro. salto de fontano in fontanello medio. et de ipso fontano usque in domo aruetani. et per ipsa karraria antiqua usque in petras natiuas et per ipsas decorias usque astrulfi medio. et tam saltu quam et rupto de sepe de agra astrulfi usque in agra tellili medio extra ruptores. agro suniemiri medio. mulinos antiquos qui sunt in illa uilla medios.

Euenit in porcionem domni nausti episcopi et de suos homines. id est. uarzena tellelli. agrum kuruianes. agrum ueremudi. agrum de felgaria integros. sikariolo medio agrum qui est subtus kasa gundesalui usque in karraria et sepe in monilo *(sic)* sicco medio. agrum de molino sicco integro. agro de figarias integro. pumare astrulfi de porto in porto integro. et de illa parte ribulo et de illa parte rippo usque in estrata de uereda et sepe. et sepe de agro *telleli* usque in sepe de agro astrulfi medietatem. agro que disrupit urueda integrum. et agro astrulfi et requerendi et gundesalui integro. de sepe de agro astrulfi et per ipsas decorias usque in petras natiuas at karraria antiqua et inde usque in ccasa aruetani et per fontano per sepe astrulfi medio. de terras et salto et de ipso fontano usque in alio fontano et inde usque in termino de fonte cooperta medio. et de ipso fontano usque in sepe manci et usque in terminos integro extra ruptores. agro de contensa medio. uillare sparsandi medio. saltos de kasa placidii usque in aqua que discurrit per caput de rruptelas argirizi medio. agros ubi anssemondus habitat et de karraria usque in uiride medio. et agro ubi habitant filii sindi medio. bustello medio de sepe de ipso bustello et inde per petras maiores ipso fontano in prono usque in agra de assaiola cum suo saltu integra. et agra de arsaiola de fontano usque in monte et in sepe de cuorum integra extra portionem de ruptores. et in agrelo ubi atanagildus habitat agro de troncosu medio. kasale ubi gundebredo habitat medio. linare sub kasa sindi medio. agro super kasa sindi integro per ubi diuiso fuit. agro sanimiri medio. molinos qui sunt in ipsa uilla medios. ita ut ex presenti die et tempore unusquisque quod accepit inreuocabiliter obtineat. Factus colmellus diuisionis m° idus ianuarii. Era DCCCCXXXXIIII.

sub christi nomine naustus episcopus. sub christi nomine sesnandus episcopus. sub christi nomine froarengus episcopus quos uidi. uiliulfus pro ad uicem persona domni sisnandi episcopi quos uidi et confirmaui.

samuel abba testis —andiarius presbiter testis —uestremirus abba testis —ansuetus presbiter testis —anagildus brandiluni testis —gressonarus presbiter testis —Roderigus presbiter testis.

cresconius presbiter test. —manualdus presbiter test. —cendas kizoiz test. —lupon presbiter test. —aloitus test.

XIV

Donatio vici de* Freixeno *propè* Alvarelhos. *Ex scrinio Monasterii Morariae autographa haec charta olim in chartophylacium Monasterii S. Vicentii Olisiponensis delata, nunc in Publico servatur Archivo.

907

In nomini domini. Ego odario dauiz ideo placuit mici asto animo et bone pacis uolumtas ut facere tiui iermana mea trudilli sicut et facio tiui scriptura donationis et firmitatis de uilla nostra propria nominata freiseno.

Digitized by Google

que iace inter ambas labrugias subtus ciuitas albarelios et castro de boue territorio bragarense et portugalense. conzedo tiui ipsa intecra domus uel intrinsecus domorum exitus montium ad domom aquas aquarum uel sesegas mollinarum cum cunctis prestationibus suis quantum in se obtine. et conzedo tiui mancipias meas nominibus mariamen et sahema et zafara. ipsas mauras et ipsa uilla cum omnem suas ereditates et sua prestantia que dedit mici pater meus dauid abba ut auea ego ipsa uilla et ipsas ereditates et ipsas mancipias in mea uita et post ouitum meo tornent se ipsum que in scriptura post tua parte sanas et intecras. et facias de eas quod tua fuerit uoluntas relinquendi sit licentia potestas de ipsa uilla et de ipsas mancipias. et facias mici minsas et zereum oblatione pro remedio anime mee. et insuper ad carta confirmando accepimus de te I° uaso de argento et II^{os} lenzos tantum nobis bene conplacuit. et si aliquis generis omine uenerint uel uenerimus ad inrumpendo contra hanc scriptura firmitatis uel de posteritas nostras que unc scriptura infringere uoluerint quomodo pariemus uel paric unusquisquis fuerit ipsum quos in scriptura resona duplatum et iudicato. Era DCCCC XXXXV^{a} notum die idus aprilis. Oduario in hanc scriptura donationis et firmitatis mano mea confirmo +. torsario dauiz manum mea +. letula ploris truitemiro mano mea +. asperigu test. amarello test. erbozano test. fredeiro test. aron test. ariulfu test. fagildo test.

Zidi presbiter notuit.

XV

Fradilanus presbiter monachos Laurbani haeredes suos instituit. Ex perantiquo codice, Liber Testamentorum *dicto, descripsimus. Aliud apographum exemplar saeculi XII in Publico Archivo servatur ex quo lectiones varias hausimus.*

907

Testamentum de sancto martino de sellobria

In dei nomine. Ego fradilani presbiter uobis iohanni abbati et fratribus tuis. sanus ego et sana mente integroque consilio elegi uobis facere cartula testamenti sicuti et facio de omnia mea ereditate uel facultate quicquid[1] habeo uel habere potuero usque ad obitum meum. id est. meas ecclesias qui sunt fundatas sancto martino de seliobria et sancta cristina cum tota illa uilla iam supra dicta seu[2] et[2] omnia ministeria que in ipsas ecclesias applicare potui. libros incensales cruces et coronas kaballos equas boues uacas oues seu omnia quicquid ad usum hominis pertinet de prestatione huius seculi. et do uobis illa uilla cum suis locis et terminis antiquis. In primis per illa fonte de ameneiro. et de alia parte forno telleiro. et inde per ille ualle ad illa strada que diuidet inter sancto martino et cipidis. et inde per ille lombo de agro de arenas et discurre ad aqua[3] de ihoannes. et inde ad ille sumio usque fer ad illa uia trauessa. et inde per illa coua et subiit ad ille pede de rodina per illa fonte et per alia fonte de couello et inprona ad ille pumar de bauzolinas et trauce ille fontano de almafalla et perge per mamola terrenia et ille ualle et per illa fonte usque fer in kasalle de maurize. et perge per ille monte usque fer ad illa fonte de poldrin. et inde per illa aqua usque fer in illo ribolum. et perget infesto pro ad nodares ad illa forkada. et fer in illo mollino de illa lapa ad illa fonte de lodares[4]. et per illos collos ad illa petragosa usque fer in illo forno telleiro. Omnia ab integro post obitum meum concedo ut quicquid post parte monasterii uel altaris sancti mametis et qui ibidem in uita sancta perseuerauerint in dei nomine abeatis potestatem. Siquis tamen quod fieri minime credo aliquis homo contra hunc meum uotum ad inrumpendum uenerit. in primis sit excomunicatus et cum iuda traditore habeat portione in eterna pena. et insuper quantum auferre temtauerit[5] quadruplata uobis pariet. Facta karta testamenti idus aprilis. Era DCCCC XXXXV^{a}. Ego fradilani presbiteri[6] in hanc karta testamenti manu mea r++oboraui[7]. Ranemirus[8] rex conf. —Teodericus comes conf. —Exemenus didaz[9] conf. —Gundisaluus[10] moneonis[10] conf. —Sub christi nomine pelagius episcopus conf. —In christi nomine froarengus episcopus conf.— bellitus presbiter test. Atanagildus presbiter test. Auriolus presbiter test.

1 quicquic
2 seruet
3 agua
4 lodores
5 temptauerit
6 presbiter
7 R+++oboraui.
8 Ramirus
9 didaci
10 Gondisaluus moniz

Digitized by Google

XVI

Testamentum Trudilli viro suo Evenando. Ex charta autographa, olim in scrinio Monasterii Morariae, postea in chartophylacio Monasterii S. Vincentii Olisiponensis, tandem in Archivo Publico servata, descripsimus.

908

Christus.— Dum essemus homnibus hauitantibus in unum coniumgio nominibus nostris uterque sexus. euenando et trudilli. qui fuimus coniuncti per uolumtatum parentum nostrorum et benedictionum sacerdotum. et non est iussum domini ut de nos ortus fuisent filii qui nostra susceptione capuisent. proinde ego superius nominata trudilli ut facere tiui uiro meo euenando textum scripture benefactis per scripture firmitatis de omnem nostras ereditates que auemus de parte de pater nostrum dauid. pernominatas. uilla que dicent uillar de auolo quomodo diuide cùm dextros de eglesie sancte marie que est fundata in ipsa uilla mediana. et uilla nominata freiseno. et m[as] nostras mancipias nominatas asagili cum filiis suis et sontrilli. et ipsa uilla freiseno conzessit nobis illa iermano nostro odario et m[s] suas mancipias nominatas ipsas mauras mariame et sahema et zafara. et omnem mea rem quanta ego uisa sum auere quantaque aueo de auolenga et de mea parentela quam etiam et de mea ganatura. ipsas uillas cum aiunctionibus suis et cumtis prestationibus suis que in se obtinent ad intecrum uobis illas conzedo ut in uita nostra suduniter possideamus illas. et sit *(sic)* ego trudilli ante te micrata fuerit de hoc seculo. sit tiui licentia potestas auendi et posidendi totum ad intecrum quod superius notuimus. ut aucas tu et posteritas tua iuri quieto et in perpetuum uindicetis. et uos uiro meo euenando aucatis de me cura in mea uita. et post houitum meo faciatis mici minsas et zereum et oblationem in domo domini offeratis pro remedio anime mee. et iacent ipsas uillas cum suas ereditates in territorio portugalense. et inter anbas labrugias subtus ciuitas albarelios et castro de boue. et sit *(sic)* aliquis generis omine uenerint de qualeliue parte. tam propinquis nostris quam extraneis qui hunc scriptura infringere uel calumniare uoluerint uel inmodice temptare uoluerint parient post parte uestra n° auri talenta. et insuper ipsum que in scriptura resona dublatum. et indicato. Era DCCCCXXXXVI[a] n° kalendas marcias. trudilli in hanc scriptura benefactis et firmitatis manum mea confirmo +.

torsario dauiz in anc scriptura mano mea confirmo + test. —nausti truitemiriz test. —nausti ianardiz test. —gamerelle test. —ianardo test. —ramiro notariz test. —mestallio test. —amarello presbiter test. gundesindo test. —uizoi astrulfiz test. —fromarigu test. —letula ploris truitero mano mea confirmo +. Cidi presbiter notuit.

XVII

Terminatio territorii Ecclesiae sive Monasterii Dumiensis. Ex apographo hodierno in R. Academiae Scientiarum Olisiponensis bibliotheca servato, olim ex autographo, in scrinio archiepiscopali bracharensi existente, descripto sumpsimus.

911

In Era DCCCCXXXXVIIII. IV. kal. octobris. Facta est *Congregatio magna* in locum predictum *Aliobrio* in presentia D. *Hordonij,* et collecti omnes Episcopi, Comites, et Capitanei territorio *Galeciense* in ejusdem presentia. Fecit sagessionem D. *Savaricus* Episcopus pro locum Sancti *Martini,* Episcopi *Dumiense Sedis,* territorio Bracarense, et hostendit Testamentum ipsius loci, quo dudum fecerat didem *(?)*[*] memorie Domnissimus *Adefonsus* Princeps, Pater ipsius Hordoni Princeps, tempore D. *Rudessindi* Episcopi, per omnes suos antiquiores terminos. Et sic pectiuit idem D. Savaricus Episcopus Previsores de ipso Concilio, qui ipsos terminos previderent. Tunc ille motus misericordia, hordinavit Previsores : Nausti Episcopum; Froarengum Episcopum; Lucidus Vimarani; Nunus Guttiheriz; Cresconius Migiti; Vermudus Lucidi; Vimare, et Ermigildus Froilani; Spandum, et Hordonium Egani; Petri, et Adefonsum Velini; Vermudum Arnotati; Fromaricus Zendoni; Tanoy Braolioni; sicut et alios plures Abbates, et Presviteros, et Homines bonos, qui solent antiquitum comprávare. Et tunc venimus nos jam sepe dicti Previsores ad ipsum locum : apendimus in monte, qui est inter ipso locum, et Villa, quam dicunt *Infidias :* Invenimus ibidem in petra caracterem *Sancti Vincentij;* et exinde in alia petra invenimus *Cruce.* Et inde per petras fictas, qui ab antico pro termino fuerunt constitutas. Et exinde in via, quam dicunt de *Vere-*

[*] Fortè divae.

Digitized by Google

da, qui discurret de Bracara, et invenimus ibidem congesta magna petrinea. Et inde per agirem, et petras fictas quousque ad *barca,* qui sedet sculta in petra. Et exinde ad alia congesta petrinea. Et inde per agirem, et petras fictas que sunt secus via de Vereda, quousque in termino de *Pittanes.* Et inde per agirem, et archas principias, qui divident inter *Dumio,* et *Palmaria.* Et inde per agirem certum, qui divident inter Dumio, et *Paretelias.* Et inde per totum ipsum agirem usque in termino de *Lesmiri.* Et inde per alia via de Vereda, qui descurrit de Bracara quousque in terra *tumeda,* qui fuit manum facta. Et exinde in archa petrinea principia, ab antiquis constructa, qui divident inter Dumio, et Lesmiri. Et inde per agirem firmissimum, qui divident inter Dumio, et Vella de *Forozos;* et sic per agirem, et petras fictas, usque ad congesta, qui divident inter Dumio, et *Culina.* Et inde per agirem, et petras fictas, usque invenimus petra scripta, ubi dicet *Terminum.* Et inde per agirem, et petras fictas, usque in termino de Villa Pascasi, et invenimus ibidem petra scripta, ubi dicet *Sanctae Eolaliae,* ubi divident Dumio, Culina, et Villa *Paschasi.* Et sic exivimus per signas certas, usque in monte, ubi prius incoavimus, et invenimus in ea ipsos terminos parietes, quos obtinuit Spasandus, et alias, quos obtinuit *Alamirus,* seu et Ecclesiam vocabulo Sancti Fructuosi, quod dicunt *Montelios.* Et quod potuimus previdere in veritate sunt ipsi termini fortruimi, ab antiquis constructi, ipsius loci jam facti, et manibus nostris confirmamus.

Sub Christi Nomine Nausti Episcopus, quod previdi confirmo + —Sub Christi Nomine Froarengus Episcopus, quod previdi confirmo + —Lucidus Vimarani, quod previdi confirmo + —Nunu Gutierriz, quod previdi confirmo + —Cresconius Migiti, quod previdi confirmo + —Vermudus Lucidi, quod previdi confirmo + —Vimara Froilani, quod previdi confirmo + —Spasandus Egani —Ermogius Cresconi, quod previdi confirmo +.

Petrus Vellini, quod previdi confirmo + —Adfonsus Vellini, quod previdi confirmo —Hermigildus Froilani, quod previdi confirmo + —Vermudus Arnotati, quod previdet confirmo + —Hordonius Egani, quod previdet confirmo + —Fromarigus Cendoni, quod previdet confirmo + —Tanoy Braolioni, quod previdet confirmo +.

Hordonius confirmans + —Ranimirus confirmans +.

Florentius Presbiter ab ipsos pontifices ordinatus, hanc columellum manibus meis conscriptum.

XVIII

Donatio vici de **Cornelhan** ***et ecclesiae S. Thomae a rege Ordonio facta ecclesiae S. Jacobi. Ex apographo authentico saeculi XIV in Publico Archivo ab antiquo servato.***

915

In nomine sancte et indiuidue trinitatis siue ob honorem Sanctissimi ac beatissimi Jacobi Apostoli cuius gloriosum corpus honorifice sub arcis marmoricis tumulatum quiescit prouincia gallecie in finibus Amaee. Ego Ordonius Rex in dei amore et uestre glorie perpetuali dubium quoque esse non potest quod plerisque firmum manet atque notissimum eo quod genitor noster bone memorie domnus Adeffonsus Rex ad obitum ueniens ordinauit sub iuramenti diffinitionem pro remissionem peccatorum suorum patri gemnadio episcopo quingentos aurei numos aule beati Jacobi Apostoli defferendos, quam rem et genitrix nostra domna cemena Regina ut completum fuisset, omnibus modis eidem pontifici mente spontanea reconfirmauit. Ille uero agere non ualuit quia germanus noster Domnus Garsea apicem Regni accipiens, aditum eumdi et redeundi ad eundem locum sanctum iam dictus episcopus minime habuit nisi talem hominem inuenire potuit per quem munusculum sibi commendatum ibi direxisset. Hac de causa eos penes se retinuit usque dum post mortem germanis nostri nos diuina procurante clemencia parentum in solio locati, eosdem numos supradicto antistiti commendauimus et sicut accepit detulit. Ideoque dum eos accepissemus prouidimus una cum consensu patris domni sisnandi huius aule episcopi, et illius magne congregacionis quod in tesauro nil lucrifacenter concederemus pro eos loco sancto apostolico plenarium aliquid prouictum atque indumento sacerdotum dei et monachorum ibi deseruiencium hospitum quoque et peregrinorum et pro luminariis ecclesie sicuti et concedimus et damus in Ripa limie villam quam uocitant Cornelianam cum uiculis et adiacentiis seu cunctis prestationibus quicquid ad eandem villam pertinere uidetur per omnes suos terminos antiquos in omni circuitu et in ea ecclesiam Sancti thome Apostoli. Ita ut ab hodierno die uel tempore post ipsum locum sepe nominatum Sancti Jacobi Apostoli omnia incunctanter persistant, et nullus eam uel inmodico maculare uel irrumpere audeat. Quod quid fecerit in presenti seculo ab utriusque priuetur luminibus et in futuro penas paciatur eternas. et hec scriptura testamenti plenam in cunctis obtineat firmitatis roborem. Adicientes igitur censum hominum ingenuarum ibi habitancium, ut quod Regie potestati usi fuerint persoluere,

Digitized by Google

patrono nostro èt Pontifici loci sancti persoluant. Facta serie testamenti et concessionis sub die quod manet mº kalendas discurrente Era DCCCCª LIIIª. Anno feliciter Regni nostri Iº. comorantes in dei nomine in Ciuitate zamora. Hordonius Rex conf. Giloira Regina conf. Sancius conf. Adeffonsus conf. Ranimirus conf. Gutherre conf. Gundisaluus conf. Gutener conf. Froyla conf. Fredenandus conf. Nunus conf. Superus conf. Fruminius conf. Adeffonsus conf. Vilulfus conf. Gennadius episcopus conf. Attilla episcopus conf. Frugulfus episcopus conf. Martinus conf. Amplilotius conf. Munnius conf. Stephanus test. Froyla test. Dominicus test. Ego quidem Ranemirus diuina procuranto clemencia ut benedictionem patronis sancti apostoli merear accipere, deuotionem auorum et parentum sponte adimplens, manu propria conf: Tarasia conf. Garsea conf.

XIX

De eodem argumento, de quo in praecedenti diploma agitur. Desumpsimus ex ipsa charta saeculi XIV ex qua illud aliud descripsimus, in Publico Archivo existente.

915

In nomine domini. Nos Hordonius Princeps et Geluira Regina uobis patri Sisnando Episcopo uel omni congregationi uestre in domino deo eternam salutem. Multis quidem notum manet eo quod genitores mei diue memorie Adeffonsus Rex ac Exemena Regina ob remedium anime illorum ordinauerunt Pontificibus gemnadio et fruminio quingentos metcales ex auro purissimo huic sancto loco sancto Jacobo. Postea quidem uno consensu tractantes quomodo in prefato loco omnem misterium ecclesie, capsas cruces calices et patenas uel coronas omnia manent a prefato patre nostro et a nobis ibi pie testata. Videntes autem ipsos metcales uacantes ab aliqua operacione in thesauro et uidentes magis proficuum esse eos uendere pro subsidio pauperum et peregrinorum placuit nobis ut contestaremus villam pro eis loco sancto uestre ecclesie sicut et contestamus, id est villam quam uocitant Cornelianam territorio galletie secus fluuium limie cum Ecclesia sancti Thome apostoli per omnes suos *terminos* antiquos in omni circuitu, et cum cunctis adiunctionibus suis et prestacionibus, id est domos uel edificiis *intrinsecis* suis pumares vineas salta uel omnia que iuri nostro ibi manere potuerunt usque hodie, et piscarias de ipso Riuo omnia ab integro uobis concedimus perhemniter abitura ut et genitorum nostrorum crimina delcantur, et nos presenti nostro fulti suffragio, eterno mereamur remunerari premio. Adicientes quoque adhuc ut serui uel liberti qui in ipsa villa sunt habitatores in ministerio ecclesie uestre permaneant perpetualiter seruientes, siue et homines ingenuos ibi habitantes censum quod nobis persoluebant, parti uestre inexcusabiliter persoluant. Hoc statuentes ut hoc factum nostrum numquam a nobis diruptum. Siquis tamen ex gente nostra hoc factum nostrum irrumpere conauerit, presenti a fronte suis careat luminibus, et post discessum a corpore igni perpetuo sit perhemniter mancipandus. Et hec testamenti series in cunctis obtineat firmitatis rigorem. Facta scriptura testamenti uel commutationis sub die IIIº kalendas februarii. Era DCCCCª LIIIª. Hordonius Rex conf. Geloira Regina conf. Sancius conf. Adeffonsus conf. Ranimirus conf. Lucidus conf. Nunus conf. Didacus conf. Gutherre conf. Rodericus conf. Munius conf. Sarracenus conf. Gemnadius Episcopus conf. Attilla Episcopus conf. Oduarius test. Froyla test. Vimara test. Auriolus test. Fruminius episcopus test. Viliulfus test.

XX

Lucidus ecclesiam quandam in pago Fermoselhe *sitam Gomado episcopo donat. Descripsimus ex* Livro Preto *Sedis Conimbricensis.*

915

In nomine domini et indiuidue sancte trinitatis. Lucidus una cum consensu uxoris mee gudilone tibi patri gomaldo episcopo. damus atque concedimus ecclesiam uocabulo sancte marie uirginis et genitricis domini nostri ihesu christi que est sita in uilla que dicent fremoseli iuxta flumem mondeci territorio colimbriense. ipsa ecclesia iam dicta cum nostra vª portione in ipsa uilla. ita ut ipsos dextros de ipsa ecclesia in ipsa vª portione eos uobis concedimus integros. et quod superfuerit de ipsos dextros de ipsa nostra portione eam uobis per omnem ipsam uillam per suos antiquiores terminos cum omnem eorum prestantia uobis damus atque concedimus. ut ab hodierno die et tempore habeatis omnia supradicta firmiter de nostro dato perpetim habenda. tam uos quam pos-

Digitized by Google

teritas uestra cui illam relinqueritis qui ibidem in ipso loco in uita sancta perseueraueri nt. Siquis tamen quod non concedimus aliquis de parte nostra uenerit ad irrumpendum hoc nostrum testamentum scripture decreti tunc pariet ad ipsum locum sanctum et tibi iam dicto quantum uobis auferre temptauerit duplatum uel triplatum uobis perpetim peremniter. et ista carta plenam obtineat firmitatem. Nodum die ipso kalendas octobris. Era DCCCC^{a}L^{a}III.^{a} In hoc testamentum quod fieri elegi manus meas confirmo +. Gudilo in hac cartula manus meas conf.

Letificus manu mea conf. —Baron test. —Argifredus test. —Jaquintus test. —Gontado uisterlazi test. — Gundisaluus sesmondi test. —Petrus guntadiz test. —Didacus fernandiz test.

Astrulfus sposariz test. —Kazem test. —Sanmon test. —Sandinus test. —Brandila test. —Eirigus test. — Nausti test. —Vermudus test.

Zanon test. —Prospero test. —Teton adefonsi test. —Cresconius confrater test. —Aluitus lucidi test. — Munia aluitiz test. —Rodericus fernandiz test. —Lvcidus test.

XXI

Donatio ecclesiae S. Salvatoris cuidam presbytero. Charta autographa olim in scrinio Monasterii Morariae inveniebatur; nunc in Publico Archivo servatur.

915

Christus. Non est duuius set multis manet nodeximus eo quod uenit uoluntas ad pater didaci nomine flaino et de suos eredes nominibus trudildi uidisclum ariulfo honorigo leodemundo placuit nouis bone pacis uoluntas ut faceremus testum scripture ad didagum prespiter et qui in uita sancta perseueraueri t ad ipsa eglesia sancti salbatoris et tradit se didagu in manus aluiti ipsa dote eglesie et ipso pactu ut autorecent eam aluitu et senorino post parte .... in concilio qui proinde aliquis uenit tam episcobus quam de laigalem parte comodo carescamus ipsa eglesia et ipsos pomares que ibidem sunt in omne circuidu et uouis perpedi auiduro. factus placitus XII kallendas decenbre era DCCCCLIII.

aluitu —seniorinu.
bretus test. —eldebredus test. —uermudo test. —trasmiro test.
bellengo prespiter test. —miro test. —fafila test. —louegildo test.

XXII

Donatio villae de* Gondelim *Monasterio de Laurbano facta. Ex charta autographa scrinii ejusdem monasterii, nunc in Publico Archivo servata, desumpsimus.

919

In nomine sancte et indiuidue trinitatis. Domnis inuictissimis hac triumphatoribus sanctisque martiribus sancto mameti et sancto pelagio quorum baselica fundata esse dinoscitur in monasterio laurbanensi territorio colimbrie. Ego seruus dei gundesindus et ego famula dei tegla et ego onega lucidi et ego rodrigo erotiz. Placuit nobis bono animo et sana mente atque propria uolumtate facere testamentum predicto cenobio et uobis patri nostro primus abba et uestris fratribus de uilla gondelini uel palatiolo. concedimus uobis illam uillam ad integrum per suis locis et terminis antiquis pro remedio animarum nostrarum et parentum nostrorum. sicut eam obtinuerunt parentes nostri domno aloito et domna munia pie memorie. cum illos barcos et cum illo porto et cum suos uillares et cum suas ualles que discurrunt de monte buzaco de portella de salice usque ad riuulo mondeco. et ex alia parte per illa portella de cerquosa sicut aque discurrunt quomodo ferit in uanelum ad ribulum mondecum. damus uobis omnia ad integrum sicut superius sonant et quicquid ibi continetur. uestimenta. pecora. pomares. uineas. domos. hedificia. siue omnem rem. et quicquid intra continetur. Adicimus adhuc uobis nostro seruo nomine astrurio qui fuit seruus ex parte parentum et auium nostrorum. et omnes filios uel nepotes de ipso astrurio ut uiuant in ipsa uilla et sint uestri serui. Ita damus uobis omnia que superius sonant ut ex presenti die sint de nostro iure abrasa et in uestro dominio tradita uel confirmata perpetimque abenda. Siquis tamen quod fieri non credimus aliquis homo uenerit uel uenerimus contra hoc factum ad inrumpendum. in primis sit excomunicatus et a corpore et sanguine domini nostri ihesu christi fiat alienus et cum iuda traditore habeat partici-

Digitized by Google

pium. Insuper quantum auferre temptauerit in quadruplum predicto cenobio componat. et hoc nostrum uotum firmum obtineat uigorem. et ad dominum terre aliud tantum. Facta karta testamenti VIII kalendas setembris. Era DCCCC L^a VII^a. Gundesindus et onega lucidi et domna tegla et rodriguo rotiz in hanc karta testamenti manus nostras roborauimus. Qui presentes fuerunt. Veremudus rex conf. Ranemirus rex conf. Ordonius rex conf. Sanctius rex conf. Tellus aloitiz conf. Gundesindus fredenandiz conf. Aloitus froilaz conf. Gutierre lucidiz conf. Arias armentariz conf. Munio sarraciniz conf. Rodrigo froiaz conf. Froia ketizi conf. Cresconio presbiter. Gresomarus presbiter. Arias presbiter notuit.

XXIII

Descripsimus ex Libro Testamentorum *Laurbanensis Coenobii.*

919

Testamentum de tertia de gondelini que fecit gondesindus

In nomine sancte et indiuidue trinitatis. domnis inuictissimis ac triumfatoribus sanctisque martiribus sancti mametis et sancti pelagii martiris christi quorum baselica fundata esse dignoscitur in monasterio lauribanus territorio colimbrie. Ego umilissimus seruus uester gundesindus. Placuit mihi proprium uotum domino ihesu christo uouentem peccatorum mole depresso accipere confessionem et tradere me metipsum corpus et animam meam in ipso sancto cenobio siue et tibi patri meo primus abba uel sancte regule uestre sana mente integroque consilio ne quando mihi repentina subripiat mors trado me metipsum ibi cum omnia quicquid uisus sum abere meam hereditatem. id est. in uilla qui dicitur gundelini uel palatio tertia integra per omnes suos terminos antiquos et cum suos uicos et suos uillares des ille ribulo mondeco usque in portella de salice omnia ab integro uobis concedo. de aliud uero res uestimentum peccora pomares uineas domos edificia siue omne rem uel speciem quicquid abere uideor omnia ab integro uobis concedo pro remedio anime mee. Ita ut ex presenti die et tempore de meo iure abrasa omnia que ic resonat et in uestro dominio et potestate permaneat possidendum. Quod et iurationem confirmo per deum patrem omnipotentem quia contra hunc meum factum ad inrumpendum nunquam ero uenturus. *Quod si* aliquis de heredibus uel posteritas mea uenerit ad inrumpendum hunc meum factum ab omnipotenti deo *sit* separatus et in perpetuum permaneat excomunicatus et insuper damna secularia aflictus pariet uobis et sancto monasterio omnia que hic resonat dublatum uel tripatum et uobis perpetim abiturum. Facta scries testamenti VIII kalendas septembris. Era DCCCCLVII^a.

Gundesindus in anc kartula testamenti quoram testibus confirmaui conf. —Veremudus rex conf. —Ranemirus rex conf. —Ordonius rex conf. —Santius rex conf.

XXIV

Pactum venditionis cujusdam praedii rustici prope vicum Trasvari in territorio portugalensi. Autographa charta ex chartophylacio Monasterii Vaironensis in Publicum Archivum nuper delata. **Ribeiro (Dissert. Chronol. e Crit., T. I, Append. N.° 4),** ***jam typis hoc diploma mandaverat, sed perperam aeram* 909 *pro* 959 *legerat.***

921

In dei nomine ego egaredo et ussor mea astrildi uobis adaum et ussor tua feruilum placuit nobis atque conuenit nullusquoque gentis inperio neque pertimeisentis medum set propria nobis accessit bone pacis uollumtas ut uendere uobis mea terra propria que aueo in uila que uotam *(sic)* trasuari suptus castro de bo *(sic)* terredorio portucalense : et iacet ipsa laria iam super nominata inter laria lluuigildi et laria cidoi ecgire in sutum de ilum : et de allia parte in istrada qui discurit uia de uereda per ut ibidem limitaui *(?)* coram testibus acsinnauimus. Et accepimus de uobis precium in x quartarios et de precio abut uos nicil remansit sine de..dum siquis alliquis uouis calumniauerit pro ipsa terra iam super nominada que ego ekaredo aut astrilldi at iudicio non poduerit deuendere comodo parie ego ekaredo et usor mea ipsas terras dupladas et uobis perpedi auene. Facta cartula uendicionis in era DCCCCLVIIII. ekaredo et usor mea astruildi ma ++.

cumdubridu —argibum *(?)* —ascaricam test.

toresarium test. —atinam test. —bacurio test. —eilleum.

Digitized by Google

XXV

Donatio amplissima regis Ordonii episcopo Gomado et Monasterio de **Crestuma** *facta. Ex codice, qui titulum* **Livro Preto da Sé de Coimbra** *prae se fert, descripsimus.*

922

Terminos castrumie et emptio molinarum et donatio nabuli et portatici dorii

Non ambiguum quidem sed bene patens est sed multis manet notissimum eo quod per ordinem dei summi ordonius rex dedit ipse rex pro remedio anime sue ad gomadum gradum episcopatum in sede colimbriense cum sua diocesi quomodo illum obtinuerunt alii episcopi qui ante ipsum episcopatum obtinuerunt obtinuit illum per plures annos usque in portugal et post uero tempus fuit ipse episcopus ad legionem ante ipsum regem et expetiuit se. et reliquit gradum episcopatus pro uenire ad confessionem. et requisiuit ipse episcopus heremitam. et inuenit in locum castrumie ad illam focem ubi cadit in dorio. et intrauit in illa per manum de arias abderahemem et maurone confratres et ieluira abbatissa ubi uita sua deduxerit in confessione. et ubi corpus suum et uoluntas sua requieuit in locum sancti stephani et sancte marine et sancti martini et sancte marie uirginis et sancti saluatoris et sotiorum eius martirum qui sunt reconditi in ipsa heremita. et adquisiuit ipse episcopus terminum de ipsa uilla et de ipso monasterio. et inuenit illum per terminum de liueri. et inde per montem felanoso. et inde in vii^{em} suberes. et inde per illum saxum album. et inde a paradela. et inde per terminum aliaria quomodo diuidit cum domno uilifi. et inde in portam *(sic)* arnelas. et concludit ipsam ecclesiam de arnelas cum sua ecclesia uocabulo sanctus andreas. et trauciuit ipsum terminum de alia parte dorii. et inuenit ipsum terminum per montem de zeurario. et inde per penellas per illum montem ad illam aquellam. et inde per fontanum *pen*nosum quomodo diuidit cum sposati. et item trauciuit dorium in uilla palatiolo et concludit ipsam uillam totam exceptis illa vii^{a} que est de alios heredes de leueri et inde ferit in terminum de leueri unde primitus inquoauit. et comparauit ipse episcopus sesicam molinariam in riuulo umie de fragiaro et de arias abrahem in terminum de leueri. et dedit proinde unum mulum in c^{m} solidos cum suo freno et sua alhacama et sua sella arintia in alios c^{m} solidos. et ipse episcopus in ipsa confessione uenit rex in portugale et mandauit pro ipso episcopo ut fuisset ante ipsum regem. et ipse episcopus non exiuit de confessione secundum quod regula docet. et ipse rex pro sua mercede et illa regina excitabit naues in portugale cum suos comites lucido uimarani et roderico luci et sui episcopi fuerunt nauigio eremitam uisitare ipsum episcopum et ad orationem ad ipsum locum sanctum. et ipse rex pro remedio animę sue et illa regina dederunt sollempniam ad ipsum episcopum et ad fratres et sorores. et mansit ipse rex cum suo exercitu in ipso monasterio et in alio die fecit concilium et exquisiuit uitam de ipsos confessores et de ipsa congregatione. Vnde habet tolerantiam in ipso loco. et ipse rex cum suos comites pro remedio anime sue in ipso concilio persoltauit mauron confratres et geluiram ut contestassent ei uillam de fermeto per suos terminos antiquos. et dedit ipse rex et ipsi comites nabulum et portaticum de dorio in die sabbati de portu de aliouirio et per totos illos portus usque in illa foce de durio ubi cadit in mare quantumcumque eis dominus dederit ipso die pro remedio animarum illorum et pro illorum prosapie. et in ipso concilio dedit lucidius uimarani uillas et ecclesias ad ipsum monasterium in ripa de ipso dorio a porto ciuitatis anegia ecclesiam sancte marine cum suos dextros integros uel debito ubi tamica intrat in dorio ad integra. De portugal dedit aliam ecclesiam in lagona de auuil *(?)* uocabulo sancta cruce cum suos dextros integros uel suo debito prope littore maris. Et dedit aliam ecclesiam in ripa mondeci.

uilla de portugal quomodo diuidit per suos terminos antiquos quomodo diuidit cum illa uilla de mahamudi. et inde per montem a termino de colimbrianos usque in galia *(?)*. illa media fuit de suos parentes nominibus suis fulderone et palma. Illam aliam mediam comparauit pro suo precio et suas cartas. et in uilla de ameixenedo ecclesiam de sancto iohanne cum suos dextros quos dedit ero uimariz. Et in ripa de feberos aliam ecclesiam uocabulo sancti martino de paradela. Et uilla de xexo albo integra per suos terminos. Et uilla de corthegada integra per suos terminos et sua ecclesia uocabulo sancti michaelis cum suos dextros integros. Et de uilla plana de famelcos quomodo illa est demarcada et integra. De abranca alias ecclesias prenominatas sancto petro de uilla plana cum suos dextros integros et suas adiectiones. Et uilla de dezanos per suos terminos antiquos et sua ecclesia uocabulo sancti michaelis et suos dextros integros. Et in ripa de ul *(?)* ecclesia sancti iacobi et suos dextros integros et uilla oliuaria ecclesia uocabulo sancti michaelis cum suos dextros integros et suas aiectiones. et in ripa de antoana monasterio uocabulo sancta marina per suos terminos antiquos quomodo illam obtinuit domnus salomon. Et in terra de eccurario uilla de ossella ecclesia de sancto pelagio. Et in calueli rationem

Digitized by Google

de magistro egela et de magistro blatus quanta illos continet inter suos fratres tam in calucli quam etiam et de illa parte camia. et uilla quam dicunt cella noua quomodo diuidit cum uilla lauritello et uilla armentari et uilla todemondi. Et de alia parte uilla de insula uocabulo sancti iacobi subtus monte codar. Et de alia parte camia uilla de palaciolo cum sua ecclesia uocabulo sancto iohanne de zopellos quos dedit gutierre moniz. Et in porto de obal ecclesia uocabulo sancto donato et sancto iohanne cum suos dextros integros et cum suas aiunciones. Et inter uilla palaciolo et ermogenes ecclesia uocabulo sancto mametis cum suos dextros integros. ipsum quod de sursum taxatum est firmiter et integrum obtorgamus post parte monasterio de castrumia. Et qui inde aliquid infringere quesierit pariet illum in quadruplum. et hec scriptura plenam habeat firmitatem. nº idus iunii. Era DCCCCªLXª. Nos supranominati in hac scriptura manus nostras roboramus.

XXVI

Gotierre abbas et frater suus Ausindus bona propria donant Monasterio de Ecclesiola (Grijó). *In libro regestorum perantiquo* Baio Ferrado *dicto, ex scrinio ejusdem Monasterii in Publicum Archivum delato, invenimus.*

922

In nomine patris et filii et spiritus sancti et indiuidue sancte trinitatis siue onorem sancti salbatoris domini nostri ihesu christi qum omnem suis martiribus qui apud eum corpus suum a pena tradiderunt et sanguine suo effunderunt ut illis animas suas ante suo conspectu semper fulgeant. Ego eo gotierre abba simul cum fratri meo ausindus. per quos fundabimus eglesia in uilla quos uocitant eglesiola inter mons petroso et sagitella eque contra litora maris ubi ipsos corum reliquiarum ponimus. pro remedio animas nostras concedimus ab ipsum sanctum et logum predictum omnem hereditas nostre. per quos auemus illa de auolinga siue et de parentela tan etiam siue et de conparadela. pro a tolerantia fratrum et sororum qui in ipso logo habitantes fuerint siue et sacerdos de omnem genus nostre qui bonus fuerit et uiam monastigam tenuerit abeant et possideant pro remedio animas nostras siue omnem genus omnio *(sic)* quicquid abitantes fuerint inde sibi elegerint abbate in illorum ereditas fiant potestatem et eos tamen uero discusse firmiter istante ut ab omne opus laigali ipso logo siant separate. et nos semetipsos pro remedio animas nostras ingenua relinquimus ipsas hereditates cum omnem suis prestationibus que in se obtinet. pumares uineis sautis uel deuesis uel omnem molinarum terras ruptas uel barbaras pratuis uel pascualibus exitus montium et sesigas molinantium. aquis pro ductibus suis siue et omnia quicquid ic aprestitum ominis fuerit in ipsa uilla. concedimus ad ipsum logum et a deo deseruientium ministerium eglesie cruce calicis adque corone uestimenta uero sacerdotalis adque diagonalis et libris ecclesiasticis et signo medallis et totum et omnem ornamentum ecclesie que ibi concedimus pro remedio animas nostras. ita ut nam moneo ut nemo hominem non damus licentiam ad uindere nec donare sed in hoc logo predicto seruire. siquis tamen quod fieri non credimus et aliquis homo uenerit de eredibus nostris uel de propinquis nostris quod de omnem ipsa hereditas aut de rebus ecclesie eius inde presume aut uindere uel donare uoluerit. et nostrum factum inrumpere. in primis siat excommunicatum usque in finem. et cum iuda traditorem abeat participatio in eterna damnatione ubi est pena non finienda. et damna secularia fiat super afflictum cum diabulo penas tartareis ignis eterna et insuper pariet ipsum que in oc testamentum resona duplatum. et unc factum nostrum in cunctis plena robore abeat firmitate. Facta cartula testamenti sub die quod erit XV kalendas ianuarias. Era DCCCCª LXª. Ego gotierre et ausindus in ac cartula testamenti manus nostras confirmo robor—amus.

Trarigu frater test. Benedictus frater test. Gatus frater test.
Legei confirmo. Dignus confirmo. Egica confirmo.
Gondesindus test. Vistrarius test. Fromarigus test. Ascarigus test.
Romarigus test. Gundisaluo test. Berenaria test. Gomarigo test.
Mido test. Gotierre test. Louegildu test. Sendinu test. Potenzo test.

Digitized by Google

XXVII

Repertorium bonorum Monasterii Cetensis saeculo X existentium. Ab apographo authentico saeculi XIII ex scrinio Collegii* da Graça *Conimbricensis in Publicum Archivum delato sumpsimus.

924

Noticia et inuentario de villas de Sancto Petro de Cety. in villa de Sancto Johanne de in Foce de Sausa riba dorio. Notas fecit Cety Dona de hereditates que ganavi in terridorio port. Varzena maiore ab intregro. Varzena de sub Vargano intregra. Varzena de sauugosa intregra minus decima. Varzena de sub Ecclesia intrega. Varzena de Tranquosa ab intrego. Illa Ecclesia intregra. Varzena de Penosa intregra. Varzena de Redondela intregra. Varzena de Arnosa medietate. Varzena de Vilufi quarta. Isto inventario fuit scriptus in Era DCCCC^{a}LX^{a}II^{a}. Qui presentes fuerunt id sunt. Mourili froyaniz. Exemenus Gunsalui. Enego gutayz. Tigino gandilaz. Leodorigus gondesendiz. Gandila gondesendiz. Fauyla gandilaz. Osoredo ordoniz. Ranosindi ab intregro per suis locis et terminos antiquos. Ermefrety ab integro per suis locis et terminos antiquos. Bust..... integro per suis locis et terminos antiquos.

XXVIII

Donnani et Letula donant Ecclesiae S. Martini bona mobilia et immobilia. Descripsimus ex codice,* Livro Preto *dicto, Sedis Conimbricensis.

924

Carta testamenti

In nomine domini et indiuidue sancte trinitatis ob onore uel amore triumphatorum sancte marie semper uirginis sancti martini episcopi et confessoris christi et sociorum eius corum baselica fundata esse cernitur in uilla medina et diuide ipsa uilla saltello et uilla riebborrozos et uilla que dicent arones territorio portugalense. Ego seruus seruorum domini seruus donnani indignus et tamen nutu dei abba et deouota letula auulendorum nostrorum piacula in uestro honore edificata baselica in supradicto loco et de rebus unde nobis dominus contulit dono atque concedo quod ibidem deo iubente proficiat in crastino. Id est ipsum locum in co ecclesiam in uestro nomine fundata est dignoscimus cum ornamentis eius quod ad ipsam ecclesiam pertinet. cruces calices coronas capsas hac ministeria rerum metalinia uela uestimenta altaris linea et bisso retortos sic similiter aut tunicas cuculas et tales libros ecclesiasticos per omnia integras nec non signos ipsius ecclesie domus habitacionis cum omne intrinsecus earum. pomaries quos ibidem serti sunt eciam et ipsa uilla ad integrum secundum illam obtinuit dauid abba per uniuersis terminis suis cum omnia quicquid ad prestitum ominis fuerit ubi ego omnia laboratis uel edificatis manet. aquis aquarum et ductibus earum et territus montis. eciam adicimus boues uaccas pecuri cauallos egaus *(sic)* auium grande et minutis sine omnia sine numerum. Ita obitum uestrum et post uel dieinceps habeant et possideant et de progenie mee in uita sancta perseuerauerint et ordinis gradum monasticum tenuerint diaconus seu fratrum uel serorum qui lex sancta dicta fuerit et uita sancta obtinuerit super regula monasterii ut canonica sentencia docet et lex logica ordinat et fuerit uita probàcio et sapiencia inluminaciones. Celicanum inter se de semetipsos et dignus fuerit obedire regule sancte et placere deo et fratribus in ipso loco perseuerantes nulli ex eis tribuimus licencia ut de omnia quod in testamento resonat extraneare uendere uel donare seu aut mutare cum episcopo cum comite uel cum aliquis homo alienare presumat aut ut digni aliquanti nouas siue cellas edificantes non illos pertinimus aliquit in illut transferre sed quitquit ex successoribus nostris adquirire potuerit testetur et conseruetur omnia post partem hunc loci. Quod si aliquis ex ipsis hunc testamentum infringere falsauerit transgresserit in primis sit excomunicatus et condempnatus et perpetua ulcionis percussus sit eciam in conspectu dei anathematis it est duplici percussima damnatis insuper dampna securia pariet tantum et aliud tantum quantum usurpare temptare et insuper pariet auri libra et hunc nostrum factum plena obtineat firmitate et uobis perpetim habitura. Facta carta testamenti notum ipsas nonas aprilis. Era DCCCC LX^{a} II^{a}. donnani abba et deouota letula in hanc series testamenti manus nostras confirm+o.

Rodrigo luciti —Aluitus luciti test. conf. cum manu mea et non inmutetur —Petrus tructazi —Ionas aldonaci test. —Guma arianici test. —Tructesendo osoredici.

Digitized by Google

Vistremiru contatizi —Quitila teodisdi test. —Recunefredo egaredici test. —Flagildu presbiter conf. —Flaregus presbiter.

Elrigu melquici —Tructesendo guimirici —Vilifonso rudurici —Teodila egaredici —Petrus presbiter conf. —Guendo presbiter conf.

XXIX

Ex libro regestorum Collegiatae Vimaranensis, Livro de D. Mummadona *sic dicto, descripsimus.*

924

Carta de ecclesia de sancti michaelis archangeli. de palatiolo

In dei nomine. Ego belesarius presbiter tibi gundesindus presbiter. Placuit mihi atque conuenit bone pacis uolumptas integroque consilio ut tibi iam dicto et ego supranominato facerem tibi textus scripture uenditionis sicut et feci de ecclesia mea propria uocabulo sancti michaelis arcangeli que est fundata in uilla que uocitant palatiolo subtus monte sancta marta prope riuulo aue. uindo tibi ipsa ecclesia iam nominata. ipsa ecclesia superius nominata ab integrum cum suos libros. signo. uela. cruces. coronas. aras. reliquiarum. calices. patenas. et omnia sua ministeria. cellarios domos cum omnem suam introsicum *(sic)*. cupas. cupos. catedras. lectos et omnem perfia quantus ad prestitum hominis est quantum ibidem potueritis inuenire. terras pumares. quod iacet iuxta ipsa ecclesia seu et illo uillare quod conparaui de onorico quomodo se leua de petra ederata que est in fontano sub ecclesia quomodo diuidet inter nos et agro de eigica et inde per uallo usque incruciliata exinde inde in directum per monte usque ad memoriales in terminos de figaretum et inde per ipsos terminos usque in patronello et inde per terminos inter palatiolo et uila sicca et inde per carraria antiqua usque se fige in petra ederata unde primum incoauimus. de ipso villare et ipsas terras que conclusimus uindo illum uobis omnia ad integrum cum omne sua prestancia extra terras et pumares de siterredo que ibidem iam definitum continet illum aliud omnia uindo eum tibi ad integrum cum omne sua prestantia quicquid in se continent et accepi de te pretio proinde m x°v^im^ solidos gallicarios usui terre nostre et de ipso pretio apud te non remansi in penis sed omnia conplisti. ita ut ab hodierno die et tempore de meo iure sit abrasum ipsum que in carta taxabimus et in tuo iure et dominio sit traditum et confirmatum. ut quicquid exinde agere facere uel iudicare uolueritis libera in dei nomine habeas potestatem. Siquis sane quod fieri minime credo aliquis homo de parte mea uel de ex heredibus meis aut quiliue generis hominum uenerit uel uenero ad inrumpendum ista scriptura uenditionis que ego in iuditio post parte tua defendere non potuero auctus in uoce mea uel istius scripture tunc imfra uel infra pars mea partique tue ipsum que in carta taxabimus duplatum uel quantum ad te fuerit melioratum et tibi perpetim habitura. Notum die v° kalendas agusti. Era DCCCC^a^ LX^a^ II^os^. Belesarius presbiter in hanc scriptura uenditionis quem fieri uolui et religendo cognoui manu mea roboro.

Aloitus presbiter conf. —Uidragildus presbiter conf. —Hodoarius confessor conf. —Alderedus presbiter conf. —Gilemirus test. —Teodericus test.

Nunillo manu mea conf. —Donadeus ualeriz conf. —Uistremiri mondini test. —Recemondus test. —Atrauarius presbiter test. —Visaridus test.

Trasuildi conf. —Eldoigius test. —Toderedus test. —Uiliulfus ordoniz —Adtina onorici test. —Astruarius diaconus scripsit.

XXX

Donatio portionis cujusdam praedii rustici prope flumen Paiva. *Ex autographa, ut videtur, charta, ubi alia duo diplomata ejusdem aevi inveniuntur, descripsimus. Servatur in Publico Archivo ex scrinio Monasterii Araucensis nuper delata.*

925

In dei nomine. Ego damiano et uxor mea ermosinda placuit nobis sano animo integro consilio neque pertimescentis metum sed probria nobis accessit uoluntas ut donaremus a uobis froila ansaloniz quarta portione in Pumare et in uinea siue et in domo medietate in loco predicto in uilla que uocitant aluarenga subtus monte

Digitized by Google

geronzo ribulo discurrente pauia et abet iacentia iusta pumare gotoni et de alia parte comaro et fere in riu et de alia parte per ubi a uobis delimitauimus uel coram testes asignauimus ita ut de odie die et tempore de iure nostro sit abrasa et in uestro dominio sit tradita et confirmata. Siquis tamen quod fieri non credimus aliquis homo uenerit uel uenerimus contra hanc kartulam donationis a iudicio deuindicare non potuerimus aut uos in uoce nostra quomodo pariemus a uobis ipsum que in cartula resonat dublatum uel quantum a uobis fuerit melioratum et iudici alio tantum ad uos fuerit melioratum a uobis perpetim abituras. Facta cartula donationis septimo idus februarii. Era DCCCC LX^{a} III^{a}. Ego damianus et uxor mea ermosinda in hanc cartulam donationis manus nostras r+++oborauimus. Id sunt testes. adrianu test. froigendu test. eika testis. mondinu test. senteiro presbiter notuit.

XXXI

Hoc diploma invenimus in Vimaranensis Collegiatae perantiquo regestorum libro qui Livro de D. Mummadona *inscribitur, et in scrinio ejusdem collegiatae servabatur, nunc vero in Publico Archivo custoditur.*

926

Carta de creximiri quod fecit ranemirus Rex

Ranemirus. Ermegildus et Mummadomna salutem. per huius nostre preceptionis serenissimam iussionem donamus atque concedimus uobis ad pro habendum villa nominata crexemir. que est secus fontano selio. territorio inter ambas aues. cum domis edificiis pomeriis uel omnia quicquid ad prestitum hominis est. ipsa *villa* per suis antiquis terminis uel omnes suas adiacentias quicquid ibidem sunt deseruientes. et diuidet ipsa uilla cum villa siluares villa candanoso et colgeses. omne quod superius nominauimus firmiter possideatis uos et omnis posteritas uestra. ut quicquid exinde facere uel iudicare uolueritis sit uobis et a deo et nobis data potestas. Notum die VIII° kalendas marcias. Era D^{a} CCCC^{a} LX^{a} III^{a}. Ideo accepi de uos in ofretione pro ipsa villa lecto paleo integro et scala argentea de sole XXX^{a}. Ranemirus hanc donationem manu mea confirmo.

Aloitus lucidi test. —Fredenandus ouecoz test. —Fredenandus alderotiz test. —Lucidus aloitis test. —Froila gundesindi test. —Nausti uandilani test. —Quotama cotemizi test. —Falcon muzana test.

Gresomarus didaci test. —Didacus fernandit conf. —Gundesindus eroni conf. —Uerẽmudus lucidi conf. —Recemundus diaconus test. —Vitiza presbiter test. —Gundesalbus diaconus test. —Ingladius rudesindi test.

Ataulfus frater que scripsit in ciuitate uiseo et pro teste manu mea conf.

XXXII

Pactio de venditione ecclesiae et domorum in vico Laciveto. Ex Libro Testamentorum *Laurbanensis Monasterii desumpsimus.*

927

De uilla outil

In dei nomine. Ego adaulfus presbiter placuit michi nulliusquoque gentis inperio nec suadentis articulo sed propria michi accessit uolumtas ut uenderem tibi cresconio presbiter mea ecclesia uocabulo sanctorum uirissime maxime et iulie qui est fundata in uilla laciueto territorio colimbrie et meas casas et suos dextros exitu uel regressu omnia que sursum resonat ab integro concedo. et accepi de te in precio alia tua ecclesia uocabulo sancte marie cum suas casas et cum suos passales in uilla octil tantum nobis bene conplacuit ita ut ab hoc die uel tempore sit ipsa mea ecclesia et illas meas casas et illos dextros de iuri meo abrasa et in tuo dominio sit tradita et qui inde minime fecerit et ista carta exierit quomodo pariat illa ecclesia dublata et uobis perpetim abitura. Facta carta uenditionis notum die VIII kalendas februarias. Era D CCCC LXV. Ego adaulfus presbiter in hanc kartula uenditionis manu mea cofirmo +. Fradila test. Lazaro test. Maiorelle test. Octauio test. Teodegildus test. Gimil test. Stephano test.

Digitized by Google

XXXIII

Hoc pactum venditionis desumpsimus ex Libro Testamentorum *Monasterii Laurbanensis.*

927

Testamentum de uilla coua de samuel presbiter de uenditionis

In dei nomine. Ego samuel presbiter. randulfu. gonderona. salomon. fandilu. hamer. mantila. gaudio. benedictu. uitiza. uobis mestulius abba una cum fratribus uestris. Placuit nobis atque conuenit nullus quoque gentis imperio nec suadentis articulo sed propria nobis accessit uolumptas ut uenderemus uobis sicuti et uendimus nostras rationes in uilla que iacet super rippa de mondeco ad porto de uilla coua cum sua uarzena de rippa de mondeco usque diuide cum uila de alquinitia sicut modo illas obtinuerunt nostros parentes ad integrum uobis concedimus nostras rationes. et accepimus de uos precio que nobis bene complacuit x^{m} modios de cebaria. et de precio apud uos nichil remansit. ita ut de odie die et tempore sit ipsa uarzena et ipsas terras de iuri nostro abrasas et in uestro dominio sint traditas uel confirmatas. Siquis tamen quod fieri non credimus aliquis omo uenerit uel uenerimus ad inrumpendum contra hanc karta quomodo pariemus ad uobis illas dublatas et tripatas aut quantum fuerit melioratas. Facta karta uenditionis VIII° kalendas aprilis. Era DCCCC LXV^{a}. Nos superius nominatim in hanc karta uenditionis manus nostras r++++++++++++oborauimus.

Sisualdus presbiter test. —Manila test. —Talaba test.

Fafalon test. —Salomon test. —Vitiza test. —nehobon test.

XXXIV

Donationis chartam Monasterio Laurbanensi factae descripsimus ex Libro Testamentorum *ejusdem Monasterii.*

928

Testamentum de uilla coua de condesa domna oneca

Domnis inuictissimis hac triumfatoribus sanctisque martiribus sancti mameti et sancti pelagii quorum basilica scita est in locum predictum monasterio lauribano. Nos exiguos famulos uestros honecca una cum filiis meis munna. ledegundia. exemenus. et mummadomna. cum peccatorum mole depressos in spe fiducia roborati damus atque concedimus uilla quam uocitant uilla coua integra pro anima domnissimi nostri domini ueremudi diue memorie seu et nostre unde ante dominum ueniam mereamur consequi. et est ipsa uilla suburbio conimbrie et diuidet cum alia uilla coua et cum alquinitia et olibaria. damus eam ab integrum per suos terminos anticos in omni giro cum omnia quicquid ad prestitum ominis est in ea post parte ipsius monasterium pro uictum uel uestitum fratrum qui ibidem in uita sancta perseuerauerint ut abeant eam iuri quieto perenniter possidenda. Siquis tamen aliquis homo hunc uotum nostrum ad infringendum uenerit uel uenire temptauerit. in primis sit excomunicatus et extraneus a sancta communione et cum iuda christi proditore habeat parte in damna secularia. et insuper pariet post parte fratrum ipsius monasterii ipsa uilla duplata et uobis perpetim abitura. Notum die ipsas nonas decembris. Era DCCCC^{os} LXVI^{a}. Nos uero agnoscentes quod noster domno iam ea dederat ad ipso monasterio in uita sua et non potuit istum testamentum complere. Post hec adinplebimus nos quod ille inquoabit et nos adfirmabimus.

Honnecca hunc testamentum a nnos factum conf. —Munnia conf. —Ledegundia conf. —Exemenus didaz conf. —Mummadomna conf. —Aloytus lucidi test. —Rodorigus tedoniz test. —Ermegildus gundisaluiz test. —Gundesindus didaz test.

Recemondus diaconus test. —Vittize presbiter test. —Gundisaluus diaconus test. —Ansemondo test.

Ranemirus progie regis conf. —Gundisaluus muneonis conf. —Adaulfus presbiter scripsit in uilla abozamates —Sub christi nomine pantaleus episcopus conf. —Sub christi nomine pelagius episcopus conf. —Sub christi nomine salomon episcopus conf.

Digitized by Google

XXXV

Chartophylacio perantiqui Monasterii Morariae hoc pactum venditionis salinarum de Agaredi pertinebat. Autographa charta ex scrinio Monasterii S. Vincentii Olisiponensis in Publicum Archivum delatum textum nobis praebuit.

929

Christus. In dei nomine ego thoresarius presbiter una cum fratribus uel sororibus meis uobis uiliulfus abbati uel fratribus uestris placuit nobis bone pacis uolumtas ut uinderemus uobis iam dicti sicuti et uendimus salinas nostras proprias quam auemus in uilla dagaredi et auent iacentia ipsas salinas in loco predicto quod uocitant capetello iuxta corte salinas ariani de parte stario fontanella uendimus uobis medietate de ipsa corte ab intecrum cum suis muris et maris uel suis uasis omnia uobis uendimus et de parte monte uendimus uobis ibidem suos muros petrineos et suo casare uel suò èxito et suas fontes et de parte maris suos cepales et terreno pro salinas facere uendimus uobis omnia sicut superius resonat ab intecrum omnia uos medium et nos medium et accepimus de uos pretium VI solidos galliganos quod nobis bene placuit et de ipso pretio aput uos nicil remansit ut de odie die ipsas salinas et omne sicut superius resonat de iuri nostro in uestro iuri uel dominio sit traditum aueatis iuri quietum et in perpetuo uindicetis uos et omni posteritati uestre. siquis sane quod fieri minime credimus aliquis contra anc cartula ad inrumpendum uenerit que nos post uestra parte non deuindigauerimus pariemus uobis ipsas salinas dublatas uel quantum a uobis fuerint melioratas et uobis iure perenni. notum diem II kalendas setembri era DCCCCLXVII[a]. thoresarius presbiter una cum fratribus meis et sororibus manus nostras roborauimus : sargentina conf. dauid pro testis sum.

thoresarius presbiter —ermegildus abba conf. —ermegildus diagonus test. —peppi arias uiliefredus— soniarigu tendon astruario —sisinandus presbiter.

arias dagaredi confirmandum manu mea —belloy froilo et donadildi test. —ermemiru test. —astrualdu conf. —damianus presbiter test. —ranemirus daniel presbiter testibus —uirlemundo conf. —adaulfus conuersus conf. —benedictus presbiter test. —ortrefredus presbiter.

XXXVI

Donationem hanc Ranimiri II, Mummadonae ecclesiaeque S. Salvatoris Vimaranensi factam, sumpsimus ex antiquo libro regestorum Collegiatae S. Mariae Vimaranensis, Livro de D. Mummadona *sic dicto. Exscriptor codicis mendose aeram* DCCCCLXXXIX *scripsit; nam Ranimirus usque ad annum* 950 *tantum vixit.*

931–950

Carta de villa mellares

In nomine domini. Ego Ranimirus superno inspiramine princeps. deuotionis mee uotus coram omni catholicorum cetu dicturus pius ille opifex mundorum cordium memorandus et deprecandus est que ubique uerus deus deorum micanti lumine lucet ut uultu placido uel respectu beato intendat ea que uoto uel opere patrare obtamus. et ideo in quo cepimus non debetur loqui prolixe ne fastidium audientibus ingeratur sed claro asceleri *(sic)* sermone transcurrere pauca de multis ut cumcta in audientium corda deueniat rei uel indaginem quod exordium habuit in primordiis. quod actus extitit in mediis. que due etiam consistere potuit consumatum in ultimis. Deinde in nomine domini crucifixi filii dei in quo uera et inmaculata trinitas deus et homo cum spiritu sancto inseperabiliter iungitur. non aliter deus et aliter homo sed unus deus et homo ihesus christus mediator dei et hominum equalis patri secundum diuinitatem et minor patri secundum humanitatem que est lumen uerum inluminans omnem hominem uenientem in hunc mundum et de quo lumine se propheta inlumitus guadebat cum diceres *(sic)* signatus est super nos lumen uultus domine tui. Horum tantorum mirabiliorum domine te patrem cognoscens ego seruus Ranimirus tua dispositione huic regno indeptus elegi ex magnificentia nostra tribuere in locum sancti saluatoris et sancte marie semper uirginis in loco predicto vimaranes ut contestarem tibi conlaza nostra mummadomna villa nostra propria mellares que est iuxta amne durio cum suos uillares per terminibus antiquis utrarumque ripa durioo. Concedo uobis illa ad tuicionem ipsorum fratrum et sororum que sub regimine uestro deo militant in

Digitized by Google

ipsius loco vimaranes. abeatis illa concessa ut possesa continuerunt ea auii uel genitores nostri. ita ut ex presenti die a nobis maneat concessa et post parte monasterii vimaranes et collaze nostre mummadomna integra et intemerata cum omnia quicquid infra se continet prestatione ut sit nobis hanc deuotio in remuneratione et uobis tolerationem ospitum aduenientum peregrinorum et pauperum que ibidem in uimaranes in uita sancta perseuerauerint. ut memorie uestre ibi sit semper. Admonemus igitur et obtestantes quisquis fuerit ex propaco nostra per crucem domini necessarium fidei nostre de cuius passionem et ueram resurrectionem redempti sumus ut nullus uota nostra in aliquo disrumpi presummat uel quoquomodo confringendo inmutare audeat. Siquis sane temerariuś et audax ad irrumpendum conauerit uenire presenti seculo non careat humanam ultionem extincta a capite de lucerna futuro prospiceam cum transgressoribus possideat penam. et hunc factum nostrum firmum et estabiliorem maneat cuncta per secula. Facta series testamenti x°v° kalendanus *(sic)* iunii. Era DᵃCCCCᵃLᵃXXXᵃVIIIIᵃ. Ranemirus serenissimus princeps hanc series testamenti tibi collaze nostre mummadomna a nobis factus et confirmatus.

Orraca regina conf. —Ordonius prolis regi conf. —Giluira deouota conf. —Sancius pignus regis conf.

Sub domini misericordiam Hermegildus iriensis episcopus conf. —Sub christi iussionem Rudesindus dumiensis episcopus —Sub imperio domini nostri ihesu christi Ouecus episcopus legionensis —Sub gratia dei dulcidius episcopus uisense conf.

Ueremudus Rex conf. —Aloito lucidi test. —Nunus osoriz test. —Suarius gutieriz test. —Scemenus didaci test. —Rudericus gutieri test. —Pelagius gondesaluiz test. —Menendus roderici test.

Sub domini uirtutem Gundisalbus lucensis episcopus confirmo —Lucidus aloitiz test. —Nunus sarrazini test. —Didacus arcediaconus test. —Sesnandus diaconus test. —Fernandus presbiter test. —Menendus presbiter notuit.

XXXVII

Ex Libro Testamentorum *Monasterii Laurbanensis deprompsimus. Primum hoc diploma in illo vetustissimo codice insertum est. Inde in rubrica verba illa* In primis.

933

In primis testamentum de sancta christina de colimbria ad portam de almedina

In nomine sancte et indiuidue trinitatis patris uidelicet et filii et spiritus sancti. Ranemirus nutu diuino rex. *In* deo dei filio sempiternum salutem. Dono atque offero propter remedium anime mee et altario sacro sancti mameti que situm est cenobio subtus monte lauribano in finibus gallecie seu ad fratres qui in ipso militunt monasterio sub regimine mestulio abba uel qui post eum ibidem successor extiterit pro substentatione fratrum et ospitum aduenientium medietate de eclesia sancta cristina similiter cum omni integritate in ipsa corte secundum illum primum contestabit. post partem idem monasterio fradinani presbiteri. et est ipsa ecclesia secus murum ciuitatis conimbrie ita ut amodo et deinceps ipsa ecclesia post parte monasterii maneat per secula cuncta absque alicuius ucl nostra inquietatione. Quod siquis aliquis ausu temeritatis hunc nostrum factum infringere conaberit coram deo et angelis eius anatema sit. Et insuper post parte monasterii solidos c persoluat. et hanc scriptura firmiora permaneat. Notum die IIIIº nonas martias. Era DCCCCºᵃLXXIᵃ

Ranemirus rex hanc concessione a nobis factam conf.

Sub christi nomine ouuecco episcopus confirmo. Pelagio tedoniz test. Sarracino nuniz test. Hermegildo gunzaluiz test. Elias conf. Antulina abdiran conf. Menendo mendiz test. Osorius gutierriz test. Rodorigo tedoniz test. Cresconius quiriazi test. Cresconius presbiter test. Pelagius presbiter test. Tauron cognomento mogaria conf. Hermegildus diaconus test. Dulcidius presbiter test. Fredenandus presbiter test. Atanagildus presbiter test. Ildefredus diaconus test. Aspidius presbiter test. qui et notuit. —Cotuma cotumiz conf.

Digitized by Google

XXXVIII

Ex scrinio Monasterii Araucensis charta, pactum hoc venditionis cujusdam partis praedii rustici propè Alvarenga *continens, in Publicum Archivum delata, textum nobis praebuit.*

933

In dei nomine ego uiliulfu et uxor mea antulina placuit nobis adque conuenit grato animo et propta uoluntate ut uinderemus uobis froila et uxor tua elcuua sicut et uendimus uobis septima portione de quintana de teuuili qui est in uilla que dicent aluarenga sum sub sancta cruce septima portione in ipsa quintana de ipsos suos pumares cum casas et lagar petrinio terras.....i que giru sunt sit et in molino de omnia ipsa hereditate septima portione uobis uendimus quantum in se conpetet inter meos iermanos sic et suos exitum per..... in prona quantum ille obtinuit et ipsas terras iuxta ipsa quintana pro pretio que mici bene conplacuit et de eodie die et tempore sit ipsa hereditate de meo iure abrasa et in uestro iure uel dominio sit tradita et confirmata usque in perpetuum abeatis uos et omnis posteritas uestra. Siquis tamen quod fieri non credimus libera in dei nomine habeas potestatem aprehendere de nos ipsa hereditate dublata uel quantum a uos fuerit meliorata et uos perpetim habitura. Facta kartula uenditionis notum die III kalendas iunii. Era DCCCC LXX I.ª Uiliulfo et uxor mea antonia in anc kartula uenditionis manus nostras roborauimus. pro testes. danila test. tedon test. sando test. osoreu test. gundufo presbitero notuit.

XXXIX

Ex Libro Testamentorum *Laurbanensi descripsimus.*

933

Karta uenditionis de abbalat que conparauit gondemirus et uxor sua susana

In dei nomine. Ego Zahadon et uxor mee aragunti. cresconio et uxor mee smelilo. et ueremudo. Placuit nobis casto *(sic)* animo propria uolumptas integroque consilio nulliusque gentis imperio neque suadentis articulo set propria nobis accessit uoluntas ut uenderemus tibi gondemiro et uxor tue susanna sicut et uendimus rationes nostras que abemus in uillas prenominatas in territorio conimbriense. de uilla albalat tertia integra. et de tertia media uobis concedimus per suos terminos anticos. sicque per ubi ea obtinuit pater noster fromarigus. et diuidet cum uilla bolon. Et per ubi diuidet cum agro de nausti. et inde per carraria maiore que discurrit ad ciuitate conimbrie. et inde per senrra de episcopo per medio ualle usque in arca que est in ipsa llagona. et inde usque in illo porto que diuidet cum quinione de fonte auria. et de alia parte in campo per ubi diuidet cum bollon per arcas antiguas usque in mondeco. et uendimus uobis de senrra de fonte auria media per ubi ea commutabit pater noster fromarigus cum rex domno ordonius. et uendimus uobis de senrra de pulgaria media que commutabit pater noster cum regem pro uilla uimenaria quod est iusta ribulo anzo. quod contestabit ea regem post parte monasterii ad fratres. uendimus uobis iamdictas ipsas rationes in ipsas uillas cum omnes suas aprestationes cum montes fontes aquis aquarum pratis pascuis exitus uel cum omne prestationibus suis per ubi uobis delimitabimus et coram testibus assinnauimus. et per hunc scriptura uenditionis afirmauimus. et accepimus de uos precio solidos cc^{os} x^{m} toletanos tantum nobis bene complacuit penis uos nichil remansit in debitum. ut die *(sic)* odie die et tempore ipsas rationes de ipsas uillas de iuri nostro abrasas et in uestro dominio traditas uel confirmatas. Habeatis uos et omnis posteritas uestra quicquid exinde facere uolueritis libera in dei nomine habeatis potestate. Siquis sane quod fieri non credimus aliquis homo uenerit qui uos pro ipsas rationes calumniauerit que uobis uendimus an nos an heredes nostri an quolibet homo que nos in iudicio defendere non potuerimus post parti uestre. ut pariemus uobis ipsum que fuerit contaminatum duplatum uel quantum ad uos fuerit melioratum et uobis perpetim abitura. Facta karta uenditionis notum die quod est kalendas decembris. Era DCCCC LXXI^{a}.

Zahadon in hanc scriptura uenditionis a me facta manus mea conf. —Aragunti manus mea conf. —Veremudus manus mea conf. —Exemenus didaz conf.

Cresconio manus mea conf. —Elduara confirmans conf. —Froila gutierriz conf.

Veremu*dus* rex confirmans —Ranemirus rex confirmans.

Digitized by Google

Didagus adaulfiz test. —Daniel presbiter test. —Iquila test. —Garseanus test. —Sesgudus test. —Fromarigus test. —Ermigius test. —Fafila test.

Aloitus test. —Prouitius test. —Salomon test. —Daildo test. —Cendus presbiter test. —Donadeo test. —Justus test.

XL

Ex Libro Testamentorum *Laurbanensi descripsimus.*

935

Testamentum de gundemirus et susana de alualad

In dei nomine. Ego gondemirus et uxor mea susana uobis mestulio abbati uel fratribus tuis. non est enim dubium set plerisque manet cognitum. eo quod nec initium nostrum nobimus nec exitum considerare ualeamus. Et ideo metu mortis perterriti cum aduc essemus incolomes ei sana mente integroque consilio elegimus uobis facere cartula testamenti sicuti et fecimus de omnia nostra hereditate uel facultate quicquid habemus uel abere potuerimus. In primis de uilla de albalat per suos terminos tertia et de alia tertia item tertia tam in monte quam in campo. de campo de fonte auria tertia. et de pulgaria tertia. Cortes et domos et intrinsecus domorum. res quadrupeda. equas et uaccas. ouelias. aurum uel argentum. uestimentum. uineas uel pomares. siue et debitum quicquid nobis aliquid debuerit. seu et omnia quod ad usum hominis de prestatione huius seculi omnia ab integro post obitum nostrum pro redemptione anime nostre uobis concedimus possidenda. Insuper etiam promittimus deo et uobis ut qui ex nobis supprestis fuerit in presenti uita monasterium introeat. et secundum institutionem regule et arbitrio uestro fuerit uiuat. Damus etenim ista omnia supranominata post parte monasterii uestri uocabulo sancti mametis uel fratribus qui ibidem in uita sancta perseuerauerint. ut quicquid exinde agere uel facere uolueritis liberam in dei nomine abeatis potestatem. Siquis tamen quod fieri minime credimus aliquis homo *uenerit* uel uenerimus contra hunc nostrum uotum uel textum concessionis nostre ad inrumpendum. in primis *sit* excomunicatus ab omni ecclesia et cum iuda proditore habeat participium in eterna pena nunquam alterius finienda. insuper damna legum afflictus pariet ipsa re que auferre temptauerit quadruplata. et uobis perpetim abitura. Facta karta testamenti IIIº idus septembris. Era DCCCCᵒˢ LXXIIIª. Gundemirus et uxor mea susana in hanc kartula testamenti a nobis facta manus nostras confirmabimus++.

Munius gutierriz conf. —Desiderius abba conf. —Leouegildus abba conf. —Abolinus abba conf. —Donadeo cognomento abuzhac abba conf.

Iquila test. Lazarus test. —Habdela test. Maurecatus test. —Manualdus presbiter. Daniel presbiter test. —Nazar test. Primus test. —Salamon test. Adaulfus presbiter test. —Nezeron. Zacoi. test.

Elias test. Almundis test. —Abuzuleiman test. Gudesteo test. Ceide presbiter. Viarigus presbiter test.

XLI

Charta autographa pactum continens venditionis cujusdam agri in Nandim. Olim in chartophylacio Monasterii S. Vincentii ex scrinio Morariensis Coenobii, nunc in Publico Archivo servatur.

936

Christus. In dei nomine ego reirigu plaguit mici bona pacis uolumtas ut uindere uobis astruario et uxor tua astocia sigut et uendimus tera mea propria que aueo in uilla nandini inter aue et pel teritorio portucalense. iace ipsa tera in agru que dicent trundarias. iace ipsa llaria inter laria de copitu et tualari uindo at tibi de ipso agru comodo est conclusu in omneque giro uindo inde nobis *(sic)* oitaua porcione integra per ubi uobis demarcauimus et coram testibus asinauimus. acepit de uos pretio que mici conplaguit. si aliquis at inrunpendu uenerit quod ego non potuerimus deuindere post uestra securitate pariet uobis ipsu que scripsimus dublatu uel quantum aput uos fuerit meliora*tum* et insuper auri liuera Iª et uos perpedim auitura. Facta scriptura uendicionis VI kalendas iulias in era DCCCCLXXIIIIª. reirigu in anc scriptura uendicionis manu mea + fecit.

seuelio —guimandus presbiter —brunderigus presbiter —tolinu sasarigu.

ermegildu test. —fagildu cresconio test. —ansemondo test. —sesuldu fronmina test. *(?)*

Digitized by Google

XLII

Ex Libro Testamentorum *Monasterii Laurbanensis desumpsimus.*

936

Diuisione inter ambas uillas couas et alquinitia

In era DCCCC^{os} LXXIII^{a}. Horta fuit contentio inter homines de alkinitia et de uilla coua. et sic peruenerunt in presentia domini exemeni comiti et ordinauit illis ut ducerent ibidem diuisores sicuti et duxerunt. id sunt. adaulfus diaconus. tauron cognomento mogaria. kirum. et concilio multorum seu et ipse comes cum eos. et sic se coniunctauerunt ad arcas qui diuident inter ambas uillas couas. et inde per lomba ad arcas duas inter ambas ipsas uillas couas tornabimus in cubito dextro et inuenimus in autario contexta saxinea qui diuidet inter olibariola et uilla coua. et inde per liniolo. per petras fictiles et terra agire usque inuenimus duas contestas qui diuident inter ambas ipsas uillas. et inde inpronabimus ad ribulo parte per duos liniolos qui diuident inter ambas ipsas uillas usque coniunctauerunt ipsos liniolos. et dedit cubito in parte sinixtra. et perreximus per ipsum liniolum usque ubi inuenimus arca terrenea inpronante ad illo fontano couo. traycimus illo fontano et inuenimus in monte in ipsa sectura. et inuenimus arca terrenia. perreximus in denante et inuenimus duas arcas qui diuident inter alkinitia et uilla coua et lauredo. tornabimus inprono in cubito dextro per termino forte et inuenimus alias duas arcas per liniolum et per petras fictiles usque ad ribulo mondeco. traycimus ribulo mondeco et inuenimus contesta qui diuidet inter uilla coua et lauredo. et quod preuidimus in ueritate dedimus ipsas terras prout cuiusque ueritatem uidimus per isto colmello. Notum die VIII° idus agustus. Era quo supra.

Exemenus didaz et comes quos uidi et conf. —Adaulfus diaconus quos uidi conf. —Tauron cognomento mogaria quos uidi conf. —Kirum quos uidi conf. —Recesindo test. —bittaco garseani test. —Sendinu. dabid. test.

Osebio menendiz test. —Sunimirus. iubeni. test. —Ermegildus abba conf.

Senior diaconus test. —Ermegildus diaconus —Froila confesor test. —Adulfus notuit.

XLIII

Donatio partis cujusdam pomarii propè Alvarenga. *In eadem membrana de qua egimus n.* XXX *invenitur.*

937

In dei nomine. Ego cresciduru uobis froila ansaloniz placuit nobis adque conuenit per bona pacis et uoluntas et faceremus a uobis testum scriptura donacione in pumare que abemus in uilla que dicent aluarenga subtus monte ieronzo in uigo que dicent minudal. et iacet ipso pumare in alio uestro desucco de pumare de tedon usque in larea calua. damus uobis de ipso pumare integro que fuit de aluito octaba integra pro intencione et iudicio que abui ante uos ita ut de odie die et tempore sit ipsa racione de ipso pumare cum suo terreno de nostro iure abraso et in uestro iure sit tradito uel confirmato. abeatis uos et omnis posteritas uestra iuri quieto in temporibus seculorum. ut siquis homo uenerit uel uenerimus contra hanc cartula donatione ad inrumpendum tunc abeas potestatem aprehendere de nos dublata uel quantum a uobis fuerit meliorata et uos perpetim abitura. Facta kartula donatione XVIII° *(sic)* kalendas martias. Era DCCCC LXXV. Ego cresciduru in hanc cartula manu mea r+ouoraui. Id sunt testes. rodorigu test. froigendo test. manulfu test. uiliulfu test. sagado presbitero notuit.

Digitized by Google

XLIV

Ex Libro Testamentorum *Laurbanensis Monasterii sumpsimus. Lectiones varias ex apographo saeculi XIII, olim in scrinio ejusdem Monasterii, nunc in Publico Archivo servato, adjecimus.*

937

Testamentum de sancto iacobo de sausellas

In nomine domini nostri ihesu christi. Hec est series testamenti quem facere uoluimus nos iusta et filiis meis laudandus presbiter et andre[1] uobis teodericus abba uel fratribus tuis. sanos nos et sana mente integroque consilio et parique consensu elegimus uobis facere kartula testamenti sicuti et fecimus de omnia nostra hereditate uel facultate. in primis domos cum corte et omne illorum intrinsecus. aurum. argentum. ferramenta. uel omne genera metallorum. pannos siricos laneos et lineos. cupos. cupas[2]. lectos. et catedras. mensas. cibaria et uino. uineis et ortis. terras ruptas et inruptas. uel omnia que ad usum ominis pertinet de prestatione huius seculi. omnia ad integrum post obitum nostrum pro remedium anime nostre uobis concedimus. Excepto bazelica uocabulo sancti iacobi hic in illa nostra uilla de sausellas cum suum seruitium uel eius ornamenta. ita prenominata post parte supprinos uel neptis meis qui de illos in ecclesiastico ordine perseueraauerint. adicimus uic[3] etiam si fuerit perfectus illa ecclesia cum LX[a] passales in giro ita ut pro anime nostre fideliter deseruiant. Si uero de ipsa propinquitas nostra a ministerio ecclesie recesserint sit ista ecclesia. et cuncta omnia nostra et quantum usque ad obitum nostrum cum dei adiutorio proplicare potuerimus. post parte monasterii sancti mameti uobis concessimus confirmata. ut sit pro remedium anime apressoris ipsa corte seu[4] et[4] de fundatoris ipsa nostra ecclesia. ut quicquit post parte monasterii uestri sancti mameti exinde agere uel facere uolueritis in dei nomine abeatis potestatem. Siquis tamen quod fieri non credimus aliquis homo contra hunc nostrum uotum ad inrumpendum uenerit. in primis sit excomunicatus et ab ecclesia dei separatus et cum iuda rei[5] proditore[6] sit condemnatus. et in finem communionem non accipiat. et insuper damna legum afflicta secularia. et ante iudice pariet omnia ipsa que auferre temptauerit quadruplatum et uobis perpetim abiturum. Facta scriptura testamenti v° kalendas iunii. Era DCCCC LXXV[a]. Nos supra memorati in ahnc[7] kartula[7] testamenti a nobis facta manus nostras confirmamus. Ego iusta manu mea conf.

Et ego laudandus presbiter conf. Et ego andre manu mea conf.

Elias test. —Teodesindus test. —Atanagildo test. —Mohepe test. —Habzaada test. —Zalama test. — Farache test. —Crescenti presbiter test.

Dignus presbiter test. —Stefanus presbiter test. —Iohannes presbiter test. —Vincentius presbiter test. — Abozaac abba conf. —Teodericus abba conf. —Flores presbiter test. —Moysen acsi indignus presbiter test.

1 andree
2 cubas
3 huic
4 seruet
5 *deest*
6 traditore
7 banc kartulam

XLV

Donatio cujusdam molae in vico de Ançan. *Ex* Libro Testamentorum *Laurbanensi descripta.*

937

Testamentum de anzana

In dei nomine. Elduara a tibi gundemiro iben dauti salutem. donamus atque concedimus tibi nostro molino proprio que abemus in uilla que uocitant anzana. Ita ut abeas illo de nostro dato firmiter in uita tua. et post obitum tuum remaneat illo in monasterio lauribanus pro remedio anime nostre. Neminem uero perdimittimus qui tibi aliquam faciat disturbationem. Notum die quod est XIII° kalendas decembres. Era DCCCC LXXV[a].

Elduara in anc kartula donationis manu mea. —Veremudus prolis regis. —Froila gotierriz conf.

Digitized by Google

XLVI

Pactum habitandi atque colendi praedium ecclesiasticum S. Mametis. Ex* Ribeiro, (Dissert. Chronol., T. I, App. 5) *deprompsimus. Liber regestorum Monasterii Palatioli* (Paço de Sousa) *ex quo Riberius textum typis mandaverat, cum aliis diplomatibus scrinii ejusdem monasterii, incendio postea omnino periit.

938

In Dei nomine. Ego *Creximirus* Presbitero vobis *Galindo Gunçalviz,* et filiis Ecclesie, qui sudes heredes, et Dominus de ista Ecclesia de *Sancto Mamete,* que mihi datis ad continere, et habitare, hi sunt, *Arguiru, Alderedo,* et *Arias, Loureido, Osoredo, Fruila, Frumarigu, Romarigo, Ermildi, Guimiro, Nandulfo, Astrulfu, Vimaredo, Bradila, Vilifonso,* pactum simul, et plazum facio vobis, per scripture firmitatis, ut continea ea, plantes, et edifice, in quanto plus potuero, et quanto ibidem plantare, et edificare, et ganare, post parte de ipsa Ecclesia, et si illa laxare sine vestre iussia, aut inde aliquid, aut alia parte transmeare, aut aliqua subposita, aut inmisione ibidem miseri, per quemlive generis homo, et istum plazum exierit, aut in mendacio invenitur, sicut desuper resonat, quomodo pario post parte vestra x. boves, extra iudicato. Notum die quod est in Era DCCCC.LXXVI. Ego *Greximiro* Presbitero in hoc plazum manus meas roboro. Pro testibus. Gontemiro testis =Sennamiru testis =Viliufu testis.

XLVII

Descripsimus ex Libro Testamentorum *Laurbanensis Coenobii.*

958

Testamentum de uarzenas in ripa de mondeco et ipso porto integro

In dei nomine. Ego exemenus comes. Non est enim dubium sed multis manet cognitum eo quod nec initium nostrum nouimus nec exitum scire ualemus. et ideo metum mortis perterritus in spe recuperande fiducia dono atque concedo uobis domno mestulius abba uel fratribus tuis mea uarzena que est super ribulo mondeco. et dono uobis ipso porto de illo ribulo cum ambas suas rippas. dono uobis ipsa uarzena et ipso porto ab integro sicut illa prendidi pro mea determinatione quam determinaui inter uilla coua et uilla que dicunt lauredo que est de parte alquinitia. dono uobis illud post parte monasterio uestro sancti mameti uel fratribus qui ibidem in uita sancta perseuerauerint. et neminem ordinamus qui ibidem uobis aliquam disturbationem faciat. Siquis tamen quod fieri minime credo aliquis omo uenerit uel uenero hanc kartula concessionis mee uel donationis mee ad inrumpendum. in primis sit excommunicatus et cum iuda traditore habeat participio in pena eterna nunquam finienda. Et pro temporalia damna aflictus pariet ipsut quod exinde offerre conaberit quadruplatum et uobis perpetim abiturum. Facta cartula donationis uel concessionis VIII° idus agustas. Era DCCCC LXXVI[a].

Ego Exemenus comes in anc kartula concessionis mee quod fieri uolui manu mea confirmans —Piniolo ansuriz confirmans —Gundemirus test. —Zahade test. —Ikila test. —Salomon test. —Mestulius presbiter test. —Mantila test. —Eskapa test.

Palmacius presbiter test. —Zahadon presbiter test. —Donado test. —Juzif test. —Nazari test. —Tauron cognomento mogaria.

XLVIII

Donatio cujusdam partis praedii rustici propè* Alvarenga. *In eadem charta pergamena Monasterii Araucensis de qua egimus n.* XXX *et n.* XLIII *scripta manet.

938

In dei nomine. Ego sauildi placuit mihi per bona pacis et uoluntas ut faceremus a uobis domna nostra eileuua scriptura donationis sicut facio de mea ratione quarta que abeo in uilla aluarenga in pumares in terra extra

Digitized by Google

portione de meos filios uobis donamus adque concedimus ut de hodie die et tempore sit ipsa portione de iure meo abrasa et in uestro sit tradita et confirmata. abeatis uos et omnis posteritas uestra et in perpetuo uindicetis. siquis tamen quod fieri non credimus aliquis homo uenerit ad inrumpendum contra hanc cartulam donationis quomodo pariemus a uobis auri libras binas et imperatori terre alio tantum et uobis perpetim abitura. Facta cartula donationis IIII° kalendas nouembris. Era DCCCC LXX VI. Ego sauildi in hanc kartula donationis manu mea r+ouora fecit. Id sunt testes. Silualdu test. tanoi test. Beterigu test. ansemondo test. uimareu presbiter notuit.

XLIX

Hanc chartam donationis descripsimus ex Libro Testamentorum *Laurbanensis Coenobii.*

939

Testamentum de foze de pauia de illas uarzenas integras

In dei nomine. Ego ariulfu et uxor mea cenusenda placuit nobis atque conueni gratu animo et prompta uoluntate ut faceremus uobis domno primus abba et congregatio uestra cartula testamenti de hereditate nostra propria que abemus ad foze de pauia. Id sunt illas uarzenas integras de ambas partes in ripa de pauia quomodo illas obtinuit pater noster. damus uobis atque concedimus ipsas uarzenas pro remedio anime nostre uel parentum nostrorum. Siquis tamen quod fieri non credimus aliquis homo uenerit uel uenerimus contra hunc nostrum factum ad inrumpendum. In primis sit excomunicatus et cum iuda traditore abeat participio et insuper quantum auferre temtauerit in dublo uobis componat. Et hunc meum factum firmum abeat roborem. Facta karta testamenti III° idus magii. Era DCCCC LXX VII[a]. Ariulfu et cenusenda in anc karta testamenti manibus nostris r++oborauimus.

Senteiru presbiter test. —Trasmondo test. —Ansalon test.

Meisitu test. —Daildu test. —Aldia test.

Gundesindu test. —Gundulfu presbiter test.

L

Hujus regiae donationis exemplar in Libro Testamentorum *Laurbanensis Monasterii invenitur. Lectiones varias nobis suppeditavit apographum saeculi XIII ex scrinio ejusdem Monasterii in Publicum Archivum delatum.*

943

Testamentum de ranemirus rex de duas partes de alualad

In nomine sancte et indiuidue trinitatis patris uidelicet filii et spiritus sancti. Hec est tomum series scripture testamenti uel donationis quem facere decreui. Ego ranemirus[1] rex. adiutus uirtutem fultus in regno uobis domnus mestulius abba cum collegio fratrum de gentes uobiscum in locum sancti mametis quorum baselica fundata esse dinoscitur lauribano[2]. in domino deo sempiternam salutem amen. Annuit atque conuenit spontanee serenitatis nostre glorie ut donaremus atque contestaremus uobis duas partes de uilla de alualat et senrra[3] de ibidem alualat. siue usque diuidet cum fonte auria. siue etiam medietate de pulgaria[4]. Hec omnia uobis concedimus et contestamus ab integritate ut sit pro substentatione uestra seu ospitum pauperum et peregrinum et propter remedium animarum nostrarum. Quia sic admonet nos sancta scriptura. da domine quia dedi. miserere mei quia misericordiam feci. ita ut ex presenti die et tempore sit omnia contestatus potestate iam prefato loco et uestra perenniter abiturum per secula cuncta. Siquis uero aliquis homo quisquis fuerit hunc factum nostrum infringerit uel conare uiolaberit[5] in primis sit segregatus a corpus et sanguine domini nostri ihesu christi et cum sceleratis penas luat tartareas baratro dimersus. et hunc factum nostrum in cunctis obtineat firmitatis roborem. Facta series testamenti die VII° kalendas februarias. Era DCCCC LXXXI[a].

1 ramirus
2 laurbano.
3 serra
4 pedrulia.
5 uiolauerit

Digitized by Google

Ranemirus[6] serenissimus princeps hanc concessione a nobis facta.

Ordonius prolis regis conf. —Houdonius serenissimus princeps hanc uotum pii patris nostri conf. —Gundesindus conimbriense episcopus conf. —Sub christi uirtute dulcidius uisense episcopus conf. —Menendus gundisaluiz conf. —Osorius lucidi conf. —Pelagius tedoniz conf. —Menendus gundesalui conf. —Exemenus didaz conf. —Rodorigus gutierriz[7] test. —Froila gotierriz[8] test.

Gundesindus froiani test. —Honorigus didaz test. —Frenandus[9] presbiter primi clero test. —Sisnandus diaconus test. —Aspidius presbiter test. —Gundisalbus muneonis conf. —Menizius presbiter scripsi et test.

6 Ramirus
7 guterriz
8 goterriz
9 Fernandus

LI

Desumpsimus hoc pactum venditionis ex Libro Testamentorum *Laurbanensi.*

943

Testamentum de sancto cucufati in uilla de arcus

In dei nomine. Ego petrus presbiter cognomento bahalul tibi daniel presbiter. placuit mihi atque conuenit nullus quoque gentis imperio nec suadentis articulo sed propria mihi accessit uolumptas ut uenderem tibi sicuti et uendidi mea ecclesia uocabulo sancti cucufati cum suis titulis et cum suos dextros et cetera pars reliquiarum sancti clementi eficum intrinsecus ipsius ecclesie cum reliquiarum suis uel ornamentis ipsius ecclesie. et in *giro* de illa ecclesia toto suo aro ab integro uobis concedo. est illa ecclesia pernominata in uilla de arcus. et do *uobis* illa ecclesia pro precio nominato. id est xxxx^{a} et v^{e} solidos kazimis tantum mihi bene complacuit. et de precio apud te nichil remansit in debitum. ita ut ab odierno die et tempore sedeat illa ecclesia de iuri meo abrasa et in uestro dominio tradita uel confirmata perpetimque abitura. Et post hec rationem seruata ut in uita tua illa ecclesia obtineas et post obitum tuum ad illo monasterio reuertat uocabulo sancti mametis de lauribanus pro remedio anime nostre uel parentum nostrorum. Siquis tamen quod fieri non credimus aliquis homo uenerit uel uenerimus contra hunc nostrum factum ad inrumpendum in primis sit excomunicatus et cum iuda traditore habeat participio et insuper quantum auferre conaberit in duplo componat. Facta karta uenditionis iii^{o} kalendas aprilis. Era DCCCC LXXX I. Ego petrus presbiter in anc kartam uen*di*tionis manu mea r+++oboro. Moisen indignus presbiter notuit. Siloni presbiter ibi presens fuit. Iucif test. Abidi test. Nazar test.

LII

Chartam donationis vici Serpins *ex* Libro Testamentorum *Laurbanensi sumpsimus.*

943

Testamentum de uilla de serpinis

In dei nomine. Ego zoleiman cognomento abaiub una cum uxor mea flamula uobis mestulius abbati uel fratribus tuis de monasterio lauribanus. Elegimus uobis facere cartula testamenti sicuti et fecimus de omnia nostra hereditate uel facultate quicquid abemus uel abere potuerimus. In uilla de serpini medietate tanta inde ad nos compotet inter nostros eredes cum terras ruptas uel inruptas uel quantum ad ominis adprestitum est. et est illa uilla territorio arauz discurrente ribulo seira. Et damus uobis in uilla de algazala nostra ratione. id est iii^{a} integra de parentela de ipsa mea mulier. siquis et deuitum quicquid nobis aliquid debuerit seu et omnia que ad usum ominis apprestitum est omnia ab integro uobis concedimus pro remedio anime nostre uel parentum nostrorum. Siquis tamen quod fieri minime credimus aliquis omo uenerit uel uenerimus contra hunc nostrum factum ad inrumpendum in primis sit excomunicatus et cum iuda traditore abeat participio et insuper quantum temtauerit in quadruplo componat et uos perpetim abiturum. Facta cartula testamenti kalendas septembris. Era DCCCC LXXXI. Zoleiman una cum uxor mea flamula in anc testamenti manus nostras r+++oborauimus.

Randulfus presbiter test. —Segemundus presbiter test. —Dauid presbiter test. —Salomon presbiter test.
Benedictus presbiter test. —Godesteo presbiter test. —Quintila presbiter test. —Recaredo test.
Atila test. —Lico test. —Leomirus presbiter notuit.

Digitized by Google

LIII

Donatio, seu potius venditio, ecclesiae S. Joannis de Luzim *propè flumen* Tamega. *Autographa charta servatur in Publico Archivo ex scrinio Monasterii Araucensis delata.*

943

Dubium non est sed multis manet cognitum. Ego adulfus presbitero per meo peccato et insidiis diaboli quod decepit me et feci homicidio de homine nomine leo. et pectaui de illo homicidio ad sua gente et de illo remansit super me que non potui implere. et adduxerunt me pro ad morte et ueni ante domino meo ansuri gudesteiz et uxori sua eileuua. et rogaui homines bonos ut fabulassent ad illo. que misisse suo ganado pro me quia ego non habebam unde implere illo et liberasset me de illo homicidio et dedissem ego ad ille domino ansuri omnia mea hereditate ut fuisse libero de ipso homicidio in cunctis diebus uite mee. sicut et fecit. Obinde ego adulfus presbitero placuit mici per bone pacis et uolumtas ut darem uel concederem uobis ecclesia mea domino ansuri et uxori uestre eileuua ecclesia mea propria uocabulo sancto iohanne. quorum baselica fundata est subtus mons petrosselo discurrente ribulo tamica in uilla quos uocetant losidi in loco predicto in casale quos fuit de patre meo prudenzo. quos edificaui de uerede. damus uobis illa ecclesia ab integro. siue et illa laigale. in montes in fontes pascuis padulibus exitus et regressu quantum ibidem ad ipsum locum ominis adprestitum est. Habeatis uos et omnis posteritas uestra iure quieto. iam enim de nostro iure est abrasa. et in uestro dominio tradita atque confirmata. Siquis tamen quo fieri non credimus aliquis homo uenerit uel uenerimus contra hanc cartula inrumpendum de generis nostri uel de extraneis que in concilio post parte uestra deuindicare non potuerimus infer uel inferus. quomodo pariemus uobis illa ecclesia et illa hereditate duplata uel triplata quantum ad uobis fuerit meliorata et uobis perpetim habitura. Facta cartula quod erit xv kalendas nouembris. Era D CCCC LXXX I. Adulfus in hanc cartula confirmationis manu mea ro+. Id sunt quos uiderunt. toderuco test. ermerote test. gundesindo test. euenando test. nonclo test.

Aliuertus presbiter notuit.

LIV

Agros quosdam Agion monachus tribuit ecclesiae S. Martini episcopi, in vico Aldoar *propè Durium sito. Descripsimus ex* Livro Preto *Conimbricensis Sedis.*

944

Non est enim dubium sed pluris manet heo quod edificauit agione frater ecclessiam uocabulo sancti martini episcopi et sancti michaeli archangeli in uilla que uocitant alduarii fluuio dorio territorio portugalensis subtus castro mafumuti et fuit ista hereditate de pater meo zaragauti cognomenonto *(sic)* alcetra et conparauit ipsa hereditatem de aldieiro et dedit pro illa uno caballo do nostro cum sua sella heite et freno obtimus et una tela de L[a] lenzos pro ipso pedazo de ipsa hereditate comodo se leua de aqua de mazadoria et uai infestum per carrale inter ambos uallos et inde usque in termino de ermosindi et de alia parte per arogio que discurre ad ecclesia usque in directum de alio terminum de illa parte comodo iacet concluso per suos uallos et accessit in mea uoluntate que conseigrase illa et fuit in presencia de domni gundesindi episcobi et in monasterio de bauzas ut adinplesset sua uoluntatem et ille sua misericordiam motis conplebit eam et consecrauit eam et pro id contestamus dextrus ad ipsa ecclesia XII[m] passus in omnique giro de ipsa ecclesia pro corpora ad tumodanda *(sic)* et propter gubernacionem fratrum ipsa alia hereditatem quod de sursum resonat. Ita ut de hodie die et tempore sit tradita uel confirmata omnia quod de sursum resonat pro partę de ipsa ecclesia uocabulo sancto martino et sancti michaeli archangeli siue ad presbiteros uel ad fratres quod de progenie nostre uel posteritas nostra fuerint et in uita sancta perseuerantes ad ipsa ecclesia. et sit *(sic)* quod absit noluerint de parte nostre in uita sancta perseuerare uenient presbiteri fratres uel sorores qui electus fuerint perseuerantes sisimiliter *(sic)* habeant et possideant omnia quod de sursum resonat in ipsa ecclesia. Notum die III nonas octubris. Era DCCCC LXXX[a]II[a]. Agionem in hanc cartula testamento quod fierit uoluimus et religiendum quod habuimus manus mea +. Sub christi nomine gundesindus dei gratia episcopo conf.

Primutenitu presbiter conf. —Gudesteo presbiter conf. —Donam abba conf. —Frogulfu presbiter conf.

Digitized by Google

Gundesindus presbiter conf. —Zamarius presbiter conf. —Aluitus abba conf. —Quendam presbiter manu mea conf.

Astramirus presbiter conf. —Gontatus presbiter conf. —Amarellus presbiter conf.

LV

Ex Libro Testamentorum *Monasterii Laurbanensis descripsimus.*

946

Testamentum de mucella de ismael presbiter in ripa de aluia

In dei nomine. Ego ismael presbiter cognomento mestulius. Vobis domino teodericus abba uel fratribus tuis abitantes in locum predicto lauribano. sano ego et sana mente integroque consilio elegi uos facere cartula testamenti sicuti et facio de omnia hereditate uel facultate quicquid abeo uel augmentare potuero. In primis uilla mucella integra per suis locis terminis antiquis et terras ruptas uel inruptas exitus montium uel regressum siue sesegas molinarum. et est illa uilla pernominata in ripa de aluia. Et illa ecclesia uocabulo sancti martini cum omni illorum seruitio. et adicio uobis alio meo uillare que dicunt uillarino integra cum terras ruptas uel inruptas et alias duas ecclesias sancti georgii et sancti stefani cum suos dextros et cum suos seruitios. et abuit ipse uilla uilarino de parte de meo magister reuelle beate memorie. Et in uilla de algazala mea quintana et terras et uineas et pomares. Omnia que superius diximus ab integro uobis concedimus post parte monasterii uestri *pro* remedio anime mee uel parentum meorum et in onore sancti mametis et sancti pelagii. Quod iurationem confirmo per deum patrem omnipotentem quia contra hunc meum factum nunquam ero ad inrumpendum. Siquis tamen quod fieri non credo aliquis omo uenerit uel uenero ad inrumpendum unc meum factum in primis sit excomunicatus et cum iuda traditore abeat participio et quantum auferre conaberit in quatuor duplo componat et unc meum factum plenum abeat roborem. Facta karta testamenti. Era DCCCC^{os} LXXX III^{a}. Ego ismael presbiter in unc testamentum manu mea r++oboro.

Vitiza abba test. —Spasandus test. —Zacarias test. —Vermudus test.

Aloitus test. —Maurelle test. —Obrigus test.

Sunimiro test. —Albarus test. —Alleigar test. —Samson test.

LVI

Oliti Tetoniz sponsae suae Adosindae bona amplissima mobilia et immobilia in dotem confert. Charta, mutila quidem sed autographa, olim in scrinio Monasterii Morariae, nunc in Publico Archivo servata, nobis textum suppeditavit.

946

.....atris et filii et spiritus sancti. patrem ..... filium unigenitum spiritus uero sanctum ab utroque uirginis incarnatum dum in principio deus omnia constituit et creabit fecit cuncta que ab ipsso iubemte permanet solidata construnxit ominis forma at sua similitudinem uero .. formam perfecta dixit deus non est bo..... tare ominem solum set demus ei pari coniumgem adiutorium similem siui. euulsit quosue costam lateris eius unde feminam fecit quem dedit illi coniumgem permaneret suplicet eius. nos uero subinde talis consolabam horigo ut in dei nomine pariter coniuncti letemur in unum u..... ut uoluntas ...tuus concesit animus *(?)* ut te mici in coniungio copolaremus. Obinde ego oliti tetoni pignno tiui sponssa mea adosinda filia gormiri concedo tiui propter amorem dulcedinis et pro decorem ... castitatis et pudorem tue uirginitatis do et dono ad ..... nulus titul ..... gondesindo addaulfo serbitial de cozina ansalon ninna kauallo con freno et sella freno arienteo et alhaguma arientea uno copo de xv solidos et scala de xv solidos uestitum matronilem atorras de sirgu .... pelles aninias .....orales de sirgo III^{or} anellos II^{as} sartas ossas et kalpazos muta una de lecto per coperto x iuga bouum uacas uitulatas numero L^{a} oues c uillas pernominatas mahmutis sancti romano couellas de palacio meleza uilla noba cobellas de kapruno nogaria furnelus cizilani coniariz salizes rozas castrello

Digitized by Google

toderiz domus uineas et pumares pratis pascuis padulibus uel ductibus aquarum in logo territorio gironzo. nec non et de omino homnem rem mea x^ma^ portione ab integro tiui concedo quod auere uideor uel quod aduc deincens cum dei aiutorium aucmentare uel profligare potuero omnia ut .....ter possideas stantem et permanentem. cuius dotis titulus in omni rouorem et perpetua firmitate que subter manus mea rouorabit et coram testibus pro firmitatem tradidit rouorantes tu postea prolibus nostris posidendum relinquas. obinde ego holiti tetoniz tiui sponssa mea adosinda plaguit mici asto animo et prona uoluntate integroque consilio ut donarem tiui iam nominata uilla mea quod uocitant antriati cun counctis suis aiunctionibus si subitater filii de nos non fuerint nati. Concedo tiui ipssa uilla pro x^ma^ de illas alias uillas. kasas kupus cupas lectus katedras uel omnia utemsilia domorum terras ruptas uel barbaras parietes montes fontes aquas aquarum cum suis ductibus aquarum uel sesigas molinarum cum introitum uel regressum cum suas piscarias et suos nassarios et rezalius uineis pomiferis cunctis sautis uineas de cortinas sautos de angulo uineas et sautos de seloi aueas et posideas quod superius scripsimus perpetualiter longo per euo. siquis tamen aliquis omo uenerit uel uenerimus ad inrumpendum unc factum nostrum quisquit ille fuerit ex parte nostra pariet ipssa ereditate duplata et insuper D solidos. notum die ipsas kalendas iunias in era DCCCCLXXXIII^a^. et diuidet cum uilla mahmutis et cum uilla fornellos et cum uilla itilanes et cum uilla pausata et diuidet cum uilla kaldellas et cum uilla de sancta eolalia in territorio gironzo per suos uigus et terminos religus sigut nos ipsa uilla obtinuimus uel posedimus firmiter. Holiti tetoniz in hanc scripture firmitatis quem fierit uoluit et religendo cognobit in omnia a me facta manus mea.

lucitu menendiz confirmans test. —sandino suariz confirmans test. —uilifonsu rodorigiz uui presens fuit test. —.....

oseuio brandiliz test. —geda brandiliż test. —odario brandiliz test. —pelagio getoniz test. —zamario iociniz test. —.....

scapa monniuz test. —riquila test. —didagu test. —elias kalbo test. —ero tructesindiz test. —.....

aldereto apaniz test. —atriano laudandiz test. —zeide test. —eneco uitisiliz test. —tructesindo gesm..... test. —.....

arias gaudiniz test. —uilifonsus presbiter .... —zendon adaulfiz test. —sendino ruderigiz test. .....

LVII

Pactum venditionis medietatis quorundam pomariorum propè vicum* Gemunde. *Charta autographa ejusdem pacti, Monasterio Morariae olim pertinens, nunc in Publico Archivo invenitur.

946

Christus. In dei nomine froila et olalia uobis astrulfo teodilo et onneka. placuit nobis bone pacis et uoluntas ut uobis iam sepedicto uinderemus uobis medietate intecra de pomares que conparamus de notario in uilla gimundi et iacet ipsa medietate in pomare eldequine et pomare ariani que uobiscum comuniter auuimus siue et in II^as^ mazanarias racione de notario proinde de uos precio acepimus uaca de x modios que nobis bene conplacuit ut de odie die et tempore ipsa racione de nostro iure abraza uestro iure sit tradita. siquis quod fieri non credimus aliquis omo uenerit ad inrumpendum que nos ad uestra securitate non posiamus deuendere tunc infera pars nostra ad partique uestre ipsa ratione duplata uobis perpetim auiturum. notum die XVI kalendas octobris era DCCCCLXXXIII^a^.

froila et olalia ac scriptura uendicionis manus nostras ++ rouorauimus.

fagildus presbiter scripsit. pro test. eldequina test. emila test. tudemiro test. frogeua test. alatrudia test. alaguntia. gundiario test. kera test. zendon test. prospero test. ero test. garsias test. sindinus test. fofo et alii plures.

LVIII

Pactum donationis, seu potius cessionis, cujusdam praedii in* Villar de Porco. *Ex charta autographa Monasterio Morariae olim pertinente, nunc in Publico Archivo servata, textum hausimus.

949

Christus. In dei nomine ego cisilu uobis ermiario et semena. placuit mici bone pacis uoluntas ut uobis iam dictis facere testu scripture firmitatis de medietate de omne mea ereditate quicquid uisa sum auere de auiorum

Digitized by Google

uel de parentum meorum tam de comparatum quan etiam et que aucmentare potuero usque ad ouitum meo. et ipsa ereditate ubi dicent uilar de porcus territorio portugalense. et pariauit uobis ea propter culpa que inuenerunt super mea filia nomine baselesa eo quod penetraui adulterio cum nausti monagu. concedo uobis domus cum omne suo intrinsegus domorum pumares cum suo terrenus terras cultas uel incultas aruores fructuosas uel infructuosas aquas cursiles uel incursiles acesu uel regresu eisitus moncium uel omne prestancie uille ipsius per suos terminos anticuos ubique illa potueritis inuenire de omne quod me conpetet inter meos germanus medietate uobis testamus adque concedimus. Ita ut de odie die et tempore de iuri meo abrasa in uestro iure et dominio sit tradita adque confirmata. aueati uos et posteritas uestra. Siquis sane quod fieri non credo aliquis uenerit ad inrumpendu tunc infera uel infera pars nostra partique uestra uenerit ad inrumpendu ista scriptura firmitatis pariet uobis quod ualere costat dublata uel quantum ad uos fuerit melioratum et uobis perpetim auitururae.

cisilu in anc testu scripture uendiccionis manus mea + —ranemiru uiliauredi test. —amarelu prespiter test. —teoderedu auezani *(?)* test. —gismondu sonegeldi test. —fofu uestremira test. —stefanus test.

facta scriptura firmitatis v idus magi era DCCCC LXXXVII[a].

LIX

Ex libro regestorum Collegiatae Vimaranensis qui titulum Livro de D. Mummadona *prae se fert, descripsimus.*

949

Carta de hereditate de sancta eolalia

In dei nomine. Ego Godon vobis domna mummadomna. Placuit mihi bone pacis uolumptas ut facerem uobis sicut et feci cartula de medietatem de omne mea hereditate que habeo in sancta eolalia de omnia quos obtinuit cum mea muliere gredo extra III[a] que dedi ad domno gondesindo. de illas III[es] portiones incommunio uobis per medio. et extra mea quintana conclusa cum uinea. alio omnia uobis concedo pro medio pro ipso represtito quos abuit dare in sancta eolalia tritico. Habeatis ipsam medietatem firmiter uos et omnis posteritas uestra ut quidquid ex ea facere uolueritis plenissimam habeatis potestatem. si aliquis uos pro ipsa medietatem calumniauerit que per iuditium diuindicare non ualeamus aut uos in uoce nostra pars nostre ad partique uestre ipsa hereditate cum cunctis praestationibus suis duplata uel quantum ad uos fuerit meliorata et uobis perpetim habiturum. notum die V° kalendas septembris. Era D[a]CCCC[a] L[a] XXX[a]VII[a]. Godon in hanc cartula concessionis manu mea conf. Honoricus test. Saborino test. Sauarico test. Damiro test. Danihel test.

LX

Argileuva Froilae et uxori ejus dat medietatem portionis cujusdam pomarii in pago Banios *siti. Descripsimus ex autographo, olim in scrinio Monasterii Morariae, nunc in Publico Archivo servato.*

950

Christus. In dei nomine ego argileuua plagut mici bone pacis uolumtas ut incomuniare uobis domno froila et ad ucsor uestra trastalo cocnomentum trastina III[a] portione quem abeo in pomare que iacet in uilla de banios. et iacet ipse pomare iusta fontano que discurrit de monte et inde per sepe de uinea gontati et inde per ubi diuidet con casale uistrari et de uistregia per sepe usque in fontano que primiter dissimus. damus adque concedimus uobis de ipsa quarta de ipso pomare medietate ab intecro cum suo terreno et castanearias et omne sua prestantia abeatis uos et posteritas uestra usque in temporibus seculorum. siquis tamen quod fieri minime credimus aliquis uenerit ad inrumpendum hanc scriptura donationis uel incomuniationis an ego uel quislibet omine que ego uindigare non potuero post parte uestra pariem uobis ipso pomare dublatus et uobis perpetim. notum die XII kalendas era DCCCC LXXXVIII[a]. argileuua in hanc donatione manu mea +.

tundulfus presbiter test. —thedemirus presbiter test. —elarinu uiliario astario test. —cesario brandila test. uisando christoforo test.

Digitized by Google

LXI

Partitio bonorum inter Mummadonam viduam comitis Ermigildi et filios. Juxta apographum exemplar saeculi XIII ex chartophylacio Collegiatae Vimaranensis in Publicum Archivum delatum hoc edimus monumentum.

950

Sub christi inperio et indiuidue sancte trinitatis patris et filii et spiritu sancti. Nos Mummadonna simul cum filios meos Gunsaluus Didacus Ranimirus diaconus Onecha a deo uota Donnus nunus et Arriane. Pari etenim consilio nostro coadunati fuimus in loco predicto uilla uocitata Vimaranes et adnuit uoluntati nostre ut mos uniuersse nationi terre fieret inter nos diuisio facultatum nostrarum ad confirmandas propagines nationum et euitandas hereses contemptionum. Igitur Ego supradicta Mummadonna a deo disposito parentibus prececTum complenda coniunta sum in matrimonio uiro meo diue memorie Domno Ermigildo et generans ei proles iam prefatos dicessit ipse uir meus incedens uiam uniuersse carnis compleuit dies suos funtus offitio. Ac deinceps remanens Ego aduc in hac mortali carne ut superius diximus incoauuimus diuisione cum genitos a me filios. Accepi Ego Mummadonna villas trabelle et siluares quod iam tenebant filii mei in casamento a nobis concessas. Conpleto numero filiorum sex. et Ego in diuisione equaliter settima. Et quod residue fuerint ex ipsas uillas accepi Ego quinta tam pro me quam pro uiro meo et filii mei illas alias quatuor portiones in hereditate possidenda. Euenit in portione Mummadonna in illa quinta extra iam duobus prenuncupatis uillulis quod supra fecimus mentionem Acamantio in ripa Vhuliae Fraxino in ripa huliolae Eorulgii Sancta eolalia in ripa Auizelle Atanes suagio et monimenta et adiuntionibus de camanto sicut resonat in comellum genitori nostro Donno Ermigildo. Euenit in pars Gunsalui nesperaria chagra sauto de auacos uasa tria et in farazone ratione qui fuit de donna Sarcuria. Euenit in ratione Didaci Turisi Castrellos Chira palatio de boruem Genecco Quireza Nocecho et Angorza. Euenit in portione Ranimiri diaconi Laustello Archa remedio sautum de mulieres cum adiunctionibus suis terras et pumares de sancto petro Vanat Vilia redi Verdulegio illa ratione que uobis incartauit Ero baltariz Sanctum Martinum manancos spinitello et quintanella qui sunt in centum cortes. Euenit in parte Onecha deuota Vimaranes cum suis abiacentiis Lalim cum abiuntionibus suis Dorsum Varzena in ripa de durio Plato antile Cheresi tello in ripa limie sancto Martino de ebreos Mangunario in ripa de uarazone. Euenit in portione Nuno Chaualiones cum abiuntionibus suis Fenali equo sancto cipriano cum abiacentiis suis Pars sanguinieto medio saucto de Senabregio Laratom et Pausata meliorata et fonsim. Euenit in pars Arriani Nouellas cum abiuntionibus suis Arauca Oliuaria palus Cernatella Muscosio Plazenti Jacinti de tamecha.

Et qui hunus ex nobis ad infringendum uenerit hunc culmellos diuisionis chareat omne sua portione in has villas desuper nominatas. Factos comellos diuisionis Nonas kalendas Agustas. Era DCCCC^{a} LXXX^{a} VIII^{a}. Munmadonna hunc culmellus diuisionis quod fieri iussi manu mea confirmo. Gunsaluus in hunc culmellus diuisionis manu mea confirmo. Didacus in hunc culmellus diuisionis manu mea confirmo. Ranimirus diaconus in hanc culmellus diuisionis manu mea confirmo. Onecha deuota in hanc culmellus diuisionis manu mea confirmo. Nunus in hanc culmellus diuisionis manu mea confirmo. Arriane in hanc culmellus diuisionis manu mea confirmo. Christus. didacus presbiter Notuit Confirmauit Roborauit.

LXII

Descripsimus ex Libro Testamentorum *Laurbanensis Monasterii.*

950

Testamentum de ciluana de abundantius presbiter

Domnis inuictissimis hac triumfatoribus sanctisque martiribus gloriosis sancti mametis martiris christi quorum baselica scita est in locum lauribani territorio colimbrie fundata esse cernitur. Ego habundantius presbiter seruus uester cum peccatorum meorum mole depressus. Placuit mihi sano animo menteque perfecta ut facerem ad ipsius monasterii textum scripture sicuti et feci de omnia mea hereditate que nunc habeo uel aucmentare potuero usque ad obitum meum. ut sit pro uictum atque uestimentum monacorum qui in ipsa uestra ecclesia deseruierint. siue pro luminaribus arltariorum *(sic)* uestrorum uel elemosinas pauperum. Do atque concedo pro remedio anime mee uel parentum meorum mea uilla quam uocitant ciluana integra cum omnibus adiectionibus suis terris ruptis uel inruptis pascuis padulibus exitus montium ductibus aquarum uineis pomiferis ortis casas cum quantum ominis ad-

Digitized by Google

prestitum est. Et adicio aduc uobis ecclesia quam abeo in ipsa uilla uocabulo sancti martini episcopi cum suos dextros et cum omni ornatus eorum. et meas uineas quam abeo in colimbria uel quantum augmentare potuero post obitum meum uobis concedo. Et hec sunt terminationes de illa uilla pernominata. de una parte quomodo expartet cum uilla mortede. Et de alia parte cum uilla petrulia. hec omnia quo nominaui ab integro concedo post obitum meum. Quod et iurationem confirmamus per deum patrem omnipotentem quia hunc meum factum nunquam ero ad inrumpendum. Quod siquis aliquis de genere meo aut de aliquis homo meum factum infringere temtauerit. Tunc sit excomunicatus et condemnatus et cum iuda traditore abeat participio in pena non finienda et insuper componat de suo proprio quantum inlicitus ausus fuerit contaminare duplatum. Stante et permanente unc meum factum cum omni robore et perpetua firmitate. Facta karta testamenti notum die IIII° nonas decembris. Era D CCCC^{os} LXXXVIII. Ego abundantius presbiter in anc kartula testamenti manu mea propria r+++oboro.

Crescentius presbiter test. —Mohepe presbiter test. —Donadeo abba conf. —Tedoni abba conf. —Zacarias presbiter test. —Vincenti presbiter test. —Moisen quasi presbiter test. —Laudandus presbiter test. —Flores presbiter test. —Homar presbitero ic presens fui test. —Ioannes presbiter test. —Stefanus presbiter test.

LXIII

Ansur et uxor ejus Eieuva bona quaedam mobilia et immobilia ecclesiae, ab eis in pago Arauca exstructae, donant. Descripsimus ex apographo autographum simulante, olim in chartophylacio Monasterii Araucensis, nunc in Publico Archivo servato.

951

A domnis inuictissimis ac triumphatoribus luce clara et glorie perfusi quorum baselica dinoscitur fundata est in uilla arauca subtus mons fuste et serra sicca discurrente ribulum alarda et territorio portugale. enim uero nos famuli dei ansur prolix goesteiz et uxoris sue eieuua quia fuimus coniunti per uoluntatem nostre gentis et non est iussio domini nec uoluntas dei ut de nobis orti fuissent filii qui subcepcione nostra possedissent hereditas nostras. et cum domini adiutorio ganamus et puplicamus et populamus et habemus de auolos et parentes nostri uillas ipso territorio et edificamus ibidem ecclesiam in ipsa uilla arauca uocabulo sanctorum apostolorum petri et pauli et sanctorum cosme et damiani et aliis reliqiis que ibidem recondite sunt. Habitantium atque orantium concedimus nos famulos dei ansur et eieuua ad ipsum locum sanctum atque sacro altario iam supranominato XII^{m} pasales pro corpora sepeliendo et LXX II° pasales pro tolarantia fratrum monachi uel sororum singnos libros calices atque corone et omnis ornamentis ecclesie et ornamenta domorum quanto ibidem habuimus uel cum dei adiutorio augmentare et puplicare potuerimus usque obitu nostro. et ecclesie uocabulo sancti iohannis de losii integra que ganauimus de adaulfu presbitero cum suis ornamentis et cum suis atestacionibus. Concedimus ipsam uillam de sancto petro integra in omnique circuitu ad ipsum locum sanctum quod est nostre deuocionis fundatum quomodo diuidet per riu de molides et de romariz castro et cum cartimir ipso que in testamento resonat uel conclusimus cum quantum aprestitum hominis est. Concedimus ipsud quod in testamento resonat ipsi loco sancto pro remedio animarum nostrarum et tibi ermigildo abbati ut habeas et possideas in uita tua edifices et plantes et ganes et teneas eum sanum et intemeratum post parte de ipso loco sancto et quantum ibidem ganare uel agmentare potueris cum dei adiutorio relinquas omnia ad ipsius loci sancti. at uero obitu tuo licitum habeas tu faciendi inde quod uolueris tam propinquis nostris quam estraneis cui fuerit uoluntas tua relinquas istum testamentum et omnia que inuenta fuerint in manus tuas. Ita hunc factum nostrum uenturi non erimus ad inrumpendum sed coram multis testibus ad confirmandum. Non ergo nos non germanos nec filios nec unus de prosapia nostra nec de extraneis nec de qualibet forma generis humani inmitante qui hunc factum nostrum temptare uiolare uel infringere uoluerit pariet ipsud quod in testamento resonat quat.. *(?)* duplata et insuper duo auri talentum et iudicatum et ista scriptura firmiter permaneat usque in temporibus seculorum amen. Et parient illo pario post parte de isto qui testamentum obseruauerit. Factum est autem series testamenti VII idus setembris. Era D CCCC LXXXVIII. ansur et eieuua in hac serie testamenti quod elegimus manus nostras ro++.

manilani abba conf. —gvimarigus abba conf. —adaulfus diaconus conf. —arualdus test. —bernaldo test. —leoderigus test.

alderedo presbitero *(?)* test. —cesario test. —maxitus test. —marecus test. —vermudus test. —nunus presbitero *(?)*. —ilderigus presbitero *(?)*. —beika presbitero *(?)*.

vegela test.—naltildus test. —eisem test. —asgarigus test. —velascus test.

berto test. —godinus test. —maiorinus test. —medoma test. —cresconio test. —gildo test.

Egidi *(?)* notuit.

Digitized by Google

LXIV

Vivildus et filii ejus bona varia in territorio civitatis Anegiae *Froilae uxorique suae vendunt. Ex pergamena charta Monasterii Araucensis antea laudata n.* X *et n.* XXXVIII *descripsimus.*

952

In dei nomine ego uiuildi una cum filiis meis id sunt mestulio eilo et requilo uobis froila et eleua placuit nobis atque conuenit nullius quoque gentis imperio neque suadentis articulo sed propria nobis accessit bona pacis et uoluntas sano animo adque integrum consilio ut uinderemus uobis iam dictis sicut et uendimus hereditate nostra propria que abemus in uilla que uocitant aluarenga territorio uarganense urbis anegie. uendimus uobis in ipsas uillas omnia nostra portione ad integrum quantum nos ibidem competet inter heredibus nostris tan de presa nostra quam de parentum uel de auium nostrorum siue de comparatione in ipsa uilla et in uilare arato XVI media. et in fonte tincta de VI^{a} VII^{a} media et de uilare de ceruos de VI^{a} VII^{a} media. et de uilar de cabanas longas de VI^{a} VII^{a} media. et de parada de VI VII media. et de sautelo de VI VII media. et de uilar de bauzas de VI VII integra. uendimus uobis in ipsas uillas in ipsas nostras portiones uineas et pumares casas cubus cubas lectos et cadeiras seu et omne intrinsecus domorum sautos montes fontes aquis aquarum terras rubtas et barbaras paretibus stateras molinarum exitum uel regressum per suis locis et terminis antiquis ubique uos illos potueritis inuenire de ipsa uilla et in omnes uigus uel uilares que segus concludent. et diuident ipsas uillas cum uilla de nespereira et cum uilla de asturianos et de palatiolo et per segus riuulo pauia. uendimus uobis ipsius que superius diximus ad integro cum omnia sua bona quantum aprestitum ominis est sub terra et super terra pro pretio que nobis dedisti XXVIII solidos romanos usum terre nostre uos destis et nos accepimus ita ut ab ordierno (*sic*) die sedeat ipsa hereditate de iuri nostro abrasa et in uestro iure sit tradita. abeatis uos et posteritas uestra usque in perpetuum. Siquis tamen que fieri non credimus uenerit aliquis homo ad inrumpendum ista cartula uenditionis que nos ad iudicio post parte uestra non ualeamus deuendere aut uos in uoce nostra que pariemus uobis ipsa ereditate dublata uel quantum a uobis fuerit meliorata. notum die VI kalendas iunias era DCCCC LXXXX. uiuildi. mestulio. et riquilo in hanc cartula uenditionis que fieri uoluimus et religendo cognouimus manus nostras roborabimus. pro testes. sisnando. brandirigo. pignolo. spanusindo. zamario. gumarigu presbiter notuit.

LXV

Descripsimus ex Libro Testamentorum *Laurbanensis Coenobii.*

952

Testamentum de Ribulo frigido

Domnis inuictissimis hac triumphatoribus sanctis martiribus gloriosis sancti mametis martiris christi quorum baselice monasterii laurbani territorio colimbrie fundata esse cernitur. Ego ildras seruus uester qui in peccatorum mole depressus in spe fiduciaque sanctorum meritis usquequaque disperatione deicimur qui etiam teste conscientie reatum nostri criminis sepe pauescimus. Vt ergo per uos sanctissimi martiris tandem reconciliari merear domino deo uestro ac sanctorum omnium fides supplicationes uotis omnibus implere. et ideo deuotioni mee extitit uel de paupertatule mee sancte ecclesie uestre aliquantulum ex uoto proprio conferre debere et que aspectus est uouete et reddite domino deo uestro. Ideo omnia affectum operis tandem ipsa mea deuotione implere procuro hacsi concedo et offero ecclesie uestre atque sancto sacro altario ecclesie uestre in locum predictus fundata esse concedo ut dixi pro uictis atque uestimentis monacorum in ipsa uestra ecclesia deseruiendum siue pro luminaribus altariorum uestrorum uel elemosinis pauperum. do atque concedo uillas prenominatas riufrido cum uinis pomiferis molineis domis cortes uel quantus intrinsecus domorum sunt. et alio uillare que dicunt ripa de lhehila iuxta ipsa uilla. mea ratione in uilla cordiniana. alia uilla canellas cum cortes et domis atque uineis. in alia uilla de meleza mea ratione. et sunt illas uillas territorio colimbrie. et in ieronzo ad castellum de lamego mea ratione et cortes cum domis uel quicquid intrinsecus domorum seu uineis et ratione in sauctis. quicquid in ipsas uillas uel domis aprestitum est ad ominis terras ruptas uel inruptas petras mobiles et immobiles exitu montium uel aquas aquarum uineis uel pomiferis pecoribus atque boum atque iumentus et in arraualde de colimbrie domos cum cortes

Digitized by Google

et per ipsos domos quod notauimus cupas cupos lectos bisternas cadedras mensas mensarios concas aurum argentum ferrum uestimentum lineum laneum uel siricium. omnia que notauimus post obitum meum uobis ab integrum concedimus exceptis ratione de mea mulier quod lex continet aut de filio meo dotalem qui post obitum meum uixerit sicut superius diximus ipsa ecclesia uestra ab integrum concedimus. Et si filio post obitum meum relinquero uobis mea quinta de quo notaui concedo. Quo et iuratione confirmo per deum patrem omnipotentem et per regnum catholicorum quia nunquam ero uenturi ad inerigendum *(sic)* hunc meum uotum. Et qui talia ausus fuerit in primis sit excomunicatus ab omni cetu christianorum et cum iuda traditore habeat participio in eterna dampnatione in pena numquam finienda et super dampna legum pariet de quo contaminatus fuerit duplatis et hunc meum scriptus plenam habeat firmitatem stantem et permanente in huius robore firmitate. Factus series testamenti idus nouenber. era DCCCCLXXXX. Ego ildras uolui et religendo cognoui manu mea r+oboraui.

donate iben hazem test. —Sarracino iben leopelle test. —Zitello iben aloito test. —Zoleiman iben cascita test. —Aloito iben homeite test. —Zoleiman iben salomon test.

Ordonius princeps conf.

LXVI

Ex codice, qui titulum Livro de D. Mummadona *prae se fert, desumpsimus.*

952

Kartula de contramutatione de villa mediana

In dei nomine. Ego ueremudus adefonsi uobis tia nostra domna mummadomna. Placuit mihi atque conuenit nullius coegentis imperio neque suadentis articulo sed propria mihi accessit uoluntas ut concedere et commutare uobis villa mea propria que est territorio anegie uocitata uilla mediana subtus monte gauano inter duos amnes uno fluuio durii et alio ribulo quod dicunt pauia. ipsa villa ad integrum uobis ea concedo per suos terminus anticus cum omne sua prestantia que ad ea pertinet secundum illa obtinuit auius meus domno Gudesteo et secundum illa acepi in diuisione de meos tios siue et quos ego ad illa aplicabit et uos adhuc cum dei libamine aplicare potueritis omnia ab integro de datu nostro iuri uestro sit concessa. et quicquid de ea facere uolueritis liberam in dei nomine habeatis potestatem. et accepi de uos pro ea villas uestras proprias que sunt territorio galetie in ualle deza. id est omnia uestra portione in villa peazos quod dicitur arcus siue et in graua et castro pedroso et portione in uilla mari. eadem villa cum suos domus siue terras et pumares morrati. etiam et villa de sauto omnia uestra portione siue et in fonte arcata. terras et pumares siue et domus quantum abetis in larazo. eadem villas supra taxatas quos a uos acepi cum terras pumares sauta reuoreta siue domus cum edificiis suis et omnis exitus montis ad integrum a uobis accepi. et unusquisque quos accepi firmiter obtineat. Siquis tamen quod fieri non credo aliquis homo uenerit hunc factum nostrum ad inrumpendum hanc quiliue homo que nos ad iuditio diuendicare non potuerimus post parte uestra aut uos in uoce nostra tunc infera uel ininfera pars nostra partique uestre villa duplata uel quantum ad uos fuerit meliorata et uos perpetim habere. Facta cartula contramutationis die x°IIII° kalendas decembris. Era D^a^CCCC^a^ LXXXX^a^. Ueremudus adefonsi in hanc cartula contramutationis a me facta manu mea confirmo.

Airas gudenandiz test. —Oduario queriaci test. —Sereniano test. —Zesabo ermiariz test. —Aldoretus inuoladiz test. —Sarrazino moniz test. —Reuelius ranimiriz test.

Pelagius uisterani test. —Aurelius diaconus test. —Sendinus presbiter test. —Zoleima cartemiri test. —Floila ueremudit test. —Martinus galendiz test. —Quiriaco. Pepino test. —Froisendus diaconus notuit. —Zoleiman.

LXVII

Flamula Deo-vota vendit Monasterio Vimaranensi duos pagos, Villa do Conde *et* Quintella, *aliaque bona cum servis ibidem habitantibus. Ex autographa charta olim in scrinio Collegiatae Vimaranensis, nunc in Publico Archivo servata.*

953

In nomine domini. Ego flamula prolis pelagius et iberia. Uobis gonta abba et fratres et sorores habitantes cenouio uimaranes in domino salutem amen. Annuit nanque serenitatis mee asto animo et propria mea uoluntate

Digitized by Google

ut facerem uobis sicuti et facio textum scripture uenditionis et firmitatis de uillas nostras proprias quos habemus in ripa maris prope ribulo aue subtus montis terroso. id est uilla de comite quomodo diuidet cum uilla fromarici et cum uilla euracini et inde per aqua maris usque in suos terminos antiquos ab intecro uobis concedimus cum suas salinas et cum suas piscarias et ecclesia que est fundata in castro uocitato sancto iohanne per suos terminos ab intecro uobis illa concedimus cum omni sua prestancia quicquid in se obtinet. Et concedimus uobis alia uilla uocitata quintanella ab intecro per suos terminos quomodo diuidet cum uilla fromarici et uilla tauquinia et perge ad archa de peori et diuide cum uilla argeuadi et cum uilla anserici et inde per carraria maurisca et inde ad archa qui sta super ipsa uilla et inde in aula maris et torna ad termino de fromarici ubi prius inquoabimus. pomares ficares aquas cursiles uel incursiles et omni sua prestancia quicquid in se obtinet ab intecro uobis concedimus cum cunctis prestationibus suis secundum eas obtinuerunt genitores nostri pelagius et iberia sic et nostra criazone uobis damus in ipsas uillas et ut eis benefaciatis. Id sunt filios de baltario et de trasilli. et filios de gresulfo et de genilli et de gondulfo. Et accepimus de uos II^as^ mulas placiuiles. I saia fazanzal cum sua uatanna tiraz manto azingiaue cum suo panno fazanzale. I° uaso inmaginato et exaurato. II^as^ pelles anninias. fiunt sub uno mille solidos ipsum nobis bene conplacuit. ita ut de hodie die et in omni tempore sit omnia de iuri nostro abraso ab integro. et ad parte monasterii uimaranes sit traditum atque confirmatum perenniter deserbiendum. Siquis tamen quod fieri non credimus aliquis homo contra hunc factum nostrum ad inrumpendum uenerit que nos in iudicio deuindigare non potuerimus aut uos in uoci nostre quomodo duplemus uobis ipsas uillas et ad parte iudicis terre auri II° talentum. et hoc factum nostrum in cunctis obtineat firmitatis roborem. Nodum die VII kalendas aprilis. Era DCCCCLXXXXI^a^.

Flamula deouota in hanc cartula uenditionis et firmitatis a me facta manu mea +. —Hoduarius aloitiz manu mea + —Alderetto senioriniz manu mea + —Lucidus confrater manu mea + —Pelagius arianiz manu mea + —Eidinus presbiter manu mea + —Gundesindus zanoniz manu mea + —Froila christiniz manu mea + —Gundemiro manu mea +.

Aloitus cellenouensis manu mea + —Amarellus manualdi manu mea + —Iaffar sarraciniz manu mea + —Palatinus armentari et presbiter + —Arias diaconi manu mea + —Adefonso test. + Menno test. + —Christoualo *(?)* test. + Zonio test. + —Vermudo test. + Zidi guntemiriz test. + —Quiriaco test. + Iouito test. + Guntemiro test. +.

Airigus astrulfi manu mea.

LXVIII

Rodorigus Abulmundar et uxor ejus testamento legant Monasterio Laurbanensi villas* Tentugal, Cendelgas, Oleastrelo *et alia bona mobilia et immobilia.* Liber Testamentorum *ejusdem Monasterii textum nobis praebuit.

954

Testamentum de uilla .....

Domnis inuictissimis hac triumfatoribus gloriosisque martiribus sancti mametis martiris christi quorum baselica fundata esse dignoscitur lauribanus territorio colimbrie. Nos umilissimi et exigui serui et ancilli uestri rodorigus cognomento abulmundar et uxor mea coraxia cum peccatorum nostrorum mole depressos placuit nobis ut donaremus et offerimus sancte ecclesie uestre pro uictum atque uestimentum monacorum in oc loco degentium et ad uobis teodericus abba uel qui cum eo in uita sancta perseuerauerint. ut diximus donamus et offerimus omnem ganatum quantum abemus uel deinceps augmentare potuerimus usque ad obitum nostrum. id sunt uillas pernominatas uilla tentugal cendelgas oleastrelo et terras in campo de arquanio super illo canale. domos cortes uineas mulinos pumares terras ruptas uel inruptas uel quicquid abemus de conceptionis nostris parentibus iacentia et seruientia uilla tentugal. etiam adicimus aduc et donamus uilla et domos nostros in mons maiore uineas et terras et in campo de mons maiore nostras terras omnia que diximus integrum offerimus aurum argentum uestimentum kaballos boues pecora spadas sellas frenos uel quicquid ad prestitum ominis est post obitum nostrum omnia integrum possideatis pro remedio anime nostre et parentum nostrorum diue memorie. Quo et iuratione confirmamus per diuinis nominis trinitatis quia contra hunc nostrum factum nunquam erimus uenturi ad inrumpendum. quod si aliquis de heredibus nostris uel quispiam generis homo uenerit uel uenerimus ad inrumpendum hunc nostrum factum in primis que domini sunt ab uniuerso cetu ecclesie excomunicatus permaneat et cum iuda christi proditore parte supplicium habeat in eterna pena non finienda et anima eius remissionem peccatorum nunquam inueniat et maledicant ei qui maledicunt diei qui parati sunt suscitare leuietan et insuper

Digitized by Google

damna secularia aflictus pariat tantum et aliud tantum quantum auferre ausus fuerit contaminare. Et rege siue comite episcopus seu et iudice ante eius presentie iste textum euenerit et eum post parte supradicto monasterio deuendere noluerint peccatum eius maneant obnoxius et insuper maledictio sustineatur quod insuper nominatur et iste textum in omni robore plenissimam obtineat firmitatem. Notum die v° idus marcii. Era DCCCC°ª LXXXX II.

Rodorigus in ac testamenti manu mea + —Coraxia in ac testamenti manu mea +. —Petrus abba conf. —Eronius test. —Valid test. —Hadella test. —Iubarius presbiter —Habdelmek test. —Abohadella test. —Neuridius test. —Zahdon test. —Menendo test. —Azakri test. —Egriz test.

LXIX

Leovegildus et filii ac nepotes ejus vendunt Alburae portiones quorundam praediorum rusticorum propè castrum Pedroso. *Desumpsimus ex autographa charta, olim in scrinio Monasterii Morariae, nunc in Publico Archivo servata.*

955

Christus. In dei nomine hego leouegildo una cum filias meas uel neptas meas id sunt iohanne guanadildi leoccadia sonildi baquina plaguit nobis pone *(sic)* pacis uolumptas ut uenderemus uobis albura et uxore tua gacina sigut et uendimus kasale que fuit de uestro pater donon comodo est conclusum in omnis que giro terrtia portione ad integro cum suas pomiferas de quinione mediano VIIIª portione et de ..... duas VIIIªs que fuerunt de tillite et de randulfu et est quarta portione ad integro cum suas mazanarias et de pomare magiore que fuit de abulin duas sedecimas et VIIIª de VIIIª et de kasale mediano VIIIª de tres mazanarias et de quinione que partiuimus cum elias mediatate ad integro et larea que iacet in ..... que fuit de donon integra concedimus uobis ipsas portiones ad integro. et abent iacentia ipsas terras in uilla que uocidant soomartino subtus kastro pedroso territorio portugalense per ubi uobis delimitauimus et coram testibus asignauimus et accepimus de uos precio in tres solidos galleganos que nobis bene conplacuit et de precio abut uos nichil remansit in deuitum. Ita ut de odie die uel tempore ipsas terras de nostro iure abrrasas et in uestro iure sit traditas adque confirmatas abeatis uobis et omnis posteritas uestra usque in perpetuum uindicetis. Tamen quot fieri non credimus aliquis omo uenerit uel uenerimus que nos in concilio post parte uestra deuindigare non potuerimus aut noluerimus comodo pariamus uobis ipsas terras et ipso pretio duplatum et uobis perpetim hauituro. Facta kartula uenditionis x° kalendas ianuarias era DCCCCLXXXXªIIIª. leouegildo ioanne guanadildi leoccadia sonildi baquina in anc kartula uindicionis manus nostras +++++++.

arias presbiter euosindo frater —gontato presbiter froisendo presbiter.
uincila test. —egas ceci test. —hero arias lubo test.
Tillite zamario —leouerigo —elias.
Geserigus presbiter pro testem notauit.

LXX

Astrulfus et Nomina famulos (malados?) *cujusdam presbyteri se constituunt. Singulare hoc pactum ex* Livro de D. Mummadona, *sic dicto, hausimus.*

956

Carta de sancto martino et de rio malo

Astrulfu et nomina vobis zamario presbiter et farega per hunc placitum nostrum uobis conpromittimus quomodo sedeamus uel habitemus in uestra casa et apud uos et in uestra villa et faciamus ibidem seruitio sicut facent homines bonos. et si in uestra casa fraudem fecerimus aut in uestra villa aut in uestro labore aut de nostro aut si in alia parte transire uoluerimus sine uestro mando aut sine uestra beneditione sicut in scriptura resona que sedeamus uestros seruus traditus post parte uestra et parte ecclesia sancti martini et insuper pariemus uobis x boues extra aliqua dilatatione et uobis perpetim. Facta placitus x°IIII° kalendas marcias. Era DªCCCCª LXXXXª IIIIª. Astrulfu et nomina in hoc placitus manus nostras roboramus. Dado test. Ranemiro test. Eredo test. Aloito presbiter. Susana deuota test. Spanosendo test. Cidi presbiter test. Fafila presbiter scribsit.

Digitized by Google

LXXI

Desumpsimus ex Livro de D. Mummadona.

957

Rex donno Ranemiro. De sancto iohanne de ponte cum adiuntionibus suis

Svb imperio opificis rerum que unus in trinitate extat colendus atque glorificandus pater et filius et spiritus sanctus siue et honorem sancti saluatoris et genitricis earum sancte marie semperque uirginis uel omnium martyrum uirginum et confessorum que domino placuerunt quorum reliquie recondite sunt in cenobio nunccupato Vimaranes que est fundata ad radice montis latito inter duas amnes aue et auizella urbium bracarensis. Ego enim Ranemirus principem uobis domnis inuictissimis mundique triumphatoribus siue et uobis tie nostre domna mummadomna et fratribus atque sororibus uestris habitantibus huic loco. Damus atque concedimus uobis cenobio nostro nunccupato sancti iohannis babtiste que est fundato ripa riuulo aue prope ponte petrina. damus uobis ipsum cenobium integrum cum omnis ornatus eorum uel cum cunctis adiacenciis et praestationibus suis ubique sunt tam de ista parte aue quam ex alia parte. et neminem promittimus que ibidem uobis disturbationem faciat nec inmodico. Siquis sane quod fieri minime credo aliquis homo hunc factum nostrum infringere temptauerit aut inmodico conaberit quisquis ille fuerit sit segregatus a corpus et sanguinis redemptoris nostri et insuper pariat quantum inde auferre uoluerit in quadruplo. et hunc factum nostrum plenissimam obtinet firmitatis rouorem longeba dierum. Facta scriptura testamenti notum die quod erit VI° Idus iunii. Era DᵃCCCCᵃ LXXXXᵃ Vᵃ. Ranemiro principem in hac scriptura a me facta manu mea propria confirmo.

Sub christi nomine Rudesindus episcopus conf. —Ouecus dei gratia episcopus legionensis conf. —Sub imperio saluatoris sisnandus irensis pontifex conf. —Hegica ennegot conf. —Zanon froianiz conf. —Ennegus aliotiz conf. —Mozas tauroniz conf.

Comite Gutiere roderici conf. —Uiarigus confesso conf. —Arulfus confesso conf. —Uiliamirus confesso conf. —Gauinus confesso conf. Sisualdo test. —Trasmiro test. Leouesendo test. —Pelagius clericus. Uiliamirus diaconus. —Sigericus presbiter scripsit.

LXXII

Pactum venditionis cujusdam praedii rustici in* Lageosa. *Charta autographa ex scrinio Monasterii S. Vincentii in Publicum Archivum delata, ibi servatur.

957

Christus. In dei nomine ego rremestro *(?)* uobis aloito et uexori tue gotina placuit mici nunllius quoque gentis inperio nec suadentis articulo set propria mici acesit uolumtas ut uobis iam dictis ut uinderem uobis sicut et uendo omnia mea ereditate que aueo de parentibus meis igo et gondisalbà de ipsa ereditas mª integra uobis inde concedo cum omnia sua prestancia quanta ibide potueritis et abet iancencia in uilla llaginosa subtus castro petroso territorio portugalensis et acepi de uos precio quantu mici bene conplacuit. aueatis uos et omnis posteritas uestra. siquis tamen quod fieri non credo aliquis omo uos proinde calumniauerit que ego ad iudicio deuindigare a uos autorigare noluero tunc infera uel infera quod ualere ipsa ereditate dublata uel quantum ad uos fueri meliorata et uobis perpeti auituro. facta cartula uendicionis pridie kalendas octubres era DCCCCLXXXXVª. rremestro *(?)* in anc cartula uenditionis manu mea +.

fafila. fofo. ioacino. rrodosindo. florenzo. sendino. rrekaredo. zaaton teste sumus.

Digitized by Google

LXXIII

Descripsimus ex **Livro Preto,** *Conimbricensis Sedis.*

957

Testamentum de aqualada et eius ecclesie que testate sunt ad locum sancti saluatoris

In honorem domini nostri ihesu christi et sanctorum apostolorum et sancti saluatoris et sanctorum martirum tuorum pignera qui in eodem loco sunt recondita in loco nominato sperandei territorio uisense. Ego famula dei inderquina qui et palla cum peccatorum meorum mole depressa in spe fiduciaque sanctorum meritis respiro ad usquequaque disperatione deicior qui etiam teste conscientia ratui *(sic)* meo criminis sepe pauesco. Vt per uos tamen sanctorum apostolorum reconciliari merear a domino deo nostro et quia scriptum est —Vouete et reddite domino deo uestro. Et ideo ego cum omni affectu mentis atque operis ipsam meam deuotionem adimplendo procuro. Vt de munuscula mea aliquantulum munus ex uoto proprio procuro conferre. Sicut enim legimus instituta sententia quomodo principes nostri constituerunt. Quomodo accesserunt una cum orthodoxis uiris illustris presago spiritu pleni calle rectis proculdubio declarare de hereditate propinquis seu neptis uel extraneis aut cuiuslibet persone ut unusquisque de rebus suis in omni robore perpetua firmitate habere tradere licet. Ego exigua famula dei inderquina qui et palla placuit mihi sano animo integra mente per recto pacisque uoluntas ut facerem ad ipsius loci sancti saluatoris textum scripture testamenti. ideo offero pro remedio anime mee suburbio colimbrie uilla mea propria aqualada cum sua ecclesia uocabulo sancti martini cvm omnibus aprestationibus suis. cortes cum casas hortales uineas pomiferas aquis aquarum sesigas molinarum terras ruptas uel inruptas exitus montium per ubique determinauimus ab integro concedo. et diuidit ipsa uilla cum uilla barriolo per illa lomba inter ambas illas stratas et torna in cubito sinistro ad partem occidente per lomba usque in riuulo certoma et trouce illum riuulum certoma usque ad illam contestam terrenam que diuidit inter uillam uluariam et pergit usque ad montem et ferit in illa mamola que diuidit cum uilla sangalios. et torna a parte oriente a rippa riuulo certoma ad illa contesta et troce ibi riuulum et perge per sistum per illas uarzenas directum usque ad illum marcum qui sedet ad radicem montis de aqualadela et pergit per montis usque nascitur ille riuulus et torna a parte aquilonis directum per illam ganderam usque in riuulo aqualada et diuidit cum uilla sancta eolalia troucit illo riuulo et pergit per lomba usque ad illas stratas. Adicio etiam monasterium de marnel cum omnibus adiunctionibus suis pernominata sancta maria. omnia que ad ipsum locum pertinent concedo pro remedio anime mee. Siquis tamen aliquis homo hunc factum nostrum ad infringendum uenerit uel uenire temptauerit in primis sit excommunicatus et extraneus de sancta communione et cum iuda domini proditore habeat partem in dampna secularia et insuper pariet post partem ipsius fratrum monasterii ipsa uilla duplata et uobis perpetim habiturum. Nodum die quod erit IIe idus octobris. Era DCCCC^a^ LXXXX^a^ V^a^. Ego inderquina qui et palla in hac cartula testamenti coram testibus roboraui manu mea +.

Nunus sarraciniz conf. —Aluitus lucidi conf. —Oueco goterriz conf. —Enego garsie conf. —Gunsaluus nuniz conf. —Furtunius garsie conf.

Fromegildo gunsaluiz conf. —Exemeno diaz conf. —Didacus teliz conf. —Vermudus sarraziniz conf. —Sanctius rex conf. —Felix diaconus notuit.

Digitized by Google

LXXIV

Descripsimus ex **Libro Testamentorum** *Monasterii Laurbanensis. Lectiones varias adjecimus ex membrana scrinii ejusdem monasterii, saeculo* ***XIII*** *scripta, in qua hoc et alia diplomata, sub numeris* XV, XLIV, L, *jam edita, inveniuntur. Sequitur aliud* **Testamentum**, *huic in ipso codice et in eadem membrana adjectum. Ambo, enim, diplomata unam tantum donationem exprimere videntur.*

957

Testamentum de sancto bartolomeus in arraualde de colimbrie

In dei nomine. Ego samuel presbiter qui fui uigario de petro presbitero cognomento baleuli. Non est enim dubium set multis maneat notum eo quod egrotabat petrus presbitero et congregabat ad se multitudo filii bonorum hominum et habuit in suam uolumptatem secundum et fecit ut abue[1] persone suc tradere ipse samuel presbiter homnia quod possidebat post parte sancti mametis martiris christi qui est fundatum in locum lauriba*ni*[2] territorio colimbrie sicut ipse petrus presbitero in salutem fuisset et in mente perfecta. Et cum autem migrabit petrus presbitero pergit ipse uigario ad monasterio laurbani et obsculauit pedes de ille abbas simul et ad fratres ut conplerent omnia quod illi iusserant. Sic autem prouiderunt bene ipsius fratres secundum fuit uolumptas de ipsius defuncti ut si fuisset suo soprino in gradum sacerdotalem nomine adefonso ut possideret ecclesia sancti cucufati et alia ecclesia sancti christofori qui uocant ea sancti bartolomeus qui sunt fundatas in arraualde de conimbrie et suos domos cum suas cortes et suas uineas qui sunt in giro de illas ecclesias. Si autem ipse adefonso non permansiset in gradum sacerdotalem secundum nec fecit ut ipsas ecclesias iam pernominatas et ipsas kasas et ipsas uineas uel omnia sua facultate quod ipse petrus presbiter relinquid ut in iuri samuel presbiter fuisset dimissum et illi post parte ipsius monasterii testamentum inde faceret secundum et fecit post obitum ipsius adefonsi. Ita ut fuit uolumptas petrus presbitero qui migratus fuit et samuel presbiter complebit. Ego samuel *presbi*ter qui sum uigario de petrus presbitero.

Et[3] hec[3] testamentum[3]

Domnis inuictissimis hac triumfatoribus sanctis martiribus gloriosi sancti mameti quorum baselica locum laurbanus fundata esse cernitur. Ego samuel presbiter qui uigario fui de petro presbitero ex uoto proprio ipsius defuncti conferre deberem. et quia scriptum est —Vouete et reddite domino deo uestro. Ideo omnia affectu operis eandem ipsam deuotionem implere procuro acsi concedo et offero ecclesie uestre in locum conimbrie fundate. concedo ut dixi pro uictis adque uestimentis monacorum qui in ipsa ecclesia deseruierint seu pro luminaribus altariorum uestrorum uel elemosinas pauperum do atque concedo in arraualde de conimbrie duas ecclesias iam pernominatas Sancti bartolomei qui in antea uocabant sancti christofori et sancti cucufati domos cum cortes uel intrinsecus domorum quantum ad omines apprestitum est. similiter et uineis et ortis qui sunt iuxta illas ecclesias qui de ipso defuncto fuerunt Ecclesie uestre offero perpetualiter abiturum iure pateat possidenda. Quo et iurationem confirmo per deum patrem omnipotentem quia nunquam ero uenturi ad inrumpendum hanc karta testamenti. Et qui talia ausus fuerit contaminare et ipsius uoti defuncti frangere. In primis sit excomunicatus et ab omni cetui christianorum sit segregatus et cum iuda traditore sit condemnatus in pena nunquam finienda. Et insuper pariet de quod contaminatus fuerit duplatum et post parte episcopo D solidos componat et c^{m} flagelas suscipiat. Ego samuel presbiter qui uigario fui de petro presbitero in anc kartula testamenti manu mea r++oboraui. Notum die III° nonas nouembris. Era D CCCC LXXXX^{a}V^{a}.

Donadeo abba conf. —Tedoni abba conf. —Ambulatus presbiter test. —Moisen presbiter test. —Abundantius[4] presbiter test. —Siloni presbiter test. —Johanes presbiter test.

Aiubandus presbiter test. —Homoroz presbiter test. —Aaron presbiter test. —Tructesindus presbiter test. —Fafila presbiter test. —Paulus presbiter test. —Dulcidius presbiter test.

Vincenti presbiteri qui et notuit.

1 habuit
2 laurbani
3 *haec desunt*
4 Abundancius

Digitized by Google

LXXV

Charta venditionis cujusdam fundi in vico Sumlani propè Durium. Descripsimus ex Livro Preto *Conimbricensis Sedis.*

957

In dei nomine ego et uxori mea fofo guanadi placuit nobis bone pacis et uoluntas nullo quoque gentis inperio nec suadentis articulo nec pertimescentis metus sed proprie mihi accessit uoluntas ut ubi uendermus tibi sumla sicut et uendo omnia mea hereditate quanta que abeo in uilla sumlani subtus monte gondemir territorio portugalensis secus flumen durio. uendimus tibi in ipsa uilla omnia mea hereditate quanta uisi sumus habere in ipsa uilla et medietate de illo pumar in terra que est ad iuxta uestra domo uendimus tibi terras fogares cortinarios arbores fructuosas uel infructuosas petras mobiles uel inmobiles aquis cursiles uel incursiles accessum uel regressum omnia et integro tibi uendimus quantum ad prestitum ominis est. et in ipsa uilla ubi potueritis inuenire per suis terminis uicos et locis antiquis per ubi illa potueritis inuenire libera in dei nomine habeas potestatem pro que accepimus de uos in precio v^que^ modios milii et duos quinales de sicera et uno cabrone tanto nobis bene complacuit et de precio penis apud uos nil remansit in debito ut habeatis uos dies et annos temporibus seculorum. Siquis aliquis homo te pro id calomniare uoluerit an uoluerimus comodo habeatis licencia de nos adprehendere ipso que in carta resonat duplatum uel quantum ad uos fuerit melioratum et uobis perpetim habitura. Facta cartula uendicionis viii° kalendas ianuarii. Era DCCCC^a^ LXXXX v°. Fofo et uxori mea guanadi in hanc cartula uendicionis quod fierit relinquendo cognouimus manus nostra++s. Nandulfo test. Strulfo test. Brandila test. Vimaredo test. Andulfo test. Vilifonso test. Gundiuado test. Gundesindo test. Ranemiro test. Guntemiro. Creixemiro notuit.

LXXVI

Mummadona, ex regio sanguine orta, amplissimam donationem facit Monasterio Vimaranensi, cujus originem memorat. Descripsimus ex codice sive regestorum libro, qui Livro de D. Mummadona *dicitur. Lectiones varias ex apographa charta saeculi XII, jam vero aut destructa aut amissa, descriptas, ut fertur, et in bibliotheca Regiae Academiae nostrae asservatas, adjecimus.*

959

Testamentum quod fecit domna muma de suas villas ad cisterio Vimaranes

Cvnctorum etenim telluris huius nostre cõlonie non ambigit sed plerisque nobilium ac uulgalium[1] didicit et notuit esse. Ego mummadomna didaci et onecce filia et ut mos esse solet ad annos iuuentutis deduta[2] uiro nomine Ermegildo prolix Gundisalui et tarasia matrimonio sum coniuncta idemtidenque cum[3] essemus conexi ut se habeat nobilitas per titulum dotis genui liberos ex coniuntione amborum nominibus Gundisalbus Didacus Ranimirus Nunus Arriane et onecce[4]. Igitur ipse uir meus dum peracto uite cursu termino peruenit ad diem ultimum ante horam[5] migrationis sue recuperato sensu refucillato spiritu conuocauit ad se dilectissimos et credulos sibi Pelagium fratrem suum Rannaldum abbatem Tello tendariz et arias tutenandit[6] illis quippe presentibus et multi alii asistantibus[7] patefecit nobis deuotionem uoluntatis sue[8] ordinauit mihi coram omnibus presentibus ut omne[9] quanta[9] pars hereditatis nostre licentiam distribuendi haberem in pauperibus et peregrinis uiduis et orphanis uel sanctorum ecclesiis. At uir ego audito deuotionis bone adsensum prebui et eius iussio instanter inplere procuraui ob suis obolendo delictis et meis delictis cedendo peccatis. Eatenus quidem per consensu sinbolum[10] nostrarum fecimus inter nos diuisionis partium predia fundum et facultatum. Item dum inter se alternatim ipsi filii mei uicissim culmellos diuisionis confirmandos roborassent. Et[11] uenit[11] in portione filie mee onece villa nuncupata vimaranes. Et quia isdem[12] temporibus uitam degebat religionis malui edificare in ipso iam dicto prediolo cenobio sub manu abbatis fratrum uel sororum regulari normam tenentes et preceptu[13] sanctorum patrum persistentes. Idemque dum commune cum ceteris sibi tirunculas commaneret peccato inpediente oblita pri-

1 vulgarium
2 deducta
3 dum
4 Oneca.
5 horam fere
6 Tutenandiz
7 adsistentibus
8 sive
9 omnem quartam
10 sobolum
11 euenit
12 eisdem
13 sub preceptu

Digitized by Google

meue conuersationis sanctissima documenta uersa est in secularia detrimenta. Sicuti ipsa ueritas ait —multi sunt uocati pauci uero electi. Relictoque monasterio et suaui christi iugo introybit iuri *(sic)* imperio et carnali desiderio. Quippe dum hunc casus contingeret ut a monasterio redire minime redire ualuisset legatos inter me et ipsa diuersa facit ac per multos pene homines bonos ei notui ut commutaret mihi ipsa villula iam[14] ·sepe dicta ubi olim monasterium construxeram. Metuens ne post obitum meum persistentibus mecum discrimen lacerationis incurrerent et pro bene gestis malum adquirerent. Alioquin melius in uita amitterem quam post excessu meo dubia posteris rebus adquirerent. Illum uero uir suus Gutier roderici cum coniuge nate mee Onecce libentissime paruerunt et ultro animo ipsa fundo et etiam aliis villulis et incontramutationibus eorum insimul que eo testamento ad uoto meo distribuimus·. Ne[15] reliquendum est qualiter fuit factum et multi manet propalatum. Conatus[16] quidem dulcissimus mihi pignus Nunnus dum adolescentie ad annos efectus esset aductus[17] febre grauissima correptus ad diem usque extremo[18] est[19] deductus. Postmodum tamen spiritum trahens a multis patefecit per quos misericordia mihi innouabit[20] ut pars hereditatis sue pro illius anime remedium fecissem secundum uoluntati mee extitisset arbitrium. Necnon et auctoritas legum censuerunt ut de[21] predia filii defuncti qui superstites soboles non relinquerent parentibus eorum possidenda laxarent. Vt ibi eius corpusculum umatum[22] quiescit in uestra hinc datur[23] intelligi ad seruiendum terrena illius subici[24] causa. Hinc etenim exemtis[25] ad seriem redeamus testamenti.

Domnis inuictissimis ac triumphatoribus gloriosis sancti saluatoris sancteque genitricis marie semper uirginis prius in ecclesia positos sanctos apostolos Petrus et Andreas Jacobus et Johannes Phillipus et bartolomeus Thomas et Matheus Jacobus et Tadeus Simon et iudas canañeus cum glorioso[26] ultimo Paulo dogmate egregio[27] celesti curie[28] sublimatur[29]. Pontificum etenim christi electi Cipriani Martini Christofori cum mitibus[30] eorum[31] Torquati Saturnini Augustini adque his felici martirio consecratos. Nonnulli confessione floribus ornatos Sanctis dei martiribus Aciscli Romani Ualeriani Facudi[32] et primitiui[33] iusti[33] et pastoris[34] Adriani Juliani Sebastiani Georgii[35] Felicis Tirsi consocios[36] sacro cruore perfusos. Beatissimarum dei uirginum Eolalie Leocadie Christine Victorie Basilisse natalię[37] Juste et rufine[38] Agnetis et emerentiane[39] cum ceteris uirginibus talamo christi sociatas et eius genitrici adnexas quorum baselica sita est in iam dicta villa vimaranes territorio urbis Bracare[40] aut[10] procul ab alpe latito inter bis[41] alueis uehementibus aue et auizella. Ego ancilla dei exigua omnium seruorum dei[12] Mumadomna conuersa cum peccatorum mole depressa in spe fidutiaque sanctorum non usquequaque desperatione deitio[43] quod sepe reata[44] criminibus iniquitatum mearum sepe pauesco ut per[45] sanctis martiribus christi reconciliari merear cum sanctorum omnium agmina fida supplicatione uocis omnibus imploro. et ideo deuotioni mee extitit ut ob honorem saluatoris et uestram placandam clementiam edificarem in iam prefata[16]. Fundo[46] cenobio fratrum et sororum in uita sancta perseuerantes caste pie et sobrie uiuentes sub manu abbatis degentes necnon et regulas precedentium recte custodientes tamquam nobiscum consistunt[47] quam et quos amor christi nobis agromauerit[48] quod pompa seculi abrenuntiauerit[49] et ad hanc se humillime suaui christo[50] iugo debere postulauerint. Concedo hunc aule beatitudinis uestre iam dicta villa uimaranes que commutaui cum filia mea Onece[51] ut supra fecimus eius mentionem per quam scripta cartula contramutationis et uilla in eius adicio[52] creximiri[52] que contramutauerunt[53] cum rege domno Ranemiro pro uilla samota iuxta flumen durio quod illi dederat tius suus donus exemenus pro uilla lalini. similiter et adidit nobis incartationes quos[54] habebat inter Aue et Auizella. Et nos dedimus ei pro hiis villa turbella quod ego acceperan in quinta uiri mei necnon et mea per culmellum inter filios meos et villa turisi[55] que commutaui cum filio meo Didaco pro quo accepi[56] a nobis villa Camantio[57] cum omnibus adiacentiis suis quam simili modo in quinta acceperam uel accepi inteterime[58] huic loco sancto ac seruorum uel ancillarum dei. Concedo villa de fornos uilla pignario[59] Laurosa que fuit de iafori[60] que comparauimus et commutauimus cum filio suo Vandila in ripa Auizelle villa de sancta eolalia terras et pumares. In uilla de asoredi quantum[61] ibidem habemus tercia de illos sautos et de illas terras. In uilla de cecili incommuniaciones de

14 iam adicimus.
·· *haec desunt*
15 Nec
16 Ganatus
17 adultus
18 extremum
19 *deest*
20 inotavit
21 et
22 humatum
23 data
24 subjici
25 exemptis
26 glorioso et
27 egregie
28 *deest*
29 sublimatus.
30 comitibus
31 *deest*
32 Facundi
33 Primitivi, Justi
34 Pastoris
35 Gerorgii
36 cum socios
37 Nathalie
38 Rofine
39 Emerentiane
40 Brachare haud
41 his
42 *deest*
43 dejicio
44 reatu
45 pro
46 prefata fundo
47 consistant
48 adglomeraverit
49 ac renunciaverit
50 christi
51 Oneca
52 adjicio Crexumir
53 comutavi
54 quas
55 Thurisi
56 accepit
57 Camamtom
58 integerrime
59 peginario
60 Jafori
61 quantas

Digitized by Google

gumilanes vi[a] integra quomodo illa incommuniauerant ipsi homines ad rege. Portiones in palatiolo ibidem quantum Herus ueremudiz obtinuit. Incommuniatos[62] de villa fredi[63] cum suas hereditates terras et pumares. in antemiri villa de siluares cum omnibus adiuncionibus[64] suis. Medietate[65] de villa elanci[66] terras pumares et sautos. In mortaria villa de atanes[67] cum cuntis adiacentiis suis. Tercia parte in villas[68] de subpratello[69] quomodo illas incartarunt ad parentes nostros. Et uilla[70] de ataulfu in cadauo terras et pumares. in uilla vimaranes adicio[71] etiam villa que cum supradictis fratribus et sororibus gaanaui postquam[72] ·cum filios meos per colmellos diuisionis partium que integra fuit in monasterio. In ora maris villa quod uocitant villare Petra fita et Johani iohanis villulis quantum ibidem habemus. Adicimus etiam ibi villa de fratres· ab integro cum cunctis prestationibus suis. In territorio Colinbrie villa de alcaroubim quomodo illa obtinuit froya guntesindiz per incartationem de Gondisindo suariz cum omnibus prestationibus suis. terras in alauario et salinas que ibidem comparauimus. Incommuniationes[73] de prado aluar per suis terminis cum suos homines secundum in carta resonat. Inplazamus in ripa Tamice villa quod[74] dicitur lusidii cum domos terras pumares et sautos que ibidem comparauimus et laborauimus siue et porcionem que ibidem habuit incartata germanus noster domnus Exemenus. ecclesia de sancto felice et de sancto mamete que nobis incartauit erus abba et omnia que nobis incartauerat per ipsas uillas in genestaciolo quantum nobis incartauit Silimiro[75] et recemundo in ferreira[76]. villa de colina que nobis incartauit veta forsit[77]. et porcione in monte corduba que nobis incartauit Godesteo uiliulfiz. In prato antile uila que nobis suprina famula nostra per scriptis concessit cum omnia sua. Et alia que comparauimus de segiones etiam et ecclesia que fuit de parentes nostros uocabulo sancti iohannis. Idem alia ecclesia sancti[78] saluatoris[78] que nobis incartauerant. In felgeira[79] rubeans[79] villa de mauri secundum illa obtinuit Gondesinde[80] floianiz[80] cum adiuntionibus suis que comparauimus de filia sua Gontrode pro que dedimus ei ccc[os] solidos argenteos. in ripa sause villa santom quantum ibidem obtinuit Mito et adosinda de dato de nostros parentes in ripa Auizella[81]. Portionem[81] in villa atanagildi quantum ibidem comparauimus uel gaanauimus. siue et in uilla de pradanoso et senra de caneto[82] que nobis incartauit egas[83] siue et incommuniationes in penacoua. In ripa limie portionem[84] in suagio siue terras et pumares. In moimenta[85] sub portela de uice que sunt de nostra quinta. et nostra porcione que habemus in villa de cersitelo[86] subtus castro malo. Et[87] in[87] ore[87] maris[87] porcione in villa castiniaria[88] secus ponti uetre[89]. Concedimus etiam huic monasterio secundum superius memoramur[90] pro filio meo Nuno pro anime eius remedio inter ambas Aues villa nesperaria cum omnia que ab[91] ea pertinet que commutaui cum filio meo Gondisaluo pro quo accepit ex[92] me villa de sancto cipriano que erat de colmellos eundem[93] Nuni filii mei. Inter dorio et tamega villa que commutaui cum veremudo adefonsi pro quo[94] accepi[91] villa de portus.[95] In[95] deza[95] que fuit de colmello ipsius filii mei et do etiam adhuc de sua hereditate inter dorio et tamega villa varzena. In ripa minei porcionem in amacislitello. In galacia porcionem in pousada[96] cum domos pumares. Et in fonsini terras et pumares in miliarata[97]. Has[97] uillas[97] filii[97] mei[97] supra[97] memorati[97] post[97] parte[97] cenobii[97] huius[97] confirmatum pro ornamentas[98] sacre[98] altariorum[98] sanctorum offerimus templum i[a][99] cruce[99] huic sancto que de centum[100] quinquaginta solidos ex auro et lapidibus ornatam. Capa deaurata et lapidibus ornata continens cc[os] lx[a] solidos. Ditagos de octoginta[101] solidos. Coronas iii[es] tenentes lxx[a] solidos ex lapidibus ornatas. Calices duos unum de lx[a] solidos[102] et alium de l[a] solidos[103]. Cruces iii[or] deauratas. Ditagos. Torques deauratas et lapidibus ornatas[104]. Vrceolos de viii[o] solidos. Candelabros ii[os]. Lucernas idem. Lampadas de c[m][105] solidos[105]. Signos fusiles ex metallo iii[or] et totidem campanis. Et turificarios[106] ii[os] unum tenentem l[a] solidos et alium lx[a] cum suis fielis oblatis. Stolas cultas[107] xii[cim] capas[108]. Duas[108] stolas litoncas de seruicio mense in thesaurum[109]. Concloclearios[109] xii[m][109]. Cifo ex auro et trulios duos. In refectorio[110] uasculos. arcas[111]. concas[111]. Duas[111] scalas[111] duas[111] interrotomas et palmares. Uiginti libros ecclesiasticos. Amtiphonarios ii[es]. Organum. Comitum. et manuale Ordinum. psalterios Duos.

62 Incomuniatus
63 Frede
64 ajunctionibus
65 Medietatem
66 Eleanci in
67 Antanes
68 villa
69 supratello
70 villare
71 Adjicio
72 postquam comparaui de Fratribus
** *haec desunt*
73 in comuniationibus
74 que
75 Solimiro
76 Ferraria
77 Forfiz,
78 *deest*
79 Feligaria Rubianes
80 Gundesinde Froianiz
81 de Avizella portionem
82 Cavento
83 Ecclesias
84 portio
85 Monimenta
86 Ceresitello
87 Habemus ibidem alia
88 *deest*
89 uestre.
90 memoravimus
91 ad
92 a
93 ejusdem
94 que accepit
95 portus in dezza
96 pausata
97 Miliasata. Hec dederunt filiis meis super; ego post partem cenobio
98 ornamentis sane aliorum
99 unum calicem
100 centum et
101 quadraginta
102 *deest*
103 solidorum :
104 ornatos :
105 solidis centum :
106 thuriferarios
107 scultas
108 capas duas :
109 thesaurum, cum coclearios duodecim :
110 refertorio
111 archas, cuncas, scalas duas,

Digitized by Google

passionum et precum. Biblioteca. moraliun. regulas n^{as}. Canonem. Vitas patrum cum gerenticon. Apocalisin[112]. Etimologiarum. Istoria[113] ecclesiastes[113]. Dedeca psalmorum uirorum illustrorum[114]. et sub una cortex regula beati pacomii. passionarii Ambrosii. Benedicti. Isidori. et Fructuosi. et regula puellarum et alium libellum quod continet id est regulas Benedicti. Isidori. et Fructuosi. liber dialogorum. Institutionum beati effrem. Libello quod continet uita beati martini episcopi. et uirginitate beate marie uirginis. trayno[115]. uestes ecclesiasticas tres. De albas n^{os} duos saibis et unum morcum. Alara[116] una[116]. De[116] alueici[116] uelos[116] lineas. Quatuor frontales. Palees[117] m^{or}. Palas greciscas[118]. duas alias palas de aluz. Quinque casula. Piscina[119] i^{a}. glisissas[120]. Tres[120] de aluz. Quinque dalmaticas. Albas n^{as}. Piscinia i^{a}. Et m^{es} auectos. vno[121] de alueci et alia tisaz *(sic)*. Casulas lineas[122]. Decem[122] tunicas[122]. Decem[122] superlectiles inter paleas et tramisirgas[123]. Duodecim[123] ganapes[123]. lineas[123] c^{m}[123]. Pulmacos[123] similiter c^{m}. Alii[124] alii[124] alpes[124]. Quinque[124] almucellas[124]. Quatuor[124] linulas[124] pares[124]. Sabanas[124] xxx^{a}[124]. Et[124] mantelos[124] polemitos[124] l^{a}. Lineos numero c^{m}. Caualos xxx^{a}[125] inter mulos et mulos[126] numero l^{a}. Equas numero lxx^{a}. Emissariis[127] m^{es}. Et asinos m^{or}. Vaccas quantas habemus in uarzena[128] et in suagio et alias quantas habemus cum homines nostros incommuniatos. oues et boues et pecora promiscua[129] quantas habemus per has villas que in isto testamento resonat[130]. Et ipsud[131] monasterio quomodo de domibus suis circumcepit de omni ambito sui obtinet deinceps non omni sui sata ista ut monasterii sancti sit perhemniter confirmata et seruorum uel[132] ancillarum dei concessa et luminariis altaribus sanctorum saltim elemosinis[133] pauperum susceptione peregrinorum uel[134] aduenatorum hospitorum nullis ex propinquis nostris uel extraneis possum[135] uindicantes quos secularibus negociis fuerint occupati nisi quod[136] in hunc locum sub manu abbatis et census regule fuerint domino seruientes et in pectum roborati. Omnia quippe supra scripta ubi est et quantum est ut diximus in prompti loco testamento legimus. ut si quod absit aliquis ex contagione nostri diabolo instigante abbas frater conuersus ac de monaca egredere a communi collegio sine benedictione uoluerit nichil de quo superius[137] resonat aliquid usurpare presumpmat[138]. Nulli homines pertinentes nobis filii uel nepti trinepo[139] uel prosapie[140] generis nostris[141] aneptri hunc factum nostrum in aliquam euellere uel infringere temerare conauerit quisquis ille fuerit sit anathema in conspectu dei et sanctis apostolis ita ut partem non habeant[142] in resurreccione prima sed iude traditoris domini particeps efectus pari luat pena per iudicio domini presenti euo plaga percussus a uertice capitis usque in[143] uestigia pedum lepre corporis prouolutus[144] scaturire uermis obtineat nec corpus nec sanguinis domini suscipiat et humani officia et ecclesia excomunicati uulgati[145] permaneat. Comite uel rege pontificibus uel ducibus terre iudicio adicatur[146] ex propinquis facultatibus septies tantum componat quantum inde usurpare uoluerit. Hec series testacionis[147] in robore firmitatis permanet iugis eternis. Notum die vii^{o} kalendas februarias. Era d^{a} $cccc^{a}$ lxxxx^{a} vii^{a}. Ego quidem Mummadomna conuersa hanc concessionem quam cenobio supra dicto facere libentissime sepe procuraui et in diem dedicationis ipsius beatitudinis aule propria[148] manu[148] confirmaui ex officio palatini.

Ego denique Gundisalbus filius gonsalui[149] et de Mummadomne[150] hunc uotum matris mee et salutis anime nostre[151] confirmo. Necnon et ego frater[152] Didacus uotum parentorum nostrorum deuota mente confirmo. Simili modo et ego Ranemirus ultro uoluntarie uotam salutis et ex profectu mee mercedis[153] genitricem[153] conf. Etiam et ego Arriane hunc factum[154] matris mee confirmo.

Guterri rudiensi conf. —Similiter et ego Onece[155] conf. —Nunus aloitiz conf. —Menendus menendi conf. —Tellus aloitiz conf. —Ueremudo[156] uermuiz[156] conf. —Fredenandus siloniz conf. —Nunus floiaz[157] conf. —Aldefonsus gondesindiz conf. —Fromaricus espasandiz conf. —Froila onerici conf. —Sabaricus onerici conf.[158] —Nunus dictus siloniz conf. —Guntericus loitiz diaconus. —Fernandus[159] guterrit[159] —Rudesindus[159] diaconus[159] —Vimarani[159] presbiter[159] —Lucidus[159] godestei frater et diaconus[160].

112 Apocalipsim
113 Storia Ecclesiastica
114 illustrium
115 Trayano.
116 alara una de alveici, velos,
117 palas
118 gliziscas
119 piscinam
120 grisissas tres
121 unum
122 lineas decem : tonicas decem :
123 tramisirgas duodecim : ganapes lineas centum : plumazos
124 alli alpes quinque : almucellas quatuor : linulas pares triginta : sabanos et mantelos polimitos
125 viginti ;
126 mulas
127 emissarii
128 Versegie,
129 permiscua
130 resonant :
131 idem
132 et
133 eleamosinis
134 et
135 possunt
136 quid
137 super
138 presumat.
139 crinepo
140 prosapia
141 nostri
142 habeat
143 ad
144 pervolutus
145 vulgatus
146 abdicatus
147 testamenti
148 manu propria
149 Menendi gundisalui
150 Mumadomna
151 mee
152 Fratres et
153 genetricem mercedis
154 factus
155 Oneca
156 Vermudu vermudiz
157 Froilanis
158 conf. ex officio Palatini.
159 Fredenandus Guterris. Rodesindus diaconus Frater Fredenandi conf. — Pelagius Mazugilzi —Aloitus Leouigildus Diaconus. Tizom, Frater Vimarani, Presbiter conf. — Lucidius
160 Diaconus conf.

Digitized by Google

Sub christi nomine Rudesindus episcopus conf. —Sub imperio saluatoris Sesnandus pontifex riensis[161] — Sub redemptoris clementia Viliulfus presul Tudensis[162]. —Sub aminiculo creatoris Didacus episcopus uirque sandecus[163] conf. —Sub deo[164] auxilio Ermegildus episcopus conf. —Sub christi sacri cordia[165] Ataulfus ultro sedis sapiens episcopus confirmo —Ordonius abba iubit —Aloitus cellenouensis prepositus conf. —Quintilla croylgi confessus confirmo —Aloitus[166] rufus confessus confirmo —Martinus confessus confirmo —Franchimirus confessus confirmo —Arriane diaconus prolis pelagius confirmo —Adesindus frater minus confirmo —Fredenandus prepositus conf. —Matheus presbiter. Ordonio[167] ponciani[167].

161 Iriensis conf.
162 Tudensis conf.
163 Sandetus
164 Divino
165 corda
166 Idem Aloitus
167 Ordonius Pociani.

LXXVII

Decerpsimus ex libro regestorum Livro de D. Mummadona *sic dicto.*

959

Kartula de fano prope rippa maris

Nonn est quidem ambiguum sed plerisque manet cognitum eaque villa nuncupata fano que est erga anne catauo *h*aut procul ab ore maris domne Gunterodi quos concessit ei per scripture benefactis Veremudus *pepiz* uir suus. et ipsa domna Gonterode commutauit cum Didaco prolis menendi. pro quo et accepit ab eo in sal*iniense* salinas et villa que illi apte fuit. ex quibus utrorumque cartulas sibi commutacionis uicissim fecerunt sicut mos esse solet. Obinde ego didacus placuit anime mee in saluatorem dominum placens series testamenti ecclesie sancte tradi perpetualiter continens ita. Domnis inuictissimis ac triumphatoribus gloriosisque atque sublimibus sancti saluatoris et eius alme genitrix marie semper uirginis sanctis christi martiribus Georgii Pelagii cum sociis suis roseo cruore perfusos sacris dei uirginibus Eolalie leocadie cum tirunculis suis sponsi celesti ortu incolas paradisi siue apostolorum martirum multarum reliquie que recondite sunt in villa uimaranes territorio lattito diocesi bracharense secus riolo selio que est fratrum et sororum cenobio. Ego cliens ac pusillus Didacus simul cum coniugi mee Ildoncie cum peccatorum mole depressi in spe fiduciaque sanctorum non usquequaque disperatione deicimur qui sepe grauari criminibus facinorum consistimus ut per uos sancti martires reconciliari mereamur communem dominum ac sanctorum omnium fida supplicatione deposcimus. Et ideo deuotione nostre extitit ut de paupertacula nostra aliquantum ecclesie uestre oferre debemus sicuti et oferimus pro uictum atque uestimentum fratrum uel sororum in ipso loco degentium et sub regulari tramite degencium persistencium. saltim pro luminaribus aule sancte et uestimenta altariorum sanctorum siue in elemosinis pauperum uel aduenturum ospitum sicut superius dixi ipsa fundo iam prefata fano per suis antiquioribus terminis cum cunctis praestationibus suis pomiferis saltis pascuis paludibus uel quicquid continet secundum ea commutaui cum domna Gunterodi. Nullus ex propinquis meis uel extraneis proprium uindicantes nisi in ipso loco habitantes et in uita sancta perseuerantes. Siquis denique quod fieri deus non paciatur aliquis homo contra hanc series testamenti ad irrumpendum uenerit quisquis ille fuerit sit anatema marenata in conspectu dei et sanctorum apostolorum ita ut partem non habeat in resurreccione prima sed iude proditoris domini heres effectus parili pena sit luiturus ita ut nec corpus eius terra suscipiat sed anima eius antro inferni recipiat. Et hec scriptura perpetualiter obtineat firmitatis robore cuncta per secula. Notum die XII° kalendas iulii. Era D^{a} CCCC^{a} LXXXX^{a} VII^{a}. In nomine domini didacus et ildoncia in huius series testamenti manus proprias confirmamus.

Didacus conf. —Guneomirus conf. —Atraulfus conf. —Gundesalbus conf. —Amphilocius conf. —Viliemirus conf. — Aloitus conf.

Astrulfus. Viaericus. conf. —Aarom. Reimundus. conf. —Suniemirus. Benedictus. conf. —Titus. Pelayus. conf. —Aloitus diaconus. Grisomarus diaconus —Suimirus diaconus. Honoricus diaconus —Aries. Veremudus. Itila. Didacus. diaconos.

Digitized by Google

LXXVIII

Ex libro regestorum Livro de D. Mummadona *dicto.*

960

Karta de hereditate de sancto martino et de paretelias

In dei nomine. Ego Astrulfo et uxori mee Teodilli cognomento nomina. Vobis Zamarius et farega deouota. Placuit nobis per bone pacis uoluntas et sano animo et sana mente ut uenderemus nos vobis sicut die uendimus nostra hereditate propria que abemus in villa de sancto martino et in paretelias in villa mediana et in uillare super sanctum martinum. uendimus uobis ipsa nostra hereditate que abuimus de parte de nostros parentes siue et de conparato de nostros parentes siue et de nostro. uendimus uobis omnia ipsa hereditate in ipsas villas prenominatas ad integro cum omne sua prestantia sicut in carta resonat. montes fontes sautos arbores fructuosas uel infructuosas pascuis padulibus cum adiunctibus suis exitu uel regressum terras cultas uel incultas uobis uendimus pro ipsas villas prenominatas quam de auios quam et de parentela sicut et de nostro comparato per suos terminos anticos ubi illa potueritis inuenire et accepimus de uos pretium que nobis bene complacuit et de ipso pretio nichil apud uos remansit in debito ut de hodie die tempore abeatis teneatis ipsa hereditate ad integrum firmiter iuri quietum uos et omnis posteritas uestra. Siquis sane quod fieri non credimus aliquid homo de parte nostra ad inrrumpendum uenerit uel uenerimus ac nos aut quiliue homo quomodo duplemus uobis ipsa hereditate et uobis perpetim. Facta cartula uenditionis x°III° kalendas marcias. Era D^a^CCCC^a^ LXXXX^a^ VIII^a^. Astrulfu et nomina manus nostras roborauimus. Dado test. Ranemiro test. Eredo test. Aloito presbiter. Susana deuota test. Spanosendo test. Cidi presbiter test. Fafila presbiter scribsit.

LXXIX

Pactum venditionis quorundam praediorum in locis Villar de Porcos Lagielas *et* Quederis *dictis. Ex charta autographa scrinii Monasterii Morariae, nunc in Publico Archivo servata, descripsimus.*

960

Christus. In dei nomine ego eddeges et uxor tue iulia uobis didagu et uxor mee basalisa placuit mici bone pacis et uolumtas asto animo propria nostra uolumtatem nullius quoegentis inperium nec suadentis articulum nec pertimisentis metum set propria nobis acecit uolumtas ut uindere uobis iam dictis de mediatatem de meos domus ubi modo auito de ipso casalem in omnique giro comodo est conculsu. medietatem uobis concedimus de cassas de mazarias amaxianias omnem quitquit ad prestitum ominis est. Ita tamen uendimus uobis mediatatem de pomare que aueo tras rium comodo est in omniquem giro medietate de ipso pumare quod iam uendimus. et discurit ipso pomare per arrugium iusta pomare de monagus et torna per sacarios et torna ualo antigu et indem *(sic)* per sipiatus usque in arugiu unde primiter incoauimus mediatate de ipso pumare cum sua terra calua medietate uobis concedimus. et de alio pumare que abeo que fuit de flazino de mea quarta mediatate. et de alio pumarelio que fuit de leoueredu de mea mediatate medio uobis uendimus ad intecru. et abet iacentia ipsos pumares in uilla que uocitant uillare de porcos et uilla quederizi et uillas que dicent lagilelas teritorio portugal. ita tamen de iure nostro iuri uestro sit concesso abeatis uos et omnis posteritas uestra et accepimus de uos precium in saia karmesem in XXX^a^ *(?)* modios que mici bene conplacuit. siquis aliquis omo uenerit contra anc kartula uinditionis anc ego anc quelibe personem de pars nostra parsque uestre ipsos pumares cum suo terreno dulplatum uel quadruplatum et uos perpetim auiturum. notum die quo est XIII kalendas apriles era DCCCCLXXXXVIII^a^.

et qui fuimus nos testes nausti trucmirizi ic test. froilla donanizi ic test. tructemiro ic test. auomari didazi ic test. riquilum sandizi ic test. gudesteua ic test. fredenandu ic test. eldegundia sisilli ic test. riquilli ic test. item sisili ic test. Cutum presbiter scrisit. uiliulfus presbiter busgala armetario ic testes sumus. eldeges et iulia in anc kartula uindicionis manus nostras ++.

Eldeges et iulia et ego didagu et baselisa facimus unus au alius placitum ut sic abuerimus a uindere ut uendamus illa ereditate illa alia media sic abuerimus ad uindere tornemus illa in uestra manum aut de uestros

Digitized by Google

filius pro pretium iustum quod omines bonos apreciaberunt et sic unc placitum exserimus kareat ipsa medietatem in ipsa uilla in pumares in terras duplatum uel quadruplatum et uos perpetim auiturum notum die diem quod est era DCCCCLXXXXVIII^{a} XIII° kalendas apriles.

Eldeges et iulia et didagu et baselisa in oc placitum manus nostras ++++.

nausti trutemirizi ic test. froila tructemiro fredanandu i armetario bustala ic test. eldegundia sisilli ic test. item sisili i test. et ali plures in ueritate.

LXXX

Pactum venditionis quorundam bonorum in pago* Paçoo. *Charta autographa, ex scrinio Monasterii Vaironensis in Publicum Archivum delata, textum nobis suppeditavit.

960

Christus. In dei nomine ego sasuili plagui mici asto animo ..... ingentis inperio nec subadentis artigulu set propria nobis acesit uoluntas ut uindere uobis froila et uxore tua gundilu sicut et uindo eredidate mea propria que abeo in uila que uocidant palagiolo quantaque nobis conpotet inter meos fratres uel germanus mea portione ad intecru in ipso casale et in pomare et in teras in figares in admesinarias in castiniarius et in domo. omnia portione uobis uindo ad intecru ubique eam potueris inuenire. et abet iacentia ipsa eredidate in uila que uocidant palatione teritorio portugalense subtus castro de boue et adcepimus proinde de uos pretio in que mici bene conplagui et de pretio abut uos nicil remansit in deuitu set omnia mici conpelistis ita ut de odie die nec tempore siat istu que subra escrisimus de iuri miu adrasa et in uestro iure uel dominio siat tradida et confirmata. aueatis teneatis iuri quietu uos et omnis posteritas uestra. siquis sane quod fieri minime non credimus aliquis omo ueneri uel uenerimus ad inrunpendu contra anc cartula uenditionis que ego in iudicio deuindere uel diuindigare non potuerimus post parte uestra comodo pariemus uobis ipsa eredidate duplata uel quantu ad uobis fuerit meliorata et uobis perpetim auitura. facta cartula uenditioni VII kalendas iunias era CCCCLXXXXVIII^{a} *(sic)*. sasuili in anc cartula uenditionis manu mea + oliti de ..... amore test. suabas *(?)* test. trudili test. sisili test.....

LXXXI

Nobilis mulier Flammula, amitae sive materterae suae, Mummadonae, facultatem largitur vendendi vel donandi, ecclesiis monasteriis et piis locis castella, praedia, supplectilem et alia bona quae ipsa Flammula possidebat. Descripsimus ex codice, qui titulum* Livro de D. Mummadona *prae se fert.

960

Karta de lalin et de castellos et villas de sangunedo et de villanoua in ripa Aue

In nomine domini. Flamula deouota filia Ruderici et Leodegundie dum uenit ad infirmitate timendo die extremo leuauit confessionem hic in uilla lalini. Ordinauit ducere ad homines bonos id est tie sue Godo Eroni Gontemiri conuersi fromaricus nantiz quintilla gaudiniz Julianus reuelliz et cum eos alios multos filios bonorum hominum ducerent eam ad locum monasterii vimaranes et ad tie sue Mummadona deouota. dum peruenit ibidem in eius presentia uidit se aflicta in infirmitate ordinauit ad ipsa sua tia omnia sua destribuere pro remedium anime eius. Et in laicale nichil transferre nisi ad monasteria et in captiuis et peregrinis tam villas quam seruus que ei ordinamus ingenuare ut sit ei adtributa licentia testandi villas nostras ad locis monasterii uendendis castellis nostris uel terris populatione parentum nostrorum contramutandi donandi aurum nostrum argentum paleum laneum uel as nostrum quantumcumque sumus habere in manibus ipsa tia nostra iam sepe dicta omnia nostra tradimus ut cui illa inde scripturam fecerit firmissimam habeat firmitatem tam uendendi quam etiam donandi villa de lalin cum adiuntionibus suis villa de arca villa de sancta eolalia villa de fontanello cum suis ecclesiis in as villas et per suis terminis. leuat se de illo portu de catauo et perge ad illa ponte petrina et conclude illa bracata et inde ad illa bornaria et inde per ille uallo et figet se in riuulo homine ad illo portucarrario et inde infesto per riuulo homine et fere in suari ad foce de mandones et sursum in ripa ho-

Digitized by Google

mine. villar sauaraz ab integro cum quantum in se obtinet et de illa petra balestaria quomodo iacet illa uarsena usque fere in homine ab integro et perge per ille fontano de mandones infesto inter villa uerde et sancta eolalia et figet se in termino de baruudo in agro que dicent couello et inde per illo uallo in termino de turisi et uay per illo uallo ad illo mulione de onegildo et exinde per illo comaro de illo monte inter liuane et archa et inde per illa archa et inde ad fonte coua et fere in illo vallo inter ollarios et fontanello et inde ad ille fontano discurre inter sautello et insula et plega in catauo ad ille porto de infernales et inde unde primiter incoauimus. Ordinamus nostros castellos id est Trancoso moraria longobria naumam uacinata amindula pena de dono alcobria seniorzelli Caria cum alias penellas et popalaturas que sunt in ipsa stremadura omnia uindere et pro remedio anime nostre captiuos et peregrinos et monasteria distribuere in ipsa terra. Concedimus inter ambos riuulos sabadelli vilar sico ueiga anta et eclesiola. In ripa durio murofracto integro extra villas de heiua quos ibidem ganaui. Concedimus ad monasterio de vimaranes id est in illa extrema villa cersaria treuules baldoigii medium. In ripa de aue sangunetum villanoua cum cunctis adiuntionibus et prestationibus. In ripa catauo villa de radigoso. ad tulias lusidii nostras casas de uarzena et suo pumare dent pro ea pretium germano nostro domno Ranemiro que dent in captiuis. Villa de lalin sit in arbitrio de ipsa nostra tia domna Mummadomna cum as villas que ibidem sunt testatas retorta castro nugaria portella teobolosa ut pro anima nostra faciant monasterium de vimaranes sicut illas ganauit auios nostros didaco fredenandiz et coniuge eius onnice. ad salizeta barrantes mastudo. ad pessegario moledo. ad azer bretenandus. ad orreo villa mediana. ad palatiolo padule et palatio. illa ministeria de cogia libros et signos tornent ea illuc ad orra amarella que est in lalin dent illa pro uacas et illa alia de domno Nuno dent pro ea xv^{m} boues pro meas missas et unde dent ad lalini illas agnoscas. faciant inde ministerias ad lalini cum illo auro et illas lapides que sunt in salzeta. illo ornado extra illa sarta que posui in cruce illa de sancta maria et illas scalas et illas ganapes dent eas pro captiuos. et illa sella et alio mobile si uixero omnia sit in meo arbitrio. et uno panno tiraze que dent ad quintilla. Siquis hunc factum nostrum aliquis homo irrumpere uoluerit sit excomunicatus et segregatus ad corpus et sanguine domini nostri ihesu christi et insuper pariat omnia supra taxatum duplatum uel triplatum. Facta series noticia uel testamenti III° idus Julii. Era D^{a}CCCC^{a}LXXXX^{a}VIII^{a}. et illos XXXX^{a} solidos argenteos XII^{im} de illo corno et illos alios de illa conca mandet illa domna dare ad calidas. lenzos XXXX^{a} que habet a dare sandino froilaz dent eos ad illos fratres de louio. Illas mulas que abet menendo et Gondesaluo dimitto eas si dederint aliquid pro mea anima et si non quomodo bene uident. freno et alcama que habet tructino et alio freno aluo que abet sedeges nunit eiciat eos meo iermano domno didaco. et dent male *(?)* pretium pro mea anima. omnes illos meos cartarios sunt in salzeta ducant eas ad uimaranes. Flamula in hanc noticia uel testamento á me facta manu mea confirmo. Didacus ataulfiz conf.

Ataulfus confirmo test. —Guntemirus conf. test. —Gauinus conf. test. —Astorulfus conf. test.

Egas test. —Quintilla gaudiniz test. —Tellus test. —Tedon gontemiriz test. —Aloitus diaconus test.

Romano test. —Arias diaconus test. —Onoricus diaconus test. —Fagildus diaconus test. —Aloitus diaconus test. —Julianus sandini notuit.

LXXXII

Ex libro regestorum,* Livro de D. Mummadona *sic dicto, descripsimus.

961

Carta de ullacoua in cauto de moreira

In dei nomine. Ego Adosinda uobis domnis inuictissimis ac triumphatoribus santis gloriosisque martiribus Sancti saluatoris Sancte semper uirginis marie sancti georgii et sancte eolalie quorum baselicas scita esse dinoscitur in villa uocitata vimaranes territorio bracharensis subtus monte latito. Ecce ego exigua ancilla christi adosinda cum peccatorum mole depressa in spe fiduciaque sanctorum per uos tamen reconciliari merear deo quia sepe conscientie mee reatui pauesco non usquequaque deicio presenti omnipotenti domino qui me in hac luce firmauit creauit et ad intelligenda que dei sunt in quantum uoluit dona produxit conferens meo ex bonis suis diuicias corporales amonens etenim me ut faciat deinde mamone thesaurum permanentem in celis. Unde ego compunctam diuina ammonicione et firmati ex promissione qua dicit —Uendite que possidetis et date elemosinis. et uenite sequimini me— elegi suspendium anime mee quia nec initium nascendi nouimus nec finem scire ualemus quando ab hac finem migraturi erimus. Obinde michi placuit secundum saluatoris sentenciam ut facerem cartula testamenti de hereditate mea propria que habeo in villa uocitata villacoua subtus monte de cauallus dis-

Digitized by Google

currente Riuulo Auizella territorio bracharensis. concedo ego iam prefata exigua ancilla christi Adosinda omnia mea hereditate quanta que ibidem habeo ad ipsum locum monasterii vimaranes siue ad fratres et ad sorores qui in uita sancta perseuerauerint ut inde illis habeant tollerationem et nobis ante dominum dignam remunerationem. siue et ratione de filia mea Gontina quantaquem ibidem habuit ab integro. et concludimus ipsa villa per suos terminos. leuat se de agrello de domna Gontina et perge per carraria usque fere in comaro de sendari et inde in termino hereditate de astagio et inde in illa fonte et uai per illo comaro usque in petra natiua et perge ad illo outeiro et inde ad uallinu et fere in arena longa in illa aqua de auizella et perge per riuulo infesto et fere super canale usque fere in termino de caldas ipso riuulo cum suos molinos et cum suas piscarias et suos canales et torna per termino de caldas usque in bouza de odrocia ad penouzus usque diuide cum sancto martino et diuide cum termino de varzena et uai per sepe de abellorito et conclude dextros de sancto pelagio et sua ecclesia et inde per aria uetera et conclude casale de arualdi usque fere in termino unde primiter incoauimus exceptis casalis de cersario et de uimara et de sando et de lalla. Illa alia villa concedimus uobis ab integro cum omne sua prestancia que in se obtinet quantum ad prestitum hominis est ad ipsum locum sanctum et ad fratrum uel ancillarum dei ibidem in uita sancta degentium uel consistentium ibidem in uita sancta perseuerauerint ut sis eis subsidium seu refrigerium et elemosina pauperum etiam hospitum et peregrinorum. et iuratione confirmo per deum et eius gloria regnum quia contra hunc factum meum nunquam ero uenturam. Quod si me aut aliquis ex progenie mea uel quelibet generis homo hunc factum meum ad irrumpendum uenerit aut ad infrigendum auferat deus memoria illius de terra carensque amborum lumina occulorum presenti seculo et post peracto cursu temporis cum iuda domini proditore luat penas in eterna dampnatione et insuper dampna secularia afflictum pariat post parte ipsius monasterii uel qui ibidem in uita sancta perseuerati fuerint. omnia superius resonat duplatum uel quantum ad uobis fuerit melioratum et hunc factum nostrum plena habeat firmitate. Facta series testamenti vi° idus marcii. Era DᵃCCCCᵃLXXXXᵃVIIIIᵃ. Adosinda in hac series testamenti quod fieri elegi manu mea confirmo. Sub dei gratia adaufus episcopus conf.

Uiarigus confesso manu mea conf. —Gaudila confesso manu mea conf. — Fagildus confesso manu mea conf. —Lucidus confesso manu mea conf. —Manilani presbiter manu mea conf.

Aaron confesso manu mea conf. —Guandila confesso manu mea conf. —Tructus confesso manu mea conf. —Onoricus confesso manu mea conf. —Aloitus presbiter manu mea conf.

Jafari presbiter confirmo —Didacus presbiter confirmo —Aerigus presbiter confirmo —Viliamirus presbiter confirmo —Suimirus presbiter notauit.

LXXXIII

Descripsimus ex Libro Testamentorum *Laurbanensis Coenobii. Exemplar aliud, quod nunc in Publico Archivo invenitur, et in scrinio ejusdem coenobii olim servabatur, autographum creditum, potius ut figmentum, antiquum quidem, apographi authentici tenendum.*

961

Testamentum de cerzeto in ripa de aluia et uilla serpinis in ripa de seira et uilla de padalares

Domno inuictissimo hac triumfatissimo sancti mameti cuius baselica fundata esse cernitur in loco lauribano. Ecce ego seruus uester gundisaluus moneonis cum peccatorum mole depresso in spe fiduciaque sanctorum meritis respiro. Placuit michi sana mente integroque consilio mente perfecta ut facerem ad ipsius loci et sanctorum altariorum uestrorum seu et ad teoderigus abba et ad suos fratres qui in ipso monasterio deseruierint. In primis concedo uobis mea uilla que uocitant cerzeto integra cum omnibus adiectionibus suis per terminos antiquiores. et iacet ipsa uilla in ripa de aluia. et terras ruptas uel inruptas et uineas et pumares et arbores siue sesegas molinarum siue quantum ad hominis apprestitum est. Et do uobis alia uilla pernominata padalares integra cum omnibus adiectionibus suis. Et adicio aduc uobis alia uilla que dicent serpinis cum totos suos dextros et terminos anticos et confero uobis in ipsa uilla xᵐ uaccas bitulatas et LIIIIᵃ ouelias. omnia ut dixi ab integro uobis concedo pro remedio anime mee uel parentum meorum. Quo et iuratione confirmo per deum patrem omnipotentem quia nunquam ero uenturum ad inrumpendum hunc meum uotum. Quod siquis tam pontificum aut eredum aut cuiuspiam generis homo hunc meum uotum inrumpere uoluerint In primis sit excomunicatus ab omni cetui christianorum et cum iuda proditore abeat participio in eterna damnatione. Et insuper pariet quod defraudare ausus fuerit quadruplum. Et hunc meum uotum plenam obtineat firmitatem. Notum die VIIIº kalendas aprilis. Era DCCCCᵒˢ LXXXXVIIIIᵃ.

Digitized by Google

Gundisaluus moneonis in anc testamenti manu mea. —dauid quamuis neglegens abba conf. —Zaccarias abba conf. —Exemenus didaz conf. —Neponanus *(sic)* conf. —Aiubel presbiter test. —Facebona presbiter test. —Songemiro presbiter test. —Aspidio test. —Florite test. —Gaudio test.

Veremudus rex confirmo.

LXXXIV

Ex Libro Testamentorum *Laurbanensis Coenobii hausimus.*

961

Testamentum de rido (sic) de asinus et de speraindeo

Hob onorem domini nostri ihesu christi et sanctorum gloriosimorum martirum sancti mametis et cetera sanctorum pignera qui in eodem loco sunt recondita in loco nominato urbanensi cenobio suburbio colimbrie discurrente ribulo mondeco. Ego exigua hac pusilla hacsi indigna inderquina atque palla in domino semper salutem amen. Cum peccatorum meorum mole depressa in spe fiduciaque sanctorum meritis respiro non usquequaque disperatione deicior. qui etiam texte conscientie reatui mei criminis sepe pauesco. ut ergo per uos tandem sanctissimi martiris reconciliari merear a domino deo nostro. et quia scriptum est —Vouete et reddite domino deo uestro. Et ideo ego exigua famula dei iam dicta Placuit mihi sano animo integroque consilio mente perfecta pacisque uolumptas ut facerem ad ipsius loci sancti mameti textum scripture testamenti series benefacti. Ideo offero pro remedio anime mee necnon et de uiro meo suarius sendini filius. In primis uilla speraindeo ubi recondite sunt reliquie sub aula sancti saluatoris et omnes sancti apostoli siue et reliquiarum sancte marie semper uirgo permanens cum suas uirgines. ipsa uilla iam dicta cum omnes aiacentiis et prestationibus suis et alias uillas pernominatas. id sunt. talaba. uillanoua. ubi alium monasterium fundatum est. cum omnes adiectionibus suis. Et adicio etiam alia mea uilla sauugosa per suis locis et terminis antiquis. et laurosa. ferronio. et uincas quod sunt in ripa pauie. et uilla de sancta eolalie cum omnibus prestationibus suis. et suniloni. omnes as uillas in urbis uiseo sunt constructas. et de urbis colimbrie concedimus ad iam supradictum monasterium uilla aqualada quomodo exparte cum barriolo et de alia parte cum auelanas et cum sangalias et monasterium de marnelle que uocitant sancta maria de lamas cum suas uarzenas et cum omnibus prestationibus suis. Omnia ut dixi liberum in dei nomine abeatis potestatem pro remedio anime mee et parentum meorum et pro memoria suarius sendiniz diue memorie ut sit in sustentatio fratrum in luminariis altarium uel elemosinis pauperum. Quo et iurationem confirmo per deum patrem omnipotentem quia contra hunc meum factum numquam ero ad inrumpendum. et qui talia ausus fuerit contaminare uel infringere tam de meis propinquis quam de extraneis In primis sedeat excomunicatus a sancta communione et cum iuda christi proditore abeat participio in eterna damnatione nunquam finienda ubi diabolus cum suis satelibus manet. Et insuper quantum auferre temptauerit in quattuor duplo componat. et post parte regis duo auri talentum. Et hunc factum firmum abeat roborem. Facta series testamenti II idus nouembris. Era DCCCC^{os} LXXXX VIII^{a}. Ego inderquina atque palla in hanc kartam testamenti manu mea ++.

Oueco muneonis conf. —Gundesindus conf. —Didagus conf. —Sub christi nomine Rudesindus episcopus conf. —In christi uirtute gundisaluus episcopus legione sedis conf. —In christi potentia uiliulfus episcopus tudense sedis conf. —Sub christi auxilio ariani episcopi dumiense sedis conf. —Sub dei aminiculo sisnando dei gratia episcopo iriense sedis conf. —In christi potentia dominicus episcopus Zamorense sedis conf. —Sub christi uirtute Ermegildus episcopus uisense sedis conf. —Ranemirus rex unc factum quam fecerunt auios et parentes nostros ego conf. —Santius serenissimus princeps conf. —Veremudus rex simili modo conf. —Gutierre gunzaluiz conf. —Nepozanus didaz conf. —Exemenus didaz conf. —Didagus muneonis conf. —Gunzaluo muneonis conf.

Digitized by Google

LXXXV

Ex Libro Testamentorum *Laurbanensi desumpsimus.*

961

Testamentum de illa uarzena de arcus

In dei nomine. Ego aldreto olidiz qui sum uigario de domna elduara prolix pelagii gundisaluiz uobis iquila iben nezeron et uxor tua et filiis tuis placuit nobis sana mente integroque consilio ut uenderemus uobis sicuti et uendimus senara nostra propria que abemus in ripa de arcus et abet iacentia de una parte diuidet per fontanello de ferrariolos cum uillare de caluos et de alia parte per deuesa de sancti cucufati usque in illo freixeno. uendimus uobis illam integram secundum de iuri meo mansit. Et accepimus de uos precium uno captiuo christiano pro remedio anime nostre tantum nobis bene complacuit. et hoc notum sit ut illa senara habeatis illa in uita uestra et post obitum uestrum que remaneat illa senara ad monasterium lauribanus uocabulum sancti mametis pro remedio anime nostre. Siquis tamen quod fieri non credimus et aliquis homo uenerit uel uenerimus contra hunc nostrum factum ad inrumpendum in primis sit excomunicatus et ad corpus christi sit segregatus et cum iuda traditore abeat participio et insuper quantum auferre conaberit in quadruplo componat. et unc factum nostrum plenam obtineat roborem. Facta karta uenditionis xv kalendas ianuarias. Era DCCCC LXXXX VIII^{a}. Et ego aldreto qui anc kartam iussi facere manu mea propria r++oboraui. Gundisaluus moneonis conf. Omeir presbiter. Zalama iben recemondo test. Dulcidio test.

LXXXVI

Pactum venditionis bonorum quorundam in pago de S. Martino. *Ex charta autographa quae in Publico Archivo invenitur, ab scrinio Monasterii* S. Vincentii, *seu potius Coenobii* Morariae, *delata.*

964

Christus. In dei nomine ego flamulina uobis frola enegozi et uxor uestra trastalo plaguit nobis pro bona pacis uoluntas nulisque gentis inperio nec suadentis artigulo set probia mici acesit uoluntas ut facere uobis textum scritura uendicionis sigudi et facio de eredidate mea probia que aueo de parte de meos abios nominibis leoueredo et auremiga in uila de sancto martino teridorio anegie inter duiru et tamiga. uindo uobis in ipsa uila omnia mea racione quantum me ibidem conpodet inter meos eredes. pumares sautus casas cum intrisegus domorum terras rutas uel inructas aquas cursiles uel incursile quiquid in ipsa uila inuenire podueridis in mea racione omnia uobis concedo ad intecro cum omni sua prestancia et accebimus de uos precio XI modios de ciuaria *(?)* que mici bene conplaguit. aueadis uos et omnis posteridas uestras. siquis tamen quod fieri non credimus aliquis omo uenerit ad inrunpendu uenerit tunc infera uel infera parie uobis ipsa eredidade dublada uel quantum ad uos fueri melioradu uobis perpedim auiduro. facta carta nodum die V kalendas februarias era milesima II^{a}. flamulina in anc scritura uendicionis manus mea +.

marcu presbitero pepi test. —gutiere test. fagildu test. —addaulfu test. rando test.
leuegildo test. —menendo test.
godesteo fofiz test. —menendo piniolis *(?)* —cristoualo test.
Tedone quizezi scripsit.

Digitized by Google

LXXXVII

Ex codice, Livro Preto da Sé de Coimbra *sic dicto, sumpsimus.*

964

Testamentum de uilla seuer et de illius ecclesia

In nomine patris et filii et spiritus sancti qui est in trinitate unus est uerus deus siue ob honore sancti andree apostoli sancti christofori et sanctorum eius quorum baselica esse dinoscitur in uilla que uocitant seueri subtus monte zebrario secus riuulo uauga territorio portugalense et diuidet hec uilla cum uilla sancti martini et cum uilla de palaciolo et de alia parte cum uilla de siluascura et cum uilla de nesperaria. Ego nos clientuli ac pusilli sandinus et gundesindus prolis suarii et goldrogodo una cum uxoribus et filiis nostris serui christi hoc testamentum facere elegimus ac manibus nostris aule uestre offerre curauimus. Nullius quidem est dubium set multis manet notum pro idem loco ubi uestre reliquie esse noscuntur et quod habuerunt hanc uillam parentes nostri domno suario et domna goldrogodro et diue memorie pro multorum curricula annorum et concederunt eam ad iacob aba post parte sancta et monastica et pro anima illius requiem obtinuit eam ipse abbas et fratribus suis et post obitum eius deuenit in direptione atque destructa permaneat. Obinde nos iam superius nominati sandinus et gundesindus uobis godesteo et sandino presbitero et fratribus uestris placuit nobis Ego *(sic)* animo integroque consilio ut faceremus uobis textum scripture testamenti et concessionis de ipsa uilla desuper nominata seueri cum ecclesia et cum omne sua prestancia domus cum intrinsecis suis terras ruptas atque baruaras arbores fructuosas uel infructuosas aquis aquarum exitum et regressum omnia que ad prestitum hominis est in ipsa uilla concedimus pro animabus parentum nostrorum et nostrarum sicut eam obtinuerunt parentes nostri ita et nos cuncta uobis concedimus Post parte sancte ut habeatis uos firmiter et omnis posteritas uestra qui in uita sancta perseuerauerint. Adicimus uobis etiam huic loco mª de uilla de pinitello quantum ibidem obtinuerunt parentes nostri et est ipsa uilla inter uilla de ceterina et uilla de idolo subtus monte gabro secus riuulo uauga territorio uisense ut ibidem deseruiat ad ipsum locum pro animabus nostris deo seruicium Modo uero ratione seruata ut de hac re nichil inde ualeatis extraneare nec ad principem nec ad pontificem nec ad ullum hominem nisi ut diximus. Habeatis uos et omnis posteritas uestra qui uiam monasticam deduxerint et fratribus uestris qui in ipsum locum sub regimine et sub manibus uestris habitare uoluerint firmiter possideant. Ita ut de hodie die et tempore omnia que de sursum resonant sint de iuri nostro abrase et in uestro iure uel dominio sit tradita atque concessa. Habeatis uos et omnis posteritas uestra qui uestram hereditatem possiderint. Siquis tamen quod fieri minime credimus aliquis homo uenerit uel uenerimus an nos an filii uel nepti nostri uel quilibet homo qui uos pro hoc munusculo genitoris nostri et nostre uos inquietare uoluerint que nos a parte uestra auctorizare et deuendicare non potuerimus aut noluerimus pariemus uobis pars nostra parti uestre omnia que sursum resonat duplatum uel quantum a uobis fuerit melioratum et insuper maledictio christi sustineat et portas inferni possideat et cum iuda christi traditore partem habeat in eterna dampnatione et pariet post parte iudicum auri talentum unum et hec cartula testa menti plenam habeat firmitatem. Nodum die viiº kalendas octubris. Era mª iiª. Regnante rannimiro principe prolis sanctii regis. Primus abba cum collegio fratrum urbanensium manu mea conf. Sandinus soariz in hac scriptura testamenti quod fieri uolui manu mea conf. Gundesindus suariz in hac scriptura testamenti quod fieri uolui manu mea conf.

Matheus test. —Velascus nunniz test. —Berenaldus test. —Zamario test. —Manioi test. —Ebraham test. —Adulfo test. —Fralengo test. —Mauran test.

Abaiub test. —Trasmundus test. —Froila presbiter test. —Arias presbiter test. —Tardenadus presbiter test. —Gaudila presbiter test. —Fonsino conf. —Balderedo presbiter test. —Pantalio presbiter test.

Blatus abba manu mea conf. —Randulfus abba conf. —Aluitus presbiter conf. —Adefonsus presbiter test. —Donnon presbiter test. —Teudila presbiter test. —Atanagildo presbiter test.

Digitized by Google

LXXXVIII

Descripsimus ex libro regestorum Collegiatae Vimaranensis, **Livro de D. Mummadona** *sic dicto.*

964

Kartula de moreira et Castineira

In nomine domini. Ego adosinda prolix Guttier et Ilduare. Uobis Gunsalbo menendiz et uxor tue ilduare. Placuit mihi adque conuenit nulius coegentis imperio neque suadentis articulo sed propria mihi accessit bone pacis et uoluntas ut faceremus uobis sicut et fecimus textum scripture contramutationis uel firmitatis de villas nostras proprias quos uocitant moraria et castineira et abent ipsas villas iacentia subtus monte de caual-lus territorio bracharensis. Damus atque concedimus uobis villa de moraria quomodo se leua de ripa riuulo auizella et inde in parte ista per suis terminis et locis antiquis siue et villa de castiniaria secundum illa obtinuit ama Godina et ego illa habui incartata cum uiro meo diue memorie Ranimirus menendi secundum illa habuimus incartata de Rex domno ordonio. ipsas uillas secumdum sursum resonant Damus atque concedimus uobis eas et quidquid in eas ad prestitum hominis est. Id est terras ruptas uel inruptas petras mouiles uel inmouiles aquas cursiles uel incursiles arbores fructuosas uel infructuosas exitum uel recessum domos cum edificiis uel cum omnibus intrincecis domorum cupos cupas catedras mensas lectulos uel omnia intrinsecus domorum in ipsas villas secundum iam sursum resonant omnia quicquid in eas obtinet uobis donauimus atque concedimus cum omnia sua prestancia per ubi eas potueritis inuenire pro quod et accepimus de uos alias villas similes nobis placibiles villa que uocitant kagiti cum suis domos et edificiis uel pomiferis et intrinsecis domorum et villa minitello cum domis edificiis et cum omnibus prestationibus suis ut unusquisque quod accepit firmiter obtineat. Ita ut de odie die et tempore sint ipsas villas supra taxatas de iuri meo abrasas et in uestro iure atque dominio sint traditas atque confirmatas. Habeatis uos et omnis posteritas uestra. Quod siquis tamen quod fieri minime credimus aliquis homo contra hanc cartam commutationis uel firmitatis ad irrumpendum uenerit uel uenerimus quem nos in iuditio deuindicare non potuerimus aut uos in uoce nostra tunc infera uel infra pars nostra partique uestre ipsas villas duplatas uel quantum ad uos fuerint melioratas et uobis perpetim habere. Notum die XVI° kalendas nouembris. Era M^a II^a. Adosinda in hanc kartula commutationis quod fieri uolui et religendo cognoui manu mea confirmo.

Didacus menendi conf. —Arias menendi conf. —Fromaricus sposandi conf. —Queiriacus tioteuadit *(?)* conf. —Menendus midiz conf. —Suario galindiz conf. — Gondesalbus galindiz conf.

Mummadomna deouota conf. —Honneca confirmo —Seruus christi didacus episcopus et confesso conf. —Adaulfus confesso conf. Goimirus presbiter conf. —Gontemirus confesso conf. Honoricus presbiter conf. — Anfilocius confesso conf. Manilla presbiter test. —Ordonius dominicus test. —Uiliamirus diaconus test.

Fagildus presbiter que notauit.

LXXXIX

Donatio quorundam praediorum in pagis **S. Maria** *et* **Paredes de Lobos** *sitorum, addita supellectile quadam. Ex charta autographa, olim in scrinio Monasterii Morariae, nunc in Publico Archivo servata, sumpsimus.*

965

Christus. In dei nomine ego sisiuertus et oxor mea susana uobis iuaba presbiter plaguit nouis bonne pacis uoluntas asto animo et prona que nostra uoluntatem ut pro excritis donnaremus adque concedimus uobis de omnia nostra ereditatem que uisi sumus auere in uila de sancta maria et in uila de ..... paretes de lobos de omnia nostra ereditatem quanta que auemus in ipsas uilas in casas in lectus in cadederas in cubus in cubas in mensas uel in omnia perfia uel omnia intersegus domorum uel omnia rea *(?)* mea que apliuicare poduero usque ad obidum meum III porcione intecra tanmen in uilas in teras in pumares et in terras caluas comodo et in casas siue in uita comodo et post ouitum meum. et concedimus uobis ipsa ereditatem pro que nobis demisestis ilut censum et ila operacione ita ut de odie die et tempore sit ipsa ereditatem que iam disimus et in ista carta resonat de nostru iurem arasa et in uestro iurem tradita et confirmata quitquit exinde agere uolueris liuerem in dei nomine aueas podestate. sit *(sic)* aliquis omine uenerit que uos inquiadare uoluerit pro ipsa ereditatem que uouis concedimus que ego nos ad iudicio deuindicare non poduerimus post partem uestra pariemus uouis istu quod in carta resonat du-

Digitized by Google

pladu uel quantu aput uos fuerit melioradu. facta cartula donacionis uel conceccionis xv calentas nouenbres in era milesima m^a^. sisiuertu et oxor mea susana in ac cartula donnacionis ad confirmando manus nostra++ s.

fradiulfus abas test. gondesendo test. froilla test. donnani test. adaulfu test. truitesindo gundesindezi test. nodario presbiter test. mauricado abas test. itimondo presbiter test. didagus presbiter test. noliuado test.

XC

Pactum venditionis cujusdam praedii in villa* Freixieiro *siti. Descripsimus ex autographa charta Monasterii Morariae ex scrinio Monasterii S. Vincentii in Publicum Archivum delata.

965

Christus. In dei nomine treitegundia uobis froila donanizi et uesori uestra cumdilo plaguit mici bone pacis uoluntas sana mente probia mia uoluntade ut uobis iam supradictis uindere uobis sigu et uendo omne mia eredidade que abeo in uila fraisenario que est lidus maris teridorio portugalensis. et aueo ipsa eredidade de parentes meos ranmirum et sindileuua. et est ipsa eredidade que uobis uendo in domus in pumares in figarias uel in omnes pomiferas prestandi in terras rutas uel inrutas in exidus moncium in pascuis in paduliuus uel in omnia cot ad prestidu ominis est. uobis concedo per terminus antiquos ubi ilas podueridis inuenire et acebi de uos precio in quanto mici bene conplaguit ut de odie die tempore aueadis firmiter uos et omnis posteridas uestra. et si aliquis omo uos calomniare uolueri pro ipsa mia porcione quanto me conpode inter meos germanus uel eredes et ego eum ad iudi... deuendere non poduero au noluero parie uobis ila dublada et uobis perpeti. nodu die xvi kalendas decembris. Era milesima m^a^. treitegundia mano mia +.

sendino olidici. dauid ariulfi ic test. fofu gudilanici ic test. aloito zamari ic test. giela dauiduici ic test. bertiario maloquinici ic test. gudila ic test. dauid sesnandici ic test. godino eirici ic test. bazi ic test. ariulfo filio de daui ic test. ermegildus prespiter test.

XCI

Cessio quorundam bonorum in loco Sisbarios inter flumina* Cavado *et* Aliste. *Ex autographa charta, olim in chartophylacio Monasterii Morariae, nunc in Publico Archivo existente.

965

Christus. In dei nomine ego uiliulfu et uxor sua peruisenda uobis cendamiru et uxor tua senior plaguit nobis asto animo et probriat nostra uolumtatem ut faceremus uobis sicut et facimus kartula de ereditatem nostra probria quam abemus in uila uocitata sisbarios teridorio bragalensis subtus montem asagie inter cadabo et aliste abet iacenciat ipsa ereditatem leba set de casa de gudesteu et fere in casale de dulcidiu et de alia parte de casale palmacia et fere in larea de dulcidiu et alia larea que set leba de carale antigua per cortina de gudesteu et fere in gutemondo et de alia parte agro de mamola que fuit de sunla et medietatem de illo sauto que leba set gumtemondi et fere in deuesa de sunla et de alia partem per mamola. et damus uobis omne nostra ereditatem per carale antigua que set leba de rodorigi et fere in sabiniani secundum in karta resonat omnia uobis damus cum omnibus prestacionibus suis quamtum in set continet terras macanarias castinarias pro que demus uobis xxxx et v quinales de sicera et xxxx vi modios inter milio et *centenum* et uno quinal de uino. et fuit ista ciuaria et ista sicera de uilare de uila de gundesindo et de senior et abuit illa ad a se fafila et fredenanda per manum de fidiatores floridium et iulia et sic dederunt ipsos fidiatores ista sicera et ista ciuaria quamta in ista carta resonat in manum de uiliulfu de guisenda et abuerunt omne ipso deuido contra set. et pro isto deuido damus uobis ista nostra ereditatem secundum in ista carta resonat ida ut de odie die et tenpore siat ipsa ereditatem de iuri nostro aberasa et in uestro iuri quieto siat tradita et confirmata. abeadis uos et omne posteridas uestra et si aliquis omo uos pro ipsa ereditatem calomniare uoluerit et nos in iudicio deuindigare non potuerimus post partem seguritatis uestre aut uos in uoce nostra tunc infera uel infera pars nostra partique uestre pariemus uobis ipsa ereditatem dublata uel quamtum ad uos fuerit meliorata et uobis perpedi abiturum. facta kartula uendicionis m° kalendas ianuarias in era millesima m.^a^

testes it sunt. uegela. maura telizi —sandinum. gudesteum. gundisalbo —montemaqueime. riquila atanagildizi.

fromarigo atanagildizi —sisuado. fredenando eruigizi —absalon felegizi. flamulina. donitria. bonoso.

Digitized by Google

XCII

Ex Libro Testamentorum *Laurbanensis Monasterii deprompsimus.*

966

Testamentum de santius rex de albalat

In nomine sancte et indiuidue trinitatis patris uidelicet filii et spiritu sancti. Hec est tomum series scripture testamenti uel donationis quem facere decreui. Ego santius adiutus uirtutem fultus in regno. Vobis domno primus abba cum collegio fratrum degentes nobiscum in locum sancti mametis quorum baselica fundata esse dinoscitur lauribano in domino deo sempiternam salutem amen. Annuit atque conuenit spontanee serenitatis nostre glorie ut donaremus atque contestaremus uobis omnes abrutellas quas arrupit gundemiro iben daudi per eius circuitu ut fuerunt ipsos karualiares quas arrupit sicut se lebat de albalat et pergit ad parte eyras per omnique giro sicut illut obtinuit in iuri suo ipse gundemiro sic ipsa arruptela ab integro concedimus et contestamus uobis ut sit pro substentatione uestra seu ospitum pauperum et peregrinum. et propter remedium animarum nostrarum. Quia sic admonet nos sancta scriptura —Da domine quia dedi. miserere mei quia misericordiam feci.— Ita ut ex presenti die et tempore sit omnia contestata post parte iam prefato loco et uestra perenniter abiturum per secula cuncta. Siquis uero aliquis homo quisquis fuerit hunc nostrum infringere uel contaminare uoluerit uotum In primis sit segregatus a corpus et sanguine domini nostri ihesu christi et cum sceleratis penas luat tartareas baratro dimersus et hunc factum nostrum in cunctis obtineat firmitatis roborem. Adicimus ibidem etiam uobis illo molino qui est in uillą nostra anzana ipso molino quem comparauerat ipse gundemiro de zaadon falifaz sic illum modo post parte uestra concedimus uel contestamus ut abeat illum perpetualiter cuncta per euo. Facta series testamenti die xvii kalendas decembris. Era millesima iii.ª

Sancius serenissimus princeps hanc concessione a nobis facta.

Gundisaluus muneonis conf. —Ennego uegilani conf. —Fernandus uermudiz conf. —Ennego azinariz maiordomo conf. —Tellus mirelle conf. —Nunu mirelle conf. —Fredenando rodorigiz conf. —Nepozanus diaz conf. —Gundisaluus uermudi armiger conf. —Nunu garseani conf.

Veremudus rex conf—irmo.

XCIII

Pactum venditionis loci qui Custodias, *nunc* Costoias, *dicebatur, propè flumen* Leça. *Ex libro regestorum Sedis Conimbricensis* Livro Preto, *sic dicto, descripsimus.*

967

Carta uenditionis

In dei nomine. ego primogenido cognomento heibele uobis auogada et ad uxor uestra ilubidi placuit michi bone pacis uoluntas ut uenderemus uobis sicut et uendimus una pariter cum uxori mee mansura hereditate nostra propria que habemus de parentes nostrorum gosuldi in uilla quo uocitant custodias iusta ribulo leza territorio portugalensis. uendimus uobis ipsa hereditate de quanta comodo ipsius nostros parentes obtinuerunt de quantacumque uisi fuerunt per omnes illorum antiquiores terminum que circuitum viii[a] porcione integra in domum in pumares cum suos egressus et clausuras figueiras pesegueiros ameisenares terras ruptas uel inruptas arbores fructuosas uel infructuosas petras mobiles uel inmobiles montes fontes exitum uel regressum omnia quantumcumque in ipsa porcionem ad prestitum ominis inuenire potueritis quod ad prestitum ominis est. ut integrum uobis uendimus per ubi uobis delimitauimus et coram testibus asignauimus. Et accepimus de uos in precio quantum nobis bene complacuit et apud uos nil remansit in debitum pro nobis dare. Ita ex presenti die et tempore sit ipsa hereditate iam supra nominata de iuri nostro abrasa et in uestro dominio sit tradita et confirmata. Habeatis uos et omnis posteritas uestra iuri quieto et quod inde agere facere uel iudicare uolueritis libera in dei nomine habeatis potestatem. siquis sane quod fieri non credimus quod si aliquis homo contra hanc cartula scriptura firmitatis ad irrumpere uenerit uel uenerimus et ipsa hereditate ad iudicio post uestra parte deuendere non potuerimus aut noluerimus comodo pariemus uobis duplatas uel quantum ad uobis fuerit melioratas et uobis

Digitized by Google

perpetim habitura. Facta cartula uendicionis III idus iulii. Era M V. Primogenido cognomento heibele in hanc cartula uendicionis quod fierit uoluit manu mea roboraui +. mansura manu mea +.

Gundulfu test. —Pelagius test.

Ranosindu test. —Brandon test. —Blandila test.

Fromarigo test. —Atina presbiter —Luhon abba.

Tuedus meimus presbiter —Argirigus daildus test. —Gundulfu test.

Alfossi nirru *(?)* quasi indigno presbitero quasi notuit.

XCIV

Ex Libro Testamentorum *Laurbanensis Coenobii sumpsimus.*

967

Testamentum de nezeron et tortora de illo ualle de hiarellas et de ualle couo

Domnis inuictissimis ac triumfatoribus gloriosis sanctisque martiribus sancti mametis martiris christi corum baselica esse cernitur in loco predicto subtus montis lauribanus secus ribulo mondeco suburbio conimbrie quos patronum abere uellimus et proptectorem uel intercessorem apud pium redemtorem desidaramus. Ego nos exiguos famulos uestros uel omnium seruorum domini seruos nezeron et tortora cum peccatorum nostrorum mole depressos non usquequaque disperatione deicimur qui etiam texte conscientie reatui nostro criminis sepe pauescimus ut per uos tandem sanctissimum martir reconciliari mereamur a domino et quia scriptum est —Vouete et reddite domino deo uestro—. Et ideo nos cum omni effectu mentis atque operis ipsam nostram deuotionem adinplendum procuramus quod per plurimis annis cogitauimus modo adimplebimus. Ideo nos superius nominati nezeron et tortora placuit nobis sana mente integroque consilio mente perfecta pacisque uoluntas ut adimpleremus lex quod gloriosis principis nostri constituerunt una cum ortodoxis uiris inlustris presago spiritu pleni calle rectis pro dubio declararunt de hereditatem ad propinquis extraneis uel unuscuiuslibet personis ut unusquisque de rebus suis cuiuslibet personis cum omni odore et perpetue firmitatem habere tradere liceat. Et ideo pertimescentis diem magni iudicii ne repentina mors sub occasione nobis deueniat Placuit nobis ut faceremus ad ipsius loci et sanctorum altariorum kartula testamenti seriens benefactis de omne nostrum ganatum quicquid nunc abemus uel deinceps augmentare uel aplicare potuerimus usque ad obitum nostrum. It est subtus ciuitas conimbrie domos cum cortes cum intrinsecus domorum cupos cupas lectus catedras mensas mensorios et omnia utensilia usui nostro deseruientium aurum argentum ferramentum uel omnis generis metallorum pannos siricos lanos et lineos cibaria uino kaballos mulos et asinos equas res quoque boues uacas et ouelias et porcos seu uolatilium. adicimus uic loco et sancto cenobio uineas et pomares quos habemus in ualle que uocitant inquiris cum toto suo termino et locis antiquis et alias duas uineas in ualle de coselias et terras rubtas et inruptas. Et nostra ratione in uilla de alkapdec et in uilla de alcoirana et in uilla de arazedo sesegas cum suos molinos et nostra ratione in uilla de sancti iusti et in uilla de talubario seu in quinione de forma et nostro quinione in campo de mauricos et una larea in porto de ananelos et in alfaura et alia larea in sancti iusti et alio quinione in arquanio et illo kanale integro qui nobis donauit ille rex. Et adicimus aduc ualle kouo cum terras ruptas uel inruptas de termino de abzoleiman usque in termino de garbes et omnia nostra ratione in uilla de albiaster siue de eclesia siue de domo cum corte siue uineas et nostra ratione in uilla de uimenaria in uineas in pomares ortis uel quicquid apprestitum ominis est. Et omnia nostra ratione in uilla de gondelino et in kampo de fontuaria et una larea in uilla figaria et nostro pomare. Amodo uel deinceps sub ea tamen uidelicet rationem seruata ut in uita nostra nobis deseruiat et post obitum nostrum pro remedium anime nostre ipsas hereditates integras sicut iam superius diximus iuri monasterii huius permaneat. Siquis tamen quod fieri minime credimus et indubitanter tenemus quod aliquid homo uenerit uel uenire conaberit contra hunc nostrum factum uel decretum ad inrumpendum uel infringendum de propinquis uel de extraneis uel quemlibet homo in primis sit excomunicatus ab omni cetu christianorum et cum iuda traditore abeat participio in eterna damnatione et a corpus et sanguinis domini nostri ihesu christi sit secregatus. Et ipsum quod ausum fuerit contaminare aut inuelere quadruplo componat et post parte iudicum qui tunc fuerit auri talentum II°. Et unc nostrum factum plenam obtineat firmitatem Stantem et permanentem in uius *(?)* perpetue firmitate. VIII° kalendas agustas. Era MV.ª Ego nezeron et tortora in anc kartam testamenti quod fieri uolumus et religendo cognouimus manus nostras robora++bimus.

Qui fuerunt presentes. Samson iben abulhiar testis —Filios uoizmagal test. —Gabdella iben zagaz test. —Filio suo flores test. —Julianus cogmento habzecri presbiter test. —Salamon iben nezeron test. —Hamit suo

Digitized by Google

filio gaudinus test. —Fethe iben rezemondo test. —Suo germano gazim test. —Valid iben atanagildo test. —Suo germano baron test.

Motakar iben spidio test. —Suo germano becar test. —Lazaron leodesindo iben ferhe test. —Zalama iben floresindo test. —Suo germano gondemiro test. —Fromarigo iben nezar lopazer test. —Zalama iben nezeron test. —Kazem presbiter test. —Cendon presbiter test.

XCV

Descripsimus ex Libro Testamentorum *Laurbanensis Coenobii.*

968

Testamentum de uarzenas de uillella

Domnis inuictissimis hac triumfatoribus gloriosis sancti martiris sancti mametis qui est fundatu in monte lauribani territorio conimbrie. Ego abzuleman et uxor mea gotu cum peccatorum mole depressos in spe fiduciaque sanctorum meritis respiramus non usquequaque disperatione deicimur qui etiam texte conscientie reatum nostrum criminis sepe pauescimus ut ergo per uos sancti martiris tandem reconciliari merear. et ideo deuotionis nostre extitit ut de paupertate nostra tradimus altaribus uestris Varzenas nostras proprias et barrios que abemus super ribulo uiaster ad portum de aqualada et inde per ille auteiro de illa senoga et inde quomodo exparte cum uilla de creixemiris et inde ad illa fonte de garues et inde subiit ad illo monte et concludet barrios et uarzenas usque fer in illo monte de illa barrosa et uinea que abemus in fonte auria de una parte ipsa fonte et de alia parte carrale que discurrit ad ciuitas conimbrie et tertia de campo que dicitur de fonte auria. tradimus ipso agro et ipsa uinea et ipsas terras post obitum nostrum ad seruiendum pro remedio anime nostre et pro in captiuis et peregrinis orfanis et pauperibus ut nec uendendi nec donandi nisi per manibus fratris qui in ipso loco deseruierint in eius arbitrio et per singulos annos memoriam mihi faciatis et qui illos deseruierit suam rationem accipiat et ipsos domnos nostros mercimoniam accipiant. Siquis tamen quod fieri non credimus aliquis homo uenerit uel uenerimus ad inrumpendum hunc factum nostrum in primis sit excomunicatus ad sancta communione et cum iuda traditore abeat participio in eterna damnatione in pena nunquam finienda ubi diabolus cum suis satellibus cruciatus tenet et insuper damna secularia pariet uobis ipsas ereditates dublatas et post parte iudicum alium tantum. Et hunc nostrum uotum plenam abeat firmitatem. Notum die VIII° kalendas februarias. Era millesima VI.ª Ego abzoleiman et uxor mea gota hanc kartula testamenti quod fieri uoluimus et religendo cognouimus manus nostras r++oborauimus.

Qui fuerunt presentes. Iquila iben nezeron conf.

Donellus conuerso test. —Dulcidio iben almundar test. —Juniz iben salut test. —Ebrahem iben salut test. —Abscoguleile iben salut test. —haboleazan iben stefanus test. —Zagai iben azmon test. —Spidio test. —Abzicri iben nezeron test. —Abul ualit iben tauron test.

Abundantius presbiter test. —Mestulio iben abtumor test. —Sperandeo iben mozeiam test. —Viarigo iben ebrahem test. —Ranemir iben senta test. —Menendo iben tumron test. —Viater. hamdon. santon test. —Nezeron iben teodesindo test. —Zalama iben nezeron test.

XCVI

***Pactum venditionis cujusdam praedii in Villela. Apographa charta saeculi XIII** non authentica ex scrinio Monasterii Laurbanensis in Publicum Archivum delata textum nobis praebuit. Membrana, verba quaedam, stylus, formulaeque hoc documentum plusquam suspectum reddunt.*

968

In dei nomine. Hec est kartulam uendicionis quam feci ego mahomat filius de abderahmen neptus de harit ad abbatem Lucidium de cenobio de Laurbanus et ad omnem cogregacionem de omnia mea hereditate que habui de parte de mea auio abderahmen iben abdella in uilla uillela territorio coinbrie cum omne quod apprestitum

Digitized by Google

est id est ex quatuor partibus terras ruptas et inruptas cum suos casales uel omnibus edificiis. et hec sunt terminaciones earum de una parte monte de dum zuleima quomodo exparte per illo lombo de eyras et de ualle kouo usque fer in illa fonte de gasues et de alia parte per ille monte que uocant auteiro de rrando et inde ad illa ponte de uiaster et perge per illo rribulo in prono usque fer in illa aqua que discurrit de illa fonte de gasues. omnia que nominauí ab integro concessi supradicto abbati pro xxxx^{a} solidos de argento puro. abbas et omnem congregacionem dedit et ego accepi et a precium apud eos nichil remansit. Et ille abbas qui comparauit et ego qui uendaui pariter ex utroque parte sanos animos atque mente absque ullam pressuram hominis fecimus. Siquis uero aliquis hominis uenerit ad inrrumpendum hunc meum factum uel quicquid mali eueneri in istam hereditatem et ego non potuero uindicare pariam uobis illam hereditatem dublatam. Et ille abbas firmiter habeat supradicta hereditas. Facta carta viii° kalendas februarias. Era millesima vi.^{a}

XCVII

Nobilis mulier Mummadona dominationem in castrum S. Mametis Monasterio Vimaranensi tribuit, tali modo ut progenies ejus in ipso castro manere possit. Ex antiquo libro regestorum Collegiatae Vimaranensis, Livro de D. Mummadona *sic dicto, decerpsimus. Codicillum esse testamento sub n.°* LXXVI *jam edito adjectum clarissime patet.*

968

Item de eadem testamento et de castello sancto mamete

Post non multo uero temporis quod hunc series testamenti in conspectu multorum est confirmatum persecutio gentilium irruit in huius nostre religionis *(sic)* suburbium et ante illorum metum laborauimus castellum quod uocitant sanctum mames in locum predictum alpe latito quod est super huius monasterio constructum et post defensaculo huius sancto cenobio concedimus cum fratribus et sororibus in ipso monasterio persistentibus ita ut si actio talis fuerit que filii mei gundisalui et Onnice in hoc castellum intredere uoluerint non habeant licentia eum in alia parte extraneandi nisi sit post parte monasterii permanendi et in uita filii mei iam sepe dicti teneat eum sub manu et auxilíorum illorum et post obitum filiorum meorum ex meis nepti quod fratrum et sororum elegerint teneat eum post parte sanctum cenobium longo per euo persistentium et si quod absit ut supra diximus filii nepti aut ex prosapie nostre uel frater aut quisliuet homo hunc castellum supra memoratum in parte extranea eum extraneauerit que ad hunc monasterium impedimentum sit hanc confusio quod sursum est constructa in eum superueniat presenti uita et post suum obitum deueniat in tartaris pena et hunc factum in cunctis obtineat roborem firmitatis. Notum die ii^{o} nonas decembris. Era M^{a} vi.^{a} Mummadomna hunc uotum meum libentissime et sponte iterum confirmo.

Qui presentes fuimus et hunc confirmationem concedimus. Gundisaluo menendiz. Rudesindus roderici. Begica enneconi. Petrus spasadiz. Arias senioriniz. Amarellus senioriniz. Honneca menendi filia. Flamula pelagii filia. Uelasqueta pelagii filia.

XCVIII

Vermudus uxorque et filii vendunt Viliulfo et uxori ejus bona quaedam in pago Moreira. ***Descripsimus ex autographa charta, olim in chartophylacio Monasterii Morariensis, nunc in Publico Archivo servata.***

968

Christus. In dei nomine ego uermudu et ucsor mea et filiis nostris uouis uiliulfu et ucsor uestra ezilu. non est enim dubium set multis manet nodissimo set propria nouis adcesit uolumtas ut uindere uouis sigut et uendimus eredidate nostra propria que auemus in uilla que uocidant muraria suptus montis petras rubias segus ribulo leza non longe lidore maris. uendimus uouis in ipsa uilla cassas pomares terras sautus deuesas terras ruptas uel inruptas montis fontis aquis pascuis padulibus petras mouiles uel inmouiles de ipsa uilla de muraria per suis terminis antiquis que fuit de auiu meo guntadu et sidi facent se de ipsa eredidate de mediedate viii^{as} demus tiui de ipsas octauas i octaua integra menus vi media et de alia octaua iii^{a} integra et de alia octaua ii^{as} setimas *(?)* et

Digitized by Google

de eredidate de pater meo uistremiru octaua integra extra suo domo et extra ille pomare desuper quintana. ita ut de odie die uel tempore aueatis ipsa eredidate de nostro dadu de nostro iuri obrassu et in uestro iuri uel dominium sit tradidu uel confirmadu. aueatis iuri quiedu uos et omnis posteridas uestras. siquis tamen quod fierit minime credimus aliquis omo uos pro ipsa eredidate uos calomniare uoluerit et nos post parte uestra deuendere non poduerimus comodo aueatis licentia et pariet nouis ipsa eredate dublada uel quantum ad uouis fuerit meliorada et uouis perpedim auidurum. facta kartula uendictionis ipsas nonas decenbres era DDVI. uermudu et uesor mea in anc cartula uendictionis quod fierit manus nostras rouora++

gresconiu egarediz test. modariu froilaniz test. gudesteu mendiz test. —ianardu tructemiriz test. addaulfu test. cagidu test. gundila test. —sisnandu test.

froila presbiter test. et noduit.

Et adcebimus de uos preciu que nouis bene conplaguit et de preciu adbut uos nicil remansit in deuidu set..... conpludum est.

Christus. Adidicimus uouis in ipsa uilla per ista karta iam suberius nominada de illa senra de codesoso concedimus inde uouis m[a] de quanto ibidem mansuaria *(?)* abuit in ipsa senra et de uilla que otinuit sando medietate uobis concedimus cum cumtis prestacionibus suis quantum ad prestitum ominis est excetis per ubi diuidem erumtani *(?)* et gundisalui in illo alo omnia ad integro uouis concedimus quantum octinuit in uilla muraria. era quod de sursum resona. uermudo in anc kartula confirmacionis manus mea +

Petro prespiter test. griffoniaro *(?)* ostouerediz test. gundisaluo gutelliz test. abundanzo randemiriz test. froila test. tirsum test.

patro test. pelagio test. octauio test. —menendo test. —bretus prespiter notuit —mudario test. luco test. —froiulfu test. recemundo test. aualdo test. gatone test. aluano test. gundulfu gundesindiz.

XCIX

Ex codice qui titulum Livro de D. Mummadona *prae se fert, descripsimus.*

968

Karta de moreira de rîpa Auizella

In nomine patris et filii et spiritu sancti. Uobis domnis inuictissimis ac triumphatoribus sanctissimis gloriosisque martiribus sanctissimi ac piissimi saluatoris et eius gloriosissima uirginis domne genitrix marie cum apostolorum martirum et confessorum quorum baselica sita esse dignoscitur in villa nuncupata uimaranes que est subtus alpe latitus inter duos arrogios Aue et auizella discurrentes territorio bracarense. Ego omnium seruorum domini seruus indignus et ultimus Gundisalbus filii ermegildi et mummadomne cum peccatorum mole depressus in spe fiduciaque uestrorum ut per uos sancti dei reconciliari merear deo et sanctis eius angelis quia nec inicium nascendi nouimus nec finem uite scire ualemus quando ab hac luce migraturi sumus. Et ideo ammonente nos propheta ut de bonis nostris aliquid domino offeramus inuitat nos dicens —quod de manu tua accepimus dedimus tibi quia peregrini sumus et aduene et dies nostri sicut umbra super terram.— Hanc uocem audiens ego humilem miserrimus elegi ex facultatibus meis aliquid domino nostro pro expiandis propriis meis sceleribus ut in diem extremi iudicii non cum reus et sceleratissimis sed cum iustis omnibus merear a dextris coronandus intercedentes uos sanctissimi dei electi ut quod ego ex deuotionem proprie mentis mee offero uos digne accipiatis me offerentem. Concedimus uobis sancti dei siue cenobio sancto quod in predictum locum est fundatum seu etiam fratribus et sororibus in hoc loco sub regulari uitam degentium. Id est de quinta de meas villas villa quod dicunt moraria que est in ripa arrogio auizelle prope loci vimaranis subtus mons de cauallus per suis terminis et locis antiquis secundum illa obtinuit frater meus Ranemirus et eius uxor adosinde et abui ego ipsa villa pro incontramutationem quod commutaui cum ipsa adosinda pro quod accepit a me alia uilla uocitata cagiti quod mihi euenit per comeliam diuisionis inter meos germanos. ista uilla cum domis edificiis et intrinsecis domorum. Ita ut in uita mea obtineam ego duas porciones et tres post parte monasterii et post obitum meum omnia ab integro relinquam ab ipsius loci deseruitura cum boues et res promiscua pecora minuta. Adicimus etiam loco sancto ex facultatibus nostris id est panos gressicos tres de quingentos solidos et lectum palleum stratura cum alleale continens solidos quinentos sporas fusiles de auro de cc[os] et xx[i] almetegales concas de argentum de L[a] L[a] solidos medietatem de gregibus equis meis ac omnia quod supra diximus loco sancto cenobio predictum concedimus pro abolendis meis utique commissis scelestibus ut omnia deseruientia nostra in hunc predictum locum pro uictum atque tegumentum pauperum uel sumptum aduenientium ospitum seu tuicionem pupillorum atque egentium hominum. Ita

Digitized by Google

ut hodierno die et tempore omnia quod supra retulimus de iure nostro sit ablatum et monasterio sancto sit traditum atque perenniter concessum. quo et iuratione confirmamus per deum et per eius glorie regnum quia contra hunc factum nostrum ad inrumpendum uenturum nunquam ero. Offero adhuc etiam hereditas mea villa quod dicunt castiniaria de uilla de armiri terras pumares uel domos quantum ibidem obtinuit mofarrage pumare quod nobis incartauit in salario *(?)* medietatem de hereditate de fafila uel quantum adhuc ad uilla de moraria augmentarie uel proplicare potuero in uita mea omnia ab integro sit post obitum meum deseruientia apud monasterio vimaranes ea tamen ratione ut siquis aduenerit puro corde mente deuota diues pauper nobilis innobilis aduena uel peregrinus que in hanc sepe dicta villia moraria monasterium construar sub regulari regimine et uitam monasticam habitare ibi uoluerit cenobium ibi uoluerit construere sub regimine fratribus de uimaranes sit ibi ei ad nos et ad deo licentia adtributa. Si autem per immissione diabolus dies tales fuerint ut hoc facere non uoluerint omnia sicut superius retaxauimus ab integro sint ad uimaranes deseruientem cunctorum seculo finito. Siquis tamen quod minime fieri credimus aliquid homo filii nepti uel ex prosapie nostre aut bisnepti uel quiliue homine contra hanc series testamenti ad inrumpendum uenerit quisquis ille fuerit in primis sit segregatus ad corpus et sanguinis domini nostri ihesu christi ita ut nec ad diem extremum comunionem accipiat sed cum iuda domini proditore simul luat pena in perpetua dampnatione et antequam ad mortem deueniat que ac facere temptauerit in iudicio regis uel potestatibus terre ipsius oppressus uel afflictus exsoluat auri libras binas et omnia quod sursum resonat post parte monasterii duplatum et a capite capitis usque ad planta pedis lepre percussus ebuliens uermis careat amborum lumina ut uidentes terreant et audientes contremescant. et hunc factum nostrum cunctis obtineat roborem firmitatis perpetim. Facta series testamenti sub die IIII° idus decembris. Era M^a VI^a. Gondisaluus menendi hanc uotum mee deuocioni libentissime confirmo.

Item de moreira

Istum testamentum de ista villa moraria uel adiacenciis suis fecimus illum post parte reliquie sancti iuliani que in ipsa villa fundata est ut sit ipsa uilla in suo capo et quem duxerit dominus de qualisliue locis aut de vimaranes aut de alia terra mea uoluerit habitare ut faciat ibi monasterium pro fratres et sorores pro anime mee remedium sit illi adtributa licentia sub regimine uel defensione abeatis *(sic)* de vimaranes. et si subitater alphetena fuerit ut ibi monasterium non ualeant construere sicut superius diximus tornet se illa uilla post parte vimaranes deseruientem pro anime nostre remedio ibi permanentem.

Lucidus alioitit quos uidi conf. —Nepoziapus quos presens fui conf. —Aloitus lucidi quos preuidi conf. —Tellus aloitit confirmo —Adaulfus confesso conf. —Aloitus confesso conf. —Uiliamirus confesso conf. —Gundisalbus monacus test.

Roderico ualasci conf. —Menendus menendi conf. —Rudesindus roderici conf. —Zedon uitiscli conf. —Hordonius nepozani conf. —Sarrazinus lucidi test. —Egica onorici test. —Bera sendinit test. —Sendinus farleredit *(?)* test. —Fofus spasandit test.

C

Munia bona sua omnia donat coenobio Laurbani. Descripsimus ex apographo authentico saeculi XII, olim in scrinio Laurbanensis Monasterii, nunc in Publico Archivo servato. Lectiones varias adjecimus ex libro regestorum Conimbricensis Sedis Livro Preto, *sic dicto, ubi charta haec aerae* MVI *tribuitur.*

969 *(?)*

Dominis inuictissimis ac triumphatoribus sanctisque[1] martiribus sancti mametis et sancti pelagii martirum christi quorum baselica[2] esse cernitur in loco predicto subtus montis lorbani[3] territorio Colimbrie. Ego acsi indigna ac pusilla Munia[4] cum peccatorum meorum mole depressa non usquequaque disperatione deicior que[5] etiam teste[6] consciencia[6] reatui meo criminis sepe pauesco ut per uos tandem[7] reconciliari merear a domino. Et quia scriptum est —Vouete et reddite domino deo uestro.— Ideo ego superius nominata[8] Munia[8] placuit michi sana mente integroque consilio mente perfecta pacisque uoluntas ut facerem ad ipsius loci et sanctorum altariorum uestrorum cartulam[9] testamenti series benefacti de omni[10] mea hereditate quicquid nunc habeo uel deinceps au-

1 gloriosissimis sanctisque
2 baselice
3 laurbano
4 munna
5 qui
6 texte conscientie
7 talem
8 nominatim munna
9 cartula
10 omnia

Digitized by Google

gmentare potuero. Ideo do uobis et sancto cenobio meas hereditates quas habeo in loco predicto inter mondecum[11] et aluiam[12]. In primis meam[13] uillam[13] que uocitant midones integram[14] cum suis[15] Monasteriis[15] et cum suis[16] dextris[16] et[16] cum[16] suis[16] terminis[16] antiquis[16] et[16] aliam[16] meam[16] uillam[16] teoderice[16] integram[16]. et do uobis ipsas uillas cum suis[17] ecclesiis[17] et cum suis[18] dextris[18] in omni[19] atque[19] giro. In primis per riuulo de caballis[20] usque intrat in mondego[21] et de alia parte per uillam[22] de[22] trauanca[22] et[22] inde[22] per[22] illa[22] archana[22] intratque[22] in mondego[23]. et[23] confero[23] uobis illud[24] portum[24] cum suo barcho[25] de midoes[26]. et adicio uobis[27] aliam[27] meam[27] uillam[27] adhuc[27] que uocitant framianes[28] integram[28] que iacet in ripa de aluia per suis locis et terminis antiquis et[29] cum[29] Monasterio et cum suo ornamento et cum una biblioteca omnia que notaui ab integro uobis concedo pro remedio anime mee et parentum meorum et pro luminaribus altariorum uestrorum uel[30] elemosinas pauperum. sicque[31] tamen quoque[32] fieri minime credimus[33] et indubitanter tenemus[34] quod aliquis homo uenerit[35] uel[35] uenire[35] conauerit[35] contra[35] hunc[35] meum[35] factum[35] uel[35] decretum[35] ad irrumpendum uenerit in primis sit excommunicatus et[36] ab omni cetu christianorum et a corpore et[37] sanguine[37] domini nostri ihesu christi sit extraneus et cum juda traditore habeat participium ita ut corpus eius non suscipiat terram[38] sed maledicant ei qui maledicunt diei qui parati sunt suscitare leuiatan. et ipsum quid[39] ausus fuerit contaminare in quadruplum[40] uobis componat et pro[41] parte potestate que[42] tunc fuerit auri talento uno. Et ut[43] meum factum hunc[44] obtineat[44] roborem[44] plenum[44]. Facta carta testamenti xi° kalendas Januarii[45]. Sub[45] era[45] M[a][45] VII.[a][45] Et[46] ego Munia[47] in hac[48] carta[48] testamenti quam[49] fieri iussi et relegendo[50] cognoui munimine[51] roboraui[51].

Sub christi nomine Villelmus[52] episcopus Colimbriensis sedis conf.[53] —Sub christi uirtute[54] Ermegildus[54] episcopus visensis[55] sedis conf. —In christi uirtute Jacobus episcopus Lamecensis sedis conf. —Sub[56] christi[56] auxilio[56] Arrianus[56] episcopus[56] dumensis[56] sedis[56] conf.[56] —Sub[56] christi[56] amminiculo[56] Sesnandus[56] episcopus[56] Auriensis[56] sedis[56] conf.[56] —In[56] christi[56] potencia[56] dominicus[56] episcopus[56] Zemorensis[56] sedis[56] conf.[56]

Ordonius[56] rex[56] conf.[56] —Ramirus[56] rex[56] conf.[56] —Sancius serenissimus princeps conf. —Veremudus[57] rex simili modo conf. —Gunsaluus[58] munionis conf. —Rodesindus[59] diaz[59] conf.

Ouecus[60] munionis conf. —Gundesindus[61] conf. —Didacus munionis conf. —Nepozanus diaz[62] conf. —Remenus[63] diaz[63] conf.

Dominicus quasi presbiter notauit[64].

11 mondeco
12 aluia.
13 mea uilla
14 integra
15 suos monasterios
16 suos dextros et terminos antiquos et alia mea uilla teoderize integra
17 suas ecclesias
18 suos dextros
19 omnique
20 caballos
21 mondeco
22 illa archana que diuidet inter trauanca et midones et per illo riuulo de sena usque intrat
23 mondeco. Et congero
24 illo porto
25 barco
26 midones.
27 adhuc uobis alia mea uilla
28 flamianes integra
29 cum suo
30 et pro
31 Siquis
32 quod
33 credo
34 teneo
35 contra hunc meum factum uel decretum
36 *deest*
37 *deest*
38 terra
39 quod
40 quadruplo
41 post
42 qui
43 hoc
44 plenam obtineat roborem.
45 ianuarias. Era M[a] VI[a].
46 *deest*
47 munna
48 hanc cartam
49 quod
50 religendo
51 manu mea+++ roboro.
52 uilulfus
53 confirmo. Didacus munionis conf.
54 nomine esmegildus
55 uisiensis
56 *haec desunt*
57 Vermudus
58 gundisaluus
59 Rudesindus fernandiz
60 Oueco
61 Examenus didaz
62 didaz
63 Gutierre gunsaluiz
64 notauit. Didacus munionis conf.

CI

Decerpsimus ex Libro Testamentorum *Laurbanensis Monasterii.*

970

Testamentum de monasterio bacalusti in ripa de durio

In nomine domini nostri ihesu christi. Ego christoforus confessor. Placuit mihi adque conueni per bone pacis et uolumptas nullus quoque gentis imperio nec suadentis articulo neque pertimescentis metu sed propria mihi accessit uolumtas ut facerem textum scripture testamenti post parte sancti mametis et sancti pelagii martiris christi

Digitized by Google

cuius baselica fundata est in locum lauribanus territorio colimbrie. In domini nostri ihesu christi licet omnia que in unc mundum ad usum ominis conferuntur a deo qui creauit omnia ordinantur. Tamen ualde dignum est unde hoc quod accipit ex oc placeat puro oblationes instinctu. A deo is talibus preuentus oraculis pro it ut merear uestro sancto sufragio apud deum a cunctorum meorum nexibus absoluo peccaminum et desiderate eterne uite merear obtinere triumfum. Offero et dono sacro sancto altario iam supranominato siue et tibi primus abba uel fratribus tuis qui ibidem in uita sancta perseuerauerint pro uictum atque uestimentum monacorum id est do et offero meo monasterio uocabulo bacalusti In territorio timillopus in ripam fluminis durio at portum que dicitur bacalusti cum suis adiectionibus et cum suos canales et cum suas uarzas de ambas partes durio. Et offero aduc uobis alia mea ecclesia uocabulo sancta eolalia cum suos domos terras uineas pomares pratis pascuis padulibus aquis aquarum uel sesegas molinarum in omnique circuitu et ipso sauto integro et terras qui iacent usque in muro qui diuident cum uilla de ciuitadelia et de portu de sancto uincenti et inde per lombo usque in sarmenia et de dextera parte per carrale antiqua usque ubi diuidet cum uilla de lombatella et cum uilla de nausti usque in sarmenia. Omnia ut dixi uobis confero pro remedio anime mee uel parentum meorum perpetim abitura. Quo et iurationem confirmo per deum patrem omnipotentem quia contra hunc meum factum nunquam ero ad inrumpendum. Et qui talia ausus fuerit contaminare uel infringere tam de meis propinquis quam de extraneis In primis sit excomunicatus ab omni cetui christianorum et cum iuda traditore abeat participio in eterna pena nunquam finienda. Et insuper quantum auferre temptauerit in quadrulplo componat et ad seniorem patrie duo auri talentum. et unc meum factum plenum abeat roborem. Facta series testamenti viii° kalendas Magias. Era Millesima viii.ª Ego christoforus confessor in hanc kartula testamenti manu mea r++oboro. Recemondus diaconus test. Gundemarus manu mea+. Vitiza presbiter test.

CII

Charta venditionis tertiae partis cujusdam praedii rustici cum domu et suppelectile, in pago, ut videtur, Azevedo *nuncupato. Autographa charta, olim in scrinio Monasterii S. Vincentii Ulisiponensis, nunc in Publico Archivo servata, nobis textum suppeditavit.*

971

In dei nomine nos sisoaldo et sorori mea nomine guandilo plaguit nobis bone pacis uolumtas ut uindere uobis donnani et uxori tue trudilo tertia portione de omne nostra hereditate que auemus in uila aziueto *(?)* territorio portugal de parentorum nostrorum uisteria et iheluira id est kasas qum intrinsecis eorum *(?)* cupus cupas lectos katedras mensas uel omne musitate domorum uineas pomares uel omnes pomiferas .....*(?)* terras cultas ... barnaras aruores fructuosas uel infructuosas aquas aquarum omnium eductibus suis hubique ila potueritis inuenire per suis antiquiores terminos. uendimus uobis inde iiiª portione sigut desuper resonat ..... accepimus de uos pretio uacca et alio pretio que ..... conplaguit quod si aliquis ... uos proinde calumniauerit que nos a iudicio deuindigare non potuerimus ... noluerimus tunc inferam uel inferam pars nostra partique uestre quod ualere con ipsa ereditas duplata uel quantum ad uos fuerit meliorata. facta kartula uenditionis xvii kalendas martii in era millesima viiii.ª sisoaldo manus mea +. guandilo manus mea +. ..... sindin test. didaci test. petro test. sendino test. teoderigo test. zamario presbiter test. notario test. zalama *(?)* test. auo..... uitalis presbiter scr..... fridinando test..... test. trusido *(?)* test.

CIII

Adosinda Benictoni vendit Oseredo Pelagiz uxorique ejus bona quae in villa Gacim *possidebat. Descripsimus ex volumine regestorum, saeculo XVIII exarato, qui titulum* Tombo de S. Simão da Junqueira, T, IV, *prae se fert et in Publico Archivo servatur.*

971

In Dei nomine. Ego Adosinda Bernictozi plaguit mici pro bone pacis, et volumtas ut vinderemus vobis Oseredo Pelagiz, et uxori vestre Adegundie, sicut et vindo ereditate mea probria in Villa Gacim, subtus monte Bogonte probe ribulo Ave, et vindo vobis ipsa eredita integra, quantaque ibi aveo in casas, et plantatas, exitus, vel regresum, cum cunctis prestationibus suis quanti aprestitum ominis est sive et de parentum meorum, vel co-

Digitized by Google

modo etiam de ganantia ad intres vobis illa concedo ubique sua veritas podueritis invenire; pro qua acepimus illo bove morgelo medio, et pro que tolerastis me in mea vita de victi, et de vestito, et sic illa mea comodo et de prolea mea Sindileuba; de odie die aveatis illa pereniter, et posteridas vestras juri quieto, ut si aliquis omo venerit contra anc kartula vindictionis inrumpere vel inmodice tentare, comodo pariamus vobis illa eredita dublata, et quantum ibi fuerit meliorata, et judicato. Notum die quarto Idus Martii, era milesima nona. Adosinda, a prosoria mea, et de prolia mea Sindileuba, etiam in anc carta mano mea ro+. Qui presentes fuimus Gundemaro testes, Alvitu testes, Elias testes, Gundesindo testes, Gilmiro testes, Menendo notuit.

CIV

Sumpsimus ex Libro Testamentorum *Laurbanensis Coenobii.*

972

Testamentum de sancto martino de frexeneda

Domnis inuictissimis hac triumfatoribus sanctisque martiribus sancti ma*m*etis et sancti pelagii quorum reliquie in eodem loco sunt recondita in loco predicto laurbanensis cenobii territorio conimbrie cum peccatorum nostrorum mole depressus in spe fiduciaque sanctorum meritis non usquequaque disperatione deicimur qui etiam texte conscientie reatui criminis sepe pauescimus ut pèr uos sancti martires consequi ueniam mereamur peccatorum nostrorum. nos ergo exiguos pusillos hacsi indignos seruus seruorum dei uincenti presbiter et martini cognomento homeir et adeizon ut faceremus uobis sicuti et fecimus textum scripture testamenti series benefactis pro remedio anime nostre siue de tio nostro uincentius presbiter diue memorie quomodo nobis ol.tinuit in uita sua id est ecclesia nostra propria quos habemus in arraualde colimbriense uocabulo sancti uincenti cum suis titulis et adiacentiis suis et cum omnis ornatus ecclesie. Et adicimus etiam in hoc testamento alia nostra ecclesia in uilla frexeneda uocabulo sancti martini episcopi cum suos dextros et cum suos uillares et omnis ornatus eius signos cruces et calices uela templorum et altariorum libros ecclesiasticos et spirituales. Item cortes cum casas et intrinsecus eorum quantum ad omines aprestitum est. et diuide ipsa ecclesia et ipsos uillares cum uilla uerde per regum que discurrit usque in certoma et per fonte unde gignit ipso regum et pergit per montes inter illa uia antiqua et illo uallo usque in ribulo et fonte et concludet ipsas terras desuper ribulo. omnia que notauimus ab integro concedimus pro remedio anime nostre siue de tio nostro uincenti presbiter. Siquis tamen quod fieri minime credimus et aliquis omo uenerit uel uenerimus qui hunc factum nostrum inrumpere quesierit in primis sedeat excomunicatus ab omni ecclesia et ad cetui christianorum et cum iuda traditore abeat participio in eterna damnatione. et ipsum quod ausus fuerit inrumpere quadruplo componat et post parte iudicum solidos D.os Et hunc factum nostrum plenam habeat roborem stantem et permanentem. sub die quod erit IIe kalendas magii. Era IIIa Xa. Nos uero superius nominati uincenti et martini et ayzon in anc kartam testamenti manus nostras proprias r++oboramus.

abdella test. —samson test. —Louerigu test. —Iuueiro test. —Aspidio test.
Ismahel test. —Farhon test. —Sismir test. —Homar test. —Mestulio test.
Ermegildo test. —Hazem test. —Menendo test. —Iuliano test. —Homeir test.

CV

Pactum venditionis quorundam bonorum in* Cazomanes. *Charta autographa, ex chartophylacio Monasterii S. Vincentii in Publicum Archivum delata textum nobis praebuit.

972

Christus. In dei nomine ego donani et oxor tua idilo plaguit nobis bone pacis uoluntas ut uinderemus uobis ianardo et oxor tua oneka et gontemiro et oxor tua elisanet sicut et uendimus ereditate nostra propia que auimus in uila que uocitant kazomanes teritorio portugalensis et conparauimus ea de oliti et de suo filio dacaredo. uendimus uobis mediatate de kasale quod fuit de florenzo et de pomare tras coraco que dicent criadoiro

Digitized by Google

mediatate et de pomare de arias m[a] intecra et de pomare de baldemiro mediatate menus m[a] et de pomare de dulcidio m[a] uel omnem nostra ereditate ubi ea potueritis inuenire per terminos anticos et per alias terras calnas VIII[a] intecra et media uobis concedimus et de kasale de speziosa m[a] cum suos domus et casale de muro m[a]. uendimus uobis istas eritas comodo sunt nodatas et delimitatas per suos terminos anticos in montes et fontes terras ruptas et baruaras pomiferas et omnia que in ei sunt.

Et ego arias uindo uobis iam superibus nominati ianardo et oneca gontemiro et elisauet uindo uobis VIII[a] de kasale de florenzo intecra et de pomare que dicent criatorios VIII[a] et de pomare de arias m[a] et de pomare baldemiri de mediatate m[a] et de kasale de dolzidio VI[a] intecra et de kasale de speciosa cum suos domus VI[a] intecra et de casale de muro VI[a] et de ereditate que fuit de gaton et de sua molier plalaia que conparauit suo filio ansuri de suos germanus II porziones menus m[a] et de tota uila per terminus anticos nona media et casa media. et cepimus de uos nos superibus nominati donani et idilo et arias prezio que nobis bene conplaguit pro istas eretas. aueatis uos illas eritas et omnem posteritas uestras et si aliquis omo uos kalomiare uoluerit por ipsas eritas et de nostras partes noluerimus eas auttorcare et diuindicare post uestra parte pariemus eas duplatas et uobis perpetim auit..rit. facta kartula uenditionis era millesima X[a] VII kalendas decenbrias. donani et idilo et ariarias manus nostras +++.

sendino test. argenili truitesindo test. todomiro test. godina zesario gendo test. arias sindofaliz test. uizoy. ariulfo donacalio sendino rodorico arualdo sandino .... seleges.

Uisterla frater scripsit.

CVI

Desumpsimus ex Libro Testamentorum *Laurbanensi.*

975

Testamentum de salas et de uilla de albiaster

In nomine sancte et indiuidue trinitatis. Ego samaritana uobis petro presbitero cum peccatorum meorum mole depressa in spe fiduciaque sanctorum meritis non usquequaque disperatione deicio qui etiam teste conscientie reatui meo criminis sepe pauesco ut ergo per uos tandem reconciliari mereamur a domino. Et quia scriptum est —Vouete et reddite domino deo uestro— Hob oc ergo compuncte corde et inspirante diuine uirtute ut pro aliquid digne textum possimus examine metuendum Ego iam prefate samaritana elegi testamentum concessionis facere sieuti et feci post parte memorati petro presbitero de omnia mea hereditate quanta nunc habeo uel deinceps augmentare uel puplicare potuero usque ad obitum meum id est uilla de albiaster cum terras ruptas et inruptas uineis et pomiferis et uilla de salas cum terras ruptas et inruptas uineas pomiferis domus et intrinsecus domorum omnia que ad usum ominis est et hec sunt terminationes earum. des ille ribulo de albiaster et perge per ille lombo de ille monte quomodo exparte inter crexemiris et salas et trauce illa karraria que uadit ad illa marmeleira usque fer in illa karraria de illa uimeneira et perget per sancto martino de paliares et inde per ille lombo usque fer in illo ribulo de albiaster. Concedo tibi omnia que super resonat ut in uita tua omnia tibi deseruiat et post obitum tuum iuri monasterio laurbanensium permaneat simul secundum illo tuo testamentum quod post parte ipsius monasterio testasti ut sit in ornamentum ipsius baselice et pro luminaribus altariorum atque elemosinas pauperum. Siquis tamen quod fieri minime credo et indubitanter teneo quod aliquis homo uenerit uel uenire conauerit contra hunc meum factum ad inrumpendum in primis que domini sunt sit excomunicatus ab omni cetui christianorum et cum iuda proditore abeat participio in penam nunquam finienda et ipsud quod ausus fuerit contaminare quadruplo componat et post parte potestate qui tunc fuerit auri talento uno. Et hunc meam testationem in cunctis plenam obtineat firmitatis robore. Facta karta testamenti seriens benefactis V° idus ianuarii *(?)*. Era millesima XI[a]. Ego samaritana in anc karta testamenti quod fieri uolui manu mea ro++boraui.

Credendo conuerso test. —Fazbona test. —Mota..f test. —Lucido test. —Melic iben flores test. —Ermorigu test. —Maladon test. —Elias test. —Gomar test. —Zoleiman abbas test.

Zaadon frater —Placentius presbiter —Auriol presbiter —Lazarus presbiter —Vincenti presbiter —Salude presbiter —Carlon test. —Lucido test. —Zuleiman test. —Joab test.

Iben flores test. —Lone iben floride —Marco test. —Abaiube test. —Iben iaquinto test. —Abzicri presbiter test. —Nezeron test.

Digitized by Google

CVII

Ex Libro Testamentorum *Monasterii Laurbanensis descripsimus.*

973

Testamentum de monasterio bacalusti in ripa durio

Domnis inuictissimis hac triumfatoribus sanctisque martiribus sancti mameti et sancti pelagii martiris christi corum baselica scita est in locum predictum monasterio lauribano territorio colimbrie discurrente ribulo mondeco. Ego exigua hac pusilla munna cum peccatorum mole depressa in spe fiduciaque sanctorum meritis respiro non usquequaque disperatione deicio qui etiam teste conscientie reatui mei criminis sepe pauesco ut ergo per uos sanctissimi martires reconciliari merear domino atque sanctorum omnium sufragium fide supplicatione uotis omnibus imploro. Et ideo deuotioni mee extitit ut de paupertatula mea sancte ecclesie uestre aliquantulum ex uoto proprio conferre deberem. Et quia scriptum est —Voucte et reddite domino deo uestro— Et ideo cum omni affectu tandem ipsam meam deuotionem implere procuro acsi concedo et offero ecclesie uestre adque sacro sancto altario uestro pro uicto atque uestimento monacorum seu pro remedio defunctorum meorum qui migrati sunt de oc seculo siue pro luminaribus altariorum uestrorum uel elemosinis pauperum et pro memoria dominissimi mei domni ueremudi diue memorie seu et nostre ante deum ueniam merear consequi do et offero meo monasterio que uocitant bacalusti in territorio timillopus in ripam fluminis durio cum suis adiectionibus et cum suos canales et cum suas uarzenas de ambas partes durio. Et offero uobis alia ecclesia sancta eolalia que uobis testauit frater christoforus beate memorie domos terras uineas pomares pratis pascuis molinis in omnique circuitu et sauto et terras qui iacent usque in muro qui diuident cum uilla de ciuitadelia et de porta de sancto uincenti et inde per lombo usque in sarmenia et de dextera parte per carrale antiqua usque ubi diuidet cum uilla de lombatella et cum uilla de nausti usque in sarmenia. Omnia ut dixi liberum in dei nomine abeatis. Quo et iurationem confirmo per deum quia contra hunc meum uotum nunquam ero ad inrumpendum. Siquis tamen quo fieri non credo aliquis omo uenerit tam de meis propinquis quam de extraneis contra unc meum factum ad inrumpendum In primis sit excomunicatus et cum iuda traditore abeat participio in eterna pena. Et quantum auferre temptauerit in quadruplo componat. Et hunc meum uotum firmum abeat roborem. Facta series testamenti XI kalendas aprilis. Era M XI.ª Ego munna in anc karta testamenti manu mea confirmo +.

Aloitus lucidi conf. —Roderigus tedoniz conf. —Gundesindus didaz conf.

Gundisaluus moneonis conf. —Sancius rex conf. —Sub christi nomine Rudesindus episcopus conf.

Ego christoforus confessor quo domna mea fecit mihi placuit et confirmaui +.

Gundemarus confirmo. —Recemondus diaconus test. —Vitiza presbiter test.

CVIII

Ex Libro Testamentorum *Laurbanensi sumpsimus.*

973

Testamentum de uilla maiore in ripa de seira

Non est enim dubium sed multis manet notum. Ego donal Placuit michi sano animo et sana mente integroque consilio ut facerem uobis domno primus abba et congregatio uestra de monasterio laurbanensium cartula testamenti de omne meum ganatum que habeo uel augmentare potuero usque ad obitum meum pro remedio anime mee uel parentum meorum. do atque concedo uobis mea uilla que uocitant seira et uilla maiore integra cum omnibus prestationibus suis terras ruptas uel inruptas siue sesegas molinarum. Omnia ut dixi post obitum meum uobis concedo perpetim abitura. Et si aliquis homo uenerit uel uenerimus contra hunc meum *(sic)* ad inrumpendum In primis sit excomunicatus et cum iuda traditore abeat participio in eterna pena nunquam finienda. Et insuper damna secularia pariet quantum auferre conaberit dublatum et ad iudice D solidos. Et hunc meum factum plenam abeat roborem. Facta kartula testamenti XI kalendas aprilis. Era Millesima XI.ª. Ego donal in hanc kartula testamenti manu mea r++oboraui.

Zuleiman presbiter test. —Vizoi test. —Teoda test. —Aleite test.

Lubenel test. —Salbator test. —Branderigu test. —Viariagu test.

Digitized by Google

CIX

Pactum venditionis bonorum mobilium et immobilium in Costoias *propè flumen* Leça. *Descripsimus ex* Livro Preto *Conimbricensis Sedis.*

973

Carta uenditionis

In dei nomine. Ego uiarigo et uxor mea leouilli uobis aduocatus et uxori tue leouilli. Placuit nobis bone **pacis** uoluntas nullius coegentis articulo sed propria nostra uoluntate ut uinderemus uobis nostram hereditatem **quam** habemus in custodias que iacet inter durio et leza nostras casas cupas et cupos lagares lectos cathedras **seu** intrinsecus domorum aliter terras pomares ameixenares alia pomifera que ibidem sunt plantata aquis aqua**rum** exitus montis petras mobiles uel omnia que ibidem potueritis inuenire quicquid ad placitum hominis est **per** suis antiquis terminis. de ipsa hereditate que uobis uendimus et de sursum resonat medietatem uobis conce**dimus** ad pauendum omnia iuri uestro permanendi et accepimus de uobis precium in guinabe et in res et in **alias** causas que nobis bene complacuit in xxx^{a} modios et de precio penis uos nichil remansit in debito. Ita ut **ab** hodierno die uel tempore sit ipsa hereditas de iuri nostro abrasa et iuri uestro sit tradita. Habeatis uos et **omnis** posteritas uestra. Siquis tamen quod fieri minime credimus aliquis homo in*de* quid extraere uoluerit pro **ipsa** hereditate tam de nostro laborato quam etiam et de comparato que nos a uestra securitate deuindere non po**tuerimus** aut noluerimus post parti uestre tunc pariemus parti uestre ipsam hereditatem duplatam uel quantum **a uobis** fuerit meliorata et uobis perpetim habitura. Facta carta nodum die vnu kalendas aprilis. Era M^{a} XI^{a}. Via**rigo et** uxor mea leouilli in hac cartula uenditionis quod fieri uoluimus manus nostras roboramus+++. Qui pre**sentes** fuerunt :

Cresconio ermigilli test. —Ihoannes credendi test. —Quiriacus gundisalui test. —Menendus edironi test. —Aluitus gundemarus test.

Janardus didaco conf. —Fafila diaconus conf. —Oletrio presbiter conf. —Felix presbiter conf. —Veneda**rio** odorio.

Framuldo teoderedus —Cesario conf. —Gundisaluus.

CX

Hujus pacti venditionis quorundam bonorum in villa Zelzoni charta autographa, olim ad Collegium da Graça *Conimbricensi pertinens, in Publico Archivo invenitur. Ex ea charta textum hausimus : verba vero illa quae, vel abolita, vel penè deleta vetustate erant, sumpsimus ex apographo, initii saeculi XVIII in codice, qui titulum* Tombo de S. Simão da Junqueira T. III *prae se fert, exarato.*

973

Christus. In dei nomine. Ego teodilo plaguit mici bone pacis uolumtas nullus quoque gentis imperio nec su**badentis** articulum nec pertimexentis metus set propria mici accessit uolumtas ut ubi uindere uobis uizoi dostrulfi**zes et** uxori uestre sindileoua sicut et uindo uno pedazo de terra in uilla zelsoni subtus monte bogonti territorio **portug**alensis. leua se ipse pedazo de ipsa terra de pumare de songimera et figi se in fontano ad bauza de abbade **et de** alia parte per suo ualo et de alia parte per termino de pumare qui fuit de menindo. et idem uindo uobis alia **terra** qui se leua de ipso pomare de menindo et uay per fontano et figi se per suo ualo et idem figi se in fontano **cum** suo concluso et stat in fundo una mazanaria ualeriana. et aduc uobis hic concedo alia terra qui se leua de ipso **regu** et uay per suo ualo per termino de peraria usque fer in termino de romarigu et de alia parte per illo rego **et inde** per illo pozo et uay in giro et figi se ut prius dixit. et adicimus aduc uobis illo kasal cum suas parietes **et cum** suas mazanarias et suos castiniarios et cum sua agua et quanto ipsos kasales que in ista carta resonant **in se** obtinent et ad prestitum ominis est. pro que accepit de uos pretio uno lenzo et una adosa *(?)* et duos modios **milio** et II^{as} bebeas et II^{as} obelias cum suos filios tamto mici bene plaguit et de pretio penis aput uos nicil re**mansit** in deuito ut abeatis ea uos firmiter et omnis posteridas uestra iure perenni temporibus seculorum agire **uel** donare aut cuit uos illa relinquere uoluerit liuera in dei nomine abeatis potestatem. Siquis aliquis omo uos

Digitized by Google

pro it calomiare uoluerit an uoluerit *(sic)* comodo abeatis licentia de me adprendere ipso qui in carta resonat dublado uel quanto ad uos fuerit meliorado et uobis perpetim auituro. Facta cartula uenditionis nonas iunii era millesima XI.ª Teodilo in anc cartula uenditionis a me ipsa cognouit facta mano mea +. Idem mexido suo filio confirmans + quila suo genro conf. +

brandila test. — menindo test. — arias de retorta test.
albura test. — sunimiro test. — uimaredo test.
cresconio test. — didagu test. — olidi test.
ermili test. — lili test. — songimera test. — uinili test.
Bendictus notuit.

CXI

Descripsimus ex libro regestorum,* Livro de D. Mummadona *sic dicto.

973

Cartula de sancta eolâlia de nespereira et de britelo

In dei nomine. Ego idiuerto et uxor mea fradegundia Uobis Guntemirus confesso et fratres et sorores habitantes in casa de vimaranes. Placuit nobis bone pacis et uoluntas ut faceremus uobis sicuti et fecimus textum scripture cartula uendicionis de ecclesia uocabulo sancte eolalie que est fundata in villa nesperaria subtus monte de cauallus territorio bracharensis. de ipsa ecclesia damus uobis inde medietate integra cum cunctis prestacionibus suis domus cubas cubos ministeria lectos catedras uel omnis intrinsecus domorum et omnias suas adiacentias sicut illa obtinuit ansemirus abba pumares uineas sautos aquis aquarum de quantus ipse ansemirus abba in suo iure obtinuit medietate integra uobis inde damus atque concedimus et alia villa de britello quos fuit de pelagio et de felicia siue quantum nos ibi comparauimus in ipsa villa pumares vineas sautos casas cupos cupas catedras lectus exitum et regressum arbores fructuosas uel infructuosas aquas cursiles uel incursiles uel quantum in ipsa villa potueritis inuenire tam de patre nostro quam et de comparatela. ut abeatis ipsa villa iuri quieto integra cum cunctis prestacionibus suis ut quicquid exinde agere facere uel iudicare uolueritis liberam in dei nomine habeatis potestatem mea racione integra siue de comparatela ubique illa potueritis inuenire. damus uobis medietate integra de ipsa ecclesia et illa villa integra pro uestro renouo cc^{os} xxx^{a} modios de ciuaria que abuimus a dare in casa de nesperaria et non abuimus unde uobis illos complere. ita ut de hodie die uel tempore sit ipso que in carta resonat de iuri nostro abrasa et in uestro iure uel dominio sit tradita atque confirmata. Siquis quod fieri minime credimus aliquis omo uenerit uel uenerimus contra hanc cartula conceptionis que nos in iudicio non potuerimus deuindicare aut uos in uoci nostre quomodo pariemus uobis ipsa et ipsa uilla duplata uel quantum ad uos fuerit meliorata et uobis perpetim. Notum die VIII° idus nouembris. Era Mª X^{a} I.^{a} Ildiuerto *(sic)* et fradegundia in hanc cartula uenditionis manus nostras roboramus.

Aloitus test. — Jesulfo test. — Patre test. — Aaron confesso test.
Johannes confesso test. — Didacus confesso test. — Caritus test. Didaco test. — Roderico test.
Rapinato telliz test. — Teodegildo test. — Johannes presbiter test. Tramiro test. — Uiliamirus diaconus notauit.

CXII

Romarius et Emilo fratres donant Domitriae et suo* duplici *monasterio bona quaedam propè flumen* Ave, *ecclesiasque duas cum suppelectile. Charta autographa, ex chartophylacio Sedis Conimbricensis in Publicum Archivum delata, nobis textum suppeditavit.

974

Domnis inuictissimis ac triunfatoribus christi gloriosis sanctisque martiribus domini salbatoris sancte marie semper uirginis et genetricis domini nostri ihesu christi sancti migaeli arcangeli sanctorum apostolorum petri et pauli sancti andre apostoli sancti martini episcobi et confessoris domini. ego serbo christi rromario presbitero et germana mea emilo ideo extitit deuotionem pro remedio anime mee uobis hoffero et concedimus in loco predicto uilla que dicent ualeriani que est iusta castellu de boue rribulum aue inter uilla mazanaria et fornellu.

Digitized by Google

obinde ego iam dicto rromario hoffero et confirmo uel testamento facio de lloci ipsius sancti salbatoris uel sociorum eius ut ic diximus sacris sanctis altaribus et tiui domitrie uel potestatis tue et fratribus et sororibus tuis qui tecum in uita sancta perseuerauerint concedo uel adtesto uobis ipsa ecclesia uocabulo sancta maria et sancto migaelum et sancto martino. et adicimus uobis alia ecclesia uogabulo sancto migaelum arcangeli et sancti mameti martiris christi cuius baseliga fumdata est in uillar que dicent felgaria .... *(?)* cum omnem suos intrinsegus quod ad usum hominis pertine ad ipsa ecclesia secundum illa obtinuit tio uestro astruario cum coniungia sua. contesto uobis ipso que supra diximus cum omnem suos dextros et suos libros uel omnem sua ministeria signos cruces capsas calices uelus uel omnem suo hornamento altaris terras ruptas uel barbaras petras mouiles uel inmouiles arbores fructuosas uel infructuosas pumares uineas sautus rrouoreta aquas cursiles uel incursiles exitus montium uel recressum uel hubi illa potuerítis inuenire per llocis et uigus et terminos antigus tam de nostro conparato tam et de nostris donationibus ab intecro uobis testamus extra terras que a benedicta incartauimus et extra racione que fui de gondesindo et de fralemgo in uillar ilderizi. Ita ut diximus sit omnia quod super testatus est ad ipsum lucum deserbia pro tolerantia fratrum serborum domini qui ibidem in uita sancta perseueraberint. Ita ut de odie uel tempore sit omnia quod superius resonat ad ipso llocum deserbia quod et iuratione confirmo per deum celi et tronum glorie eius qui contra hunc factum nostrum numquam uenturi erimus ad inrunpendum. siquis tamen quod fierit non credo ut aliquis homo ex propinquis nostris uel quislliue generis omine hunc factum nostrum inrunpere uoluerit in primis sia excumunigatus ad corpus et sanguinis domini nostri ihesu christi et cum iuda traditore auea partem in damna secularia et insuper parie IIIor auri libras quamtum exolbat et uos pereni. Facta seriem testamenti IIIto idus magii. Era millesima XII.ma rromario presbitero in oc testamento mano mea +.

rrizila test. —germias test. —mito test. —domnicon test.

guandila test. —argerigu test. —abolino test. —ascarigus diaconus testes sumus.

CXIII

Ex Libro Testamentorum *Laurbanensis Coenobii decerpsimus.*

974

Testamentum de uillauerde suptus uakariza

In dei nomine. Ego uincenti presbiter cognomento homeir in domino deo salutem eternam amen. Placuit mihi ut facerem ad uobis domno et pater primus abba simul cum collegio cenobio uestrorum pro remedio anime mee contestarem uobis sicuti et contesto uilla mea propria quos eiecit de stirpe mea et est nomen eius uillauerde comparada de abios et parentibus uel eredibus meis nomine baeturio inter uimeneirola et barriolo ripa ribulo uakariza suptus mons buzaco territorio colimbrie. concedo uobis ipsa uilla per suos signales in circuitu secundum iuri meo manet cum omnibus prestationibus suis domus cortes cum edificiis suis uineis pomiferis hortis et sesegas molinarum cum VIIIo molinos que iam ibidem feci. Ita ut in uita mea mihi deseruiat et post obitum meum ab integro concedo. Quo et coniurationem confirmo per deum patrem omnipotentem quia contra hunc meum factum numquam ero ad inrumpendum. Siquis aliquis homo contra hunc meum uotum ad inrumpendum uenerit in primis sit excomunicatus et ad cetui christianorum segregatus et cum iuda traditore habeat participio et ipsum quod auferre conaberit quadruplo componat et post parte iudicum D solidos componat stantem et permanentem. IIIo kalendas iunias. Era M XIIa. Ego uincenti presbiter in hunc testamentum quem fieri uolui manu mea r++oboraui.

Zuleiman iben salomon test. —Iuliani iben abbilion test. —Homeir iben abdella test. —Abzuleiman iben iquila test.

Santon iben senior test. —Abuldazir iben aldemir test. —Iohanne iben Zacoy test. —Abundantius presbiter test.

Digitized by Google

CXIV

Ovecus Garseani donat Laurbanensi Monasterio villam **S. Comba,** *cum praediis rusticis ipsae obnoxiis, ecclesias et suppelectilem. Descripsimus ex autographa charta, olim in chartophylacio Conimbricensis Sedis, nunc in Publico Archivo servata.*

974

Hob honorem domini nostri ihesu christi et sanctorum glorissimorum martirum sancti mametis et sancti pelagii et cetera sanctorum apostolorum pignera que in eodem loco sunt recondita in loco nominato urbanensi cenobio suburbio colinbrie. Ego famulo dei oueco garseani con peccatorum meorum mole depresso in spe fiduciaque sanctorum meritis respiro non usquequaque dispiratione deycior qui etiam texte consciencie reatui meo criminis sepe pabesco Ut per uos tandem sanctissimi martiris reconciliari merear a domino deo nostro. Et quia scriptum est —uobete et reddite domino deo uestro— Et ideo cum omni affectu mentis atque operis ipsa mea deuotionem adinplendo procuro. Unde monucula mea aliquantulum munus ex uoto proprio procuro confferre sicut enim legimus instituta sententia comodo principes nostri constituerunt comodo accesserunt una cum ortodoxis uiris inlustris presago spiritu pleni calle rectis pro dubio declararunt de hereditatem propinquis siue neptis uel extraneis aut cuiuslibet personeis ut unusquisque de rebus suis in omni robore et perpetua firmitate abere tradere liceat. Ego exiguo famulo dei oueco garseani placuit michi sano animo integroque consilio mente perfecta pacisque uolumtas ut facerem ad ipsius loci sancti mameti textum scripture testamenti series benefactis ideo offero pro remedio anime mee siue defunctorum meorum In primis uilla de sancta columba cum suos uillares et suas ecclesias et suis locis et terminis antiquis uineas pomares ortos ortales aquas aquarum sesigas molinarum exitus montium ingressus et regressus domus cortes intrinsecus eorum cubas cum bibere cubos cum cibaria aurum argentum ornamentum ecclesia pannos siricos lineos uel laneos caballos equas mulos asinos frenos sporas spadas scudos lanceas lorigas ferrum seu metalorum uel quantum apprestitum ominis est. Et diuidet ipsa uilla et ipsos uillares per illa arca que est in illo campo iuxta illo fontano inter sancto iohanne et perget per lomba que diuidet cum termino de trexete ubi est uia antiqua et inde per montis per petras fictiles usque diuidet cum uilla genestosa per lomba prope ecclesia sancti pelagii inpronante per termino forte usque in ribulo adon et de alia parte contra parte aquilonis per montes et per arcas antiquas et per petras sicilatas que diuidet cum uilla aluarin et inde inpronante ad ribulo crinis et concludet alio monasteriolo nomine sancti georgii et inde per ribulo crinis usque in foce ribulo adon. Etiam omnia quod notaui medietatem partem concedo. Siquis tamen hunc factum meum infringere temtaberit aut alii genere demutilare que temtauerit an filiis suprinis nebotis aut aliquis omo qualibet subrogota persona ut hunc meam deuotionem necletem aut spontem conpuellere uoluerit in primis ira dei omnipotentis super eum descendat et uiuens a fronte inbalus careat lucernis et ad corpus domini nostri ihesu christi sit segregatus et dupla perditione damnatus atque cum iuda proditore adsurus lugeat penas in eterna damnatione. et hanc series testamenti firmiter abeat roborem. Facta kartula testamenti XI kalendas agusti. Era T X II.ª Ego oueco garseani in hanc kartula testamenti manu mea confirmo +.

gutieri muniz confirmans + —didagus confirmans + —sub christi nomine uilulfus colimbriensis episcopus conf. —sub christi nomine Iquilani dei gratia episcopus uisense sedis conf. —sub christi nomine iacobus dei gratia episcopus lamezense sedis conf.

Hanùi didaz test. —gundisaluo scemeniz test. —abolmundar gondolfyz test. —garsea sanctiz test. —abbitu benedictiz test.

oueco gudesteiz test. —albaro ansuriz test. —eita maioriz test. —guntelli test. —maurelle garzez test. —garzia muniz test. —scapa test.

gomece muniz test. —scemeno sauaricoz test. —munio didaz test. —ermigio didaz test. —didago uielaz test.

teodosius abba —cresconius presbiter —sarrazinus presbiter —martinus presbiter scripsit.

Digitized by Google

CXV

Gundesendus et uxor ejus Columba tradunt in manum Tructesendi praedium quodam in villa Guilhabreu *situm, eo quod praedium aliud ille amiserat rei vindicationis causa. Charta autographa olim in scrinio Monasterii Morariensis, nunc in Publico Archivo servata nobis textum praebuit.*

976

Christus. In dei nomine ego gundesendo et uxor sua columba uobis tructesendo placuit nobis bone pacis uolumtas ut faceremus uobis testu scripture firmitatis de erdate nostra propia que abemus in uilla uiliauredi. omnia uobis damus adque concedimus ab intecro per ubi illa podueris inuenire per suis locis et uicis et terminis antiquis et quanto in ipsa erdate aprestitu ominis est aueatis uos et posteritas tua. et damus uobis ista erdate pro illa que iam uobis uendideramus per pretio et per uestra carta in spodenzi et exiuit nobis calumniosa ita ut de odie die et tempore sit ipsa erdate de iuri nostro abrasa et in uestro iure sia tradita uel confirmata. siquis tamen cot fierit non credimus aliquis omo proinde calumniare uoluerit que dublemus uobis ipsa erdate et uobis perpetim auitura. facta cartula nodum die VIII° kalendas marcias. era millessima XIII.ª gundesendo et colomba in anc cartula manus nostra+++s.

fafila uimariz. guntigio presbiter. ioane gumiro. harraze zendon. uedisilo amarelo. arias gaudiniz. gundesendo sentariz. rauelle iusto. guntato didaci. arias randiz. aluano abrecano. beleco gardalia. bonus zendon. ariariz uegitu ic testes.

CXVI

Descripsimus ex Libro Testamentorum *Laurbanensi.*

976

De uilla larzana et de uarzena

Ego lubigildo et argifonsa uobis primus abba et fratribus uestris. Placuit nobis sano animo integroque consilio mente perfecta ut facerem ad ipsius loci et sanctorum altariorum uestrorum kartula testamenti de nostra hereditate propria que abemus in uilla larzana terras ruptas uel inruptas et in uarzanas hab integro uobis concedimus et in colimbria nostras ereditates. Omnia ut diximus pro remedio anime nostre uobis concedimus et parentum nostrorum qui migrati sunt de oc seculo tam in uita quam post obitum nostrum ut sint in sustentatione fratrum qui in eodem loco sunt in luminariis altariorum uestrorum uel elemosinis pauperum siue captiuorum. Siquis tamen quod fieri minime credimus et indubitanter tenemus aliquis homo uenerit uel uenire conaberit an nos an de propinquis nostris uel de extraneis contra hunc nostrum factum uel decretum ad inrumpendum uenerit In primis sit excomunicatus et extraneus a sancta communione et cum iuda proditore abeat parte in damna secularia et insuper pariet post parte ipsius monasterii quantum auferre temptauerit in quatuor duplo componat et uobis perpetim abitura. et post parte iudicum D solidos. Factas cartas testamentorum idus martii. Era millesima XIII.ª Et nos pernominatos homines de figaria et de uillare telliado et de kasomes id sumus pernominatos Zahadon mestulius et laudonie abaiub presbiter iulianus presbiter ihoannes et domna de uilla fundila sesuito frater et aluitus presbiter Leobigildo in has kartas testamentorum quod fieri uoluimus et religendo cognouimus manus nostras proprias r++++++++++++oborauimus. Qui preses fuerunt :

Juliano test. —Saluator test. —Galindo test. —Didago test. —Iben donello test. —Elias iben apaz test. —Santimir iben apaz test. —Randulfo iben spidio test. —Lones iben didago test.

Froila conf. —Romano iben froila test. —Jacob iben iohanne test. —Gontado iben sijoi test. —Omar iben lucido test. —Zacarias iben unsuito test. —Raparío *(?)* iben sesmiro test. —Gaudinas. Reirigu. Fagildo. test.

Digitized by Google

CXVII

Ex Libro Testamentorum *Laurbanensis Coenobii hausimus.*

976

Testamentum de domna palla de alualat

In nomine sancte et indiuidue trinitatis patris uidelicet filii et spiritus sancti. Hec est tomum series scripture testamenti quem facere decreui Ego Enderkina qui et palla uobis domno primus abba cum collegio fratrum uobiscum degentes in locum sancti mametis et cetera sanctorum pignera in loco ipso recondita quorum baselica fundata esse dinoscitur in latera montis urbani in domino deo salutem sempiterna amen. Annuit atque conuenit spontanee mee uolumptatis electio ut concederem atque contestarem uobis tertia de uilla de albalat ab integro per suos antiquiores terminos. Et abui ipsa uilla de parte parentum uel abiorum meorum que michi euenit in parte sub diuisionis ordine quem abui cum germanos uel eredes meos. Et est ipsa uilla iam dicta albalat secus ciuitas conimbrie discurrente ribulo mondeco. Et diuidet cum uillas prenominatas fonte auria et bollon et de tertia parte nobales quas aperuit de stirpe fratri uestro gundemiro iben daudi. Do et contesto de ipsa uilla iam dicta tertia parte ex integro cum omnibus prestationibus suis sicuti iuri meo mansit uel manere poterat ut sit pro sustentatione fratrum seu ospitum pauperum et peregrinum et pro luminaribus altariorum uestrorum pro remedium scilicet anime mee siue parentum uel abiorum meorum seu etiam pro memoria perenniter conseruanda de uiri meo pie memoria domno suario. Abeatis adeatis et in perpetuum uindicetis iuri quieto. Siquis tamen quod fieri non credo aliquis homo uenerit qui hunc meum factum uel uotum infringere uel uiolare uoluerit in primis que domini sunt sit segregatus a corpus et sanguinem domini nostri ihesu christi et cum impiis et sceleratis penas luat tartareas baratro dimersus. et pro secularia damna afflictus pariet ipsa re que auferre temtauerit post parte monasterii dublata et ad iudicem insistentem solidos D et hunc meum uotum uel factum in cunctis obtineat firmitatem roborem. Facta series testamenti die III° idus agusti. Era millesima X.ª III.ª Ego enderkina qui et palla hanc concessione a me facta quod fieri uolui et religendo cognoui manu propria + conf.

Dulcidius diaconus test. —Sancio gartianiz test. —Magister leui test. —Sonimiro test. —Barualdo test. —Exemeno enniquiz test. —Habzec ordoniz test. —Aluito ordoniz test. —Suario arianiz test. —Menendo iben elias test. —Arias iben uitus test. —Teodilla conf. de cella noua test.

Elias iben Zekerini test. —Albauzan iben mahamudi test. —Mudurafe iben fatelion test. —Amatorem iben uassallo test. —Iquila iben nezeron test. —Iulianus presbiter test. —Albura presbiter test. —Godino presbiter test. —Zeide presbiter test. —Ermorigo presbiter test.

CXVIII

Charta haec venditionis in Libro Testamentorum *Laurbanensi invenitur.*

976

Testamentum de uilla de ferrariolos

Nos omnes de ferrariolos que subter roboraturi uel signa facturi sumus. Id sumus marcus et uxor mea antulina Abdonna et filiis meis meheb et menendo montukem et uxor mea palma iusto et uxor mea eolalia nausti iulia arias et uxor mea maiorina elias et uxor mea maiorina item iulia leocadia Item menendo et uxor mea faregia totos de uilla ferreirolos uobis domino primus abba uel fratribus uestris. Placuit nobis atque conuenit nullus quoque gentis inperio nec suadentis articulo sed propria nobis accessit uolumtas ut uenderemus uobis nostra uilla integra que uocitant ferrariolos pro precio nominato id est octuaginta modios inter milio et tritico tantum nobis bene conplacuit et de precio apud uos nichil remansit in debitum. Ita de odie et tempore sedeat illa uilla de iuri nostro abrasa et in uestro tradita atque confirmata perpetimque abitura. Siquis tamen quod fieri non credimus aliquis omo uenerit uel uenerimus contra hunc nostrum factum ad inrumpendum in primis sit excomunicatus et quantum auferre conaberit in duplo componat et ad iudicem L.ª solidos. Et anc karta uenditionis plenam habeat roborem. Facta karta uenditionis kalendas nouembris. Era millesima XIII.ª Ego marco et uxor mea antulina abdonna et filiis meis moheb et mendo montukem et uxor mea palma Iusto et uxor mea eolalia arias et uxor

Digitized by Google

mea maiorina nausti iulia leocadia menendus et uxor mea faregia in hanc karta uenditionis quod fieri uoluimus manus nostras r++++++++++++++++++++oborauimus.

Qui fuerunt presentes. dauid de handones —Samuel de larzana test. —Salamon de kanallas test. —Elias de auelanas test. —Abdella et uitus test.

CXIX

Monasterio sive ecclesiae de Cacanes donat Trastina bona immobilia quaedam. Descripsimus ex autographa charta, olim in scrinio Collegii da Graça, *sic dicto, Conimbricensis, nunc in Publico Archivo servata.*

976

Christus. In dei nomine ego trastina cumlomento trastalo. Non est enim dubio sed multis manet cognitum ac bene notissimum heo quod ego iam sepedicta plaguit mici bone pacis uolumtas ut facere sicut et facio testum scriptore firmitatis uel donationis post parte de mea quinta ad domus sanctorum sancti salbatoris sancti mametis sancte crucis sancti martini aepiscopi et sancti cibriani aepiscopi cuius baseliga scita est in cacanes. testo atque concedo ibidem ad ipsius domus sanctorum uel ad suos fratres qui ibidem perseuerantes fuerint in uita sancta omnem mea ereditas quanta aueo in ipsa uilla de cacanes per omnis suis terminis antiquis in quantum post mea parte ibidem ad prestitum ominis est. omnia concedo in terras in montes in fontes pomares sautus rouoretus figales petras uel quantum ibidem ad prestitum ominis est siue etiam et in uilla coua concedo m[or] castaniarias qui sunt in riba de fontano super portum ubi dicent ponte de domno uiliulfu de ipso fontano usque in illa riba sursum concedo ipsas castaniarias comodo stant per ordine cum homne ipso terreno quod resonat. omnia quod iam superius diximus concedo et dono omnia ab integro post parte de mea quinta pro remedio anime mee ut donet mici dominus remisio peccatorum meorum aueant et possideant fratres iuri quietum et in perpetuum uindicent qui ad ipso domus sanctorum perseuerantes fuerint. Et siquis quod fieri non credo aliquis omo uenerit ex progenie mee aut quisliue homine qui isto meo factum inrumpere uel infringere tentauerit in primis sit excomunigatus et de fidem catholiga exegregatus ut cum iuda traditore abeat participio et sit ibidem condemnatus ut oblacio eius non recipiatur dominus pro in operibus iustisie *(?)*. Et insuper pariet in uocem ipsius eglesie uel de suos fratres ipsas ereditas duplata uel quod lex doguerit. Notum die quod est m kalendas ianuarias. Era Millesima xiiii.ª

Trastina in hoc pactum testamenti manum mea + fecit. Exemeno grisomariz test. Gondesindo test. frater teodefredo test. Fagildo test. teodila test. didagu diagonus edonia teodilani aragunti crementina uiliefonsus adulfiz semdamiru testes.

CXX

Monasterio S. Joannis de Valeiri *Penedruia praedia rustica varia donat. Ex autographa charta, quae in chartophylacio Conimbricensis Sedis servabatur, et nunc in Publico invenitur Archivo, descripsimus.*

977

In nomine sancte patris *(sic)* et indiuidue trinitatis patris et filii et spiritu sancti ob onorem uel amorem tuo christe triumfatorum et martirum tuorum natiuitas sancti ioanis babtista et precusoris christi corum baselica esse fundata discernitur in uilla ualeiri discurente riuulo rio mediano terredorio portugalense prope ciuitas sancta maria. obinde ego penedruia plagui mici bona pacis et uolumtas ut facere ad ipsius locis domnis sanctis textum simul et scriptura firmitatis de ereditate mea propria que abeo in uilla quod est inter ualeiri et ipse casal cos uocitant osorei et est ipse casal in riba de ille riuulo que discurre per figueirido et de alia parte in gondulfi medio de illo casal de riba de ille riuulo gustu.... lus pinus per ubi illos potueritis inuenire et ipse casal quos uocitant sauegodi exparte cum osorei per ille riuulo que descurre de figuerido et per ille aroio qui discurre de illa lagona et exparte con pumares et uadi iusta ille forno telliario. do ad ipsius locis sanctis mea ereditate et mea edificia quantum ibi potueritis inuenire et pro remedium anime mee et pro uictum et uestimentum monagorum fradrum uel sororum qui ibidem in seruicio permanent et non damus ei licitum ad nullo omine proinde aligo deuindigare nisi ad ipsius domnis sanctis. nodum die quod est x° kalendas maii era millesima x[a]v. siquis tamen quod fieri non creditis aliquis ohmo ueneri ad inrunpendum contra unc factum nostrum inrunpere temtauerit in primis

Digitized by Google

siat exconmunigadus ad corpus et sanguinis domini nostri ihesu christi et con iuda traditore parte suscipiat in eterna damnatione et numquam finemda et insuper pariat ipsum quod sursun resonat dubladum. factum est anc series testamentum. penedruia in oc series testamentum manun mea r+o. pro testes gundisaluo presbiter quos uidi. Emila quos uidi. Fonso presbiter quos uidi. nebocano quos uidi. Auomar quos uidi. senteiro test. ordonio test. petro test.

Inuenando notuit.

CXXI

Daniel presbyter et Zuleima cum uxore et filiis vendunt abbati et fratribus Monasterii Laurbanensis quasdam molas aquarias in Forma sitas. Ex* Libro Testamentorum *Laurbanensi hausimus.

977

*I*n dei nomine. Ego daniel presbiter et zuleima cum uxore mea et filiis uobis domno primus abba cum congregatione uestra. Placuit nobis adque conuenit nullius cogentis inperio nec suadentis articulo nec pertimescentis metum sed proprie nobis accessit bone pacis uoluntas ut uenderemus uobis molendinum nostrum proprium quem abemus in uilla que uocitant forma. et habet iacentia ipsud molendinum super uestrum molendinum. qui est ad illam pontem. Vendidimus uobis ipsum molendinum integrum cum omni sua prestantia Ego daniel presbiter IIas partes de ipso molendino et ego zoleiman illa tertia et accepimus de uobis precium aderatum et definitum. Ego daniel presbiter peza de bacellare qui erat in coselias et abet iacentia de una parte uinea de uinea *(sic)* de domna iulia et de alia parte sua uinea de daniele presbitero Et ego zuleiman accepi de uos argentum solidos XXIIo XVII solidos hazimis *(sic)* et Vo solidos mohomati. Vos dedistis et nos ex integro accepimus et de pretio apud uos nichil remansit in debitum. abeatis adeatis et in perpetuo uindicetis iuri quieto uos et omnis posteritas uestra. Siquis tamen quod fieri non credimus aliquis homo uenerit uel uenire conauerit qui uos pro ipso molendino inquietare uoluerit an nos an quislibet omo que nos post parte uestra uindicare uel auctorizare aut noluerimus aut non potuerimus pariemus uobis ipso molendino duplato et post parte comitis uel regia potestas pariemus solidos c et uobis perpetim abituros. Facta kartula uenditionis sub die IIIo idus iulii. Era M XV.a Ego daniel presbiter et Zuleiman cum uxor mea in hac kartula uenditionis quod fieri uoluimus manus nostras confirma+uimus. Muluc aba ic test. —selmon iben leim ic test. Lazaro iben gondemiro ic test. Abzuleiman iben iquila ic test. Zuleiman iben salomon ic test. Abolbalit iben tauron ic test. Abzcri presbiter ic test. Garseas presbiter test. Homeite iben abdela ic test. Bakri iben abdela test. Venze presbiter ic test. Paulus presbiter ic test.

CXXII

Ex* Libro Testamentorum *Laurbanensis Monasterii decerpsimus.

978

Testamentum in ripa de seira illa uilla

In dei nomine. Ego adaulfus presbiter uel conuerso in domino deo sempiternam salutem amen. Ideo placuit mihi per bone pacis et uolumtas ut facerem uobis domno primus abba textum scripture de omnia mea hereditate que habeo in ripa de seira id est mea uilla pernominata seira integra terras ruptas uel inruptas arbores pomiferis et quicquid ad prestitum ominis est omnia ab integro uobis concedo pro remedio anime mee uel parentum meorum. Ita ut in uita mea mihi deseruiat et post obitum meum ad monasterium lauribanus reuertat. Siquis tamen quod fieri non credimus aliquis omo uenerit uel uenero contra hunc meum factum ad inrumpendum in primis sit excomunicatus a corpus et sanguinis domini nostri ihesu christi et cum iuda traditore abeat participio et insuper quantum auferre temtauerit in dublo componat. Facta carta testamenti VIII kalendas magias. Era millesima XVI.a Ego adaulfo presbitero uel conuerso manu mea propria r++oboro.

Vir obtimo test. —Valide test. —Abtauita test. —Mirualdo test. —Melior test. —Item ualide test. —dulcidius test.

Digitized by Google

CXXIII

Ex **Libro Testamentorum** *Laurbanensi descripsimus. (Vid. ante n.* CXXI.*)*

978

De molinos de forma

In dei nomine. Ego zuleiman iben lazaro et uxor mea et filiis meis uobis domino primus abba cum collatio uestra. placuit nobis atque conuenit ut uenderemus uobis nostro molino que abemus in forma. uendimus uobis ille molino ab integro cum suo accessu uel regressu et cum suo aqueducto sicuti iuri nostro mansit. Et accepimus de uos in precio una uinea in uilla de coselias. uos dedistis et nos accepimus. Ita de odie die uel tempore sedeat ille molino de iuri nostro abraso et in uestro tradito. Siquis tamen quod fieri credimus *(sic)* aliquis omo uenerit uel uenire conaberit contra unc nostrum factum quomodo pariat uobis ille molino dublato et uobis perpetim abituro. Facta karta uenditionis XVII kalendas magii. Era M.ª XVI.ª Ego Zuleiman in anc carta uenditionis manus nostras r++oborauimus.

Froila gutierriz test. —Homeir iben abdella test. —Venze presbiter test.

Zuleiman iben nezeron test. —Garseas presbiter test. —Paulus notuit.

CXXIV

Pactum venditionis mediae partis villae de **Moreira** *et mediae villae de* **Causo**. *Charta autographa quae olim in scrinio Monasterii Morariensis servabatur, nunc vero in Publico Archivo custoditur, textum nobis suppeditavit.*

978

Christus. In dei nomine ego geluira uobis donani zalamiz et uxor uestra .... plaguit nobis bone pacis uolumtas .. uendimus uobis uel donamus uilla de moraria mediatate de illa cum omnibus prestationibus suis terras pomares uineas domus montes fontes exitus per suis terminis antiquis ductus earum uel sesigas molinarum. abet iacentia ipsa uilla discurrente ribulo leza subtus montis petrosso prope litore maris damus uobis mediadate de ipsa uilla integra cum omnes prestationibus suis uel adiacentie sue. et damus uobis de uilla de causo que fuit de ioacino mediadade integra con omne adiacentie sue quantum ad prestitum in ea deseruit quantum ad prestitum ominis est ubi uos illa potueritis inuenire per suis terminis antiquis et acepimus de uos pretio que nobis bene conplaguit cauallo de ..... *(?)* boues et IIII^{or} panos placiuiles de singulos boues et aligos folles et de pretio aput uos nicil remansit in deuito. de odie die sit de nostro iure rasa in uestro dominio sia confirmada aueadis uos ea uel filiis uestris uel omne posteridatis uestre. siquis sane quod fieri non credimus aliquis omo uos pro illas uillas calumiare uoluerit que uos in uoz nostre deuindigare non potueritis et nos ausati fuerimus in retro facere que ad uos illa non auctorquemus ad concilio pariemus a uos illas dublatas uel quantum uos fueritis melioratas et uos perpetim. Facta cartula uenditionis VI idus *(?)* setenbris. Era T.ª XVI.ª

geluira nunniz in anc cartula manus mea confirma. gunterodis manus mea confirma+mus.

zidi cresconiz test. —uermudo cresconiz test. —pelagio eganiz test. —quintila eganiz test. —uermudo aluitiz test. —rossendo *(?)* aluitiz test.

aluito brandiliz test. —gudesteo test. —rapinado test. —petro test. —spadengo *(?)* test. —doniz *(?)* test.

uimara notuit.

Digitized by Google

CXXV

Ex Libro Testamentorum *Laurbanensis Coenobii descripsimus.*

978

Testamentum de azeuedo in terra de sancta maria

In dei nomine. Ego indigna gogilli cognomento bellida cum peccatorum mole depressa placuit mihi sano animo mente perfecta pacisque uolumptas ut facerem ad ipsius loci sancti mametis et sancti pelagii martiris christi quorum baselica fundata est in territorio colimbrie kartulam testamenti de meas uarzenas que abeo in uilla de azeuedo ad ille porto de sancto uincenti de ambas partus *(sic)* ille fontano et ille molino qui fuit de arias liquiz integro et sunt illas hereditates in terra de sancta maria ad ille porto de sancto uincenti de peraria. omnia ut diximus uobis concedo pro remedio anime mee et parentum meorum. Siquis tamen quod fieri non credo aliquis homo uenerit ad inrumpendum unc meum factum in primis sedeat excomunicatus et quantum auferre temtauerit in dublo uobis componat. et unc meum uotum firmum abeat robore. Facta series testamenti VIII° kalendas decembres. Era M XVI.ª Ego gogilli in ac testamenti manu mea r++oboro. Seniorino test. dulcidiu test. Viliulfu test. Arias gendiz test. Moderigu noemiz test.

CXXVI

Charta autographa hujus donationis bonorum in Alvarelhos, Gemunde *et* Zadões, *olim in scrinio Monasterii Morariensis, nunc in Publico Archivo servata, textum nobis praebuit.*

979

Christus. In dei nomine ego animia conomento nina placuit mici asto an*imo* et bone pacis uolumtas nulis coque gentis inperio nec suadentis artigulo set probia mici accesit uolumtas ut donare uobis adefonsus sicut dono adque confirmo omnia mea eredidate que aueo in uila uocidada aluarelios et in uila gemundi et uila zadones et sunt ipsas uilas in urbium portogalensis secus ribulo aue et sunt ipsas uilas de subsecionem parentum meorum soario et mater mea ..... *(?)* in locum santum christoforum. istas uilas iam supra nominatas per suis terminis et limitis abtiquis *(sic)* sexta *(?)* quamto me conpetet inter eredibus meis in pomares et domibus meis exitus montis aquarum terrarum kacosolanos *(?)* et baruarum et omnia montana et omnia aruustriorum quamto ad prestidum ominis est quam in ipsa mea porcionem inuenire podueritis omnia porcionem mea integra tiui concedo dono adque confirmo. aueas tu adefonso et omnis posteritas tua iuri quiedo et temporibus seculorum et quitquit de ea facere uoleris liuera in dei nomine aueas potestate sub eam tamen uidelicem racionem seruada eum aut aliquis de probinquidane *(sic)* mea uel de quacumque parte aliquis omo persone uenerit inronpendum contra anc cartula confirmacionis que eum post tua parte in iudicio deuendere non poduerit pariet tiui in cuiusliue iudicio fuerit electo ipsa eredidade dublada uel quamto ad uobis fuerit meliorada et tiui perpedim auiduro. facta kartula donacionis Era millesima x^{a}vii^{a} quod est mense marcio. animia conomento nina in anc kartula do*na*cionis manu mea conf.

ioane prespiter test. modericos prespiter. donani test. sendino test. gondissaluo test. sauarico test. abregano test. eirico test.

CXXVII

Ex Libro Testamentorum *Laurbanensi desumpsimus.*

980

Testamentum de alquinitia de gaudinas et conposta

In dei nomine. Ego gaudinas et uxor mea conposta. Placuit nobis sana mente integroque consilio mente perfecta ut faceremus uobis textum scripture de ereditate nostra propria que habemus uel augmentare potueri-

Digitized by Google

mus usque ad obitum nostrum id est de uilla alquinitia media *(?)* ubi est uestra ecclesia uocabulo sancti martini territorio miranda et nostras cortes cum casas et intrinsecus domorum omnia que ad usum ominis pertinet. et nostras uineas iuxta illa ecclesia cum suas aquas et suos ortos. Adicimus etiam alia uinea qui est in ipsa uilla et nostras terras ruptas uel inruptas. Omnia ab integro uobis domno mestulius abba et sancti mameti de cenobio laurbanus concedidimus post parte monasterii uestri iam supra dicti. Siquis tamen quod fieri non credimus et aliquis omo uenerit uel uenerimus contra hunc nostrum factum ad inrumpendum In primis sit excomunicatus et cum iuda traditore habeat participio et insuper quantum auferre temptauerit in quadruplum uobis componat. et unc nostrum factum plenum abeat roborem. Facta karta testamenti v kalendas martii. Era millesima xviii.ª Ego gaudinas et uxor mea conposta in anc kartula testamenti quod fieri uoluimus manus nostras r++oborauimus.

donnon test. —Arias test. —Floride test. —iacob test. —Aluitu test.
Viadeir test. —abonazar test. —Veila test. —Zuleiman test. —Gudesteo test.
Recemiro test. —Salude test. —Abzag test. —Mestulio test. —Leouildo test.

CXXVIII

Ex Libro Testamentorum *Laurbanensi hausimus.*

980

Testamentum de talauelro

Domnis inuictissimis hac triumphatoribus sanctisque martiribus sancti mametis et sancti pelagii et sotiorum eius corum baselica esse scita in loco predicto subtus montis lauribanus secus ribulo mondeco suburbio conimbrie quos patronum abere uelle et quos propagatorem apud pium redemtorem desideramus. Ego nos exiguos famulos dei bahri et trunquilli cum peccatorem *(sic)* mole depressos placuit nobis sanus sana mente integroque consilio mente perfecta pacisque uolumtas ut adimpleremus lex quod gloriosos principes nostri constituerunt. Et ideo nos pertimescentis dies magni iudicii ne repentina mors sub occasione nobis eueniat placuit nobis ut faceremus ad ipsius loci et sanctorum altariorum uestrorum kartula testamenti de hereditate nostra propria que abemus in uilla talabario in quinione de iben hocem uno agro de riu usque in monte in abdemna de una pars filios de homeite beate memorie et de alia pars sic similiter terra qui fuit de leopicini presbitero. et una uinea qui est in quiris iacente iusta iohanne iben alualiti et de alia pars uinea de auripino. et damus uobis nostras ecclesias uocabulo sancti micaheli arcangeli et sancti petri apostoli in uilla tentugal et in uilla arquanio sancte Eolalie semper uirginis concedimus firmiter ut diximus. Ita sic concedimus cupo de xxxx modios et cupa de xxxx quinales in quem ipso fructo se coleat et pro memoria nostra deseruiat. Sub ea tamen uidelicet rationem seruatam ut in uita nostra nobis deseruiat et post obitum nostrum iuri monasterii permaneat. Siquis tamen quod fieri credimus *(sic)* aliquis omo uenerit uel uenire conaberit contra unc nostrum factum in primis sit excomunicatus et cum iuda traditore abeat participio in eterna damnatione. et insuper quantum auferre conaberit in quattuor dublo componat et ad iudicem solidos D reddat. Facta karta testamenti v° kalendas iunias. Era millesima xviii.ª Nos superius nominatim bahri et trunquilli quos elegimus confirmamus ++.

CXXIX

Pactum venditionis dimidiae partis cujusdam praedii extra moenia Conimbricensis civitatis siti. Charta autographa, ex scrinio Monasterii Laurbanensis in Publicum Archivum delata, textum nobis suppeditavit.

980

Christus. In christi nomine ego cresconio uobis domno primus abba cum collatio uestra. Annuit mici adque conplacuit per bone pacis uoluntas nullus cogentis imperio nec suadentis artigulo ut uinderem uobis mediatate de mea corte quem abeo in arraualde de conimbria et est ipsa corte secus eclesie sancti petri et alia parte uestra corte et tercia parte kasa de zalama iben floresindo et quarta parte corte de emulaz et de suos filios. Vendo uobis mediatate de ipsa corte simul cum illa kasa que est contra uestra corte et illa ficaria qui est ante illa kasa.

Digitized by Google

Et accepit de uos pretium aderatum et definitum in LXX et V solidos argenteos que mici bene conplacuit. uos dedistis et ego ex integro accepi et aput uos nicil remansit in deuitum. Abeatis adeatis et in perpetuo uindicetis uos omnis posteritas uestra. Siquis tamen quo fieri non credo aliquis homo uenerit ad inrupentum hanc kartula uenditionis que in iudicio post parte uestra auctoricare uel uendicare non potuero pariem post parte uestra ipsa corte et ipsa kasa duplata uel triplata. Et hanc kartula uenditionis plenum obtineat roborem et perpetue firmitate. Facta kartula uenditionis sub die II idus nobembres. Era millesima XVIII.ª

Ego cresconio in hanc kartula uenditionis quod fieri uolui et relegende cognobi manu mea +.

qui preses fuerunt. dulcidio iben abolmudar test. —iunizi iben salut test. —abamor mestalio iben abamor test. —ebrahim iben salut test.

abscogaleile iben salut test. —cundemiro iben zoleiman test. —heicar iben florit test.

beniamin diagonus notuit.

CXXX

Donationem hanc amplissimam villae* de Traxede *et aliarum ex autographa charta, olim in scrinio Laurbanensis Monasterii, nunc vero in Publico Archivo servata, descripsimus.

981

Ob honorem domini nostri ihesu christi et sanctorum gloriosissimorum martirum sancti mametis et cetera sanctorum pignera qui in eodem loco sunt recondita in loco nominato urbanensi cenobio suburbio colimbrie. Ego famulo dei gundisaluo muniz et uxor mea mamodona cum peccatorum nostrorum mole depressos in spe fiduciaque sanctorum meritis respiramus non usquequaque disperatione deicimur qui eciam texte consciencie reatui nostro criminis sepe pauescimus ut per uos tandem sanctissimi martiris reconciliari mereamur a domino deo nostro. Et quia scriptum est —Vouete et reddite domino deo uestro— Ego famulo dei Gundisaluus et uxor mea mamodona Placuit nobis sano animo integroque consilio mente perfecta pacisque uoluntas ut faceremus ad ipsius loci et sanctorum sancti mametis et sancti pelagii textum scripture testamenti series benefacti de omni nostra hereditate quam habemus de uilla nostra propria que uocitant Traxede cum suo monasterio discurrente ribulo adon prope ipsius ripa ipso monasterio cum omni ornatu suo. Cruces calices coronas capsas et uelas templorum uel omni ornatu ecclesie. Adicimus etiam alias uillas ad ipsum monasterium deseruiendum Ecclesia de traxedilina ubi est sepultura eius cum adiussionibus suis cum uilla genestosa. Et de alia parte uilla negosela que diuidet per arcas cum monte mauraz et trauanca. et dedimus in cubitu dextro per arcas que diuidet cum paradela per lomba usque in ribulo adon et ultra ribulo adon uilla que uocitant papizinos Et alia uilla olibaria de currellos cum suo monasterio et cum suos dextros et uilla de siluares cum suis terminis antiquis Et uilla de sancto iohanne de teliada et uilla de ragolfe. Ita omnia que notauimus ab integro uobis concedimus pro remedio anime nostre et parentum nostrorum diue memorie ut sit in sustentatio fratrum in luminariis altariorum uel elemosinis pauperum. Siquis tamen quod fieri minime credimus et indubitanter tenemus aliquis homo uenerit uel uenire conauerit de nostris propinquis uel de extraneis contra hunc nostrùm factum ad inrumpendum in primis sit excomunicatus a sancta communione et cum iuda christi traditore habeat participium in eterna damnacione et pro damna secularia aflictum ipsud quod auferre temptauerit in quadruplum componat et post parte iudicum D solidos. et hunc nostrum factum plenum obtineat roborem. Facta series testamenti XI kalendas ianuarias. Era T X VIII. Ego gundisaluus muneonis et uxor mea mamodona qui anc cartam testamenti iussimus facere et cum idoneis testibus confirmare et cum propriis manibus nostris confirmauimus ++.

Sub christi nomine Viliulfus episcopus colimbriensis sedis conf. —Sub christi nomine Iquilani episcopus uisiensis sedis conf. —Sub christi nomine Iacobus episcopus lamezensis sedis conf.

Rodesindus frenandiz conf. —Tedon suariz conf. —Telo aloitiz conf. —Menendus gunzaluiz conf. —Fernandus gutieriz conf. —Osorio ouequiz conf.

Beniamin diaconus notuit.

Digitized by Google

CXXXI

In Libro Testamentorum *Laurbanensi invenitur.*

981

Testamentum de gudesteo de recardanes

Domnis inuictissimis hac triumfatoribus gloriosis sanctisque martiribus sancti mameti et sancti pelagii et sotiorum eius martirum quorum baselica esse scita in locum lauriba*n*us territorio conimbrie. Ego exiguo famulo dei gudesteo cum peccatorum meorum mole depresso Placuit mihi ut facerem ad ipsius loci et sanctorum altariorum uestrorum cartula conceptionis de terras quam habeo in uilla recardanes que conparei de eirigo et sunt IIIs lareas. una larea que se leua de uallo de castiniarias et plega in ribulo de agada et habet in amplo IIos passus et cubito et alia larea qui iacet in uarzena maior leua sse de monte et plega in ribulo abet in amplo passus IIIs et alia larea qui se leua de media uarzena et plega in ribulo habet in amplo passus IIIor et IIos cubitos. Et XXXXs modios milio et IIIs cupos concedo post parte monasterii. Siquis tamen quod fieri minime credo ut aliquis homo uenerit anc cartula testamenti *(sic)* sit excomunicatus ad sancta communione sit segregatus et insuper pariet de quo contaminatum fuerit duplatum. et anc scriptura plena obtineat firmitate. notum die Xo kalendas ianuarias. Era millesima XVIIIa. Ego godesteo manu mea r++oboro.

Eigo test. —Fromarigo test. —Ascarigus test.
Frater andre test. —Johanne test.
dominicus presbiter test. —Gondesindo test.
Sagadus presbiter scripsit hic fui.

CXXXII

Ex Libro Testamentorum *Laurbanensi descripsimus.*

981

Testamentum de palos et de lamas de gunzaluo mendiz

Hob onorem domini nostri ihesu christi et sanctorum gloriosissimorum martirum sancti mametis et cetera sanctorum pignera quod in eodem loco sunt recondita in loco nominato urbanensi cenobio suburbio conimbrie. Ego famulo dei gundisaluus menendiz cum peccatorum meorum mole depresso in spe fiduciaque sanctorum meritis respiro non usquequaque disperatione deicior qui etiam texte conscientie reatui meo criminis sepe pauesco ut per uos tandem sanctissimi martiris reconciliari merear a domino deo nostro. et quia scriptum est —Vouete et reddite domino deo uestro— Et ideo ego exiguo famulo dei iamdicto gundissalus menendiz placuit michi sano animo integroque consilio mente perfecta pacisque uolumptas ut facerem ad ipsius loci sancti mameti textum scripture testamenti series benefacti de omnia mea ratione quam habeo in uilla uocitata palos secus ribulo uauga quarta portione de ipsa uilla ab integro per omne suos uicos et terminos anticos. et diuidet ipsa uilla cum uilla palaciolo et de alia parte uilla de padazanes et belli et alcorauin et christoualanes. et diuidet per montis meison frido et per uilla de hanni quod est de domna palla. Et de uilla lamas quarta portione integra per suos terminos anticos. concedo post parte monasterii iamdicti in ipsas uillas iam dictas quarta portione ab integro quantum mihi competet inter meos heredes pro remedio anime mee et parentum meorum diue memoria ut sit in sustentatio fratrum in luminariis altariorum uel elemosinis pauperum. Siquis tamen quod fieri minime credo et indubitanter teneo aliquis homo uenerit uel uenire conaberit de propinquis meis uel de extraneis contra hunc meum factum ad inrumpendum In primis sit excomunicatus a sancta communione et cum iuda christi traditore habeat participio in eterna damnatione. Et pro secularia damna aflictum ipsud quod auferre temptauerit in quadruplum componat et post parte iudicum solidos Dos Et hunc textum scripture plenum obtineat roborem. Facta karta testamenti XIo kalendas ianuarias. Era millesima XVIIIa. Ego gundisaluus menendiz in anc kartula testamenti quod fieri uolui manu mea r++oboraui.

Veremudus rex. Prolix domni ordonii. —Sub christi nomine uiliulfus dei gratia episcopus colimbriense sedis conf. —In christi nomine ikilani gratia dei episcopus uisense sedis conf. —Sub christi nomine Jacobus

Digitized by Google

dei gratia Episcopus lamezense sedis conf. —Gutierre didaz conf. —Tello eloritiz conf. —Menendo gundisaluiz conf. —Rodorigo sarraziniz conf.

Tedon aldretiz conf. —Gundisaluo aluariz conf. —Rodorigo sarraciniz conf. —Gundisaluo didaz conf.

CXXXIII

Ex Libro Testamentorum *Laurbanensi descripsimus.*

981

Testamentum de recardanes in ripa de agada

Hob honorem domini nostri ihesu christi et sanctorum gloriosissimorum martirum sancti mametis et cetera sanctorum pignera qui in eodem loco sunt recondita in loco nominato hurbanensi cenobio suburbio conimbrie. nos quidem exiguos famulos dei fredenando sandiniz et uxor mea geluira Cum peccatorum nostrorum mole depressus in spe fiduciaque sanctorum meritis respiramus non usquequaque disperatione deicimur qui etiam texte conscientie reatui nostro criminis sepe pauescimus ut per uos tandem sanctissimi martiris reconciliari mereamur a domino deo nostro. et quia scriptum est —Vouete et reddite domino deo uestro— et ideo nos supranominati fredenandus et geluira placuit nobis ut faceremus ad ipsius loci et sanctorum altariorum kartula testamenti series benefactis de tertia de uilla nostra propria uocitata recardanes in ripa de agada quomodo iacet cum uentosa et antolini comodo illas obtinuit sandinus suariz et uxor sua Exemena. Et habemus ipsa tertia integra per sortem diuisionis cum nostros iermanos. Homnia quod diximus ab integro uobis concedimus cum quantum in se obtinet. Siquis tamen quod fieri non credimus aliquis homo uenerit uel uenire conaberit qui unc nostrum uotum infringere temptauerit in primis sit excomunicatus ad sancta comunione et cum iuda traditore habeat participio in eterna damnatione et insuper quantum auferre temptauerit in duplo uobis conponat et post parte iudicum D^{os} solidos conponat et C^{m} flagellas suscipiat. Et hunc nostrum factum plenam obtineat roborem. Adicimus huic in loco et sancto cenobio liuerto nostro nominato teodemiro aluitiz et sua uxor ermesinda pro remedio anime nostre. Iterum adicimus ibidem ut per singulos annis de nostras salinas de concliaria dent post parte monasterii XX^{i} modios de sal. Era millesima $XVIII.^{a}$ Nos autem fredenandus et geluira in anc kartam testamenti quod fieri uoluimus manus nostras r++oboramus.

Gundisaluus muneonis conf. —Suario sandiniz conf. —Ranemiro gunzaluiz conf. —Menendo gunzaluiz conf.

Suario erotiz conf. —Pelagio liedroniz conf. —Meliazar iben alcapzor conf. —Beniamin diaconus scripsit.

CXXXIV

In Livro de D. Mummadona, *sic dicto, invenitur.*

982 *(?)*

Carta de villa fornos

In dei nomine. Ego tradilo conuersa vobis sobrinas meas Ermosinda conuersa Tadilo conuersa sesilli conuersa Ebrili conuersa Placuit mihi per bone pacis et uoluntas asto animo ut facerem uobis iam dictas textum scripture firmitatis de omne mea hereditate que abeo in uilla fornos et habe iacentia inter tamiga et durio subtus monte de aradus territorio anegia. damus uobis illa atque concedimus de omne ipsa hereditate III^{a} integra quantum me corpede *(sic)* inter fratres meos uel heredes. concedimus uobis atque confirmamus in terris montes fontes aquis pascuis atque paludibus terras ruptas atque dirruptas petras mobiles uel immobiles mazaneiras castineiras vineas uel omnes pomiferas siue etiam sesigas molinarum et omne domum meam cum suis intrinsecus domorum cubos cupas lectos mensas catedras uel quantum ibi ad prestitum hominis est. confirmamus uobis ipsa III^{a} integra et insuper casale que dicent uiniale quod fuit de auia nostra ermecundia. confirmamus uobis atque concedimus ut abeatis uos firmiter ipsa hereditate siue in uita mea siue post obitum meum in uestro iure sit tradita atque confirmata et de nostro iure sit abrasa et in uestro dominio sit tradita et concessa. Siquis tamen quod fieri non credimus aliquis homo contra hanc cartula firmitatis ueneris uel uenerit ad inrumpendum an nos an

Digitized by Google

alius in uoce nostra an unus ex progeniis nostris In primis ut sit extraneus a corpus et sanguinis domini nostri ihesu christi non accipiat communione et cum iuda domini traditore luat penas in eterna dampnatione. Facta cartula firmitatis x° v° kalendas agustas. Era M.XX.ª Trudilo conuersa in hac cartula firmitatis manus meas roboro.

Solmirus presbiter test. —Felicis presbiter test. —Teoderedus test. —Bonacinus presbiter test.

Gontemirus confesso conf. —Gregorius presbiter conf. —Seremanus presbiter conf. —Arualdus diaconus conf.

Flomaricus dominicus test. —Marcus confesso conf. —Froila confirmo —Sangemiro conf. —Ordonius presbiter notauit.

CXXXV

Charta venditionis cujusdam agri in pago Sumlani siti. Desumpsimus ex **Livro Preto** *Conimbricensis Sedis.*

982

Carta donationis

In dei nomine ego iliseo et uxori mea sendina rando et uxori mea flamolina argileoua *(sic)* framila et uxori mea trudili Placuit nobis bone pacis uoluntas nullus metum pertimescentis sed propria nobis accessit uoluntas ut ubi donaremus tibi sumla et uxori tue gudilo sicut et donamus ut ualleat donacio sicut et uendidit larea de terra in uilla sumlani territorio portugal et iacet iusta larea de uilifonso et de alia parte larea de nandulfo et donamus uobis ipsa larea super uestra mensa ad pane et ad carne et ad bibere uos donastis et nos accepimus. Ita ut de hodie die uel tempore de iuri nostro sedeat abrasa et in iuri uestro sit concessa ut habeatis uos et omnis posteritas uestra iuri quieto temporibus seculorum quicquid ex ea agere uel facere uolueritis libera in dei nomine habeatis potestate. Siquis omo uos pro id calumniare uoluerit an uoluerimus quomodo habeatis licencia adprehendere de nos ipso que in carta resonat duplato uel quanto ad uobis fuerit meliorado et uobis perpetim habitura. Facta cartula firmitatis XVI kalendas septembris. Era M XX.ª Iliseo et uxori mea sendina rando et uxori mea flamolina sumla et uxori mea argileoua flamila et uxori mea trudili in hanc cartula donacionis manus nostras roboramu+++++++++s.

Gudesteo test. —Sumla test.

Vidragildo test. —Mirone test. —Viliuado test. —Frater bagino test.

Gotermias test. —Fufilia buualensis test. —Mirone test.

Sisualdo test. —Fraino test. —Fredenando test.

Viroerla notuit.

CXXXVI

Ex **Libro Testamentorum** *Laurbanensi hausimus.*

982

Testamentum de recardanes et de belli in ripa de uauga

Non est enim dubium set multis manet notum eo quod fuit suario sandiniz absque filiis legitimis et dum uenit ad ora exitus sui adcomendauit sua causa et suas hereditates ad suo iermano fredenando sandiniz que misisset sua causa pro sua anima in monasteriis in ecclesiis in pauperibus uel in captiuis ut cuncta sua causa per sua manus fuisset distributa. Interque memorauit ipse suario sandiniz et diligenter adcommendauit ad ipse domno fredenandus ut uillas nominatas recardanes cum suos uiccos nominatos antolini et uentosa qui sunt in ripa de agada et alia uilla que dicunt belli qui est in ripa de uauga ipsas uillas iamdictas cum omne suas aprestationes ut testasset eas post parte monasterii laurbanensi pro remedio anime sue. Ideo ego fredenando ad uicem persone iermani mei suarii adimplendo illius uolumptatem uel petitionem hanc scriptura facere elegi ut ipsas uillas iamdictas omne suas rationes quantum illi ibidem quadrat inter iermanos et integro post parte monasterii iamdicti. Ego quidem famulus dei fredenandus ad uicem persone iermani mei suarii uobis domno primus abba uel fratribus tuis ad aulam monasterii uocabulum sancti mametis Placuit mihi ut uillas iamdictas recardanes cum suis uicis qui est in ripa de agada et alia uilla qui dicunt belli qui est in ripa de uauga per suis terminis antiquis uel quantum ad prestitum ominis est ut uillas ipsas iamdictas sint ex tota sua ratione post parte monasterii uestri

Digitized by Google

traditas ut sint in sustentatione fratrum in subsceptione ospitum in luminariis altariorum uestrorum et in redemptione captiuorum. Siquis tamen quod fieri non credo aliquis homo uenerit uel uenire conaberit qui unc uotum iermani mei infringere temtauerit In primis sit excomunicatus a sancta communione et cum iuda christi traditore habeat partem in eterna damnatione et pro secularia damna legum aflictus pariet ipsud que auferre temptauerit in duplo conponat post parte monasterii Et post parte iudicum solidos ɒ.os et hanc series testamenti plenum obtineat firmitatem. Facta series annuntionis uel testamenti sub die kalendas septembris. Era millesima xx.ª Ego fredenando sandiniz in anc series testamenti quod fieri uolui et religendo cognoui manu propria r++oboro.

Sub christi nomine uiliulfus episcopus colimbrie sedis conf. —Gundisaluus erotiz conf. —Tedon aldretiz conf. —Rodorigo sarraciniz conf. —Suario erotiz conf.

Vermudo aceriariz conf. —Trastemiro eldretiz conf. —Froila songemiriz conf.

CXXXVII

Quidam Julius et uxor dant Donani Zalamizi uxorique ejus dimidiam partem bonorum quae in pago Osella possidebant. Hoc pactum (quod medio aevo incommuniationis *dicebatur) invenitur in charta autographa, olim in scrinio Monasterii Morariensis, nunc in Publico Archivo servata. Edidit jam* Ribeiro (Dissert. Chronol., T. I, Append. N.° 7).

983

Christus. In dei nomine ego iulio et uxor mea onorada placuit nobis atque conuenit nulus que congentis inperio nec suadentis articulo set probria nobis aczesit bone pazis uolumtas asto animo intecroque consilio ut fazimus uobis donani zalamizi cartula inconmuniazionis de omnia nostra eredidate quanda que auemus in uilla que uozidant osella subtus monte codale secus ribulo camia. incomuniamus uobis in ipsa uilla iam prenominada de omnia nostra ercdidade mediedade siue de parentela comodo et de conparadela per u illa podueritis inuenire per suos uizos et suos terminos anticos montes fontes pascus padulibus terras caluas ruptas uel baruaras aquas aquarum sesegas molinorum domus cum intrinsecus eorum cubas cubus lectus cadederas mensas trepezas ut quiquit ad prestidu ominis est quanta quecumque auemus uobis mediedate conzedimus ida ut de odie die et tempore siat ipsa eredidate de iuri nostro abrasa et in uestro dominio siat tradida uel confirmada aueadis teneadis et in perpedu uendizedis. siquis tamen quod fieri non credimus aliquis omo uenerit uel uenero contra anc cartula incomuniazionis et uobis illa non autorigauerimus post uestra parte comodo pariemus ipsa eredidate de qua agitur dublada. facta cartula incomuniazionis sub die quod est era millesima xxi.ª vi kalendas martias. iulio et uxor mea onorada manus nostras ++.

menendo test. —patre test. —dorio test. —pederagildu *(?)* test. —zibrianu test.

gendo test. —zidello test. —mesendo test. —ualentinu test. —eldemiru test. —zamario quodo *(sic)* noduit et scripsit.

CXXXVIII

Hujus amplissimae donationis, a Gundisalvo Menendi Monasterio Vimaranensi facta, autographa charta labente saeculo XVIII in scrinio Collegiatae Vimaranensis adhuc servabatur; sed postea aut amissa aut deleta est. Exemplare ex eadem charta desumptum, eaque tempestate descriptum, in nostrae Academiae bibliotheca custoditur. Id nobis textum praebuit. Lectiones varias ex Livro de D. Mummadona, *in quo illud tam insignis muneris documentum translatum est, adjecimus.*

983

Sub[1] Imperio Sancte et Individue Trinitatis Patris, et Filii, et Spiritus Sancti. Dominis Invictissimis, Gloriosis, atque Victores, mundique triumphatoribus, Sanctis Martiribus Celestis[2] Glorie luce perfusos, et premium Beatitudinis laureatos, quorum Baselice[3] fundate[3] cernuntur in loco nuncupato Morarie fundo, inter bis amnes utrasque Aves, sive et inter duorum Alpes Unione, et Cabalorum montes, suburbio Bragarense[4], haut[4] procul a Ter-

1 Karta de moreira et de ecclesia sancte teele et de armir et de uilla coua
Svb

2 celesti
3 basilica fundata
4 bracarense aut

Digitized by Google

nas Calidas, et deorsum Ponte Lapidea : id est Sancte Thecle[5] Virginis, et martiris Christi, cum ceteris innumerabilium Reliquie Martirum, Apostolorum, Pontificum, Virginum, et[6] Confessorum. Ego exicuus[7] Famulus Christi, licet indignus, Gundesalvus[8], ob Divali Imperio, et vestre celsitudinis Gloriamque vestrorum meritis respiramus, non usquequaque desperatione dejicimur[9], sed plenam fiduciam vestris[10] confido, ut piaculorum meorum nexibus absolutis, interventu vestro tandem reconciliari merear[11], vestroque et Sanctorum omnium suffragio, fida supplicatione, votis omnibus imploro. Ideoque Devotioni[12] mee extitit, ut ex donis, que mihi Dominus contulit, et largitionis sue atribuit[13], Aulam clementie vestre votis congrui[14] rederem[14], reminiscentem Divini Oraculi, ita dicentis : Vovete et redite[15] Domino Deo vestro : simili quoque modo manu fortis ille, Divino repletus[16] Spiritu, intonat dicens : Quod accepimus de manu tua, Domine, dedimus tibi. Ubi cum voce orationis, et Provetie[17] subjunxit[17] dicens : Presta, Domine, ut semper in veneratione[18] mens ista permaneat. Unde et[19] Ego serbus[20] Christi Gundesalvus[21] in simplicitate cordis mei, eruditis exemplis letus offero, atque concedo Altaribus glorie vestre ipsa Villa superius comprehensa[22] per omnes suos terminos, per areas[23] antiquas, petras concavas, seu burgatas, et sculptiles[24], cum ageris[25] terrarum, saltim fictiles petrarum hinc atque ultra ribus[26] in ea discurrentia, quos ipsi termini intercludunt[27]; ut ab odierno[28] die, et tempore, cum vineis, pomeriis, harboribus[29], aquis, montibus, domibus, atque utensilibus[30], pascuis, paludibus, cunctisque, ominis[31] usibus devetur[32], Domui Sancte Marie Virginis et genetricis[33] Domini nostri[34], et Salvatorem Dominum nostrum, cum Apostolis Martiribus, virginum, et confessorum, quorum in cenobio Vimaranes sunt recondite reliquie, pro remedio anime mee, et indulgentiam peccatorum meorum jugiter inserviat, et quantum[35] ad[35] Domum ipsius Sancte Marie, vel ipsis sanctis, cum Beata Thecla[36] offero pro mea quinta, illud concedo eandem fundo, secumdum ea[37] comutavi[37] cum mea cognata Adosinda, post decessu[38] germani mei Ranimiri[39], pro quo de nos accepit predio nuncupato cajide[40], cum cunctis ajunctionibus[41], suisque prestationibus. Adicimus etiam huic loco Sancto Villam[42] de[43] Armiri[43], que fuit de Guntina[44], nutricem Regis. Simili modo et pumerios, qui[45] fuerunt de Fafila, et alio de Visclario, qui sunt de Ecclesia prope Sancti Martini Episcopi. Et in Villa Cova, quantum ibidem habuit Egas, que comutavimus[46] cum fratres de Vimaranes, pro illud, quod fuit de Moabita Meffarraie[47] in Armiri, sive et ipsa[48] Villa Cova, quantum ibidem habuit[49] Patruina, et ratione de Adosinda, que comparavimus de filio suo Mito.

Concedimus etiam ibidem incomuniatos[50] nostros de Barrosas, quantos ibidem habemus, ut serviant ad ipsa casa post obitum nostrum. Et[51] adicimus etiam ad Aulam ipsius pumare in Negrellus[52], quos[52] fuit de Segeredu[53] Danielis[53].

Concedimus ipsa villa desuper nuncupata Moraria, et ejus Ecclesie[54] Sancte Tecle cum omnibus hereditatibus quod in hoc testamento[55] resonant, Adsiterio[56] Vimaranes, ut Abbatem, Fratres, Monacus, vel sorores in loco ipso Vimaranes ibidem consistentium[57], vel qui sub Regule Institutionis ejus Domino servierint, et pompa hujus seculi abrenuntiaverint, et vita sancta deduxerint, caste, pie, et sobrie vita[58] subduxerint, et confesionis[59] normam, vel Sanctorum Patrum exemplis cenobitarum fuerint degentes, et sancte conversationis persistentium, sint eorum profectibus[60] pereniter[60] profuturis, et de juri nostro abstultis, eorum utilitatibus prosint perpetim habituris.

Addimus[61] etiam ipsius Sancte Ecclesie non solum hoc, quod literis exaratum est eis ibidem inservire; verum etiam quod adhuc augmentare[62] volumus, que presto non est, et temporis oportunitate non sinit ipsa ecclesia tribuenda, Deo annuente disponimus in ministeriis, scilicet, que Sacris Ordinibus sunt necessaria, id est, libros, cruces, calices, signos, vela, vel turabula[63], seu candelabra, necnon et cuncta, que Sanctorum Ordinum sunt

5 tecle
6 uel
7 exiguus
8 Gondisalbus
9 deicimus
10 uestris meritis
11 domino merear
12 deuocioni
13 attribuit
14 congruis redderem
15 reddite
16 aflatus
17 profecie subiungit
18 uenerationc tua
19 *deest*
20 seruus
21 Gundisalbus
22 conprehensa
23 arcas
24 scultiles
25 agreres
26 riuus
27 inter concludunt
28 hodierno
29 arboribus
30 utensibus
31 omnibus
32 debetur
33 genitricis
34 seu
35 quantus a
36 tecla
37 eam commutaui
38 discessu
39 ranemiri
40 cagidi
41 adiuncionibus
42 uilla
43 *deest*
44 gutina
45 que
46 commutamus
47 mafarraie
48 ipse
49 abuit
50 incommuniatos
51 *deest*
52 negrellos quod
53 segeredo danielit.
54 ecclesia
55 testamentum
56 adsisterio
57 persistentium
58 uite
59 confessionis
60 profestibus perhemniter
61 Adicimus
62 aucmentare
63 turibula

Digitized by Google

competentia[64], mente promptissima promittimus[65] adimplenda, et Sacris[66] Altaribus offerenda inibi deservientium concedimus profutura. Spondimus[67] etiam in[68] ipsius loci nostro in tempore fideliter deservire, et eis adminiculum, quod prestare potuerimus, devota mente, et firma intemptione[69] per omnia adjuvare; ac sicut ipso loco juri nostro debito mansit, vel manere potuit, aut poterat[70], omnia cum omni voce, et persecutione Aule ipsius Sancte Marie Virginis de cenobio Vimaranes, vel servos, et ancillas Dei, hic permanentes, offerimus, perpetualiter possidenda.

Quem[71] tamen scripture[72] basilice vestre traditam et thesauris glorie[73] vestre reponimus, et cum omni vigore mansura decrevimus, qualiter ex presenti die, et tempore juri vestro pateant possidenda, et in perpetuum vindicanda. Filiis quoque nostris, saltim neptis, aut trineptis, seu[74] prosapie nostre precipimus, ut sint ipsorum Monachorum[75], ibidem regulari degentes, ut sint illis amodum Defensores, et in eorum profetibus[76] supradicte Ecclesie[77], vel ibidem habitantibus scutum defensionis contra quoslibet[78] adversantibus illis in celo[79] Domini[79], et timore Christi, per concilium[80], et collatione fratrum, vel servorum Dei, ubi diximus, de Vimaranes; non sibi ex ipso loco aliquid vindicantes, vel munusculum accipere presumentes; sed in defensione eorum, ut diximus, precipimus ocursuros, et in presentia Principum, vel judicum, seu Pontificum vocem ipsius Ecclesie, vel cultorum ejus intendant post[81] parte confessionis de Vimaranes defendant, ut aymus[82], tam filii nostri, et nepti, seu trineti[83] hoc[83] adimpleant, et compleant. Quamquam etiam[84] omnis[84] Posteritas nostra, vel viscera nostra devotione et voluntate implere mandamus, et autorigare[85] usque in perpetuum[86] mandamus, simulque ordinamus mercedem a Domino per hoc consecuturos, et Benedictionem[87] ipsorum Sanctorum, et hic, et in eternum adepturos. Ut tam in vita nostra, quam etiam post excessu nostro nullis inibi cujus[88] testamentum facimus, licitum sit ipsum locum transmutare, vel contramutare, saltim vendere[89], seu donare, non a Rege, non a Comite, vel ad Episcopo, aut alia confessione, nisi in ipso cenobio perpetualiter habitantes, ut supra prescriptum est. Precipimus tantumodo ut[90] noster filius, aut sobrinus[91], neptus, vel trineptus, quisquis[92] fuerit ex Prosapie nostre, non damus illis[93] licentiam de hoc[94] opusculo aliquid auferre, nec[95] potestative[95], nec[95] presumptive[95], nec[95] pro[95] qualive[95] via, aut dicendi : Hereditas Patrum meorum aut Avorum, aut de Bisauio : et dicendi : Mea est possidendi ista hereditas, sicut[96] solent multos talia dicere, vel facere : quisquis illum voluerit facere, ut nostrum irrumpat votum[97] : si fuerit filius, qui hec[98] talia presumat[99], de Corpus Christi, et sanguinem ejus, quod est potaturus, illi[100] sit extorris[101] sedis ejus, et habitaculum[102] post excessu[103] illius, ubi satan obtinet ducatus[104], et ille Principatus[105] : si fuerit sobrinus extra sedeat, et expulsus, et de Christi habitaculum[106] Paradisus extraneus : et si fuerint nepti, aut[107] trinepti, aut ex Prosapie nostre, qui hunc[108] devotionem nostre temerarie inmodice voluerint inrumpere[109], Deus adimpleat votum nostrum : et qui talia presumpserit, et[110] hoc opus, ut diximus, pena sit[111] luitatus[111] in ignem eternum habitaculo ejus; non resurgant cum Sanctis, sed cum diabulis[112], nec[112] resurgant cum Christo, sed cum demone habeant participium[113], qui hunc votum[114] nostrum irrumpere voluerint[115] in aliquo, vel inmodice, quantum est momento[116]. Equidem[116] jure damus, et promittimus habendi, et ponendi[117], qui in ipsius loco[118] duxerint[118] vitam Monasticam, regulam sub pretextu[119], et regimine fratrum, vel sororum, servorum Dei, vel Ancillarum degentes, et normam Patrum deducentes in fundo Vimaranes, ad ipsius concedimus loco, pro tegumento[120] omnium fratrum, uel[121] sororum, advene, et peregrini, egeni, et pauperem[122], qui[122] sub manu Abbatis de Vimaranes[123] fuerint[123], tam hospitum[124], quamquam[124] etiam omne genus hominum habeant inde victum, et vestitum; habeant inde consolationem, simulque et[125] tolerationem, vel[126] illis sint[127] adtributa licentia, et perfecta sempi-

64 conpetencia
65 promitimus
66 sanctis
67 Spopondimus
68 *deest*
69 intencione
70 poterant
71 que
72 scribture
73 ecclesie
74 uel suprinus seu
75 monacorum
76 profestibus
77 sancte ecclesie
78 quolibet
79 zelo dei
80 consilium
81 et post
82 aimus
83 trinepti hanc
84 omnis etiam
85 octorgare
86 sempiternum
87 benedicione
88 cuius hoc
89 uenumdare
90 aut
91 suprinus
92 quicquid
93 illi
94 hanc
95 ne potestatibus no presumptibus ne per qualibe
96 ut
97 modum
98 hoc
99 presumpmat
100 ad extremum illi
101 exterros
102 abitaculum
103 exessu
104 ducatum
105 principatum.
106 habitaculo
107 uel
108 hanc
109 irrumpere
110 de
111 sint luiturus
112 diabolis, non
113 participio
114 factum
115 uoluerit
116 monento. et quidem
117 possidendi
118 loci deduxerint
119 pretexto
120 tegumentum
121 et
122 pauperum que
123 vimaranis fuerit
124 ospitum quemquam
125 *deest*
126 ut
127 sit

Digitized by Google

terna clementia, et nos ante deum merces[128] copiosa, et remuneratio digna usque in sempiterna per secula; quo[129] et jurationi confirmo, per Divini Nominis eternitatem[130], quia contra hanc meam spontaneam voluntatem hujus series testamenti numquam ero venturus ad irrumpendum.

Siquis tamen hunc factum nostrum, quod pro abluvicione[131] peccatorum meorum decrevi facere, temerarius, vel presumptor[132] ex Prosapie mee[133], sive extra colonus saltim, quisquis ille fuerit, sit ab omni cetu Christianorum consortio[134] privatus, ab Ecclesia Catholicorum maneat excomunicatione multatus, ad Corpus, et Sanguis[135] Domini Nostri Iesu[136] Christi Mediatoris Redemptorem non accedat, sed confusus permaneat : maledicant ei, qui[137] maledicunt diei, qui[138] parati sunt suscitare Leviatham[139]. In presenti evo placa[140] divinitus percusus[141], amborum[141] videns lucerne frontibus carens lumine pribetur[142] atque lepra[143] cortix[143] stipatus[143] scaturientibus vermibus sit devoratus, cumbiothenatus[144] deputatus, et iude proditoris Domini heres effectus, pari[145] pena sit luiturus, atque in synodo[146] hujus[146] malo[146], sive concilia judicum quoactus, propter solam improbam voluntatem addictus[147], dua[147] auri talenta conuictus[148] post ipsius Sancti Monasterii persolvant, et hec scriptura firma permaneat, et integerrima cuncta per omnia. Facta series testamenti II[149] nonas julii. E.[150] T.XX.I.ª[150]

Ego denique seruus Christi Gundesalbus[151] hunc series testamenti quod in honore Saluatoris Nostri Hiesu[152] Christi, cum multorum sanctorum, et Acisterio[153] S.[153] Thecle[153] Virginis fieri malui, ad Vimaranes decerno[154] permansurum, et manu propria, Deo annuente, ex voto ultroneo confirmo +[155].

Sub ea tamen videlicet ratione servata : si super me conjux mea Ermisinda[156] duxerit[156] vitam, et ab ipsius Moraria[157], et S.[158] Tecle quesierit venire moram faciendum, mense, aut[159] duos, pro nobis ibidem Missas facere, et pro anima nostra orare, licentiam ei damus pro isto : Et quando fuerit se, relinquat eam post parte cenobio[160] Vimaranes[160], ubi deincept[161], et amodo decernimus perpetim habendi, et possidendi juri quieto[162].

Osorius[163] Ovequis[163] confirmans. —Fafila Odaris[164] confirmans. —Velascu[165] Eneguis[165] confirmans. —Pelagius Menendis[166]. —Fromarigu[167] Odoris[167]. —Sanbati Alvitis[168]. —Lizenius[169] Pepis[169].

Suerius[170] Gutierris[170] conf. —Gundesalbus[171] Menendiz conf. —Froia[172] Munius[172]. —Bera[173] Muniuz[173]. —Velascus[174] Anezi[174]. —Enegu[175] Muniuzi[175]. —Albura[176] Pepizi[176]. —Pepi[177] Ranulfis[177]. —Tellu[178] Guntigiz[178]. —Flaynu[178] Didazi[178]. —Kintila[178] Kintilazi[178]. —Sandemiru[178] Christovalizi[178]. —Lovegildu[178] Alacicu[178].

Gonta Abba conf. —Viaricus[179] Confessus conf. —Sarracinu[180] Suarii[180] conf. —Theuderedus[181] Prepositus conf. —Viliamirus Confessus conf. —Lucidus Confessus conf. —Didacus Confessus conf. —Guntemirus Didaci filius conf. —Fagildus Redmiris[182] conf. —Arias Pelagii filius conf.

Nunus qui notavit[183], et pro testem confirmo +[184].

128 mercis
129 quod
130 trinitatem
131 abluitione
132 presumptos
133 nostre
134 consorcio
135 sanguinis
136 ihesu
137 quia
138 quia
139 leuiatan
140 plaga
141 percussus arborum
142 priuetur
143 lepre cortitus stipatus et
144 et cum biotenatos
145 et pari
146 sinodo uel mallo
147 adictus duo
148 conuinctus
149 Iª
150 Era M XXª Iª
151 Gundisaluus
152 ihesu
153 arcisterio sancte tecle
154 decernuo
155 confirmo.
156 hermesinda dum uixerit
157 morarie
158 sancte
159 ad
160 vimaranes cenobio
161 deinceps
162 quieto. **Alias.** *(?)* Quod sursum non est exaratum que pro nostra anima dedimus ad ipsius loco sancte marie ibidem deseruientui pro abluendis sceleribus meis id est corona ex auro obrizo cum lapillis obtimo composito opusculo magna denique fiala ex eletro mirabilis solidorum numero LXXª necnon et conca argentea opus perfectissimum simili quoque modo solidos numero Lª planetas duas opere dignissimo palleum straminis lectus Cm solidos ut seruiat ibidem ut de deo accipiamus mercedem et digna remunerationem et de factis nostris preteritis remissionem et indulgentiam peccatis.
163 Osoyro ouequiz
164 odarit
165 Ualasco ennegoz
166 menendi conf.
167 Flomarico odariz conf.
168 aluitiz conf.
169 *deest*
170 Suerio guterit
171 Gundisalbus
172 Froila muni . . conf.
173 Ibera muniuz conf.
174 Ualascu sanchiz conf.
175 Ennegu muniuzi conf.
176 *deest*
177 Pepina nulfiz conf.
178 *haec desunt*
179 Uiarigus
180 Sarrazinu suariz
181 Teuderedus
182 ramiriz
183 notuit
184 confirmo.

Digitized by Google

CXXXIX

Ex Libro Testamentorum *Laurbanensi descripsimus.*

984

Testamentum de uilla gondelini de domna tegla

In nomine domini. ego famula dei tegla uobis primus abba uel fratribus uestris qui estis morantes in monasterio lauribanus territorio conimbrie sana ego et sana mente integroque consilio mente perfecta pacisque uolumptas ut facerem uobis in onore sancti mametis et sancti pelagii kartula testamenti de mea hereditate uel facultate quanta nunc abeo. Id est in uilla quem dicunt gundelini IIIª de ipsa uilla ab integro uobis concedo quia tantum mihi competet inter meos iermanos uel heredes pro remedio anime mee uel parentum meorum. Et do uobis ipsa mea ratione de ipsa uilla per suis locis et terminis antiquis sicut eam obtinuerunt parentes nostri domno aloyto et domna munia pie memorie. Et adicio aduc uobis meo seruuo nomine astruario qui fuit seruuo de parentes uel abios meos et omnes filii uel nepti eius de ipso iam dicto astruario ut uiuant in ipsa uilla illos seruos et qui sedeant ibi sub manus domino primus abba et collegio fratrum et qui seruiat cum illos barcos qui sunt in ipso porto sub manu ipsius abbatis pro remedio anime mee. et do uobis IIIª de ipsa uilla cum illos barcos et cum illo porto et cum suos uillares et cum suas ualles que discurrent de monte buzacco usque in portella de salice. Ita ut ex presenti die et tempore sedeat illa uilla et ille seruuo de nostro iure abrasa et in uestro dominio tradita uel confirmata perpetimque abitura. Siquis tamen quod fieri non credo et aliquis omo uenerit uel uenero contra hunc meum uotum ad inrumpendum In primis sit excomunicatus ad corpus et sanguinis domini nostri ihesu christi et cum iuda traditore abeat participio et insuper quantum auferre temptauerit in quatuor dublo conponat. et unc meum uotum firmum obtineat roborem. Facta carta testamenti VIII idus Januarii. Era M XXII.ª Ego tegla in anc karta testamenti manu mea

Gutierre didaz conf. —Aloytus froilaz conf. —Ouecco uimaraz conf. —Menendo tedoniz conf. —Astruario conf.

Kintila test. —sauarigu test. —Odario test. —Aloitus test. —Sarracino test. —Eizon test. —Rodosindo presbiter —Ermorigus presbiter —Arias presbiter notuit.

CXL

***Pactum venditionis partis cujusdam fundi prope castrum* de Pedroso.** *Charta autographa olim in scrinio Monasterii Morariensis, postea in chartophylacio Monasterii S. Vincentii Olisiponensis servata, nunc in Publico custoditur Archivo.*

984

Christus. In dei nomine ego aloittus una cum meos fratres leouegildo et qualatrudia placuit nobis per bone pacis uolumtas ut uinderemus uobis lazaro et uxori tue lempeda sicut et uendimus tertia de casal que fuit de hazemon et de idilo. de ipsa menus inde III portionem. et uenit nobis illo de nostra iermana flamulina qui fuit mulier de offilo cuia fuit ipsa ereditas iam dictam. et abet iacentiam ipso kasal in uilla cerseto subtus castro petroso territorio portugalensis in loco predicto iusta pomar ...emiro et offilo. leua se de casal que discurret ad mare et file sse in rrio. concedimus ipsa rationem iam dictam cum suas casas et suas aruores uel omnem suo plantato siue quantum ad prestitum ominis est exitum uel regressum pro que accepimus de uos pretio IIos modios ciuaria et Io folle zomac *(?)* et uno porkalio modial que nobis bene conplaguit ita ut de odie die uel tempore sit de iuri nostro abraaso in uestro iure uel dominio tradito uel confirmato. abeatis uos et omnis posteridatis uestra. siquis tamen quod fierit minime credimus aliquis omo ad inrumpendum uenerit uel uenerimus an nos uel filiis seu mandatori *(?)* nostro siue quosllibet omo que in iudicio noluerimus obturigare pariemus uobis ipsa ereditas iam dictam duplata uel quantum ad uos fuerit meliorata et uos perpetim abituram. notum die II kalendas martii. Era XXIIª peracta millesima.

aloittus et leouegildo et qualatrudia in anc cartula uendictionis manus nostra +++ zamario. froila eresulfiz. ananias. uermudo. citi semeniz —testibus.

Digitized by Google

CXLI

Salamirus et Argimundus, cum uxoribus, agros quosdam inter se commutant. Charta autographa olim in scrinio Morariensis Monasterii servata, nunc in Publico invenitur Archivo.

984

Christus. In dei nomine ego salamiro et uxor mea adosinda uobis argimundo et teodildi placuit nobis per bone pacis uolumtas ut faceremus tiui carta contramutationis de terra nominade quatro porciones que iacent in acro ubi tu abitas de uallo de laria de eclesie in suco de lariolla de froila que fuit de monrando in amplo et de longo de suco de eclesie in monte cum suo exitu ipso acro inticro cum omnem sua prestantia et illa terrocina que iuso uadit usque in rio de uallo ad parte monte intesta de illa de eclesie. et accepimus nos alias terras in acro ubi abitas quinta extra mazanarias et in acro sub eclesie de suco de eclesie in suco de froila et illa ualle de eclesie usque in calbones de una laria quinta et de ipso suco usque in domo de uimara decima ita ut de odie die uos proinde calumniare uel repetio uel descontrare uenerit comodo pariet ipsa terra duplata. notum die pridie kalendas decenbris in era M XX II.

salamiro adosinda in oc karta manus nostra +-+. salo test. quandila test. froila test. nazari. balderedo test. arias test. patrecino test. aluitus test. cendo test. rando *(?)* cidelo test.

CXLII

Pactum venditionis cujusdam fundi in pago de Pedroso *siti. Charta autographa, olim ad Monasterium Morariense pertinens, nunc in Publico servatur Archivo.*

984

Christus. In dei nomine ego uiliarico et uxor mea guanadilli uobis izila christoualiz et uxor tua creusa plaguit nobis asto animo intecroque consilio et prona uolumtate ut facere uobis iam dictis sicut et facimus cartula uenditionis de ereditate que auemus subzione parentes nostros manuel et matre et de auio nostro rodorico et iacet ipsa ereditate in uilla que uocitant sancto martino in uilla petroso territorium portugalensis. damus aque concedimus uobis in ipsa uilla sancto martino quinion de III geiras in aprile et iacet ipso quinion inter lareas de froisendo et de guntato et leua se de casal de argentia et fige se in leira que fuit de donnon et damus uobis nostra racione in tiniosello et in fellali et per tota uilla nostra ratione ubi illa potueritis inuenire in terras caluas uel baruaras aruores fructuosas uel infructuosas aquas cursiles uel incursiles pascuis padulibus et quantu que in ipso quinion aprestito ominis est et acepimus de uos precio que nobis plaguit inter ciuaria et zizera et carne uno soldo gallecano uos dedistis et nos acepimus et de precio aput nicil remansit in deuito. Ita ut de odie uel tempore sit ipsa ereditate de iuri nostro abrasa et in uestro duminio sit tradita uel confirmada aueatis uos et omnis posteritas uestra. siquis tamen quod fierit non credimus aliquis omo uenerit uel uenerimus que anc carta uenditionis inrumpere uoluerit et nos post parte deuindicare noluerimus tunc infera uel infera pariemus uobis illa dublata uel quantum a uos fuerit meliorata. facta carta uenditionis XV kalendas ianuarias in era millesima XXII.ª uiliarico et guanadilli in anc carta uenditionis manus nostras +-+.

atan froiliz test. —arias gudesteiz test. —parente leouesendiz test.
uidramiro riquiliz test. —felloti menendiz test. —magister iuanne test.
magister gundesindo test. —fredenando ...tiniz test. —izila .....endiz test.
parente sesmondiz test. —ero quederiz test. —sauarico quellaniz test. —goiam iuliz test. —sanbati test.

Digitized by Google

CXLIII

Ex Libro Testamentorum *Laurbanensi descripsimus.*

984

Testamentum de olibaria de atila presbiter et de illa ecclesia

In dei nomine. Ego atila presbiter. Placuit michi sana mente integroque consilio mente perfecta pacisque uolumtas ut facerem ad ipsius loci sancti mameti et sancti pelagii qui sunt fundatas in monasterio laurbanus sub regimine mestalius abba uel fratribus uestris textum scripture de omnia mea hereditate uel facultate quanta nunc abeo uel augmentare potuero usque ad obitum meum in primis do atque offero pro remedio anime mee uel parentum meorum mea uilla que uocitant oliuaria integra cum omnibus adiectionibus suis et terras ruptas uel inruptas et pascuis padulibus siue sesegas molinarum et uineas et pomares et cortes cum casas et intrinsecus domorum quantum ad ominis apprestitum est. et ofero uobis mea ecclesia uocabulo sancte Eolalie cum omni ornatus eorum. et do uobis illa uilla cum terminos anticos ubi illa potueritis inuenire post obitum meum uobis concedo pro remedio anime nostre. Siquis tamen quod fieri non credo et aliquis omo uenerit uel uenerimus contra hunc meum factum ad inrumpendum uenerit in primis sit excomunicatus et cum iuda traditore abeat participio et insuper quantum auferre temtauerit in quadruplum uobis componat et hunc meum factum plenum abeat roborem. Facta karta testamenti era millesima xx^{a} II.^{a} Ego atila presbiter in anc karta testamenti manu mea r++oboro.

Abzuleiman test. —Teodesindus test. —Viader test.

Braolio ansuriz test. —Albano test. —Ildras test.

Floresindo test. —Arias test. —Zuleiman test.

CXLIV

Nazari et uxor ejus servos quasi adscriptitios Donani Zalamizi se constituunt, ut ei obnoxios sint dum quodam debitum non solverint. Charta autographa, olim in scrinio Monasterii Morariae, nunc in Publico Archivo servata, nobis textum suppeditavit.

985

Christus. Nazari et uxori sue emiso connomento matre pactum et ligali placitum facimus uobis donani zalamizi ut de odie die uel tempore quod erit vx kalendas feuerуarias et era millesima xxiii^{a} sic presemte se nazari et sua mulier a..... omines bonos ubi ueritade azipiat nostro domino donani zalamizi con isto nazari pro suo uino que condanabit ... aqua et cuba de sizera de lxx quinales que condanabit et omnem suo ganato que despesit et si ausatus fueri se ad alia parte transferere ante que uestro ganato conpleat si minime fezerit et istum placitum exerit quomodo abeatis lizentia me adprendere nazari con sua mulier et con suos filios incurbatus in seruitio uestro sicut et alios serbos ariginales *(sic)* fatiunt. nazari et uxori sua emiso connomento matre in oc placitum manus nostras ++.

salamiro. zemdom. guamdila. fromarigo. uisterla. eigulfo eldoimiro. paremte test. test. test. test. test. test. test. sumus.

dabiţ ermegildus notarizi test. i notuit.

Digitized by Google

CXLV

Ex* Libro Testamentorum *Laurbanensi sumpsimus.

985

Alia carta de tertia de gondeline et de oneca lucidi

In dei nomine. Ego onecca lucidi et rodorigo erotiz. Placuit nobis casto animo et propria mente et exponta-nea nostra uolumtate ut faceremus uobis domno primus abba et fratribus uestris textum scripture firmitatis de hereditates nostras proprias que abemus in uilla quem dicunt gundelini et fuit ipsa uilla de abios nostros aloytus et munnia. Concedimus uobis nos superius nominatos onecca et rodorigus m[a] de ipsa uilla pro remedio anime nostre uel parentum nostrorum et in onore sancti mametis et sancti pelagii que sunt situs in monasterio lauriba-nus. Ita ut ab odierno die et tempore sint ipsas nostras hereditates de iuri nostro abrasas et in uestro dominio sint traditas uel confirmatas. Et quicquid de eas facere uolueritis liberum in dei nomine habeatis potestatem. Quod iu-rationem confirmamus per deum et regnum eius quia contra hunc nostrum factum uel uotum nunquam erimus uenturi ad inrumpendum. Siquis tamen quod fieri non credimus aliquis homo uenerit uel uenire conaberit qui hunc nostrum factum infringere temptaberit in primis sedeat excommunicatus a corpus et sanguinis domini nos-tri ihesu christi et cum iuda traditore abeat participio et insuper damna secularia pariet ipsa re que auferre tem-ptauerit dublata uel tripata. et hunc nostrum factum plenum obtineat firmitatis roborem. Facta karta testamenti VII kalendas magii. Era M XX III.[a] Ego onecca et rodorigo in anc kartula testamenti manus nostras r++oborauimus.

Veremudus rex conf. —Tellus aloitici conf. —Gundesindus fredenandiz conf. —Aloitus froilaz conf. — Gutierre lucidi conf. —Rodorigo froilaz conf. —Gresomarus presbiter conf.

Arias armentarizi conf. —Froila ketici conf. —Munnio sarracinizi conf. —Cresconio presbiter conf.

CXLVI

Froila Leoderiguz et Munia Tegiz bona sua immobilia inter se communia reddunt. Eadem vero bona, post amborum decessum, inter haeredes suos et Monasterium Sancti Petri dividi sta-tuunt. Charta autographa a* Ribeiro *edita* (Dissert. Chronol., T. I, Append. N.° 8), *olim in scrinio Collegii* da Graça *Conimbricensis, nunc in Publico Archivo servata, nobis textum prae-buit.

985

In nomine sancte et indiuidue trindadis. Ego froila leoderiguz et munia tegiz prolis laurenzia textum uel de perfiliazione uel benefactis facimus unus ad alius de nostras eredates. et si unus ex nobis primiter transmigraue-rit que obtinea illo alio ipsas eredidates usque ad ouidum uero suo. Et post ouidum uero nostro damus ipsas ere-didates a filios de guandila et de goldregodo et filius de gundesindo et de armena Ut aueant illas et omnis poster-das suas. Hic sunt uilas prenominadas abulin ferraria balestarios feberos ascarizi pardelos et pro remedio anime nostre facimus textum escritura firmidadis de uillas prenominadas a locum predictum sancto saluadoris domini nostri ihesu christi et sancte marie senper uirginis et sancti pelagii martiris que est fundada*. Corum uaseliga uo-gabulo sancto pedro. id sunt uillas prenominadas ranusindi et eglesia uogabulo sancto ioane que est sida in foze de sauza et uilla de paradella et uilla de pera. Et sunt ipsas uilas iam supra nominadas subtus montis bendoma terridorio anegia discurrente ribulo sauza. In dei nomine ihesu christi amore illius eclesiis perpeduidatis. Ob ho-norem seruos uestros iam supra nominados seruos froila leoderiguz et munia tegiz prolis laurenzia qum pecadores mole depresa ipse *(sic)* fiduziaque sanctorum meridis resperantes non usquequaque disperazione deiizio que eziam texte consienzie nostre crimini sedem pauesimus ut per sancti martiris tandem reconciliari merear deo inuode *(sic)* et redide domino deo uestro damus atque conzedimus in loco iam supra nominado ut die sit *(sic)* animas nostras re-medium ut ipsas uilas iam supra nominadas per cunctis locis et terminis antiquis domus domorum cum omibus intrinsegus domorum earum cum cumtis prestazionibus suis. et conzedimus ad locum sanctum adque confirma-mus pro remedio anime nostre ut aueant posideant de omnia nostra progenie que in uida sancta perseueraverint. Et llititum non damus nec uindendi nec donandi set ad ipsus domus domini iam supra nominadus deseruiat ad con-iuratione confirmamus per indiuidue trinidatis. qui cuntra unc factum nostrum nuc *(sic)* uenerit ad inrumpendum

* *in Cete* Ribeir. *In autographa charta desunt haec verba quae forte Riberius ex quodam apographo sumpsit.*

Digitized by Google

aliqus homo uel de propinquis ex genere nostre aut de extranea parte in primis sit excumunigadus ab omni eclesie reus a comunione sancta et separadus fidem christi katholiga et cum inpiis xeleradis in inzendium depudadus et cum iuda tradidore in perpedua damnatione et super iudizes estantia et pontiuizes ordinazio pariet ad ipso loco quanto inde usurpadus fuerit dubladum uel IIII dubladum secundum lex dozet et unc factu nostrum plena aueat firmidate usque in perpeduum. Facta siriens testamento nodum die quod erit XVII demo *(sic)* kalendas Agostasas. Era XXIII[a] peracta M.[a] Ego froila leoderiguz et munia teginiz prolis laurenza manus nostras confirma—mus.

loderigu gudesindiz conf. —ososoredo *(sic)* ederonzi conf. —tegio gudesindizi conf. —guadla *(sic)* gudesindiz conf. —zoueda gudesindiz conf.

fafila guandilaz conf. —tegino guadilaz conf. —loderi guandilaz conf. —gudesteu ansalonma conf. —zepon guadilaz conf. —uistreia guandilaz conf.

ernezer conf. —guntinu frater conf. —ustrario presbiter —cidi presbiter.

arumondd frater *(?)* belasco frater —gonzari indignum noduit.

gudinu loderiguz test. —astrulfu nanictiz test. —adufu maugadiz test. —igu test. —ansalon test. —cidi randulfiz test. —gualamiro test. —cidi guntemiriz test. —gaton gontemiriz test. —uizoi emilaz test.

gontuigius abba conf. —pelagi presbiter conf. —fofo conf. —elias frater cos uidi conf.

CXLVII

Munius Gundisalviz donat Monasterio Laurbanensi dimidium pagi seu villae de* S. Comba, *cum aliis bonis mobilibus et immobilibus. Ex autographa charta, olim in chartophylacio Conimbricensis Sedis, nunc in Publico Archivo servata, textum sumpsimus.

985

Domnis inuictissimis gloriosis hac triumphatoribus sancti salbatoris et sancte marie uirginis et sancti mameti ob cuius domus uel honore eglesie uestre perpetua felicitate firmitatem quia exutus corporea de hoc seculo ad alia transferuntur anima qualis namque se illic peruenire considerat qui hic bona peragenda corde et corpore pigritat. monet enim nos dominus dicens —date et dauitur uobis.— Unde et dauid talibus satagens operibus dum uota adque donaria sua et populus srahelitícus domino didicare dicebat. —Tua sunt enim homnia domine et que de manu tua accepimus dedimus tibi.— Et ideo talibus prouentum oraculis ut meream uestro sancto sufragio a conctorum meorum nexibus absolbi peccaminum et desiderata uite eterne stauile placito percurrere passu. Ideoque ego munniu gundissalbiz cum peccatorum mole depresso dono adque offero sancte eglesie uestre cuius baselica esse dinoscitur locum que dicitur lauribano dono et offero domui huic medietate de uilla mea propria quos uocitant sancta columba cum aiacentiis suis uillares cum suas eclesias uobis domno beniamin abba et cogregatio uestra et ipsa uilla cum exitus montium ingresus et regresus cortes cum casas intrinsecus eorum cubos cum ciuaria et cubas cum biuere lectus cadedras mensas cum piniales mensorios pannos siricios laneos et lineos aurum arientum caballos mulos et asinos sellas frenos sporas spadas scudos et lanzas equas boues et uacas et obelias seu et porcos ita et uolatilium uineas et pomares et suautos terras ruptas uel inruptas uarcenas ortales molinos uel quantũm aprestitum ominis est et diuidet cum uilla aluarim per montis et lareas et terminos fortes usque in riuulo crinis cum ipso monasterio sancti georgi et de alia parte cum sancti iohanni per illo fontano perge per montis diuidet cum uilla trexedi per locis et terminos anticos usque in riuulo adon. homnia quod notauit ab integro concedo pro remedio anime mee. Siquis uero ex propinquins disrumpere uoluerit sibe extraneis ad inrumpendum consurgere conauerit In primis sit extraneus corpus ac sanguis domini nostri ihesu christi et cum iuda proditore abeat participium in pena eterna et insuper damna secularia aflictus pariet tantum et alium tantum quantum auferre ausus fuerit et pariet post parte regis auri talentum unum. Facta kartula testamenti XI° kalendas agustas. Era T XX III.[a] munniu gundisalbiz in anc cartula testamenti manum meam confirmo +

gutier munniuz confirmans + —didagus confessor +

Hanni didaz test. —Gundisalbo scemeniz test. —Tedon aldetriz test. —Gundisalbo albariz test.

Gomec moniz test. —Ecemeno sauariz test. —Munniu didaz test. —Ermeiro didaz test.

aluaro lihoriz test. —suario gutteriz test.

rodorico moneoniz test. —gundisaluo gomez test. —anagulfo test.

maurele garsea test. —garsea munniz test. —aluito benedictiszi test.

Ecemeno didaz confirmans —menendo luzi confirmans —Oueco garseani confirmans —didago munnioniz confirmans. —abolmundar gundulfiz test.

Cresconius presbiter scripsit.

Digitized by Google

CXLVIII

Ex Libro Testamentorum *Laurbanensi descripsimus.*

985

Testamentum de mortalago que fecit ouecus comes

Domnis inuictissimis hac triumfatoribus sancti salbatoris et sancte marie uirginis et sancti mameti ob cuius domus uel onore ecclesie uestre perpetua felicitate firmitatem quia exutus corporea de oc seculo ad alia transferuntur anima qualis namque se illic peruenire considerat qui ic et bona peragenda corde et corpore pigritat. Monet enim nos dominus dicens —Date et dabitur uobis— Unde et dauid talibus satagens operibus dum uota atque donaria sua et populus israheliticus domino dedicare dicebat —Tua sunt enim omnia domine et que de manu tua accepimus dedimus tibi—. Et ideo talibus prouentum oraculis ut meream uestro sancto sufragio a cunctorum meorum nexibus absolui peccaminum et desiderata uite eterne stabile placito percurrere passu. Ideoque ego houecco garseani comes cum peccatorum mole depresso dono atque offero sancte ecclesie uestre cuius baselica esse dignoscitur locum que dicitur lauribanus dono et offero domui huic uilla mea propria uobis domino primus abba et congregatio uestra uilla quos uocitant castrello vi[a] inde ab integro de ipsa uilla cum omnibus prestationibus suis domos cum edificiis domorum pomares terras cultas atque barbaras uel omnia quicquid ad prestitum ominis est. Diuidet ipsa uilla per termino per fonte sub ecclesiam sancti genesi et transit ribulo mortalago et inde per regum usque in fonte de reuelianes et perget per monte usque ubi dicent terra fracta et feret in paretelias et inde per carbalio furato et inde ad mallatones et de alia parte per fontano de cortegaza et inde inprono usque in termino de paratella adprehendit se per termino monte infesto usque in alias parietes contra mondeco et includet in medio castro de mortalago et exit ad saxos albos descendente ad mortalazelio et inde ad fonte iam nominata. dono atque concedo vi[a] de ipsa uilla pro remedio anime mee et pro remedium anime defunctorum amunne et gudine cui beate memorie. Siquis uero ex propinquis disrumpere noluerit siue extraneis ad inrumpendum consurgere conaberit in primis sit extraneis a corpus ac sanguis domini nostri ihesu christi et cum iuda proditore abeat participio in pena eterna et insuper damna secularia aflictus pariet tantum et alium tantum quantum auferre ausus fuerit et pariet post parte regis auri talentum unum. Facta kartula testamenti xi kalendas agustas. Era m xx iii.[a] Houecco garseani et comes in anc cartula testamenti manu mea confirmo. Ego munio gundisaluiz quod cognatus meus fecit pro anime genitricis uel iermane mee conf. +.

Gutierre muniz conf. —Didagus muniz conf. —Hanni didaz conf. —Gundisaluo exemeniz conf. —Ouecco godesteiz conf. —Albaro ansuriz test. —Gartia muniz test.

CXLIX

Pactum venditionis fundi cujusdam prope castrum* de Pedroso. *Charta autographa, olim ad Monasterium Morariense pertinens, nunc in Publico custoditur Archivo.

985

Christus. In dei nomine ego segiredus presbiter ideo plaguit mihi bone pacis uolumtas ut uinderem uobis aloyttus et uxor uestra gudina sigut et uindo ereditate mea propria quem aueo de partem parentum meorum in uilla laginosa subtus castro petroso territorio portugal. uindo uobis iam dictis medietate de ipsa ereditate casa una murea teliata integra et de alia casa murea coperta a genesta media et illa cortina sub cassa integra. de pomares figares castiniarios uel omnem generum pomiferum terras ruptas et barbaras fontes montes arbores pratus pascuis padulibus cum aqua eductibus suis accessum uel regresum exitum et regresum per suis antiquiores terminos ubique ea potueritis inuenire. siue et in uilla spino mea ratione et in uillare sperandei mea ratione quanta me conpetet inter fratres uel eredes. de isto quod desuper resonat medietate integra uobis uindo de quanto meos parentes ibi abuerunt et eum in iure obtinuit de illa riba qui est super illa uestra senra contra eglesia parte exceptis una peza de terra que incartamus ad eglesia et una lariolina que incartaui ad tructo. et accepit de uos pretio una egua et uno boue et ni lenzos et de precio abut uos nicil remansit in deuitum. Ita ut de odie die et tempore de iuri meo abrasa et in uestro iuri uel dominio sit tradita adque confirmada. aueatis et omnis posteritas uestra. siquis tamen quod fieri non credimus aliquis omo uel ex eredibus meis uenerit ad inrumpendum que ego de-

Digitized by Google

uindigare non potuero post parte uestra aut uos in uoce mea tunc inferat uel infera pars mea partique uestre pariet uobis ipsa ereditate dublata uel quantum ad uos fuerit meliorada et uobis perpetim abiturum. facta cartula uenditionis pridie kalendas hoctobris. Era millesima xx^{a} m.^{a} segiredus presbiter in anc cartula uenditionis manum mea +.

segiredus presbiter domno test. garcias test. tunino test. baquino test. zanote *(?)* test. uermudo test. nodario presbiter test. abdella test. uermudo presbiter. crementina test. uermudus abba testes.

CL

Pactum venditionis partis praedii cujusdam in pago de Figueiroa ***siti. Charta autographa ad scrinium Morariense olim pertinens, nunc in Publico servatur Archivo.***

985

In dei nomine. Ego eilo cui nomine dulceuida ideo plagui nobis asto animo intecroque consilio ut uinderemus uobis uermudu trudinizi sicut et uindimus ereditade nostra probria quos abuimus de pater nostro gudinu et mater mea eilo. et ipsa ereditade iacentia *(sic)* in loco preditu fiqueirola suptus castro argefonsi discurentis ribulus aue et teredorio portugal. damus uobis adque concedimus de ipsa ereditade m^{a} intecra quanta me inputa inter fratres uel eredes in casas pomares ficales castinale aruores fructuosas uel cederis terras ruptas uel barualas aquis aquarum et sesicas molinarum uel quantu ibi ominis aprestitum fuerit. damus uobis aque concedimus ipsa creditade et acebimus de uos procio *(sic)* que nobis bene conplaguit *id* est xx solidos tantu nobis plaguit in boue que ueno de sanctaeiren in xv et alius vinale tantu nobis plagui et de pretio penis abu uos nicil remansi in deuitu. abeatis uos firmiter et omnis posteritas uestra iure quieto temporibus seculorum. sane mente quo fierit non credimus aliquis omo uenerі uel uenerit contra anc cartula uendizionis que ego nos securus ad inditio deuindicare uel auctorcare non poduerimus pos uestra parte que in uestra pariemus ipsum que in carta resona dublado uel quantu uobis fueri melioradu et uos perpedin auidura. facta cartula vendicionis nodum in die quod erit xv kalendas nouembris. Era xxm super millesima. Eilo cui nomine dulceuida manum sua r+.. qui preses fui ic testes. sandinu gondesindu ..... dona ..... cidi presbiter nodui... qui ..... zalama.

CLI

Pactum venditionis tertiae partis cujusdam fundi et aliorum bonorum in pago Guilhabreu. ***Charta autographa, quae nobis textum praebuit, ad perantiquum Monasterium Petrosense pertinens ex chartophylacio Universitatis Conimbricensis in Publicum Archivum nuper est delata.***

986

Christus. In dei nomine ego sagulfo trudildi gutina resemera ideo plaguit nobis asto animo intecroque consilio n..... que gentis inperio neque suadentis artigulo set probia nobis accessit uolumtas ut uinderemus uobis troitesindo osorediz et uxori uestre unisco sicut et uendimus ereditatem nostra probia que auemus de auios nostros rando et pater nostro arias *(?)*. abet ipsa ereditate iacemtia in logo predicto in uila que uocitant uiliabredi subtus castro .....us teritorium portugalemsis. leua se ipsa ereditate ..... qui dicurre .. fonte .. ta et uenit inprono usque a morauzo per illo arugio et conclude ipso linare de fontanella et inde per illo morauzo et atrauesa illa carreira antiqua et inde per illo comoro super pumare de gatone et torna sub illo alio morozo de cortinas et inde in directo de ipso morozo in ..... et uai per illo rio infesto pro a monte aguto. damus aque concedimus de ipsa hereditate comodo iace concluza m^{a} intecra cum omnem sua prestantia pumares figales sautus arbores fructuosas uel infructuosas aquas cursiles uel incursiles petras mouiles uel inmouiles casas in montes in fontes pascuis padulibus terras baruaras uel ructas cesum uel regresum exitus montis per terminis antiquis quantum aprestitum ominis est m^{a} integra uobis concedimus. et damus illa cortina integra comodo iace conclusa con suas cidrieiras et con suas mazanarias et con suas ...arias iusta nostram domum. et damus de illo linare que iace in terra de pumare de fromarigo de ui..... quartas medietate que fui de rando et medietate de illo casare que fui de ..... comodo iace concluso per suo uallo que derunt a meo patre in ed..acionem pro kasament.. et

Digitized by Google

vi^a *(?)* de illa ereditate que fuit de rando ubique illa potueritis innenire integras in montes in fontes per terminis antiquis et in mulinus et quanto aprestitum ominis est vi^a *(?)* portione uobis damus et accepimus de uos pretio in res in panos in ciuaria xxii *(?)* modios. et ego geluira ploris nuniz accepi de uos in ofretionem pro ac carta confirmando de ipsa ereditate de ipsos nostros mancipios nominibus comodo de sursum resona i° lenzo de ..... foles zomaques. tanto nobis bene conplacuit. Ita ut de odie die et tempore aueatis uos et omnis posteritati uestre iuri quieto. siquis tamen quod fieri non credimus aliquis omo uenerit uel uenerimus contra anc cartula uemditionis que in iuditio deuindigare non potuerimus post uestra parte comodo pariemus uobis illa dublata uel quanto a uos fuerit meliorata et uos perpetim aueatis. Era millesima xxiii.^a Facta cartula uenditionis sagulfo trudili gutina resemera manus nostra ++++ geluira prolis nuniz .....

amarelu test. astrueto test. magister guntigio test. belario test. ..... gundesindo ..... test. ..... miro test. aldereto test. frogiulfo beati test. guntato test. belito test. gondesindo test. fafila test. alio fafila. adaulfo test. sesnando test.

CLII

Ex Libro regestorum Collegiatae Vimaranensis, Livro de D. Mummadona *dicto, sumpsimus.*

986

Carta de parada cum ecclesia ibi sancto saluatore

Svb imperio opificis rerum qui trinus in unitate extat colendus et adorandus atque glorificandus necnon in nomine sancte et indiuidue trinitatis patris et filii et spiritu sancti. Domnis inuictissimis hac triumphatoribus gloriosis sanctisque martiribus sancti saluatoris cum ceteris innumerabilium reliquie martirum apostolorum pontificum confessorum et beate dei genitrix marie semper uirginis quorum baselica noscitur esse fundata in villa vimaranes inter duos alues aue et auicella ad radicem alpe latito urbis bracarense cumfinibus galletie. habitantes in ibi sub imperio christi seruorum seu ancillarum dei. Ego exigua famula christi et ancilla dei flamula ansurici nutricem regis ob hanc sub christi auxilio et uestre celsitudinis gloriamque uestrorum meritis respiro non usquequaque disperatione deicio sed plenam fiduciam domino confido. ut quia occulorum meorum nescibus absolutis interuentui uestro tandem reconciliari mercar uestroque et sanctorum omnium suflagio fide supplicatione uotis omnibus imploro. ideoque deuotioni mee extitit ut ex donis que mihi dominus contulit et largitionis sue adtribuit aulam clementie uestre uotis congruis redderem reminiscente diuinis oraculis ita dicens —Vouete et reddite domino deo uestro—. simili quoque modo manu fortis ille diuine affatim spiritu intonat dicens —quod accepimus de manu tua domine dedimus tibi quia peregrini et hospites et quasi umbra sumus in terra.— Vbi cum uoce orationis et prophetie subiunsit dicens —Praesta domine ut semper in ueneratione tua mens ista permaneat.— Obinde ego iam supra dicta ancilla christi flamula in simplicitate cordis mei eruditam exemplis letam offero atque concedo ad ipsius domus dei iam superius nominati vimaranes et ad fratres et sorores ibidem persistentes villa parata quos fuit de sendamiro ardeicazi quem mihi concessit rex domno adefonso per cartula firmitatis. et est ipsa villa in territorium bracarensis subtus alpe aliaria arrugio discurrente purizo concedo uobis ipsa villa cum omnem sua prestantia casas cum intrinsecus domorum simul et ecclesia uocabulo sancto saluatore qui ibidem est fundata cum suo ornamento casula de sirgo calicem de argento cum sua patena similiter et crux de argento et signo de metallo et suos libros manual orationum et antiphonal necnon et casas cum intrinsecus earum cupus cupas lectos catedras mensas uel omnem perfia que ad usum ominis pertinet. similiter et pumiferis uineis pumares saltus ficares aquis aquarum uel segicas molinarum uel quicquid in ipsa villa ad prestitum hominis est. omnia que diximus ab integro concedimus pro remedio anime mee ad ipsum locum sanctum et ad fratrum et sororum ibidem persistentium ut sit illis ad seruiendum pro uictum atque tegumentum qui sub regule dominio seruierint et in uita sancta perseuerati fuerint. de qualibe generis homo qui bonus fuerint sub regule et dominio abbatis. et qui pompa huius seculi abrenuntiauerint et uitam sanctam deduxerint caste pie sobrie uitam deduxerint et confessionis normam uel sanctorum patrum exemplis cenobitarum fuerint degentes sint eorum fientibus perhenniter profuturis ut illos abeant inde tolerationem et nos mercis copiosa ante deum retributione et eorum utilitatibus prosint perpetim abituris. Siquis tamen hunc factum nostrum quod pro ablutionem peccatorum meorum decredi facere temerarius uel presumptor aut ex prosapie nostre siue extra colonus quisquis ille fuerit sit anathema marenata et ab omni cetu christianorum extraneus et de ecclesia catholicorum maneat excomunicatione multatus. ad corpus et sanguinis redemptoris nostri non accedat sed confusus permaneat et in presenti euo plaga diuinitus percussus amborum careat lucernis frontibus lumine priuetur et cum iuda domini proditore simili luat

Digitized by Google

penas in eterna dampnatione. et insuper pariet post parte ipsius monasterii ipsa villa duplata uel triplata et a partem iudicis terre auri talenta duo. et hunc factum nostrum in cunctis obtineat firmitatis roborem longeua dierum. Facta series testamenti notum die quod erit ipsas kalendas decembrias. Era M.ª XX.ª IIII.ª Flamula christi ancilla in hac scriptura manu mea confirmo.

Petrus abba manu mea conf. —Petrus prepositus conf. —Sauaricus conf. —Fagildus conf.
Arias conf. —Elduara comitissa conf. —Valascus ameliiz conf. —Amarelle conf.
Et alii multorum filii benenatorum qui erant in concilio de vimaranes.

CLIII

Ex Livro Preto *Sedis Conimbricensis descripsimus.*

987

Venditio unius laree de terra in uilla sumlani

In dei nomine ego sandino et gundisaluo placuit nobis bone pacis uoluntas nullus pertimesceremus *(sic)* metus sed proprie nobis accessit uoluntas ut ubi uenderemus tibi sumla et uxori tue gudilo sicut et uendimus larea de terra ad iura uestro domo et habet iacencia inter larea de dulcidio et de alio lado de astrulfo in uilla sumlani territorio portugalensis subtus monte gundemar ribulo flumen dorio. et accepimus de uos precio duos modios in sicera et in ciuada et una zorame. tamto nobis bene complacuit et de precio penis apud uos nichil remansit in debito. ut habeatis uos et omnis posteritas uestras iuri quicto temporibus seculorum quicquid ex ea agitare facere uolueritis libera in dei nomine habeatis potestate. Siquis aliquis omo uos pro id calumniare uoluerit an uoluerimus comodo habeatis licencia de nos adprehendere ipso que in carta resonat duplato et quanto fuerit ad uos meliorado et uobis perpetim habituro. Facta cartula uendicionis nostras gustras *(sic)*. Era millesima XXV.ª Sandino et uxori mea gundisalba in hanc carta uendicionis manus nostras +++.

Furtunio test. —Gudesteo test. —Flairo test.
Vestremiro test. —Sendina test. —Mironus test. —Viliuado test.
Artaldo test. —Maniulfo test. —Sisualdo test. —Visterla presbiter.
Cresconio —Anserigo test. —Sumla test. —Sandus notuit.

CLIV

Ex Libro Testamentorum *Laurbanensis Monasterii sumpsimus.*

988

Alio testamentum de mortalago que fecit Munnio gundisaluiz

Domnis inuictissimis hac triumfatoribus sanctisque martiribus sancti mametis et sancti pelagii ob cuius domus uel honore ecclesie uestre perpetua felicitate firmitatem quia exutus corporea de oc seculo ad alia transferuntur anima qualis namque se illic peruenire considerat qui hic bona peragenda corde et corpore pigritat. Monet enim nos dominus dicens —date et dabitur uobis— Vnde et dauid dicit —Tua sunt enim omnia domine et que de manu tua accepimus dedimus tibi.— Ideoque ego munniu gundisaluiz cum peccatorum mole depresso dono atque offero sancte ecclesie uestre cuius baselica esse dinoscitur locum que dicitur lauribano dono et offero domui huic uilla mea propria uobis domino beniamin abba et congregatio uestra uilla quos uocitant castrello VI.ª inde ab integro de ipsa uilla cum omnibus prestationibus suis domos cum edificiis domorum terras ruptas uel inruptas uel omnia quicquid ad prestitum ominis est. Et diuidet ipsa uilla per termino per fonte sub ecclesiam sancti genesi et transit ribulo mortalago et inde per regum usque in fonte de reuelanes et perget per monte usque ubi dicent terra fracta et feret in paretelias et inde per carbalio furato et inde ad mallatones et de alia parte per fontano de cortegaza et inde inprono usque in termino de paratella. adprehendit se per termino monte infesto usque in alias parietes contra mondeco et includet in medio castro de mortalaga et exit ad saxos albos descen-

Digitized by Google

dente ad mortalazelio et inde ad fonte iam nominata. dono atque concedo vi[a] de ipsa uilla pro remedio anime mee et pro remedium anime defunctorum meorum amunne et gutine cui beate memorie. Siquis uero ex propinquis disrumpere uoluerit siue extraneis in primis sit extraneus a corpus et sanguinis domini nostri ihesu christi et cum iuda christi traditore abeat participium in pena eterna. Et insuper damna secularia aflictus pariet tantum et alium tantum quantum auferre temptauerit et post parte regis auri talentum unum. Et anc kartula testamenti plenum abeat roborem. Facta kartula testamenti xi kalendas octobris. Era Millesima xxvi.[a] Munniu gunzaluiz in hanc kartula testamenti manu mea confirmo +.

Ego houecus comes conf. —Gutierre muniz conf. —Fortunius sauarigiz conf. —Gundisalus leouegildiz test. —Sezoi test. —Gundisaluo test.

CLV

Pactum venditionis partis cujusdam praedii in villa* de Cerzedo *siti. Charta autographa, olim ad scrinium perantiqui Monasterii Morariae attinens, in Publico Archivo servatur.

988

Christus. In dei nomine ordonio et uxor mea idilo una germana nostra saruili plaguit nobis per bone pacis uolumtas ut uenderemus uobis lazaro et uxor tua lempeda eredi *(sic)* nostra propia que auemus in uilla cersedo subtus castro *(sic)* terridorio portugalense in logo predicto ubi auita ..... hazemon et idilo m[a] de ipso kasal integra tanto kadeuit inde a nostro patre cartemiro quomodo se leua de illo kanto de illas casas que fuerunt de ualidi usque in rio et de alia per casal de cartemiru et inde per casal de offilo per ubi est conclusu cum suas prestantias *(?)* et suas pomiferas pro que accepimus de uos pretio vi quartarios de ciuaria et unu porcalio de ..... tantum nobis bene plaguit ida ut aueatis illa m[a] firmiter de nostro dato quia iam nostra mare framilli uendiuit alias nostras ereditates a donani zalamizi et alios omines. abeatis illa que uobis uendimus proinde et uos et posteritas uestras. et si aliquis omo uenerit uel uenerimus contra cartula uenditionis ad inrumpendum et uos illa non autorgarmus post uestra parte quomodo pariemus uobis illa dublata uel quantum ad uos fuerit meliorata. facta cartula uenditionis m° kalendas octubres. Era xxvi[a] peracta millesima. Ego ordonio et idilu et saruilli in cartula uenditionis manus nostras ro+++ pepi test. zamario test. daniel arioliz. cidi eximenizi ic test. aluitu frosendizi ic test.

CLVI

Ex* Livro Preto *Conimbricensis Sedis descripsimus.

989

Carta uenditionis de hereditate que est in uilla alduari

In dei nomine. Ego petrus cognomento gontoigio placuit michi bone pacis uoluntas asto animo et propria mea uoluntate ut uinderemus uobis tructesindo osorediz et uxori uestre unisco sicut uindo m[a] integram de hereditate quam habeo de patre meo migido et matre mea eilo. est ipsa hereditas in uilla alduari territorio portugalensi subtus monte mahamudi. et uindo uobis duas lareas de terra quas comparaui de meo germano menindo. et iacet sub larea de tio astrulfo et figit se in larea de eduo et de alia parte in larea de fofo. et accepi de uobis xi modios in ciuaria et in sicera et in pane et in res pro illa media et pro illa alia medietate do uobis illam pro represtitu que leuauit de uestra casa de leza coniermanus meus michael propter et non habuit unde ipsum represtitum uobis dare. et do uobis illam aliam medietatem pro me. Do uobis et confirmo ipsum quod in carta resonat per suis terminis et locis antiquis. Vendo uobis casas hereditates pumares terras uineas et sautos mazanarias aquis aquarum sedibus *(sic)* molinarum uel quantum ad prestitum hominis est et in ipsa hereditate podueritis inuenire in dei nomine habeatis potestatem. Siquis aliquis homo uos pro calumpniare uoluerit quomodo habeatis licentiam de meo adprehendere ipsum quod in carta resonat duplata uel quantum a uobis fuerit meliorata et uobis perpetim habitura. Facta cartula firmitatis xv kalendas apriles. Era m[a] xx[a] vii.[a] Petro cognomento gontoigio in hanc cartula quam fieri relinquendo cognoui manus meas roboraui +. Migido test. Gundesindo test. Tuerigo test. Odorio test. Gondemaro test. Teodila test. Alius gundesindus test. Donnane fraiulfiz test. Florensendo test. Gunualdus notuit.

Digitized by Google

CLVII

Vimaredus Abbas duplicis ***Monasterii S. Michaelis et Froila Absalonizi quaedam praedia, in valle Sardoria et in pago Barius sita, inter se commutant. Membrana in qua hoc pactum continetur, ex chartophylacio Monasterii Araucensis delata et in Publico Archivo custodita, non nobis omnino suspicione caret. Interdum in litteris manum scribae saeculi X non invenimus : signa nominibus in subscriptione adjecta insolita sunt : vocabula, demum, quaedam potius posterioribus temporibus quam illae aetati tribuenda nobis videntur. Attamen ad ipsam chartam ut supposititiam vel fictam plane rejiciendum haec quidem non sufficiunt, sed ad caute eam accipiendum lectorem docent.***

989

Christus. In dei nomine. Ego uimaredo abba una con consensum fratribus et sororibus nostris de monesterio sancto migaeli ut fazeremus uobis froila absalonizi et ad usor uestra egilo sigut et facimus cartula incontramudationis de ereditate nostra propria que auemus in ualle sardoria urbis anegie ribulo pauia suptus monte serra sicca. et aue iazentia in uilla uarzena ad uado cauallar. est illa ereditate como illa optinuimus in ipsa uilla siue et illa que iui frater adulfu conparauit siue et nostra razione in sisonzini per ubique illa optinuimus como diuide per lonba de rompesakus et inde in area que fuit de gondiuado et in uillar de eigumediade inde ad illa frecta et feret in pelagu negro per ubique uobis delimidauimus uel coram testibus asignauimus scilicet piscarias cannarios terras castiniarias pumares uineas figares amecsenarias aruores uel omnia quantoque iui ad prestidum ominis est. exeptis ille mulinu cum sua sesega et ille porto. Illo ale uobis conzedimus. et azebimus de uos alia ereditate in uilla barius que fuit de ero et de ermentro que nobis bene conplaguit. Ita ut des odie die et tempore sit ipsa ereditate de iure nostro abrasa et in uestro iure et dominio sit tradida et confirmada. aueatis uos et omnis postereditas uestra. siquis tamen quot fierit non credimus aliquis omo uenerit uel uenerimus ad inrumpendum contra anc cartula contramudationis que nos a iudicio deuindigare non potuerimus que pariemus uobis illa dublada uel quanta uobis fuerit meliorada. facta cartula contramudationis xii° kalendas abriles. Era millesima xxvii.ª uimaredo abba in anc cartula contramudationis manus mea rouorauit +.

Ego ermilli deouoda in anc cartula manus mea + —getina manus mea + —maria deouoda manus mea + —Etualo deouoda manus mea + —Martina egilo tederona Iquila aniedrudia siue fratres et sorores manus nostra+++++++s

abregano ansilizi ic testis —zamario brandilizi ic testis —Velasco furtunizi ic testis —flainu gondesendizi ic testis —riquila ic testis —Froila atanagildizi ic testis.

Vimaredo fredenando. frater zamario. menendo zamarizi —tedon zamarizi —tanoi presbitero —menendo presbitero —Leo presbitero —gella presbitero —it sunt testes.

Viliado baltonizi manus mea +.

Dauid mirazi golderes.

CLVIII

Pactum venditionis partis pomarii cujusdam ad radices montis de Alvarelhos ***siti. Charta autographa quae inter documenta Morariensis Monasterii servabatur, in Publico invenitur Archivo.***

990

Christus. In dei nomine. Ego argemiro et uxori mea siti patrecino et uxori mea trudildi uobis ederonio et uxori uestre gunterote placuit nobis per bona pacis uolumtas ut uinderemus uobis sicut et uendimus ratione in pumare nostro propio que abemus in uilla palmatianas suptus castro aluarelius discurrente ribulo abe territorio portugalense. et est ipso pumare in logo predicto in pumare de bauza. uendimus uobis inde iiiª intecra et sunt mazanarias prenominatas xxiii comodo iacet per riba de illo arugio de illa fonte et de alia parte comodo diuidimus cum tiu nostro donazo ut abeatis uos et omnis posteritas uestra et acepimus de uos pretium una cabra cum suo cabrito et ii quartarios de milio tanto nobis bene conplaguit. siquis tamen quŏd fierit minime non credimus et aliquis omo uos proinde callumniare uoluerit que nos ad uestra seguritate deuindigare non poduerimus aut noluerimus pariemus uobis ipso pumare duplatu uel quanto ad uos fuerit meliorato et uobis perpetim abiturum. fa-

Digitized by Google

cta kartula uenditionis IIIº kalendas magii. Era millesima XXVIII.ª argemiro et patrecino et uxores nostras in anc kartula uenditionis manus nostra ++++s.

qui preses fumus —kagito tedenando —*I*oacino braolio.
sagulfu test. —gundesindo test. —alio gundesindo test. —zalama test.
uilifonso test. —stefano test. —rodorigo test. —kagito *(?)* test.
brandila test. —aluito test. —zaccarias test. —pelagio presbiter noduit.

CLIX

Charta donationis cujusdam praedii in pago Aldoar *ad radicem montis* Mafamude. *In* Livro Preto *Conimbricensis Sedis invenitur.*

990

Carta donationis siue confirmationis

In nomine domini. leodegundie plolix *(sic)* eroni in domino deo eterne salutem amen. Ideo placuit michi bone pacis et uoluntas ubi donaremus uobis tructesendo osoreiz et uxori uestra hunisco sicut et donamus. ualeat donacio sicut et uendicio. damus uobis hereditatem in uilla alduari territorio portugal subtus mons mahamut discurrente flumen dorio prope litore maris comodo illa obtinuit auia nostra domna godo exceptis racione de uimara ermiariz. Confirmemus uobis terras arbores fructuosos *(sic)* uel uicos et locis antiquis per ubi illa potueritis inuenire libera in dei nostre *(sic)* abeatis potestatem ut habeatis eam firmiter uos et omnis posteritas uestra iuri quieto temporibus seculorum quicquid ex ea aliquid agere uel facere uolueritis et ad cartam confirmando accepimus de uos uno boue et una pelle tanto nobis bene conplacuit. Siquis aliquis homo uos pro ista calumniare uoluerit an uoluerimus como habeatis licencia de nos adprehendere ipso que in carta resona duplato et quanto fuerit meliorata et uobis perpetim abitura. Facta carta confirmacionis XIII kalendas decembris. Era MXXVIII.ª Leodegundie proprio eroni in hanc cartula firmitatis manu mea conf. + Qui presentes fuerunt. Gudesteo presbiter conf. Tellon gundemariz test. Manno test. Megido test. Froiulfo anagildiz test. Velasco uelasquiz test. Gundesindo test. Honorigo didaz test. Flauiano test. Viraremiro test. Froila didaz. Gontualdo notuit.

CLX

Cessio quorundam agrorum in villa de Macieira. *Charta autographa, ad Monasterium Morariense quondam pertinens, in Publico servatur Archivo.*

991

Christus. In dei nomine ego ausendo et uxori sue zonza plaguit nobis per bone pazis uoluntas ut fazere uobis domna trastallum sigut et facio testum scripture firmitatis sigut et fazio testum scripture de agros nostros proprios quos auemus in uila que uozitant mazanaria ipsos agros comodo sunt demarcatos et conclus in omique giro ad integro ilos uobis conzedenmus per ubi uobis illos delimitauimus et coram testibus asiginauimus ad integro uobis illos conzedimus con omenem sua prestantia quiquit ibidem ad prestitum ominis est. et damus uobis illos in oferzionem pro que nobis sacastis linpio de conzelio et sano pro parte de illo iudizio que noscum abuit aderedo pro parte de illa ereditate que nobis sendinus et iulia uendiuit ut de odie die uel tenpore sit ipso que in carta resonat de iuri nostrum abrasa et in uestro iure sit tradita adque confirmata. sit sane quod fieri non credimus aliquis omo ueneri uel uenerimus contra unc factum nostrum ad inrunpendum que nos in iudizio post parte uestra deuindigare non potuerimus aut uos in uoze nostra tunc aueatis podestate prendere de nostra parte ipso que in carta resonat dublata uel quantum ad uos fuerit meliorata et uobis perpetim auiturum. facta cartula VIº kalendas feberarias. Era MXXVIII.ª ausendo et uxori sue zonza in anc cartula manus nostras ++.

fofo randulfiz test. —uiliulfu atiniz test. —sandu brandiliz test.
eirigu sertor test. —gratinum leouildiz test. —ansemiru branderiz test. —toderedo test.
gondaro test. —gundulfu antoniz test. —fortes melezizi test. —gutinum fofiz test.
astruari cota test. —menendo godesteozi test.
romarigu presbiter noduit.

Digitized by Google

CLXI

Pactum venditionis cujusdam fundi in pago S. Martini ad radicem montis de **Pedroso**. *Charta autographa, olim in scrinio Moŕariensis Monasterii servata, nunc in Publico custoditur Archivo.*

991

Christus. In dei nomine ego potenzo et uxor mea egelo uobis izila et uxor uestra creusa placuit nobis **asto** animo et prona uolumtate nullis quoque egentis inperio nec suadentis artigulo set propria nobis accecsit **uolum**tas ut faczerem uobis cartula uendicionis de ereditate mea propria que auemus in uilla que uozitant sancto **mar**tino mea porzione quanto me conpotet inter meos fratres uel eredibus ubi illa potueritis inuenire in pomares **in** terras ruptas uel inruptas in aruores fructuosas uel infructuosas in eisitus moncium et aczessum uel regresum uel in quantum ad prestitum ominis est et est ipsa ereditate supranominata in uilla sancto martino suptus **alpe** petroso pro que accepimus de uos precio in octo modios in que nobis bene conplacuit et de precio penis **aput** uos nicil remansit in deuito. siquis sane quod fierit non credimus aliquis uenerit uel uenerimus ad inrunpendu uel ad infrigendum anc cartula uendicionis que fierit et prost *(sic)* parte uestra illa noluerimus denendigare tunc **in**fera pas uobis partique uestre ut pariemus uobis illa duplata uel quantum ad uos fuerit meliorata et uobis **perpe**tim auitura. facta cartula uenditionis m° kalendas marcias in era millena xxviii.ª aueatis uos et omnis posteritatis uestre iure quieto. potenz et uexor sue egelo in anc cartula uendicionis quod fierit et manus nostras rouorauimus.

tructemondo de ferraria test. —gaudio suo germano test. —uidramiro christoforus clericos test.
daniel test. —daui.... test. —go.... test.—izi... ontemiriz test. —nau... test.

CLXII

Bona sua immobilia frater Ariufus Monasterio de **Nandim** *testamento donat.* ***Ex autographa charta, olim in scrinio Collegii*** da **Graça** ***Conimbricensis servata et nunc in Publico Archivo existente, sumpsimus.***

991

Domnis inuictissimis ac triumphatoribus et gloriosissimi sancti iacobi apostoli sancti tome apostoli sancti uincenti et leuite sancti clementi episcobi sancti pelagii et martiris christi cuius baselice edifigada est in uilla nandini secus ribolum aue territorio portugalensis ego ariufu frater famulus dei ofero ad ipsa eglesie et ad fratribus qui in uita sancta perseuerari quanta portione et omnia mea ereditate quanta abeo dc parentela et de omni ganantia in uilla nandini cum quantum in se obtine et aprestitum ominis est concedo ad ipso loco mea ereditate ab integro ubi illa potueritis inuenire post partem ipsius eclesie pro remedio animee mee nec uindendi nec donandi sed ibi serbienda usque in perpetuum. si ego iam credo in trinitatem inseperauilen quia non era reuersurus contra anc testamentum ad infringendum uenerit uel tentaberit et si aliquis de propinquis nostris uel qualiue generis omo in primis sia excomunigato et cum iuda traditore abea participio in damnacione perpetua et insuper parie ipsas ereditates in quadublum exinde proferre tentauerit ad ipsa eglesie sit perpetim abiturum. factum textu testamenti et scripture firmitatis notum die quod erit v° kalendas magii. era millesima xxviii.ª ariufo frater in oc testamentum et scripture firmitatis manu mea ro+.

Pro testes. todesindo test. —egeka test. —sisuerto test. —fagillo test.
uedramiro test. —espasando test.
fradimiu notuit.

Digitized by Google

CLXIII

Judicum sententia de ecclesia S. Martini de Viliaredi, in lite inter presbyteros Sagulfum et Gontigium exorta. Charta autographa, olim in scrinio Monasterii Vaironensis, nunc in Publico Archivo custodita, nobis textum praebuit. Edidit **Ribeiro (Dissert. Chronol., T. I, Append. N.° 9).**

991

Christus. Dumuium quidem non est set multis mane pleuis acque nodisimu eo quod ego abuit intenzio sagulfu presbiter cum gontigio presbiter pro eglesia uogauolum sancto martinum que est fundata in uila uiliaredi quia dicia sagulfus presbiter quia era sua eredidate. et sacauit gontigio frater suas escribturas et suas firmidades in concilio et deuindigauit ipsa eglesia de sagulfu et de alios suos eredes quia conparara gontigio ipsa eredidate de et *(sic)* suos parentes de cencerigu et de alios todos suos eredes. et fundauit asperigu ipsa eglesia et auidauit ila per plures anos et post relinqui ila in manu de suos filios nominibus gontigio et amarelo .....nua de alios suos eredes et otinueru ila in faciem de suos eredes per plures anos sine aligua inquiedatione oituainta anos sine aligua inquiedatione. et postea coliuit gontigio presbiter ipse sagulfu in sua casa pro li facere seruizio bono. et placcitum rouorado in concilio que non abuise de ilo aligua soposida mala in ipsa eglesia et postea inrubit ipse sagulfus presbiter ipso placitum et facia se eredario in ipsa eglesia. et fuit guntigio presbiter cum isto placito ad concilio ante aluitum aluitizi gomeze benegas et gudinu benecegas ederonio aluitizi truitesindu nantildizi et aliorum multorum filio bonorum. et anouit se sagulfu in ueridate et cedauit se sagulfu a pedes de dona domitria et de gontigio presbiter et feceron se ipsos iudices rogadores et rogauerunt multum pro ipsum placitum que rouorara et que eisisse sagulfu de ipsa eglesia et anplius non fecese inbidem alia soposida. et pro suo seruizio dederunt inde de ilo decimu inter pane et a beuere LX modios per rogo pro *(?)* ipsas oras que disera in ipsa eglesia et una sagia uizione et super ipso placito adrouorabit alio ad don..... in ipso conzilio. et ista anuzione ante ipsos iudices. sagulfus presbiter in ac escribtura manu sua+s in ipsa era XXVIII cod erit XV° kalendas setenbres.

gomeze benegas confirmas —aluitus aluitizi confirmas. gudinu benegas confirmas —ederonio aluitizi confirmas —truitesindo nantildizi confirmas.

menendus conf. arcerigu —manuel presbiter. maurgado presbiter —mido guandilizi test. —rizila test. aluitus gondesindizi —ermemiru test. cagidu gundulfizi —frogia arualdizi. froila test. censoi test.

era *(?)* testes it sunt. amarelo mestalizi test. —gundesindu mestalizi test. —astruedu test. gontado didazi test. —gondesindu. cepa. fafila. uizoi astrulfizi —fredenando uizoizi test.

CLXIV

Argimirus et uxor colonos quasi adscriptitios se constituunt in quodam villa dominae Trastalae. Descripsimus ex charta autographa, olim in scrinio Monasterii Morariae, nunc in Publico Archivo custodita.

991

Christus. argimiru et uxori sue ermilli ad uobis domna trastalum per unc meum placitum uobis adinplendum conpromito comodo si ausatum fuerit me ad alia podestate proclamare aut de uestra uila exire sine uestro mandato aut sine uestro sabere aut sine uestra iusione comodo pariet uobis sine aligua dilatatione V solidos et de quo agitor dublato. factum placitum III° kalendas setember. Era MXXVIII.ª argemiru et ermilli in oc placitum manus nostras fezimus ++ et insuper caread mea rationem de illas uacas que aueo.

gundulfu test. —godesteo pepiz test. —zidi pepiz test.

gutinus test. —fromarigu *(?)* test. —astruario test.

ausendo testis —eirigu testis.

romarigu presbiter notuit scripsit.

Digitized by Google

CLXV

Ex Libro Testamentorum *Laurbanensis Coenobii sumpsimus.*

992

Testamentum de alquinitia de seculare et abuzat

In dei nomine. Ego seculare et abuzat Placuit nobis per bone pacis et uolumptas ut faceremus ad ipsius loci sancti mametis textum scripture de hereditate nostra propria que abemus in uilla de alquinitia et nostras cortes cum casas et lagare et eupas IIIs et cupos IIIs et uineas cum suas clausas et quarta de pomare qũe fuit de iacob alkerma et Ve mazanarias que abeo de parte auio meo abuzag in uilla alkinitia et XV mazanarias que abeo de auio meo elictus in uilla algazala et uno ortale cum suas mazannarias et una uinea et una larea de terra cum IIIor mazanarias et alio ortale cum IIIs mazannarias Et IIIs pedazos de terra cum suas mazannarias et alio pumare siue alia mea ereditate que abeo in ipsa uilla terras ruptas uel inruptas et omnia quc abeo uel augmentare potuero usque ad obitum meum ad uobis concedo integro post parte monasterii uestri. Siquis tamen quod fieri non credimus aliquis homo uenerit uel uenerimus contra hunc nostrum factum ad inrumpendum in primis sit excomunicatus et cum iuda traditore abeat participio et insuper quantum auferre temptauerit in quadruplum componat et uobis perpetim abitura. Facta karta testamenti XVII kalendas iulias. Era millesima XXX.ª Ego seculare qui et abuzag in anc karta testamenti manu mea r++oboro.

Arias iben elictus test. —Vizoy test. —Leouegildo test. —Iohanne sarraziniz test.

Flores test. —Gaudinus test. —Azarias test. —Marcus test. —Elias test.

Benedictu test. —Martin test. —Sendulfus test. —Mestulius test. —Nazar test.

CLXVI

Ex Livro de D. Mummadona *descriptum est.*

992

Carta de hereditate in uilla sautello et barreiros

In nomine domini. Ego fratri daniel uobis mea domna Mummadomna prolix didaci et ad fratres et sorores habitantes sub tramite regularis in cenobio Vimaranes. Magnus est enim titulus donationis scripture firmitatis hactus largitatis qua nemo potest ad inrumpendum uenire neque foris lege eicere sed quidquid grato animo et prona uoluntate offertur opportet enim semper libenter amplecti. ideo denique iam supra nominato fratri daniel placuit mihi ut facerem uobis domnos meos iam supra taxati textum scripture firmitatis cartula incommuniationis de hereditate mea propria que abeo in villas Sautello et barrarios. et fuit ipsa hereditate de tios nostros Gundesindo truitelli et sixerta. et secumdum illa nunc modo in iure nostro obtinemus trans linares pratis padulibus saltis uineis pumares figares cesares piscarias sesigas molinarum aquis aquarum cum eductibus suis uel quantum ad prestitum hominis inueneritis in ipsa villa extra meo domo ubi modo abito cum suo ortale. omnia quod superius resonat medietate uobis firmiter concedo ita amodo et deinceps abeatis teneatis et usque im perpetuo uindicetis uos et cuius uice adueniens habitandi monasterii Vimaranes. Siquis tamen quod fieri nuncas uidetur hunc factum nostrum immodice molierit mutilare et a uestro temerario conauerit infringere ex qualiue persona sit an ex propinquitas nostra an ex parte extranea adueniens qualiscumque persona spiritu orribili prouocata in primis sit segregatus a corpus et sanguinis domini nostri ihesu christi et cum iuda domini proditore luat penas in eterna dampnatione ita ut nec in finem communionem accipiat set in perpetuo confusione permaneat et insuper pariet uobis omnia ipsa hereditate duplata uel quantum ad uos fuerit meliorata et post parte iudicis auri talenta Io et uobis perhenniter habituram. notum die scripture incommuniationis et firmitatis VIIIo idus Septembris. Era XXXª discurrente post M.ª Frater daniel in hac cartula incommuniationis quod fieri elegi manu mea confirmo.

Gonta abba conf. —Teoderedus prepositus conf. —Sarrazinus confessus conf. —Uiarigus confessus conf.

Gundesalbus confessus conf. —Uiliamirus confessus conf. —Ordonius confessus conf. —Valascus confessus conf.

Japhar presbiter test. —Nunus presbiter test. —Guntemirus presbiter test. —Froila presbiter test.

Digitized by Google

CLXVII

Cessio fundi cujusdam in pago de **Loureiro** *prope castrum quod* **Recaredi** *dicebatur. Charta autographa, ad* **Monasterium Morariense** *quondam pertinens, in* **Publico** *Archivo servatur.*

993

Christus. In dei nomine ego godesteo ideo plaguit mici bone pacis uolumtas asto animo integroque consilio ut per scriptis facerem uobis gundisalbus fredenandiz et uxori uestre ermesinda sicut et facio de ereditatem mea propria que abui in uilla laurario qui est inter uila tanuz et mazanaria suptus kastro rekaredi teritorio portugalense. uindo uobis ipsa ereditatem pro illa fidiaduria que uobis fidiaui querino per illo placitum que uobis rouoraui et sacaui illo de uestros ferros et post hec fugalauise ipse querino et exsese ipse placitum et pro id accesit mici uolumtas ut pro ipsa actio concedo uobis ipsa ereditatem at integro per suis terminis antiquis quantum que ibidem poduerítis inuenire que at prestitum ominis poduerítis inuenire in ipsa mea ereditatem quantum me conpodet inter meis fratribus uel eredibus terras ruptas uel inruptas aruores fructuosas uel infructuosas pedras mouiles uel inmouiles aquis aquarum et sesegas molinarum pascuis padulibus exitus montium accesum uel regresum. omnia todum at integro abeatis uos et omnis posteritas uestra usque in perpetum uindicetis. Siquis tamen quod fieri non credimus aliquis omo proinde uos kalumiauerit que uobis a iudicio deuendigare uel auctorgare noluerimus uel non poduerimus pariemus uobis ipsa ereditate dublata uel quantum a bobis fuerit meliorada et uos perpedim auiturum. Nodum die uel tempore sub die quod erit xv kalendas iuni. Era xxxi^{a} post Millesima. godesteo in anc kartula uenditionis mano mea +.

gutier fredenandiz —tahel belasquez —telo ermiariz —heifreiro et ali plures.

donon presbiter —saracino —rando aluito presbiter —goirigo et ali plures qui preses fuerunt.

In verso membranae

nos filiisiusorum que sumus de parte ermiario guntigici it sumus aldereto ketenando uimara placitum fazimus uobis gundisalbo fredenandizi ut de odie die uel tempore quot est era millesima xxx^{a} m^{a} quinto decimo kalendas iunias si egu ermiario ausos *(?)* fuerit me ad alio domno perclamare in que gundisalbo fredenandizi illa manda ziti *(?)* mandare que parient ilos prenominatos que super resonant m^{or} quatuor boues et desuper ipso ermiario cum omnem sua facultate et suo kanato.

nos prenominatos ketenando et uimara aldereto in anc placitum manus nostras rouora++uimus et fuit isto placitum escriptum in conzilio ante espasandos aba aketo sandizi zidi trastemirici moheibe presbiter zidi ermiarizi donan froiulfici gundino sentario ianardo cartemiro sendino gesulfu brandila seioi sauarigu zidi *(?)* quasi presbiter cos noduit.

CLXVIII

Ex **Livro de D. Mummadona**, *sic dicto, descripsimus.*

994

Kartula de sancto martino de vila noua de ripa Aue

Plerisque manet notum et ad multis est notissimum et quod fuit ecclesia sicut est fundata in villa que dicent villa noua que est in territorio bracarense subtus mons autino discurrente riuulo aue et fuit ipsa ecclesia de comes don Geton et coniuge eius ledegundia. et concesserunt ipsa ecclesia ad Gondesindus abba per scribtura et obtinuit ea iuri suo annis plurimis dum uita uixit. post obitum uero suo deuenit ipsa ecclesia in iure filie sue gondegeba gondesindit et a uiri sui Gudesteo et conparauit ego illa Aloytus abba de ipsa gudegeba et de ipse Godisteo per precium c^{m} l^{a} solidos sicut in carta resonat. et tenente ea per ipsa carta ego Aloitus abba iuri meo per multa annorum curricula fecisti mihi peticione domna nostra comitissa domna Gonzina de ipsa ecclesia uocabulo sancti martini episcopi. et do uobis illa in dona per carta et accepimus de uos i^{o} mulo in c^{m} solidos. Et ego comitissa domna Gonzina tenente ipsa ecclesia in meo iure fecisti mihi peticionem tu dilecte mihi karissimi confratris Valasco scemeniz ut concederem tibi ipsa ecclesia in dona sicut et concessi ut habeas tu illa ingenua in

Digitized by Google

uita tua et post obitum tuum relinque ipsa ecclesia ad monasterio aut ad sacerdos aut ad frater aut soror cui cura sit de anime nostre per cartam firmitatis aut ad genș tua uel extranei cui tua fuerit uoluntas. Obinde ego aloitus abba annuens et fabens obtimis peticionibus uestris sicut uos desideratis me delectat implere et accessit mihi bone pacis et uoluntas ad uobis comitissa domna Gonzina ut facerem uobis textum scripture firmitatis de ipsa ecclesia uocabulo sancti martini episcopi et ceterorum sanctorum beatorum que ibi sunt recondite cum omnem suam rem signum crucis calice atque coronas libros uela uel uestimenta altaris seu domus et intrinsecus domorum cum suis dextris uel omnia quicquid in ipsa ecclesia que ad ea pertinet uel ad prestitum est sit uobis illa donamus quomodo in iuri nostro obtinuimus. Et ego comitissa domna Gonzina ad tibi Valasco confesso sic ea uobis concedimus iuri tuo sicut superius diximus. et accepimus de te proinde in dono nos pannos tirazes alamir. habeas et possideas in uita tua et conple quomodo sursum resonat. ita ut ex presenti die uel tempore sit ipsa ecclesia de iuri nostro abrasa et in iure de Valasco scemeniz et confesso tradita atque confirmata. Et si aliquis homo uenerit uel uenerimus ad irrumpendum uel infringendum hunc factum illo quesierit inrumpere uel immodico temptauerit in primis sit excomunicatus et separatus a corpus et sanguinis domini nostri ihesu christi et com iuda domini traditore habeat partem in eterna dampnatione et pro damna secularia pariat ipsa ecclesia cum omne rem suam et cum reliquiis suis in duplo uel trippo pro tua parte et post parte rex aut comite aut iudice que illa terra inperauerit no auri talenta. et hunc factum nostrum in cunctis temporibus plenam obtineat rouorem in seculum perenni. Notum die quod erit xo kalendas februarii. Era Ma xxxa na Comitissa domna Gunzina in hac series testamenti manu mea confirmo. Aloitus abba quod fieri elegi mente deuota conf.

Sub christi auxilio Ariani episcopi conf. —Gonta abba manu mea conf. —Fagildo ramiriz conf. —Affar sarraziniz conf. —Honorico Zaleiman conf. —Gundisaluo sarrazini conf. —Vimara munionis conf. —Mumma deouota conf.

Ordonius confessus conf. —Gaudila confessus conf. —Gandila confessus conf. —Uiarigus confessus conf. —Aron confessus conf.

Kartemiro —Placidius presbiter —Sendino presbiter —Ordonio presbiter —Gaudesindo presbiter.

CLXIX

Villas pagosque quosdam, inter Durium et Vaccam sitos, ***Randulfus Abbas Monasterio Palatioli*** *testamento relinquit. Hujus monumenti exemplum, quod in Regiae Academiae bibliotheca servatur nobis textum praebuit. Liber regestorum illius Monasterii qui titulum* **Livro das Doações de Paço de Sousa** *prae se ferebat, ex quo, hoc ineunte seculo, desumptum fuerat Academiae nostrae apographum, incendio periit.*

994

Dominis Invictissimis, hac Triumphatoribus, Gloriosi, Sanctisque Martyribus tuis, Sancti Salvatoris, et Sancte Marie semper Virginis, et Sanctarum Reliquiarum, que ibi recondite sunt, duodecim Apostolorum, et quorum Baselica cernitur esse fundata in villa Palacioli, subtus mons Ordines, discurrentem rivulo Sausa, territorio Anegie. Et ego humilis servus Randulfus Abba Deo voto, non merito digno, cum peccatore mole depresso spem fiducia in Deum habente, que sanctorum meritis unusquisque dipirationem respicior, que etiam testem reatum mei criminis sepe pavesco, ut per vos sanctos Martires Dei tamdem reconciliari mereari Domino Deo vestro. Item David talibus se eam agibus dum vota matre ad populos dedicare, et dicebat, —Tue sunt, Domine, que de manum tuam accepimus, et dedimus tibi, quia tu dedisti nobis unde nos habemus unde retribuere tibi,— et ideo pertimesco, absi Domino, ut ne veniat mi mors adjuvante, et omnia ordinata dimittere elegi, ut facere textum scripture firmitatis, et series testamenti a Sacris Altaribus tuis, et Ecclesie vestre pro luminaria mea, et pro eleemosinis pauperum, atque omnium, istem ipsum locum ab honorem ipsius Sanctorum vel Sanctarum, que in ipsum locum Sancti Salvatoris reconditos sunt, vel orationem, et quantus ibidem sunt monacorum, fratrum, inde memoria facimus pro remedio anime nostre. Damus atque contestamus ad ipsum locum Sancti Salvatoris, et Sancte Marie semper Virginis, ipsas meas hereditates, quę sunt inter Dorio et Vauca, prope Kamina, quantamque habemus de aviorum vel parentorum nostrorum, etiam et de comparatela, sive de ganantia de parte de nostro tio Randulfus Abba, que in testamento sancto priore resonat, et in suas cartas annutiatur, et post illum dum adjutorio Deo in secundo meo testamento conposuit pro remedio animarum nostrarum, et alias hereditates, que in meas scripturas resonant, et in meo testamento confirmatas sunt, sic confirmamus nos illas in seriens testamenti ad ipsum locum Sancti Salvatoris, que est fundato in Palacioli, pro remedio anime nostre, et de sorore Pecena, que illas nobiscum ganavit,

Digitized by Google

ipsas villas cum adjectionibus suis ad ipsum locum contestamus : sunt prenominatas villa Ossela cum ajectionibus suis, et Vilare quos dicent Bostelo, et villa Sobradelo que vocitant Vermui, et villa Pinioli ubi est fundato Sancti Martini Episcopi, et in villa Olivaria quos habuimus de patre nostro Zoleima, et de matre nostra Letiviga, et illo que ibidem testavi Pantalio ad ipsum locum, sive quantum conparavimus de Bladus in villa Tavolatela, et in Petra Fitada. Damus atque contestamus ipsas villas cum ajectionibus suis et ad ipsum locum Sancti Salvatoris, pro remedio anime nostre, per suis terminis locis antiquis, per ubi illas potueritis invenire, in montes, in fontes, exitum, vel regresum, cum quantum aprestitum hominis est, et quantum conparavimus per nostro precio, et ganamus per nostras kartas, que in ipso nostro kartario resonat, quam et etiam de parentorum nostrorum, et in secundum testamento resonat, que patri nostro Domni Randulfus Abbas fecit pro memorie sue; sic et nos facimus testamentum ad ipsum locum Sancti Salvatoris, que vocitant Palacioli, pro nos, et pro illos; ipsa munera, que jam diximus, ad integro contestamus, pro que sumus de alia terra, et pro que colligit nobis Tructesindo Galindiz, et uxor sua Animia in ipso Acisterio Sancti Salvatoris, que vocitant Palacioli, ad morandum per regula canonica usque ad obitum meum. Et post obitum meum facio istum series testamenti ut habeant me in mente, in cerea, et in oblationem, et in bodivos, et vestiant, et ornent corpus meum ad sepeliendum : et ipsas hereditates, que in meos scriptos, et in meos testamentos resonant, confirmo : habeant, et possideant pro in temporibus seculorum, et de stirpe sua qui bonus fuerit, et via monastica tenuerit, et in vita sancta perseveraverit habeat, et possideat per regula sancta ipsum, que jam supra diximus : non habet licentia vendere, nec donare non ad Rex, non ad Comite, non ad Episcopo; sed pro parte de Domno Tructesindo, et de Domna Animia, et de ipsas Reliquias sanctas, que sursum resonant, habeant et possideant. Et si aliquis homo venerit tam propinquis, quam de extraneis, qui hunc factum nostrum infringere quesierit, vel temptare voluerit, per qualibet generis homo venerit super scripturas anterioras, aut posterioras, unde nos inpedimento habeatis in ipsas villas, aut in ipsa mea memoria, sedeat excomunicatus de fide catolica, segregatus, et ad Ecclesia sancta separatus, et cum Juda traditore habeat participium in eterna dampnatione, ubi tartarus fervens, et ubi est pena non finienda, et pariet ipsum, que temptaverit, duplatum, et ad Rex, qui ipsa urbem imperaverit, alio tanto; et insuper pariet duodena auri talenta pariet et hunc factum nostrum habeat roborem et permanentem vobis perpetim abiturum. Notum die quod erit octavo Kalendas Marcii, Era millessima xxx^{a}u.^{a} Ego Randulfus Abbas in hanc series testamenti manus meas Roboravimus. Qui presentes fuerunt Vestrimiru testis. Andreas testis. Viliulfu testis.

CLXX

Charta donationis dimidii quorundam praediorum prope montem Gondomar *et rivulum de* Campanhan. *Descripsimus ex* Livro Preto *Conimbricensis Sedis.*

994

Carta donationis

In dei nomine. ego froila prolix gundisaluo munneonis et toda domna in domino deo eterna salutem amen. Magnum est enim titulus donacionis in qua nemo potest ac eum *(sic)* largitatis irrumpere neque foris locum proigere sed quicquid asto animo et prona uoluntate libenter amplecti. et ideo placuit mihi asto animo et propria mea uoluntate ut facere tibi leoderigo et uxori tue ermengru carta donacionis sicut et facio de hereditate mea propria que habeo in uilla sumlani et baquini subtus alpe mons gundemari discurrente ribulum canpaniana prope fluuio dorio territorio portugal. ereditate dono uobis in ipsas uillas superius nominatas hereditate quos fuit de nandulfo et uxori sue gundisalba gundiuado et uxori sue senior hereditate fafila et uxori sue susana hereditate de gundisendo et uxori sue eilo quos incomunarunt ad abia mea domna sarracina medietate. dono uobis ipsa medietate in ipsas uillas secundum illas domna sarrazina et nos de suo dado cum omnibus prestacionibus suis quicquid in se obtinet. et accepimus de uos in offrecione ad ista carta confirmandum uno copo de argenteo et xv solidos *qui* michi bene complacuit. Ita ut de hodie die et tempore sit ipsa hereditate de iuri nostro abrasa et in uestro iure uel dominio sit tradita atque concessa. Habeatis et omnis posteritas uestra iuri quieto et in perpetuum. Siquis sane quod fieri non credimus aliquis homo uos proin*de* calumpniare uoluerit qui nos propter uestra securitas deuendicare non potuerimus aut uos in uoce nostra quomodo pariemus uobis ipso que in carta resonat duplato uel quantum ad uos fuerit meliorata et uos perpetim habitura. Facta carta donacionis viii idus aprilis. Era deciens centena et terdecena ii.^{a} Froila prolis gundisalua et toda in hanc carta donacionis quod fieri manum mea + Qui ibidem fuerunt testes :

Digitized by Google

Mauran sparsandizi test. —Aluito osoredizi —Tedon iacobzi test. —Guandila didazi —Tegio gundesendizi —Guntagio gatonizi —Sumla astrulfizi.

Gudinu uenegas test. —Sando de lagares test. —Trasaigu aluarizi test. —Froila didaci test. —Argirigu prinpici —Alii guntagio —Senator.

Tructesendo osoredizi test. —Pelagio menendiz test. —Tedio gundisaluizi test. —Guandila gondesendizi test. —Ermigius abba test. —Framila astrulfizi test. —Cidi astrulfizi test.

CLXXI

Ex* Livro Preto *Conimbricensis Sedis descripsimus.

994

Carta uenditionis de hereditate que est in manualdi

In dei nomine. Placuit michi uermudo bone pacis uoluntas ut uinderemus uobis trastemiro et uxori tue goda sicut et uindo hereditatem meam propriam que habui de parte de mea muliere guda in uilla manualdi quomodo se leua de petras ueiras et inde in fogo lopare et diuidet cum parada sic de parentela quomodo et de abolingo usque in leza. et proinde accepimus precium genube in XI morabitinis et capsa et I quartarium de ciuada. et habuit ipsa hereditas iacentiam territorio portugalense riuulo discurrente leze. Ita ut de hodie die et tempore sit ipsa hereditas de iure meo abrasa et in iure uestro sit tradita uel confirmata. Habeatis uos et omnis posteritas uestra. Siquis tamen quod fieri non credimus aliquis homo ad irrumpendum uenerit uel uenerimus pars nostra usurpare uestram pariemus uobis illam duplatam uel quantum a uobis fuerit meliorata et uobis perpetim habitura. Facta carta uenditionis XI° kalendas decembris. Era M.ª XXXII.ª Vermudus in hac cartula uenditionis manus meas confirmo + Froila presbiter test. Guandila test. Dauid test. Tederigo test. Menendus test. Guctu test. Trado test. Arias test. Gaudiosa test.

CLXXII

Pactum venditionis praedii cujusdam in villa* de Maceeira *siti. Autographa charta, olim in scrinio perantiqui Monasterii Morariensis servata, nunc in Publico invenitur Archivo.

994

In dei nomine ego fremosinda uobis izila cristoualiz et uxori uestre creusa. plaguit mici asto animo et propia mea libenter uolumtate ut facere uobis iam dictis sicut et facio cartula uenditionis de ereditate mea propia que aueo in uilla quot uocitant mazanaria territorium subtus monte ezebrario. uindo ipsa ereditate de lacare de casas uineas cubus cupas lectus cadederas pumares sautos terras cultas uel baruaras uel quantum in ipsa uilla aprestitum ominis est per suis terminos antiquos et aueo ipsa ereditate de patre meo trastemiro et mater mea gondissalba et de auios meos siue quos conparaui. uindo uobis de ipsa ereditate pernominata de quantum me conpotet inter meos fratres uel eredibus meis medietate intecra sicut et uobis iam illa alia medietate uendiui per alia carta et acepimus dein pretio placiuile que mici bene complaguit XII.^m modios inter res et ziuaria et pannus et sizera. uos dedistis et eum accepit. ita ut de odie die et tenpore sit ipsa ereditate de iuri meo abrasa et in uestro dominio sit tradita uel confirmatat. aueatis uos et omnis posteritatis uestre auituri perpetuum. Siquis tamen quot fierit non credimus aliquis omo uenerit uel uenoro *(sic)* contra anc cartula uenditionis inrunpere uoluerit et nos post parte uestra deuindicare noluerimus tunc infera de pars mea a partique uestre parie uobis ipsa ereditate duplata uel quantum a uos fueri meliorata. facta cartula uenditionis X.^mo kalendas ianuarias in millesima XXXII.ª fremosinda in anc cartula uenditionis manum mea +.

bonoi test. —rouuredo *(?)* test. —adrianu test. —tructesindo ariani test.
menendo toderizi test. —micael guandili test.
magister gundesindo test. —fredenando batiniz test.
et fuit illa carta rouorata in mazinata sub illa nocaria.

Digitized by Google

CLXXIII

Sunila et uxor vendunt Tructesindo et uxori ejus medietatem fundi cujusdam in Soalhães *prope rivulum* de Campanhan. *Ex* Livro Preto *Sedis Conimbricensis descripsimus.*

995

Carta incommuniationis

In dei nomine. Ego sunila et uxor mea gudilo placuit nobis bone pacis uoluntas nullusquoque gentis imperio nec suadentis articulo nec pertimescentis metus sed propria nobis accessit uoluntas ut ubi incommuniaremus uobis tructesindo oserediz et uxori uestre unisco sicut et incommuniamus hereditatem nostram propriam quam habemus in uilla que uocitant sunilani territorio portugalis riuulo campaniana subtus castro gundemari secus flumen durio medietatem de omni nostra hereditate per suis terminis uicis seu locis antiquis tam per terminis seu etiam fora ter *(sic)* ubi illam potueritis inuenire exetis illa casa cum suo latere. de alio toto uobis medietatem concedimus terras pumares uineas sautos rouoredas aquas cursiles uel incursiles aquis aquarum et sesigas molinarum cum eductibus suis petras mobiles uel inmobiles pascuis padulibus accesum uel recessum exitum montis uel quantum ad prestitum hominis est et in ipsa uilla potueritis inuenire medietatem uobis inde incommuniamus integra tam de parentela quam etiam de comparadela de amborum parte totam ipsam medietatem uobis concedimus sicut sursum resonat. et diuidit ipsa uilla cum uilla baquini et uilla tadenadi et de tercia parte cum uilla sautello. et ad cartam confirmandam accepimus de uobis in nostra offrecione similiter et in precio unam uaccam colar ueira et I quinale de sizera. tantum nobis bene complacuit et de precio penis apud uos nichil remansit in debitum. Ita ut de hodie die uel tempore ipsa medietas a iure nostro sit abrasa et in iuri uestro sit tradita. Quisquis ex ea agere facere uolueritis liberam in dei nomine habeatis potestatem. Siquis aliquis homo uenerit de qualibet parte uel uenerimus ad irrumpendum hanc scripture firmitatem incommuniationem quia nos post uestra parte deuindigare uel auturgare noluerimus an nos an filii nostri uel progenies nostra quomodo habeatis licentiam de nostra adprehendere ipsum quod in carta resonat duplatum uel quantum a uobis fuerit melioratum et uos perpetim habiturum. Facta cartula incommuniationis firmitatis nodum die IIIº nonas marcii. Era millesima XXXªIII.ª Sunila et uxor mea gudilo in hac cartula firmitatis quod fieri relinquendo cognouimus ad nosmetipsos facta manus nostras roboramus et confirmamus +.

Aluitus abbas quos vidi. Cresconius quiriaquiz test. Gueda termiazi test. Donazario gontemondiz test. Gondesindo fredemondiz test. Rodrigo sesmondiz test. Eusebio fiiz test. Fafia luz test. Gondesindo fafilaz test. Elderigo bademondi test. Jacintu midiz test. Godesteo uimariz test. Gontadus notuit.

CLXXIV

Permutatio servae pro quodam fundo in pago de Cerzedo *et donatio sororis ejusdem servae. Charta autographa, olim in scrinio Morariensis Monasterii servata, nunc in Publico invenitur Archivo.*

995

Christus. In dei nomine hego rodorigu guimiriz et uexor mea basselissa uobis donnan zalamiz et uexor tue trudilo in domino deo eterna salutem amen. Magnum est enin titulum donationis in quam nemo poteest ualeat actum largidatis uotum alienum inrumpere negue lege foris proicere set quidquid grato animo liuenter anplecti et pereniter obtinere. ouinde plaguit nobis asto animo et spontanea nostra uolumtate ut faceremus uobis iam dictis sicut et facimus textum scripture donationis de mancipia nostra propria nomine adosinda que est filia ero et munnia quos nobis uenerunt in portione cum eredibus nostris uel fratres. et quando uobis ipsa mancipia donamus erat de annis III. donamus adque concedimus uobis ipsa mancipia iam nominata ut aueatis hea firmiter uos et omnis postheritas uestra iuri quieto et iudicetis sigut et alios uestros serbos originales. Ita et iam supra tacsatum donamus ad congermana nostra et filia uestra basselisa alia nostra mancipia nomine gossenda germana de ipssa adosinda et illa in puerizia eitate auentem dies XV ut sine fratribus suis ea firmiter obtineat et quidquid de agere uel facere uolueritis tunc liuera in dei nomine aueas potestatem. et acepimus pro adosinda de donani et trudilo in nostra ofertione ad karta confirmandum creditate in uilla cereseto III portione in casare que fuit de uirtela *(?)*

Digitized by Google

mosautiz quomo se leua de riu que discurrit de eglesiola et figet se in strata ueredaria que discurrit de portugal et torna pro alia carrale que discuret ad eglesiola. Ita ut de odi tempore sic siant ipsas mancipias de iuri nostro abrasa et in uestro iuri uel dominio sint traditas adque confirmatas. et si aliquis omo proinde uos calomniare uoluerit de progenie nostre que nos in iudicio deuindicare non potuerimus aut autorigare noluerimus aut uos in uoce nostra tunc pariemus illas uobis duplatas uel quantum ad uos fuerint melioratas et uobis perpetim auiturum. facta kartula donationis xv kalendas magias in era millesima xxx^{a}iii.^{a} rodorigu et baselisa in anc cartula donationis manus nostra+++s.

didagu donaniz presens fuit. didacu gotiniz. godesteo todemiriz. didacu ermoriz. miru abulaze. froiulfo garzeiz. prouezendo dagaredo. adaulfo rodoriz. sendino didazi. uiliarigu onoriz quos notuit. galindo sendino calkiz.

CLXXV

Pactum venditionis bonorum mobilium et immobilium in villa de Vimeeiro ***prope flumen Durium. Charta autographa, nuper ex scrinio Monasterii*** de Pendorada ***in Publicum Archivum delata nobis textum suppeditavit.***

995 *(?)*

Christus. In dei nomine ego zamora cognomento zana una cum filiis meis uermudo pelagio petro uizoi brandila gomeze leodegundia plaguit nobis bone pacis uolumtas asto animo integroque consilio nostro set propria nobis azesit uolumtas ut uinderemus uobis zaton muzaudiz et uxori tue cita ereditate nostra propria que auemus in uilla quos uocitant uimenario qui est subtus monte uargano discorente riuolo sonoso prope flumen duiro ediuicia domos casas cubos cubas lectos cadedras uel homnia introsiis domorum terras rubtas uel baruaras uinias sautus pumares figares ceresales ameisenales auellanales aruores fructuosas uel infructuosas petras mouiles uel inmouiles aguas cursiles uel incursiles montes fontes pratis pascuis padulibus aguis aguarum uel sesicis molinarum eisitum uel regresum uel quitquit ad prestitum hominis est que in ipsa uilla potueritis inuenire tam de parentela quomodo et de conparatela. et diuidet ipsa uilla cum uilla de taraukella et cum uilla leoruani *(?)* et cum uilla de conzella et inde per media uena de agua de duiro et cum titulello piscarias nassarios rizarios. uendimus uobis iii^{a} de ipsa uilla ab integro quomodo illa obtinuit nostro auio don uilenzo et nostra auia domna abronilli et azebimus de uos proinde in precio que nobis bene conplaguit. aueatis teneatis uindicetis uos et homnis posteritas uestra et cui illa relinquere uolueritis. siquis tamen quod fieri non credimus aliquis hommo uenerit uel uenerimus ad inrunpendum contra hacn *(sic)* cartula uendicionis que nobis in iudicio deuindigare non potuerimus post parte uestra tunc pariemus uobis ipsa ereditate dublata uel quantum ad uos fuerit meliorata et uobis perpetim auituri. facta cartula uendicionis viii^{o} kalendas iunias. Era mxxx^{a}iii.^{a} zamura cognomento zana una cum filiis meis uermudo pelagio petro uizoi brandila gomeze leodegundia manus nostras *robora*++++++++uimus.

Fuit ista carta rouorata in uilla ferrarios ante eglesia sancti martini episcobus.

qui preses fuerunt martino zuleimaniz test. —froila resmiruz test. —aloito begikaz test. —aloindo iuannez test. —falcon test. —adefonso test.

falderedo test. —sisuerto test. —donnon test. —gaudioso test. —sauarigo test. —nausti test.

rodorigo test. —dago test. —frogia test. —citi test. —dulcidio test. —odaniz test.

iusto test. —andulfo test. —aluaro test. —gundulfo test. —ansila test. —ordonio test. —pepino test.

elias test. —amedeiro test. —aloindo test. —iuanne test. —alio gaudioso test. —sando test. —manila test.

florite test. —esteuano test. —alio manila test. —argemondo test. —alio gaudioso test.

adefonso magistro —zatoncino —ero —zacarias —alio aluaro.

daniel presbiter test. —anderias presbiter test. —gotesendo presbiter test. —gundesaluo presbiter test. —nantildo presbiter test. —garcia diacono test. —ualentino presbiter —fortes presbiter.

remesario test. —uincenzo test. —temime test. —alio donno test.

iubarius *(?)* ic notuit —recaredus abba quos uidit —ordonio presbiter.

Digitized by Google

CLXXVI

Donatio bonorum mobilium et immobilium in pago de Nandim, ***Monasterio (ut videtur) ipsius loci facta. Charta autographa, ex scrinio Collegii*** da Graça ***Conimbricensis in Publicum Archivum delata, nobis textum suppeditavit.***

995

Domnis inuictissimis ac triumphatoribus et gloriosisimi sancti iacobi apostoli sancti tome apostoli sancti uicenti et leuite sancti clementi episcobi sancti pelagii martiris et alias reliquias corum qui ibidem recondite sunt. Obinde ego famulo dei uermudu benedictici et presbiter in domino deo eterna salutem amen. Ideo plagui mici per bona pacis et uolumtas ut facere ad ipsius locis eglesie et ad fratribus qui ibidem in uita sancta perseueraberint textum scripture de ereditate mea probia que aueo de parentum et abium merorum *(sic)* sic de parentea quam etiam et de omni ganatione cum quamtum in se obtine et aprestitum ominis est ic in uilla nandini et in pozo malo et domus cum intrisecus suis concedimus ad ipsum locum sancti apostoli de nandini ubique illa potueritis inuenire pro remedio anime mee. Ita ut de odie die abea ipsa scriptura rouore firmitatis ut si aliquis homo uenerit qui unc factum nostrum inrumpere quesierit tan propinquis quan extraneis in primiter sedea excomunigato et cum dadam et abiron auea participio et insuper parie ipsas ereditates in quadublum et si inde proferre temtauerit et ad ipse eglesie sic perpetim abiturum. Factum textum scripture firmitatis notum die erit III kalendas ianuarii. Era millesima XXX III.ª uermudu benedictiz presbiter in oc testamentu et donationis manu mea ro+

fradimius presbiter —uermudu presbiter —lusidio presbiter.
todesindo test. —egeka test. —gutierre test. —sisuerto test.
ero test. —fagilo test. —uedramiro test.
Gartias abba notuit.

CLXXVII

Pactum venditionis dimidii fundi in villa de Castellões. ***Charta autographa, olim ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico invenitur Archivo.***

995

Christus. In dei nomine ego mudilli placuit mici per bone pacis et uolumtas sano animo integroque consilio ut per scriptus faceremus uobis izila christoualiz et uxor uestre creuse sicut et facimus kartula uindictionis de medietate de omnia mea ereditate quos aueo in uilla castellanus subtus mons zebreiro discurrente ribulo camia terretorio portugal. damus uobis adque concedimus ab integro ipsa media de ipsa uilla cum quantum in se obtinet et ad prestuum ominis est per suis terminis et locis antiquis. et accepimus de uos XXXX modios in pretio que nobis bene conplacuit et de pretio aput uos non remansit in deuito. Ita ut de odie die in tempore sit ipsa eretate de iuri nostro abrasa et in uestro iuri tradita uel confirmata. abeatis uos et omnis posteritas uestra iuri quieto in perpetuum uiuituri. siquis tamen quod fieri non creditis aliquis omo uenerit uel uenero contra hanc cartula uindictionis temtare uoluerit et nos in iudicio post uestra parte auctorgare non potuerimus aut uos in uoce nostra quomodo pariemus ad uobis ipsa creditate dublata uel quantum ad uobis fuerit meliorata et uos perpetim auitura. Facta cartula uindictionis in die quod erit IIIº kalendas iulii *(?)* in era Millesima XXX III. mudilli in ac cartula uindictionis manu mea rouora+bi.

donnan test. —stobredo test. —froila test. —arias test. —citi test.
Ihoannes presbiter notuit.

CLXXVIII

Ligo uxorque donant Monasterio Laurbani partem quam possidebant cujusdam vineae in loco Villa-cova. ***Charta autographa, ex scrinio illius monasterii in Publicum Archivum delata, nobis textum praebuit.***

998

Christus. Domnos sanctos et gloriosos ac post deum mici fortissimos patronos sancti mameti uel cetera pignera sanctorum corum baselica esse fundata dinoscitur in locum lauriuano in domini nostri ihesu christi amore

Digitized by Google

et uestre glorie perpetue onore. nos seruos uestros ligu et palmella quia expuncta mente corporea de oc seculo ad alium umana transfertur anima qualis namque se illuc peruenire considerat qui ic ad bona peragenda corde et corpore pigritat. monet enim dominus dicens —date et dauitur uobis— licet omnia que in unc mundum ad usum ominis conferuntur a deo qui creauit omnia ordinatur tamen ualde deo dignum est ut de eo quot accepit unusquisque in mundo ex *ea* quo accipit ex ac conplaceat pure oblationis instinctum. Unde et dauid talibus satagens operibus dum uota adque donaria sua populi srahelitici domino dedicaret diceuat —tua sunt omnia et que de manu tua accepimus dedimus tiui.— Adeo is*te* talibus preuentus oraculis pro id ut mereamur uestro sancto sufragio aput deum a cunctorum nostrorum nexibus absolbi peccaminum et desiderate uite stadium placido percurrere passu offerimus sacro sancto altario uestro que est sita in locum iam dicto lauriuano uinea nostra propria que abemus in monasterio de uillacoua que conparauimus de ipsos fratres de uillacoua pro pario que illis peteuat potestate qui erat in illa terra et de..... proinde ego ligo quinque solidos et ioacino quinque solidos et maruan decem solidos que illis conplacuit et iacet ipsa uinea iuxta illa azenia. do atque concedo uobis ipsa mea quarta de ibsa uinea pro remedio anime mee uel defunctorum meorum. do ipsa quarta ab integro tam in uita mea quam et post ouitum meum omnia iuri monasterii pertranseat. quod siquisque pontificum aut eredum nostrorum aut ego aut filiis meis aut aliquis omo qui anc nostram uolumtatem infringere conauerit sit anathema in conspectu dei patris omnipotentis et sanctorum angelorum eius sit etiam in conspectu sancti spiritus et martirum christi et sanctorum apostolorum repetita anathema marenata id est duplici damnatus per dictione. Ut et de oc seculo sicut datan et auiron uibu continuo obsorbeatur iatus et tartareas penas cum iuda christi proditore perenniter ferat cruciatu. et insuper inferat parti idem sancte eglesie uestre tantum et aliut tantum quantum auferre conauerit et sacratissimo fisco argento solidos c et anc nostram deuotionem plenam obtineat firmitatis rouorem. facta cartula testamenti sub die idus martias. Era T.ª XXX.ª VI.ª Nos superius nominati ligu et palmella in anc cartula testamenti cod fieri uoluimus manus nostra+–+s rouorauimus.

ioanne iben lusidio test. —iquila iben selmon test. —gundemaro iben teoderedo —ioanne harraze test. —arias iben abraam test. —mozaut iben muzarra.

zaet iben muzarra test. —emila iben euelso test. —euelso iben emila test. —gundisalbo iben zaton —ioanne iben abraam test. —martinu iben atalamondo —halifa iben ordonio.

floresindus presuiter —sarracinus presuiter.

et aliorum multorum id sunt test.

CLXXIX

Permutatio vineae cujusdam in* Villa-cova *pro aliis bonis in pago* de Oliveira. *Charta autographa, ex scrinio Monasterii Laurbanensis in Publicum Archivum delata, textum nobis suppeditavit.

998

Christus. In dei nomine ego ioacino et uxor mea guntilli et filiis nostris sendamiro et gaudinas placuit mici sanus sana mente integroque consilio mente perfecta ut facerem uobis domno beniamin abba uel fratribus uestris cartula contramutationis de uinea nostra propria que abemus in monasterio de uillacoua que mici uendiderunt ipsos fratres de uillacoua pro fogo que cedarunt et fecerunt damno et proinde cedarunt illos in illa torre de miranda et pariaui pro illos XX.ᵉ solidos que illis conplacuit et proinde fecerunt mici carta quarta de ista uinea et iacet ista uinea in ripa de mondego de azenia usque in carrale que uadit ad illo barco do adque uendo uobis inde mea ratione ab integro et accepimus de uos pretium que nobis conplacuit id est in uilla de oliueira uinea qui fuit de magister atila et pomare iuxta illa cum XXX.ª manzanarias et illa quinta de tiu martin XV manzanarias et terras calbas et sua ratione in casas et de domno ualentino suo filio XV manzanarias uos destis et ego accepi et de pretio aput uos nicil remansit in deuitum. siquis tamen quod fieri non credo aliquis omo uenerit uel uenero ego aut filiis meis ad inrumpendum anc cartula uenditionis que nos in iudicio deuindicare non potuerimus comodo pariemus uobis ipsa uinea duplata uel quantum ad uos fuerit meliorata et post parte potestatis solidos c. Facta cartula uenditionis sub die XII.º kalendas apriles. Era T.ª XXX.ª VI.ª

Nos superios nominatos ioacino et guntilli et filiis nostris sendamiro et gaudinas in anc cartula quot fieri uoluimus manus nostras rouora+–+–+–uimus.

magister florit —moohomat iben zaton —azarias test. iustu iben ligo —frater tamluz test. gaudinas iben ioacino test. maruan test. —uital iben fazbona test.

daut test. —tudesindo test. —albaro iben elicto *(?)* —ligu iben ioanne —magister ioanne —florentio iben menendo.

Digitized by Google

leouegildo iben medima —gundemaro iben aluino —gaudinas test. ianneiro test. —ioanne iben rando test. —melec iben abonazar —donadeo iben leóuegildo.

leouegildo iben senior —seruando iben abbaz —ioanne ligoualit —uakir sesmiro —beniamin manila —marco dadila.

CLXXX

Pactum venditionis partis cujusdam aedis agrique in pago Nanandinit dicto. Autographa charta, olim ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico servatur Archivo.

998 *(?)*

Christus. In dei nomine. Ego godo et filiis meis gutierre et animia plaguit nobis bone paci uolumtas ut uenderemus uobis gutierre et uxori uestre teudilo sigut et uendimus kasa murea nostra probria mediedade et v[a] et de illo quintanale ubit auitabit gundisalbo nobiscum comodo est concluso in omnique giro sit godo medietate et ilos gutierre et aanimia v[a] et astocia sit uindo uobis illa medietade de mea matre cum illa et est ila kasa et ilo quintanale in uilla nanandinit inter abet et pel iusta arugio que uocidant caldelas et feruenca terridorio portugalensis. aueadis uos firmiter de dato nostro et in uestro iure et dominio sint traditum et confirmado. abetis uos et omni posteritas uestra. et acepimus de uos precio x modios in que nobis bene conplaguit et de precio abut uos non remansit in deuito. Et sit aliquis quisliuc omine ad inrumpendo uenerit uel uenerimus contra hanc kartula vendicionis que nos a iudicio deuendere non potuerimus post parte uestra aut uos in uoce nostra pariemus uobis que in kartula resonat duplatum uel quantum aput uos fuerit melioradum et uobis perpetit. Facta kartula uendicionis quod est VIII° kalendas marcias an Era DXXXVI.[a] *(sic)* super millesima. Godo et filiis meis astocia gutierre et animia in hanc kartula manus nostras signo fe+++cimus.

pelagio requiz it testis —maurgade it testis —benedictum egiquiz it testis.

cresconio test. —trutemiro presbiter testis —manualdo cognomento manoi it testis.

romarigu it testis —leobele sisuulfiz testis —ermerigu it test.

gundulfuguz idilaniz *(?)* test. —uermudus presbiter benedo test. —frater fronimio *(?)* testis scripsit.

CLXXXI

Pactum venditionis, eidem emptori factae, partis domi hortusque in ipso pago. In verso membranae, in qua exaratum est pactum sub praecedenti numero hic insertum, invenitur.

998 *(?)*

Christus. In dei nomine ego sumila et astruario plaguit nobis per bona pacis uolumtas ut uinderemus uobis gutiere et uxori uestre teudilo sicut et uendimus porciones nostras de ila kasa et de illo quintanale que fuit de patre nostro gundisalbo et abet iacencia ipso casale et ipsa kasa in uilla nandini iusta arugio que uocidant kaldelas *(?)* segus auet teridorio portugalensis. uendimus uobis de ila kasa et de ilo quintanale comodo est delimedato in omnique ïro v[a] porcione intecra cum sua prestantia quidquit aprestitum ominis est figares ameisenares secundum dicimus quod aprestitum est ita ut de odie die et tenpore de dado ..... in uestro iure et dominio ... sint traditum et confirmadu ... uos et omni posteritas uestra et acepimus de uos precio x ..... in que nobis bene conplaguit et de precio aput non remansit in deuito. abeatis uos iure quieto et sit aliquis omo uos proinde caluniare que nos a iudicio deuindere non potuerimus aut uos in uoce nostra pariemus uos ilo *(?)* quod ..... et uobis perpedit. Facta ..... era DXXX[a]VI.[a] *(sic)* super millesima. sumila et astruario in banc kartula uindicionis manus nostras signo fe++cimus .....

Ermegildo testis —gundulfu testis —trutemiro testis.

alio gundulfu test. ..... frater fronimio *(?)* .....

Digitized by Google

CLXXXII

Pactio **incommuniationis,** *ut medio aevo aiebant, qua bona propria inter se communia duo vel plures reddebant. In hac pactione de quibusdam praediis in pago* **de Cerzedo** *sitis agitur. Autographa charta, olim ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico servatur Archivo.*

999

Atan christoforiz et coniungia mea sendina et lazoro et uxori mea lenpeda pactum et placitum facimus inter nos unus ad alios notum die quo erit vi nonas magi era millesima xxxvii.ª pro parte de omnia nostras ereditates que auemus in uilla quo uocidan cercedo siue leigale siue illa eglesia que uocidant sancti mameti siue cum dei aiudorio auc potuerimus ganare usque obito nostro in ipsa uilla ut teneamus illas sanas et intemeradas in uida nostra et si abuerimus ad uindere aut a donare aut a testare aut contramudare unus ad alios et filiis et neptis et omnis posteritas nostras si faciant unus con alios et si minime fecerimus et isto placito exederimus tan nos in uida nostra aut filiis uel prosabie nostre in post obido nostro que isto placito quesieri infringere karea sua ratione post parte de que illo obseruare de ipsas ereditates et insuper c solidos et iudigado. nos subra nominados atam christoforiz et coniungia mea sendina et lazaro et uxori mea lenpeda in oc placito manus nostras ro++++mus. Ic testes didago test. ioane test. icila test. donam test. aluitu test.

Iuliano notuit.

CLXXXIII

Ex **Livro de D. Mummadona,** *sic dicto, desumpsimus.*

999

Carta de villa Sautello siue plazo

In Era mᵃxxxᵃvii.ª Orta fuit intentio inter louesindo abenazar que tenuit sua uoce et de suos germanos uel heredes cum domnos de vimaranes Gonta abba et mummadomna didaz. petiuit ipse louesindo petitione ad ille comite menendo gonsalui ut habuisset cum eis ueritate pro villa sautello quod ganauit socer eius egica honoriquiz et constrinxit eos sub ligali plazo sagion nomine Germias aloitiz pro ante ipse comite supra taxato. causatus fuit ipse louesindo in sua uoce et de suos germanos et suos heredes qualiter tenuerunt homines de sautello sua hereditate per lª lª annos et uidit domno eigica comparare ad domnos de vimaranes ad ipsa domna mummadomna et ad domno Gonta abba extra difinitione auadit que aliquando ei sacassent ad face aut audissent legente talia responsum Vimara muniz que uoce tenuit de domno Gonta et de domna mummadomna qualiter comparauit domna mummadomna et Gonta abba et fratres et sorores medietate de ipsa hereditate de frater daniel sicut et illa domna maior ganabit medietate de villa de donon quelaniz et de suos germanos uel heredes sicut in plazo resonat quod ad ipsa domna fecerunt et ad monasterio de vimaranes et ad fratres et sorores et sciente domno eigica quod erat ipsa hereditate de ipso plazo fecit inde petitione ad ipsos domnos et ad caritate et ad benequerentia fecerunt ei donationis de ipsa hereditate per carta super uerbo que alia hereditate non fillassent nec comparassent de ipso plazo nec non fecissent malefacturia super nostros homines. et dum accepit ipsa carta donationis filiauit nostros homines et pendorabit et religauit et pressit alias hereditates super munitione de ipso plazo. et filauit nostro porto et parauit ibidem suo barco et nauuabit nostros homines et maliauit nostro barcario et exiuit nobis inde multa superbia et malefectoria super nostros homines que abuerit uerbo ut fuisset humile et ille et suos filios et neptos ad casa de vimaranes et pro hanc scelus et per ille plazum unde sciente fuit inrumpemus ipsa donatione et iterum constrinxit eos ipse sagione supra taxato ut ad diem actum dedissent vᵉvᵉ testimonias hic in prato aluari in kalendis nouembris ut testificassent super eas uoces quos altercarunt. testificamus nos testes prolati de parte de louesindo abenazari domna emiso adefonso uiliulfiz Quiriaco adulfiz Louegildo abba et frater didaco subrinus vᵉ. de parte de vimara moniuz illa domna mummadomna Gonta abba Aloitus abba Goderedus prepositus Fagudus ramirit. dum autem compleuerunt hunc testemonium tradiderunt plazo ad ipse sagion ut fuisset pro ad lege ubi fuisset ille comite et suos iudices. et inuenerunt hic in gondesindi. et ordinabit suos iudices bera zanoniz Fagildus confessus ut iudicassent ueritatem ipsos iudices inter ipso louesindo et vimara muniuz et suos plazos et suos acertos et inuentarios quos tenebant domnos de vimaranes per que deuindicarunt ipsas hereditates. et dum legerunt ipsi iudices et intellexerunt omnia inuenerunt ueridicum illum quod aseruit vimara mu-

Digitized by Google

niut. et ordinarunt per librum iudicum ut traucisset vimara muniuz cum suos plazos et suas scripturas et suas testes que erant suas scripturas priores et iterum religauit eos ipse sagion sub certo plazo ut dedisset vimara munioz ipsas v^{e} testimonias prenominatas pro ad iuramento hic ad sancto verissimo in villa gondesindi et iurasset quia illo que asseruit vimara muniut esto ueridicum et crebantasset ille plazo que erat prior illa carta que fecerant posterior et illas alias cartas quod fecerunt ipsos homines super ipso plazo et louesindó roborauit ipso plazo pro se et pro suos heredes ut suscepisset ipsas testimonias et ipso iuramento. Dum autem peruenerunt ad ipsam baselicam ut compleuissent plazo et iuramento agnouit se ipse louesindo abenazari in ueritate et eiecit ipse vimara et ipsos domnos fora de ipsam baselicam et noluit suscipere ipso iuramento quia dicebant ueritatem. et roborauit illa conditione in manus de ipse sagion Germias aloitiz. et item roborauit hanc plazto louesindo abonazar a mea persona et de meos germanos et meos heredes tibi sagioni meo Germias aloitiz per hunc meum plazo tibi compromitto ut asignet tibi ipsa villa de sautello pro quod ipsos domnos de vimaranes calumniabit in concilio. Isto magio mediato Era quod supra. et tu asignes ea ad ipsos de vimaranes cuius ueritas est et amplius non calumpniet illa non ego non meos heredes in nulloque tempore pro quo accepit in conpagina de domno Gonta xx^{i}vm^{o} solidos et de domna Mummadomna villa de alaiuti et si minime fecero et hunc plazo exessero pariat post parte monasterii vimaranes D solidos et ipsa villa duplata et post parte regis uel comite que illa terra iudicauerint suo iudicato. Louesindo abunazar in hoc plazo manu mea confirmo et roboro.

Menendus gonsalui manu mea conf. —Sub christi nomine Arias dei gratia episcopus conf. —Pelagius guntemiriz conf. —Sisnandus menendiz conf. —Guterre moniz conf. —Pelagio fideliz conf.

Aloitus abba conf. —Honoricus zaleiman —Gonta abba conf. —Sarrazino suariz conf. —Viliamirus confessus conf. —Kartemirus mitiz conf.

CLXXXIV

Pactum venditionis fundi cujusdam in villa de Montesinhos. ***Exemplar hujus documenti, ex charta autographa ad Monasterium*** de Caramos ***dictum pertinente, hoc ineunte saeculo descriptum, in Academiae nostrae bibliotheca servatur. Chartam verò illam incendio credimus periisse.***

999

In Dei nomine. Ego Johanes Menendiz, una cum fratre meo Petro Menendiz, et Pelagio Menendiz, vobis Petro Bernaldi, et uxori vestre Marie Vermudiz, facimus cartam venditionis, perpetueque firmitudinis, de tota ipsa hereditate, quam habemus in vila Montesinos preter ipsam hereditatem de Heremigundia : damus vobis atque concedimus, totam ipsam hereditatem supra nominatam de monte in fonte, et per ubicumque illam invenire potueritis, pro precio.... tantum nobis et vobis complacuit et de precio apud vos nil remansit. Habeatisque illam firmiter cunctis temporibus seculorum. Sed si forte aliquis homo venerit, tam de nostris quam de extraneis, qui hoc nostrum factum infringere voluerit, pariat vobis ipsam hereditatem dublatam, et quantum vobis fuerit meliorata, et insuper Domino terre c solidos plate monete. Facta karta mense Novembris, Era M^{a}. XXX.^{a}VII.^{a} Nos supra nominati vobis Petro Bernaldi, et uxori vestre Marie Vermudiz hanc kartam propriis manibus roboramus. Petrus testis. Petrus testis. Johanes testis. Martinus notuit.

CLXXXV

Donazanus filiis suis, ex quadam serva quam in uxorem duxerat habitis, bona varia donat post mortem uxoris. Ex Livro Preto ***Conimbricensis Sedis descripsimus.***

Confirmationis carta

1001

Dubium quidem non est sed ad multis mane notissimo eo quod ego donazano et uxori mea leodesinda sedimus cumiunctis per annos plures per dotalis ordinis et ganamus uillas et qui habemus de parentis nostrorum tam quantum potuimus adplicare cum dei adiutorio et tenuimus filius nostre petro et crementina et emigrauit ad seculo ipsa mea mulier leodesinda et laxauit michi duos filios iam superius nominati petro et crementina et sunt ipsos

Digitized by Google

meos filios mancipius proprius de osoredo tructesendizi de parte de ipsa mea mulier leodesinda et pro id accessit michi bone pacis et uoluntas ut facere ad uos filius meos iam superius nominati tam de parentela quam eciam de conparentela per ubi illa potueritis inuenire liberà in dei nomine habeatis uos potestate. confirmo uobis terras pumares uineas casas sauta arbores arbustorum aquis petrarum moncium pane parum boues uaccas ouelias capras eciam et uolatilia ferramenta medalorum cubos cubus lectus katedras mensas legumina uel quantum ad prestitum ominis est omnia uobis confirmo ab integro ex illa qui iam ad gundisaluo moneonis incartauit et extra illa quinta qui dau *(sic)* pro remedio anima mea. Habeatis ea firmiter post morte mea. Siquis aliquis homo uos pro id calumniare uoluerit comodo habeatis licencia de me adprehendere duplato uel quanto ad uobis fuerit meliorata et uobis perpetim habitura. Facta carta confirmacionis v^to^ idus octubris. Era M XXXVIIII. Donazano in hanc cartula confirmacionis manu mea +. Qui presentes fuerunt :

Velasco uelasquiz —Fofinio beniamiz —Iacundo frater —Patre dauiz —Onorigu didaz.
Aluito quelaiz —Monderigo tanoiz —Leouegildo emilaz —Aluito ermoriquiz —Ioacino frater.
Vimara aguudiz —Fromarigu leodemariz —Kanaue didaz —Vimara asueiz —Guntaldo notuit.
Ruderigu frater —Vestremiro —Albaro boninïaz —Maruan *(?)* aluitiz.

CLXXXVI

Theodemirus presbyter cuidam suo clienti vineae usumfructum concedit, sub conditione non alienandi, ut post usufructuarii mortem, ipsa vinea Sedi Conimbricensi reddatur. ***Ex*** **Livro Preto** *ejusdem Sedis sumpsimus.*

1001

Carta donationis

In nomine domini nostri ihesu christi. Hec est carta donationis quam feci ego teodemirus presbiter tibi criato meo gontisaluo de una peza de bacello quam plantaui in alcara. do tibi ea atque concedo per suis locis et terminis antiquis introitus et exitus ut illum abeas in uita tua et possideas. Et non do tibi licenciam uendendi sed post obitum tuum pro anima mea sit sancte marie colimbriensis sedis. Et si aliquis homo uenerit ad inrumpendum hoc meum factum post mortem meam in primis sit excommunicatus et insuper pariat tibi illo bacello duplato et tibi sit perpetim abiturum. Facta carta m^o^ idus decembris. Era T^a^XXX^a^VIII.^a^ Ego todemirus hoc scriptum r+oboraui.

Prior eusebius conf. —Sisnandus monaciis conf. —Iohannes monacus conf.

Fernandus zoboriz test. — Gundisaluo diaconus *(?)* conf. —Iohannes presbiter conf. —Tructesindus diaconus *(?)* conf.

Petrus dauiz test. —Froila test. —Tructesindus test. —Gutierre test.

CLXXXVII

Unisco et filii ejus praedium quodam in pago **de Villar** *situm Mauricio, episcopo Colimbriensi, tradunt, ut damna quae in bonis ei fecerant, samnentur.* ***Ex*** **Livro Preto** *Conimbricensis Sedis decerpsimus.*

1002

Carta uenditionis

In dei nomine ego unisco suariz una cum filiis meis nominibus exemena et bona et suario et menendo et gutierre et tota et sancia et unisco pelaiz placuit nobis per bone pacis et uoluntas ut faceremus uobis mauricius episcopus colinbriense sedis cartula uendicionis de hereditate nostra propria que habemus in uillam que dicent uillar. et habuimus illa hereditate de nostra ganancia quam conparauimus cum uiro meo pelagio fromariguiz de menendo tructesendiz et de suas filias pro nostro precio et ille illas habuerunt illa de parte de iohanne uiliuadiz et de mater illorum flamula. damus uobis de illa uilla iam dicta uillar sexta parte integra cum omnibus agicionibus suis que in se obtinet siue et de ecclesia sancti michaelis uel eius testamentis suis et cum quantum in ipsa uilla obtinet et aprestitum ominis est per ubi illa potueritis inuenire et suo exitum uel regressum et cum suis

Digitized by Google

sesegas molinarum uel quicquid hominis per ubi illa potueritis inuenire per suis locis et uicis et terminis antiquis. et habet iacencia ipsa hereditate in uilla que dicent uillar circa uilla dagaredi et discurrente riuulo uallega et subtus castro rekaredi et prope litore maris territorio portugalensis. Damus uobis ipsa hereditate iam dicta pro illo ganato que presi uobis dom pelagio flomariguiz de castramia que disrupit et de illa heremita id est v^{que} inter boues et uaccas et III^{or} cabras et pro illa calumpnia de illo monasterio que disrupi et rogamus uos cum illa hereditate cum bonis hominibus ut dimitteretis nobis illa calumpnia de illo monasterio et accepisetis proinde illa hereditate iam dicta sicut et fecistis ad faciem de illos homines bonos et pro uestra mercede. Ita ut de hodie die sit ipsa hereditate de iuri nostro abrasa et in iuri uestro tradita atque confirmata. Habeatis uos illa firmiter et faciatis de illa que uolueritis iuri quieto temporibus seculorum. Siquis tamen quo fieri non creditis et aliquis homo uerferit uel uenerimus contra hanc cartula uendicionis ad irrumpendum et nos in iudicio noluerimus auctorizare uel deuindicare non potuerimus pro uestra parte aud uos in uoce nostra quomodo pariemus uobis ipsa hereditate duplata uel quantum ad uobis meliorata et uobis perpetim abitura. Facta karta uendicionis die erit X°III° kalendas marcii. Era M XXXX.ª Ego uniscus pelaiz una cum filiis meis iam superius nominatus in hanc cartula uendicionis manus nostras roboramus ++++++++++. Qui adfuerunt :

Iohannes test. —Dauid test. —Menendo test.

Randulfo test. —Gunsaluo test. —Vermudo test.

Gundisaluus abba quam uidit —Frogiani archidiaconus uidit —Ramirus abba quos uidit.

Gunsaluo notuit.

CLXXXVIII

Pactum venditionis dimidii praedii cujusdam in villa Esposadi siti. Charta autographa, olim ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico servatur Archivo.

1002

Christus. In dei nomine ego gumdesimdo placui mici bone pacis et uolumtas ut faceremus uouis donam zalamizi et uoxori uestre trudilu cartula uemditionis de eredidade mea propria que aueo in uila esposadi et aueo ipsa eredidade de patre meo egas mediade uouis concedo de mea ratione quamtu mei conpode inter mees iermanos in ipsa uila .. meos paremtes auidarunt egas et beloi damus ipsa eredidade de meos paremtes quamto mei conpote inter meos iermanos mediadade integra per suos terminos antigos in domus in casas in sautus in uineas in montes fontes pascuis padulibus aquas aquarum uel sesegas molinarum quiquid ad prestidum ominis est. et aue ipsa uilla iacemtia inter uila gatonis et uila gumdiuadi discoremte riuolo leza. damus aque concedimus et adcepimus de uos precio in boue que mici bene conplagui et de precio abut uos nicil remansi. aueadis uos et omnos *(sic)* posteridas uestras et si aliquis omo ueneri contra cartula ad inrumpemdo aut uenerimus cui nos non potuerimus deuemdigare post parte uestra au noluerimus uouis autorgare comodo pariemus uouis ipsa eredidade dublata uel quanto a uos fueri meliorada. facta cartula uemditionis era millesima xxxx xv kalendas abriles. gumdesimdo in anc cartula uemditionis manus sua +.

qui presens fuerunt adoreo liiizi —maurigo —aluaro ladonizi —tructesimdo egaruzi —ramdo eldeiizi.

odeiro —iemumdo —didago elozani —..duola..a.

CLXXXIX

Ex Libro Testamentorum *Laurbanensi descripsimus.*

1002

Testamentum de sancto uincenti de peraria in terra de sancta maria

In nomine patris et filii et spiritus sancti. Ego humilem et seruus christi arianus quasi presbiter Ideo placuit mihi per bone *(sic)* et uolumtas ut facerem uobis ranemirus abba et ad fratribus uestris morantes in monasterio laurbanus textum scripture testamenti de omne meas ereditates quantas abeo uel augmentare potuero siue ecclesias quomodo leigales id est ecclesia sancti uincenti de peraria medieta*te* integra cum omnibus adiectionibus suis

Digitized by Google

et sancte christine medietate integra cum omnibus adiectionibus suis et sancti martini de mazada medietate integra cum omnibus adiectionibus suis et illas depladeas id sunt medietate de illa hereditate que fuit de abio meo uidisilo et de pater meus guandila ubi illa potueritis inuenire. Concedimus uobis ipsas ecclesias uel hereditates que iam nominauimus pro remedio anime mee uel parentum meorum. et damus uobis ipsas ecclesias uel ipsas hereditates cum omnis ornatus eorum uel aprestationibus suis uel domus cum edificiis suis et sunt illas ecclesias et ipsas hereditates fundatas in uilla peraria prope ciuitas sancte marie discurrente ribulo azeuedo territorio portugalensis. Damus uobis atque concedimus. Vt siquis tamen quod fieri non credimus aliquis homo uenerit uel uenerimus ad inrupendum hunc meum factum in primis sit excomunicatus a corpus et sanguinis domini nostri ihesu christi et cum iuda traditore abeat participio et insuper quantum auferre temptauerit in quadruplo componat et hunc factum meum plenum obtineat roborem. Facta series testamenti xv kalendas apriles. Era Millesima xxxx.ª Arias presbiter in anc karta testamenti manu mea r++oboro.

Petro presbitero test. —Sauarigo test. —Songemiro test. —Iohanne test. —Onorigo test.

Gundisaluus test. —Fromarigus presbiter test. —Rodorigo test. —Aloitus presbiter test. —Trastemiro notuit.

CLXXXX

Pactum venditionis quorundam bonorum immobilium in pago de Cercosa. *Ex* Livro Preto *Sedis Conimbricensis descripsimus.*

1002

Carta uenditionis

In Dei nomine. Ego gondisendo tunoiz et uxor mea eldora. In domino deo eterna salute amen. Ideo placuit nobis per bona uoluntate et pacis nullis quoque gentis inperio nec suadentis articulo nec pertimescitis metu sed propria nobis accessit uoluntas ut faceremus uobis regnaldo et uxor uestra gudina sicut et facio carta uenditionis de hereditate nostra propria que habemus de comparadela que comparauimus de dauid gudiniz et de uermudo iohannis. et auet iacentia in uilla cercosa subtus mons gabro discurrente riuulo cambar territorio alaphoen et damus uobis in ipsa uilla cercosa tercia de duos casales. et de alio casal de sub illo pennedo mes quartas. et de alio de illo paramio medietate minus quarta damus atque concedimus per huius locis et uigos et terminos antiquos per ubi illa potueritis inuenire cum totas suas terras et omnes suas prestationes quantas in se obtinet que ad prestitum ominis est pro que accepimus de uos in precio xxx solidos tantum nobis bene complacuit et de precio apud uos nichil remansit in deuito ita ut de hodie die uel tempore sit ipsa hereditas de iuri nostro abrasa et in uestro iure sit tradita adque confirmata. Habeatis uos illa firmiter et omnis posteritas uestra iuri quieto temporibus seculorum. et siquis tamen quo fierimus non creditis et aliquis homo ueneri uel uenerimus contra hanc carta ad inrumpendum et nos ad concilio noluerimus auctorgare aut aiudicare post uestra parte aut uos in uoce nostra quomodo pariemus uobis ipsa hereditate dublata uel quantum fuerit meliorata et uobis perpetim habitura. Facta carta uenditionis notum die erit nonas iunii. Era mªxxxx.ª Ego gundisendo et uxor mea eldora ad uobis regnaldo et uxor uestra gudina in hanc carta uenditionis manus r++ouorauimus. Qui presentes fuerunt Pelagio test. Froila test. Alio pelagio test. Petrus test.

CLXXXXI

Desumpsimus ex Livro Preto *Conimbricensis Sedis.*

1002

Testamentum de uilla rocas et de penso

Domnis inuictissimis ac triumphatoribus gloriosis sanctisque martiribus sanctique saluatoris et sancti uincentii sanctorum apostolorum petri et pauli quorum baselice cernuntur in loco predicto uaccariza subtus monte nuncupato buzacco secus riuulo discurrente mondeco suburbio colinbriense quos patronos habere uelimus et propagatorem uel intercessorem qui apud pium redemptorem desideramus. Ego goandinus famulus uester uel omnium

Digitized by Google

seruorum dei seruus sandinus diaconus cum peccatorum nostrorum mole depressos non usquequaque disperatione deicimus qui etiam conscientie reatui nostro crimini sepe pauescimus ut per uos tam domnis sanctissimis martiribus reconciliari mereamur a domino et quia scriptum est —Vouete et reddite domino deo uestro—. Et ideo nos cum omni affectu mentis atque operis ipsam nostram deuotionem adimplendo procuramus quod per plurimis etiam annis cogitauimus modo adimplemus. Iddeo nos sub eius omni nati sandinus diaconus complacuit michi sana mente integroque consilio mente perfecta pacisque uoluntas ut adimpleamus quod gloriosi principes nostri constituerunt una cum ortodoxis uiris illustris presago spiritus plene cale rectis proculdubio declararunt de hereditate a propinquis uel extraneis uel uniuscuiuslibet persone unusquisque de diuersis cuiuslibet persone cum omni robore et perfectione et firmitate habere tradere habeat. Et ideo pertimescentes diem iudicii magni nec repena mors sub occasione in nobis deueniat placuit nobis ut faceremus ad ipsius locum et sanctorum altariorum quam superius nominati et ad ipsum abbatem anderias et fratribus qui sub eius regimine sunt in ipso loco cartulam testamenti series benefactis de monasterio nostro proprio quem ganauimus uel fundamentauimus cum nostro germano gudesteo presbitero siue memorie quique nunc habemus uel deinceps augmentare potuerimus usque ad obitum nostrum id est subtus monte zebrario in uilla quam uocitant rocas monasterio quod uocitant sancti saluatoris sancti andree apostoli sancti thome apostoli sancti christofori sancte cristine sancte columbe sancte marie sancti pelagii cuius baselica est fundata in ipso loco cum domus intrinsecus domorum libros capsas calices cruces coronas uela uel uestimenta ei ut est ornamenta ecclesie cum omnibus adiuntionibus suis quomodo obtinuimus cum nostro germano iam superius nominato et adicimus ad ipsum locum quod testamus uilla que dicent penso per suos terminos cum omnibus prestationibus suis. Damus ipso monasterio atque testamus pro remedio anime mee et pro anima de meo germano godesteo presbitero siue memoria ut habeatis eos sandino in uita mea cobrantie in ipso loco quomodo et alios fratres de ipsa congregatione et ipso nepto meo godesteo talem partem ut unus ex ipsis fratribus si in uita sancta perseuerauerit parte cum fratribus accipiat et nullis laicis non habeat tributam licentiam in ipso monasterio nisi qui in uita sancta perseuerauerit et bonus fuerit partem accipiat sub regimine ipsos domnos de uaccariza. Amodo uel deinceps sub ea tamen uidelicet istam nostram rem facultatem quod resonat in hoc nostro beneficio resonat seruata ut in uita nostra habeamus tolerantiam et post obitum nostrum pro remedio anime nostre ipso monasterio deseruiat ingenuo sicut iam superius diximus iure monasterii nobis pertranseat. Siquis tamen quod fieri minime credimus et indubitanter tenemus quod aliquis homo uenerit uel uenire conauerit contra hunc nostrum factum ad irrumpendum uel infringendum de propinquis uel de extraneis uel de quolibet homine In primis que domni sunt sit excommunicatus ab omni cetu christianorum et cum iuda traditore habeat participium in eterna dampnatione et a corpore et sanguine domini nostri ihesu christi sit extraneus ita ut corpus eius non suscipiat terra sed maledicant ei qui maledicunt diei qui preparati sunt suscitare leuietan ipsum quod ausum fuerit contaminare aut inuellere quadruplo componat post partem tunc fieri auri talento v° et hoc nostrum factum plenam obtineat firmitatem et permanente in uobis perpetuam firmitatem. u° kalendas decembris. Era xxxx^{a} post millesima. Godino diacono in hac cartula testamenti manus nostras roboro —

Gundesaluo conf. —Monio aluariz conf. —Froila gunsalui conf. —Donan froiulfiz conf. —Arias gundiuadiz conf. —Gunsaluo garsea conf. —Eita uermudiz conf. —Cidelo alaza conf.

Salmiro conf. —Magister louegildo test. —Argirigo test. —Randili test. —Quiliamiro test. —Vermudo test. —Adileouo test. —Rando notuit.

Beiamim conf. —Didago aluariz conf. —Pelagius iben egas conf. —Gundisauo iben egas conf. —Beniamim abba conf. —Cidi iustiz conf. —Zitariania conf.

CLXXXXII

Ex Livro Preto *Sedis Conimbricensis descripsimus.*

1003

Testamentum de recaredi quod testault uigilia

In nomine domini nostri ihesu christi eius inseparabile pius qui est trina maiestas et una deitas pater et filius et spiritus sanctus per quem cuncta creata sunt uisibilia et inuisibilia per quem cuncta creata capitula legis intonat dicere. Domnis inuictissimis sanctisque martiribus ac triumphatoribus gloriosissimorum martirum sancti saluatoris sancti michaelis sancte marie uirginis sancte christine uirginis sanctorum apostolorum petri et pauli sancti thome apostoli sancti andree apostoli sancti martini episcopi sancti donati sancti ihoannis apostoli sancti iacobi

Digitized by Google

apostoli quorum baselica fundata est in uilla recaredi subtus mons custodias territorium portugalense discurrente riuulo leza. Ego famula dei uigilia cum peccatorum mole depressa quia nec inicium taxandi nouimus nec afinem siric habeamus quando a bono seculo migraturi erimus et pro remedio anime nostre et de uiro meo nomine leouegildus et de filia mea que concepta fuerit de ipso meo uiro louegildo et pro predictum domni transacta sunt in meo iure eo quod facere uoluimus cartulam testamenti de hereditate que habent in uilla recaredi et incartau*it* illam nobis ipso meo uiro leouegildo tercia integra et de illas duas partes racionem de mea filia que do ipso meo uiro leouegildo et incartauit nobis illam propter castitatem uirginitatis decorem et coniugio copulare extra v^{a} de sua matre. Testamus illam ad ipsum locum sanctum quod de sursum resonat pro remedio anime nostre et de ipso uiro et de nostra filia cum domos edificiarum casas pumares terras aquas pascua padulibus quantum ad prestititum *(sic)* hominis ibidem potueritis inuenire per suis terminis et locis antiquis ut quicquid in ipso loco aduenerit eis aduene pupillos uel presbiteros fratres sorores que in ipso loco perseuerauerint in uita sancta sit eis atributa et domnata atque possidenda ipsa hereditate et non habeant in ea potestatem uindere uel donare et in aula testamenti permanere. Ita ut ex presenti die uel tempore si aliquis homo uenerit de propinquis nostris aut etiam de extraneis ad irrumpendum uel inquietandum contra hoc nostrum factum uel testamentum in primis fiat excommunicatus et separatus a fide christi et cum iuda traditore habeat participium in eterna dampnatione et insuper pariet ipsam hereditatem duplatam. et hoc nostrum factum habeat plenam firmitatem. Facta carta testamenti quod erit xv° kalendas apriles. Era m^{a}xxxx^{a}i.^{a} Vigilia in hac cartula testamenti manum meam confirmo et signum crucis facio +. Qui presentes fuerunt : Questremiro Quos vidit. Onorigo test. Patra test. Vermudus test. Aluitus test. Dulcidio test. Gundesindo test. Alius gundesindus aluitiz test. Auolo test. Leobon test.

CLXXXXIII

Acta litis super quodam agro prope flumen **Leça**. *Descripsimus ex* **Livro Preto** *Conimbricensis Sedis.*

1004

Intentionis agnitio

Dvbium enim quidem non est sed multis manet notissimum atque cognitum quod habuit intentionem osoredo truitesendiz et sua mater unisco prolis menendi cum godesteo super uarzena que habet iacentiam in ripa leza quomodo est conclusa de illo arrugio qui discurrit de casa de godesteo et fere in longo in illo pumare de domna animia et de amplo leua se de leza et ferit in illos uallos qui diuident cum casale de ianardo et casale de donazano balderediz per ubi obtinuerunt illam suos auolos et suos parentes et ipse oseredo per plures annos. et leuauit se ipse godesteo et presumpsit in cabo de ipsa uarzena uno pedazo et in cabo de ipso pedazo plantauit ibidem mazanarias super monitionem de ipsa unisco una uice et alia uice et tercia leuauit se ipse godesteo et fuit ad rodericum pelaiz de cuius manu ipsam terram filiara qui dicebat catatridario in ipsa uarzena et auia ibi tridade in precio de viii boueues *(sic)* et fuit ipse roderigo ad magistrum euenendo qui illam terram mandabat sub presente comite menendo gundisaluiz et ad magistrum godesteo et ad atam christoforiz edoronio cresconiz gondesindo iben cila et adduxit illos ad ipsam uarcenam et uenit ipse rodericus cum heredes et cum suos iudices qui uiderent ueritatem inter ipsum roderigum et ipsum oseredum et peruiderunt ipsos iudices quia erat ueritate de ipso oseredo et de sua matre et dedit ipse magister euenando et magister fafila suo sagioni frolienzo et leuauit ipse godesteo ad ueritatem hic ad sanctam mariam de aquas sanctas sub die quod erit viii.° idus augusti Era xxxx^{a}ii.^{a} ante iudices prenominatos atam christouaiz ederonio cresconiz gundesindus iben izila magister euenando et magister fafila. causatus fuit sesnandus in uoce de oseredo truitesendiz cum ipso godesteo qui suam uocem obtinuit et de suos heredes qualiter tenente suos auolos de oseredo ipsa uarzena per plures annos et post suos parentes cuius dederunt illam in casamento sua mater et suas tias in facie de auolos et de parientes de godesteo et tenuit illam ipsa unisco inter cum suo marito et in uiduetate xxx^{a} annos et plantauit ipse godesteo ipso pumare suo munitione hodie annos viii° dicente ipso godesteo in sua uoce et de suos heredes de cuius manu illam terram filiauit quia fuit ipsa uarzena de suos auolos et de suos parentes in facie de suos abolos et de suos parentes de ipso oseredo et relinquerunt illam in facie de godesteo et de suos heredes et plantauit illam in facie de tructesindo osorediz atque munitionode *(sic)*. et intrarunt in placito testimoniale pro in tercio die darent testes sicut et fecerunt. Dedit sesnandus testes prenominatos id sunt unisco menendiz sisualdo sisualdiz sesnandus gomadiz Lucido iben egas Vestemiro belmiro iquila Frogiulfus Truitesindus guenandiz patre tresuna *(?)* sodunas in aze c et xxx^{a}. et de parte de godesteo et de rodorigo id sumus Censoi Cidi Gemondo patre et alio patre trasarigo truitesendo dono cresconio qui

Digitized by Google

sumus heredes de ipso godesteo et de ipso roderigo in ipsa uarzena fiunt sub una in acie c xxx^{a}iii. et tradiderunt placitum ad legem et peruenerunt in tercio die pro ire ad legem et agnouit se ipse rodericus et ipse godesteo in ueritate et tornarunt ipsam domna unisco de lege et rogarunt illam que tornassent a suas testes de iura et dedissent ei in alio loco et in alio dia duas tanta terra pro illa sua quam super munitionem plantauerant et in ipsa uarzena et rouorauit ipso rodrico placitum que si non dedissent ei in alio die duas tanta terra que duplassent illum pumar ad ipsam unisco et ad suum filium. et quando uenerunt ad diem que fuit ipsa unisco utrum dedissent ei illam terram et renuabit ipso roderigo et ipso godesteo et non dederunt illam terram et exierunt illo placito et querel*a*uit se oseredo et sua mater ad magistrum euenando qui erat iudex inter illos et ordinauit eis quod duplassent illo pumare sicut in placito resonauit et tornauit ipso oseredus et godesteo ad misericordiam et deder*unt* ad oseredo suum pomar sengelo et rogou et deder*unt* ad illum iudicem in offrecione vii lenzos et aliud tamanio pumar in iudigado.

Magister euenando conf. + Aluaro test. Sandino test.

Atam christoforis manu mea conf. —Magister menendus manu mea conf. —Ederonio cresconiz manu mea conf. —Gundesindo iben izila manu mea conf. —Cresconius quiriaquiz test.

Magister sandino test. —Fafila magister manu mea conf. —Alius magister menendus conf. —Magister gundisaluo conf. —Magister uestremiro conf.

CLXXXXIV

Sandinus diaconus Monasterium suum de Sever *Froilae Gonsalvis donat. Ex* Livro Preto *Sedis Conimbricensis sumpsimus.*

1005

Carta donationis seu perfiliationis siue agnitio testamenti

Dvbium quidem non est sed multum manet nobis cognitum in ueritate de eo que uenerunt gentes hismaelitarum in sede colimbriense peruenerunt ad deuastandum patriam usque adeo urbis durio deuastarunt ciuitates et portelas per gladio imperio sub regimine ipsas gentes deuastarunt omnes locos sanctos eius et in diebus ipsius permanente obiinde ego sandinus didacus prolis sunlani ganauimus cum nostro iermano godesteo presbiter diue memorie uillas et monasteria et testamus pro remedio anime sue monasterio nostro proprio sancto pelagio ad fratres de uaccariza et seruani a nostro subrinum ad nostrum neptum et restaui in manu mea monasterium de seueri uocabulo sancti andree et obtulerat ibi me in que se habuit et post et cadui in delicto in uita mea nec quis miseretur super me. Obinde ego iam superius nominatus ipso sandino placuit michi bona pace et uoluntate nullo cogente imperio nec suadente articulo nec pertim*esc*entis mentio *(sic)* sed propria nobis accessit voluntas ut faceremus uobis froila gundisaluiz cartulam donationis seu inprofiliationis de monasterio nostro proprio quos dedit nobis sandinus et gondesindus et goldrogodo. obtinuimus illum pro cartula testamenti. et est ipso monasterio uocabulo sancti andree apostoli et sancti christofori in uilla seueri territorio portugalensi discurrente riuulo uauga et habet iacentiam et diuidet de una parte cum uilla martino et de alia parte cum uilla palaciolo et de alia parte cum uilla nesperaria. Damus uobis ipsum monasterium cum domus domorum uel incorcis suis pomares perareaneum enares sautos terras ruptas uel inruptas petras mobiles uel inmobiles aquis aquarum exitus uel regressus quantum ad prestitum hominis est per uicos et locis suis terminos antiquos per ubi illam potueritis inuenire secundum alia carta dicet. Habeatis uos et omnis posteritas uestra iure quieto in perpetuum huius seculi uindicetis ita de die uel tempore de nostro iure sit abrasa et in uestro dominio sit tradita et confirmata ut in uita mea faciatis michi bene et admodoretis et post obitum uero meum tradi pro anima mea et secundo dicit scriptura —Qui pro aliis orat semetipsum deo comendat— et ad cartam confirmandam accepimus de uobis ipsam equam murzelam. uos dedistis et nos accepimus. Et si aliquis homo uenerit aut de subrinis aut neptis ad irrumpendum hoc nostrum factum pariet nobis *(sic)* tantum uel quantum desuper est testata et post parte qui illam terram imperauerit aliud tantum et hoc nostrum factum plenam habeat firmitatem. Facta cartula donationis seu profiliationis Nodum die quod erit idus decembris. Era xxxx^{a}m^{a} post millesima. Sandinus diaconus in hac aula cartula manum meam + roboro.

Gunsaluus truitesindiz conf. —Gunsaluus beraci conf. —Aluanus godiniz conf. —Cidi iustici conf. —Eita uermuiz confirmo —Anderias abba conf. —Mauregado frater conf.

Godesteo uermuiz conf. —Vermudus nuniz conf. —Godinus iustici conf. —Magister ramirus conf. —Froiulfo guimariz conf. —Magister ramirus conf.

Trasulfus test. —Cidelo test. —Sandinus test. —Ramirus guizoiz test. —Sandus manu mea Notuit.

Digitized by Google

CLXXXXV

Descripsimus ex Livro Preto *Conimbricensis Sedis.*

1006

Venditio hereditatis de custodias

In dei nomine ego hunia una cum filiis meis andrias et maruan placuit nobis atque conuenit nullius quo*que* gentis imperio nec suadentis articulo et propria nobis accessit uoluntas ut per scriptis uenderemus uobis ederonio aluitizi sicut et uendimus hereditate nostra propria que habemus in uilla custodias. uendimus uobis id in ipsa uilla tercia integra de casale que fuit de parentes nostros maruan et aragunti cum una casa murea et illo postato nouo integro ac per ulla nostra hereditate quanta ibidem ad prestitum hominis est per ubi potueritis inuenire in montes fontes pascuis padulibus petras mobiles uel inmobiles aquas cursiles uel incursiles quantum ibidem ad prestitum ominis est per ubi potueritis inuenire. et *est* ipsa hereditas in uilla custodias territorio portugalensis discurrente ribulo leza quomodo diuidet cum uilla recaredi et de alia parte et uilla sindini egro ranualdus pro que accepimus de uos in precio VIII modios tantum nobis bene conplacuit et de precio apud uos nil remansit in debito. Ita ut de hodie die et tempore sit ipsa hereditas de iuri nostro abrasa et uestro dominio sit tradita et confirmata. Habeatis uos et omnis posteritas uestra iuri quieto. Siquis tamen quod fieri non creditis aliquis homo uenerit uel uenerimus ad inrumpendum hanc cartula qui nos in iudicio deuendicare non potuerimus quomodo pariemus uobis illa duplata uel quantum ad uos fuerit meliorata et uobis perpetim habitura. Facta cartula uendicionis V kalendas aprilis. Era M.ª XXXX.ª IIII.ª Hunia una cum filiis meis andrias et maruan manus nostras+++

Qui preses fuerunt : Sarrazino iben gaudio —Gondesendo donaniz.

Fredenando odorizi test. —Olide cresconiz test. —Diagu aroerigu test.

Sandino iben anoi test. —Tructesendo gulderediz —Vsque luadiz.

CLXXXXVI

Froila Gundisalviz villam suam, Villanova *dictam, ad radices montis* Bussaco, *Monasterio* de Vaccariça *donat. Charta autographa, ex scrinio Conimbricensis Sedis in Publicum Archivum delata, nobis textum praebuit.*

1006

Domnis inuictissimis hac triumphatoribus gloriosis quem *(sic)* martiribus et laureatus ab honorem sancti saluatoris et sancte marie semper uirginis Ego froila prolis gundisalbus muneonis in domino deo eternam salutem. Ego supra nominato cum peccatorum meorum mole depresso et diem iudicii timendum Ideo placuit nobis per bone pacis et uolumptas ut pro remedio anime mee uel parentum meorum gundisalbus muneonis et tuta domna facimus series testamenti ad monasterio de uaccariza in honorem sancti saluatoris et sancti uincenti et sociorum eius martirum uobis andrias et fratribus tuis uilla nominata que uocitant uillanoua suburbio colimbrie iuxta monte buzzako ad rio de angarna et quando partirunt uillas de gundisalbo muneonis cadeu ipsa uilla in sua quinta ad illa domna. proinde adtestamus illa post parte de ipsius monasterio concedimus illas per suos terminos antiquos cum omnibus suis prestationibus quantum in illa potueritis inuenire pomares ficares arbores fructuosas uel infructuosas terras rubtas uel inruptas quantum ibi potueritis inuenire in nostra uita quinta portionem et post nostrum obitum omnia tota ab integro iuri monasterii pertranseat. Siquis tamen quod fieri non credimus aliquis homo uenerit de propinquis nostris qui nostrum factum infringere temptauerit in primis sit excommunicatus et cum iuda christi proditore abeat penam in eterna dampnationem et insuper damna secularia aflictus pariet post partem regis auri libra una et hunc nostrum uotum in cunctis obtineat firmitatis roborem. Notum die XV° kalendas iunias. Era M.ª XXXX.ª IIII.ª Froila gundisalbiz manu mea++++

Magister quizoi test. —placentio sesmiriz test. —cendon test. —gundesindo iben olit test. —nebridio test. —uitas test.

uelasco garceiz test. —aluaro aluariz test. —aluano gutiniz test. —fredenando frainiz test.

Iuliano presbiter notuit.

Digitized by Google

CLXXXXVII

Argevadus et uxor Didaco Donanizi bona quaedam immobilia tradunt in pago de Perafita *ut eos foveat protegatque. Charta autographa, olim ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico Archivo invenitur.*

1008

Christus. In dei nomine ego argeuado et osore mea godella uobis dillago *(sic)* donanizi. magnum est enim in tidullo donationis in qua nemo podens est actum llargidatis inrumpere nec foris llegum proicere set quiquit gratum animo et prona uolluntate oportet senper liuenter anplleti aut omne de rerum suarum uolluntas suas adimpllere uolluerit. et ideo ego supradicto argeuado placuit mici pro bone pacis et uolumtas ut facerem uobis didago donaniz cartula firmitatis uel incomuniationis sicut et facio de ereditatem patrum meorum quantumqunque uisu sum auere in uilla que uocidadant *(sic)* petrafitta siue de parentela quam eciam et de comparato exeptis illa que uobis iam in carta possuimus. de illa alia medietatem uobis concedimus in terras in pomares et in aruores fructuosas uel infructuosas et exitus montium et accessum uel regresum et in quoqunque ad prestitum ominis potueritis inuenire per suis terminis et locis antiquis et concedimus uobis una casa integra telliata exeptis illas larias de uillar que dedimus ad eclesia. de illa alia medietate uobis inde concedimus ubi illa potueritis inuenire pro que me deuendates de fisco et amodoretes me in uita mea sub uestra ala. et est ipsa ereditate in uilla que uocidant petrafitta in urbe portugalensis subtus alpe petras ruiuas probe litore maris ut aueatis illa uos et omnem posteritis uestre iure quieto. ut siquis tamen quod fierit non credimus aliquis omo uenerit uel uenerimus ad infringendum tam nos quam eciam de posteritatis nostre aut quamlibet omo que ego ad iudicio seguros post sparte uestra deuendere noluero tunc inferam uobis ut in iudicio pariemus uobis illa duplata uel quamtum ad uos fuerit meliorata et uobis perpetim auitura. Facta cartula firmitatis sub die quod erit IIII° nonas feberarii. era millena et quaterdecies VI.ª argeuado et ucsor mea gutella in anc cartula incomuniationis manus nostra—s rouorauimus +.

et de illas casas medietate uobis inde concedimus et accepimus de uos ad confirmandum carta uno boue obtimo et II modios de pane et damus uobis nostra ereditate in uilla de uillar integra quantum me compotet inter meos eredes per ubi illa potueritis inuenire.

qui ibi presens fuerunt it sunt uilifonso ascariz test. —ioanne uiliarediz test. —suario steuaniz test. —eirigo bernariz test. —fandila test.

odorius presbiter cresconi prolis test. —aluitos presbiter eroni prolis test.

CLXXXXVIII

Pactum venditionis quorumdam agrorum in villa Retorta. *Charta autographa, olim ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico Archivo servatur.*

1008

Christus. In dei nomine ego arias et usor sua eileuba uobis gudesteu et ussor tua otrocia plagui nobis bone pacis uolumtas asto animo integro nostro consilio nunclo coque exigenctis inperio neque suadentis artigulo set propria nostra uoluntate ut faceremus uobis cartula uendicionis de lareas de tera nostra probria que nobis conparabimus de gondibado. abe illa una larea iacencia in uila retorta suctus castro de boue teridorio portogalensis discurente ribulo abe probe lidore maris. leua se de aqua de cornado et figi se in illo ualo circa larcas de careira et abe in anplo VII pasos. et illa alia leua se de termino de mouran et figi se in alarcas tortas et in illo uno cabo abe V pasos et in illo alio VIII° et foi ipsa larea de censoi et de sua mulier. et de illo agro de ibra... de III.ª III.ª porcione et illo taliolo quomodo leba se de careira et figi se in lareas que uenen de lanuandciran III.ª porcione damus uobis aque concedimus pro que acebimus de uos precio III°r modios de milio ..... et I lenzo de II°s modios *(?)* que nobis bene conplagui et de precio abu uos nicil remansit in deuido. ida ut de odie die uel tenpore sia de nostro iure abrasa et in uestro iure sic tradida uel confirmada abeas tu et omnis posteridas uestras. siquis tamen quod fieri nom credimus aliquis omo ueneri uel uenerimus ab inrumpendu isto nostro facto ab inrumpendu ueneri que nobis a iudicio deuindigare nom podueridis in uoce nostra post parte uestra quomodo pariemus uobis ipsa eredidade dublada uel quantu a uos fueri meliorada et tibi perpedi abiduru. facta kartula uendicionis VIII° kalendas marcias. era XXXXVI.ª arias et usor sua eileuba in an cartula uendicionis manus nostra++s.

Digitized by Google

qui preses fuerunt : fredenandu godiz test. —gonderedu test. —fagildu test. —alio fredenandu test. —frenandu gonderediz test. —guandila test. —adefonsu test. —olidi test. —Etlianu benearias —fromarigo test. — et aliorum fili bone nadorum. Aloitus notuit.

CLXXXXIX

Pactum venditionis partis cujusdam praedii in pago de Costoias *siti. Autographa charta, ex scrinio Conimbricensis Sedis delata, in Publico Archivo invenitur.*

1008

Christus. In dei nomine ego froila et oxor sua ebraili in domino deo eterna saluten amen. Ideo plaguit nobis bone pacis et uolumtas ut uinderemus uobis ederonio aluitizi et ad oxor uestra trastina ereditate nostra probria que abuimus in uila que uocidant custodias in ilo casal ubi ego auito mea ratione et per ila uila mea ratione per ubi ila podueritis inuenire per suis locis et uicis et terminus antiguos con quanto ibiden aprestamu ominis podueritis inuenire. et adcebimus de uos precio pro ipsa ereditate I[a] uaca preniata et III[or] modios de milio et III[or] modios de sal. tanto nobis bene conplaguit uos dedistis et nos acebimus et de precio abud uos nicil remansit in deuito. aueatis uos ea firmiter et omnis postteritas uestras tenporibus seculorum et qui exinde agere uolueritis facere. et aue iazentia ipsa eredidate subtus mons custodias teritorio portugalensis. Siquis tamen quod fieri non creditis aliquis ominis uenerit uel uenerimus contra anc cartula uenditionis que nos deuendigare uel autorigare non poduerimus post parte uestra comodo pariemus uobis ipsa ereditate dublata uel quanto ad uos fueri meliorata et ad iudize iudigato et insuper factum nostrum post parte uestra plenana *(sic)* auea firmitate. Nodum die quod erit V° nonas marci. Era XXXXVI super millesima. Froila et oxor sua ebraili in anc cartula uenditionis manus nostra+++s rouorarunt.

Que ibi fuerunt presentiuiles maurigo test. maruan test. aldia test. alio maruan test. anderia test. todemiro test. teudila test.

pelagio gatonnizi test.

CC

Ex Livro de D. Mummadona, *sic dicto, desumpsimus.*

1008

Karta de ecclesia de sancto martino de farega

In dei nomine. Ego indignus et ultimus domini seruorum seruus Transmirus confessus uobis domnis inuictissimis ac triumphatoribus sanctissimis gloriosisque martiribus sancti saluatoris et genitricis gloriose marie semper uirginis cunctorum uirginum seu beatorum apostolorum martirum uirginum et confessorum quorum baselica dignocitur esse fundata vimaranes scisterio inter duos arrogios selio et seliolo territorio inter ambas aues ad radice montis latito. Ego uero iam prefatus Trasmirus confessus cum peccatorum mole depressus in spe fiduciaque uestrorum respirans non usquequaque meritis deicior ut per uos sancti dei reconciliari merear deo et angelis omnipotenta intencione deposco. Magnum est enim titulum scripture firmitatis et testamenti in qua nemo potest ad irrumpendum uenire neque foris lege eicere sed quicquid grato animo et prona mea uoluntate opportet enim semper amplecti libenter. Obinde placuit mihi ut facerem huic in loco sancto et ad uobis honoricus confessus et fratrum et sororum ibi persistencium textum scripture testamenti de duas porciones meas proprias de ecclesia uocabulo sancto martino prope riuulo auizelle in villa quos uocitant Riu malo. leuat se ipsa ecclesia cum terminos suos antiquos de termino que fuit de domno oduario et inde per termino de orranes et inde in auizella unde primiter incoauimus. damus atque concedimus uobis et contestamus ipsas duas porciones de ipsa ecclesia cum cunctis adiuncionibus suis que ibi ad prestitum hominis est casas cupos cupas terras rubtas uel inruptas arbores fructuosas uel infructuosas petras mobiles uel inmobiles aquas cursiles uel incursiles montes fontes pascuis padulibus exitu moncium uel regressum uno molino ab integro aquis aquarum uel sesigas molinarum. Adicimus etiam uobis ornamenta ecclesie uestimenta calice cruce libros multos et obtimos et omnia uestimenta altaris uel templum ecclesie et omnia ornamenta que ad rem pertinet. et fuit ipsa ecclesia de domna faregia et fecit inde testamento ad congermano meo Arualde presbitero.

unus sub

Digitized by Google

unus ipsa ecclesia iuri quieto moreque pacifico. et fecit ego Frater Trasmiro cartula benefacti cum ipso congermano meo aluarde presbitero et intrauimus ambo pariter in una hereditate et in una germanitate.
quisquis unus ex nobis primiter migrasset ab hoc seculo lapet ipsa tercia de ipsa ecclesia sana et intemerata atque unus ex nobis uitam perduxisset et orasset pro eius anima et fecisset missas sicut et fecit ad obitum
tercia de ipsa ecclesia iam supra taxata sancto martino cum ipso benefacto que inter nos fecimus. et ipsa tercia iam in meo iure. dedit in illa meo ganato in manus de magister tetone ut obiurgasset eam.
unde mihi illo dare et roborauit mihi placitum ligale ut dedisset mihi meo ganato usque anno pleno. Dum uenit ad capud de ipso anno non habuit unde reddere ipso ganato.
petiuit totos illos placitos. Dum autem uidit se reatum in concilio rogauit me cum sugessione et a facie illa congregatione ut fecisset mihi cartula firmitatis de ipsa
hi a dare boues et uaccas et pecora promiscua numero multitudinis. Adicimus etiam uobis duas porciones de illa heremita uocabulo sancto siluestre cum sua ornamenta
ecclesia. Habeatis et possideatis uobis honoricus confessus ipsas duas porciones de ipsa ecclesia et de ipsa heremita ut in uita uestra sit in uestro stipendio uictum atque tegumentum
habeatis in oratione. et abeant ex uos missas factas ut inde ante deum presentem dignam mercedem recipiatis. et post obitum uestrum omnia que sursum resonat post parte ipsius monasterii
admonet nos propheta dicens —Uouete et reddite domino deo uestro— et iterum —quod de manu tua accepimus dedimus tibi quia peregrini et hospite sumus super terram—. Facta carta uel series testamenti manum meam stabilitam et nunquam inrumpendum. Siquis tamen quod fieri non credimus aliquis homo nobilis uel innobilis aut ex prosapie nostre uel extranea uel quisliue omine contra hanc series testamenti ad inrumpendum uenerit sedeat maledictus et excomunicatus et segregatus ad corpus et sanguinis domini nostri ihesu christi et cum iuda traditore luat penas in eterna dampnatione et ad ultimum diem iudicii cum sceleratis ad pena resurgatur et perpetuo luctu et ardore cum pseudo *(sic)* et pariat duo auri talenta conuinctus post parte ipsius monasterii. Nobis quoque sub aminiculo dei ista faciem tibi sit copia criminum. et hunc factum firmiter permaneat longeua dierum per secula cuncta amen. Facta series testamenti sub die VIII° kalendas agustas. Era quaterdena et sexta super decies centena.

Toderico presbitero conf. —Ualasco conf. —Manualdo conf.
Bre to conf. —Honorico conf. —Petro conf. —Stephano conf.
Honorico zaleiman —Cartemiro mitiz —Arias tructesindit —Fromosino.
Gundesindus test. —Sandinu test. —Sagado test. —Dominico test.

CCI

Ex Livro de D. Mummadona, *sic dicto, desumpsimus.*

1008

Karta de morteira et de osgildi et de villa negrellos

In dei nomine. Ego humillimus domini seruorum seruus Gonta confessus uobis domnis inuictissimis hac triumphatoribus sanctissimis gloriosisque martiribus sancti saluatoris et eius genitricis gloriose marie semper uirginis seu beatorum apostolorum martirum uirginum et confessorum quorum baselica noscitur esse fundata vimaranis scisterio loco predicto inter duos arrogios selio et seliolo territorio ambas Aues radice montis latito. Ego uero iam prefatus Gonta confessus cum peccatorum mole depressus in spe fiduciaque uestrorum respirans non usquequaque meritis deicior sed ut per uos sancti dei reconciliari merear deo et angelis omnimoda intencione deposco. Et ideo deuotioni mee extitit ut facerem loco sancto et ad fratrum et sororum ibidem consistentium textum scripture testamenti firmitatis de omni rem mea quicquid habere potero uel proplicare in hac territorio ualuero admonente nos propheta dicentis —Uouete et reddite domino deo uestro— et iterum —quod de manu tua accepimus dedimus tibi quia peregrini et ospite sumus super terram.— Quamobrem do et dono atque contesto huic loco sancto siue et ad fratres et sorores in uita sancta permanentes in ibi Id est in riba selio villa osgildi secundum ea comparauimus per nostras cartas quia per comparatione illa abemus cum omnia sua extra uno petazo que dedimus ad aloito quomodo se leua de illa pena de casa de ero et uene inprono ad illa castiniaria et inde per arca minore usque in ualatos de maurelli et extra conparatione de ogenio que ei damus. Villa de cagiti secundum ea comparauimus et ganauimus et quos mihi dederunt oliti onorici in offertione pro quod aciserunt duos homines. Villa trepezeto et in portela mortaria quod fuit de salamiro secundum ea ganauimus ab integro ut abeant illa sesilli co-

Digitized by Google

messa *(sic)* et ermesinda in uita sua et post obitum uero suum relinquat ea sana et quieta pro parte monasterii pro remedio anime nostre et de ille comite supra taxato que nobis illa concedit. Villa de siluarelos secundum ea comparauimus cum omnia sua. As prephatas villas cum domis edificis et intrinsecis suis uel cum ea que ad prestitum hominis est secundum in nostras resonat scribturas et secundum illa obtinuimus iuri nostro cum cunctis prestationibus suis sit eas concedimus ad fratrum et sororum eatenus ut in uita mea sint mihi in meo stipendio et in uictum atque tegumentum ospitum peregrinorum uel pauperum et post obitum meum omnia uobis sit traditum uobis ab integro uobis concessum. Adicimus etiam ad seruitium de ipso loco sancto coppo litone ario seruitium de mensam I[a] salar et infesturia et trolion et duos coliares. Concedimus etiam ad ipso loco sancto pro ornamentis ecclesie capsa ex eletro deaurata et cum lapidibus ornata LX[a] solidos facta casullas III[es] una tiraze uerde alias dulceris bene compositas. omnia quod diximus ab hodierno die et tempore de iuri nostro abrasa sum sit et post parte monasterii sit traditum atque confirmatum usque in perpetuum. quo de iuratione confirmo per deum celi et eius glorie regnum quia contra hunc factum nostrum nunquam ero uenturum. Siquis tamen quod fieri non credo aliquis homo nobilis uel innobilis aut ex prosapie nostre contra hunc testamentum firmitatis ad irrumpendum uenerit quisquis ille fuerit in primis sit segregatus ad corpus et sanguinis domini nostri ihesu christi et cum iuda domini traditore luat pena in eterna dampnatione et ad ultimum iudicii diem cum sceleratis ad pena resurgatur et perpetuo luctu et ardore cum pseudo prophetis antichristi tradatur ita ut nec in finem communionem accipiat sed in perpetua confusione permaneat. Nobis quoque sub anniculo dei ista facientibus sit copia criminum relaxata et cirographa delictorum defegata et porcio celestis iherusalem deo presule condonata et hunc nobis edictum factum firmior permaneat longeua dierum per secula cuncta amen. Facta series testamenti sub die VII[a] idus octobris. Era XXXX[a]VI[a] super M.[a] Gonta confessus in hanc series testamenti quod fieri elegi adimplendo manu mea confirmo+.

Honoricus abba conf. —Tederedus prepositus conf. —Honoricus zaleiman conf. —Ualascus confesso conf. —Onoricus confessus confirmo.

Sagatus conf. —Arias tranctesindiz conf. —Cartemirus mitit conf. —Viliatus uiliatiz conf. —Sonniemirus presbiter test.

Gundinus presbiter test. —Pelagius liliazi test. —Astrulfo pepit test. —Ordonius uimarediz —Fagildus berulfiz —Vimaredo gontazi.

CCII

Pactum venditionis dimidii praedii cujusdam in pago Manualdi dicto. Charta autographa, ex chartophylacio Conimbricensis Sedis in Publicum Archivum delata, nobis textum praebuit.

1008

Christus. In dei nomine nos argerigo et adosinda placuit nobis asto animo ac probria nostra uolumtate ut uinderemus tiui euenando *pres*biter sicut et concedimus tiui in ista karta ereditatem nostra probria quos abemus in uila manualdi territorio portogal et abuimus nos illa de abios et paremtes nostros in ipsa uila per suo terminum antigum ubique ea potueritis inuenire in kasas in pomares in uinias terras kalbas ecciam et baruaras montes fontes aquis aquarum uel sepsigas mulinarum de quanto inde tenemus in nostro iure qum mater nostra goda et uirum suo trastemiro. Et est fora de alias tuas kartas que ian nos tiui inde rouoramus mediatate integra tiui inde concedimus et illa alia mediatate reserbamus pro nos et nec uindamus nec donemus ad alio hominem nisit ad ti ou tu a nos abeas firmiter de nostro dato. et damus tiui ea pro ocasione que abenit ad ipsa adosinda et in suo peccato deuenit a tradictione et abuit pro me a dare CL solidos et dedit inde illos L ad uilifonso mumdinizi et fauolastis pro pro me ad meo marito uirterla et dimisit mici illa merze et rezebit me pro sua muliere et consudunasti nos todos tres in tua kasa ad tua bemfeitoria et dedisti nobis adduc in pretio II boues et III modios de ziuaria et II[as] cabras et uno carnario tanto nobis bene conplacuit. Ita de odie die uel tempore de iure nostro ipsa ereditas de iure nostro abrasa et in uestro iure sia tra*d*ita et confirmata. siquis tamem quos fierit non credimus aliquis omo uenerit uel uenerimus ad inronpendo contra ad anc kartula firmitatis nostre que nos illa deuindigare non potuerimus pos tua parte ou tu in uoci nostra que pariemus tiui illa dublata uel quantum ad te fuerit illa meliorata et uobis perpeti auitura. Facta karta uinditionis in Era VI[a] et XXXX post peracta millesima VIII kalendas setember. argerigo et adosinda in anc kartula manus nostras rouoramus++.

qui preses fuerunt it sunt froila test. fromarigo test. frogia test. baldoi test. teodila test. modeiro test. leouesendo test. alio frogia test.

Digitized by Google

CCIII

In Livro Preto *Conimbricensis Sedis invenitur.*

1008

Venditionis carta de hereditate que est in custodias

In dei nomine. Ego andrias et uxor mea tresili uobis ederonio aluitiz et coniugie uestre castina ideo placuit nobis bone pacis uoluntas asto animo integroque consilio nullisque gentis inperio neque suadentis nec pertimescentis metu sed propria nobis accessit prona uoluntas ut faceremus uobis prona uoluntas cartulam uenditionis de omnia mea hereditate quanta que habeo in uilla quam uocitant custodias territorio portugalensi et subtus mons custodias discurrente riuulo leza. Damus ipsam hereditatem atque concedimus terras ruptas uel inruptas in pumares in castiniarios amesenarias figareas uineas casas aquas cursiles uel incursiles petras mobiles uel inmobiles accessum uel recessum in montes fontes exitus montium per suis terminis et locis antiquis cum quanto ad prestitum hominis potueritis ibidem inuenire omnia uobis uendimus ad integrum ubicumque illam potueritis inuenire cum omni aprestatione sua. et accepimus de uobis precium in VII modios placibiles in res et in pane que nobis bene complacuit. Siquis tamen quod fieri non credimus aliquis homo uenerit uel uenerimus contra hanc cartulam uenditionis que deuindigare non potuerimus in iuditio post uestra parte et noluerimus auctorizare quomodo pariemus uobis ipsum quod in carta resonat duplata uel quantum a uobis fuerit meliorata et uos perpetim habeatis. ita ut de hodie die et tempore quod nostro iure habeatis et uestro iure dominio sit tradita atque confirmata uos et omnes posteritates uestre iure quieto. Facta cartula uenditionis Era millesima *(sic)* XXXX^{a}VI^{a} post peracta M.ª Anderias et tresilli manu mea roborauimus+. Parente fredoia. Pelagius gatoniz test. Zoleiman alduaka test. Anagildus menendiz. Tanoi. Desterigo. Beligo. Didaco. Maurigo. Maruanc. Leouegildo aluitiz. Sandinus presbiter notuit.

CCIV

Ex Livro Preto *Conimbricensis Sedis sumpsimus.*

1008

Venditionis carta de hereditate que est in uilla custodias

In dei nomine. Ego frater carinto et uxor mea donela uobis adoronio aluitiz et coniugie uestre crastina ideo placuit mihi per bone pacis uoluntas asto animo integroque consilio nulloque cogentis imperio neque suadentis articulo sed propria nobis accessit uoluntas ut uinderem uobis iam dictis hereditatem nostram propriam quam habemus in uilla quam uocitant custodias subtus monte custodias territorio portugale discurrente riuulo leza et habemus in ipsa hereditate de auolos et de parentes nostros in terras in pumares in linares in casas arbores fructuosas uel infructuosas aquas aquarum petras mobiles uel inmobiles pascuis padulibus montes fontes *ac*cessum uel recessum exitus montis per terminis et locis antiquis quantum ad prestitum hominis ibidem potueritis inuenire omnem meam rationem uobis uendo ad integrum ubicumque illam potueritis ibidem inuenire. et accepimus de uobis precium quod nobis bene complacuit VII morabitinos placibiles in pane et in rebus et in ciuaria. Siquis tamen quod fieri non credimus aliquis homo uenerit uel uenerimus contra hanc cartam uenditionis que in iudicio deuindicare non potuerimus post uestra parte quomodo pariemus uobis illam hereditatem duplatam uel quantum a uobis fuerit meliorata et uos perpetim habeatis. ita ut de hodie die et tempore de nostro iure sit abrasa et in uestro sit tradita atque confirmata iuri quieto uos et omnis posteritas uestra. Facta cartula uenditionis pridie idus *(sic)*. Era XXXX^{a}VI^{a} post peracta millesima. Frater carinto et uxor mea donela manu mea roboro++

Pelagius catonis test. —Tanoi uermudiz test. —Parentie fredoiz test. —Belitus test.

Petrus troitemiriz test. —Marigo test. —Mauram test. —Christoforus test.

Pelagius test. —Anderias test. —Desterigo test. —Zoleiman aboluakiz test. —Sandinus quasi presbiter Notuit.

Digitized by Google

CCV

Descripsimus ex perantiquo libro regestorum Monasterii Ecclesiolensis qui titulum Livro Baio Ferrado *prae se fert.*

1009

Karta de elderiz

In dei nomine ego aimia gunzalbiz una pariter cum filiis meis pernominatos elduara Suario maria didagu Ideo placui nobis per bona pacis et uolumtas nullo quoque gentis imperio nec suadentis articulo neque pertimescentis metum sed propria nobis accesit uolumtas ut faceremus uobis suario suariz karta uendicionis de hereditate nostra propria que habemus in uilla elderiz sub mons auturelo discurrente riuulo feueros territorio portugalense. et ueni nobis ipsa hereditate in portione de auorum nostrorum quomodo et de ganantia. et abet iacentia inter sanganedo et zerzedello et de alia parte uilla plana et de alia parte nostra racione de ramir per ubi esparte cum uilar de segoi et cum laurosa et cum moazelus. damus uobis ipsam hereditatem pro pretio quod a uobis accepimus c solidos tantum nobis placuit accipere et uobis dare et aput uos nichil remansit pro dare. Habeatis uos illam et omnis posteritas uestra cum omnes suas prestantias qui in se obtine. kasas uineas pumares aruores fructuosas uel infructuosas terras ruptas uel inruptas exitus montium uel regresum aquis aquarum uel sesigas molinarum per ubi illa potueritis inuenire per suis locis uigos et terminos antiquos. Ita ut de hodie isto sit ipsa hereditate de iure nostro obrasa et in uestro iure uel dominio sit tradita et confirmata. habeatis uos illa firmiter et omnis posteritas uestras iuri quieto temporibus seculorum. Siquis tamen fieri non creditis et aliquis homo ueneri uel uenerimus tam nos quam propinquis nostris filiis aut neptis uel extraneis qui hanc kartam uendicionis inrumpere uel infringere quesierimus et nos in concilio deuindicare non potuerimus aut noluerimus auturgare aut uos in uoce nostra quomodo pariemus uobis illa hereditate duplata uel quantum uobis fuerit meliorata. Facta karta uendicionis notum die quod erit XIII kalendas martii. Era M^a^XXXX VII.^a^ aimia una pariter cum filiis meis elduara suario maria didagu uobis suario suariz in hanc karta uendicionis manus nostras Roboramus. Suario test. Tructesindo test. Froila test. Dauid presbiter notuit.

CCVI

Pactum venditionis tertiae partis praedii cujusdam in pago de Costoias. *Charta autographa, olim ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico invenitur Archivo.*

1009

Christus. In dei nomine ego tidi huna cum filiis meis domnani et dulcina plaguit nobis bone pacis uolumtas ut uinderemus ad uobis pelagio et huxori tue crementina sigut et uendimus uobis nostra ereditade que aucmus de parentibus et de auio nostro domni in uilla custodias inter leza et dorio terridorio portugalense. uendimus uobis de quintana ubi ipsos nostros parentes auitauerunt III^a^ integra et de illo pumare III^a^ integra cum suo terreno siue de omne casale quomodo iacet cum suas cortinas III^a^ et per toda ipsa uilla quomodo iacet inter sancto iaguuo et termino de gaton.. et diuidet per sancta christina et inde per castro de custodias nostra portione quanto inde nos compodat inter fratres uel eredibus nostris terras ruptas uel barbaras petras mouiles uel inmouiles arbores fructuosas uel infructuosas aquas cursiles uel incursiles exitus ad montium uel regressum. uendimus uobis iuidem omne nostra portione cum sua prestatione que in se obtinet. et accepimus de uos pretio XVII modios in iouenka et ouelias III et manta et modio I de milio et .. que nobis bene conplaguit et de pretio aput uos nicil remansit in deuitum. ita de odie die uel tempore sit de iuri nostro abrasa et in uestro iure uel dominio sit tradita adque confirmada. aucatis uos et omnis posteritas uestra et si aliquis omo uenerit uel uenerimus contra anc cartula ad inrunpendum que uos pro iudicio deuindigare non podueritis tunc aueadis podestade prendere de nos ipso que in carta resonat duplato uel quantum ad uobis fuerit melioratum et uobis perpetim auitura. nodum die III° idus magi in era XXXXVII^a^ post perhacta millesima. tidi domnani et dulcina in anc cartula uendictionis manus nostra+++s.

Digitized by Google

CCVII

In verso ejusdem membranae, in qua pactum sub n. CCVI *edidimus, aliud pactum venditionis agri cujusdam in ipso loco* de Costoias *eisdem emptoribus factae, exaratum est. Forte eo anno peractum quo antecedens exsecutum est : attamen aera subscriptionesque, vetustate deletae, desunt.*

1009 *(?)*

Christus. In dei nomine ego uistrili et filiis meis nominibus goimiru et pelagiu et ogenia et trasmi... placuit nobis bone pacis uolumtas ut uindere uobis pelagiu et uxori tue crementina sicut et uindimus casale nostrum propriu per sua clausura et cum paretes et cum omne sua prestancia que in se obtinet et abemus ipso casale de abio nostro balidu et abet *(?)* iacencia ipse casale iacencia sub monte custodias ribulo leza et accepimus de uos preciu inaderetum et indefinitum I porca et I carnario preciado in III m..... bene conplacuit. Ita ut de odie die uel tempore sit de iuri nostro abrasa et in uestrum dominio sit tradita uel confirmada. abeatis uos et omnis posteritas uestra. siquis tamen quod fieri non credimus aliquis omo uenerit uel uenerimus contra anc cartula uendicionis ad inrumpedu comodo pariemus uobis ipso casale dupladu uel quantum uobis fueri melioradu et uobis perpetim *(?)* auiduru. facta cartula uendicionis .....

CCVIII

Leovegildus Alvitiz vendit, seu potius tradit Ederonio Alvitiz pro quodam debito, partem praedii quam habebat in villa de Costoias. *Descripsimus ex* Livro Preto *Conimbricensis Sedis.*

1009

Carta uenditionis

In dei nomine ego leouegildo aluitiz uobis edoronio aluitiz et uxori uestra trastina. Ideo placuit michi per bona pacis uoluntas nulliusque gentis imperio nec suadentis articulo neque pertimescentis metum sed propria mihi accessit uoluntas ut faceremus uobis cartula uendicionis de mea hereditate que habeo in uilla que uocitant custodias territorium portugalensis discurrente ribulo leza. et habet iacencia ipsa hereditate in loco predicto iusta uestra domum et fuit ipsa hereditate de meo bisauio iaquinto de ipsa hereditate VI[a] integra cum omnem adprestacionibus suis in casas in pumares in uineas in arbores fructuosas uel infructuosas aquis aquarum terras ruptas uel barbaras pascuis padulibus accesum uel recessum exitus moncium per suis locis et terminis antiquis ubi illa potueritis inuenire in ipsa V[a] tanto uiso sono ibidem habere pro que accepimus in precio in X modios que se face de illos sanal que uos habuimus a dare et de precio apud uos nichil remansit in debitum. Ita ut de hodie et tempore de nostro iure sit abrasa et in uestro dominio sit tradita et confirmata. Siquis tamen quod fieri non creditis aliquis homo uenerit uel uenerimus contra hanc carta uendicionis que in iudicio deuindicare non potuerimus post uestra parte comodo pariemus a uobis illa hereditate duplata et in post iudice qui illa terra mandauerit et uobis perpetim habitura. Facta carta uendicionis XV kalendas agustas. Era M *(sic)* XXXX VII[a] in post peracta millesima. manu mea + *(sic)*

Fructuosus presbiter. Iaquintus frater. Guimarus presbiter. Aluitus pro test.
Cidi parentiz. Vilifonso mondiniz. Donal quandila. Onorigu test.
Sandinus quasi presbiter notuit.

Digitized by Google

CCIX

Ranemirus et Arias in jus adeundi coram judice Amaiae, Osoredo Tructesindo se obligant. Ex **Livro Preto** *Conimbricensis Sedis sumpsimus.*

1009

Agnitio placiti

Ranemirus et arias uobis oseredo tructesindiz per hoc nostrum placitum uobis facimus ut deinceps amodo quod est era VII^{a} et XXXX^{a} post peracta millesima IIe kalendas septembris ut presentemus nos et nostros companiarios in presentia iudicis hic in amaia et accipiamus ueritatem quod nos lege ordinare et ueniamus ad diem placitum die isto kalendis ad III ebdomadas sine alia uocatione ad placitum et uos infidiaturia et si nos minime fecerimus compleamus uos de illos que nos infidiatos datis Et pariemus uobis C solidos sine aliqua dilatione exceptis iudicato. Ranemirus et arias in hoc placito manus nostras roborauimus+. Pasuri test. Sandinus test. Olidi test. Flauano test. Lazarus test.

CCX

Pactum venditionis fundi cujusdam in pago **de Louredo.** *Charta autographa, olim ad Monasterium Morariae pertinens, in Publico servatur Archivo. Edidit jam* **Riberius (Dissert. Chronol., T. I, Append. N.° 11.)**

1009

In dei nomine ego trastemiro et goda et filiis nostris nominibus adosinda et argerigu placuit nobis asto animo et bone pacis uolumtas ut uinderemus ad uobis truitesindo guimiriz et uxori uestra aragunti sicut et uendimus uobis ereditate nostra propria que auemus in uilla laureto discurrentis ribolum leza territorio portugalense. uendimus uobis ipsa ereditate pro parte de illa uacca que furtamus apretiata in XV modios que fuit de spasando et non abuimus unde illa pariare nec sententia nec iudicato secundum lex doce pro sagion garzia cartemiriz. uendimus uobis ipsa ereditate intecra cum omnem sua prestantia pro ipsas VIIIe uaccas et pro illo iudicato de dauid *(?)* que ad uos auiamus ad dare XX carnarios et dimisestes nobis illo. leua se ipsa ereditate de pomare de toderica et inde per illo uallo et diuidet cum cassale de dom teton. ipsa ereditate fere in illa presa unde discurre aqua ad ipsa quintana et uai per illo arugio et figi se unde prius diximus in omnem totum circuitum. et de anplo de uallo in ipso rio ad intecrum cum quantum in se obtine et aprestitum ominis est in ipsa ereditate que in ea potueritis inuenire liuera in dei nomine aueatis potestate. et si aliquis generis omine uenerint uel uenerimus ad inrunpendo contra hanc scriptura uenditionis que nos ad parte uestra deuindicare non potuerimus uel auctorcare noluerimus uel qui nostra susceptione abuerit quomodo pariemus uobis ipsa ereditate duplata cum omnem suo rem et iudicato. notum die XVII° kalendas nobenber. era millesima XXXX VII.^{a} trastemiro et goda et filiis nostris nominibus adosinda et argirigu in anc scriptura uenditionis manus nostra++++s. qui presentes fuerunt amarellu test. didagu test. rodorigu presbiter test. ioacino presbiter test. froila presbiter test. ero presbiter test. rodorigu guimiriz conf. addaulfu rodoriquiz conf. amsalom mitiz test. spasando test. iustu montaqueimiz test. fredario test. patre galindiz test. didagu guandilaz test. sarracino test. flagiano test. gundesindo test. dauid test. sisualdo test. froila dauiz test. belleco test.

CCXI

Pactum venditionis fundi in villa Avola dicta prope flumen Paiva. Ex **Livro Preto** *Conimbricensis Sedis sumpsimus.*

1009

Carta uenditionis

In dei nomine. Ego ildesinda et iermana mea moyli cum suprinos nostros rodrigu sberniz ero rodriguiz guntina rodriguiz eldesinda rodriguiz eldoza ermigildiz Ideo placuit nobis per bona pacis et uoluntas ut faceremus

Digitized by Google

uobis iohanne gundesindiz et uxor tua exemena sicut et facimus carta uenditionis de hereditate nostra propria que habemus de subsceptione auiorum nostrorum et auet iacentia in uila auola subtus mons fuste discurrente riuulo pauia territorio pennadele. damus uobis ipsa uilla supradicta nostra ratione ab integro quantum nos computa inter fratres eredes per filiis *(sic)* locis et uigos in terminos antiquos per ubi illa potueritis inuenire cum omnes suas prestationes que in se obtinet et aprestitu hominis est. Pro que accepimus de uos in precio xi mealias tantum nobis bene complacuit et de precio aput uos nichil remansit in debito. Ita ut de hodie die sit ipsa hereditas de iuri nostro abrasa et in uestro iure sit tradita atque confirmata. Habeatis uos illa firmiter et omnis posteritas uestra iuri quieto temporibus seculorum. Et si aliquis homo uenerit uel uenerimus contra hanc carta ad inrumpendum et ad concilio noluerimus auctorgare uel auindicare post uestra parte aut uos in uoce nostra quomodo pariemus uobis ipsa hereditate dublata uel quantum fuerit meliorata et uobis perpetim habitura. Facta carta uenditionis notum die erit xiii^{a} kalendas decembris. Era t^{a}xxxx^{a}vii.^{a} Ego ildesinda et moyli nostro subrinos nostros rodrigu ero guntina eldesinda eldonza ad uobis iohanne gundesindiz et uxor exime *(sic)* in hanc carta uenditionis manus nostras r++++++++ouorauimus. Qui presentes fuerunt : Cipriano test. Iohanne test. Gunsaluo test. Egas test. Pelagio scripsit.

CCXII

Ex **Livro de D. Mummadona,** ***sic dicto, descripsimus.***

1009

Carta de hereditate quos uocitant nespereira

In dei nomine. Ego ansila Froila iohanne Seto Fredenando Astruario Fagildo Gontato Gomarigo. Ideo placuit nobis bone pacis uoluntas nullis quoque agentis imperio nec suadentis articulo neque pertimescentis metum hominis sed propria nobis accessit uoluntas ut faceremus uobis comitissa nostra domna mummadomna cartula uinditionis de villa de eluerto *(sic)* que habet in uilla quos uocitant nespereira pro que seue in uestra casa de sancto martino seruiciale et ille et sua mulier fromarica et minauit inde ad illos de uestro ganato in ista era xxxx^{a}vii^{a} c.^{m} lx.^{a} ii.^{os} quarteiros et ii^{os} puzales de uino et xxx^{a}ii^{os} modios de milio et iii^{or} modios de tritico et quartarium fiunt sub uno c^{m} lxxxx^{a} modios minus i^{o} inter pane et uino. et fidiamus nos fidiatores quanto superius resonamus ipse eldiuerto et sua mulier que desent uobis uestro ganato ad diem placiti. et quando uenemus ad diem placiti non abe ipso ildiuerto unde complere ipso ganato et ipse debito et rouorauit ille et sua mulier ad onos *(sic)* fiadores carta de sua hereditate quantaque habet in villa nesperaria siue de parentela quomodo de comparatela. et roborabit ille ad nos fiadores carta et nos a uos comitissa nostra domna mummadomna. et damus uobis ipsa villa quantaque ibi habet casas uineas pomares sautus figares amexenares petras mobiles uel inmobiles terras ruptas uel inruptas aquis aquarum et sesigas molinarum exitus montium uel regressum uel intrinsecus domorum per suis terminis locis antiquis. damus ipsa hereditate cum omni sua prestantia ab integro et abeatis firmiter pro ipso deuito que uobis fiamus et ille non compleo et proinde damus uobis ipsa hereditate et de pretio apud uos nichil remansit in debitum. ita ut de hodie die uel tempore sit ipsa hereditate de iuri nostro abrasa et in uestro dominio sit tradita uel confirmata. habeatis uos et cuique illa dederitis iuri quieto et im perpetuum uindicetis. Siquis tamen quod fieri aliquis homo uenerit uel uenerimus filii uel nepti que in iuditio deuindicare non potuerimus que pariemus uobis ipsa villa duplata et insuper ipse debito nominato c^{m} lx^{a} ii^{os} quartarios et ii^{os} puzales de uino et xxx^{a} et ii^{os} modios de milio et iii^{or} modios et quartarium de tritico duplato uel quantum ad uos fuerit meliorato et uobis perpetim habituro. Facta karta uenditionis notum die quod erit x^{o} kalendas ianuarias. Era M xxxx^{a} vii.^{a} Nos superius que de sursum resonamus in hac cartula uenditionis manus nostras roboramus.

Qui presentes fuerunt —Ramiro menendi conf. —Asando adaulfiz conf. —Teodegildo pestrariz conf.
Baltario presbiter test. —Aldereto presbiter test. —Fafila floiaz test. —Leodegildo uilifonsiz test.
Aluito legueicut test. —Nuno test. —Egas gunderediz test. —Vimara notuit.

Digitized by Google

CCXIII

Pactum permutationis bonorum, sive partium bonorum, prope flumen **Leça** *in pago Gundivadi dicto existentium. Ex* **Livro Preto** *Conimbricensis Sedis descripsimus.*

1010

Carta commutationis

Domno bellitiz egas et sisnando simul et belmiro didaz que cum illos sum perfiliato placuit nobis atque conuenit asto animo et integro que nostro consilium facereinus uobis domno unisco et filio uestro domno oseredo tructesindiz sicut et facimus cartulam contramutationis et firmitudinis de casal cum suas casas et suos ortales que fuit de auibus nostris aldulfo et baga. Habet iacentiam ipse casal in uilla gundiuadi discurrente riuulo leza subtus monte custodias territorio portugalensi et diuidit ipse casal per fundamento de illa casa et ferit in illo fontano et concludit illum fontanum usque ferit in leza et perge per aqua de leza usque in illo uallo et uadit per illum uallem qui diuidit inter casal de uermudo et isto dalib *(sic)* casal que uobis concedimus et plega in fundamento de illa casa unde primitus inchoauimus. Damus et affirmamus uobis de ipso casal de medietate quintam foris quintam de ipsa quinta et in ripa de ipso fontano in ipso concluso de agro quod dicunt uarcenella tercia foris quinta. Et accepimus de uobis proinde alia hereditate tanta in illa medietate que fuit de nostra auola baga que uos tenetis pro illa uilla ut firmiter obtineatis unusquisquam accepit. Habeatis uos firmiter in ipso casal quanto iam sursum dinumerauimus de medietate quinta foris quinta de ipsa quinta iure perhempni uos et omnis posteritas uestra uel cui uos illam relinquere uolueritis liberam in dei nomine habeatis potestatem. Siquis tamen quod fieri non credimus aliquis homo ipsam hereditatem uobis calumniare uoluerit et nos illam deuindicare noluerimus uel non potuerimus uel auctorizare post partem uestram tunc pariemus uobis illam hereditatem duplatam foris iudicato et qui terram imperauerit et factum nostrum plenam habeat firmitatis roborem. Facta cartula contramutationis nodum die quod erit IIe nonas ianuarii. Era xxxx^a^viii^a^ post peracta millesima. Domnus egas sisnando et belmiro manus nostras confirmamus+++++.

Antonius presbiter conf. —Sisnandus gomadiz conf. —Passuri rammiriz conf. —Froiulfo anagildiz conf. —Gundesindo aloitiz conf.

Pantalius presbiter conf. —Aloitus presbiter conf. —Bennato test.

Iquila randiz test. —Manualdus diaconus test.

Notum facimus pro ista ratione de dono in isto casal ut si alii homines eam calumpniauerint quod accipiat oseredus tructesindiz illam suam quam pro illa reddit sine alia calumpnia Si tantum illa dono non potuerit deuindicare de quod et illam calumpniauerit.

CCXIV

Senior Felgiriziz villam Lauridello dictam presbytero Odorio nepoti suo donat. Charta autographa, ad Monasterium Morariense olim pertinens, in Publico Archivo servatur. Exemplar a Th. ab Incarnatione editum (Hist. Eccles. Lus., T. III, Prolus. p. 2) *mendis intolerabilibus scatet.*

1010

Christus. Magnum est enim nobis titulum dotis haut uel confirmationis in qua nemo potens est hactus largitatis inrrumpere et hunc factum nostrum hunqua*m* infringere set paueat firmitate. hobinde ego senior et prolis felgirizi acessit nobis bone pacis uolumptas asto animo sana mente integroque nostro consilio expontanea nostra uolumptate per numllius quoque gentis inperio nec numllis suadendis artigulum per numllus quoque pertimeixentis metum nec suadentis artigulum set est nobis magna et perfecta memoria et benignissima mea uolumptate ut facere ego subra iam dita senior sicut facere neptum nostro hodorio presbitero kcartula haule firmitatis propter remedium a*n*ime nostre uel confirmationis ut aueas de anima nostra cura post obitum nostrum et si damus tiui ila in uita nostra quomodo et post ouitum meo do et dono tiui m^a^ de uilla lauridelus quos ganauimus cum uiro nostro zendamirus hansuriz sicut nostras continent scripturas et modo hobtinuimus ila in nostra uita. sic tiui ila concedimus in tuo iure semper obtineas pro remedio anime nostre. et leua se de ila arca et pergit in directo a rrio per ilo auteiru et super anc guandala pergit ad ilas laginas planas et pergit a terminum de argentini.

Digitized by Google

et sic concedimus tiui de ilo pumar que plantauit didagu aput nos per mediu circa larea gaudiosa in ripa de ilo rio medietate de ilo pumar et ile tereno integro et leua se uallu de agro de esplendida et diuide per larea de guntigiu et animia et diuide per larea de irigus pepiz et pergit ad rriu. ipsa er*editate* que desuper resona conzedimus uobis ila per ipsi lozi ipsius ipsa IIIª quo desuper nominamus in montes fontes pascuis padulibus aquis aquarum uel sesigas molinarum cum edulibus *(sic)* earum exitus uel regresu aruores pomiferas domus cum ediuiziis suis intrinsegus suis que ic aprestitum est damus et confirmamus uobis propter remedіu anime nostre et nos inmentes in tuos uodiuos et in tua oratione et in omnem tua memoria in qua pro me potueris inuenire uel pro me apligare in sazerdotibus bonis in confezionibus bonis in omnibus serbis christi uel ancillas dei pro it aueas et posideas et usque in perpeto senper uindizes plaze christo amen. etgo neptus odorio acipietis de nos in uestra aula confirmatione uno lenzu et II quinales de uino et modium *(?)* milio que de nos acipietis pro uestra benedictione. et si aliquis homo uel ex probinquis tuis te proinde inquietare uoluerit tam in uita nostra quomodo et post nostro ouitum in primis siat excomunigatus et ad corpus domini separatus et cum iuda traditore aueat partizipio et insuper post tua parte pariet pariet *(sic)* ila dublata uel tripata. facta kcartula firmitatis pridie idus marzi inquoante era XXXXVIIIª senior in anc scriptura firmitatis manu mea ++ confirma.

citi notuit. pepi test. didagu test. froila *(?)* test. dauid guntiziz. rratisendu test. aluitus test. requesendus frater. todemiru test. uimaredu datinus presbiter. pelagiu presbiter. recemondu didazi. nodeirus presbiter. sandinus frater. anserigu test. recemondu test. uizoy. adaulfu test. sarrazinus test.

CCXV

Pactum venditionis cujusdam fundi in pago de Costoias *siti. In* Livro Preto *Sedis Conimbricensis invenimus.*

1010

Carta uenditionis

In dei nomine ego pelagio et uxor uestra *(sic)* sarracina uobis edoronio aluitiz et uxori uestra crastina. Ideo placuit nobis bone pacis et uoluntas nullus quoque gentis imperio nec suadentis articulo nec pertimescentis metum sed propria nobis accessit uoluntas ut uinderemus uobis iam dictis ederonio et crastina hereditate nostra propria quos habemus conparada per nostras cartas pro precio iustum in uilla que uocitant custodias subtus mons custodias territorio portugalensis discurrente ribulo leza. Damus atque concedimus ipsa hereditate comodo obtinuimus illa de conparatura nostro patre auogate per suis terminis et locis antiquis in pùmares figares ameisenales sautus terras rotas uel barbaras casas cum intrinsequis suis petras mobiles uel inmobiles aquas cursiles uel incursiles montes fontes exitum moncium cum quantum ad prestitum ominis est per terminis et locis antiquis. Damus illa media donata et illa alia media pro precio et ualet donacio sicut et uendicio sit nobis conplacuit. et accepimus pro illa media una uacca placibilem et v modios de cibaria et uno porco que nobis bene conplacuit. Ita ut de hodie die et tempore de nostro iure sit abrasa et in uestro dominio sit tradita atque confirmata. Siquis tamen quod fieri aliquis homo uenerit uel uenerimus contra hanc cartula uendicionis que in iudicio deuendigare non potuerimus et noluerimus aurturgare post uestra parte comodo pariemus uobis duplata et ad uos quantum fuerit meliorata et uos perpetim habitura. Habeatis uos et omnis posteritas uestra iuri quieto temporibus seculorum. Facta cartula uendicionis XVIII kalendas ianuarias. Era XXXX VIII post peracta millesima. Pelagio et sarrazina manus meas roboro++.

Elias egicaz test. —Tanoi uermudiz test. —Trasuarigo riquiliz test. —Didacus test.
Palente fredoiz test. —Ero aianiz test. —Mogueime presbiter uidit —Vermudo fromarigo test.
Sesnando gundisaluiz test. —Cresconio pelaiz test. —Gutino floreniz test. —Crestoualo menendo test.
Sandinus presbiter notuit.

Digitized by Google

CCXVI

Acta litis de quodam fundo in pago de Guilhabreu *sito. Charta autographa, ad perantiquum Monasterium Petrosense pertinens, in chartophylacio Conimbricensis Universitatis servabatur, nunc vero in Publico Archivo invenitur. Ex ea textum sumpsimus. Edidit* Ribeiro (Dissert. Chronol., T. I, Append. N.° 12).

1011

Christus. Anbigo quipe non est set pleris notum manet in ueritate eo quod ego daui et animie coniungie eius tenimus ereditate quos fuit de nausti in nostro iure integra per suis terminis ubique fuerit in uilla uiliabredi tenuerunt ea integra per sedis agnitionis quos inde fecimus in mazanaria prope ribulo aue urbio portugal subtus castro de boue fecimus ipsa illa anutione ante illa domna guntina per manus eius confirmata et ibi fuerunt progenie de ipsa animia ipsa ereditate tenuerunt ea per tale actio sicut in illa anutione resona per plures anos exinde uendiderunt illa integra ad illa domna scemena per cartula uenditionis pro pretio iusto quos illis placuit et dederunt ei illa anutione per ubi ea tenebant. Ipsa domna scemena tenuit illa in suo iure integra per anis plures exinde euenit ad illa ouito et lacsauit ipsa ereditas cum sua anutione et cum illa cartula uenditionis in manus de filios suos nominibus suario sandiniz fredenando sandiniz uimara ermiariz et coniungie sue guldregodo et illi tenuerunt illa intemerata in illorum iure. Obinde ego suario sandiniz fredenando sandiniz et uimara ermiariz et coniungie sue guldregodo fecerunt de ipsa ereditate cartula donationis adque firmitatis contra alias ad tructesindo guimiriz et rouorarunt inde illa carta et dederunt ei illa anutione et illa cartula uenditionis per ubi illi ipsas ereditas tenuerunt. Ipse uero tructesindo guimiriz tenuit ipsa ereditate in suo iure anos xxxv exinde leuauit se omine maliciante nomine et incusauit ipsa ereditate quos fuit de nausti ad ruderigo froilaz et in acusatione disi —ecce ubi iace ereditate quos fuit de tuo serbo nomine asperigo— et per ipsa acusatione presit ea ruderigo froilaz et misit illa in calumnia a tructesindo guimiriz. pro tale actio aiuntus fuerunt in ipsa uila ubi erant quoadunatus froia osorediz ruderigo guimiriz osoredo aloitiz ordonio ruderiz petrus abba amarelo mestaliz gardalia branderiz sagulfo kagitiz garsea cartemiriz et ali plures multorum benenatorum omino *(sic)*. in ipse concilio dicente fuit ruderigo froilaz contra tructesindo guimiriz qualiter foit ipsa ereditate de asperigo quos fuit serbo de suo auio per cartula uenditionis quos fuit facta de ipse serbo et nulla scriptura inde in concilio non dedit. Et dicente erit tructesindo guimiriz contra ruderigo qualiter foit ipsa ereditate de nausti de ingenuita et teneo illa de odie anos xxxv per carta que inde mici fecerunt suario sandiniz fredenando sandiniz uimara ermiariz et uxori sue goldregodo et dederunt inde mici illas scripturas per ubi illi ipsa ereditate tenuerunt et aueo illas. Deinde rouorarunt placitum per manus osoredo aloitiz ut dedisent v v testimonias de ipsa uilla et quales fuisent meliores ipsas intrasent in firmamento. tum uenerunt in die tertio in asumtio sancta maria sudunus fuerunt in sancta maria de uilla mediana in presentia iudices froia osorediz izila christoualiz ruderigo guimiriz ederonio cresconiz guimiro tructesindiz ordonio ruderiz petrus abba gundisalbo presbiter et alii multorum ominum et ibi dedi ruderigo froilaz suas testimonias nominibus ozario uermudo froia guntigio ordoniz salamiro ordoniz. et dedi tructesindo guimiriz amarelo fratre uidisilo astruedo euenando eldonza et uidi bene ipse concilio que trocisent illas de troitesindo guimiriz que erant plus melioras. et per se tructesindo guimiriz firmauit cum illis isto que in ista anutione resona pro tale actio auendigauit post sua parte ipsa ereditate integra per comodo illa obtinuit daui et animia per terminus uigus et locis antiquis. Nodum die quod erit XIII kalendas setembre. Era XXXX^{a} VIII^{a} peracta millessima. qui preses fuerunt migael gundigulfo gardalia aldereto garsea guntigio salamiro cendon. gaudila notuit et pro testes sum.

CCXVII

Descripsimus ex Libro Testamentorum *Laurbanensi.*

1012

Testamentum de uilla coua de Zacarias

In dei nomine. Ego zaccarias iben egriz. Non est enim dubium sed multis manet notum eo quod nec initium nostrum nouimus ita nec exitum nostrum scire ualemus et ideo metu mortis perterritus do atque concedo uobis domno beniamin abba et collatio uestra omnia hereditate uel facultate quod abeo uel augmentare potuero id est

Digitized by Google

in uilla de uilla coua cortes cum casas et ibi post casas pumares que ibi sunt et una uinea circa uestra uinea que fuit de tia floridia et mi^{or} insertos et super ipso pumare alia uinea et una figaria et alias ad illa ripa de pilas et alia circa illa de sesnando et de zalama subtus illa uestra que fuit de creixitus et illa que uos mihi donastis ad radice de monte et alio bazillare in testeira de uenzemal et de iohannes et m^{s} cupas una de xv quinales et alia de vm^{o} quinales et alia de vm^{o} quinales et alia de xxx^{a} quinales desfeita. Et ad rapeda de taureliones m^{s} nasseiros et medio et ad rapeda de uilla uno nasseiro et omnia perfia uel utensilia usque ad minima agulia omnia confero uobis pro remedio anime mee et defunctorum meorum ut quicquid post parte monasterii uestri sancti mametis et qui ibidem in uita sancta perseuerauerint agere exinde uel facere uoluerint in dei nomine abeatis potestatem. Siquis tamen quod fieri non credo aliquis omo uenerit qui unc meum uotum infringere temptauerit in primis sit excomunicatus ab omni cetui christianorum et cum iuda traditore abeat participio in eterna damnatione et insuper pariet quantum auferre conaberit dublatum uel tripatum et unc meum uotum obtineat firmitatis. Facta karta testamenti kalendas februarias. Era millesima l.^{a} Ego zaccarias in anc karta testamenti quod fieri uolui manu mea r++oboraui.

Iohannes test. —Ruderigo test. —Gudesteo test. —Manila test. —Reuelle test.
Zaccarias test. —Menendo test. —Marco test. —Stefanus test. —Azarias test.
Suario test. —Salama test. —Abdella test. —daniel test.

CCXVIII

Pactum venditionis praedii cujusdam in pago **de Fornelos.** ***Unum tantum exemplar hujus pacti nobis superest in libro regestorum (oscitanter quidem scripto) qui titulum prae se fert*** **Tombo de S. Simão da Junqueira, T. III.** ***Ex eo descripsimus.***

1012

In Dei nomine. Ego Gunsalvo Rauparizi, et conjungia mea Monia ploris Suarii plaguit no*bis* bone pazis, et voluntas in fazeremus vobis Tedon Pelagizi kartula venditionis de ereditate nostra que avemus in Villa Fornele subtus kastro Argifons teridorio Portugalensi inter Ave et Alister in llogo predicto, damus vobis de eredidade de Petro Pelagizi, et de uxori sue Animia medieque de integra con quanto in se obtine que a prestidum ominis est ubicunque illa podueridis invenire in ipsa Villa per suis terminis, et locis antiguos, sive in domus comodo et per toda ipsa Vila cum omni sua, et divizentia, vel omnen geneavorum ubique illa podueridis invenire con quanto in se obtine, et a prestidum ominis est; et deeo nobis illa Petro Pelagizi, et uxori sue Animia pro illos ducentos solidos. Quare auverunt nobis a dare pro illo omezidio ille, et suos filios Joanne et Gontemiro, et Didago, et non auverunt illos unde darent ipso pario, et derunt mizi de ipsa eredidade mediedate, et misit Ego nos proinde in villa de ille scilicet ducentos solidos in ganada apreziado pro veridade et damus ad vos ipsa eredi*da*de media segura pro resona, et azebimus proinde de vos una mula apreziada in centum solidos, et uno pano de sirgo in quadraginta solidos, tanta nobis bene conplagui, et de prezio abut vos non remansit in devido. Ida u*t* de odie die vel tempore sedea de juri nostro abrasa, et de omnis posterida nostra, et in juri vestro tradida et confirmada. Et siquis tamen non credidis aliquis omo veneri, vel venerimus contra anc kartula inrumpendo que vos in judizio vindicare non podueridis in voze nostra, aut nos post parte vestra pariemus vobis ipsa eredidade dublada vel quantum vos fueri meliorada, et vobis perpedim avidura. Facta kartula venditioni octavo kalendas Junii era milesima quinquagesima. Gundisalvo Rauparizi, et domna Monia in a kartula manus nostras++. Qui viderunt Gomeze Rauparizi sit Guinizi testes, Arias testes, Artrulfu testes, Midon testes, Ista testes, Gunsalvo testes, Sonimiro notarius confirmo.

Digitized by Google

CCXIX

Pactum venditionis fundi cujusdam in villa Fredenandi dicta. Ex autographa charta, in scrinio Collegii da Graça *Conimbricensis olim servata, et nunc in Publico Archivo custodita, descripsimus.*

1012

Christus. In dei nomine ego fromarigu gundesalbi et uxori sue flamula in domino deo eternam salutem amen. plaguit nobis per bona pacis uoluntas nunlus quod gentis inperio neque suadentis artigulum neque pertimesentes metum set propria nostra uoluntatem ut facere uobis sunimiro anagildiz et uxori sue pinoti sicut et facimus cartula uenditionis de ereditatem nostra propria que auemus in uilla que uocitant fredenandi et in illas alias uillas comodo in ilas alias kartulas resonat comodo obtino ilas mater nostra domna argelo per karta quos fecit ei anagildo de v^{a} de omnem sua ereditatem et per alias kartas de conparationes et precio iusto per ubi illas potueritis inuenire con cuntis prestationibus suis quantoque ibidem ad prestidum ominis est per suis terminis antiguis et abet iacentia ipsas uillas prope ribulo aleste teritorio portugalensis subtus ciuitas bogonti et acepimus de uos precio aderato et definido egua colore alakada et xxv modios inter pane et sere et bere *(?)* que nobis bene conplacuit. uos dedistis et nos accepimus et de precio abut uos non remansit in deuitum set omnia nobis adinplistis. aueatis uos et omnis posteritas uestras. siquis tamen quod fierit non credimus aliquis omo uenerit uel uenerimus ad inrunpendum contra anc kartula uenditionis que nos in iudicio deuindigare non potuerimus aut uos in uoce nostra comodo pariemus uobis ipsa ereditatem duplata uel quanto ad uos fuerit meliorata et uobis perpetim auitura. Facta kartula uenditionis quod est xxv° *(sic)* idus iunii. Era l^{a} peracta millesima. fromarigu gudissaluiz et uxori eius flamula in anc kartula uenditionis a me facta manus nostra+++s.

Qui ic fuerunt bonus test. —anagildo test. gontigio test. —pepi sentariz test. sunimiru criulfiz test. gontemiru test. —gontigio anagildiz test.

astrulfo alduariz test. —suo germano anagildo test. —gontino filio de asteiro test. tanquila test. gogito test. —ragimirus presbitero —gundiscalcos presbitero notuit.

CCXX

Pelagius Gunsalviz fundum quem possidebat in pago de Esmoriz *donat uxori. Charta autographa, olim ad Monasterium Petrosense pertinens, e scrinio Universitatis Conimbricensis nuper in Publicum Archivum delata, nobis textum praebuit.*

1013 *(?)*

Christus. In dei nomine et indiuidue trinitatis sancte. Ego pelagio guntsalbiz in domino deo eterna salutem amen. Ideo plaguit mici per bone pacis uolumtas ut facere tibi coniumgie mee ermesinda prolix pelagii et luce uita *(?)* textum scriptura firmitatis de ereditate mea propria que habeo in uilla ermorizi et cortelaza *(?)* subtus castro de obile discurrente ribulo mediano terridorio portukal quantum ibidem abeo de canantia uel de parentella uel cum dei iubamine aduc haucmentare potuerimus per locis et terminis suis hantiquis quomodo diuidet cum uilla pariamio et de alia pars cum uilla mazaneda per hubi illa potueris inuenire cum prestationibus suis que in se obtinet que ad usum hominis pertinet de istas uillas quantum me conpetet inter meos eredes *(?)* abeas tu illas in uita tua post hobitum tuum remaneant in manus de filiis nostris qui nati sunt ex mici et ..... fuerint abeant illas iure quieto usque in perpetuum absque alios nostros filios que abemus de ..... partes do tiui illas pro seruitio bono placiuile que mici fecisti et pro que hacepi de te ad confirmando scriptura huno manto ..lpelionum et l^{a} quinales de uino tu dedisti et ego hacepi tantum mici bene conplagui. Ita ut de odie die et tempore sit ipsas ereditas de iuri meo abrrasas et in tuo traditas et confirmatas. Et si aliquis homo uenerit uel uenerimus aut ex quibus de propinquis nostris uel extraneis contra hunc nostrum factum ad inrumpendum parie post tua parte aud ipsis filiis nostris que de sursum resonant ipsas ereditas dublatas seum triplatas et uobis perpetim hauitura. Facta cartula era l^{a} *(?)* i^{a} post millesima iii nonas iunii. pelagio guntsaluiz in hanc cartula manum mea ro+.

Arualo *(?)* presbiter —menendo fernandiz —menendo audiniz —monnio iben egas —menendo zalamiz — hic testes sumus. Egas didazi quos uidi. uermudo eitaz notuit.

Digitized by Google

CCXXI

Ex libro regestorum Livro de D. Mummadona *dicto.*

1013

Cartula de hereditate in uilla de sancto martino

In dei nomine. Ego patre cognomento iunas et filiis meis Martinu et todenando ad uobis honoricus abba. Ideo placuit nobis per bone pacis et uolumptas ut faceremus uobis kartula uendicionis uel firmitatis de hereditate mea propria quos habeo in villa de sancto martino subtus monte de caualos discurrente Riuulo de molinos territorio bracarense. habet iacencia ipsa hereditate in loco predicto super illo palacio obdonigo et fere in termino de caldas et torna per termino de villa coua et inde torna per illo vallo de palatiolo. damus de ipsa villa que uobis delimitauimus IIII^{or} rationes minus XII^{a} et comparauimus ipsa hereditate de abrario et de septimo et de belleno et de manilla pro nostro precio et per nostras cartas. damus uobis ipsa villa per suis terminis et locis antiquis cum cunctis et prestationibus suis quantum in ipsa villa ad prestitum hominis est figares cersares amexenarias aquas cursiles uel incursiles petras mobiles uel inmobiles exitum uel regressum. Damus uobis ipsa hereditate pro uestro ganato que espesimus de uestra casa de sancto martino. Ita ut de hodie die et tempore sit ipsa villa de nostro iuri abrasa et in uestro iuri uel dominio sit tradita atque confirmata. Et si aliquis homo uenerit uel uenerimus contra hanc cartula firmitatis que nos in iudicio deuindicare non potuerimus aut uos in uoce nostra tunc infra uel infra libera in dei nomine habeatis potestatem et uos perpetim habiturum. Facta kartula uendicionis notum die quod erit XI° kalendas decembris. Era Mª L^{a} I.^{a} Patre cognomento iunas et filiis meis in hac kartula firmitatis manus nostras ro+++. concedimus uobis ipsa villa extra illa XII^{a} quod sursum resonat de meo filio fafila tam ego quam et filiis meis pro que accepimus de uos precio c quinales de uino quos scesimus de uestra casa de sancto martino. illa alia uobis concedo ab integro. et habet ipsa hereditate in precio L^{a}V^{e} modios et dimisimus tibi inde pro remedio de mummadomne Gundisalbus diue memorie C^{m}XXXX^{a} quinales de uino. Martinu et todenando ad nostras personas et ad nostros germanos manus nostras roboramus. Fuit facta ista carta in concilio vimaranes.

Valascus confessus Honoricus confessus confirmo —Honoricus zaleiman Vimaredus confessus conf. —Petrus confessus Stephanus confessus confirmamus.

Suniemirus presbiter —Ordonius presbiter. Menendus presbiter —Fagildus berulfit presbiter —Menendus presbiter.

CCXXII

Nobilis mulier Unisco filiusque ejus Osoredus, qui bonis quamplurimis Monasterium de Leça *ditaverant, hoc ipsum monasterium aliasque amplissimas divitias Vaccariciensis Coenobii sodalibus testamento legant. De anno quo datum vide ea quae* Riberius *notavit* (Dissert. Chronol. T. IV, P. I, p. 138). *Membrana in qua hoc testamentum continetur e scrinio Sedis Conimbricensis in Publicum Archivum delata, antiqua quidem est; sed ne authentica sit charta suspicamur (Vide n.* CCXLVIII *ann.* 1021).

1013 *(?)*

Plerique huius eonis in casu uita degentibus que diuersis subiacet casibus ut diuturnior sit pro quo agit psalmista —Quoniam mille anni ante oculos tuos sicut dies una— etsi breuior ut iob loquitur —Dies mei uelocius transierunt quam ad texente tela subciditur et consumti sunt absque ulla spe. —Et alidi *(sic)*— Vnus exidus ad uitam omnibus et unus egressus— Nisi quod creditur omni extrema felicior hac uisita incomodi duceretur deterior etsi peccati obnosius ultima calcaneo anguem non porrigat que ante ea se momordi minime senserat. Denique ego indignaque christi ancilla uniscu una cum filius meus osoredus prolis tructesendi antequam obtutibus diem ultimum pauesxentes et ora extrema sensus ad nos pristino reuersus recollens in corde nostro quia confitendi latronem in se credenti in patiuulo uicinam presentiens mortem dignatus est conferre uitam eternam nobis anc non denegare quod plurimis condonaret. Idem idem dum ista agerentur ut instiduda docet patrum et docman pedagogorum in domino precedentium nicil ese religionis in stipite sub manum abatis uel abatise dicens

Digitized by Google

tramitem inuenimus salutarem consilium cum omnen axem rerum nostrarum ut de paupertatis nostre elegere deuemus arciterium in uilla nunccubata leza qui iam olim in dei rebus normam educit cum siui modigo conmiso congregationis sicut et ida hacta sunt. Dum ad eandem cenouio peruenieremus deseruientibus nobis uillas uel omnen rem nostram elegi fierimus testamentum ut dictum est omnen posesionam *(sic)* fundorum prediorum opidorum auri argenti palle superlectiles sirgo uestitibus pretiosis saltim ut quantum in uita nostra posidens fuimus uel iuris nostris tenere potuimus. Et quia sterelis absque liueris remansimus omnia dare monasteriis captiuis perecrinis orfanis uiduis uel diuersis kasibus occubatis ad ipso arcisterium iam nunccubatu leza relinquimus ec supra scriptio ut quiquit pro anime remedio facere quieuerint uoluerint uel conauerint sit ilis a deo et nobis fas adtributa et potesta concesa. Nuli alio ex prosabie nostre linea suprestitem relinquens nisi ut supra taxatum est monasteria seruorum uel ancillarum dei incolle siue euionis misserimus. Domnis inuictisimis hac triumfatoribus gloriosis sancti saluatoris cum uirgo inclita senper genitrix apostolorum martirum pontificum uirginum confessorum corum ue dispares et llocis diuersis cimiteriis aule sunt nunccubate corum uee ic disscriuere prolexior conuenit adiungere homnia sanctorum martirum que dei curie celestis sublimatis Roseo crutre *(sic)* perfusus ad oficium predicationis electos uirginitatis glorie coronatus confessorum floribus adornatas. Et sicque inertiam egra mens hic sigillatim scriuere nequiuimus iam in fragmea paradisi locum beatidudinis a dextri ordinis tenere confidimus. Ego christi ancilla uniscu et filius meus serbus seruorum dei osoredus prolix tructesendi cum peccatorum mole depresos in spe fiduciaque sanctorum non usquequaque disperationen deicimus que etiam reatum nostri criminis sepe paueximus vt per uos sancti martires reconciliari mereamur comunem domino hac sanctorum omnium cetu fida suplicationem depossimus. Et ideo deuotionis nostre extitit ut ex uodo proprio auolendis delictis parentum nostrorum nostrisque delitis en discriminibus ob honorem celsidudinis uestre. Concedimus ad ipsum logum sanctum qui est sita in ipsa uilla supra tacxata leza subtus monte custodias terredorio portugalensis ipsa uilla iam prefata leza cum cumtis aiacentiis et prestationibus suis secundum illa obtinuit pater noster tructesindus et ego unisconi cum filio meo osoredo. villa de egilanes ab integro cum sua uarcena leua se ipsa uarcena de arrugio que discurit sub kasa de llalina et plega de longo usque in arrugio que discurit de maniulfo de suo uilar. Et illa alia uarcena que se lleua de arrugio maior de maniulfo et de alia parte iusta monasterium et fere in longo in arrugio dicurit de kasa de adaulfu. De ereditate de donnazanno et de suo iermano gumsaluo mediatate ab integro. De uilla godemeri m^a integra per suis terminis secundum illa obtinuit auia nostra trastalo. Ereditates que iacent in pratocello et in salgarios tam de auolengo quam etiam in nostras kartas resonant. De uilla rrecaredi medietate et de illa alia media n^{as} vm^{as} una de rrecemondo et alia de aluito. Ereditate de mala ibi in ipsa uilla. ereditate quos fui de domno uilifonso ab integro. ereditate de fremosindo ab intecro. de ereditate de rromano v^a integra. de ereditate de fromarigo v^a integra. Et in uilla keiranos ereditate quos ic abuit frater sauaricus conparada. Sicque etiam concedimus ad ipsum monasterium sancti saluatoris arcisterium prenominado ueremudi et reliquias uogabulo sancti rromani et sociorum eius sic concedimus ipse logum quomodo et omnen deuitum eius intus que foris tam aiacentiis quam etiam et nos ganauimus sub ausilio dei. Et nomina aiacentiis notecxere ualemus it sunt villa uilifonsi sicut ila obtinuit uiro meo tructesindo et ego cum filio meo osoredo. villa flamulini conmodo *(sic)* cum merluanes. De uilla mandini de medietate v^a et de illa alia media x^a per suos terminos et cumtis aprestationibus suis. Et in id ipsa uilla iam prefata ueremudi ereditate de sauarigu et de sua mulier quederilli. ereditate de sua iermana adosinda. De ereditate de cordoues quos fui de suo filio quilla $v.^a$ De ereditate de ordonio todomirizi $v.^a$ Et alias ereditates quos in nostras cartas et in nostros inuentarios resonant. Quamobrrem damus et donamus uel contestamus hic logos sanctos uilla de alduari cum aiuntionibus suis eglesia uogabulo sancti martini episcopi quos fui de aion ereditate que fui astrulfu ereditate de patre pronna ereditate de martino ereditate que fui de domna godo ereditate de megitu incomuniationes de gunsaluo munneonis illa rrationem de uimara ermiarizi et alias ereditates pro ipsa uilla quos in nostras cartas et in nostros inuentarios resonant. ereditate que fui de domna tarasia uicesima et in uilla plana x^a de ipsa uilla per suis terminis quos fui de ipsa domna. De uilla piniario medietate integra. et in uillar et in castrello et de illa parte durio uilar de uizoi quantum inde pro pretium nostrum tenemus de ipsos uillares et per scripturas firmitatis. In uilla sunilanes ereditate de sunilla canderedizi medietate intecra et de ila alia illo pumar medio quen nobis dederunt suos filios sicut in nostrum pactum resonat. Et in mitoncelli nostra ratione et alias ereditates pro ipsa uilla que in nostras scripturas confirmata sunt. De uilla manualdi ereditate de trastemiro domus terras et pumares ab intecro. Ereditate de teudila medietate exseptis suas kasas comodo aqua uertet. villa de pausatella comodo ila obtinui auia nostra uestregia cum uiro suo don galindo. Ereditate de petrauzus quos fui de trastemiro. Ereditate de leuegodo cum suo casal et suo plantato et alias quantas in nostras scripturas resonat n^{as} partes de eglesia sancti mametis. villa de cornado cum sua eglesia uogabulo sancti mamete cum omnibus prestationibus suis. De ereditate de uimara et de peccenna medietate intecra. ereditate de gauinius presbiter integra tam de parentela quam etiam conparada. vm^a que fui de magister olidi per tota uila. et alia vm^a que fui de abia nostra domna gontilli. ereditate que fui de nausti integra ereditate que fui de sontrili. uillar de lilla cum suas aquas et suo molinu a kasa de tauron ila uarcena media et m^a de illo casal et ipsa casa

Digitized by Google

intecra et in ipsas uillas quantum conparauimus et in nostras cartas resonant. In rrefogios uilla bona cum aiuntionibus suis villa de osonio villa de ofreiso et de brandila cum suas aquas et suos molinos. viii^{a} de uilla de Maurontani *(?)* cum iii^{a} de illas eglesias sancti iacobi et sancti pelagii cum suas casas et suos dextrus siue pumares. Ipsas uillas iam supra tacxatas damus atque concedimus ad ipsius monasterius cum cumtis aprestationibus suis. Adicimus ad os logus sanctos uel ad ipsius monasterius liuros eglesiastigos per ordinem obtimum signum ex metallo faurigatos cruces capsas kalices et patenas uestimenta sacerdotale cum diagonibus uel omnen rem nostram sicut supra dicximus quantum in uita nostra possidens fuimus aurum argentum pallei superlectiles sirgo uesti*bus* preciosis equos mulas equas boues uakas pegora minuta uel premiscua et quantum aduc cum dei adiutorium agmentare potuimus in uida nostra post parte ipsius monasterii sit traditum adque concesum ut a seruorum uel ancillarum dei aduenam pupillum ospitem et peregrinis uel qui in uita sancta perseuerauerit. aueant et posideant sicut nos docet lex et proueda *(sic)* —Vouete et redite domino deo uestro— et iterum —Quo de manum tua accepimus et dedimus tiui quia perecrini et ospite sumus super terram—. Quia dicit in liuer iudigum ubi dicit liuer quartus et titulus secundus sententia xviii^{a} —Vt qui filius non relinquerint faciendi de rebus suis quod uoluerint aueat potestatem. Omnis ingenus uir adque femina siue nouilis seu inferior qui filius uel nebotes aut pronebotes non relinquerint faciendi de rebus suis quiquit uoluerint induuitanter licentia aueuit nec aliis quibusliuet proximi superiori uel ex transuerso uenientibus poterit ordinatio eius in cocumque conuelli qui recta uinea discuremus non auet originem que cum succesionem nature ereditatem posit accibere—. Exinde testamento autem iuxta legum ordinem deuitam siui ereditatem poterant iure succesionem. Denique confirmatum est oc dum uita uicxit filius meus et post houitum eius ego unisconi concedo cimiterium leza cum aiacentiis suis a todegildus abba et a fratres de uacariza et cuius uoluerit ipse aba relinquere. Quate ..... in uita nostra sit nobis in nostro stipendio ospitum perecrinorum uel pauperum. Post ouitum uero nostrum dum conpleuerimus diem ultimun per unc te carnis ofitium sit post parte ipsius cenouiis traditus atque concesus ut sit illis seruorum uel ancilarum dei in tolerationem et nobis ante dominum rredemtorem digno remunerationem. Siquis tamen aliquis omo tam umilior quam inferior seu ex genere nostre hunc factum nostrum quod pro animas nostras remedium facere procurauimus ex uoto proprio uel modice conuellere uel usurpare temerarie uel leuiter conauerit quisquis ille fuerit exter adfinis anathema marenata multus ab omni eglesie ca*th*oliga seiunctus ad corpus et sanquinem redemtoris separatus in conspectu dei et apostolorum siue et agmina martirum excum*un*inatum ida ut partem in resurectionem prima non aueat sed iuda domini proditorem eredes efectus baratri penam iugiter permaneat mancipatus et presenti *e*uo amborum carens lucerne frontibus lumine sit priuadus et quantum inde usurpare uoluerit settuplum conponat per seueridatis iudicio et ec firma perpetim permaneat testamentum scripto. Notum die quod erit ii^{as} nonas december. Era decies centena quinquies dena i^{a} inquoante ii.^{a} Vnisconi prolix meus osoredus anc pie uotum umilitatis nostre in anc series testamenti donibus sanctorum manus nostras confirmamus et rrouora++uimus. Scemena prolix osoredo et domitria in anc series testamenti quod fieri et elegi pro me et pro posteritas mea et progenie mee manum mea confirmo.

Et adicimus uobis uilla fracsino cum aientionibus suis sicut in nostras scripturas resonat et manus nostras ro++*boramus.*

Froia osoredici et coniungia mea adosinda pro nos et pro posteritas et prosauie nostre anc series testamenti quod fieri et elegi manus nostras confirmamus.

Donadilli cum filio meo osoredo anc series testamenti manus nostras— conf.

Gudesaluus trastemiriz confirmo —Onorigu ouequiz confirmo —Oueco Onoriquiz confirmo —Tructesendo beraz confirmo —Vermudu tetoniz confirmo —Pelagio louesendiz confirmo —Ero suariz confirmo.

Veremudus rex prolix adefonso principis hanc testamentum conf. —Comite uelascco almeluce conf. —Comite munnio adefonso conf. —Comite gutierre adefonso conf. —Fafila petriz conf. —Frater raupirio *(?)* maiorinu conf.

Adeita furtuniz iudex conf. —Fredenandus nunici notuit.

Digitized by Google

CCXXIII

Ex antiquo Libro Regestorum Vimaranensis Collegiatae, qui titulum Livro de D. Mummadona *prae se fert descripsimus.*

1014

Kartula de moreira de monte longo et de alios mandamentos

Ambiguum quidem non est sed multis plerisque manet connitum atque notissimum in ueritate Et quod edificauit Mummadomna deouota arcisterium Vimaranes per iussione et consensum Ranimiri principis et testamentum secundum lex canonica docet. Et ipse Rex ad misericordiam motus concessit ad ipso monasterio mandamentos de Aue in auizella per testamentum sicut sunt nominati. id est mandamento de Auizella leuat se de termino de caldas cum villa ollarios et plega usque in riuulo malo cum cersito Et leuat se de Ribulo malo cum mortaria et cagiti et atanes et luparia et diuide cum sancto torquato. Et mandamento de Arones cum varzenella et golanes et quintianes. Mandamento de trauazolos villacoua cumfleitas et agrella et villarelio et petrosello. Mandamento de sopratello quomodo se leua de aqua de torio cum castellanus usque fere in termino de Rozas. Mandamento de tauoatello cum Auezani et colgeses et ribulo de molinus sicut diuide cum terminis calidarum. Mandamento de candanoso leuat se de condomias et plega in termino de cresimiri cum ingenuos et homines fiscalia fatientes siue et seruos quod in colmellos resonant etiam et ingenuatizos sicut scripti sunt in noticias et in agnitione. Villa nesperaria et sancto martino cum homines ad eas deseruientes sicut in noticias conscripti sunt seu et vilar que est inter termino de cresimir et Ribulo de molinos et nesperaria cum omnes habitantes in eo. Villa de sauto cum suo mandamento et elanzi et homines in placidi et Gumilanes cum incommuniationes et homines ibidem habitantes. Farramundanes pensello fontanello et negrellos. Istos mandamentos quod superius resonant cum homines ibidem habitantes et cum omnes suas hereditates tam ingenuos quam et fiscalia fatientes siue et de casata et incommuniatos seu et scusatos lenzarios et uiniatarios et alio tributo reddentes. Omnia ab integro cum omnem rem suam. Et criationem quos concessit comitissa domna flamula ad tie suc domne mummadomne. Villa de lalini et sautello cum adiuntionibus suis et omnes habitantes in eas siue uillas quomodo et incommuniatos ab integro sicut in scripturis colligati sunt. pratu aluari per suos terminos sicut in carta resonat et in alias scripturas cum quantos ibidem habitantes sunt. et gandalari kazorranes Gutellos varzenella. Et post obitum ipsius princeps Ranemirus rex ereptus est in regno filii eius ordonii principis et confirmauit ipso testamento quos pater suus elegerat. et fecit alios testamentos et confirmauit illos. eatenus et pro anima sua fecit testamentum de villa moraria et pro anima de genitorem suum supra taxato diue memorie. Ipsa uilla per suis terminis et locis antiquis cum quanti homines in ea habitantes sunt ab integro. Et tenuerunt in sua uita ipsos testamentos sanos et intemeratos post parte ipsius ecclesie et ipso monasterio. Et post eius obitum hactus est in regno in hereditate patrum eorum Veremudus princeps. et dum peruenit in terram istam calumpniauit fratres quod eo tempore ipso monasterio regebant pro ipsos mandamentos et pro ipsas villas. Et per talis actio peruenerunt in eius presentia hic in ciuitate sancte marie trans durio cum suos testamentos et cum suas scripturas. Et ipse rex ad misericordiam motus ordinauit in ipso concilio ad ipsos fratres ut adfirmassent ipsos testamentos et suas scripturas per sacrosancto iuramento sicut et iurarunt et per manus sagioni mito todegildit et eius vicarius teton suarit. Id est Gonta abba Honoricus confesso Affar sarrazini Toderedus confesso Ualasco scemenit Gondisaluus sarrazinit Viliatus uiliatiz Vandila confratres Uiliamirus confesso *(?)* Brectus confesso. Et iterum adfirmauit ipse Rex ipsos testamentos et suas scripturas et posuit suos caractares *(sic)* sicut genitore et auios suos fecerunt. Ipse Rex functus offitio ereptus est in regno adefonsus Rex princeps magnus et dum peruenit in hereditate patrum eius hic in occulis calidarum surrexerunt omnes inique et maliciantes contra ipso monasterio vimaranes narrauerunt ei quomodo non erant ipsos testamentos uirificos necnon et adfirmarant illos ante genitorem suum diue memorie. Et ordinauit in eius concilio Sagionem suum nomine aldendo ut presisset villa moraria de monte longo sicut et fecit. Et iterum peruenerunt in eius presentia cum ipsos testamentos et scripturas. Et dum talia uidit ille ueró ad misericordiam motus ordinauit ut legissent ipsos testamentos in concilio in eius presentiam et de genitricem suam Geloyre regine ut perexquisisent ueritate quod in ipsos testamentos resonabant. Et dum talia uidit et intellexit omnia quod ibi erat conscriptum mandauit ut iurasset ipse abba cum suos fratres quia ipsos testamentos et scripturas erant uerificos et ipso iuramento de prius fuerat facto ante Genitorem suum sicut et iurarunt hic in sancti michaelis arcangeli in occulis calidarum per manum vicarius ziti donnelliz et sagion astrulfo parentiz. Id est onoricus abba Honoricus zaleiman Kartemirus prepositus Honorico aroniz Arias tractesindiz Oueco ennegot Uimara honorigit Viliamirus christoforiz Godinus presbiter Fronosindo presbiter. nos adunati iuraturi sumus per as conditiones sacramentorum et per deum patrem omnipotentem qui fecit celum et terram mare et omnia que in eis sunt et per ipsum quem to-

Digitized by Google

nat in oriente et resonat in occidente et per IIII^{or} euangelia marcus et matheus lucas et iohannes et per XII^{m} prophetas et per XII^{m} apostolos quia ipsos testamentos quod fecit Rex domno Ranemiro et Rex domno Ordonio et confirmauit Rex domno Veremudo in eius diebus sunt uerificos. Et si mentiti sumus et nomen domini in falsum nominauimus descendat super nos iram domini sicut descendit super datan et abiron quia propter scelera eorum terra illa uiuos obsorbuit. Obinde ego adefonsus serenissimus princeps per hanc serenissimam iussionem meam concedo et adfirmo pro anima mea et auios et genitores nostri omnia quod in ipsos testamentos et in scriptura resonat et desuper conscriptum est ad ipsum prefatum arcisterium vimaranes et qui ibidem in uita sancta perseuerauerint fratrum monachorum uel ancillarum dei. Nona die X^{a}VIII° kalendas Septembris. Era M^{a} L^{a} II.^{a} Adefonsus rex in hac inagnitio quod fieri elegi manu mea confirmo.

Adefonsus rex prolix Fernandus princeps et Sancia regina dum ad me uenit menendus abba cum ipsa agnitio hic in legione roborem meum ibi inieci et confirmo.

Ueremudus rex roborem inieci —Fernandus princeps manu mea signum inieci —Sancia regina manu mea confir*mo* —Tuta domna manu mea confir*mo* —Sub dei gratia Ariani episcopi manu mea confir*mo* —Pelagius guntemiriz ma*nu* mea confirmo —Munio ueniegas confirmo —Egas menendi confirmo —Ranemiro menendi ma*nu* mea conf. —Menendo menendi ma*nu* mea conf. —Munio moniz manu mea conf. —Sueiro gonsaluiz manu mea conf. —Pelagio randeniz manu mea conf.

Menendo lucidi manu mea conf. —Roderico gonsalui manu mea conf. —Froila guterriz manu mea conf. —Pelagius menendi manu mea conf. —Suarius guterriz manu mea conf. —Ranemirus menendi conf. —Ualasco almeiuze conf. —Petro flainiz manu mea conf. —Nuno uermudiz manu mea conf. —Petro edelaiz manu mea conf. —Fernando frainiz manu mea conf. —Scemeno floiaz manu mea conf. —Fraino fernandiz manu mea conf. —Roderico ueylaz manu mea conf.

CCXXIV

Ex* Livro Preto *Sedis Conimbricensis sumpsimus.

1014

Testamentum de sunillanes

Domnis inuictissimis ac triumphatoribus gloriosissimorum martirum ob honorem sancti saluatoris sancti martini episcopi acisterium prenominato uermudi et reliquias loci eius uocabulo sancti romani et omne eius cuius baselica fundata est in ipsa uilla suburbio portugal prope riuulo leza et discurrente arrugio auenoso. Ego indigna ex *(sic)* exigua ancilla christi ermengro diuine memorie testo et concedo ad ipsum locum sanctum et tibi unisconi et filio tuo oseredi tructesindi et fratres et sorores qui ibi habitantes fuerint et uiam monasticam tenuerint de uilla mea nominata quam nuncupant sunillanes secundum illam ganaui cum uiro meo roderico gundesindi et obtinui per meas cartas in meo iure. De ipsa uilla iam supra dicta concedo ad ipsum locum sanctum et ad fratres qui ibi perseuerantes fuerint medietatem integram et de medietate decimam pro remedio anime mee et anime ipsius uiri mei ut sit nobis ante deum merces copiosa et uenia peccatorum nostrorum. Adicimus ibi ipsam uillam per suis locis antiquis et terminis per ubi illam potueritis inuenire et secundum in nostras cartas resonat In montes fontes pumares uineas sautos rouoreta terras ruptas uel barbaras petras mobiles uel inmobiles aquis aquarum sesigas molinarum exitu accessu uel regressum siue et omnia que ad prestitum hominis est. Damus atque concedimus ibi pro remedio animarum nostrarum ut tolerantia sit in fratres et sorores ibi persistentes. et non habeant licentiam uendendi nec donandi nec in alia parte extraneandi nisi ad ipsum locum sanctum deseruiendi et ad fratres et sorores ibi perseuerantibus sit eis in extipendium fratrum et sororum peregrinorum pupillum et aduenis. Ita ut ex presenti die ipsud quod in testamento resonat sit ei licitum et concessum habendi et possidendi usque in finem et in seculum seculi. Qui dicit in libro iudicum —qui filium non relinquerit aut nepotes aut pronepotes de re sua licentiam habeat quod uoluerit faciat— sicut inuenimus in libro III° titulo II° sentencia X^{a}VIII.^{a} Siquis tamen quod fieri minime credimus aliquis homo homine *(sic)* ad irrumpendum uenerit et factum nostrum siue propinquis siue extraneis in primis sit excommunicatus et a corpore et sanguine domini nostri ihesu christi sit segregatus et cum iuda traditore habeat participium in eterna dampnatione et insuper componat que in testamento resonant duplato uel triplato et uobis perpetim habiturum. et hunc factum nostrum in cunctis obtineat firmitatis roborem. Facta series testamenti nodum quod erit III° kalendas nouembris. Era L^{a} II^{a} super millesima. Regnante adefonso principe prolis uermudi filius. Ermengro deouota et diue memorie in hac scriptura testamenti quam fieri elegi et religendo cognoui a me facta manu mea + conf.

Digitized by Google

Aluitus presbiter quos vidi manu mea conf. —Guntigius presbiter quos uidi manu mea conf. —Petrus presbiter quos uidi manu mea conf.

Ragesendus manu mea conf. —Menendus odarez quos vidi —Belon quos vidi.

Gundemarus suariz quos uidit et scripsit.

CCXXV

Descriptum ex codice Livro de D. Mummadona, *sic dicto.*

1014

Kartula agnitio de villacoua de Freitas

In era Lªnª post peracta Mª Regnante adefonsus principis Orta fuit intencio inter fratres de vimaranes et ordonio sentariz pro illa villa de uillacoua quos presumsit ipse ordonio de ipsos domnos de vimaranes et tenuit ea in suo iure annos tres. et inrupit testamentos et cartas per quem illa ganabit illa domna mummadomna et suos abbates. ipsos domnos supra taxatos fecerunt inde querimonia ad illa Comitissa domna Tuta in cuius iure erant ipse ordonio ut habuissent cum eo ueritate pro ipsa villa. et illa Comitissa ordinauit illuc ire suo sagione nomine Airigo pepit que presisset ipsa villa et constrinsisset ipse ordonio et ipsos domnos de vimaranes sub certum plazum perante illa Comitissa ut habuissent ueritate unus cum alios hic in pena maior et que dedissent ipsos domnos de vimaranes testamentos et cartas de ipsa villa et ordonio suas cartas. Dum autem peruenerunt ad diem actum hic in pena maior ante illa Comitissa et comites Rudesindo gonsaluit et Nuno menendiz et Gonsaluo menendiz Ranimiro menendiz et Gutierre roderici ordinauit ipsa Comitissa et ipsos Comites suos iudices que legem docebant id sunt Froila erotiz Honoricus zaleimaz Vermudo todemiriz Menendus gauiniz Egas menendiz Ranemiro menendiz et alii plures filii uenenatorum que in ipso concilio erant ut audissent legentes scribturas de amborum partes et iudicassent eos per uera ueritate. dedit ille abbate domno Honorigo qui uoce tenabat de casa de vimaranes et de suos fratres et sorores quos ibidem sunt habitantes suos testamentos et suas cartas. et audierunt ipsas scribturas ipsos iudices legentes et cartas de ordonio et intellexerunt eas et adtestarunt era et annum de illas cartas de ordonio cum era de illo testamento et de illas cartas quos in concilio presentabit ille abbate domno Honorico et inuenerunt era et annum de illo testamento prior. Et inuenerunt era de cartas de ordonio postteriores et falsas et aborrendas. et intellexerunt ipsos iudices quomodo subposuerant eas ad illo testamento et mandarunt eas crepare et fuissent inualidas. et elegerunt illo testamento que iam quinquagenario concluderat post parti ecclesie et illas cartas quos in concilio presentabit ille abbate domno Honoricus. Dum autem uidit se ipse ordonio in tali reatu et oppressus per ueritate ennar*ra*bit quomodo fuerat de ipsa villa qui non concludebant testamento et cartas de ille abbate de soceros suos Todegildo et Guntina et dederunt ei illa in casamento et inuenerat ea in iure de domnos de vimaranes qui tenebant ea ex datu de ille comes domno Gunsaluo ad cuius illam dederat mitto todegildiz et suos germanos zendas et Gontemiro et uxores eorum per cartulam firmitatis. et sic presumsit ipsa de soceros suos quomodo et illa alia de testamentos quos fecerat Egas arqueriz et domna Adosinda cum filiis eorum. et certificabit ipsos domnos ordonio sentaz ut dedissent ei carta et auctores de ipsa villa. Hic uero in ipso concilio erat mitto tudegildiz que illa carta roborauit ad ille Comite domno Gundisalbo et ad coniugem suam domna ermesinda. et noluit auctorgare ipsa villa et negabit quod non rouorauerat ipsa carta nec ille nec suus iermanus. causatus fuit cum ipse mitto uiliamirus christoforiz in uoce de monasterio et ipse carta in quorum presencia iudicum supra nominatos quomodo roborauerat ipsa scriptura et faciebat se ipse mitto ad fora et nolebat ipsa villa auctorgare. Ille uero dedit responsum sic pro se quomodo et pro suos germanos quia nec ipsa carta fecit hec illa roborauit nec ipsa villa asignabit ad ille comite domno Gonsalbo. Hic uero in ipso concilio ordinauerunt ipsi iudices supra taxatos ut dedisset illi abbate domno Honorico cuius uoce dicebat uiliamirus christoforiz Tegio gundesindiz que pro testem sedebat in illa carta et emila presbitero quod illam cartam conscripserat manibus suis et ille preposito domno Kartemirus et arias tractesindiz et viliamirus christoforiz numero vº pro ad iuramento. Et constrinxit eos ipse Sagion airigus pepit per ligali plazum ut dedisset ipse abbate ipsas testimonias vº iam supra nominatas pro ad iuramento hic in sancto michael in occulis calidarum ut adfirmassent ipsa carta que quomodo erat conscribta sic erat uirifica et mito todegildiz et suos germanos suscepissent illorum iuramento. Dum autem peruenerunt ad diem actum misit ipse Sagion ipsos domnos in ipsa ecclesia ut redissent ipso iuramento sicut plazum habebant. et inclinauit se ipse mito et uxor sua adosinda et suos germanos ad pedes ipse abbate iam supra taxato et agnouerunt se in ueritate quomodo roborauerant ipsa carta. et eiecerunt eos fora de ipsa ecclesia per manus ipsius Sagion et rouorauerunt illa condicione. et roborarunt hanc plazum

Digitized by Google

mito togegildiz et uxori mee adosinda et Guntemirus presbiter et cendas tibi Sagioni nostro Airigus pepit per hunc placitum tibi conpromittimus ut asignemus tibi die ista IIª quod est XII kalendas ianuarii Era Lª IIª villa de uillacoua secundum Era incartamus ad ille comes Gundisalbus menendiz quos fuit de pater nostro Teogildo et mater nostra Gutina ab integro. et tu asignes illa ad honoricus abba et ad fratres et sorores de monasterio vimaranes cuius ueritas est. et amplius non calumpniemus illa in nulloque tempore. et si hunc plazum exsegerimus pariemus post parte ipsius monasterii vimaranes ipsa villa duplata et ad iudex uel rege que illa terra iudicauerit suo iudicato. Nos superius nominati in hoc plazum manus nostras rouorauimus.

Froila gutieriz manu mea conf. —Munio menendiz manu mea conf.

Tuta domna manu mea conf. —Ildunza menendi manu mea conf.

Pelagius didaz manu mea conf. —Ordonius gutierit manu mea conf. —Oucco ennegot manu mea conf. —Salamon florentiz manu mea conf. —Flomarico sesnandiz manu mea conf. —Ragefredo bitoniz manu mea conf.

Froila erotiz quos iudicabit conf. —Honoricus zaleiman quos iudicabit conf. —Uermudo todemiriz quos iudicabit —Menendus gauiniz quos iudicabit conf. —Fromosindo presbiter manu mea conf. —Uimara onorici manu mea conf.

CCXXVI

Salamirus presbyter dominium nobilis mulieris Vivili Truitesendiz in ecclesia de Canellas *agnoscit, petitque ab eadem Vivili ut ipsam ecclesiam habitare et colere ei liceat. Exemplar, hoc saeculo incunte descriptum, ex* Livro de Doações do Mosteiro de Paço de Sousa, *nunc aut amisso aut deleto, in Academiae nostrae bibliotheca servatur. Id nobis textum praebuit.*

1015

Ego Salamirus Presbitero vobis Domna Vivili Truitesendiz, pactum simul et plazum facio vobis, et heredibus vestris, per scripture firmitatis, pro parte de ipsa Ecclesia vocabulo Sancto Mametis et Sancte Marie, in villa quos vocitant Kanelas, unde intencio inter nos fuit, et dedimus nostras scripturas et vos vestras ante Judices prefati, et crebaverunt meas scripturas, quos invenerunt posteriores, et elegerunt illas vestras scripturas, que erant priores; et vobis damus ipsa Ecclesia ante Sagion, et sanabit vos, et vestros heredes, et pro vestra mercede date mi ea ad continere, que contenea ea, et edifice, et plante, et tenea ea de vestra manu, et sede de vestro jure, et facia cum ea servicio cum veritate, et logre meo labore, et meo postato, et si ibidem aliqùa soposita fecerit, aut per me, aut per mandatori meo, aut per scripturas, aut per quemlibet generis homo, quomodo parie post parte vestra solidos D extra judicato. Notum die quod erit IIº Idus Junii E.ª LªIIª peracta millessima. Salamiro Presbitero in hoc plazo manus meas robor+o. Pro testibus. Vidragildo testis. Egica testis. Truitesendo testis. Blando, Sunilo, Sarrazino, Balteiro, Egica, Alvito, Framila, Genetivio, et alii plures, quos vidimus, et pro testes sumus. Sesnandus Presbiter notuit.

CCXXVII

Ex Livro Preto *Conimbricensis Sedis decerpsimus.*

1016

Testamentum de hereditate que est in uilla recardanes que fuit de atanagildo

Domnis inuictissimis hac triumphatoribus gloriosis sanctis sancti saluatoris et sancti uincenti leuite et sancti iacobi apostoli sanctorum petri et pauli et apostolorum sancti martini episcopi sancti iuliani et baselisse quorum baselice cernitur in loco predicto uaccaricia subtus mons buzaco territorio colimbrie prope ciues arcos. Obidinde ego famulo dei recemundo maureliz cum peccatorum mole meorum depressus ut uos tam sanctis martiribus reconciliari merear a domino. Et ideo cum omnia et recta mentis atque operis nostra deuotione adimpleuimus. Ideo iam superius nominato recemondo placuit mihi sana mente integroque consilio ut facerem uobis emiliano abbati et collationi monasterii uacarize qui in uita sancta perseuerauerint cartulam testamenti de hereditate mea quam habeo in uilla recardanes que fuit de atanagillo et postea dedit michi sua filia adosinda medietate de illa

Digitized by Google

per mea carta et meo precio quot in karta resonat. Do uobis ego recemundus medietatem de illa et medietatem de alia quas comparaui de genilo per suos locos et terminos antiquos in montes in fontes exitus montium regressus ad domos. Habeatis firmiter et teneatis eas. et habet ipsa uilla iacentia ripas uauga subtus monte alcoba. Habeatis et possideatis firmiter et possideatis eas uos et omnis posteritas uestra que in uita sancta perseuerauerit iuri quieto domos cubas cubos et omnes intrinsecus earum que ad prestitum hominis medietatem de quanta in mea carta resonat et deuindigare potuerit. Et qui ergo quod superius resonat irrumpere temptauerit filius nepos fratribus nostris uel progenie nostre In primis sedeat excommunicatus et a corpore et sanguine domini nostri ihesu christi sit reus et cum iuda traditore habeat participium in eterne dampnationis pena. Et insuper pariat duo auri libras talenta quogatur exsoluere. Facta carta testamenti nodum die quod erit IIII° idus februarii. Era M^a.C^a.III.^a Recemundus in hac cartula testamenti manus meas roboro + pro remedio anime mee. Qui presentes fuerunt :

Atam ascarigiz conf. —Menendo odariz. ansoredo conf. —Aluarus abbas conf. —Ero gundisaluiz conf. —Suario gundisaluiz conf. —Didago donaniz conf. —Aluito brafeme conf.

Gundesindo aluariz confirmo —Kediselo kediseliz confirmo —Diago beneas confirmo —Castemirus abbas confirmo —Ederonio aluitiz confirmo — Ihoanes abensalamon confirmo.

CCXXVIII

Acta litis, interque litigantes conventum de quibusdam praediis in loco Petrauzos dicto sitis. Descripsimus ex **Livro Preto** *Conimbricensis Sedis.*

1016

Intentio

Dvbium quidem non est sed multis manet notissimum eo in ueritate quod habuit oseredo tructesindiz intentionem in sua uoce et de fratribus et de sorores qui cum eo habitabant in monasterio de leza et de uermudi dicente quod ad suos auolos roborauerat trastemirus per placitum de omni sua hereditate quantam habuit in ipsa uilla quam uocitant petrauzos dicente domno oseredo per sagionem garciam contra ranimiro qui uocem dicebat de flauiano qualiter teheberunt suos auolos de domno oseredo hereditates de trastemiro placitum quod inde trastemiro roborauit ad eos pro debito et post hec ego teobe illa suo pater et sua mater et ipse domnus oseredo pacata in suo iure per anos multos in faciem de patre de flauiano et de suos heredes. post hec de flauiano et ranimiro in uoce de flauiano quomodo comparara suus pater de flauiano ipsam terram quam flauianus ad dulcidium uendiderat ubi dulcidio illum pomare plantauerat et per manus ipsius sagioni garcias intrarunt in placito ad diem fatum que se iunctassent in ipsa uilla super ipso pumare et ipsas terras et dedit se domno oseredo suos sabitores et suum placitum sicut et dedi et ranimiro in sua uoce de flauiano suam cartam et suos sapitores et quando uenit ad diem fatum non habuerunt cartam de dare et iuntatos fuerunt in ipsa uilla ante iudices cresconio ataniz et ederonio cresconiz fredenando uizoiz hatan christofororiz uilifonso roderigiz adulfo siloniz Et filii benenatorum hominum. et quando audiuit flauianus et ranimirus illum placitum de domno oseredo qui erat priore et inuestido de illa hereditate et ueridico agnouerunt se in ueritate in ipso concilio ante ipsos iudices et rogauerunt cum hominibus bonis domno oseredo et sua mater domna unisco et signarunt ad eos ipso pumare et ipsas hereditates per manus ipsius sagionis quem teniant per occultora de placito de ipsos domnos. Flauianus et ramirus placitum facimus uobis domno oseredo et ego spasando una cum ipsos placitum facimus uobis pro ipso pumare et pro ipsas hereditates quas in uestro placito tenetis quod si nos causatus fuerimus aut per nos aut per potestates aut per scripturas aut per quocumque acio uos inquietarmus aut qui illas tenuerint quomodo pariemus illas duplatas et insuper D solidos et iudicatum ad iudicem. Nodum die tercio kalendas ianuarii. Era L^a.III^a post millesima. Flauianus et ranimirus et spasandus in hanc agnitionis et placitum manus nostras roboramus +. Qui ibi fuerunt. Domnus sesnandus test. —Truitesindus test. —Ihoannes test. —Romanus test. —Vimara test.

Argerigus test. + Sauarigus dauid test. + Gondesindo uiliulfo test. —Gundiuado test.

Alius tructesindus test. —Froila test. —Garcia quos fuit sagioni manu mea conf.

Digitized by Google

CCXXIX

Maurus Mohomat Ibn Abderahmen vendit abbati Laurbanensi Dulcidio fundum quem in pago de Villela *possidebat. Sumpsimus ex autographa charta, quae ex scrinio Laurbanensis Monasterii in Publicum Archivum delata est. Exemplar diminutum mendosumque in* Libro Testamentorum *exstat. Mensis Regeb Hegirae* 407 *quo datum, mensi decembri* 1016 *primisque diebus januarii* 1017 *respondet.*

1016

In dei nomine et eius misericordia. Hec est cartulam uenditionis quam feci ego mohomat filius de abderahmen neptus de harit ad abbatem dulcidium de cenouio *la*urbano et ad omnem eius congrecationem de omnia mea ereditate que habui de parte de meo auio abderahmen filius de abdella iben harit in uilla uillella territorio colimbrie a parte aquilonis cum omne quod aprestitum est hominis ex quattuor partibus terras ruptas uel inruptas cum suos casales uel omnibus edificiis et ficariis et omnia mea ueritate de pauco et de multo et non remansi aput me de omne quo nominaui non paucum neque multum sed omne ad integrum concessi supradicto abbati pro xxxx solidos de argento puro. abbas et omnem congregationem dedit et ego accepi et omnem quo uolui exinde feci et de pretium apud eos nichil remansit. et illa hereditate in iudicio de illo abbate et de suis fratribus sicut in iuri meo mansit. Et ille abbas qui conparauit et ego qui uendiui pariter ex utraque parte sanos animos atque mentes et absque ullam pressuram hominis fecimus. Siquis uero aliquis homo uenerit ad inrumpendum hunc meum factum uel quicquid mali eueneri in istam hereditatem et ego non potuero uindicare pariam uobis it hoc malum super caput meum et ex meo ganato pactem. Et ille abbas firmiter habeat supradicta hereditas. Facta cartulam uenditionis era cccc vii mense ragab.

Iahia iben farh iben abeth alhazani test. —Filius de iben naui zaad alamaui test. —Halaf iben aada alamaui test. —Mozoud iben maruan test. —Maruan iben farh allahami test. —Abdella iben naaui turfah alamaui test. —Zebit iben suheit alamaui test.

Abdella iben mozoud alkaizi test. —Zuleiman iben zaadon alamaui test. —Halaz iben zaada alamaui test. —Abdella iben abdil malic allahami test. —Halaf iben abdella allahami test. —Iahia iben zaat iben iahie test. —Mohomat iben halaf iben abderahmen alamaui test.

ahmat iben umar almuradi test. —Mohomat iben zaata test. —Iuzef iben farh azuhdi test.

CCXXX

Descripsimus ex Libro Testamentorum *Laurbanensi.*

1016

Hec est karta de uen*di*tionis de uillella

In dei nomine. Hec est karta uenditionis quam feci ego Zuleiman iben giarah aciki ad abbatem dulcidium et ad suos fratres de cenobio laurbano territorio conimbric de omne quod habui in uilla uillella et stat a parte meridie montem qui uocant de iben zuleimen et a parte aquilonis uilla de uiaster et a parte orientis montem qui uocant oleaster et a parte occidentis ponte de iben zuleimen. uendiui eis terras ruptas et inruptas uineas et ortos et omnis generis pomorum casas coopertas et sine tegumine et ingressus et regressus montes et fontes auterios et ualles et pascuis paludibus et sesegas molinarum. hoc totum sano animo integroque consilio menteque perfecta pro xx^{t} solidos de argento kazimi tantum mihi bene conplacuit et de precio apud uos nichil remansit et de hodie die uel tempore de iuri meo sit abrasa et in eorum iudicio tradita. Siquis uero in ista hereditate superuenerit aliqua contemptio reuertat in me uel in eis qui de me fuerint et abbas cum suis fratribus perpetualiter habeant quod eis uendidi. Facta kartulam uenditionis Era cccc^{os} vii Mense ragiab. Qui preses fuerunt :

Acham iben hallaz azubeide test. —Abdella iben satis alamaui test. —Abdella iben zaada alkaizi test. —Galib iben cidello alamaui test. —Hacem iben umar alkazi test. —Humar iben muzoud test. —Mahomat iben abdelarahamen test.

Mahomat iben abez alaui test. —Halafac iben zaada alamaui test. —Zalama iben nidriz alamaui test.

Digitized by Google

CCXXXI

Pactum venditionis cujusdam agri in villa de **Louredo**. *Charta autographa, olim ad Monasterium* de **Pendorada** *pertinens, in Publico invenitur Archivo.*

1017

Christus. In dei nomine ego paladinu gogidiz et uxori mea maiorina placui mihi pro bona pacis uolumtas ut uinderemus tibi gartia et sesili agro que dicent de sanbati in u*i*lla lauredo de ipso agro mediadade et de terras de fora mediadade integra et fui ipso agro et ipsas terras de germana mea gaudili et conparabi illo con suo marido nomine astrulfu intrego mediadate tibi inde concedo pro uno boue in xv modios et 1° lenzo. et si alico omine uenerit ipsa karta inrumpere et eo obturgare no*n* uoluerit parie uobis ipsas terras in duplo. nodum die erit ianu*a*rius mediado. era LV^ta^ post milesima. paladinu et uxori sua maiorina in anc kartula manus nostras ++. adefonso test. iaudo test. albaru test. zeidon i test. losidio i test.

Gatom notuit.

CCXXXII

Servi quidam, assentiente eorum domina comitissa Munia, vendunt fundos, in villa Cumaria, sic dicta, Abunagae Trastemiriz, cui etiam Sonilia praedium tradit pro poena qua multari merebatur. Descripsimus ex codice qui titulum **Tombo de S. Simão da Junqueira, T. III,** *prae se fert; apographum mendis quamplurimis evidenter refertum, sed non nobis aliud manet exemplar.*

1017

In Dei nomine. Ego Matre Froilonia, et Ego Nebridio, et Sentarso, et Sisinando Odoria plaguit nobis adsto animo, et prona nobis accesi volumtas ut anc pariter cum nostros domnos facimus a vobis Abunagas Tastemiria, et ad cunjundia vestra Asadunen Asania sicut et facimus kartula venditionis, et firmitatis de ereditates nostras proprias que abemus de subseptionis parentorum nostrorum in Villa Cumaria subtus Castro Vermudi discurrente ribolum Ave terridorio Portugalensis : damus atque concedimus a vobis ipsas ereditates pro que accepi Ego Sentaro de vos in meo pretio viginti et quatuor modios et Ego Nebridio accepimus de vos uno bove decem, et tres modios, et duos modios de milio. Et Ego Comitessa Domna Munia una pariter cum mancipia mea nomine Matre Froilonia accepimus de vos in nostro pretio uno tappede novo in septuaginta solidos, et una pelle agnninia in treginta solidos. Et Ego Sonilia concedo vobis illa mea ereditate pro illa mulier que tenuit in custodia pro decem boves, et fugivi mihi ipsa mulier nomine Reoerenda ut in Dei nomine livera aveati illa potestate juri quieto temporibus seculorum. Et siquis tamen quesieri minime non credimus aliquis omo veneri vel venerimus ad inrumpendum contra anc carta qui nos ad judicio devindigare non potuerimus aut noluerimus post vestra parte aut vos in voce nostra pariemus ad vos ipsas ereditates Nos supra nominati dublatas vel quantum ad vos fueri meliorata et vobis per —Facta kartula venditionis, et firmitatis die erit secundo idus Madii Era milesima quinquagesima quinta. Nos subra nominati Matre Froilonia, et Sentario, et Sisnando Odoria pro illa campia, et Sonili ad presolta qui totos nostros domnos sit de illa nostra Domna Comitessa Domna Munia in anc cartula venditionis, et firmitatis manus nostras ro—vora++++++mus. Qui presentes fuimus Gonsalbo testes, Abredulfo testes, Romaritu testes, Ihoanne testes, Menendo notuit.

Digitized by Google

CCXXXIII

Zalama presbyter ecclesiam, quam fundaverat ornaveratque in villa de Recardães, *aliaque bona sua Monasterio Vaccariciensi legat. Ex* Livro Preto *Conimbricensis Sedis sumpsimus.*

1018

Testamentum de pumares et de sautos uineis

In nomine sancte et indiuidue trinitatis patris et filii et spiritus sancti regnantis in secula seculorum amen. Ob honorem uel amorem sancti saluatoris et sanctorum lucis cuangeliste uerissime maxime iulie et sancti iohannis euangeliste sancti iacobi apostoli sancti michaelis archangeli et sancti uincenti leuite quorum baselica fundata esse dinoscitur in uilla uaccariza subtus monte buzaco discurrente riuulo mondeco territorio colimbrie. Ego cliens ac pusillus licet indignus zalama presbiter seruus seruorum dei a multis manet notissimum eo quod hereditaui et edificaui baselicam sancti michaelis in uilla recardanes in mea propria ratione de ipsa uilla et plantaui pumares ficarias sautos uineas et ceteras pomiferas et ganaui libros ecclesiasticos calices argenteos cruces uestimenta ecclesiastica sirica atque linea. Post hoc opus perfectum deo accessit michi uoluntas mente perfecta et spontanea uoluntate facere de ea testamentum ad supradictum locum cenobio sancti uincenti et tibi miliani abbati et ad fratres qui ibi semper in uita sancta perseuerauerint extiterint sic concedo ipsam supranominatam ecclesiam quam omnem facultatem meam quam habeo uel ganauero usque ad obitum meum pro remedio anime mee uel parentum meorum que post obitum iusserunt mihi adhuc supradictum cenobium relinquere ut semper ad ipsum locum deseruiat ut pauperes et peregrinos inde habeant alimentum. Et non damus licentiam ad ullum genus hominis in alio loco transmutare aut donare aut testare sed qui ipso iam dicto loco fuerint habeant et possideant cum omnes suos dextros quod sunt in omni giro LXXX^{a}III^{or} sicut sententia canonica docet. Et si aliquis ex progenie nostra uel de extraneis hunc meum testamentum auferre aut commutare uoluerit in alia parte tam laica persona potentis quam presbiter aut episcopus aut diaconus quisquis ille fuerit excommunicatus permaneat et ab ecclesia catholica separatus et cum iuda traditore habeat participium in eterna dampnatione et a dampna secularia pariat hunc duplatum post parte monasterii et hunc meum testamentum in omni robore semper maneat firmum. Factum testamentum deuotionis pridie idus ianuarii. Era M^{a}L^{a}VI.^{a} Zalama presbiter hunc testamentum a me factum manu mea confirmo +.

Vitas test. —Crescentius test. —Offilo test. —Gunsaluo test. —Rebridio test.

Adefonsus presbiter conf.—Vermudus presbiter conf. —Tudenando presbiter conf. —Flores test. —Ciquelio test.

Crescente test. —Euenando test. —Cidi sisualdiz test. —Adefonsus episcopus conf. —Rodericus exarauit memorie.

CCXXXIV

Ex Livro Preto *Conimbricensis Sedis sumpsimus. Accedunt lectiones variae ex alio exemplari in eodem codice descripto.*

1018

Testamentum de paradela et de abolini et de salas et de saneto martino

Ambiguum quippe non patet[1] sed plerisque[2] manet cognitum atque patefactum et[3] quod dedit froila gundesaluiz[4] uillas et hereditates ad monasterium uaccarize[5] quantas habuit de ezebrario usque in uauga et angre[6] comendabit[6] ea[6] ad cometissam[7] tuta[7] domna[7] ut per manum iussionis[8] sue[8] affirmasset ipsas uillas ad ipsum locum. Ita et factum est. Obinde ego tuta domna et deuote offero et concedo ad ipsum locum uel[9] abbati[9] do-

1 potest
2 multis
3 est eo
4 gundisaluiz
5 uaccariza
6 hanc rem comendauit eas
7 commitissam domnam tutam
8 et iussionem suam
9 sanctissimum et sanctorum altariorum ipsorum sancti saluatoris sancti uincenti leuite sanctorum iuliani et basilisse sanctorum petri et pauli apostolorum sancti tome apostoli sancti andree apostoli sancti martini episcopi sancta maria mater luminis sancta eolalia sancta marina sancta christina cuius baselica illorum fundata esse in ipsum locum iam superius nominati monasterium uaccariza subtus monte buzaco territorio colimbriense et ad ipsum abbatem domnum tudeildum et fratribus suis qui in uita sancta perseuerauerint et monasticam uitam deduxint uitam. Habeant et possideant ipsas uillas prenominatas

Digitized by Google

mno[9] teodegildo[9] et[9] fratribus[9] qui[9] ibidem[9] estis[9] quomanentes[9] ipsas[9] uillas[9] que fuerunt de ipso congermano nostro domni[10] frolani[10] propter remedium anime mee[11] sicut michi comendabat[12] unde mercedem copiosam ante dominum accipiat[13] omnes[13] uillas[13] nominatas[13]. Id[13] sunt[13] medietatem[13] de[13] paratella[13] ad[13] integrum[13] et[13] medietatem[13] de[13] abolini[13] medietatem[13] de[13] salas[13] uel[13] uilla[13] de[13] sancto[13] martino[13] quanto[13] ibidem[13] potuerint[13] inuenire[13] et[13] illud[13] monasterium[13] de[13] seueri[13] integro[13] cum[13] cumtis[13] aiunctionibus[13] et[13] prestationibus suis si etiam et alias suas hereditates ubicumque[14] illas potueritis inuenire in parte illa[15] sicut iam supra[16] taxatum[16] est ut ad integrum permaneant descruiendi ad locum[17] ipsum[17] sancti[17] saluatoris[17] et[17] sancti[17] uincenti[17] sint[17] scriptura[17] firmitatis roborem ad aulam ipsius[18] monasterii[18]. Siquis tamen quod fieri non credimus aliquis homo tam propinquis quam extraneis hunc factum nostrum infringere temptauerit sit anathema[19] in conspectu dei omnipotentis atque sanctorum eius et pro dampna temporalia afflictus[20] quadruplum[20] pariet[20] quantum ausus fuerit infringere et post partem[21] regi uel qui terram imperauerit duo auri libras uel ternas. Facta scriptura[22] firmitatis[22] III kalendas februarii. Era L[a] VI[a] post peracta millesima. Tuta domna in hac[23] scriptura[23] firmitatis[23] a me facta[24] et manu[25] mea[25] signum inieci +.

Gundesaluus[26] menendiz conf. —Pelagius guntemiriz[27] conf. —Oduarius aloitiz[28] conf. —Mitus arias conf. —Gundisaluus galindiz[29] conf. —Guntinus[30] euenandi[30] conf.

Teton[31] galindiz[31] conf. —Menendus florenci[32] conf. —Suarius[33] galindiz[33] conf.[33] —Dulcidius abba conf. —Teodemirus[34] gundesindi[34] conf.

Garsia eneguiz[35] conf. —Suarius gundesindi[36] conf. —Fromarigus[37] louesindi[37] conf. —Oueco eneguiz conf.

10 domno froilani
11 sue
12 comendauit
13 ille accipiat tam uillas nominatas monasterium de seuer cum cunctis aiunctionibus et prestationibus suis quod ibidem deseruierunt in uita de godesteo presbitero et de sindino diacono et addicimus ibidem hereditatem que fuit de eita todorediz in uilla nesperaria.quod pariauit ad ipsum comitem domnum froilanum pro illo libro qui fuit de ipso monasterio et in uilla de sancto martino quantas ibidem potueritis inuenire usque in riuulo uauga et de illa alia parte uauga III integra de uilla de spinitello cum cunctis
14 ubi
15 ipsa
16 superius determinatum
17 ipsum locum sanctissimum quod iam superius nominauimus hunc ipsum scripture nostre plenam habeat
18 ipsum monasterium.
19 anathema marenata
20 adflictus pariet quadruplum
21 parte pariet
22 scripture firmitas
23 hanc scripture firmitatem
24 factam
25 manus meas
26 Gundisaluus
27 gontemiriz
28 aluitiz
29 gaindiz
30 Gotino euenandiz
31 Tedon gaindiz
32 folienci
33 *deest*
34 Todemiro gundesindiz
35 eniguiz
36 gundesindiz
37 Fromarigo leuesindiz

CCXXXV

Pactum venditionis partis cujusdam fundi in pago dicto Gazin, propè flumen* Ave. *Ex quodam codice, qui titulum* Tombo de S. Simão da Junqueira T. IV *prae se fert, hausimus.

1018

In Dei nomine. Ego Rami, et uxorit mea Godo plaguit nobis bone pacis, et voluntas, nulius quoque gentis inperio, nec suadentis artigulo, nec pretimextis meduum, set probia mea voluntade, ut fazeremus vobis Dorosede Pelagiz, et conjungia vestra Domna Leodegundia, sigu et fazi kartula vendictionis, de ereditate nostra probia, que avemus in Villa quos vozidant Gazin teridorio Portugalensis inter Ave, et Alister, in logo predicto in quintana de Villa, et in ipsa Villa Gazin. Damus vobis ividen quarta de eredidade de parentibus meis Tructesindo, et Nunillo, tanto nos conpode inter meos fratres, vel eredes, et azepimus de vos prezio una vaka con suo filio in veginti modios, et unc meum in alio prezi, tanta nobis bene conplaguit; ida ut de odie die vel tenpore, sedea de juri nostro abrrasa, et in juri vestro tradida, et confirmata, et de omnis posteridas vestras aveadis vos ipso quod supra reson*at* ubi, et illa podueridis invenire in illas vilas con quanto in se obtine, que a prestidum omin*is* est per suis terminis : inda ut si aliquis omo veneri, vel venerimus contra anc kartula inrumpendo, que vos in judizio devindigare non podueridis in voze nostra aut nos post parte vestra, comodo pariemus vobis ipsa eredide dubla, vel triplada et vobis perpedin avidara. Facta kartula vendizionis nodum die secundo Nonas Marcii era milesima quinquagesima sexta. Ramiro et Nunilo in anc kartula manus nostra++s. Qui viderunt Enego testes, Tedon testes, Pelagio testes, Suario testes, Elias testes, Cresonio testes, Vimariz Presbyter testes, Sonimiro Notarius confirmo.

Digitized by Google

CCXXXVI

Descripsimus ex codice saeculi XIII olim ad scrinium Monasterii Ecclesiolensis (de Grijó) *pertinente, nuper in Publicum Archivum delato. Codex titulum* Livro Baio Ferrado *prae se fert.*

1018

De tarauquela karta

Ego gunsaluus petriz cum uxore mea uniscu muniz uobis Gudinu diaz et pelagio gudiniz et gunsaluo gudiniz facimus cartam uenditionis et firmitudinis de hereditate nostra propria quam habemus in tarauquela de parte auorum et parentum nostrorum uidelicet gunsalui eriz et matrione ramiriz v^am^ minus quartam ab integro cum quantum in se obtinet et ad prestitum hominis est ubicumque illam potueritis inuenire suis terminatam terminis nouis et antiquis pro qua accepimus a uobis pretium x et septem modios in ganado tantum nobis placuit et aput nichil pro dare remansit. Habeatis uos illam et omnis posteritas uestra firmiter iure perpetuo seculis seculorum. ita ut ab hac die et ora sit de iure et dominio abrasa et in uestro dominio tradita et confirmata in loco prefato tarauquela subtus monte grande discurrente riuulo tarauquela prope littus maris territorio portugalensi in dominio sancte marie ciuitatis. Si uero quis uenerit de nostris propinquis siue de extraneis et hanc cartam contempnens infringere quesierit et nos in concilio defendere et uobis concedere noluerimus aut non potuerimus prout decet illam uobis componere cum suo melioratu festinemus et iudicatum. et carta retineat in suum róbur. Facta carta XIII kalendas iunii. Era M L VI. Ego gunsaluus petriz cum germana mea uniscu illam propriis manibus roboramus. Qui presentes uiderunt. Pelagius test. Petrus test. Iohannes test. Menendus notuit.

CCXXXVII

Recensionis, sive inventarii bonorum immobilium, quae in pago de Recardães *Monasterium Vaccariciense possidebat, charta autographa, ex scrinio Conimbricensis Sedis in publicum Archivum delata, nobis textum praebuit. In perantiquo libro regestorum ejusdem Sedis,* Livro Preto *sic dicto, exemplar hujus inventarii manet, adeo vitiatum, ut diversum quidem documentum videatur. Hac de causa, apographum illud, minutioribus characteribus impressum, hic subjunximus.*

1018

Christus. In era millesima L^a^ VI^a^ superuenerunt fratres de uakariza in recardanes pro decernirent hereditatem que hic habebant de parte de ermesinda mulier de menendo odarizi et de gesmondo presbiter id sunt sub termino de eiras inuenimus quinion habet in amplo XXXXIII^or^ passales et in longo de rio usque in monte habet iacentia inter quinion de guncido et quinion de uermudo. Et decernimus alio quinion recto fonte de moracio habet in amplo XVI passalles et in longo de rio usque in monte et ad iuso alio quinion sub illo uiminario habet in amplo XVIII passalles et in longo de rio in monte et iacet inter quinion de offilo et de moheb et inuenimus iuxta illa lagona ad curro de mauros recto ipso cubito ubi se torcet usque in ..... rio in longo et in amplo XIII passales et ipso quinion iacet inter larea de offilo et de uermudo. Et inuenimus recto fonte de laaina quinion habet in amplo XVII passales et in longo de rio in rego et iacet inter quinion de goncido et magister recemondo. Et alio quinion de forno in rio et in amplo XVI passales habet iacentia inter moheb et pelagio et ad iuso alio quinion recto penna de amarelle habet in amplo VIII passales et in longo de rio in comaro iacet inter uermudo et offilo. Et ad iuso quinion de retorta habet in amplo XVIII passales iacet inter moheb et tanoi. Et inuenimus inter ambas fontes pumare concluso cum XVIII mazanarias cum suo terreno et alio pumar leua se de uallo de tanoi usque pleca in casale de didaco in longo et in amplo cum suo terreno et alio pumar leua se de quintana et feret in termino de pelaaio.

Agnitionis carta

In era M^a^L^a^VI.^a^ Sic peruenerunt fratres de uaccariza in recardanes por decernerent hereditatem quam ibi habebant de parte de ermesinda mulier de menendo odoriz et de recemondo presbitero. Id sunt sub termino de eiras. Inuenimus quinionem habet in amplo XXXXIIII passales et in longo de rio ad montem habet iacentiam de una parte quinionem guncido et de alia parte quinion de uermudo et alio quinion ad fonte de habet in amplo XI passales. Et hic ad iusum alius quinion sub uemineiro habet in amplo VIII passales et in longo de rio ad montem et iacet inter offilo et moheb. Et hic iuso quinion

Digitized by Google

de furno habet in amplo VI passales et in longo de illo forno ad rio habet iacentiam inter moheb et pelagium et alio quinion a iuso de pomar de amarelle habet in amplo VI passales et in longo de rio in comaro et iacet inter uermudo et offilo. Et inuenimus in illa lagona ad curro de mauros iacia de tres passales et iacet inter offilo et uermudo et ad iuso a fonte de lagona quinion habet in amplo VI passales et iacet inter goncido et magister recemundo et ad iuso quinion de retorta habet in amplo VII passales et iacet inter moheb et tanoin. Et inuenimus ad ambas fontes pomar concluso cum XVIIII mazanarias et alio pomar leua se de ualle de tanoi usque plega in casal de donan et alio pomar leua se de quintana et ferit in termino de pelagio. Isto inuentario non saquetis illum sine me quia melior habemus alio et mandate michi illud testamentum de domna godo quia in placito sum pro illo.

CCXXXVIII

Ex Livro Preto *Sedis Conimbricensis deprompsimus.*

1018

Carta uenditionis de hereditate que est in uilla recardanes

In dei nomine. Ego fronili una cum filiis meis cidi cognomentum guterre et ermesenda placuit nobis bone pacis uoluntate et spontanea nostra uoluntate ut uenderemus uobis todeillo abbati una cum fratribus uestris monasterio uaccarize sicut et uendimus hereditatem nostram propriam quam habemus in uilla recardanes circa riuulo agata et habemus illam de patre nostro sagado diue memorie. Vendidimus atque concedimus uobis medietatem de ipsa hereditate ubicumque illam potueritis inuenire terras ruptas uel inruptas arbores fructuosas uel infructuosas montes fontes pascuis padulibus uel limitibus suis aquis aquarum uel sessicas molinarum per suos uicos et terminos antiquos per ubi diuidit cum cabaliares et eiras. Et alia parte spinelle habeatis et possideatis firmiter uos et omnis posteritas uestra iure quieto usque in perpetuum. Et accepimus de uobis proinde precium LXXX^{a} solidos argenti quod nobis bene complacuit et de precio apud uos nichil remansit in debitum. Siquis tamen quod fieri non credimus aliquis homo uenerit uel uenerimus contra hanc cartam uenditionis ad irrumpendum que nos in iuditio post nostra parte deuindigare noluerimus pariemus uobis illam duplatam uel quantum a uobis fuerit meliorata Et uobis perpetim habituri. Facta carta uenditionis quod est Era M^{a}L^{a}VI.^{a} Ego fronilli una cum filiis meis gutierre et ermesenda in hac carta uenditionis manus nostras roborauimus+++.

Louegildus presbiter test. —Roderigo presbiter test. —Offilo test. —Gundesindus oduariz test. —Elias test. —Miroa test. —Cidelo test. —Ninna test. —Sarrazinus test.

Nebridio test. —Vitar test. —Sauarigo test. —Dominicus test. —Tudenendo test. —Sandinus test. —Gundisaluus test. —Florer *(sic)* test.

CCXXXIX

Ex Livro Preto *Sedis Conimbricensis hausimus.*

1018

Carta uenditionis de hereditate que est in uilla recardanes

In dei nomine. Ego ermesinda una cum filiis meis godda et elldora placuit nobis bone pacis uoluntate et spontanea nostra uoluntate ut faceremus uobis emilan abbati et fratribus uestris cenobio uaccarize sicut et facimus de hereditate nostra propria quam habuimus de parte de meo patre sagado in agado in loco predicto uilla recardanes et habeo ipsam hereditatem per medium cum meo germano cidi. Habeatis eam firmiter et quiete terras ruptas et inruptas arbores fructuosas uel infructuosas montes fontes pascua padulibus uel limitibus suis aquis aquarum uel sessicas molinarum per suos uicos et terminos antiquos ubicumque illam potueritis inuenire et accepimus de uobis proinde L^{a} solidos argenti quos miserunt in nostra captiuitate ad illos iudeos. Siquis tamen quod fieri non credimus aliquis homo uenerit uel uenerimus contra hanc cartam uenditionis ad irrumpendum pariat uobis illam duplatam uel quantum a uobis fuerit meliorata et uobis perpetim habitura. Facta carta uenditionis quod est Era M^{a}L^{a}VI.^{a} Ermesenda una cum filiis meis in hanc cartam uenditionis manu mea roboro+++.

Offilio test. —Gutierre test. —Roderigus presbiter test. —Sudermano test. —Gundisaluus test. —Elias test. —Crescente hebreo test. —Nebridio test. —Vita test.

Tudenando test. —Sandino test. —Gundesaluo test. —Flores test. —Ninna test. —Cidelo test. —Sarrazino test. —Sentario test.

Digitized by Google

CCXL

Ex Libro Testamentorum *Laurbanensis Monasterii descripsimus.*

1018 *(?)*

Testamentum de boton de uenditionis

Hec est karta uenditionis de omni hereditate quam habebat oborroz in uilla boton quam hereditatem emit arias prior urbanensis cum suis fratribus de predicto mauro oborroz in tempore quo mauri conimbriam regebant in precio uidelicet una equa apoldrada. Et ecce terminationis ipsius predicte hereditatis. Ad oriente per illo liniolo quomodo conclude per uarzena. A parte aquilonis per illa lomba inter larzana per illo peso usque in illa arka quomodo sparte per ualle de kauallos usque in illo monte et diuidet cum marmeleira per illo kasal de olpinos et perge ad illa strada que discurre iuxta oleaster et perge per illa strada usque in illo ribulo et perge per illo ribulo usque retortas et conclude ab illo liniolo. Hanc hereditatem predictum maurum ad predictum emptorem uendidit sicut superius terminatur et integrum nominatum precium ab eo accepit. Vendidit uidelicet eam cum omnibus suis apprestationibus terras ruptas uel inruptas sesegas mollinarum ingressibus et egressibus. Et de hac uenditione cartam istam coram idoneis testibus smaelitis ut tunc mos erat et scribere iussit et manu propria r++oborauit. Anno secundo regnum arabum Era cccc° x° secundum uero Era romanorum millesimo quinquagesimo sexto *(sic)*.

Mohamed iben farfon test. —Halaf iben maruan test. —Abderahamen iben iahia test. —Hamed iben zaid test.

Gebir iben mahomad test. —Halaf iben houda test. —Mahomad iben maauuia test. —Ebrahimi iben hamed test.

CCXLI

Descripsimus ex Livro Preto *Conimbricensis Sedis.*

1019

Testamentum de hereditate que est in seuer quam matilli testata est simile cum uilla castellanos

Dominis inuictissimis ac triumphatoribus gloriosisque martiribus sanctisque sancti saluatoris et sancti uincentii et sanctorum petri et pauli quorum baselice cernitur in loco predicto uaccariza subtus mons nuncupato buzacco secus riuulo discurrente mondeco suburbio colimbriense quos patrones habere uellimus et propagatorem uel intercessorem apud pium redemptorem desideremus cor pandimus famula uestra uel ancilla uestra uel ancillarum domini ancilla matilli cum peccaminum nostrorum mole depressos non usquequaque disperatione deicimur que etiam conscientie reatui nostro criminis sepe paueximus ut per uos tam domini sanctissimus martirum reconciliare mereamur ad dominum. Et quia scriptum est —Vouete et reddite domino deo uestro— Et ideo nos cum omni affectu mentis atque operis ipsam nostram deuotionem adimplendo procuramus quod plurimis annis cogitamus modo adimpleuimus. Ideo nos superius nominati matilli placuit mihi sana mente integroque consilio mente perfecta pacisque uoluntas ut adimplere lex quod gloriosi principes nostri constituerunt una cum ortodoxis uiris illustris presago spiritus plene cale rectis proculdubio declararunt de hereditate ad propinquis extraneis uel unusquislibet personis ut unusquisque de rebus suis cuiuslibet personis cum omni robore et perfecta firmitate habere tradere liceat. Et ideo pertimescentis diem iudicii magni rex *(sic)* repentine mors sub occasione in nobis deueniat placuit nobis ut faceremus ad ipsum locum et sanctorum altariorum iam superius nominati et ad ipsum abbatem todegildum et ad fratres qui sub eius regimine sunt in ipso loco cartulam testamenti series benefacti de hereditate nostra propria quam habemus de auis nostris uel parentibus diue memorieque quam nunc habemus in uilla quam uocitant seuer et in loco predicto quem uocitant uilla quintanella et est subtus monte zeureiro secus riuulo uauga territorio portugalensi. Damus ipsas hereditates ad ipsos martires iam supra nominatos et uobis abbati uel fratribus uestris pro remedio anime nostre siue de parentela nostra. et adicimus uobis ibidem uillam aliam quam uocitant *u*illam castellanos cum suos sautos et omnia que ad prestitum est hominis in calambria quam teneo compadrada de mea germana exemena et aliam rationem de filiis de gontina que transmutauimus in pessegario pro illa de seueri et post hec comparauimus illam de illos de seueri pro remedio anime nostre deseruiant

Digitized by Google

ipso monasterio deseruiat ingenuas sicut iam supra diximus iure monasterii huius pertranseat. Siquis tamen quod fieri minime credimus et indubitanter tenemus quod aliquis homo uenerit uel uenire conauerit contra hunc nostrum factum ad irrumpendum uel infringendum de propinquis uel de extraneis uel quilibet homo In primis que domini sunt sit excommunicatus ab omni cetu christianorum et cum iuda traditore habeat participium in eterna dampnatione et a corpore et sanguine domini nostri ihesu christi sit extraneus. Ita et corpus eius non suscipiat terra sed maledicant ei qui maledicunt diei. Ipsum quod ausum fuerit contaminare aut inuellere quadruplum uobis componat et pariet post parte iudicum auri talentum et hunc nostrum factum plenam habeat firmitatem. Nodum die quod erit IIe kalendas marcias. Era L^a^VII^a^ post peracta millesima. Matilli in hanc cartam manus roborauimus.

Sindinus manualdiz test. —Goesteo leuuegildiz test. —Froila manualdiz conf. —Froiulfo conf. —Enego gunsaluiz conf.

Eita uermuiz conf. —Arias froiulfo conf. —Cidelo alazag conf. —Ranemiro test. —Froiulfo uimariz test. —Vermudus test.

CCXLII

Donatio Monasterii* de Sever *abbati et monachis vaccariciensibus facta, quam praecedit notitia possessorum ipsius monasterii. Ex* Livro Preto *Sedis Conimbricensis sumpsimus.

1019

Agnitio cuiusdam testamenti

Mvltis quidem est scitum et non paucis manet incognitum *(sic)* uel declaratum eo quod eu*e*nit monasterium de seueri hereditatem de suario gundesindiz et de coniuge sua domna goldrogodro. obtinuerunt ipsos domnos ipsum monasterium dum uita uixerunt et ad obitum suum fecerunt inde testamentum ad iacob abba et obtinuit eum ipse iacob in omni uite sue et ad omni obitum suum relinquit illam casam et illud testamentum in manus de sandinu suariz et de suo iermano gundesindo suariz quia ipse iacob non lauabit *(sic)* posteritate qui ipsum monasterium obtinuisset et per talem accionem tornabit illum in manus de ipsos domnos. Illi autem fecerunt inde testamentum ad gudesteum presbiterum et ad sandinum diaconum pro remedio animarum illorum simul et parentum eorum qui continuissent illam pro ipso testamendo in uita monastica et non habuissent licentiam uindendi nec donandi non ad principem neque ad pontificem nec ad ullum hominem super faciem terre nisi qui obtinuisset firmiter pro monasterio et omne debitum eius per manus de ipsis domnis et pro ipso testamento et dum uita uixerint ipsos domnos et filii sui nominati fernandus sandiz et suarius sandiz obtinuerunt ipsos monacos ipso monasterio sano pro ipso testamento. et post obitum de ipsis domnis migrauit gudesteus presbiter et remansit sandinus diaconus in illo monasterio. et tunc surrexerunt in ipsis temporibus filii perditionis gens ismaelitarum et prenderunt ipsam terram in qua erat illud monasterium ipsam et aliam de dorio usque in cordoba et cum eos andante froila gundesaluiz et in eius societate ipse sandinus diaconus. In his diebus erat prosapia de ipsos domnos forciaconatus de ipsa terra ante ipsa gens hismaelitarum. et tunc fecit sandinus diaconus negligentiam grauiter et inrumpit legaturam que erat conscripta in ipso testamento et uendiuit ipso monasterio ad froilam gundesaluiz et fecit ei de illo cartam et dedit ei illum testamentum. Modo uero habuit deus misericordiam et tornauit ipsam terram in manus de et sedente froila gundesalui in monte maiore non placuit deo ista sede sed superualiauit eum menendus lucidi et cedauit illum foras de illo monasterio et de ipsa ciuitate simul et de tota ipsa terra et presit omnem suum ganatum simul et omnes suas scripturas que erant de ipso monasterio. et ista placuit deo ut deuenissent in manus de prosapia de ipsos domnos qui illi ad opus deseruiendo tradiderunt sicut et deuenerunt in manus de nunno et suos iermanos qui sunt filii fernandi et nepotes sandini suariz. Ita uero accessit illis uoluntas ut dedissent ipso monasterio ad deseruiendum in monasterio de uaccariza et ad aulam sancti saluatoris et sancti uincenti leuite sanctorum petri et pauli apostolorum et sancti martini episcopi et ad tudeildum abbatem et fratribus suis et ut non habeant ibi licentiam nec ius aliquandiu progenies de sandino diacono qui illum uendiuit. obinde nos nunus fredenandiz et sandinus fredenandiz pro nobis et pro nostris iermanis

facimus textum scripture de ipso monasterio de seueri ad locum uaccarize ad aulam de ipsos sanctos uel ad tu-

Digitized by Google

deildum abbatem et fratribus tuis ut firmiter permaneat post parte tui monasterii cum cunctis aiunctionibus suis iure peremni. Siquis tamen quod fieri non credimus aliquis homo uenerit aut uenerimus an nos an filii an nepti nostri aut quilibet homo qui uos pro hoc munusculo inquietare uoluerint tunc pariet uobis qui talia comiserit omnia quod de sursum resonat duplatum uel quantum a uobis fuerit melioratum. et insuper dei maledictionem ipse sustineat et portas inferni possideat et cum iuda dei traditore partem habeat in eterna dampnatione et post parte iudicum pariat auri talentum unum. et hoc factum nostrum plenam habeat firmitatem. Facta scriptura firmitatis IIII° Nonas decembris. Era Lª VIIª post peracta millesima. Nunus fredenandiz et sandinus fredenandiz in nostra uice et de nostras iermanas roborauimus+++.

Nunus fernandiz a me facta manu mea conf. —Sandinus fernandiz a me facta manu mea conf.

Pelagius pelaiz conf. —Euenandus ebregulfiz conf. —Ascarigus diaconus conf. —Saluador presbiter conf.

Dulcidus presbiter conf. —Florentius presbiter conf. —Iohannes iben salute conf. —Dauid presbiter conf.

Guntemirus presbiter conf. —Arianus presbiter conf. —Sisnandus presbiter conf. —Iohannes presbiter conf. —Iohannes gunsaluiz conf. —Gundesindus sentariz conf.

Sandinus fredenandiz ad me facta manu mea confirmo.

CCXLIII

Pactum venditionis dimidii praedii cujusdam in villa* de Ferreiros. *Charta autographa, olim ad Monasterium Petrosense pertinens, et nuper ex scrinio Academiae Conimbricensis in Publicum Archivum delata, textum nobis praebuit.

1019

Christus. In dei nomine ego mestalio salutem in deo eterna amen. Ideo plaguit nobis acesit uolumtas ut uenderemus uel conzederemus uobis fromaricu iben egas et coniungea uestra adusenda sicut et conzedimus uobis casas uineis pomiferis terras ruptas uel baruaras montes fontes pascuis padulibus exitum uel rezesum aquas aquarum uel sesicas molinarum per suos uicus et terminus anticus de quantum aprestitum est. de parte de auo nostro marco in uilla ferrarius subtus castro alahoucines discurrente ribulo uauca medietate uobis conzedimus pro que defructason ea omnes cuius non pertinet ad ereditare per coricula annorum et deuenemus cum eos ad ueridate in presentia uestra et proinde conzedimus uobis illa medietate et desupra acebimus de uos ad carta confirmando iª pelle conelia que nobis et uobis bene conplacuit crado animo et bona mente. Ida ut de odie die et tenpore de nostro iure abrase et in uestro dominio *sit* tradita uel confirmada aueatis firmiter uos et omnis posteritas uestra et si aliquis omo ad inrumpendum uenerit uel uenerimus et nos autorcare noluerimus pariemus uobis uobis *(sic)* illa duplata uel quantum ad uos fuerit meliorada. eo cod erit vº idus decembris era LVIIª super millesima. mestalio in anc kartula uenditionis manus mea ro++. side auo meo marco ..... de magister gudesteo manus mea ro+

donon presbiter test. —auriol presbiter —daniel test. —eita test.

arias salamoniz cos uidi

CCXLIV

Pactum venditionis villae cujusdam in valle Gaiati dicto, propè* Parada, *sitae. Charta autographa, olim in scrinio Monasterii Morariensis servata, in Publico invenitur Archivo.

1020

In dei nomine ego ero suariz et froila erotiz ideo placuit nobis bone pacis uoluntas nullo quoque gentis inperio nec metu pertimeiscentes nec artigulo suadentis set propria nobis accesit uoluntas ut uinderemus uobis suario gundipsaluiz et uxor uestra gunterode uilla nostra propria quos auemus in ualle quos uocitant gaiati subtus parada iuuaze discurrente rribulo ure terridorio portugalensis damus uobis ipsa uilla com domus ediuiciarum uel con quantum aprestido ominis in illa potueritis inuenire per suis loicis et terminis antiquis siue generis aruorum sicut illa obtinuerunt nostros successores ..... iure integra uobis illa concedimus per terminis antiquis pro que accebimus de uos precio CCLXª solidos in que nobis aplacuit et de pretio aput uos nicil remansit in de-

Digitized by Google

uido ida ut de odie in die et tempore siat ipsa uilla de iure nostrum abrasa et in uestro iure et dominio siat tradida et confirmada. aueatis uos et omnis posteritas uestras iure quieto temporibus seculorum. siquis tamen quod fierit non credimus aliquis homo uenerit uel ueneritmus ad inrunpendo contra anc cartula uinditionis que uos ad iudicio deuindigare non potueritis et nos noluerimus obturigare uel deuindigare post uestra parte comodo pariemus uobis ipsa uilla dublada uel quanto ad uos fuerit meliorada et uobis perpetim auitura. facta cartula vindictionis sub die quod erit quod erit *(sic)* VII° kalendas nobenbrias era LVIII^{a} peracta millesima. ero suariz et froila erotiz manus nostra+++s.

Gundesindo arualdiz conf. —fredenando gundipsalbiz conf. —vidisilo uidisiliz conf. —suario gundesindiz conf.

arualdo gundesindiz test. —vegila gundesindiz test. —kacem ermiariz test. —cidi fredenandiz test.
trasmiro test. —gundesindo test. —zomeile test. —egika test.
randulfo notuit.

CCXLV

Ex **Livro Preto** *Sedis Conimbricensis sumpsimus.*

1020

Testamentum de uilla lluira et de uilla que dicitur lazaro

In nomine domini nostri ihesu christi. Ego gaudio et helias pariter cum uxore mea gratiosa et ildura presbiter et murido et uxor mea sisili et uidal et uxor mea eio placuit nobis per bona pace et uoluntate ut faceremus uobis andrias abbati et fratribus uestris in monasterio quod uocitant uaccariza uocabulo sancti saluatoris et sancti uincenti leuite et sanctorum apostolorum petri et pauli et sancte marie uirginis et omnium sanctorum facimus uobis textum scripture firmitatis de uilla nostra que uocitant liuira in territorio colimbriensi et de alia uilla que dicent lazaro. et ipsas uillas damus atque testamus ad ipsum locum supranominatum sancti uincenti ad ipsum abbatem supranominatum pro remedio animarum nostrarum et parentum nostrorum et auorum nostro*rum* cum quantum prestitum hominis est terras ruptas uel inruptas arbores fructuosas uel infructuosas pauscuis padulibus aquas aquarum uel sessigas molinarum. Et ipsa hereditas diuidit ab orientale parte cum uillarino et ad meridiem per ipsum montem usque uertit ad illum rogio quem uocitant samia. Ab aquilone parte ubi uertit se illa linira in flumen certome. Ad occidentalem partem per ubi dicunt mamoa rasa ubi est illa heremita que uocitant sancti romani. et diuidit per ipsam serram ad portum aureo et uertit in flumine certome per ubi concludent nostras hereditates. et ipsas hereditates desuper taxatas firmiter habeatis et possideatis in perpetuum. Et siquis tamen quod fieri non credimus aliquis homo tam de propinquis quam de extraneis hoc nostrum factum infringere temptauerit anathema sit et in conspectu dei omnipotentis atque eius sanctorum et pro dampna temporalia adflictus pariet quadruplum quantum ausus fuerit infringere et post parte regi uel qui terram imperauerit duo auri libras uel ternas. Facta est scribtura testamenti kalendas decembris. Era Mª L^{a} VIII.^{a} Nos supranominati in hoc testamento manus nostras Roboramus++++++++++.

Qui presentes fuerunt Ninnas test. —Ermeiro test. —Louegido test.
Vestremiro test. —Helias test. —Zalama presbiter Notuit.

CCXLVI

Descripsimus ex **Livro Preto** *Conimbricensis Sedis.*

1021 *(?)*

Carta uenditionis de hereditate que est in ullla castrello

In dei nomine. Ego ueneiro una cum meis neptis nominibus fafila ueneiro connomento cidi froila gundemario guntildi crastina uobis domna unisco et filio uestro domno oseredo ideo placuit nobis per bone pacis uoluntatem nulloque gentis imperio nec suadentis articulo neque pertimescentis metu sed propria nobis accessit

Digitized by Google

uoluntas bona ut ubi uinderemus atque iam supernominatus hereditate nostra propria nos habemus in uillam castrello et in uilla et tras durio uilar de uizoi de III duas partes et in uilla castrello de uarzena magior per illam aquam de medio VIII^{a} duas partes de uarzena mediana de III^{a} II partes. De uarzena de petra de VIII^{a} duas partes et de casal de muza cum suo agro de VII^{a} II^{as} partes. In agro de sabugano de medio duas partes. In bauza de VI^{a} duas partes. In agrello duas partes de VI.^{a} Et in uilla zimae de hereditate aduleo de medietate duas partes. Damus ipsas uillas atque concedimus cum quantum ad prestitum hominis est In domos in pumares figares sautos ameisenares uineas aquas cursiles et incursiles petras mobiles et inmobiles terras ruptas uel baruaras egressum uel regressum in montes in fontes exitus montium per terminis et locis antiquis. Et in illa riparia durio nostra ratione comodo et de illas hereditates que in carta resonat ubicumque illas potueritis inuenire. et accepimus de uobis precium pascibile in boue et in uacca et in pannos et in pane LX^{a} modios que nobis bene complacuit et de precio apud uos nichil remansit in debitum. Ita ut de hodie die uel tempore de nostro iure habeatis et in uestro iure et dominio sit tradita et confirmata habeatis uos et omnis posteritas uestra iure quieto. Siquis tamen quod fieri non credimus aliquis homo uenerit uel uenerimus contra hanc cartulam uenditionis que in iuditio deuendicare non potuerimus post parte uestra quomodo pariemus uobis hereditatem duplatam exter iudicio et uos in perpetuum habeatis firmiter. Facta uenditionis cartula Era L^{a}I^{a}X *(sic)* X kalendas marcii. Veneiro froia uenerio cognomento cidi. Froila gundemaro guntildi grastina manus nostras roboramus+++++++.

Randinus boniz test. —Truitesendo sentariz test. —Truitesindo sindiniz test. —Gundesindus test. —Magister sandinus test.

Aluitus palmaz test. —Trasarigo test. —Magister cidi test. —Aridius test. —Monderigus test. —Rodericus test. —Froia test. —Cidelo test. —Vermudus test.

Magister sendinus Notuit.

CCXLVII

Ex libro regestorum, Livro de D. Mummadona, *sic dicto, hausimus.*

1021

Kartula de uno casale in margaridi

In nomine domini nostri ihesu christi. Ego famula dei bronili confessa in domino deo eternam salutem amen. ideo placuit nobis bone pacis uoluntas ut faceremus tibi idila et uxor tua astileoua cartula de casale meo proprio que habeo in villa margariti quos mihi concessit mea domna mummadomna quos mihi illa concessit pro seruitium que ei illa complacuit et meos directos et mea offertione quos ad illa complacuit et fecit inde nobis scripture in concilio de vimaranes. proinde concedimus uobis illa ut abeatis nobis in memoria in cereum et oblationem panem distribuendo pauperibus pro remedio anime nostre. damus atque concedimus tibi illa quomodo nobis illa domna concessit cum cuntis aprestationibus suis quantum in se obtinet ab integro. habeatis uos et omnis posteritas uestra. Siquis tamen quod fieri non credimus aliquid omo uenerit qui hunc factum nostrum inrumperit in primis sedeat scumunicatus et cum iuda traditore habeat parti et ibit in eterna dampnatione Amen. et insuper pariet tibi ipsa hereditate duplata uel quantum a uobis fuerit meliorata. Facta cartula firmitatis notum die quod erit X°VIII° kalendas iunii. Era Mª L^{a} VIII.^{a} Bronili confessa in hac scripture manu mea confirmo. Mummadomna proliz didaz conf. Tuta domna conf. Arias tructesindit conf. Valascus conf. Ordonio conf.

Digitized by Google

CCXLVIII

Unisco Menendiz et Oseredus filius ejus Monasterium de **Leça** *et omnia bona mobilia atque suppelectile quibus illud monasterium ditaverant Vaccariciensi coenobio donant. Vide* n.° CCXXII *ad annum* **1013**? *Descripsimus ex* **Livro Preto** *Conimbricensis Sedis.*

1021

Testamentum de agelanes cum sua uarzena

In nomine sancte et indiuidue trinitatis. Ego unisco prolis menendi et patrina in domino deo eternam salutem amen. Vobis todeogildo abbati et fratribus et sororibus habitantes in monasterio uaccariza concedimus uobis ad ipsum locum sancti saluatoris et sancti uincenti leuite et sancti iuliani basilisse et sancti martini episcopi et sanctorum apostolorum petri et pauli monasterium de leza cum cunctis adiectionibus suis et prestationibus secundum quod illum obtinuit pater noster truitesindus. et ego unisco cum filio meo oseredo uilla de agelanes ab integro cum sua uarzena. leua se ipsa uarzena de arrogio et discurrit sub casa de launa et plega de longo usque in arrogio qui discurrit de maniulfo de suo uilar et illa alia uarzena que se leua de illo alio arrogio maior de maniulfo et fer in ponte petrinea de leza et de illa alia parte de monasterio leua se de illo monasterio et fer de longo in arrogio et discurrit de casal de adaulfo. et de uilla eodemir IIII.ª integra per suis terminis secundum illam obtinuit auia nostra trastalo. hereditates que iacent in patrocello et in saltarios tam de auolengo quam etiam in nostras cartas resonat et de uilla necariede medietatem integram et de illa alia media II.ª actabas *(sic)* una de recemondo et alia de argiuido. hereditate de mala ibi in ipsa uilla idem in ipsa uilla. hereditate que fuit de domno uilifonso ab integro. hereditate de fromosindo ab integro. hereditate de romano V integra. de hereditate de fromarigo V.ª integra. Et in uilla kaeiros nos *(sic)* hereditate quam hic habuit frater sauarigo comparata. uilla manualdi cum omne adiunctionibus suis uilla pausatella quomodo obtinuit illam auia mea uistoregia cum uiro suo galindo gunsaluiz hened *(?)* uilla sunillanes cum omnibus adiunctionibus suis mitonaelli et canderedi uillar cum omnibus adiunctionibus suis. caitorelo et alius uillar toradurio. alduari cum omnibus adiunctionibus suis et una ecclesia uocabulo sancti martini idem in manualdi duas partes de ecclesia sancti mametis. Damus uobis atque concedimus ipsud quod in testamento restat ad ipsum monasterium iam supradictum pro remedio anime de uiro nostro tructesindo et filios nostros oseredo et patrina. Damus uobis ad ipsum locum monasterii et ornamenta ecclesie. id est librum antiphonalium. librum comitum. libro ordino sermonum. Regula passionum de sancti asciscli usque sancto sebastiano. psalterium. crucem. capsam. casula de olari. amictum et alua et dalmatica et II orales. calicem argenteum cum sua patena. signum de metallo et quantum adhuc cum dei adiutorio augmentare potuerimus in uita nostra post parte ipsius monasterii sit traditum atque concessum. Siquis tamen aliquis homo tam humilior quam inferior seu ex genere nostro hunc factum nostrum quod pro animabus nostris remedium facere procurauimus ex uoto proprio uel inmodico conuellere uel usurpare temerarie uel leuiter conauerit quisquis ille fuerit exter adfinis sit anathema marenata multatus ab omni ecclesia catholica seiunctus ad corpore et a sanguine redemptoris separatus in conspectu dei et apostolorum siue ad agmina martirum excommunicatus. Ita ut partem in resurrectione prima non habeat sed iuda domini traditore hereditet effectus baratri pena iugiter permaneat mancipatus et presenti euo amborum carens lucerne frontibus lumine sit priuatus et quantum inde usurpare uoluerit septuplum componat pro seueritas iuditio. et hec firma perpetim permaneat testamenti scriptio. Nodum die quod erit XII kalendas decembris. Era L.ª VIII.ª Vnisco in hac serie testamenti quod uolui fieri manu mea confirmo +++.

Qui presentes fuerunt Truitesendo sentariz test. —Cartomiro sentariz test. —Desterigo patriz test. —Sauarigo iustiz test. —Esmorigo presbiter conf. —Odario gualiamiriz conf.

Fafila fromariguiz test. —Aluitus gondesindiz test. —Gudesteo petriz test. —Gonderedo test. —Et de fratribus de illo abbate Frater Floride.

Magister enuenando manu mea conf. —Frater mauran conf. —Frater petrus conf. —Magister dulcidius conf. —Magister gutierre conf. —Menendus presbiter Notuit.

Digitized by Google

CCXLIX

Gundisalvus Menendiz donat coenobio Valeriensi quemdam fundum in villa de Avenaleda Leneti dictum. Autographa charta ex scrinio Vaironensis Monasterii nuper in Publicum Archivum delata, nobis textum praebuit.

1021

Christus. In nomine domini et indiuidue sancte trinitatis patri et filii et spiritu sancti regnantis deus in secula seculorum amen. Ego Gundisaluo menendiciz placui mihi pro remedio anime mee ut facio testamentum de uno casale de mea hereditate que ganaui de meo patre menendo patriciz pro meo pretio et dabo illo integro. et non uenit nostra nostra *(sic)* mulier ibi pro nulla parte nec filios de alia mulier non uadant ad illia que ganamus in uila de auenaleda ad illa. et dabo illo ad sancti saluatoris et sancte marie uirginis et sancti micaelis arcangeli et XII^{m} apostolorum qui ibi recondite sunt in cuius domum et honor fundato est acisterio ualeri subtus castro de boue territorio portugalensis discurrente riuolo aue. testo ad ipsum locum sancti saluatoris illo casale ..... quos uocant leneti. Dabo ipsa hereditate post parte testamenti ut habeant inde adiutorio fratres et sorores que ibi habitantes fuerint et uia mod..... uiuerint et uita sancta perseuerauerint habeant et possideant usque in seculi per suis terminis et locis anti*q*uis cum exitum et cum regressum intus et foris per ubi illa potueritis inuenire. Et si aliquis homo uenerit tam de nostra parte quam extraneis contra hunc factum meum inrumpendum ipsa persona qui tale ausus commiserit in primo sedea excomunigado ... corpus et sanguinis domini separatus et maledictus usque in septima generatione et iuda traditore in inferno inferiore luit pena amen. et duo auri talenta et pro parti testamenti quantum inquietare tantum duble et decies centena et qui illa terra imperauerit alio tanto in iudicato et insuper anatema marenata qui est LXX^{a} et II^{as} maleditiones et hunc factum nostrum plena abea firmitate et robore. Notum die erit VIII° kalendas decembrias. Era M L VIII.^{a} G. menendici in hac series testamenti manu mea r+ouoro.

Qui preses fuerunt Pelagio test. —Gundisaluo test. —Petro test. —Adefonso test.

Gundisaluo presbiter notuit.

CCL

Pactum venditionis praedii cujusdam in villa de Sanguinhedo. *Charta autographa ad Monasterium* de Pendorada *pertinens in Publico servatur Archivo.*

1021

In dei nomine ego sarili uobis auincesindo et osore uestra patrina *(?)* plagui mici per bona pacis et uolumtas ut uindere uobis omnia mea ereditate quod adueo de aduio meo astrugulfu et pater meo manualdu de omniat ipsa ereditate que adueo in uila sanguiniedo subtus monte corduua teredorio portugalensis adueo iacencia .... in kasas in uineas in pomares in souttos in deuesas in aquas cursiles uel incursiles uel quantum ad prestidu omminis est per suis terminis antiquis quantum me conpoda inter meos fratres uel eredes et adcepimus de uos precio XIIII modios *(?)* que nobis bene conplaguit ida ut de odie die et tempore adueadtis uos ipsa ereditate et posteritas uestra ut quicquit exinde facere uolueritis liuera in dei nomine adueadtis potestate. siquis sane eo fierit non credo si aliquis omo uenerit uel uenerimus ad inrumpendum contra anc kartula uendicionis que ego ad ad *(sic)* iudicio non ualeat *(?)* deuendere poste pos *(sic)* parte uestra aum *(sic)* uos in mea uoce comodo pariet uobis ila ereditate duplata uel quantum ad uos fuerit meliorata et uobis perpetim aduidurum. no*tum* die III kalendas decembrias era LVIII.^{a} sarili in anc kartula uendicionis manu mea + fecit. fafila. sindinu. trasulfu. zidi sandizi. guntado presbiter *(?)* et uidimus rouorare.

Digitized by Google

CCLI

In libro regestorum Vimaranensis Collegiatae qui **Livro de D. Mummadona** *inscribitur hoc invenitur documentum post illud quod sub n.° CLXVIII jam typis mandavimus. Charta enim vero haec de eodem argumento agit.*

1022

Item alia karta de ipso sancto martino

Ad multis uero temporibus uenit febris trabissima ad ipse domno Valasco unde migrauit ab hoc seculo. Et ibidem fuerunt congregati in vimaranes comitissa tuta domna Pelagius guntemiriz Honoricus abba cum omnem congregationem ipsius monasterii et in ipso concilio saccabit ipse domno valasco ista scriptura ut dedisset ea ad honoricus abba et ad ipso monasterio sicut uerbum habuerat. et quando uidit illa comitissa et ipsos domnos hanc causam ordinarunt in ipso concilio ut dedissent ea ad nepti suo uelasco pelagii sicut et dederunt. Obinde ego comitissa domna tuta et pelagius gontemiriz et honoricus abba a tibi valasco pelaiz concedimus tibi ipsa ecclesia supranominata sancto martino ut habeas et possideas ea in uita tua pro animabus ipsius domnos supranominati ut semper pro eis cereum et oblationem ad ipsa ecclesia offeras et in oratione ad memoriam eos abeas in uita tua et ad obitum tuum relinque ea ad sacerdos que bonus fuerit de propinquis tuis aut extranei que boni fuerit uel ad ipso monasterio iam prefatum vimaranes aut ubi tua extiterit uolumptas que te ad memoriam habeant et ipsi que supra notati sunt in testamentum et in carta. Et si aliquis homo uenerit que tibi illa calumpniet exter aut de propinquis nostris quisquis ille fuerit pariat tibi ipsa ecclesia in quadruplum et ad iudicis terre istius auri talenta duo. et hec scriptura plenissima habeat firmitatis roborem. Facta scriptura conceptionis et firmitatis X°II° kalendas Septembris. Era M.ª LX.ª Tuta domna. Pelagius guntemiriz et honoricus abba manus nostras roboramus.

Pipinio gemundia quos uidit —Lacricio ualascoz quos uidit —Louegildus quos uidit.

Pelagius pepinot quos uidi —Pelagio anegildit que ea adsignabit —Fagildus astrulfit notauit.

CCLII

Ex **Livro Preto** *Conimbricensis Sedis sumpsimus.*

1023

Carta uenditionis de uilla de seuer

In dei nomine. Ego citello et uxor mea ermegodo placuit nobis pro bone pacis uoluntas asto animo integroque consilio ut uenderemus uobis gunsaluo galindiz et uxor uestra godina sicut et uendimus hereditatem nostram propriam uillam prenominatam quam uocitant seuer nostram racionem ab integro tam de parentela quam de comparadela ubicumque illam potueritis inuenire quantum ibidem ad prestitum hominis est per suos uicos et terminos antiquos exitus uel regressus aquas aquarum uel sessicas mulinarum terras ruptas uel uarcinas montes fontes casas parietes sautos pumares figares cersales uel omnia pomifera omnique ritu et ab*et* iacentia in uilla seueri subtus monte zebrario discurrente riuulo uauga et determinat cum munasterio seueri et alia pars cum silua scura et alia pars de sancto martino ubi nostram racionem inueneritis in ipsa uilla nostro iure inueneritis. et damus uobis ipsas uillas pro eo quod sacastes nostros filios de catiuo et dedistis pro illis unum maurum de sena in CCC solidos quia nobis et uobis bene complacuit et de precio apud uos nichil remansit in debito et uos dedistis et nos accepimus ut de hodie die uel tempore sit de nostro iure abrasa et in uestro iure tradita uel confirmata ut habeatis uos et omnis posteritas uestra et uos perpetim habituri iuri quieto. Et si aliquis homo uenerit uel uenerimus ad irrumpendum istum nostrum factum aut nos aut filios aut nepotes aut cuiuslibet generis homo uenerit uel uenerimus et in concilio noluerimus autorgare aut nos aut filios quomodo pariemus uobis ipsam hereditatem duplatam uel quantum a uobis fuerit meliorata. Facta carta uenditionis nodum die quod erit II.ª kalendas augusti. Era LX.ª I.ª post millesima. Citello et ermegodo in hanc cartulam manus nostras roboramus ++. Qui presentes fuerunt Azarias conf. —Dauid losidiz test. —Tedon soariz test. —Pelagius soderigiz —Munio aluitiz test. —Didago aluitiz test. —Bazaco *(?)* Notuit.

Digitized by Google

CCLIII

In **Livro Preto** *Conimbricensis Sedis descriptum invenimus.*

1023

Carta uenditionis de hereditate de seuer

In dei nomine. Ego citello iben alazade et uxor mea ermegodo prolis manoi una pariter cum filiis nostris uobis tudeildo abbati et fratribus uestris placuit nobis asto animo et prompta mente et propria nostra uoluntate neque pertimescentis metum nec suadentis articulo sed propria nobis accessit uoluntas ut faceremus uobis iam dictis cartam uenditionis de hereditate nostra propria quam habemus in uilla seueri et in quintanella subtus monte zebrario discurrente riuulo uauga territorio portugalensi. et habuimus ipsam hereditatem de parte nostrorum parentum nomine manualdo et sesilli ipsam hereditatem integram de parentela quam etiam de comparadela tanquam illam obtinuit manualdus et sesili in suo iure quomodo diuidet per terminum de silua scura et per terminum de palaciolo et per terminum de nugaria et per terminos antiquos cum quanto in se obtinent quantum in illa potueritis inuenire uel quantum ad prestitum hominis est. et accepimus de uobis precium aderatum et definitum ccc soldos argenteos tanquam nobis bene complacuit uos dedistis et nos presentes accepimus et de ipso precio apud uos nichil remansit in debitum. Habeatis uos et omnis posteritas uestra uel cui illa tradita fuerit de manibus uestris. Siquis tamen quod fieri minime credimus aliquis homo uenerit uel uenerimus ad irrumpendum contra hanc cartam uenditionis que nos in iuditio deuendigare non potuerimus post parte uestra aut uos in uoce nostra habeatis licentiam adprehendere de nobis quantum in carta resonat trippatum et post parte potestati qui illam terram imperauerit aliud tantum et insuper quantum ibi fuerit melioratum et uos perpetim habituram. Facta carta uenditionis nodum quod erit XI° kalendas octobris. Era L^{a}XI^{a} superacta millesima. Citellus et ermegodo in hac carta uenditionis manus nostras ++.

Qui in ipso concilio fuerunt hi sunt nominibus suis. Fernandus moniz quos vidi —Creisedo marquiz quos vidi —Domnus presbiter uermudus quos vidi —Viuentius test. —Arias presbiter test. —Stephanus test. —Matheus froilaz test. —Vimara test. —Godesteo louegildiz test. —Ramirus uimariz test. —Gontemiro abreganiz test. —Quirinus zoleimaniz test. —Pelagius salamiz test. —Arias abbas conf. —Gundisaluus gaindiz manu mea conf.

CCLIV

Pactum venditionis partis praedii cujusdam in villa **de Adães** *siti. Ex charta autographa in scrinio Monasterii* **de Pendorada** *inventa et nunc in Publico Archivo custodita, sumpsimus.*

1024

In dei nomine ego abas petrus sancti Romani una pariter cun fratres meos In domino deo eterna salute amen. Ideo placui nobis per bona pacis et uolumtas ut faceremus a uobis afonso pelaii et uxor tua Maria condisaluiz sicut et facimus karta uendicionis per scripture firmitatis de hereditate nostra probria que abemus de testamento de goina aluitiz que testauit at sancti Romanio hic est de auola uestra et abet iacentia ipsa hereditate in uila adalanes subtus mons bastucio teridorio bracalensis discurente ribolo katabo in loco predicto in ila quintana doneca damus inde a uobis VI^{a} integra concedimus uobis illa per ubi illa potueritis inuenire per suis locis et terminis antiquis cum quantum in se obtinet uel obtinuerit et a prestitum hominis est et accèpimus de uos precium III boues de dece X modios tantum a nobis bene conplacuit et aput uos nichil remansi pro daro. Habeatis uos illa firmiter iuri quieto temporibus seculorum. et si aliquis homo uenerit uel uenerimus contra hunc factum nostrum ad inrumpendum que nos in iudicio deuendicare non potuerimus aut uos in uoce nostras *(?)* et nos noluerimus auturgare quomodo pariemus uobis illa hereditas dublata et iudicato. Facta kartula uendicionis die erit XII° kalendas octobris. Era T LX^{a} II.^{a} Nos superius nominatos tibi afonso pelaiz et uxor tua Maria goncaluiz in hac kartula manus nostras robor+++amus. Pro testes qui uiderunt Suario testes. Petrus testes. Menendo test.

Alouitus qui exarauit —Gutiere qui notuit.

Digitized by Google

CCLV

Fromosindus Romariquiz filiis suis cessionem facit bonorum suorum inter flumina Paiva *et* Alarda *existentium. Charta autographa, olim ad Monasterium* de Pendorada *pertinens, in Publico invenitur Archivo.*

1024 (?)

Christus. Fromosindo romariquizi placitum uel cartula facio a uobis filiis meis sindila presbiter et camariz et eugenia et romarigo et eudo et louegildo et alio sindila placuit mici asto anima *(sic)* et propria uolumtate nulum quoque gentis inperio nec suadentis artigulo set accesit mea propria uolumtas ut faceremus scripture firmidadis de ereditate nostra propria qne auemus inter pauia et alarda terridorio urbis anega subtus mons serra sica discurremte ribulo sardoria *(?)* et ipsa uila rial in logo predicto ... castro et alio castro et fredumir sic meo patre sibe de ganantia et hic in uarcena donega et in agrela et in aciuito et sancta christina et sancto salbatore et nugaria et sancti petri et in alios logares ubi ila potueridis inuenire et alios logares suos pos..... cum omni suas prestantias per hunc nobis delimitauimus uel coram testes asignauimus pro que .... meo filio fernando de meo precepto et exederaui ... de tota mea rem et qui inde in aliqua causa ausatus fuerit illa contaminare sedeat ..... et cum iuda traditore abea participio. abeadis uos et omnis posteridas uestra iuri quieto temporibus seculorum. et si aliquis omo ueneri uel uenerimus contra anc cartula ad inrunpendum quomodo pari..... dupladas uel tripadas et insuper xx boues et suo iudigado. Nodum die quod erit ..... kalendas agustas Era M ..... cartula manus nostra rouorauit + qui preses fuerunt fromosindo roderiquiz test. ..... sindila notuit.

CCLVI

Abomar Gutiniz communicat dominium fundi cujusdam in Villar de Porcos *(incommuniare dicebatur) cum Froila Popiz. Charta autographa ad Monasterium Morariense olim pertinens, in Publico servatur Archivo.* Ribeiro (Dissert. Chronol., T. I, Append. N.° 13) *juris publici jam fecerat.*

1025

Christus. Abomari gutinizi placitum facio tiui froila popizi sup diem quod erit IIII° kalendas abriles era LXIII^a^ pro ipse plamtato que faces in illa ereditate de uilar de porcus que nosco adbes ad partire que plamtes ila et aducmentes quamtum potueris in ila nostra racionem et abeas tu nosco pro medio ilo plamtato et tua semen con illa nostra pro medio in que ilo plamtato durare et postquam ilo plantato fueri delicto de ila terra reliqui ila tu aut qui de tua semen fueri in manus de progenie nostre et in uita nostra abeas tu nosco pacato et non faciamus tiui numla suposita mala pro que tuo labore krescas sine tuo facto et si placitum exseserimus kariesca ipse plamtato con suo terrenus. abomari gutinizi tiui froila in oc placitum naus *(sic)* mea +. qui presem fuerunt pelagio erotizi test. mendo garceazi test. simdinus arias test. eirigo ianariadizi. ero presbiter notuit.

CCLVII

Pactum venditionis praedii cujusdam in villa de Paçó. *Charta autographa, olim ad Petrosense Monasterium pertinens, ex scrinio Conimbricensis Academiae, nuper in Publicum Archivum delata est, ibique invenitur.*

1025

Christus. In dei nomine ego sindinu abormaz et iermana mea gudina abormaz Ideo placui nobis per bona pacis et uolumtas ut faceremus a tibi ranemiru prouesendiz et uxori tua adosinda cartula uendictionis per scripture firmitatis de ereditate nostra propria que abemus in uilla que uocitant palaciolo et fuit ipsa hereditate de pater nostro aborma didaz et de auiorum nostrorum subtus mons sagittela discurrente riuulo quetini *(?)* territorio portugalensis et abet iacentia ipsa ereditate in loco predicto inter palaciolo et uilla nugaria uendimus a uobis de ipsa ereditate qui fuit de auorma didaz medietate integra per suis locis uicus et terminis antiquis per ubi illa potueritis inuenire cum quantum in se obtine et a prestitum ominis est uos uendistis et nos accepimus. et accepimus de pretio de uos uno boue de XIII modios et una pelle de XIII^m^ modios tantum nobis bene conplacui et de pretio

Digitized by Google

apud uos nichil non remansi in debitum. Ita ut de odie die et tempore siat ipsa ereditate de iuri nostro abrasa et in uestro dominio sit tradita et confirmata abeatis uos et omnis posteritas uestra ipsa ereditate firmiter uos usque in perpetuum habituri seculi. Siquis tamen quod fieri non credimus et aliquis homo ueneri uel uenerimus contra hanc cartula uenditionis que nos a parte uestra deuindicare aut obturgare non potuerimus aut noluerimus nos quomodo pariemus nos aut posteritas nostras ad uos aut a posteritas uestras ipsa ereditate dublata uel tripata et quantum ad uos fuerint meliorata et uos perpetim abituro. Facta kartula uendictionis in die quod erit VIII° kalendas iunii. Era M.ª LXIII.ª sendinu et gudina in hanc cartula uendictionis per scripture firmitatis manus nostras r++o—s.

Geda test. —Froila test. —Germias test. —Sauarigu test. —Donam test. —Egas test.
Sandinus presbiter notuit

CCLVIII

Unisco, nobilis mulier, servas suas quasdam manumittit. Antecedunt acta litis de origine earumdem servarum. Ex Livro Preto *Sedis Conimbricensis sumpsimus.*

1025

Agnitio intentionis

Ad multis quidem est scitum sed non ad paucos manet declaratum Obinde orta fuit intentio inter roderigum guimiriz in sua uoce et de suos heredes contra cresconium qui calumpniabant illum pro a seruitio. et era ille in seruicio et in iure de oseredo truitesindiz et de sua mater domna unisco et aquerelarunt se ante illum comitem menendum gunsaluiz qui *ill*o ipso tempore docebat omnia et mandauit eis ut preessent ante ipsum domnum oseredo et dedisset eis cum eo ueritatem sicut et dedit per sagionem nomine gundesindo. et causatus fuit cum eo rodericus goimiriz in sua uoce et de suos heredes et ante iudices prenominati oseredus tructesindiz menendo sesnandiz gudesteo presbiter sesnandus menendiz et pro sagione gundesindo et dedit ei cresconius suum assertorem nomine magister euenando qui potuisset se deuendicare de ipsa calumpnia per ingenium et eos dederunt testimonias de amborum parte hic in gundemari et pergerunt pro a lege et pro eis qui erant inter eos in ueritate et ordinarunt inter eos ut traucisse ipso roderico cum suo testimonio per illos colmelos super ipso cresconio et per suo nocente sicut in iudicato resonat. et deuenerunt inde ad particionem et dederunt inde ad domnum oseredum et ad suam matrem domna unisco in suo iudicato ipso cresconio et cum I.ª filia nada nomine maria et in iure de ipsos domnos genitas fuerunt de ipso cresconio alias duas filias nomine argilo et odrozia et in nomine sancte dei et indiuidue trinitatis in domino deo eternam salutem amen. Vbi dicit *(?)* in dei nomine unisco prolis menendo et patruina tibi mancipas nostras nobis maria et argelo et otrocia filias cresconio in domino deo eternam salutem amen. Incertum est enim tempus unde quod nos tale ducimus casum quia nec inicium nascendi nobis nec finem ouite nostre scire ualemus quando geniti fuimus et ob hoc seculo migraturi fuerimus. Hanc nos res excitat ut aliquid bene faciamus ut ante dominum copiosa conueniat merciś admonente nobis illo prouetico quod esayas uades intonat dicens —Dissolue colligationes impietates dissolue fasciculos deprimentes dimitte eos qui confracti sunt liberos et omne onus eorum disrumpe et alium dimitimus unusquisque seruum uel ancillam suam Quia non fecit dominus unus seruus et alium liberum sed totum hominem deus liberum fecit—. Et idem in psalmis —Exiet spiritus eorum et reuertetur in terra sua in illa die peribunt omnes cogitationes eorum—. Obinde ego iam dicta unisco tibi mancipias nostras iam supradictas absoluimus uos ab omni nexu et ab omni iugo seruile et ante dominum libera uoce dicamus —da domine quia dedi miserere quia misericordiam feci absoluimus uos ut sitis liberas et ingenuas agendi manendi laremque fouendi—. Damus atque concedimus uobis pecus uel peculiarem nostrum tam quod habetis uel cum dei adiutorio augmentare potueritis et non damus uobis alio patrocinio nisi soli deo et regem celi et diem sancti atriani et natalie ut cor euntes oblatione pro anima uiro meo tructesindo et de filiis meis doredo et patruina. Siquis tamen quod fieri non credimus aliquis homo aut ex propinquis nostris uenerit ad irrumpendum hunc nostrum factum in primis siat excommunicatus et separatus a fide christi et cum iuda traditore habeat participium et pariet reus directos duplatos uel triplatos per singula capita et insuper D soldos per singula capita et alud *(sic)* ei qui illam urbem imperauerit aliud tantum. Facta agnitio uel firmitatis cartula ingenuetatis XVI° kalendas iulii. Era LX.ª III.ª Vnisco nisconi deouota in hanc angnitionis uel firmitatis cartula ingenuitatis manus nostras roboramus +++ et audierunt et uiderunt. Magister cresomaro salomoniz conf. —Guandila presbiter conf. —Gundulfus presbiter conf. —Godinus presbiter conf. —Froia didaci conf. —Aiulfo trasulfiz conf. —Sancio erotiz conf. —Sandinus presbiter conf. —Abolfeta conf. —Fafila test. —Fafila test.

Digitized by Google

CCLIX

Ex libro regestorum Vimaranensis Collegiatae, qui Livro de D. Mummadona *inscribitur, descripsimus.*

1025

Carta de villa mediana et de villa aminitello

Obinde ego adefonsus serenissimus princeps ad uicem et personam filiis meis etiam in persona domna mummadomna una cum consensu comite Nunus aloitiz et uxori eius comitissa domna ilduara etiam et comitissa domna onneca seu et comitissa tuda uegillaz et filiis meis ermegildus et lupe tibi petro aloitiz in domino deo eternam salutem amen. Placuit namque serenadi nostram gloriam ut faceremus tibi petro aloitiz cartula firmitatis de villas nostras proprias que fuerunt de parentes nostri dux menendus gondisalui et tuta domna it sunt villa mediana medietate ex integra de ea cum incommuniatione de menendo et alias hereditates in ipsa villa que in nostras cartas tenemus etiam et uilla aminitello tercia porcione de ea sicut ea fuit de gondesindo osorit et de uxor sua domna eilo. et alia tercia in ipsa villa aminitello que fuit de cidi odoriz que contramutaui cum illa comitissa post morte de ille comite per inuentarios et scripturas pro alia villa que dedit illa comitissa ad ipse cidi tras cadauo nunccupata laco. concedimus tibi as villas superius nominatas pro alia uilla quod tibi concessit tya nostra et mater comitissa tuta domna per cartula firmitatis nunccupata cezilli quod tibi dederunt in pretio de tuo cauallo supra taxato et ad obitum de illa comitissa exiuit tibi calumpniosa de parte monasterio de vimaranes et non potuimus eam uindicare de ipso monasterio per ueritate. et pro tali actio dedimus tibi ipsas villas superius adnotadas per locis suis et terminis antiquis ubique eas potueritis inuenire ut abeas et possideas tu et omnis posteritas tua uel cui tu eas relinquere uolueris firmiter facias de eas quod tua extiterit uoluntas. et in ipsas villas concedimus tibi casas cubos lectos uel catedras cubas uineas pumares sauta defesas montes et fontes pradis pascuis palludibus exitus montium ascessum et regressum uel quicquid ad prestitum ominis est in ipsas villas ab omni integritate tibi concedimus. ita ut de odie die uel tempore sint ipsas villas de iuri nostro abrasas et in iuri tuo sint traditas atque confirmatas. Siquis tamen quod fieri minime credimus aliquis homo uenerit de parte nostra aut de propinquis nostris uel de extraneis contra hunc factum nostrum ad inrumpendum uenerit uel uenerimus pariat tibi qui talia commiserit ipsas villas duplatas uel triplatas cum quantum de mandatum tuas fuerint melioratas. Facta cartula firmitatis IIIº nonas Septembris. Era LXªIIIª post Mª Adefonsus serenissimus princeps in hanc cartula firmitatis manu mea roboro.

Sub pondus timoris domini petrus dei gratia lucense sedis episcopus conf. —Christi iuuamine fultus ennegus episcopus interfui.

Nunus aloitiz cones *(sic)* conf. —Ilduara comitissa conf. —Onneca comitissa conf. —Tuta uegilaz comitissa cum filiis meis conf. —Roderico uegilaz armiger regis conf.

Pipino scemeniz conf. —Pelagio floilaz que comes conf. —Valasco almeiuz conf. —Fraino fernandit conf. —Didaco osoriz test. —Fromarico rudiliz notuit.

CCLX

Presbyteri duo agnoscent monachos Vaccaricienses dominos esse cujusdam domus in qua presbyteri illi habitant. Descripsimus ex **Livro Preto** ***Conimbricensis Sedis.***

1025

Ego guterre presbiter et uermudo presbiter placitum facimus uobis teodegildo abbate fratres de uacariza ut deinceps amodo quod erit XI kalendas octobris Era LXIIIª pro illa casa de rocas que tenemus de uestro dado sedeamus in illa post uestra parte et quod fratres de uacariza et prendates uestra medietate parada de quanto ibidem habuerit de prestamo et non extraniemus ad alia domno illa casa nec ad alguna anima faciamus unde uobis inpedimento habueritis uos domnos et si minime fecerimus et isto placitum irrumpere uoluerimus tunc per nos hanc per scriptura aut per qualibet generis homo quomodo pariemus pernominatos c solidos post uestra parte et iudicatum. ego guterre et uermudo manus nostras roboramu++s.

Hic sunt test. Cresconius ataniz test. Godesteo louegildiz test. Ramiro martiniz test. Maniulfo test. Frater dulcidio test. Fructuosi notuit.

Digitized by Google

CCLXI

Sub specie pacti venditionis, Meitilli dat Octicio quartam partem duorum praediorum quae in villas de Cabanões *et* de Muradões *possidebat, eo quod eam filiamque a captivitate Normanorum redimerat. Charta autographa, ad Monasterium Petrosense olim pertinens, e chartophylacio Conimbricensis Academiae in Publicum Archivum nuper delata, ibi servatur.*

1026

‘ Christus. In dei nomine ego meitilli kartula uenditionis facimus ad tiui octicio de ereditate nostra propria que auemus de auolenga et de parentorum nostrorum in uilla kabanones et in muradones IIIª integra subtus mons castro rekaredi terridorio ciuitas sancta maria discurrente riu ouar in ipsa uilla kabanones in ipso kasal IIIª ad integro et de muradones IIIª integra pro que comparastes nobis de kaptibo mici meitilli cum filia mea guncina et sakastes nobis de barcas de laudomanes et dedistis pro nobis uno manto lobeno et una spada et Iº kamisso et II lenzos et una uaka et II modios de sal finto sub uno LXX modios ante ipsos domnos que abitantes eram in cassa de sancta maria de ciuitate tedon galindici et fredenando gundissalbici et ero tellici et de pretio abut uos non remansit pro dare. Ita ut de odie die siat ipsa eredidate de iuri nostro abrasa et in uestro iure siad tradida adque confirmada et aueadis uos ipsa ereditade quod sursum resonat de odie die in denante ad integro et faciadis inde quod uolueridis. Siquis tamen quod fieri non credidis et aliquis omo uen.... uel uenerimus contra anc factum nostrum que nos in iuditio deuindigare non potuerimus aut uos in uoce nostra quomodo pariemus ad uobis ipsa eredidate dublada uel tripada uel quantum ad uobis fuerit meliorada. nodum die quod erit II kalendas magii. Era millesima LXIIII. et ego meitilli in anc kartula uenditionis manu mea rouo+ro. qui presentes fuerunt ederonio test. —kazume test. —erigu test. —dauit test. —songemiro test.

Aba uasculum notuit.

CCLXII

Donatio bonorum immobilium in pago de Moreira *Monasterio ejusdem loci facta. Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico Archivo invenitur.*

1027

Christus. In eologida christe trinitas benedicta uiuide que ex priscarum erenigarum que pater in filio et filius in pater premiscue etenim ex ambobus prodiens infinita nunquam diuisa set senper unite cui est uera trinitas et inextimauilis bonitas eterna et uera caritas multis modis inenarrauilis bonis uibens et potens tenpore seculorum nec finiendi seculis amen. Inluminator adque sanctorum hominum reparator christe etmanuel qui dixisti *(?)* de tenebris lumen splendesceret ad inluminationem scientie claritatis tue et qui post cutem eximio tenpore paras opera et quis pollicitum esse dixisti serbum aut ancillam uel domini parare. Ego domine ancilla tua unisconi prolis abomar et sanctia quod in hoc recollens et in corde meo considerans. Ego domine ancilla tua uniscu placuit mihi sub tuo et in tuo amore christi et timore ut homnem ereditas mea in domo domini offerre pro remedio hanime auiorum meorum uel parentum meorum tam etiam sibe et me ipsa qui pollicita impleuo domino deo uoto. Ego in nomine patris et filii spiritus sancti apostolis almis uirginibus sacris sancti stephani martiris sanctorum petri et pauli apostolorum sanc e marie mater domini sanctorum iuliani et corum in eos principatum tenet inter eos sancti saluatoris cum esse dinoscitur in uilla moraria subtus mons faro discurre ribulo leza territurio portogalense. Adicio ibidem domine ad ipsius sacro sancto pro uelamen serborum uel ancillarum de serbitio uilla mea propria prenominata in ipsa uilla moraria que abeo de susceptione auiorum meorum et ienitoris mei auomar et sanctia. do et contesto ipsa uilla quanta mea ueritas est cun quantum in se ob se obtinet et aprestitum ominis est deseruiat ad ipso loco sancti saluatoris aulam dei concedo. et qui ibi fuerit auitante frater soror sacerdos deouote et dignus fuerit et in uita sancta perseuerauerit et regula sancta deduserit aueat et posideat. et non tribuimus licitum uindere nec donare nec in alia parte transferre et sub gratiam de ilos dominos peremnis qui ereditas non abuerint abeant et posideant firmiter stante ut in isto loco ista ereditate fiant post parte testamenti. Et si aliquis omo uenerit de eredibus nostris iermanis subrinis filiis uel neptis que ad hunc factum nostrum inrumpere uolueri uel uenire tentauerint ueniat super eos iram dei et ..... celestis et uorax inferni baradri et in-

Digitized by Google

super sit superaflictum et secregatus ad eglesia sancta et separatus ad fidem catholicam et cum iuda christi proditorem sit sociatus et in auentum domini anatima sit. Et tandium lezo inquiritur pariet ipso que contederit dublato ad omnes qui ad istos sanctos ... persisterint et a iudice ..... imperauerit alio tantum. Factum scint seriens testamenti sub die quod est VII kalendas martii. Era MLXV. Hunisconi quod ..... in hanc seriens testamenti manum mea confirmo.

didagu gudinizo confirmo —sauarigu confirmo —migael *(?)* confirmo.

Tructesindu gudinizi qui manu mea confirmo —Sendino qui manu confirmo —zidi contariquizi qui manu confirmo —Trutesindo guimiriz manu mea confirmo —atan gudinizi manu confirmo.

Aloitus noduit manum mea confirmo.

CCLXIII

Servi quidam, annuente domina, praedia in villa, Cornaria dicta, vendunt. Charta autographa, ex scrinio Collegii da Graça *Conimbricensis in Publicum Archivum nuper delata, nobis textum suppeditavit.*

1027

In dei nomine ego matre froiloniz et ego nebrigio et sentario et sisinando odoriz plagui nobis adsto animo et prona nobis accesi uolumtas ut una pariter cum nostros domnos facimus a uobis abunagar trastemiriz et ad coniumgia uestra aragunti aganiz sicut et facimus kartula uenditionis et firmitatis de ereditates nostras propias que abemus de subseptionis parentum nostrorum in uilla cornaria subtus castro uermudi discurremte rribolum aue terridorio portucalensis damus atque concedimus a uobis ipsas ereditates pro que accepi ego sentario de uos in meo precio XX et IIII^{or} modios. et ego nebrigio accepimus de uos I^{o} boue de XIII modios et II^{os} modios de milio. et ego comitessa domna munia una pariter cum mancipia mea nomine matre froiloniz accepimus de uos in nostro precio uno tappede nouo in XXX^{a} solidos et una pelle agnninia in XXX^{a} solidos. et ego sonilli concedo uobis illa mea ereditate pro illa mulier que tenuit in custodia pro X boues et fugiui mihi ipsa mulier nomine reoesenda. ut in dei nomine liuera aueatis illa potestate iure quietum tenporibus seculorum. et siquis tamen quo fieri minime non credimus aliquis omo ueneri uel uenerimus ad inrrumpemdum contra ahnc *(sic)* carta que nos ad iudicio deuindigare non potuerimus aut noluerimus post uestra parte aut uos in uoce nostra pariemus ad uobis ipsas ereditates nos super nominatos dublatas ,uel quantum ad uobis fueri meliorata et uobis perpetim abiturum. Facta kartula uendicionis et firmitatis die erit II idus magii. Era millesima LX^{a} V.^{a} nos subranominatos matre et nebrigio et sentario et sisinando odoriz pro illa campia et sonilli ad persolta de totos nostros domnos et de illa nostra domna comitessa domna munia in anc cartula uenditionis et firmitatis manus nostras ro—uora++++++mus.

Qui presés fuimus quintilla test. ebregulfo test. fromarigu test. ihoanne test. Menendo notuit.

CCLXIV

Ex codice Livro de D. Mummadona *dicto, in Publico Archivo servato, descripsimus.*

1028

Cartula de hereditates de penacoua et de uilla frollanes

Godesteo loueriquiz et heredibus meis quod sunt habitantes in penacoua et floilanes quod sumus incommuniatos de domna mummadomna et de casa de vimaranes pactum simul et placitum facimus vobis honoricus abba Cartemirus prepositus seu et omnem congregationem monasterii vimaranes per scriptura firmitatis notum die erit V^{o} kalendas octobris Era M^{a} LX^{a} VI^{a} post parte de omnes hereditates que habemus in villa floianes et penacoua que teneamus eas sanas et intemeratas tam etiam quam etiam et prosapie nostre et non habeamus licitum in parte aliena extraneandi uindendi donandi testandi contramutandi nec in scriptura aliena mittendi nisi unus ab alios nos que sumus incommuniatos de casa de vimaranes et que teneamus ipsa ecclesia de sancto mamete de uestras manus et faciamus uobis cum ea seruitium cum suo testamento et non extraniemus illa de uestro iure nec de uestro seruitio nec adiuuemus nullos homines super ea contra nos *(sic)* in nullisque tempus per nulla forma hominis in quo inpedimentum uos in ipsa ecclesia aut in illas hereditates habeatis sed obseruemus cum eas illud

Digitized by Google

quod auios nostros iam incommuniarunt et inplazarunt ad domna mummadomna et ad casa de vimaranes sicut in placitus resonat. et si minime fecerimus et iste placitum exesserimus tam nos quam unus de filiis neptis aut ex prosapie nostre quomodo careamus illas hereditates ad parte uestra et insuper D^os^ solidos. Godesteo et heredibus meis in hoc plazo nostras *(sic)* roborauimus. Menendus test. Pelagio test. Itila reposteiro test. Goldries test. Merinus presbiter notauit.

CCLXV

Mulier quaedam filiique ejus reddunt praedium in villa Gacin, sic dicta, filio cujusdam hominis qui eis praedium ipsum vendiderat vel donaverat. Descripsimus ex codice saeculi XVIII, in Publico Archivo servato, qui titulum Tombo de S. Simão da Junqueira T. IV *prae se fert.*

1028

In Dei nomine. Ego Nina conomento Matrebona una cum filiis meis Ogenia, Quela, Gudina, Osoredu, plaguit nobis per bone pacis et voluntas, ut faceremus vobis Tedom Pelagiz, sicut facimus cartula firmitatis de ereditate nostra propia, que fuit de vestro Patre, et damus vobis illa karta que nobis fecit, et est illa ereditate in Villa Gacin ad radeice civitas Bogonti, ribulo Ave terridorio Portugalense illo casale que fuit de Egilo, et de viro suo Zaton con sua terra voi que illas postueritis invenire, per locis, et terminis antiquis : aveatis vos firmiter, et omnis posteritas vestra juri quieto, et in perpetuo vindiatis; ut siquis tamen, quod fieri non creditis aliquis omo venerit, vel venerimus contra anc kartula firmitatis, et post partes vestra non potuerimus diuindigare, comodo pariemus vobis illa dublata, vel quantum vobis fuerit meliorada. Facta cartula firmitatis quod erit pridie kalendas Januarii era sexagesima sexta pos millesima. Nina, Ogenia, Quela, Gudina, Osoredu, in anc kartula firmitatis nostras manus r++++++s. Qui presentes fuerunt Gundesindo testes, Vermudu testes, Mizael testes, Cidi testes, Ordonio testes, Gundisalvo notuit.

CCLXVI

Pactum venditionis praedii cujusdam in villa de Loureiro. *Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico invenitur Archivo.*

1029

In dei nomine ego mendo garcias plagui nobis per bona paci et uolumtas ut faceremus a uobis ioane cartula uenditionis de ipsa ereditate nostra que aueuimus in uila quos uocitant laureiro subtus mons faro discurenti riuolo ferar in loco predicto bustelo quinta integra per suos locis et terminos antiquis ut ila potueriti inuenire in casas pomares sautos uineas pomiferas pascuos padules acesum uel regresum petras mouiles uel inmouiles aquis aquarum sesigas molinarum teras ructas uel inructas et barbaras intratus uel exitus uel quantum aprestitum ominis est. et acepimus de uos in pretio v modios tamtum nobis bene conplaguit et de pretio nicil apud uos remansi. aueatis uos et omnis posterita uestra siquis tamen quod fieri non credimus aliquis omo ueneri uel uenerimus aut nos aut filios nostri aut qalieue generis que in concilio pos uestra parte deuendigare non potuerimus como pariemus ipsa ereditate duplata uel quantum fuerit meliorada. menendo carcias facta cartula uenditionis manus nostra rouoramus. in era LXVII super millesima die erit III^mo^ kalendas februarias. rorigo presbiter notui. osoilo test. arias test. idila test. gumsalbo test. pedro tosarius test.

Digitized by Google

CCLXVII

Pactum venditionis partis cujusdam fundi in villa de Carvalhido. *Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico servatur Archivo.*

1030

In dei nomine ego elias bene egas connomento cidi in domino deo eterna salude amen. Ideo plaguit mici bone pacis et uolumtas ut uinderemus ad uobis truictesindo gutierez et uxor uestra gunterode ereditade nostra probria mediatade integra sibe de illa nostra quomodo de illa de meo tiu iuliano per ubi illa potueridis inuenire con quantum in se obtinet et aprestidum ominis est. damus uobis illa sibe de parentela quan etiam et de conparadela per suis terminis et uicis et locis antiquis exitum uel regresum. et abe iacentia ipsa ereditade in uilla karualido et diuidet ipsa uilla con uillar de porcos et de alia parte con uilla arones et de tertia parte con uilla gemundi subtus monte faro discurrente arrugio uti terridorio portugalensis. et accepimus de uos in precio XVIIII° *(sic)* in que nobis bene conplaguit et de precio abut uos nicil remansit in deuito. Ita de odie et tempore siat ipsa ereditade de iuri meo abrrasa et in uestro iure et dominio siat tradita et confirmada. abeatis illa firmider et omnis posteritas uestras iuri quiedo temporibus seculorum et faciatis inde quod uolueritis. siquis tamen quod fierit non credimus et si aliquis omo ad inrumpendum uenerit uel uenerimus contra anc karta uenditionis que nos in iudicio deuindigare non poduerimus aut noluerimus auctorgare que pariemus a parti uestre ipsa ereditade dublada et quantum ad uos fuerit meliorada et uos perpetim auitura. facta karta uenditionis die erit v° kalendas iuni era millesima LXVIII.° elias bene egas connomento cidi in ac karta uenditionis manu mea rouor——auimus. et ibi adicimus. et damus illa larea integra con suas mazanarias. leua sse de kasale de sesilli et fere in termino de gemundi et abe in anplo I paso et quarta de passo manu super caput. elias connomemto cidi in ac carta uenditionis manu mea rauora+uimus.

Garzia testis —froila testis —stefano testis.
louegildo testis —menendo testis.
zoleiman prespiter notuit.

CCLXVIII

Partem praedii quam possidebat in loco de Figueirosa *tradit Balteirus praetori sive judici* de Alafões *pro multa quam ei solvere debebat. Charta autographa, olim ad Petrosense Monasterium pertinens, ex chartophylacio Conimbricensis Universitatis delata in Publico Archivo custoditur.*

1030

In dei nomine ego balteiru placuit aque conuenit nulius cogentis inperio nec suademtis artigulo set probria nobis adcessit uolumtas ut faceremus uobis fromarigu iben egas et uxor uestra adosenda cartula uenditionis sicut et uendimus ereditatem mea probria que auemus in teritorium alahobeines subtus monte fuste discurente ribulo bairoso et aue iacemtia in fikeirosa et fuit ipsa eretate de parte de meo auolo potemzo et suo filio uermudo presbiter et abuimus inde intentio in presentia fromarigu iben egas ante iudices de alahobeines arias salamonizi cidiz iustizi .... sizi tanoi et ante multas faces bonas. et inuenerunt me in mentira in testimonio et abui li a dare in iudigado uno boue et apretaui me pauco auer et dau aque concedo proinde mea rationem de ipsa ereditate VI[a] integra casas uel teitus eorum pamares *(sic)* perales figales castaniales nugares ceresales arbures fructuosas uel infructuosas montes fontes exitum acersum uel regresum aquis aquarum uel sesigas mulinarum per ubi illas potueritis inuenire per suis uigus uel suis terminis antiquis comodo se diuide con terminum de aberautis et inde per terminum de penso et inde per terminum de uilanoba et inde per terminum de iben ordonizi et inde fige se in terminum de palatio et inde aberautis unde primis incoauimus. dau aque concedo uobis de ipsa ereditate ipsa VI[a] integra tanto mici quadra inter meos eredes. et acepimus de uos a confirmandum cartula ipse boue que uobis auia a dar et uno modio de milio tantum mici bene quonplacuit uos dedis et nos acepimus con bona mente. Ita ut de odie die uel tempore siat in que in cartula resona de iure nostro abraso et in uestro iure uel dominio siat tradita aque cepta. aueatis uos illa firmiter iure quieto uos et omnis posterēditas uestra filiis uel neptis uestris. et si aliquis omo uenerit uel uenerimus et unc factum nostro inrumpere uoluerit comodo pariemus ipso que in cartula resona duplatum uel quantum a uobis fuerit melioratum et desuper parie post parte de potestate qui illa

Digitized by Google

terra inperauerit ccc solidos et uos perpetim auiturum. Facta cartula uenditionis eo quo erit IIIIº die post kalendas septembris. Era LXVIII post millesima. balteiru uobis fromarigu iben egas et uxor uestra adosinda in anct *(sic)* cartula uenditionis manus mea r++++ouoraui.

Qui presentes fuerunt ic sunt. iacob zadonizi testis. seruando testis. fandila testis. gudinu iustizi presbiter. arias animizi presbiter.

CCLXIX

Pactum venditionis fundi in villa de Grijó. *Descripsimus ex antiquo libro regestorum Monasterii Ecclesiolensis,* Livro Baio Ferrado *sic dicto, in Publico Archivo servato.*

1030 (?)

Karta ecclesiole

In dei nomine. Ego ederonius prolix tuereu et zuuetta una cum uxore guldregudo. Placuit nobis per bona pacis et uoluntas uendere nostram hereditatem uobis didaco uenegas et uestre uxori marie et filiis uestris quam habemus in uilla ecclesiole subtus monte sagittela secus ribulo arrugio quod discurrit ad cerzedo territorio portugalensi. damus uobis in ipsa uilla totam illam hereditatem quam ibi habuerunt parentes nostri usureu et zuueida in casas quintanales edifitia pumares uineas soutus defensas seu omne pomiferum terras cultas et barbaras pratos et pascua exitus ad montes atque regressus seu et omne quantum in ipsa uilla ad prestitum hominis est et uos in ea potueritis inuenire pro pretio quod a uobis accepimus placabile duas pelles agninas pretiatas in Lª solidos tantum nobis placuit et de pretio aput uos pro dare nichil proremansit. Habeatis uos illam firmiter et omnis posterita iuri quieto temporibus seculorum. Ita ub *(sic)* hac die et tempore de iure meo sit abrasa et in uestro tradita et confirmata. Et si aliquis homo uenerit uel uenerimus uel de propinquis seu de extraneis qui uobis illam calumniare uelit et nos illam auctorgare uestre parti non potuerimus aut neglexerimus quomodo pariam uobis illam duplatam et quantum a uobis fuerit melioratam et uobis perpetim habituram. Facta karta uenditionis IIIIe nonas decembris. Era LXVIII. Ego ederonius et goldregodu illam manibus nostris robor++amus. Qui uiderunt. Zalama uidit test. Pelagius test. Suarius test. Cidi test. sendinus presbiter notuit.

CCLXX

Sarracina concedit servo sive clienti suo, David presbytero, ut dominium dimidii ecclesiae S. Cosmae et Damiani cum alio presbytero communicet. Hac concessione fultus, David commune ipsum dominium reddit. Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico servatur Archivo.

1031

Christus. In nomine domini. Hego sarrazina confessa prolix fredenandi et ieluire in domino deo eterna salutem amen. ad persolbitione te dauid quasi presuiterit pro ipsa tua eglesia uogabo*lo* sanctorum cosme et damiani ut licitum abeas tu testare donare uel quiquit exinde uolueris faciendi liberam in dei nomine abeas potestate. in dei nomine ego dauid prespitero per iussione et solbitione domina mea iam superibus nominada placuit mici bone pacis et uoluntas nullus quoque gentis imperio nec suadentis artigulo neque pertimescentis metum neque pars quod est fraudes ingenuo set propia mihi acsesit bone pacis et uoluntas ut facere uobis congermano meo ero quasi presuitero textum scripture et perfiliationis uel benefactis simul et firmitatis de ipsa eglesia iam superius nominata sanctorum cosme et damiani quorum baseliga scidada est inter uilla laurario et exatornes in termino gemundi et abeo ipsa eglesia de supsceptione et ganatione abios meos fagildo confeso et mundino presbitero. concedimus uobis de ipsa eglesia IIIª integra con omne sua prestantia que in se obtinet et sit potuerimus illa alia media deuindigare partiamus illa per medio unus con alios uel ex progenie nostre qui in uita sancta perseueraberit et regula monestiga deduxerit abeant et posideant ex progenie nostre unusquisque sua ueritas abeant et posideant. Ita ut de odie die et tempore abeatis uos illa firmiter et omnis posteritas uestre iuri quieto temporibus seculorum. Et quiquit exinde agere facere uel iudigare uolueritis liberam in dei nomine abeas potestatem et pro ad confirmatione cartula benefactis uel perfiliationis accepimus de uos uno poldero de segundos colore rosello con sella et

Digitized by Google

freno in LX solidos. siquis tamen quod fierit non credimus aliquis omo uenerit uel uenerimus ad inronpendum contra hanc cartula perfiliationis uel benefactis que nos in iudicio deuindigare non potuerimus aut uos in uoce nostre pars nostre partique uestre abeatis licentia de nos adprendere ipso que in scripture resona duplato uel quantum ad uos fuerit meliorato et uobis perpetum abere. Nodum die quod est VIII° kalendas obtuber. Era LX^{a} VIII^{a} super millesima. dauit quasi presbitero in hanc scripture firmitatis quod fierit relinquendo et nobit manum mea ro+.

sarracina confessa manum confirmans +. — fromarigu menendiz quos uidit — petro froilaz quos uidit — gondisalbo quos uidit.

pelagio nuniz quos uidit — froila presbitero quos uidit — pelagio adefonsiz quos uidit — astruedo quos uidit.

CCLXXI

Pactum venditionis partis cujusdam fundi in villa de Guilhabreu *siti. Ex charta autographa, olim ad Morariense Monasterium pertinente, et nunc in Publico Archivo servata, sumpsimus.*

1031

Christus. In nomine domini simdileua in domino deo eterna salude amen. Ideo plaguit mici bone pacis uolumtas numlo quoque gemtes inperio nec suademtis artigulo neque pars quot est fraudes ingenio set promto animo et integro meo consilio ut per escritis faceremus at uobis guterre tructesimdizi et uxori uestra ermemtro cartula uemditionis de nostra ratiom de ille casal que fut de nostros auios dauid et animia et mader nostra mellida conomento matre et lleba se ille casal de ille fomtano que discure proat illa fomte de asperigo et uay proat ille talio iusta illa casal antiqua et fere in ipso talio que ian disimus et damus at uobis inde de ille dauid et de animia de sua porzione VIII^{a} integra in ipse casal pro que accebimus de uos precio III^{or} solidos tamto nobis conplaguit et de precio abut uos non remansit in deuitum. uos dedistis et nos accebimus. aueadis uos et omnis posteridas uestras in seculum seculi. et est ille casal in uilla uiliabredi teredurio portugal ..... adque conzedimus et si aliquis ..... contra anc cartula ..... et nos post parte uestra deuimdigare uel non uoluerimus pariemus ipsa eredidade duplada uel tripada et iudigadu. nodum die erit XV° kalendas ianuarias. Era LXVIII^{a} super millesima. simdileuba in anc cartula uemditionis manu mea r+o.

testes froila salamiru gomtigio amarelo uidisilu notuit.

CCLXXII

Pactum venditionis praedii cujusdam in villa Gacin dicta. Autographa charta, ex scrinio Collegii da Graça *Conimbricensis in Publicum Archivum delata, nobis textum praebuit.*

1032

In dei nomine. Ego adosinda benedictizi plaguit mici per bone pacis et uolumtas ut uinderemus uobis osoredo pelagiz et uxori uestre edegundie sicut et uindo ereditate mea probria in uilla gacin subtus monte bogonti probe ribulo aue et uindo uobis ipsa ereditate integra quanta que ibi aueo in casas et plantatis exitus uel regresum cum cunctis prestationibus suis quantum aprestitum ominis est siue de paremtum meorum comodo et ganantia ad integro uobis illa concedo ubique sua ueritas podueritis inuenire. pro que acepimus illo boue mosgelo medio et pro que tolleretis me in mea uita de uictum et de uestito et sic illa mea comodo et de filia mea sindileuba. de odie die aueatis illa firmiter et posteridas uestras iuri quieto ut si aliquis omo uenerit contra anc kartula uindictionis inrunpere uel inmodice temtare comodo pariemus uobis illa ereditate dublata et quanto ibi fuerit meliorata et iudicato. Notum die VIII° idus martii era millesima LXX.^{a} adosinda a persona mea et de filia mea sindileuba in anc carta mano mea ro+. qui presentes fuimus gondemaro test. aluitu test. elias test. gundesindo test. gilmiro test. menendo notuit.

Digitized by Google

CCLXXIII

Exorta lite inter abbatem vaccariciensem Tudeildum, et abbatem Alvitum, de dominio villae Sunillanes dictae, litigantes tandem ad concordiam coram judice deveniunt. Descripsimus ex **Livro Preto** *Conimbricensis Sedis.*

1032

Carta placiti

Aluitus abbas una cum subrino meo izila sabariguizi et tudeildus abbas et domna unisco placitum facimus inter nos unus ad alius pro scriptura firmitatis quod erit IIIº idus marcii Era LXXª superhacta millesima pro illa intencio que inter nos fui pro uilla sunillaner *(sic)* in presencia ante gundisaluo trastemirizi et per manus saioni uimara eiriguizi et deuenimus inde ibi ad iuramento hic ad monasterio leza per manus ipsius saioni et deuenimus inde ibi ad compagina que partiant ipsos abbas ambobus ipsam nominatus ipsa medietate que incartabit sunilla et uxori sue gudilo ad domno tructesindo et ad uxori sue domna uniscu unde intencio fuit unde saka aluitus abbas scripturas de fanzaranes et domna unisco scripturas de sunilla et de gudilo que posuit in testamento de leza et illo pumar que pariabit uedragildu et baltario quomodo est integro in omnique giro cum suas casas ipsa hereditate sicut de sursum resonat et comodo afflamus illam in iure de tudeildo abba parciant ipsos abbas ambo equaliter per medium pro que tornarunt aluitus abba et suas testimonias de iuramento et de pena ut habeant ipsos abbas per medium. et post obitum ipsius abbas fratres de fanzaranes et fratres de leza similiter faciant usque in uita sancta. et qui unus ex nobis de istos abbas aut de ipsos fratres de ipsos monasterios iam nominatos ibidem suposita fecerit super ipsas hereditates que sursum resonant unus ad alius pro se aut pro quocumque generis omo pro quacumque baccio uel calumnia pro inpedimento quomodo careat post partem de qui placitum obseruaberit sua racionem de ipsa hereditatem et insuper c solidos et ad iudice suo iudicatum. aluitus abba et izila sauariguizi et tudeildus abba et domna uniscu in hoc placitum manus nostra++++s.

Qui adfuerunt —Gundisaluo uermudizi test. —Sarrazinu gaudilizi test. —Randulfus presbitero test.

Ero uegitizi test. —Fromarigu taninizi test. —Menendo sisnandiz test. —Asemonda testes.

Et sciant ipsos pactos de iuramento et de pena persoltus. Guimara eriguizi qui fuit saioni manu mea confirmo.

CCLXXIV

Descripsimus ex **Livro Preto** *Conimbricensis Sedis.*

1032

Carta uenditionis de talios qui sunt in bauzas

In dei nomine. Ego benedictus et uxor mea munia pelaiz placuit nobis pro bone pacis et uoluntate nullo quoque gentis imperio nec suademptis articulo pertimescentis mecum *(sic)* sed propria nobis accessit bone pacis et uoluntas ut uinderem uobis tudeildo abbati et a ffratribus uestris sicut et uendimus corte de salinas nostras proprias quos aprimis In hereditate de monasterio bauzas cum nostras manus et dei adiutorio. et sunt V talios in ipsa corte. Ego benedictus dedit inde a domno angenado Iº talio et illos alios III uendimus uobis antegro *(sic)* exceptis quarta que est ratione donniga. et est ipsa corte inter corte de ceidi teudaldiz et de alia parte corte de cidi pelagiz. ad integrum uobis illas concedimus cum sua uasa quantumlibet ibi necessarium est et habent iacentiam in uilla matesinus quomodo diuidit illa aqua que uenit de illa fonte de matesinus discurrente riuulo leza territorio portugalensi subtus castro quisiones *(sic)* ad integrum uobis illam concedimus liberam In dei nomine habeatis potestatem. Siquis tamen quod fieri non credimus aliquis homo uenerit uel uenerimus contra hanc cartam uenditionis ad irrumpendum qui nos in iudicio deuenerimus et eam deuendicare non potuerimus aut noluerimus quomodo pariemus uobis cortem in duplo. et accepimus de uobis precium inter tritico et milio et sicera XX modios minus II quartarios tantum nobis bene complacuit et de precio apud uos nichil remansit in debitum. Ita ut de hodie die et tempore sit ipsa corte de nostro iure abrasa et in uestro dominio sit tradita et confirmata iuri quieto Habeatis annos annorum usque in secula seculorum uel cui illam dare uolueritis. nodum die quod erit VIIIº kalendas maii.

Digitized by Google

Era LXX[a] super millesima. Benedictus et uxor mea in hac cartula uenditionis manus nostras roborauimus++ Qui presentes fuerunt. Arias presbiter conf. Romanus test. Halaf test. Bellallus presbiter. Randulfus presbiter. Quandila test. Leouegildus test. Auriol test. Ihoannes Notvit.

CCLXXV

Villam de Pinheiro *tradit Onega Pelagiz presbyteris Abdellae et Godino, ut teneant dum vixerint. Descripsimus ex* Livro Preto *Conimbricensis Sedis.*

1032

Carta donationis

Magnum est enim titulus scripture firmitatis in qua nemo potest hactum largitatis inrumpere sed habet omo potestate de causa sua inde facere quod uoluerit. Obinde ego omnega ploris pelagii placuit nobis asto animo integra mente ut faceremus uobis abdela presbitero et ad suprino uestro gudino presbitero sicut et facimus textum scripture firmitatis de uilla nostra propria que uocitant pinario ulpe *(sic)* mons custodias discurrente ribulo leza territorio portugalensis in uilla quomodo illa obtinuit roderigo ordoniz de illo memoriale per porto de canas et uai per illa anta pro ad termio de cus*to*dias et de celleiro infesto per illo arrogio usque ad porto de canas. Damus atque concedimus uobis ipsa uilla per suis terminis et locis antiquis prestacionibus suis que in se obtinet sicut testauit roderigo ordoniz ad locum sancti martini de teudianes et damus nos ad uobis illa sicut iam superius diximus pro remedio anime nostre et anime de qui illa testauit ut habeatis et edificetis et populetis et habeatis et possideatis et uos et omnis posteritas uestra dum uita uixeritis et nec uendatis nec donetis nec extraneatis in alia parte et in alia scripture transferre concludatis nisi seruiatis cum illa ad nobis et ad nostris propinquis et ad illis qui in ipso monasterio habitarent ubi illa uilla in testamento est concessa per ubi illa uobis delimitauimus et coram testes adsignauimus et pro remedio animas nostras habeatis et possideatis uos et omnis gens uestras dum uita uixeritis et post obitum de cunctis gens uestra relinquatis illa uilla cum suis edificiis in post parte testamento de sancto martino de teudilanes testaui roderigu ordoniz. Facta scripture donacionis series testamenti x kalendas iunii. Era LXX[a] super millesima. Honega prolis pelagii in hanc scriptura series testamenti quod fierit et elegit plena habeat firmitate et manu mea roboro +. Pro testes Magister gontigio. Magister fonso. Pepites. Germondo froilaz. Aluito test. Frogulfu presbitero. Magister fromarigu test. Aluito presbiter test. Magister igulfu test. Iustu presbitero. Velasqu ualentiniz test. Mirum test. Donegas test. Cidi test. Dono erotiz test. Ranosindu test. Menendus test. Eita presbiter. ascorigu. Et si aliquis homo uenerit uel uenerimus nos aud gens nostra ad irrumpendum hanc scripture testamenti pariet post uestra parte duplato et hunc nostrum factum adstabile habeat firmitate. Honega plolis pelagii in hanc series testamenti manu mea +. C.XXX. d. XXX. n. E'.T.L.XXX.T. Et sic pernominato in ista scriptura que seruiant magister abdella ad comde ad domino quod uoluerit conf. + Et si edificardes domus domini in ipsa uilla de quacumque parte ibi quesierint habitare habitent per sentencie regule.

CCLXXVI

Pactum venditionis praedii cujusdam in pago de Refoios. *Charta autographa, olim ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico invenitur Archivo.*

1032

Christus. In dei nomine ego guta plaguit nouis ut per bona pacis et uolumtas ut faceremus a tibi rauparios iermias et uxor sua crementina kartula uenditionis de ereditate mea probria quod abeo de parte meo pater espansando in logo predicto in uila de refoius discoremte ribulo lesa quodmodo se leua de illo agro maior contra parte de sancto christoforo de ipsa ereditate que fuit de abios nostros odario et platia de ibso quenione integor *(sic)* quarta integra con cumtis prestationibus suis aueatis uos et omnis posteritas uestras iuri perene pro que acebimus de uos pretio v modios quamtum nobis bene conplaguit. Ita ut de odie die uel tempore sit de iure nostro

[a] *Mendose* E *pro* XL *scriptorem codicis ex charta autographa credimus transcripsisse. Numeros plusquam semel notarii medii aevi pro litteris vocalibus sumpserunt. Hic legendum erit* Cidi notuit, *si litterae* E *numerum* XL *subrogetur. Vide* Ribeiro, Dissert. Chronol., T. IV, Part. I, pag. 106 *quo loco perperam anno* 1042 *hoc documentum tribuit.*

Digitized by Google

abrasa et in uestro iure uel dominio siat tradita uel confirmada. Quod sit aliquis omo uenerimus *(sic)* uel uenerimus contra anc kartula uenditionis que nos a iuditio deuimdigare uel obturgare non potuerimus quodmodo pariemus psot *(sic)* parte uestra illa ereditade dublata uel quamtum a uobis fuerit meliorata et ..... perpetim abiduro. Facta kartula uenditionis sub die quod erit VI *de*cimo kalendas iulias era LXX psot *(sic)* millesima. Guta in anc kartula uenditionis manu mea +.

Steuano test. —odorio test. —lalo test.

anserigu test. —patrecelo test. —quisando test.

menemdo test. —gontado test. —gumsalbo test.

Germias presbiter noduit.

CCLXXVII

Donatio partis villae cujusdam Monasterio de Leça *facta. Descripsimus ex* Livro Preto *Conimbricensis Sedis.*

1052

Testamenti carta

Domnis inuictissimis ac triumphatoribus gloriosis sancti saluatoris cum uirgine inclita semper genitrice apostolorum martirum pontificum uirginum confessorum quorum baselica fundata est in uilla leza uocabulo sancti saluatoris et sanctorum petri et pauli et sancti andree apostoli et sancti thome apostoli et sancti iohannis apostoli et sancti iacobi apostoli et fratres domini et sociorum eius quorumue dispares et locis diuersis cimiterii aule est nuncupate ue hic discribere prolixior conuenit adiungere omnia sanctorum martirum que dei curie celestis sublimates roseo cruore perfusos ad officium predicationis electos uirginitatis glorie coronatos et confessionum floribus adornatos et sicque inhercia egra mens hic sigillatim scribere nequiuimus in fracmenti paradisi loco beatitudinis a dextris ordinis tenere confidimus. Ego ancilla christi uita domna cognomento trastina cum peccaminum mole depressa in spe fiduciaque sanctorum non usquequaque disperatione deicimur que etiam reatus nostri criminis sepe pauesco ut per uos sancti martires merear communem dominum ac sanctorum hominum cetu fida supplicantium deposco. Et ideo deuotioni extitit ut ex uoto proprio abolendis delictis parentum meorumque delictis en discriminibus ob honorem celsitudinis uestre. Concedimus ad ipsum locum et uobis tudeildo abbati et fratribus uestris qui in uita sancta perseuerauerint concedo ad ipsum locum sanctum et fratribus qui ibi perseuerauerint medietatem integram et de illa alia medietate decima integra pro remedio anime mee et animabus ipsi uiri mei ut sit nobis ante deum merces copiosa et uenia peccatis nostris. Adicimus ibi ipsam uillam per suis locis et terminis antiquis per ubi illam potueritis inuenire et secundum in nostras cartas resonat et determinat ipsa uilla cum uilla gatones subtus monte custodias territorio portugalense prope litore maris in montes in fontes pumares uineas sautum rouoreda terras ruptas uel barbaras petras mobiles uel inmobiles aquis aquarum sesigas molinarum exitus accessu uel regressu siue et omnia que ad prestitum hominis est. Damus atque concedimus ibi pro remedio animarum nostrarum ut tolerantia sit fratribus et sororibus ibi perseuerantes et non habeant licentiam uendendi nec donandi nec in alia parte extraneandi nisi ad ipsum locum sanctum seruiendi et fratribus uel sororibus ibi perseuerandi sit eis in stipendium fratrum et hospitum peregrinum pupillis et aduena. Ita ut ex presenti die ipso que in testamento resonat sit ei licitum et concessum habendi et possidendi usque in finem et in seculum seculi. Qui dicit in libro iudicum —qui filius non reliquerit aut neptos aut prenepotes de re sua licentiam habeat quod uoluerit faciat— sicut dicit in libro III° titulus II^{s} sententia XVIII.^{a} Siquis tamen quod fieri minime credimus aliquis homo hominem ad irrumpendum uenerit factum nostrum siue propinquis siue extraneis In primis sit excommunicatus et a corpore et sanguine domini nostri ihesu christi sit segregatus et cum iuda traditore habeat participium in eterna dampnatione et insuper componat ipsum quod in testamento resonat duplatum uel triplatum et uobis perpetim habiturum et hunc factum nostrum in cunctis obtineat firmitatis roborem. Facta series testamenti nodum quod erit pridie kalendas augusti. Era LXX^{a} super millesima. Trastina cognomento uita domna et diuine memorie in hac scriptura testamenti quod fieri elegi et religendo cognoui a me facta manu mea conf.

Qui presentes fuerunt —Auriol presbiter manu mea conf. —Arias presbiter manu mea conf. —Gunsaluus presbiter manu mea conf. —Frater petrus manu mea conf. —Frater amor quos uidi —Lucidus quos uidi —Sauarigus frater quos uidi —Godinus donaniz conf.

Menindus sesnandiz conf. —Sindinus sesnandiz conf. —Guanda conf. —Randulfus presbiter conf. —Electus presbiter conf. —Dominicus presbiter conf. —Andreas test.

Romanus test. —Fafila test. —Leuidigus test. —Gutinus test. —Vima test. —Gudesteo test.

Ihoanes midiz quos uidi et scripsi manu mea conf.

Digitized by Google

CCLXXVIII

Marcus uxorque ejus Adosinda ecclesiam de Oliveira, *quam instituerant, supellectile ac bonis immobilibus quamplurimis ditant. Ex apographo exemplari, saeculo XVIII negligenter descripto et in Academiae nostrae bibliotheca servato, sumpsimus. Autographam chartam, in scrinio Monasterii S. Vincentii Olisiponensis olim existentem, non invenimus.*

1033

In nomine Sancte, et individue Trinitatis Patris, Filii, et Spiritus Sancti, et in honorem, vel amorem Christi triumphatilem, Apostolorum, et Martyrum tuorum : nos exigui servi vestri Marcus, et Aldosindá, ob vestro inclito solatio edificamus, nos auxiliante, ob remedio animas nostras, edificamus Ecclesiam vocabulo Sancti Salvatoris, et Sancte Marie semper Virginis, et Genetricis Domini nostri Jesu Christi, et duodecim Apostoli, et Sancti Michaelis Archangeli, et Sancti Adriani, et Natalitie Sanctorum Teclle nutritorum, Martyrum, et Sancti Vicentii Levite, que sunt recondite in Villa que vocitatur Olivaria que est subtus Castrum Saveroso, discurrente rivuolo Aue, territorio Portucalense alpe urbium Bracharam ipsam villam concedimus, et prestationibus suis ab integrum per suis terminis, et locis antiquis, concedimus ad ipsum templum que sint pro vestimentum, vel tegumentum servorum, vel ancillarum, que isto loco in vita sancta persisterint, sub manus patrocinio, vel Abati vestro Atani confero, id est, ipsum locum, in quo Ecclesia in vestro nomine fundata esse dignoscitur cum ornamentis ejus, quod ad usus noster Ecclesia pertinet, id est, vella, vel vestimenta altaris, et templi, crucis, atque corone, patene, calicis, signus ex metallo, libros a profecto de toto agni circulo, orales, casulas, turibulos, atque candelias, et pro corpora tumulendum duodecim passus in omnique giro, et pro celeratione fratrum, vel sororum septuaginta duo, cum intrisecus domorum, cupus, carros, lectus, cathedras, mensas, et quidquid ad usum hominis ibidem pertinet, et quo numero quinque vacquas et alia pecora promiscua : adissimus ibidem de ipsa villa Olyvaria de commodo eam obtinuit pater nostro Arias, tertia integra, et per ipsas duas partes de meos germanos; concedimus perinde ibidem Villas, et hereditates, quas ganavimus in Carrazedo, et in Subilhanes per nostras firmitates et hereditates, quas ganauimus de D. Baltares, et de Conjuge ejus Animia super ipsam villa Olivaria; et in Villa Brichiquanes, que est subtus rivulo Pel, hereditates de Mendo Gonderos, et de sua Germana Cida, et de Sancto Jacobo de Castelanos cum attestamentis, et adinventionibus suis, ipsam Ecclesiam ob integrum, et villa que fuit de Pellagio Tentani, et Dona Elvira, in ipsa villa Olivaria, et illa, que fuit de Drimas Astrufes in villa Linhares, et villa Paretes cum suas piscarias in Rivulo Ave et inter Rivulo Cadavo, et homen Ecclesiam de Sancto Martino de Vabo, quod nobis consentit Fortes Lupelis per illos testamentos, quod vobis dedit, et villa Belmil, quod caduit in partitione de Germano nostro Tello Arias pro remedio anime sue, et villa Signi, quod ganavimus de Comediça Dona Orraca per nostras firmitates; Ecclesia Sancti Cosmati, que est fundata inter villa Podomen, et villa Linhares, omnes villas, hereditates et Ecclesias, quod in Testamento resonent, concedimus, et contestamus eas cum obmnibus prestationibus suis, per suis locis, et terminis antiquis, aquas aquarum, com aductibus earum, sesiquas mulinarum, seu, et omnes piscarias in ipsos rivulos Ave et Cavado; omnia superius nominata post partem ipsum locum sepe dictum concedimus pro remedio animas nostras, et ideo, quia peccatorum mole depresses in spe, fiduciaque, sanctorum meritis, respiremus, non usquequaque desperatio Dei cimus, que sit teste conseciencie, reatui nostro expavescimus, fidentes namque tuc pietatis, quod te petentibus sepe promittis, quia sicut de manu tua cepimus, ita, licet exigua que dedimus tibi, et ita de tua nimia abundante clementia expectamus, suffragio tribulationis, ut pro hec minima collata pro tuorum Sanctorum nobis copiosa eveniat indulgentia : ideo devotionis nostre extitit, sicut de paupertate nostra aliquantulum ex voto proferre debemus, sicuti et offerimus totius loci, atque Sacrosanctis Altaris nostros sive fratrum, vel sororum, qui ibidem in Religione Sancta cum Christi amore commorantes nos ibidem decernimus permansuros, pro benedictionibus ipsius Atam Abbatis, sicut doctrina patrum regula disterminat, et ad isto Abba placuerit; tamen non est discurso firmiter, que in Dei timore venerit talis indigentia, advena, pupillos qui fiunt, Deo servos, habeant, et possideant, que ad isto Abba placuerit, et hunc factum nostrum nunquam ad irrumpendum venturi erimus, sed iste Atam Abba habeat, et possideat dumnam vixerit, neve vendat, nec donet, nec in aliam partem ausus extraneare valeat, et post obitum vero de ipsius Atani Abba relinquatur ad ipsum Monasterium cum suis testamentis, et cunctis prestationibus suis. ad fratrum, vel sororum, et ad propinquos nostros, qui bonos fuerint, in via Monasteria tenuerint : siquis hunc testamentum infringerit, vel leviter tentaverit quisquis ille fuerit, propinquus, extranuus, vel quilibet generis homo venerit ad infringendum, veniet super eum ranfca cons., et voraux inferni barathri, omnesque Sanctos in juditio Dei habeat, et nullam in finem communicationem accipiat, sed cum Juda traditore eres effectus pari luat pena, et excommunicatus ab omni Ecclesia Catholicorum, et duplicatus in juditio terreno ad ipsius Atam Abba, et que ille elegit in ipso Monasterio habitantes fuerint, duo auri ta-

Digitized by Google

lenta portet ad illos, et insuper seiciens tantum componat quod inde usurpare quesierit, et jugiter confessus permaneat, et in hunc testamentum nostrum in cunctis permaneat firmissimum. Factum series Testamenti x.° Calend. Martii, Era M. septuagessima prima. Marcus, et conjuge mee Aldosinde Juliano Testamenti, et firmitudinis manus nostre confirmamus : et addicimus ibidem medietatem de ipsa Ecclesia Sancti Martini de Linhares cum obmnibus prestationibus suis. Petrus Lonogindus manu mea confirmo. Ferdinandus sub Christi gratia Episcopus confirmo. Golondus Gondisalvi quos vidi confirmo. Pelagio Vermuas quos vidit confirmo. Martinus Valasques confirmo. Juliano Elmoris confirmo. Odosio Camavis confirmo. Osairo Teles confirmo. Guonçalvo Quintus confirmo. Christovalo Presbiter confirmo. Sancius Presbiter confirmo. Cidi Auseriqus. Randulfus Leonegildus. Randulfus presbiter. Aldulfus presbiter. Bona Milit manu mea confirmo. Aragus Millit manu mea confirmo. Lupa Domina confirmo. Urillu confirmo. Decus presbiter confirmo. Gumdema Usuris. Tecla Gonçalvit. Odorius Sesnandes manu mea confirmo. Galmarius Presbiter notavit. Arias Fraiat confirmo. Egeus Gosendit confirmo. Gondiçalvus Presbiter confirmo.

CCLXXIX

Pactum venditionis partis praedii cujusdam in villa de Fornellos. *Exemplar in* Tombo de S. Simão da Junqueira Livro III *incuriose descriptum, nobis textum praebuit. Non aliud exemplar invenimus.*

1055

In Dei nomine. Ego Nunu Rodericus plagui mihi pro bone pacis, voluntas meas proprias, ut facere vovis Tetoni Pelagizi, et conjungia vestra Animizi, sucut et facio cartula venditionis de ereditate mea propria, que comparavi pro meo servizio ad ea complagui, et fecit mici inde carta et a conjungia Gontina de duodecima, et de ipsa duodecima de vovis inde medietate integra cum omnem prestationibus suis per ubi illa potueritis invenire, sigut in illa alia carta resona, et est ipsa medietate in tota villa de Fornelus suptus civitas Bogonti inter Ave, et Alister, territorio Portugalensis, et acepi pretium, et de pretio tue novis bene complagui una polgra in viginti modios; tanto mici bene complagui, ita ut de odie die, et tempore sit de juri meo abrasa, et in vestro jure sit tradita, adque confirmata : abeatis vos, et omnis posteritas vestras, et quidquid inde facere volueritis; et siquis tamen, cot fieri non credimus, et quis omo veneri, vel venerimus contra anc carta venditionis ad inrumpendum, vel caluniandum, que novis post vestra parte noluerimus vovis purgare, vel devindigare, aut vos in voce nostra, comodo pariemus vovis illa dublata, vel quanto ibi fueri meliorata, et vo abiturum. Facta cartula venditionis in cot eri secumdo Idus Abrilis, era milesima septuagesima prima. Nunu in anc cartula venditionis manu mea roboro. Vermudu Fagildizi, cos vidi —Arias Vencarias cos vidi.

CCLXXX

Floresindus uxorque agrum quemdam in villa de Besteiros *dominae loci tradunt pro multa judiciali quam ei solvere debebant. Charta autographa, quae olim in scrinio Portucalensis Monasterii* de Ave-Maria *Benedictinarum Monialium aut amissa aut deleta, textum sumpsimus ex apographo saeculi XVIII in Bibliotheca Academiae nostrae servato et a* Ribeiro (Dissert. Chronol., T. III, Append. N.° 1) *jam edito.*

1033

Floresindu, et Fradegumdia pactum, et ligale placum facimus ad vobis Domna Jelbira phro illa Varcena, que vobis damus in judigatu, quanta ibi avemus in pumare aliariz, et esmoriz, in villa Balestarios, et damus vobis illa pro illo judicio, que abuimus cum Izila presbiter, pro Saion Ilovegildo, umde pervenerunt pro ajuramentu ic in Sancto Cosmate, et tornamus ilos de juhra, et de pena, et demus ad Izila presbiter ibi hereditate de Transfontano, contra parte monesterio, con omen suo aprestitum, que era sua veritas, per suas firmidates : d... a vos ilas lareas que sursum resona de Fontano ..... vestra parte, et ego Izila presbiter similiter vobis ila confirmo, tan nos, quam posteritas nostra, ut abeatis vos ila firmiter, et omnis posteritas vestra, et qui veneri, sive venerimus de pars nostra ad imfrijere, pariet ipsa hereditate dublata, vel quamtu ibi fuerit meliorata, et vobis perpetim abitura. Notum die quod erit III Kalendas Julias, Era LXXI. Floresindo, et Fredegumdia, et Izila presbiter in anhc escriptura firmidatis manus nostra +++ ipsa Era post milesima. Pro testes. Ansuetu. Enegu. Nunu. Adefonsu. Sendamiru. Froila. Jelmiru. Tauron. Savarigu presbiter. Erinias.

Digitized by Google

CCLXXXI

Donatio villarum de Terroso *et* de Villa Chan. *Charta autographa exstat in membrana, in qua pactum venditionis, sub n.° CCLXXI editum, exaratum fuerat.*

1033

Christus. In nomine domini uistregia prolix galimdus et uistregia in domino deo ad eternam sallutem amen. Indeo *(sic)* placuit mici bone pacis uolumtas numlo quoque gentes inperio nec suademtis artigulo neque pars quod est fraudes ingenio set pronto animo et integroque consilio ut facere uobis gutiere tructesimdizi et coniumgie uestre ermentro sicut et facio uobis cartula donationi et conceptionis simul et firmitatis de uilas meas proprias quos auco inter auc et catauo et uocitant illa teroso et aue iacemtia in loco predicto inter uerazini et regaulfi et amorim alphe montis lanutus prope litore maris teritorio portugalemse. et alia inter aue et labrugia nominata uila plana et aue iacemtia inter mirazi et moreirola et de alia parte mola de olibas alphe montis castro boue territorio labremse et portugal in litore maris. et abuimus ipsas erditates de subseptionem auiorum nostrorum tructesimdus et gumtilli et paremtum nostrorum galimdus et uistregia. damus uobis ipsas uillas iam supra nominatas pro uestro seruitio que nobis est placiuile. et damus uobis illas per suos terminos uigus et lozis antigus cum quantum in se obtinemt et a prestitum ominis est damus atque concedimus uobis ila firmiter ut ualeat inuemtio sicut et uimditio in ipsas uillas mea rationem ad integro sibe in casas in plantatus in intresigus domorum siue in eglesias quantum nostra ueritas est et uos perexquisiere et auimdigare potueritis in dei nomine liuera aucatis potestatem uos et omnis posteritas uestras iuri quietum temporibus segulorum perpetum uimdicetis et pro confirmandum cartula firmitatis acepemus de uos una uaca uitulata tanto nobis bene conplagui. Ita ut de odie die tempore sit ipsas uilas de iuri nostro abrasa et in uestro dominio traditas et confirmatas et siquis aliquis omo uenerit uel uenerimus contra ac kartula firmitatis inrumpere uel frangere quesierit parie ipsas uillas duplatas uel quamtum ad uos fuerit melioratas et uobis perpetim auituro. facta cartula donationis et firmitatis notum diem quod erit x° kalendas Decembris. Era LXXI^a^ super millesima. uistregia prolis galindus et uistregia in anc kartula firmitatis manus mea confirm+.

qui presems fuerunt —Uermudus et ibeniegas conf. —auomari didazi test. —Oliti naustizi test.
onorigus presbiter test. —gumtigio test. —froilla guimiriz test.
Odorius ordoniz conf. + —Menendus odariz conf. + —gumdisalbus cresconiz test.
Pellagius presbiter quos uiui et test. sum —Froila presbiter quos uiui et test. sumus.
didagus menemdizi test. —fromarigus test. —didagu romariquizi test.
Erus indignus quasi presbiter notuit.

CCLXXXII

Pactum venditionis partis quorundam bonorum in pagis de Pigeiros *et* de Torno. *Ex codice, qui titulum* Tombo de S. Simão da Junqueira, Livro III, *prae se fert, hausimus, cùm non aliud exemplar nobis cognitum supersit.*

1033

In Dei nomine. Ego Sando Vitimiri plaguit mizi bone pazis, et volumtas, et nulus quoque gentis inperio, nec suadentis artigulo nec pertimeixentis metuun set propia mea voluntate, ut fazeremus vobis Suario Pelagizi, et conjugia vestra Eilan kartula vendizionis sigut et fazio de omnea mea eredidade, quanta que aveo in Villa Peijarios, et in Torno, quarta integra, de quanta abuerunt meos parentes in ipsas Villas nominadas Peijarios, et Torno tan de meo Pater Vitemiro quan de mea Mater Dordia extra illa larea de Agro malo, que mizi deo Rodorigu Brandilazi pro ila ratione de ila, et mea razione de ipsa larea de Agro malo ila damus vobis ipsa quarta de quanto ibi abui meo Pater, et mea Mater, in kasas, in domos, pomares, figules, et amexenales, sautis, terras rubtas, vel inbarvaras, petras moviles, vel inmoviles montes fontes, pascuis padulibus exidum, retresu, vel quanto prestidum ominis est per suis terminis, et loziis antiquos ubique illa podueridis invenire, con cuntis prestationibus suis. Et asebimus de vos prezio in viginti modios in prezio quare nobis bene conplagui, et de prezio abut vos non remansit in devido, ida ut de odie die vel tempore siat ipsa eredide de juri nostro abraso et in vestro jure tradida, vel confirmada, et de omnis progenies vestre. Et si aliquis omo venerit, vel venerimus contra ac kartula inrumpendo, et vos in juzio devendigare non podueritis in voze nostra, aut nos post parte vestra, pariemus vobis ipsa eredide du-

Digitized by Google

bla, vel quanto ad vos fueri meliorada et et vobis perpedin avidura. Facta kartula venditionis nodum die, quod erit pridie Nonas Dezember era milesima septuagesima prima. Sando in anc kartula manu mea rovora+vi. Odorio testes, Patre bono testes. Qui viderunt Gondesendo testes, Froila Pelagisi testes, Alzumo testes, Davi testes, Cidi testes, Vimasedo testes, Sonimiro notuit, et confirmo.

CCLXXXIII

Descripsimus ex Livro Preto *Conimbricensis Sedis.*

1054

Platitum de habitatione monasterii de rocas

Froila presbiter uermudus presbiter uobis tudeildo abbati et fratribus uestris placitum facimus uobis pro scriptura firmitatis quod erit IIIº idus februarii Era LXXªIIª superacta millesima. tale placitum facimus uobis ut habitemus post parte uestra in monasterium rogas et faciamus uobis directam ueritatem et non faciamus uobis ibi supposita mala nec extraniaturam sed in ueritate permaneamus in uestra fraternitate post uestra parte et de fratribus de uaccariza. et si minime fecerimus et isto placito exierimus quomodo pariemus post parte que uestra c solidos et remaneat casa sana in iure uestro et casa et monasterium quantum de manibus uestris accepimus. Froila presbiter Vermudus presbiter in hoc placito manus nostras ++. Et ego tudeildus abbas et fratribus meis si uobis illum monasterium tollerimus de uestro iure in uestra uita sine uestra culpa quam uideat concilium que pariamus post parte uestra alios c soldos. Tudeildus abbas et fratribus meis manus meas ++. Mauran frater. Fromarigus frater. Ansemondus presbiter. Randulfus presbiter. Sandinus gundisaluiz. Toderedo citaz. Scientiam facimus pro ad diem sancti iohannis adimpleamus placitum. Froila presbiter et Veremudus presbiter.

CCLXXXIV

Pactum permutationis bonorum quorumdam in villis de Pigeiros *et* de Viariz *pro aliis bonis in eisdem villis. Textum, multis mendis quidem foedatum, sumpsimus ex codice, saeculo XVIII descripto, qui titulum* Tombo de S. Simão da Junqueira Livro III *prae se fert, aliud etenim exemplar nobis non superest.*

1054

In Dei nomine. Brandila Vitemirizi plaguit mizi bona pazis, et voluntas, ut fazeremus vobis Suario Pelagizi, et conjungia vestra Eilon kartula contramudationis de eredidade mea propria, que haveo in Villa Pegiarios subtus kastro piloso terridorio Portugalensis discurrente rivulo Alister inter Ave et kadavo in llodo predicto quarta integra de eredidade de Patre meo Vitimiro Sizilazi, et Mater mea Gorda ubique illa podueridis invenire, in Villa Pejarios, et in Viarizi contis prestationibus in se obtine in cazas, domos con terminiz e cis suis tam rubtas, vel inbarbaras arvores fructuosas, vel infructuosas mazanarias figele ameixenale, Castineales, pesegales pascuis padulibus montes, fontes, aguas curriles vel incurriles fontis agualas resigus molinare, ex regressum vel quantum aprestidum ominis est in ipsarum villas nominadas per suis terminis, et losis antiguos, et azepimus de vos proinde raziorie de adefensa via integra de eredidade de Gonderedo sui deraquam com de guadillo in Vila Pelagiarios, et inviarizi, et in Pejarios illa rurusidis et de meo Bater Vitimiro de illa egua que venie de Jalado usque illa petra nadiva que esta super illa kasa de Cidi Gonderevi et de ipsas suras usque in rio. tanto mihi, et vobis bene complagui ida ut de odie die, vel tempore sedea de juri nostro abrasa ipso que vobis inkartamus, et in juri vestro tradida vel confirmada, et de omnis posteridas vestra juri quiedo vindize. Et si aliquis omo veneri vel venerimus contra hanc kartula inrumpendo, ut vos in juditio devindigare non podueridis in voze nostra aut nos post parte vestra que vos pariemus illa dublada vel quanto ad vos fueri meliorada, et vobis pro et dinuvidura. Facta kartula contramudationis nodum die quo erit decimo sexto kalendas Abril era milesima septuagesima secunda. Bradila in anc kartula manu mea rovor+o. Et ipsa eredidade de Adefonso deo illa Suario Galindizi ad Suario Pelagizi, et pres illa sua Galindizi ad sua filla de adero pro duos cavalos que trove de illos natondo de docentos solidos, et de experiran pro sua culpa quos viderunt Cidi Presbiter, Alzamoter Patre Bono testes.

Digitized by Google

CCLXXXV

Nobilis mulier Xemena filio nuruique donat praedia quae in villis de Pigeiros *et* de Touguinha *possidebat. Textum, mendorum haud expertem, sumpsimus ex unico nobis cognito exemplari, in* Tombo de S. Simão da Junqueira Livro II *exarato.*

1034

In Domino Deo eterne salude amen. Ego Comidessa Domna Xemena Ploriz Fredenado et Geloira ad vobis Fili meo Suario Pelagizi et conjugia mea Eilan. Magnum est enim tidulo donationis in quod nemo podeest actum largiaris inrumpere nec foris leys proizere, set quidquid donetur, vel ofertur nullo modo inrumpatur, sicut unc facto nostrum in cuntibus rovore plena aveo firmidade, et ob ut inde Ego jan supra nomina Xemena plaguit mizi bone pazis, et voluntas ut faceremus vobis supra jan dictos Suario, et Eilan kartula donationis per escriptura firmidatis de heredidade mea propria que aveo in Villa Pejarios sive in termino de Tauginia, comodo et de Pejarios de Porto de Muillani ad susu per lagua condodisare pro ad Pejarios usque in alister et de foso fontano dede Muilan usque insulsido quomodo vai in direto Muilan per illo monte pro ad illo termino que demus ad Aloiturau Panizi; deinde ad suso damus vobis ibi de quanto ibiden aveo ubique illa podueridis invenire in kasas, in pomares, salti amexinare figarera arvores fructuosas vel infructuosas terras rubtas vel inbarvaras petras moviles vel infictiles augaz cursiles vel incursiles fontis aquarum vel sesigas molinarum pascuis paludibus montes fontes exidun, regressum, vel quanto a prestidum ominis est per suos terminos et loziis antiguos; tera illa laredevi Temiro Donizi que ei demus, illa alia vobis conzedo comodo vobis delimidavimus pro que es moumido et pro alia gias bonas que mizi fezestes et servizio bono, que nobis bene complaguit valeat donatio sigut vendizio ida ut de odie die vel tempore sedea ipsa eredidade de juri meo abrasa et de ominis posteridas mea, et in vestro jure tradida et confirmada con cuntis prestationibus suis, et de omnis progenie vestre et vobis propedin avidura. Facta kartula donationis, vel escriptura firmidadis nodu die quod est nono kalendas Abriles era milesima septuagesima secunda et siquis tamen quod fieri non credidis aliquis omo veneri vel venerimus contra anc kartula inrupendo que vos in judizio deuindigare non podueridis in vose nostra aut nos pos parte vestra pariemus vobis ipsa eredidade dublada vel quanto ad vos fueri meliorada. Comidessa Donna Xemena in anc kartula manu mea + rovoravi. Qui videru Pelagio Nunizi. Petro kalifazi. Ero presbyter. Cidi Duildiz testis. Froila testis. Daildo testis. Ersurio testis. Arzimiro testis. Cidi Pelagiz. Sonimiro notuit confirmo ipsum.

CCLXXXVI

Vitemirus Donizi uxorque tradunt Suario Pelagizi bona immobilia quae in villa de Pigeiros *possidebant pro debito cujusdam Sonimiri cui satisdatores erant. Exemplar, negligenter quidem vel inscite descriptum in codice* Tombo de S. Simão da Junqueira Livro IV, *nobis, non aliud invenientibus, textum suppeditavit.*

1034

In Dei nomine. Ego Vitemiro Donizi, et uxori mea Vistregia conomento Madre, plaguit nobis bone pazis, et voluntas, nunlis quoque genti inperio nec suadentis artigulo, nec pertimexientis medun set propia nostra voluntade, ut fazeremus vobis Suario Pelagizi, et conjungia vestra Eiloni kartula confirmatationis per escriptura firmidadis, de eredidade nostra propia, que avemus in Villa Pejarios, subtus kastro Piloso, teridorio portugalensi, discurente rivolo Alister inter Ave, et Ca*d*avo in illo predicto illa larea de illa Agra de Pejarios comodo illa conparavi de Donana Exemena con sa plantado, et illa larea de tras illa mea kasa como se leva de illa quintana de Gonderedo Zonis, et avit in directo con illo kasal de Luzido usque illo monte, et de illa incruziliada comodo avit illa via ante illa porta de illo kasal de Danila, et ex Pero ad kasa de Aloitu Poldro, et torna toma pro ad Eglesia ubi intra nambas illas vias anbas proas com Salvador usque illo monte. Damus vo*bis* de ipso quod conclusimus nostra razione quanto ibi avemus con cuntis prestationibus in se obtine, kasas, pazanarias, figales, persegare, ameixenales kartiniares, quanto a prestidum ominis est, damus ipso, quod super resona pro illos quingentos solidos de illa fidiaduria, que me fidiavi Sonimiro, et kalomiaster illo proinde et conzedimus vobis ipsa eredidade proinde et sakamus et nos et ipse Sonimiro de alima, et de ipsa fidiaduria que vobis exedimus. tanto nobis bene conplaguit : ida ut de odie die vel tempore sedea de juri nostro abraso et in vestro jure tradida, vel confirmade, et de omnis posteri-

Digitized by Google

das vestras juri quiedo vindize comodo vobis delimidavimus, et coranter tiru sinauimus. Et siquis tamen quod fieri non credidis aliquis omo veneri vel venerimus contra anc kartula inrumpendo, que vos in judizio devindigare non podueridis in voze nostra aut nos post parte vestra comodo pariemus vobis ipso, que in karta reso dublado, vel quanto ad vos fuerit meliora*tum*, et vobis perpedin avidura. Facta kartula confirmationis nodum die, quo est octavo kalendas Abrile, era milesima septuagesima secunda. Vitimiro Donizi, et Vistregia in anc kartula manus nostras. Et ipsa larea, que deo Vitimiro ad Cidi da proinde alia in ad Cidi, et ipsa a Don Suare, et Nega Cidi quia non ave inde karta Cidi. Vitemiro in anc kartula manus meas +. Qui viderunt Fromarigu testes Leoverigu testes Cidi testes Luzido testes Vermudo testes Menderigu testes Sisnando testes Alazamo testes Sonimiro notarius confirmo.

CCLXXXVII

Descripsimus ex Livro Preto *Conimbricensis Sedis.*

1034

Testamentum de leoueriz quod dedit didacus laidiz

Dominis inuictissimis ac triumphatoribus gloriosissimorum martirum ob honorem sancti saluatoris et martires suos acisterium cuius baselica sita et fundata est in uilla que nuncupant leza suburbium portugal. Ego indigno et exiguo seruo dei didacus daildiz diue memorie testo et concedo ad ipsum locum sanctum et uobis tudeildo abbati et fratribus uestris qui ibi habitantes fuerint et uiam monasticam et fraternitatem tenuerint testo et concedo de uilla mea nominata quam nuncupant leoueriz secundum illam obtinui de abolenga mea quomodo discurre per illam carrariam antiquam que uadit pro ad illum pontem petrinum et de alia parte diuidit cum geilanes pro illo arroio quod intrat in leza et de ipsa hereditate testamus ad ipsum acisterium sam *(sic)* supratаxata VII[a] portione integra pro remedio anime mee ut sit michi antequam merces copiosa et ueniam peccatis meis ipsa hereditate in montes fontes in casas sauto rouoreda pascuis paludibus terras ruptas uel barbaras petras mobiles uel inmobiles aquis cum aductibus suis aquis aquarum sesigas molinarum exitum montium accessu uel recessu siue et omnia quantum ad prestitum hominis est et ibi potueritis inuenire liuera in dei nomine habeatis potestatem. Damus atque concedimus pro remedio anime mee ut sit tolerantia in fratres et monachis ibidem persistentes. Siquis tamen quod fieri minime credimus aliquis homo homine ad irrumpendum uenerit uel uenerimus factum nostrum siue propinquis siue extraneis In primis fiat excommunicatus et a corpore et sanguine domini nostri ihesu christi sit segregatus et cum iuda traditore domini habeat participium in eterna dampnatione et insuper componat ipsum quod in testamento resonat duplato uel triplato et uobis perpetim habituro. et ad cartam confirmandam accepimus de uobis unam uaccam pregnatam. et hoc factum nostrum in cunctis obtineat firmitatis roborem. Facta series testamenti XII kalendas augusti. Era LXX[a]II[a] super millesima. Didacus in hac serie testamenti manu mea roboraui + et confirmaui.

Hi sunt testes. Gonderedo test. —Gudinus test. —Fafila test. —Godinus test.
Romanus test. —Atam test. —Saroi test. —Alius gonderedo test.
Desterigus test. —Sisnandus test. —Cidi test. —Ihoannes notuit.

CCLXXXVIII

Descripsimus ex Livro Preto *Conimbricensis Sedis.*

1035

Intentio pro hereditate de paramios

Ambiguum quippe non est sed plerisque manet notissimum eo quod ego habui teloni intentionem cum donno et heredibus suis pro sagione gundesindo in presentia domni oseredi super hereditate de paramio et per suas heredi scripturas et per sua ueritate uendigaui tellon ipsam hereditatem et dedi inde medietatem de ipsa hereditate ad domnum oseredum pro que ei adjuuaui in sua ueritate et quando ueni ipse telon ad obitum suum mandauit. filios suos ut dedissent ipsam hereditatem ad cimiterium sancti saluatoris que est fundata in uilla quam uocitant

Digitized by Google

leza pro remedio anime sue sicut illa uendigaui per testes et iuramentum. Obinde ego nos filius telloni prenominatus gotina ueremudus zalama tanioi et patruina placuit nobis sub aminiculo dei trinitas indiuisa sicut dixit dominus —Audi israel dominus deus tuus unus est— Offero crucis eius apensionis ultroneo uoto ego seruus seruorum dei telom et filius eius quorum nomina superius taxata sunt uobis togeildo abbati uel fratribus uel monachis qui sub norma regule in ipso cimiterio perdurantes fuerint. Damus atque concedimus ipsam hereditatem cum cunctis prestationibus suis et adicimus in hoc testamentum nostram rationem in illa piscaria que est in durio quam uocitant cauno inter uillar et laurdello. Habeatis firmiter et iudicetis euo perhempni. Vt siquis aliquis homo uenerit uel uenerimus contra hanc cartam testamenti infringere uel inmodice temptauerit pariet quantum de hoc testamento abstulerit de quadruplum et uobis perpetim habiturum. Facta cartula series testamenti sub die quod erit VII° kalendas marcii: Era LXX^{a}III^{a} post peracta millesima. Nos prenominati gotina et uermudus et zalama et tanoi et patruina in hac cartula testamenti manus nostras roborauimus ++++. Qui ibidem presentes fuerunt. Menendus ederoniz conf. Rodericus arias. Anderias presbiter. Sandinus presbiter. Arias presbiter. Ansemondus notuit.

CCLXXXIX

Pactum venditionis dimidii praedii cujusdam in villa de Rial *siti. Deprompsimus ex* Livro Preto *Conimbricensis Sedis.*

1055

Carta uenditionis

In dei nomine. ego teodilli una cum filiis meis romarigu presbitero et goda placuit nobis asto animo et prona mente et propria nostra uoluntate non pertimescentis metum nec suadentis articulo sed propria nobis accessit uoluntas ut faceremus sicut et facimus uobis domno falaf cartula uendicionis de hereditate nostra propria que habemus in uilla rial subtus alpe mons custodias discurrente ribulo leza territorium portugalense uendimus uobis medietate integra de omnem mea hereditate quanta habemus parentela sic eciam et de comparatela sicut illa obtinuit cum uiro meo canaue ubi illa potueritis inuenire qum quanto in se obtinet et ad prestitum ominis est in casas in domus et exitus ad mons uel regressus ad domus per suis antiquitis terminis et accepimus de uos precio que nobis bene complacuit III peles aninias et I^{a} conelia ipso nobis bene complacuit uos dedistis et nos presentes accepimus et de ipso precio apud uos nil remansit in debito. Ita ut de hodie et tempore sit ipsa hereditate de iuri abrasa et in uestro dominio sit tradita et confirmata quomodo illa uobis delimiauimus et coram testibus asignauimus. Habeatis uos illa firmiter et omnis posteritas uestra ad cuius heredita fuerit de manus nostras. Siquis tamen quod fieri non creditis aliquis homo uenerit uel uenerimus ad irrumpendum contra hanc cartula uendicionis que nos in iudicio deuendicare non potuerimus aut noluerimus post parte uestra aud uos in uoce nostra habeatis licencia adprehendere de nos quanto in carta resonat duplato et quanto ibi fuerit meliorato et uos perpetim habitura. Facta uendicionis carta die erit V kalendas aprilis. Era LXXIII^{a} superhacta millesima. nos nominatus teodilli et filiis meis romarigu presbitero et goda in hanc cartula uendicionis manus nostras roboramus ++.

Qui presentes fuerunt. Gutino quod uidit —Saron test. —Vermudus saroniz test.

Quandila quos uidit —Tueildus abba conf. —Quetenando test. —Egas saroniz test.

Aluitu test. —Didacus saraniz —Ansemondus notuit.

Digitized by Google

CCLXXXX

Hujus donationis textum e Livro Preto *Conimbricensis Sedis descripsimus, lectionesque varias ex alio exemplari in eodem codice inserto sumpsimus.*

1036

·Testamentum unius domus que est in penacoua in qua ecclesia sancti petri est constituta·

In nomine domini nostri ihesu christi illuminator omnium reparator emanuel qui dixisti de tenebris lumen splendescere ad illuminationem claritatis tue et qui post uite[1] eximie[1] tempora[1] paras opera et qui pollicitu[2] esse dixisti[3] uel domini parcere[4]. Ego domna[5] famula tua natalia una[6] pariter[6] cum[6] filia mea palmella[7] nomine[7] placuit nobis in tuo amore christe et in[8] tuo[8] timore ut hereditatem[9] nostram[9] in domo domini offeramus[10] pro remedio animarum nostrarum. Et nos ipsas[11] qui pollicito adimplemus domino deo uota[12] in[12] nomine patris et filii et spiritus sancti amen et[13] apostolis almis uirginibus sacris sancti martini episcopi et sanctorum apostolorum petri et pauli et quorum inter eos uocabulum[14] tenet[14] sancti uincenti leuita[15] cum esse dinoscitur in uilla uaccariza subtus alpe mons buzacco secus amnem[16] mondeci[16] territorio colimbriense. adicimus ibidem domino[17] ad ipsius sacrosanctum et uenerabile[18] templum dei testamentum facimus de omni facultate[19] nostra[19] quanta[19] habemus[19] et augmentare potuerimus[20] casas[20] cum[20] omni[20] illorum[20] perfia que[21] ad prestitum hominis est et per illas uillas omnia cuncta nostra herentia in terras ruptas uel inruptas pascuis paludibus[22] pumares figares uineas uel omne[23] genus[23] pomiferum[23] et aquas aquarum et sessicas[24] molinarum siue[25] in[25] estate[25] siue in etate pluuie siue exitus ad montes uel regressus ad domum per antiquos terminos sicut illa[26] habuimus[26] in uita nostra. Ideo[27] adicimus ibidem nostram casam que est in medio de ipso castello nominato pennacoua et ad construendum in ea ecclesiam in honore sancti petri et pauli apostolorum et sancti tome apostoli ut similiter deseruiat ad ipsum locum sanctum nominatum sancti uincenti leuite que est fundata in eius nomine cenobio uaccariza ad presbiteros et ad fratres qui ibi morantes fuerint et uitam sanctam deduxerint habeant et possideant eam tam in uita nostra quam post obitum nostrum et uobis abbati domno florite iudicetis hoc meum testamentum sicut uolueritis una cum fratribus uestris in uita uestra in dei nomine habeatis potestatem quam inde facere uolueritis[27]. Ita uno[28] moneo ut nemo presumat[29] in alia parte transferre aut[30] uendere aut[31] donare uel[32] testare[32] sed in hoc loco predicto semper[33] deseruire[34]. Et si aliquis homo tam[35] de[35] propinquis quam[36] de[36] extraneis[36] tam[36] de[36] personis[36] inferioribus[36] quam[36] maioribus[36] qui hoc factum nostrum irrumpere uoluerit[37] ueniat super eum[38] irruptio[38] celestis et uorax inferni et[39] cum[39] iuda[39] traditore[39] habeat[39] participium[39] in[39] eterna[39] dampnatione[39] et insuper dampna[40] secularia[40] pariet post parte ipsius monasterii quantum ausus fuerit inquietare septuplum[41]. et post parte potestate[42] qui illam terram imperauerit aliud tantum. Facta series testamenti VIII[43] kalendas marcias. Era millesima LXX^{a}IIII.^{a} Ego natalia et filia mea palmela in hac serie testamenti quem[44] ex[44] uoto[44] nostro[44] proprio[44] facere[44] procurauimus[44] manus nostras[45] roborauimus[45] ++.

Qui presentes fuerunt. Lobon test. —Arias test. —Zacoi iben bellite[46] test. —Ivbelin[47] test. —Abdela[48] argeriquiz[48] test.[48] —Froila[48] manualdiz[48] test.[48] —Zacoi[48] iben[48] zacoi[48] test.[48] —Manila test.

·· **Testamentum de casa qua testata est natalia et filia eius**

1 uicem eximio tempore
2 pollicitum
3 dixisti seruum aut ancillam.
4 parare.
5 domne
6 et
7 nomine palmela
8 *deest*
9 hereditas nostra
10 offerimus
11 ipsi
12 uotum. In
13 *deest*
14 principatum tenent
15 leuite
16 amnis mondeco
17 domine
18 uenerabilem
19 re facultatem meam quantam habuimus
20 potuimus nostra casa in illo castello cum sua
21 cum quanto
22 padulibus
23 omnia genera pomifera
24 sessigas
25 sic in state
26 illam obtinuimus
27 et quos domno et pater florite abba et presbiter et frater contrata cenobio uaccariza sub ea uidelicet ratione seruata ut in uita nostra obiurgetis et post obitum uero nostrum quicquid exinde agere uel facere uoluerimus libera in dei nomine habeatis potestate.
28 unum
29 presumere
30 *deest*
31 uel
32 *deest*
33 *deest*
34 seruire. Et ita eos tamen discusse firmiter state ut illorum hereditas fiat potestate.
35 *deest*
36 nostris iermanis suprinis filiis uel neptis
37 noluerit uel uenire temptauerint
38 eos ira dei et rumfeam
39 baratri
40 *deest*
41 septuplum pariet
42 potestati
43 nodum die quod erit VIII
44 *desunt*
45 meas conf.
46 belite
47 Iubelin
48 *desunt*

Digitized by Google

Valiti test. —Manoi[49] test.[49] —Anagildo[49] estelliz[49] test.[49] —Zaccaria[50] test. —Frestes[51] test. —Vermudus[52] presbiter[52] conf.[52] —Ego[52] episcopus[52] confirmo[52] et[52] diuina[52] dei[52] gratia[52] sanctificaui[52] —Frogiulfus[52] presbiter[52] conf.[52]

49 *desunt*
50 Zaccarias.
51 Fortes
52 *desunt*

CCLXXXXI

Ex Livro de D. Mummadona, *sic dicto, sumpsimus.*

1036

Carta de morteira hereditate ubi dicent campos

In dei nomine. Ego ermegoto cognomento goti et filios meos et generos nominibus fafila et uxori mee trastalo cognomento domna gonta et uxori mee matre bona citi et uxori mee tructilli uiliamiri audino stephano et uxori mee ermegoto et germana mea ermesinda a tibi christoforus uiliamiri in domino deo eternam salutem amen. Ideo placuit nobis per bona pacis uolumptas ut faceremus uobis cartula uenditionis et firmitatis ut faceremus de agro nostro propria que habemus in villa mortaria ubi modo dicent campos subtus mons latito territorio bracarense. leuat se ipse agro de termino de agro de petro et uadit in directo per succo de soror ilduara et fere in illa cabezana trans illa canbiancia et torna per succo de petro in directo et fere in illa carraria de agro de petro unde primiter incoabimus. ipso agro que conclusimus ab integro uobis illo concedo cum sua aqua de aqua leuita que ipso agro inrigat. et accepimus de uos pretio in offertione illos lenzos de sarbilanes que nobis lexatis in que illo mandamento tenueritis ipsum nobis bene complacuit et de pretio apud uos nichil remansit in debito. Habeatis eam firmiter iure perhemni uos et omnis posteritas uestra uel eum relinquere uolueritis liberam in dei nomine habeatis potestatem. Siquis tamen quod fieri non credimus aliquis homo uenerit uel uenerimus contra hanc cartula ad inrumpendum que nos in iuditio diuindicare non potuerimus aut uos in uoci nostre tunc habeatis licitum apprehendere nos ipsum que in carta resonat duplatum uel triplatum uel quantum ad uobis fuerit melioratum. Facta cartula uenditionis et firmitatis notum die quod erit VII° kalendas martii. Era M.ª LXX.ª III.ª Nos superius nominati in hac cartula uendicionis et firmitatis manus nostras ro+s. Qui presentes fuerunt Arabedo test. Citi didaz test. Honorico frolaz test. Fagildo ramiriz test. Christoforus uiliamiriz notuit.

CCLXXXXII

Pactum venditionis praedii cujusdam in villa Gazim dicta. Ex codice, qui titulum Tombo de S. Simão da Junqueira Livro III *prae se fert, decerpsimus.*

1036

In Dei nomine. Ego Matre Bona Ermildizi una con filia mea Matre Tedonizi plaguit nobis bona pazis, et voluntas nulius quoque gentis inperio nec suadentis artigulo nec pertimeixentis medum set probia mea voluntade ut fazeremus vobis Tedon Pelagizi uxori vestra Vrimia Suarizi sigut et fazimus vobis kartula venditio de eredidade nostra probia que avemus in Villa Gazim subtus Zividad Bogonti terridorio Portugalensis discurrente rivolos inter Ave, et Alister : damus vobis in ipsas Villa omnia mea eredidade quanta ibi nos compode inter nostros iredes ubique illa podueridis invenire tan de parentela quan et de nostras comparationes; et azebi de vos Ego Matre Bona tres quarteiros de milio tanto mizi bene complaguit. et Ego Matre Tedonizi dau ad vobis illa mea erediade integra con quantis prestationibus in se obtinet quanto a prestidun ominis est posque soltaster me por prendere bonos per manu de enego. conzedo vobis illa vel quezione, inda ut de odie die vel tempore sedeat ipsas eredidades de juri nostro abrasas et de omnis posteridas nostras, et in juri vestro tradida, et de omni posteridas nostras juri quiedo vindize usque in perpetum vindizedis. Et siquis tamen quod fieri minime non credidis aliquis omo veneri, vel venerimus contra anc karta inrumpendo que vos in judizio vindigare non podueridis in voze nostra aut nos post parte vestra comodo pariemus vobis ipsa eredade dublada vel quantum ad vos fueri meliorada, et vobis

Digitized by Google

perpedin avidura. Facta kartula venditionis in die quod erit sexto idus Magii era milesima septuagesima quarta. Matre Bona, et Matre Tedonizi in anc kartula manu nostra ro++boramus. Qui viderunt Pelagio testes, Treita testes, Cidi testes, Froila testes, Gontino testes, Petro testes, Sonimiro notuit et confirmo.

CCLXXXXIII

Pactum venditionis fundi in villa Gazim siti. Ex codice, qui titulum Tombo de S. Simão da Junqueira Livro III *prae se fert, descripsimus.*

1037

In Dei nomine. Ego Gunisalbo Sezemondisi, et uxor sua Madre Bona in Domino Deo eterna salude amen. Ideo plaguit mizi pro bona pacis voluntas nulis quoque gentis inperio, nec suadentis artigulo nec pertimexentis medum set propria mici acesi volumtas, ut vinderemus vobis Osoredo Pelagizi, et uxor vestra Ledegundia sigud et vendimus eredidade nostra propria, que abemus in Villa Gazim. et abemus ila de parente nostro Resemondo Gondezindizi, et tenuimus ila de vestro Abolo Don Rodorigu in suo prole : damus vobis ila, atque concedimus per ubi ila podueridis invenire in montes, in fontes in kasas in pomares, in figales, in kastinasi, que petras moviles vel inmoviles, exidus montium vel regresum, aquis aquarum, vel sesegas molinari. damus vobis atque concedimus. et acebimus de vos decem modios in precio tantum nobis bene complaguit, ida ut de odie die vel tempore sia de jori nostro abrasa, et in vestro dominio sia tradida aque confirmada; abeadis vos, et omnis posteridas vestra juri pereniter. Et si aliquis omo veneri, vel venerimus contra anc kartula inrumpendum que, et in jodicio non podueridis divindigare nec ea vos in voce nostra post parte vestra quomodo pariemus vobis ila doblada, et quantum a vos fueri meliorada, et vobis perpetim abidura. Facta kartula vendicionis octavo idus Februarii era milesima septuagesima quinta. Gunisalbo, et Madre Bona in anc kartula venditionis manu nostras ro++boramus. Qui presentes fuerunt Pelagio Odorisi quos vidi. Froila testis, Joanne testis, Pelagio Dalidizi testis, Suario noduit.

CCLXXXXIV

Ex Livro Preto *Conimbricensis Sedis sumpsimus.*

1037

Carta uenditionis de hereditate gundiuadi

In dei nomine. Ego exemena prolix fredenandi una cum filia mea nomine domna maior placuit nobis asto animo et prona mente et propria nostra uoluntate non pertimescentis metum nec suadente articulo sed propria nobis accessit uoluntas ut faceremus tibi falaph sicut et facimus cartulam uenditionis de hereditate nostra propria que habemus in uilla gundiuadi et in uilla rial subtus alpe mons custodias discurrente riuulo leza territorio portugalense. et habuimus illam hereditatem de parte de nostra ancilla nomine gutina filia martino et fuit ipsa ancilla de susceptione parentum meorum et euenit michi in portione inter meos fratres. Damus uobis suam hereditatem integram per ipsas uillas nominatas cum quantum ipse obtinet uel ad prestitum hominis est ubi illam potueritis inuenire per suis locis et antiquis terminis et accepimus de uobis precium aderato et nominato I^{a} pellis aninia integra et alia media qua ipse nobis bene complacuit. uos dedistis et nos presentes accepimus et de ipso precio apud uos nichil remansit in debito. Habeatis uos illam firmiter et omnis posteritas uestra aut cuius tradita fuerit de manibus uestris. ita ut de hodie die et tempore fiat ipsa hereditas de iure nostro abrasa et in iuri uestro dominio fiat tradita et confirmata. Siquis tamen quod fieri non credimus aliquis homo uenerit uel uenerimus aut nos aut propinquis nostris aut extraneis ad irrumpendum contra hanc cartulam uenditionis que nos in iudicio deuendigare non potuerimus post parte uestra aut uos in uoce nostra habeatis licentiam apprehendere de nobis quantum in cartula resonat duplatum uel quantum a uobis fuerit meliorata et uos perpetim habiturum. Facta cartula uenditionis die erit VI kalendas marcii. Era LXX^{a} V^{a} superacta millesima. Exemena filia fredenandi et ieluira una cum genita mea in hac cartula uenditionis manus nostras roboramus ++.

Digitized by Google

Qui presentes fuerunt. Sarrazina domna conf. —Vermudus fredenandiz test. —Didacus soariz conf. —Pelagius nunnezi conf. —Adefonsus egarediz conf.

Petrus iben falifa quos vidi —Petrus fromarigiz quos vidi —Quetenando quos vidi —Frater froila quos vidi. Frater rodericus quos vidi —Ansemondvs Notvit.

CCLXXXXV

Descripsimus ex Livro Preto *Conimbricensis Sedis. Accedunt lectiones variae ex alio exemplari in eodem codice invento desumptae.*

1037

·Carta uenditionis de hereditate de rial·

In dei nomine. Ego comite gundisaluo filius froila et uxori mee ermesenda filia fredenandu[1] et ieloira[2] Placuit nobis asto animo et prona mente[3] et[3] propria[3] uoluntate[3] non pertimescentis metum nec suadentis articulo sed propria nobis accessit uoluntas ut faceremus tibi halaf carta[4] uendicionis sicut et facimus[5] de hereditate nostra propria que habemus in uilla rrial subtus alpe mons custodias discurrente ribulo leza territorium[6] portugalense et habuimus illa hereditate de parte nostro seruo nomine[7] godesteo filius leodemaro et dolcina et euenit[8] nobis in porcione[9] ipso seruo et sua hereditate inter meos germanos uel heredes[10] et fuit ipse godesteo criazom de pater meus domno meo[11] fredenando et de mater nostra domna geluira[12]. Vendimus tibi quarta[13] integra de hereditate dolodemaro[14] et de dolcina qui fuerunt parentes de ipso godesteo ubi illa potueritis inuenire per ipsa uilla cum quantum in se obtinet uel ad prestitum ominis est cum suo exitum ad monte uel regressum ad domum siue in ribulo siue ubique potueritis inuenire per ubi tibi delimitauimus[15] et coram testibus adsignauimus. et accepimus de te[16] precio aderato et nominato 1ª addorra[17] siricea collore[18] uiride[18] et 1ª scala[19] argentea[19] IIas pelles annias[20] quia ipso[21] nobis bene conplacuit tu dedisti et nos presentes[22] accepimus et de precio apud te nil remansit in debito[23] ut[23] hodie die et tempore seiat ipsa hereditate de iuri[24] nostro[24] abrasa et in[25] uestro[25] dominio seiat[26] tradita et confirmata. Habeas[27] firmiter et omnis posteritas tua aud[28] cuius tradita fuerit de manus[29] tuas[29]. Siquis tamen quod[30] fieri minime creditis[31] aliquis homo uenerit uel uenerimus an[32] nos aut proprinquis nostris uel extraneis ad inrumpendum contra hanc carta uendicionis que nos in iudicio deuendigare[33] non potuerimus post[34] parte tua aut tu in uoce[35] nostra habeas licenciam[36] adprehendere[36] de nos quod in hac[37] carta[37] resonat trippata[38] post tua parte et quantum ibi[39] fuerit meliorata[40] et tu perpetim habitura[41]. Facta carta uendicionis die erit pridie idus marcii. Era LXXªVª superhacta millesima. comite gundisaluo et uxori mea[42] ermesenda domna in hac[43] carta[43] uendicionis manus meas[44] roboro++[44].

Qui presentes[45] fuerunt[45] Tueidus[45] abba conf. —Petrus conf. —Ammor conf. —Donadeo presbiter —Canabe[46] godesteu[46] conf. —Placidio conf.

Romarigu[47] presbiter[47] —Saron[48] test. —Victenando leodemarizi[49] —Electus presbitero[50] —Suarius[51] louegildizi[51] diaguno[51].

·· Carta uenditionis

1 fredenando
2 eluira.
3. nostra uoluntate et propria mente
4 kartula
5 fecimus
6 territorio
7 *deest*
8 uenit
9 porcionem
10 heredes. et fuit ipse godesteo filius leodemaro et dolcina
11 *deest*
12 eluira.
13 IIIIª
14 de leodemaro
15 delimidauimus
16 *deest*
17 adorra
18 colore uerde
19 escala argentea et
20 anninias
21 tantum
22 *deest*
23 debito. Ita ut de
24 nostro iuri
25 iuri tuo
26 sit
27 Habeas tu
28 au
29 manibus tuis.
30 quo
31 crederis
32 aut
33 deuendicare
34 pro
35 *deest*
36 licencia aprendere
37 hanc carta uendicionis
38 tripatam
39 *deest*
40 melioratam
41 abitura.
42 mee
43 hanc cartam
44 nostras roborauimu++s.
45 adfuerunt Tudeildus
46 Canabe conf. —Godesteo
47 Romarigo presbiter conf.
48 Sarom
49 test.
50 presbitero conf.
51 Suario louegildici test.

Digitized by Google

Johanne iben[52] eiza[52] test.[52] —Menendo iohannizi[53] —Ziti[54] patrici[54] —Saluador filii arias[55] —Ennego[56] quandilazi[56] —Ansemondu[57] notuit.

52 babtista test. Didacus presbitero conf.
53 iohannaci test.
54 Cidi patrici test.
55 arias test.
56 Engo candilaci
57 Pelagius

CCLXXXXVI

Adosinda filiique, testamentum adimplendo Froilae Godesindiz, viri patrisque eorum, duas partes bonorum immobilium, quae in pagis de Pousada *et* de Santa Cruz *ipse Froila olim coram judicibus vindicaverat, Monasterio de Anta donant. Ex* Livro Preto *Conimbricensis Sedis sumpsimus.*

1037

Series testamenti

Ambiguum quippe non est sed plerisque manet notissimum eo quod ego froila filius godesindo eo quod michi dedit pater meus in casamento medietate integra de uilla pausata et post obitum ipsisius pater meus abuerunt mecum meos germanos barralia qui fuerunt genitus de alia mater in dies regnante serenissimo adefonsus imperator obtinente comite menendus prolix lucitu sancta maria et habuimus ipsa baralia in presencia ante diagu donnanizi in ipso concilio. ordinarunt nos iudices et lex ut uindigase omnia cuncta quod michi dederat ipsius pater meus quia ego erat filio primogenito et quando uenit ipse froila ad obitum suum mandauit coniugiam suam adosinda et filiis suis ut dedissent duas partes de ipsa hereditate ad cimiterium sancti martini episcopi et sancti saluatoris et sancte marie uirginis et sancta marina et sancta christina et sancti michaeli arcangeli qui fundata est in uilla anta et ad tudeildus abba et ad fratribus suis sicut illa uindicabit in concilio. Obinde ego nos filii ipsius froila nominatis didacus et monneo et ildura una cum mater nostra adosinda placuit nobis sub aminigulum dei trinitas indiuisa sicut dixit dominus —audi israel dominus deus tuus unus est— Offero crucis eius apensionis ultroneo uoto ego seruus seruorum dei froila filius godesindi et filius eius et coniungie eius damus et concedimus pro remedio anime sue duas partes de ipsa medietate de ipsa uilla pausata sicut illa obtinuit ipso pater noster et suas lareas que habemus in uilla sancta cruce et ferent ipsas lareas in litore maris cum cunctis prestacionibus suis cum quantum in se obtinet et ad prestitum ominis est quorum nomina superius taxatum est a uobis domno tudeildus abba et ad fratribus uel monachus qui de uestra fraternitate fuerint et in uita sancta proseruauint habeant et possideant sub norman regule in ipso cimiterio damus atque concedimus ipsa hereditate. habeatis firmiter quod de sursum texatum est per suos terminos antiquos et uindicetis euo perenni et est ipsa uilla subtus alpe mons sagitella territorio portugalense discurrente ribulo que dicent lagona usque se infundit in mare. Et si aliquis homo uenerit uel uenerimus contra hanc cartula testamenti infringere uel inmodice temptauerit pariet quantum de hac testamentum abstulerit de quadruplum et uobis perpetim abiturum. Facta kartula testamenti infringere uel inmodice *(sic)* quod erit II nonas augustas. Era LXXV[a] superacta millesima. Nos supranominatos diago et monneo et eldura cum mater nostra adosinda in hanc cartula testamenti manus nostras roboramu++++s. Qui presentes fuerunt Seieredus presbiter. Ero doriguzi. Pantalio iben iendo. Rodrigu sunilazi. Alio rodrigo. Trasmiru presbiter. Froila sisnandici. Donno uizoizi. Petro iben egas. Ziti emmalizi. Benedicti martinici. Donnam parentizi. Francolinu totus. Ansemondo quasi presbiter notuit.

CCLXXXXVII

Pactum venditionis agri cujusdam in pago. Gazim, sic dicto, siti. Sumpsimus ex codice, in quo tantum exemplar hujus pacti invenitur, qui titulum Tombo de S. Simão da Junqueira Livro III *prae se fert.*

1038

In Dei nomine. Ego Aloito plagui mici per bone pacis volumtas, munlo quoque gentis inperio, nec suadentis artigulo, set probia mici acepsit voluntas ut faceremus vobis Teton Pelagiz, et uxor tue Animia cartula venditionis

Digitized by Google

sicut et facimus de larea nostra probia, que avemus in Villa Gacini, subtus mons civitas Bogonti, teritoreo Portugalense, inter Ave, et Alister, et est ipsa larea jeira media de vesadoiro, quos dedit a nobis Teton Savariquiz, pro remedio anime sue. damus vobis ipsa terra pro que acepimus de vos precio quinque quarteiros, in que nobis bene conplagui it est vos dedistis, et nos acepimus, et de precio aput vos nicil remansit in devito. Ida odie die, vel tempore siat ipsa ereditate de juri nostro abrasa, et in vestro sit tradita vel confirmada; aveatis vos firmiter, et omnis posteritas vestras, et sit tamen, quod fideri non credimus aliquis omo veneri, vel venerimus ad inrumpendum anc cartula venditionis, et nos a judicio deuendigare non potuerimus aut vos in nostra, comodo pariemus ila duplada post vestra parte, et ad judice suo judigato. Facta cartula vendicionis notum quod erit decimo quarto kalendas Abriles, era septuagesima sexta, super milesima. Aloito in oc kartula venditionis manus nostra rovoro+. Qui presentes fuerunt ic sunt Pelagio Daildiz, Pelagio Citiz Monderigo, Ergemiro Fafilaz Odeiro Cesariz, Eloito notui.

CCLXXXXVIII

Ex **Livro Preto** *Conimbricensis Sedis desumpsimus.*

1058

Testamentum de uilla anta

Domnis inuictissimis ac triumphatoribus gloriosisque martiribus et laureatis ob honorem sancti saluatoris sancti martini episcopi et confessoris christi sanctorum petri et pauli apostolorum sancti michaelis archangeli sancti thome apostoli sancti iacobi apostoli sancta maria uirginis et genitricis domini sancti pelagii martiris sancte christine sancte marine sancti christofori cuius baselica fundata est in uilla quam uocitant anta quam fundauit tudeildus abbas una cum fratribus suis pro remedio anime sue et de illos dominos qui eam ganarunt et pro cuius memoria eam dederunt ad ipsum abbatem iam superius nominatum et fratribus suis. Obinde ego ancilla dei adosinda cognomento dulcedomna filia galindi et baselisse in domino deo eternam salutem amen. Ego nos iam superius nominata cum peccatorum mole depressa et diem iudicii dei timendo quia dicit in euangelio —Redime te homo dum uiuis dum potes dum precium in manibus tuis tenes ne tibi ueniat mors subitanea et perdas simul precium et animam— Ego placuit michi bone pacis et uoluntas et ex spontanea propria mea uoluntate ut pro remedio anime mee et de matre mea nomine basilissa damus atque testamus ad ipsos sanctos et uobis tudeildo abbati et fratribus tuis hereditates meas proprias que habeo de susceptione parentum meorum tam de auolengo quam etiam et de comparadela in uilla anta subtus alpe mons sagittella territorium portugalense prope littore maris in ipsa uilla tercia integra pro tolerantia fratrum hospitum peregrinorum qui in uita sancta perseuerauerint et monasticam deduxerint uitam. Siquis tamen quod fieri non credimus et indubitanter tenemus ut aliquis homo uenerit uel uenire conauerit contra hoc nostrum factum ad irrumpendum uel infringendum de propinquis uel extraneis uel de quolibet homine in primis que domini sunt sint excommunicati ab omni cetu christianorum et cum iuda traditore habeat participium in eterna dampnatione et a corpore et sanguine ihesu christi sit extraneus. Ita ut corpus eius non suscipiat terra sed maledicant ei qui maledicunt diei qui preparati sunt suscitare leuiatam. ipsum quod ausum fuerit contaminare aut infringere quadruplum componat et post parte iudicum tunc fieri auri talenta duo. et hoc nostrum factum plenam obtineat firmitatem. Facta series testamenti a me facta In die quod erit kalendas apriles. Era LXX^{a} VI^{a} post peracta millesima. Adosinda in hac cartula testamenti a me facta manu mea roboraui+. Vermudus iben egas conf. Arias presbiter conf. Gotina filia ipsius adozinde conf. Frater aurio quos vidi. Frater petrus quos vidi. Dominicus presbiter quos vidi. Pelagius donnaniz quos vidi. Iohannes presbiter denuntiauit. Asemundus presbiter quos exarauit.

Digitized by Google

CCLXXXXIX

Adosinda Dulcedona Tudeildo abbati monachisque vaccariciensibus tertiam partem bonorum Monasterii de Anta se non alienaturam sed Vaccariciae Monasterio donaturam esse pollicetur. Ex Livro Preto *Conimbricensis Sedis hausimus.*

1058

Placiti agnitio

Adosinda cognomento dulcedona placitum facio uobis tudeildo abbati et fratribus uestris deinceps admodum quod est ipsas kalendas apriles Era LXX^{a}VI^{a} superacta millesima pro parte de ipsis hereditatibus de anta unde uobis istud testamentum facimus uobis atque fratribus uestris qui habeatis et possideatis illas de nostro dato sicut in testamento resonat sicut canonica sententia resonat et docet. et non habeamus nos licitum in uita nostra in alia parte transferre terciam de ipso acisterio anta cum cunctis adiectionibus suis qui non testemus illam nec donemus nec uindamus nec extraneemus illam in alia parte nec illam de iuri uestro uel de fratribus uestris prendamus sed obtineatis illam firmiter de iuri nostro iuri quieto temporibus seculorum uos et omnis posteritas uestra uel cuius uos illam relinquere uolueritis liberam in dei nomine habeat potestatem. et si minime fecerit et isto placito exoderit in uita mea aut prosapia mea filiis uel neptis aut quilibet homo fuerit pariet post parte uestra uel de fratribus uestris ipsas hereditates quas in testamento et in placito isto resonat et duplatum uel quantum ibidem fuerit melioratum et insuper auri talenta duo componat post parte uestra sicut sursum resonat et in iudicato. et hunc factum nostrum non sit uiolatum pro ulloque facto sed plenam habeat firmitatem roborem usque in seculum seculi pro sententia canonica. Adosinda cognomento dulcedomna in hoc placitum manum meam roboro +. Qui presentes fuerunt. Auriol test. Petrus test. Dominicus test. Pelagius test. Ansemundus notuit.

CCC

Pactum venditionis partis pomarii cujusdam propè Gemunde. *Ex charta autographa, ad Morariense Monasterium olim pertinente, in Publico Archivo servata, sumpsimus.*

1058

In dei *(sic)* ego geluegia connomentum uelita placui mizi bone pacis uolumtas ut per scriptis uinderemus uobis froila et uxori tua gaudiosa connomentum gota sicut et uimdo mea racionem de ilo pumare de rotumdelo de ila III^{a} V^{a} integra et mea X^{a} dotis et fuit ipsa V^{a} de filia mea gudiseua connomentum uita et aue iacemcia ipse pumar in terminum de gemundi in loco predicto de ilo arugio in cima de illa lomba pleca in pumar de canabe et de alia parte per u diuide cum ziti gartia et iace in ipso loco supranominatum subtus montes faro territorio portugalemse discuremte ribulu uti. damus aque concedimus uobis in ipse pumare ila nostra racionem integra quod sursum resona et acepimus de uos pretio III modios in que nobis ben conplagui et de pretio aput uos nicil remansit in deuito. uos dedistis et nos acepimus ut aueat unusquisquam acepimus. Ita de odie die tempore aueatis ilo de nostro dato uos et omnis posteritas uestras iuri quieto temporibus seculorum et siquis aliquis omo uenerit uel uenerimus contra ac kartula uimditionis inrumpere uel framgere uolueri uel uoluerimus et que uos illa deuimdigare uel actorgare noluerimus pars nostra partique uestra et aueatis licemtia de nos adpremdere ipso que in carta resona duplatum uel quamtum a uos fueri melioratum et uobis perpetim auituro. Facta kartula uimditionis notum diem quod eri V^{o} idus abriles. Era LXXVI^{a} super millesima. geluegia connomentum uelita in oc kartula manus mea ro+.

qui presem fuerunt. egas test. — truito iulianizi test. — simdinus adefomsiz test. — tetom test.
Erus *(?)* quasi presbiter notuit.

Digitized by Google

CCCI

Senadrugia Pelaiz Roderico Pepizi uxorique ejus in clientelam et fidem, (maladia *aiebant*) *se dicat. In codice* Tombo de S. Simão da Junqueira Livro IV *hoc pactum descriptum tantum invenimus.*

1038

Senadrugia Pelaiz facio a vobis Rodorigu Pepizi, et a uxori vestra Tuta, que sedez vestra malada et non preclame me ad alio dono, et si minime fecerit e prole ei sederit quomo parie vobis quinque boves de quindecim quindecim modios, et a judice suo judigado. Nodum quod erit sexto kalendas Magi era septuagesima sexta in post milia.

Qui presentes fuerunt Germias Vermudiz, Froila Justiz, Vermudo Germias, Cidi Coaz, Didago notuit.

CCCII

Pactum permutationis praedii in loco Pegeiros *pro alio in loco Celtejanes dicto. Descripsimus ex* Tombo de S. Simão da Junqueira Livro IV. *Unicum superest exemplar.*

1038

In Dei nomine. Ego Rodorigo plagui mici per bone pacis voluntas, numlo quoque gentis inperio, nec suadentis artigulo, set probia nobis acesit volumtas, ut faceremus vobis Rodorigo Pepiz, et conjumgia vestre Tuta sicut et facimus kartula contramudationis, vel venditionis, de ereditate nostra propria, que avemus in villa quos vocitant Pegeirus, subtus mons Civitas Bogonti, teritorio Portugalense, probe litore maris de cazal, quos fuit de Brandila Sicilazi medio integra exetis illa casa de fora, et in Pausada quarta integra, de ereditate de Vermudo Adefoncizi, damus vobis ilos cotres casales con suas ereditates, et con omnibus prestationibus suis quantum ibi aprestitum est. damus vobis illos casales pro que acepimus de vos alia ereditate in Villa de Celteganes, scilicet vos dedis et nos acepimus, et de precio apou nos nic*hil* remansi in devito, ida odie die, vel tempore siat ipsa creditate de juri nostro abrasa, et in vestro juri tradita sit vel confirmada. aveatis vos firmiter omnis posteritas vestra; et sit tamen co*d* fieri non credimus aliquis omo veneri, vel venerimus ad inrumpendum anc cartula et nos ad judicio devindigare non potuerimus post vestra parte, aut vos in nostra voce quomo pariemus ila duplada, uel quam a vos fuerit meliorata. Facta kartula vendicionis notum die quod erit quarto kalendas Magii era septuagesima sexta super milesima. Rodorigo in ac kartula contramudationis manum mea r+. Qui presentes fuerunt. Germias Vermudiz confirmo. Ceseiro Olitis confirmo. Froila, Citi, Odeiro, Gaudili, Aloitu quazi presbiter notui.

CCCIII

Pactum venditionis praedii cujusdam in pago de Pedrafita. *Ex charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinente, in Publico Archivo servata, sumpsimus.*

1038

Christus. In dei nomine ego eirigu plagui mici per bone pacis et uolumtas non suadentis artigulo se propia nostra uoluntas ut uinderenmus uobis aduomari arianiz et uxor uestra goltrecodo iam dictis sicut et uendimus ereditate nostra propia que aueo de auios meos in uila quos uocitant petra fita in terminum de ataulfi teritorio portucalensis subtus mamola de adaulfi et aue iacentia inter recemundi et adaulfi ipsa ereditate et in sunno *(?)* tale aue in logitudo LX^{a} et IIII° pasales et in latitud XX IIII° et in alio locare XXX^{a} et VII in logitudo et in latitudo XII pasales. damus uobis uel concedimus sia de nostro iure arasa et in uestro tradita uel confirmata et acepimus de uos precio quanto nobis pene conplacui una iouenca soltare et VI quartarios de milio. uos dedistis et nos acepimus et de precio nicil aput remansi in deuito. aueatis uos et omni posteritas uestras. et si aliquis omo ueneri uel uenerimus contra anz caratula uinticionis ad inrunpento que parie uobis ipsa ereditate dublata uel tripata uel con

Digitized by Google

quanto a uos fuerit meliorata. Facta kartula uindetionis in era LXX^{a}VI^{a} post millesima n° kalendas magi facta cartula uinditionis. Eirigu manus meas +++.

euenanto leuite —eirigu condesinto —rodorigo iz sunt testes.

cidi presbiter nodui.

CCCIV

Descripsimus ex codice, qui titulum **Livro de D. Mummadona** *prae se fert.*

1038

Karta de agnitio de ecclesia sancti christofori et sancti saluatoris de ganderela

Sub imperio sancte et indiuidue trinitatis ..... cum filium unius deitatis atque substantie ..... uerborum adtamen pro memoria temporum testimonium adhibendum est enim litterarum ut in cunctis notum fiat et quod in tempore illo surrexerunt inimici maligni nominibus menendo flomarigoz et audericus presbiter et per potentia de domnos de zersedelo cum heredibus eorum presumpserunt casa de sancto christoforo de iure de gundemarus suariz et de ermorigo presbiter que ipsa casa de manu sua tenebat. tunc peruenerunt proinde in presentia honoricus abba pelagius guntemiriz Mitto arias Teton adefonsiz Odoiro sisandiz Oueco ennegoz Roderico tractemiriz et alii multorum bonorum ominum et ibidem conligaturi sunt in placitum per manus sagioni Aloito manualdiz ut ad diem actum aciperent ueritatem unus cum alios. ita et peruenerunt ad diem conligationis huius ipse Gondemarus suariz cum heredibus suis dicendo contra ipso menendo flomarigoz et auderico presbiter et domnos de zersetello cuius uoce intendet Egas fafilaz uel adiutatoris eius et quod uenerunt suos bisauolos de gondemarus suariz ad presuria et ad populandum terram per iussione domini Adefonsi principis. et in ipsa presuria edificauerunt ibidem ecclesias uocabulo sancti christofori in ripa selio et alia ecclesia uocabulo sancti saluatoris que est fundata in villa ganderella et fecerunt firmitatis et testamentos et obtinuerunt illas in iuri eorum pacatas et post hec filii eorum et exinde neptis et bisneptis usque nunc tempus et sine alios heredes. et non expectauerunt isti nominati desuper discutionem iudicii et presumpserunt de nostro iure manibus ipsas ecclesias et homines et ganato sicut in noticias resonat et ad nostra lex presentaremus. Ipsi uero menendo flomarigoz et auderico presbiter et domnos de cersitello responsum dederunt et quia fuerunt ipsas ecclesias de illorum auolo nomine cartenio quediz currit per inuentario usque ad eos perueniat per illorum ueritate. Super hanc causam dederunt testimonio de parte Gundemarus suariz ille per si ermorigu presbiter citiz gunderediz Gundulfu gundamari Vimara siloniz maino *(?)* suariz Arias presbiter riquila sonitiz Asteiro sendiniz Ero froiscendiz numero decem. Et de parte de menendo flomarigoz ille per si Auderigo presbiter Egas fafilaz Iusto petriz Roderico airas Sauarico asbello Toderico dino Aragunto petrix numero decem. Hunc autem peruenerunt iudices ad exquirendum ueritate in ipsa casa de sancti christofori oucco ennegoz roderico tractemiriz Ermias flomarigoz que lex docent. et dedit Gundemarus suariz testamentos et scripturas de ipsas ecclesias et non dedit menendo flomarigoz et Auderico nulla scriptura. et pro it mandauerunt ipsi iudices que firmet Gundemarus suariz cum suo testimonio sicut in suos scriptos resonant et examinet pro pena et menendo flomarigoz et auderico presbiter que suscipiat et que dominus iusserit ita fiat. illis enim uidentibus et audientibus quomodo ordinabit eis lex parauerunt se in dilatatione et noluerunt facere ueritatem sed exesserunt placitum in quo erunt complicata uel in dilatione de ipsas casas et insuper quingentos solidos et iudicato. sit uobis deo adiutus. Facta et confirmata agnitione in die quod erit IIe kalendis Septembris. Era M^{a} LXX^{a} VI.^{a} Ouecco ennegoz manu mea confirmo.

Roderico manu mea confirmo —Pelagius guntemiriz conf. —Mittu airas manu mea conf.

Honoricus abba manu mea conf. —Aloitu manualdiz conf. —Menendo presbitero notauit.

Digitized by Google

CCCV

Petrus et Osoredus materque eorum, Gogina, bona omnia quae in villa de Costoias *possidebant Gudino Donaniz et uxori donant. Ex* Livro Preto *Conimbricensis Sedis descripsimus.*

1039

Carta firmitatis

In dei nomine ego petro et osoredo una cum mater nostra gogina placuit nobis bona pacis et uoluntas ut faceremus tibi gudino donaniz et uxor uestra teodara cognomento matre sicut et facimus kartula firmitatis de omnia nostra hereditate quòd habemus in uilla custodias et que habemus de parte de abios nostros petro et dulcina aderado et definido IIIIª integra siue de ille kasal comodo et de omnia nostra hereditate per suis locis et terminis antiquis per ubi illa potueritis inuenire cum omni sua prestacione que in se obtinet et ad uso ominis pertinet. et damus uobis illa quarta et habedes inde uobis iam alia IIIIª et damus uobis illa hereditate pro habui nostra mater iudicio cum domna adosinda et cum uermudo frolimiz super hereditates et aiudastis nos contra eos in quanto potuisti et fecisti ibidem ad nos alfagia bona que ad nos conplacuit sicut dicit in libro v et in eorum sentencias quia ualeat encio sicut uendicio et pro ic facimus uobis ista firmitate. Habeatis uos firmiter et omnis posteritas uestras iuri quieto temporibus seculorum. Et si nos minime fecerimus et uos calumpniare uoluerimus aut nos aut aliquis generis omo in uoce nostra et nos illa non auttorgamus post uestra parte aut illa a uobis in iudicio miserimus comodo pariemus uobis duplatas uel quanto ad uobis fuerit melioratas et uos perpetim habitura. Facta cartula firmitudinis diem quod erit IX kalendas marcii. Era MLXX VIIª. Petro et osoredo et gogina ad tibi godino donaniz et ad uxor tua teodora cognomento matre in hanc cartula firmitatis manus nostras roboramu+++s. Menendo sesnandiz quos uidit. Sandino presbiter quos uidit. Diagu test. Andrias presbiter. Lupario quasi presbiter notuit.

CCCVI

Dorigus Brandilazi praedia quaedam rustica in villa de Pigeiros *et in loco Zelteganos sita donumque pro suppelectile bonisque immobilibus in villa de Pousada permutat. Descripsimus ex codice, in Publico Archivo servato, qui titulum* Tombo de S. Simão da Junqueira Livro IV *prae se fert.*

1039

In Dei nomine. Ego Dorigo Brandilazi plagui mizi bone pazis et voluntas nonlius quoque gentis inperio, nec suadentis artigulo, nec pertimexientis medun set probia mea voluntade, ut fazeremus vobis Suario Plagiz, conjugia vestra Eiloni sigut et fazimus vobis kartula contramudationis de eredidade mea probia que aveo in Villa Pejarios dau ad vobis de illa eredidade de Igestro, et de Nantidia nona integra sive in termino de Pejarios qomodo et de tacumque mea ubitque illa podueris invenire con cuntis prestationibus suis, quantum in se obtine que a prestidum ominis est dau ad vobis illa eredidade de Zelteganos comodo dedi mizi illa Rodorigu Pepizi, et uxori sue Tuda Aloitizi per kartula contramudationis pro illa mea de Pejarios et de Pauzada, et aduc daut ad vobis mediedade de illa kasa con sua quintana, que fuit de Avio meo Sizizila comodo obtenuit illa ipse Sizila, in suo jure. Et azebimus proinde de vos, quarta de illa de Pausada de quanta eo dedit ad Rodorigu Pepizi, et alias alfiagia bonas que mizi fezestes tanto a nobis bene conplagui ida ut de odie die vel tempore sedea ipso que in kartula resona de juri meo abrasa et in vestro jure sit tradida et confirmada et de omnis posteridas vestras juri quieto vindizio usque in perpeduun con cuntis prestationibus in se obtine. Et si aliquis omo veneri vel venerimus contra anc kartula inrunpendo que vos in judizio vindigare non podueridis, in voze nostra aut vos post parte vestra, comodo pariemus vobis ipsa ereditade dublada vel quantum ad vos fuerit meliorada, et vobis perpedin avidura. Facta kartula nodun die quod erit decimo primo kalendas Madii era milesima septuagesima septima. Rodorigu in hanc kartula manu mea +. Qui viderunt Goab testes, Cidi testes, Jermias testes, Jendo Rodrigezi testes, Fredaze testes, Luzido testes, Sando testes, Sonimiro Notarius confirmo.

Digitized by Google

CCCVII

Descripsimus ex Livro Preto *Conimbricensis Sedis.*

1059

Testamentum de hereditate de rial et gondiuadi

Domnis inuictissimis ac triumphatoribus gloriosis sanctisque martiribus sanctique sanctus sancti saluatoris et sancti uincenti leuite sancte marie uirginis sancto petro sancto iacobo apostolo sancto ihoanne apostolo quorum baselica cernitur in loco predicto monasterium leza subtus alpe mons custodias secus riuulo discurrente leza suburbio portugalense quos patronos habere uelimus et propagatorem uel intercessorem apud pium redemptorem desideremus cor pandimus famulum uestrum uel seruorum domni tructini cum peccatorum nostrorum mole depressos non usquequaque disperatione deicimur qui etiam conscientie reatum nostrum criminis sepe pauescimus ut per uos tamdem sanctissimus martirum reconciliare mereamur ad dominum quia scriptum est —Vouete et reddite domino deo uestro—. Et ideo nos cum omni effectu mentis atque operis ipsam nostram deuotionem adimplendo procuramus quod per plurimis annis cogitamus modo adimpleuimus. Ideo nos superius nominati tructino placuit michi sana mente integroque consilio mente perfecta pacisque uoluntas ut adimplerem legem cuam gloriosi principes nostri constituerunt una cum ortodoxis uiris illustris presago spiritus plene cale rectis pro dubio declararunt de hereditate ad propinquis extraneis uel unusquilibet personis ut unusquisque de rebus suis cuiuslibet persone cum omni robore et perfectum firmitatis habere tradere liceat. Et ideo pertimescentis diem magni iudicii nec repentine mors sub occasione in nobis deueniat placuit michi ut faceremus ad ipsum locum et sanctorum altariorum iam superius nominati et uobis tudeildo abbati et fratribus uestris qui sub huius regimine sunt in ipso loco cartula testamenti semel benefacti de hereditate nostra quam habemus de comparadela nostra diue memorie quique nunc habemus in uilla que uocitant in rial et in gondiuadi hereditate de guntina integra in ipsas uillas hereditatem de godesteo integra quam comparauimus de domnis suis de comite gundisaluo froilaz et de coniungia sua domna hermesinda de hereditate de egas saroniz et de coniugia sua argilo medietatem integram. ipsas heredi-

tates quomodo diuident per suos terminos antiquos. et ipsas uillas et ipsas hereditates habent iacentiam subtus alpe mons custodias secus riuulo leza territorium portugalense. Damus ipsas hereditates atque testamus cum bona mente et prona nostra uoluntate siue et alias que de hodie in die ganare et augmentare potuerimus siue et omnem ganantiam quam habemus et augmentare potuerimus in qualibet ganantia de quantum ad prestijum hominis est ut post obitum uero nostrum habeatis et possideatis ubi illum potueritis inuenire iuri quieto uos domno tudeildo abbati et fratribus uestris qui sub regimine regule uestre fuerint. et si uenerit unus uel duo de filiis meis qui hodie sub imperio ismaelitarum accipiant inde de ipsa hereditate medietatem integram per manus ipsius abbatis uel de fratribus suis et non uindant non extranient in parte aliena et illa alia ganancia integra ad partem ipsius monasterii et ad ipsum abbatem et fratribus suis pro remedio anime mee ut deseruiant ad ipsum monasterium et ad ipsum abbatem iam superius nominatum et fratribus suis uel cui ipse abba illam relinquere uoluerit quod iam superius diximus iure ipsius abbatis uel cui illam relinquere uoluerit huius permaneat. Siquis tamen quod fieri minime credimus aliquis homo uenerit uel uenerimus contra hunc nostrum factum ad irrumpendum uel confringendum de propinquis uel extraneis uel quilibet homo in primis quod domini sunt fiat excommunicatus ab omni cetu christianorum et cum iuda traditore habeat participium in eterna dampnatione et a corpore et sanguine domini nostri ihesu christi fiat extraneus ita ut corpus eius non suscipiat terra sed maledicant ei qui maledicunt diei. ipsum quod ausus fuerit contaminare aut inuellere quadruplum componat et pariet post parte iudicum auri talenta tria. et hunc meum factum nunquam fiat irruptum sed in omni tempore plenam habeat firmitatis roborem. Nodum die erit x° kalendas magii. Era LXX^{a} VII^{a} post peracta millesima. Tructino cognomento falaph in hac cartula testamenti manum meam conf. +. Randulfus presbiter conf. Dominicus presbiter quos uidi. Elictus presbiter quos uidi. Saluator presbiter quos uidi. Vermudus gatoniz test. Atan romaniz test. Suarius iustiz test. Romanus leueidiz test. Lucidus enneguiz test. Ennego guandilaniz test. Cidi patriz test. Gonderedus iaquintiz test. Suarius leuesindiz test. Ansemundus notuit.

Digitized by Google

CCCVIII

Pactum venditionis duorum agrorum in villa de Retorta. *Charta autographa ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico Archivo servata, nobis textum praebuit.*

1039

Christus. In dei nomine ego gondesindo et uxori sua gondina ideo placuit nobis per bone pacis et uolumtas asto animo integroque consilio nostro nullis quoque gentis imperio neque suadentis artigulo neque pertimescentis metuum se propria nostra acessit uolumtas ut uinderemus tibi aldia et uxori tua columba sicut et uendimus larea nostra propria que abuimus de auolenco et de parentum nostrorum et abet iacentia ipsa larea in uilla retorta subtus castro boue terridorio portukalensis et uocitant ipsa larea que iacet in agro de peraria et abet ipsa larea in lonco xxxvii^{e} passales et in amplo de uno capo vi^{e} et in medio viii^{o} et in alio locar alia larea quod iacet ad illa taliarina abet in amplo n^{os} passales et leua se de termino de mauran et fere in arugio que discure de mauran. et acepimus de te pretio una manta et una sagia in v modios et milio vi quartarios tantum nobis bene conplacuit. abeatis uos et omnis posteritas uestras iuri quietum. Siquis tamen quod fieri non credimus aliquis omo uenerit uel uenerimus contra anc cartula uenditionis ucnerit an nos aut generis nostris aut quelibe generis omo que uos calumniare pro ipsas lareas que nos in iudicio deuindicare non potuerimus aut uos in uoce nostra quomodo pariemus uobis ipsas lareas dublatas aut quantum ad uos fuerit meliorata. Facta cartula uenditionis notum die quod erit nonas nouember. Era millesima lxxvii.^{a} gondesindo et uxori sua gondina in anc cartula uenditionis manus nostras ro ++. qui preses fuerunt in colatione ecclesie. fredenando test. fagundo test. tudiuerto clericu test. gonderedo test. argiuado test. gumdisalbo presbiter notuit.

CCCIX

Descripsimus ex Livro Preto *Conimbricensis Sedis.*

1040

Carta uenditionis de hereditate de rial

In dei nomine. Ego sarracina domna et deo deuota filia dux fernandi et ieluira tibi falafe placuit michi asto animo et prona mente et propria nostra uoluntate non pertimescentis metum nec suadentis articulo sed propria accessit michi uoluntas ut facerem tibi iam dicto cartulam uenditionis et firmitudinis de hereditate mea propria quam habui in uilla rial subtus monte custodias discurrente riuulo leza territorio portugalense. et habet ipsa hereditas de parte de seruo meo nomine uiliulfi filius de donazano et de teodilli. Et uenit mihi ipse uiliulfus in mea porcione inter meos iermanos. Vendidimus uobis suam hereditatem in terra pro ipsa uilla ubi illam potueritis inuenire cum quantum ipse obtinet uel ad prestitum hominis est et accepimus de te precium quod mihi complacuit unam pellem agninam tu dedisti et ego accepi et de precio apud te nichil remansit in debitum. Habeas tu ipsam hereditatem firmiter et omnis posteritas tua uel cuius hereditas fuerit de manibus tuis. Ita ut de hodie die et tempore sit ipsa hereditas de iuri nostro abrasa et in uestro tradita et confirmata. Siquis tamen quod fieri minime credimus aliquis omo uenerit uel uenerimus ad irrumpendum contra hanc cartam uenditionis quam nos in iudicio deuendigare non potuerimus uel noluerimus post parte uestra aut uos in uoce nostra habeas licentiam apprehendere de nobis quod in carta resonat duplatum uel quantum ibi fuerit melioratum et tu perpetim habiturum. Facta cartula uenditionis nodum die erit ii idus februarii In die sancte eolalalie barcinonensis. Era lxx^{a}viii^{a} superacta millesima. Sarracina domna et deo uota in hac cartula uenditionis manum meam roboraui +. Comitissa domna exemina conf.

Egas iben egas test. —Froia trasulfiz test. —Desterigo gonderediz test. —Petrus filius de falifa test.
Vermudus f. test. —Alfonsus taerediz test. —Pelagius nuniz test.
Quetenando conf. —Gonderedo test. —Ansemundus notuit.

Digitized by Google

CCCX

Ex **Livro Preto** *Conimbricensis Sedis sumpsimus.*

1040

Carta uenditionis de hereditate de rial

In dei nomine ego ianardo placuit mihi asto animo et prona mente et propria mea uoluntate non pertimescentis metum nec suadentis articulo sed propria michi uoluntas ut facere tibi falafe carta uendicionis de hereditate mea propria que habeo in uilla rrial et habeo ipsa hereditate de patre meo kanabe et mater mea adosinda et est subtus mons custodias discurrente riuulo leza territorio portugalense in loco predicto. leua se ipsa hereditate de casal de adaulfo et fer in casal de goioi. damus et uendimus uobis de ipsa hereditate que ibi habemus de parte parentorum meorum medietate integra de sanara de gontemondo usque ad leza per ipsa uilla medietate integra qum quanto in se obtinet uel ad prestitum ominis est cum suo exitum ad monte uel regressum ad domum et uendimus uobis eam per sua solucionem de mea domna in cuia porcionem inuenit nomina illa sarrazina domna et deo uota et accepi de uos precio quem michi conplacuit III uaccas et II lenzos in toto XXXX^{a}V modios uos dedistis et ego presentem accepit et de ipso precio apud uos nichil remansit in debitum. Habeatis uos illa firmiter et omnis posteritas uestra uel cuius tradita fuerit de manus uestras per ubi illa uobis delimitauimus et coram testibus asignauimus. ita ut de hodie die et tempore sit ipsa hereditate de iuri meo abrasa et in iuri uestro dominio sit tradita et confirmata. Si aliquis tamen quod fieri minime creditis aliquis homo uenerit uel uenerimus contra hanc carta uendicionis ad inrumpendum que nos in iudicio deuendicare non potuerimus post parte uestra aud uos in uoce nostra habeatis licencia adprehendere de nos quod in carta resonat duplatum uel quantum ibi fuerit melioratum et uos perpetim habitura. Facta carta uendicionis notum die erit II kalendas marcii XVIII *(sic)* in die sancta eolalia barcinonensis. Era LXXVIII post peracta millesima. ianardo in hanc carta uendicionis manus meas robor+o. Sarracina domna et deo uota+ conf. Vermudus fredenandizi conf. Comitissa exemena domna conf. Pelagio nunnezi conf. Egas iben test. Petrus iben halafa test. Gundesendo test. Quctenando test. Froila trasulfizi test. Ansemondus notuit.

CCCXI

Vidua Uniscone decessa, haeredes ejus litem abbati monachisque vaccariciensibus intendunt de jure possidendi Monasteria **de Leça** *et* **de Vermuim,** *quae Unisco filiusque ejus Vaccariciensi Monasterio donaverant. Sententia judicum, actores lite cadunt. In* **Livro Preto** *Conimbricensis Sedis duo exemplaria hujus diplomatis inveniuntur. Alterum nobis textum, alterum lectiones varias suppeditavit.*

1040

Agnitionis series

Ambiguum quippe non est sed plerisque manet cognitum atque patefactum est in ueritate eo[1] quod fuit habitante tudeildus[2] abba[2] in cenobio uaccarice[3] cum collegio monacorum et fratrum et oseredo tructesindiz una cum genitrice sua unisco in cenobio leza et uermudi et cepit[4] illos gratanter[5] animó ut fecissent testamentum uel[6] confirmationem[7] ad ipsum locum predictum uaccariza et ad ipsum pater[8] quod in sira lingua nuncupant alba[9] et ad collegium monacorum fratrum[10] suorum sicut et fecerunt et superualuerunt gentes hismaelitarum[11] super christianos[12] et ipse[13] abbas[13] in amore de fide christi fugiuit ante ipsas gentes et perrexit ad ipsos domnos et[14] ipsos[14] domnos[14] adimpleuerunt omnia que[15] ei promiserunt et quando uenit ad ipsum locum inuenit iam domnum oseredum[16] migratum ab hoc seculo et quando peruenit ipse domnus[17] oseredus[18] ad transitum per coniuratio-

Agnitionis carta

1 et
2 gundisaluo abbate
3 uaccariza
4 fecit
5 gratante
6 *deest*
7 confirmationis
8 patrem
9 abba
10 uel fratrum
11 ismaelitarum
12 christianorum
13 ipso abbate
14 *haec desunt*
15 quod
16 oseredo
17 *deest*
18 oseredo

Digitized by Google

nem mandauit[19] ad[19] matrem[19] suam[19] ut dedisset ipsum testamentum et ipsas scripturas et ipsos monasterios in manu de ipso abbate cum cunctis prestationibus suis et ipsos monasterios et ipsas hereditates que iam partitas habebant per colmellos et certas diuisiones cum omne gens sua. Et tenente ipso abbate ipsos monasterios in suo iure in diebus serenissimo[20] et principem[21] nostrum[21] adefonsus[21] rex[21] et comitissa tota[22] domna que[23] in ipso tempore ipsum comitatum imperabat[24] et post mortem ipsius regis et comitissa[25] surrexit filius ipsius rex[26] gloriosissimo[26] uermudus principe[27] et in eius presentia perrexit[28] ipsa domna cum ipso testamento et cum suas firmitates et cum ipse abba[29] et confirmauit ipse rex et suos iudices et duces et ex tota palacio[30]. Et post eius confirmationem obtinuit eam ipse abbas iure[31] quieto ipsos monasterii[32] cum suis abiectionibus et uenit mors ad ipsam domnam onisco[33] et migrata[34] fuit[34] ab[34] hoc[34] seculo[34] et[34] antequam[34] migrata fuisset in facie[35] de omni sua progenie quanticumque propinqui erant expectaui[36] discussionem iudicii sicut[37] lex godorum docet ubi dicit scriptura —uoluntas defuncti infra VI menses puplicetur et omnia quod factum impleatur—. Et non dedit licentia nulli propinqui ex progenie sua nisi ipse abba solum cum collegio monacorum[38] et fratrum qui sub sua regula sancta deduxerit uel cui ille relinquere uoluerit post huius uite excursum. Post[39] obitum de ipsa domna unisco surrexerunt omnes propinquiores[40] sui et inquietauerunt inde monasterium uermudi[41] et peruenerunt inde in concilio ante iudices menendo[42] uimariz pelagium[43] sesnandiz[43] suarium[43] gaindiz[43] in presentia comite[44] menendo[44] nuniz et genitricis[45] sue[45] domna eldora[46] et in eius presentia causatus fuit odorio froilaz[47] in uoce ipsius iam sepedicti pro ipso monasterio contra toderedo fromariguiz[48] qui uocem obtinuit de domna palla[49] que[49] ipso[49] monasterio[49] obtinebat de manu tudeildus[50] abba[50] et preuiderunt bene ipsos iudices et ipse[51] prefatus[51] et ipse dux qui ipsum comitatum imperabat ut saccasse[52] ipse abbas suos testamentos et suas hereditates[53] et perquisissent[54] ueritatem et cuius ueritas fuisset leuasset ipsos[55] testamentos[55] et ipsas hereditates. et quando perexquisierunt ueritatem inuenerunt sicut superius taxatum est et octurgauit[56] et confirmauit ipsos iudices ipse[57] prefactus[57] et ipse dux ipsos testamentos et ipsos monasterios ad ipsum abbatem cuius ueritas erat. Facta series agnitionis sub die quod erit idus augusti[58]. Era LXX[a] VIII[a] peracta millesima.

Qui[59] presentes[59] fuerunt[59] Menendus adefonsus[60] conf. —Tolquito[61] ordoniz conf. —Sesnandus[62] pelaiz[62] conf. —Suarius pelaiz[63] conf. —Pelagius sesnandiz[64] conf. —Suarius gaindiz[65] conf. —Menendus guimariz conf. —Teoderedus[66] fromarigiz conf.

Rvofo[67] mauraniz conf. —Telus eriz conf. —Ero[68] menendiz conf. —Lucidus[69] suariz conf. —Pelagius eirigiz[70] conf. —Gutinu[71] iben egas conf. —Didacus truitesindiz[72] quos iudicaui[73] —Pelagius zamariz quos iudicaui manu mea[74].

19 ad matrem suam mandauit
20 serenissimi
21 principis nostri adefonsi regis
22 tuta
23 qui
24 imperauerat
25 ipsa comitissa
26 regis gloriosissimi
27 princeps
28 perexit
29 abbas
30 palatio.
31 iuri
32 monasterios
33 unisco
34 *haec desunt*
35 faciem
36 expectauit
37 sicut et
38 monachorum
39 et post
40 propinqui
41 ueremudi
42 menindo
43 pelagio sisnandiz suarius galindiz
44 comitis menindo
45 genitrice sua
46 ilduara
47 froilaci
48 fromarigiz
49 pala qui ipsum monasterium
50 tudegildi abbatis
51 ipsi prefati
52 sacasset
53 firmitates
54 perexquisissent
55 ipsum testamentum
56 obiurgauit
57 et ipsi prefati
58 augustus
59 *deest*
60 adefonsi
61 Dolquito
62 Sisnandus paaiz
63 paaiz
64 sisnandiz
65 galindici
66 Toderedus
67 Fofo
68 Erus
69 Lucudus
70 eirigiz
71 Gutinus
72 tructesindiz
73 iudicaui manu mea confirmo.
74 mea conf. Menindus nuniz manu mea conf.

Digitized by Google

CCXII

Pactum venditionis quartae partis pagi de Costoias. *Accedit conventio, anno* 1064 *exarata, qua illud pactum a quibusdam haeredibus (ut videntur) venditoris ratum habetur. Chartae duae autographae, ad Morariense Monasterium olim pertinentes, nunc in Publico Archivo servatae, exstant. Uni tantum exemplari accedit conventio. Ex hoc lectiones varias, ex altero textum sumpsimus.*

1041

Christus. In nomine domini egas prolix erus et coniumgia[1] eius aragumti[2] et filis sui[3] edronio et ero in domino deo eterna sallutem amen. Indeo placui[4] nouis[4] bone[5] pacis uolumtas[6] asto animo et integroque consilio ut per scriptis faceremus uouis iuacinum et ućsori tue sicilo connomentum matre sicut et facimus cartula uimditionis[7] et firmitatis de uila nostra propia que auemus inter durio et leza alpe montis[8] custodias territorio[9] portugalemse[9] non loge[10] litore maris damus aque concedimus[11] uobis[11] de ipsa[12] uilla nominata custodias mi[a] integra nostra rationem[13] et de iermana nostra domna gutina[14] sicut illa obtinuit pater nostro domno[15] edronio in suo iure per suis terminus uigus et locis antiquis per ubi illa potueritis[16] inuenire damus uobis[17] illa cum[18] omnis prestationibus suis quamtum[19] in se obtine[20] et ad[21] prestitum ominis est domus domorum cum[22] intrinsigus[22] eorum exitus acesum[23] uel regresum[24] per earum terminis acepimus[25] de uos pretio[26] caualo colore[27] roselo pretiato[28] in c solidos tamto[29] nobis bene conplacuit[30] et de pretio aput uos nicil remansit uos dedistis et nos acepimus ut aueat unusquisquam[31] acepit. Ita de[32] odie die tempore[33] aueatis ipsa eritate[34] de nostro dato[35] iuri[36] quieto[36] temporibus seculorum uos et omnis posteritas uestras in perpetuo uimdicetis[37]. et siquis aliquis omo ueneri uel uenerimus contra anc[38] cartula uimditionis[39] ad inrumpemdum[40] et que uouis[41] ila[41] deuimdigare[41] noluerimus[41] aut uos[42] in uoce nostra tunc pariemus uouis ipsa eritate[43] duplata[43] uel quantum[44] a uos fuerit meliorata et uobis[45] perpetim[45] auituro[45]. Facta cartula uinditionis[46] notum[46] diem[46] quod erit viii° kalendas marci. Era lxxviii[a] super[47] millesima[47]. egas et coniumgie[48] mee[48] aragumti[48] et filis nostri[49] edronio et ero in anc cartula uimditionis[50] manus nostras ro+++.

qui presem[51] fuerunt test[52]. —emuenamdus[52] test. —Odorio test.
Samdinus[53] presbiter test. —gumtemiro[54] test. —simdila[55] test.
Gudinus domnanizi[56] confirmo.
Simdinus[57] notuit.

1 coniungia
2 aragunti
3 suis
4 plaguit nobis
5 *deest*
6 et uoluntas
7 uinditioni
8 mons
9 terridorio portugalensis
10 longe
11 conconcedimus uouis
12 pipsa
13 ratione
14 guntina
15 *deest*
16 putueritis
17 *deest*
18 uilla cun
19 quantum
20 obtinet
21 a
22 cun intrinsecus
23 acesun
24 regresun
25 et acepimus
26 in pretio
27 *deest*
28 pretiado
29 tanto
30 conplagu
31 unusquisquan
32 ut de
33 tenpore
34 eredidate
35 dado
36 *deest*
37 uindicetis.
38 acnc
39 uenditionis
40 inrunpendun
41 uobis illa deuingare non potuerimus
42 a uos
43 ereditate duplada
44 tun
45 uouis perpetin auiro.
46 uenditionis notun die
47 *deest*
48 coniungie me aragunti
49 nostris
50 uinditionis
51 preses
52 et test. —enuenando
53 sandinus
54 guntemiru
55 sindila
56 domnaniz
57 Sindinus

Digitized by Google

CCCXIII

Testamentum, quo Alamirus quidam omnia bona sua Monasterio de Leça *legat. Ex* Livro Preto *Conimbricensis Sedis sumpsimus.*

1041

Testamentum de mobili siue inmobili

Domnis inuictissimis hac triumphatoribus gloriosimorum martirum suorum ob onorem sancti saluatoris sancti martini episcopi sanctorum petri et pauli apostolorum et comitum eius martirum cuius baselica fundata esse dignoscitur in uilla quod uocitant leza ipsa uilla ipsa uilla *(sic)* portugal subtus alpe mons custodias discurrente ribulo leza. Ego indigno seruum dei alamiru quem peccatorum molle depresso testo adque concedo ad ipso loco et ad uobis domno tueildus et ad fratribus tuis qui ibidem in uita sancta perseuerantes fuerint et uia monastica tenuerint et contesto ad ipso loco sanctissimo omnia mea ganancia integra quanto ganare et aucmentare potuero usque ad obitum meum quanto me inde adpotat inter mi et conuge mea nomine rikilli medietate integra post obitum uero meo ibidem dono atque concedo ubi illa potueritis inuenire quallibe causa fuerit de quod aprestitum ominis est. ita ut in presenti die ipso que in testamento sit ei inde licitum habendi uel possidendi usque in finem et in seculum seculi racionem retributa quia dicit liber iudicum —quia filium uel nepto non relinquerit de omnia rem súa faciat quod uoluerit—. Siquis tamen quod fieri non credimus aliquis homo uenerit tam propinquis uel extraneis qui hunc factum meum irrumpere uel temptare quesierit in primis sit excomunicatus et ad corpus et sanguinis domini nostri ihesu christi sit separatus et cum iuda traditore habeat participio in eterna dampnacione et insuper pariat quadruplum quantum ausum fuerit infringere post parte que in ipso loco habitantes fuerint et post parte potestate qui terra imperauerit suo iudicatu et uobis perpetim habitura. Facta series testamenti sub die erit II kalendas marcii. Era LXXVIII[a] superhacta millesima regnante principe nostro fredenando rex serenissimo. alamiro filius alderedo diue mencie *(sic)* in hanc scriptura uel series testamenti a me fracta (*sic)* manu mea robor+o. Qui ibidem fuerunt. Suario louesindizi et presbiter quos uidi —Ennegu zaguno quos uidi —Ranosendo fafilazi quos uidi —Tudeildu naneizi —Sendiu gondesindizi —Atila branderiguizi —Elictus presbiter— Riquilli conf.

Ansemondu notuit.

CCCXIV

Gundisalvus et Martinus Petriz, Ermesendaque inter se communem reddunt partem quam illi duo in ecclesia de Pedrafita habebant. Charta autographa hujus pacti, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico invenitur Archivo. Edidit Ribeiro (Dissert. Chronol., T. III, Append. N.° 2).

1041

Gumsalbo petrizi et martinum petrizii placitum facimus uobis domna ermesimda in diem quod erit VI idus marcii era LXXVIII[a] post millesima pro illa eglesia de sancto mamete de petra fita que quantum de ila potuerimus deuimdigare per nostras escripturas aut per quamliue actio uel suposita aut per offretiones que ganemus et deuimdiquemus et auamus per medio unus cum alios et posteritas nostras et uestras pro nostro obitum similiter faciant et non andemus unus ad alios con numla arte mala nec suposita con numlo omine inmitemte per numlaque actio si nos et si posteritas nostra et si minime fecerimus et placitum exederimus uobis parieriemus uobis nostra rationem de ipsa eglesia duplata. gumdisalsauo petrizi et martinus petrizi uobis domna ermesimda in oc placitum manus nostras ro++.

qui presem fuerunt testes. ziti abolace test. —uermudo zitiz test. —aluito brandilaz test. —simdinus alfonso test. —erus presbiter notuit.

Digitized by Google

CCCXV

Ermogius Geremias sororque Gunsalvum nepotem eorum in filium sibi adsciscunt, et ei omnia bona quae possidebant relinquunt usufructu tamen retento. Ex charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinente et in Publico Archivo servata, descripsimus.

1041

In dei nomine ego ermogius geremias et soror mea sidi geremias in domino sallute eternam amen. Ideo ueni nobis in uollumtas nec per uium et medum set pronas nostras uolumtas ubi faceremus a uobis subrino nostro gunzaluo raupariz cartula perfilliationis et benefactationis de omnias nostras here*d*itates que auuemus de auolengorum et paremtum nostrorum simul et nostras ganationes que ganamus per cartas et pretio iusto. et auent iacentia ipsas uillas sitras durio como et imces durio ubi illas potueritis inuenire. si conzedimus uobis illas ab omni integritate cun domus et ediuiciis casas uineis sautis pumiferis omnen aruorum et tota genera pomorum terras cultas uel baruaras montes fontes omnen suas aiuctiones et adprestationes illorum quod in se obtinent aquas aquarum sesegas molinarum. conzedimus uobis subrinu nostro iam subranominato gunzaluo raupari ipso que in benefacto resonat propter tuo amore et seruitio bono que de uos acebimus. in uita uero nostra deseruiant nobis et nem uindamus nem donemus nec testemus nec in allia scriptura ponamus a nulla forma ominis inmitemte set per unc scriptura sanas et intemeratas et post ouitum nostrum relinquamus a uobis illas uel ad semini uestra sanas et intemera et que aueatis nos in mente in uida uestra in cereo et in oblatio et ellemosinas pauperum ipso nobis bene conplaguit. Aueatis ilas firmiter perenne uos et semini uestra in temporibus seculorum. siquis tamen quo fierit non crediis et alliquis omo ueneri uel uenerimus contra anc seriens inrumpendum et uobis ila non autorgarmus uel diuingarmus post nostra parte a uos in uoce nostra comodo parie post uestra parte ipso que in benefacto resonat dublato uel tripato et II° auri talento et iudigato. Facta cartula benefactationis et perfilliationis notum die quod erit III° idus abrilis. Era T° LXX^{a} VIII.° domnus ermogius et soror mea sidi in hanc cartula manus nostras ro++uoramus.

Adicimus in carla *(sic)* si axisteriis comodo et plateis etiam et leigales ad integrum.

In presentia gomize abba confirmo pro testes germias inuenandiz test. —pellagio fernandiz test. —froila uincilaz test. —guandila test. — Eirigu digniz Notuit.

CCCXVI

Cum nobilis mulier Eldura abbati vaccariciensi Tudeildo litem intendisset de dominio ecclesiae S. Martini, tandem, muneribus ejusdem abbatis impulsa, de lite desistit. Ex Livro Preto *Sedis Conimbricensis sumpsimus.*

1041

Carta firmitatis

Ambiguum quippe non potest sed plerisque manet cognitum atque patefactum est eo quod fuit aion abitantate *(sic)* in uilla elduar et edificauit ecclesia uocabulo sancti martini in sua hereditate ipse aion presbiter et fecit inde testamento et dedit in manus sauarigus frater pro remedio anime sue et ipse sauarigo habitante in ipso loco post multo tempus fecit inde testamento ad unisco prolix menendo et ad suo filio doredo tructesindiz et obiurgarunt illo loco in suo iuri per multos tempus usque dum testarunt suos monasterios ad tudegildus abba et ad suos fratres et testarunt ibidem ipsum domum sancti martini cum suos dextros. Obinde ego dedi illa terra de portugal in manus de comes menendus nuniz et de sua mater eldara *(sic)* comitissa et mandauit illa comitissa inquietare ipsa ecclesia sancti martini. fuit autem ille abbas tudegildus ante illa comitissa domna et renunciauit ea omnia quod factum fuerat ecclesia. Obinde ego comitissa famula dei domna eldura placuit mihi ut confirmaremus tibi tudegildus abba ipsa ecclesia que super taxata est ut abeas et possideas tu ipse et fratribus tuis et qui tu reliqueris et accepimus de te in humilitate quod mihi bene conplacuit do et dono tibi ipsa ecclesia. Siquis tamen quod fieri non credimus aliquis homo uenerit tam propinquis quam extraneis hoc factum nostrum infringere temptauerit sit anathema maranata in conspectu dei omnipotentis atque sanctorum eius et pro damna temporalia paries quadru-

Digitized by Google

plum quantum ausus fuerit infringere et post parte regi uel qui terram imperauerit duo auri libras uel ternas. Facta scripture firmitatis XIII kalendas magii. Era Mª LXXVIII.^a Comitissa domna eldura manus meas + conf.

Raupario conf. —Fremariz randulfus conf.

Recemondus maureliz conf. —Atani abba conf. —Abdela presbiter conf.

Didacus truitesendiz —Ruderigus presbiter conf. —Guandila quos uidit.

CCCXVII

Descripsimus ex Livro Preto *Conimbricensis Sedis.*

1041

Testamentum de uilla que uocatur cidi scilicet medietatem de ea

In eologita christi trinitas benedicta uiuideque ex priscarum eremitarum que pater in filio et filius in patre promiscue etenim ex abbobus spiritus sanctus prodiens infinita nunquam diuise sed semper unita cuius est uera unitas et inextimabilis bonitas eterna et uera caritas multismodis et inennarrabilis bonis uiuens et potens tempore seculorum neque finiendi seculi amen. Illuminator atque sanctorum omnium reparator emanuel qui dixisti de tenebris lumen splendescere ad illuminationem scientie claritatis tue et qui dimisse eximie tempore paras opera et qui pollicitum esse dixisti seruum uel domini parare Ego domine famulo tuo sendamiro lucidi et famula tua madrona una cum filiis meis quos habui de coniugia mea nomine gontilli nominibus illis azarias cognomento aeita et gontina. Nos superius nominati pro remedio animarum nostrarum et nos azarias et gontina pro remedio anime matris nostre gontilli quod in hoc recolens et in hoc confidens et in corde suo considerans Ego domine famulus tuus superius dictus placuit nobis sub tuo et in tuo amore christi timore ut hereditas nostra in domo domini offere pro remedio animarum nostrarum qui pollicitus impleuimus domino deo uotum. Ego in nomine patris et filii et spiritus sancti apostolis almis uirginibus sacris sancti martini sancti petri sancte christine sancte eufemie et quorum inter eos principatum tenent uincenti cum esse in uilla uaccariza subtus alpe mons buzaco secus amnis mondeco prope ciuitas conimbrie adicimus ibidem domine ad ipsius sacrosanctum et uenerabilem templum qui sunt pro uelamine seruorum uel ancillarum dei ad istos domos dei persisterint deo de seruitio uilla nostra propria quos uocitant uilla cidi subtus monte petra curuella secus alueum ure prope ciuitas sancte marie territorio portugalis. Adicimus ibidem de ipsa uilla medietatem integram et habuimus illam de comparationibus nostris quas comparauimus de tedom gaindiz uilla de aiubando que pariauit ipse aiubando ad domnum teton et ad suam coniugiam domna lelolia pro placito quando erant imperatores ipsa ciuitas sancta maria et accepit de nobis unum mulum in tres equas et una adaraga preciata in duas equas et una pellis agnina et unus calabbazus crastatus et hereditatem de andrea pro qua dedimus unam uaccam et una manta malfatana comparata in XV solidos et de fralengo pro qua dedimus unum bouem et de spanilli et de suo filio didaco pro qua dedimus unam uaccam et in alio precio XV modios et de gundisindo et de recemondo et de odrozia pro qua dedimus duas uaccas. istos VII nominatos sic uendiderunt nobis in ipsa uilla totum integrum sic de parentela quam etiam et de comparadela. Damus atque concedimus medietatem de ipsa uilla integra et si aliqua actio euenerit super filios uel nepotibus nostris per iussionem domini ut semen de eis profecto morituri fuerint et semen de eis non restituerit super faciem terre qui in ipso monasterio perseuauerint ipsa uilla et alias hereditates et omnia nostra agmina totum integrum habeant et possideant pro remedio anime nostre et ipsius progenie nostre. damus uobis atque concedimus ipsam uillam per suis antiquis terminis cum suos exitus ad montes uel regressus ad domos cum quanto in illa potueritis inuenire uel ad prestitum hominis est et adhuc cum dei adiutorio que in ipsa uilla augmentare potuerimus ad sanctum uincentium ad aulam dei concedimus et uobis domno florido abbati sub eo uidelicet ratione seruata et post obitum uero nostrum ad eos qui in ipso loco sanctissimo fuerint habitantes et monasticam deduxerint uitam habeant et possideant et omnes indigeni et aduene pupilli pauperes orphani ibidem rationem accipiant. Ita ut moneo ut nemo presumerent in alia parte transferre uindere uel donare sed in hoc loco predicto seruire et ita eos tamen firmiter state ut illorum iure hereditas fiat potestate. Et si aliquis homo ex propinquis nostris suprinis germanis filiis uel nepotibus aut qualibet persona hominis qui hunc nostrum factum irrumpere uoluerit uel uenire temptauerint ueniat super eos ira dei et rumfea celestis et uorax inferni baratri ad ipsius omnes qui ad istos sanctos dei persisterint in iudicio domini requirant et tandiu lex inquiritur pariat ipso qui contigerit duplato et ad iudicem qui illam terram imperauerit aliud tantum. Facta series testamenti ipsas kalendas october. Era LXX^a VIII^a superacta millesima. Regnante domno fernando rege sub nomine christi nomine. menindus nunniz dux. Ego sendamiro et coniugia mea matrona et filiis

Digitized by Google

meis azarìas cognomento aeita et gontina quod uoluimus ad religendum cognoui in hanc series testamenti manus nostras confirmauimus+++++.

Lucidus filius ipsius sandamiri manu mea confirmo+.

Arias presbiter confirmo —Dauid presbiter quos vidi —Vimara presbiter quos vidi —Lucidio lupelliz quos uidi —Adaulfus iben zaide quos vidi —Gundesindo adulfiz quos vidi.

Ermigio quos vidi —Aursendo quos vidi —Toderedo quos vidi —Selgres quos vidi —Leuite filius gaudio quos vidi —Ansemundus Notuit.

CCCXVIII

Pactum venditionis agri cujusdam in villa **Retorta.** ***Autographa charta, olim in scrinio Morariensis Monasterii, nunc in Publico Archivo servata, nobis textum praebuit.***

1041

In dei nomine ego pelagio saculfiz ideo placuit mici per bone pacis et uolumtas asto animo integro adque consilio ut faceremus uobis aldia et uxori tua columba sicut et facimus kartula uenditionis de larea nostra propia que abemus de parentum nostrorum et abet iacentia in uilla retorta subtus castro boue terridurio portucalensis prope ribulo abe. et iacet illa larea ad mazanaria que dicent taliarina leua se de termino de mauran et fere in agro de sisualdo abet in amplo de uno capo VIes pasales et de alio V^{e} et acepimus de uos in pretio una pelle in III modios et II quartarios et una ouelia in medio tantum nobis bene conplacuit et de pretio aput uos nicil remansit in deuitum. abeatis uos et omnis posteritas uestras iuri quietum temporibus seculorum. Siquis tamen quod fieri non credimus aliquis omo uenerit uel uenerimus tam nos quam ex progenie nostre que uobis illa calumniare aut qualibe generis omo unde inpedimento abeatis aut laceria quomodo pariemus uobis illa larea dublata aut quantum ad uobis fuerit meliorata et uobis perpetim abitura. Facta kartula uenditionis notum die quod erit XIII° kalendas ianuarii. Era millesima LXXVIII.^{a} pelagio in anc cartula uenditionis manu mea ro+.

qui ibi fuerunt. aldia test. —tudiuerto diagono —fredenando test. —fructuoso test. —gonderedo test. —gumdisalbo presbiter notuit.

CCCXIX

Ecclesiae Morariensi presbyteroque Pelagio Ermesenda pia mulier partem quam possidebat praedii cujusdam in pago **de Pedrafita** ***donat. Ex autographa charta ad Morariense Monasterium pertinente, et in Publico Archivo servata, descripsimus.***

1042

Christus. Dmonis *(sic)* inuitisimis triumphatoris ac gloriosisimis sanctisque martiribus laureatus sancta marie semper uirginis sancti ioani bactista sancti andre apostoli sancti pelagii sanctorum uerisime macsime iulie et sancti salbatoris corum baseliga sidata est in uila moraria. In onore ipsius sanctis ego umilima et beneuolens ancila dei ermesimda deouota prolix didagus et gumtili dou et concedo ad ipso logo iam pernominato pro remedio anime me et a tiui pelagio presbiter ereditate mea propria que aueo in uila petrafita alhe *(sic)* mons quifiones teritorio portugalemse prope litore maris. damus aque concedimus tiui pelagio in ipsa uila supernominata de III^{a} medietate integra per suis terminis antigus per ubi illa potueritis inuenire et quamtum in ea prestitum ominis est casas cum intrinsegus eorum exitum acesum uel regresum. aueas tu ila in tua uita dum uita uicseris et post obitum uero tuo relimques ea tornes illa ad ipse arcisterio de moraria et locum sancti salbatoris ut tam nos quam etiam et genitores nostris ante deum mercedem acipiamus. Ita ut de odie die tempore sidea de iure nostro abrasa et in uestro dominio tradita pust parte ipse arcisterio. et siquis aliquis omo ueneri de ex... paco progeni nostre aut nos per nos qui unc nostrum factum inrumpere uel framgere uolueri anc uoluerimus dexenda super ilum iram dei et ruinam celi et anatimaht sit et pene eterna nunquam finiendam et insuper parie ipsa ereditate per canonega sententia post parte ipsius testamentum. Factum ac serias testamenti notum diem quod erit era LXXX post millesima. et umc nostrum factum non sit uiolatum. ermesimda deouota in ac serias testamenti manus mea confirmo+.

gutiere tructesimdizi confirm+ —gumdisalbus gutierizi quos uiui —froila test. —gumsalbus test. —atam test. —arias test.

Erus presbitero notuit.

Digitized by Google

CCCXX

Ex antiquo libro regestorum Monasterii Ecclesiolensis (de Grijó) *qui titulum* Livro Baio Ferrado *prae se fert, descripsimus.*

1042

Karta de negrelus

In era MLXXX. Sic inuenit rezemondus hereditatem que fuit de cipriano et de sua muliere matre nomine in uilla dicta negrelus et porcionem in illa de eirigu. Id est in casal de eirigu unam laream de VIII° passalibus in amplum et in longo sicut cetere laree que cum ipsa iacent finit. Et in alio loco in ipso casali alteram laream inuenit de quinque passalibus in amplum Et in longum finit sicut cetere que cum ipsa iuncte sunt. et in couelo aliam laream de VII passalibus in amplum et sicut cetere extenditur in longum. Et in penelas aliam de V in latum et sicut cetere tenditur. In larea uero de auelaneda aliam inuenit de IIIor in latum in amplum uero sicut cetere. Et super ipsam laream aliam inuenit de IIIbus passalibus. Et in ipsas bauzas et in ipsos montes quantum est adhuc paruum mea porcio Et in cancello duos passales in amplo. Et in aspanariz super uallum tres passales et medium in amplum. Et in fundo unum passale et in fundo in altero loco tres passales et medium. Et in merdeses quatuor passales in amplo et in ipsomet loco quinque passales in amplum Et ibidem in ipso pomerio tres passales et medium in amplum. Et in moreira VI passales in amplum. Et in pumar de ualle VIII passales in amplum et in ripa de illo riuulo tres passales et medium in amplum. Et in casal de coia una leira de quatuor passales et duas partes de coia Et tercia de silo. Et in illa agra III passales in amplo. Et in ipso pumar de tallio V passales in amplum. Et in ipsum fornum una larea de VI passales in amplum et duas partes de passale et duas partes de comparado et terciam de silo. Et in ipsa uarzena sub furno X passales in amplo. Et in auelanedo de parte de silo III passales in amplo. Et in alio loco larea que tendit ad portum lutuosum VI passales in amplum. Et in pomerio super uallum et in auelaneda VI passales in amplo. Super ipsum pomerium VII passales in amplum et duas partes de comparada et tercia de silo. Et in pumarelio tres passales in amplo. Super pumar de bauza duos passales et duas partes de passale Et in pumar de bauza tres passales et tercia de passale. Et in pumerio de eichiga IIIor passales et duas partes de passale. Et intes sautos unam laream de comparato de III passales in amplo. Sub sancto iohanne duos passales in amplum de comparato. Super alteram laream ipsam de VIII passales de comparato. Et in pomerio de armenton sub sancto iohane XII passales de comparato. Super ripam V passales de comparato. Ad portum lutosum sub rippa IIII passales in amplum de comparato et in alio loco VI passales in amplum de comparato et medium. In testa de ipsis lareis sub ripa VIII passales in amplum de comparato. Ad portum lutosum laream de mazaneira VI passales in amplo de comparato. De illis linaribus VIII.am

---

CCCXXI

Pactum venditionis agri in villa Retorta. *Charta autographa ad Monasterium Morariense pertinens in Publico Archivo servatur. De anno quo data ambigimus : membrana enim, in qua pactio scripta manet, lacerata est post aeram* MLXXX, *quae ibi legitur. Numeralis, forte, littera in rupto exstabat loco.*

1042 (?)

Christus. In dei nomine ego begion presbiter Ideo placuit mici bone pacis et uolumtas ut faceremus uobis aldia et uxori tua columba sicut et facimus kartula uenditionis de larea nostra propria *(?)* que abeo in uilla retorta subtus castro boue terridurio portugalensis prope ribulo aue et abet iacentia ipsa larea leua se de lareas tortas et fere in illo casale *(?)* qui uene de maurane abet in lonco XXXXa et IIIor passales et in amplo VIII° passales et abuimus ila *(?)* de nostra deganada. et acepimus de uos pretio pro ipsa larea I° boue apretiato in XIIIIor modios tantum nobis conplacuit. abeatis uos illa firmiter et faciatis de ea quod uolueritis. Siquis tamen quod fieri non credimus aliquis omo uenerit uel uenerimus an nos aut ex progenie nostre ..... *(?)* que uobis illa calumniare quesierit et nos in iudicio deuindicare non potuerimus aut uos in uoce nostra quomodo pariemus uobis ipsa larea dublata et uobis perpetim abitura. Facta cartula uenditionis notum die qnod eri ..... Era millesima LXXX .... begion presbiter in anc cartula uenditionis ..... fructuoso test. baltario test. tructino test.

Gumdisalbo notuit.

Digitized by Google

CCCXXII

Ex codice, qui titulum **Livro de D. Mummadona** *prae se fert, hausimus.*

1042

Karta de ecclesia sancto mamete et de ecclesia sancto felice de ripa tamice

In nomine domini. Ego magister racemiru uobis domno nostro petrus abba fratres et sorores habitantes in cimiterio vimaranes plazum ligale uerbum facio uobis per scriptura firmitatis ut deinceps amodo quod erit XVI° kalendas iulias Era Mª LªXXXª que habitem in ipsas ecclesias quos mihi dates ex datui uestro uocabulo sancti mameti et sancto felice de ripa tamice et populet et edificet et plantet eas et faciat uobis seruitium rectum et fideliter cum eas et reddat inde uobis rationem per manus uester maiorinus de anno in anno cumctis diebus uite mee. et non extraniet inde ulla causa nec per me nec per meo consilio necnon immitat uobis ibidem nulla subposita mala unde inpedimentum habeatis aut uos aut uester maiorinus. et non me reclamet ad alio domno nec alia potestate nisi ad uos et ad casa de vimaranes. et quantum ibidem edificauerit et fecerit ad obitum meum non extraniet inde necquicquam sed sanam et intemeratam stet post parti uestre. et si minime fecerit et hunc plazum exesserit pariet uobis aut post parte ipsius monasterii x boues et iudicato. Magister racemiro in hoc plazo manu mea roboro. Qui presentes fuerunt. Donnon test. Monio test. Honorico test. Aloitu test. Idila test. Fagildu presbiter notuit.

CCCXXIII

Donatio (seu potius solutio debiti pro cibariis suggestis) dimidii praedii cujusdam in pago **de Loureiro.** ***Ex charta autographa, olim in scrinio Morariensis Monasterii nunc vero in Publico Archivo servata, textum sumpsimus.***

1043

Christus. In dei nomine ego aragunti in domino deo eterne saludem amen. Ideo plagui nobis per bona pacis uoluntas ut facere uobis gutiere tructesindiz et uxor tua ermentro kartula donationis firmidatis sigut e facio de eredidate mea propria mea que abeo in uilla quos uocitant laurario suptus kastro monte faro et kastro cibidas abenoso teridorio portugalensis et abe iacentia ipsa uilla inter bostelo et mandini discurente arruio ferari. Damus adque concedimus de ipsa eredidate mediadade integra sigut illa obtinui mater mea egilo in sua uida ipsa mediadade integra uobis concedimus con omnis prestationibus suis per u illa podueridis inuenire usque suos locis et terminis antiquis et acebimus de uos in frasino una kasa proinde que abamus illa in nostra uida et nec uindamus nec donemus ila set pos obitu uero nostro relinquamus illa in iuri uestro uel posteridas uestra. et pro ipsa eredidate acebimus de uos pane et a beuer que nobis plagui. ualea indentio nostro sigut e uenditio. Ida ut de odie die uel tenpore sedea de iuri nostro abrasa et in iuri uestro tradida adque confirmada. abeatis uos et omnis posteridàs uestra. Siquis tamen quo fieri non credimus et aliquis omo ueneri uel uenerimus contra ahnc *(sic)* kartula donationis ad inrunpendum uel inmodigum aut nos per nos uel ex progenie nostre quomodo parie uobis ipsa eredidate duplada uel quantum a uos fueri melioratum et uobis perpetim abiduro. et unc factum nostro non sit uioladum set in omnem rouorem plena obtinea firmidade. Facta kartula donationis nodum die quod eri XV kalendas februari. Era millesima LXXXI.ª Aragunti in oc kartula donationis manum mea ro+.

Ero presbiter quos uidi. cidi test. iuliano presbiter quos uidi. gonterigo test.

Pelaio uermuiz quos Notuit.

Digitized by Google

CCCXXIV

Pactum venditionis fundi cujusdam in pago de Marecos. *Charta autographa, ex qua descripsimus, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico servatur Archivo.*

1043

In dei nomine egu garcia muniz et uxor mea gelluira in domino deo eterna sallutem amen iteo plaguit nobis per bone pacis et uollumtas asto animo intigro et probbia nostras uolluntas ut uinderemus ad tiuio gunsalbo raupariz et uxor tua munia sigut et uimdo eredidade nostra probia que auemus in uilla que uocidant marecus subtus mons petroselo discoremte ribulo caualuno teredorio anegia et aue iacentia ipsa eredidade in loco predito ibidem ilo kasall que fuit de cidi bene elias unde ad nobis ipse cidi karta rouorabit damus ad uobis ilu ad intigro per eius locis et terminus antigus quantum ibidem abrestidum ominis est casas uineas pumares sautus aguas aguarum sesigas mollinarum petras mouiles uel inmouiles uel inmouiles *(sic)* in montes fontes terras rubtas uel barualas. e damus ad uobis IIIª de ilo casall de tras ilu rio que fuit de eldemiru damus uobis adque concedimus e proinde acebimus de uos precio Iº kaualo baio in c solidos ipso nobis bene conplaguit e de precio abu nos nicil remansit in deuido. aueatis uos firmiter et omnis posteridas uestras iuri quiedo. et si aliquis omo ueneri uel uenerimus contra anc cartula uenditionis ad inrumpendo quesieri e nos in iuditio deuindigare non poduerimus post parte uestra que pariemus ad uobis ipsa eredidade dublada et a iudice suo iudigado. Facta cartula uenditionis nodum die quod erit XVº kalendas marcias. Era millesima LXXXIª garcia moniz et uxor mea gelbira in anc cartula uenditionis manus nostras r++o—s. presentes fuerunt sesnamdo menemdiz confirmo —fredenando benegas —cidi mironiz quos uidi —ermigio benegas quos uidi —ordonio notuit.

CCCXXV

Tudeildo abbati monachisque in Monasterio de Anta *degentibus Gunsalvus et uxor quaedam bona in villis* de Pousada *et* de Sancta-Cruz *donant. Ex* Livro Preto *Conimbricensis Sedis sumpsimus.*

1043

Testamentum

Domnis inuictissimis hac triumfatoribus gloriosis sanctisque martiribus sancti saluatoris et sancte marie semper uirginis sanctorum petri et pauli apostolorum sancti michaeli archangeli et sancti martini episcopi et confessorum coram *(sic)* baselica fundata est in uilla quos uocitant hanta prope littore maris territorio portugalense. Ego famulo dei creusa et gunsaluo prolis gundesindo et ildonza uobis offerimus ibi deuocionem pro remedio aïme nostre uel pro remedium anime fratris nostris uermudu prolis gundesindi et ildonza uobis offerimus et concedimus ad uobis domno tueildus abba et fratribus uestris uel cui uos illa relinquere uolueritis. Obinde ego nos supranominatos creusa et gunsalua *(sic)* offerimus et confirmamus uel testamento facimus de uilla nostra de susceпcione parentum nostrorum in uilla pausada et sancta cruce quos diuide inter uilla palaciolo et sisualdi et lagona usque in littore maris per suis locis et terminis antiquis. concedimus uobis de ipsa uilla iam supranominata de illa uilla media duas partes inde uobis concedimus ab integro. Vt hic dicimus sacris dei altaribus et ad uobis tueildus abba uel fratribus uestris qui uobiscum in uita sancta perseuerantes concedimus uel adtestamus ad ipsos locos sanctos ipsa uilla sicut cum omne suos intrinsecus quod ad usum ominis pertinet et ad ipsa uilla secundum illa obtinuit pater nostro gundesindo cum coniuge eius eldonze. contestamus uobis ipsa uilla sicut iam supra diximus cum omne prestacionibus suis terras ruptas uel barbaras petras mobiles uel inmobiles arbores fructuosas uel infructuosas pumares uel uineas sautus uel rouoredas aquas cursiles uel incursiles exitum moncium uel regressum ubi illa potueritis inuenire per suis terminis locis et uicos antiquos tam de nostra comparada quam eciam de nostris ganacionibus ab integro uobis testamus exceptis illa VIª porcione de munnio gundesindizi de tota ipsa uilla quos fuit de patro nostro gundisindo galindiz. Ita ut diximus sic omnia quod super taxatum est ad uobis tueidus abba et a ffratribus uestris qui sub uestro regimine uel monasterio regule subiecti fuerint pre tolerancie fratrum uel sororum seruorum dei qui ibidem in uita perseuerauerint. Ita ut de hodie die uel tempore sic omnia quod superius resonat ad ipsum locum deseruiat quod et iuracione confirmamus per deum celi et tronum glorie eius qui

Digitized by Google

hunc contra factum nostrum nunquam uenturi erimus ad irrumpendum. Siquis tamen quod fieri non credimus aliquis omo uenerit de propinquis nostris uel quislibet generis omo qui hunc factum nostrum irrumpere uoluerit in primis seiat excomunicatus et ad corpus et sanguinis domini nostri ihesu christi sit separatus et cum iuda domini proditore habeat partem in tartara dampnacione et insuper pariet IIIIor liberas auri et a uobis perpetim habitura. Facta series testamenti XIIIo kalendas iunii. Era LXXXaIa post millesima. Creosa et gunsaluo prolix uel pro fratri suo uermudo in hanc series testamenti manus nostras robor++o.

Qui preses fuerunt. Vermudo ibenegas quod fieri elegit manu mea conf. —Argielo prolis gundesindi et eldonza conf. —Sandinus presbitero manu mea conf. —Andulfus presbiter quos uidit —Diago gunsaluiz manus meas conf. —Suario moniz manu mea conf. —Donnicon test. —Atia test. —Fafia presbiter manu mea conf. —Leuitico —Menendo —Vestremiro conf. —Egaredo presbiter quos uidit —Gundulfus presbiter quos uidit —Petro donnannizi quos uidit —Randulfus presbiter manu mea conf.

CCCXXVI

Ex Livro de D. Mummadona, *sic dicto, sumpsimus.*

1043

Karta de ecclesia sancti iacobi de candanoso

In dei nomine. Ego ansila auienz et presbitero In domino deo eternam salutem amen. Ideo placuit mihi asto animo et propria mea uoluntate ut facerem ad uobis petrus abba cartula uendicionis et firmitatis sicut et facio de ecclesia vocabulo sancti iacobi apostoli qui est fundata in villa nunccupata Candanoso et de omnias meas hereditates quantasque habeo in ipsa villa superius nominata candanoso subtus monte cauallos territorio bracarensi inter bis alueis aue et auizella discurrente riuulo selio. Do uobis ipsa ecclesia et ipsas hereditates cum quantum in se obtinet et ad prestitum hominis est siue de auios meos quomodo et de parentum meorum seu ganationes et commutationes et comparaciones ab integro quomodo diuide ipsa ecclesia et ipsas hereditates cum villa creysimir et cum uilla nesperaria et cum uilla laurito et cum ecclesia sancti martini episcopi et partet ad selio et inde ad termino de cresimiri unde primiter incoauimus. isto que concludi in hac scriptura siue ecclesia sancti iacobi apostoli quomodo et meas hereditates laicales superius nominatas ab integro uobis concedo per suis terminis et locis antiquis cum quantum in se obtinet et ad prestitum hominis est casas cupos cupas lectus catedras mensas pumares saltos uineis deuesas terras ruptas uel barbaras aquis aquarum et sesigas molinarum exitu moncium et regressum omnia ab integro uobis concedo sicut in hac carta resonat et quomodo in alias meas scripturas inueneritis ab integro uobis concedo ubique eas potueritis inuenire pro quo accepi de uos precio Io caualo colore bagio nasino cum sella et freno in Cm La solidos Ia uenape pallea in LaXXa solidos Ve uacas cum filios de XVe XVe modios IIa iuga bouum de XVm XVm modios Ia pelle anninia cum almitiga in XXi modios alia pelle paniata in XXXa solidos inter pane et uino La modios. ipsum nobis bene complacuit et de precio apud uos nichil remansit in debito. Ita ut de hodie die et tempore sit ipsa ecclesia et ipsas hereditates de iuri meo abrasas et uobis traditas atque confirmatas. habeatis uos illas firmiter euo perenni et quicquid de illas facere uel iudicare uolueritis liberam in dei nomine habeatis potestatem. Siquis tamen quod fieri non credo aliquis omo uenerit uel uenero tam ego quam propinquis meis uel extraneis contra hanc cartula uendicionis et firmitatis ad irrumpendum que ego in iudicio deuindicare non potuero post parte uestra aut uos in uoci mee tunc habeatis licitum adprehendere de me ipsum quod in carta resonat duplatum uel trippatum et uos perpetim habituro. Facta kartula uendicionis et firmitatis sub die quod erit XoVo kalendas iulii. Era MaLaXXXaIa. Ansila auilenz et presbitero in hac cartula uendicionis et firmitatis manu rouoro.

Ego petro ennegot et confessus conf. —Fagildo confessus conf. —Arias honorigit conf. —Pelagio sagaciz conf. —Didacus confessus conf. —Brandila conf. —Amarelle conf. —Pelagius conf. —Uiliuadus conf. —Ascarigus conf. —Aluaro test.

Christoforus uiliamirit manu mea conf. —Pelagius liliz conf. Ualasco pelagii conf. —Aloito erit. Pelagio pinidiz conf. —Ieremias arias. Gundesto sesnandiz —Ordonio iben elias. Aluaro aluariz —Menendo pelagii. Artemro conf. —Menendo senioriz quos uidit —Menendo fortis presbitero quos uidit —Ansul frarengot presbitero quos uidit —Menendo todegildiz presbitero quos uidit —Monio donado test. Gundemaro test. —Aloitu test. Vilifonso test. Pelagius notuit.

Digitized by Google

CCCXXVII

Florito abbati monachisque vaccariciensibus donant Joannes presbyter fratresque ejus Monasterium Sauriense quod fundaverant. Ex Livro Preto *Conimbricensis Sedis sumpsimus.*

1043

Carta testamenti

Domnis inuictissimis ac triumphatoribus gloriosis sancti saluatoris cum uirgo inclita semper genitrix apostolorum martirum pontificum uirginum confessorum corumue dispares et locis diuersis cum ministris aule sunt nuncupate quorumue hic describere prolixit conuenit adiungere omnia sanctorum martirum que dei curie celestis curie sublimatus roseo crutre *(sic)* profusus ad officium predicationis electos uirginitatis glorie choronatus confessorum floribus adornatus. Et sicque inhertia egra mens hic singillatim scribere nequiuimus iam infra mea paradisi longum beatitudinis a dextri ordinis tenere confidimus. Ego iohannes presbiter et fratribus meis sesnandus frater et ordonio et zalama frater seruus seruorum dei cum peccatoribus mole depressos in spe fiduciaque sanctorum non usquequaque desperatione deicimus que etiam reatum nostrum criminis sepe pauescimus Vt pro uobis sancti martires mereantur communem domino ac sanctorum omnium cetu fida supplicatione deposcimus. Et ideo deuotioni nostre extitit ut ex uoto proprio nostrisque delictis endiscriminibus ob honore celsitudinis nostre. Concedimus ad ipsum locum monasterium saurio iam prefata cum cunctis prestationibus suis secundum illa edificauimus. Et ego iohannes una cum fratribus meis qui sursum sonant. Denique confirmatum est iudicium cum dicit liber quartus et secundus titulus sentencia xviii[a] ut qui filius non dereliquerit faciendi de rebus suis quod uoluerit habeat potestatem indubitanter licentiam habebit nec aliis quibuslibet proximi ex superiori uel transuerso uenientibus poterit ordinatio eius in quocumque conuellit quia recta unea decurrens non habet originem que cum successione nature hereditate posit accipere. Ex in testamento autem iuxta legum ordinem de uita siue hereditate potuerimus iure successione. Denique confirmatum est hoc concedimus monasterium saurio cum iacentiis et aprestationibus suis uobis florite abba et ad fratres uestros et ad monasterium uaccarica qui in uita sancta perseuerare uoluerint et monasticam deduxerint uitam habeant et possideant. Siquis tamen aliquis homo tam melior quam inferior seu ex genere nostro hunc factum nostrum quod pro animarum nostrarum remedium facere procurauimus ex uoto proprio uel inmodice conuellere uel usurpare temerarie uel leuiter conauerit quisquis fuerit extet ad finis sit anathema marenata multatus ab omni ecclesie catholica seiunctus ad corpus et sanguinem redemptoris separatus in conspectum dei et apostolorum siue et agmina martirum communicatus. ita ut in parte in resurrectione prima non auentat sed iuda domini traditore credens effectus baratri pena iugiter permaneat mancipatus et presenti cuo amborum carens lucerna frontibus lumine sit priuatus et quantum inde usurpare uoluerit septuplum componat per seueritatis in iudicio. et hec firma perpetim permaneat testamenti scriptura. Nodum quod erit ii[e] nonas septembris. Era l[a] xxx[a] i[a] super carta *(sic)* millesima. iohanne presbiter una cum fratribus meis in hanc testamenti donibus sanctorum manus nostras confirmauimus et roborauimus+.

Qui presentes fuerunt. Zalama frater de monasterio urbano quos uidi et manu mea conf. —Electus de monasterio leza conf. + —Areda conf. + —Letiuigo quos vidi —Daniel de ossella quos uidi —Odorius test.

Osoredo test. —Zamarius test. —Menendus test. —Alius menendus test.

CCCXXVIII

Marcella et filii bona quae possidebant in pago de Cerzedo *cuidam mulieri donant. Descripsimus ex autographa charta, ad Monasterium Morariense pertinente, in Publico Archivo custodita.*

1043

In dei nomine ego marcela una cum filliis meis iaquinto et froia placuit mici bona pacis uollumtas ut faceret tiui afilliata mea lempede sicut et facio cartula donationis de omnia ereditate mea probria que aueo in uila cerseto teritorio portugalensis et auet iacentia ipsa ereditate iusta domom de de *(sic)* lacaro in kasale de ofilo duodecima au integro et in kasale de idilo vi[a] integra et in illa kararia que discure de illo canbpo et fere in illo molino de do-

Digitized by Google

mno lacaro usque ad illo rio suso indicato mea porcione ab integro quanto me conpotat inter meos fratres uell eredes ubi illa podueridis inuenire. et dau tiui ila pro que es mea afiliata et acebit de te in precio I quartarium de milio que mici conplacuit. Ida ut de odie die sit ipsa ereditate de iuri nostro abrasa et in uestro sit tradita. aueatis uos et omnis posteritas uestra. et si aliquis omo uenerit uel uenerimus unc nostro factum ad inrunpendum que nos post parte uestra deuindigare non poduerimus pariemus uobis ipsa ereditate dubllada uel quantum ad uos fuerit meliorada et uos perpedim auitura. Facta cartula donanationis *(sic)* uel perfiliacionis XII° kallendas nouember. Era LXXXI[a] post millesima. marcella una cum filiis meis iaquito et froia in ac cartula manus nostras rouora+++mus.

qui preses furunt it sunt ioane leuidiz ioane alluitiz arias *(?)* iaquintis vidal presbiter pedrus noduit.

CCCXXIX

Pactum venditionis omnium bonorum quae venditor in villis* de Pigeiros *et* de Torno *possidebat. Ex charta autographa olim in scrinio conventus monastici,* da Graça *dicti, Conimbricensis, nunc in Publico Archivo servata, descripsimus.

1043

In dei nomine ego sando uitemirizi plaguit mizi bone pazis et uoluntas nunlius quoque gentis inperio nec suadentis artigulo nec pertimeixentis meduun set propia mea uoluntade ut fazeremus uobis suario pelagizi et coniugia uestra eiloni kartula uendizionis sigut et fazio de omnen mea eredidade quantaque aueo in uilla peiarios et in torno III[a] integra de quanta abuerunt meos parentes in ipsas uillas nominadas peiarios et torno tam de meo pater uitemiro quan de mea mater dordia extra illa llarea de agro malo que mizi deo rodorigu brandilazi pro ila razione de illa et mea razione de ipsa larea de agro malo illa damus uobis ipsa III de quanto ibi abui meo pater et mea mater in kasas in domus pomares figares amexenales sautis terras rubtas uel in baruaras petras mouiles uel inmouiles montes fontes pascuis padulibus exidun regresu uel quanto prestidun ominis est per suis terminus et loziis antiguos ubique illa podueridis inuenire con cuntis prestationibus suis. et azebimus de uos prezio in XX modios in prezio que nobis bene conplagui et de prezio abut uos non remansi in deuido. ita ut de odie die uel tenpore siat ipsa eredide de iuri nostro abraso et in uestro iure tradida uel confirmada et de omnis progenie uestre. et si aliquis omo ueneri uel uenerimus contra ac kartula inrunpendo que uos in iuizio deuindigare non podueri in uoze nostra aut nos post parte uestra pariemus uobis ipsa eredide dubla uel quanto ad uos fueri meliorada et et uobis perpedin auidura. Facta kartula uenditionis nodun die quod est pridie nonas dezenber. Era millesima LXXXI.[a] sando in anc kartula manu mea rouora+ui.

Qui uiderunt. gondesindo test. —Froila pelagizi test. —alzumo *(?)* test. daui test. —cidi test. uimaredo test. —dono test. —patrebono test.

Sonimiro notuit confirmo.

CCCXXX

Ex codice,* Livro de D. Mummadona *dicto, sumpsimus.

1043

Cartula de uilla siluares cum suas ecclesias .

Donnis inuictissimis hac triumphatoribus gloriosissimorum martirum ob honorem sancti saluatoris sancteque semper uirginis et genitricis domini marie Sancti michaelis arcangeli sanctorum apostolorum petri et pauli sancti iohannis apostoli et euangeliste Sancti iacobi apostoli Sancte eolalie uirginis Sancte tecle uirginis uel omnem sanctorum martirum uirginum atque confessorum quorum reliquie recondite sunt in scimiterio vimaranes subtus alpe latito inter duas ammes Aue et auizella territorio bracarensis. Ego enim famulus dei menendus dux magnus prolix nunus et ilduare cum peccatorum mole depressus in spe fiduciaque sanctorum non usquequaque disperatione deicior que etiam reatui meo criminibus sepe pauesco et ideo deuotioni mee extitit ut pro remedio anime mee concederem adque testarem ad ipsum locum sanctum villa nostra propria quod uocitant siluares integro per suis terminis et locis antiquis per ubi eam potueritis inuenire cun cunctis adiuntionibus et prestationibus suis

Digitized by Google

quicquid in se obtinet cum seruos et ancillas que sepius seruirunt ad ipsa villa. et abet iacentia subtus mons longo inter abruna et abrunela cum suas ecclesias uel omnem rem suam. ac sic concedo adque sacrosancto altario offero pro remedio anime mee pro uictum atque uestimentum fratrum monachorum uel ancillarum dei sicut nobis illa concesserunt per cartule firmitatis ordonio romanoz et uxor sua odrozia et filio eius munio et germanas suas Tequilo et tarasia uel eius subrino Romano didaz pro scelus que ad nos fecerunt de nostros uassalus que nobis fillarunt manibus de nostro iudicio *(sic)* nominibus aluaro muniz cum suo ganato et gogina aluariz cum suo ganato et abuerunt nobis illos appariare sicut lex codica docet et nun habuerunt unde sentencia legis adimplere et cum rogum et sugessione dederunt nobis illa villa cum sua criazon et suas ecclesias et cum rusticis ibidem deseruientes cum omnem rem suam seruitio reddentes. damus omnia quod desuper diximus integra cum cunctis adiuncionibus et prestationibus suis que in se obtinet. Necnon etiam ibidem adicimus ccc^{os} solidos de argento simili modo et uaso airages m^{es} arrotomas xii^{cim} uasos de cristallo m^{es} una alcalla una tructa de cristallo. ita ut ex presenti die sit concessa pro anima mea ad parte ipsius monasterii vimaranes habeant et possideant et pro anima nostra cotidie deum deprecare et pauperibus mercede elemosinis tribuere et ipsam rem ad partem alienam non auertere sed Et qui hunc factum nostrum ausus fuerit inrumpere uel immodico conuellere et contra hanc series testamenti infringere uenerit uel uenerimus in primis sit excomunicatus et protectus de collatione sanctorum et anathema fiant et a christianorum cetus separati communionem amittant tam dire percussionis ulcione conlisus. omnis diuini ordinis cultor que illi communicare presumpserit simili pena tabescat. et insuper quantum de hoc usurpauerit reddat in quadruplum post parte monasterii ipsius monasterii de vimaranes et omnes habitantes in eo. Facta series testamenti in die quod erit x^{o}v^{o} kalendas ianuarias. Era M^{a} L^{a}XXX^{a} inquoante prima. Menendus dux magnus in hoc testamentum manu mea confirmo.

Menendus floiaz conf. —Osorio telliz conf. —Menendus dux saboles nanniz *(sic)* conf. —Sub christi nomine et dei gratia adefonsus episcopus conf. —Ilduara prolix ermegildi conf. —Petrus abba confirmo.

Erus abba conf. —Vimara prepositus conf. —Gemondo uimaraz —Gutierre ordoniz —Pelagio gomez conf.

Pelagius diaconus notauit.

CCCXXXI

Pactum venditionis praedii cujusdam in villa de Arões. ***Autographa charta, ad Monasterium Morariense pertinens et in Publico Archivo servata, nobis textum praebuit.***

1044

Christus. In dei nomine *ego* odario et uxori sua godina plaguit nobis pone pazis uolumtas pronana memte integroque consilio ut per escritis uimderemus uobis gotierre ploris tructesimdus et congiumgie uestre ermentro sigut et uimdimus eredidade nostra probria que auemus in uilla arones alpe monte faro discurremte rribulo udi terridurio portugalemse probe lidore maris damus atque conzedimus uobis in ipsa uilla omnia nostra eredide quamta iuidem uisus sumus auere domus que intrimsegus earum pomares pomife aruorum terras rubtas uel baruaras exidum monziom azesum uel cresum eziam razionem in sesiga molinarum damus a bobis illa per suis terminis uigus et lozis amtigus et est ipsa eredidade nona media tamto nobis aueni in porzionem inter nostros fratres sigut illa abuimus de suseptionem paremtum nostrorum gomsalbo etrasili damus uobis illa cum quamtum in ea aprestitum ominis est toda at integro exetis mediadade de ille pomarino que iaze iusta domo menemdo que iam demus at rodorigo mironiz et aczebimus de uos prezio xxxx^{a} modios in que nobis bene conplaguit abeadis uos illa firmider iuri quiedo temporibus seculorum quisque exinde agere uel fazere uolueridis in dei nomine liuera aueadis podestade. et siquis aliquis omo ueneri uel uenerimus tam nos quam etiam aliquis ex probimquis nostris qui unc nostrum factum inrumpere uel inmodigum sutemtare quesierit uel quesierimus et uobis illa diuimdigare uel autorgare noluerimus pars nostra partique uestra tunc abeadis lizemcia de nos atpremdere ipsa eredidade duplada uel quantum at uos fuerit meliorada et uobis perpedim abiduro. Facta karta uimditionis et firmidadis nodum diem cod erit xv^{o} kalendas februarii. Era LXXXII^{a} super I.^{a} odeiro et godina in ac karta firmidadis manus nostras ro++.

testes. didagu —pelagio —gomdesimdu.

oseda —ioane —froia.

gomsalbo confirmo —trasario —alio pelagio.

uidisilu notuit.

Digitized by Google

CCCXXXII

Ex codice, Livro de D. Mummadona *dicto, sumpsimus.*

1044

Cartula de hereditates in villa margaridi

In dei nomine. Ego idila una cum filias meas bronilli et felicia in domino deo eternam salutem amen. Ideo placuit nobis asto animo et proprias nostras uoluntates ut faceremus ad uobis domna elsinda confessa sicut et fecimus cartula uenditionis et firmitatis de hereditates nostras proprias que abuimus in villa margariti subtus montis latitu territorio bracarense inter bis alueis aue et auizella discurrente riuulo selio et fuerunt ipsas hereditates de mumadomna didaz et conparaui eas inde soror sesita et filia sua soror brunilli et tenuerunt ea in suo iure per pretio et carta tem *(sic)* tornarunt ea in manus de idila et uxor mea astileuua. et ego nos nominibus damus ad uobis ipsas hereditates ab integras quantas ibidem habuimus montes fontes pascuis paludibus casas uineas pumares sautos exitus montium uel accessum et regressum cum quantum in se obtinet et ad prestitum hominis est ubique illas potueritis inuenire per suis terminis et locis antiquis pro quo accepimus de uos in pretio c^{m} LX^{a} modios in pane et in uino et in que nobis bene placuit. uos destis et nos accepimus. ita ut de hodie die uel tempore sint ipsas hereditates de iuri nostro abrasa et in uestro iure uel dominio sint traditas atque confirmatas. abeatis uos et omnis posteritas uestra ubi eas relinquere uolueritis tam de eas facite. Siquis tamen quod fieri non credimus aliquis homo uenerit uel uenerimus contra hanc cartula uenditionis et firmitatis ad irrumpendum que nos in iuditio deuindicare non potuerimus post parte uestra aut uos in uoce nostra quomodo pariemus uobis aut ad parti cui uobis illas dederitis uel relinquere uolueritis ipsas hereditates que in carta resonant duplatas uel tripatas et uos perpetim habituros. Facta carta uenditionis et firmitatis v^{o} idus februarii. Era Mª LXXX^{a}II.^{a} Idila et filias meas felicia bronilli in hanc cartula uenditionis et firmitatis manus nostras Ro++++. Qui presentes fuerunt. Gondemaro test. Dulquede test. Uermudo test. Sindila test. Menendo test. Menendo pelagii et presbitero qui hec notauit. Monio donadeiaz conf. Osorio tellit conf.

CCCXXXIII

Pactum venditionis agri in villa de Paradella *siti. Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico exstat Archivo.*

1044

Christus. In dei nomine ego lobredo et uxor mea gudina plagui nobis per bone pacis et probrias nostras uolumtades ut faceremus ad bouis eirico pepiz et uxor uestra gontina kartula uenditionis de larea nostra probria que auemus in uilla paredelias subtus montes kastro de boue territorio portugalensis discurrentis ribulo cadabom loco predicto et nominiadan ipsa larea aderolado mediadate de illo et abet in lomgo LX et VIII° pasales et abet in amplo XX pasales tam in lonco quam in amplo manum erecta super cabut de omine. et acebimus de uos pretio proinde V modios ipso nobis bone conplaguit. Ita ut de odie die uel tempore sit ipsa larea de iure nostro abrasa et in uestro iure dominio sit tradita atque confirmada. abeadis uos ipsa larea firmiter et omnis posteritas uestras iuri quiedo temporibus seculorum et in perpeduo uindicedis. siquis tamen quod fierit non credimus alliquis homo de quacumque pars uenerit uel uenerimus contra hanc cartula uenditionis que nos ad iuditio deuindicare non potuerimus post uestra parte aut uos in uoce nostra tunc infra uel infra pars nostre partique uestre comodo pariemus uobis ipsa larea dublada uel triplada uel quantum ad uos fuerit meliorada extra iudicado et uos perpetim abidura. Facta karta uenditionis VII° idus martii. Era LXXX^{a} II^{a} post millesima. lobredo gudiniz et uxor mea gudina in hanc kartula uenditionis manus nostras ro++.

qui preses fuerunt. uermudo autderiquiz test. gondesindo test. dono test. ansemiro test. froila lobrediz test. ermegildo test.

ramiro notuit.

Digitized by Google

CCCXXXIV

Pactum permutationis quorumdam bonorum immobilium in villis* de Pigeiros *et* de Viariz *pro aliis bonis ejusdem generis in ipsis villis. Charta autographa, e scrinio conventus monastici,* da Graça *dicti, Conimbricensis in Publicum Archivum delata, ibi servatur.

1044

Christus. In dei nomine brandila uitemirizi plaguit mizi bone pazis et uoluntas ut fazeremus uobis suario pelagizi et coniungia uestra eiloni kartula contramudationis de eredidade mea propia que aueo in uilla pegiarios subtus kastro piloso teridorio portugalensis discurrente riuulo alister inter aue et kadauo in llogo predicto III integra de eredidade de pater meo uitemiro sizilazi et mater mea dordia ubique illa podueridis inuenire in uilla peiarios et in uiarizi contis prestationibus in se obtine in kasas donus con intrinzecis suis terras rubtas uel inbaruaras aruores fructuosas uel infructuosas mazanarias figale ameixenale kastiniales pesegales pascuis padulibus montes fontes aguas cursiles uel incursile fontis aguarum sesigas molinaru exitum regresun uel quantum aprestidum ominis est in ipsas uillas nominadas per suis terminis et lozis antiguos. et azepimus de uos proinde razione de adefonso V[a] integra de eredidade de gonderedo senderiquiz *(?)* et de gaudilla in uilla pelagiarios et in uiarizi et in peiarios illa razione de meo pater *(?)* uitemiro de illa ..... que uene de .. alzido usque illa petra nadiua que esta iusta illa kasa de cidi gondereti et de ipsas kasas usque in rio. tanto mizi et uobis bene conplagui. ida ut de odie die uel tenpore sedea de iuri nostro abraso ipso que uobis inkartamus et in iuri uestro tradida uel confirmada et de omnis posteridas uestra iuri quiedo uindize. et si aliquis omo ueneri uel uenerimus contra anc kartula inrrunpendo que uos in iuditio deuindigare non podueridis in uoze nostra aut nos post parte uestra que uos pariemus pariemus *(sic)* illa dublada uel quanto ad uos fueri meliorada et uobis perpedin auidura. Facta kartula contramudationis nodun die quo erit XVI° kalendas abrile. Era Millesima LXXXII.[a] bradila in anc kartula manu mea rouora+ui. Et ipsa eredidade de adefonso deo illa suario galindizi ad suario pelagizi et presi illa sua galindizi ad sua filliade adefo pro duos kauallos que teoue de illos natondo de cc solidos et deesperiran per sua culpa. Qui uiderunt. cidi presbiter. alzamo *(?)* test. patrebono test. uiliario test. dono test. ero test.
Sonimiro notuit confirmo.

CCCXXXV

Pro quodam debito solvendo, Vitemirus Donizi uxorque dominium bonorum quae in villa* de Pigeiros *possidebant Suario Pelagizi tradunt. Charta autographa, e scrinio conventus monachorum,* da Graça *dicti, Conimbricensis in Publicum Archivum delata, nobis textum praebuit.

1044

In dei nomine ego uitemiro donizi uxori mea uistregia conomento madre plaguit nobis bone pazis et uoluntas nunlios quoque genti inperio nec suadentis artigulo nec pertimexientis meduu set propia nostra uoluntade ut fazeremus uobis suario pelagizi et coniungia uestra eiloni kartula confirmationis per escriptura firmidadis de eredidade nostra propia que auemus in uilla peiarios subtus kastro piloso teridorio portugalensi discurente riuolo alister inter aue et kadauo in lloco predicto illa llarea de illu agru de peiarios comodo illa conparaui de dnana *(sic)* exemena con sa plantado et illa llarea de tras illa mankara como se lleua de illa quintana de gonderedo zoniz et uait in directo con illo kasal de luzido usque illo monte et de illa incruziliada comodo uait illa uia ante illa porta de uitemiro et inde proud ilo kasal de danila et ex proud kasa de aloitu poldra et torna proud eglesia ubi intra in anbas illas uias anbas prou sancto saluador usque illo monte. damus uobis de ipso quod conclusimus nostra razione quanto ibbi auemus con cuntis prestationibus in se obtine kasas pazanarias figales persegare ameixenales kastiniares quanto aprestidun ominis est. damus ipso quod super resona pro illos D sollidos de illa fidiaduria que me fidiaui sonimiro et kalomiaster illo proinde et conzedimus uobis ipsa eredidade proinde et sakamus et nos et ipse sonimiro de alima et de ipsa fidiaduria que uobis exedimus. tanto nobis bene conplaguit. Ida ut de odie die uel tenpore sedea de iuri nostro abraso et in uestro iure tradida uel confirmade et de omnis posteridas uestras iuri quiedo uindize comodo uobis delimidauimus et coran testis asinauimus et siquis tamen quod fieri non credidi et aliquis omo ueneri uel uenerimus contra anc kartula inrunpendo que uos in iudizio deuindigare non podueridis in uoze nostra aut nos post parte uestra comodo pariemus uobis ipso que in karta resonat dublado uel

Digitized by Google

quanto ad uos fueri meliora et uobis perpedin auidura. Facta kartula confirmationis nodun die quo erit VIII° kalendas abrile. Era millesima LXXXII.ª uitemiro donizi et uistregia in anc kartula manus nostras——

Qui uiderunt. fromarigu test. leouerigu test. cidi test. —luzido test. uermudo test. monderigu test. —sisnando test. alazamo *(?)* test. —Sonimiro notuit confirmo.

Et ipsa larea que deo uitemiro ad cidi da proinde alia in..... *(?)* ad cidi et ipsa d..... *(?)* et necta *(?)* cidi quia non aue inde karta. cidi uitemiro in anc kartula manum mea + confirmo.

CCCXXXVI

Oseredus bona quaedam ecclesiae de **Aldoar** *donat. Descripsimus ex* **Livro Preto** *Conimbricensis Sedis.*

1044

Testamenti carta

In nomine sancte et indiuidue trinitatis patris et filii et spiritus sancti. Ob honorem sancti saluatoris et sancte marie semper uirginis et sancti iacobi apostoli et sancti michaelis archangeli et sancti mametis et sancte marie et sancti martini episcopi et confessoris christi quorum baselica fundata est in uilla quam nuncupant alduari subtus monte custodias territorio portugalensi prope littore maris. Damus ad ipsius locum sanctum et ad ipsum martinum laream nostram propriam que iacet de agro de fontanela medietatem integram et de illo ualle ad iusum quomodo in illa de illo abbate ferit duas v^as^ integras et de hereditate de sando de quinta terciam integram In casales in pumares in montes in fontes pascuis padulibus exitus et regressus et in illum molinum nostram rationem et per tota illa uilla per ubi illam potueritis inuenire ipsam terciam integram cum cunctis prestationibus suis sicut illam obtinuit sendinus abogadiz in sua uita et ego oseredo post suum obitum in meo iure. Damus atque testamus ad ipsius locum et ad ipsum sanctum martinum et tudeildo abbati pro remedio animarum nostrarum. Siquis tamen quod fieri non credimus aliquis homo nenerit uel uenerimus de prosapia nostra qui irumpere uoluerit in primis sit excommunicatus et a corpore domini nostri ihesu christi sit separatus et cum iuda domini proditore habeat partem in tartara dampnatione et pro dampna secularia in cuius iudicium iudicandi fuerit pariet duo libras auri talenta. Facta series testamenti XI° kalendas augusti. Era Mª LXXX^a^ II.ª Sesnandus in hoc testamentum manum meam confirmo++.

Et adicimus in isto testamento talium de salinas de illis quas habeo cum arias cidiz unum talium cum sua uida et cum suo prestamo ab integro et in illo medio de exemena cum sua uida que habeat illum in mea uida et post obitum uero meum uadat cum illo alio ad sanctum martinum ad deseruiendum. Qui presentes fuerunt. Donisore test. Sandinus test. Froila test. Alio sandinus test. Ranemirus presbiter test. Tuimirus test. Egaredo test.

CCCXXXVII

Pactum venditionis partis cujusdam domus agrorumque variis locis sitorum ad radices montis **Cordova** *prope flumen* **Leça**. *Ex charta autographa, ad Monasterium* de **Pendorada** *pertinente, in Publico Archivo servata, sumpsimus.*

1044

Christus. In dei nomine moquina una cum filia mea godregodo In domino deo eterna salute amen. Plaguit nobis asto animo et integra nostra uoluntade ut uimderemus uobis muniu beniegas sicut et uendimus et ad uxori uestre uniscu ereditade nostra quos auemus in uila cos auemus in uila parta *(?)* suptus alpis mons cordoua probe leza territorio portugale in logo predicto domus ubi modo auitauit semdinu adulfiz et coniumgia sua teodonili circa domus beleque inter sancta eolalia et sancto Iacobo sicut ea obtinuerunt ipsius domnus e nos conparamus illa de filios suos nominibus menemdo et munia et adulfu et gesmomdo et bauilo damus ad uos in illa quimtana sicut est de iuri ipsius donnus de III^a^ duas partes integras et de illa uila fora quimtana de mediedade duas partes integras per ubique illa potueris inuenire momtis fomtis pascuis padulibus acepsum uel regresum per logus et terminus amtigus damus adque concedimus. et acepimus de uos duas uacas et una mamta et inter kabras et ouelias III° ipso

Digitized by Google

nobis adplaguit. Ita ut de odie die uos aueatis et nos uimdizemus. et si aliquis omine ueneri uel uenerimus ad inrumpendum anc kartula que nos ad iudizio deuimdigare non *(sic)* aut non potuerimus post uestra parte pariemus uobis illa dublada uel quamtum ad uos fueri meliorada perpetim auitura. Facta serias excritura pridie kalendas nouembris. Era LXXXII[a] post T. moquina et filia nostra goldregodo in hanc kartula manus nostras R+++o.

Pro testes. cendamiro —didagus uimara —odorio cresconio —iuliamo ic testes sumus.

Ermegildus fecit.

CCCXXXVIII

Pactum venditionis sextae partis praedii in villa* de Pedróso, *cujus emptor alias quinque partes ejusdem praedii jam acquisiverat. Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, ex qua textum sumpsimus, in Publico servatur Archivo.

1044

Christus. In dei nomine ego uisciuara connomento zai placui mici per bone pacis et uoluntas ut faceremus ad uobis gumize abba et serori uestra siti kartula uenditionis de ereditate mea probria que abeo de paremtes meos iczila et creusa per ubi ila obtinuerunt ipsos meos parentes in loco predito uilla petroso comodo se leua de termino de lauadores et de uilla de sancta eolalia et de alia parte ipso castro petroso de ipsa uilla integra per suos uigos et terminos antigos et per ubi ila obtinerunt ipsos nostros parentes VI[a] integra con casas con pomares con sautos con terras ructas uel baruaras aruores fructuosas uel infructuosas con quamtum ad prestamun ominis est sibe in illo uillare de oleirolos et per ubi illa obtinuerunt nostros parentes eum aprestationibus suis et per ubi ila obtinuerunt ipsos nostros parentes et per ubi ila potueritis inuenire ipsa VI[a] integra unde iam uobis abetis illas V rationes pro que accepimus de uos pretio una pelle aninia et I[a] manta bonas et I lenzo et unos calabazos et VI modios de milio tamtum nobis bene conplacui et de pretio abut uos nicil remansi in deuitu aput uos pro dare. ida ut de odie die uel tempore sic de iuri nostra abrasa et in uestro iuri tradita uel confirmata abeatis uos et cui uos uolueritis usque in perpetue. et quo si aliquis omo uenerit uenerimus ad inrompemdum contra anc kartula uenditionis que nos ad iuditio deuendigare uel obtorgare noluerimus au uos in nostra uoce tunc inferat uel inferat pas xit *(sic)* nostra ad partique uestra tunc parient uel pariemus ipsa ereditate dubla uel quamtum ad uobis fuerie meliorada. Facta kartula uenditionis quo erit V° kalendas decembris. Era LXXXII[a] post millesima. uixauara *(sic)* connomento zai in anc kartula manum manum *(sic)* mea ro+. qui preses fuerunt. dono ermigio. ioanne. fernamdo presbiter. sodario presbiter. gomdulfo presbiter. steuano test. sando notui.

CCCXXXIX

Pactum permutationis bonorum in villa* de Parada *pro aliis bonis in* Lucezes. *Charta autographa ad Monasterium Morariense pertinens in Publico invenitur Archivo.

1045

Christus. In dei nomine ego atan presbiter et cresconio presbiter plaguit nouis per bone pacis et uoluntas nullis quoque ientis inperio nec suadentis artigulo se probia nouis acepsi uoluntas ut faceremus tiui magister menemdo kartula contramutationis de uilla de parada quos fuit de tuta aluitiz et comparauit illa tio nostro magister ermegildo in suo kauallo collore rosello et misit illa in testamento de sancte marie de aquas sanctas et dedi ad nouis menemdo presbiter pro nostra ratione de ipsa uilla de parada sua medietade de uilla de lucezes unde ad nouis rouoraui karta de contramuda subtus castro amagia discurrente ribulo leza terridorio portugalense et iace ipsa uilla in logo predicto iusta illa que fuit de didago olidiz. et fuit ipsa uilla de sindilo. damus uouis illa con sua quintana et suas terras et suas coperturas et suo plantado et con sua aqua per ubi illa potueritis inuenire per suis locis uigus et terminos antigos cum quantum aprestationibus est in ipsa uilla. et acepimus de uos proinde uestra ratione de uilla de lucezes. Ita ut de odie die et tenpore sit ipsa uilla de nostro iure abrasa et in uestro dominio sit tradita uel confirmada. aueadis uos et ad cuit uouis ila obturgardes. Siquis tamen quod fieri non credimus et alliquis omo uenerit uel uenerimus ad inrunpendum kartula contramutationis que nos in iuditio deuindigare non potuerimus aut uos in uoce nostra comodo pariemus uobis illa dublada uel triplada uel quantum ad uouis fue-

Digitized by Google

rint meliorada et uouis perpetim auiturum. Facta cartula contramutationis die quod est ipsas kalendas aprilis. Era LXXX^{a} m^{a} super millesima. atam presbiter cresconio presbiter in anc kartula contramutationis manus nostras ro++.

qui iuidem fuerunt. eidino test. didago presbiter. nunu test. donino test. nantildo test. adefonsus prolis iquilani quos uidi et manu mea noduit.

CCCXL

Descripsimus ex codice, qui titulum **Livro de D. Mummadona** *prae se fert.*

1045

Karta de tauoadelo et villa caluos et ecclesia sancto cipriano

Dubium quidem non est sed multis plerisque manet cognitum atque notissimum in ueritate Eo quod menendus folienz coniunctus fuit in matrimonio cum uxore sua nomina Gunterode ordoniz per phoedere conligatione et habitauerunt in unum et ganarunt villas et hereditates et in ipso tempore ganauit ipse menendo folienz et Gonterode ordonii villa uocitata Tauoadelo quos fuit de comes domno Gundisaluo menendi sicut illa obtinui ipse dux magnus in uita sua per consensum monacus et fratres et sorores de cenobio vimaranes et per iussionem de arriani abba qui dedit mandamento de tauoadelo ad ipso comite in tempore quando abuit alphetena cum gundisaluo muniuz et ganaui ipsa villa in ipse mandamento quando seuet ad ipsa alphetena in sancto mames ad defendendum ipsa terra et casa de vimaranes. et abuit uerbo alligato ille comite cum ipse abba domno Arias et cum fratres et sorores in ipso monasterio habitantes ut in uita sua habuisset ipsa villa in stipendio suo per beneditione et ad obitum suum tornasset se post parte testamento quod fecit Rex domno Ranemiro ad casa de vimaranes et in manus de ipse abba et suos fratres et sorores. et quod uerbum habuit diligenter adimpleui et dedit ad suo obito uerbo ut de propinquis suis in ipsa villa ullam disturbationem faciant. Post hanc causam uenit ordonio ranemiriz et sua mulier domna Geluira ad multis temporibus in portugale et pressit ipsa villa per potencia et sine ullo recabito et dedit illa ad suo genro fredenando gundemariz et ad sua mulier mummadomna ordoniz. ipsis uero nominatos fredenando gondemariz quando uidit et audebat dicere quia non abebat in ipsa villa ulla radice gratulauit adplicare ad se aliquo de illa. postea uenit ad me menendo folienzi et ad mea mulier Gontrode ordoniz ipse fredenandus gondemariz et dedit nobis ipsa villa supranominata tauoadelo per precio et cartulam firmitatis et obiurgauimus illa multis temporibus et abuimus ambos liberos unde procreatio fuisset. Denique annuit nobis proprias nostras uoluntates ut dedissemus ipsa villa ad cenobio vimaranes per scripturam firmitatis. Nos uero in ipso rouore permanentes uenit infirmitate ad ipsa coniugie mee Gonterode unde clausit diem ultimum. et quando uidit se depronata narrauit mihi in concilio de gens mea et de alios multos que ibi erant nobiscum congregatos ut adimplesset omnia que cum ea uerbum abebat alligatum et dedisset ipsa villa pro animabus nostris ad ipso cenobio vimaranes et ad fratres et sorores ibi habitantes. Obinde ego ermegildus ac nomine menendus fulienz quod cum ipsa mea mulier Gonterode ordoniz uerbum alligatum abuit deo adiuuante et ego adimplebo. Domnis inuictissimis hac triumphatoribus et sub imperio opificis rerum que trinus in unitate extat colendus adorandus glorificandus necnon et in honorem sancti saluatoris sancteque tue genitrix marie hac gloriose uirginis et sanctis apostolis petrus et paulus iacobus tomas iacobus alpheus simul et iudas bartolomeus ad ofitium predicationis electus similiter et iohannes babtiste cum uirgines eolalie columbe tecle christine agate dorotee celesti talamo conlocatas cum martiribus aciscli romani facundi et priuitiui *(sic)* sancti laurenti et comitum eius celesti cruore laureatos sancti martini episcopi sancti saturnini episcopi sancti cipriani episcopi et ultimo martiri beati pelagio uel omnium sanctorum martirum uirginum atque confessorum quorum reliquie recondite sunt in cenobio nunccupato vimaranes que est fundato ad radicem montis latito et castro sanctus mames inter bis alueis uehementis aue et auizella urbium bracarensium. Ego indigno et dei famulo ermegildus cognomento menendo fulienz cum peccatorum mole depresso in spe fiduciaque sanctorum non usquequaque disperatione deitio qui etiam reatui meo criminibus sepe pauesco vt per uos sancti dei martires tandem reconciliari merear conspectu communis domini ac sanctorum omnium fida supplicatione uotis omnibus deposco vt ego menendus et Gonterode de nostrorum criminum merear uobiscum partem accipere et ueniam de peccatis nostris in regione uiuorum. et ideo deuotioni mee extitit ut ego menendi fulienzi et in a uice persone de coniugie mee Gunterode ordoniz per unum consensum sicut conligatum abuimus inter nos ut de paupertula nostra facere aliquid aule sancte uestre offerre debere sicut et offerimus. Concedo pro anima mea et pro de coniugia mea Gunterode villa desuper uocitata que est in mandato de tauoadelo fundata integra per suis terminis et locis antiquis et cum suis suis *(sic)* adiuntionibus et cum ecclesia uocabulo san-

Digitized by Google

cto cipriano et cum omni prestatione loci ipsius ab integro. etiam et in riba auizella villa caluos que nunccupant de nouo tempore villa uerde cum omnibus prestationibus suis que in se obtinet et quantum ego menendo folienzi de postea ganaui uel ganare potuero usque ad obitu meo sic illas confirmamus post parte cenobii de vimaranes ab omni integritate damus cum edificiis suis uineis pumares sautos deuesas montes pascuis padulibus aquis aquarum et segicas molinarum exitu montium et regressum. Omnia que desuper ipsas villas cum suis adiunctionibus et cum omnibus prestationibus suis siue et ecclesia sancto cipriano cum suo debito totum ab omni integritate testamus et confirmamus ad ipso cenobio vimaranes et ad monacos fratres et sorores ibi habitantes ut sit inde illis toleratione et nos ante deum mercis copiosa et remissionem peccatis nostris. et amplius non habeat ego menendus folienz licentia de has hereditates que in isto testamento colligatas sunt deinceps in alia parte uindere donare testare uel commutare neque in aliqua pars extraneare sed in uita mea abeat inde toleratione et post obitum meum tornet se sanas et intemeratas post parte huius monasterii vimaranes. quo et coniurationem confirmo per diuinitatem sanctam et regnum glorie eius. quia contra hunc factum nostrum series testamenti infringere conauerit exter propinquis seu qualibet ieneris homo quisquis ille fuerit auferat dominus memoriam illius de terra et deleat nomen eius de libro uite et cum iustis non scribantur sed cum biotenatos sit pars illius in eterno baratro et iude proditore domini heres efectus et pars pena sit luiturus et ab omni ecclesie catholicorum anatematus et excomunicatione multatus non accipiat corpus et sanguinis domini nostri ihesu christi portio et simili pereat et pena tabescat et conprehensus coram regis uel comite aut iudicis terre sepcies tantum conponat post parte huius ecclesie quantum inde usurpare quieuerint. et hoc series testamenti in rouore permaneat euo perenni. Notum die quod erit II[e] kalendas aprilis. Era M[a] L[a] XXX[a] III.[a] Ego ermegildus cognomento menendo frolaniz per me et in presentia coniuge mee gonterode ordoniz in hanc scripture testamenti quod fieri elegimus et uotum nostrum adimplendo conpleuimus deo nobis adiutus ego menendo folienzi in hoc testamento manus meas proprias confirmo+ et roboraui.

Petrus abba manu mea confirmo —Petro ennegoz manu mea conf. —Arias honerigoz manu mea conf. —Osorio telliz manu mea conf. —Pelagio sagatiz manu mea conf. —Aloito eiriz et presbitero manu mea conf. —Iheremias arias et presbitero conf. —Pelagio pinioliz manu mea conf. —Pelagio liliz manu mea conf. —Fagildus confessus manu mea conf. —Aluaro aluariz conf. —Menendo pelagiz presbitero conf.

Christoforo uiliamirus conf. —Didacus confessus conf. —Eita telliz quos uidi —Amarelle confessus conf. —Muniu donadoz conf. —Arias. Brandila conf. —Citi telliz quos uidi —Vimara. Ascarigus conf. —Menendo christofori quos uidi —Egas louegildiz test. —Gondemaro berulfiz test. —Geldemiro iohannes test. —Pelagio presbitero que notuit.

CCCXLI

Monasterio de Leça *Tanoi et Gudinus ejusdemque Gudini uxor salinas prope* Leça *sitas donant. Ex* Livro Preto *Sedis Conimbricensis descripsimus.*

1045

Testamentum de salinas

Dominis inuictissimis ac triumphatoribus gloriosis sanctisque martiribus et laureatis ob honorem sancti saluatoris sancti martini episcopi et confessoris christi sanctorum petri et pauli apostolorum sancti michaelis archangeli et sancti thome apostoli et sancti andree apostoli et sancte christine et sanctorum sociorum eius quorum baselica fundata est de uilla quam uocitant leza secus riuulo leza territorio portugalensi subtus monte custodias. Obinde ego nos tanoi et gudinus et uxor eius toda cum peccatorum mole depressos et diem iudicii timendo placuit nobis pro pacis et uoluntas in expontanea uoluntate ut pro remedio anime nostre Damus atque concedimus ad ipsius accisterii et ad ipsius sanctis et uobis tudeildo abbati et fratribus uestris et cui uos illum relinquere uolueritis Damus uobis nostras salinas cum sua uita V[e] talios in illa marina de leza. et habent iacentiam ipsas salinas in loco predicto in illa corte quam comparauimus de froila gundisaluiz et de didaco brandilaz et de iboanne froilaz pro nostro precio. Habeatis uos ipsas firmiter temporibus seculorum. Siquis tamen quod fieri non credimus aliquis homo uenerit uel uenerimus contra hanc cartam uel eius testamenti ad irrumpendum quam nos in iuditio deuendigare non potuerimus aut uos in uoce nostra quomodo sit in primis sit excommunicatus ab omni cetu christianorum et cum iuda domini proditore habeat partem in tartara dampnatione et pro dampna secularia pariet quantum autem intemptare quadruplum et iudicato. et hoc factum nostrum plenam habeat firmitatis roborem stantem et permanentem hunc seriem testamenti. die erit VIII° idus iunii. Era M[a] LXXX[a] III.[a] Tanoi et godinus et todara in hanc cartam testamenti manus nostras roboramus+.

Digitized by Google

Qui ibi fuerunt. Randulfus presbiter test. Guandila test. Frater dulcidio test. Egas test. Gudesteo test. Garsia presbiter test. Olidi test. Cidi test. Eneque presbiter test. Electus presbiter test. Cidi presbiter test. Dulquido diagonus test. Ariulfus presbiter test. Tudegildus presbiter test. Eita test. Aluitus test. Trastemirus test. Frater ranosendus test. Frater petrus test. Frater sendinus test. Sandinus notuit.

CCCXLII

Diplomata tria, quae sequuntur, de eodem argumento agentia, in Livro Preto *Conimbricensis Sedis inveniuntur, diversis tamen locis descripta. Ex eis inficitur Tudeildum abbatem conventumque monachorum Vaccariciensium Monasterium* de Leça *et* de Anta, *bonaque ad ea pertinentia, quibusdam presbyteris monachisque ad habitandum ac fruendum contulisse, rectore cooptato, auctoritateque ejusdem Tudeildi super eos seposita. Secundi diplomatis exemplaria duo in* Livro Preto *inveniuntur descripta. Aliud textum, aliud lectiones varias nobis suppeditavit.*

1045

Pacti cartula

Domno nostro tudeildus abba pactum simul et placitum facio uobis fratribus nostris florite prepositus et fratribus tuis de cenobio uaccariza et petrus et randulfus presbiter et qui hunc nostrum pactum roborare uoluerint per scripturam firmitatis die erit XI° kalendas octobris Era LXXX^{a} III^{a} superacta millesima pro parte de acisterio leza cum aiectionibus suis et de acisterio anta cum adiectionibus et de uilla custodias et de salinas foce de lesa et de medietate de acisterio de uermudi cum aiectionibus suis que habeatis et possideatis illos de nostro dato sicut in testamento resonat sicut canonica sententia docet. et non habeamus licitum in uita nostra in alia parte transferre nec testare nec donare in extranea parte. Post obitum nostrum habeatis et possideatis sicut in testamento et in pacto resonat. et uos nec uindatis nec donetis nec in alia parte transferatis sed sana et intemerata permaneat post parte testamenti et hunc nostrum factum nostrum *(sic)* non sit uiolatum pro nulloque facto sed plenam habeat firmitudinem roborem usque in seculum seculi pro sententia canonica. et qui unus ex nobis minime fecerit et placitum exciderit pariet parte testamenti duo auri talenta et ipso que in testamento resonat duplatum et iudicatum. Nos superius nominati tudeildus abba randulfus petrus florite prepositus una cum fratribus nostris habitantibus uaccariza et leza in hoc placito manus nostras ro++.

Qui presentes fuerunt. Sendinus presbiter. Menindus. Mauram. Aluitus. Sandinus sisnandiz quos adnuntiaui Ego ansemondus quos exaraui testes sumus et manus nostras confirmamus++ et roboramus.

Carta dimissionis

Dominis[1] inuictissimis ac triumphatoribus sanctisque martiribus sancti saluatoris cum uirgine inclita semper genitrix[2] apostolorum martirum pontificum uirginum confessorum quorumue dispares et locis diuersis cimiteriis aule sunt nuncupate[3] quorumue hic discribere nequiuimus prolixior conuenit adiungere omnia sanctorum martirum qui[4] de[4] curia[4] celesti[4] sublimati[4] roseo cruore perfusus ad officium predicationis electus[5] uirginitatis glorie coronatus confessorum floribus[6] adornatus et sique[7] inertia[7] egra mens hic singillatim[8] scribere[8] nequiuimus iam infra[9] amena[9] paradisi locum beatitudinis a dextri ordinis tenere confidimus. Ego tudeildus[10] una cum consensu fratrum meorum de acisterio[11] uaccariza cum peccatorum mole depressos in spe fiduciaque sanctorum non usquequaque disperatione[12] deicimur qui[13] etiam reatu[14] nostro[14] criminis sepe pauescimus ut per uos martires[15] reconciliari mereamur communem dominum ac sanctorum omnium cetu[16] fida supplicatione deposcimus et ideo deuotioni nostre extitit ut ex uoto proprio abolendis delictis parentorum[17] nostrorum nostrisque[18] delictiscendis[18] criminis sepe pauescimus ob honorem celsitudinis uestre Concedimus ad istos nominatos petrus frater

.. Carta pacti

1 Domnis
2 genitrice
3 nunccupate
4 quid ei curie celestis sublimatus
5 elatus
6 froribus
7 sicque inerciam
8 sigillatim scribe
9 infrac mea
10 tudegildus abba
11 accisterio
12 *deest*
13 quem
14 factum nostrum
15 sancti martires
16 cetum
17 parentum
18 nostris quidem litisendis

Digitized by Google

et[19] electus presbiter et tudeildus[20] presbiter et arias[21] presbiter[21] et lucidus[22] et[22] randulfus[22] presbiter[22] et quantuscumque in nostrum[23] pactum roborauerint. et post obitum nostrum[24] elegimus in patrono isto[25] randulfus presbiter inquit bonus fuerit et in uita sancta perseuerauerit in iuri[26] et[26] in[26] suo[26] arrugio[26] deseruiat et pro consensu de abbate et de fratribus de uaccariza. concedimus uobis ipsum arcisterium[27] leza cum cunctis aiectionibus[28] et prestationibus suis[29] sicut ad nos domna unisco et domno[30] oseredo[30] pro testamento ad[31] nos[31] concesserunt et sicut in[32] ipso[32] testamento priore resonat. Et ibi adicimus acisterium[33] anta[33] uocabulo sancti saluatoris et sancti martini episcopi et comitum eorum cum omnibus aiectionibus et prestationibus suis[34] et uilla de pausada[35] que in nostras[36] scripturas[36] resonant[36]. et de uilla custodias[37] medietatem integram et x[a] sicut nobis illa concessit domna crastina[38] et in[39] foze de leza nostras salinas quas ganauimus et comparauimus et in nostras scripturas resonat. Concedimus uobis omnem rem nostram sicut sursum taxatum est post parte[40] uestra[40] sit tradita[41] atque concessa[42] ut ad seruorum uel ancillarum dei aduenam pupillum hospitum[43] peregrinis uel ubi[44] in uita sancta perseuauerint[45] habeant et possideant sicut nos docet[46] lex et propheta —Vouete et reddite domino deo uestro— Et iterum —quod de manu tua accepimus dedimus tibi quia peregrini et hospites sumus super terram— quia dicit in libro iudicum ubi dicit liber[47] iii[47] et titulus[48] secundus[48] sentencia nonadecima ut —qui filios[49] non relinquerit faciendi de rebus suis quod uoluerit[50] habeat[50] potestatem—. Pro[51] lex godorum sicut dicit in testamento priorem[52] et pro testamento priorem facio uobis inde quod uoluero. Habeatis et possideatis iuri quieto temporibus seculorum. Et si uenerit[53] de fratribus de laurbano ad habitandum habeant uobiscum regulam sicut lex canonica docet. Siquis tamen quod fieri non credimus aliquis homo tam humilior quam inferior siue[54] ex genere nostro uel ex genere de testatoriis[55] de leza et de anta qui hoc[56] factum nostrum quod pro anima nostra remedium procurauimus ex uoto[57] proprio uel inmodice[58] conuellere uel usurpare temerarie uel leuiter conauerit quisquis ille fuerit exeat[59] ad finis[60] anathema marenata multatus[61] ab omni ecclesia catholica seiunctus[62] a[62] corpore[62] et a[63] sanguine[64] redemptoris separatus in[65] conspectu[65] dei et apostolorum siue et omnium[66] martirum excommunicatus ita ut partem in prima resurrectione non habeat[67] sed cum[68] iuda domini proditore[69] heredes effectus baratri pena[70] iugiter permaneat mancipatus et presenti euo amborum carens lucerne frontibus lumine[71] sit priuatus[72] et quantum inde usurpare uoluerit septuplum componat pro[73] seueritatis iuditio[74] et hec firma perpetim permaneat[75] testamenti scriptio[76]. Nodum die quod erit xi° kalendas octobris. Era lxxx[a][77] iii[a][77] super[77] millesima[77]. Tudeildus[77] abba[77] una cum fratribus nostris acisterium[78] uaccariza hoc[79] pie uotum humilitatis nostre in hac[80] serie[80] testamenti donibus sanctorum manus nostras confirmamus++[81].

Qui presentes fuerunt. Gundisaluus rauparizz[82] maiorinus regis domni fernandi qui pro iussione ipse[83] abba[83] asignaui[83] et confirmaui ipso acisterio cum cunctis aiectionibus suis et[84] post parte ipse[85] randulfus[85] presbiter[85] et[86] de[86] ipsos[86] nominatos[86] qui[86] in[86] hoc[86] testamento[86] resonant[86] manu[86] mea[86] + confirmo[86].

Ansemundus confrater[87] quos vidi manu[88] conf.[88] —Sandinus[89] presbiter[89] quos vidi manu[90] mea[90] conf.[90] —Gomez[91] abbas quos uidi[92] manu mea conf. —Auriol confrater[93] manu mea conf. —Suarius presbiter manu

19 *deest*
20 randulfus
21 tudeulfus abbas
22 arias presbiter lucidum
23 meum
24 meum
25 iste
26 suo iure impendat arbitrio et omnia quanta in testamento priore resonat uel deseruiat siue istum accisterium leza cum aiectionibus suis siue quod agimus et quod cum dei adiutorio augmentare potuerimus usque ad obitum nostrum omnem nostram rem nobis concedimus et ibi elegimus in post obitum ipsius radulfi elegimus electus in patrono si bonus fuerit et in uita sancta perseuerauerit in suo arbitrio
27 accisterium
28 aciectionibus suis
29 *deest*
30 domnus oseredus
31 nobis
32 *deest*
33 arcisterium antea
34 nostris
35 pausata
36 nostra scriptura resonat.
37 de custodiis
38 grastina
39 *deest*
40 partem uestram
41 graditum
42 concessum
43 hospitem et
44 ibi
45 perseuerauerint
46 docet et
47 in libro quarto
48 titulo secundo
49 filium
50 uoluerint habeant
51 Pre
52 prior
53 euenerit
54 seu
55 testatoribus
56 hunc
57 uota
58 modice
59 exter
60 finis sit
61 multas
62 sediunctus ad corpus
63 *deest*
64 sanguinem
65 *deest*
66 agmina
67 habeant
68 *deest*
69 proditorem
70 penam
71 *deest*
72 separatus
73 per
74 iudicium
75 permaneant
76 scripta.
77 m[a] lxxx[a] iii.[a] Tudegildus abbas
78 accisterium
79 hunc
80 hunc seriem
81 confirmauimus et roborauimus+.
82 rauparici
83 ipsius abbatis assignaui
84 *deest*
85 ipsius randulfi presbiteri.
86 *haec desunt*
87 presbiter
88 *deest*
89 Sendinus sesnandiz
90 *deest*
91 Gomeze
92 adnuntiaui et
93 frater

Digitized by Google

mea conf. —Sindinus[94] menindiz[94] manu mea conf. —Falifa[95] presbiter[95] quos[96] vidi[96] manu mea conf. —Dulcidius[97] frater[97] manu[97] mea[97] conf.[97] —Sauarigus frater manu mea conf. —Ranosindus[98] frater[98] manu[98] mea[98] conf.[98] —Halaf[99] manu mea conf. —Gundisaluus[100] godiniz[100] manu mea conf. —Froila fredenandiz manu mea conf. —Cidi dauid manu mea conf. —Sisualdus[101] manu mea conf.

Ranimirus[102] presbiter[102] manu[102] mea[102] conf.[102] —Godesteo citelliz[103] manu mea conf. —Nantildus manu mea conf. —Vniscus prolis sisnandi[104] manu mea conf. —Doretea[105] filia gundisalui manu mea conf. —Odorius sisnandiz[106] manu mea conf. —Menindus[107] gundisalui manu mea conf. —Odorius louesindiz[108] manu mea conf. —Oseredus pelaiz[109] manu mea conf. —Oseuius[110] beraci manu mea conf. —Petrus fernandiz manu mea conf. —Didacus truitesindiz manu[111] conf. —Arias iben[112] arias[112] manu mea conf. —Pelagius emilazi[113] manu mea conf. —Froia[114] phalaf[114] manu[115] mea[115] conf.

Ibazinus[116] quos vidi —Adefonsus[117] presbiter quos vidi —Sizila[118] presbiter quos vidi —Viarigus[119] presbiter[120] quos uidi —Ranemirus presbiter quos vidi —Zuleima presbiter quos vidi —Ivlianus[121] test.[121] —Trastimirus[122] test. —Tetom[123] test.[123]

Andulfus[124] presbiter quos vidi —Aluitus[125] sindiniz[125] presbiter[125] conf.[125] —Vermudus[125] presbiter[125] quos[125] uidi[125] —Arulfus[125] diaz[125] quos[125] vidi[125] —Truitesindus[126] test.[126] —Sendinus[127] test.[127] —Aluitus test. —Didacus test. —Alius aluitus test.

Argemundus[128] test. —Menindus[129] test.[129] —Songemirus[130] test. —Vizoi[131] test.[131] —Vimara[131] test.[131] —Tudemirus[132] test. —Atam test. —Gresulfus[133] test.[133] —Randus[133] test.[133]

94 Sendinus menendiz
95 Gutierre truitesindiz
96 *deest*
97 *deest*
98 *deest*
99 Alafelle
100 Gundesaluus gudiniz
101 Sisualdus presbiter
102 *deest*
103 cideliz
104 sesnandi
105 Doroga
106 sesnandiz
107 Menendus
108 illouesendiz
109 paaiz
110 Oseuio
111 manu mea
112 benarias
113 omilaci
114 Froila bhalaf
115 *deest*
116 Loacino
117 Affonsus
118 Sisila
119 Dolquite
120 *deest*
121 *deest*
122 Trastemiro
123 *deest*
124 Randulfus
125 *desunt*
126 Tructesindus quos vidi
127 *deest*
128 Argemondo
129 *deest*
130 Songemiro
131 *desunt*
132 Todemiro
133 *desunt*

Carta pacti uel placiti

In nomine sancte trinitatis patris et filii et spiritus sancti quod corde credimus et ore proferimus. Credimus patrem ingenitum filium unigenitum spiritum sanctum ab utroque procedente filium solum carne de uirgine suscepisse et in mundo pro salute omnium in se credentium uenisse et de patre spiritu sancto nunquam rececisse quia ipse dixit —Ego et pater unum sumus et qui me habet et patrem habet et qui me uidet et patrem uidet—. Item dixit —celum michi sedis et terra scabellum pedum meorum— In celum angeli tonant trinitatem adorant et in terra omnibus predicabat dicens —Ite uendite omnia que possidetis et date pauperibus et uenite sequimini me—. Et iterum —Siquis uult post me uenire abneget semetipsum et tollat crucem suam et sequatur me Et ubi qui plus uiderit patrem aut matrem uxorem filios et omnia que cum mundo transeunt plusquam me non est me dignus—. Et iterum —qui odit patrem aut matrem uxorem aut filios agros uel uineas aut omnia que possidet etiam et animam suam propter me non est me dignus—. Proinde melius est multoque melius mundum calcare christum audire euangelium implere uitam beatam cum angelis in eternum et per omnia secula seculorum possidere. Pro hac diuino ardore accessit Ecce nos omnes qui subtus notati sumus pactum uel placitum facimus deo et tibi patre nostro tudeildus abba ut secundum editum apostolorum et regulam martirii secuti sancta patrum precedentium sanxit auctoritas uno in cenobio christo nos precedente habitemus et quicquid pro salute animarum nostrarum annunciare docere arguere increpare imperare excommunicare uel emendare uolueris humili corde et intenta mente desiderio ardente diuina gratia opitulante inexcusabiliter domino facere omnia adimpleamus. Quod si aliquis ex nobis contra regulam et tuum preceptum murmurans sussurrans contumax inobediens uel calumniator fuerit tunc habeas potestatem omnes in unum congregare et lecta coram omnibus regula poplicare puplice probare et flagellare uel excommunicare secundum intuitum culpe nostre unusquisque nostrum reatui suo conuinctus suscipiat. Promittamus etiam deo et tibi patri nostro tudeildo abbati ut ex nobis aliquis sine benedictione de fratribus aut tuo imperio peruintium ad aliqua loca ad habitandum transire uoluerit Habeatis potestatem incautam eius persequi uoluntatem qui hoc temptauerit et conprehensum ad regule sensum reduceret. Et si aliquis deuendere *(sic)* uoluerit eum presbiter aut monacus aut quislibet et laicis et uestram munitionem uiderit uel

Digitized by Google

auderit et ita alterius apud se eum retinere uoluerit communicatio illius irrita sit a diabolo et participio illius cum iuda traditare *(sic)* sit in inferno et in presenti seculo excommunicatus permaneat ab omni cetu christianorum qui hoc fecerit. Siquis sane ex nobis quod ualde exequatur regula aliquis occulte consilium cum parentibus iermanis filiis cognatis uel propinquis uel cum quolibet extraneis adprehenderit sine benedictione abbatis uel sancta commune regule habeas potestatem super nos in unumquemque qui hoc temptauerit pro regulari disciplina corripere et accerrime flagellare Vt nos tibi discipuli et ad hoc tibi filii humiles obedientes in omnibus recognoscas et christo sine macula nos offeras. Nodum die erit XI° kalendas octobris. Era LXXX^{a}III^{a} superacta millesima. Petrus frater manu mea conf. Randulfus presbiter manu mea conf.+

CCCXLIII

Rodosilus filiusque bona sua immobilia in villa de **Sardoirinha** ***sita vendunt seu potius tradunt Monio Venegas et uxori ejus, eo quod ipsos à pena criminis cujusdam liberaverant. Charta autographa, ex qua descripsimus, olim ad Monasterium*** de **Pendorada** ***pertinens, in Publico invenitur Archivo.***

1045

Christus. In dei nomine ego rodosili et filius meus plagui nobis per bone pacis et uolumtas sanó animo prunta nostras uolumtates ut faceremus uobis moniu uenegas et uxor tua uniscu sicut facimus cartula et uinditionis de ereditate nostra propria que auemus in uila quos uocidant sardoiriola discurentem ribulo sardoira teridoiro aneiie subtus mons gustodias abe iacentia in loco predicto sardoirola. damus aque concedimus in quamta me conpote inter meos fratres uel eredes per terminis locis antiquis in casas in sautus in pumares in uineas figales ameisenales in montes fontes aquas aquarum sesicas molinarum in petras mouiles uel inmouiles acepsum uel recresum quamtum que ipi aprestitum ominis est ut illa potueritis inuenire et acepimus de uos sacades nos de omecidium que nobis calummiarum ipsum nobis bene conplaguit ut de odiem in diem uel omnique tempore de iure nostro sea abrasa et domo uestro tradita et confirmada. siquis tamen quo fieri non credimus aliquis omo uenerit uel uenerimus contra anc factum nostrum que nos ad iuditio deuindigare non potuerimus aut uos in uocis nostre comodo pariemus uobis ipsa ereditatem dubplada uel quamtum a uos fueri meliorada et uobis perpetim auidura. Factum cartula et uinditionis nodum diem quodum erit XV kalendas nobenber. Era LXXXIII super millesima. rodosili una cum filiis meis manus mea nostras ro++++++.

qui preses fuerunt. quamdila test. songemiru test. ermegildu test. rodosendu test.

Ermolfo presbitero notuit.

CCCXLIV

Pactum venditionis cujusdam villae innominatae villaeque de **Pinheiro** ***prope*** **Leça.** ***Ex*** **Livro Preto** ***Sedis Conimbricensis sumpsimus.***

1046

Carta uenditionis

In nomine domini ego honega plolis pelagi una cum neptis meis nominibus pelagio guterre et germana mea honega goterriz in domino deo eterna salutem amen. Ideo placuit nobis per bone pacis et uoluntas ut faceremus teodegildus abba et suprino uestro randulfo presbitero testum scripture firmitatis uel uendicionis de uilla nostra propria que habemus in territorio portugalensis in loco predicto ubi dicent leza quam fuit ipsa uilla de abios nostros perpega onorigiz uermudiz et domna genopreda et habet iacencia iusta illa ponte de leza subtus mons custodias discurrente ribulo ipsius leza territorio portugalensis. damus ipsa uilla per suis terminis et uicos et locis antiquis sicut illa obtinuit ipsos abios nostros iam supranominatos. damus de ipsa uilla ad uos duas partes exceptis de domna eluira cum cunctis prestacionibus suis aquis aquarum sesigas molinarum exitum moncium uel regressum per ubi uobis delimitauimus et coram testibus adsignauimus pro que accepimus de uos precio prenominato in argenteo LXXX^{a} solidos hallices et in alia ganato cc et x modios tantum nobis bene complacuit. et adicimus in ista carta uilla de pinnario ab integro per suis terminis et locis antiquis exceptis illa sexta de domna eluira. uos dedistis et nos accepimus et de precio apud uos nichil remansit in debito. Ita ut de hodie et tempore seiant

Digitized by Google

ipsas uillas de iuri nostro abrasas et in iuri uestro seiant traditas et confirmatas. Siquis tamen quod fieri non creditis aliquis homo uenerit uel uenerimus ad irrumpendum contra hanc carta uendicionis et nos in iudicio deuendicare non potuerimus aud noluerimus aut uos in uoce nostra comodo pariemus uobis illas duplatas uel tripatas et quantum ibi fuerit melioratas et uobis perpetim habitura. Facta carta uendicionis uel confirmacionis die erit IIII° kalendas februarias. Era LXXX^{a}IIII^{a} superhacta millesima. Honega pelagii et neptis meis pelagio et goterre et onega in hanc cartula uendicionis manus nostras roboramu+++.

Qvi preses fuerunt. Vermudus louesendici quos uidit —Anaia soariz quos uidit —Osoiro sanchiz quos uidit —Frenando gontiniz quos uidit —Stephano segeredizi quos uidit.

Pelagio enniquiz quos uidit —Pelagio lezeniz quos uidit —Cidi uelasquiz quos uidit —Iohannes fernandi quos uidit —Iusto presbitero quos adsignauit.

Menendo test. —Donno test. —Godesteo test. —Adefonso test. —Adiuto test.

Randulfus notuit.

CCCXLV

Mulier cuidam juveni partem quam possidebat praedii, in villa de Alariz *siti, donat, eumdemque juvenem sibi adoptat pro filio ut donatrici, dum ipsa vixerit, victum praebeat. Charta autographa ex qua descripsimus, olim in scrinio Monasterii* de Pendorada *servata, in Publico invenitur Archivo.*

1046

In dei nomine ego iusta meitinus filio in domino deo eternam salutem amen. Ideo placuit nobis atque conuenit per bone pacis et uoluntas ut faceremus tibi munia cartula firmitatis et perfiliationis de v^{a} de omni mea hereditate que habeo de auorum meorum et de parentum meorum. et habet iacentia in uilla alarizi inter duo flumina durio et tameca territorio anegia subtus mons kastro aratros. Damus tibi munia v^{a} de illa uilla cum omnibus aprestationibus suis ubi illa potueritis inuenire pro quo cademus nos in directo ut habeas tu munia de me cura in mea uita in pane in uino in carne in quantum uires habueris et potueris in uestito in calciamento et post obitum uero meum in cera et in oblatione et in elemosinas pauperum in memoria. et non damus inde uindere nec donare nec extraneare in alia parte nisi damus a tiui munia v^{a} de ipsa uilla cum sua quoquina et illo portigato denante. habeas tu et omnis posteritas tua qui de te nati sunt et fuerint. et si unus ex nobis tam de propinquis quam de extraneis qui istum nostrum factum infringere uoluerit et istam kartulam damnauerit In primis sit excomunicatus et ab aula sancta separatus et in inferno sit dimersus et insuper pariet ad ista munia aut qui sua uoce pulsauerit ipsa hereditate dupplata uel quantum a uobis fuerit meliorata et insuper pariet x^{m} boues ad ipsa munia aut a suo uicario. Iusta a tiui munia in ac cartula firmitatis et perfiliationis manu mea ro+uoraui erit die kalendas martias quod est era millesima LXXXIIII.^{a} Iusta manu mea confirmo. Sindila test. Anserigu test. Froila test. Cidi presbiter manu mea confirmo. Teton test. —Ī.

CCCXLVI

Contractus nuptialis pure civilis, sub conditione perpetuitatis, quo cavetur ut bona acquirenda inter virum et uxorem communia sint. Autographa charta, ad Morariense Monasterium pertinens, in Publico invenitur Archivo.

1046

Christus. Odario menendiz placitum ligale facio ego tibi sarracina fredenande die VIII° kalendas agostas era millesima LXXXIIII^{a} pro parte de ipsa uxori mea sarracina filia egas lucidi et matre que similiter et ad ipsa sarraciena ego facio propria uolumtas mea pro que mihi illa das ut sedeat ego cum illa per directo coniuncio in uita mea dum uitam uiscerit et escundat eam per uia rectam et directa linea sigut et alios uiros suas uxores et quantum de odie die sudunus ganarmus uel pupugarmus sortiamus per medio tam nos quam filiis nostris et non sedea ausus ea lacsare pro alia uxore nec pro alia mulier nec non habeat licencia male ad ea faciendo sine sua culpa nec suposita mitere super sua hereditate per quallibe scriptura ad parte mea tam inuitus quam uoluntate et sit iam de odie die ausus fuerit illa laxare pro alia mulier aut qualliue scriptura suposuerit de sua hereditate de nomine

Digitized by Google

suo et de uestra persolta a parte mea ante ista aut post ista ut illa eam kareat ualere non potuit per nulla lex set primiter ego uobis pariet ad parte uestra D solidos et omnia duplata quantum ad illa petierit tam per scriptura quam per quallibe asertione post parte uestra et iudicatu sine ulla contentione extra iuditio et iuramento et uos semper persolutas de me et de mea scriptura et de qui mea uoce pulsaberit sine alima et pario in cuntis temporibus seculorum. et unc scriptum et placitum sicut desuper est alligatum in rubore *(sic)* permaneat. Oduario menendiz in hoc placito manum mea ro+uoro+.

Qui preses fuerunt. petro testis. —lucido suariz test. —pelagio test. —rudorigu test. —allio pelagio testis —alio lucido testis —zendo presbiter test. —auderigus presbiter testis —sando test. —ioanne test. —Ego pelagio uermudiz quos notuit manum mea+.

CCCXLVII

Ex Livro Preto *Sedis Conimbricensis sumpsimus.*

1046

Testamentum de cornatu et rouordaes

Domnis inuictissimis hac triumfatoribus sanctisque martiribus in nomine domini nostri ihesu christi eius inseparabilem pius qui est trina maiestas et una deitas patrem et filius et spiritus sanctus per quem cuncta creata sunt uisibilia et inuisibilia per quem cuncta legis intonat diceret. Domnis inuictissimis sanctisque martiribus ac triumphatoribus gloriosimorum martirum sancti saluatoris sancti michaeli arcangeli sancta maria semper uirginis sancta christina uirginis sanctorum apostolorum petri et pauli sancti thome apostoli sancti andree apostoli sancti martini episcopi sancti donati sancti iohannis apostoli sancti iacobi apostoli quorum baselica fundata est in uilla recaredi subtus alpe mons custodias territorio portugalensis discurrente ribulo leza. Ego famulo dei gontino et coniuge mea teodara una cum filiis meis gundesaluo et ermisenda et nepta nostra unisco cum peccatoribus mole depressos quia neque inicium naquendi nouimus nec finem uite nostre scire uolumus quando ab hoc seculo migraturi fuerimus et remedio anime nostre et quod facere uoluimus cartula testamenti de uillas nostras proprias quos uocitant cornatu et reuordanos sicut illas obtinuimus in iuri nostro qum cunctos prestacionibus suis per suis antiquitis terminis quantum in illa potueritis inuenire et ad prestitum ominis est et sicut illas conparauimus per cartas nostras et pro precio iusto uel ganauimus. Concedimus ipsas uillas iam superius nominatas ad ipsum locum sanctissimum et ad uobis tudeildus abba uel a fratribus uestris uel presbiteris qui in ipsum locum abitantes fuerint et monasterio deduxerint uita. habeant et possideant pro remedio anime nostre et non habeant in ea licencia nec uendere nec donare nec in alia parte transferre sed in aula testamenti permanere. Ita ut ex presenti die uel tempore si aliquis homo uenerit de propinquis nostris uel extraneis ad inrunpendum uel inquietandum contra hanc nostrum factum uel testamentum rupere uoluerit in primis sit excomunicatus et separatus ad fidem christi et cum iuda traditore habeat participio in eterna damnacione pena et non finienda et insuper pariet auri talenta duo uel ternas et ipso que in hoc testamento resonat duplato et hunc nostrum factum plena habeat firmitas robore stantem et permanentem. Facta series testamenti notum die quod erit XVIII kalendas septenbris. Era M. LXXX^{a} III.^{a} guntinu et teodara et filiis nostris gundesaluo et ermesenda et nepta nostra uniscom in hanc series testamenti quod fieri uoluimus manus nostras roboramu++++s.

Dolquito cresconiz conf. —Teodemiro quos uidit conf. —Egaredo presbitero conf.

Gondoredo presbitero conf. —Ramirus presbitero conf. —Sandino presbitero conf.

Anaia loueneuzi quos uidit —Petrus frater quos uidit —Lucidus frater quos uidit —Tudeildus presbitero quos uidit.

Digitized by Google

CCCXLVIII

Ex Livro Preto *Conimbricensis Sedis descripsimus.*

1046

De hereditatibus de paredes

In nomine domini nostri ihesu christi. Ego grestello una cum uxore mea aruili placuit nobis per bone pacis uoluntate ut faceremus uobis aluitus abba una cum fratribus uestris monasterio quod uocitant uaccariza uocabulo. sancti saluatoris et sancti uincenti leuite et sanctorum petri et pauli et sancte marie uirginis et omnium sanctorum facimus uobis textum scripture firmitatis de hereditatibus nostris propriis quas habemus in ripa uauga uilla paredes sicut nostra racione et alia uilla parentela nostra ratione ubi illas nostras hereditates potueritis inuenire firmiter habeatis et possideatis in perpetuum. Et siquis tamen quod fieri non credimus aliquis homo tam propinquis quam hunc factum infringere temptauerit sit anathema marenata in conspectu dei omnipotentis atque sanctorum eius et pro dampna temporalia adflictus pariet quadruplum quantum ausus fuerit infringere et post parte regis uel qui terram imperauerit duo auri libras uel ternas. Facta scriptura firmitatis XIII kalendas ianuarias. Era LXXXIII[a] super millesima. Ego uestrelo *(sic)* et uxor mea aruili in hoc testamento manus nostras roboramus+++.

Qui ibidem presentes fuerunt. Guimara aluacir manu mea confirmo.

Iohanne iben eiza manu mea conf. —Andrias iben andrias test. —Domnus armaldiz test. —Eita uermudiz test. —Gudesteo uermudiz test. —Guterre quasi presbiter notuit.

CCCXLIX

Ex codice, qui titulum Livro de D. Mummadona *prae se fert, hausimus.*

1047

Kartula plazo de uilla de brito

Godina fafilax et uobis petrus abba et petrus prepositus et fratres et sorores habitantes in cenobio vimaranes pactum et plazum ligale facit per scriptura firmitatis ut deinceps amodo quod erit III° nonas ianuarii Era M[a] LXXX[a] V[a] ut teneat ista villa de britto quos ibidem conparaui filio meo osorio fafilaz ex datui uestro in mea uita et edificet et plantet et que nec uinda nec donet ad nulloque homine et post obitum uero meum tornet se ipsa villa post parte scimiterio de vimaranes et omnes habitantes in eo. et si hunc plazum exesserimus pariet ipsa in duplo uel triplo et iudicato. Godina fafilaz in hoc placitum manu mea roboro. Pro test. Christoforus uiliamiriz test. Iheremias arias test. Pelagio pinioliz test. Froila airas presbitero notauit.

CCCL

Pactum venditionis fundi cujusdam in villa Gazin dicta. Charta autographa, ex chartophylacio conventus monastici Conimbricensis, da Graça *dicti, in Publicum Archivum delata, nobis textum suppeditavit.*

1047

In dei nomine ego gunisalbo recemondizi et uxor sua madrebona in domino deo eterna salude amen. Ideo plaguit mizi per bona pacis uolumtas nulis quoque gentis inperio nec suadentis artigulo nec pertimexedes medum se propria mici acesi uolumtas ut uinderemus uobis osoredo pelagizi et uxor uestra ledegundia sigud et euendimus eredidade nostra propria que abemus in uila gazin et abemus ea de parente nostro recemondo gondesindizi et tenuimus ila de *(?)* uestro abolo don rudorigu in suo placitum damus uobis ila aque concedimus per ubi ila podueridis inuenire in montes in fontes in kasas in pomares in figales in kastinarios petras mouiles uel inmouiles exidus

Digitized by Google

montium uel regresum aquis aquarum uel sesigas molinarum damus uobis aque concedimus et acebimus de uos x modios *(?)* in preciò tantum nobis bene conplaguit. ida ut de odie die uel tenpore sia de iuri nostro abrasa et in uestro dominio sia tradida aque confirmada. abeadis uos et omnis postteridas uestra iuri per*en*niter et si aliquis omo ueneri uel uenerimus contra anc kartula inrumpendum que in iudicio non podueridis diuindigare au uos in uoce nostra post parte uestra quomodo pariemus uobis ila doblada et quantum a uos fueri meliorada et uobis perpetim abidura. Facta kartula uendicionis VIII° iidus *(?)* februarii. Era milesima LXXXV. gunisalbu et madrebona in anc kartula uenditionis manus nostras ro+-+.

Qui preses fuerunt pelagio odorizi quos uidi. Froila test. ioane test. pelagio dallidizi test. —suario noduit.

CCCLI

Pactum venditionis agrorum duorum in villa **de Pedrafita.** ***Autographa charta, ad Morariense Monasterium pertinens, ex qua descripsimus, in Publico invenitur Archivo.***

1047

Christus. In dei nomine ego eldouza Ideo placuit mici bone pacis et uolumtas ut uinderemus ad uobis gontado luz et uxori uestra exemena sicut et uendimus lareas nostras II^as^ proprias que abemus de parentella et abem iacentia in uilla petrafita in illo agro que dicent de martina sub mamola de lumbello terridurio portugalensis subtus castro quifiones discurrente ribulo leza prope litore maris. damus ad uobis ipsas lareas adque concedimus pro nostro pretio it est II quartarios de pan et I^a^ manta tantum nobis bene conplacuit et de pretio aput uos nicil remansit in deuitum. Siquis tamen quod fieri non creditis aliquis omo uenerit uel uenerimus an nos an filiis nostris an progenie nostre aut qualibe generis omo que a uobis ipsas lareas calumniare quesierit et nos in iudicio deuindicare non potuerimus aut uos in uoce nostra quomodo pariemus ad uobis ipsas lareas dublatas. et ista scriptura semper abeat plena rouore firmitatis. Facta kartula uenditionis notum die quod erit XVI° kalendas martii. Era millesima LXXXV.^a^ eldonza in anc kartula uenditionis manu mea ro+.

pro test. uimara ossoredo test. rudoricu test. lucido test. egas test. gumdisalbo presbiter notuit.

CCCLII

Pactum venditionis quarumdam partium agrorum in villa **Retorta.** ***Ex charta autographa ad Monasterium Morariense pertinente, in Publico Archivo servata, sumpsimus.***

1047

Christus. In dei nomine ego aluitu una pariter cum iermana mea melilia et argiuado Ideo placuit nobis per bone pacis et uolumtas asto animo integroque consilio nostro ut uinderemus ad uobis aldia et uxori tua columba sicut et uendimus nostras rationes de lareas nostras proprias que abemus de parentela nostra. damus a uobis de larea que se leua de illo morauzo et fere in cararia IIIes quintas integras et de larea de agro maior leua se de termino de mauran et fere in illas tortas damus a uobis de ipsa larea IIIes quintas integras et acepimus de uos in pretio pro ipsos quiniones X quartarios in pan et in res tantum nobis conplacuit et de pretio aput uos nicil remansit in deuitum. et abent iacentia ipsas lareas *in* uilla retorta subtus castro boue terridurio portucalensis. abeatis uos ipsos quiniones firmiter et omnis posteritas uestras iuri quietum. Siquis tamen quod fieri non credimus aliquis omo uenerit uel uenerimus an nos an filiis nostris an posteritas nostras aut qualibe generis omo que a uobis ipsos quiniones calumniare quesierit et nos in iudicio diuindicare non potuerimus aut uos in uoce nostra quomodo pariemus a uobis ipsos quiniones dublatos aut quantum ad uobis fuerit meliorata et uobis perpetim abitura. Facta carta uenditionis notum die quod erit XIII° kalendas aprilis. Era millesima LXXXV.^a^ aluitu et melilia et argiuado in anc cartula uenditionis manus nostras ro+-+.

pro test. fructuoso —aluitu presbiter test. —fredenando test. —tructino test. —maurgado presbiter test. —gumdisalbo presbiter notuit.

Digitized by Google

CCCLIII

Pactum venditionis agri cujusdam in villa* de Retorta. *Ex charta autographa ad Monasterium Morariense pertinente, in Publico Archivo servata, sumpsimus.

1047

Christus. In dei nomine ego frater rando placuit mici bone pacis et uolumtas ut uinderemus a uobis aldia et uxori tua columba sicut et uendimus larea nostra propria que abemus de conparadella nostra et abet iacentia ipsa larea in uilla retorta subtus castro boue prope litore maris et iacet ipsa larea in loco predicto in illas tortas. leua se de lareas que uenen de cernato de lonco et fere in lareas de illa peraria et abet in amplo IIos passales et cubito et acepimus de uos in pretio pro ipsa larea II quartarios de milio tantum nobis conplacuit et de pretio apud uos non remansit in deuitum. abeatis uos ipsa larea firmiter et omnis posteritas uestras iuri quietum et faciatis de ea quod uolueritis. Siquis tamen quod fieri non creditis aliquis omo uenerit uel uenerimus an nos an filiis nostris aut posteritas nostras aut qualibe generis omo que a uobis ipsa larea calumniare quesierit et nos in iudicio deuindicare non potuerimus aut filiis nostris ad uos in uoce nostra quomodo pariemus a uobis ipsa larea dublata aut quantum a uobis fuerit meliorata. et ista scriptura semper abeat rouore. Facta kartula uenditionis notum die quod erit IIIIo kalendas aprilis. Era millesima LXXXV.ª Frater rando in hanc kartula uenditionis manu mea ro+.

pro test. gonderedo tructino test. fructuoso test. manuel test.

gumdisalbo presbiter notuit.

CCCLIV

Ex* Livro Preto *Conimbricensis Sedis descripsimus.

1047

Carta uenditionis de pumare et de terreno de fonte calada

In dei nomine. Ego pelagius et adosinda et aragunti placuit nobis per bone pacis et uoluntas nostra ut faceremus uobis tructino cognomento alafe cartulam de pomare de fonte calada cum suo terreno. Damus inde uobis medietatem de quanto que ibi habemus. et fuit ipsa hereditas de elenida de parte de recaredi et habet iacentiam territorio portugalensi subtus mons custodias prope est littore maris hic in uila rial per ubi eam dimicauimus *(sic)* demarcauimus coram testibus asignauimus. et accepimus de uobis in precio pleni VIIIo modios et nichil apud uos remansit in debitum. Habeatis ipsam hereditatem firmiter et omnis posteritas uestra. Siquis tamen quod fieri non credimus aliquis homo uos proinde calumpniare quia ego in iudicio deuendigare non potuerimus illam post uestra parte quia pariemus uobis illam duplatam uobis perpetim habituram. Facta cartula uenditionis nodum die quod erit IIe aprilis *(sic)*. Era LXXXªVª super millesima. Pelagius et adosinda et aragunti in hac cartula uenditionis uobis tructino cognomento alafe manus nostras roboramus+++. Qui presentes fuerunt. Saran. Didagus. Romarigus. Arias. Godesteo. Pelagius. Sicila presbiter scripsit.

CCCLV

Pactum venditionis sextae partis fundi in pago* de Gemunde *siti. Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens nobis textum suppeditavit. In Publico custoditur Archivo.

1047

Christus. In dei nomine ego arias paladiniz asto animo integro meo consilio ut per escriptis faceremus at uobis gutierre proris tructesimde et congiumgie uestre ermentro kartulam uenditionis de omnia mea eredidade quamtaque abeo in uillà gemumdi de parte de pader meo paladinum et de sua mader ermegomza. damus atque conzedimus uobis ipsa eredidade per suis terminis uigus et lozis amtiquis per ua ui illa podueridis inuenire cum quantum

Digitized by Google

in se obtine et at prestidum est. abe ipsa eredidade iazemzia in uila iemumdi terridurio portugalensi subtus montes faro non longe lidore maris. damus uobis de ipsa eredidade cos fui de abia mea ermeconza vi[a] integra uobis dou atque conzedimus in casas pomares ameixiniares figales castiniares terras rubtas uel barbaras pascuis padulibus exidum monziom aczesum uel regresum exeptis illa larea que iam dedit a menemdo et aczebimus de uos pretio viii[o] modios in que nobis bene conplaguit de precio abut uos non remansit in deuidum. uos dedistis et nos aczebimus. de odie de iuri nostro sedea abrasa et uestro tradida atque confirmada et lizencia abeadis que uos inde facere uolueridis. et siquis tamem cot fierit non credimus aliquis omo ueneri uel uenerimus contra anc kartula uemditio inrumpendum et nos post parte uestra deuimdigare uel autorgare non uolueri comodo parie post uestra parte ipsa eredade duplada cum omnis suas prestationibus et iudigadu. die erit viii[o] kalendas iunii. era lxxxv[a] super i. Arias paladiniz in anc kartulam uenditionis manum mea r+o.

qui preses fuerunt gomdesimdu —zoleima test. pelagio erotiz test. —froila test. —pelagio godiniz confirmo —ero presbiter test. menemdo test. —uidisilu notuit.

CCCLVI

Pactum venditionis praedii cujusdam in villa de Pedroso. *Charta autographa, ex chartophylacio Conimbricensis Academiae nuper in Publicum Archivum delata, ibi servatur.*

1047

In dei nomine. Ego tructesindo prolix eroni et animia plaguit mici per bone pacis uolumtas asto hanimo intecro adque consilio nec pertimescentis metum set propria mici hacessit uolumtas ut faceret uobis pelagio guntsalbiz et coniungie uestre goto suariz cartula uenditionis de ereditate mea propria que abeo de parte de pater meus eroni in uilla petroso subtus castro ipse petroso discurrente rribulo feberos terridorio portukal. do adque concedo uobis de ipsa ereditate quos fui de ipse pater meus medietate intecra per locis et uicos et terminus antiquos per hubi illa potueritis inuenire qum prestationibus suis que in se obtinet que ad usum hominis pertinet et exitum acessum uel recressum et hacepimus de uos in precio uno cauallo preciato in ccc solidos et ii[os] fazonzales et una pelle aninia tantum nobis bene conplaguit. uos dedistis et nos hacepimus et aput uos nicil remansit in deuitum. Ita ut de odie die et tempore sit ipsa ereditate de meo iure abrasa et in uestro sit tradita et confirmata. Haueatis uos et homnis posteritas uestra uel quitquit exinde facere uolueritis in dei nomine liuera abeatis potestate. et si aliquis homo uenerit uel uenerimus nos uel e..... de progenie nostre contra hanc cartula ad inrumpendum que in iudicio deuindigare non potuerimus aut noluerimus autoricare post parte uestra quomodo pariemus uobis illa dublata seu triplata et uobis perpetim habitura. Facta cartula uenditionis xv[mo] kalendas agostas. Era lxxxv[a] post perhacta millesima. tructesindo in hanc cartula uenditionis manum mea ro+.

qui ibi fuerunt fernando guntsalbiz. fromarigo saci. sesnando menendiz. egas didaz. zalama arianiz. uermudo eitaz notuit.

CCCLVII

Saepè ac diu disceptationibus exortis de jure ecclesiam S. Mariae in villa de Banhos *possidendi et bona ejusdem ecclesiae fruendi, litigatores tandem, spontaneo consensu, litibus finem imponunt. Charta autographa, ad Monasterium* de Pendorada *pertinens, nuper in Publicum Archivum delata, nobis textum praebuit.*

1047

Christus. Era Millesima lxxx[a]v[a] pridie idus kalendas agustas in temporibus fredenandus rex santius filii. et in presentia garcia moneoniz intentio fuit desterigu et sindila presbitero et suos eredes contra zeidon et contra filio garcia presbitero et contra suos eredes qualiter abuerunt auolus et bisauolus et trisauius de sindila presbitero et de desterigu eglesia uogauolo sancta maria dinoxitur in uilla banius in ualle anegia et auet iacentia inter duas flumes durio et tamize qualiter ganauit flainu filio de gundesendu et bisauio de sindila presbitero ipsa eglesia iam nominata iii[a] et *ob*surgarunt ea in suo iure et in sua uita in facion de auolus et de bisauolus de zeidon et de suos eredes et abuerunt ea de ganaduras et de conparaduras sigut in nostras scripturas resonat qualiter teuue-

Digitized by Google

runt monagus iam nominatus gundesindus presbitero et guntatus presbitero ipsa eglesia per singulos anus de manus de flainu qui era donu de tercia de ipsa eglesia et iterum kadiuit illa eglesia in directo sine monagu de sanquinitate et aduc tempus exiuit monagu de sanquinitate de ipsa tercia nomine zamarius presbitero et osurgauit illa in suo iure et in sua uita pagata. Iterum transibit ipso monagu et lexauit illa eglesia in iure de suos iermanus et post ex teuuerunt ipsa eglesia monagus odariu presbitero per singulos anus et aduc anus exiuit odarius presbitero e miserum monio presbitero per manus de ogenie filia de tedon zamariz. Iterum tenenente *(sic)* quandila presbitero ipsa racione de ipsa eglesia de manus de ogenie pagada sine alias alimas et calumiauit zeidon bet suos eredes hogenie et godgia in iudizio de garcia moniz et per manu sagione piniolo danieliz et aligarunt placitum in manus de ille sagione que die acto de que dese *(?)* in conzilio suos maudatores et suas uoces escriptas. et quando uiderunt ipsas mulieres que non auia que inpulsar uoce de ipsa eglesia renarunt illas in conzilio teuuerunt scripturas de ipsa eglesia que erant de suos auolus et per talis actio mandauit dono garcia que adsinasent illas mulieres vi^{a} de illa eglesia ad zeidon et ad suos eredes et rouorarunt illas placum ad inuitus per manus sagione piniolo que non buscase vi^{a} de ipsa eglesia. Iterum teue zeidon et suos eredes vi^{a} de ipsa eglesia iii^{or} anus et ad ad *(sic)* kaput de ipsos iii^{or} anus kalumiuit desterigu filio de flaginu zeidon boneliz et zeidon aluitiz et suos eredes ante garcia moniz per manus sagione abdela anseriquiz et aiumti fuimus in penafidel de kanas ad ante domno garcia et ante gumsalbu arapinadiz et ante didago ibenegas et ante ermigio ibenegas et ante aliorum multorum et ante iudices qui lex gutorum solent conprobare pernominatus gomize aba et frater raupario et arias onoriquiz et zidi mironiz. regnauit zeidon et suos eredes et non abuerunt auolus nec scrituras nec adiuigatores pro que inuenese ipsa eglesia et uincestes nos pro ueritate. e quando uidi zedon et suos eres que ali kadia inde a illos in conzilio dano malo tornauit a rogo et ad misericordia et adsinauit vi^{a} de ipsa eglesia con omni agitiones et prestationes suas et deestes a nouis illo placo que teniates per mentira et ro..orastes uos a nos inde alias scripturas. Het unc factum nostrum plena auea rouor. Obbinde ego zeidon boneliz et zeidon aluitiz e garcia presbitero et albaro nostros eredes placum faci nos a tiui sindila presbitero et ad tuis eredibus per era et quodu quod deper *(sic)* resona ut pro parte de ipsa eglesia uogauolo sancta maria con omnen prestationes suas pro que nos kalumiastes in iudizio de garcia moniz et per manus sagione habdela anseriquiz unde non inuenimus in illo conzilio nostros auolus de illos ediuigatores e non ausamus uosco iudicio prendere et adsinamus a uos illa eglesia per manus de ille sagione et damus a uobis illo placo que teniamus per mentira ut de isto die non kalumiemus a uobis nec a uestros eredes nec a uestras postereditas non kalumiemus uos pro ipsa eglesia non per scripturas non per nullus in nostra uoce et si isto placo exierimus pariemus a uobis quinentos sollidus et illa eglesia con prestationes suas et quanto a uos peterimus et kalumiarmus nos duplatu et iudigato. nos superius nominatus in anc anitio et placum manus nostras ro++++.

Trastemiru abba confirma. Viliatu test. zamario test. Pelagio test. Fromarigu test. Piniolo test. aspidio test. Cidi mironiz confirma. Frater abbregon confirma. Frenando conf. sando test. Patre test. migael test. ueila test. Sisinandus abba confirmo. Garzia muneoniz manum mea confirmo. gumdisalbu rabinadiz confirmo. Gomize abba confirmo. Arias onoriquiz confirmo. Didagu ibenegas confirmo.

CCCLVIII

Quaedam mulier filio fratris sororisve bona inmobilia quae in pagis de **Cabanellas** *et* de **Sozello** *possidebat donat, parte vineae ac pomarii et duobus agris sepositis. Charta autographa, ad Monasterium* de **Pendorada** *pertinens, in Publico Archivo custodita, nobis textum praebuit.*

1047

Christus. In dei nomine ego domna ogenia placuit nobis per bona pacis et uolumptas sano animo integro atque nostro concilio damus a tiui meo sobrino monio maniulfizi ereditate mea propria que abeo in uila capanelas et in senoselo et fuit de meo filio monio senorizi. damus illa ad integro exeptis mediatate de ipsa uinea que iace super kasa de arquiro et exeptis mediatate de pumare de daniel que iace in uila senoselo et damus illa ad sancto andre pro remedio anima sua et exeptis duas larias de terra que damus ad sancto mamete damus a tiui meo sobrino aueatis uos et posteritas uestras in temporibus seculorum et si transmigratus fuerit monio maniulfizi aut sui filios que se torne ipsa ereditate pro anima de quos fuit. subtus montes aratros territorio aneia discurremtis flumen dori.... casas terras caluas postatos uineas mazanarias fikarias ameixenarias castanarios pesequarios pescarias montes fontes pasculus padulibus petras mobiles uel inmouiles exitum uel regresum per suos terminos et lociis anticus per ubit illa potueritis inuenire ad integro de nostru iure seia rasa et in uestro iure seia tradita aque confirmata. abea-

Digitized by Google

tis uos et omnis posteritas uestras in temporibus seculorum. et si aliquis omo ueneri uel uenerimus contra hanc cartula ad inrumpemdum que nos ad consilio *(?)* deuemdigare non potuerimus quomodo pariemus post parte uestra que in cartula resona dublata uobis perpetim. Facta cartula perfiliationis notum die quod erit III kalendas Setembras. Era TLXXXV post peracta millesima *(sic)*. domna ogenia in hanc cartula manum sua r+o.

Pro test. pinnolo test. *(?)* amellizi test. —arias sendamirizi test. —asquiro test. —dauid *(?)* test. —senor ausemdizi test.

CCCLIX

Pactum venditionis agri cujusdam in pago* de Gemunde. *Charta autographa in ipsa membrana in qua exaratum est documentum sub n.°* CCCLV *jam editum, descripta invenitur.

1047

Christus. In dei nomine *ego* ermegomza in domino deo eterna salude amem. Ideo plaguit nobis per bone pacis uolumtas nullis quoque ientes inperio nec suadentis artigulo nec pertimexentes medum neque pars quod est fraudes inienio se*d* propria nobis aczesit uolumtas ut per escriptis faceremus at uobis gotierre proris tructesimdus et at congungie uestre ermentru kartulam uemditionis de lareas mea propria que abeo de mader mea fredili in uilla gemumdi inter larea de froila kariz et de alia parte larea de abdella haze et lebe se de caral que uai at ille porto et fere in terminum de pomarelio et damus at uobis ipsa larea integra con XV mazanarias pro que aczebimus de uos precio que nobis bene conplaguit et de precio abut uos non remamsit in deuidum. uos dedistis et nos aczebimus. abeatis uos illa firmiter et omnis posteridas iuri quiedo temporibus seculorum et lizencia abeadis que uos inde facere uolueridis de odie de iure nostro sedea abrasa et in uestro tradida atque confirmada. et siquis tamen cot fierit non credimus aliquis omo uenerit uel uenerimus contra anc kartulam uemditionis inrumpendum et nos post parte uestra deuimdigare uel autorgare non uoluerimus comodo parie post uestra parte ipsa larea duplada et illas mazanarias et ad iudize iudigadu. nodum die erit VI° idus nouembris. era LXXX^{a} V^{a} super I. Ermegomza in anc kartulam uemditionis manus mea r+o.

qui preses fuerunt arias. gomdesimdu. pelagio. miru test. didagu. godesteu. fredenamdu. —uidisilu notuit.

CCCLX

Descripsimus ex* Livro Preto *Conimbricensis Sedis.

1047

Testamentum quod fecit argemondus sindiniz ad uaccarizam

In nomine domini nostri ihesu christi. Ego argemondo sindiniz placuit mihi pro bone pacis uoluntate ut facerem uobis domno ihoani una cum fratribus uestris textum scripture firmitatis de una uarzena cum suo pomar et cum sua uinea et alia uarzena de sub rego cum suas mazanarias et alio agro de monte de roderico super illa uia et illa casa cum suo plantato cum quantum que ibidem est ad prestitum hominis et ille ortale de sub turre cum suo plantato et quantum ego potuero augmentare in cunctis diebus meis firmiter possideatis uos domnus iohannes et fratres uestri que sedeat pro remedio anime mee. et si aliquis homo uenerit contra hunc factum nostrum ad irrumpendum In primis sit excommunicatus et cum iuda traditore habeat mansionem in eterna dampnatione. et hunc factum nostrum habeat firmitatem. Notum die quod erit XIII° kalendas ianuarias. Era Mª LXXX^{a} IIII.^{a} Ego argemondus hoc testamentum manu mea conf.

Qui presentes fuerunt. Eita uermuiz test. —Gudesteo uermuiz test. —Anderias iber *(sic)* anderias conf.

Gimara aluitiz manu mea conf. —Domnus armaldiz conf. —Gutierre quasi presbiter Notuit.

Digitized by Google

CCCLXI

Nina Materbona et filii Tedoni Pelagizi praedium in villa Gacin dicta, quod a patre ipsius Tedonis obtinuerant, tradunt. Ex charta autographa, olim in chartophylacio conventus monachorum Conimbricensis, da **Graça** ***dicti, nunc in Publico Archivo servata, sumpsimus.***

1047

Christus. In dei nomine. Ego nina connomento matrebona una cum filiis meis ogenia quela gudina ,osoredu plaguit nobis per bone pacis et uoluntas ut faceremus uobis tedom pelagiz sicut facimus cartula firmitatis de ereditate nostra propia que fuit de uestro patre et damus uobis illa karta que nobis fecestes *(?)* et est illa ereditade in uila gacin ad radice ciuitas bogunti ribulo aue terridorio portogalense illo casale que fuit de egilo et de uiro suo zaton con suas terras ubique illas potueritis inuenire per locis et terminis antiquis aueatis uos firmiter et omnis postereditas uestra iuri quieto et in perpetuo uindicetis. Vt siquis tamen quod fierit non creditis aliquis omo uenerit uel uenerimus contra anc kartula firmitatis et post parte uestra non potuerimus deuindigare comodo pariemus uobis illa dublata uel quantum uobis fuerit meliorada. Facta cartula firmitatis quod erit pridie kalendas ianuarii. Era LXXXV^{a} post millesima. nina ogenia quela gudina osoredu in anc kartula firmitatis manus nostra++.+++s. qui preses fuerunt gundesindo test. uermudu test. migael test. cidi test. ordonio test. —gundisaluu.

CCCLXII

Olide Naustiz a lite, quam Godinae intenderat, coram judicibus desistit. In tergo membranae, ex qua documentum sub n.° CCCXXIII ***editum descripsimus, hoc invenitur.***

1048

Olidi naustiz placitum simul et dimisione facio ad tiui godina die erit m^{o} nonas marcii era millesima LXXX VI^{a} ut sedeas liuer et persoluta de illa intentio de illa uaca et pro quamtas alimas te inquiadaba in presentia gutierre tructesimdiz et louesimdo suariz ic in acisteiro de moraria. et proinde acepimus de te in rogo u^{as} obelias bonas una cum filio et alia sine filio ipso mici conplaguit et per tali actio· uertimur illas alimas totas in terra quantas contra te abuimus usque die de odie que sursu in .. oto et in era resonat proinde sias liuer et persoluda ut si auso fuerit dę odie die proinde et te inquiadare uoluerit aut per me aut per qualiue generis omo aut per quacumque actio parie tiui quamto ad tiui pedi..... dublato et iudigato. holidi in oc placitum simul et dimisio mano mea ro+. adaulfo test. didago test. —menemdo test. ero presbiter test. —Uermudo notuit.

CCCLXIII

Pactum venditionis partis quartae bonorum immobilium ad ecclesiam S.S. Cosmae et Damiani in pago de **Gemunde** ***pertinentium. Descripsimus ex charta autographa, olim in scrinio Morariensis Monasterii, nunc in Publico Archivo servata.***

1048

Christus. In nomine domini ego umilima et ancila christi sarracina deouota prolix fredenamdo in domino deo aeterna salute amen. licet enim ..... et integro nostro consilio ut faceremus uobis louesimdo suariz et ad coniumgie uestre ermentro sigut et facimus scriptura firmidatis de eglesie nostre uogabulo sanctorum cosme et damiano que abemus de parte de nostro mancipio dabit que uenit nobis inter nostros eredes in nostra porzione per colmelum diuisionis. et est ipsa eglesia fumdata in uilla que uocitant gemumdi terridorio portugalemsis suptus castro abenoso. damus et concedimus ad uobis de ipsa eglesia m^{a} integra siue de casas quomodo et de terras ruptas etiam uel barbaras aquis aquarum cum aductibus suis siue de plamtatis foris et de integros. eorum *(sic)* carta uobis concedimus de m^{a} integra inde ad uobis concedimus de omnem suas ueritas ubit illas potueritis inuenire

Digitized by Google

et suas prestationibus intis et foris que ad ipso logo pertinent et prestamo hominis est. et proinde acepimus de uos pretio inter animalia et ariemto Lª modios tamto nobis bene conplaguit. Ita de odie die et tempore abeatis ipso logo uos et cuit illo relimquere uolueritis IIIIª integra cum omnem prestationibus suis sigut super resonat. et si de odie die et tempore aliquis omo uenerit uel uenerimus contra anc scriptura ad inrumpemdum uenerit et nos illa nolluerimus autorgare et deuimdigare aut qui nostra bona leuauerit ad uos aut ad omnis posteritas uestra que pariemus post uestra parte uel de posteritas uestras IIIIª de ipsa eglesia cum omnem prestationibus suis dublata sigut ea fuerit melioradum et uobis perpetim abitura. Facta scriptura firmitatis die erit ipsas kalendas abriles. Era LXXXVIª super millesima. sarracina prolix fredenamdo in anc scriptura firmitatis mano mea confirmo +.

ermesimda prolix fredenamdo mano mea confirmo + —exemena prolix fredenando mano mea confirmo.

qui ibidem fuimus uidemtes. eirigo test. —menemdo presbiter test. —bramdila test. —pelagio eriz confirmo test.

pelagio test. —zemdom test. —salbator test. —rodorigo presbiter test.

egas test. —auderigo test. —alio pelagio test.

iuliano conf. confirmo + —bramdila ausemdiz confirmo.

Ueremudo notuit.

CCCLXIV

Pactum venditionis agrorum, pomarii, domorum eorumque suppelectilis in pago de Gemunde. ***Charta autographa, ad Morariense Monasterium pertinens, in Publico invenitur Archivo.***

1048

In dei nomine ego menendo conomento abdela et coniumgia mea eiloni plaguit nobis bone pacis et uolumtas nullis quoque gemtis inperio nec pertimeixemtis metum neque pars quod est fraudes ingenio set propria nobis adcesit uolumtas vt per scritis uimderemus uobis gutiere tructesindiz et coniumgie uestre ermentro et faceremus uobis cartula uimditionis sicut et facimus de ereditate nostra propria que abuimus in uila gemundi alfe montis abenoso teridorio portugallemse ribolo utidi discurremte fomte penelas non lomge litore maris. damus adque concedimus uobis in ipsa ereditate domus cum intrimsegus eorum lacare qum estrumentis eorum casa murea cubus cubas lectus caderas toda perfia in ipso domo ad prestito ominis est omnia ab integro uobis concedimus pomares figales nogales arbores fructuosas uel infructuosas quantum ad usum ominis est. et abuimus ipsa ereditate de subcetione iermano nostro aluito abzeme et uxori sua trudiloni et abui illa aluito de ganadura de cidi garzia et uxori sua ermegodo per ubi illa podueridis inuenire de pumare molare duas partes con suo tereno sicut et incluso et illa uarcena con suo pumare integro con suo uerde et per ubi diuide con caru et con sendino et de ipso pumare de cari de illas perarias ad iusu meidate usque in fomtano et de ereditate domno donam zalamiz duas partes et illa que domno diago et domna gomtilli que ganarum de uermudo et de goda integro per ubi illa uobis damus et coram testibus adsinabimus sicut illa nos obtinuitmus in nostro iudere *(sic)* de dato ipso nostro iermano et de sua muliere co sursum resona per nostra carta pro donas et alhagias que eis fecemus et in scrituras resona. Ita de odie die tempore abeadis ipsa ereditate firmiter uos et omnis posteridas uestras iure quieto temporibus seculorum uimdemdi donandi quique eximde uolueridis faciemdi in dei nomine libera abeadis podestatem. et adcepimus de uos pretio placibile caualo colore roselo de secundos et in alio pretio xx modios tantum nobis bene conplaguit et de pretio penes abut uos nicil remansi in deuito uos dedistis et nos adcepimus ut abea unusquisquam adcepit. Siquis tamen quod fierit non credimus aliquis omo ueneri uel uenerimus contra anc cartula uimditionis inrumpere uel inmodicum subtemtare uoluemus tam nos quam etiam propimquis nostris filis aut nectis aut aliquis ex progenie nostre ad progenie uestre noluerint aut noluemus uobis aut ad prosapie uestre auttorgare uel diuimdigare noluemus tan nos in nostra uida quam etiam et ieneris nostre abeadis licemtia de nos adpremdere ipso que in carta resona dublata uel quamtum uobis fuerit meliorada et uobis perpetim abituro et unc nostrum factum semper abea roborem et firmitatem. Facta cartula uimditionis et firmidatis die erit IIII nonas apriles. Era LXXXVIª super millesima. meendo connomento abdela et coniumgia mea eiloni in anc cartula uimditionis manus nostras ro++. qui preses fuerunt.

meendo test. —ozerio test. —framila test.

sandino test. —pelagio presbiter test. —aluito test. —toderedo test.

pelagio test. —sendino test. —adefomso test. —rodorigo test. —cidi test. —godestedeo test. —frola test.

ero indigno quos uidi —pelagio presbiter notuit.

Digitized by Google

CCCLXV

Pactum venditionis partis praedii cujusdam in loco Paramios. Charta autographa, ad Morariense Monasterium pertinens, in Publico Archivo servatur.

1048

In dei nomine ego gunsalbo et uxori mea argelo placui nobis per bone pacis et uoluntas nullis coque gentis inperio nec suadentis artigulo set probria nobis aceci uoluntas ut uenderemus ad uobis domna siti ereditate nostra probria que abemus de parentorum nostrorum uel auiorum subtus castro gondemari terrio portogalensis discurrentis ribulo paramio. et abet ipsa uilla iacentia in logo predito paramio et cazomanes de ipsa uilla de III VIII[a] integra per suis locis et terminis antiquis per ubi illa potueritis inuenire casas mazanarias castiniarios figares perares con quamtum aprestitum ominis est. et adacepimus de uos in pretio in anno arto et adqueixato de fame VI quartarios de milio et I quartarium de sicera tamtum nobis bene conplacui. Ita ut de odie die uel tempore de iuri nostro abrasa et in uestro dominio tradita uel confirmata. et sic aliquis omo uenerit uel uenerimus contra anc cartula ad inrompentum que nos ad iuditio post uestra parte deuendigare non potuerimus au uos in nostra uoce quomodo pariemus ad uobis ipsa ereditate dublata uel quantum ad uobis fuerit meliorata. notum die quo erit VIII idus abriles. era millesima LXXXVI.[a] gunsalbo et uxori mea argelo in anc kartula manus nostras ro+++.

qui preses fuerunt. odeiro test. an..edo test. gutiere tructesindiz manus mea confirmo. —sando notui.

CCCLXVI

Donatio pomarii a quibusdam facta Trastemiro Monizi, qui pro donatoribus septem oves cuidam apparitori tradiderat. Charta haec, ut autographa habita, in scrinio Monasterii de Pendorada *servabatur, nunc vero in Publico exstat Archivo. Ob litteras, vero, membranae aspectum, formulasque ejusdem, chartam ipsam genuinam esse dubitamus.*

1048

Christus. In dei nomine ego adosinda et filia mea egelo connomento uida et fromarigu adplaguit nobis per bone pacis et uoluntas ut faceremus uobis trastemiro monizi et uxori uestre ermesinda sigut et facimus cartula de pumar de pumar *(sic)* de contensa et aue iacencia ipsa larea in uila uimarei in logo predicto cos uocidant casal subtus mons cordoua teredorio portugal ribulo curente sanquineto pro que acebi de uos precio VII obelias que por nos misestes ad osorio qui era sagione de parte de don menendo et damus ad uos proinde de ipso pumar de contensa mediatade leua se de longo de carera antiqua et fere in ilo ualo que dicent rotela aue in longo per pasales LXXX[a] *(?)* et VI et in anplo de ile cabo de contra rotela VII pasales et in medio V pasales et de ille cabo iusta ila careira III pasales et medio. Ita ut de odie die uel tenporere *(sic)* sedea de iure nostro abrasa et in iuri uestro tradita uel confirmata. siquis tamen cot fieri non credimus et aliquis omo ueneri uel uenerimus contra anc cartula inrumpendun que a iudicio deuindigare non potuerimus post parte uestra aut uos in uoce nostra que paremus uobis ila dublata uel quantum ad uos fueri meliorata et uobis perpetim auitadura. et ic adicimus quia recebi dona adosinda de fromarigo in precio de ile medio pumar VIII modios *(?)*. Facta cartula uendicionis nodum die cot erit XVI[mo] kalendas magii. Era millesima LXXXVI.[a] adosinda et egelo et fromarigu in anc cartula uenditionis manus nostras R+++o.

Pro testes. rauparío —pelagio presbiter —gundisalbo —atam —gondulfu noduit.

Digitized by Google

CCCLXVII

Senadrudia in clientelam et fidem (maladia *dicebant) Rodorigi Pepizi uxorisque ejus se confert. Ex charta autographa, olim in scrinio conventus monachorum Conimbricensis,* da Graça *dicti, nunc in Publico Archivo servata, descripsimus.*

1048

Senadrudia placitum facio a bouis rodorigu pepizi et uxori uestre tuta que sedeat uestra malada et non preclame me ad alio dono et si minime fecerit et placitum exederit quomo parie uobis v boues de xv xv modios et a iudize suo iudigado. nodum quod erit vi kalendas magi. Era lxxxvi in post millesima.

Qui preses fuerunt. germias uermudiz —uermudo germias —froila iustiz —cidi eitaz —didago noduit.

CCCLXVIII

Permutatio praedii cujusdam in pago de Pigeiros, *alio pro eo in villa* de Celtegãos *dato. Pactum hoc invenitur autographum in ipsa membrana ex qua chartam* de maladia *Senadrudiae, sub numero* cccLxvii *editam, descripsimus.*

1048

Christus. In dei nomine ego rodorigo plagui mici per bone pacis uoluntas numlo quoque gentis inperio nec suadentis artigolo set probia nobis acesit uolumtas ut faceremus uobis rodorigo pepiz et coniumgia uestre tuta sicut et facimus kartula contramudationis uel uenditionis de ereditate nostra propria que auemus in uila quod uocitant pegeirus subtus mons ciuitas bogontii teritorio portugalense probe litore maris de casal quos fuit de brandila sicilazi medio integra exetis ila casa de fora et in pausada iii[a] integra de ereditate de uermudu adefonsizi damus uobis ilos ..... *(?)* casales con suas ereditates et con omnibus prestationibus suis quantum ibi aprestitum est damus uobis ilos casales pro que acepimus de uos alia ereditate in uila de celteganus id est uos dedis et nos acepimus et de precio apu*d* nos ni*chil* remansi in deuito. ida odie die uel tempore siat ipsa ereditate de iuri nostro abrasa et in uestro iuri tradita sit uel confirmada. aueatis uos firmiter omnis postteritas uestra. et sit tamen co fieri non credimus aliquis omo ueneri uel uenerimus ad inrumpendum unc cartula et nos ad iudicio deuindigare non potuirimus post uestra parte aut uos in nostra uoce quomo pariemus ila duplada uel quam a uos fuerit meliorata. Facta cartula uendicionis notum die quod erit iii° kalendas magii. Era lxxxvi super millesima. rodorigo in oc cartula contramudationis manum mea ro+.

Qui preses fuerunt ic sunt. Germias uermudiz —ceseiro olitiz —froila citi. odeiro gradili.

Aloito quasi presbiter Notui.

CCCLXIX

Pactum venditionis bonorum quorumdam in villa de Fornellos. *Descripsimus ex charta autographa, valde mutila, olim in scrinio conventus monachorum Conimbricensis,* da Graça *dicti, nunc in Publico Archivo existente.*

1048

Christus. In dei nomine ego nunu rodoriquizi plagui mihi per bone pacis uolumtas meas propias ut facere uouis tetom pelagizi et coniumgia uestra animia sicut et facio cartula uendicionis de ereditate mea *pro*pia que conparaui ..... pro meo seruizio ad ea conplagui et fecit mici inde ..ta et a coniumgia gontina de xii[a] et de ipsa xii[ma] do uouis inde medietate inte..... prestationibus suis per ubi ila potueritis inuenire sigut in ... alia carta resona et est ipsa ereditate in tota uila de fornelus suptus ciuitas ..... inter aue et alister teritorio portogalensis et acepimus ..... que nouis bene conplagui i[a] poltra in xx modios tanto mici bene conplagui. Ita ut de odie die et tempore sit de iuri meo abrasa et in uestro iure sit tradita adque confirmata aucatis uos et omnis posteritas uestras et quitquit inde facere uolueritis. et siquis tamen cot fieri non ..... et quis omo ueneri uel uenerimus contra anc kartula uendicionis ad inrumpendum uel calumiandum que nouis post uestra parte noluer.....

Digitized by Google

gare uel deuindigare aut uos in uoze nostra comodo pariemus uouis ila dublata uel quanto ibi fueri meliorata et uououis *(sic)* ..... auiturum. Facta cartula uendicionis in die cot eri ..... abrilis. Era T^a^ LXXXVI.^a^ nunu in anc kartula uendicionis ma.....

vermudo fagildizi cos uidi —arias uencarias cos uidi .....

CCCLXX

Pactum venditionis praedii cujusdam in villa **Retorta.** ***Venditor usumfructum medietatis fundi sibi seponit dum vixerit. Charta autographa ad Monasterium Petrosense pertinens, ex scrinio Universitatis Conimbricensis in Publicum Archivum nuper delata, ibi invenitur.***

1048

Christus. In nomine domini nostri ihesu christi ego iuliano gundesindiz et braili placuit nobis bana *(sic)* pacis uolumptas nullus quoque gentis inperio nec suadentis hartigulo nec pertimexentis medu set propria nobis haccensit uolumptas ut faceremus a uobis pelaio gundesalbiz sicut et facimus cartula uendictionis de ereditate nostra propria que ganauimus pro precio legitimum et carta in loco predicto in uilla quos *nun*cupant retorta suptus alpem morsdoma in ripa sausa territorio portugalensem. damus a uobis ipsa uilla supra nominata cum adprestacionibus suis quantas in se obtinet casas murias uel telliazas pumares amexinales uineas sautus aque rouoreta et omnis generis pomiferis terras ruptas uel barbaras patrus pascus aque parcurribus aquis aquarum uel sesigas mulinarum aquas cursiles uel incursiles petras mobiles uel inmobiles. damus a uobis ipsa uilla pro una pelle alfanehe et uno caualo apreciato in ccc solidis tantum nobis bene conplacuit. et abeat ipse domno iuliano mediatate de ipsa uilla in sua uita et post obitum suo relinqua illa in manus de pelaio gundesalbiz et de filiis suis. tantum nobis bene complacuit et de precio aput uos nicil remansit in deuitum. Ita ut sit de odie die uel tempore siat ipsa uilla cum suis adgictionibus de iuri nostro abrasa et in iuri uestro uel dominio siat tradita et translata aque confirmata. abeatis uos et omnis posteritas uestra iuri perenni per ubi illa demarcauimus illa demarcauimus *(sic)* et coram testibus adsignauimus per suis locis uel terminis antiquis. Siquis tamen quo fieri non creditis et aliquis homo ueneri uenerimus contra hanc kartula uendictionis ad inrumpendum et nos noluerimus deuindiccare uel octurgare post parte uestra pariemus a uobis illa dublata uel quantum a uos fueri ameliorata et uos perpetim abiturum. Facta kartula uendictionis sub die quod erit XIII° kalendas decembris. Era LXXXVI super millesima. nos superius nominatis in anc cartula uendictionis a manus rouoramus+++.

Qui uiderunt. Iusto test. Petro test. gondesindo test. gundisalbo presbiter test.

Garsea confirmo. Sub christi nomine et dei gratia sisnande presbiter manu mea confirmo. gudino presbiter notuit.

CCCLXXI

Permutatio quorumdam bonorum immobilium in **Pigeiros, Touguinha** ***et*** **Celtegãos** ***pro parte villae*** **de Pousada,** ***quadam supellectile superadjecta. Charta autographa, ad conventum monachorum Conimbricensem,*** **da Graça** ***dictum, pertinens, in Publico custoditur Archivo.***

1049

In dei nomine ego rodorigo brandilazi plagui mizi bone pazis et uoluntas nunlius quoque gentis inperio nec suadentis artigulo nec pertimexentis medun set probia mea uoluntade ut fazeremus uobis suario pelagiz coniungia uestra eilo.. sigu et fazimus uobis kartula contramudationis de eredidade mea probia que aueo in uila peiarios dau ad uobis de illa eredidade de argestro et de nantidia VIII^a^ integra siue in termino de peiarios qomodo et de tauquinia ubitque illa podueritis inuenire con cuntis prestationibus suis quantum in se obtine que aprestidum ominis êst et dau ad uobis illa eredidade de zelteganus comodo dedi mizi illa rodorigu pepizi et uxori sue tuda aloitizi per kartula contramudationis pro illa nostra de peiarios et de pausada et aduc daut ad uobis mediedade de illa kasa con sua quintana que fuit de auio meo sizila comodo obtinuit illa ipse sizila in suo iure et azebimus proinde de uos III^a^ de illa de pausada de quantu eo dedit ad rodorigo pepizi et alias alhagia bonas que mizi fezestes. tanto a nobis bene conplagui. Ita ut de odie die uel tenpore sedca ipso que in karta resona de iuri meo

Digitized by Google

abrasa et in uestro iure sia tradida et confirmada et de omnis posteridas uestras iuri quieto uindizet usque in perpeduun con cuntis prestationibus in se obtine. et si aliquis omo ueneri uel uenerimus contra anc kartula inrunpendo que uos in iudizio uindigare non podueridis in uoze nostra aut uos post parte uestra comodo pariemus uobis ipsa ereditade dublada uel quantun ad u..... meliorada et uobis perpedin auidura. Facta kartula nodum die quod erit XI° kalendas ..... Era millesima LXXXVII.ª rodorigo in anc kartula manum mea +.

Qui uiderunt. dono test. iermias test. fredaze testis. —cidi test. iendo rodorigo test. luzido testis. —sando test. —Sonimiro notuit confirmo.

Et ego rodorigo brandilazi placitum ligale fazio uobis suario pelagiz ... uxori uestre ..... in die eri XI° kalendas mar... era millesima LXXXVII.ª pro ipsa eredidade que mizi ..... in parada ut nec uinda nec done nec eo nec filiis meis nisi ad uos aut ad filiis uestris pro prezio iusto. Et si isto placitum exederimus pariemus uobis ipsa eredidate dublada uel tripada. rodorigo in anc placitum manu mea +. Ero test. cidi test. dono test. iermias test. —..... notuit confirmo.

CCCLXXII

Ex codice, qui de **D. Mummadona** *inscribitur, sumpsimus. Lectiones varias ex duobus exemplaribus saeculi* ***XIII****, apographis sed authenticis, superadjecimus.*

1049

Karta de Rei dom fernando. De calumpnia non danda

Sub imperio sancte et indiuidue trinitatis pater et filius et spiritus sanctus qui manet et permanet in secula seculorum amen. Electus est in regno fredenandus serenissimus rex filius Sancii regis et mummadomne regine et eius coniux Sancia regina prolix Adefonsi regis et Geloyre regina. Et per ordinationem domini ihesu christi peruenimus in locum cenobii vimaranes que est fundatam ad radicem montis lattito inter bis alueis uehementibus aue et auizella territorio bracharensis in quo cenobio recondite sunt reliquie sancti Saluatoris et sancte marie semper uirginis et apostoli petri et pauli et ceteris apostolis et sancte eolalie uirginis cum ceteris uirginibus necnon et sancti torquati cum sociis[1] suis[1] et sancti laurenti[2] cum plurimis martiribus atque confessoribus. Ego iam prefatus fredenandus rex et Sancia regina placuit nobis atque uoluntati nostre extitit ut pro remedio animabus nostris facimus ad ipsum locum sanctum et tibi petrus abba et ad omnes clericos et deouota ibidem persistencium scripturarum firmitatis ut in omnem terram quod in scripturis ipsius cenobii sunt colligati sic villas quomodo et mandamentos diligentissime mentis nostre ordinamus atque omicidium uel raptum fecerit aut in fossatum non fuerit non habeat licentiam nostrum vicarium eos inquietare non comes neque tyaphadus neque nullus homo in nullis temporibus proinde pario adprehendere sed tam omicidium quam raptum siue fossataria seu qualicumque calumpnia[3] ibi eugnerit discurrat per manus vicarii ipsius cenobii. et sint concesse pro animabus nostris. et in omnem terram sancti torquati similiter faciant. et sint termini ipsius cenobii de Aue in auizella per ubi uestros scriptos determinant. In quibus terminis nullus homo audeat eos transcendere ad male faciendum non vicarii regis non alieni pro nulla accio. Quod siquis fecerit et hos terminos uidenter transcenderit pariat quicquid mali fecerit per sentenciam legis et insuper auri talenta I.° Et omnes villas[4] siue mandamentos quod foris ipsius termini sunt et in uestris scripturis colligati sunt in tali honore permittimus stare ut nullus homo audeat ad male faciendum ibi ingredi. quod siquis fecerit pariat sentenciam desuper scriptam. Hac tantum concedimus et confirmamus et neminem quidem permittimus hunc factum infringere nec modico inquietare. Quod siquis temerator huius rei extiterit tam filii quam nepti[5] uel unus ex prosapie nostre aut ex terris regis uel comiti qui hunc factum nostrum infringerit sit excomunicatus et ab omni catholicorum[6] cetu extraneus et cum iuda domini proditore parili luat penas in eterna dampnatione Amen. Et omnes scripturas ipsius cenobii quod ante nos presentarunt inuenimus eas ueridicas et erant ualde bonas et diligenter confirmamus eas. Facta scriptura firmitatis XII.ª kalendas iulii. Era M.ª LXXX.ª VII.ª Fernandus rex et Sancia regina confirmamus.

Adux magnus Gutierre[7] adefonso manu mea confirmo —Munio[8] roderici manu mea conf. —Ueremudo[9]

N.° 1

" *deest*
4 ville
5 nepoti
6 catolicorum
8 Morico
9 Vermudo

N.° 2

" *deest*
1 suis sociis
2 laurencii
3 calumnia
6 catolicorum
7 Guytierre
8 Monio
9 Vermudo

Digitized by Google

ordoniz manu mea conf. —Pelagio fernandiz[10] manu mea conf. —Petro gundisaluiz manu mea conf. —Petro pelagii armiger regis[11] manu mea conf. —Pelagio munionoz[12] manu mea conf. —Fredenando[13] gutierre manu mea conf. —Nenbozano eroz manu mea conf. —Gutierre[14] egarediz[14] dispensator[15] regis[15] manu mea conf. —Gundisaluo ueniegas manu mea conf. —Suario galindiz manu mea conf. —Garsea moninoz manu mea conf. —Gomice egicat manu mea conf.

Ilduara comitissa manu mea conf. —Sub christi nomine sisnandus episcopus manu mea conf. —Arias abbatis cellenoue manu mea conf. —Erus abbatis sancti felicis manu mea conf. —Mitto oduariz[16] manu[17] mea[17] conf. —Gomice pelagii manu[18] mea[18] conf. —Gutino ueniegas manu[19] mea[19] conf. —Menindo gonsaluiz[20] manu[21] mea[21] conf. —Tuta uelaiz manu[22] mea[22] conf. —Mummadomna.menindit[23] manu[24] mea[24] conf. —Flayno nunoz[25] manu[26] mea[26] conf. —Gutierre[27] gonsaluit[27] manu[28] mea[28] conf. —Martino sancii manu[29] mea[29] conf.

Ego autem adefonsus rex in crastro[30] froyla[30] commorans hunc factum genitorum meorum manu mea conf.

N.° 1

10 fernandi
12 monionoz
13 fernando
** *haec desunt*
16 odoariz
17 *deest*
18 *deest*
19 *deest*
21 *deest*
22 *deest*
24 *deest*
25 munoz
26 *deest*
28 *deest*
29 *deest*

N.° 2

10 fernandi
11 *deest*
14 Gutyerre egabediz
15 *deest*
20 gumsaluiz
23 menindiz
27 Guteyrre gunsaluiz
30 clastro floyla

CCCLXXIII

Monasterio de Cette *donat Ansur Dias bona quaedam immobilia inter flumina* Sousa *et* Sousella *sita. Sumpsimus ex apographo, in Academiae nostrae bibliotheca servato, ineunte hoc seculo, vel paulo ante, descripto ex autographa charta, olim ad scrinium conventus monachorum Conimbricensis,* da Graça *dicti, pertinente, nunc vero aut deleta aut amissa. Assensum episcopi bracharensis archidiaconique portucalensis posterioribus temporibus eidem donationi adjectum fuisse credendum est : aliter, enim, ipsam ut fictam suppositiciamve, rejicere oporteret.*

1049

Christus. Domnis invictissimis, hac triumphatoribus, Sanctisque Martiribus, Sanctorum omnium Apostolorum Petri, et Pauli; et Sanctorum Martirum, Sancti Stephani, et sociorum ejus; Sanctorum Confessorum, Sancti Miliani et Sancti Martyni, et sociorum ejus; et Sanctarum Virginum, Sancta Dei Genitricis Maria, cunctarum Virginum, Sancti Salvatoris, qui inter eos tenet principatum, quorum Baselica esse cernitur in villa, quos vocitant Robordanos, et Monasterio Sancti Petri de Ceti, et a Sanctis, cujus reliquie eibi recondite sunt, ego Ansur Diaz dabo ei illo casal de Cacavelos de Riba de Sausela, et habe jacencia inter Sausa et Sauzela, subtus mons Calvelo, discurrente ribulo Sausa, territorio Purtugalense; et de illa Ecclesia de Moazares media de illa; et de alia media mi[a] integra, per ubi potueritis iuvenire, cum suis locis, et terminis novissimis, et antiquis, cum quantum in se obtinet, et aprestitum hominis est, libera in Dei nomine ad ipsius loci, et domus Ecclesie Sancti Petri de Ceti, et ad omnes qui vita sancta perseveraverint; abeant et possideant usque in perpetuum; et non dabo ey licencia a filiis, neque a neptis, neque de progeniis meis, nisi a solo dicto pro anima mea, et si aliquid de mea semel, vel de extraneis, venerit contra hoc testamentum ad inrumpendum, in primis sit excomunicatus, et cum Juda traditore habeat consorcium, et ex parte mea maledictus et confusus, et, qui ea voce pulsaverit, conponent ei illa testacione de illa hereditate duplata, vel triplata, et Regi duo auri talenta. Factum est hunc series testamenti notum die, quo erit XVII. Kalendas Novembri, Era ILXXXVII.[a] Ego Ansur Dias in hoc testamentum manus robor+++o. Pro testes :

Sueco Suaryz quos vidi. Garcia Gunsalvici quos vidi. Gunsalvo Diaz quos vidi.

Petrus frater confirmo. Pelagius testis. Gunsalvus testis. Atan testis.

Hieronius noduit.

Christus. Petrus Episcopus Bracara. Purtugale Sedis Rodricus Archidiaconus.

Digitized by Google

CCCLXXIV

Descripsimus ex codice, qui titulum Livro de D. Mummadona *prae se fert.*

1050

Carta de sancti laurentii de villa caluos

Stephano alderetit et presbitero que sum habitante in ecclesia uocabulo sancti laurencii de villa caluos placitum ligale uerbum facio ad uobis meo domno petrus abba fratres et sorores habitantes in cenobio vimaranes per scriptura firmitatis ut deinceps amodo quod erit v.° idus februarii Era M.ª LXXX.ª VIII.ª ut habitet ipsa ecclesia iam supra dicta post uestra parte in mea uita et teneat illa sana et intemerata ut non habeat licitum ipsa ecclesia nec quantum sua ueritas est uindendi donandi commutandi nec in alia parte testandi sed quomodo illa tenuit in meo iure usque hodie sit illa possideat in mea uita sicut superius diximus et ad obitum uero meo relinquat illa sana et intemerata cum quantum ibidem potuero aucmentare usque ad obitum meum siue hereditates quomodo et testationes et omnia rem mea ad parte ipsius monasterii vimaranes sint concessas et perhenniter habituras uel quantum ad ipsa ecclesia ad prestitum hominis est. et hunc factum meum in cunctis plenissime habeat firmitatis robore. Ego stephano alderetiz et presbitero in hoc plazo manu mea roboro.

Qui presentes fuerunt. Bera pinidiz conf. —Airas honorigoz conf. —Pelagius sagatiz conf. —Fagildus egas quos uidi —Soniarigo andulfiz presbitero conf. —Gonsaluo didaz presbitero conf.

Arias sagatiz quos uidi —Aldereto test. Menendo test. —Gutierre test. Galleta test. —Menendo senoriz presbitero —Aluaro aluariz presbitero conf. —Froila airas presbitero notauit.

CCCLXXV

Matrebona filiaque bona immobilia, quae in villa Gazin possidebant, Tedoni Pelagizi vendunt, vel potiùs donant pro quodam debito, mensura frumenti tamen ab emptore eis data. Charta autographa, e scrinio conventus monachorum, da Graça *dicti, Conimbricensis delata, in Publico invenitur Archivo.*

1050

Christus. In dei nomine ego matrebona ermildizi una con filia mea matre tedonizi plaguit nobis bone pazis et uoluntas nunlius quoque gentis inperio nec suadentis artigulo nec pertimexentis medun set probia mea uoluntade ut fazeremus uobis tedon pelagizi uxori uestra animia suarizi sigut et fazimus uobis kartula uenditiode *(sic)* de eredidade postra probia que auemus in uilla gazin subtus ziuidá bogonti terridorio portugalensis discurente riuolos inter aue et alister. damus uobis in ipsas uilla omnen mea eredidade quanta ibi nos conpode inter nostros iredes ubique illa podueridis inuenire tan de parentela quan et de nostra conparationes. et azebi de uos ego matrebona III quartarios de milio tanto mizi bene conplago et ego matre tedonizi dau ad uobis illa mea erediade integra con cunctis prestationibus in se obtine quanto aprestidun ominis est por que soltastes me por prendere bono..... per manum de enego. conzedo uobis illa in oferzione inda ut de odie die uel tenpore sedeant ipsas eredidades de iuri nostro abrrasas et de omnis posteridas nostras et in iuri uestro tradita et de omnis posteridas nostras iuri quiedo uindize usque in perpetuun uindizedis. et siquis tamen quod fieri minime non credidis aliquis omo ueneri uel uenerimus contra anc karta inrunpendo que uos in iudizio uindigare non podueridis in uoze nostra aut nos post parte uestra comodo parjemus uobis ipsa eredade dublada uel quanto ad uos fueri meliorada et uobis perpedin auidura. Facta kartula uenditionis in die qod est VI idus magii. Era T.LXXXVIII.ª matrebona et matre tedonizi in anc kartula manus nostra++s.

qui uiderunt pelago testis. eita test. —cidi test. froila test. gontino test. petro test.

Sonimiro notuit confirmo.

Digitized by Google

CCCLXXVI

Ex codice, qui titulum **Livro de D. Mummadona** *prae se fert, hausimus.*

1050

Karta agnitio de villa matamála

In temporibus Fredenandus rex et Sancia regina. Orta fuit intentio inter frater Fagildus et Suario exemeniz pro homicidio que uolebat sacare suario exemeniz in villa matamála quod fecerat ipse homicidio malado de nuno pelagii et querebant illo cedare super illos homines de matamála et pro rauso quod fecit cidi didaz. et dicebant suario exemeniz quia erat sua ueritas et de suos auios ipsa villa de matamála et dicebat frater fagildus quia erat ueritas da casa de vimaranes. et coniuncti fuerunt proinde hic in iugarios in presentia de gomice eitaz que illa terra imperabat sub imperio ipsius Rex et ipsa regina et in presentia petrus abba et petrus prepositus et menendo gundisaluiz et gudinu ibeniegas et alii filii multorum benenatorum et per manus tiufaudus pelagio mitit. et altercarunt domnos de vimaranes ipsa villa pro parte de vimaranes cuius ueritas erat sicut et est. et altercabat illa suario exemenit pro sua parte. et elegerunt iudice pelagio sagatiz que erat constitutus pro iudice in illa terra et ordinarunt que iudicasset inter eos ueritate. et perexquisiuit inter eos ueritate et ordinauit ut iurasset frater fagildus illa uilla et illos homines que erat ueritas de vimaranes cum IIII^{or} homines de illa villa et ipse frater fagildo V^{o} quia sic inuenit ipse iudice in liber quintus titulo primo sententia prima ubi dicit —deus iudex iustus que iustitiam intemperaliter diligis— et dedit ipse frater fagildus si et IIII^{or} homines nominibus cidi asteriz todemiro presbitero segesindo uizoiz sauarico pinioliz et iurarunt hic in sancto petro de iugarios per manus ipsius tiufaudus pelagio mitit. Obinde ego suario exemeniz a tibi frater fagildus et fratres et sorores habitantes in cimiterio vimaranes pactum simul et placitum a uobis constringimus per scripture firmitatis sub die quod erit II° kalendas iunii Era M^{a} L^{a}XXX^{a} VIII^{a} que amplius ego suario exemeniz uos non calumpniet pro ipsa villa non pro homicidio non pro rauso non pro auolenga non per scripturas anteriores uel posteriores non per me non per rex nec per comite nec per nulla subposita mala nec per nulla uoce non filios uel neptos meos non per filias non per generos super illa villa nomine matamála et alariz unde in casa de vimaranes aut in illos homines que in illas villas habitant inpedimento eueniat. et si hunc fecerit et hanc scriptura exerserit pariat ipsas villas duplatas et insuper auri talenta I^{o} et ad regis uel comite que illa terra imperauerit aliud tantum. Suario exemeniz in hac agnitio uel placito manus meas proprias confirmo et roboro.

Petrus abba manu mea conf. —Petrus prepositi manu mea conf. —Gomize eitaz manu mea conf. —Menendus gonsaluit manu mea conf. —Gudinu ibeniegas manu mea conf. —Aloitu troitit quos uidi.

Christoforus uiliamiriz conf. —Pelagius sagatiz conf. —Pelagio mitiz conf. —Todemiro conf. — Eirigo conf. —Fredenandus presbitero notuit.

CCCLXXVII

Fonsus quidam Froilusque bona immobilia, quae in villa Sancti Thomae possidebant Christoforo Stevaniz et Astrulfo concedunt. eo quod pro eis animalia, supellectilemque in judicio dederant. Ex charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinente, in Publico Archivo nunc servata, deprompsimus.

1050

In dei nomine ego fonso et froilo plaguit nobis per bone pacis uolumtas nullis quoque gentis inperio nec suadentis artigulo sed propia nobis accessit uolumtas faceremus a uobis christoforum steuaniz et astrulfo sigut et facimus cartula firmitatis et conceptionis de ereditate nostra propia quos auemus de susceptionem auios et parentum nostrorum uilifonso et sontrildi siue et de comparatura de fonso et de maria et illa comparatura de ille linar de fradegundia et VIII^{a} de ille mulino in uilla sancti tome subtus mons cordube et rribolum auizella territurio portugalense logo predicto in sancti tome. damus a uobis omnias nostras ereditates quantas que uisi sumus auere in uillas in casas in uineas in pumares in figares in amexenales in arbores fructuosas uel infructuosas pascuis padulibus exitum uel regressum aquas aquarum uel sessigas molinarum uel quantum ibidem ad prestitum ominis

Digitized by Google

est ad integrum uobis concedimus cum omnem aprestationibus suis. et accepimus de uos pretium uno boue et una uaka et uno lenzo et dedistis illos boues in ofretione ad domno odoiro pro illo placito et ille lenzo ad domno pelagio illo alio placito. tantum nobis bene complaguit. et damus a tiui christoforum super te illa leira de agro mediano quos fuit de fonso et de maria et m^{a} de ille linar et de ille kasare *(?)* de ziti uilifonsiz de illa sua ratione medietate comodo illa comparamus. siquis tamen quod fieri non credimus et aliquis omo uenerit uel uenerimus ad inrumpendum contra anc cartula uenditionis et illa non potuerimus deuindigare post parte uestra aut uos in uoce nostra tunc pariemus post parte uestra ipsas ereditates dublatas uel quantum a uobis fuerit melioratum et uobis perpetim auiturum. Facta cartula uenditionis notum die quod erit VIII° kalendas agusti. Era millesima LXXX VIII.^{a} fonso et froilo in anc cartula uenditionis manus nostras ro++. dauid presbiter test. uisterla presbiter test. uilifonso test. alio uilifonso test. steuano *(?)* test. christoforus quasi monaguzo notuit.

CCCLXXVIII

Notitia villarum fundorumque quamplurimorum quos nobilis vir Gundisalvus et uxor ejus possidebant trans citraque Durium. Ex archetypo inventario, ad Monasterium Petrosense pertinente, e scrinio Universitatis Conimbricensis nuper in Publicum Archivum delato, sumpsimus.

1050

In era LXXXVIII post M^{a} *(?)* Regnante domni fredenando rex. Sit fecit domno gonsalbo et domna flamula nodum de omnen suas ereditates tam de abolemga quam eptiam et de conparadella siue ereditates comodo et salinas. it sunt in sala corte de quemdulfo et de randulfo et de domno integra. in exso corte ....* de uilla que fuit de sando fofiz mediatate integra. in corte de borrones que dedit martino gresomariz v talios. corte de eldigio mediatate integra. in corte de framila III^{or} talios que fuerunt de domnega. de corte de zoleiman II^{os} talios. in alia corte de quemdulfo que fuerunt de domnega II^{os} talios. de corte de froiulfo VII .... que abe adar de sal.

In rriba de antuana ereditate que fuit de ioazino. in uilla abdelazizi sua rratione ab integro tam de paremtela quam eptiam et de conparadela de matan et de suos filios. item in abdelazizi suas rrationes integras.

In uilla porceli ereditate de ador quanta abuit suo pater in ipsa uilla et abuit illa ipse ador integra pro suo ganado que damnauit sua matrastra et non abuerunt suos fratres unde illo conpler et dederunt at illo ipsa ereditate integra et ador at dom gonsalbo et ad domna flamula. ....** de ereditate de senior mediatate integra. ereditate de domno uimaraz que uinderunt suos filios et suos neptos ab integro. ereditate de gonsalbo mandiniz ab integro que uendiuit sua filia. ereditate de cidi maruaniz cos abuit de sua mater ab integro. item in porceli monestario que uocitant salla cos fuit de comidesa domna ilduara et dedit illo at abbade fraiulfo et uendiuit illa ordonio presbiter que fuit suo nepto de ipse abbas at domno gonsalbo ab integro con aiutionibus suis. item inter porceli et mazanaria monestario de sancto iuliano ab integro cos fuit de abas fraiulfo. uilla de arcozelo. uilla mazanaria ab integro per suos terminos illa media de pater meo et illa una quarta que conparauit de arualdo tedoniz in uno kaballo amarello et illa alia quarta que conparauit de domna palla in v earias *(?)*.

De uilla seixozelo.

In uilla seixozello ereditate de rroslla et de sua germana maria ab integro et ereditate de tedom todemiriz mediatate minus v.^{a} De uilla petroso m^{a} integra que abuit de paremtes meos. uilla aliaria cos fuit de paremtes meos ab integro. Item in aliaria ereditate de seserigo et de suos filios integra pro que mizi leuarunt m^{es} meos omines in cabtibo con mauros. In uillacoba mediatate de ereditate de uisterlla gendoniz et alias ereditates que ibidem abuerunt nostros paremtes.

In ceresedo

In uilla de anta quanta ibidem abuit nostro auio domno ero illa media que uenit nobis in portione con nostros fratres et illa alia media que canbiamus con nostra germana maumadomna et acebit pro illa in uilla de olleirolos rratione de nouido integra que dedit nobis pro que peitamus pro illo cc solidos at rex pro albito presbiter que occisi. et mediatate de ereditate de samuel et alias ereditates quantas ibidem abuit mater nostra. Item in anta ereditate que fuit de sesnando integra quanto ile conpotet inter suos fratres et dedit nobis illa pro que .....mus pro illo xxx modios pro ouelias que furtauit et abuit at a dare alios xxx at nobis in iudigado. et lacsamus illos et demus at illo una egua pro carta confirmando et de sua germana sarrazina mediatate de illo suo cassal ..... casal de brandila integro et alio kasal de cidi et de suos germanos ab integro.

Item tras doiro uilla de cabedo integra quanta fuit odoiro manco et conparamus illa de dux magnus rodorigo

* *Verba quaedam hic abrasa.*

** *Alia verba abrasa.*

Digitized by Google

gonsalbiz in uno mulo de cc solidos. Item in trabanca at radize de sancta maria quanta fuit de auio nostro dom cresconio integra et inuinimus de ipsa uilla super omnes que ibidem erant remorantes mulier de rrodorigo teudual et suas filias per nostros sabdores et peruenimus inde at iudicio in concilio de sancta maria et conrrogarunt nos et dederunt nobis nostra ereditate et filios de rrodorigo recarediz et filios de aldiam. et ibit in trabanca ereditate de matre mulier de sendino mediatate integra et alia media de suo germano patrezello et aceberunt proinde ambos .vm modios et conparauit ipsa matre de suo germano patrezelo illa media et fugiuit con suo marido et con suos filios at mauros et furtarunt nobis mi^or^ eguas et persumsemus proinde omnia sua ereditate ab integro quanta in suo iure inuenimus. et uilla paramio integra per suos terminos et conparamus illa de comidesa domna tuda et de sua filia domna lluba in una mula pretiada in ccc solidos et in una pelle alfanec inuestida de pano zikilatom pretiada in alios ccc. et m^a^ de uilla de eliscaria quanta fuit de pater nostro domno egas cotnomento iala.

In· cerseto ereditate de louesindo ad integro. ereditate de animia et de sua germana ad integro. ereditate de areta ad integro. ereditate de parente et de ihoanne ad integro. et quinio ab integro que derunt ipsos uendetores.

··Ereditates que ganaui domno gundisaluo et domna flamula in riba de uauga·

Lali quomodo diuide per illa insula de pingnero et de saualanes per ut illa conbona solent facere sancta maria de lamas·mediate integra per suos terminos per ut sparte per illa petra de contensa et de alia parte per illa lagona de sub porto de belli et quomodo diuide de alia parte uauga per cima de illa lacona de sub porto de belli in suo directo diuide cum belli. et de fareganes mediatate. Et mediatate de castrello et tercia de arraual. Et de totum ualle longum quarta integra. Et faramontanos tertia integra. Et de uilla seren tertia integra. et de uilla lafafi mediatate integra. Et de monasterio de cedarim mediate integra. Et de sua uilla de paratela mediate integra. Padazanes ad integro per suos terminos quomodo diuide cum christouaunes et cum couellas per illo fontano cum suo molino et illo fontano discurre pro ad uauga per ut illo diuidiui cum maiorinos de rex domno fredenando. et de alia parte per estrata maiore. et de alia parte quomodo diuide cum lamas per illa coua de illo sauuqueiro de ripa de uauga. et de uilla sagatanes quarta integra. et uilar de bolfelar riba agata totum ad integro. Et in riba de certuma uilla paratella ad integro. et faramontanellos ad integro. et in barrios aurentana. Sancta maria de lamas que fuit de auolengo. zedarim que fuit de auolengo. faramontanellos que fuit de auolengo. paratella de auolengo. aurentana de auolengo. sala cum suas salinas de auolengo. et uilla de recardanes mediatate cum media de sua eclesia quomodo diuide cum barriolo et cum ciras de alia parte cum spinelle et de alia parte agada casal de lausata diuide cum abciquinis et de alia cum ederoni. et in illa marina costa sala tertia de alaueiro. et illas uillas que sursum sunt nominatas de auolenga et de ganata quomodo diuisi illas dom gunzaluo quando sedia in monte maiore per manus de rex domno adefonso et per sua persolta et per ueritate et per manus de ille comes menendus luci qui illa terra inperabat.

CCCLXXIX

Ex Libro Testamentorum *Laurbanensis Monasterii descripsimus.*

1051

Testamentum de uillacoua de ildras presbiter

Domnis inuictissimis hac triumfatoribus gloriosis sancti mametis et sancti pelagii martiris christi quorum baselica esse cernitur in loco predicto lauribanus territorio conimbrie. Ego exiguo confratre uestro domni seruo Ilderani confessor cum peccatorum meorum mole depresso Placuit michi sanus et sana mente integroque consilio mente perfecta pacisque uolumptas ut facerem ad ipsius loci et sanctorum altariorum uestrorum cartula testamenti series benefacti de uineas meas proprias que abeo in uilla prenominata quos uocitant uillacoua et abeo illas de parte de mea mater. do et testo illas ad integrum cum terras et suos casales et cum quantumque ibidem apprestitum ominis est per ubi illas delimitabimus et quorum testibus adsignauimus pro remedio anime mee in iuri monasterii semper maneant. Siquis tamen quod fieri minime credo et indubitanter tenemus quos aliquis omo uenerit uel uenire conaberit contra hunc meum factum ad inrumpendum In primis que domini sunt sit excomunicatus ab omni cetui christianorum et a corpus et sanguinis domini nostri ihesu christi sit extraneus et cum iuda traditore

* *Ab alia manu, tamen eodem tempore vel paulo inferiore descripta, additio haec videtur.*

** *In tergo membranae haec invenitur additio. Litterae recentiorem scriptorem, sed ejusdem saeculi, indicant.*

Digitized by Google

abeat participio in eterna damnatione et ipsum quod ausum fuerit contaminare quadruplum conponat et post parte iudicum auri talentum uno. et unc meum factum plenam abeat firmitatem. Notum die VII° idus augusti. Era millesima LXXX VIII.ª Ego ilderani confessor in anc karta testamenti manu mea r+-+oboraui.

Pelagio ermegildiz quos uidi test. —Lediuigu test. —Ualide test. —Nodario test. —Atan test. —Argemondo presbiter test. —Saracino presbiter test. —Fortes test. —Alio fortes test.

CCCLXXX

Descripsimus ex codice, qui titulum **Livro de D. Mummadona** *prae se fert.*

1052

Carta et plazo de villa que uocatur portella

Roderico patriz et presbitero una cum sobrinos meos uel heredibus meis cum quantos habuit usque nunc tempus villa de portella que est inter villa cazoranes et villa siluares ad uobis petrus abba fratres et sorores habitantes in cenobio vimaranes pactum simul et plazum facimus uobis per scriptura firmitatis sub die quod erit X° kalendas iunii Era M.ª LXXXX.ª pro parte de ipsa hereditate nominata portella sicut superius diximus que ganauit ille abba aloito et domnos de vimaranes et inuenit ea super nos per suos scriptos et per uestros indagatores ut amplius non calumpniemus illa in nullisque temporibus non nos non de posteritati nostre non per scripturas anteriores uel posteritas non per rex non per comite non per qualibet generis homo uiuente sed de hanc die et ora sedeat absoluta de nos et in cenobio vimaranes tradita atque confirmata. et si hunc plazum exesserimus de quo sursum resonat uel immodico pariemus ipsas hereditates in quadruplo post parte ipsius cenobii vimaranes et ad iudicis terre suo iudicato. Roderico patriz et presbitero una cum sobrinos meos uel heredibus meis manus nostras roborauimus. Iterum ego roderico patriz ro+. Qui presentes fuerunt. Donnon iulianiz presbitero test. Aloitus gondesindiz test. Pelagio gondemari test. Fromarico scemeniz test. Pelagio citiz presbitero notuit.

CCCLXXXI

Pactum venditionis fundi cujusdam in pago **de Fornel.** *Descripsimus ex charta autographa, olim in scrinio conventus monachorum,* **da Graça** *dicti, Conimbricensis, nunc in Publico Archivo custodita.*

1052

Christus, In dei nomine ego gunsaluo rauparizi et coniungia mea monia ploris suarii plaguit nobis bone pazis et uoluntas in fazeremus uobis tedon pelagizi kartula uenditionis de eredidate nostra que auemus in uilla fornel subtus kastro argifons teridorio portugalensi inter aue et alister in llogo predicto. damus uobis de eredidade de petro pelagizi et de uxori sue animia mediedade integra con quanto in se obtine que aprestidun ominis est ubicunqunque illa podueridis inuenire in ipsa uilla per suis terminis et llociis antiguos siue in domus comodo et per toda ipsa uila com omnia sua et diuizentia uel omnen genere aruorum ubique illa podueridis inuenire con quanto in se obtine que aprestidun ominis est. et deo nobis illa petro pelagizi et uxori sue animia pro illos CC solidos que auuerunt nobis a dare pro illo omezidio ille et suos filios ioane et gontemiro et didago et non auuerunt ilos unde daren ipso p..... et derunt mizi de ipsa eredidade mediedate et mis.... nos proinde in uila de ille rex CC solidos in ganado apreziado pro ueridade. et damus ad uos ipsa eredide media sigu super resona. et azebimus proinde de uos una mula apreziada in C solidos et uno pano de sirgo in L solidos tantu nobis bene conplagui et de prezio abut uos non remansit in deuido. ida ut de odie die uel tenpore sedea de iuri nostro abrasa et de omnis posteridas nostra et in iuri uestro tradida et confirmada. et siquis tamen non credidis aliquis omo ueneri uel uenerimus contra anc kartula inrunpendo que uos in iudizio uindigare non podueridis in uoze nostra aut nos post parte uestra pariemus uobis ipsa eredidade dublada uel quanto ad uos fueri meliorada et uobis perpedin auidura.

Facta kartula uenditioni VIII kalendas iunii. Era T LXXXX.ª gunsaluo rauparizi et domna monia in ac kartula manus nostra+s.

Qui uiderunt gomize rauparizi cidi guinizi test. arias test. astrulfu test. midon test. iustu test. gunsaluo test. Sonimiro notuit confirmo.

Digitized by Google

CCCLXXXII

Pactus venditionis praedii cujusdam in villa de Palmazães. *Charta autographa, ad Monasterium Portucalensem* de Ave-Maria *pertinente, nunc in Publico Archivo servata, sumpsimus.*

1052.

Christus. In nomine domini Vileze *(sic)* spiriti sancti magnus est titulum donationis in co nemo potes este omo *(sic)* largitatis inrumpere set quam leis anpletere foris proizere. Ego garcia prolis piniolo et coniumgia mea ledegundia ad uouis rodorigu et coniumgia uestra guisenda do et donamus uouis adque uindimus ereditate nostra propia que auemus in uilla palmaciamus suptus castro aluarelius territorio portugallensis discurrente ribulo auc. et abuimus illa de nostra ganantia de parte de domna trastina et ipsa domna trastina ganaui ea de domna munia et domna munia de ederonio aluitizi et de ipsa domna trastina et ipsos domnos ganarunt ea de froila quedregildiz. damus uouis ila ad integro cum prestationibus suis per ubi ila potueritis inuenire per suis terminis antiquis et aduc conzedimus uouis ipidem IIas mazanarias cum suo terreno. et a confirmanda karta azepimus de uos precio que nouis bene conplagui Io puletro in L modios et L modios in alio ganado tanto nouis bene conplagui et de precio aput uos nizil remansit in deuito. et damus uouis inde ilas aligaturas que inde abuimus. Ita ut de odíe die et tempore sit de iure nostro abrasa et in uestro iure sit tradita adque confirmada. adueatis uos et posteritas uestras iuri quietum temporibus seculorum et siquis tamen cot fierit non creditis et aliquis omo ueneri uel uenerimus contra anc cartula uendicionis ad inrumpemdum uel calumiandum que nouis post uestra parte ..... autorcaremus uel deuindigare comodo pariemus uouis ila dublada uel quanta ibi fueri meliorata et posteritas nostras si faciant ..... Facta carta firmitatis in die eri XVIIIo kalendas iulii. Era I LXXXX. garcea et coniumgia mea ledegundia in anc kartula uendicionis manus manus *(sic)* nostras ro+.

Ic test. miron test. —ueremudu test. —sisnando test. —rodorigu test. —zendon test. —petro test. —froila test. —adaulfo test. —mausti test. —aluitu sagulfiz manus mea confirmo+.

Citi iulianiz Notuit.

CCCLXXXIII

Pactum venditionis quorumdam agrorum in villa Kalquin dicta. Autographa charta, ad Morariense Monasterium pertinens, in Publico servatur Archivo.

1052

In dei nomine. ego arias ermegildiz plàguit nobis per bone pacis et uoluntas ut ubi facere ad uobis iermano nostro gonterigu et uxori uestra sontrili sicut et fatio kartula et scriptura firmidatis de mea IIIa de illas lareas que ganauit nostro pater in uila kalquin. sunt illas lareas pernominadas de ilo agro de pedrocela et de larea de illo sacso et de allio agro de illa arca et uait suso ad kancelo de ipsas laries pernominadas. dau ad uobis mea IIIa ad integro per ubi illa podueridis inuenire. et adcepimus de uos in pretio VIII modios tanto ad nobis bene conplagui et de pretio abuc uos nicil remansit in deuido. ida de odie et tenpore de meo iure siad abrasa et uestro iure iure *(sic)* siad tradida et confirmada. aueadis uos firmider et omnis posteridas uestre iuri quiedo tenporibus seculorum. siquis tamen cot fieri non credis eo au aliquis omo ueneri contra anc karta et uenditionis ad inrumpendum et nobis illa non uoluerimus octurgare aut in concilio deuindigare pro uestra parte aueadis de nos licentia aprendere ipsas lareas que ibi resonant dubladas et iudigado. Facta kartula et uenditionis ipsas kalendas Nouembris. Era LXXXX super millesima. arias ermegildiz in anc karta et uenditionis manus mea ro+. qui preses fuerunt. froila godiniz. arias pelaiz. ascarigu test. tructesindo test. gunsalbo manus mea scripsi.

Digitized by Google

CCCLXXXIV

Lite exorta ac discussa inter filios **Egeae Erotiz** *consobrinosque suos, filios* **Adosindae** *eorum amitae, de jure possidendi villam* de Viariz, *tandem rex* **Ferdinandus** *et judices regii, pro tribunali sedentes, filios* **Egeae** *veros esse dominos ejusdem villae agnoscunt.* **Ex** *charta autographa, olim in scrinio* **Petrosensis Monasterii**, *postea in chartophylacio* **Academiae Conimbricensis**, *at nunc in* **Publico Archivo** *servata, descripsimus.*

1053

Christus. Non est enim enim *(sic)* dubium set multis manet nodissimum in ueritate eo quod auitabit egas erotez in terram portugalensis cum gens sua in logo predicto inter doiro et uauga per plures annos. et consurrexerunt filii ismaelidarum super christianos et exiuit ipse domno egas de sua terra ante ipsius gens ismaelitarum et peruenit in terram inter urbium durio et limie et ganauit ereditates in ipsa terra per pretio obtimo et conparauit uilla de suo goniado domno froia osorediz et de coniungia sua domna adosinda qui erat iermana de domno egas. conparauit ex eis uilla uiariz et dedit pro illa pretio iusto uno kauallo raudane in cc solidos et una uaso argenteo in xxx^{a} solidos et una almandra tiraze in l solidos et uno seruo que conparauit de mauros qui erat de domna adosinda et dedit pro illo c solidos et tornauit illo in iure de sua iermana domna adosinda post que illa carta fecerat. et tenuerunt ipsa uilla per plures annos ipse domno egas et filiis eorum et post hec uenit domno egas ad terra suam unde egresus fuerat et relinquit illa in suo iure uel filiis suis sana et intemerada sine ulla calumnia. et ad multis tenporibus sic se leuaron filiis de ipsa domna adosinda et preserunt ipsa uilla per uiolentia mala de iure de filis de domno egas ad suo ouito. et querellati fuerunt eorum filiis ad rex domno uermudo in sancto ioanne de rex pro ipsa uilla uiarizi et ordinauit eis ipse rex et eorum iudices ut abuisset super ea ueritate ante ipse rex et per suo sagioni et dum uiderunt talia noluerunt ei stare pro illa ad ueritate et relinquerunt illa in iudicio illa de domno guntsalbo filii egas. iterum uero ad ouitum ipsius rex domno ueremudo presumserunt ipsa uilla de iure de guntsalbo iben egas cuius ueritas erat et tenuerunt ea per annis plurimis inuitus. ad multis uero diebus surrexit dux menindus nunnez in terram portugalense et querellauit se guntsalbo iben egas ad ipse dux pro illa uilla et ordinauit ei et mandauit suo sagioni nomine adefonso egarediz ut consignasse ipse uilla ad guntsalbo iben egas cuius ueritas erat sicut et asignauit et confirmauit post sua parte et ille eam tenente uenit ouitum ad ipse dux menindo nunniz. et iderom tertia uize uenerunt ipsius superius nominadi filiis domna adosinda et preserunt ipsa de inre de iure *(sic)* de ipse domno guntsalbo et non expectarunt discussione iudicii. et ad plurimis tenporibus egreditum fuit rex domno fredenando in terram portugalensis in uillam suam tauquiniam et querellauit sse ipse domno guntsalbo ad ipse rex pro illa uilla uiariz ille uero rex motus ad misericordiam exquisiuit ueritate de ipsa uilla et uiderunt quia erat ueritate de guntsalbo iben egas mandauit ipse rex et eorum iudices ut consignassent illa uilla ad ipse domno guntsalbo cuius ueritas erat sicut et adsignarunt per manu maiorino guntsalbo rraupariz et fecisse inde agnitio ante ille rex et eorum iudices prefadi sic et fecit et confirmauit eam rex domno fredenando et regina domna sanzia ut aueat illa uilla guntsalbo iben egas et coniungia eius domna flamula iuri quiedo tenporibus seculorum ad perauendum. Facta hagnitio sub die erit pridie idus ianuarii. era lxxxx^{a} super millesima incoante i.^{a}

Ego fredenandus rex hanc agnitio confirmo —sanzia regina manu mea confirmo.

Comite gutierre adefonso confirmo —comite flagino fernandiz confirmo —comite petro didaz confirmo —comite adefonso monniz confirmo —pelagio monniz confirmo —menindo guntsalbiz confirmo —gutierre egarediz confirmo —guttierre guntsalbiz confirmo.

Qui preses fuerunt —osoredo sabidiz quos uidi —eita sendamiriz quos uidi —petro presbiter quos uidi —dabit presbiter quos uidi —menendo atanagildiz quos uidi —froila test. —soiso test. —uermudo test. —gondesendo —balteiro test.

randulfo notuit.

Digitized by Google

CCCLXXXV

Annus, quo datum hoc diploma dicitur, temporibus regis Ferdinandi Magni non convenit. Aeram MLXXXXI *pro* MXXXXI *legendum esse credimus. Ex* **Livro Preto** *Conimbricensis Sedis sumpsimus.*

1055 (?)

Testamentum de ecclesiis scilicet de petroso et maniozi et scapaes et uilla cidi

In eologita christe trininitas *(sic)* benedicta uiuideque et priscarum erenicarum que pater in filio et filius in patre premiscue etenim ex ambobus spiritus sanctus prodiens infinita nunquam diuise sed semper unite cuius est uera trinitas et inextimabilis bonitas eterna et uera caritas multis e modis inennarrabilis bonis uiuens et potens in tempore seculum neque finiendis seculis amen. Illuminator atque sanctorum omnium reparator christe emanuel qui dixisti de tenebris lumen splendescere ad illuminationem scientie claritatis tue et qui post cuncta eximio tempore paras opera atque pollicitum esse dixisti seruum aut ancillam uel domini parare. Ego domine ancilla tua godo prolis suario et gontina quod in hoc recolens et in corde meo considerans Ego domine ancilla tua godo placuit michi sub tuo et in tuo amore christe et timore ut de omne re mea uel de hereditate mea in domo domini offere pro remedio anime mee tam etiam et meipso qui pollicito implebo domino deo uotum. Ego in nomine patris et filii et spiritus sancti apostolis almis uirginibus sacris sancti martini episcopi et sanctorum apostolorum petri et pauli et quorum inter eos principatum tenent sancti uincenti leuite cum esse dignoscitur in acisterio uacariza subtus alpe buzaco secus amis mondeco territorio montis maioris. Adicimus ibidem domine ad ipsius sacrosanctum et uenerabilem templum qui sunt pro uelamine seruorum uel ancillarum deo de seruitio medicamenta de ecclesia que sita est in uillas prenominatas hic sunt pedroso et maniozi et scapanes et uilla cidi sicut illas ganaui cum uiro meo domno pelagio pro digno meo precio et per cartas firmissimas siue et quantas cum ille ganauerit inter dorio et uauga exceptis de uilla paramio usque in mazaneda que saco inde fora de testamento. Damus atque conccedimus in ipsas uillas quas iam supra nominauimus illam meam medietatem ad integrum per ubi illas poteritis inuenire ut teneat illias *(sic)* in mea uita. Et si migrauero de hoc mundo et leisar filium de utero meo super terra deseruiat ad partem monasterii tercia de meas hereditates que de sursum sonat et illas duas partes obiurque illas meus filius si habuero. et si filium de utero meo non leisiar super terram post obitum meum deseruiant totas meas hereditates quas iam supra nominauimus post parte *a*cisterio uaccariza et de abbate et monachis et fratribus qui ibidem perseuerantes fuerint in uita monastica. et habent ipsas uillas iacentiam inter dorium et uauga subtus ciuitas sancta maria territorio portugal. Damus uobis aluito abbati et omni congregationi cenobii uaccarice Inde post obitum meum medietatem de hereditatibus quas ganaui cum uiro meo domno pelagio sicut iam superius nominauimus ut deseruiant ad partem monasterii et post partem abbatibus aut monachis aut fratribus qui in uita sancta perseuauerint propter remedium anime mee et de uiro meo per ubi illas potueritis inuenire cum aprestationibus suis uel quicquid ibidem ad prestitum hominis est. Damus atque concedimus ad ipsum locum sancti saluatoris et sancti uincenti leuite et abbati et monachis et fratribus qui fuerint habitantes in acisterio uaccariza ut post obitum meum obiurquetis qui in testamento inueneritis et omnes indigeni adueni pupilli et pauperes orfani qui hereditates non habent habeant et possideant. Ita unum monco ut nemo presumere in alia parte transferre uindere et donare sed in hoc loco predicto seruire. Et ita eos tamen discusse firmiter state ut in illorum hereditans fiant potestatem. Et siquis aliquis homo ex propinquis nostris iermanis sobrinis progenie nostre qui ad hunc factum nostrum irrumpere uoluerint uel uenire temptauerint ueniat super eos ira dei et rumpheam celestem et uorax inferni baratri et insuper tunc infera pariet ipso qui contenderit duplato et a iudice qui illam terram imperauerit aliud tantum. Facte sunt series testamenti nodum die quod erit XIII° kalendas februarii. In Era XXXX^{a} I^{a} post millesima. Regnante domno fernando rege. Ego godo prolis suarii et gontine in hoc testamentum manum meam confirmo+.

Qui uiderunt et confirmauerunt —Egas test. —Dono test. —Gunsaluus test. —Gendus test. —Cidi test. —Oseredo notarii conf.

Gunsaluus test. —Dosterigo test. —Romanus presbiter test. —Gunsaluus uenegas conf. —Pelagius gunsaluiz conf. —Todesindus dauiz conf.

Osoredo sabidiz conf. —Fernandus aluitiz conf. —Pelagius olidici conf. —Arias presbiter conf. —Eita sindiniz conf. —Dauid Notuit.

Digitized by Google

CCCLXXXVI

Descripsimus ex codice, qui titulum **Livro de D. Mummadona** *prae se fert.*

1053

Cartula de monasterio de lalin et de soutelo et de arca

Coniuncti fuerunt multitudo filii benenatorum ominum in concilio ripa catauo super altercatione quod habebat petrus abba in uoce de cenobio vimaranensis contra domna maior mulier que fuit de pelagio gomize et contra suis filiis pro arcisterio de lalini cum omnes suas adiuntiones quos in noticias resonat. hic in ipso concilio presentaui ipse petrus abba testamento et plazo super omnes suas adiuntiones de ipse monasterio lalini. et dederunt ante me didaco tructesindiz ipsas scripturas et legimus eas et prospeximus et sunt legitimas et pro it mando ego didaco tructesindiz que iuret ipse abba domno petrus per se et ille preposito et alios VIII° de casa de vimaranes et firment illo testamento simul et ille placito et conponat ipsa domna maior et suos filios illa censura lex de illo testamento et de illo plazo. sic nos inuenimus in liber III° titulo V° sentencia VI^{a} ubi dicet —Deus iustus iudex que iusticiam intemporabiliter diligis non uult iusticiam seruire temporis sed tempora pocius equitatis lege concludi ipse igitur deus iusticia est deo. ergo datur quisquis a fidelibus in dei ecclesiis iustitiam deuotione offertur—. Pro id mandamus ut conponat domna maior et suos filios illa pena placiti de illo testamento et de illo plazito. et quia negant scripturas ipsa domna maior et suos filios et dicent quia non habent scripturas et in liber V° sentencia II^{a} ubi dicit —De conseruatione et readintegrationem ecclesiastice rei consultissima regni nostri credimus prouidere remedia— per exite et reducant testato ad testamento sicut christo ad patre. Didaco tructesindiz confirmo. Nos testes prolati que sumus de parte cenobio vimaranes id sumus ille abba domno petro per se et ille preposito. Fagildus confessus. Osorio telliz. Arias confessus. Christoforus uiliamiriz. Pelagio sagatiz. Aloito criz. Diaco ennegoz. Iheremias arias.

Item plazo

Pelagio sagatiz in uoce de vimaranes fratres et sorores ibi habitantes et domna ileuba cognomento maior gunsaluiz et filiis suis tibi sagioni nostro citi saluatoriz per hunc nostrum plazum tibi conpromittimus sub die quot erit V° nonas maii Era Mª LXXXX^{a} I^{a} Vt dê ego pelagio sagatiz istos dominos superius nominatos pro ad iuramento hodie ista cadillo monasterio de palmeira. et que iurent illos scriptos de vimaranes quomodo lex nobis ordinauit et de monasterio de lalini et de sautello et de arca et de fontanello et de inuolati et de porrales simul et mandamento de sancta eolalie secundum in scripturas resonat. et domna ileuba et filiis suis que suscipiant ipso die. et ipsa domna et filiis suis dent fiadores ad illa trebuna ut post iuramento que compleant que lex ordinauerit per manu de ipse sagioni citi saluadoriz. et sendino pinioliz et heredibus suis similiter faciant. et qui hunc plazum exerserit pariat illos monasterios et illas villas in duplo et iudicato. nos superius nominati in hoc plazum manus nostras roboramus. Pro test. Menendo pelagii test. Ordonio petri test. Menendo senioriz test. Aluaro aluariz test. Pelagio citit presbitero notauit.

CCCLXXXVII

Didacus Tructesindiz et Odorius Sarraziniz, cum quibusdam litigantes de possessionibus in villa Quandilani et de aliis rebus, litigiis finem imponunt, pactione solemniter conflata. Autographa charta, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico invenitur Archivo.

1053

Didago tructesindiz et odoiro sarraziniz placitum simul et dimissione facimus uobis guttierre tructesindiz et parente et uermudo et ad totos filios de cidi parentez die erit VI° kalendas iunii era LXXXX^{a} I^{a} super millesima pro parte de illa intemtio que inter nos fuit de parte de illa uilla quandilani et pro parte de illo placito exelso et de illo dublo et de illas noditias et illas usuras et ipsa sententia de illo iudicio unde abuimus iudicio in presentia menendo güntsalbez et per sagioni ermerigo et deuenimus inde ad conpagina per manus de ipsos dominos et de ipse sagio et ferimus omnes alimas quantas fuerunt inter nos de ipso iudicio ic in petras ueiras ubi fuerunt multi

Digitized by Google

filii benenadorum multorum ibi uertimus totas alimas de ipso iudicio in terra. Ita ut de odie die et tempore non calumniemus uos pro ipsa intemtio quod super taxatum est non nos non aliquis ex progenie nostre unde uos inpedimento aueatis pro ipsa intemtio superius nominada non aliquis omo in nostra uoze per nullaque atio. Et si minime fecerimus et placitum exiderimus comodo pariemus uobis quantum calumniarmus dublado et iudigado. didago tructesindiz et odeiro *(sic)* sarraziniz in oc placito uel dimisione manus nostras ro++.

Qui preses fuerunt. pelagio halafe quos uidi. froila fredenandiz quos uidi. zalama zamariz quos uidi. pelagio godiniz quos uidi. soeiro guntsalbiz.

randulfus notuit.

CCCLXXXVIII

Descripsimus ex codice, qui titulum **Livro de D. Mummadona** *prae se fert.*

1053

Plazo de hereditate de candanoso et de fontanelo et de siquilam

Pelagio sisoniz et uxor mea eilena cidiz dominico sisoniz et uxor mea flamulina cidit Fremosino sisoniz Argeleuua sisoniz ad uobis domno nostro petrus abba fratres et sorores habitantes in cenobio vimaranes pactum simul et placitum facimus per scripture firmitatis ut deinceps amodo quod erit XIIIº kalendas agustas Era Mª LXXXXª Iª pro parte de hereditates que ganauit cidi gonderedit et sua mulier nomine cida suariz in villa candanoso et alias hereditates que ganauit nostros parentes in villa fontanello et siquilan uel quantas que abemus et ganarunt illos et nos de sub testamento de rex domno ranimiro et de illa comitissa domna mummadomna et de sub scripturas de vimaranes ut teneamus illas de manibus uestris et de sub uestra iussione sanas et intemeratas et reddamus ad casa de vimaranes ratione dadiua uel seruitio que de ipsas hereditates solito fuit exiret semper et per manus de uestros maiorinos. et non abeamus licentia de ipsas hereditates in alia parte uindendi donandi testandi uel commutandi. Sed si habuerimus uindere donare testare uel commutare tornemus illas in uestras manus et ad ipsius cenobio vimaranes. et hanc scriptura de qui in post nos uenturi sunt filii nepti uel de progenie nostre in hoc robore permaneat. et si minime fecerimus et hunc factum exesserimus aut in ipsas hereditates ulla temptatione uobis miserimus per qualiue generis homo aut per scripturas anteriores aut posteriores pariemus ipsas hereditates desuper nominatas pro uestra parte et ad ipsius cenobio vimaranes in duplo uel trippo et ad iudicis terre iudicato. Nos superius nominati in hoc plazo manus nostras roborauimus. Qui presentes fuerunt. Iheremias arias presbitero test. Aluaro aluariz presbitero test. Diago ennegoz test. Menendo Pelagit test. Aloitu eriz test. Didaco gondemari test. Emila scelemondiz notuit.

CCCLXXXIX

***Ex* Livro de D. Mummadona,** *sic dicto, sumpsimus.*

1053

Kartula et plazo de villa negrellus

Ego arias asoiz presbitero et soror placia cognomento matre suariz ad uobis petrus abba fratres et sorores habitantes in cenobio vimaranes pactum simul et placitum facimus uobis per scriptura firmitatis ut deinceps amodo quod erit VIIº idus septembris Era Mª LXXXXª Iª post parte de ipsa hereditate de villa negrelos unde nos fecimus carta testamenti in casa de vimaranes et uos illa nobis dates de manibus uestris tenendum ad usum fructuale ut teneamus illa in uita nostra uel quantum ad uobis fuerit placibile. et non habeamus licitum de ipsas hereditates in alia parte uendendi donandi testandi commutandi extraneandi sed sanas et intemeratas teneamus illas in uita nostra et ad obitum nostrum cum quantum ibidem potuerimus aucmentare uel aplicare tornet se ad ipse cenobio vimaranes et ad fratres et sorores ibidem habitantes. et si aliter fecerimus et hunc plazum exeserimus pariemus ipsas hereditates post uestra parte et ipsius cenobio vimaranes in quadruplo sicut in illa carta resonat et ad iudicis terre iudicato. Ego arias asoiz et presbitero et soror placia cognomento matre suariz in hoc plazo manus nostras roborauimus. Qui presentes fuerunt. Aloito eriz test. Menendo senior presbitero test. Balteiro zamariz test. Cartemiru gudesteut test. Floila airas presbitero que notauit.

Digitized by Google

CCCLXXXX

Abbas et monachi Monasterii de **Leça** *dominationi coenobii Vaccariciensis se omniaque sua submittunt. Ex* **Livro Preto** *Conimbricensis Sedis sumpsimus.*

1053

Placiti carta

Domno nostro tudegildus abba pactum simul et placitum facio uobis fratribus meis florito preposito et fratribus tuis cenobio uacariza et petrus et randulfus presbiter qui hunc pactum nostrum roborare uoluerit pro scriptura firmitatis die erit XI kalendas octobris Era LXXXX^{a} I^{a} superacta millesima pro parte de accisterio leza cum aiectionibus suis et de uilla custodias de salinas de foce de leza et de medietate de acisterio ueremudi cum aiectionibus suis que habeatis et possideatis illos de nostro dato sicut in testamento resonat sicut canonica sentencia docet. et nominamus nos licitum in uita nostra uel alia parte transferre nec testare nec donare in extranea parte et post obitum nostrum habeatis et possideatis sicut in testamento et in pacto resonat. et uos nec uindetis nec donetis nec in alia parte transferatis sed sana et intemerata permaneat post parte testamento. et hunc factum nostrum non sit uiolatum pro nullaque accio sed plenam habeat firmitatem roborem usque in seculum seculi pro sentencia canonica. qui unus ex nobis minime et fecerit placitum exciderit. pariet post parte testamenti duo auri talenta et ipso qui in testamento resonat duplato et iudicatum. Nos superius nominatos tudegildus abba et randulfus presbiter petrus florite una cum fratribus nostris uaccarica et leza in hunc placitum manus nostras roboramus+++. Qui presentes fuerunt. Ansemondo quos exaraui manu mea conf. Menendus test. Mauran test. Aluitus test. Sendinus sesnandiz test.

CCCLXXXXI

Matrona et Goda dominium fundorum quos in villa de **Fandiães** *possidebant inter se commune reddunt* (incommuniare *diccbant). Goda addit donationem cujusdam domus aliae Godae, filiae sororis, in dotem factam. Charta autographa, ad Monasterium* de **Pendorada** *pertinens, in Publico invenitur Archivo.*

1054

In dei nomine ego matrona et goda benefactum et ..... facimus unas ad alias de hereditates nostras proprias que iacent in uilla fandilanes subtus mons genestazolum discurrente riuulo dorii terridorio anegia. sit unam ex nobis transmigrata fuerit ab oc seculo ipsa que superuixerit possideat ipsa hereditas et nec uendat nec donet sed teneat ipsa hereditate sana et intemerata pro a filiis et filiabus et nepotibus nostris et faciant inde oblationem et cereum pro illam que defuncta fuerit. Et ego goda ibi adicio alia carta ad tibi suprina mea nomina goda pro que criauit te et fecisti michi seruitium bonum. do inde tibi de ipsa hereditate in casamentum de ipsa quintana de sursum I^{a} casa integra *et uno cural** cum mediatate de ipso louio hic in illa quintana et II^{os} pedazos de terra hic in illo pomarelio et in illamplas mea rationem integra et de alia hereditate que restat tuam portionem integram simul cum tuas iermanas et accipio de te unam pellem carneiruna et uno lenzo XIIII cubitos *et uno* .....** tantum mihi bene conplacuit. Siquis tamen quod fuerit aliquis homo uenerit uel uenerimus tam de propinquis quam de extraneis qui hunc factum nostrum inrumpere quesierit in primitum sit excomunicatus et a cetum christianorum segregatus et cum iuda traditore domini pari penas luat in inferno cruciadus et deinde istam cartam dupladam reddat et desuper XII boues componat et ad iudice terre alio tantum. et hunc factum nostrum plenum habeat roborem. Era Mª LXXXXII. Ego matrona et goda in hanc scripturam benefactis unas ad alias manus r++mus. Et fuit ..... karta facta in temporibus garcia moniz et episcopus sisnandus.

Pro test. ansur test. —Adiuuandus test. —Fromarigu test. —Domengus test.

Ansur scripsit.

* *Super lineam haec verba.*

** *Super lineam verba quaedam scripta sunt, quorum haec tantum leguntur.*

Digitized by Google

CCCLXXXXII

Hujus documenti textum nobis suppeditavit liber quidam, ab antiquo in chartophylacio Monasterii Arauccnsis servatus, nunc vero in Publico Archivo custoditus, qui titulum, litteris recentioribus scriptum, prae se fert Tombo escripto por ordem da Senhora Abbadessa D. Maior Martins. *Volumen ex duobus mutilis codicibus, finiente sacculo XIII, vel XIV ineunte exaratis, conflatum esse videtur*.

1054

Karta de hereditate in villar et in cartamir et in moldes in termino de Arauca

In nomine domini in domino deo eternam salutem amen. Domnis inuictissimis ac triumphatoribus dei sanctorum apostolorum petri et pauli et sanctorum cosme et damiani et comitum eius in dei nomine quorum baselica fundata est territorio arauca in uilla que uocitant sancto petro. ego seruus uester indignus ermegildus aba concedo ad ipso loco sancto uillas quas ganaui et comparaui in ualle de arauca et in uilla de uillar cum suis aieptionibus uilla cartamiri et fonte coperta cum aiectionibus suis. uilla froilanes et riu de mollides cum aiectionibus suis. nouales quomodo iacet de illo uallado de uilla bona usque ad iuntiosa pro illo fontano maniocco et discurre rigo ipso de cartamiri et conclude in ipso uallado. ganamus ipsas uillas in ipso loco sancti petri et testamus eas ibidem pro remedio anime nostre ut det inde ad nobis deus mercis copiosa ante dei presenciam. et tenuimus ipso monasterio pro testamento quod ad nobis fecit domno ansuri et domna eileiua ut teuuessemus eum in uita nostra et post uero obitum nostrum relinquissemus eum in manus cui uoluissemus nos. Obinde ego famulus dei ermegildus aba placuit mihi pro bona pacis uoluntas ut facerem uobis domna guntina textum scripture firmitatis de ipso loco sancto quod superius resonat cum quantum in se obtinet et ad prestitum hominis est sicut illum ad nobis dedit uestros tios domno ansuri et domna eileuua et quantum nos ibidem ganamus usque ad obitum nostrum habeatis et possideatis dum uita uixeritis. et non iermanos non filiis non unus de propinquis nostris non de extraneis non de qualibet formam generis homo inmitente qui hunc factum nostrum temptare uiolare uel infringere uoluerit in primis sit excomunicatus ab omni cetu fidelium christianorum et a caro et sanguinis domini nostri ihesu christi et pariat ipso quod in testamento resonat quadrublato et insuper nº auri talenta ad uobis domna guntina et ad posteritas tua qui isto testamento obseruauerit et iudicatu. et ista scriptura firmiter permaneat usque in temporibus seculorum amen. Factum est autum *(sic)* series testamenti notum die xiii kalendas magii. Era Mª XCª IIª. Ermegildus abba in hanc series testamenti quod elegi manu mea ro+. eldericus presbitero confirma. aedom confirmo. goimirus presbitero confirmo. uiarideus confirmo. recemondus confirmo. benedictus confirmo. ariani diaconi test. aloitus diaconus test. Itilani diaconus test. petrus diaconus test. gresomarus diaconus test. ariani aba confirmo. gimaemirus confirmo. gundesaluus confirmo. anfilotius confirmo. uilliamirus confirmo. aloitus presbitero confirmo. gauinius confirmo. astulfus presbiter confirmo. Uermudus diaconus. didagus diaconus. gemondus quintus.

CCCLXXXXIII

Descripsimus ex Livro Preto *Conimbricensis Sedis. Lectiones varias ex alio exemplari, in eodem codice inserto, sumpsimus.*

1055

Testamentum de rial quod truitinus testatus est ad uacariclam

Dominis inuictissimis ac triumphatoribus gloriosis santisque martiribus sanctique sanctus sancti saluatoris et sancti uincenti leuite sancte marie uirginis sanctorum petri et pauli sancti iacobi apostoli sancti iohannis apostoli sanctorum[1] baselica cernitur in loco predicto monasterium uaccariza et leza subtus monte[2] buzaco[2] et custo-

** **Testamentum de hereditatibus que sunt in rial et in gondeuadi**

1 quorum
2 mons buzacco

* *Initio voluminis haec legitur rubrica sive inscriptio.* Principium scripti fiat sub nomine christi Amen. Incipit liber continens cartas plaza et et *(sic)* instrumenta hereditatum seu possessionum monasterii de Arauca a prima restauratione prefati Monasterii quod restaurauit siue fundauit domnus Anxur cum uxore sua domna Eleuua. Quas cartas Sancius *(?)* iohannis de uerbo ad uerbum rescripsit per mandatum domne Maioris Martini abbatisse ipsius monasterii supradicti. Et hoc iussit fieri dicta Abbatissa propter uetustatem et amissionem cartarum et quod facilius et citius inueniantur per Era et Rubricas cum dicto Monasterio neccesse fuerit perquirere aliquas cartas suarum hereditatum seu possessionum.

Digitized by Google

dias riuulos discurrentes certume et leza[3] terridorios[3] portugal[3] et colimbrie[4] quos patronos habere uellimus et propagatorem uel intercessorem apud pium redemptorem desideramus cor pandimus famulum uestrum uel seruorum dei tructino cum peccatorum nostrorum mole depresse[5] non usquequaque disperatione deicimur quī etiam consciencie reatum nostrum criminis sepe pauescimus ut per uos tam[6] domini[6] sanctissimus martirum reconciliare mereamur a domino quia scriptum est —Veuete[7] et reddite domino deo uestro—. et ideo nos cum omni effectu[8] mentis atque operis ipsam[9] nostram[9] deuotionem[9] adimplendo procuramus que[10] pro[10] plurimis annis cogitauimus[11] modo adimplemus[12]. Ideo nos superius nominati tructino placuit michi sana mente integroque consilio mente perfecta pacisque uoluntas ut adimplerem[13] legem[13] quam[13] gloriosi principes nostri constituerunt una cum ortodoxis uiris illustris presago spiritus plene cale rectis proculdubio declararunt hereditatem ad propinquis extraneis[14] uel unusquislibet de[15] rebus suis cuiuslibet persone[16] cum omni robore et perfectum firmitatis habere tradere liceat. Et ideo protimescenti[17] die[17] magni[17] iudicii[17] nec repentine mors sub occasione in nobis deueniant[18] placuit mihi ut faceremus ad ipsius locum et sanctorum altariorum iam superius nominati et uobis[19] aluito[19] abbati[19] et randulfo[20] petro[20] et ildras prepositus et fratribus uestris qui sub huius regimine sunt in ipsum[21] locum[21] cartulam testamenti semel benefacti de hereditate nostra propria quam habemus de comparadella[22] nostra siue[23] memorie quique[24] nunc habemus in uilla que[25] uocitant in rial et in condiuadi[26] hereditate de godina integra in ipsas uillas hereditate de goesteo[27] integra quam[28] comparauimus de domnos[29] suos[29] de comite gunsaluo[30] froilaz et de coniuge sua ermesenda[31] de hereditate de egas saroniz[32] et de coniuge sua argello[33] mediate[33] integra[33]. et de hereditate de canaue medietate[34] integra[34] quam[34] comparauimus de[35] commitissa domna tota[36] et[36] filia sua domna lupa. et hereditatem[37] quam[37] comparamus[37] de sindilo et de suos filios per[38] persolta de ipsas domnas. ipsas hereditates quomodo diuidunt[39] per suos terminos antiquos. et ipsas uillas et ipsas hereditates[40] habent iacentiam subtus alpe mons custodias secus riuulo leza territorio portugalensi. Damus ipsas hereditates atque testamus cum bona mente et propria[41] uoluntate siue et alias que hodie in die ganare et augmentare potuerimus siue et omnem gananciam[42] quam[42] agimus et augmentare potuerimus in qualibet ganantia de quantum omnis[43] ad[43] prestitum[43] est[43] hominis[43]. ut[43] post obitum uero meum habeatis et possideatis ubique[44] potueritis inuenire iure[45] quieto uos domnus aluitus abba et randulfo[46] et proposito[47] idras[47] et fratris[48] uestris qui sub regimine regule uestre fuerint omnia super taxata ab ipso abbate et ab ipsos nominatos et a fratribus suis pro remedio anime mee ut deseruiant ad ipsos monasterios et ad ipsos nominatos aluitus abba et radulfo presbitero et prepositus idras et ad fratribus suis uel cuius ipsos nominatos in iure suo permaneant. siquis tamen quod fieri minime credimus aliquis homo uenerit uel uenerimus uel uenire conauerit contra hunc nostrum factum ad irrumpendum uel inconfringendo[49] de propinquis uel de extraneis uel quisiue[50] hominem[50] In primis quod[51] dominus[51] sunt fiat excommunicatus sunt[52] ab omni cetu christianorum et cum iuda traditore habeat participium in eterna dampnatione et a corpore et sanguine domini nostri ihesu christi fiat extraneus[53] et corpus eius non recipiat[54] terra sed maledicant ei qui maledicunt diei ipsum quod ausum fuerit contaminare aut inuellere quadruplum componat et[55] pariet[55] post parte iudicum auri talenta ter. et hoc[56] meum[56] factum nunquam[57] fiat irruptum sed in omni tempore plenam habeat firmitatem[58] robore[58]. Et adicimus in testamento ut istum meum[59] factum in quantum fuerit monasterium leza post parte uaccariza et de abba et[60] fratribus suis[61] locum[61] uaccariza hoc super scriptum ibi deseruiat per manus ipsius abba[62] et ipsius radufi[63] presbiteri et ille[64] prepositus[64] ildras et fratribus suis qui sub

3 leze territorio portugalensi
4 colimbriense
5 depressos
6 etiam deum
7 Vouete
8 affectu
9 ipsa nostra deuotione
10 quia per
11 cogitamus
12 adimpleuimus.
13 adimplere lex quod
14 et extraneis
15 personis ut unusquisque de
16 personis
17 pertimescentis diem iudicii magni
18 debeamus
19 ad uos habitura abba
20 randulfus presbiter
21 ipsos locos
22 comparatela
23 diue
24 quicque
25 quam
26 gondiuadi
27 godesteo
28 quas
29 domnis suis
30 gundisaluo
31 ermesinda
32 sarrianiz
33 argielo medietatem integram
34 medietatem integram que
35 illa de
36 tuta et de
37 hereditate quas comparauimus
38 pro
39 diuidemus
40 medietates
41 propria nostra
42 ganantiam quod
43 ad prestitum hominis est aut
44 ubicumque illum
45 iuri
46 randulfus presbiter
47 prepositus ildras
48 fratribus
** *haec desunt*
49 infringendum
50 quilibet homo
51 que domini
52 *deest*
53 separatus ita
54 suscipiat
55 *deest*
56 hunc nostrum
57 *deest*
58 firmitatis roborem.
59 nostrum
60 et de
61 ipsius loci
62 abbatis
63 randulfi
64 illius prepositi

Digitized by Google

regimine suo fuerint et si quamuis monasterio leza non[65] deseruierit hunc[66] nostrum factum semper ad uaccariza uel[67] abba[67] ipsius loci uel fratribus suis deseruiat in omni tempore. Notum[68] die quod erit VII° idus iulii. Era[69] nonagesima IIIª super millesima. truitino cognomento[70] falafe[70] in hac cartula[71] testamenti quam fieri elegimus et manibus[72] nostris[72] confirmauimus[72] et[72] roborauimus+[72]. Qui presentes fuerunt.

Quintilla[73] iaquintiz[73] quos[73] vidi[73] —Enegus presbiter quos vidi —Cidi gondemiriz[74] quos vidi —Mitom[75] quos vidi —Radulfus[76] presbiter quos vidi —Dolquite[77] didaz quos vidi —Christoforus fromariguiz[78] quos[79] vidi —Guntado[80] presbiter quos vidi —Gundesindus[81] petriz quos[82] vidi[82] —Truitesendo[83] quos[83] vidi[83] —Gudesteo quos[84] vidi[84] —Gunsaluus quos[85] uidi[85] —Iohannes quos[86] vidi[86] —Cidi dauid quos[87] uidi[87] et[87] manu mea conf.

Fafila test. —Sauarigo test. —Gotierre[88] test. —Aluitus test. —Atam[89] test. —Pelagius test. —Cidi test. —Anserro[90] test. —Menendus test. —Cotino[91] test. —Menendus sentariz presbiter quos vidi et[92] manu[92] mea[92] conf.[92] —Randulfus presbiter Notuit.

65 ad uaccariza non
66 hoc
67 et abbati
68 Nodum
69 In era
70 cognamento halafe
71 carta
72 manus nostras roboramus.
73 Quandila ianquintiz conf.
74 todemiriz
75 Miton
76 Andulfus
77 Dolquide
78 romarigiz
79 *deest*
80 Gontadus
81 Gondesindo
82 conf.
83 Truitesindus test.
84 test.
85 test.
86 test.
87 *deest*
88 Guterre
89 Atan
90 Ansero
91 Gotinus
92 *deest*

CCCLXXXXIV

Coto vel Goto (fortè Godo*) uxor Pelagii donat viro suo bona quaedam, usufructu sibi servato, si prius vir decesserit. Charta autographa, ad Petrosense Monasterium pertinens, et ex scrinio Conimbricensis Universitatis nuper delata, in Publico Archivo custoditur.*

1055

Christus. In dei nomine ego coto prolix suario et cogina plaguit mici animo integro adque consilio nullo quoque egentis imperio nec suadentis artigulo neque pertimexentis metum set propria mici accesit uolumtas ut faceremus uobis uiro meo domno pelagio sicut et facimus kartula benefactis de ereditate nostra propria que abemus de rrio de pariamio usque usque *(sic)* rio de sparago de mazaneta tam de parentela quam etiam et de conparatela uel de ganantia et abe ipsa ereditate iacentia subtus castro ouibil prope litore maris territorio portugalense. damus uobis illa ab integro cum omni suas prestationes quantas qui in se obtinet qui ad prestitum ominis est tam de illa que ..... etiam de quanta gan..... in nostra uita et si ouitum ad uobis ..... de nos aduenerit abeamus nobis illa in nostra uita et post ouitum uero nostro remaneat illa in manus de progenie uestre. et si nobis primiter de uos ..... aduenerit remaneat illa in manus uestras et faciatis de illa que uolueritis liuera et ingenua sine ulla dilatione. et si aliquis omo uenerit uel uenerimus de propinquis nostris uel extraneis et nobis ad concilio deuendigare non potuerimus aut uos in uoce nostra quomodo pariemus uobis illa dublata ..... fuerit meliorata ..... solidos et ad domino qui ipsa terra inperauerit alio tantum et uobis perpetim auitura. Facta kartula notum die erit III *(?)* kalendas setembris era Mª LXXXXIIIª domna goto prolix suario et cogina in anc kartula manum mea rouoro+.

qui preses fuerunt citi test. —fernando test. —alio citi test.

fromarigu sanci manum mea conf. —osoredo sapitiz manum mea conf. —eita sendamiriz manum mea conf.

Egas quos notuit.

Digitized by Google

CCCLXXXXV

Alvitus Leovegildiz bonorum immobilium, quae in villis sive pagis de Recaredo, Gondivade, Costoias *et* Rial *possidebat, dominium in manus Randulfi presbyteri transfert, sub conditione tamen ut ipse Randulfus, tanquam familiari, donatori hospitium praebeat quandocumque in domu ejus manere velit. Descripsimus ex* Livro Preto *Conimbricensis Sedis.*

1055

Agnitio placiti cuiusdam hereditatis

Aluitus louegildiz placitum facio uobis randulfo presbitero in die erit in nonas decembris Era LXXXX[a] III super millesima. Talem placitum facio uobis de omnia mea hereditate quanta que habeo in uilla recaredi et gondiuadi et custodias et rial que uobis do ad pauendum que habeatis illam firmiter et mandato uos et omnis posteritas uestra. et ego non calumpniem uobis illam pro nullaque actio. et si uenero ad uestram casam que coliatis me in uestro seruitio et in mea hereditate in mea uita et post obitum meum habeatis illam firmiter pro remedio anime me ut semper deseruiat ad locum sancti saluatoris acisterium leza et ego eam non uindam nec donem nec in alia parte extraneem nisi ad uos et ad ipsum locum sanctum. Supernominatus aluitus in hoc placito manus meas ro+. Et si de placito exierim quomodo pariem uobis ipsam hereditatem duplatam uel quantum a uobis fuerit melioratum et uobis perpetim habiturum stante et permanente. Aluito in hoc placito manum meam roboro et confirmo. Hic testes. Froila arosindiz test. Gunsaluus test. Egoredo test. Gunsaluus test. Cidi test. Astrulfu test. Vimara moniz test. Gundesindo test. Randulfus presbiter notuit.

CCCLXXXXVI

Pactum permutationis bonorum immobilium in villis de Cercedo, Cercedelo *et* Espinho, *aliis bonis pro illis in villa* de Jenesta *datis. Charta autographa, ex qua sumpsimus, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico Archivo custoditur.*

1055

Christus. In domini domini *(sic)* nostri ihesu christi ego famu*lus* dei diagu donaniz plagui mici per bone pacis et uoluntas ut contramutamus ad uobis ad a dona ermento gumdesindiz ... nostras ereditates unas cum allias de uila de sercedo et de cercedelo nostra ratione quantaque ibi aduimus et de uila de espinu nostra ratione quamtacuntaque ibi abuimus. et sit illa non potueritis deuendigare intrequemus uobis in noquera et in grisandi et mea ratione de lagona et mea quar*ta* de lopone damus uobis ilas uilas de durio in uauga que in carta resonat et xx solidos de ariento menus unu de alize adueatis uos ilas uilas que ad uobis contramutamus con quamto ibi ad prestitum ominis est. adueatis uos et omnis posteritatis uestra. et sit aliquis omo uenerit uel uenerimus et nos non uoluerimus autorigare como pariemus illas ereditates dublatas quanto ad uobis. et adcepimus de uos quarta de uila de ienesta. nobis bene conplagui perpetim aduiturum. facta cartula notum die erit Era millesima LXXXXIII[a] x post ckalendas decenber. diagu donaniz in cartula manu mea ro+.

qui preses fuerunt tutesindu test. pelagiu test. menendo test. uermudu test. froia test. mendo pelagi notui.

Digitized by Google

CCCLXXXXVII

Pactum venditionis praedii cujusdam in villa de Macieira. *Charta autographa, ad Monasterium Moraricnse pertinens, in Publico Archivo servatur.*

1056 *(?)*

In dei nomine. ego aluito todemondiz plagui mici per bone pacis uolumtas ut facere uobis trasoi et coniungie uestre ermegundia cartula uenditionis de ereditate nostra propria que abemus in uilla mazanaria subtus alpe fuste discurrente ribulo camie terridorio portukal prope sancte marie de conciliario et abuimus illa de parte de abios nostros igo et trastemiro. damus adque concedimus uobis ipsa ereditate ad intecro per hubi illa potueritis inuenire cum prestationibus suis que in se obtinet que ad usum hominis pertinet per locis et terminis suis hantiquis et hacepimus de uos in precio XXX^{a} modios in pane et in alio precio permiscuo XI modios minus quarta uos dedistis et nos hacepimus et de precio apud uos nicil remansit in deuitum. Ita ut de odie die et tempore sit ipsa ereditate de iuri meo abrasa et in uestro tradita et confirmata. abeatis uos et homnis posteritas uestra uel quitquit cum dei iubamine inde facere uolueritis. et si aliquis homo uenerit uel uenerimus ..... ex quibus de propinquis nostris uel extraneis contra hanc cartula ad inrumpendum que in iddicio deuindigare non potuerimus aut noluerimus hautoricare et deuindigare post parte uestra quomodo pariemus uobis illa duplata seum triplata et uobis perpetim abitura. facta cartula uenditionis XVI^{mo} kalendas februarii. Era LXXXX^{a}IIII.^{a} aloito todemondiz in hanc cartula manus mea ro+.

pro testes. zamario test. godino test. guntsalbo test. odario test. menendo test. menendo presbiter notuit.

Et de ipsa ereditate conparaui ego trasoy II^{as} partes et guntsalbo gulfariz tercia.

CCCLXXXXVIII

Permutatio praedii cujusdam in villa Codes (?) dicta pro alia in villa de Sousella. *Ex charta autographa, ad Monasterium de Pendorada pertinente, in Publico Archivo servata, sumpsimus.*

1056

Christus. In nomine domini nostri ihesu christi. Ego famulo dei manzor tanoizi *(?)* una cum subrinis meis nominibus tanoy et moniu in persona nostra et de nostris iermanis in domino deo eterne et indiuidue sancte trinitatis ... non pertimescentis metu nec suadentis articulo sed proprias nostras accessit uoluntas ut faceremus uobis muniu maniulfiz et ad subrinis uestris leouenga muniu et pelagiu et unisco sicut et facimus kartula uel contramutacionis de hereditate nostra propria que habemus de pars amborum siue de parentorum nostrorum. et habet iacentia in uilla quos uocitant uilla cotes *(?)* subtus mons petrosello territorio anegia prope ribulo tamize. damus atque concedimus uobis ipsa nostra hereditate per suis locis uigus et terminus antiqus per ubi illa potueritis inuenire in montes in fontes terras ruptas uel barbaras petras mobiles uel inmobiles arbores fructuosas uel infructuosas aquis aquarum et ductibus earum uel sesicas molinarum domus domorum exitum accesum uel regressum uel quicquid aprestitum ominis est ab..... post uestra parte. et accepimus de uos proinde alia incontramuta que habetis in uilla sausella de paremtorum uestrorum integra foris inde VI portione cum omnis prestationibus suis qui remansit ingenua post uestra parte. habeatis uos illa quia uobis concedimus et omnis posteritas uestras firmiter quia de pretium apud uos nicil remansit in debitum. et si tamen quo fieri non credimus aliquis homo uenerit uel uenerimus contra hanc kartula contramutationis ad inrumpendum que nos ad iudicio deuindigare non potuerimus aut uos in uoce nostra quomodo pariemus ad uobis ipsa hereditate dublata uel quantum a uobis fuerit meliorata et uos perpetim habitura. Facta carta contramutationis notum die quo erit VIIII kalendas iulii. Era M^{a}LXXXX^{a}IIII. Ego manzor et tanoy et muniu in nostras personas et de nostris iermanis in hanc ..... uel contramutationis manus nostras r+++oboramus.

Pro testes anserigu test. —abdella test. —guncalbo test. —ramiru test. —froisendo test.

Viliulfus notuit. Micahelis innouauit *(?)*.

Digitized by Google

CCCLXXXXIX

Pactum venditionis quorundam bonorum immobilium in villa de Ermoriz. *Charta autographa, ad Petrosense Monasterium pertinens, nuper ex scrinio Conimbricensis Academiae, in Publicum Archivum delata, nobis textum suppeditavit.*

1056

In dei nomine. Ego elduara plaguit mici bona uolumtas ut uinderet uobis pelagio guntsalbiz et coniungie uestre goto prolix suario et gogina ereditate mea propria que abeo in uilla ermorizi subtus castro de obile discurrente ribulo paramio teridorio portukal. do uobis de ereditate quos .... de pater meo arias eitaz mª intecra tam de parentella quam etiam de conparadela siue et plantato que plantavi cum uiro meo fernando .. ipsa ereditate et de ipso plantato quantum me conpotet inter meos fratres uel eredes per ubi illa potueritis inuenire per terminis antiquis cum prestationibus suis que in se obtinet que ad usum hominis pertinet. et hacepimus de uos in precio huno boue iº modio ..... tantum mici bene conplagui. Ita ut de odie die et tempore sit ipsa ereditate de iure meo abrasa et in uestro sit tradita et confirmata. et si aliquis homo ueneri uel uenerimus ex ..... de propinquis nostris uel extraneis contra hanc cartula ad inrumpendum per alia scriptura aut per qua..m ... ue hactio que in iudicio deuindigare non potuero aut noluero quomodo pariet uobis ipsa ereditate dublata seum triplata et uobis perpetim abitura. Facta cartula era LXXXXIIII post millesima VI idus agusto. elduara in hanc cartula manus ..... ro+. palagio habomariz. uermudo menendiz. menendo zalamiz. carcia. alio carcia presbiter. uermudo eitaz notuit hic testes.

CCCC

Pactum venditionis omnium bonorum quae venditores in villis de Figueiró *et* de Segemonde *possidebant. Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico Archivo custoditur.*

1056

Christus. In dei nomine ego segefredo una pariter con suprinis meis nominibus gutina et bona et astrilli et guntina filias de frater meo petro andulfizi ideo plagui nouis per bone pacis uolumtas ut uinderemus ad uouis gunsaluo rouparizi et ad conconiungia *(sic)* uestra munia prolis suarizi nulius quoque gentis inperio nec suadentis artigulum neque pertimeixentis metum se propria nouis adcepsi uolumtas ut sigu et facimus ad uouis kartula uenditionis de ereditates nostras probias que abemus in uilas quos uocitant fiqueirolo et segemondi teritorio portugalesis subtus kastro argefonsi inter abe et aleste uendimus ad uosuis in ipsas uilas nominatas omnia nostras ereditates quantasquecunque ibi abuimus dou ego segefredo andulfizi de ereditate de parentibus meis nomini andulfu et godegia vª integra et ila kasa que conparauit de mea germana leouili et nos nominiminata *(sic)* filias de petru uendimus ad uouis de ereditates que abemus de pater nostro petru IIIIor VIª in ipsas uilas nominatas fiqueirola et segemondi quantu nouis conpota inter nostros fratres uel iredes. et acepimus de uos pretio ego segefredo XXVII modios et nos filias de petru adcepimus de uos pretio Iª uaka con suo bezeru inde XVI modios et alia bezera et modium de milio tantu nouis bene conplagui. ida ut de odie in die uel tenpore siant de nostros iure abrasas et et *(sic)* in uestro iure siat tradita uel confirmatas uos et omnis posteritas uestras cun cumtis aprestationibus suis quantum in se obtine que aprestitum ominis est ubique ila potueritis inuenire per suis terminis et lozis antiquis comodo ila ad uouis delimitauimus et corum testibus asinamus. et siquis tamen confrigeri *(sic)* non credimus aliquis omo uenerit uel uenerimus contra anc kartula ad inronpendo que uos in iuditio non potueritis uindigar in uoce nostra au nos post parte uestra comodo pariemus ad uouis ipsas ereditates dublatas uel quantum ibi fueri melioratas et uouis perpetin abituri. facta kartula uenditionis notum die erit XVIIº kalendas octobris. Era millesima LXXXXIIII.ª segefredo et gudina et bona et astruili et guntina in anc kartula uenditionis manus nostras r++++++s. et damus uouis ila per perssolta de ila comitesa domna ilduara et domná toda et .....
.....

Digitized by Google

CCCCI

Ex Livro Preto *Conimbricensis Sedis sumpsimus.*

1057

Testamentum de hereditatibus de palaciolo et de sancta cruce

Domnis inuictissimis ac triumphatoribus et gloriosorum martirum ob honorem sancti saluatoris et sancti martini episcopi et sancti uincenti leuite sanctorum petri et pauli apostolorum acisterio prenominata uaccariza et reliquias loci que uocabulo sancti uincenti et leuite cuius baselicaca *(sic)* et fundata est in ipsa domo suburbium portugal et colimbriense prope riuulo certume subtus mons nuncupato buzaco riuulo discurrente de monte buzaco. Ego famulus dei floyla et coniuigia *(sic)* eius gonza diuine memorie nostre testamus concedimus ad ipsum locum et uobis aluito abbati et fratribus et monachis qui ibi habitantes fuerint et uiam monasticam tenuerint testamus ibidem terciam de nostras uillas cum aiunctionibus suis pro remedio animarum nostrarum Iam supra nominatus floila et gonza damus atque testamus. hic sunt uillas prenominatas IIIª de palaciolo et de sancta cruce tercia quantum computa inter omnes eredes et in borrreros VIex lairas. Ipsas uillas iam supra taxatas concedimus inde terciam integram a parte acisterio quod iam superius diximus et ad ipsius locis sanctis et uobis aluito abbati et fratribus et monachis qui ibi perseuerantes fuerint pro remedio animarum nostrarum ut sitis nobis ante deum merces copiosa et ueniam peccatorum. Adicimus ibidem terciam de illas uillas sicut superius resonat per suis locis et terminis antiquis et cum aprestacionibus suis et omnia que ad prestitum hominis est. damus atque concedimus ibi pro remedio animarum nostrarum ut tolerantia sic (*sic)* in fratres et monachos ibi persistentes ad ipsum locum sanctorum seruitio ut sic *(sic)* stipendium fratrum et hospitum peregrinorum pupillos et aduene. ita ex presenti die ipso quod in testamento resonat sit ei licitum et concessum habendi et possidendi usque in finem et in seculum seculi. Et non damus licentiam in illa tercia ad seminem nostram de illas hereditates nec uendendi nec donandi nisi ad ipsum locum seruiendi et fratres monachos qui ibi habitantes fuerint et uitam sanctam perseuerauerint usque in finem et in seculum seculi Habeant et possideant. Vt siquis tamen quod fieri minime credimus et aliquis homo uenerit ad irrumpendum hunc factum nostrum tam propinquis siue extraneis in primis sit excommunicatus et a fide christi sit extraneus et cum iuda traditore abeat participium in eterna dampnatione et insuper componat ipsum quod in testamento resonat duplatum uel triplatum et ad iudicem qui illam terram imperauerit aliud tantum et uobis perpetim habituro et hoc nostrum factum in cunctis obtineat firmitatis roborem. Facta series testamenti nodum die quod erit XIIº kalendas februarii. In era LXXXXªVª superacta millesima. Regnante fernando principe prolix sanctii filius. Froyla et coniugia eius gonza diuine memorie in hac scriptura testamenti quod fieri elegimus et relegendo cognouimus et nos facta manus nostras confirmamus+++.

Qui presentes fuerunt et firmauerunt. Gunsaluus uenegas test. —Paai gunsaluiz test. —Dominicus filius froila et ergonza manu conf. —Teidom test. —Emila test.

Pelaio test. —Bendo test. —Cidi test. —Vermudus test.

CCCCII

Ex codice, qui titulum Livro de D. Mummadona *prae se fert, hausimus.*

1057

Carta de villa segefredi

Donnis inuictissimis hac triumphatoribus gloriosisque martiribus sancti Saluatoris sancteque tue genitrix marie semperque uirginis Sanctis apostolis petrus paulus iacobus iohannes tomas Andreas philippus bartolomeus necnon et iohannes babtiste ad domino missos et ad offitium predicationis electus cum martiribus christi romani Stephani protomartir facundi et primitiui iusti et pastoris laurenti arcidiaconi uincentii leuite celesti cruore perfusos cum uirgines eolalie tecle christine eugenie eufemie dorotee agate celesti talamo collocatas et ultimo martiris beato pelagio uel omnium sanctorum martirum uirginum atque confessorum quorum reliquie recondite sunt in monasterio vimaranes que est fundata ad radicem oppido latito inter bis alueis uchementibus aue et aui-

Digitized by Google

cella urbium bracarensium. Ego ancilla christi Godegia confessa cum peccatorum mole depressa quia nec initium nascendi nouimus nec finem seculi scire ualemus quando e seculo migraturi erimus admonentem nos illum dauitticum qui ait —Uouete et redditte domino deo uestro omnis qui in circuitu eius offertis munera— et in alio loco dicit —tua sunt domine omnia et que de manu tua accepimus dedimus tibi quia peregrini et ospite sumus super terram—. et ideo deuotioni mee extitit ut de paupertacula nostra aliquid aule sancte uestre ecclesie offerre sicut et ofero pro animas nostras et de odario arriani. id est villa nunccupata segefredi ab integro sicut illa ganaui cum ipse odario diue memorie in uita sua et sicut illa obtinuit post obitum suum iuri meo ab omni integritate concedimus cum cunctis adprestationibus suis que in se obtinet et ad prestitum hominis est. damus cum edificiis terras ruptas uel barbaras aquis aquarum et sesicas molinarum exitu montium et regressum. et iacet ipsa villa iusta uilla lemeni et abrigosa subtus monte crasto beati *(?)* inter duos riuulos pelelio et alister territorio bracarensis quomodo illa ambas ganauimus per pretium et firmitatis roborem et quomodo in nostris scripturis resonat ubique illa potueritis inuenire per suis terminis et locis antiquis. omnia que est et quante est do atque concedo ad ipsum locum sanctum et ad fratrum et sororum ibidem persistentium qui boni fuerint et sub manu abbatis caste et sobrie uixerint uel in uita sancta perseuerauerint ut sit inde illis tolleratione et ante deum nos mercis copiosa in eterna remuneratione quo et iuratione confirmo per diuinitatem sanctam et tronum glorie eius quia contra hunc factum nostrum nunquam ero uentura ad inrumpendum. Et si aliquis ex propinquis nostris uel exteris hunc factum nostrum infringere uoluerit aut immodico conauerit quisquis ille fuerit auferat dominus memoria illius de terra et deleat nomen eius de libro uite et cum iustis non scribantur sed cum biot enatus sit pars illius in eterna baratro et iuda domini proditore eres effectus parili pena sit luiturus non accipiat corpus sanguinis domini nostri ihesu christi portio sed similis pereat et pena tabescat et conprehensus coram comite uel iudicis terre istius in quadruplum componat quantum inde usurpare conauerit post parte huius ecclesie et hunc factum nostrum in cunctis obtineat firmitatis robore longeua dierum. Facta series testamenti notum die quod erit x°v° kalendas aprilis. Era Mª LXXXX^a^V.^a^ Godegia confessa in hac scriptura quod fieri elegi et uotum meum adimplendo sicut cum odario ariani in uita sua uerbum abuit ita et ego manu mea conf.

Petrus abba conf. —Gomez eigat conf. —Arriani prepositi conf. —Fagildus confessus conf. —Didacus conf.

Osorio conf. —Vermudus flomarici conf. —Pelagius menendi conf. —Gomice fernandiz conf. —Aloito eiriz confirmo.

Emila scelemondiz presbitero notuit.

CCCCIII

Descripsimus ex codice, qui titulum **Livro de D. Mummadona** *prae se fert.*

1057

Kartula de hereditate de villa trasariz

In dei nomine. Ego dauid dominigoz in domino deo eterna salutem amen. Ideo placuit mihi per bone pacis et uolunptas nullisquoque gentis imperio nec suadentis articulo sed propria mea uolunptas accessit vt facerem uobis Dominico dominigoz et seniorina pelagii cartula uenditionis et firmitatis de hereditate mea propria que abemus in villa trasariz subtus mons penito discurrente riuulo aue territorio bracarense. et abet iacentia in illo casal de dominico dominigoz sub sancti tirsi. leuat se de illa larca de honorico elias et ferre in illa carraria que uadit pro ad sancti tirssi. illa mea m^a^ uobis inde concedo pro quo accepi de uos pretio II^os^ modios tantum mihi bene complacui et de pretio apud uos nichil remansi in debito. Habeatis ea firmiter uos et omnis posteritas uestra et quicquid de ea facere uolueritis liberam in dei nomine habeatis potestatem. Siquis tamen quod fieri non creditis aliquid homo ueneri uel uenero contra hanc carta ad inrumpendum que ego in iuditio deuindicare non potero post parti uestre aut uos in uoci mee post parti uestre quomodo pariet uobis ipsa hereditate duplata uel triplata uel quantum ad uos fuerit meliorata et uos perpetim habitura. Facta carta uenditionis et firmitatis notum die x°v° kalendas aprilis. Era Mª LXXXX^a^V.^a^ Ego dauid dominigoz in hac carta uenditionis et firmitatis manu mea roboraui. Qui presentes fuerunt. cresconio test. Pelagio test. Dusdicos test. Honoricus test. Germias qui hoc notuit.

Digitized by Google

CCCCIV

Adosinda Galindiz et Godina Diaz agrum quem possidebant in villa de **Lagoa** *Gutierri Tructesindiz uxorique ejus donant. Descripsimus ex charta autographa, in Publico Archivo servata, ad Moraricnse Monasterium pertinente.*

1057

In dei nomine ego adosimda galimdiz et godina diaz Ideo plaguit nobis per bone pacis uolumtas ut faceremus uobis gutiere tructesimdiz et utxori uestra ermentro gomdesimdiz cartula donationis per scriptura firmitatis sicut et facimus de laria de terra que damus in uilla que uocitant lagona. et abe ipsa laria iacentia .. illa quimtana damus et donamus ipsa laria que faciatis ibe uestro casale et abe iacemtia ipsa laria in ripa de ilo rio et quod abe domna adosimda pasales in lomco XIII ..... et in amplo XVI et quod abe domna godina in lomco III pasales et II cobetos et in amplo XVI damus et donabimus aque concedimus et adcepimus de uos serbitio et aiutorio ..... mici date tantum nobis bene conplaguit discuremte ribulo lagona de ubile prope litore maris. Ita u de odie die uel tempore siat ipsa laria de iure nostro abr.... et in uestro iure *et* dominio siat tradita et confirmata abeatis uos ipsa laria firmiter uos et omnis posteridas uestras usque in seculum seculi. Siquis tamen quo fieri non credimus aliquis .... uenerit uel ueneritmus contra anc cartula donationis que nos a parte uestra deuimdigare et obtorgare non potuerimus aut noluerimus nos quomodo pariemus ipsa laria dublata et quamtum a uobis fuerint meliorata et uobis perpetim abituro. Facta cartula donationis in die quod erit VIII° kalendas aprilis. In era LXXXX V^{a} super millesima. adosimda et godina in anc cartula donationis et firmidatis manus nostras r+++o.

qui preses fuerunt egas diaz confirmo —gutiere test. —diago test. —suero diaz test. —meendo test. —romarigo presbiter —suero presbiter —aluaro presbiter —pelagio donaniz notuit.

CCCCV

Donatio quarumdam salinarum in littore maris propè **Esgueira** *Monasterio Vaccariciensi facta. Descripsimus ex* **Livro Preto** *Conimbricensis Sedis.*

1057

Testamentum gendi et argelo et de denelom et de tedom

In nomine domini nostri ihesu christi illuminator atque sanctorum omnium reparator christe emanuel qui duxisti de tenebris lumen explendescere ad illuminationem scientie claritatis tue et qui post crucem eximio tempore paras opera et quod pollicitum esse dixisti seruum aut ancillam uel domini parare. Ego domine famulo tuo gendo placuit michi in tuo amore christe et timore ut hereditas mea in domo domini offerre pro remedio anime mee tam etiam uxor mea argelo et filius meus donelom et tedom. Et me ipsum quod pollicito implebo domino deo uoto ego. In nomine patris et filii et spiritus sancti apostolis almis uirginibus sacris sancti martini

et sanctorum apostolorum petri et pauli et quorum inter eos principatum tenent sancti uincenti leuita cum esse dinoscitur in uilla uaccariza subtus alpe buzaco secus amnem mundeci territorio mons maior. Adicimus ibidem domine ad ipsum sacrosanctum et uenerabilem templum dei testamentum facio de salinas meas quas habeo in marina de isgueira LI^{a} talios cum suos uasos quos ad illos seruiunt. damus atque concedimus dum uita uixerimus et posteritas mea. et si in hoc mundo periculis uenerit ad ipsum gendo aut ad uxorem suam aut ad filios suos quos iam supra nominauimus quod seruiant integras ad monasterium et uos domine et pater floride abba et presbiteros et fratres et congregatio cenobii uaccarize sub ea uidelicet racione seruate et in uita uestra obiurgetis. et post obitum uero uestrum quicquid habitauerit sub uestra benedictione habeant et possideant. et omnes indigenti aduena pupilli pauperes orfanos qui hereditatem non habuerint habeant et possideant. Ita uno moneo ut nemo presumere in alia parte transferre uendere uel donare sed in hoc loco predicto seruire. Et ita eos tamen discusse firmiter estate ut illorum hereditas fiat potestate. Et si aliquis homo ex propinquis nostris iermanis suprinis filiis uel neptis qui hunc factum nostrum irrumpere uoluerint uel uenire temptauerint ueniat super eos ira dei et rufea celestis et uorax inferni baratri et insuper tunc infera pariet ipso que contigerit duplato et ad iudicem qui illam terram imperauerit aliud tantum. Facta est series testamenti notum die quod erit XIII^{a} kalendas

Digitized by Google

decembris. Era LXXXX^{a}V^{a} Post millesima. regnante domno fernando rege. Et ego gendo in hac serie testamenti manum meam confirmo+.

Qui presentes fuerunt. Domnus auns albo *(sic)* iben egas manu mea conf. —Fromarigo sancii manu mea conf. —Onorigo gunsaluiz manu mea conf. —Pelagius gunsalui manu mea conf. —Oseredo sabidiz quos uidi —Tedom test.

Eita sandariz quos vidi —Petrus moniz test. —Paaio test. —Guzoi anseriguiz test. —Guizoi uimariz test. —Didacus test.

CCCCVI

Adefonsus presbyter peculium suum salinasque ad ostia fluvii **Leça** *sitas donat, usufructu dum ipse vixerit servato. Ex* **Livro Preto** *Conimbricensis Sedis descripsimus.*

1057

Testamentum de peculiare

Domnis inuictissimis ac triumphatoribus sanctis gloriosis sancti saluatoris et sancte marie semper uirginis et sanctorum apostolorum uel martirum cum coro uirginum cum sociorum sanctorum eius. ego famulus dei adefonsus presbiter cum peccatorum mole depressus et timens diem magni iudicii placuit michi per bone pacis uoluntas et pro remedio anime mee offero ad domum sancti saluatoris et sociorum eius et ad monasterium leza subtus mons custodias discurrente riuulo leza territorio portugalense. Damus ad ipsum locum sanctum et uobis randulfo abbati et ad fratres qui ibidem in uita sancta perseuerauerint et monasticam duxerint uitam omne pecculium uel peculiare meum tam que habeo uel de hodie die augmentare uel ganare potuero usque ad obitum meum ab integro illum offero ad ipsum locum sanctum pro remedio anime mee. et dicimus in isto testamento ut habeamus ipso pecculium in uita nostra et post nostrum obitum sit post parte monasterii leza et ad domum sancti saluatoris et non damus ibi licitum ad ullum genus hominis nisi ad domum domini et fratribus qui ibi perseuerantes fuerint. et adicimus ibi nostram marinam quam ganamus in foce de leza in illa marina et ganamus illam pro nostro precio obtimo et per cartas firmissimas. ita ut de hodie tempore de iuri meo sit abrasum ipsum peculium uel hereditas et in iuri de ipso loco uel de ipso abbate et fratribus ibi habitantibus fiant confirmatos nisi tantum in mea uita me ad tolerandum de uestras manus. Siquis homo hoc factum meum irrumpere temptauerit tam de genere meo quam extraneis potestas uel miles sit semper maledictus usque in perpetuum cuo perempni et pro pena temporalia pariet ipse pecculium et hereditas quadruplatas post parte testamenti et aliud tantum iudicato. Facta carta testamenti die erit III° kalendas decembris. Era LXXXX^{a}V^{a} super millesima. Adefonsus presbiter in hac carta testamenti manum meam roboro+ et confirmo.

Qui presentes fuerunt. Atam test. —Andulfus presbiter test. —Dauid test. —Puella test. —Recamundus test. —Froila test. —Tudegildus diaconus conf.

Cidi test. —Gontado test. —Sendinus test. —Pelagius test. —Menindus test. —Pelagius test. —Dolquite didaz test. —Venandus test.

Zameiro test. —Randulfus clericus conf. —Didacus presbiter conf. —Trastemirus test. —Louegildus test. —Andrias test. —Tructesindus test. —Randulfus Notuit.

CCCCVII

Ex codice, qui titulum **Livro de D. Mummadona** *prae se fert, sumpsimus.*

1058

Karta de osgildi et candanoso cum sua ecclesia et sancto mamete et sancto christoforo

Plerumque humani generis fidelium celsitudinis debet honorari cum diuine uoluntatis imperio capud regnandi sumpmat sceptrum si in ipso sue electionis primordio adtendit. Gratanter ergo iussa celestia amplectentes

Digitized by Google

modestas simul nobis et subditis leges quibus ita nostri clementia et subcedentium regnum fuerit excellentissimum unus atque prouidens generali multitudini dispositio regerat quem ideo ordinaliter tunc uerus diligit cum unius humane saluti discernere iustitiam imperat oraculis. Et quia solius tam immense dispensatione componat ordo faciendi quem expertos uisionis ueritatis adducit et operationem facti deposcit. Vnde nos melius mores eloquia ordinantes inducimus atque obtamus indagatione studiis reserantes. erit in aduentione deo sibique tantummodo consilium proprior atque consequenter sit quod dixerit uel que promenda compleat quam inplenda depromat Ut dum salus competens prospicitur regnum fida ualentius generatur—. Ego enim famulum atque seruum dei petrus abba et confessus presentis legis degreta amputare elegio de quicquid possidere reperitur in predictis concedere uel facere. Ad domnis inuictissimis hac triumphatoribus gloriosis sanctisque martiribus sancti saluatoris sancteque tue genitrix marie semper uirginis sancti michaelis arcangeli et sociorum eius sanctos apostolos petrus et paulus sancti iacobi apostoli sancti iohannis apostoli et euangeliste et sancti iohannis babtiste sancti tome apostoli sancti andree apostoli sancti philippi apostoli sancti bartholomei apostoli sanctorum simonis et iude apostolorum sancti martini episcopi sancti romani sancti pelagii martiris sancti cipriani sancti stephani sancti felicis sancti laurentii et comitum eius sancte eolalie uirginis sancte marine sancte eufemie sanctorum iuliani et baselisse sancti adriani et natalie sanctorum cosmas et damianus uel omnium sanctorum uirginum atque confessorum quorum baselice sita est in villa nuncupata vimaranes territorio portugalensis *h*aut procul alpe sancti mametis inter bis alueis uehementibus aue et auizella. Ego enim sepedictus petrus abba et confessus cum peccatorum mole depressus in spe fiduciaque sanctorum non usquaque disperatione deicio que sepe reatui meo criminibus et iniquitatibus mearum pauesco Ut per uos sanctis martiribus reconciliari merear communem huc sanctorum omnium agmina fida supplicatione uotis hominibus imploro. Et ideo deuotioni mee extitit ut ob honorem saluatoris et nostram placibilem clemenciam Concedo ad huius aule beatitudinis uestre et ad locum sanctum supra taxatum uel seruorum et ancillarum dei ibi persistentium id est in montelongo villa aminitello cum adiuntionibus et incommuniationibus suis duas partes de illa integras per suis terminis et locis antiquis. Ita quomodo nobis illa concessit rex domno adefonso cum heredibus suis comes Nunus aloitiz et eius coniuge comitissa domna Ilduara etiam comitissa domna onnega simul et comitissa domna mummadomna seu et comitissa domna Tuta uegilaz et filiis suis ermegildus et luppe per cartulam firmitatis. Adicimus etiam in ipso territorio villa quod dicunt villa mediana integra cum incommuniatione de menendo et cum alias incommumuniationes *(sic)* et adiuntiones fora de ipsa villa hi prope sunt. in uilla cellariolo et insula siue et in aliis locis cunctisque sunt sicut illas dedit Adeffonsus serenissimus princeps cum heredibus suis superius nominati et sicut in carta et in agnitione resonat. Adhuc enim concedimus atque contestamus ad hunc scimiterium vimaranes villa osgildi integra per suis terminis et locis antiquis. Concedimus ad ipso cenobio vimaranes siue de parentum meorum seu ganationes et commutationes ubique potueritis illas inuenire cum cunctis prestationibus suis pro remedio anime mee simul et de genitores mei. Nunc autem ordinamus ut ipsa villa osgildi habeant illa in ipso arcisterio sorores in stipendio illorum in uictum et tolleratione per manu abbatis qui hunc cenobio ducatum habuerit et reddat ad illas fideliter illo fructu per curriculos annos cunctis diebus sceptis alia sua ratione que de hanc monasterio sunt solitas accipere. Adicimus hic in ipsa villa osgildi ex alia parte selio senra que dicent de gumilaes leuat se de ipso riuulo et plega in pena que dicent cogulata ab integro cum cunctis prestationibus suis Et in ripa et de alia parte leuat se de illa uereda et de illo mulione ubi illa arca stetit et figet se in porto carrario sub agro que dicent nouales. Isto que conclusimus cum suas aquas et cum omnia sua ab integro post parte de ipsa villa osgildi permaneat. Item uero inter selio et aue concedo in hanc cenobio villa palatiolo sicut in nostras scripturas resonat ab integro cum cunctis prestationibus suis. Et in ripa selio hereditates quantasque ibidem ganauimus siue de ista parte quomodo et de illa alia ab integro cum quantum in se obtinet et ad prestitum hominis est et sicut in nostras scripturas colligatas sunt Et quomodo determinant cum villa antemiri et cum villa siluares et cum villa asoredi et cum villa palatiolo et pensello et de creximir. Et in uilla siluares prope domus sancte marie hereditates hic quantasque ganauimus per pretium et cartas et sicut illas in scripturis nostris inueneritis. Et hic prope in villa fontanello hereditates quantasque ibidem potuimus ganare uel aplicare de multos homines quorum nomina illorum in cartas et in placitos et annuntiationes et in aliis scripturis nostris inueneritis. Et inter selio et sancta maria villa maurelli ab integro quanta ibidem ganauimus de louerico martini et de menendo erit et de manualdo menendiz et de illorum mulieribus siue et de aliis suis heredibus etiam et quomodo in scripturis inueneritis. Et de hanc parte selio hic iuxta illum hereditates quantas hic abuit Maruam et sua mulier et suos filios Necnon et flamulina cum filiis suis et galindo et suis heredibus Et tio iheremias seu de quantos ibidem ganauimus et aplicauimus ab integro in hanc scriptura concedimus cum cunctis prestationibus suis. Item adhuc contestamus et concedimus in ipso territorio villa candanoso per se cum ecclesia uocabulo sancti iacobi apostoli et hic aliis villis nostris nominibus villa lauredo villa eiriz villa uarzena et ecclesia uocabulo sancti christofori cum suis dextris et cum suis adiuntionibus et cum omnia sua mediatate integra et villa sauto et medietate de ecclesia uocabulo sancto mamete de monte cauallos. Has uillas et ecclesias sicut in hanc testamento et in alias nostras scripturas sunt colligate in unum per

Digitized by Google

suos terminos in omnique circuitu et locis antiquos leuat se de riuulo selio et perget infesto per termino de crexemir et perge pro ad uillare et prega in portela de nesperaria et exinde infesto per uallo antico in directo pro ad penas agutas et torna ad monte decocto per termino inter villa candanoso et uillar ubi modo eldosindo habitaui et exinde per cacumen montis de cauallos et plega in sancto mamete et conclude ipsa ecclesia et torna inprono per confurco per termino inter villa sauto et villa palatiolo et inde per termino de villa louegildi et plega super illos summios in selio et conclude de foris ex alia parte alias lareas et torna cum eas infesto per ipso riuulo et figet se in termino de creximir ad illo porto de illas annias ad illa senra super termino de siluares unde primiter incoauimus. Istas uillas et ecclesias ab integro concedimus cum quantum in se obtinet et ad prestitum hominis est. Et sub portela de uillela sub monte anniam villa zappianes cum omnia sua ab integro quantum ibidem ganauimus et sicut nostras continet scripturas. Et in riuulo de molinos quanto ibidem ganauimus ita sicut in scripturis resonat. Item adhuc concedimus in hanc testamenti I° lecto palleo I^{a} almucella de cikilaton I^{a} casulla grecisca I° mensurio de XXX^{a} solidos deaurato II^{a} concas deauratas illa I^{a} de L^{a} solidos et illa alia de XXXVe solidos I^{a} coppa argentea deaurata numero solidi LX.^{a} Vasos argenteos IIIes de XV^{m} XV^{m} solidos I^{a} pimenteira scultile deaurata continet solidos XVII^{m} II^{os} concos ereos et II^{os} aquamaniles uno amtiphonario I° ordinum IIIes psalterios equas et uaccas et quantasque habeo in uilla moraria montelongo et in petroselo siue et in aliis locis. etiam boues quantas in nostras villas inueneritis seu porcos et pecora premiscua que abeo et deinceps cum dei libamen ganare potuero. Et mandamus pro nostros cauallos et mulas et qui illos de nos abuerint monachos uel laicos faciant mihi cum eos seruitium in uita mea et post obitum meum sedeant prosolutos cum eos a fatie dei pro remedio anime mee. Eatenus quod desuper scriptum est in hanc series testamenti sit nobis in uita nostra in stipendium et in toleratione et post huius discessum anime nostre ad parte scimiterii sancti et ad fratres et sorores hec omnia deseruiant pro remedio anime nostre euo perenni. Ita ut nullus ex propinquis nostris uel extraneis probrium uindicantes qui secularis negotiis fuerint occupati nisi qui post obitum meum abba de hoc cenobio uel qui census regule sancte fuerint domino seruientes pro luminaribus altariorum sanctorum saltim elemosinis pauperum susceptione peregrinis uel aduentantum hospitum sint concesse et post scimiterii sancti confirmate. Siquis denique hunc factum nostrum in pòst nostrum obitum quam uellet uel infringere temptauerit episcopus abba prepositi uel decani seu deouote aut quisquis ille fuerit sit anathema in conspectu dei et sanctorum apostolorum ut partem non habeat in resurreccione prima sed cum iuda domini proditore particeps luat effectus pari pena et preiuditio domini presenti euo plaga percussus ad uertice capitis usque in uestigia pedum eius lepre prouolutus coste scaturire uermibus sit multatus. ita ut ne carnes putridas terra suscipiat sed ad uniuersa ecclesia excomunicatione multatus permaneat et coram rege pontificibus aut ducibus uel iudicis terre iuditio sit abdicatus ex propriis facultatibus in quadruplo componat quantum inde usurpare uoluerit post parte scimiterii huius et ad omnes ibi persistentium. et hec series testamenti in robore permaneat iugis eonis. Facta series testamenti in die quod erit VIII° kalendas marcii. Era Mª LXXXX^{a}VI.^{a} Petrus abba et confessus hunc uotum meum diligentissime offeri deo debeo et quasi in cenobio supradicto facere semper procuraui atque manibus meis confirmo.

Gomize egicat manu mea conf. —Osorio telliz manu mea conf. —Didacus confessus manu mea conf. —Uestella confessus manu mea conf. —Gudesteus confessus manu mea conf. —Ranosindus confessus manu mea conf. —Viliamirus confessus manu mea conf. —Fofinus confessus manu mea conf.

Ilduara comitissa proliz Ermegildus et tuta conf. —Arriani prepositi conf. —Christoforus uiliamirus iudex presbitero —Pelagio cidit iudex presbitero conf. —Iheremias airas presbitero conf. —Menendus pelagii presbitero conf. —Pelagio airas presbitero conf.

Froila arriani presbitero Notuit.

CCCCVIII

Pactum venditionis fundi in villa Gazin *dicta. Ex autographa charta, olim in scrinio conventus monachorum Conimbricensis,* da Graça *dicti, existente, nunc vero in Publico Archivo custodita, sumpsimus.*

1058

In dei nomine ego rramirus et uxorit mea godo plaguit nobis bone pacis et uoluntas nunlius quoque gentis inperio nec suadentis artigulo nec pertimexentis meduun set probia mea uoluntade ut fazeremus uobis osorede pelagiz et coniungia uestra domna lleodegundia sigu et fazimus kartula uenditionis de ereditade nostra probia que auemus in uilla quos uozidant gazin teridorio portugalensi inter aue et alister in llogo predicto in quintana de ulla et in ipsa uilla gazin damus uobis iuiden III^{a} de eredidade de parentibus meis tructesindo et nunillo tanto nos conpode inter meos fratres uel eredes. et azepimus de uos prezio I^{a} uaka con suo filio in ueginti modios et uno

Digitized by Google

modio in alio prezio tanta nobis b*ene* conplaguit. ida ut de odie die uel tenpore sedea de iuri nostro abrrasa et in iuri uestro tradida et confirmata et de omnis posteridas uestras. aueadis uos ipsa quod super reson*a* ubique illa podueridis inuenire in illas uilas con quanto in se obtine que aprestidun omin*is* est per suis terminus inda ut si aliquis omo ueneri uel uenerimus contra anc kartula inrunpendo que uos in iudizio uindigare non podueridis in uoze nostra aut nos post parte uestra comodo pariemus uobis ipsa eredide dubla uel tripada et uobis perpedin auidura. facta kartula uendizionis nodun die II nonas marcii. Era TLXXXXVI.ª ramiro et nunillo in anc kartula manus nostra+++s.

qui uiderunt enego test. —tedon test. —pelagio test. —suario test.
elias test. —cresconio test. —uimara presbiter test.
Sonimiro notuit confirm.

CCCCIX

Gomice quidam Monasterio S. Mariae, in villa de Campanhan *sito, bona immobilia quamplurima quae in ipsa villa aliisque locis possidebat, supellectilem, victum, et ornamenta ecclesiastica donat. In ipso chirographo soror ejusdem Gomici addit donationi fratris alia bona propria. Charta autographa, e scrinio conventus monachorum Conimbricensis,* da Graça *dicti, in Publicum Archivum delata, nobis textum praebuit.*

1058

Christus. In nomine patris celesti et indiuidue sancte trinitatis ego famulus dei gumice albar *(?)* qui sum peccatoribus mole depressus et nullo boni in me ..... ex meritis et suspiciens in celum adflictus deo cui cura est de omnibus recordor ego in corde meo cum ipsis amaritudinis timendum diem mortis metus inforni *(sic)* et annui mea uolumtate de omnia mea bonitas quos ganabi a iubendute mea domino meo hofferem pro remedio anime mee sicut canonigas sententias adfirmat id est *(?)* deo ergo datur quicquid ad fidelibus eglesie iustitissimam *(sic)* deuotionem offertur. Ita tamen dum eramus auitante in monesterio sancte marie uirginis quum omni alium reliquiarum que ibidem simul sunt recondite quos nostrorum abiorum edifigarunt per series testamenti et regales scripturas uenimus in ipso locum sanctum per consensum ex nostris generibus et propinquis et ganauimus ereditates multas unas per cartas alias per series testamenti et alias per conligationes placitis secundum in cartarios et in inuentarios nostros resonant. et conligauimus eas ad aulam ipsius locus sancte marie uirginis et ecce edifigauimus domus et casas et fecimus plantatus que iacent ad aulam ipsius domus sanctorum simul et per alias uillas que super scripturas resonant. est ipso monesterio fundato in uilla campaniana sub alpe castro gondemari discurrente rribulo campaniana terretorio portugal prope flumen doiro et uillar que nobis cederunt in portione de abiorum uel parentum nostrorum Id sunt quintana ubi parentes nostros auitarunt domus auitationis in pumares in sautus in pomiferis uel generis arborum siue cupus cupas lectos cadedras pane et biuere quantum ad prestituum ominis est in ipsa uilla per suis locis et terminis antiquis et uillar de gutini similiter medietate cum suo prestamo et uilla piniario medietate per suis locis et terminis antiquis cum suas prestationibus pro que demus ad neptis de domna fredenanda alia ereditate in refogios siue et alias terras que ad guella inuenandiz demus ad plantare et ad lauorare per placito que abeat inde de illo plantato in quantum durare sua medietate et post illas terras integras remaneant post parte testamento sicut in placito resonat. et adicimus ibi adhuc de uilla paramio v[a] et illa alia v demus ad nostros subrinos que sunt de latere ad uerbum que nec uendant nec donent. et illa alia ratione ad frater nostro rauperiro testarunt nobis illa testarunt nobis illa *(sic)* pro anima de adefonsu rauparez. et concedimus ipsa uilla per suis terminis et locis antiquis quantum ad prestitum ominis est et in se obtinet. et damus aduc de uilla colmenaria de quinione que fuit de matre nostra eilo medietate illa nostra quarta et alia quarta que ad nobis fratre nostro ermigio per carta concessit et est medietate integra quum quantum in se obtinet et ad usum ominis pertinet per suis terminis et locis antiquis. et ic ad sancta maria ereditatem quos conparauimus de filis spasando quod per placitum ad illo dederunt ad ipsa sancta maria quantumque ibidem lauorauimus et plantamus et arrupimus siue edificia que ibidem fecimus et cupus cupas lectos catedras mensas pane et biuere uel quantum que ibidem ad prestituum ominis est. et aduc adicimus uno signo metallo uno calice et patena argenteos et una casulla et omnis ministeria ipsius eglesie. et ego gumice damus ad ipsius locus sancte marie pro remedio anime mee et sub gratie reliquie ipsius sanctorum elegimus ad contenendo et ad obiurgandum sororem nostram siti confessa sicut more regulare et sub manus uel regiminem abatem sicut canonica sentencia docet et ipsum abate *(?)* fredenandus presbitero sit.... est de generibus uel propinquis nostris et omnia que in ipso monasterio uel in testamento recorrente in iure de ipsa domna siti .. de ipse fredenand..... percurrat ad serbiendum dum uita uixerint et post obitum eorum precipimus ut nec donandi nec uendendi nec in aliis scripturis ..... modum unquam partitione sedeat

Digitized by Google

in ipso monesterio ex nullisque eredibus nostris nis... ore.... dare permane..... nunc aduc concedimus ad ipsum locum et ec *(sic)* testamentum eglesis uocabulo sancto iacobo de labruia medietatem cum aductionibus suis ..... fundato prope monasterio labra et item eglesia que est fundata in ripa alest II^as^ partes .....lo sancte ..... cum suis adiutionibus et prestamus.

Et ego siti famula dei trado ne *(sic)* ad deum et ad reliquie sanctorum sancte marie uirginis et aliorum....., que ibidem recondite sunt et in testamento resonant oum omnia mea rem tam que abeo uel que aduc cum dei adiutorio aucmentare potuero usque ad obitu meo et concedo illo in testamento pro remedio anime mee et de uiro meo christoforus et de filiis meis que iam migrati sunt de oc seculo. et ic adicimus et discernimus meas uillas quantasque ganarunt abolos meos et parentes meos meo quinione ab integro III^a^ integra siue quantas suas fuerunt sicut super taxatum est et siue uilla azebeto per suis terminis antiquis siue mea ganantia siue et que uenit mici ex uiro meo christoforus quum quantum in se obtinet et ad prestituum ominis est et medietate de gutini. et ibi adicimus quod in ordine non conpleuimus ut sedeat gundesalbo rauparez super isto monesterio defensor et adiutor in quantum uixerit et potuerit et non faciat ibi nulla disturba per nullaque atio et post obitum ipsius dominis super nominatis relinquent ipsos monasterios et ipsas scripturas ad ipse dom gundesalbo raupariz aut de propinquis suis. notum die ipsas kalendas aprilis et era millesima LXXXXVI. Gvmice albar *(?)* in ac series testamenti manu mea confirmo+ citi confessa manu mea confirmo+.

osildus confesso manu mea confirmo+ —froilani confesso manu mea confirmo+ —gumice ermigiz test. —tello presbitero test. —nausti presbitero test.

gartia presbitero test. —ero presbitero test. —inuenando test. —froila presbitero test. —....el presbitero test.

petro test. —stefano test. —odoiro test. —ioanne test.

alio odoiro test. —spoderigo test. —aloitu test. —gueta test. —uermu obecuz test.

sandino test. —gomize ennegoz test. —adelfio test.

citi iulianiz confirmo+ —Alderigus Abba confirmo.

ordonius scripsit.

CCCCX

Ex codice, qui titulum Livro de D. Mummadona *prae se fert, sumpsimus.*

1058

Karta de sancta maria de matamála et de auezani et de morteira

Donnis inuictissimis hac triumphatoribus gloriosisque martiribus Sancti saluatoris sancteque tue genitoris marie hac gloriose uirginis cum apostolis petrus paulus andreas iacobus iohannes item iacobus filippus bartolomeus Tomas Simonis et iude Mateus Taddeus et mathiam cum martiribus sancti iohannis babtiste Sancti martini episcopi Sancti cipriani episcopi Sancti tirsi Sancti uicentii leuite Sancti laurencii Sancti micahelis archangeli Sancti romani Sancti genesi Sancti agustini episcopi cum ultimo martire beato pelagio necnon et uirgines Eolalie Leocadie Tecle Christine Agate Dorote Cecilie Eufemie Columbe Marine uel omnium sanctorum uirginum atque confessorum quorum reliquie sunt recondite in cenobio vimarenensis que est fundata ad radicem alpis lattito inter bis alueis uehementibus aue et auizella territorio bracharensis. Ego famulus dei fagilldus astrulfiz et confessus cum peccatorum mole depressus in spe fiduciaque sanctorum non usquequaque disperatione deicior qui etiam reatui mei criminibus sepe pauesco ut per uos sancti dei reconciliari merear conspectu communis domini ac sanctorum fida supplicatione uotis omnibus deploro. Et ideo deuotioni mee extitit ut de paupertacula mea aliquid aule sancte uestre ecclesie offerre sicuti et offero. id est villa de auezani sicut illa obtinuerunt genitores mei et quantum ibidem ego ganaui et conparaui per pretium et cartula firmitatis. et conclude ipsa villa leuat se de ribulo de molinos et perge infesto per termino de pinario et subtrahe ad montem ad termino de colgeses et perge per termino de ipso monte ad termino de sancti mameti et torna inprono ad illa portella de valle maior et descende per ipso termino ad ille villa què fuit de guardila destrigoz et conclude de ipsa villa tercia integra que commutaui cum pelagio sagatiz et exinde perge ad termino de matamala et torna per portela de gaudiosi et inde ad termino de caluos et torna per montecello usque in illa portela de sancto christofori et inde determina cum uilla argemiri et torna ad termino de tauoadelo et inde in riuulo de molinos et perge per ipso ribulo inprono usque prius incoauimus ipsa villa quantum ibidem habuimus ab integro. Adicimus adhuc ibidem villa mortaria sicut illa obtinuerunt parentes nostri et quantum ibidem ganaui uel commutaui cum pelagio sagatiz extra illa de

Digitized by Google

frater meus partemio que mihi incartaui illa alia ab integro ibi concedo cum quantum ibidem habeo. Concedo adhuc ibidem ecclesia de sancta maria que est fundata inter uilla matamala et mortaria unde mihi mentionem fecit tius meus fagildus ranemiriz diue memorie ut sit inde illi mercis copiosa ante retributionem omnium. ipsa ecclesia suis adiacenciis et quantum ibidem ego ganaui et commutaui ab omni integritate cum quantum ad ea pertinet. similiter et in tauolatelo hereditates quantas ibi comparaui pro meo precio et cartas firmitatis necnon et in villa colgeses portiones que mihi incartauerunt Gundesaluus menendiz et suos germanos. Has villas sicut sunt fundatas ab integro eas concedo cum domus edificiis casas cupos cupas lectis cathedras mensas uineis pumares saltus figares cersales perales amexenales et omnia arbusta fructuosa uel infructuosa deuesas petras mobiles uel immobiles pratus pascuis padulibus aquas aquarum et sesigas molinarum exitu moncium uel regressum. omnia que supra diximus quante est et quecumque est do et dono atque contestor ad ipsum locum sanctum iam supra dictum et pro uictum atque tecumentum fratrum ac sororum ibidem persistencium quod ibi fuerint et sub regulari normam uitam monasticam deduxerit atque in uita sancta perseuerauerint ut sit inde illis tolerationem et nos ante deum mercis copiosa in eterna remuneratione. Et siquis homo contra hunc factum nostrum ad irrumpendum uenerit extra propinquis aut quolibet generis homo quisquis ille fuerit auferat dominus memoria illius de terra et deleat nomen eius de libro uite et cum iustis non scribantur sed cum biotenatus sit pars illius in eterno baratro et iude domini proditore eres effectus parili pena sit luditurus non accipiat corpus sanguinis domini nostri ihesu christi portio sed similiter pareat et pena tabescat et conprehensus coram comite uel iudicis terre istius sepcies totum componat quantum inde usurpare quieuerint post parte huius ecclesie et ad parte huius iudicis terre istius auri talenta duo et hunc factum meum in cunctis obtineat firmitatis roborem longeua dierum. Facta series testamenti notum die quod erit VI° idus aprilis. Era M.ª LXXXX.ª VI.ª Fagildus confessus in hac scriptura testamenti quod fieri elegi et uotum meum adimplendo continui manu mea confirmo. Et ego famulus dei frater Viliamirus do et dono atque contestor ad ipsum cenobium vimaranensis et ad fratrum uel sororum sicut superius colligatum est omnia mea hereditate quanta habeo in ipsa villa auezani cum domus edificiis uel quantum ibidem habuimus que ad uotum hominis pertinet ut illis habeant et possideant et ego ante factorem omnium mercedem accipiat. Viliamirus confessus in hanc scriptura testamenti manu mea conf.

Petrus abbas manu mea confirmo —Arias prepositus manu mea conf. —Christoforus uiliamirus manu mea conf.

Ieremias ariani presbitero manu mea conf. —Menendo pelagii manu mea conf. —Menendo seniorit manu mea conf.

Aluaro aluariz presbitero conf. —Ordonio iben elelias manu mea conf. —Pelagio arias presbitero manu mea conf. —Froila arias presbitero manu mea conf. —Gontemiro toderigiz manu mea conf. —Menendo todegildiz manu mea conf.

Diago ennegoz manu mea conf. —Arias sagatiz manu mea conf. —Aloytus gundesindiz conf. —Petro todered iz quos uidit —Domnon iuliani quos uidi —Petro gundilat quos uidi.

Pelagius citit et presbitero notauit et confirmauit.

CCCCXI

Pactum venditionis quorumdam agrorum prope* Moreira *ac* Villar de Porcos. *Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico Archivo invenitur.

1058

Christus. In dei nomine ego etllduara zidizi in domino deo eterna saluten amen. Iteo plagui mici per bone pacis uoluntas ut uinderemus a uobis tructesindo guterezi et uxor tua controde sicut et uendimus kasal de adosinda de quarta m.ª comodo diuide per ila kararia de moraria per suis terminis uicus et lozis antiquis et ilas lareas de kasal de donan de mediadate m.ª et aue ipso kasal iacentia iusta domus uilar de porcos et ipisa *(sic)* lareas de kasal donan auent iacentia inter gemundi et uilar de porcos discurente riiuilo udi teridorio portukalense subtus mons faro. damus aque concedimus ila per uit ila potueritis inuenire. et acebimus de uos pretio v modios tanto nobis bene conplagui. ita ut de odie die uel ten*pore* de iuri nostro sit abrasa et in iuri uestro tradida adque confirmada. aueatis uos omnis potteritas uestras iuri quieto tenporibus seculorum. et si aliquis omo ueneri uel uenerimus contra acn *(sic)* cartula uenditio a inrumpedun qodmodo pariemus ipiso que in carta resona dublado uel qanto

Digitized by Google

a uos fueri melioradu et uobis perpetin abiduro. fac*ta* cartula uenditionis nodun die eri XIII kalendas setembris. Era LXXXXVI super millesima. etlduara in anc car*tu*la uenditionis manus mea ro+.

qui pres*entes* fuerunt. dolcidio test. —louegildo test. —soario test. —sendi test. framila test. —olidi test. —auomar test.

Pelaio presbiter notuit.

CCCCXII

***Ex* Livro de D. Mummadona, *sic dicto, sumpsimus*.**

1058

Cárta de uarzelas et de castelanus

Lvcidu ansemundiz et uxor mea Gudina adoliniz pactum simul et plazum facimus ad uobis petrus abba fratres et sorores habitantes in cenobio vimaranes ut deinceps amodo quod erit VII° kalendas octobris Era Mª LXXXX^a^ VI^a^ pro parte de omnias meas hereditates que super nos inuenistis que sunt colligatas in testamentos et in scripturas de vimaranes in villas nominatas varzenellas et castelanus ripa turio *(sic)* que seruiamus deinceps cum ipsas hereditates ad casa de vimaranes et reddamus de illas ratione et illa censura per curriculos annos et per manus de uestros maiorinos. et non mittamus illas in contemptione in nullisque tempus nec amplius non mittamus ad uobis nec ad ipso cenobio vimaranes ulla subposita mala per nulloque homine super terra uiuente nec per scripturas anteriores nec per nullaque actio per que ipsas hereditates sedeat minus de casa de vimaranes et semper facimus cum illas seruitium rectum et fideliter sicut de prius nostros intercessores fecerunt que domnos fuerunt de ipsas hereditates et ad casa de vimaranes cum illas solerunt seruire. ita et nos semper in ipso rouore stemus cunctis diebus nos et filiis nostris que nati sunt uel que nati fuerint. et si aliter fecerimus nos uel de propinquis nostris que ausus talia fuerit committere quisquis ille fuerit pariat ipsas hereditates ad parti uestre et ad ipsius cenobio vimaranes ipsas hereditates in quaduplo. et non habeamus licentia de ipsas hereditates in alia parte uindere donare testare uel commutare sed sanas et intemeratas teneamus illas post uestra parte et ipsius cenobio vimaranes. Ego lucidu ansemundiz et uxor mea Gudina adoliniz in hoc plazo manus nostras roborauimus. Qui presentes fuerunt. Gudesteus confessus test. Didacus confessus test. Vistella test. Viliamirus test. Ordonius presbiter test. Christoforus presbiter test. Isto plazo facto per manus de maiorino de Rex domno fernando Didago trautesindiz. Emila presbiter notuit.

CCCCXIII

Pactum venditionis praedii cujusdam in villa Quitones dicta. Ex charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinente, in Publico Archivo servata, descripsimus.

1059

Christus. In dei nomine Ego nantildo una con subrino meo gudino in domino deo eterna salute amen. Ideo plagui nobis per bona pacis et uoluntas ut per scritura firmitatis uinderemus a uobis troitesendo gotierizi et uxori uestra gontrode sieut et uendimus eridi*t*ate nostra propia que auemus in uila que uocidant quitones subtus mons aluarelios discurente riuulo quitones prope litore maris teritorio portugalens*i* in logo predicto. damus uouis de ipso kasal que fui de parentun nostrum adaulfu uermuizi que iaze cun ipso de nantildo et de gelmiro et ueni inde in porcione de adaulfu uermuizi V^a^ intrega et damus a uobis de ipsa V^a^ de adaulfu uermuizi II^as^ V^as^ intregas cun quantum in se obtine et aprestitun ominis est pro que acepimus de uos in precio I^a^ uaka apreciada in VIII modios tantun nobis ben conplagui. ita u de odie die uel tenpore de iuri nostro siia abrasa et uestro dominio siia tradida et confirmata cun terras rubtas uel inrutas cun plantato cun aquas cursiles uel incursiles cun omni aprestationibus suis per ubi ila potueritis inuenire per locis et uicos et terminos anticos ut aueatis uos ila firmiter et omnis posteritas uestra iuri quieto tenporibus seculorum. et siquis tamen quod fierit non creditis aliquis omo uenerit uel uenerimus contra anc kartula uenditionis inrunpere et nos noluerimus au non potuerimus autorgare uel deuindigare a uos in uoce nostra comodo pariemus ipsa eritate dublata uel tripata uel quantun uobis fuerit meliorata post uestra parte. Facta karta notun die quod erit V kalendas iunii. Era Mª LXXXX^a^ VII. nos super ian nominatos in anc karta manus nostras ro++vs.

Ic sunt uidentes. osoreo test. —anaia test. —elias test. —gondesendo test. —rodorigu test. —didagu notuit.

Digitized by Google

CCCCXIV

Pactum venditionis partis cujusdam fundi in villa Egarel dicta. Ex charta autographa, ad Morariense Monasterium pertinente, in Publico Archivo custodita, sumpsimus.

1059

Christus. In dei ..... ego dauit connomento cidic placit mici bone pacis et uolumtasti *(sic)* asto animo que concilio non sudentis articulo neque pertimescentis se proprias nostras mentes accepsit uolumtas ut faceremus uobis gutidino erigiquici sicut et facimus kartula uendictionis de *he*reditate propria nostra que in onore abemus de parte de filios de egas canabicit de guusalbo et de eigilo de v de guundisalbo medietate et de eigilo medietate de v et III de v danmus uobis ipsa ereditate a interguo ubique illa potueris inuenire con prestationibus suis et terminus antiquis. abet iaccentia in in *(sic)* uilla que uocidant egarel discurretem ribulo labruia probe litore et maris terridorio portugalensis subtus kastro de boue. uendimus ipsa ereditate que conparamus per nostro precio et per nostras kartas uendimus ad tibi gudino pro que acepimus de uos in precio una uaca con sua filia media et uno boue medio et alio pretio XIIII modios *(?)* uos destis et nos acepimus tanto nobis bene conplaguit abeatis uos illa firmiter et omnis posteritas uestras iurit quieto seculo tęmporum eo quomodo in karta ressona liuera in dei nomine acedeatis potestatem. siquis tamen quod fierit non credimus aliquis omo uenerit uel uenerimus ..nuc factum nostrum a inrumpendum aut inquiendo uel..mundam uenerit que nos post parte uestra autorgare noluerimus aut deuendicare non potuerimus aut uos in uoce nostra tunc pariemus nos uobis dulbata uel quamto ad uos fuerit meliorata et uobis perpetim abitura perenniter permansura. facta kartula uenditionis cnotum die quod pri*die* kalendas iuni. Era millesima LXXXXVII[a] anno iste coremtem. dauit garcias manum ....+++o. qui *(?)* ici testes sumus g...la test. uermudo test. ermegildo test. auderigo test. cendon test. dauit notuit.

CCCCXV

Pactum venditionis quartae partis pagi* de Villa-verde, *inter villas* de Arões *et* de Mosteiró *siti. Descripsimus ex charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinente, in Publico Archivo servata.

1059

In dei nomine ego nos nominatos uermudo et ordonio et cleusa et didago plaguit nobis asto animo integroque consilio ut faceremus ad tiui adda... et ad coniungia tua eiloni sigut et facimus kartula uindictionis de ereditate nostra propria que auemus in logo predicto quod uocitant uilla uerde. damus ad uobis de ipsa uilla IIII[a] integra et de una casa murea mediatate. damus uobis ipsa III[a] de ipsa uilla per suis terminis et uicis et locis antiquis cun quantum in se obtinet et aprestitum hominis est exitus montiu uel regresum aquis aquarum uel sesigas molinanarum *(sic)*. aue iacentia ipsa uilla inter uilla arones et uilla monasteriolo subtus castro de boue discurente ribulo udi teritorio portugalensis. conzedimus uobis III[a] de ipsa uilla pro que acepimus de uos in nostro pretio II[os] boueues *(sic)* de XV XV modios et in alio pretio X modios ipsum nobis bene conplaguit. ita ut de odie die uel tenpore siat ipsa ereditate de iuri nostro abrasa et in uestro dominio siat tradita adque confirmata. uos desdistis et nos acepimus et de pretio aput uos nihil remansit in deuitu ut in dei nomine libera aueatis illa podestate et omnis posteritas uestra. Et si aliquis omo uenerit uel uenerimus ad inrunpendum contra anc cartùla uindictionis et firmitatis que nos ad iuditio diuindigare uel autorgare non poduerimus post uestra parte aut uos in uoce nostra quomodo pariemus uobis ipsa ereditate dublata uel quantum ad uobis fuerit meliorata. Facta cartula uindictionis nodum die erit XII[o] kalendas octobris. Era millesima LXXXXVII.[a] uermudo ordonio cleusa didago in anc kartula manus nostras ro++++.

pro test. gudesteo test. —didago test. —pelagio ordonizi cos uidi —ruderigu test. —guntado notuit.

Digitized by Google

CCCCXVI

Duos agros in loco Viliulfi Miron abbati Velino vendit, aliumque donat ei. E charta autographa, ad Monasterium de Pendorada *pertinente, in Publico Archivo servata, descripsimus.*

1059

Christus. In dei nomine ego miron in domino deo eterna salute amen. Ideo plagui mihi ut facere uobis uilinus abba cartu..... de duas lareas de terra que abeo cum congermano meo arualdo super siccarios in uiliulfi per medio. et damus uobis ipsa nostra medietate ..... accepimus de uos pretio I° quartario de milio et uno saual tanto nobis bene conplacuit. et exeptis ipsas lareas damus uobis et ad illos sanctos ..... anime mee alia larea que uenit sub ipsa strata de sancta cristina comodo se leuat de illo comaro de larea de recadrudia et de iuso de ..... de congermana mea bellita et uai sub illa strata pro ad oriente usque ubi illa potueritis aprire. Ita ut de hodie die siant ipsas lareas de ..... abrasas et in uestro dominio siant traditas et confirmatas. Siquis tamen quod fieri non credimus aliquis homo uenerit uel uenerimus ad inrumpendum ca..... que nos in iudicio deuindigare non potuerimus tam nos quam uos in uoce nostra comodo pariemus uobis illas dublatas uel quantum ad uobis fuerint meliorat... Facta cartula uenditionis et donationis notum die kalendis nouembris. Era T LXXXXVII.ª Miron ad uobis uillino in hanc cartula manu mea ro+uoraui.

Pro testes absalon test. senior test. adaulfu test. Villinus notuit.

CCCCXVII

Bellita nepoti suo Velino abbati agrum quemdam donat. In eadem membrana, e qua Mironis chartam sub n.° CCCCXVI *editam decerpsimus, hanc autographam invenimus.*

1059

Christus. In nomine domini. ego bellita tibi subrino meo uillino. plagui mihi ut facere tibi cartula donationis de larea mea que iacet sub illa de congermano meo miron ad cauce de illo monte aratros contra oriente comodo se leua de illo comaro et larea de recadrudia et de iuso de larea de congermana mea autilli et uai sub illa strata contra oriente usque ad illa pena auionaria. do tibi ipsa larea in die de illa sagratione ad confirmandum benedictione de tua barba. Ita ut de hodie die siat ipsa larea de meo iure abrasa et in tuo dominio sit tradita. Siquis tamen quod fieri non credimus aliquis homo uenerit uel uenerimus ad inrumpendum carta que nos iudicio deuindigare non potuerimus tam nos quam uos in uoce nostra comodo pariemus uobis illa illa *(sic)* dublata. notum die quod erit kalendis nouembris. Era T LXXXXVII.ª bellita tibi uillino in hanc cartula manu mea ro+uoraui.

Pro testes. absalon test. senior test. adaulfus test. uillinus notuit.

CCCCXVIII

Nepoti suo Velino abbati donat Autilli agrum quemdam. Post donationem Bellitae, in eadem membrana charta autographa donationis a sorore factae invenitur.

1059

Christus. In dei nomine. ego autilli tibi suprino meo uillino. Ideo placui mihi ut facere tibi cartula donationis de larea mea que abeo ad radice alpe aratros ad parte orientale discurrente durio locum predicto inter illa quos fui de congermana mea bellita et inde in comaro de illa larea de recadrudia inprono usque fere in illa ripa super larea de senior digniz et de arquiro arualdiz et de osoreto fratre suo et inde pro ad oriente usque illa potueris inrumpere. do tiui ipsa larea in benedictione de tua barba in die de illa sagratione. Ita ut de odie die siat ipsa larea de iuri meo abrasa et in uestro dominio sit tradita adque confirmata. Siquis tamen quod fieri non cre-

Digitized by Google

dimus aliquis homo uenerit uel uenerimus ad inrumpendum carta que nos in iudicio deuindigare non potuerimus tam nos quam uos in uoce nostra comodo pariemus uobis illa dublata. notum die cod erit kalendis nouembris. Era TLXXXXVII.ª autilli tibi uillino manu mea ro+uoraui.

Pro testes. Dauid test. senior test. arualdo test. uillinu notuit.

CCCCXIX

Eugenia quaedam agros duos Velino abbati ecclesiaeque S. Joannis (de Pendorada) *donat. In eadem membrana, in qua pactum venditionis agrorum a Mirone factae exaratum fuit, haec autographa invenitur donatio.*

1059

Christus. In nomine domini. ego eogenia ideo plagui mihi ut facere uobis uillinus textum scripture firmitatis de larea que abui de filio meo munniu et abet ipsa larea iacentia in sancto iohanne ad radice alpe aratros discurrente ribulo durio locum predicto iusta fundamentum de illa ecclesia de sancto iohanne de iuso *(?)* contra durio usque fere in larea de salamiro somniariquiz quos uendiui ad osoredus et de oliti suo erede et de alia parte intesta comodo se leua de sub casa de attane et uai in directo sub illa ecclesia et inde per illo forno antiquio qui est sub larea de autilli usque fere in fontano recemundi. do uobis medietate de ipsa larea et de illa alia cortina qui iacet tras casa de septa medietate integra comodo abuimus illa cum arguiro et cum osoredo. do et contesto uobis et ad ipso sancto iohanne ipsas lareas pro remedio anime mee et de filio meo munniu senioriz. Ita ut de odie die et tempore siant de iuri meo abrasas et in uestro dominio et de ipsos sanctos siant traditas et confirmatas. abeatis illas firmiter iuri quietum temporibus seculorum. siquis tamen quod fieri non credimus aliquis homo uenerit que uobis pro illas calumnie in primis siat excomunigatus tam de mea gens quam de extranea et insuper parie ipsas lareas dublatas. notum die quod erit kalendis nouembris. Era TLXXXXVII.ª eogenia ad uobis uillinu et ad ipsius sanctos in hanc scripture testamenti manu mea ro+uoraui.

Pro testes. senior test. somnimiro test. aloitu *(?)* test. uillinu notuit.

CCCCXX

Ex Livro de D. Mummadona, *sic dicto, sumpsimus.*

1059

Hoc est inuentario de omnes hereditates siue et ecclesias de vimaranes.

In era Mª LXXXXª VIIª Regnante principe Fredenandus rex et eius coniuge Sancia regina et sub eius imperio noticia uel inuentario mandamus facere in terram portugale de villas et mandamentos et de omnem ueritatem in undisque partibus de cenobio vimaranes. Id est ex alia parte minei villa nuncupata fenuliedo et villa alcabre cum incommuniationes et piscarias per suos terminos antiquos et cum cumctis prestationibus suis ab integro. *Et hanc parte minei* subtus montis filistin discurrente riuulo boruen villa lauridelo ab integro per suos terminos antiquos et cumctis prestationibus suis. etiam et hic ripa minei villa amixenitello ab integro per suis terminis et locis antiquis et cum omnibus prestationibus suis. Et in aula maris villa castiniaria secus pontiue ab integro per suis terminis antiquis et cunctis prestationibus suis. *Et hanc parte portella de uice* villa de monimenta villa laureda villa ueliones. de has villas quantum inde conclusum est in scripturas de vimaranes. Et iuxta villa pausata senra de sequeiros integra. Et ad radice castro sancta cruce in ripa riuulo frieido villa petroselo integra cum omnibus prestationibus suis. *Et in ripa limie* ex alia parte villa soagio cum suos incommuniatos et montarios et piscarias ab integro per suos terminos et cum omnibus prestationibus suis. villa tauara integra et cum suis prestationibus. villa cersetello ad radice castro malo integra et com suis prestationibus et terminis antiquis. *Et de hanc parte flumen limie* villa sauto ab integro cum adiuntionibus suis sicut diuisa est per suis terminis antiquis et cum omnibus prestationibus suis. villa de ponte cum suas adiuntiones et cum suas piscarias et cunctis prestationibus suis per suos terminos. villa mediana integra et cum suis prestationibus. villa zercedelo cum suas adiuntiones et cum suis prestationibus ab integro et per locis suis et terminis antiquis. hanc villas desuper nomi-

Verba typis, quos italicos vocamus, edita ut rubricae in codice inveniuntur.

Digitized by Google

natas sicut in testamento resonat. *Et ad radice castro annofrice* villa sauto in ripa uanade cum adiuntiones ab integro. villa zendam integra. villa uilar integra. Et in portela de uanade villa uocitata portela ab integro per suos terminos. villa de couas integra. Et de villa sancto petro et de villa olarios vi[a] integra. etiam et istas villas cum prestationibus suis et sicut in cartas et in testamento resonat. *Et ripa catauo* villa lalini integra cum suo mandamento. villa sautelo cum suos incommuniatos ab integro. villa fontanello etiam et cum suos incommuniatos ab integro. villa inuoladi integra. villa arca similiter cum suos incommuniatos ab integro. villa porrales integra. villa sancte eolalie cum suo mandamento ab integro. villa uilela cum suo mandamento integra. villa insula rodonda et illa bragada in foze de riuulo homine integra. villa de godesteo gundulfiz integra. villa gontarazi. villa suari. villa uilar sauarazi. villa parata cum suas adiuntiones et illas uarzenas de parada cum sequeirolos. villa pausata de quintilla gaudiniz. villa uimaranzinus et incommuniationes in villa molas. vilas ambas louegildit cum suas adiuntiones. villa liuan. villa mauri et sendamondanes. et de uilla plana medietate. et de monasterio villar que fuit de cidi saluadorit vi[a] integra. et in ripa feueros in gualtari una pausata. et in ripa de purizo in gondini hereditates de zendas et de aragunti integras. et inter castro seco et purizo inter casa de fofino et de arias ipsa hereditate que in medio iacet. Et in villa baltari et odorici hereditate de reirigo et de sua mulier integra. Etiam et in ripa feueros hereditate de placia et de suos filios Aloitu maria odrocia framila et nasso. ista hereditate integra et est apretiata in x[a]m boues. Et sursum in lalini hereditate que pariauit iheremias et sua mulier ad ille comite pro illo ganado que spesit de villa lauridelo et iacet ipsa hereditate inter domo de nantilo et casal de idilo. et in uilla sautello hereditates quantas ibidem obtinuit cidi nebozaniz integras. et de villa amares per suos terminos m[a] integra siue de uilla quomodo et de criatione. *h*as villas cum cunctis prestationibus suis et sicut in cartas et in plazos et inuentarios seu et in testamentos colligatas sunt et ecclesias et omnem totam suam ueritatem. *Et in aula maris ad foze de flumen catauo* de hanc parte villa nuncupata fano cum salinas et ecclesia sancti pelagii martiris et cum omnibus prestationibus suis ab integro per suis terminis et locis antiquis. *Et in riuulo tinto* sub monasterio de faria ecclesia uocabulo sancta marina integra. *Et in fonte mala* quantum ibi est nostra ueritas. Et *in barqueiros* ecclesia iohannis apostoli integra. *Et ripa alister* momasterio *(sic)* de lemeni integro. Et uilla abrigosa integra. isto monasterio et villa cum incommuniationes et ecclesias quomodo sunt conclusas per suos terminos antiquos et cum cunctis prestationibus suis post parte cenobio vimaranes permanentes ita sicut in scripturas et in testamento que illa comitissa domna ilduara fecit et conligatum est. *Eatenus et in ripa maris ad foze de Aue villa de comitis* cum sua salinas et piscarias et ecclesia sancti iohannis apostoli. *Et intus in mare heremita sancti iuliani martiris* ab integro per suos terminos antiquos et cumctis prestationibus suis. *Et uilla quintanella* cum criacione et piscarias et sicut in scripturas colligatas sunt. *Et inter durio et aue in aula maris* villa dorron villar petra ficta et iohanni. has uillas cum sua criatione et cum prestationibus suis ab integro et per suos terminos antiquos. *Et inter amagia et durio* villa paramos integra per suos terminos sicut in testamento de illa comitissa mummadomna gondesaluiz resonat. *Et ad radice castro uermudi* villa froilam integra per suos terminos antiquos et cum ecclesia sancto saluator et sancta maria. *Et in villa belmir* et sancto iacobo et ioacino quanta hereditate ibi habuit reuelio et sua mulier maria cognomento redonda integra. item ibi et in quintanella et in piniarido et in alia quintanella hereditate de razim et de sua mulier ermesinda integra. Et inter mazegio et villa iusti *ecclesia sancto mamate (sic)* cum suis prestationibus integra. Et hic in villa iusti *sancti michaelis arcangeli* et alias hereditates laicales quomodo illas concessit sarrazino presbitero et pelagius diaconus. et hic in uilla iusti hereditate de uederamiro sicut in carta resonat et alia hereditate ibi que fuit de roderico fafilaz. *Et in vila belmir* m[a] de ecclesia uocabulo sancto mamete et alias hereditates ibi laicales que sunt nostra ueritate sicut in cartas resonat. Etiam et ibibem *(sic)* hereditate que fuit de uasco et de sua mulier integra. Et in villa floresindi medietate de quanta hereditate ibi habuit petrazo et sua mulier. *Et iuxta lagenoso* mandamento de prato aluari integro cum villas et homines et incommuniationes et ecclesias cum cunctis prestationibus suis per suos terminos antiquos sicut in scripturas resonat. *Et ripa catauo de hanc parte* ad radice penafidel villa parata et ecclesia ibi uocabulo sancti iuliani. ipsa villa cum suas adiuntiones siue de hanc parte catauo quomodo et ex alia parte per suos terminos anticos et cum suas piscarias et cunctis prestationibus suis sicut in scripturas resonat medietate integra. *Villa de frades* per suos terminos antiquos et cum prestationibus suis integra et cum ecclesia uocabulo sancto romano. Et de uilla sautello m[a] integra. et villa nizola per suos terminos antiquos integra. Et de villas ambas leiradelas per suos terminos singulas m[a] et de ecclesia *sancta marina* et villar despanzo ibi integro et ibi ecclesia *sancta christine*. et iuxta illa *villa mortaria* ab integro villa brumales sicut in carta resonat. *Et hanc parte Aue* mandamento de sobratello ab integro per suos terminos anticos et cum uillas que ibi sunt abent ad seruire cunctis diebus in secula seculorum de turio usque in lamas de igo et de aue usque in illa armada ad portella de deua. *Et in territorio uelaria* nostras adiuntiones nominibus lamedo barreiros sancta christina culnella vilar plano ladrones sodenga villela parete sola et ibi hereditate que fuit de ersenda et de suos filios et alia que fuit de mansila et de sua mulier froilo et iacet in trauazos. et in aziuedo ripa aue alia incommuniatione que fuit de gontildi. Et in cellariolo alia incommuniatione in seiscada que fuit de negrone et de sua mulier sarturia. et in culnella et palatiolo

Digitized by Google

et ramiri et seiscadas quanta hereditate ibi habuit sendino. Et in maganos alia incommuniatione que fuit de absalom et de sindilo et iacet ripa riuulo de molinos et iuxta domo de midu. Item et in villar plano de hereditate que ibi abuit sisnando cognomento sando m[a] integra. hic in ripa riuulo de molinos istas incommuniationes modicas sunt et est deuito de subratello. *Et inter aue et portella de leitones* villa britto cum ratione et incommuniatos et piscarias et cunctis prestationibus suis sicut in cartas resonat. Et hic in ripa aue iuxta ponte petrina *villanoua* integra et cum ecclesia uocabulo *sancti martini episcopi* et cum incommuniatos et criatione et cum cumctis prestationibus suis sicut in testamento et in scripturis resonat. *Villa palmeira* cum homines et incommuniatos quod nostra ueritas est et sicut in scripturas resonat. *Villa britteiros* cum ecclesia saluatoris et sancti andree apostoli et heremita in illo in illo *(sic)* monte uocabulo sancto romano sicut in scripturas resonat. *Villa de caldelas* integra sicut in cartas resonat. et ibi illa pausata que tenuit in atondo manualdo amarelliz et confessus. et ecclesia *sancti tome apostoli. Et inter aue et pratu aluar* villa donini per suos terminos antiquos de ipsa villa e toda v[a] de gutterre froilaz. et hereditate que ibi habuit domna adosinda. et casal de gondulfo gutierrit cum prestationibus suis sicut in cartas resonat. Et de villa rezulfi per suos terminos m[a] integra. Et uilla plana cum ecclesia uocabulo sancti stephani ab integro cum adiuntionibus suis sicut in testamento resonat quos fecit pelagio guntemiro. *Et inter aue et auizela* ad illos brazos *villa negrellos* gatellos integras cum prestationibus suis. et de villa guandalari sicut in scripturas resonat. villa cazoranes. villa pausada integra. villa ueiga. et hereditate de iusto menendit. *Et de hanc parte selio* uarzena portella. de istas uillas desuper nominatas sicut illas in scripturas inueneritis et midi cum eas. *Et de hanc parte selio* mandamento de candanoso per suos terminos antiquos cum villas et ecclesias et cumctis prestationibus suis ab integro. *Et ad illa ponte de auizella* monasterio de moraria *cum uillacoua* et uarzena et suas adiuntiones in uillar et in sancto martino. Et ex alia parte auizella villa castiniaria et villa sanguinedo integras per suos terminos et cum omnibus prestationibus suis. *Et uilla negrellos* et trasulfi cum suos incommuniatos et suas ueritas que ibi habent ad seruiendum. Et in uillarino hereditates quantas in scripturas resonat. *Et ripa riuulo de molinos* villa *sancto martino de comite* cum desterici et martini integras cum prestationibus suis et per suos terminos antiquos. *Uilla nespereira* integra cum criatione et cumctis prestationibus suis per suis terminis et locis antiquis. *Mandamento de riba auizella* integro per suis terminis et locis antiquis et cumctis prestationibus suis sicut in testamento resonat et in scripturas colligatum est. Etiam et uillas nominatas sala adtanagildi et caluos de garsea ennegot et alios caluos que fuit de pelagio guntemiri. has villas integras cum incommuniationes et cunctis prestationibus suis et sicut in cartas ipsas villas de ripa auizella inueneritis in scripturis illas. zahara cellarido et villas alias que ibi facte sunt qui nostra ueritas est et sicut in scripturas conligatas sunt. *Mandamento de tauoladelo* cum riuulo de molinos colgeses piniario et auezani quomodo diuidet per suos terminos anticos ab integro et cum cumctis prestationibus suis ita sicut in testamento et in cartas et placitos et in scripturas conligatum est. et villa sic uocitata tauoladelo que ibi fecit ille comite domno Gundesaluo et ecclesia ibi sancto cipriano. *Mandamento de zersedo* Et riuulo malo et uilla ibi *sancto martino que fuit de domna farega* etiam et alias uillas hic in riuulo malo sicut in cartas et in testamentos et in scripturas conligata.sunt cum prestationibus suis. istos mandamentos et villas per suos terminos et locis antiquos. *Mandamento de mortaria* cum uillas que in carta resonat ab integro per suos terminos antiquos cum cumctis prestationibus suis. *Et in monte longo villa moraria* cum suas adiuntiones et cum suos homines et cum ecclesia sancti martini episcopi ab integro per suis terminis et locis antiquis et cum cunctis prestationibus suis. ita ut sicut in testamento de rex domno ordonio resonat. *Et ad radice de portela* villa portella siluares ab integro cum suas ecclesias quos fuit de ordonio romanit. *Mandamento de caidi* cum uilla atanes et lubaria et quintilanes. etiam et istas que sunt de mandamento de caydi et totum quomodo diuisum est per suos terminos anticos et lenzarios et ecclesias et cumctis prestationibus suis ab integro. *Mandamento de arones* cum uilla paredes et uarzenella et ecclesias et lenzarios et fossadarios et fiscalia facientes ab integro per suos terminos antiquos et cumctis prestationibus suis ita sicut in testamento et in scripturas resonat. *Mandamento de trauazolus* et mandamento de gullanes cum homines fossadarios et fiscalia facientes et trebutarios et ecclesias et cum omnibus prestationibus suis ab integro per suos terminos anticos et sicut in testamento et in scripturas conligata sunt. *Mandamento de uilacoua cum fleitas* et petroselo et uilarino cum homines que tributo reddent et fossadarios seu et fiscalinos et ecclesias cum cumctis prestationibus suis ab integro et per suis terminis et locis antiquis sicut in testamento et in scripturis resonat. *Mandamento de agrela* cum homines fossadarios et fiscalia facientes et trebutarios et ecclesia sancta christina ab integro per suos terminos antiquos et cum omnibus prestationibus suis sicut in scripturas resonat. *Item inter aue et selio* villa siluares cum homines et adiuntiones. riquilanes. vilar ardam. fontanello. palatiolo. varramondanes. trepezido. zendam. portella. hanc villas cum homines de mandamento et lenzarios et stercarios et ecclesias et cumctis prestationibus suis ab integro et per suos terminos anticos. ita sicut in testamento et in scripturas est colligatum. et hereditates que ganauit digno baltarit et sua mulier domna animia inter aue et selio integras sicut in scripturas testamento placitos resonant. et si seruirent cum eas ad casa de vimaranes sua progenie bene fiat et si noluerint ueritate cum illas dicere et seruitio facere careant illas. *Et inter palatiolo et sancto iohanne* villa uis-

Digitized by Google

terlani integra cum prestationibus suis esceptis vi[a] de sancto laurenzo. et hic in ripa uernegana villa froiani medietate de illa quomodo est conclusa per suis terminis antiquis cum omnibus prestationibus suis. istas uillas sicut in testamento et in cartas de pelagio guntemiri sunt conligatas. *Monasterio sancto iohanne* que est fundata in ripa aue iuxta ponte petrina et suas incommuniationes in oliuaria et in felici sicut in testamentos et in scripturas resonat. *Uilla antemiri* integra cum sua criacione et cum ecclesia sancto iohanne de pensello et cumtis prestationibus suis per suis terminis et locis antiquis sicut in testamento de pelagio guntemiriz resonat. *Mandamento de sauto* cum homines fossadarios et fiscalia facientes. et villa ibi que fuit de comes suario roderici et de eius coniuge comitissa domna geluira. et ecclesia ibi fundata sancti saluatoris. et in ferrocinti ecclesia sancti bartolomei apostoli. hanc mandamento et uilla cum cunctis prestationibus suis et per suos terminos antiquos et sicut in scripturas resonat. villar sauaraz que est inter sauto et placidi ab integro et sicut in testamento maior resonat et est debito ipso uilar de illa degania. *Villa placidi* sicut et in scripturas de pelagio gontemiriz resonat. ipsa villa cum domibus suis et edificiis et cum suos ortales in omnique giro ab integro et de tota uilla de fora medietate integra cum omnibus prestationibus suis. *Villa felici* quantum de illa in scripturis resonat. et illa senra que iacet in ripa aue integra quomodo se leua de strata maior et figet se in illo porto de sancti claudii et in illa uarzena qui in testa de ipsa senra iacet in ripa de ille arrogio qui intrat in aue sub illo molino. et hic in felici illa pausata que tenuit ennego lopiz de dato de domnos de vimaranes integra. et per tota illa uilla alias hereditates qui in scripturas resonant et que nostra ueritas est et homines ibi in ipsa villa et in elanzi que sunt debito de mandamento de sauto. *Villa lauredo* sicut in carta et in scripturas resonat integra cum prestationibus suis. villa gumilanes quomodo illa incommuniarunt homines ibi habitantes ad rex domno ranemiro et sicut in scripturas resonat. et in cidofacta suas adiuntiones et ipsa uilla gumilanes illos homines ad casa de vimaranes totos seruitio facientes. *Villa cecili et aldiani* integras cum omnibus prestationibus suis et cum tota illa criatione sicut illas obtinuit pelagio guntemiri et sicut in suo testamento resonant et ibi in ipsa uilla aldiani alias hereditates que ganauit oueco ennegoz *et ecclesia sancti mameti* et cum prestationibus suis. *Villa creximiri* ab integro cum suas adiuntiones et ecclesias et cunctis prestationibus suis per suis terminis et locis antiquis sicut in testamento resonat. *Villa asoredi et uilla pinario* cum adiuntionibus suis. Margaridi et lattido cum illa scusaduri et cum ecclesias *sancto petro de asoredi et sancto iuliano et sancta marina* de laurosa *et sancto romano. h*as villas et ecclesias cum cunctis prestationibus suis et per suis terminis et locis antiquis ab integro sicut in testamentos et in scripturas resonat. et heremita sancto mamete de castro. *Et ex alia parte auizella* villa sala de barrosas cum suas adiuntiones et cum homines de mandamento que concessit ad uimaranes ille comite domno gondesaluo et per illa uilla alias incommuniaciones. id est riarelo de susano et medietate de ecclesia sancto laurencio et castrellos integra. et de tota uilla de sangunedo duas quintas integras et illa criazom. Aqua leuada rouordelo integro et ecclesia integra sancto martino et medietate de ecclesia sancto stephano et medietate de ecclesia sancti filippi apostoli et sancta eolalia de barrosas integra cum sua dadina et ecclesia sancto mamete integra et heremita sancto uerissimo cum suas adiuntiones ab integro. hanc villa sala et adiuntiones et ecclesias desuper nominatas cum cunctis prestationibus suis et per suis terminis et locis antiquis ita sicut in testamentos et in scripturas et placitos conligatas sunt. *Et ex alia parte sancto ueressimo* de monte caluelo. vila molas. de ipsa villa m[a] integra per suos terminos. et de villa siluares m[a] integra. et de ecclesia sancto adriano m[a] integra. *h*as villas et ecclesias desuper nominatas per cunctis terminis suis et cum suis prestacionibus et sicut in testamento et in scripturas et in colmellos de domna sabida resonat et de tota illa criazon medietate integra. *Et de uilla penacoua* cum sua ecclesia m[es] partes integras per suos terminos antiquos et cunctis prestationibus suis sicut in scripturas resonat. *Monasterio de zernadelo* et ecclesia sancto petro et ecclesia sancto iacobo. de ipsa ecclesia m[a] integra et ille monasterio cum suis dextris integro et de tota illa alia villa de fora n[as] partes integras. et de villa uaizenella n[as] partes integras. et iacet ipsa villa inter randi et platanoso. Et in uilla unione i[a] pausata. et de villa castrellos m[a] integra. et de ecclesia sancti andree apostoli m[a] integra. Et de uilla sangunedo que est in ferreira ad radice montis cordube m[a] integra. Et de villa attanes ripa durio nostra ratione. hanc monasterio et uillas cum adiuntiones et ecclesias ab integro sicut desuper scriptum est per terminis suis et cunctis suis prestationibus ita sicut illas obtinuit uelasco froilaz in sua uita et sicut illas concessit ad cenobio vimaranes et post sua morte etiam sicut ipso monasterio cum suas ueritates confirmauit rex domno fredenando et eius coniuge domna Sancia ad ipse cenobio vimaranes per scriptura firmitatis. *Villa aluarenga* quos concessit astrulfo petriz et presbitero et soror uegilia et ibi ecclesia uocabulo sancta marina et sancto iohanne. ipsa villa aluarenga sicut illa obtinuit petro presbitero cum suas ecclesias ab integro per suis terminis et cunctis prestationibus suis. et de hereditate odrocia et de gondemaro medietate integra. et de uilla de gesilli que fuit de suo marito nomine sotto medietate integra. et de uilla rezemondi medietate integra. et ille agro que dicent tritical integro. sunt ipsas villas sub monte caluelo et in ripa riuulo sause et quomodo diuident per termino de molas et per uilla mazanaria et cum uillanoua et quantum ibidem fuit inter ipsas villas hereditates de domna seniorina et quantas ibidem ad ipsas ecclesias testarunt alios homines. et in villa zamarini hereditate que fuit de tiu traseiro et quantaque sua mulier abuit ab integro. Hanc hereditates et ecclesias desuper nominatas et alias

Digitized by Google

multas que in testamentis et in scripturas resonant ab integro post parte cenobio vimaranes cum cunctis prestationibus suis. *Et in sausa* ad radice montis sancto felice de felgeiras rubeas villa platanoso ab integro cum cunctis prestationibus suis et cum ecclesia uocabulo sancte marie uirginis. *Et in uilla margaridi* una adiuntione. villa santon integra. villa mauri integra et de ecclesia sancti georgii medietate villa longos et ferramondanos. villa arnosella sicut in scriptura est conligata. has villas et ecclesias cum cunctis prestationibus suis sicut in testamentos et in scripturas resonat. *Et in ripa sause* iuxta lodares villa pausada integra cum prestationibus suis. et inter riuulo sausela et sequeiros de tota ipsa villa que in medio iacet ubi iafar habitat m^{a} integra. et ad radice castro azarias villa pratuantille cum suas adiunciones et ecclesias sancto saluator et sancto iohanne ab integro per suos terminos. hanc villa et ecclesias cum prestationibus suis et hereditates ibi de mortuorum in ipsa villa que nostra ueritas est. *Et in ualle arrezosinus* sub castro sancte marie ripa tamice villa ollarios cum suas adiuntiones et cunctis prestationibus suis ab integro et quomodo illa obtinuit domno bahaluli in uita sua et post sua morte sicut illa incartauit domna sesgundia cum suos filios nominibus anserigo adefonso nezerone susanna et gutierre ad gontemirus confesso et sicut in testamento de suo filio pelagio gontemiriz resonat. *Et ad radice penafidel* villa cannas ab integro per suos terminos antiquos et cunctis prestationibus suis et ecclesia sancti martini episcopi sicut ipsa uilla concessit luzidu naustiz ad ille comite arias menendit et ad sua mulier illa comitissa nomina enderia per cartula firmitatis et sicut in cartas de vimaranes conligatum est. *Et in ripa tamice* villa lusidi. villa trauazus integra cum suo porto et suas piscarias et ecclesia uocabulo sancto mamete de ribazales cum suis dextris et cum adiuntionibus suis ab integro. villa benis dauis et ecclesia sancto felice. et in uilla abregam nostras ueritates. hanc villas et ecclesias cum omnibus prestationibus suis et sicut in scripturas sunt conligatas. In ripa tamice villa palatiolo ab integro cumctis aprestationibus suis sicut in testamento resonat. *Et in ferraria* villa palatios ab integro per suis terminis et locis antiquis et cum suas adiuntiones et ecclesia sancte eolalie uirginis et cum cunctis prestationibus suis. *Villa colina* integra per suos terminos antigos et cunctis prestationibus suis. Et de uilla sala medietate integra cum suis prestationibus. et de villa uillela m^{a} integra cum suis prestationibus et illas decimas que sunt ueritate de uilla palatiolo et colina et ecclesias sancto michael de castellos sancti christofori de lauredo et sanctorum cosmas et damianus de balesteirus. istas ecclesias habent illas suos domnos ad tenere et darent inde dadiua in uimaranes. ita scriptum desuper sicut in testamento et in scripturis resonat. *Et hic in ferraria* villa gondesindi cum suas adiuntiones et ecclesia uocabulo sancto petro et cumctis prestationibus suis. de hanc villa cum toto suo debito medietate integra post parte cenobii vimaranes sicut in testamento que fecit honega didaz et in scripturis est conligata. *Et hic etiam in ferreira* villa portella et adiuntiones gaudiosi tomistanes. sautello et in parada 1^{a} incommuniatione. *Et in villa moreira* alia incommuniatione ubi dicent castiniaria gondini. et in figeirola 1^{a} ecclesia uocabulo sancti iacobi apostoli integra cum suis dextris et 1^{a} senra ibi est integra. et in lamoso ad sancta maria 1° casal que fuit de dauid randiz integro. *Et in uillacoua* 1^{a} incommuniatione que fuit de tiu patre integra. et ibi in villacoua alia incommuniatione que fuit de tiu gondemaro. etiam hic in uillacoua alia incommuniatione que fuit de fuit *(sic)* de tiu olidi. *Et in monte corduba* de hereditate de tiu gondemiro medietate integra. et in portella de negrellos 1^{a} ecclesia uocabulo sancti cipriani integra cum suis dextris et hereditates quantas habuit arias auoliz ab integro sicut in suo testamento resonat que de illas fecit in cenobio vimaranes. *et deto montis cordube* m^{a} integra et mannini. istos cum criacione uaqueiros et equarizus et sicut in colmellos et inuentarios et in scripturis resonat. *Et inter dorio et àquilar* villa mellares ab integro cum adiuntionibus suis siue ex alia parte durio quomodo de hanc parte et cum ecclesia sancte marie semper uirginis et sancto uerissimo per suis et locis antiquis et cunctis prestationibus suis et quomodo diuidet ipsa villa per monte acuto et perget ad monte de petra taliada inter cabronello et mellares et uay per riuulo malo et plega in durio et conclude piscarias sub domus sancte eolalie et perget ad monte de meda inter fermedo et mellares et inde ad uilar que dicent lauercos medietate integra qui nostra ueritas est et exinde perget ad piscaria de abbate etiam et de ipsa piscaria nostra medietate integra et exinde conclude innia integra et perget de alia parte durio inter mansion frigido et medolas et inde ad illa portella inter villacoua et mellares et torna pro ad carrazito et figet se in monte agudo unde primiter incoauimus. et que sunt fora de terminos alios uillares que ad ipsa villa abent ad seruire. Id est de uillar longo m^{a} integra. et de uilar brandilani cum suas piscarias et suas ecclesias et cunctis prestationibus suis m^{a} integra. hanc quod desuper resonat ab integro sicut in testamento de rex domno ranimiro et in scripturas conligatum est post parte cenobii vimaranes ab integro permanere. *Villa sandi* ambas illas pausatas que fuerunt de illas sorores et ecclesia sancti martini episcopi. et in villa palatiolo 1^{a} pausata integra et de illa ecclesia uocabulo sancta sauina medietate integra. Et in uilla de anegia m^{es} pausatas integras cum prestationibus suis quomodo illas concessit ille preposito domno toderedo et illas sorores domna ebrilli et domna ermosinda et domna trudilo et ipsas pausadas cum suas piscarias in durio ita sicut desuper scriptum est et in scripturas resonat. *Item et in ripa durio* ad radice de pena alua villa citofacta ab integro per suos terminos et cum omnibus prestationibus suis. villa palatios que fuit de ille comite scemeno didaz ab integro per suos terminos et prestationibus suis. villa sancta leocadia sic villa quomodo et ecclesia integra et cum omnibus prestationibus suis. villa nugaria integra per suos ter-

Digitized by Google

minos et cumctis prestationibus suis. villa iacintus integra. villa emilanes integra et ecclesia sancti iacobi apostoli integra. villa castro. villa ebreheimes integra. villa auones integra. et sunt ambas ipsas villas subtus monte genestazo per suos terminos et cunctis prestationibus suis. et in villa alarizi illa uarzena de nouales que ibi iacet integra. villa medugalos integra. Ermello cum suas villas siue de hanc parte durio quomodo et ex alia cum toto suo debito et cunctis prestationibus suis. villa de cabruno integra per suos terminos et sua ratione de villa secarios. et in ripa tamice villa de uilar integra et est subtus montis petrosello. villa lauridello integra. villa onegildi integra. villa pausata integra. *h*as villas cum cumctis prestationibus suis et sicut in scripturas conligatas sunt. Incommuniationes in marezos. *Et ex alia parte durio* villa uocitata romarizi que est in ripa alarda vallis discurrente arauca ab integro per suis terminis antiquis et cunctis prestationibus suis. et de uilla gudini mm^{a} integra. et de uilla traciani mm^{a} integra. et de uilla trezi mm^{a} integra. et de villa oliuaria mm^{a} integra. *h*as villas cum suas adiuntiones et cum suas piscarias et cumctis prestationibus suis per suos terminos antiquos et sicut in scripturas resonant. Item *ecclesia sancti iacobi* et hereditates laicales de magister manilla ab integro siue de auios quomodo et de parentes suos et sicut illas concessit per cartula testamenti ad cenobio vimaranes cum omnibus prestationibus suis. *Monasterio sancti torquati* per se etiam et cum suas uillas id est villa rex villa uillar villa citofacta cum ecclesia sancto felici. et in villa gumilanes quanto ibi sua ueritas est. villa roboreta. villa trasarici cum ecclesia sanctorum cosmas et damianus. villa sagadi. et in villa lobaria suas ganationes. et inter quintilanes et randulfi ecclesia uocabulo sancta marta cum suis dextris et quod ibi sua ueritas est. villa astrulfi et ecclesia ibi sancta leocricie. *h*as villas quomodo in testamento de rex domno ranimiro et in commissorio conligatas sunt. *In ripa riuulo torio* villa cellafano cum ecclesia sancto iuliano integra et adiuntione in uillarelio et uillares tauolazola guandilanes et cornudella. *Et in ripa aue* villanoua cum suas adiuntiones integra. *Et inter catauo et penafiel* villa canizada integra et ibi una ecclesia. *Et inter pratualuari et aue* ecclesias sancto micaele de ca et sancto martino de lauredo et sancto petro de uentosella. *Et in ripa neiue* ecclesia uocabulo sancta marina integra cum omnia sua ueritate. *Et ex alia parte limie* villa pladan .... integra cum suas ecclesias et cum quanto sua ueritas est per suos terminos antiquos et cunctis prestationibus suis. hanc desuper scriptum monasterii sancti torquati cum toto suo debito post parte cenobio vimaranes permanente. *Et in extremis ex alia parte durio* castellos. id sunt Trancoso cum suas villas. longobria. terrenio. moraria. naumam. uacinada. pennadedomno. amendula. seniorzelli. alcobria et caria. istas penas cum toto suo deuido. *Et illuc in extremis* uillas nominatas id sunt Treuules integra. villanoua integra. villar sico integro. sabadelli integro. veiga integra. ecclesiola integra. spinosa integra et nace integra. *h*as uillas per suos terminos anticos et cumctis prestationibus suis. *Et inter durio et barrosa* villa baldigi per suos terminos antiquos ab integro. et latent fora ipsas comparationes ad ipsa uilla deseruientes. *Et ad portum durio* inter riuulo et sancto martinu villa sancta maria cum suas adiuntiones et cum suas piscarias per suos terminos antiquos et cum cumctis prestationibus suis ab integro siue ex alia parte durio quomodo et hanc parte durio. villa oliuaria integra cum suas adiunciones et suas piscarias et cum villa que fuit de abzakeri et ipsa cum suas adiuntiones etiam et per suos terminos antiquos et cunctis prestationibus suis. villa barqueiros cum suas adiuntiones et suas piscarias per suos terminos et cunctis prestationibus suis ab integro. De uila . villa uarzena cum suo porto et cum piscarias ab integro. *Et in ualle de arauca* villa sauto de mellares que iacet inter uilla arouca et villa laurosa. et in villa eirizi et villa ademondi ipsa uilla de sauto per suis terminis antiquis et cumctis prestationibus suis ab integro. *Et inter durio et colimbrie* prope flumen vauga villa alcaroubim integra et cum sua prestancia et con suas salinas sicut in testamento resonat. villa sancto martino que iacet flumen dorio et inter villa oliuaria et campaniana. villa creiana cum sua prestancia et cum suas piscarias et per suos terminos et cum omnibus prestationibus suis et homines ibi habitantes ab integro.

Digitized by Google

CCCCXXI

Sententia judicialis, a rege Ferdinando lata, circa quosdam monachos servandos in monasterio de Soalhães. *Descripsimus ex apographo in* Libro II Donationum Alphonsi III, *in Publico Archivo existente. Lectiones varias invenimus in exemplari a* Riberio (Dissert. Chronol., T. IV, P. II, p. 148) *edito. Textum* Riberio *praebuit liber* Censual, *sic dictus, Sedis Portucalensis quem, canonicis renuentibus, nobis videre non licuit.*

1059

Dubium quidem non est se[1] multis mane ac triunfatoribus[2] orta[2] fuit inter Alffonsus[3] et Johannes[4] que sunt presbiteros de illo acistano de Sancto Martino de Suylanes contra Garsia[5] muniz[5] proinde adiuncti[6] sumus in Castella per manus diago[7] trotesindiz[7] et Mendo[8] diaz et Gosendo araldiz qui[9] erant uicarius[10] de rex domno Fernandus[11] et presentauit illos ante rege et erant Episcopus nomen domno Aloytus et domno miro et domno Mauselo[12] et domnus[13] diacus[13] uestruarius et domno sernandus[14] que erat[15] Episcopus de Portugale et Comes[16] Sancius valasquis[17] et domno Poncius Nunu ualasquis[18] et Nunu mendiz[19] et framengo[20] diaz et illos infançones[21] que erant in portugale Gomez[22] eychiguiz[22] Men[22] gunsaluiz[22] et Gudio[23] ueegas[23] et aliorum multorum filium *ho*minum *(?)*[24] bene nadorum que erant in palencia[25] de conde et exquisierunt inter eos iusticia[26] et deuendicauerunt[27] monacus[27] que[27] erant in illo acistano de Garsia[28] muniz[28] per suis escriptus[29] et per suos auolus et per suos sapientes[30] et per sua[31] ueritas. Mandauit ille rex fernandus que confirmarent[32] illos monacus[33] in acistano de[34] sancto martino de suylanes per manus Diagus[35] trutusindiz[35] et Mendo[36] diaz et Gosendo araldiz ...uendo[37]. Ego[37] Garsia muniz[38] facio uobis Alfonsus et Johannes[39] presbiteros et fratres[40] qui[40] sunt in illo acistano plazum de ipsa hereditate que uendicates de me ante ille rex Fernandus que habeatis uos illa firmiter et omnis propinquis uestris ingenu que bonus[41] fuerit et in uida sancta perseuerauerit in temporibus seculorum aut propinquos nostros illos uestros et ille annizio[42] inrumpere quesierit aut per nos aut per mandatos nostros aut qualibet generi[43] homo unde uos impedimento habeatis parie uobis duo libra bina auri talenta et ille[44] acistano duplato et in[45] iudicato a[46] domino terre. Ego Garsia muniz[47] in hanc annicio[48] manus meas roboro. Era M^{a}LXXXX^{a}VII^{a} pridie kalendas Januarii.

Pro[49] test.[49] Marecu[50] presbiter. Johanne presbiter[51]. Gonsendo[51] presbiter[51]. pater[51] presbiter[51]. donio[52] presbiter[52]. —Aloytus episcopus confirma —Mauselus[53] Episcopus confirma —Mirus Episcopus confirma —Vestruarius Episcopus confirma —Sesenandus[54] episcopus confirma.

Sancius conde[55] confirma[55] —Domino[55] Poncius confirma[56] —Diagus trutusindiz[57] confirma[57] —Gosendu[57] araldiz confirma[58] —Gomez[58] eychiguiz[58] confirma[58] —Flanninus confirma[59] —Menendo[60] diaz[60] confirma[60] —Godino[60] ueegas[60] confirma[60] —Menendo[61] gonsalui[61] confirma[61].

Rex Fernandus[62].

Ordonio[63] notuit[63].

1 sed
2 triumphatoribus ortu
3 Alffonsum
4 Johanne
5 Garcia Moniz
6 adjunti
7 Didaci Troitesendiz
8 Menendo
9 que
10 Vigarius
11 Fernando
12 Maunelo
13 Domno Didacus
14 Sesnandus
15 *deest*
16 Condes
17 Valasquiz
18 Valasquiz
19 Menendi
20 Flamu
21 Infanzones
22 Gomize Eicazi, Menendus Gonzalviz
23 Godino Venegas
24 omnium
25 Palenciam
26 justitiam
27 divindicaverunt monachos qui
28 Garsea Moniz
29 scriptos
30 sabientes
31 suas
32 confirmassent
33 Monachos
34 *deest*
35 de Diagus Truytesendiz,
36 Menendo
37 Auxendo ego
38 Moniz
39 Johanne
40 a Fratres que
** *haec desunt*
41 bonos
42 annicio
43 uenerit
44 illo
45 *deest*
46 ad
47 Moniz
48 annizio
49 *deest*
50 Marecus testes
51 Presbiter testes, Gonsindo Presbiter testes, Petros Presbiter testes,
52 *deest*
53 Maurelus
54 Senandus
55 Comide testes, Domno
56 testes,
57 Truytesendiz testes, Gunsindo
58 testes, Gomece Eclezi testes
59 testes,
60 *desunt*
61 Menendus Gonsalvit testes,
62 Fernandus concessit,
63 Ordonnius notavit.

Digitized by Google

CCCCXXII

Pactum venditionis partis praedii cujusdam in villa* de Gemunde. *Charta autographa ad Monasterium Morariense pertinens in Publico Archivo servatur.

1060 *(?)*

In dei nomine ego gunsalbo presbiter plagui mici bone pazis uolumtas ut per escribtis uimderemus ad uobis troitesindo et uxor tua gontrode sicut et uendimus et de eredidade nostras probria que auemus de aduio nostro gumsalbo nanizi et pater meo odario aue iacemtia in uila gemundi subtus mons faro discurente riuilo eixatones probe lidore maris. damus aque concedimus ila de ila octaua mediedade integra per suis terminus uicus et locis antigus per ubi illa podueridis inuenire cum quanto in se obtine et aprestidun ominis est et acebimus de uos alia que mici bene complagui et uno potemgo in pretio. aueadis uos ila firmiter omnis posteridas uestras iuri quiedo temporibus seculorum uindendi donandi quique exinde aiere fatiendi. et si aliquis omus uos proinde calumniare uel inmodigum subtentare comodo aueadis de nos licentia adprendere ipiso que in carta resona dublado uel quanto a uos fueri meliorada et uos perene auidura. facta carta uenditionis nodun die eri kalendas abrilis era millesima LXXXX VIII.ª *(?)* gunsalbo odarizi in acn carta uenditionis manu mea ro+.

qui pres*es* fuerunt pelagio test. godesteo test. odario test. sendino test. pelagio presbiter notuit.

CCCCXXIII

Textum sumpsimus ex libro regestorum Araucensi,* Tombo escripto por ordem de D. Maior Martins, *sic dicto. Lectiones varias addidimus ex aliis duobus exemplaribus in eodem codice insertis.

1060

Testamentum quod fecit Tuta gudesteiz de Monasterio de Arauca consubrino suo froila gudesteiz

Dubium quidem non est set notissimo[1] manet in ueritate eo quo[2] et[3] ego famula dei tuda[4] gudesteiz[4] deouota in temporibus fredenandus rex et regina santia et in presentia garsea meneonis et sub dei gratia sisnandus episcopus. ego famula dei tuda[5] deduxi diebus[6] meis in ordo confessarum[7] et aduenit mihi senectutis ignorantie delicto et pro[8] consensu de ipsos domnos et de alios plures et de gens[9] nostra[9] placuit ad[10] mihi[10] tuda[10] et[10] fatio ad[11] tibi subrino meo froila gudesteiz[12] textum[13] et scriptura[14] firmitatis et series benefactis de monasterio meo que[15] habeo in ualle arauca subtus[16] mons[16] fuste[16] et[16] serra[16] sicca[16] discurrente[16] ribulo[16] alarda[16] in[17] uilla[17] que[18] dicent[18] sancto petro assistorio[19] cuius baselica fundata est et quorum reliquiarum[20] cum ornamentis et altionibus[21] suis per suis terminis et locis antiquis sicut illa[22] ganarunt priores nostros domno ansuri et domna eileuua

N.º 1

" **Testamentum quod fecit Tuta godesteiz consubrino suo froila godesteiz de Monasterio de Arauca.**

2 quod
3 *deest*
4 tuta gudesteiz prolix
5 tuta
6 temporibus
8 per
10 mihi tuta
11 *deest*
12 godesteiz
14 scripture
15 quem
16 *haec desunt*
18 ubi uocitant
19 assisterio
20 reliquiarum ibi sunt recondite
21 agitionibus
22 illo

N.º 2

" **Testamentum quod fecit Tuta garcia de monasterio et de facultatibus F. god.**

1 notissimo eius
2 quod
4 tuta garcia *(?)* prolix
5 T.
7 confessionis
8 per
9 nostra
10 mihi T.
11 *deest*
12 gud.
13 testamentum
15 quem
16 *haec desunt*
17 *deest*
18 ubi uocitant
19 assisterio
20 reliquie recondite sunt
22 illo

Digitized by Google

et edificarunt illa ecclesia pro remedio animas suas pro ad monacos et fratribus[23] et[23] sorores[23] habitantibus sicut tenuerunt[24] et[24] sicut[24] illo[24] dedit[24] ansalon et eileiua[25] ad domna guntina pro[26] testamento[26] firmitatis. et tenuit illo in suo iure plures temporibus cum suis[27] abatibus[27] et[27] relinquit eum[28] ipsa domna guntina pro[29] scriptura[29] firmitatis[29] ad mihi tuda[30] et illos scriptos per que[31] illo monasterio[32] ganarunt. et ego tuda[33] sic fatio testamento pro[34] scriptura[34] firmitatis[34] ad tibi subrino meo froila de illo monasterio que[35] sursum[35] resonat[35] et de totas[36] alias meas hereditates leigales[37] comodo[37] de[37] nostro[37] ganato[37] et de omnia mea rem. Do ad tibi froila[38] isto[38] que[38] in testamento resonat pro que contines me in mea senectute de uicto[39] et de uestito[40] et de modulatura[41] et pro tuo[42] seruitio bono que ad[43] mihi facis et que ad[44] mihi placet Et post obitu uero[45] meo habeas cura de anima mea in missas et in uotiuos[46] et in[47] oratione et in recitatione et bucella in pauperibus tribuendo pro remedio anime mee ut et dominus memorie sit[48] mihi[48] semper. De isto die habeas tu[49] froila[49] isto que in testamento resonat firmiter et omnis posteritas tua[50] a[50] cuiu[50] tu illo relinqueris. Hic[51] adicimus[51] in illo[52] testamento facias[53] confessione[53] in[53] ipso[53] monasterio[53] et illas leigales[54] habe[54] in[54] tua[54] uita[54] et post tuo[55] obitu[55] tornent ad ipso monasterio ad monacos fratres[56] qui ibi habitantes fuerint[57] pro remedio animas nostras. alius[58] homo[58] de[58] posteritate[58] mea[58] aut[58] de[58] gens[58] mea[58] non habeat licentia inde[59] prendere[59] nec usurpare nec subiurgare[60] nisi sanas et intemeritas[61] ad tibi deseruiant sic faciant ad posteritas tuas[62]. Et si aliquis homo[63] de sanguinitate mea probria[64] uenerit[64] aut de extraneis[65] rabax[66] contumax[66] qui isto testamento inrumpere quesierit anatema[67] sit et separatus a caro et sanguis[68] domini[68] et cum iuda traditore lugea[69] perpetim dampna[70] permaneat et insuper pariat ad[71] tibi froila uel ad posteritas[72] tua[72] qui[73] isto testamento obseruauerit[74] duo auri talento[75] et quanto in isto testamento resonat quadrublato[76] et[77] iudicato[77] et isto[78] testamento[78] plenissima[78] habeat firmitate[79]. Facta series testamenti et scriptura benefactis notum[80] die xv kalendas magii. Era M.ª LXXXX.ª VIII.ª tuda[81] in hanc series[82] testamenti[82] uel[92] benefactis ad[83] tibi[83] froila[83] manu mea roboro+[84]. gondesindo[85] test. piniolo test. uilino test. adefonso test.[86] garsea meneonis[87]. Sindila[87] presbitero confirmo. iohanne presbitero conf. mido

N.° 1

23 fratres ibi
24 illo tenuit ermegildus abba plures annos cum fratribus suis per testamentum quod ei fecerunt domno ansuri et domna eileuua et sicut dederunt
25 mater eius eileuua et ermegildus abba
26 per testamentum
27 suos abbates. Et sic
28 *deest*
29 illo monasterio
30 tuta per scripture firmitatis
31 ubi
33 tuta
34 *deest*
35 quomodo
36 *deest*
37 laigales et de meo ganato
38 quod
39 uito
40 uestimento
42 *deest*
43 *deest*
44 *deest*
45 *deest*
48 mihi sit
49 *deest*
50 tuas cui
51 Et adicimus
52 isto
53 ut facias in ipso monasterio confessionem monacorum
54 uillas laigales habeas in uita tua
55 obitu tuo
56 et ad fratres
57 fuerint et in uita sancta perseuerauerint
58 Alios de posteritas nostra aut de extraneis
59 inde aprehendere
61 intemeratas
62 tua.
64 propria uenerit
66 rapax contumax de qualibet formam generis
67 anathema
68 sanguinis domini nostri ihesu christi et consortium sanctorum eius
69 lutea
71 *deest*
72 *deest*
74 obseruauerit et uocem monasterii huic pulsauerit
75 talenta
76 quaduplato
78 istum testamentum usque in perpetuum plenissimam
79 firmitatem.
80 erit
81 Tuta
82 testamentum et series
83 *deest*
84 ro+ui. Qui preses fuerunt
86 test. Sisnandus episcopus confirmo.
87 meneonis conf. Sindilani

N.° 2

23 fratres et sorores ibi
24 illo tenuerunt et sicut illo dederunt
25 mater eius eileuua et ermeger abba
26 per testamento
27 suis abbates. et sic
28 *deest*
29 illo monasterio per scripturam firmitatis
30 T.
31 ubi
32 *deest*
33 T.
34 *deest*
35 quomodo
36 *deest*
37 laigales et de meo ganado
38 isto quod
41 moduratura
44 *deest*
45 *deest*
46 uotibus
47 *deest*
48 sit
49 *deest*
50 tuas cui
51 et ulcimus
53 ut facias confessione
54 uillas laigales habeas in tua uita
55 obitu tuo
56 et ad fratres
57 fuerint et in uita sancta perseuerauerint
58 Alios de posteritas nostras
59 de prendere
60 subiugare
61 intemeratas
62 tua.
63 *deest*
64 propria uenit
65 extranea
67 anathema
68 sanguinis domini
69 in eterna
70 dampnatione
71 *deest*
72 *deest*
73 quem
75 talenta
76 quadriduplato.
77 *deest*
78 isto testamento plenissimam
79 firmitudinem usque im perpetuum.
80 erit
81 T.
82 testamentum et series
83 *deest*
84 ro+.
85 gunquiesindo
87 moneonis. sindila

Digitized by Google

presbitero conf. uistromiro[88] presbitero conf. Menendo notauit. domno[89] principici[89] uidi[89]. trastemiro[89] uidi[89]. domno[89] fortes uidi[90]. domno ero uidi[91]. domno riquili[92] uidi[92]. ordonio[92]. cesareo[92]. fridixilo[93]. ermegildo. quedino. ofrus[94].

N.° 1

88 uiseremiro
89 donnon principiz uidit. trastemiro uidit. donno
90 uidit.
91 uidit.
92 riquila uidit. Godino. Cesario.
94 christoforus.

N.° 2

88 uistremiro
89 domnum principiz uidit. osastemiro uidit. domno
90 uidit.
91 uidit.
92 riquila uidit. godino. aesari.
93 frodisillo.
94 christoforus.

CCCCXXIV

Cùm quidam **Pepi** *et uxor pro* **Fromosindo Fernandiz** *multam judicialem exsolvissent ac eum a vinculis liberassent, ipse* **Fromosindus**, *uxor, filiaque benefactoribus suis bona quaedam, in villa* de Rial *et alibi sita, tradunt. Charta autographa, ad Monasterium* de Pendorada *pertinens, ex qua sumpsimus, in Publico custoditur Archivo.*

1060

In dei nomine ego fromosindo fernandiz et uxori mea maria et filia mea eileuua plagui nobis per bona pacis et uoluntas ut uenderemus tibi pepi et uxori tue tedegundia hereditate nostra propria que habemus in uilla rial territorio portugalense urbis anegia subtus mons serra sicca discurrente riuulo sardoria et durio. et uocitant ipsas hereditates prenominatas sancto saluator. mea racione ab integro que fuit de mea matre tedegundia de m[a] duas partes sua racione de nugaria et de sancto petro et de toderiz et de cercetelo et de aziueto et de agrella. damus a uobis ipsas hereditates nostra racione ab integro cum omni sua prestancia per suis terminis et locis antiquis exitum accessum uel regressum terras rubtas uel inruptas cum quantum aprestitum in eas est per ubi illas uobis delimitauimus et coram testes adsignauimus pro que accepimus de uos precio xxx[t]v modios in quo nobis bene conplagui in saias et in lenzos in capras et ouelias et in porcos in centeno et milio uos destis et nos accepimus et de precio apud uos nicil remansit in deuito. et ipsos modios et ipso precio que misimus pro me que iacia in tronco et in katena de truitesindo didaz que me tragia per gatganta pro suo maiorino que illi malliaui et cedei foras de mea eira. proinde damus ad uobis ipsas hereditates habeatis uos et omnis posteritas uestra iuri quieto temporibus seculorum. Siquis tamen quo fieri non credimus aliquis homo uenerit contra hanc kartula uendicionis ad inrumpendum que nos ad iudicio deuindicare non potuerimus aut uos in uoce nostra quomodo pariemus a uobis ipsas hereditates dublatas uel quantum a uobis fuerint melio*rata* et uos perpetim habitura. Facta karta uendicionis notum die erit viii° kalendas setembris. Era M[a] LXXXX[a]VIII.[a] Fromosindo et uxori mea maria et filia mea eileuua in hanc kartula uendicionis manus nostras r+++oboramus.

Qui preses fuerunt gundisaluo test. —uiarigu test. —gundisaluo desteriquiz test.
Trasulfu aufiz notuit et Micahelis emendauit.
Hec fuit in iudicio de sarazino ueniegas.

CCCCXXV

Graviter morbo vexatus **Gundisalvus Pelagiz** *bonorum suorum* **Monasterium Sancti Thirsi** *haeredem fecerat, sub conditione tamen ut ei dum viveret monachi necessaria praeberent.* **Monachorum** *vero ob malam fidem ac ingratitudinem indignatione motus, prima donatione rescissa, ipsa bona patri suo donat seu potius vendit.* **Descripsimus** *ex charta autographa, ad* **Petrosense Monasterium** *pertinente, et nuper e scrinio* **Conimbricensis Universitatis** *in* **Publicum Archivum** *delata.* **Verba** *quaedam, scissuris membranae abolita, ex apographo saeculi* **XVIII** *in* **Academiae** *nostrae bibliotheca existente, supplevimus.*

1060

Christus. Ut in cuntis *die*bus omnibus permanentis notum sit eo quod aduenit infirmitas in corpus condisalbus prolix pelagio et tuta prolix alio condesalbo et ipsa infirmitas per spiritu inmunde uexatur et uidit se in

Digitized by Google

opresione grauissime uoluit testare omnia sua rem uel ereditas ad deo pro remedio anime sue et ad absisterio quos uocitant sancto tirso ad fratres uel sorores ad continendo corpus suus ad tolerando in uita sua sic et testauit per scriptum ut sit eum reliquissent ipsis dominis de ipsis munesterio tam in uita aut ad mors ut ipsum testum non ualuiset. et in post modicum tempus perseuerauit infirmitas super ipsum condisalbo pelagiz et orritum fuit ad ipsis dominis de ipso monesterio et dimiserunt eum pro ad mors. dum autem uidit se ipso condisalbo quod non auebat qui corpus suum curare misit uerbos per omines sapetores et doctores legis dicentes iudices et magistratus ut non ualead testum dum testator uixerit. Obinde ego cumdesalbo pelagiz in domino deo eterna salute amen. Ideo plaguit mici per propria mea uolumtate ut facerem uobis patrem meum pelagio condesalbiz sicut et facio testum scripture firmitatis et benefactis uel donationis de omnias meas ereditas quantasque abeo uel abuero usque obitum meum cum omnen mea rem uel criazone quantum in nomine meo creuerit et in denante fuerit. ideo ego gumdesalbo do uobis patrem meum adque concedo omnia mea falgultate sicut super diximus et ut dicit scripture —omnis homo qui semen non abuerit de omnia sua faciat quod uoluerit— pro id de odie die in omni tempore abeat eo illo in omni uita mea quamtumque uixerit et post ouitum uero meo abeati uos et omnis posteritas uestra sicut superius diximus iuri quieto in perpetim uiuituri. et accepimus de uos ad confirmationem carta benefactis hoc ad moderatura uestra et ad tolorantia nostra et curatione uestra usque obitum meo et in obitum cura corpus meum et pos obitum meum cura de anima mea in cerea et in oblationem et insuper accepimus de uo*bis* I° kauallo bono in cc solidos et de pretio apud uos nicil remansit in deuito et in mea uita obiurgemus illum sicut uoluerimus in quantum memoria nostra oblata non fuerit et post *ouitum uero meum remaneat firmiter* ad parte uestra in *omni* tempus. siquis tamen aliquis omo uenerit extraneis uel propinquis contra hunc factum *inrumpere uel temptare uoluerit a* nobis ad concilio obturgar aut aduendicar noluerimus post pars uestra aut uos in uoce nostra pariet uobis *ipsum quod superius resonat* in dublo uel triplo et ad potestas in cuius illa terra stantia fuerit alio tamtum et hunc factum nostrum *plena habea firmitatem. Factum* testum scripture in die quod erit VIII° agusto. Era LXXXXVIII[a] superacta M.[a] condesalbo *in.....ure manu.....* conf.+ ..... *uniuz* .... pelaio ui...liz conf. —condesalbo fromariquiz conf. —cotierrè tructesindiz conf. —cotino guimiriz conf. —tructesindo guimiriz conf.

petro presbiter test. —condisalbo condesindiz test. —ansur braoliz test. —uermudu condisalbiz test. —tructesindo cotiniz test.

Egas quasi indignum qus *(sic)* notuit.

CCCCXXVI

Ex codice, Livro de D. Mummadona, *sic dicto, descripsimus.*

1060

Cartula uel plazo de monasterio de villanoua

Loba pelagiz et menendo pelagiz et Sueiro pelagit et ermesinda pelagiz simul et filius de nuno pelagiz id sunt menendo nunit et lopa nuniz pactum et placitum facimus ad uobis petrus abba et Arriani prepositi fratres et sorores habitantes in cenobio vimaranes sub die quod erit II° nonas septembris Era M[a] LXXXX[a]VIII[a] pro parte de monasterio de villanoua cum adiuntionibus suis pro illa III[a] de ipso monasterio quod deuindicauimus de tia nostra in concilio vimaranes ut teneamus illa in nostra uita et filiis et neptis similiter faciant et non habeamus licencia de ipsa III[a] de ipso monasterio uel de adiuntionibus suis uendendi nec donandi nec commutandi nec testandi nec in alia parte extraniandi nisi ad casa de vimaranes. et si quamuis quesierimus uindere aut donare iermanus ad sobrinus uel progenie nostre unus ab alios placuit quia sic faciamus illa semen de istos que in placitum resonant. et si quamuis pro alguna occasio per que uendamus in parte extranea non sit licitum nisi ad dominos qui fuerint habitantes in casa de vimaranes dent nobis aut ad nostro semen suo pretio quantum digna fuerit et tornet se ipso monasterio post parte de vimaranes et si ipsos dominos noluerint ipso pretio reddere sedeat persoluta. et notum facimus per ipsa villa de palonbario unde damus illa nostras rationes ad osorio telliz. et si minime fecerimus et hunc placitum exesserimus pariemus de ipso monasterio quantum usurpare uoluerimus tantum duplemus uel tripemus et insuper auri talenta duo et ad iudicis terre suo iudicato. nos superius nominati in hoc placitum manus nostras roborauimus. Petrus abba manu mea confirmo. Arriani prepositi conf.

Osorio telliz conf. —Christoforus uiliamiriz conf. —Diaco ennegoz quos uidi.

Arias sagatiz quos uidi —Iheremias airas quos uidi —Froila airas quos uidi.

Pelagio tructiz presbitero test. —Vigoy presbitero test. —Emila presbitero test. —Iuliano diacono notuit.

Digitized by Google

CCCCXXVII

Pactum venditionis partis fundi cujusdam in villa de **Villar de Porcos**. *Charta autographa, ad Morariense Monasterium pertinens, in Publico exstat Archivo.*

1060

In dei nomine ego uelasco plagiuri nobis·bone pacis uoluntas numlos qodque gentes imperio nec suadentis artigulo nec pertimessentes medum neque pars qod eri fraudes ingenio sed propria mici acesi uoluntas uit per escriptis uinderemus ad uobis troitesindo guterizi et uxuor uestra controde sicus et uindo eredidade mea probria que aueo de suseptionen auio meo gondesindo sisualdizi et mater mea dulzuna ici in uilar de porcos loco peredicto que uocidan karualido dou uobis de eredideade de gondesindo v^{a} media per uit ila podueridis inuenire per suis terminus uicus et locis antigus per uit ila podueridis inuenire. et aue iacentia ipisa uila in termino de uilar de porcos alfe montis faro discurente ribilo udi teridorio portugalensis probe lidore maris. acebimus de uos pretio v modios in que nobis bene complagui. aueadis uos ila firmiter et omnis posteridas uestras iuri quiedo tenporibus seculorum. et si aliquis tamen omo ueneri uel uenerimus contra acn kartula uenditionis ad inrumpendum et nos ila deuindigare uel autorgare noluerimus au uos in uoce nostra comodo aueadis licentia de nos aprendere ipiso que in carta resona dublada et uel tripada et uos perpetim auidura pereniter permansura. facta kartula uenditionis nodum die eri xi^{m} kalendas nouembris. Era lxxxxviii^{a} super millesima. uelasco in acn karta uenditionis manun mea ro+.

qui preses fuerunt atan godinizi. rodorico test. gartia test. ianardo test. framila test. plagio presbiter notuit.

CCCCXXVIII

Fromosindus presbyter presbytero Sindilae dominium quarumdam ecclesiarum in villa de **Rial** *donat, nepotibus suis quibusdam bonis tamen servatis. Charta haec, saltemve vitiata, quae ut autographa profertur, olim in scrinio Monasterii* de **Pendorada**, *nunc in Publico Archivo existens, an genuina sit vel ficta, nobis non liquet.*

1061

Duuium quiden non est se multis mane in nodisimun eius in ueridate eo quo in temporibus fredenamdus rex et in presentia garseas prolis moneonis In dei nomine ego fromosindo ideo plaguit nobis per bone pacis uolumtas asto animo integor atque consilio ut per scritis faceremus at uobis sindila presbitero textum benefactis de baseligas et de omnia sua rem. et fuit ipso fromosindo presbitero fui genidi et uerbadi et ex penerauilibus paremtibus suis et ganaui et conparauit eredidates per pretio et escrituras in uila rial teridorium annegia subtus mons sera sikca discuremtem ribulo sardoria flumen durio. damus at uobis ipsas eglesias nominadas sancto salbador et sancto petro et sancta christina cristina *(sic)* cum atgitionibus et prestationibus suis at integro atueas tu et omnis postteridas uestras et quem tu relinquere uolueris et atccepimus de uobis seruitio bono in mia uida uestire et calcar et pane et carne et uino et at meo debito que me uestias bene et atueas cura de mia anima in uodiuo in cera in oblata in quanta adbueris. et siquis tamen quo fieri non creditis aliquis omo uenori uel uenerimus contra anc factum nostro textum benefactis scritura inrumpere que nos in iudicio deuendigare non poduerimus au uos in uoce nostra parie post uestra parte d solidios et ipsas eglesias dublatas con prestationes suas et quamtum at... in scritura pedideri dublatum et iudigato. nodum die quo erit iii^{o} nonas ianuarit. Era m^{a} lxxxxviii.^{a} fromosindo presbitero in anc textum benefactis manu mea ro+.

qui preses fuerunt froilla godesteizi test. uelasco pinionizi test. uimara presbitero test. ueila test. gontado test.

Alluitu nodui.

Exxetis in aciueto et in naquera et in aspar et in teuilam eo que dedi inde at meos subrinnos.

Digitized by Google

CCCCXXIX

Ferdinandus legionensium rex villam da Cornelhan, *ad Sedem Compostellanam pertinentem, immunitate decorat. Sumpsimus ex eodem apographo authentico saeculi XIV, in Publico Archivo servato, in quo monumenta, sub numeris* XVIII *et* XIX *edita, inveniuntur.*

1061

Sub christi nomine. Fredenandus Rex et Sancia Regina uobis patri episcopo domno Cresconio uel omnibus ecclesie Sancti Jacobi apostoli facimus hanc scripturam firmitatis de hominibus que uenerunt populare ad uestram villam quam uocitant Cornelianam ripa limie quos auus noster Rex domnus Hordonius testauit sancto Jacobo ut stet ipsa villa per terminos de uulturino usque in foce de turuela et de Riuulo limie in monte annor ingenua post partem uestram cum cunctis populatoribus tam illis qui ibi sunt quam qui post nos ibi intrauerint stent semper post uestram partem et post partem ipsius apostoli cunctis diebus secundum uestra fuerit uoluntas. Neminem ordinamus qui ibi uobis aliquam disturbationem faciat in aliquo. Notum die VI° idus Januarii. Era Mª LXXXX^a^IX. Fredenandus Rex conf. Sancia Regina conf. Muninus Episcopus conf. Sisnandus episcopus conf. Erigius conf. Hordonius conf. Guncaluus conf. Adeffonsus conf. Hordonius conf. Pelagius conf. Cresconius conf. Ecca gundesindiz test. Cresconius test. Aluano test. Belleto test. Ermoricus test.

CCCCXXX

Vistregia et filia ejus agrum, quem in Villar de Porcos *prope flumen* Cavado *possidebant, Tructesindo et uxori ejusdem donant. Ex charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinente, in Publico Archivo servata, sumpsimus.*

1061

Christus. In dei nomine ego uistreia et filia mea animia in domino deo eterna saluten amen. Ideo placui mici asto animo integroque nostro consilio ut faceremus ad uobis tructesindo et uxor uestra gontrode kartula donationis de larea de terra que dedit geluira ad tructesindo cidiz et ad uxor sua uistregia. et est ista larea in loco predicto in uilar de porcos iusu in rial iusta ila caria et leua se ila larea de ile riu de cadauon et fere de longo in ilas trauesas de donaneriquiz XXXX XXXX pasales et in anplo VIIII et III cubitos. damus uel donamus ad uobis ipsa larea de ipsa terra et ualea donatio sicut et entio. ida ut de odie et tenpore sia de iuri nostro abrasa et in uestro iure sidea tradita et confirmada. aueadis uos et omnis postteritas uestra iuri quieto tenporibus seculorum. siquis tamen quo fiderit non creditis et aliquis omo uenerimus *(sic)* uel uenerimus contra unc cratula *(sic)* donationis inrumpere uoluerit que nos noluerimus obtorgare uel deuendigare post uestra parte aut uos in uoce nostra quomo pariemus uobis ila larea de ila terra post parte uestra dublata uel quantu ad uos fueri meliorada. et est isto teridorio portugalense subtus mons faru. Facta kartula die erit V kalendas iunias. Era LXXXXVIII super millesima. uistregia et animia in anc cartula dodonationis *(sic)* manus nostras ro+++. ic test. tructesindo test. alio tructesindo test. uilifonso test. donan test. floila test. odario notuit.

CCCCXXXI

Ex codice, qui titulum Livro de D. Mummadona *prae se fert, sumpsimus.*

1061

Carta de sancta maria de oliuaria et hereditate que iacet in ripa sello

Sub imperio opificis rerum qui trinus in unitate extat colendus adorandus glorificandus necnon et in honore sancti saluatoris sancteque tue genitrix marie hac gloriose uirginis et sanctus apostolus petrus et paulus iacobus tomas iohannes iacobus alphei simon et iudas et bartolomeus ad ofitium predicationis electos similiter et iohannis

Digitized by Google

babtiste cum uirgines eolalie columbe tecle christine agate dorotee celesti talamo collocatas cum martiribus aclis-cli romani facumdi et primitiui sancti laurentii celesti cruore laureatus santi martini episcopi sancti saturnini episcopi sancti cipriani episcopi et ultimo martiris beato pelagio uel omnium sanctorum martirum uirginum atque confessorum quorum reliquie recondite sunt in cenobio nunccupato vimaranes que est fundato ad radicem oppido latito inter alueis bis uehementibus Aue et auizella urbium bracarensium. Ego exiguo et famulo christi petro eriz et diaconus cum peccatorum mole depreso in spe fidutiaque sanctorum non usquequaque disperatione deicior qui etiam reatui meo et criminibus sepe pauesco ut per uos sancti dei reconciliari merear tandem communem domino hac supplicatione uotis hominibus imploro. Et ideo deuotioni mee extitit ut pro remedio anime mee facerem ad hunc locum vimaranes et ad fratres et sorores ibi habitantes scriptura testamenti de hereditates meas proprias que abeo de auios et parentes meos in villa que est fundata ripa selio de ipsa hereditate quanta ibi habuerunt auios et parentes meos IIII.ª integra per suis terminis et locis antiquis *ex*sceptis lareas que iacent ex alia parte selio que dedit ego petrus eriz ad sancta eolalia pro remedio anime de genitores meos. illas alias ab integro post parte cimiterii huius. aditio etiam in hunc testamentum in villa oliuaria medietate de ecclesia uocabulo sancte marie uirginis per suis terminis et suis dextris et ornamentum ecclesie signo ex metallo calice argenteo et libros officiales. et ad memoriam reducimus pro illa hereditate laicale quanta ibi habuerunt auios et parentes meos ut deseruiat inde illa mea IIII.ª ad ipsa sancta maria de oliuaria et post parte cimiterii huius. et si fuerit de propinquis meis qui stet in ordinem sacerdotalis teneat ipsa ecclesia sub manu de dominos de uimaranes. has hereditates et ecclesia ab integro illas testo et confirmo post parte huius cenobii vimaranes et omnes ibi habitantes domus cum edificiis suis uel intrinsecus domorum terras ruptas uel barbaras aquis aquarum et sesicas molinarum exitu montium et regressum uel quicquid in ipsas hereditates ad prestitum hominis est cum cumtis prestationibus suis ubique illas potueritis inuenire. Ita denique amodo ut deinceps hec omnia que super ordinata atque confirmata ad hunc locum vimaranes et ad monachos et sorores ibi habitantes pro remedio anime mee seu et genitores meos qui eas ganarunt vt illas abeant inde toleratione et nos ante deum mercis copiosa et ueniam de peccatis nostris vt ego petro eriz dum uita uixero habeat ipsas hereditates in extipendium et toleratione et post obitu uero meo tornemse post parte monasterii de vimaranes ab integro uel quantum ego adhuc ibidem potuero adplicare usque ad obitu meo. et neminem permitto de propinquis meis aut extraneis per qualibet accio qui ibidem ullam disturbationem faciat et quamuis qualibet homo aut per qualibet scriptura anteriora aut posteriora hanc testamento et quod in eo colligatum est inquietare aut infringere uoluerit uel immodico quicquid ille fuerit pariat ipsas hereditates post parte monasterii huius in quaduplo et ad iudicis terre iudicato. et hanc testamento in cunctis obtineat plena firmitatis robore. Facta series testamenti.....° kalendas iunii. Era M.ª LXXXX.ª VIIII.ª Ego petro eriz et diaconus in hanc scripture testamenti manus meas proprias confirmo et roborani.

Petrus abba manu mea conf. —Arriani prepositi manu mea conf. —Tuderedus filius dauid conf. —Fagildus confessus conf. —Osorio telliz conf. —Didaco ennegoz conf.

Iheremias arias conf. —Menendo eriz conf. —Cartemiro presbitero conf. —Aluaro aluariz conf. —Menendo pelagii presbitero conf.

Emila presbitero qui notuit.

CCCCXXXII

Filio quodam exhaeredato, ratione inobedientiae ejusdem habita, Fromosindus Fromariguiz bona omnia quae inter flumina* Paiva *et* Alarda *possidebat aliis filiis suis donat. Charta autographa, olim in scrinio Monasterii* de Pendorada *servata, amissa vel deleta est. Textum sumpsimus ex apographo exemplari saeculi XVIII in Academiae nostrae bibliotheca existente.

1062

Christus. Fromosindo Romariguizi placitum, vel Cartula facio a vobis filiis meis Sandila Presbiter, et Camariz et Eugenia et Fromarigo et Eudo et Louegildo et alio Sindila : placuit mici asto animo, et propria voluntate, nullum quoque gentis imperio, nec suadentis articulo, sed accessit mea propria voluntas, ut faceremus scripture firmidadis de hereditate nostra propria que avemus inter Paiua et Alarda, territorio Vrbis Anegie, subtus mons Serra Sicca, discurrente rivulo Sardoira, et ipsa Villa Rial in loco predicto Castro, et alio Castro, et Fredamil, sic meo patre, sive de ganancia; et hic in Varcena Donega, et in Agrela, et in Aciueto, et S. Christina, et S. Salvatore, et Nugaria, et S. Petri, et in alios lugares, ubi illa potueridis invenire, et in alios lugares suos postados cum omni suas prestancias; per hunc vobis limidavimus, et coram testes assignavimus : pro quo exivit meo filio Fernando de meo precepto exheredavi eum de tota mea rem. Et qui inde in aliqua causa ausatus fuerit illa contaminare sedeat excomunicatus, et cum Juda Traditore abeat participio. Aveadis vos et omnis posteridas vestra jure

Digitized by Google

perenni in secula seculorum. Et si aliquis homo venerit, vel venerimus contra hanc cartula ad irrumpendum, quomodo pariat a vobis dupladum, vel tripadum, et insuper xx bobes, et suo iudicado. Notum die quod erit mi° Nonas kalendas Augustas in Era M. C. Ego Formosindo in hanc cartula manus nostra roboravit+. Qui presentes fuerunt. Fromosindo Roderiquiz testis —..... testis —..... testis —Sandila notuit.

CCCCXXXIII

Donatio quorumdam bonorum immobilium Monasterio S. Salvatoris **de Paço de Sousa.** ***Descripsimus ex codice saeculi XVIII ad Bibliothecam Publicam Portucalensem pertinente, qui titulum prae se fert*** **Provas das Memorias do Mosteiro de Paço de Sousa por Fr. A. de A. Meirelles.**

1062

In nomine sancte et indiuidue trinitatis patris et filii et spiritu sancti amen. Ego Fernandus Iermias facio series testamenti pro remedio anime mee ut partem merear adipisci in celestibus regnis a domino seculis cum angelis sanctis infinitas. Offero huic sancto et uenerabili altaris sancti Saluatoris de Palaciolo cum aliis reliquiis que ibidem sunt recondite. hi sunt hereditates pernominatas. In terra de Pauia in Arrabia quarta de ipsa uilla et de ipsa ecclesia de sancto iohane et de ipsa piscariria *(sic)*. In terra de Aquilar in Parada duos casales. Do et concedo partem de meas hereditates et si aliquis homo uenerit tam de propinquis meis quam de extraneis qui hunc factum meum infringere uoluèrit in primis sit maledictus et excomunicatus et cum iuda traditore sit perditus et comdempnatus et insuper pariat ipsum testamentum in duplo. Facta carta siue testamenti Era Mª C.^a^ Ego Fernandus Germias in hanc kartam uel testamenti propriis manibus roboro. Pro testibus. Diagus testis. Menendus testis. Martino testis.

CCCCXXXIV

Gondesendus Petriz bona immobilia, quae in pago **de Gondivade** ***possidebat, Monasterio*** **de Leça** ***donat, usufructu sibi tamen retento. Ex*** **Livro Preto** ***Conimbricensis Sedis descripsimus.***

1063

Testamentum

Domnis inuictissimis hac triumphatoribus martirum suorum ob honorem sancti saluatoris et sancti martini episcopi petri et pauli apostolorum et comitum eius martirum cuius baselica fundata est dignoscitur in uilla quod uocitant leza in ipsa uilla in urbium portugal subtus alpe mons custodias discurrente ribulo leza. Ego indignus seruus dei gondesendo plolis petro cum peccatorum molle depressos testo adque concedo ad ipso loco sancti saluatoris arcisterii leza omnem mea hereditatem quanta que michi euenit in porcione inter meos fratres uel heredes in uilla gondiuadi subtus mons ipsius custodias. offerimus ipsa hereditate ad ipsius locis sanctis ab integro per suis terminis et uicos in locis antiquis per ubi illa potueritis inuenire ab integro illa concedimus pro remedio anime mee ut sis eis in tolerancia fratrum et serorum ibi morantes in uita sancta perseuerantes. Habeant et possideant sic nos docet regula sancta —uouete et reddite deo uestro— Et iterum —quod de manu tua accepimus dedimus tibi quia peregrini et ospites sumus super terra—. Siquis tamen aliquis homo uenerit uel uenerimus ad inrumpendum contra hunc factum nostrum filiis aud neptis aut de propinquis nostris uel extraneis quisquis ille fuerit seiat excomunicatus et confusus et cum iuda domini proditore habeat participio in eterna dampnacione et pro pena temporalis pariet quantum inde usurpare uoluerit quadruplum et iudicatum gondesendo. Facta series testamenti die erit pridie kalendas marcii. Era c^a^ I^a^ super hacta millesima. Gondesendo in hanc series testamenti manu mea roboro et confirm+o. Et adicimus ibi ut in uita mea illa hereditate ego gondesindo habeam illam per consensum de fratres de ipso monasterio in tolerancia mea sine illa malediccio et post obitum meum torne se post parte testamenti arcisterii leza et manu mea robo+Ro et confirmo. Qui presentes fuerunt Gunsaluo presbitero uidit— Gundisaluo rodriguiz conf.— Vimara test.

Gunsaluo gunsaluiz quos uidit— Gudino diacono conf.— Exemeno presbitero conf.

Mauram conf.—Id test. Godesteo test.— Randulfus notuit.

Digitized by Google

CCCCXXXV

Ex Livro Preto *Sedis Conimbricensis sumpsimus.*

1063

Testamentum de uilla custodias

Dominis inuictissimis ac triumphatoribus gloriosis sancti saluatoris cum uirgine inclita semper genitricis marie apostolorum martirum pontificum uirginum confessorum quorum baselica fundata est in uilla leza uocabulo sancti saluatoris et sanctorum petri et pauli et sancti andree apostoli et sancti thome apostoli et sancti ihoannis apostoli et sancti iacobi apostoli et frater domini et sociorum eius quorumue dispares et locis cimiteriis aule est nuncupate ue hic discribere prolixior conuenit adiungere omnium sanctorum martirum que dei curie celestis sublimatus roseo cruore perfusus ad officium predicationis electus uirginitatis glorie coronatus confessorum floribus adornatus et sicque inercia egra mens hic singillatim scribere nequiuimus in framea paradisi locum beatitudinis a dextris ordinis genere confidimus. Ego nos seruorum dei gunsaluo prolix godino et todora et uxor mea eilo et uermudus et uxor mea ermesinda prolix godina et todora cum peccatorum mole depressos in spe fiduciaque sanctorum non usquequaque disperatione deicior que etiam reatus nostri criminis sepe pauescimus ut per uos sancti martires merear communem omnium ac sanctorum omnium cetum fida supplicationum deposco. et ideo deuotioni mee extitit ut ex uoto proprio abolendis delictis parentum nostrorum que delictiscentibus criminibus ob honorem celsitudinis uestre. Concedimus ad ipsum locum sancti saluatoris acisterii leza uillam quam nuncupant custodias secundum illam ganauit parentum nostrorum godina et todora et sicut in nostras cartas resonat et sicut illam obtinuerunt parentes ipsius et nos post obitum eorum integram illam concedimus pro remedio anime mee. et ego gunsaluus et eilo uxori mee adicimus in hunc testamentum aliam hereditatem quam ibi ganauimus in ipsa uilla de cidi ederoniz sicut illam comparauimus de ipso cidi. et ipse cidi obtinuit eam de patre suo ederonio aluitiz. integram illam ibi concedimus ad ipsum locum sanctum. Et ego ermesinda adicimus adhuc in hunc testamentum alias hereditates quas ganauimus de andila VIII[a] integra de ipsa comparadela et unum talium de salinas in foce de leza que comparauimus denquilo. integro uobis illum ibi concedimus et sciens facimus in hoc testamentum ego ermesinda ut de ipsa medietate de ipsa uilla custodias que testamentum facimus que habeat ego ermesinda inde illa media in uita mea et post obitum meum integra post testamenti et post parte acisterii leza pro remedio anime nostre ut sit nobis ante deum merces copiosa et ueniam peccatis nostris. concedimus ipsas hereditates integras per suis terminis antiquis et uicis et locis per ubi illam potueritis inuenire. Ab integro illam concedimus pro remedio anime mee ad ipsum locum sanctum ut sit ibi in tolerantia fratrum et sororum qui in ipso loco sancto in uita sancta perseuerauerint. Habeant et possideant et non habeant licitum uendendi nec donandi nec in alia parte extraniandi sed sana et intemerata post partem testamenti. Siquis tamen quod fieri non credimus aliquis homo uenerit uel uenerimus ad irrumpendum contra hoc nostrum factum filiis aut neptis aut aliquis ex propinquis nostris uel extraneis in primis sit excommunicatus et a corpore et sanguine domini nostri ihesu christi sit separatus et cum iuda traditore habeat participium in eterna dampnatione et pro pena temporalia pariet quantum in testamento resonat quadruplum et insuper auri talenta duo uel ter et ad qui illam imperauerit terram aliud tantum. Facta series testamenti die crit II[e] nonas marcii. Era C[a] I.[a] Gunsaluo et uxor mea eilo uermudo et uxor mea ermesinda in hac serie testamenti manus nostras roboramus et confirmamus+. Qui presentes fuerunt. Ederonio iben izila conf. —Sendinus menendiz conf. —Echega presbiter conf. —Christoforus presbiter conf. —Sandinus presbiter conf. —Exemenus presbiter conf. —Pelagius uimariz conf. —Donadeo test.

Gontado presbiter conf. —Gundesindus presbiter conf. —Tudegildus presbiter conf. —Passur seseriguit conf. —Godinus diaconus conf. —Garcia iben egas conf. —Didagus test.

Gunsaluus pelaiz conf. —Gondesindus petriz conf. —Ramirus test. —Sisnandus test. —Menindus godesteiz test. —Pelagius test. —Randulfus presbiter Notuit.

Digitized by Google

CCCCXXXVI

Cresconio episcopo Sedis Iriensis, sive S. Jacobi, canonicisque ejusdem sedis donationem villarum et ecclesiarum in dioecesi Conimbricensi a rege Adefonso factam rex Ferdinandus confirmat. Apographa charta initii saeculi XII, e scrinio Sedis Conimbricensis in Publicum Archivum delata, nobis textum suppeditavit. Accedunt lectiones variae ex **Livro Preto** *desumptae.*

1063

Svb christi nomine ego fredenandus rex et sanchia[1] regina uobis patri episcopo domno cresconio et omnibus ecclesie sancti iacobi apostoli canonicis tam presentibus quam futuris facimus hanc scripturam firmitatis de uillas quas olim adefonsus rex bone memorie in suburbio colinbriense quas nuper dominus de manu gentilium abstulit et sancta uestra intercessione dicioni[2] nostre subdidit. id est uilla in ripa de fluuio uiaster cum ecclesia sancti martini et uillam crescemiri[3] et iuxta fluuium uilla cum ecclesia sancti laurentii et terciam partem de uilla trauazolo inter agatham[4] et uaugam. Omnes has uillas cum terminis et adiacenciis seu cum omni prestancia sua et quicquid ad easdem uillas pertinet uel pertinere uidetur sicut adefonsus rex et eius uxor enxemena[5] regina ecclesie beati iacobi dederunt uobis subditas tradimus iure perhemni[6]. Quisquis uero spiritu rapacitatis deceptus hanc donationem olim a predecessore nostro bone memorie factam et an.....[7] confirmatam usurpare uel infringere conatus fuerit sit ab omnipotenti deo confusus et ab ecclesia dei in presenti seculo segregatus et in eterna dampnatione cum iuda christi traditore dampnatus. Noto die vi° idus marcii. Era[8] i[8] c[a 8] prima[8].

Fredenandus[9] rex conf. —Sanchia[10] regina conf. —Sanchius[11] filius regis conf. —Adefonsus filius regis conf. —Garsea filius regis conf. —Vrracha[12] filia regis conf. —Geloira[13] filia regis conf. —Pelagius legionensis episcopus conf. —Nunus uelasquiz conf. —Egas benegas[14] conf. —Guncaluus[15] hordoniz[15] conf. —Tedon teliz conf. —Sisnandus iohannis conf. —Anaia suariz[16] conf. —Gunzaluo[17] fromariguiz conf. —Petrus hernagiz conf. —Petrus pelaiz[18] conf. —Veremudus[19] petriz[19] conf.

Ecta[20] gundesindiz[20] conf. —Telo[21] aluitiz conf. —Cresconius test. —Veremudus[22] test. —Ordonius test. —Didacus test. —Arias didaz notuit test.[23] —Pelagius arias transter test. —Aloytus nuniz[24] test.

1 sanctia
2 ditioni
3 creisemirī
4 agatam
5 exemena
6 perhempni.
7 anbos penitus *(?)*
8 Era m[a] c[a] i.[a]
9 Fernandus
10 Sancia
11 Sancius
12 Vrraca
13 Eluira
14 uenegas
15 Gunsaluus ordoniz
16 soariz
17 Gunsaluus
18 palaiz
19 Vermudus petri
20 Eita gondesindiz
21 Telus
22 Vermudus
23 *deest*
24 nuni

CCCCXXXVII

Rex Ferdinandus Legionensis ad Compostellam perveniens, ecclesiarum praediorum ac villarum Compostellanae Sedis in Portugalensi Provincia immunitates privilegiaque confirmat. Ex apographo authentico saeculi XIV in Collectione Publici Archivi **das Gavetas** *dicta, ex quo diplomata sub num.* XVIII, XIX, CCCCXXIX *edita hausimus, descripsimus.*

1063 *(?)*

Adueniente Rege domno fredenando in locum sanctum cum coniunge sua Règina domna Sancia cum filiis et filiabus suis cum episcopis comitibus et omni agmine palatino causa orationis in uite *(?)* et persona domni Cresconii episcopi qui tunc Sedem sancti Jacobi regebat et cunctorum clericorum subiecissit auribus eiusdem Principis domnus Pelagius episcopus quam sui egonomi de Portugali nominati Didacus tructesindici Sisnandus iohannis et tedon telici uolebant inquietare homines morantes in uillis ecclesiis et monasteriis qui per testamenta et scripturas beatus Jacobus apostolus a Regibus et ab aliis in terra Portugalense adquisierat cum hominibus et familia sua et deinde de diuersis mandacionibus Regis alii homines ad habitandum et populandum in villas Corneliana brachara montelios uillela colina et alias que in testamentis et scripturis resonant ingressi fuerant sub deffensione et tuicione episcoporum et clericorum sancti Jacobi apostoli et ibi faciebant seruicium et reddebant censum. Cum

Digitized by Google

uero hoc fuit auditum et nunciatum Regi domno fredenando et Sancie Regine et filiis suis ut est pius et misericors iussit fieri hanc scripturam testamenti in honore beati apostoli ita. Ego Fredenandus dei gratia Legionensis Rex pariter cum coniunge mea Regina domna Sancia et filiis meis vobis domno Cresconio episcopo et clericis uel senioribus uestre Sedis ob honorem nostri patroni sancti Jacobi apostoli cuius corpus requiescit in gallecia in urbe compostella cuius adiutorio et uirtute nostrorum inimicorum colla dimergi et subiugari uidemus de tanto honore et principatu quando nobis dominus donare dignatus est aliquid inpendere debemus pro remedio animarum nostrarum et parentum nostrorum. propterea uno consensu et uoluntate hanc scripturam confirmacionis facimus ut omnes qui de nostris mandamentis et regalengo in illas villas uel ecclesias uel monasteria ingressi fuerint ad habitandum confirmamus eos post partem sancti Jacobi apostoli et uestram ut seruiant uobis sicut alii uestri homines per uestros maiorinos et quanticumque sunt de familia hiriense Sedis commorantes per illam terram et aui et parentes nostri huic loco sancto dederunt. Damus uobis licenciam accipendi distringendi et in uestro iure tenendi et non sit ausus noster maiorinus uel aliqua potestas qui uobis et successoribus uestris aliquam disturbacionem in eos faciat tam in illis qui ibi modo sunt quam in illis qui deinceps ingressi fuerint tam in uita nostra quam etiam post obitum nostrum neque inquietet terminos et cautos uestrarum villarum sed pacifice obtineatis et iurificetis uos et omnes successores uestri in perpetuum. Quod si Rex Comes uillicus potestas uel cuiscumque generis homo hanc scripturam confirmacionis inrumpere temptauerit sit maledictus et excomunicatus et insuper pariet auri talenta v. et hoc nostrum factum senper sit firmum. a die vi° idus Marcii. Era M.ª C.ª I.ª (?) Fredenandus Rex conf. Sancia Regina conf. Sancius filius Regis conf. Adefonsus filius Regis conf. Garsea filius Regis conf. Vrraca filia Regis conf. Geloira filia Regis conf. Pelagius Legionis episcopus conf. Nunus uellasquiz conf. Nunus suariz conf. Egeas venegas conf. Gundisaluus hordoniz conf. Tedon telici conf. Sisnande iohannis conf. Anania suariz conf. Gunzaluo fromariquiz conf. Petrus hermigiz conf. Petrus pelaiz conf. Vermudus petriz conf. Ecca gundesindiz conf. Telo aluitiz conf. Cresconius test. Veremundus test. Hordonius test. Didacus test. Arias diaz notuit test. Pelagius Erias transter test. Aloitus nuniz test.

CCCCXXXVIII

Descripsimus ex codice Monasterii Araucensis qui titulum Tombo escripto por ordem de D. Maior Martins *prae se fert.*

1064

Carta de hereditate quam habet monasterium in fornos in termino de Paula

Domnis inuictissimis ac triumphatoribus sanctisque martiribus seu ac redemptorem nostrum sancti saluatoris et sancte marie semper uirginis et genitricis domini et sancti petri apostoli et martiris christi uel cetere reliquie quorum baselica esse dignoscitur in territorio arauca uilla prenominata loco sancto petro. ego mi ancilla dei cum peccatorum meorum depressos in spe fidutiaque uotorum meritis expiramus ex deuotionis nostre proprie deferimus deuemus. et quia scriptum est —uouete et redite domino deo uestro— addeo omni et textum operis et eadem ipse deuotionem implere procuramus. acsi concedimus et offerimus ecclesie diuinitatis uestre ut deo memores sint hereditate nostra propria ego famula dei legundia que auemus in uilla de fornos nostro fragino de ipsa nostra hereditate medietate et auet iacentia ipse hereditatem in fornos subtus mons territorio fornos discurrente flumen pauia. damus ad uos ipsas hereditas in casas in uineas progares ameixenales pumares sautos terras ruptas uel barbaras petras mouiles uel inmouiles aquas aquarum uel sesigas molinarum exitus montium uel regressum per suis terminis et locis antiquis uel omnia quantum uobis diximus uobis concedimus ut pro remedio anime nostre ad ipso domui deseruiat et tibi adeffonso abba uel fratribus et sororibus uestris qui ibidem sunt habitantes et in uita sancta perseuerantes pro redimire ut ibi sit deseruiendum pro uitum et uestitum pro remedio anime nostre ut pro nos domino memores sint semper quod et ad iurationem confirmamus per indiuiduam trinitatem quia contra hanc series testamenti nunquam uenturi erimus ad inrumpendum. Et si aliquis homo de parte nostra filiis nectis aut iermanis aut quislibet generis homo ex sanguinitatis nostre qui contra hanc series testamenti infringere uel rumpere uoluerit in primis sit excomunicatus et cum iudas traditore habeat portionem in eterna dampnationem et insuper pariet quod in testamentum resonat quater duplatum a domoi uestre uel qui ibidem fuerint habitantes et in uitam sancta perseuerantes ibidem sit semper deseruiendum uobis perpetim. notum die v° kalendas magii. in Era M.ª C.ª II.ª Ledegundia ancilla dei in hanc series testamenti quod fieri uolui manu mea ro+. Qui preses fuerunt. Iustu test. Didagu test. Adaufu test. Gondesindo test. Adefonso diacono test. ero presbiter test. dauid presbiter test. sisnando presbiter. desterigu quasi fratrem indignum peccatorem notuit.

Digitized by Google

CCCCXXXIX

Vermudus et Garcia a litigio, quod Joanni filioque ejus Ero intenderant, de dominio villae de Costoias, *desistunt. In tergo membranae, ex qua documentum sub n.°* CCCXII *editum sumpsimus, hoc invenitur.*

1064

Christus. Uermudo et carcia placitum dimisione facimus a tibi ioano et filio suo ero et uxor sicillo connomento matre pro parte de ipsàs uila de custodias unde ipsa baralia abuimus que abeas tu illa et omnia posteritas uestras iure quietum et in perpetum uenditis a quem quisieritis firmiter et si eum uermudo et garcia minime fecerimus et placitum dimisione exederimus nos aut filiis aut aliquis generis per nostras inminnes quamtum a ti petirmus que tantum duplemus post parte de ioacino et qui terra inpenetrauerit alio tanto et iudicato. notum die eri sancti atriani XVI kalendas iulias. Era C IIª super millesima. uermodo et garcia in oc placitum dimisione manus nostras r+++. ero test. uelasco test. ermieiro test. fromarigo test. iermias notuit test.

CCCCXL

Presbyteri tres, quibus ecclesiam S. Martini, in villa de Vermuim *sitam, quaedam nobilis mulier et abbas Monasterii Valerianensis* (de Vairão) *ad regendum, fruendumque impertierant, circa modum officia muneraque sibi imposita obeundi redditusque ejusdem ecclesiae inter se rationabiliter dividendi paciscuntur. Charta autographa, nuper e scrinio Monasterii* de Vairão *in Publicum Archivum delata, nobis textum suppeditavit.*

1064

Arias sisualdiz gunsalbo aloitiz et gunsalbo froiaz placitum facimus inter nos unus ad allios die erit vº kalendas iulias era CIIª post millesima pro parte de ipsa eglesia uogabulo sancti martini episcopi quod est fundado in uila uermudi et ad nobis deu nostra domna domna pala et menendo abas qui est electo in acisterio de ualeiran sub iubsio sisnando episcopo que abidemus in illa eglesia sudunus et que quanto ad nobis dominus mandar dare in decimas et in sal espaso *(?)* et in uestire et in cobrire et in calzare et de iumenta et in oferto qui est aprestamo de monacos siue de quanto uenerit ad ipsa eglesia siue et fora de eglesia siue de nostros filigreses siue et de allios omines de qualiue causa deus mandare dar que sortiamus illo in tertias per singula kapita sine nunlo conludio et non andemus ad nobis con nunla artemadiga pro nunlaque atio. et si quan subido ad uno de nos inuenerit infirmidate au inkarceratione au cegatione au inposeridate au qualiue naufragio que non posa contenere sua ratione de ipsa eglesia que conteniant illos que poduerint sua ratione sine nunla kalumnia et sine nunlo reproberio et abeat sua ratio integra de odie que die sit faciamus con ueridade. et si unus ex nobis isto placito exiderit et inde alder fecerit que parie duos bobes de XIII XIII modios post parte de qui isto placito obseruaberit et iudigado. arias presbiter et gunsalbo presbiter et allio gunsalbo presbiter in anc placitum manus nostras ro+++uorabimus.

qui ibidem fuerunt. ordonio albitiz test. atan test. adaulfu test. gontualdo test. sendinu test. lucu test. gunsalbo presbiter notuit.

CCCCXLI

Monasterio Palatioli (de Paço de Sousa) *donat Petrus Venegas et uxor bona immobilia quaedam. Descripsimus ex codice saeculi XVIII ad Bibliothecam Publicam Portucalensem pertinente, qui titulum prae se fert* Provas das Memorias de Paço de Sousa.

1064

Domnis inuictissimis hac triumphatoribus sanctisque martiribus sanctisque gloriosissimis sancti saluatoris et sancte marie semper uirginis et quorum ceterum reliquiarum dignoscitur esse fundata in ualle palaciolo acisterio

Digitized by Google

monasterium. Ego famulo dei petro uenegas una cum uxor mea domna sancia testamus nostra racio de athanes prope flumen dorii prope flumen maris territorio portugal subtus mons gondemar et sunt ipsas hereditates tres casales cum omni suam rectitudinem. et damus illas pro nostro filio petro paruulo qui fuit migratus in nostro iure. Et damus pro animas nostras hereditates pernominatas. in terra de penafiel una quinta inter fonte archada et crestimir uno kasale cum omnem rectitudinem. in ascariz duos kasales. in galegus duos kasales cum nostra portione de ipsa eclesia. in ceidones uno kasale. In terra de pauia in uilla cerradelo sexta integra per ubi illa potueritis inuenire. Contestamus ad ipsum monasterium ipsas hereditates que sursum resonant ut ante dominum nobis merces adueniat ut nos et illos qui illas ganauerunt partem habeamus in regnum celorum et dominus memor sit nobis semper. et ipsum que in testamento resonat non damus partem laicalem licitum uendere nec donare nec alium locum testare sed sana et integra deseruiat ad ipsum locum sanctum qui sursum resonat ad fratres et sorores que ibidem abitantes fuerint et uita sancta perseuerauerint et ipsum locum sanctum illuminauerint. et que nobis habeant in memoriam et in orationem in memoriam sin semper et sicut per profetam intonat dicens —domine de manu tua accepimus et dedimus tibi—. et que istum factum nostrum testamentum infringere quesierit unus ex progenie nostre ex quibus extrancis rapax contumax in primis sit excomunicatus et cum iuda traditore in inferno sit perditus. Erit die septimo idus iulii. Era Mª cª IIª

CCCCXLII

Pactum venditionis fundi cujusdam in villa de Segadães. ***Descripsimus ex antiquo libro regestorum Monasterii Ecclesiolensis*** (de Grijó) **Livro Baio-Ferrado** *sic dicto.*

1064

Karta de sagadanes

In dei nomine. Ego suarius suariz uobis canonicis sancti saluatoris ecclesiole fatio cartam uenditionis de tota illa hereditate quam habeo in uilla sagadanes subtus monte fuste territorio alafoens discurrente riuulo uanca. Do uobis ipsam hereditatem qua michi aduenit ex patre meo suerio pelagiz et de iermano meo pelagio suariz ubicumque illam potueritis inuenire per suos locos et terminos antiquos et nouos. pro qua accepi a uobis in precio XVI morabitinos auri tantum michi recipere placuit et uobis michi dare. Sit uestra ab hac die et tempore et de meo iure et dominio abrasa et in uestro tradita et confirmata et successorum uestrorum. et quicquid uolueritis de illa facere faciatis in perpetuum. Si uero aliquis homo uenerit uel uenero tam ego quam de heredibus uel de extraneis qui hanc kartam condempnare presumpmat in primis sit excommunicatus et a sacratissimo corpore domini nostri ihesu christi separatus et ipsam hereditatem redda uobis duplatam et quantum a uobis fuerit melioratam et iudicatum. Facta carta noto tempore IIIus nonas setembris. Era M. C. IIª Ego suarius suariz illam propriis manibus Robor—o. Qui presentes fuerunt. Garsia test. Rudericus test. Pelagius test. Ramirus iudex uidit. Saluador uidit. Menendus presbiter notuit.

CCCCXLIII

Pactum venditionis quorumdam agrorum in villa de Goterres. ***Documentum hoc, nuper e scrinio Collegiatae S. Jacobi Conimbricensis in Publicum Archivum delatum, an apographum saeculi XII, an apocryphum sit, ambigimus; litteris, enim, quas gallicas diximus, conscriptum plane est.***

1064

In dei nomine. Ego arias Placuit mihi per asto animo integro sed propria mea uoluntate ut uenderemus tibi fromarigo et uxor tua adousenda lareas de terra que fuerunt de patre tuo aspadio in uilla goterre a radice mons cosoirado ripa neuie territorio brachara in loco predicto in illa petrosa de succo de dona ousenda in fundo de dona heldonza et in longo de carraria antiqua usque in illas trauessas et in illo casal IIIª minus VIIIª et dezima quomodo est conclauso cum quantum ominis aprestitum est et in illa cortina do succu de don fofo usque in succu de don breto. Pro precio que accepi de uos duas partes de uno boue de X modios et in alio precio IIos modios. tantum mihi et uobis bene complacuit et de precio apud uos nichil remanssit in debitum pro dare. Habeatis uos illa fir-

Digitized by Google

miter et omnis posteritas uestra cunctis temporibus seculorum. Sed siquis tamen quod fieri non credimus et aliquis homo uenerit uel uenero aut uos in uoce nostra quomodo pariamus uobis ipsa hereditate duplata uel triplata et quantum ad uobis fuerit meliorata et uos perpetim habitura. Facta karta uendicionis in die erit VI° idus octvber. Era M.ª C.ª II.ª Arias presbiter in hac karta uendicionis manus meas roboravi. Hic test. Cresconio test. Desterigu test. Todoredo test. Hermigildo test. Bolmenzo *(?)* test. Arias presbiter Notvit.

CCCCXLIV

Ex Livro Preto *Sedis Conimbricensis descripsimus.*

Noticia de uillis uacaricie

Era M.ª C.ª II.ª

Notum facimus de uillas que sunt de monasterio uacariza inter uauga et mondeco territorio colimbrie. id sunt uillanoua que fuit de gundisaluo moniz et testauit eam filius suus frouila gunsaluiz ad uacarizam. Villa de muzarros cum sua ecclesia que fuit de abbate louegildo ab integro per suis terminis. Ecclesia uocabulo sancti cucuuati cum adiectionibus suis. Villar de correixe cum sua ecclesia uocabulo sancti martini. Et in sangalios uilla que fuit de elias exalaba ubi se auellanas infundit in certoma. Villa barriolo cum ecclesia uocabulo sancti mametis cum adiectionibus suis. Villa moronganos ad integrum. Villa tamengos cum sua ecclesia uocabulo sancti petri que fuit de abba gaudio. Villa orta ad integrum. Villa arinios. Villa uentosa integra. Vinea de abba lodemiro hic in uentosa. Villa cepiis integra. Villa eilantes integra cum sua ecclesia uocabulo sancti felicis. In uilla alphauara ecclesia uocabulo sancti christofori. In uilla mortede ecclesia uocabulo sancta maria cum adiectionibus suis. Et in uilla de magistro montagueime monasterio uocabulo sancti petri. Villa freixenede ad integrum. ecclesia uocabulo sancta eolalia in ripa certome. Villa uimeneira ad integrum. Monasterium de lauredo ad integrum. Sancta christina cum adiectionibus suis. Villa canelas ad integrum. Villa de luso que fuit de abba noguram cum sua ecclesia uocabulo sancti tome. Ecclesia uocabulo sancto pelagio de uarzenas. Monasterium de trasoi quod fuit de abba trasoi. Sancta christina de mortalago. Monasterium de sourio ad integrum. Ecclesia sancti saluatoris de colimbria.

CCCCXLV

Tello Gundisalviz bonorum suorum ecclesiam S. Salvatoris in villa de **Joannes** *sitam haeredem instituit; usumfructum, tamen, eorumdem cuidam consanguineo suo legat. Charta autographa, ad Monasterium* de **Pendorada** *pertinens, in Publico Archivo custoditur.*

1065

Domnis inuictisimis ac triumfatoribus loce *(sic)* glorie perfusus corum baseliga fundata est in uilla ioannis suptus mons kastro uermui terridorio portugalense prope ribulo pel in ore sanctorum sancti saluatoris sancte marie semper uirginis sanctorum apostolorum petri et pauli sancti iacobi apostoli sancti martini sancti migaeli arcangeli sancti ioannis baptiste sancti stefani et martirem primi et sanctorum multorum que ibi reconditos sunt. Obiinde ego famulo dei tello gumdisaluiz indignum et peccatorem ut faceremus ad ipsum locum sanctum testum scripture et firmitatis de omnen nostras ereditates quamtas abemus de ipsa baseliga sancti saluatoris et de quamtasque ad nobis fecit tio nostro iusto petro textum scripture tam de abolenga uel ganantia et de omnen nostras ereditates que ganauimus per nostras kartas et per nostro pretio de domna aragumti. concedo inde mediatate intecra quos fui de salamiro fafilaz et mediatate de illo kasal quos fui de rodorigo riquilaz con suas lareas comodo in nostras kartas resonat. ipso que in testamento concludimus ab intecro concedimus ad ipsum locum sanctum pro remedio anime mee et pro timendum diem iudicii et elegimus ipsum testamentum ad tiui soprino nostro pelagio iustiz cum omnibus prestationibus suis quamtum in se obtine et ad prestitum ominis est que abeas me in mente in cereo et in oblatione in oratione in quamto pose abueris. teneas tu illas ereditates sanas et intemeratas nec uindas nec dones nisi teneas illas sanas post parte locum sanctum et uobis perpetim auiturum. auea nostrum factum fidem et rouorem. Notum erit II idus marcii. Era millesima C^ma^ III.ª abea ille pelagio ipsas ereditates

Digitized by Google

in sua uita et post ouito suo laxe illas ereditates ad ipsum locum sanctum et a prosapia de gumdisaluo todericii et de onesenda ad quale inde tu ablueris que inde monago fuerit et si quamuis inde monago non fuerit de quacumque pars bono fuerit et in uita sancta perseuerauerit aueant et posideant. et unc factum nostrum auea rouorem et firmitatem. et si unc factum nostrum infringere et inrumpere uoluerit ire quomodo parie post parte de ipso testamento ipsas ereditates et ipsos testamentos quadublatos tam propinquis nostris quam extraneis uel auri duo talenta. Tello gundisaluiz in anc testamento manum mea rouora+uit.

Pro testes. didago test. —elias test. —ero test. —odorio test. —iusto test.
alio iusto test. —eldega test. —monnio test. —rodorigo test.
Petro presbiter scripsit.

CCCCXLVI

Pactum venditionis partis cujusdam incerto loco siti. Charta autographa, ad Monasterium* de Pendorada *pertinens, in Publico extat Archivo.

1065

Christus. In dei nomine ego selges presbiter et iusto et suo iermano rando et ioane et suo iermano sunila Ideo placuit nobis per bone pacis et uoluntas ut uenderemus ad uos monio benegas et utsuor uestra uniscu selies presbiter uendimus ad uouis mea ration de ipso kasal de goda et fer in ila eira et uait infesto pro ad illa costa et torna inde pro ad illa represa et fer in ila parete super ila fonte. ipso selges acepimus de uouis pretio una uaca et uno modio de sal et si uenerit ouitum ad ipse selges que retorne ipsa uaca in manus de don monio et da iusto et suo iermano sua ration de ipso kasal pro ila uina que ad uouis keitmarum. et deit suinila et suo iermano pro uestra malata que a uobis ferimus damus ad uouis ipsa ereridate au integro comodo iui resona. Ita des odie in die uel que omni tenpore de iure nostro sedea abrasa et in iure uestro tradita et confirmata. aueatis uos et omnis posteritas uestras iure qietum tenporibus seculorum firmiter quo siquis tamen aliquis omo fierit non credimus uenerit aut uel uenerit ad inrumpendum contra ad unc factum nostrum que nos ad iudicio deuendigare non potuerimus aut uos in uocis nostras quomodo periemus *(sic)* ad uos ipsa ereridate duplata au quanto a uos fuerit meliorata et uouis perpetin uiuitura. facta kartula uenditionis selies presbitero et ipsos alios pernominatos que sur sun resonant notum die qo erit VI° kalendas agustas. In era super millesima CIII.ª selies presbitero et iusto et suo iermano rando et suinila et suo iermano ioane in anc kartula manus nostras r++++++.

Pro test. uestremiro sarazino test. truittesendo test. daniel test.
garzia notuit.

CCCCXLVII

Ex codice*, Livro de D. Mummadona, *sic dicto, descripsimus.

1065

Carta de hereditate de villa caluos

In dei nomine. Ego lobello et uxori mee flamulina placuit nobis bone pacis et uolumptas ut faceremus uobis Arriani prepositi et confessus cartula uenditionis et firmitatis de hereditate nostra propria que habemus caluos subtus mons latito discurrente riuulo auizella et habet iacentia ipsa hereditate in illo casal ubi modo habitamus quos fuit de patre nostro Gauino siue et nostras ganantias quantum in ipsa villa ganamus et in nostro iure tenemus casas uineis pumares saltus defesas aquis aquarum petras mobiles uel inmobiles cum quantum in se obtinet et ad prestitum hominis est. damus uobis ipsas hereditates pro uestro debito que spesemus hic in ipsa villa nominatum cm mes modios tantum uobis bene complacuit. ita ut de hodie die uel tempore sit abrasas ipsas hereditates de iuri nostro et in uestro dominio sit tradita atque confirmata. Habeatis uos illa firmiter et quidquid de ea facere uolueritis libera in dei nomine habeatis potestatem. Siquis tamen quod fieri non credimus aliquis homo uenerit uel uenerimus contra hunc factum nostrum inrumpere uenerit que nos in iuditio deuindicare non potuerimus post parte uestra aut uos in uoce nostra quomodo pariemus uobis ipsa hereditate duplata uel triplata aut quantum uobis fuerit melioratum. Facta cartula uenditionis et firmitatis sub die quot erit XII° kalendas se-

Digitized by Google

ptembris. Era M^a C^a III.^a Lobello et uxori mee flamulina in hac cartula uenditionis et firmitatis manus nostras roborauimus. Pro test. Gundisaluo didaz presbitero. Bera elgariz test. Gudesteo test. Diaco uilifonsiz test. Iheremias presbiter notauit.

CCCCXLVIII

Ex **Livro Preto** *Conimbricensis Sedis hausimus. Lectiones varias ex alio exemplari, in eodem codice inserto, adjecimus. Cùm verò, ipsae lectiones quamplurimae, et quaedam magni momenti, sint, tabulaeque donationis ab alio notario scriptae dicantur, merito dubitandum est, utrum ejusdem donationis chartam unam autographam, tantum an duas, olim extitisse. De heteroclita computatione annorum a notario facta, vide quae* **Riberius** **(Dissert. Chronol., T. II, p. 116)** *conjecit. Sit quidquid sit, scimus sub Ferdinando Magno* **(1037-1065)** *hoc documentum esse conflatum.*

1037–1065

·Testamentum de medietate ecclesie de foramontanos et medietatis de hereditate quam habeo in uolpeliares·

In eologita christe trinîtas benedicta uiuideque ex priscarum erenigarum[1] que pater in filio et filius in patre promiscue etenim ex[2] ambobus spiritus sanctus prodiens infinita nunquam[3] diuise sed semper unite cuius est uera trinitas et[4] ineximabilis[5] bonitas eterna et uera claritas[6] multis modis inennarrabilis bonis uiuens et potens tempore seculorum nec[7] finiendi seculi amen. Illuminator atque sanctorum omnium reparator christe emanuel qui dixisti de tenebris lumen splendescere ad illuminationem scientie claritatis tue et qui post cuncta exiguo[8] tempore paras opera et qui pollicitum esse dixisti seruum aut ancillam uel domini parare. Ego domine famulus tuus recemondus[9] prolix maurele et baselissa[10] quod in hoc recolens et in corde meo considerans Ego domine famulus tuus rocemundus[11] placuit michi sub tuo et in tuo amore christe et timore ut de omne re mea uel de hereditate mea in domo domini offerre pro remedio animarum auorum[12] meorum[12] uel[12] parentum nostrorum tam etiam ex[13] meipso[14] qui pollicitus[15] sum[15] inplebo[15] domino deo uotum. Ego in nomine patris et filii et spiritus sancti apostolis almis uirginibus sacris sancti martini episcopi et sanctorum apostolorum petri et pauli et quorum inter eos principatum tenent sancti uincenti leuite cum esse dinoscitur in uilla uaccariza subtus alpe buzacco secus amnis mondeco[16] territorio montis[17] maioris[17]. Adicimus ibidem domine ad ipsius sacrosanctum et uenerabilem[18] templum qui sunt pro uelamen[19] seruorum uel ancillarum deo de seruitio medietatem de ecclesia que sita est in uilla foramontanos uocabulo sancte marie cum medietate de mea hereditate de uilla bolpeliares[20] sicut illam[21] habeo[21] pro precio et cartas et de iuliano[22] quantum obtinuit[23] per meas cartas. et in uilar quantum in meas cartas continet.[24] in uilla nigrelos quantum obtinuit per meas cartas medietatem integram in ripa uauga in marnel ubi dicent arraualde quantum in meas cartas resonat[25]. et[26] in uilla iliauo quantum in meas cartas resonat. et in ripa de accata[27] in uilla tarouquela[28] quantum in meas cartas continet. in uilla recardanes sanctus michael cum[29] aiunctionibus[29] suis[29] que fuit de indura presbitero. hereditas[30] que fuit de tanioi[31] secundum in meas cartulas[32] resonat. et in uilla carualiales[33] ecclesiam uocabulo sancti[34] martini[34] ubi dicent rio de molinos sicut illam obtinuit[35] per meas cartas et testamentum. Et in uilla antolini et nesperaria quantum in meas cartas resonat. et in uilla ferreirolos[36] et castro quantum in meas cartas resonat. Ibi[37] in recardanes lareas et cortinas que michi dedit offilo et zalama et petrus ihoanniz. hereditatem[38] de magistro zalama integra. damus atque concedimus in[39] ipso[40] quos nominauimus[41] de ripa

** **Testamentum recemondi quod testatus est ad uacarizam**

1 erenicarum
2 et
3 tanquam
4 *deest*
5 inextimabilis
6 caritas
7 neque
8 eximio
9 recemundus
10 baselisse
11 recemondo
12 nostrarum et
13 *deest*
14 meipsum
15 pollicito implebo
16 mondeci
17 montimaioris.
18 uenerabile
19 uelamine
20 uolpeliares
21 illa habet
22 iuliani
23 obtinui
24 resonat. Et
25 sonat. Integro in lauri hereditas que fuit de bellide sicut in meas cartas resonat. In ansela hereditatem que fuit de bellith sicut in mea carta resonat. Et in uilla alaueiro meam rationem sicut in meas cartas resonat.
26 *deest*
27 agada
28 trarauquela
29 *deest*
30 et hereditas
31 tanoi
32 cartas
33 carbaliaes
34 sancto martino
35 obtinui
36 ferrariolos
37 Et ibi
38 et hereditatem
39 *deest*
40 ipsos
41 nominamus

Digitized by Google

bona[42] uauga usque agata[43] integro ubicumque illum[44] potueritis inuenire. et damus de uilla seixozelo que nobis fuit oblita cum ipsas de primiter meam racionem sicut in mea carta resonat. et damus de ipso que nomimauimus[45] inter dorium[46] et uaugam[47] Damus medietatem et habet iacentiam ubi prius diximus subtus alpe castro pedrozo[48] secus alpe[49] liares[49] terradorio[49] portugalensi prope littore maris. Damus illam cum suis prestationibus que in se obtinet casas quintanales seu domunculas[50] edificii pumares ameisenales[51] sautos uineas uel diuersas[52] terras ruptas etiam et barualas[53] pratuis[53] atque pascuis[54] atque[54] cum suis aductibus exitus montium et[55] sesigas[56] molinarum[56] et omnia quicquid ibidem ad prestitum hominis est et nomina[57] repentium uel animantium. in ordine ministerio ecclesie uestimentum uero sacerdotalem[58] atque diaconale[59] casulas amictus uero et uelus[60] de polegia et[61] quid[61] illos et libros ecclesiasticos antiponale[62] psalterium orationum cognitum manualium precus regula signum metalli mirifice sonantis campana[63] calicem argenteum cum[64] patena[65] argentea[65] scala[65] argentea[65] et libros de sapientia et omnia que adhuc cum dei adiutorio augmentare potuero[66] ad aulam dei concedo. et ibi adicimus si ego discessero ante fratre[67] meo[67] dona quid[68] eo et ille se informe in foro meo sicut sum ego et uobis domno et patri[69] florido[69] abbati[69] et florides ambobus et aluito[70] presbitero[70] preposito[70] uestro[70] et congregationi[71] cenobii[71] uaccarice[71] sub ea uidelicet ratione seruate[72] ut in uita uestra obiurgetis et post obitum uestrum[73] quiquid[73] hic habitauerint sub[74] uestra benedictione habeant et possideant et omnes indigeni adueni pupilli paupe-
res orphanos[75] qui hereditates non habuerint[76] habeant et possideant. Ita unum[77] et[78] moneo ut nemo presumere aut[79] in alia parte transferre uendere[80] uel donare sed in[81] loco predicto seruare[82] et ita eos tamen discurse[83] firmiter state ut in illorum hereditate[84] fiant potestatem[85]. Et si aliquis homo ex propinquis nostris iermanis suprinis filiis uel[86] nepotibus[87] qui hunc[88] factum[88] nostrum[88] infringere[88] uoluerit[88] uel uenire temptauerit ueniat super eum[89] ira dei et rumpheam[90] celesti[90] et uorax inferni baratri et insuper tunc infera pariet ipso[91] contigerit duplatum et ad iudicem qui illam terram imperauerit aliud tantum. Facte sunt series testamenti et[92] nodum die quod erit III°[93] idus octobris. Era nobis dena bis dena ter dena quater dena quinquies dena sex dena septies[94] dena[94] occies dena v[a] supra[95] decies centena. Regnante domno fernando rege. Ego recemondus[96] prolix maurele et balessa[97] quo[97] uoluit ad redigendo[98] cognoui in hac serie testamenti manus[99] meas[99] conf+[99].

Qui presentes fuerunt Vidralido[100] test. —Gauinio test. —Idila test. —Godinus[101] test.[101] —Tudulfo[102] test. —Arnaldus[103] test. —Domnadeo[104] fredoizi[104] test. —Cidi adaredici[105] test. —Godino[106] midici[106] test. —Falifa[107] test. —Fernandus[108] olidiz[108] test.[108] —Vermudus ueilaz test.

Ego[109] ermigio[110] guntadiz[110] manu mea confirmo —Ego[111] fromarigo salice[112] manu mea confirmo —Domnadeo[113] maurelici[114] manu mea confirmo —Pelagius gunsaluiz manu[115] mea[115] confirmo —Gundisaluus[116] uenegas manu mea confirmo — Ero gunsaluiz manu mea confirmo —Suarius gunsaluiz manu mea confirmo —Deldemiro[117] test. —Godesteo test. —Sendamiro[118] quos uidi manu mea conf. —Olidi[119] mauriguiz[119] test. —Vidralildo[120] test. —Sandinus[121] quasi[122] presbiter[122] Notuit.

42 *deest*
43 agada
44 illos
* *haec desunt*
45 nominamus
46 durio
47 uauga
48 petroso
49 uolpeliares territorio
50 domum
51 ameixenales figales
52 deuesas
53 barbaras pratos
54 pasculibus aquas
55 *deest*
56 sessicas mulinarum
57 omnia
58 sacerdotale
59 diachonalem
60 uestes
61 ex quo
62 antiphonale
63 campanam
64 *deest*
65 patenam argenteam et scalam argenteam
66 potuerimus
67 fratrem meum
68 quod
69 petro floride abba
70 aluitus presbiter prepositus uester
71 congregatione uaccariza
72 seruata
73 uero uestrum quicquid
74 sup
75 orphani
76 habent
77 uno
78 *deest*
79 *deest*
80 uindere
81 in hoc
82 seruire
83 discusse
84 hereditans
85 potestate.
86 *deest*
87 neptis
88 ad hunc nostrum factum irrumpere aduenerit
89 eos
90 romphea celestis
91 ipsum quod
92 *deest*
93 III.°
94 sexcieps dena
95 super
96 recemundus
97 baselissa quod
98 redigendum
99 manum mea confirmo+.
100 Vidragildo
101 Gaamaio presbiter conf.
102 Tedulfus
103 Arialdus presbiter
104 Domnado fredoiz
105 aderedici
106 Godinus midiz
107 Fafila
108 Fredenandus didaci quos uidi manu mea conf.
109 *deest*
110 Ermigius gunsaluiz
111 *deest*
112 saxo
113 Donadeo
114 *deest*
115 *deest*
116 Gunsaluus
117 Gidemiro
118 Sandemirus luzi
119 Areda
120 Dom uidragildo
121 Onorcus
122 *deest*

Digitized by Google

CCCCXLIX

Charta donationis quorumdam bonorum, a Velino confesso Exemeno presbytero factae, in scrinio Monasterii de **Pendorada** *olim custodiebatur, nunc vero in Publico Archivo invenitur. Ut genuina a* **Riberio** *habita* (**Observ. de Diplom. Port., p. 75**) *nobis dubiae fidei est. Litteris quidem, quas semigothicas dicimus, scripta, autographa creditur. Ipsarum tamen litterarum forma, verba, stylus, formulaeque donationis nescimus quid falsitatis redolent.*

1065

Christus. Conuenturis annis et dies recurremtibus secula uel momenta que deus in sua uirtute firmabit adtamen promerita adipiendum est enim testimonium literarum. Audite hec homnis populus pontifex legum ad annuntiandum patiemtiam et zertamen bonus et ostiendum uiam ueritatis ad damdam testimonium et sciemtiam et intelligentiam ut uos domnis et abbatis et clerizis et principibus terre certum credatis homnia iusta que fuit Quod ego famulum dei uilino conpuncti fuit ad deo et diuina pietas ut edificare domum domus domini et ostendit illi dominus que mentes suas desiderarunt. Hostendit logum inter durium et tamize prope durium ad radix mons aradus iusta lozello uillar que uocitant capanellas et est ipse logo in presentia de suos auolos et de suis intercessoribus et eredibus et cum dei aiutorium et per suo precium et per suas canpiaturas integrabit illo logare in omnique giro passales sicut canonica docet et aduc plus sicut in scriptum resonat per que kanamus et adfora alias aduc uno que .....amus. et alias que ic testarunt timentes deum in oc tempus ic edificamus baselica uogauolo sancti ihoani et sancta columbe et sancte eugenie sancti romani et sancti salbatoris. In ipsius tempus regnandi estis fredenandus rex et episcopus sisinandus episcopus in presentia garsea monioniz et sagrabit eam sub dei gratiam sisinandus episcopus et desiderante fuimus ut inuenissimus omo in opus dei timens deum et extra secularia que relinquisimus ea in suo iure in amorem domini et reparandum fidem christi. et dum surrexit exemenus presbiter genitori sindila qui uidimus confidem et timens deum et adtamen scriptura ob tamtum et memoria adipiend... uoluimus facere inde facere testum dotis scripture ad ipse exemenus presbiter sicut et facit. Domnis inuictisimis ac triumphatoribus gloriosimis sanctisque martiribus sancti ihoannis et sancti salbatoris et earum reliquiarum que cum eis in hoc logum reconditi sunt corum baselica scita est in eius logum sicut sursum resonat Quod ego serbo dei uilino confessus conpuncti ad deo facio quod promisit ad ipsos donus et sanctos et ad ipse exemeno presbiter testum scripture firmitatis et dotis benefactis de omnia mea rem ab integro homnia que ad usum ominis aprestitum est de hodie in die de iure nostro abrasa et in iure de ipse exemenus siat tradita ad parte de ipsos domnus et sanctos ubiqve potuerit inuenire per illos scriptum que ad illo damus omnia ueritas de ipsa baselica damus et concedimus ad illo propter deum et pro remedium anime nostre ut ante deum mercedem nobis ueniat et diem iudicii mitisimum sentiamus et abeat et possideat .....n uita sancta et ordo sacerdotale perseberauerit et qui cum eo psallemtium abuerit sub sui patrocinio et licitum non abeat uindire nec donare nec in allia parte transfire set conteneat illa sana et intemerata et ad obitum uero suo relinqua ea sana et intemerata cum omnis suas scripturas et suas ueritas ad monagus et fratres qui bonus fuerint et in uita sancta pro regula sancta et canonica perseberante fuerint et numllis laigus ibidem licitum non mandamus abere et tam de gens nostra quam etiam de extraneis qui hunc factum nostrum infringere quesierit in primis siat excomunigatus et ad fidem christi siat seperatus et in prima resurrectione non ueniat nec illa uoce audiat quando dixerint —uenite benedicti patris mei— set omutescat et cum iudas traditorem in parte damnatione accipiat. et in cuiusliue licendi fuerit pariet ipsa baselica cum omnis suis prestationibus dublata et iudigado et hunc seriens senper abeat rouore et plena firmitatis. Facta seriens notum die iii° kalendas ianuario. Era c^a iii^a super millesima. uilino in anc seriens scriptura et dotis testamenti uel benefacti manus mea rouora—uit.

Pro test. —adulfu test. —ansalom test. —pelagio test. —aluitu presbiter test.

uiliulfu notuit. de uilla gundesindi alcauze p..... maior manus conf.

Et uertimus fora de ipsius testamenti ipsa ereditate que abeo de pars de meo patre et illa .....

Digitized by Google

CCCCL

Inventarium sive descriptio bonorum immobilium quae Sarracinus Sarraciniz et frater sororque ejus Monasterio S. Joannis (de Pendorada) *testamento legaverant. Tabulae autographae ejusdem inventarii in scrinio Monasterii* de Pendorada *olim servatae, in Publico Archivo inveniuntur.*

1065

In temporibus adefonsi imperatoris totius spanie fredenandi regis filius et sanzia regina et sisnandus episcopus portukalense sedis In era M.ª C.ª III.ª Si testaui sarracino sarraciniz una pariter cum iermanos suos animia monizi et froila moniz hereditates pro remedio anime matris sue tota menendiz ad sancti ioannis bahtiste que est fundato in ripa durio ad radice montis aratri. Hi sunt hereditates quos ganaui monio diaz et uxor sua tota menendiz de menendo ariufiz per pretio et karta in uilla monumenta et fikeiredo per suis locis et terminis antiquis subtus mons muro discurente in riuulo pauia. Et hic in monumenta et in pausada hereditates quos contestaui ibi lazaru ramiriz ad ipsius domus sancti iam superius nominati de hereditate quos fui de romarigu ossu *(?)* in illo kasal IIIª integra. et in pausada VIIIª integra interius *(?)*. Hic in monumenta hereditate quos fui de lalina mulier de abdela ordoniz v integra quos ganaui domno eximinus per precio et kartas et per testamentos de suos neptos de saluator petriz et fafila et gesili et eolalia cum filio suo abdella. ipsas hereditates ab integro per suis terminis et locis antiquis per ubi illas potueritis inuenire. Et in ipsa uilla de alia Vª III.ª Et de gundisaluo iustiz que fuit de auio suo maniulfo que testaui pro remedio animas suas. Et de alia Vª V.ª Et de guntina nunitiz hic in monumenta et in pausada et fuit de auia mea eugenia recemiriz mea racione per ubi illa potueritis inuenire per suis terminis et locis antiquis. Et de eileua zalamiz in ipsa uilla de Vª alia V.ª et de ipsa Vª VIª per ubi illa potueritis inuenire.

Et in ipsis temporibus testauit sarracino sarraciniz Vª de omnia sua hereditate pro remedio anime sue ad ipsius domus sanctus iam superius nominati. hic in fikeiredo kasal de uimara et foliadal et cresconi et nespereira et aluarenga et lauredo et in belluti et in sekeiro longo per ubi illas potueritis inuenire per suis terminis et locis antiquis.

Et in uilla pausada que contestaui domna uiuilli pro remedio anime sue ad ipsius domus sanctus superius nominati medietate integra que dedit ad illa uiro suo sarracino sarraciniz ad arras. Et que comparauit hic domnus eximinus VIIIª integra de diagu gudiniz et de gudino tructesindiz per suis terminis et locis antiquis. Et illo kasal quos fuit de uimara beneelias quos ganauit munio didaz et uxori sua tota menendiz de neptos de uimara gundesindo et ariulfo integro et conclude se illo kasale de illo fontano usque in illo comaro que uadi infesto usque in illa fonte. et de iusu inprono per illo fontano uai per sua clausura ad illo comaro unde iam diximus.

Et in uilla fikeiredo que kanauit domnus eximinus per precio et karta IIIª integra et alia IIIª pro integratione de pausada exceptis illos passales de fikeiredo. et de illo kasal de illo trauazo IIIª et medietate de kasal de uimara. Et que ganauit domnus michaelis presbiter hic in pausada et in fikiredo per precio et karta de leocadia ranusendiz et de sua iermana eilu de IIªs partes V.ª Et de louesenda lazariz hic in pausada fora de illo kasal de VIIIª III.ª Et de sua matre ermionda de IIª III.ª

Et in couello hereditate de framiru et de sua mulier faquina ramiriz IIIª integra. Et de hereditate de nunitu astrufizi integra de gontina hereditate et de zalama astrufiz que uenit in portione filia sua eileuua VIª et de VIª IIIª integra etiam et de ganancia.

Et in sonosello hereditate de recemiru salamiriz et in spadanetu ab integro. et hic in sonosello hereditate de ..... *medietate integra et Vª de nunillo naustiz integra et hereditate de ..... *uertu ansaloniz et de patre adaulfiz IIIª hic in soperacto. Et hic in sonosello hereditate de gontro baltariz medietate integra per ubi illa potueritis inuenire et de larinu V.ª Et hereditate de aluaro arualdiz integra.

Et in ortigosa hereditate de fernando iermias. de agro de aluaro de medietate IIªs partes per suis terminis et locis antiquis. Et de gundinu menendiz Vª integra per ubi illa potueritis inuenire. Et de principio freariz III.ª Et hereditate de fradegundia integra. Et hereditate de godina froilaz integra per suis terminis et locis antiquis. Et coina de susana VIª integra de fernando iermias. Et in ortigosa hereditate que fuit de genoi et contestaui illa geluira troitesindiz.

Et in trauanka hereditate de ledegundia odoriz integra per ubi illa potueritis inuenire. Hereditate de sontrilli gatoniz integra in illo auterio de trauanka. Hereditate de fromosendo delliz integra hic in trauanka et in pausada de fornellos et que ganauit ibi principio sarraziniz et uxor sua ididu in pausada et contestauit ea ad

* *Verba quaedam vitiata non legibilia.*

Digitized by Google

ipsius domus superius nominati ... in uilla fornellos hereditate de guandila ermoriquiz siue laicale quomodo et ecclesiarum per suis terminis et locis antiquis ab integro et de kasal de eita enniquiz m^{es} v.^{as} Et hic in fornellos hereditate de aluaro osorediz integra.

Et in mazanaria hereditate de louegildo menendiz integra per suis terminis et locis antiquis. Et in uilla fornelus v^{a} de hereditate que fuit de ledegundia nuniz et testauit ea godino beliuz et alia que ibi gananauit *(sic)* cum uxore sua bronili ansaloniz per precio et karta ab integro pro remedio animarum nostrarum.

CCCCLI

Gallaeciae regi Garciae nobilis vir Garcia Monniniz uxorque ejus Gelvira bona amplissima quae possidebant donant, usufructu sibi retento. Charta autographa, ad Monasterium de Pendorada *pertinens, in Publico invenitur Archivo.*

1066

In nomine domini nostri ihesu christi. Magnum est enim titulum donationis quod nullus homo infringere potest neque lex foris proicere debet sed quicquid grato animo prona mente et expontanea uoluntate aliquid donauerit uel donando elegerit tunc in omnibus iudicibus licentiam habebit. et ideo nos nominibus garsea monniniz et coniuge mea ieluira annuit nobis bona pacis et uoluntas non pertimescentis metu aut mortis periculum sed mentes nostras plenibus letitie sic facimus a uobis nutu dei garsea rex textus scripture et kartula benefactis et placitus firmitatis de omnes nostras hereditates quicquid uisi sumus habere de auiorum parentorum atque comparatorum uel profilicatorum ab omni integritate ut habeamus nos eas in uita nostra et post obitus relinquamus ad uobis eas cum omni integritate prenominatas. Id sunt in terra de pennafidele monasterio petri cum omnibus testamentis et abiectionibus suis ab integro. uilla zeidoneses cum omnibus abiectionibus suis. et in ripa flumen abe uilla atanagildi et uilla oliuaria et uilla mazenaria et uilla petraficta cum omnibus abiectionibus suis ab integro. et in terra de aquilar uillacoba et uallonzello cum omnibus abiectionibus ab integro. et in terra arauka hereditate que fuit de zoleima in ribulo molnes rationes v.^{o} et uilla congusto et uilla cortegaza et uilla nesperaria cum omnibus abiectionibus suis ab integro. et in terra de pauia uilla gondin et uilla soberado et uilla rial et uilla gelmir cum omnibus abiectionibus suis. de illo saxo in durio et de alarda in pauia et in terra de benuiuer medictate de ordoni et uentosela cum omnibus abiectionibus suis quomodo exparte de ontranbos ribulos usque in alariz. et de durio in tamize mea portione ab integro. et in sandi uilla crestoual et uilla gontisi cum omnibus abiectionibus suis ab integro et uilla maniozellos. et de sancta maria de ranosendi medietate et uilla fornos mea portione cum omnibus abiectionibus suis de sandi in galina mea portione ab integro. et in terra de baian uilla tauolado et uilla maskinata et uillarelio et uilla prato et uilla pausata et uillacoua et uilla castro et uilla ouil subtus penna alba cum omnibus abiectionibus suis ab integro. Hec omnia quod supra taxatum est donamus uobis ad integrum ubique potueritis inuenire per suis locis et terminis antiquis. et iacent ipsas uillas terridorio portugale ripa ribulo durio. habeatis uos et omnis posteritas uestras aut cui concedere uolueritis liberam in dei nomine habeatis potestatem pro que adiuuetis et faciatis nobis bene in nostra uita. et si quod absit tam nos aut de gens nostra uel texteris hanc nostrum factum iuste et legitime infringere quesierit aut repetitio fecerit quisquis ille fuerit pariet post partem uestram et partem regis quod infringere quesierit dublatum et scriptura ista plenam obtineat firmitatis roborem. Notum die viii kalendas aprilis. Era t c^{a} iii.^{a} Garsea muniniz et uxor sua geluira ad uobis Garsea rex in hanc scriptura benefactis manus nostras++. ero pelaz confirmo+. qui hic fuerunt. Vistruarius dei gratia aepiscopus conf.+ Antioni comes conf. —Menindo gunsaluiz conf.+ Nuno suariz conf.+ Pelaio suariz conf.+ Mito petriz conf.+

Armigii ruderigu conf.+ Suario moniniz conf.+ Froyla exemeniz conf. +Veremudo ataniz conf.+ Iohanne diaz conf.+ Arias gontatiz conf.+

Sisnandus portugalensis aepiscopus conf. —Petro uenegas conf.+ Fredenandus abba conf.+ Vimaredo presbiter conf.+ Ciprianus uimaraz conf.+

monio test. Pelaio test. Iohanne test. Vimara test. Adefonso test.

Gundesindus romariquiz qui iudex notuit+.

Digitized by Google

CCCCLII

Pactum venditionis partis praedii cujusdam in villa de Loureiro. *Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico extat Archivo.*

1067

In dei nomine ego salamiru et uxor sua gudilu in domino deo eterna salude amen. Ideo plaguit nobis bone pacis et uolumtas ut uinderemus ad uobis tructesindo gutierrezi et ad congungia uestra domna guntrode sigut et uendimus ereditade nostra probria que auemus in uilla laurario subtus kastro auenoso discurente ribulo auenoso terridorio portugalensis et abuimus illa de parentum nostrorum adulfu quos conparauit illa de menemdo garzia et de sua germana crementina damus ad uobis de ipso kasal quos fuit de menemdo garzia et de suos eredes de duas nonas m[a] integra cum cuntis prestationibus suis quamtum in se obtinet et aprestidum ominis est kasas pumares omnias pumifereras quamtum in se obtinet siue de illas terras ruptas quomodo de illas barbaras exitum uel regresum per suis terminis et uicis et locis antiquis per ubi illa podueridis inuenire et diuidet ipsa uilla cum uila mandin et de alia parte cum uilla auenoso et acepimus de uos in precio m ..... que nobis bene conplaguit abeatis illa firmiter uos et omnis posterida uestras et faciadis de illa quod uolueritis. Siquis tamen quod fierit non cre*di*tis et si aliquis omo uenerit aut uenerimus contra anc karta uenditionis ad inrumpendum et nos in iuditio deuindigare non poduerimus aut noluerimus auctorgare aut uos in uoce nostra que pariemus post uestra parte ipsa ereditade dublada et quamtum ad uos fuerit meliorata et uos perpetim abitura. Facta karta uenditionis die erit vii° kalendas abriles. Era millesima c v. salamiru et uxor sua gudilu in ac karta uenditionis manus nostra+++s.

gundesindo test. —adaulfu test. —sendino test. —pelagio test.

Zoleima presbiter notuit.

CCCCLIII

Pactum venditionis partis villae de Retorta. *Charta autographa, quae in chartophylacio Monasterii* de Ave Maria *Portucalensis, monialium ordinis S. Benedicti servabatur, in Publico custoditur Archivo.*

1067

Christus. In dei nomine ego gondesindo arianizi karta facio a uobis tructesindo gutierizi et a uexori tue gontrode garzia de eredidade mea propria que abeo in uilla retorta et conparaui ila gondesindo de columba ermilaz et ganaui illa con su marido aldia ipsa columba mulier de aldia et abe iacentia ipsa uila subtus kastro de .... discurente ribulo aue probe lidore maris comodo diuide con uila tauques *(?)* et de alia parte con uila pinidello damus a uobis de ipsa uila iam super nomina*ta* et damus a uobis de ipsa uila que sursum que sursum *(sic)* resona iii[a] integra con casas con pumares cum qua*n*tum in se obtinet et aprestitum ominis et et acebimus et accebimus *(sic)* uos in pretium xv modios. tantum nobis bene conplagui. Ida ut de odie die sedea ipsa eredidade de iuri meo abrasa et iuri uestro sit tradida aque confirma*ta*. haueatis uos et omnis posteridas iuri quieto temporibus ..... Siquis tamen quod fieri non credimus et aliquis omo ueneri uel uenerimus et unc factum nostrum inrumpere quesieri et nos in iudicio autor*isare* uel deuin*di*gare noluerimus aut non potuerimus que pariemus a parte uestra aut de qui uestra pulsaberi dublada uel triplada et uos perpetim abidura peremniter permansura. Facta kartula notum quod eri xii kalendas apriles. Era c v super millesima. Gondesindo arianizi in anc kartula .....tionis manu nostra rouoro—.

Ic testes. Pelagio testis —Gondesindo romariquizi testis —Gunsalbo pelazi testis —Pelagio testis —aluito testis —Ero testis —alio Pelagio testis.

Brandila presbiter notuit.

Digitized by Google

CCCCLIV

Pactum venditionis praedii cujusdam in villa de **Carvalhido**. ***Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico Archivo servatur.***

1067

In dei nomine egas et filio meo didago in domino deo eterna salude amen. Ideo plaguit mici bone pacis et uolumtas ut uinderemus ad uobis tructesindo gutierrizi et coniungia uestra domna gunterode sigut et uendimus ereditade nostra probria que auemus in uilla karualido et abuimus de parentum meorum gundesindo. damus uobis illa per suis terminis et uicis et locis antiquis cum cuntis prestationibus quamtumque ibi abeo et aprestidum ominis est et diuidet cum uillar de porcos et de alia parte cum uilla arones subtus kastro auenoso discurrente ribulo udi terridorio portugalens. et accepimus de uos in precio VIII° modios in que mici bene conplaguit. abeadis illa firmiter uos et omnis posteridas uestras et faciadis de illa quod uolueritis. Siquis tamen quod fierit non creditis et si aliquis omo uenerit aut uenerimus contra anc karta uenditionis ad inrumpendum et nos in iuditio deuindigare non poduerimus aut noluerimus auctorgare aut uos in uoce nostra que pariemus a parti uestra ipsa ereditate dublada et quamtum ad uos fuerit meliorada et uos perpetim abitura. Facta karta uenditionis die erit kalendas magi. Era millesima c v. egas et didago in ac kar*ta* uenditionis manus nostra+++s.

pelagio aluitizi test. —gunterigu test. —ketesindo test. —emila test.

Zoleima presbiter notuit.

CCCCLV

Pactum venditionis quintae partis villae de **Vimieiro**, ***addito quodam agro in*** **Lodoeiro**. ***Charta autographa, e scrinio Monasterii*** de **Pendorada** ***in Publicum Archivum delata, ibi extat.***

1067

Christus. In nomine domini. Ego famulus dei sesnando abbas accessi mici bone pacis et uolumtas certissimas et prontissimas meas uolumtas ida ut facio ad uobis monniu ueniegas et ad uxorit uestra unisconi cartula uenditionis de ereditate mea probia que aueo in uilla nunccubata quos uocitant uimenario subtus mons genestazo segus flumine durio terretorio anegia uindo a uobis de ipsa uilla v^{a} integra cum domus et ediuiciis cassas uineis sautis pumifheris omen aruorum et thoda genera pomorum terras cultas uel baruaras petras mobiles uel inmouiles piscarias et molinarias quiquit apresţitum ominis est et in ea potueritis inuenire per suis diuisos et terminus antigos. ydem a*d*ycimus uobis yuiden illo pedazo que iace in lotonario quos iace inter illas uestras lareas. damus et conzedimus uobis ipso que iam suberius dissimus firmiter ad perauentum. et accebimus de uos in pretio ad cartula confirmandum unu kaualo color raudam ipso mici bene conplaguit. aueatis illa firmiter perenne uos et semini uestra in tenporibus seculorum. Siquis tamen quo fierit minime creditis et aliquis omo uenerit uel ueneritmus tam de genere nostro quan de generis ominum qui unc factum meum tentare uel infringere uoluerit parie ad partique uestra ipsa eritate dublata uel tripata quanto a uobis fuerit meliorata et uos perpetin auiturit. Facta cartula erit die XVII° kalendas iunii. Era T^{a} C^{a} V.^{a} sisnando abbas a mea facta manu mea ro+.

pro testes. Eita maniulfiz test. —gunsaluo ueniegas test. —ero zadoniz test. —garcia ramiriz test. —P S Q L scripsit.

CCCCLVI

Pactum venditionis dimidii praedii in villa de **Villar de Porcos** ***siti, additis agris quibusdam in villa*** de **Gemunde**. ***Charta autographa, ad Morariense Monasterium pertinens, in Publico invenitur Archivo.***

1067

In dei nomine ego pelagio ordonizi in domino deo eterna salude amen. Ideo plaguit mici per bone pacis et uolumtas ut uinderemus ad uouis tructesindo gutierrizi et uxor uestra domna gunterote sigut et uendimus erediate mea probria que abeo in uilla uillar de porcos in loco predicto ubi dicent karualido subtus kastro auenoso discurrente ribulo udi terridorio .....al...e damus ad uobis in ipsa uilla de ereditate quos fuit de mater mea

Digitized by Google

domna argentina mediade integra siue de auolenga quomodo ecciam de conparadela damus ad uobis in ipsa uilla per suis terminis et uicis et locis antiquis cum cuntis prestationibus suis quamtum in se obtinet et aprestidum ominis est. et ilas lareas que auemus de conparadela in gemundi ad uobis concedimus. et accepimus de uos in precio x modios tamtum ad nobis bene conplaguit. abeatis illa firmider uos et omnis posteridas uestras et faciadis de illa quod uolueritis. Siquis tamen quod fierit non creditis et si aliquis omo uenerit aut uenerimus contra anc karta uenditionis ad inrumpendum et nos in iudicio deuindigare non poduerimus aut noluerimus auctorgare aut uos in uoce nostra que pariemus post uestra parte ipsa ereditade dublada et quamtum ad uos fuerit meliorada et uos perpetim abitura. Facta karta uenditionis die erit III° idus iuni. Era millesima C V.ª pelagio ordinizi in anc karta uenditionis manu mea+ rouorauimus.

egas test. —pelagio aluitizi test. —daui test. —menemdo padrizi test. —garzia test. —emila test.

Zoleima presbiter notuit.

CCCCLVII

Ex libro regestorum Monasterii Araucensis, **Tombo escripto por ordem de D. Maior Martins,** ***sic dicto, decerpsimus.***

1067

Karta de hereditate in moldes in termino de Arauca

In nomine domini nostri ihesu christi. In honorem sancte marie semper uirginis et sanctorum apostolorum petri et pauli quorum baselica fundata est in territorio arauca inter monte fuste et serra sicca discurente ribulo alarda in uilla que uocitant sancto petro. Ego famula dei nunillo placuit mihi ex propria mea uoluntate ut pro remedio anime mee de paupertate mea aliquantum munus donarem. ita et concedo altari sancti petri et fratribus qui ibi sunt uel fuerint et in uita sancta perseuerauerint hereditate mea propria que euenit mihi de parte de mater mea nomine argilo que comparauit in suo pretio. et iacet ipsa hereditate in uilla ribulo mollides in loco que uocitant ad pelago nigro ipsa uarzena integra que est trans ribulo mollides cum sua leuata que exiit de ribulo mollides et sessica de illo meo molino integra. ipso molino cum sua leuata et ipsa uarzena integra que est inter ribulo mollides et ipso rego que uenit ad illo mollino ut dixi ad integro concedo et testo ad monasterio sancti petri et sacerdotibus et fratribus et monacis qui ibi deseruierint et ibi semper pro remedio anime mee deseruiat. Quod et ad iuratione confirmo per indiuiduam trinitatem ut contra hunc meum actum ad inrumpendum uentura non ero. quod si aliquis homo ex propinquis meis uel de extraneis quisquis ille fuerit qui contra hunc testamentum ad inrumpendum uenerit in primis sit excomunicatus ab ecclesia sancta et corpus et sanguis domini nostri ihesu christi separatus et cum iuda traditore lugeat penis in eterna dampnatione et insuper dampna secularia quantum de isto testamento usurpauerit pariat duplatum et triplatum et quadruplatum ad partem ipso monasterio superius dicto et ad iudices uel *qui* illa terra imperauerit alio tantum similiter componat et duo auri talenta exsoluat et testamento isto firmam obtineat roborem. Facta cartula testamenti III idus nouembris. Era M.ª C V. Nunillo in hunc series testamenti mea ro+bi *(sic)*. Qui preses fuerunt pro test. Leoderigus test. quidins test. didagus test. Pelagius presbiter notuit.

CCCCLVIII

Pactum venditionis fundi cujusdam in pago **de Pedrafita.** ***Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico Archivo servatur.***

1067

In dei nomine ego ermesinda et didago in domino deo eterna salude amen. Ideo plaguit nobis bone pacis et uolumtas ut uinderemus ad uobis gunsaluo gutierrizi et uxor uestra domna geluira sigut et uendimus ereditade nostra probria que auemus de parentum nostrorum fandila et uniscu et abios de didagu in uilla quos uocidant pedrafita et abe iacentia subtus mons pedras rubias probe llidore maris. damus ad uos illa in terridorios portugalensi quantumque ibidem abemus cum cuntis prestationibus suis quantum in se obtinet et aprestidum ominis est acesum et regresum. et accepimus de uos in precio una uaka in XIII modios tantum ad nobis bene conplaguit et abut uos nicil remansit in deuido. ida de odie die siat ipsa ereditade de iuri nostro abrrasa et in iuri uestro siat tradita et confirmada. abeadis et omnis posterridas uestras et faciadis de illa quod uolueritis. Siquis tamen quod

Digitized by Google

fierit non credidis et si aliquis omo uenerit aut uenerimus contra anc karta uenditionis ad inrumpendum et nos in iudicio deuindigare non poduerimus aut noluerimus auctorgare aut uos in uoce nostra que pariemus a parti uestra ipsa ereditade dublada et quantum ad uos fuerit meliorada et uos perpedim auidura. Facta karta uenditionis die erit mes idus december. Era millesima cv.a ermesinda et didagu in ac karta uenditionis manus nostra++s rouoranimus.

qui preses fuerunt —astredo test. —daniel test. —gudino test. —didagu test. —alio didagu test.
Zoleima presbiter notuit.

CCCCLIX

Inventarium bonorum immobilium a quibusdam hominibus diversis temporibus ecclesiae S. Martini* de Fornellos *datorum. Guandila presbyter, ejusdem inventarii scriptor, alia bona propria ipsae ecclesiae legans, inventario descriptionem eorum addit. Autographum exemplar, quod in scrinio Monasterii* de Pendorada *custodiebatur, in Publico extat Archivo.

1067

Conuenturis annis et dies recurremtis ut uos domnis et abbatis adque homnis populis certum credatis homnia iusta quod fuit ut timentes deum et pro remedium dederunt et testarunt suas ereditates ad dominum et ad reliquiarum sanctarum uogabulo sancto martino quorum baselica fundata est in uilla fornellus subtis mons muro et ciuitas sancti felicis prope ribulo pauia terridorio senabria. de tempus contestarunt unusquisque sicut dominus iussi usque in era cva super ma quod ego famulum dei quandila presuiter co ego auitamte in ipso loco somus indignum et peccatorem conpuncti fui ad deo et diuina pietas ut memoria adipiendo facit ista seriens scriptura simul adque inuentario de homnia quod iusta inuenimus et persapiens sine iniusta. Adnominamus ereditas et larias de terras qui contestarunt omines ad ipsos domnus et domus domini. Id sunt illo kasal qui dicent trauazo comodo est concluso cum homnis prestationibus suis que ibi dedit fafila donnelliz. alio kasal ubi dicent laurario ad super illo reco de palatio iusta carraria antiqua et diuide de sursum cum laria de abdella derrahamaniz et de lonco fige se in laria qui dicent de gotom. et ipsa laria que dicent de godom ibi contestabit illa quilu cui dederunt illa in die de sua uota ad patrom cum suas mazanarias. et alio talio de terra que dederunt filios de principio pro remedium anime de suo paremte ad su illo reco qui inriga ad ipsa ecclesia. et alio que iace in agro que dicent de pumar maior que posuit ibidem teginum et abe pasales in longo et in amplo et alio talio qui fui de ipse teginum que testarunt ibidem suas filias crestilli et sontrilli. in agro que dicent de lintigal iusta caria antiqua et fige se in laria de mitu ihoannes de ipso talio mediatate et ipsas mulieres iuso ubi dicent pontezella mediatate de ipso pomar cum suo terreno et iusta ipse pomar costa illo arugio alio talio que fui de fafila donelliz et conparabit illo erigio de fafila per suo precium et testabit illo sua filia gontina. et alia cortina iusta domus de atanito como iace de ripa in ripa que ic testabit ildonza filia abdella. et ipsa in colina de iusana alia laria que conparabi cum uiro suo anserigu de ermegundia gundiuadiz et leua se de monte et fere in reco et abe pasales in amplo de uno capo vi et de illo alio v. et de laria que iace ad porto de aqua leuata iiia que testabit exemeno abdellaz cum suas maza

Et ego quandila presbiter molle depressus lapsus ad misericordia et humilem ibidem contesto in agro que dicent de lamas que partibit com mea iermana uno talio qui iace iusta illo salicetu de una parte fere in ripa et de alia in laria de conposta et de amplo deuide cum laria que fui de abdella ordoniz. et ipsa laria de conposta ibi testabi illa abdella ordoniz et medietas de illa mazanaria camaciana et sursum ubi dicent agro de sautellu ego quandila mediatate. et de talio que dicent de ordiales mediatate et de una parte diuide per comaro et de alia cum laria qui fui de filius de abdella derrahamaniz et sursum incima cum domnica. et de laria que dicent de ossata medietate et de sautu qui iace ad super illo molinu comodo diuide de longo per illos salicarius et uai infesto spartindo cum sauto de filius de abdella derrahamaniz et fere in reco qui perge pro ad roboreda et diuide de alia parte com sauto de iemula. alia uarcenella ubi dicent pontecella et uai infesto et fere in foze de reco et de sursum diuide cum kasal de iemula de ipsa uarcenella cum suo pumar iii quartas. et de illo pumar que iace ante porta de domus paremtorum nostrorum iii quartas. et de agro que dicent nobales mediatate com suo sautu. etiam ut in uita nostra in aruitrio nostro deserbiat et ad ouitum nostrum seguros permaneant ad parte ipsius domus domini ut ante deum mercedem nobis ueniat et paremtorum uel intercessores nostrorum. et ermentario ad obitum suum testabit ibidem omnia sua ereditate ab integro ubi illa potuerint inuenire cum homnis prestationibus suis.

Digitized by Google

CCCCLX

Sarracina quaedam et alii, qui filii ejusdem Sarracinae videntur, Pelagio Gonsalviz uxorique praedium in villa de Mindello *tradunt. Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico exstat Archivo. Quae typis, italicis vulgariter dictis, edimus, inter lineas chirographi, ab alia manu, sed eodem tempore scripta, ut videtur, leguntur.*

1068

In dei nomine ego saracina eria *(?)* ssesnandiz fromosili ssesnandiz petro ssesnandiz gontina ssesnandiz adosinda ssesnamdiz in domino deo eterna salutem amen. Ideo placui mici per bona pacis et uoluntas ut faceremus ad uobis pelagio guncaluiz et ed *(sic)* uxor tua marina guncaluiz *que ganarunt de garcia gonici et damus a uobis ila in luctosa* de ista de ereditate que ganiaui ssesnando iudicit com suos iermanos de hereditate in loco quas uocitant aminidelo IIIª intrega subtus mons kastro de boue discurrente ribulo aue teritorio portugal prope litore maris per suis locis et terminos anticos *et per montes et per fontes* per ubi potueritis ila inuenire *exitum* ingresum *exitum* uel regresum *cum* quantum in set obtine et aprestitum ominis est dou adque concedo a uobis. Ita ut de hodie uel tempore sedea ipsa hereditate de iurio meo abrasa et in uestro dominio sit tradita et confirmata. habeatis uos illa firmiter et homnis posteritas uestras et facite de illa quod uolueritis. Siquis tamen quod fieri non creditis mihi et aliquis homo uenerit uel uenerimus contra hanc kartula ad inrumpendum et nos a concilio deuendicare non potuerimus *aut uos in uoce nostra* quomo pariam a uobis ipsa hereditate duplata uel tripata uel quantum a uobis fuerit meliorata filiis aut netis *aut nulo homine* aut progenie mea quis ista carta ad inrumpendum quesierit que pariat ista ereditate duplata uel quantum a uobis fuerit meliorata *et tantum in iudica*.... Facta karta notum die quod erit VIII idus aparici domini kalendas ianarias *(?)*. Era Mª Cª VI. sarrazcina eria *(?)* ssesnadiz fromosili ssesnandiz et petro ssesnandiz et gontina ssesnandiz et adosinda ssesnandiz et a uobis pelagio guncaluiz et ed uxor tua marina guncaluiz in hanc carta manus nostras rouo++++++rauimus *(?)*.

Qui preses fuerunt testes —menendo test. —suario testes —guncaluo quos uidi confirmo testes —petro testes —gunzaluo test. —pelagio quos uidi confirmo testes —guncaluo test.

Suario Presbiter Notuit.

CCCCLXI

Pactum venditionis dimidii praedii cujusdam in villa de Toderi. *Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico exstat Archivo.*

1068

Christus. In dei nomine ego amor Ideo placuit mici propria mea uolumtate ut uinderemus ad uobis uermudo gundiuadiz et uxori tua godo sicut et uendimus ereditate mea propria que abeo in uilla toderi terridurio portucalensis subtus castro boue prope litore maris et abeo ipsa ereditate de parentela nostra tam etiam et de conparadella uendimus ad uobis medietate de ipsa ereditade per tota uilla quomodo est conclusa per suo termino cum quantum in se obtinet et aprestitum ominis est et acepimus de uos pretio pro ipsa ereditate xxx modios in que a nobis conplacuit et de pretio aput uos nicil remansit in deuitum abeatis uos et omnis posteritas uestras ipsa ereditate firmiter et faciatis de ea quod uolueritis. Siquis tamen quod fieri non credimus aliquis omo uenerit uel uenerimus tam nos aut progenie nostre aut qualibe generis omo que ad uobis ipsa ereditate calumniare quesierit et nos in iudicio deuindicare non potuerimus aut uos in uoce nostra quomodo pariemus ad uobis ipsa ereditate dublada aut quantum uobis fuerit meliorata. Facta cartula uenditionis notum die VIIIº kalendas martii. Era millesima C VI.ª amor in anc cartula uenditionis mea ro+ *(sic)*. pro test. gondesindo petro test. didacu test. gesmondo test. gumdisalbo presbiter notuit.

Digitized by Google

CCCCLXII

Pactum venditionis praedii cujusdam in villa de **Moreirola.** ***Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico servatur Archivo.***

1068

In dei nomine ego godesteo pelagici plagui mici per bone pacis uolumtas nunlo coque gentes inperio nec suadentis articulun nec pertimesentes *me*tum neque pas *(sic)* qod eri fraudes ingenio se*d* probria mici acesi uoluntas ut per escriptis uinderemus a uobis troitesnimdo guterizi exorn *(sic)* uestras nomen gontrode sicut et uendimus erededidade nostras probria que auemus de pater nostro pelagio ianardizi et aue iacentia in uila que uocidant moreriola uendimus a uobis inde v^{a} integra. aue iacentia subtus castro de boue discurente ribulla furgia probe lidore maris. uendimus aque concedimus ila per suis ter*m*inus uigus et locis anticus cum quantum in se obtine et aprestidun om*i*nis est. et acebi de uos in pretio uno poldro et una uaca et III modios de pan et II ouelias cum suos filios tanto nobis bene complagui et de pretio abu uos nicil remansi in deuido. ita ut de odie die uul *(sic)* tenpore de iuri nostros si*t* abrasa et in uestro iuri tradida atque confirma*ta* et uobis perpetin auidura pereniter. Facta cartula uenditionis nodun die eri XII kalendas magi. Era C VI^{a} super millesima. godesteo in anc cartula ue*n*ditio manun mea ro+. qui pres*es* fuerunt :

sandino goimirizi test. pelagio ordonizi test. —rodorigo goimirizi test. aluito test. —aruomar donanizi test. garzia test. —godesteo test.

pelagio presbiter notuit.

CCCCLXIII

Quidam Froila, conversus, vel monachus, vel oblatus, Branderigusque sacerdos nepotes suos quatuor sibi pro filiis adoptant, eisque bona, quae in villa de **Seixozelo** ***possidebant, tradunt. Charta autographa, ad Petrosense Monasterium pertinens, e scrinio Conimbricensis Academiae in Publicum Archivum delata, nobis textum praebuit.***

1068

Christus. In dei nomine ego froila frater et branderigo presbiter plaguit nobis asto animo nullo quoque egentis inperio nec suadentis artigulo neque pertimescentis metum set propria nobis accessit uolumtas ut faceremus uobis subrinos nostros froila et uermudu pelagio geluira sicut et facimus kartula benefactis uel perfiliationis de ereditate nostra propria que auemus de susceptione auiorum nostrorum et mater nostra daylu et aue iacentia in uilla seisosello subtus montis castro petroso terridorio portugalense damus illa adque concedimus ab integro per uius locis et uicos et terminos anticos per ubi illa potueritis inuenire quia dicet lex et scriptura —*hom*inis enim qui filium non abuerit faciendi de rebus suis quod uoluerit—. et accepimus de uos proinde seruitio umile et dilecto in uita que uiscerimus et ande..s ad nostro mandato et ad nostro regimine usque ouitum uero nostro et de odie die et tempore sit ipsa ereditas in uestro iuri confirmata. aueatis uobis illa et omnis posteritas uestra in uita que uisceritis et si aliquis homo uenerit uel uenerimus contra hanc kartula ad inrumpendum et nobis ad concilio noluerimus aduendigar aut obturgar post uestra parte in quamto uos stederitis in ueritate que pariemus uobis ipsa ereditate dublata uel quamtum uobis fuerit meliorata et uobis perpetim auitura. Facta kartula notum die erit .... kalendas magii. Era millesima C VI.^{a} Froila frater et branderigo presbiter in anc karta manus nostras rouoramus++. qui preses fuerunt gutino test. uermudu test. ero test. gudesteo test. rodorigu test.

Egas quos notuit.

Digitized by Google

CCCCLXIV

Nobilis homo Monius Egeas uxorque Unisco ecclesias quasdam partemve ecclesiarum Monasterio S. Joannis (de Pendorada) *donant. Ex apographo saeculi XIII, olim in scrinio Monasterii* de Pendorada, *nunc vero in Publico Archivo servato, sumpsimus.*

1068

Domnis inuictissimis hac triunphatoribus sanctisque martiribus ac gloriosimis sancti saluatoris sancte Marie semper uirginis sancte colunbe sancte eugenie sancti Romani et conuentus eius sancti iohannis babtiste qui inter eos principatum tenet quorum baseliga esse cernitur iuxta litus durio prope flumen Tamige subtus mons aradros iuxta uilla ordini et cabanelas Ego nos seruus christi monio prolis egeas et Toda Domna una cum congugia mea unixco domino deo eterna salute amen. Ideo placuit nobis ex tota nostra mente et ex tota nostra uoluntate ut pro remedio animas nostras faceremus ad ipsius domus sanctos et ad monagos et fratres qui in ipso logo habitantes fuerint per secula *(sic)* sancta ita sicut et facimus testamentum scripture firmitatis de ecclesia uogabulo sancti Mamedi qui est scitum in villa ordini cum omne suos dextros et suos testamentos quantos in se obtinet exceptis porcione de meos sobrinos filios de dono Ermigio et illa nostras porciones de ipsa ecclesia ab integro et suo casale ubi sedet adaulfo cum suas terras accesu uel regressu. et de ecclesia uocabulo sancta Maria iuxta villa setti tercia integra cum suos dextros et sua prestantia accessu uel regressu. et de ecclesia uogabulo sancta Sauina tercia integra cum suos dextros accessu uel regressu. et de ecclesia uogabulo sancto iacobo de Trauazoos integra cum suos dextros et cum suos testamentos et suos casales cum suas terras ab integro. ista ecclesia sancto iagobo teneat illa uiliado presuiter in sua in uita per nostras manus et per nostro aluidro et post ouido suo relinquat illa integra a parte ipsius loci iam supradicto sancti iohannis ut ille sit nobis patronus et hic et in die iudicii domini. et de ecclesia sancto Martino antiquo qui est fundado iuxta ipsam penam sancti Martini meam porcionem quantam mihi euenit de subceptione auio nostro Monio beniegas quanta mihi compudant inter meos heredes de illa de nostro auio domno Munio et illa porcione de tio nostro Garsea moneonis ab integro et ipsa porcione que nobis euenit per ipsa uilla de varzena integra. omnia isto testamento que iam supra testatum est cumtestamus illum ad ipsius domus sanctorum iam subradictum sicut illas ecclesias obtinuit tio nostro Garsia munionis et dedit nobis illas Rex domnus Garsia filius fredenandi principis nostri et Regina Sancia per nostra carta per que det illi dominus siderea Regna. de odie dic uel tempore siat isto que in testamento resonat de iuri nostro abraso et ad ipsius domus sanctis sit tradito et confirmato iuri quiedo temporibus seculorum et siquis sane mentis non crediderit et qualliue generis homo de propinquis nostris uel extraneis contra hunc testamentum usurpare uoluerit uel unomodigo in primis sit excomunicato et a cessu christianorum sit segregado et cum iuda traditore haueat partem in eterna damnacione et insuper pariat a partem istius testamenti quantum usurpare dublado terra iudigado et insuper auri talentum. et de filiis uel filiabus nostris uel neptis nostris qui ad isto logo sancto et isto testamento scudo defensor fuerit sedeat benedicto de nostra benedictione et de christus filius dei uiui et siant heredabus de nostra hereditate et de dei benedictione et si quauis qui exinde negligens fuerit et isto nostrum factum usurpauerit in nostra uice isto testamento non deuenderit et de isto logo sancto scudo defensor non fuerit et uoci sue non pulsauerit quale mici in isto nostro uodo tale illi eueniat super suo collo et tale accipiat in suo corpore siue male siue bene quale illi fuerit meruerit. Factum est huius series testamenti nodum die erit idus Iunii. Era M.ª C.ª VI.ª Monio et Vnixco quod fieri elegimus et in hunc testamentum manus nostras roborauimus. Viliufus confessus robo*ro* et confirmo. et hunc factum mandamus illum ut habeat rouore in quantum sederit pro regula sancta et si quemuis isto loco sancto iohanni an negligentia retornauerit uada isto nostro testamento post fratres qui regulam qui in se portauerint ubi commanencia abuerint qui ibident fuerint.

Digitized by Google

CCCCLXV

Octavam partem, quam possidebant, ecclesiae Sancti Cosmadi, inter villas de Gemunde *et* de Loureiro *sitae, Garsia Menendiz et uxor vendunt Tructesindo Gutierriz uxorique ejus. Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico exstat Archivo.*

1068

In dei nomine ego garzia menemdizi et aragunti menemdizi in domino deo eterna salude amen et elias beneegas. Ideo plaguit nobis bone pacis et uolumtas ut uinderemus ad uobis tructesindo gutierrizi et uxor uestra domna guntrode sigut et uendimus nostra rratione ratione *(sic)* integra de eclesia uogabulo sancti cosmadi VIII^{a} integra per suis terminis et uicis et locis antiquis cum edificiis suis quamtum in se obtinet et aprestidum ominis est et abe iacentia in uilla gemundi subtus kastro auenoso terridorio portugalensis et diuidet ipsa eclesia cum uilla laurario et de alia parte cum uilla esatones et de III^{a} parte cum ipsa uilla gemundi. et ad karta confirmandum accepimus de uos in precio XX modios in que nobis bene conplaguit. abeatis illa firmiter uos et omnis posterritas uestras iuri quieto temporibus seculorum. Siquis tamen quod fierit non creditis et si aliquis omo uenerit aut uenerimus contra anc karta uenditionis ad inrumpendum et nos in iudicio deuindigare non poduerimus aut noluerimus auctorgare aut uos in uoce nostra que pariemus a parti uestra ipsa VIII^{a} de illa eclesia dublada et quamtum ad uos fuerit meliorada et uos perpetim abitura. Facta karta uenditionis die erit III° nonas iuli. Era millesima C VI.^{a} garzia menemdizi et aragunti et elias uenegas in anc karta uenditionis manus nostra+++s.

Froila aluitizi test. —guntado test. —pelagio erizi test.

sendino adfonso test. —cidi quedazi rodicoiros test. —fofo ansurizi quos uidi —tructesindo test.

Zoleiman prespiter notuit.

CCCCLXVI

Pactum venditionis partis cujusdam ecclesiae Sancti Cosmadi inter villas de Gemunde *et* de Loureiro *sitae. Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico Archivo servatur.*

1068

In dei nomine ego garzia ben elias et framila ben elias et gauladria ben elias et pedro connomento elias pro mi et pro meos germanos in domino deo eterna salude amen. Ideo plaguit nobis bone pacis et uolumtas ut uinderemus ad uobis tructesindo gutierrizi et uxor sua domna guntrode sigut et uindimus eclesia uogabulo sancti cosmadi qui est fundado inter uilla laurario et uilla gemundi damus ad uobis de ipsa eclesia VIII^{a} minus III^{a} cum ediuicis suis per suis terminis et uicis et locis antiquis cum cumtis prestationibus quamtum in se obtinet et aprestidum ominis est et abe iacentia suptus kastro auenoso terridorio terridorio *(sic)* portugalensis. et ad karta confirmando accepimus de uos in precio III modios tamtum ad nobis bene conplaguit. abeatis illa firmiter uos et omnis posterridas uestras iuri quiedo temporibus seculorum et faciatis de illa que uolueritis. Siquis tame quod fierit non creditis et si aliquis omo uenerit aut uenerimus contra anc karta uenditionis ad inrumpendum et nos in iudicio deuindigare non poduerimus aut noluerimus auctorgare aut uos in uoce nostra que pariemus a parti uestra isto que in ista karta resona dublado et quantum ad uos fuerit meliorado et uos perpetim auitura. Facta karta uenditionis die erit nonas agusto. Era millesima C VI.^{a} nos subra nominatos in anc karta uenditionis manus nostra++++s.

qui preses fuerunt garzia menendizi test. —tructesindo test. —pelagio test. —martino test. —gumtado test.

Zoleima prespiter notuit.

Digitized by Google

CCCCLXVII

Pactum venditionis partis ecclesiae Sancti Cosmadi prope castrum de Avenoso, *inter pagos* de Gemunde *et* de Loureiro *sitae. In eadem membrana, in qua praecedens pactum invenitur descriptum, hoc exaratum fuit.*

1068

In dei nomine ego brandila aluitizi et gaudiosa et ermegodo et froila et quilio in domino deo eterna salude amen. Ideo plaguit nobis bone pacis et uoluntas ut uinderemus ad uobis sigut et uendimus tructesindo gutierrizi et uxor uestra domna guntrode sigut et uendimus eclesia nostra probria uogabulo sancti cosmadi que est fundado inter uilla gemundi et uilla laurario subtus kastro auenoso terridorio portugalensis. damus ad uobis de ipsa eclesia m[a] de octaua per suis terminis et uicis et locis antiquis cum cumtis prestationibus suis quamtum in se obtinet et aprestidum ominis est per ubi illo podueridis inuenire. et ad karta confirmamdum accepimus de uos in precio uno lenzo tamtum ad nobis bene conplaguit. abeatis illa firmiter uos et omnis posteridas uestras. Siquis tamen quod fierit non credidis et si aliquis omo uenerit aut uenerimus contra anc karta uenditionis ad inrumpendum et nos in iudicio deuindigare non poduerimus aut noluerimus auctorgare aut uos in uoce nostra que pariemus a parti uestra ipso que in ista resona dublada et quamtum ad uos fuerit meliorata et uos perpetim abitura. Facta karta uenditionis die erit xiii[o] kalendas setember. Era millesima c vi.[a] brandila et gaudiosa et ermegodo et froila et quilio in anc karta uenditionis manus nostra+++++s.

Ic sunt testes garzia —elias test. —tructesindo —gutiere pelagiz ... sendino test.

Zoleima presbiter notuit.

CCCCLXVIII

Pactum venditionis praedii cujusdam in villa de Retorta. *Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico extat Archivo.*

1068

Christus. In dei nomine hego columba ad una cum filiis meis nominibus eilo gunsalbo gonzina godina speciosa uermudu in domino salutem amen. Ideo placuit nobis per bone pacis uolumtas ut faceremus ad uobis tructesindo gutierizi et uxori uestra gontrode sicut et facimus cartula uendicionis de eredidate nostra propria quos abuimus in uilla retorta quanta ibidem abuimus tam de parentela quan eciam et conparadela ab integro uobis illa conconcedimus *(sic)* ubique illa potueritis inuenire in ipsa uilla in montes in fontes exitum moncium et regresum arbores fructuosas uel infructuosas et ubique illa potueritis inuenire per ipsa uilla cum cuntis prestacionibus suis quos in se obtinet et aprestitum ominis est per suis uicis et antiquiores terminis. et acepimus de uos pro illa in precio xviii[o] quinales de sicera tantum nobis bene conplacuit et de precio aput uos nicil remansit in deuito. Ita ut de odie die et tempore sit ipsa eredidatem de iuri nostro abrasa et in uestro iure et dominio tradita et confirmata. abeatis uos illa firmiter et omnis posteritas uestra iuri quieto in perpetuum uindicetis. Siquis tamen quod fieri non creditis aliquis omo uenerit uel uenerimus tam nos quam ex proienie nostre aut qualibe omine qui contra anc cartula uendicionis ausatus fuerit inrumpere que nos ad concilio uel ad iudicio noluerimus autorgare et uindigare post parte uestra aut uos in uoce nostra que pariemus uobis illa duplata uel quantum ad uos fuerit meliorata et uobis perpetim auitura. Facta cartula uendicionis et scripture firmidatis die erit viii[o] kalendas september. Era millesima c vi.[a] nos superius nominatus in anc cartula uendicionis quod fierit ad nos facta manus nostras ro++++++++.

Ic testes preses fuerunt pelagio froilaz confirmo. tructesindo pelagiz confirmo. quilifredo marquizi. gondesindo ordonio test. fructuoso fredenamdo odeiro todiuerto fonso gunsalbo. pelagio qui hec notuit.

Digitized by Google

CCCCLXIX

Pactum venditionis praedii cujusdam in villa de Gondomar. *Charta autographa, e scrinio Monasterii* de Ave-Maria *Portucalensis in Publicum Archivum delata, textum praebuit.*

1068

Christus. In dei nomine ego espalo placui nobis per bona pacis et uoluntas nullusquoque gentis inperio nec suadentis artigulo set propria nobis adcesi uoluntas ut facio ad uobis gontili cartula uenditionis de ereditate mea propria que abeo de parentum meorum uel abiorum in uilla gondemari subtus ipso castro gondemari territorio portugalensis discurrente ribulo qui dicent rial. damus ad tiui gontili de ipsa ereditate mea ratione integra quamta in ipsa uilla abeo quamta me conpodo inter fratres uel eredibus meis per suis locis uigus et terminus antigus cum quamtum aprestitum ominis est per ubique illa potueritis inuenire terras ructas uel baruaras aquis aguarum exitus montium uel regresum et accpimus de uos pretio VI quartarios milio et I° porcu in V quartarios et I quinale de sicera tantum nobis bene conplacui et de pretio aput uos nicil remansi in deuitu pro dare. Ita ut de odie die et tempore de iuri nostro abrasa et in uestro dominio tradita et confirmata. abeatis uos illa firmiter et omnis posteritas uestras iuri quieto temporibus seculorum. et quo si aliquis omo uenerit uel uenerimus contra anc kartula uenditionis que nos ad iuditio deuindigare non potuerimus au noluerimus au uos in nostra uoce quomodo pariemus post parte uestra ipsa ereditate dublata uel quamtum ad uos fuerit meliorata et uobis perpetim auiturum. Facta kartula uenditionis notum die pridie idus setember. Era c VI[a] post millesima. espalo ad uobis gontili in anc kartula uenditionis manus mea ro+o. qui preses fuerunt pelagio test. —frarigu test. —alouitu test. —ramdu test. songemiru presbiter notuit.

CCCCLXX

Auderigus presbyter nepoti suo Vermudo ecclesias et bona quamplurima in villis de Cezar, de Fajões *et* de Mançores *donat. Charta autographa, e scrinio Monasterii* de Ave-Maria *Portucalensis in Publicum Archivum delata, nobis textum suppeditavit.*

1068

Christus. Magnus est enim titulum donationis in qua nemo potest hactum uerit largitatis inrunpere neru *(sic)* legis proicere sed quiquid prona uoluntate per scriptura traditur uel donatur nullo modo inrunpatur et idem in liber godorum doctores sanserunt et in canoniga sententia demonstrauerunt donatio que per uin me *(sic)* metum non fuerit extorta talem qualem hemctio abeat firmitatem. Obinde ego auderigus presbitero plolis braolius et qualauara in domino deo eterna salute amen. Ideo placuit mici prona uolumtate ut facere tiui filio et discipulus meus et nepto meo uermudo presbitero carta donationis et perfiliationis simul et testamento de omnia nostras ereditates proprias que abemus de subsetione abiorum et parentum nostrorum et abent ipsas ereditates iacentias in terridorio portukale subtus mons castro calbo et montecelo discurrente ribulos antuana et ure uilas uocidatas cesari et fagiones et manzores in uila zesari quomodo illas obtinuerunt ipsis parentes meos desuper nominatus siue ecclesias siue laygales quomodo in suos testamentos et in scripturas resonant. damus ad uobis de ipsas ereditates iam dictas siue laygales siue ecclesias uocitadas sancti petri et sancte christine in uila cesari et illas laygales siue de pater meus siue de mater mea in fagiones similiter in sancto martino illo que hic abuimus per testamento de abios nostros et in laygales que abuimus ..... gundemirus et in manzores illo quinione integro de nostra matre siue in illa ecclesia sancte christine siue illa leigale. damus uobis ipsas ereditates et ipsas ecclesias quantum ad prestamum in se obtinent et ad prestitum de ominis est ubique illas potueritis inuenire accepsum uel regresum damus uobis ipsas ereditates et ipsas ecclesias pro remedio anime mee et de parentum nostrorum et abeatis cura de anime mee siue in uita quam ad mors dum potencia uestra fuerit. et si uenerit germana mea gunzina aut de filiis suis sortiatis anbos per medium et si non uenerint abete uos illas suduno integro sicut iam diximus desuper. et damus uobis illos testamentos et illo scripto que inde abemus et si a uobis contruuersia exire de filiis de ..eto aut de sua prosapie conponant ad pars uestra illa carta et illo placito quos ad patre nostro et ad matre nostra et ad nobis rouoraui per sententia legis et ereximus ista scriptura super illas siue super alias qui in disturba ad uobis uenerint. Abeatis ipsas ereditates firmiter et omnis posteritas uestras iuri quieto in ipsas ecclesias qui bonus fuerint et in ordinen sacerdotale perseuerauerint aut sorores bonas et in illas laygales similiter omines qui in ordine bona

Digitized by Google

extiterint. Si aliquis homo uenerit uel uenerimus contra hunc factum nostrum ad inrumpendum tan nos uel qualiue generis omo quomodo parie uobis uel ad pars uestra ipsas ereditates dubladas et alio tanto in iudigado ad potestas qui illa terra inperauerit et hunc factum nostrum plena abeat firmitate et rouore. Facta seriens scriptura in die erit VII° idus nouembris. Era millesima C.ª VI.ª Ego auderigus presbitero ad tiui filio meo et nepto meo et discipulo meo uermudo in hanc cartam donationis et perfiliationis simul et testamento manus nostras rouora+mus.

Qui preses fuerunt. suario presbitero test. arualdus presbiter test. ermegildo test. areda test. gundesindo test. guntigio test. oriole presbiter test. .....gus presbitero exarauit

---

CCCCLXXI

Elduara Sandiz filiusque ejus Monasterio Sancti Petri* de Cezar *praedium in ipsa villa situm donant. In tergo membranae, ubi Auderigi donatio, sub praecedente numero edita, scripta est, haec etiam autographa invenitur.

1068

Christus. In nomine domini patri et filii spiritu sancti. Dominis gloriosis uictris mundique triumphatoribus id est locus sancti petri et pauli et sancte christine uirginis et quorum reliquie sanctorum et quorum baselica fundata est in uila que dicent cesari teridorio portugale subtus monte castro calbo discurrente ribulo camiola et ure. Obinde ergo nos elduara sandia una cum filio meo sandino prolis moheibiz nos indigno et peccatoribus cognouimus in nos peccatis multis et infirmitatibus graues et timendo ora extrema et diem iudicio et morte secunda et inferno et damus et concedimus ad ipso loco de omnia nostra ereditate quanta a nobis bene conplacuit pro remedio animas nostras ut abeant inde fratres et monacus et abet ipsa ereditate iacentia in ipsa uila cesari in loco predicto que dicent rial damus inde nostra medietate intecra sicut et germano nostro toderedo sandiz ad ipsos sanctos que ibi reconditi Ut abeat inde uita et tolorantie fratres et quomodo illa obtinuit ermieiro cazumiz unde illa conparaui nostro patre sando ermiariz et diuide per suis locis de sursum quomodo est suo deuitum per illa fonte que est super illo cale de parte de condemaro que parte medio nobiscum ipsa ereditate que fuit de illa comitesa ledegumdia erotiz de incumuniatione unde illa conparaui ermieiro cazumiz suo deuitum et diuide de parte tra illo fontano cum illo casale de braolio et alia parte fontano inprono quomodo diuide cum ereditate de saron et alderetо quantum ominis est aquis aquarum uel sesicas molinarum exitus uel regresus et non damus ..... uindendi nec donandi set in aula testamenti permaneat Et hunc factum nostrum plena firmitate aueat et rouore. Siquis tamen quod fierit non credimus aliquis homo uenerit uel uenerimus contra hunc factum nostrum ad inrumpendum In primis sedeat excumunicatus et ad fide christi separatus et quum iuda traditore abeat parte in eterna danatione et insuper pariet ad ipso loco sancto ipsa ereditate dublata et ad potestate que illa tera inperauerit alio tanto. Factum series testamentum quod erit VII° idus nouembris. Era M.ª C.ª VI.ª elduara et sandinu in hoc testamento manus nostra++s. Qui preses fuerunt guntigio test. sagado test. gudino test. auderigus presbitero notuit.

CCCCLXXII

Pactum venditionis bonorum quorumdam in villa* de Pedrafita. *Ex charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinente, in Publico Archivo custodita, descripsimus.

1068

In dei nomine ego adosinda prolix gutierre et uistregia in domino deo eterna salude amen. Ideo plaguit mici bone pacis et uolumtas ut uinderemus ad gunsaluo gutierrezi et uxor uestra domna geluira sigut et uendimus ereditade mea probria quantaque de parte de mader mea uistregia aueo in uilla nuccupada quos uocidant pedraficta in terridorio portugalensis subtus mons pedras rubias discurrente rribulo lleza prope lidore maris et abuimus illa de subsceptione domino nostro didago donanizi quamtaque conparaui et ganaui de argenado et de uxor sua gudella in pedraficta et in uillar siue per precio siue per ganadura et dedit illa ad mader mea uistregia per karta firmitadadis et ego relinquo uobis illa in manus uestras. et karta confirmandum accepimus de uos in precio VII modios in que nobis bene conplaguit. abeadis illa firmider uos et omnis posterridas uestras et faciadis

Digitized by Google

de illa quod uolueridis. Siquis tamen quod fierit non creditis et si aliquis omo uenerit aut uenerimus contra anc karta uenditionis ad inrumpendum et nos in iudicio deuindigare non poduerimus aut noluerimus auctorgare aut uos in uoce nostra que pariemus ad uobis ipsa eredidade dublada et quamtum ad uobis fuerit meliorada et uos perpedim abidura. Facta karta uenditionis die erit xv° kalendas december. Era millesima c vi.ª adosinda in anc karta uenditionis manu mea+.

qui preses fuerunt — rroderigu mironizi testis — uilifonso test. — cidi tanoizi test. — didago test. — menemdo quamdilazi test. — uermudo quamdilazi test. — didago pelagizi test. — berino test.

Zoleima presbiter notuit.

CCCCLXXIII

Cùm, ob facinora et flagitium, Didacum Arvaldiz praetor sive judex Monius Benegas excoecari juberet, mater, sorores, fraterque damnati rei, pro redimendo eo, praedium, quod in villa* de Lodoeiro *possidebant, eidem Monio Benegas tradunt. Charta autographa, ad Monasterium* de Pendorada *pertinens, in Publico Archivo invenitur.

1068

Christus. Dubidum quidem set multum cobnitum mane in ueritatem eo quos cadit super didagu arualdizi furtum et discobre illum dominus et mandaui dogno monio benegas filase ille didago et manifestaui ipse furtum per manum de ille sayone framila. ipse furtum prenominatum est una pelle et una saia et uno lemzo et filado pro alio lemzo et una linola et una tauca *(?)* et firitas preciadas in v solidos et alias malefactorias super ipse furtum rausu. et post ipsas intemtioniones filarum ipse didagu et cedarunt illo in catena in illa zibitas bemuiber per manum de ipse sagione framila et non abia que pectase et mandarum illo zegare et uenerum in ipse concilio sua mater nomine bona et suas germanas prenominatas onega et truilu et madrebona et fidiarum illo et non abiam que pectare pro eum et miserum rogadores ipse sayonem et alios omines bonos ad ipseb monio benegas que dessent eridídatem suam pro illo et mandaui ipse potestas que filasem ipsa ereditatem et egenuarem illo et intraui monio arualdici in uice de ipse didagu que roborase carta de ratione de ipse didagu de illa ereditate et egenuarum illo que non abuise ullam kalumnia. Facta adnutio notum die quo erit m° ante kalendas ianuarias. In dei nomine ego bona et filias meas onega et truilu et madrebona et monio arualdizi in uice de suo germano. ideo plagui nobis sano animo et prumta nostra adcepsit uoluntas ut per scriptis facimus uobis dogno nostro monio benegas et uxor uestra nomine uniscu cartula confirmationis de ereditate nostra probia que abemus de abio nostro uimara lobellizi et abe iacemtia in uila quo uocitant lotonario subtus mons genestacolo sancta maria suuber mons penalonga discurens per ribulo mayore in flumen dorio. damus illa a uobis pro illas malefactorias que ad ipso didagu uenerum mediadate uobis inde concedimus tamtum nobis conpoda inter nostros fratres quecumque nostros eredes damus inde uobis de ipsa ereditate media portione in casas in uineas in uigares in pumares in socto et in calbo et in exitum uel regresum in quantum ad ominis adprestitum est. abeatis uos et omnis posteritas uestras usque in temporibus seculorum per suis terminis et locis antiquis ubique illa potueritis inuenire. et siquis tamem non credimus aliquis omo uenerit uel uenenerimus *(sic)* cumtra hunc factum nostrum ad inrumpemdum que nobis in iudicio deuemdigare non potuerimus pro parte uestra comodo pariemus uobis ipsa ereditate dublata uel quantum ad uobis fueri meliorata et uobis perpetim abituram. Facta cartula confirmationis notum die quo erit m° ante calemdas ianuarias. In Era c.ª vi.ª bona et onega et truilu et madrebona et monio in hanc cartula manus nostras r+++++o. pro testes gaudinas test. kemdas testes. rodorigu test. fortes testes. froyla testes. Adaulfu presbitero notuit.

Digitized by Google

CCCCLXXIV

Garsia rex fideli suo Munio Venegas bona immobilia quaedam pro meritis donat. Charta autographa, ad Monasterium de Pendorada *pertinens, in Publico Archivo invenitur.*

1068

In dei nomine. ego garsea gratia dei rex ad uos fidele meo monio ueniegas et uxori uestre unisco et filiis uestris In domino deo eternam salutem amen. Magnum satis est titulus donationis in quo nemo potest actum largitatis inrumpere neque foris legem proicere sed quicquid grato animo integroque consilio et propria mea accesit uoluntas ut facerem uobis iam supra nominatos kartula de hereditate mea propria sicut et facio et uocitant ipsa uilla ordoni mediatate ab integrum cum suis adiunctionibus. et alia uilla nomine uentusella et de couas n^{as} v^{as} ab integrum et est ipsa hereditate extra inde couas inter n^{os} fluuios durio et tamice que se exparte de inter ambos rios per ipso arugio et uadit per ipso fluuio durio et fer in illo uaao et uadit per illa portela de magrelos et inde per ipso arugio de afauones et descendet in ipso riuulo tamice et inde unde primiter incoauimus et uenit mihi de incartatione garsea moniz siue de parentorum et auiorum suorum quomodo de ganantia subtus mons ciras territorio anegia discurrente flumen durio. do uobis ipsas hereditates cunctas que ibi habeo per suis terminis et locis antiquis pumares uineas figares amexenales sautos petras mobiles et inmobiles terras cultas et incultas sesigas molinarum cum aquaductis earum accessus et regressus. do uobis eas pro seruitio et ueritate que mihi fecistis et dixistis et accepi de uos i° manto obtimo et i^{a} lapide preciosa et satis ualenciosa. Ita ut de hodie die et tempore sit ipsa hereditate de iure meo abrasa et in uestro iure et dominio sit tradita et confirmata. habeatis uos et omnis posteritas uestra et faciatis inde quod uos uolueritis licentiam in dei nomine habeatis potestatem. Siquis tamen quod fieri non creditis et aliquis homo contra hunc factum meum ad inrumpendum uenerit uel uenerimus quisquis ille fuerit qui talia fegerit *(?)* pariet uobis uel pariemus ipsa hereditate in duplo et triplo et ipsas adiunctionibus similiter componat et desuper auri libras ii.^{as} Notum die ii nonas ..... Era c vi post peracta t. Garsea regis filii fernandi et santia regina in anc scripture confirmationis quam fieri elegi manu mea robor+*a*ui.

Cresconius episcopus sedis sancti iacobi conf. —Comite petro pelaiz conf. —Pelagio gutieriz conf. —Fafia sarraziniz conf. —Gundisaluo raupariz conf. —Petro ..laz conf.

Et de galetia —Arias fernandiz conf. —Martino cresconiz conf. —Monio nuniz conf. —Godesteo gontadiz conf. —Didagu gontadiz conf.

Didagu tructesindi conf. —Gundesendo mauraniz conf. —Gundisaluo diaz conf. —Menendo froilaz conf. —Tructesindo diaz conf. —Pelagio cidiz conf.

Rodrigu muniz conf. —Alio pelagio cidiz de asturias. —Eita gondesendiz conf. —Rodrigu garcia conf. —Oueco sandiniz conf. —Gundisaluo menendiz conf.

Didagu test. —Egas test. —Garsea test. —Viliulfu test. —Menendo test. —Item garsea test.

Vimaredus presbiter et nutrix rex conf.

CCCCLXXV

Pactum venditionis quartae partis praedii cujusdam in villa de Moreira. *Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico extat Archivo.*

1069

In dei nomine ego agiuerta conomento bona plagui mici per bone pacis uoluntas ut per escriptis uinderemus a uobis troitesindo guterizi *(?)* et uxor uestra dona controde sicut et uendimus eredidade nostra probria que auemus in uila moraria subtus castro auenoso discurente riuilo leza in logo predicto carualido et auemus ipsa eredidade de auio ordonio quarta integra per suis terminis uicus et locis antigus cum quanto in se obtene et aprestidum ominis est. et acebimus de uos pretio iii modios tanto nobis bene complagui. ita ut de odie die uel tempore de iuri nostro sit abrasa et in uestro iuri tradita aque confirmata. aueadis uos firmider omnis posteridas uestras iuri quieto teninporibus *(sic)* seculorum. et siquis tamen qod fieri non credimus aliquis omo ueneri uel uenerimus contra acn cartula uenditionis ad inrunpendun que ad iuditio deuengare uel autorgare non poduerimus au uos in uoce nostra comodo pariemus ipso que in karta resona dublada uel quantun a uos fueri meliorada et uobis perpetin auidura pereni-

Digitized by Google

ter permansura. Facta kartula uenditio nodun die erit II nonas ianuari. Era C VII^{a} post millesima. agiuerta in acn kartula uenditionis manun mea ro+. qui preses fuerunt piniolo garzia confirmo —troitesindo test. —framila test. —petro test. —pelagio test. —garzia test. —pelagio presbiter notuit.

CCCCLXXVI

Pactum venditionis dimidii praedii cujusdam in villa de **Moreira**. *Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico extat Archivo.*

1069

In dei nomine ego crementina ideo plagui mici per bone pacis uoluntas nunlo qodque gentes inperio nec pertimeisentis medun neque pax qod eri fraudes ingenuo sed probria nobis acesi uolumtas ut per escriptis uinderemus a uobis troitesindo guterici et coniungia uestra dona controde sicut et uendimus eredidade nostra probria que auemus de uiro nostro godino pelagici de ganantia per escriptura mediade integra cum omnibus prestationibus suis et aue iacentia in uila moraria in loco predicto que uocidant karualido. damus a uobis ipssa eredidade aque concedimus pro pretio XIII modios tanto a nobis ben conplagui. uos dedistis et nos acebimus et de pretio abu uos nicil remansi in deuido. ita ut de odie die uel tenpore sia ipisa eredidade de iuri nostro abrasa et in iuri uestro tradida aque confirmada. aueadis uos ila firmiter omnis posteridas uestras per suis terminis uicus et locis antigus per u illa podueridis inuenire et siquis tamen qod fieri non credis et aliquis omo ueneri uel uenerimus ad inrunpendun uel kalumiandum ista kartula uenditionis qodmodo pariemus a uobis ipisa eredidade dublada cum omnen prestationibus uel quantun a uobis fueri meliorada. Facta karta uenditionis die erit pridie idus ianuarii. Era C VII post millesima. crementina in anc kartula uenditionis manus mea ro+. qui preses fuera martino test. —ordonio test. gartia test. —dagaredo test. —pelagio test. —gontado test. —piolo gartia conf. —consaluo guterici conf. —auomar donanizi conf.

pelagio presbiter notuit.

CCCCLXXVII

Pactum venditionis agri in villa de **Toderedo**. *Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico servatur Archivo.*

1069

Christus. In dei nomine ego gumdisalbo presbiter ramiru presbiter maurgado presbiter Ideo placuit nobis proprias nostras uolumtates ut uinderemus ad uobis uermudu gumdiuadiz et uxori tua godo sicut et uendimus ad uobis una larea in uilla toderedi et stant in ipsa larea XV mazanarias et fuit ipsa larea de gundulfu uiliuadiz et de sua soror eylo et dederunt ipsa larea cum suas mazanarias ad monacus de sancto salbator pro remedio anime sue et per persolta de gundulfu et de eylo. uendimus ad uobis ipsa larea pro pretio pro ornamenta pro in ipsa eclesia de sancto salbator XV° modios in pleno. tantum nobis placuit et faciatis de ipsa larea quod uolueritis. Siquis tamen quod fieri non credimus aliquis omo uenerit uel uenerimus tam nos aut qualibe generis omo que ad uobis ipsa larea calumniare quesierit et nos in iudicio deuindicare non potuerimus aut uos in uoce nostra quomodo pariemus ad uobis ipsa larea dublada. Facta kartula uenditionis manus nostras notum die quod erit IIII° nonas aprilis. Era millesima C VII.^{a} gumdisalbo presbiter et ramiru presbiter et maurgado presbiter manus nostras ro+++. pro test. didagu. gesmondo test. —gondulfu test. rodoricu test.

gumdisalbo presbiter notuit.

Digitized by Google

CCCCLXXVIII

Pactum venditionis decimae partis Monasterii Morariae. Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico servatur Archivo.

1069

In dei nomine ego gudina prolix zalama arianizi et palla in domino deo eterna salude amen. Ideo plaguit mici bone pacis et uolumtas ut uinderemus ad uobis tructesindo gutierrizi et coniungia uestra guntrode sigut et uendimus x^{a} ma *(sic)* de acisterio morarie cum aiunctionibus suis quos fuit de uiro meo didago donanizi et ego do ad filiis meiis in uilla de cersedo mea rratione quamtum inde uenit mici in porcione et abe iacentia ipse acisterio inter durio et abe subtus mons pedras rrubias discurrente rribulo leza territorio portugalensis. damus ad uobis illo quos fuit porcione de didago donanizi in illo acisterio de moraria per suis ter*mi*nis et uicis et locis antiquis et cum cuntis prestuationibus suis quamtum in se obtinet et aprestidum om*i*nis est. et accepimus de uos in precio una equa obtima et una uaka. tamtum mici bene conplaguit. abeatis illa firmiter uos et omnis posterridas uestras et faciatis de illa quod uolueridis. Siquis tamen quo fierit non credidis et si aliquis omo uenerit aut uenerimus contra anc karta uenditionis ad inrumpendum et nos in iudicio deuindigare non poduerimus aut noluerimus auctorgare aut uos in uoce nostra que pariemus a parti uestra ipso acisterio quod sursum resona dublado et quamtum ad uobis fuerit melioradum et uos perpetim abiturum. Facta karta uenditionis die erit m^{o} kalendas iuni. Era millesima c vii.^{a} gudina prolix zalama arianizi et palla in anc karta uenditionis manu mea—. et viii^{a} de uilla ferraria ibi adicimus. gudina in anc karta uenditionis manu mea+.

qui preses fuerunt ianardo abonazar test. —abomar donanici test. —trasarigu prespiter test.
queda test. —abomar zalamizi confirmo.·
Zoleima prespiter notuit.

CCCCLXXIX

Garcia Menendiz et uxor Tructesindo Guttierriz ejusque uxori pollicentur se quodam praedium in villa* de Porcos *non vendituros neque testamento legaturos, nisi ipsis. Pro filiis et nepotibus se quoque obligant. Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico extat Archivo.

1069

Garcia menemdici et uxor sua odrocia placitum et scriptura firmidatis facimus ad uobis tructesindo gutierrici et uxor uestra guntrode die erit xvi^{o} kalendas iuli era millesima c vii^{a} pro parte de omnia mea ereditade quamtaque abeo in uillar de porcos in llo*co* predicto ubi dicent karualido que si abuerit a uindere aut a donare a uos et ad filiis uestris per precio iusto et filiis et neptis nostris ad illos uestros sic faciant et non abeamus licentia cum illa pro in scriptura aliena mittere et si abuerit inde ad exire pro in alia terra que llecse illa ad uos pagada et post ouitum uero nostro relinquamus illa in manus uestras aut de filis et neptis uestris et si minime fecerimus et isto placito exederimus que pariemus post uestra parte c solidos et iudigado. garzia menemdici et uxor sua odrocia in oc placito manus nostra++s.

gutierre uimara ederonio bramdila.
Zoleima prespiter notuit.

CCCCLXXX

Sesulfus Eldonzaque uxor dominium quod habebant in quodam fundo in villa* de Mindello *Gunsalvo Gutierriz uxorique ejus commune reddunt, tali pacto, ut medietatem dominii quam retinebant, si alienare voluerint, eisdem aut donent, aut vendant. Charta autographa ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico extat Archivo.

1069

In dei nomine ego sesulfu et uxor sua eldonza in domino deo eterna salude amen. Ideo plaguit nobis bone pacis et uolumtas ut incomuniaremus ad uobis gumsaluo gutierrici et uxor uestra geluira sigut et incominiamus

Digitized by Google

omnia nostra ereditade quamtaque abemus in uilla amenidello et abuimus illa de susceptione parentum et abiorum nostrorum damus ad uobis mediadade integra et illa mediada si abuerimus ad uindere aut a donare que uindamus ad uos per precio iusto aut donemus et abe iacentia subtus kastro de boue discurrente rribulo aue prope llidore maris terridorio portugalensis et diuidet cum uilla gumdesindi et de alia parte cum uilla toderedi et de IIIª parte cum uilla sancto pedro damus ad uobis illa per terminis et uicis et llocis antiquis per ubi eam dellimidauimus et coram testes asicnauimus cum cuntis prestationibus suis que in se obtinet et aprestidum ominis est et ad karta confirmandum accepimus de uos V modios tamtum nobis bene conplaguit abeatis illa firmider uos et omnis posterritas uestras et faciatis de illa que uolueritis. Siquis tamen quod fierit non creditis et si aliquis omo uenerit aut uenerimus contra anc karta incomuniationis ad inrumpendum et nos in iudicio deuindigare non poduerimus aut noluerimus auctorgare aut uos in uoce nostra que pariemus a pars uestra ipsa ereditade dublada et quamtum ad uos fuerit meliorada et uos perpetim abitura. Facta karta incomuniationis die erit VIº kalendas iuli. Era millesima CVIIª sesulfu et uxor sua eldonza in anc karta incomuniationis manus nostra+++s.

qui preses fuerunt —sendino test. —olidi test.
ederonio test. —uimara test. —froila test.
atam prespiter test. —aluitu prespiter test. —sesnamdo test.
gudesteo test. —lleo test. —uermudo test.
Zoleima prespiter notuit.

CCCCLXXXI

Pactum venditionis omnium bonorum immobilium quae venditor in villa* de Moreira *possidebat. Ex charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinente, in Publico Archivo servata, sumpsimus.

1069

In dei nomine ego astrulfu gudinici in domino deo eterna salude amen. Ideo plaguit mici bone pacis et uolumtas ut uinderemus ad uobis tructesindo gutierrici et uxor uestra guntrode sigut et uendimus ereditade mea probria que aueo de parentum meorum gudino pelagizi in uilla moraria subtus mons pedras rrubias discurrente rribulo lleza terridorio portugalensis in logo predicto ubi dicent karualido damus ad uobis ibidem omnia mea ereditade quamtaque ibi abeo in ipsa uilla siue de parentela quomo ectiam et de conparadela per suis terminis et uicis et locis amtiquis con cumtis prestationibus suis quamtum in se obtinet et aprestidum ominis est ubique illa podueridis inuenire et diuidet cum uilla uillar de porcos et de alia parte cum uilla causo et de IIIª parte cum uilla forozos abeatis illa firmiter uos et omnis posterridas uestras iuri quiedo temporibus seculorum et accepimus de uos in precio X modios in precio que mici bene conplaguit. Siquis tamen quod fierit non creditis et si aliquis omo uenerit aut uenerimus contra ahnc karta uenditionis ad inrumpendum et nos in iudicio deuindigare non poduerimus aut noluerimus autorgare aut uos in uoce nostra que pariemus a parti uestra ipsa ereditade dublada et quamtum ad uos fuerit meliorada et uos perpetim abitura. Facta karta uenditionis die erit VIº idus iuli. Era millesima CVIIª astrulfu gudinizi in ac karta uenditionis manu mea+.

ic testes gumdesido test. —uermudo test. —garzia test.
alio garzia test. —elias test. —alio gumdesindo test.
Zoleima presbiter notuit.

CCCCLXXXII

Pactum venditionis seu potius contractus illius generis quod* incommuniatio *dicebatur, super quodam tegularum fornace, agroque adtinente, in villa* de Villar de Porcos. *Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico extat Archivo.

1069

In dei nomine ego ozeiro froilaci et filio meo arias ozaricii *(?)* et uxor sua riquilo in domino deo eterna salude amen. Ideo plaguit nobis bone pacis et uolumtas ut uinderemus ad uobis tructesindo gutierrici et uxor sua guntrode sigut et incomuniamus ille nostro forno telieiro con suo terreno quomodo est conclusu per illos marcos pedrinios qui stant super ille forno et inde per ille rrequeira et inde rrekeira inprono et fere in ilo rio et inde per ille

Digitized by Google

rio infesto et fere in illos marcos petrinios unde primider incoauimus. damus ad uobis inde mediadade integra con suo prestamo et abe iacentia sub domus arias ozarici in uilla uillar de porcos subtus mons faro terridoridorio *(sic)* portugalensis. damus pro que deuendedes nobis et facedes ad nobis alhias bonas et ualeat uendictio sigut et donatio ab..... illo firmiter uos et omnis posterridas uestras. Siquis tamen quod fierit non creditis et si aliquis omo uenerit aut uenerimus contra ahnc karta uenditionis ad inrumpendum et nos in iudicio deuindigare non poduerimus aut noluerimus auctorgare aut uos in uoce nostra que pariemus a parti uestra ipso forno cum suo prestamo dublado et quantum ad uos fuerit meliorado et .... perpetim abiduro. Facta karta incomuniationis die erit xv kalendas agustas. Era millesima c vii.ª ozario froilaci et arias ozarici et uxor sua riquilo in anhc karta incomuniationis manus nostra+++s.

Ic testes sendino test. —uermudo test. —olidi test. —adaulfu test.

Zoleima presbiter notuit.

CCCCLXXXIII

Pactum venditionis partis cujusdam praedii in villa de **Mindello.** ***Ex charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico Archivo servata, sumpsimus.***

1069

In dei nomine ego torsario connomento cidi et uxor mea faregia in domino deo eterna salude amen. Ideo plaguit nobis bone pacis et uolumtas ut uinderemus ad uobis gunsaluo gutierrici et uxor uestra geluira sigut et uendimus ereditade nostra probria que auemus de suseptione auiorum nostrorum cendas et uxor sua faregia in uilla menidello subtus mons kastro de boue discurrente rribulo aue probe llidere maris terridorio portugalensis. damus ad uobis de ipsa ereditade de vª mª integra per suis terminis et uicis et locis antiquis siue de auolenga ectiam de conparadela de quamtum ibidem abuit cendas et faregia in ipsa uill... menidello cum cumtis prestationibus suis quamtum in se obtinet et aprestidum ominis est. et ad karta confirmandum accepimus de uos in precio ii modios tamtu nobis bene conplaguit. abeatis illa firmiter uos et omnis posterridas uestras et facitis de illa que uolueritis. Siquis tamen quod fierit non creditis et si aliquis omo uenerit aut uenerimus contra ahnc karta uenditionis ad inrumpendum et nos in iudicio deuindigare non poduerimus aut noluerimus auctorgare aut uos in uoce nostra que pariemus ad uobis ipsa ereditade dublada et quantum ad uos fuerit meliorada et uos perpetim abitura. Facta karta uenditionis die erit xv kalendas december. Era millesima c vii.ª torsario connomento cidi et uxor sua faregia in anc karta uenditionis manus nostra+++s.

donam test. —aluaro test. —toderedo test. —sesulfo test. —didago test. —sesnamdo test. —pelagio froilaci quos uidi —tructesindo gudinici quos uidi.

Zoleima prespiter notuit.

CCCCLXXXIV

Pactum venditionis fundi in villa de **Covello.** ***Charta autographa ex scrinio Monasterii*** de **Ave-Maria** ***Portucalensis in Publicum Archivum nuper delata, nobis textum praebuit.***

1069

In dei nomine ego gontina eriz eieuua eriz placui nobis per bona pacis et uolumtas vt faceremus a tibi ramiro guncaluiz et aurodona *(?)* nuniz kartam uenditionis de hereditate nostra propria que habemus in uilla qouello teritorio lamego subtus mons seiso et ribulo ortigosa et flumen pauila uendimus a *uo*bis ipsa hereditate cum cantum in se obtinet et aprestitum hominis est per ubi illa potueritis inuenire cum suis locis nouisimis et antiquis cum cantum in se obtinet et aprestitum hominis est. Et accepimus de uobis in precium una manta in x modios quanti fuerint tantum nobis bene complacui et de precio apud vos nichil remansi in debitum. Ita vt de hodie die de meo iure sit tranlata et in uestro dominio sit translata. hebeatis *(sic)* vos illa firmiter et omnis posteritas vestras temporibus cuntis seculis seculorum. Et si aliquis homo uenerit uel uenerimus contram hanc karta uenditionis ad inrumpendum que nos in iuditio deuendicare non potuerimus aut vos in uoce nostra quomodo pariamus a uobis ipsa hereditate dublata uel quantum uobis fuerit meliorata et iudicato. Facta karta uenditionis notum die quod herii *(sic)*. Era mª cª vii.ª Gontina eriz eieuua eriz in hec kartam uenditionis manus nostras roboramus. pelagio test. godino test. diago test.

Digitized by Google

CCCCLXXXV

Pactum venditionis agri cujusdam in villa de Goterres. *Exemplar apographum saeculi XII, ex scrinio Collegiatae Sancti Jacobi Conimbricensis in Publicum Archivum delatum, nobis textum praebuit.*

1070

In dei nomine Ego hermiildo fromarigiz Placuit mihi per bonam pacem et uoluntas ut facio tibi goterre et uxor tua genlo karta uenditionis sicut et facio de una larea de terra que habeo de auiorum meorum uel parentorum in uilla goterre a radice mons cosoirado ripa neuia territorio brachara. et habet iacencia ipsa hereditate in fundo de agro molino hic est dos marcos de don fofo usque in ribulo. Damus uobis inde VIII.ª integra et in longo des illa de donnando ramiriz usque fer in illo fontano. Do uobis illa hereditate per ubi delimitauimus et coram testes asignauimus. Pro que accepimus de uos in precio id est VII modios in costa de uno boue tantum mihi et uobis bene complacuit et de precio apud uos non remanssit pro dare. Habeatis uos illa firmiter et omnis posteritas uestra iuri quieto temporibus seculorum. Sed siquis tamen quod fieri non credimus et aliquis homo uenerit uel uenero aut uos in uoce nostra quomodo pariam uobis ipsa hereditate duplata uel quantum fuerit meliorata et uos perpetim habitura. Facta karta vendicionis in die erit VI° kalendas februario. Era M.ª C.ª VIII.ª Ego hermiildu in hac karta manus meas roboravi. Pro test. Qui uiderunt. Arias test. Ramiro test. Recaredo test. Arias presbiter Notvit.

CCCCLXXXVI

Descripsimus ex codice, qui titulum Tombo escripto por ordem de D. Maior Martins, *prae se fert.*

1070

Carta de hereditate in Mollides in termino de Arauca

In nomine domini. Ego monobreda una cum filiis meis nominabus bonimenzo *(?)* et ildara ideo placuit nobis per bone pacis et uoluntas nulla quoque gentis imperio nec suadentis articulo sed propria nobis accessit uoluntas ut uinderemus a uobis adaulfu aluatizi et uxor tua ermegundia hereditates nostras proprias que habemus in uilla de molnes subtus mons de a mula in uilarino et inde abauça de quidino per rio sindini et exinde a pena matul et exinde per illa flecta et uadit ad illo fogio lopale. et habemus illas hereditates de auios meos animiro palastiniz et de auia nostra monebreda et de parte de patre meo leto. et discurre inde anbos per directo et per sanguinibus et discurrente ribulo riu de mollites. et habet ipsas uillas iacentia in ipsa uilla de rio de molnes. et damus a uobis ipsas uillas meas rationes integras in casas pomares perales uineas sautos amexinales terras rubtus uel rubtas terras barbaras uel barbaras *(sic)* montes fontes aquas concurribilis aquarum sessigas molinarum exitum atque regressum per suis terminis antiquis et locis per ubi illas potueritis inuenire cum aprestamationibus suis et ipsas meas rationes integras quanta me compota inter fratres et heredes. et accepimus de uos pretio una pelle in XX modios et uno lenzo et una tauca in lenzo. ipsum a nobis bene complacuit proinde et de pretio apud uos non remansit in debito Ita ut de hodie die uel tempore iure nostro abrasa et iuri suo tradita atque confirmata. habeatis uos et omnis posteritas uestras iuri quietum temporibus seculorum. Siquis tamen quod fieri non credimus aliquis homo uenerit uel uenerimus contra hanc kartula uenditionis ad inrumpendum quod illa ad iuditio deuindicare non potuerimus post parte uestra aut uos in uoce nostra cito pariamus a uobis illa hereditate duplata uel triplata et uos perpetim habitura. monebreda. Facta cartula uenditionis erit die III nonas februarii. Era M.ª C.ª VIII.ª Monebreda una cum filiis meis a uobis adulfu aluitizi et uxor tua ermegundia in hanc cartulam uenditionis manus nostras ro+boramus. Qui preses fuerunt. Loueredo test. Iusto test. Fridixillo test. Egas notuit.

Digitized by Google

CCCCLXXXVII

Pactum venditionis quarumdam salinarum prope castrum* de Quifões. *Charta autographa, ad Morariense Monasterium pertinens, in Publico invenitur Archivo.

1070

Christus. In dei nomine ego petro quilifonsiz plagui mici per bone pacis et uoluntas nullis quoque gentis inperio nec suadentis artigulo neque pertimexentis metum set probria mici accessit uoluntas ut uindere ad uobis tructesendo guterriz et uxor uestra gontrode sicut et uindo marina mea probria que abeo de parte de pater meo uilifonso et abe iacentia in logo predicto in illa marina noba iusta corte de godesteo doniz et de alia parte illa de frater cindo. damus uobis de ipsa marina quarta integra ed e ipsa mediadate de mias iermanas VI^{a} media et son IIIes talios cum sua uida et exe cum suas cunsimiles et abe iacentia subtus castro quifiones discurremte ribulo leza terridorio portugal. uendo a bobis illos pro que accepi de uos in precio I no *(sic)* lenzo de sirgo apretiado in XL modios. uos destis et nos accepimus ed e pretio abut uos nicil remansit in deuito. ita ut de odie die siat ipsa marina de iuri nostro abrasa et in uestro iure siat tradita et confirmata abeatis uos illa firmider et omnis posteridas uestra iuri quieto tenporibus seculorum. siquis tamen quod fieri minime non creditis et aliquis omo uenerit uel uenerimus contra anc kartula ad inrumpendum que nos ad iudicio deuendegare non potuerimus post parte uestra aut uos in uoce nostra abeatis licentia adpreendere de nos quantum in cartula resona dublado uel quantum ibiden fueri melioratum et uobis perpedin abitura. Facta kartula uenditionis notun die erit VI^{a} kalendas Marzias. Era C VIII^{a} post millesima. petro in anc kartula uendicionis manum mea ro+uo—r—o.

Ic testes tellon tanoy gendo didago atan ioanne. ranimirus presbiter notuit.

CCCCLXXXVIII

Pactum venditionis partis praedii in villa* de Goterres. *Apographum exemplar saeculi XII, ex scrinio Collegiatae S. Jacobi Conimbricensis in Publicum Archivum delatum, nobis textum suppeditavit.

1070

In dei nomine. Ego adousinda Placuit mihi per bona pacem et uoluntas nullis quoque gentis imperio nec suadentis articulum sed propria mihi accessi uoluntas ut facerem uobis fromarigo et uxor tua adousinda karta uendicionis sicut et facio de omnia mea hereditate que habeo in uilla goterre subtus mons cossoirado discurrente ribulo neuia territorio brachara. et est ipsa hereditate de subiectione parentorum meorum. Hic est in loco predicto in illo casale que dicent de illa pausada quos fui de don fofo presbiter. Do uobis de ipso casale de illo quinione quos fuit de don spadio do uobis inde a tercia quos est in mea porcione ubique illa potueritis inuenire in quintanas in casas in montes in fontes in pumares in exitus montis accessum uel regressum cunctis ad ominibus prestitum est. Do uobis pro precio que accepi de uos III^{or} modios in ouelias tantum mihi et uobis bene complacuit et de precio nichil remansit pro dare. Sed siquis tamen quod fieri non credimus et aliquis homo uenerit uel uenero tam de meis quam de extraneis qui hunc factum nostrum frangere uoluerit et ego in concilio deuindicare non potuero aut noluero quomodo reddam uobis ipsam hereditatem duplatam uel quantum fuerit melioratam in simile tali loco et semper obtineat firmitate. Notum diem quo erit V^{o} kalendas marcii. Era Mª C^{a} VIII.^{a} Ego adausenda tibi fromarigo et uxor tua in hac karta manus meas roboro. Qui preses fuerunt. Petro test. Hermiildo test. Arias test. Goterre test. Arias presbiter Notvit.

Digitized by Google

CCCCLXXXIX

Pactum venditionis pomarii cujusdam in villa* de Retorta. *Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico extat Archivo.

1070

In dei nomine ego odo.....gui mici per bone pacis uoluntas ut uinderemus uobis trute..... guterizi et uxor uestra domna controde sicut et uendimus pomar nostro probrio in uila retorta discurente ribul aue subtus castro bo*ue* teridorio portugal et aduemus ilo pomar comparadela de diago pelagici et de gondesindo arianizi pro que accbimus de uos in pretio III modios in que nobis bene complagui. aueadis uos ilo firmiter et omnis posteridas uestras et si aliquis omo ueneri uul *(sic)* uenerimus contra acn carta ueueditionis *(sic)* ad inrumpendun que nos a iuditio deuindigare non poduerimus au uos in uoce nostra qodmodo pariemus ipiso pomar dublado uel quanto a uos fueri meliorado et uobis perpetim auidura. Facta kartula uenditionis nodun die *erit* pride idus kalendas martias. Era c VIII^{a} super millesima. Facta carta uenditio odorio in acn car*ta* manun mea ro—uor—o+. qui pres*es* fuerunt —Etlias test. ero test. —louildo test. martino test. —gunsallo test.

pelagio pres*bites* notuit.

CCCCLXXXX

Puella quaedam, Ximena Garcia, assentiente matre, Alvito Sandiz octavam partem dominii ecclesiae Sanctae Mariae* da Varzea *donat, eo quod eam a potestate Joannis Arias, qui ea abuti volebat, eripuerat. Charta autographa, e scrinio Monasterii Araucensis nuper in Publicum Archivum delata, nobis textum praebuit.

1070

Christus. In dei nomine ego scemena garcia in domino deo eternam salutem amen. Ideo placuit mici per bone pacis uolumtas nullis quoque gentis imperio nec suadentis artigulo sed propria mici accessit uolumtas ut darem tibi aluitu sandizi sicut et do tibi octaba de eclesia uocabulo sancta maria de uarzena qui est fundata in territorio alahoueinis discurrente ribulo uauga. do tibi illa octaba de illa eclesia per auctoritate de mea matre ducidia in sua facie pro que liberasti me de manu de ioanne arias qui me uolebat concubare sine mea uolumtate et pro hac re do tibi illa octaua de illa eclesia supranominata cum omni sua rem cum suos testamentos et suas cartas et sua hereditate intrinsecus et foris et cum quantum ad prestitum hominis est in ipsa octaua de illa eclesia ut facias ex ea quecumque uolueris Ita ut de hodie die et tempore sit ipsa hoctaua de illa eclesia de meo iure et dominio abrasa et in tuo iure et dominio confirmata et tradita per infinita secula. Et si aliquis homo uenerit uel uenerimus de propinquis uel extraneis de qualibet generis homo qui contra hanc cartula ad inrumpendum uenerit que nos ad iudicio post parte tua deuindicare non potuerimus et auctoricare que pariamus tibi illa dublata uel quantum ad tibi fuerit meliorata aut ad quem ista carta obseruauerit et ita perpetim abitura. Facta cartula notum die quod erit kalendas magii. Era M C VIII.^{a} Regnante adefonsus princeps in gallicia. in bracara Petrus episcopus. in colimbria Sisnandus aluazir. Mandante alahoueinis piniolo garcias. iudex tructesindo arias. cidi alariquizi saione. Scemena garcia ad tibi aluitu sandizi in hanc cartula manus meas rouoraui.

Qui preses fuerunt ducidiu test. arias garcia test. alio arias dauizi test. Cidi baldemarizi test. Petro gondesindizi test.

Sindea presbiter scripsit.

Digitized by Google

CCCCLXXXXI

Rex Garsia Adefonso Ramiriz amplissimam donationem facit villarum, praediorum ac monasteriorum propè flumen Durium. Charta autographa, olim in scrinio Monasterii* de Pendorada, *nunc vero in Publico Archivo existens, nobis textum praebuit.

1070

Christus. Sub trino inperio et omnipotenti deo auxilio. Ego garsia gratia dei rex filii fredenandi inperatoris et sanctia regina Tibi fidele meo adefonso ramiriz in domino deo heternam salutem amen. Magnum est enim titulum donationis in quo nemo potest actum largitatis inrumpere nec infringere potest neque lex foris proicere debet sed quicquit grato animo et propria mea accessit uoluntas aliquid donaberit uel donando elegerit tunc in omnibus iudicibus licentiam abebit. et ideo ego iam preffato garsea principis placuit mihi ut facerem a tibi adefonso ramiriz textum scripture et kartula firmitatis adque benefactis de omnes hereditates et monasterios sibe et de criatione quos fuit de garsia munniniz et de uxor sua ieloira tam de abiorum quam etiam et de conparato uel proflicatorum et abuit ego eas per incartatione et scriptura firmitatis de ipsius garsiani et ieloira pro bene et moderatione que ego ad eos feci in uita sua et sic quomodo eas obtinuerunt ipsius nominati et ego usque nunc sic eas tibi concedo ab omni integritate extra uilla zeidones qui dedit ad petro benegas et uilla ordoni qui dedit ad monnino benegas. Et sunt ipsas uillas prenominatas id sunt uilla uillarello cum adiuncionibus suis ab omni intecritate cum quantum ibidem ad prestitum hominis est per suis terminis et locis antiquis. uilla quos dicent prato similiter concedo cum omnia bona sua ab omni integritate. uilla pausata ad intecro per ubique ea potueritis inuenire. uilla coba ab intecro cum omnia bona sua. uilla castro ab omni intecritate. uilla mazinata ab intecro. uilla paretes ab intecro. uilla manioncellos ab intecro. uilla ranosendi ab omni intecritate. uilla quos uocitant sancta maria de ranosendi ab intecrum sua medietate. uilla tabulato ad intecrum. et in uilla fornos duas adiunctiones. et in ualle de sandi uilla cristobali ab intecro. uilla contigi ab intecro. et hic in sandi alia uilla m.ª. uillanoba ad intecro. uilla zalabanes ab intecro. et uilla obil sup pennaalua ad intecro. et in ualle de pennafidel monasterium quos uocitant petri cum omnis suis adiunctionibus ad intecritate. uilla laurdello ab intecro. uilla uarcena ab intecro. et in ripa durio item uilla coba ad intecro. uilla ualloncelo ad intecro. uilla amnexeneto ad intecro mea ratione. et in ripa flumen abe uilla attanagildi ad intecro. uilla olibaria ab intecrum. uilla mazanaria ab intecrum. uilla petrafita. et in genestazolo uilla marnotos. uilla fonte sicca. et de illa parte dorio uilla gundin. uilla superato. uilla gelmiriz. uilla rial. et in arauka hereditate quos fuit de coleima in rio mollens portiones m.ª et in ualle bono hereditate quos fuit de ordonio guntiniz. Item alia uilla pausata. uilla bona. et in terra sancti saluator uilla cinfanes. uilla sauto. uilla sancto iohanne. et in araucca uilla congusto. uilla cortegaza. uilla nesperaria. uilla fornellos. hec omnia supra taxatum est do tibi ad intecrum ubique eas potueritis inuenire per suis terminis et locis antiquis. et iacent ipsas uillas territorio portugale ripa durio. Et ego garcia gratia dei rex tibi fidele meo adefonso ramiriz do et concedo tibi ipsas uillas cum quantumque ibidem ad prestitum hominis est pro seruitium bonum qui mihi fecisti et ueritatem directam qui mihi dixisti Ita et dicas et facias. proid abeas tu ipsas uillas iam prephatas et omnis posteritas tua et facias ex eas quos tua fuerit uoluntas liberam in dei nomine habeas potestatem. quod si absit tam nos quam gens nostra uel extraneis sibe regis sibe qualicumque homine infringere quesierit aut rex petitione fecerit quisquis ille fuerit qui unc factum meum infringere uoluerit pariet tibi ipsas hereditates dublatas et triplatas et pro sola presumptio ad rex qui illo regnum inperaberit auri libras binas et bonas *(?)*. et hunc meum factum in cuntis temporibus plenam obtineat firmitatem euo perenni et secula cunta. Notum die xvii° kalendas iunii *(?)*. Era c.ª viii.ª post peracta t.ª Ego garcia proli fredenandi filio in hanc scriptura donationis quem fieri elegi manu mea—propria confirmo.

Suarius segerediz qui armiger regis confirmo. —Nunno menindiz comes conf. —Ruderico moniniz conf. —Nunno mitiz conf. —Gunsalbo rauppariz conf. —Egas menindiz conf. —Gundesindo mauraniz conf. —Pelagio foffiz conf. —Gunsaluo didaz conf.

Sisnandus episcopus conf. —Munino ibenegas conf. —Petro ibenegas conf. —Menindo froilaz conf. —Gunsalbo gutierriz conf. —Pelagio halaf conf. —Munino didaz conf. —Ordonio nunniz conf.

Georgius episcopus fretu diuino et fultu presidio confirmo —Petrus abba de asciterio uimaranensis conf. —Pelagius prepositus et iudex conf. —Didacu ennequiz conf. —Petrus teoderediz et pelagius frater eius confirmamus.

Digitized by Google

CCCCLXXXXII

Pactum venditionis bonorum quorumdam immobilium in villa de Fornellos. *Charta autographa ad Monasterium S. Joannis* (de Pendorada) *pertinens, in Publico extat Archivo.*

1070

Christus. In dei nomine. ego ueremudus Ideo placuit michi per bona pacis et uolumtas ut uinderemus ad uobis ian dictis pernominatus menendus et uxori tua eldonza eldonza *(sic)* sicut et uendimus ereditate nostra propria de abiorum nostrorum et de parentorum nostrorum et abe iacentia in loco predicto in uilla quos uocitant fornellos subtus mons kandaneto territorio in uilla uarzena discurrente ribulo pauia uendimus nobis *(sic)* kasas domus domarum uineas pomifer admeixinales sautus montes fontes paulibus exitus mons con acessu uel regresum aquas uel sesigas molinarum terras structas uel pro arumpere quum quantumque ibidem ominis aprestitum est cum sua clausurara *(sic)*. abeatis uos firmiter et omnis posteritas uestras usque in temporibus seculorum exetis leira de ualeirano et de illa kasa trauesa exetis sua ratione de illa quintana. et unc factum nostrum abeat firmitate. damus a uobis illa atque concedimus propter pretio bonum qui nobis mici bene complacuit XVIes modios. et uos destis et nos accepimus et de ipso pretio aput uos nichil remansit in deuitum. inde de odie sedea de nostro iure abrasa et in uestro dominio confirmata. abeatis uos firmiter et omnis posteritas uestras. siquis tamen quod fierit non creditis et aliquis homo uenerit uel ue*ne*rimus contra hanc cartulla uenditionis ad inrupendum que nos deuindigare non potuerimus per uestra parte aut q..... uoce tenuerit hanc per me aut per meo consilio aut per qualibe generis homo a uos in uoze nostra quomodo pariemus ad uobis ipsa ereditate quomodo sursum resonant in cartula dublada uel quantum ad uobis fuerit meliorata. Facta cartula uenditionis notum die quot erit VI° kalendas ianuarias. Erat Millesima C VIII.ª Veremudus in han cartula uenditionis manus nostra+++ roboramus.

qui preses fuerunt test. Nunu test. —Principio test. —Menendo test.
ordonio presbiter notuit test.

CCCCLXXXXIII

Pactum venditionis partis quartae praedii in villa Zebralio dicta, prope montem Gondomar, *partisque cujusdam piscinae ad ripam Durii. Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico Archivo custoditur.*

1070

Christus. In dei nomine ego concita prolis suariz placuit mici per bona pacis et uolumtas nec pertimesetis metum nec suadentis artigulo se propria nobis absecit uolumtas ut per scritis uere firmitatis ut facimus a uobis guncalbo gutierriz et uxore uestra gelbira ..... cartula uendicionis de ereditade nostra propria que auemus in uilla zebralio et abe iacencia in loco predicto inter durio et sausa subtus monx cumdemari teritorio portocalense. abemus ipsa ereditate de patre nostro suario didaz et matre mea gundisila. damus uobis de ipsa ereditate quodmodo obtinuerunt parentes nostros in intecra in casas in pumares sautos terras ructas uel parbaras *(sic)* paucus paulibus exitus moncium uel recresum qum quamtum in se otine et abrestitum ominis est et suas raciones in ilas piscarias in durio ubique illas potueritis inuenire per suos lozis et terminis antiquis. abeadis uos illa firmiter et omnis posteritas uestra temporibus seculorum faciatis de illa que uolueritis. et accebimus de uos precio x et VIII modios tantum nobis bene conplacuit et de precio apu uos nil remansi in deuito. ita de odie die uel tempore de iuri nostro abrasa et in iuri uestro sea tradita et confirmata. siquis tamen quod fideli non credimus aliquis omo ueneri uel uenerimus ad inrunpendum contra hanc cartura *(sic)* uindicionis ad ...os ad iu*di*cio diuindicare non potuerimus et uos in uoce nostra quomodo pariemus ipsa erededitate dublata ... quantum a uobis fueri meliorata. Facta cart... uendicionis notum quo erit die x kalendas ..... Era millesima C VIII. conzida in anc cartula uendicionis uere firmitatis manu mea ro+.

qui preses fuerut mendu test. —trudesidu test. —ordonio test. —ero. alio trudesindu test. —erigu test.
frede*nan*dus aba confirmo —ieremias confirma —belagio fernandiz confirma.
cumice *(?)* notuit.

Digitized by Google

CCCCLXXXXIV

Sedi Tudensi ejusque episcopo donat Garsia rex pagum Villar de Mouros, *ad ostia Minei situm, et ecclesiam ejusdem loci. Exemplar saeculi XVIII, ex apographo authentico saeculi XIV in scrinio Bracharensis sedis olim existente desumptum, in bibliotheca Academiae nostrae invenitur.*

1071

In Nomine S. et Individue Trinitatis, Patris et Filii videlicet, et spiritui Sancto. Dominis invictissimis, ac triumphatoribus, et post Deum mihi fortissimis Sanctorum Bartholomei Apostoli, et S. Marie semper Virginis, et Sanctorum Christi Episcopi, et Laurenti Archidiaconi, et Hypoliti Ducis Martirum, et Sancti Georgi martiris Christi, et Sancti Martini Episcopi, et Confessoris, et Sancti Johanis Baptiste, quorum invocatione Basilica fundata esse dinocitur territorio Tudensis Sedis, secus rivulum Minei, et alia parte Laure, sub Alpe a loco Tude nuncupato. Ego exiguus, et inutilis Garcia Dei nutu Rex, cum peccatorum meorum mole depressus in spe fiduciaque Sanctorum meritis respiramus, non usquequaque desperatione dejicior, cumque teste conscientia reatus mei criminis sepe pavesco, ut per vos Sancti Martires tandem reconciliari merear evalere supplicia inferorum, et concedatur mihi in Celorum Regno letabunda mansio. Amen. Ideo damus, atque concedimus ad ipsius locus jam sepedictum Tudense Sedis, et vobis Pontifici Magno Georgio gratia Dei Episcopo, vilam nostram propriam, quam nuncupant Villare de Mauris, pro redemptione animarum nostrarum, vel parentorum nostrorum Fernandi Regis, et Sanctie Regine, cum omnibus edificiis intrinsecus, etiam et foris, comodo optinuerunt eam illi Reges, quorum nos prolis, vel series sumus, per suos terminos, et loca antiqua, scilicet : per terminos de monte Arga, et inde per montem Gaudiosum, et inde per ....Villa Cova, et deinde discurrit per montem de Sexas, et ficat se in Coira. Et in Sexas suos casales, et suos homines, et in ipso Villare Ecclesiam S. Eolalie, cum omnibus adjunctionibus suis. Damus vobis illam, cum omnibus aprestationibus suis, sive ecclesiis, sive hominibus, sive salinis, sive domibus. Etiam cuncta omnia bona, que ad usum hominis aprestitum est, et ad ipsum Villare pertinet. Concedimus vobis eam cum omni integritate sua per ubi ea potueritis invenire; ut habeant inde servi Dei temporale subsidium, et mihi, et parentibus meis veniat merces copiosa ante Deum, et senseamus illum placabilem, atque mitissimum in die examinationis magni judicii. Siquis tamen quod fieri minime credimus aut aliquis homo ex propinquis, vel extraneis, regia potestas, Pontifex, vel aliquis generis homo contra hunc nostrum factum ad irrumpendum venerit, vel venerimus, vel temptare voluerit : in primis sit a Deo segregatus, et a comunione sancta excomunicatus, et descendant super eum omnes maledictiones, que scripte sunt in Libro Moisi, servi Dei, quales venerunt super Datan, et Abiron, qui propter sua scelera vivos terra absorbuit, et cum juda Domini traditore, lugeat penas in eterna damnatione : et pro temporali pena duo auri talenta post partem illius sedis persolvat, et quantum fuerit melioratam, vel quibus vocem ejus pulsaverint. Et hec series testamenti plenam habeat firmitatem roboris in temporibus seculorum. Et qui hoc affirmaverit, vel permanere decreverit in cunctis fulgeat ante Deum. Facta series testamenti, vel donationis Kalendas Februarii. E. c. VIIII. post peracta milesima.

Ego serenissimus Princeps Garcia nutu Dei Rex, in hunc tenorem testamenti, quod fieri volui, et ad omnipotentem, et sanctos propria voluntate contuli, manu mea roboratum, signavi. —Gangulfus notavit —Hordonio Eriz, et confessor confirmo +. —Rodricus Abbas conf. + —Rando Abbas conf. + —Mero Abbas conf. + —Alius Rodricus Abbas conf. + —Gondisalvus Abbas conf. + —Gudesteo Guntadiz conf. —Nuno Suariz conf. —Didacus Vimaraz conf. —.....Vimara test. —Didacus test. —Pelagius test. —Adfonsus test. —Johanes test.

Ego Adfonsus Dei Gratia Legionensis Imperii Rex, et magnificus triumfator, hanc testamenti seriem, quam Frater meus fieri precepit, confirmo.

CCCCLXXXXV

Pactum venditionis partis praedii cujusdam in villa de Retorta, *et salinarum quarumdam in littore maris. Charta autographa, ad Morariense Monasterium pertinens, in Publico invenitur Archivo.*

1071

Christus. In dei nomine ego torsario Ideo placuit mici propria mea uolumtate integro consilio meo ut uinderemus ad uobis froyla didaz et uxori uestra sesili cognomento bona sicut et uendimus ad uobis mea ereditate propria que abeo de patre meo fromaricu medietate integra cum omnia sua edificia cum quantum in se ipsa

Digitized by Google

ereditate obtinet et ad prestitum ominis est per ubi illa potueritis inuenire et in illa marina que fuit de meo pater fromaricu mea ratione uendimus uobis integra ubi illa potueritis inuenire et abet iacentia ipsa ereditate in uilla retorta subtus castro boue terridurio portucalensis. et acepimus de uos in pretio pro ipsa ereditate quod super resonat x modios in pleno tamtum nobis conplacuit et de pretio aput uos non remansit in deuitum. abeatis uos et omnis posteritas uestras ipsa ereditate firmiter et faciatis de ea quod uolueritis. siquis tamen quod fieri non credimus aliquis omo uenerit uel uenerimus tam nos tam filiis nostris aut progenie nostre aut qualibe generis omo que ad uobis ipsa ereditate calumniare quesierit et nos in iudicio deuindicare non potuerimus aut uos in uoce nostra quomodo pariemus ad uobis ipsa ereditate dublata uel tripada et ista scriptura semper abea plena rouore firmitatis. Facta cartula uenditionis notum die quod erit XIII° kalendas martii. Era millesima C VIII.ª torsario in anc cartula uenditionis manu mea ro+. pro test. osorio. argimondo test. gudinu test. fredenando test. gumdisalbo presbiter notuit.

CCCCLXXXXVI

Addaulfus Sesgutiz spatium quodam circa ecclesiam S. Joannis de Pendorada *partemque praedii cujusdam in villa* de Ordonho *monachis in Monasterio S. Joannis degentibus donat. Charta autographa, e scrinio Monasterii* de Pendorada *delata, in Publico Archivo servatur.*

1071

Christus. In nomine domini nostri ihesu christi et sancte trinitatis. Dubium quidem non est sed multis manet in ueritate comnitus hanc notissimus eo quod ego addaulfus prolix sesgutiz qui cum peccato molle grabi depresso eo quod contestamus ad aulam baselice sancti iohannis apostoli et euangeliste sancti romani et sancte columbe et sancte eogenie et corum baselice esse fundata in uilla quos uocitant uiliulfus subtus alpe mons aratrus discurrente fluminis durio territorium anegie damus et contestamus ad ipsius domnus iam supernominati de hereditate que conparauimus de tia nostra antrudia de ipso comaro super illa fonte qui sta super sancto iohannes usque fere in carrale de carro in longo LXX.ª et II.os passales et in amplo L.ª et exeptis ipsos passales que damus ab integro. Contestamus ibidem de alia nostra hereditate quantaque habemus in uilla quos uocitant ordoni III.ª integra in casas in postatos in quantum ad prestitum ominis est. Ita ut de odie die et tempore siat isto que sursum resonat de iuri nostro abraso et ad ipsius sanctos et ad fratres qui ibi auitantes fuerint per regula sancta tradito et confirmato. siquis tamen quod fierit non credimus aliquis homo uenerit uel uenerimus contra hunc nostrum factum infringere uoluerit tam de propinquis nostris quam de extraneis in primis siat excomunigatus et ad aula sancta sit separatus et cum iuda traditore abeat participio in anathema marenata. et insuper parie ipsa ereditate post parte ipse eclesie dublata et iudigato. Factum series testamentis notum die co erit III° kalendas marcii. Era T C.ª VIII.ª addaulfus prolis sesguto in hanc series testamenti manu mea ro+uorauit.

Qui uidentes fuerunt —Gudesteo abdellaz test. —senior martiniz test.
Frogia test. —aluaro test. —aulfu test.
Sindo notuit.

CCCCLXXXXVII

Pactum venditionis fundi in villa de Retorta, *quadam parte excepta. Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico extat Archivo.*

1071

Christus. In dei nomine ego aldia et froyla et gudina Ideo placuit nobis proprias nostras uolumtates integroque consilio nostro ut uinderemus ad uobis froyla didaz et uxori uestra sesili cognomento bona sicut et uendimus nostra ereditate que abuimus de parentela nostra III.or quiniones integros cum sua edificia et cum suo plantato quantum in se obtinet et aprestitum ominis est per ubi ipsos quiniones potueritis inuenire sibe et in illo plantato que plantarum nostros parentes in terra domnica uendimus inde ad uobis nostras rationes integras de ipso plantato prenominatas III.or per ubi illas potueritis inuenire. et acepimus de uos ....de XVIII° modios in pleno tantum nobis conplacuit et de pretio aput uos non remansit in deuitum. abeatis uos et omnis posteritas uestras ipso que in carta resonat firmiter et faciatis inde quod uolueritis. et abet iacentia ipsa ereditate in uilla retorta subtus castro boue. siquis tamen quod fieri non credimus aliquis omo uenerit uel uenerimus tam nos aut

Digitized by Google

filiis nostris aut iermanis aut propinquis aut qua...e generis omo que ad uobis ipsa ereditate calumniare quesierit et nos in iuditio deuindicare non potuerimus aut uos in uoce nostra quomodo pariemus ad uobis ipsa ereditate dublata et uobis fuerit melioratum et uobis perpetim abitura. Facta cartula uenditionis notum die quod erit VI° idus iunii. Era millesima C VIII.ª aldia et froyla et gudina in anc cartula uenditionis manus nostras ro+++.

pro test. gonderigo argimondo test. arias test. manualdo test. eyricu test. gumdisalbo presbiter notuit.

CCCCLXXXXVIII

Monasterio Palatioli (de Paço de Sousa) *donat Toda Ermigiz bona immobilia in variis locis sita, et ecclesiam S. Eulaliae* de Pedorido *dimidiumque ecclesiae S. Mametis* de Canellas. *Ex codice saeculi XVIII, qui titulum prae se fert* Provas das Memorias de Paço de Sousa, *ad Publicam Portucalensem Bibliothecam pertinente, descripsimus.*

1071

In nomine sancte et indiuidue Trinitatis. Ego famulla Dei Tota prollis Ermigiz Dominis et inuictissimis hac triumphatoribus sanctisque Martiribus Conditoris Redemtoris et Saluatoris nostri cum Apostolis et Sanctis suis hac amicis Sancti Saluatoris Sancte Marie semper uirginis Sanctorum Petri et Pauli Sancte Eolalie uirginis Sancte Cristine uirginis uel cetere reliquie que ibidem sunt recondite uel fuerint quorum Basellica esse fundata dignoscitur in ualle predicto Palatiolo subtus mons Ordines discurrente ribullo saussa territorio Anegie. In Dei nomine et Iesu Christi amore et illius glorie perpetuitas honorem ancille uestre ..... superius nominata cum pecatorum molle depressa in spe fiduciaque Sanctorum meritis respirante non usquequaque desperatione deicio que etiam teste constientie mee ..... sepe pauesco ut per uos sanctisymi Martires reconcilliari merear Deo domino meo fiduciaque sanctorum omnibus suplicatione uotis omnibus implero *(sic)* et ideo deuotionis mee extitit ut que ad initium nascendi nouimus usum nec finem scire uallemus quando hab ac luce migraturi sumus et elegi ex uolumptate mea ab honore sancte Baselice uestre aliquantulum offerre Domino dicemte —Vouete et redite Domino Deo uestro—. Do et concedo in loco supradicto ut dixi pro anime mee remedio hereditate mea propria que habeo de parte Genetricis mee Uiuilli in villa Parada subtus Castro Bendoma et allia que compraui per pretium et kartas in isto loco quomodo illa obtinuit Genetrice mea usque ad obitum suum quantaque habuit integra illa concedo pro remedio anime mee et de Genetrice mee Uiuilli. et alia hereditate que habui in uilla Zeidonesses quantaque ibidem habui hab integro et habet iacentia in uilla de filio meo Gomice Uenegas. et alia in uilla quos uocitant Cabronello et ..... cum illa de Don Gomes. et alia hereditate in uilla Ameixenedo que compraui de Senamiro ..... Anege discurrente flumen Dorio. et alia in Curueira que pretium et cartas. ipsas uillas prenominatas ad locum hunc sanctum concedo et confirmo cum quantum aprestitum hominis est per cunctibusque locis et terminibus et locis antiquis ..... cum quantis prestacionibus suis ubique inuenire potueris et illas uillas superius nominatas imtegras seruiantur ad ipsum locum supernominatum pro remedio anime mee umde ipsos Dominos aut Dominum lucem inueniantur et pro tollerantia Fratrum uita Monacorum uel Sororum et ellemosina pauperum Sacerdotibus et Fratribus qui ibidem habitantibus et in uita sancta persseuerantes. Addo ibidem Sancta Eolalia de Pedourido ab integro cum suos passalles et cum suos destros et dedi proinde ad filios meos ipsa Ecclesia de Sancto Iohane de Rabia. et adiicio ibidem medietate de Sancto Mametis de Canellas cum omnem suam rectitudinem a uilla Andeladi qui est contramutata pro illa de Guilufe. et in uilla Crestomi leira de Crispina. et in uillar pro matre mea Domina Uiuili quanta que ibi habui. et Uilarino quanta que ibi habuit filio meo Gomez. Do et concedo ad ipsum locum desuper taxatum habeant et posideant ut Domino meo memores sit semper pro remedio anime mee quod et conjuratione comffirmo per indiuiduam Trinitatem. qui contra hunc factum meum uenerit inrunpendum aliquis homo uenerit inuidus contumax rapax aut superbus alliquis de fratribus filiis suprinis neptis uel progenie mee qui uotum meum infringere temptauerit quod absit in primis sit excomunicatus et reus de communione sancta et separatus a Fide Cathollica et cum inpiis scelleratus sit incendio deputatus et Iuda traditore im perpetua dapnatione et inssuper iudices stantia et Pontiffices ordinatio pareat ipsum locum uel Fratribus habitantibus et im uita sancta perseuerantes quantum inde usurpatum fuerit duplatum triplatum quadruplatum secundum Lex concessa docet et hunc factum meum plena habeat firmitate. Facta series testamenti quarto kalendas Octobris. Era M.ª C.ª VIII.ª Ego Tota Ermigiz in hanc seriem testamenti quod iussi fieri et relegendo cognoui manus meas roboro. Sub Christi nomine Petrus Bracharensis Archiepiscopus confirmo. Tudereu confirmo. Sesnandus confirmo. Balldemiro confirmo.

Digitized by Google

CCCCLXXXXIX

Pactum venditionis partis fundi cujusdam in loco **Pousada.** ***Apographum exemplar saeculi XII, ex scrinio Collegiatae Sancti Jacobi Conimbricensis nuper in Publicum Archivum delatum, ibi servatur.***

1071

In dei nomine. Ego sendamiro et uxor mea gontrode Ideo placuit nobis asto animo integro consilio sed proprias nostras uoluntates vt facimus uobis fromarigo et uxor tua adousenda karta uenditionis de omnia mea hereditate quos comparaui de fromarigo patriz hic in illa pausada a radice mons cosoirado discurrente ribulo neuia territorio brachara et habet iacentia iam supra nominata in pausada. Damus uobis de illo quinione que fuit de thoereo IIIª integra cum quantum in se obtinet et apprestitum hominis est Pro que accepimus de uobis in precio Vº quarteiros in precio ualente inter ferramenta et oues tantum nobis et uobis bene complacuit et de precio apud uos non remanssit pro dare. Sed siquis tamen quod fieri non credimus et aliquis homo uenerit uel uenerimus tam de nostris quam de extraneis qui hanc kartam istam frangere uoluerit et nos in concilio deuindicare non potuerimus aut noluerimus quomodo reddamus uobis ipsam hereditatem duplatam uel quantum fuerit melioratam et uos perpetim habitura. Facta karta uendicionis in die III kalendas ianuarias. Era Mª Cª VIIIª. Ego sendamiro et uxor mea gontrode in hac karta manus nostras roboramus. Pro test. Pelagius test. Menendus test. Suerius test.

Petrus Notvit.

D

Villas quasdam ac partes praediorum, trans citraque Durium, legat Cidi deo-vota ***Monasterio*** de Campanhan. ***Charta autographa, e scrinio Conventus monastici,*** da Graça ***dicti, Conimbricensis delata, in Publico extat Archivo.***

1072

Christus. In nomine sancte patris et indiuidue trinitatis qui es pater in filio et filio in pater cum spiritu sancto qui semper in omnibus et ..eris sancte per omnia et terris deus benedictus in secula. Obinde ego famula dei siti deouota accepit uiro nomine christoforus et genuit filius et filias et in post hec migratus fuit de hoc seculo et relinquerunt nostros filios et ad tempus migrarunt de hoc secullo et non remansit qui in post ouitum uero nostro omnia nostra rem et omnia ereditas nostras possidere. prout facimus scriptura firmitatis et testamentum de uillas prenominatas id sunt quintana et cadiuit mici de parte de genitoris meis gerimias et eilo mediatate de ipsa uilla et casal de domno fralengo que conparauit de fratre nostro ermigio pro pretio iusto sicut in carta resonat integro et in biquil sicut in karta resonat et mediatate de gutin ad integro sicut in karta resonat et abent ipsas uillas iacentia in rripa durio ex parte calleca subtus castro luneta et in territorio ciuitas sancta maria uilla petroso unde karta fecerunt ad uiro meo christoforus suos fratres et suas sorores pro ratione de casamento unde ra..one non abuit et cadiuit a mici de parte de nostros filios qui migrarunt de oc seculo in nostro iure et uenit nobis inde ipsa uilla de parte de ipsos .... filios sicut lex docet v quintas et illa VIª conparauimus illa de coniata nostra uixauara pro pretio iusto et integramus illa. damus et testamus et confirmamus per hunc sereum testamenti ipsas uillas sicut sursum resonat et concedimus de lalini IIIª minus IIIª per suis locis et uicos et terminos antigos sicut illas obtinuerunt nostros intercessores siue de presapios nostros quam etiam et de conparatela et Vª de uilla paramio damus ipsas uilla cum omni suas prestationes qui in se obtinent dum quamtum ibidem ad prestitum ominis est ad asisterio sancto salbatoris et sancto iacobu apostolo sancta maria uirginis qui est fundata in uilla campaniana ubi modo auitamus. et si aliquis omo uenerit uenerimus tam de propinquis nostris aut extraneis quaqumquelliue generis omo qui hunc serien testamentum inrumpere uoluerit in primis sit excomunicatus et separatu ad die magni iudicii et accipiat maledictio desuper et ipsius sanctis qui in ipso adsisterio recondite sunt et con iuda traditorem ludat in pena et insuper pariet ad abbas aut ad fratrum uel sororum qui in ipso adsisterio plux electus fuerit Iº auri talento et ad dux qui illa urbe inperauerit alio tanto. Factum sereum testamenti VIIº kalendas aprilis. Era millesima CXª siti deouota ad uobis fernandus abba in hunc seriens testamenti manum mea rouoro+. Hic testes. magister uiliulfu. eirigu presbiter. sonigildu presbiter. fortes clerigu. cendamiro frater legislator.

Egas notuit.

Digitized by Google

DI

Pactum venditionis fundi cujusdam in villa de Villarinho. *Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico Archivo servatur.*

1072

Christus. In dei nomine ego gumzina in domĩno deo eterne salutem amem. Ideo placui mici per bone pacis et uolumtas asto animo et propria mea uolumtate ut faceremus a uobis gumsalbo gutierizi et coniungia mea geluira prolis gumsalbizi kartula uenditionis et firmitatis de ereditate mea propria que aueo in uilla que uocitant uilarinu inter uilla leneti et uilla penitello subtus mons kastro de boue teritorio portugalensis discuremte ribulo abe prope litore maris. et abeo ipsa ereditate de paremtorum abiorum meorum. dou a uobis ipsa ereditate mea quantaque ibi abuimus etiam de parentela quamquam et eciam de ganatela in casas in pumares in ficares in uineas in montes in fontes in aquis aquarum in sesegas moliarum in terras ruptas uel inrucptas intecra per suis terminos locis et uicos antigos per u illa potueritis inuenire quum quantum in se obtine et aprestitum hominis est. et acepimus de uobis in pretio xx et ii^{os} modios tantum nobis bene conplacuit et pretio aput uos nicil remansi in deuito. Ita ut de odie die abeatis uos firmiter et homnis posteritas uestras iuri quietum temporibus scculorum. Siquis tamen quod fierit non credimus aliquis homo uenerit uel uenerimus contra hanc kartula uenditionis que nos in iuditio non potueritmus deuindigare uel autorigare aut nos in uoce nostra post parte uestra que pariemus a uobis ipsa ereditate dublata uel quamtum a uos fuerit meliorata. Facta kartula uenditionis et confirmationis notum die quod xvi° kalendas september. Era millesima c^{a} x.^{a} goncina in hanc kartula manu mea propria ro+uorauimus.

qui preses fuerunt godesteo test. —froila test. sindino test. —aluitu test. —gutinu test. —didagu test. —pelagio gudinizi confirmo —pelagio ordonizi confirmo.

uermu presbiter notuit.

DII

Praedia tam laica quam ecclesiastica, quae in villa de Cerzedo *possidebant, Gontina Guttierriz et filii Gundisalvo Guttieriz uxorique ejus donant, additis villis* Coelhosa, Castellãos, Maceira, Cabril, *aliaque bona immobilia. Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico Archivo invenitur.*

1072

Christus. In dei nomine ego gontina prolis gutierre in domino deo eterna salute amen. Ideo plaguit nobis una cum filiis meis nominibus aliuergo cognomento domna bona et item gutierre menendiz et didago menendiz ut faceremus ad uobis gundisalbo gutierrez et ad uxori uestre geloira gundesalbez cartulam donationis sicut et facimus de ereditates nostras quantas que auemus in uilla cerseto siue leygale siue in eglesia sicut in carta priore resonat. item uilla coneliosa similiter. item castellanus. item mazaneira. item capril. ic in uermudi. ic argerici et sautu de pilatus. damus uobis in ipsas uillas omnias nostras ueritates sicut illas ganauimus cum uiro nostro menenendo didaci et nos filios patrem nostrum per cartas et pretio digno. et ibidem damus ipsas cartas et ipso inuentario quos fuit deuidutas ipsas ereditas per terminis et locis antiquis cum omnem suis prestamus et abent iacentia ipsas ereditates in terretorio portugalense et sicut in illas cartas resonant. et ad istum scriptum confirmandum accepimus de uos adiutorium bonum in omnibus locis et uestra potentia fuerit et illas alias ereditas uel ganato que nobis de pars ipso domno menendo calumniabater *(sic)* et tornamus ad conpagina per conplacentia nostra et damus uobis quantum superius resonat et quia sic dicit in liber gotice —ualea donatio sicut et uindictio— quia tum nobis bene conplacet. Ita ut de odie die aueatis uos illas ereditates et illos scriptos de nostro dato aueatis firmiter et omnis posteritas uestras in perpetim auituri. et ut siquis aliquis omo uenerit uel uenerimus contra hac factum inrumpere uel temtare uoluerit et nos post uestrà parte non uindigarmus aut uos in uoce nostra per concilio quomodo pariemus post uestra parte ipsas ereditates in dublo uel triplo et ad iudice iudicato et unc factum semper abeat rouore et plena firmitate. Facta carta donationis uel confirmationis in die ii nonas october in era millesima c x. guntina gutierrez et nos filiis suis supernominatis in ac factum manus nostras confirma—ns. et abent iacentia ipsas uillas terretori ezebreiro substus mons codal discurrente ribulo camia et ipse cer-

Digitized by Google

seto subtus castro petroso discurrente ribulo ipse cerseto. Item nos supernominatis et ego uniscu menendiz in ac scriptum manus nostras confirmam++++++us.

gutinu gumiriz confirmans —pelagio sendamiriz conf. —menendo toderigiz conf.
ranemiru truytesendiz conf. —salamon conf. —gudesalb...
branderigu test. —pelagio test. —ero test. —gondesendo test.
ordonio notuit.

DIII

Singulari pactione, consortes varii quorumdam bonorum immobilium in villa* de S. Thomé, *communia bona sua cuidam emptori tradunt. Ex codice* Tombo de S. Simão da Junqueira Livro III *descripsimus.

1072

In Dei nomine. Ego famulo Dei Froilo Astrufizi, et Gontina Vilifonsiz, in Domino eterna salutem amen. Ideo placuit nobis bone pacis, et voluntas, Ita ut faceremus vobis Gutier prolix Suariz, et Unisco prolix Osoreiz cartula firmitatis de ereditates nostras proprias, quas abemus de Avium, et Parentum nostrorum in Villa Sancti Thome, subtus mons Cordova, et Ribulo Avizela, territorio Portugalense et abe jacentia ipsa ereditate, in loco predicto hic in Cucuvelos : damus atque concedimus illa ad vobis per suis locis, et terminis antiquis, per ubi illa potueritis invenire, cum quantum in se obtine, et ab ominis aprestitum est. Abeatis vos illa firmiter et omnis posteritas vestra, usque in temporibus seculorum. Et si aliquis omo veneri, vel venerimus contra hanc kartula ad inrumpendum que nos ad judicio auturgare non potuerimus, aut vos in voci nostre quod pariemus nobis ad vobis aut qui vestra voce pulsaverit, ipsa ereditate dublata, et judicato : pro que accepit de vos precio viginti solidos, tantum a nobis bene complacuit; ita ut des odie die vel tempere de juri meo sedea abrasa, et vestro dominio tradita, atque confirmata. Facta cartula firmitatis, notum die erit decimo kalendas Nobembris, era milesima centesima decima. Nos pernominatus Froilo et Gontina ad vobis Gutier, et Unisco manus nostras rovo++ramus. Et adicimus in hanc cartula Ego Eirigo Gondenariz, et uxori sue Golvira Trasmondizi cartula facimus ad vobis Gutier Suariz, et Unisco Osoreiz de illa ereditate de Gontina Vilifonsiz, et abe jacentia ipsa ereditate in Villa Cucuvellos; damus illa ad vobis, per suis locis et terminis antiquis per ubi illa potueritis invenire, pro que accepimus de vobis precio decem solidos, tantum a nobis bene complacui, quomodo sursum resonat. Pro testes Nunu testes, Fagildo testes, Pelagio testes, Gundisalvo testes, Gundesindo Presbyter notuit.

DIV

Rodericus Tuulfiz presbyter Petrosensi Monasterio donat bona sua in villa* de Villar *et villas* de Sancta Eulalia *et* de Outeiro. *Exemplar apographum saeculi XIII, ad Petrosense Monasterium pertinens, e tabulario Conimbricensis Universitatis in Publicum Archivum delatum, textum nobis praebuit.

1072

Domnis inuictissimis,ac triumphatoribus sanctisque martiribus ac gloriosissimis sanctorum petri et pauli apostolorum sancti Andree apostoli sancti Iohane apostoli et evangelista sancti philippi apostoli sancti Bartolomei apostoli sancti Iacobi apostoli sancti Tome apostoli sancti Mathei apostoli sancti Iacobi fratris Domini apostoli sanctorum Simonis et Iude apostolorum et sancti Saluatoris que inter eos tenet principatum Sancta Marie uirginis et genitricis domini nostri ihesu christi in cuius honore edificatur ecclesia. In tuo christi nomine et eius gratia Ego famulum dei Roderico presbitero prolix tuulfiz ac nascente me in pecatis meis molle qui quefessionem *(sic)* nequaquam in disperacione sed inde dei fiducia ac merescente me gratia diuina Ideo placuit mihi ut per scriptis facerem ecclesiarum scriptura firmitatis ita sicut et facio ad ipsius dictus sanctus saluatoris iam supradictum assisterio uillar. damus et testamus ad ipso loco ad seruiendum et ad uobis Menendus abbas et ad fratres sub regimine in uita sancta perseuerauerint in ipso loco concedimus ad uobis nostras hereditates que habemus in uilla uilar inter uluaria et ecclesiola discurrente riuulo feberus que ibi deseruiant ad fratribus et ad sororibus ad ipso loco habitantes et omnem nostras hereditates que habemus que ibi deseruiant. Ut tantum in uita nostra quam post obitum nostrum fine concessas ita concedimus uobis per hanc series testamenti uillas nostras proprias uo-

Digitized by Google

cabulo sancte Eolalie et uilla octerio et uillar que habemus de auiorum et parentorum nostrorum quam etiam et de comparadela et plantatos nostros que fecimus in terras extraneas ubi illas potueritis inuenire cum quantum se obtinet et ad prestitum hominis est et habet iacencia ipsa hereditate in loco predicto que de sursum resonat subtus monte grande territorio portugalense discurrente ribulo feberus de ipsas uillas et de ipsa ecclesia iam prefata. Concedimus uobis integras sicut obtinuerunt genitores nostros iam prenominatos cum suis terminis uicus et locis antiquos sicut diuide cum uilla et ecclesiola et cum uilla garfaes *(?)* et cum suis edificiis et cum suis iacenciis per ubique illa potueritis inuenire libera in dei nomine habeatis potestate. Sua sane pontificum seu cuius potestas concessa fuerit ad nos ad quanlibe progenie nostre ..... quelibet assercionis generis homo uoluerit in alia conuellere et deuocione huius decreti uel testamenti infringere firmitatem cum ipsos sanctos ..... tribunal domini nostri ihesu christi ..... iudicio suos asserant asserciones et in presenti seculo excomunicatus permaneat et maledictione sustineat et cum iuda scarioth qui dominum tradidit ..... et condempnatum et maledicant ei qui maledicunt diei qui parati sunt suscitare leuiatan et insuper parati *(?)* idem Monasterii duplatum et triplatum restituat quantum exinde auferre conatus fuerit et qui ibidem in uita sancta perseuerauerint perhemniter ..... firmitatem. Notum die quod erit tercio kalendas Nouembris. Era Mª C. X. Ego Rodoricus prolix tuulfiz in hoc testamentum manum meam roboro. Gundisaluus presbiter test. Petrus presbiter test. Ramirus diaconus test. Petrus diaconus test. Menendus presbiter test. Aluitus diaconus test. Sisnandus notuit.

DV

Monasterio Sancti Joannis donant Gavinus et uxor bona mobilia et immobilia quae in villis de **Molnes** *et* de **Trapezo** *possidebant, quibusdam attamen exceptis. Charta autographa, ad Monasterium* de **Pendorada** *pertinens, in Publico Archivo invenitur.*

1073

Christus. In nomine domini ego gauinus prolix froila et alibia una cum coniungia mea onneca in domino deo eterna salute amen. Ideo uenit in nobis uolumtate benigna in dei timore et in eius amore uobis domnis et gloriosissimis sancti salbatoris et sancte marie semper uirginis sancti iohannis apostoli et euangeliste sancti romani et sancte eugenie sancte columbe et sancti iacobi et sancti iohannis babtiste et precussoris christi qui inter eos principatum tenet quorum baseliga esse cernitur iuxta litus durio prope flumen tamice subtus alpe mons et ciuitas aratros logo predicto iuxta uilla ordoni et kapannellas orbe anegie et territorium portugalense ita ut pro remedio anime nostre facimus ad ipsius domnis sanctis et ad monagus et fratres qui in ipso loco habitantes fuerint per regula sancta. damus et contestamus ibi ereditate nostra propria que ganabimus et conparauimus per nostros soutos et habemus illa per carta confirmata in uilla molnes ereditate de astruario et de frelisio et de tota sua *(?)* gens ab integro exeptis alia ereditate que in ipsa uilla abet frelissio que non testamus nisi tertia de ipsa uilla que partibit cum astruario illa de astruario et de tota sua gens ab integro ubi illa potueritis inuenire. et hic in molnes medietate de uilla de aluitu fortes et de sua gens quos conparauimus de eis per pretio iusto. et hic in ipsa uilla molnes ereditate de gonza quanta ibi conpota in fratres et eredes ab integro. et in uilla trepezo ereditate quos fuit de odorio gondemariz quos conparauimus de rodorigu odoriz VI^a^ ab integro. ipsas ereditates testamus ad ipsius domnis iam supernominati cum quantum in se obtinent et ad prestitum ominis est. et de peculiis peculiarem nostrum quamtumque ambobus ganamus leuent filios que abeo de alia uxore inde III^a^ et illas alias IIIes rationes contestamus ad ipsius loco iam supernominati. et leuent ipsos filios III^a^ de totum peculiarem exeptis de illas ibitiones unde ad illos non damus nisi pro nostras animas ad ipsius sanctis sic concedo ..... ad ipso logo et ad ipsius sanctis ut ibi deserbiat euo perenni pro remedio anime nostre. quo adiuratione confirmamus in nomine sancte et indiuidue trinitatis. qui contra hunc factum nostrum ad inrumpendum euenerit pro qualelibe uoce in cuiuscumque iudicio in primis sit excomunigatus et ad corpus domini sit segregatus et cum iuda proditore parte habeat in eius damnatione et insuper parie post parte eclesie aut qui eius uox intemderit quantum ausus fuerit inrumpere uel abstulere dublato et ad iudice iudigato et hunc scriptura in rouore permaneat. notum die quod erit III° nonas februarii. Era T C^a^ XI.^a^ gauino una cum coniungia mea onneca ermigiz in hoc testamentum ad nos factum manus nostras ro++uoramus.

Qui hic fuimus et testes sumus — Adefonso confessus confirmo — Uermudo de araucca test.
Gundesindo clerigus confirmo — Pelagio test. — Arias test.
Sindo indigno notuit.

Digitized by Google

Digitized by Google

IX

882

CXII

974

CCXVI

1011

1549 – Imprensa Nacional – 1870

Digitized by Google

DVI

Pactum venditionis dimidii fundi cujusdam in villa **de Ossella.** ***Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico Archivo invenitur.***

1073

Christus. In dei nomine ego osoredo et animia placui nobis asto animo et propria nostras uolumtas ut uinderemus ad uobis gumsalbu gutierrizi et uxori uestra geluira kartula uenditionis de ereditate nostra propria que auemus de abolorum tam de paremtorum meorum in uilla que uocitant utsella subtus mons castro utsella territorio portugallemse e monte quoddal discuremte ribulo kamia. damus a uobis de ipsa ereditate quamtaque ibi abuimus medietate ab intecro et fuit ipsa ereditate de mater mea sarazina benegas. damus a uobis sibe de auolemga quam etiam de ganatella medietate intecra per ut ila potueritis inuenire ..... nos locis et uigos antigos exitum uel regresum aquas aquarum sesegas mo*li*niarum cum quamtumque ibi in se obtine et ad prestitum hominis est. et accepimus de uos in precio xv^{m} modios tamtum nobis bene conplacuit et de precio aput uos nicil remansi in deuito ita de odie die sia de uestro *(sic)* iure abrasa et in uestro iure sia tra*d*ita aque confirmata iuri quietum temporibus seculorum. Siquis tamen quod fierit non creditis et aliquis homo uenerit uel uenerimus contra hanc kartula uenditionis et confirmationis inrumpere quesierit tan nos quam postteritas nostras aut aliquis de qualiue generis homo in uoce nostra quodmodo que nos non potuerimus auttorigare uel deuindigare que pariemus a uobis ipsa ereditate dublata uel triplata aut quamtum a uos fuerit meliorata. notum die quod erit xii^{m} kalendas magii. Era millesima c xi.^{a} Facta kartula uenditionis et confirmationis. osoredo et animia in hanc kartula manus nostras ro.....

nos testes quos uidimus eldreuedo test. eita arias test. —zadon test. —gumzalbo test. —pelagio presbiter notuit.

DVII

Pactum venditionis fundi in villa **de Aveoso,** ***additis colonis*** **(creationem** ***dicebant) nexu servitutis glebae devinctis. Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico Archivo servatur.***

1073

In dei nomine ego menemdo prolix nunu pelagici et marina connomento aurodona in domino deo eterna salude Amen. Ideo plaguit mici bone pacis et uolumtas ut uinderemus ad uobis tructesindo gutie*rrici* et uxor uestra gumtrode sigut et uendimus ereditade nostra probria que auemus in uilla auenoso subtus kastro auenoso discurrente rribulo auenoso in terridorio portugalensis. damus ad uobis de ipsa uilla iii^{a} integra cum aiumctionibus suis id sunt de quamdim iii^{a} integra et in ferreirolos nostra rratione et de mato malo nostra ratione et in aciuedo iii^{a} integra et de sancto martinno de aluareli... iii^{a} integra et ubique illas aiumtiones de uilla auenoso podueritis inuenire cum quantum in se obtinet et aprestidum ominis est. et damus ad uobis mancipios nostros et mancipias nominibus louesendo et animia et froilo cum sua filia eilo et fernamdo abeatis illas ereditates et illa criazon fiirmiter uos et omnis posterritas uestras et faciatis de illas que uolueritis. et accepimus de uos in precio uno kauallo apreciato in cc solidos tamtum ad nobis bene con*plag*uit. Ita de odie die et tempore siant illas ereditates et illa criazom de iuri nostro abrrasa et in uestro iure siat tradita et confirmada et abeatis uos et omnis posteritas uestras. Siquis tamen quod fierit non creditis si aliquis omo uenerit aut uenerimus contra anc karta uenditionis ad inrumpendum et nos in iudicio deuindigare non poduerimus aut noluerimus auctorgare aut uos in uoce nostra quomodo pariemus post uestra parte illas ereditates et illa criazon dublatas et quamtum ad uos fuerint meliorati et uos perpetim abituri. Facta kartula uenditionis notum die erit v° idus octuber. Era millesima c xi.^{a} menemdo nunici in anc kar*ta* uenditionis manu mea+ rouoraui.

Nunu suarici manu mea confirmo —menemdo pelagici manu mea confirmo —arias eitaci quos uidi.
uermudo tructesindici test. —froila aluitici test. —arias test. —uermudo test.
Zoleiman presbiter notuit.

Digitized by Google

DVIII

Pactum venditionis partis praedii cujusdam in villa de Cerzedo. *Charta authographa in tergo membranae, ex qua textum pactionis sub n.°* CCCXXVIII *editae, descripsimus, legitur.*

1073

In dei nomine ego adosinda placuit mici per bone pacis et uolumtas ut faceremus ad uobis gundisalbo et uxori mea geluira cartula uenditionis de ereditate mea propria que abuit in uilla cerceto subtus castro petroso prope litore maris territorio portugalensis. damus ad uobis in ipso casale de aluito et in odur et ues...r v^{a} de de.....a. et acepimus de uobis precio I° modio tantum nobis bene conplaguit et de precio apud uos nicil remansit. abeatis uos illa firmiter et omnis posteritas uestras. et si aliquis omo uenerit uel uenerimus contra anc cartula uenditionis ad inrumpendum que nos in iudicio deuendegare aut autorgare noluerimus que pariemus a bobis ipsa ereditate dublata et iudigato. Facta cartula uendictionis notum die quod erit VI° kalendas ianuarias *(?)*. Era M^{a} C^{a} XI.^{a} adosinda una cum filiis meis cendo et cendom ad tiui gundisalbo et uxori tue geluira in anc cartula uenditionis manus nostras r+++amus.

gundisalbo test. — uermudo test. — flora test.

Ero notuit.

DIX

Pactum venditionis praedii cujusdam in villa de Rebordães. *Charta autographa, ex chartophylacio Monasterii* de Ave-Maria *Benedictinarum Monialium Portucalensis delata, in Publico extat Archivo.*

1073

In dei nomine ego gontigio baltariz una cum filio menemdu gontigiz placui nobis per bone pacis et uoluntas nullus quoque gentis inperio nec suadentis artigulo se proprias nostras uoluntas ut facimus ad tiui dayldu cartula de eredate nostra propria que abemus in uilla rouordanus subtus castru amagiia terridorio portugalense discurremte ribulo canpaniana in logo predictu roburdanus et abemus ipsa eredate de parte de mater nostra eldonza. damus ad uobis illa integra exetis de linar de rumili de mea ratione mediadate et illa alia eredidate ad uobis integra concedimus et exetis illa cabiatione et illa alia integra ad uobis in casas pumares sautus uineas terras ructas uel baruaras aquis aguarum uel sesigas molinarum exitus montium uel regresum per suos locis uigus et terminus antigus per ubi ila potueritis inuenire cum quantum aprestitum ominis est. et accepimus de uos pretio II^{as} uacas in XXVII modios et in panus VIII modios tantum nobis bene conplacui. Ita ut de odie die et tempore de iuri nostro abrasa et in uestro dominio tradita et confirmata. abeatis uos et omnis posteritas uestra iuri quieto temporibus seculorum. et quo si aliquis omo uenerit uel uenerimus contra anc kartula uenditionis que nos ad iuditio deuindigare non potuerimus au uos in nostra uoce au noluerimus quomodo pariemus post parte uestra ipsa ereditate dublata uel quantum ad uos fuerit meliorata. erit die pridie kalendas *(?)* ianuarii. Era millesima C XI.^{a} gontigio et menemdu in anc kartula manus nostras ro+.

qui preses *fuer*unt. frarigu test. tructu test. santio test. uimara test. sandu notuit.

DX

Pactum venditionis dimidii praedii in villa de Labruja *agris quibusdam exceptis. Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico extat Archivo.*

1074

In dei nomine ego animia pedrici in domino deo eterna salude Amen. Ideo plaguit mici bone pacis et uolumtas ut uinderemus ad uobis tructesindo gutierrici et uxor uestra guntrode sigut et uendimus meditade de ereditade mea probria que abeo de parentum et abiorum meorum in uilla quos uocitant llabrugia et abe iacencia

Digitized by Google

subtus kastro de boue discurrente rribulo llabrugia prope llidore maris in terridorio portugalensis. damus ad uobis illa per suis terminis et uicis et locis antiquis cum cuntis prestationibus suis que in se obtinet et aprestidum ominis est extra illas lareas iam dedit ad pelagio menendici illa mea rratione de agro de mokeime

et accepimus de uos in precio LIII modios. damus ad uobis illa firmiter abeatis uos et omnis posterritas uestras et faciátis de illa que uolueritis. Siquis tamen quod fierit non creditis si aliquis omo uenerit aut uenerimus contra hanc karta uenditionis ad inrumpendum et nos in iudicio deuindigare non poduerimus aut noluerimus auctorgare aut uos in uoce nostra que pariemus a parti uestra ipsa ereditade dublada et quantum ad uobis fuerit meliorata et uos perpetim abitura. Facta karta uenditionis die erit XII^{mo} kalendas marci. Era millesima C XII.^{ma} animia pedrici in ahnc karta uendicionis mea+ *(sic)* rouorauimus.

Ianardo abonazar test. —didago pelagici test. —gudino eiriquici test.
oseredo aluitici test. —pelagio roderiquici test.
Zoleima prespiter notuit.

DXI

Pactum venditionis praedii, agro quodam excepto, in villa **de S. Thomé.** ***Descripsimus ex codice, qui titulum*** **Tombo de S. Simão da Junqueira Livro IV,** ***prae se fert.***

1074

In Dei nomine. Ego Famula Dei Golvira Christovaiz in Deo eternam salutem amen. Ideo placuit michi per bone pacis et voluntas ut faceremus ad vobis Domnam Unisco prolix Osoreez kartula firmitatis de ereditate mea quam abeo de Avium, et Parentum meorum in Villa Sancti Thome, subtus mons Cordova, et ribulo Avizela teritorio Portugalensis : do ad vobis ipsa mea ereditate quantumque ibi abeo per suis locis, et terminis antiquis, per ubi illa potueritis invenire, cum quantum in se obtinet, et ab ominis aprestitum est extra de illo Agro mediano mediatate et accipit de vos precio octo modios et uno quare tantum tibi ad nobis bene conplacuit : abeatis illa vos firmiter et omnis posteritas vestra usque in temporibus seculorum. Et si aliquis omo venerit, vel venero contra hanc kartula ad inrumpendum que Ego in concilio devindicare non potuero post parte vestra, aut vos in voci mee quomodo pariemus ad vobis aut ad qui vestra voce pulsaverit ipsa hereditate doblata et insuper octo solidos et judicato. Facta kartula firmitatis notum die erit sexto kalendas Marcii era milesima centesima decima secunda. Ego Golvira ad vobis Domna Unisco in hanc kartula manu mea robor+o. Pro testęs Froila testes. Aufo testes. Ermorigo testes. Odorio testes. Gonderedo Presbyter notuit.

DXII

Aurodonna **(Ouroana)** ***et filii quartam partem ecclesiae*** **de Sozello** ***Monasterio S. Joannis*** **(de Pendorada)** ***donant. Ex chartula quadam saeculi XIV, ubi alia monumenta ad idem Monasterium pertinentia describuntur, sumpsimus.***

1074

Christus. in nomine patris et ffilii et spiritus sancti. Domnis inuictissimis ac triumphatoribus gloriosis sanctisque martiribus luce perffuisset premium beatitudinis laureatis sancti ioha.....:..... Saluatoris mundi et sancte Marie senper uirginis genitricis eiusdem dei et domini nostri ihesu christi et sancti michaelis archangeli ..... ulorum petri et pauli videlicet ..... Euangeliste quorum baselice ffundata est in uilla ordoni subtus mons aradrus ..... riuulo Dorio territorio portugalense. nos exiguos aurodomna una cum ffiliis meis garsea uidelicet et egas ..... gontina ffamulos christi damus atque testamus pro rremedio animarum nostrarum et parentum nostrorum ad ipsum monasterium in honore sanctorum quorum rreliquie ibi reconduntur ecclesia nostra propria quam habemus de auiorum et parentum nostrorum et habet iacencia ipsa ecclesia in loco predicto uilla sonosello uocabulo sancti andree appostoli que est ffundata subtus mouro secus fflumen durio territorio lamecensse. Contestamus de ipsa ecclesia quartam partem ab integro cum quanto in se obtinet et aprestitum ominis est. Damus ea ut ante deum mereamur rremisionem peccatorum in die iudicii et audire ab eo cum electis dei dicentem —venite benedicti patris mei percipite regnum quod uobis paratum est ab origine mundi— Et item propheta —

Digitized by Google

vouete et reddite domino deo uestro—. Et si aliquis homo uenerit uel uenerimus contra hunc ffactum nostrum ad irrumpendum in primis sit excomunicatus et ab ecclesia separatus et cum iuda traditore in pena dampnatus sit et insuper pariat illam ecclesiam post parte ipsius monasterii in quadrupplum et insuper duo auri talenta et a iudice qui illa terra imperauerit alio tantum et iudicato et hunc ffactum nostrum habeat roborem et stabilitatem. Et adhuc plazo facimus nos iam supranominatos ffratribus et ssorores super ipso testamento que pro nulla accio neque pro nulla conueniencia neque pro nullo precio neque pro iracondia si in nos *(?)* superuenerit ut non sedeamus ausati inde alia benefficia aut ad alia parte uendere aut donare nisi ut in testamento sedeat semper conffirmata et qui inde aliter ffecerit pariat illo pacto qui in testamento resonat ad illo abbas qui illo monasterio obtinuerit et DC solidos. ffacto testamento siue plazo noutum die quo II° idus maii. Era M.ª C.ª XII.ª Nos supradictis aurodomna Garsea egeas ermigio dorodea Gontina in hoc testamento et plazo manus nostras r++++++oboramus. pro test. ermesinda deouota qui presens ffuit et uidit. vermudu test. pelaio test. petro test. elias monachus test. pelagio monachus test. sumenusus clericus. Menendus quasy monachus notauit.

DXIII

Pactum venditionis decimae partis villae de Lavadores. *Charta autographa, ad Petrosense Monasterium pertinens, e scrinio Conimbricensis Academiae in Publicum Archivum delata, ibi servatur. In tergo membranae aliud legitur diploma anno* MLXIII *tributum. Perperam quidem, ut ex collatione utriusque documenti patet. Cùm annum, quo vere datum sit illud in tergo membranae descriptum, ignoremus, primi ad calcem edimus.*

1074

Christus. In dei nomine ego senior prolis gumdesimdiz Plaguit mihi per bone pazis et uolumtas asto animo integro meo consilio sana memte et probia mea uolumtade ut uinderemus ad uobis pala prolis tructesimdizi et ibdonza *(?)* ut uimderemus tibi pala ereditate mea probia que abeo de perfiliatione de tia mea senior arualdiz per carta uila que noncubant lauadores subtus alpe sacso albo discuremte ribulu feberus terredorio portugal uendimus a tibi de ipsa uila lauatores X.ª integra per suis lozis et per suis terminus antiquis cum todas suas prestationes que in se obtinet et acibio de ti precio aderato et defenito XL modios. Ita ut des odie die et tempore sia de iuri meo aurasa et in tuo dominio sia tradita et confirmada. abeas tu et homnis posterritas tua iuri quietu temporibus seculorum. siquis aliquis omo ueneri uel uenerimus contra anc serea ad inrunpendu que tibi autorgare et auimdegare non poduerimus post tua parte aut uos in uoce nostra comodo pariemus tibi ipsa uila dublata et ista carta semper plena abea firmitate et rouore. Facta cartula uendicoonis *(sic)* die erit VII° kalendas iunii. Era millesima C XII.ª senior gumdesimdizi a tibi pala tructesimdizi in anc serea manus mea ro+.

Ic test. pelagio test. suario test. gumsalbo test. menendu test. icila test. cendamiru notuit.

Inderquina connomento palla una cum filia mea uiuilli placitum facimus uobis tructesindo tructesindiz notum die erit VI° kalendas agustas era M.ª C.ª I.ª *(sic)* pro parte de ipsa uilla unde uobis ista serea rouoramus et de cauallos aut de canato si inde aligo abuistis que non calumniemus nos uobis proinde de odie die isto in denante per nullique generis omo per nullas seriens scripturas nec per nullaque atio set obturquemus illa semper ad uestra parte et si inde aliter fecerimus et isto placitum exiderimus pariemus uobis quantum in karta resonat et quantum ad uobis petierimus dublato et insuper D solidos et ad rex ..... qui hunc urbe imperauerit alio tanta. Inderquina et uiuilli ad uobis tructesindo in oc placitum manus nostras rouoramus++.

Hic test. tello erotiz manum mea conf. —..... telliz manum mea conf. —..... presbiter quos uidi —..... quos uidi —..... quos uidi.

Digitized by Google

DXIV

Cùm Petrum episcopum bracharensem parochus, patroni et fideles parochiae S. Juliani de Tavoaços *orassent, ut ecclesiam suam benediceret ac dicaret, petitioni eorum episcopus assensum praestare renuit, eo quod eadem ecclesia necessarii census carebat. Qua ex causa, postulatores iidem S. Juliani sacello quaedam bona tribuunt. Autographa charta, nuper ex tabulario archiepiscopali Bracharensis Sedis in Publicum Archivum delata, textum nobis praebuit.*

1074

Kalendas Agustas *(?)* Era TCXII.ª Ego gundesindus presbiter de sancti iuliani de tabulazus una pariter cum heredes et filiis ecclesie inuitauit petrus aepiscopus bragarensis ecclesie et omnes clerici et noluit uenire si non fecisemus ei dotem et restaurationem sicut kannon docet. Proinde placuit nobis ut faceremus uouis textum scripture donationis et firmitatis ab integro una pariter cum kasale de karaldo ab integro per suis locis et terminis antiquis et de alia pars que ibidem testauit domna munna kasale ..... integro et omnes meas ganantias et conparationes per suis terminis cum uineis pummares saltus et omnis prestantia quanta de ipsa ecclesia est et in mea uita que faciamus a uobis cum ea seruitio que uobis placeat et stet illa ecclesia in honore sicut uos ordinaueritis et ego in mea uita in quantum uixerit habeat et possideat et post ouitum uero meum qualiuet homo clericum dei que uos bene uideritis abitet et possideat et sic per manus uestras sicut de aliquis aepiscopis de ipsa sede bragarensi ecclesie qui post uos euenerint faciant quod uoluerint sicut kannon docet et nunquam in laigale parte sed transferre. Proinde facimus uouis istum textum pro que dedicastis *(?)* ea et dedistis ei benedictionem et pacem super corpora et anime eorum qui ibidem tumulati sunt et a tumulati fuerint. Et pro que non abuimus alia offerenda que uouis dedissemus ut abeatis inde mercedem et ante dominum aeternam mercedem. Siquis tamen aliquis homo uenerit tam propinquis quam extraneis de qualibet homo tam de maioris natu quam de inferioris ad inrumpendum uenerit que pariet uobis aut qui post euenerit illa ecclesia in quadrumplum et ad ille rex aut qui sua uoce pulsauerit suo iudigato. nos superius nominati in hanc dotem uel series testamenti manus nostra ro—uoramus.

qui preses fuerunt —arias presbiter test. —aloitus test.

Sendamirus presbiter test. —Petrus diagonus test. —Galindus diagonus test. notuit —Et pelagius *presbiter (?)* renouauit.

Petrus aepiscopus bragarensis confirmo. —..... nec mutetur *(?)*.

DXV

Gundisalvus Menendiz Gundisalvo Luci partem praediorum quorumdam, in villa de S. Thomé *pro accipitre vertagoque donat. Charta autographa, e scrinio Conventus monastici Conimbricensis,* da Graça *dicti, in Publicum Archivum delata, nobis textum praebuit.*

1074

In dei nomine ego gundisalbus meendiz in domino deo eterna salute amen. Ideo placui mici asto animo et propio meo consilio et prona mea uoluntate ut facio ad tiui gundisalbus luci cartula et conceptionis et benefactis de ereditates meas propias quos ad mici inkartaui gundisalbus muniiz de ipsas ereditas IIIIª integra tiui concedo per suis locis et uiquis antiquis terminos qum quantum ad prestitum ominis est uel fuerit intus et foris. et aue iacentia hyc in sancto tome de adpetratos sub alpei mons cordobe teretorio portukalense et riuolo auizelle. et aueas tu firmiter et omnis posteritas uestra iuri perenne et exinde facias quo uolueris stante et permanente auea firmitate et rouore. et ad confirmandu scripturas accipio de te uno accipiter et uno potenco tam mici bene conplagui. et si aliquis omo uenerit uel uenerimus contra anc cartula uenditionis que nos ad iudicio diuingare non potuerimus aut uos in uoce nostra unc pariemus uel parient ipso que in karta resona dublato uel tripato post partique uestre. Die erit nonas octobris. Era TCXIIª Gundisalbo meendiz ad tiui gundisalbo luci manu mea R+oui.

Pro test. Gundisalbo test. —pelagio test. —meendo test. —suario test.

meendo ueniekas conf.

sisnandu presbiter notuit.

Digitized by Google

DXVI

Ferdinandus quidem salinas duas Tructesindo et uxori tradit, eo quod vasum argenteum ad eos pertinentem celaverat cuidamque homini dederat. Charta autographa, olim in scrinio Morariensis Monasterii, nunc in Publico Archivo servata, nobis textum suppeditavit.

1074

Christus. In dei nomine ego fredenando Ideo placuit mici propria mea uolumtate ut faceremus ad uobis domno tructesindo et uxori uestra domna gontrode sicut et facimus cartula firmitatis de II^as^ salinas cum sua uida. et abent iacentia ipsas salinas in ripa de aue in loco predicto in illa quorte sub illo castro de sancto ioanne. damus ad uobis ipsas salinas pro illo uestro uaso de argento que perdestes et teube illo fredenando in suo iure occultato multis diebus et dedit ipso uaso ad alio omine et non potuit illo sacare de ipso omine et pro ipso uaso damus uobis ipsas salinas cum suo adprestamo ut abeatis illas firmiter de nostro dato uos et omnis posteritas uestras usque in perpetuum et faciatis de eas quod uolueritis. siquis tamen quod fieri non credimus aliquis omo uenerit uel uenerimus tam nos tam filiis nostris aut qualibe generis omo que ad uobis ipsas salinas calumniare quesierit et nos in iudicio non potuerimus aut uos in uoce nostra quomodo pariemus ad uobis ipsas salinas dublatas aut quantum ad uobis fuerit melioratum et uobis perpetim abitura. Facta cartula firmitatis notum die III° idus octobris. Era millesima c^a^ XII.^a^ Fredenando in anc cartula firmitatis manu mea ro+.

pro test. gumdisalbo. uermudo test. —garzia test. didaco test.

gumdisalbo presbiter notuit.

DXVII

Pactum venditionis dimidii fundi in villa de S. Thomé. *Charta autographa, ad Conventum monasticum Conimbricensem,* da Graça *dictum, pertinens, in Publico extat Archivo.*

1074

Christus. In dei nomine ego sisnando prolix fromarigu et euxor mea eileuba menendiz in domino deo eterna salutem amen. Ideo plaguit nobis asto animo et prona nobis acesit uolumtas ut faceremus ad uobis gunzalbo luzi sicut et facimus cartula uenditionis et firmitatis de ereditate nostra propria que auemus in uilla sancti tome subtus mons cordoba discurrente rribulo auizella territorio portugalensis in logo predicto in illo casale quos fuit de fagildo aluarizi mediatate integra cum exitus montium et regressum aquas cursiles uel incursiles cum quantum in se obtine et aprestitum ominis est ubique illa potueritis inuenire et illos casales quos fuerunt de menendo et de suos iermanos uistremiro et tegia mediatate uobis inde concedimus cum suas ereditates ubique ilas potueritis inuenire sicut illas nobis dedit nobis abia nostra domna geluira per carta. damus atque concedit uobis illas pro que accpimus de uos in nostro pretio uno cauallo colore rauane tantum nobis bene conplaguit et de pretio aput uos nicil remansit in deuito. Ita ut de odie die uel tempore sit ipsa ereditate de iuri nostro abrrasa et in uestro dominio sit tradita uel confirmata iuri quieto temporibus seculorum. Et siquis tamen quod fieri non credimus aliquis homo uenerit uel uenerimus ad inrrumpendum contra hanc cartula que nos ad iuditio deuindigare uel auturgare non potuerimus post uestra parte aut uos in uoce nostra quomodo pariemus uobis illas hereditates dublatas uel quantum ad uobis fuerit meliorata et uos perpetim peremniter auiturum. Notum die erit ipsus idus octobris. Era millesima c^a^ XII.^a^ sisnando fromariquizi et eileuba menendizi in hanc cartula uenditionis et firmitatis manus nostras rouora—mus.

qui preses fuerunt —astrulfu test. — menendo test. —tructesindo test. —pelagio test.

suario presbitero notuit.

Digitized by Google

DXVIII

Gratiam referentes pro auxilio impertito, Sendinus Roderiquiz et uxor Tructesindo Gutierriz uxorique donant partem quam possidebant ecclesiae de Villar de Porcos. *Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico custoditur Archivo.*

1074

In dei nomine ego sendino roderiqui et uxor sua geluira paladinici in domino deo eterna salude Amen. Ideo placuit nobis bone pacis et uolumtas ut daremus ad uobis tructesindo gutierrici et uxor uestra gumtrode sigut et damus nostra portione de ecclesie uogabulo sancta marine qui est fumdada in uilla uillar de porcos et abe iacentia subtus kastro de boue discurrente rribulo kadabon in terridorio portugalensis damus ad uobis de illa m[a] quos fuit de domno nausti de m[a] damus ad uobis m[a] cum aiuntionibus suis quamtum in se obtinet et aprestidum omnis est damus ad uobis illa in ofreccione pro baralia que abuimus super nostra ereditade cum nostras gentes et fecestes ad nos ibi grande alhia abeatis illa uos illa firmiter uos et omnis posterritas uestras et faciatis de illa que uolueritis. Siquis tamen quod fierit non creditis si aliquis omo uenerit aut uenerimus contra ahnc kartulam ad inrumpendum et nos in iudicio deuindigare non poduerimus aut noluerimus auctorgare aut uos in uoce nostra que pariemus a parti uestra isto que in karta resona dublado et quamtum ad uos fuerit melioratum et uos perpetim abidurum. Facta karta firmidatis die erit pridie kalendas december. Era millesima c xii.[a] sendino rodoriquici et uxor sua geluira in ahnc kartula firmitatis manus nostra+++s.

qui preses fuerunt —ipse osoredo test. —didago sendinici test. —gumtado test.
pelagio roderiquici test. —pelagio odorici test. —gutierre pelagici test.
Zoleiman presbiter notuit.

DXIX

Pactum venditionis agri cujusdam in loco nobis incerto siti. Ex autographa charta, nuper ex scrinio Monasterii de Ave-Maria *Portucalensis in Publicum Archivum delata, sumpsimus.*

1074

In dei nomine ego uermudu ermigiz et uxor mea adosinda plaguit mici per bone pacis et uoluntas ut nullis quoque gentis imperio nec subadentis articulo nec pertimexentis metum sed propria mea uoluntate ut uenderemus ad uobis condesindu consalbiz et ad uxor tua ermentro sicut et uendimus i[a] larea de terra qui iace in illa quinta de codesindu consalbiz et abe in longo viii passales et in amplo de illo i° ccaput iii passales et de illo alio caput i° passal et ii[os] cubidos et alia larea de terra que iace in illa cortina de iuxta decem mazanarias et abe in longo viii passales et i° cubito et in amplo vii passales. damus ad uobis ipsas lareas nominadas quum quanto in se obtinent et ominis prestamo est. et accepimus de uos proinde in pretio alias ii[as] lareas de terra tanto nouis bene conplaguit. Ita ut des odie die sedeant ipsas lareas nominadas de iure nostro abrasas et in uestro iure sedeant traditas uel confirmidas *(sic)*. abeatis uos illas firmiter et omnia posteritas uestras creditis *(sic)* aliquis omo uenerit aut nos uenerimus ad inrunpendum ista kartula que nos pro uestra parte non potuerimus deuindicare uel in concilio octorcare pariemus nos ad uobis ipsas lareas nominadas dublatas quanto ad uobis fuerit meliorada et uos perpetim auidura. Facta kartula uendictionis die erit pridie kalendas december. Era millesima c xii.[a] uermudu ermigiz et uxor mea adosinda in hanc kartula uendictionis manus nostras rouoramu+++s.

ic testes — menindu test. —daui.. test. —froila test. —anaia test. —exemeno prespitero notuit.

Digitized by Google

DXX

Quaedam Ileuva Didaco Abumariz presbytero donat, seu potius vendit, partem dominii quam in ecclesia S. Marinae* de Villar de Porcos *possidebat. Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico extat Archivo.

1075

Christus. In dei nomine ego ileua in domino deo eterna salute amen. Ideo placui mici per bone pacis et uoluntas ut damus a tiui diagu auomariz presbiteri ereditate mea probria que abuimus de subscetionem abiorum nostrorum et de mater mea nomine geluira in uilla quos uocitant uilar de porcos territorio purtugalensi subtus castro amaya discuremte ribulo catauon et abe iacentia ipsa ereditate de ipsa ecclesia uogabulo sancte marine de uilar de porcos. damus a tiui de ipsa ecclesia nostra ratione ab integro de VI^{a} III^{a} a tiui concedimus tantum me inde conpota inter meos fratres et eredes. abeas tu firmiter in cuntibus diebus uite tue per ubi illa potueritis inuenire per suis locis et testamentis et terminis antiquis quantum inde ad ominis adprestitum pro remedio anime mee et ad confirmandum cartula accepimus de te II^{os} modios milio tantum a mi bene conplacui. abeas tu et obiurques usque ad obito tuo et post tuo obito testa illa pro nostras animas. siquis tamen quo fieri aliquis omo uenerit uel uenerimus hunc factum nostrum ad inrumpendun ueneri multum uel modicum infringere parie proinde ipsa ecclesia dublata tam filiis nostris quan progenie et hunc factum nostrum firmiter obtinea plena rouore stare. die erit XV° post kalendas ianuarias. Era C XIII^{a} super millesima. ileuua in hoc cartula et scriptura firmitatis manu mea rouoro+ et confirmo. qui preses fuerunt menendo test. gunzaluo test. adaulfu test. pelayo test.

Gundessalbus aluitiz presbiteri notuit.

DXXI

Ex codice,* Livro Baio-Ferrado, *Ecclesiolensis Monasterii, deprompsimus.

1075

De ecclesiola. carta

Christus. In dei nomine. Ego gunsaluus menendiz in domino deo eterno salutem amen. Ideo placuit mihi per bona pacis et uoluntas nullius quoque gentis imperio nec suadentis articulo sed propria mea uoluntate ut facerem tibi suerio fromariguiz cartulam uenditionis de hereditates meas proprias quas ganauit pater meus menendus gundisalui in uilla ecclesiola in morraceses de tertia duas partes et de ripas de quarta duas partes et de ipsa baselica uocabulo sancti saluatoris de quarta duas partes ubicumque potuerit inueniri suis terminatam terminis antiquis ac nouis cum quantum in se obtinet et ad prestitum hominis est. Ipsarum uero hereditatum quas uobis uendo habent iacentiam in predicto loco subtus monte sagittela discurrente riuulo cerzedo territorio portugalensi. pro qua accepimus a uobis in pretio I^{am} mulam quam apretiauerunt in CXX solidos tantum nobis recipere placuit et de pretio apud uos nichil remansit in debitum. Habeatis uos ipsasas *(sic)* hereditates et omnis posteritas uestra iuri quieto temporibus seculorum ita ut ab hac die et tempore sint de iure nostro abrase et in iure et dominio uestro tradita sit et confirmata. Siquis uero uenerit uel uenerimus contra anc cartam rumpendam et nos in iuditio deuendicare non potuerimus aut noluerimus reddamus ipsas hereditates uobis duplatas et quantum a uobis fuerint melioratas. Facta karta pridie kalendarum februarii. Era M. C. XIII. Ego gundisaluus qui hanc cartam scribere iussi propria manu robor+++o. Qui preses fuerunt. Gutierre test. Fernandus test. Iccila test. menendus test. Gunsaluus gutierriz manu mea conf. Egeas diaz manu mea conf. Gudinus guimiric conf. tructesindus tructesindic conf. petrus petriz conf. pelagius uitisiz conf. Tructesindus inueandiz Notuit.

Digitized by Google

DXXII

Pactum venditionis, seu potius cessio, ob quaedam beneficia in venditores ab emptore collata, dominii partis ecclesiae S. Marinae in* Villar de Porcos *sitae. Ex charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinente, deprompsimus.

1075

Christus. In dei nomine ego guilu olidizi in domino deo eterna saluten amen. Ideo plagui mizi bone pacis et uolumtas ut faceremus ad uobis truitesimdo guterizi et utxori uestra gontrode cartula donationis uel uenditionis sigu et facimus de nostra portione de illa eglesie uogauulo sancta marina de XII^{a} V^{a} damus uobis ila in ofretione pro que adiudastes nobis a uendigandum alias nostras. damus uobis ila cum omni adtestationibus uel adprestationibus suis et damus uobis ila per persolta de nostros eredes et adueadis uos ila firmiter et omnis posteridas uestras iuri quieto temporibus seculorum. et adue ipsa eglesia iazentia in loco dicto uilar de porcus subtustus *(sic)* alpe mons faro teridorio portugalens sub lidore maris discurente ribulo kadauo. siquis tamen quod fierit non credidis et adliquis omo uenerit uel uenerimus contra anc karta inrumpendum et nos noluerimus ad non poduerimus adturgare uel deuimdigare quomodo pariemus ipsum que in karta resona dublado et iudigado. Facta kartula die erit tertio idus feuerarii. Era C^{a} XIII^{a} post millesima. nos super ian nominatus in ac karta ad uobis troitesindo guterizi et ad uxori uestra gontrode manus mea ro+uorabit.

Ic testes — gundisabo test. — menendo test.

rodorigu quos uidit — didagu test. — alio didagu notuit.

DXXIII

Iisdem, quae in praecedenti charta notantur rationibus suadentibus, quaedam mulieres Tructesindo Gutierriz uxorique ejus partem dominii ipsius ecclesiae S. Marinae tradunt. Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico extat Archivo.

1075

In dei nomine ego geluira ianardici et gudina ianardici et guntina sendinici in a uice persona de filia mea gudina in domino deo eterna salude Amen. Ideo plaguit nobis bone pacis et uolumtas ut faceremus ad uobis kartula donationis et firmitatis ad uobis tructesindo gutierrici et uxor uestra guntrode sigut et facimus de ecclesia sancta marina de VI^{a} III^{a} sic nos inuenit in portione de pader nostro ianardo et de presores nostros et uestros domno samdo et domna medina et abe iacentia ipsa ecclesia in uilla uillar de porcos subtus kastro faro discurrente arugio kadabom in terridorio portugalensis. damus ad uobis ipsa nostra ratione de ipsa ecclesia per persolta de nostros eredes qui sunt de ipsa ecclesia damus ad uobis illa cum cuntis testamentis suis que in se obtinet et aprestidum ominis est in ipsa nostra portione. damus ad uobis illa in ofretione pro que aiudastes nos in alias nostras ereditades cum nostros eredes et dicit in liber gudorum qui ualeat uindictio sigut donatio. abeatis illa firmiter uos et omnis posteritas uestras et faciatis de illa que uolueritis. Siquis tamen quod fierit non creditis si aliquis omo uenerit aut uenerimus contra ahnc kartula firmitatis ad inrumpendum et nos in iudicio deuindigare non poduerimus ad noluerimus auctorgare aut uos in uoce nostra que pariemus a parti uestra ipso que in karta resona dublado et quamtum ad uos fuerit melioradum et uos perpetim abituro. Facta kartula firmitatis die erit III° idus februari. Era millesima C XII.^{a} geluira et gudina et guntina in a uice persona de filia mea gudina in ahnc kartula firmitatis manus nostras rouora+++uimus.

qui preses fuerunt — didagu sendinic test. — gumzaluo eiriquici test. — gunzaluo gudinici test.

alio didago test. — trutesindo test. — louesindo test. — alio gumzaluo test.

Zoleimam prespiter notuit.

Digitized by Google

DXXIV

Eidem Tructesindo Gutierriz uxorique de quo in praecedenti charta agitur, ob collata beneficia, Oseredus Alvitiz et uxor ejus bona immobilia, quae in villa de Egarede *possidebant, tradunt. Charta autographa ad Monasterium Morariense pertinens in Publico extat Archivo.*

1075

In dei nomine ego oseredo aluitici eilo usori mea in domino deo eterna salude Amen. Ideo plaguit nobis bone pacis et uolumtas ut faceremus ad uobis tructesindo gutierrici et uxor uestra guntrode sigut et facimus kartula firmitatis de eredidade nostra probria que auemus in uilla quos uocitant egaredi subtus monte kastro de boue discurrente ribulo llabrugia prope llidore maris in terridorio portugalensis damus ad uobis ad uobis *(sic)* illa ad integro quamtoque ibi abeo de parte de pater meo et de parentela ectiam et de abolenga et de conparedela aut de contramuda ubique illa podueritis inuenire cum cuntis prestationibus que in se otinet et aprestidum ominis est damus ad uobis illa pro que adiudastes nos alias nostras ereditades ad deuindigare in ofretione abeatis illa firmiter uos et omnis posterridas uestras et faciatis de illa que uolueritis. Siquis tamen quod fierit non creditis si aliquis omo uenerit aut uenerimus contra ahnc kartula firmitatis ad inrumpendum et nos in iudicio deuindigare non poduerimus aut noluerimus auctorgare aut uos in uoce nostra que pariemus a parti uestra ipsa ereditade dublada et quamtum ad uos fuerit meliorada et uos perpetim abitura. Facta kartula firmitatis die erit XVI° kalendas marci. Era millesima C XIII.ª osoredo aluitici et uxor sua eilo in ahnc kartula firmitatis manus nostra—s rouorauimus.

martino iuliani quos uidi —froila garzia quos uidi —pelagi ....etesindici test. — menemdo test.
uermudo test. —menemdo test. —aluito test. —gumzaluo test.
Zoleima prespiter notuit.

DXXV

Pactum venditionis agri cujusdam in villa de Goterre. *Exemplar apographum saeculi XII. In eadem membrana ex qua pactum venditionis sub num.* CCCCLXXXV *editum descripsimus, hoc etiam scriptum est.*

1075

In dei nomine. Ego hermiildu et theomiro et astrario et gontrode Ideo placuit nobis asto animo integro et proprias nostras uoluntates ut faceremus tibi don goterre et uxor tua gelo karta uendicionis sicut et facimus de una larea de terra que habemus de auiorum parentorum nostrorum in uilla goterre a radice mons cosoirado discurrente ribulo neuia territorio brachara et habet iacencia in loco predicto in casalino dos marcos de don ceronio usque in o uallo et in longo de termino de hermigio bretiz in uallo de uederamiro. de ipsa hereditate quomodo est conclausa Damus uobis inde IIIas integras cum quantum in se obtinet et aprestitum hominis est Pro que accepimus de uobis in precio tres modios in pane et in porcos tantum nobis et uobis bene complacuit et de precio apud uos nichil remanssit pro dare. Habeatis uos illa firmiter et omnis posteritas uestra cunctis temporibus seculorum. Sed siquis tamen quod fieri non credimus et aliquis homo uenerit uel uenerimus tam de nostris quam de extraneis qui hunc factum nostrum frangere uoluerit et nos in concilio deuindicare non potuerimus aut noluerimus quomodo pariamus uobis ipsa hereditate duplata uel quantum fuerit meliorata et uos perpetim habitura. Facta karta venditionis in die kalendas Marcii. Era M.ª C.ª XIII.ª Nos supranominatos in hanc kartam manus nostras roboramus. Quos uiderunt. Sandamiro test. Recaredo test. Bretario test. Hermigio test. Arias presbiter Notavi.

Digitized by Google

DXXVI

Sumpsimus ex **Livro Preto** *Conimbricensis Sedis.*

1075

Agnitio placiti de uilla de leza

Pelagius gutierriz pactum simul et placitum facio uobis aloito abbati pro parte de illa uilla de leza aduocata recaredi unde habuimus altercationem hic in uimaranes a parte menendi abbatis didacus prepositus et omnem congregationem monasterii et iudex qui lex gotorum solent comprobare menedus seseriquiz et fronerigus teoderediz et per manus commediatoris nostri aelrigo anseriguiz per cuius manus compleuissemus unus ad alium super ipsa uilla quantum lex et ueritas ordinasset. et complacuit nobis et ad ipsos domnos superius nominatos ut sortiamus eam per medium. et post hanc rem roboro istum placitum ut de hodie die non calumpniem uos pro medietate de ipsa uilla supranominata non ego non filii nepti aut per unus ex prosapia mea neque per ullam formam hominis nec per scripturam anteriora aut posteriora uel per nullaque actio per quod uos illa careatis aut in illa impedimentum habeatis in nullis temporibus et si minime fecerit uel qui ausus fuerit istum placitum irrumpere pariet post parti uestre uel de illo cenobio ipsam hereditatem in duplo uel triplo. Factum placitum nodum die erit xv° kalendas aprilis. Era Mª C^a XIII.^a Pelagius gutierriz in hoc placito manum meam roboro+. Qui presentes fuerunt. Argerigo test. Pelagius test. Didacus test. Menendus abba conf. Fredenandus abba conf. Didacus prepositus conf. Menendus iudex conf. Frater arigus toderidiz Notuit.

DXXVII

Pactum venditionis partis praedii cujusdam in villa **de Egarede.** *Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico Archivo servatur.*

1075

Christus. In dei nomine ego osoredo aloitiz et animia aloitiz in domino deo eternam salutem Amen. Ideo placui mihi per bone pacis et uolumptas ut uinderemus a uobis gotinu eiriquiz et ad soror uestra gontina froilaz sigut et uendimus ereditate nostra propria que abuimus in uilla quos uocidant egaredi subtus mons kastro boue teritorio portugalensis discurente ribulo labrugia prope litore maris logo predito in ipso kasal quos uocidant de egas kanauiz super illa quintana et leuan se de ganto de ille celario et uadi super illo kastinario de su illo rigu qui discure pro *(?)* ad illa quintana. damus a uobis inde quintas duas intregas cum suo exito per ille garualiar per ubi illas potueritis inuenire per suis terminis et uicis et locis antiquis cum cumtis prestationibus suis cum quantum in se obtine et prestidum ominis est. et acepimus de uos in precio una camisa in II^os modios et II^os modios de milio tantum a nobis bene conplacuit et de precio aput uos nil remansi in deuito ita u de odie die sidea ipsa ereditate de iuri nostro abrasa et in iuri uestro et dominio sidea tradita et confirmada. abeatis illa firmiter et omnis posteritas uestra et faciatis de illa que uolueritis. et siquis tamen quo fieri non credis si alius omo ueneri uel uenerimus contra hanc kartula uendicionis ad inrumpemdum et nos ad iudicio deuindigare non potuerimus auc noluerimus aucturgare que pariemus ipsa ereditate dublata et quantum a uobis fueri meliorada et uos perpetin abitura. Facta kartula uendicionis die erit xv° kalendas magii. Era C^a XIII^a super millesima. osoredo et animia in hanc kartula uenditionis a uobis gotinu et a gontina manus nostras rouo++ramus.

Ic test. — pelagio test. — menendu test. — pedru test. — suario test. — sendinu test.
didagu presbiteri notuit.

Digitized by Google

DXXVIII

Partem dominii, quam in Ecclesia S. Marinae, in villa **Villar de Porcos** ***sita, possidebat, Didacus Olidiz Tructesindo Gutierriz uxorique ejus tradit propter damna, quae quibusdam eorum clientibus intulerat. Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico extat Archivo.***

1075

In dei nomine ego didago olidici in domino deo eterna salude Amen. Ideo plaguit mici bone pacis et uoluntas ut damus ad uobis tructesindo gutierrici et uxor uestra guntrode nostra rratione de ecclesia uogabulo sancta marina qui est fundada in uillar de porcos subtus mons faro in terridorio portugalensis. damus ad uobis illa pro plagas et feridas malas que *fe*cemus ad uestros mallados et non abuimus unde illas peitare damus ad uos media vur.ª de illa m.ª abeatis illa firmiter uos et omnis posteritas uestras cum cumtis prestationibus suis que in se obtinet et aprestidum ominis ominis *(sic)* est et faciatis de illa que uolueritis. Siquis tamen quod fieret non creditis si aliquis omo uenerit aut uenerimus contra ahnc karta ad inrumpendum et nos in iudicio deuindigare non poduerimus aut noluerimus auctorgare aut uos in uoce nostra que pariemus a parti uestra isto que ad uos inkartamus dublado et quamtum ad uos fuerit meliorato et uos perpetim abituro. Facta kartula firmitatis die erit vii° idus iuni. Era millesima c xm.ª didago olidici in ahnc karta firmitatis manu mea+ rouoraui.

Ic testes —gumzaluo test. —alio gumzaluo test. —uermudo prespiter test. —elias test. —roderigu test. Zoleiman prespiter notuit.

DXXIX

Pactum venditionis fundi cujusdam in villa **de Guilhabreu.** ***Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico Archivo custoditur.***

1075

In dei nomine ego animia in domino deo eterna salude Amen. Ideo plaguit mici bone pacis et uolumtas ut uinderemus ad uobis zoleiman presbiter sitgut et uindimus mea rratione quamtumque abuit in illo karale quos fuit de padre meo gudino egaredici in kasale de anredo. damus ad uobis quamtumque ibidem abemus con cumtis prestationibus suis que in se obtinet et aprestidum ominis est intus et foris et abe iacentia in uilla uiliabredi subtus kastro de boue territorio portugalensis. et accepimus de uos in precio vi quartarios ui al..... mici bene conplaguit. abeatis illa firmiter et faciatis de illa que uo..... Siquis tamen quod fierit non creditis si aliquis omo uenerit aut ..... ahnc karta uenditionis ad inrumpendum et nos in iudicio deuindigare ... poduerimus aut noluerimus autorgare aut uos in uoce nostra que pa..... a parti uestra ipso que in karta resona dublado et quamtum ad uos f..... meliorado et uos perpetim abitura. Facta karta uenditionis die erit xv..... Era millesima c xm.ª animia in ahnc karta uenditionis manu mea+.

Ic testes —pelagio test. —daniel test. —asperigu test. —pedro test. —iusto test.
Zoleiman presbiter notuit.

DXXX

Pactum venditionis bonorum quae venditor in villa **de Villarinho** ***possidebat, quibusdam exceptis. Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico extat Archivo.***

1075

..... a rodoriquici et rodorigo petrici in domino deo eterna salute amen. Ideo plagui nobis per bona pacis et uolumtas ut nuluque gentis imperio nec sua.....meisentis medum se*d* propria nobis acesi uolumtas ut uinderemus ad uobis gumzalbo guterizi et uxor uestra geluira gunzaluizi sicut et uendimus ..... que abemus in uilla que uocidant uilarino subtus montis castro de boue teridorio portugalemsis discure*n*tis ribulo abe prope litore maris ..... iam dita de ereditade quos fui de arias donanizi de vii tercia

Digitized by Google

integra in casas murias uel lineas in pumares in sautos in arbores ..... in terras ructas uel barbaras aquas cursiles uel incursiles exitus moncium uel regresum cum quanto in se obtine et aprestidu om..... locis antiquis per ubi illa potueritis inuenire minus ilas m margenes de cidi qui iacem circa cortina de dona goda. et acepimus in pre.....mto nobis bene conplagui et de precio aput uos nicil remansi in deuido uos dedistis et nos acepimus. Ita ut de odie uel tempore sia ipsa ..... rasa et in uestro iuri adque dominio sia tradida adque confirmada abetis uos illa firmiter et omis posteridas uestras iuri quietum tenporibus ..... men quod fieri non creditis et aliquis omo ueneri uel uenerimus contra anc kartula uenditionis ad inrumpendum unde nos illa non potue.....s in uoce nostra comodo pariemus ad uobis illa eredidade dublada et quanto ad uobis fueri meliorada. Facta kartula uenditionis ..... millesima c xiii. animia et rodorigo in *(?)* anc cartula uenditionis manus nostras rouor+-+amus.

..... menendo test. odorio test. donanam test. aluito test.

Gonzalbo prespiter notui.

DXXXI

Pactum venditionis bonorum omnium quae in villa **de S. Thomé** ***venditor possidebat. In codice*** **Tombo de S. Simão da Junqueira Livro III,** ***sic dicto, invenitur.***

1076

In Dei nomine. Ego Pala prolix Oriz et Unisconi in Domino Deo eterno salutem : amen. Ideo placuit mici asto animo adque consilium, ut nullis quoquis inperio nec suadentis articulo neque pertimentis methum, quod est fraudis ingenio set prona nobis asesit voluntas, ut facerero *(sic)* ad vobis Iermano meo Gundisalbo Luz, sicut et facio cartula venditionis et firmitatis de ereditate mea propria, que aveo de supceptionis parentum meorum in Villa quos vocitant Sancti Thome subtus mons Cordube, discurrentem ribulum Avizela territorium Portucalense; damus a vobis in ipsa Villa de Sancti Thome de quanta ganantia ibi ganavit avios nostros Cidi Trasmiriz et Arragunti Arraniz quantumque ibiden abuimus, damus vobis illum ad integrum cum quantum in se obtinet, et aprestitum ominis est, per suis terminis antiquiz, ubi illa potueritis invenire; pro que accepimus de vos in nostro pretio uno kavalo apreciato in tres equas, et insuper uno bove de decem et tres modios; tantum nobis bene conplacuit, ut in Dei nomine livera aveatatis *(sic)* illa potestate juri quieto in temporibus seculorum; Et si aliquis omo venerit vel venerimus ad imrumpendum contra hanc cartula venditionis et firmitatis, die erit quarto kalendas Marcii Era milesima centesima decima quarta que nos a judicio devindicare vel auctorgare non potuerimus post vestra parte aut vos in vestra voce, pariemus a vobis ipsa ereditate dublata vel quantum a vobis fuerit meliorata, et vobis perpetim avitura. Facta kartula venditionis et firmitatis die erit quarto kalendas Marcii, Era milesima centesima decima quarta. Palla Oriz in hanc kartula venditionis et firmitatis manu mea ro+. Pro testes Vermuo testes, Gunsalbo testes, Odorio testes, Menendo testes, Joanne notuit.

..... aba confirmo. Guidu aba *(?)* confirmo.

DXXXII

Pactum venditionis fundi in villa **de Carvalhido.** ***Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico Archivo servatur.***

1076

In dei nomine ego geluira in domino deo eterna salute Amen. Ideo plaguit mici bone pacis et uolumtas ut uinderemus ad uobis tructesindo gutierrici et uxor uestra gumtrode sigut et uendimus ereditade mea propria quamtaque abeo in uilla karualidu siue de parentela comodo ecciam de conparadela et abe iacentia subtus kastro abenoso in terridorio portugalensis. damus ad uobis ipsa ereditate per suis terminis et uicis et locis antiquis cum cumtis prestationibus que in se obtinet et aprestidum ominis est ubique illa podueritis inuenire. et accepimus de uos in precio medietade de una uaka cum suo filio tamtum ad nobis bene conplaguit abeatis illa firmiter uos et omnis posterritas et faciatis de illa que uolueritis. Siquis tamen quod fierit non creditis si aliquis omo uenerit aut uenerimus contra ahnc karta uenditionis ad inrumpendum et nos in iuditio deuindigare non poduerimus

Digitized by Google

aut noluerimus auctorgare aut uos in uoce nostra que pariemus a parti uestra ipsa ereditade dublada et quamtum ad uos fuerit meliorada et uos perpetim abitura. Facta karta uenditionis die erit XIIII° kalendas setember. Era millesima c XIII.ª geluira in ahnc karta uenditionis manu mea+.

qui preses fuerunt —gumzaluo uermudici test. —gumzaluo beneegas test. —trasmiru test. —didago test. Zoleiman prespiter notuit.

DXXXIII

Pactum venditionis septi vel atrii prope domum emptoris siti, in villa de Guidões. ***Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico custoditur Archivo.***

1076

In dei nomine ego adaulfu connomento cidi plaguit mici bone pacis et uolumtas ut uinderemus ad uobis tructesindo gutierrici et uxor uestra guntrode sigut et uendimus v[a] de illa cortina ad illa uestra porta in uilla quidones subtus kastro aluarelius discurrente rribulo aue in territorio portugalensis. damus ad uobis illa firmiter et faciatis de illa que uolueritis. et accepimus de uos in precio modio tam mici bene conplaguit. Siquis tamen quod fierit non creditis si aliquis omo uenerit aut uenerimus contra ahnc karta uenditionis ad inrumpendum et nos in iudicio deuendigare non poduerimus aut noluerimus auctorgare aut uos in uoce nostra que pariemus a parti uestra ipsa larea dublada et quamtum ad uos fuerit meliorada et uos perpetim abitura. Facta karta uenditionis die erit X° kalendas setember. Era millesima c XIII.ª Adaulfu connomento cidi in ahnc karta uenditionis manus nostra+s.

Ic testes gunzaluo test. —froila test. —ramiru —setom *(?)* test. —Zoleiman prespiter notuit.

DXXXIV

Partem dominii ecclesiarum S. Pelagii et S. Joannis de Sinfães, ***bonaque varia immobilia in villis*** de Lodacim ***et*** de Villar, ***Viliatus materque ejus Manilli Monasterio S. Joannis*** (de Pendorada) ***donant, usufructu retento. Charta autographa, ad idem Monasterium pertinens, in Publico servatur Archivo.***

1076

In nomine patris et filii et spiritu sancti qui est in trinitatem unus et uerus deus siue et ob honorem sancti ihoannis babtiste et sancti saluatoris et sancte marie semper uirginis et corum ceterum l *(sic)* reliquiarum dignoscitur esse fundato subtus castro aratros discurrente flumen prope dorio. ego serbus seruorum uiliato et mater mea manilli et ideo deuotionis mee extitit et expauexemdum die magnum iudicii ut de paupertagula mea sanctaque eglesiam christi ad auidandum et aliquamtullo et uotum propio confero deuerem et quia scriptum est —uouite et reddite domino deo uestro. Ideo omnis effectum operis eadem ipsa deuotione inplere procuro hacsi concedo et offero ad ipsius sanctis iam supernominatus adque sacrosancto altario supradicte fundate concedimus de ipsa eglesia sancto pelagio de mea ratione medietate et de eglesia sancto banne *(sic)* de cinphanes de mea ratione medietate tamto me conpote inter meos fratres uel eredes. et adicimus ibidem uilla lodacim de casal qui fui de tio donnello de quarta mea quarta et de casale de dom romano de medietate de quarta mea quarta tam similiter et de ipso molino qui fui de tio donello de quarta mea quarta. et adicimus ibidem in ipsa uilla de quamtum aprestitum ominis est per textum scripture in domos in uineas in pomiferas in pumares in sautos in terras calbas ruptas uel inruptas pasquis pasculibus ficales ameixenales cersales in montes in fontes. et adicimus ibidem de quarta de uillar mea radicione et de contensa de quarta mea radicione et de uillar mediano mea ratione tam similiter et de casal de ianardo tam similiter et de agros de domna berilli tam similiter et de uillar cresconii tam similiter de mea ratione meditate quamtum aprestitum ominis est illas uillas et auent iacentia ipsa eglesias et ipsas uillas in usumuruio *(?)* muro fracto discurrente ribulo sonoso. abeant monocos et fratres aunam publum *(?)* qui bonus fuerint et uita sancta perseuerauerint pro remedio anime nostre ut abeant nos in memorie in uotiuo in rezatione in cereum in oblatione offeratis in domo domini pro remedio anime nostre. et siquis tamen quod fierit non credimus aliquis omo de propinquis meis uel progenie mee qui in ahanc serie testamenti et facto in primis sit excomunicatus a corpus et sanguinis domini nostri ihesu christi et cum iuda traditore abea participio et in

Digitized by Google

pena eterna non per finienda excumunicatus permaneant ab omni zetum eglesie quo iuratione confirmamus qui hunc factum nostrum inrumpere quesierit parie a ipsius sanctus iam supernominatus ipso testamento dublato uel quantum inde presunserit et insuper duo bine auri talenta aut a qui sua uoce pulsauerit et iudicato. et ponimus ibidem consensum ut in nostro aruitrio deseruia nobis et post ouitum uero meo relinquimus illas a ipsius sanctus iam supernominatus et hunc factum meum plena abea firmitate. notum die quod erit III kalendas octuber. Era T C XIIII.ª uiliato manum mea r+—o.

qui preses fuerunt uilulfu test. —ro..... test. —froia test. —froila test. —menendo test.

Ioacino lotauit.

DXXXV

Pactum venditionis bonorum immobilium in villa* de Ermoriz. *Charta autographa, ad Monasterium Petrosense pertinens, in Publico invenitur Archivo.

1076

In dei nomine ego godina prolis gondesindiz. Ideo placuit nobis per bone pacis uoluntas nulis quoque gentis inperio nec suadentis artigulo set propria mea uolumtate ut uinderemus uobis pelaio gundisaluiz ereditate nostra propria que aueo de auiorum meorum et de parentorum meorum nominibus gondesindu in uilla ermoriz subtus castro ouile discurente ribulo maiore prope lidore maris uindo uobis in ipsa uilla ermoriz mea portione ab integro quantaque ibi auui ubi illa potueritis inuenire cum quantum in se obtine et ominis adprestitum est. et acepimus de uos pretio XXV modios in que nobis bene conplagui ida ut de odie in die ipsa ereditate de iuri nostro sia rrasa et in uestro dominio sia tradita et confirmada. aueadis uos firmiter et omnis posteridas uestra iuri quieto usque in perpetuum. et si aliquis omo ueneri uel uenerimus contra hanc cartula inrumpendum que nos in iudicio deuindigare non potuerimus aut uos in uoce nostra pariemus uobis ipso que in carta resona dublada uel quantum ad uos fueri meliorada et uos perpetim auiturum. Facta cartula uenditionis et firmidatis in die eri XII kalendas nouember. Era millesima C XIIII. godina prolis gondesindiz in hanc cartula manus mea rro+—u.

Quos uidimus arias test. tructesindu test. guzaluo test. egas ..... suario gotieriz menendu benegas manus nostras confirmamus.

ero notuit.

DXXXVI

Pactum venditionis bonorum immobilium in villa* de Moimenta *et in loco* S. Fins *dicto, prope flumen* Paiva. *Charta autographa, ad Monasterium* de Pendorada *pertinens, in Publico extat Archivo.

1076

Christus. In dei nomine ego principio prolix eriz et uxor mea olalia et filio meo abdela In domino deo eterna salute Amen. Ideo placuit mihi per bone pacis et uoluntas nullum quoque gentis imperio nec suadentis articulo neque pertimescentis metu sed arcessit propria mea uoluntas ut uinderemus ad tibi eximinus abbas hereditatem nostram propria que habemus in uilla quos uocitant monimenta de ipsa uilla IIIª quantum nobis quadera inter nostros fratres et eredes et fuit ipsa hereditate de paremtorum meorum et uenit in portione filia sua olalia alderediz et fuit ipsa hereditate de lalina et de mater mea ermegundia. et habet ipsa hereditate in uilla monimenta de illa de romarigu ussu de IIIª tertia et de parte de domno goerigu de quinta tertia. et ipsas uillas de sancto felize in pauia subtus mons ortigosa discurrente arrogiu territorio gerontio damus a tibi de ipsas hereditates domus montes fontes exitum uel regressum uel quantum ad prestitum ominis in ea est per suis terminis et locis antiquis per ubi illa potueritis inuenire. Et accepimus de uobis in pretium XIIII modios in quo nobis bene conplacuit et de pretio aput te nichil remansit in debitum Ita de odie die uel tempore de iure nostro sit abrasam et in iure tuo sit tradita uel confirmata. Et siquis tamen quo fieri non credimus aliquis homo uenerit uel uenero tan de propinquis meis uel extraneis contra hanc cartulam ad inrumpendum que nos ad iudicio deuindigare non potuerimus aut tu in uoce nostra quomodo pariemus ad tibi ipsas hereditates dublatas uel quantum a uobis fuerit meliorata et tu perpetim habituram. Facta cartulam uenditionis notum die quod erit II nonas decembris. Era M C XIIIIª principio prolis eriz et uxor mea olàlia adrediz et filio meo abdela a tibi eximinus abba in hanc cartulam uenditionis manus nostras ro++—mus.

qui preses fuerunt selges test. —uimara test. —arias test. —lazaro test. —Veremudus notuit.

Digitized by Google

DXXXVII

Pactum venditionis quorumdam agrorum, sive partium agrorum, in villa de Moreira. *Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico extat Archivo.*

1076

In dei nomine ego adosinda in domino deo eterna salude Amen. Ideo plaguit mici bone pacis et uolumtas ut uinderemus ad uobis tructesindo gutierrici et uxor uestra gumtrode sigut et uendimus mea rratione in meo kasale in karualido quos fuit de mater mea eilo damus ad uobis de ipso kasale de IIIª quarta uobis concedo et mediadade de illa larea de stiuada et abe iacentia ipse kasale in uilla moraria discurrente rribulo leza subtus mons petras rrubias in terridorio portugalensis damus ad uobis illa mea rratione cum cuntis prestationibus suis que in se obtinet et aprestidum ominis est ubique illo podueritis inuenire. et accepimus de uos in precio IIIº modios tamtum ad nobis bene conplaguit. abeatis illo firmiter uos et omnis posterritas uestras et faciatis inde que uolueritis. Siquis tamen quod fierit non creditis si aliquis omo uenerit aut uenerimus contra ahnc karta uenditionis ad inrumpendum et nos in iudicio deuindigare non poduerimus aut noluerimus auctorgare aut uos in uoce nostra que pariemus a parti uestra ipso que in karta rresona dublado et quamtum ad uos fuerit meliorado et uos perpetim abituro. Facta karta uenditionis die erit VIIº kalendas ianuari. Era millesima CXIIIIª adosiuda in ahnc karta uenditionis manu mea+ rouorabimus.

pelagio test. —gumzaluo test. —senteiro test.
odoiro test. —gutierre test. —cresconio test.
Zoleiman presbiter notuit.

DXXXVIII

Dimidium bonorum acquisitorum, praedio que aliqua haereditaria in villa de Sinfães, ***Arias Marvaniz Monasterio S. Joannis*** (de Pendorada) ***testamento legat. Charta autographa, ad idem Monasterium pertinens, in Publico Archivo custoditur.***

1076

Christus. In nomine domini nostri ihesu christi et sancte trinitatis. Duuium quidem non est sed multis manet in ueritate cognitum hanc notissimum quod ego arias prolix maruaniz qui peccato molle graui depresso eo quod comtesto in uilla cimphanes .... uocitant ipsa uilla in siccario longo et uenit mihi ipsa hereditate in portione de auio meo llalli frater *(?)* et uxor sua christina *sic* ipsas de auiorum quomodo de conparadelas et in uilla ..... mea portione ad integro quantaque ibidem habeo et illa bauza prope ualle de carral caua *(?)* ad integro et de omnia mea ganantia ad obitum meo medietate ad integro per ubi illa potueritis inuenire ad aulam basilice ..... iohannis babtiste que situm est ... uilla nuncupata ordoni et capanellas in ripa flumen durio subtus mons aratros et abent ipsas hereditates iacentias in uilla cimphanes subtus mons muro discurrente ribulo bestionzi *(?)* contesto in ipsas uillas domus cupus cupas pumares sautus uineas terras rubtas uel barbaras ...as exitum uel regresum et in flumina piscarias tantum mici bene conplacuit Ita ut de iure meo ad obitu meo sit abrasam et ad ipsius locum sit tradita uel confirmata abeant fratres qui ibidem habitantes fuerint et uita sancta perseuerauerint pro remedio anime mee et de ipsos domnos qui illas ga...erum. Ego famulo dei arias prolix mauraniz contesto ipsas uillas cum omnis aiuctionibus suis et prestationibus sicut illas conti..... frater lalli *(?)* et uxor sua christina in suo iure. Siquis tamen quo fieri non credimus aliquis homo uenerit uel uenerimus cumtra hunc nostrum factum infringere uoluerit tam de propinquis meis tam de extraneis in primis siat excumunicatos et a sancta ecclesia sit separatus et cum iuda traditore abeat partem super eos sicut datam et abirom et insuper pariet ipsas hereditates dublatas post partem ipsius ecclesie et iudicato ... duo auri talenta. Factum siriens testamenti notum quod erit III idus ..... quod est era TCXIIII. arias prolis emaruanniz in hanc seriens testamenti manu mea ro+—.

qui preses fuerunt —adulfus test. —aluitus test. —pinniolus test. —gundisaluus test.
arias presbiter n *(sic)* conf. —Veremudus notuit.

Digitized by Google

DXXXIX

Pactum venditionis partis praedii cujusdam in villa de **Moreira.** ***Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico extat Archivo.***

1077

Christus. In dei nomine ego gondesindu presbiter plagui mihi per bone pacis et uoluntas nulis quoque gentis imperium sed probria mici acessit uoluntas ut uindere a uobis trutesido gutirezi et uxor tua gontrode ereidade mea probria que in uilla moraria discurrente rribulo leza subtus mons pedras ruuias terredorio protokalensis et aue iacentia ipsa ereidade in logo predicto que dicen carualido. do a uouis inde de v integra et meia concedo a uouis inde medidade integra cum omnibus suis prestacionibus quantum in se obtine et per uui illa potueridis inuenire. et acepio de uos in preccio xvi modios tantum nobis bene conplagui Ita ut de odie die sia de iuri meo abrrasa et in uestro iure sia tradida et confrimada. aueadis uos firmiter et omnis posteridas uestras. et siquis tamen aliquis omo ueneri uel uenerimus contra unc factum nostrum inrunpere quesieri que uos in uoce nostra in iudicio non potueridis deuindicare aut nos autorgar pariemus a uouis ipsa eredidade dublada uel quam ibi fueri melioratum. Facta cartula uendicionis xii kalendas februari. Era cxv super m.ª gondezindo presbiter in anc kartula uendicionis manu mea r+o.

Ic test. gudinu —elias test. —godesteo test. —ienias test. —fernando test. —trutesindo presbiter conf. —uermudu presbiter notuit.

DXL

Pactum venditionis partis praedii cujusdam in villa de **Arnoso.** ***Charta autographa, ad Morariense Monasterium pertinens, in Publico servatur Archivo.***

1077

Christus. In dei nomine ego nanti et uxori mea aragunti prolis ramiriz In domino deo eterna sal..... Ideo plagui nobis bone pacis et uolumtas nulo quoque gentis imperio nec suadentis artigulo nec pertimecxentis metum se propria mea acessit uoluntas ut uimderemus ad uouis troytesindo guterizi et uxori uestra gontrode sicut et uendimus eriditate nostra propria que auemus de mater mea gontrode in uila arnoso subtus mons cosoyratus discurente flumen arnoso in logo predicto uogauulo sancta maria. damus a uouis inde nostra portione de iiᵃˢ partes de tertia iiiᵗᵃ intrega de ipsa eglesea et in laurdelo ipsa nostra ratione intrega cum omni aprestationibus suis quantum in se obtine et aprestitum ominis est per ubi ila potueritis inuenire et in kasal ubi pepi mora nostra ratione intrega quanta nobis cunpuda inter fratres et eredes. et acepimus de uos in precio viiiᵗᵒ modios tantum nobis ben conplagui Ita ut de odie uel tenpore de iuri nostro siia abrasa et in uestro iure siia tradita et confirmata abeatis uos ila et omnis posteritas uestra tenporibus segulorum et sit uenerit uel uenirimus contra anc karta inrunpere au nos au progeni nostre au qualiuet omo in uoce nostra e nos noluerimus au uolerimus auturgare uel deuidigare au uos in uoce nostra como pariemus ipsas eriditates duplatas uel quantum a uobis fueri meliorata. Facta karta uenditionis die erit iiiᵗᵒ nonas feuerarii. Era c.ª x.ᵐᵃ v.ª super millesima. nos super ian nominatos in anc karta manus nostra rouo++ro.

Ic testes didagu test. —pelaiio test. —espansandu test.
didagu notuit.

DXLI

Praedium quodam in villa de **Cesuras** ***Segerius et uxor Gundisalvo Gutierriz tradunt pro debito quod ab eis reposcebat. Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, extat in Publico Archivo.***

1077

Christus. In dei nomine ego segereo et uxor mea gudina Ideo plagui nobis per bone pacis et uoluntas ut faceremus a uobis gundisalbus gutieriz et ad coniungia uestra domna geluira prolix gundisaluiz cartula uinditionis

Digitized by Google

et firmidadis de eredidade nostra probria que auemus in uilla zesuras subtus mons cussuriadu terridorio bragalensce discuremtem rriuulo arnoso ad logum predictum ic in sautullio et conparamus nos ipsa eredidade de filius de patre muniz per nostro pretio. est in llongo LV passales et in amplo in cima XI passales et in fomdo IIII^{or} passales et cuuitum. damus a u*obis* ipsa eredidade pro illo uestro deuido de illo uinu que a nobis pediades in VIII° quinales. proinde aueadis uos ipsa eredidade firmiter et omnis posteridas uestras iuri quiedo temporis seculorum. Siquis tamen cot fierit non credimus cot si aliquis homo contra ista carta ad inrompemdum uenerit uel uenerimus et nos a parte uestra diuindigare non poduerimus a uos in uoce nostra ad parte uestra comodo pariemus uobis ipsa eredidade dublada in ibso teridorio ubi ipsa eredidade aue iacemtia. notum die erit XIII° kalendas martii. Era CXV post millesima. segereo fredenandiz et uxor mea gudina in anc karta firmidadis manus nostras ro++. qui preses fuerunt. zemdamiro test. sesulfu test. gartia test. pelagio muniz testes sumus.

Mirom presbiter notuit.

DXLII

Monasterio Cetensi, in villa de Rebordãos ***sito, donant Unisco, pater, materque ejus bona quamplurima et laica et ecclesiastica. Charta autographa, e tabulario Conventus monastici,*** da Graça ***dicti, Conimbricensis in Publicum Archivum delata, ibi extat.***

1077

Christus. Domnis inuictissimis hac triumphatoribus sanctisque martiribus sancti petri et pauli et sociorum eius sancti stephani et sancti pelagii et martirem christi sancti ihoannis batiste et sancti michaelis sancti martini confesoris et sancti benedicti sancte dei genitris maria com corum uirginum et sancti saluatoris qui inter eos tenet principatum quorum baseliga esse cernitur in uilla robordanos quos uocitant sancti petri subtus mons benidoma discurrente ribulo sausa territorio aneia. Ego famula dei unisco prolix didagu et aliuergu ut deo uououente *(sic)* et spontanea mente ut facimus textum et scripture firmitatis de omnia hereditate laigale siue cenouios pro remedio anime nostre. ego didagu tructesindiz pro mihi et pro et pro *(sic)* uxori mea aliuergo et pro filiis et propinquis nostris facimus textum et scripture firmitatis pro remedio nostre. hi sunt uillas pernominati uilla ascariz quos fuit de goldregoto fauilaz et germano suo gandila fauilaz sicut illa conparauit per meo pretio directo quinta de sancto cosmato *(?)* de balestarios mediatate de sancto andre de ferraria mediatate de sancto saturnio de uallinas et sancto mamete de uallongo ab integro et sancto bartolamei de uallongo ab integro et sancti christofori de canpaniana ubi dicent de reitinto ab integro et sancti felicis de cornado ab integro et mea ratione de aciste-rio de silua scura ab integro et mediatate de sancto ihoanne de canpo et mediatate de sancto petro de lubazim et tertia de sancto ieorgio de moraria.

et ego unisco didaz concedo in isto testamento omnia mea hereditate pro remedio anime mee. hi sunt nominatas mediatate de uilla ualeiri de quanta ganaui ibi domno didago et domna aliuergu et sidebarios mediatate et mea quarta de balestarios et mea ratione de mandim et illa ratio ecclesia de ferrari et medi*e*tate de sancta logritia que est in riba de aleste et ipsum que testamus et in testamen*to* resonat pro uictum et uestimentum fratrum monacorum diaconorum clericorum confessorum confessarum deouotarum qui bona fecerint et in uita sancta perseuerauerint et per consensu de nos et de propinquis uel de sanguinibus nostris et de manus nostras tenuerint sicut illa testamus pro ad nos et pro sasanguinibus *(sic)* nostri ad illa ratione que uenit nobis in portione de domna aliuergo sicut iam superius diximus unde merces eueniat in diem iudicii ut cum benedictis ad dexteram uita possideamus eterna. Facta kartula et series hunc testamenti notum die quod erit III° kalendas martii. Era M^{a} C^{a} XV.^{a} didagu tructesindiz et filio meo gundisaluiz et unisco didaz in hanc cartula et series testamenti manus r+++o—uimus.

Pro testes —pelagio test. —uimara test. —alio pelagio test. —Zalama test. —Menendo test.
Icila test. —gundisaluo test. —alio gundisaluo test. —tructesindo test. —vermudo test.
Ramiro tructesindiz confirmo —Odario menendiz confirmo —Didago odariz confirmo.
Aluito abbas conf. —Galindo presbiter conf. —Trasmiro presbiter conf.
Gauino quos uidi et annuntiaui.
Fagildu presbiter notuit.

Digitized by Google

DXLIII

Pactum venditionis agrorum quorumdam prope ecclesiam S. Mametis de Ordoni. Charta autographa, ad Monasterium de Pendorada *pertinens, in Publico invenitur Archivo.*

1077

Christus. In dei nomine. Ego uilinu et lusidio munniz placui nobis asto animo et propria nostra uoluntas nullum quoque gentis imperio nec suadentis articulo neque pertimescentis metum set propria nostra accesit uoluntas ut uenderemus ad tibi frater eirigus sicut et uendimus lareas nostras de terra que habemus subtus mons aratos inter bis alueis durio et tamice territorio portogalensis et habent ipsas lareas iacentia subtus ecclesia quod est uocabulo sancti mametis de ordoni in loco predicto in agro arualdi et aue in longo XIII passales et in amplo duos. et concessit eam michi uilinus presbiter pro que dedi michi suum nomen. et uenando *(sic)* eam tibi sine fratre meo et accepi de te in pretio II quartarios tantum mici bene conplacui et de pretio apud te nicil remansit in debitum. It adicimus ad uenditionem ego et fratri mei lusidio ad tibi eirigu ultra illo fontano exeunte de ipso porto una larea que fuit de parentorum nostrorum et aue in longo septem passales et in amplo duodecim. tu dedisti et nos accepimus de te in pretio X quartarios tantum nobis bene conplacui et de pretio apud te nicil remansit in debitum. Siquis tamen quo fieri minime credimus ex qualiue homo superuenerit uel uenerimus contra hanc kartam ad inrumpendum que auctoritas *(?)* nostra ad iudicio deuindicare non potuerimus aut uos in uoce nostra quomodo pariemus ad tibi ipsa hereditate duplata uel quantum ad tibi fuerit meliorata. Facta karta uenditionisnis *(sic)* notum die quod erit nonas maii. Era TCXV.ª uilino et lusidio in hanc kartula uenditionis manus nostras ro++.

qui preses fuerunt adulfo test. —addaulfo test. —arias test. —froia test. —pigniolus test.

Michael indignus subdiagonus notuit.

DXLIV

Ex libro regestorum, Livro de D. Mummadona, *sic dicto, hausimus.*

1077

Carta de uno casal in villa aldiani ubi dicent auelaneda

In nomine domini. Ego famula dei itilu cognomento bona pelagii in domino salutem Amen. Annuit mihi spontanea mea uoluntate ut faceremus a uobis dagaredo presbitero et iuliana pelagiz cartula uenditionis et firmitatis de hereditate mea propria que habemus in villa aldiani subtus mons latitu discurrente ribulo sèlio territorio bracarense. damus uobis in illa villa I° casal quos dicent auenaleda quos fuit de pater meus pelagio sagatiz et conparaui illo de sandinu arias. damus ad uobis illo cum casas uineis pumares cersales ameixenares et cum sua aqua que illo regat quantumque ibidem habuimus. et super illo casal I° petazo de terra integro iuxta sancti mameti illo casal et illo petazo cum quantum que in se obtinet et ad prestitum hominis est pro que accepi de uos in pretio XXXª Vº modios ipsum mihi bene complacuit. ita ut ex presenti die et tempore sit ipsa hereditate de iuri nostro abrasa et in uestro dominio sit tradita atque confirmata et quicquid de ea facere uolueritis liberam in dei nomine abeatis potestatem. Siquis tamen quod fieri non credimus aliquis uenerit uel uenerimus contra hanc factum nostrum ad inrumpendum que ego in iuditio deuindicare non potuero post parte uestra aut uos in uoce nostra quomodo pariemus ad uobis ipsa hereditate duplata uel triplata uel quantum ad uobis fuerit meliorata et uos perpetim habitura. Facta cartula uenditionis et firmitatis notum die quod erit X° VII° kalendas iulii. Era M.ª C.ª XV.ª Itilu plagiz in hanc cartula uenditionis et firmitatis manu mea roboro. Pro test. Menendo test. Gundisaluo test. Dauid test. Cidi test. Pelagius petri notuit.

Digitized by Google

DXLV

Descripsimus ex antiquo libro regestorum Monasterii Ecclesiolensis, qui titulum Livro Baio-Ferrado *prae se fert.*

1077

Karta de ordoni

Hec est carta uenditionis quam ego arias gunsaluiz et ego guntina eriz et ego eluira uenegas facimus uobis nuno suariz et matri uestre eluire nuniz de hereditate nostra propria quam habemus ex parte nostrorum auorum seu parentum in uilla de ordini subtus monte outurelo discurrente riuulo feuerus territorio portugalensi in terra ciuitatis sancte marie. Ego arias do uobis illam hereditatem de ordoni de quarta quintam minus nonam ab integro. Ego eluira uenegas de illa hereditate de ordini do uobis de quarta sextam integram. Habeatis illam uos et omnis posteritas uestra cum quantum in se obtinet et ad prestitum hominis est ubicumque illam potueritis inuenire suis terminis et locis antiquis ac nouis terminatam ita ut ab isto die et termino sit de meo dominio abrasa et in uestro tradita et confirmata. Et si aliquis homo uenerit uel nos contra hanc cartam ad irrumpendum tam de parentibus nostris quam de extraneis et nos in concilio deuendicare et parti uestre illam non potuerimus aut noluerimus aut uos in uoce nostra quomodo duplemus uobis aut pulsanti uocem uestram et melioratum eius et iudicatum. Facta carta uenditionis XIII° kalendarum iulii. Era MCXV. Nos supranominati arias et eluira illam minibus *(sic)* nostris confirmando roboramus. Qui presentes fuerunt. Osorio test. Suerius test. Zedon test. Nunus test. Petrus test. Pelagius Notuit.

DXLVI

Monasterio Araucensi donat Cresconius particulam quamdam bonorum, quae in villa de Pousada de Romariz *possidebat. Charta autographa, e scrinio Monasterii Araucensis in Publicum Archivum nuper delata, ibi extat.*

1077

In dei nomine ego cresconius plaguit mici per bone pacis et uoluntas ut facere uobis adefonsus abba et fratribus tuis qui sunt remorantes in monasterio de sancto petro textum et scripture pro remedio anime mee de qunta de omne mea hereditate de quanta habeo in uilla pausata de romarizi de quarta tertia in uineas in pomares in sautus in terras barbaras uel barbaras *(sic)* in aquas currentes in fontes in montes arbores fructuosas uel infructuosas uel queque ad prestitum ominis est facio uobis donationis pro remedio anime mee et abet iacentia ipsa hereditate subtus montes fuste et serra sicca in uilla que uocitant pausata territorio arauca discurrente riuulo alarda et diuide ipsa uilla pausata cum uilla de sancto petro et cum uilla de eirizi et ficaritu et cum uilla bona et cum pensum et torna unde primiter incoauimus. et si uenerit aliquis omo uel uenerit contra hanc textu scripture aut meos germanos aut meos subrinos aut de propinquis aut de extraneis que pariet ipsa hereditate quadruplata et ad iudice suo iudicato et auri bina talenta uttemasci et in primis eius sit excomunicatus et cum iuda traditor habeat participio ut de odie die uel tempore de nostro iure sit abrasa et in uestro dominio sit tradita et confirmata. siquis tamen sane quod fiere non credimus abeatis et teneatis et usque in perpetuo uindicetis uos et omnis posteritas uestras quid bonus fuerit aut qui in uita sancta perseuerauerit. Facta kartula donationis nu idus kalendas agustas In era millesima c^{a} x^{a} v.^{a}

onegildus de romariz test. —erus zacarias de romariz test. —gaton —osoyro de moldes test. —gondesindo presbitero.

Godino notuit.

Digitized by Google

DXLVII

Alvitus Petriz bonorum suorum omnium Monasterium Cetense heredem instituit. Charta autographa ad Conventum monasticum, da **Graça** *dictum, Conimbricensem pertinens, in Publico extat Archivo.*

1077

Christus. Domnis inuictissimis hac triumfatoribus sanctisque martiribus et sancte dei genitrix marie semper uirginis et sancti petri apostoli et sancti pelagii martiris corum basilica esse cernitur in uilla quos uocitant robordanus cognomento sancti petri de ceti. Obinde ego famulo dei aluitu petrici in domino deo eterna salute amen. Ideo placui mihi ut per scriptis facere textum scripture firmitatis ad ipsius loci de omnia mea ereditate quantaque habeo siue de auolenga quomodo de ganantia quantaque habeo in meo iure et omnia mea rem ad integro concedo pro remedio anime mee ut inde merces euenia mihi merces in diem iudicii ut cum benedictis a dextera dei uitam eternam posideat. Et abet iacentia ipsa hereditate inter laurosa *et* mogaria subtus mons benidoma discurrente riuulo feberos. Et si quamuis fieri non credimus aliquis homo ueneri uel uenerint de generis aut ex progenie mee aut de extraneis aut de qualiue generis homo contra hunc testamentum ad inrumpendum in primis sit excomunicatus et cum iuda traditore habeat participio in eterna damnatione et pariet post parte ipsius testamenti duo auri talenta et insuper quantum temptauerit duplatum uel tripatum. Factum est hunc series testamenti notum die eri mi idus nouembres. Era M C XV.ª aluitu petriz manu mea r+o—ui et confirmauit.

Pro testes —Petro test. —Pelagio test. —Menendo test.

Petro subdiacono notuit.

DXLVIII

Sisnandus Zolemaz atque uxor testamento cavent ut opes utriusque, si filios non relinquerint, ecclesia episcopalis Conimbricensis habeat : si vero filii eis supervixerint, ut ipsa ecclesia in dimidium eorumdem bonorum succedat. Descripsimus ex **Livro Preto** *Conimbricensis Sedis.*

1077

Carta testamenti

In nomine sancte et indiuidue sancte trinitatis. Ego sisnandus zolemaz simul cum uxore mea iusta martiniz facimus cartam testamenti ecclesie sancte episcopalis sedis colimbrie ut si unus ex nobis mortuus fuerit sine filii totum quod habuerit in hereditatibus et domibus siue rebus que aut per se aut ab aliis mouentur et cunctis omnino facultatibus tam magnis quam minutis totum detur supradicte ecclesie pro remedio anime eius qui mortuus fuerit. Si autem filius illi remanserit medietatem supradictarum rerum possideat filius et alteram medietatem habeat ecclesia supranominata. et si ambobus nobis sic contigerit amborum facultates isto modo ordinentur. Si uero aliquis propincus aut extraneus uir siue *fe*mina hanc nostram uoluntatem euertere uoluerit pro sol*a* presumtione quadruplum eidem ecclesie de suis propriis restituat rebus omne quod auferre temptauerit aut retinere et expers habeatur ab ecclesia et comunione et corporis et sanguinis domini quandiu contumatia permanserit. Qui si irreuocabiliter perseuerauerit maneat ira dei super eum in presenti seculo et nisi resipuerit im perpetuum anathema sit. Facta est hec karta testamenti VIII.ª kalendas ianuarias. In era T. C.ª XV. Nos supranominati sisnandus uno consensu propria manu eam robor+auimus.

Digitized by Google

DXLIX

Nobilis homo Pelagius Gundisalviz inventarium bonorum suorum immobilium contexens, eidem inventario notitiam praediorum quae avi sive proavi sui, Gundisalvus Ibn Egas et Flamula, possiderant, proponit. Autographa pagina, ad Petrosense Monasterium pertinens, in Publico Archivo custoditur.

1077

In era Mª Lª Vª si ganaui domno gundisaluo iben egas et domna flamula ereditates in riba de uauga in diebus domno adefonso rex quando sedia in monte maiore de manu de ille rex et diuisi illas tam de auolenga quam etiam de ganantia.

Ii sunt uillas nominatas de auolenga. sala cum suas salinas que est de insturio in esteiro unde non dam ciuadera ad rex. et de ganantia tertia de alaueiro. de ganantia lali quomodo diuide cum pignero et cum saualanes per illa insula ubi illa conbona sollen facere. de sagadanes quarta. de ganantia padazanes quomodo fui illa de ille comes domno didago et diuide per illa strata maiore et de alia parte diuide per illo termino de sancta maria de lamas et de alia parte cum crestoualanes et cum couelas per illo fontano que discurri pro ad uauga cum suo molino sic ganaui eam ad integro. et de auolengo medietate de sancta maria de lamas quomodo diuide cum padazanes per illo sauuquero que sta in illa coua de riba de uauga et de alia parte per illa lagona de susana per illo bico de sub porto de belli et in suo directo trans uauga et de alia parte per petra de contensa. et de ganantia mediatate de farelanes quomodo diuide cum mazinata et cum eira uetra per uauga et de alia parte cum faramontanos. et illa uarzena que iace inter farelanes et castrelo de quomodo conparauit illa de teton arualdiz. et mediatate integra de castrelo est de ganantia. et quarta de arraual de ganantia. et tertia de faramontanos de ganantia. et tertia de ualongo de ganantia. et mediatate de recardanes quomodo diuide cum spinelle et de alia parte cum barriolo et de alia parte cum eiras. et tras agada casal de lausato de ganantia quomodo diuide cum ederoni et de alia parte cum abciquinis per illo fontano que discurri ad illo porto de sancta eolalia. de auolengo faramontanelos in riba de certuma. paradella in riba de certuma de auolengo. aurentana in barios de auolengo. mediatate de monasterio de cedarim et de sua uilla. paradella in riba de uauga de auolenga. et quarta de seren de ganantia. et medio de lafafi de ganantia. et quarta de crestoualanes de ganantia. et quarta de sagadanes de ganantia.

In riba de antuana tres quintas de ablacizi de ganantia. et quarta de canellas et de riu sicu quos fuit de mandan. Istas hereditates de auolenga et de ganantia uendiui illas domno gundisaluo de ille comes menendo luci qui illa terra inperaba sub gratia de ille rex domno adefonso quia ille dux tenuit regalengo et condadu et mandamento. In rripa de agata in uilla de abolfeiar auilar de abolfear ad integro.

Et in ipso anno que colimbria prehendeuit regem domno fredenando colimbria sacarum filios de domno gumsaluo de ipsas hereditates que de sursum resonant suos inuentarios ante regem domno fredenandus et dedit illis ipse rex suos maiorinos didacus tructesindizi et filius suus menendo didazi qui illa terra imperabant qui exquirisent ipsas uillas in ueritate sicut exquisierunt et inuenerunt illas in ueritate quia erant suas de ipsos filios de domno gunsaluo quomodo in ipsos inuentarios resonabant.

In era Mª cª xv Si deuindicauit domno pelagio gunsaluizi suas hereditates in tempore domno sisnando qui erat suo inimico et erat domno de tota sancta maria et colimbria. Hec sunt ipsas hereditates. in cortegaza media de hereditate de garcia presbiter. et medietate de hereditate de pelagio loucsindizi. et vª minus mª de hereditate quas fuit de suario galindizi in ipsa cortegaza ad integro. et in uilla ermorici medietate de hereditate de iuliana ad integro si in casales quam fora. Hereditate de matre. et hereditate de uimara. hereditate de suario. et ipsa hereditate de illo condato unde abet mª quartas et sua subrina quarta. et hereditate de gundesindo mentonizi. hereditate de mulier de patre osoriquiz. hereditate de gundesindo media. et duas partes de hereditate de tia bellita. hereditate de gunzalbo gardalla et de sua mulier ad integro exceptis illo quinion de ramiro. de ipso casal ut habitau tio domno tres partes cum suas terras. hereditate de citi arias ad integro. hereditate de icila arianizi ad integro. hereditate de arias eitazi et de sua mulier et de germana et de suos filios ad integro et quarta de illa turre. Istas hereditates abent illas abere filios de domno pelagio que abet de uxore sua domna hermesinda de istas que sursum nominauimus sine alios iermanos.

Et que ganauit in ansemir. hereditate de mulier de uermudo ueilaz et petroso quas fuit de tio meo ero uermudizi ad integro. Et vmª de tota hereditate de gunzaluo trastemirici et de criazom unde fecit michi filio meo gunzabo carta quas fuit de suo auolo. et riba de uauga medietate de golanes.

de hereditate didago baualdizi de mazaria medietate et de alias totas suas per ubi illas potueritis inuenire. et medio de paramio exceptis octaua. et que michi cadeuit de parentela. media de anta et media de trauanca.

Digitized by Google

DL

Pactum venditionis fundi inter villas* de Juliano *et* de Azevedo. *Charta autographa, ad Monasterium Petrosense pertinens, in Publico servatur Archivo.

1078

Christus. In dei nomine ego tructesindo tructesindizi et uxori mea eldonca menendiz Ideo placuit nobis per bona pacis et proprias nostras uolumtas ut faceremus a tibi enego cidici et uxori tua argio cartula uenditionis per scripture firmitatis sicut et facimus de casalle nostro proprio aluiti et iace subtus castro ..rdella discurrente riuulo ignia et iace ipso cassale inter uilla iuliani et cassal de ero et uilla azeueto. et uendimus ad uobis de ipso cassale de aluiti medietate integra per suis locis et terminis antiquis per ubi ipsas terras potueritis inuenire cum quanto que in se obtine et aprestitum ominis est uendimus aque concedimus uobis. et accepimus de uos in pretio que nobis bene conplagui xx modios et de pretio apud uos nichil remansi in debitum. uos deistis et nos accepimus. Ita ut de odie die uel tempore sedeat ipsa ereditate de iure nostro abrasa et in uestro iure dominio sit adtradita et confirmata. abeatis uos ipsa ereditate firmiter uos et omnis posteritas uestras usque in seculum seculi. Siquis tamen quo fieri non credimus aliquis omo ueneri uel uenerimus contra hanc cartula uendictionis que nos a parte uestra deuindicare et obturgare non potuerimus aut noluerimus nos comodo pariemus nos ipsa hereditate dublata et quantum ad uobis fuerint meliorata et uobis perpetim abituro. Facta cartula uendictionis notum die quod erit XII^{mo} kalendas Februarias in era millesima centessima XVI.^{a} Tructesindo et uxori sua eldonza in han cartula uendictionis per scripture firmitatis manus nostras ro++uoramus. et preses fuerunt monio test. fernando test. cresconio test. teuila test.

Petro quasi diagonus notui.

DLI

Fafila Sesnandiz dimidium bonorum suorum immobilium tradit Alvito Sandiz, ut ei, aegritudine vel senectute languenti, succurrat, gladio insuper ab eodem Alvito accepto. Charta autographa, e tabulario Monasterii Araucensis in Publicum Archivum delata, ibi extat.

1078

Christus. In dei nomine ego fafila sisnandizi carta facio ad tibi aluitu sandizi de hereditate mea propria que fuit de auiorum et parentum meorum et de filio meo uermudo et de progenie nostre et iacet ipsa hereditate in territorio de pennafidele de couas discurrente ribulo sur in loco predicto in laurosa uno casale et in sancta eolalia mea ratione et in uillar de monnio et medietate de sancto genesi que est fundata in ripa ribulo amarantis. et do ad tibi de ipsas hereditates supranominatas de omnia mea ratione medietate integra et in uillar de monnio trans ribulo amarantis contra partes uiseo VI^{a} et de alia parte de ipso ribulo amarantis VI^{a} et do tibi ipsas hereditates cum omni suo exitu uel regressu in montes in fontes uel cum omni sua prestantia per ubi illa inuenire potueris que des michi adiutorium quantum potueris. et si michi acciderit plaga aut senectute que facias mici aliquo pro de quantum tua potentia fuerit. et accepi de te in pretio una spata cum arriaces franciscos super lauatos argento tantum mici bene complacuit et de pretio apud te nichil remansit in debito. Ita ut de odie die et tempore sint ipsas hereditates de meo iure abrasas et in tuo iure et dominio traditas et confirmatas ut facias de illas quecumque uolueris. Et si aliquis homo uenerit uel uenerimus de gens mea propinquis uel extraneis contra hanc cartula ad inrumpendum que ego ad concilium uel ad iudicium post tua parte auctorigare uel deuindicare non possim quomodo pariam ego ad tibi illa hereditate dublata aut ad quem ista carta obseruauerit uel quantum ad tibi fuerit melioratum et tibi perpetim abitura. Facta cartula uenditionis V^{o} idus februarii. Era MCXVI.^{a} Regnante princeps adefonsus in legione. Mandante ipsa terra monnio ueniegas et suo maiorino didagu cidizi et iudex rando sandizi. Ego fafila in hanc cartula uenditionis ad tibi aluitu sandizi manu mea robora+++ui. qui preses fuerunt uimara test. trasmondo test. ordonio test. alio uimara test.

aloitu notuit.

Digitized by Google

DLII

Gelvira Fromariguiz bona omnia quae possidebat a flumine Durio usque ad confinia meridionalia Gallaeciae Monasterio Petrosensi testamento legat. Charta autographa, e tabulario Conimbricensis Universitatis in Publicum Archivum delata, ibi servatur.

1078

Christus. Domnis inuictissimis hac triumphatoribus gloriosisque martiribus sancti petri uocabulo de petroso et sancti salbatoris et sancte marie semper uirginis et sancti michaeli arcangeli et sancti petri et pauli siue et duodecim apostolorum sanctorum martirum uirginum et confessorum et eorum reliquie qui ibi sunt uel fuerint recondite. Ego famula dei gelouira .....ariquiz deouota indigna et peccatorum mole et depressa timentem de peccatis meis et diem extremum transitum quando egressa fuerit anima de corpore et ultimum futurum diem iudicii quando uenerit dominus noster ihesus christus ad iudicandum unicuique secundum opera sua Ego famula dei gelouira damus atque concedimus ad ipsum locum sanctum supernominatum de hereditates quos fuerunt de auiorum meorum egas prolix orotiz et uxor sua eldonza fromariquici et de parentum meorum fromarico *(?)* beniegas quantasque habemus des flumine durio in parte illa strema tan de auolenga quam etiam et de parentela quan de conparatela siue et de ganamtia damus ad illum locum sanctum supernominatum illas hereditates post ouitum meum pro tolerantia fratrum uel sororum qui uita sancta perseuerauerint et ibi abitantes sunt uel fuerint et non damus ibi licentia ad nullam personam in habitum secularem pro nullaque hactio et non mitta illa nullus homo ista scriptura in scripturis alienis set semper pro pa..... habea rouorem ut exinde merces copiosa accipia ante deum in illa die tremenda iudicii quando dixerit dominus noster ihesus christus ab amatoribus suis —uenite benedicti patris mei percipite regnum quod uobis preparatum est ab origine mundi—. Ego famula dei gelouira de mea portione quantum mea paupertas est deum offero que acci partem in resurrectione prima in ... secunda mors non h..... in me potestatem qui dicet in euangelio —date ecclesia ..... uouis querite et in ..... pulsate et apperientur uobis—. Et ista scriptura super alias scripturas siue anteriores siue posteriores semper ... confringa ..... Et si aliquis homo ueneri uel uenerimus tam de propinquinquis *(sic)* quan etiam de extraneis et confringere uoluerit hunc factum nostrum in primiter sit excomunicatus pellegatus et anathematus et cum iuda scariotes habeat participio et sit turgidus et lebrosus et perdat lucerna amborum frontium et totos peccatores resurgan et ille nunquam et insuper pariat duo auri talenta et alio tanto in iudicato ad illo qui illa terra imperauerit et hunc factum nostrum habeat firmitatem. Notum die quod erit VII kalendas martii. Era T C.ª XVI.ª Gelouira in hoc series testamenti manus mea ro+uoro.

In temporibus rex adefonso fernandici —Et de episcopis spaniensis —Petrus episcopus cadera bragarensis conf. —Diagus episcopus iriensis conf. —Alerigus episcopus tudensis conf. —Abbates domno nagia —Ordonio eriz cum sua congregatione conf. —Gondisalbus galindizi cum sua congregatione conf. —Suario pelagiz cum mea congregatione conf. —Gondesindo randulfiz cum mea congregatione conf. —Pelagio erici cum mea congregatione conf. —Pelagio presbiter notuit.

DLIII

Pactum venditionis fundi in villa de S. Thomé, *parte cujusdam agri excepta. Charta autographa, ad Conventum monasticum,* da Graça *dictum, Conimbricensem pertinens, in Publico extat Archivo.*

1078

In dei nomine ego famula dei goluira christouaiz In deo eterna salutem amen. Ideo placuit michi per bone pacis et uoluntas ut faceremus ad uobis domna unisco prolix osoreiz kartula firmitatis de ereditate mea que abeo de auium et parentum meorum in uilla sancti thome subtus mons cordoba et ribulo auizela territorio portugalensis do ad uobis ipsa mea ereditatate *(sic)* quantumque ibi abeo per suis locis et terminis antiquis per ubi illa potueritis inuenire cum quantum in se obtinet et ab ominis aprestitum est extra de illo agro mediano mediatate. et accepit de uos precio VIII modios et I° quartario tantum ad nobis bene conplacuit. abeatis illa uos firmiter et omnis posteritas uestra usque in temporibus seculorum. Et si aliquis omo uenerit uel uenero contra hanc kartula ad inrumpendum que ego in concilio deuindicare non potuero post parte uestra aut uos in uoci mee quomodo

Digitized by Google

pariemus ad uobis aut ad qui uestra uoce pulsauerit ipsa ereditate dublata et insuper VIII solidos et iudicato. Facta kartula firmitatis notum die erit VI kalendas martii. Era M^a C^a XVI.^a Ego goluira ad uobis domna unisco in hanc cartula manu mea robor+o.

Pro testes. Froila test. aufo test. —Ermorigo test. odorio test.

Gondesindo presbiter notuit.

DLIV

Pactum venditionis partis praediorum duorum in villa* de Arões. *Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico extat Archivo. Accedit testificatio a venditricibus (sorores erant duae), et a fratre earumdem facta, asserentibus chartam quamdam, quam tradere emptori pepigerant, se in tabulario suo non invenisse.

1078

In dei nomine ego doradea connomento madredona et germana mea guntrode in domino deo eterna salude Amen. Ideo plaguit nobis bone pacis et uolumtas ut uinderemus ad uobis gunzaluo gutierrici et uxor uestra geluira sigut et uendimus ereditade nostra propria que auemus in uilla quos uocidant aroncs subtus mons faro teridorio portugalensis. damus ad uobis in ipsa uilla ereditade quos fuit de rodorigu et de uxor sua godegeua connomento madrecella V^a media ad integro et de illo kasal de menemdo atanici mediatade minus V^a damus ad uobis ipso que in karta resona per suis terminis et uicis et locis antiquis cum cumtis prestationibus suis que in se obtinet et aprestidum ominis est ubique illo podueridis inuenire. et accepimus de uos in precio XXX modios in que nobis bene conplaguit abeatis illa firmiter uos et omnis posteritas uestras et faciatis de illa que uolueritis. Siquis tamen quod fierit non creditis si aliquis omo uenerit aut uenerimus contra ahnc karta uendiocionis (*sic*) ad inrumpendum et nos in iudicio deuindigare non poduerimus aut noluerimus auctorgare aut uos in uoce nostra que pariemus a parti uestra ipsa ereditade dublada et quamtum ad uobis fuerit meliorada et uos perpetim abitura. Facta karta uenditionis die erit pridie nonas marci. Era millesima C XVI.^a et ibi adicimus uelasco et doradea et guntrode in ahnc karta uendicionis manus nostra+++s.

menendo test. —donam test. —alio menendo.

bonoso test. —didaco test. —astrulfu test.

Zoleima presbiter notuit.

Velasco una pariter cum germanas meas gumtrode et dordia cumnometo madredona placitum facimus ad uobis gumzaluo gutierrici et uxor uestra die erit nonas marci Era millesima C XVI.^a pro parte de illa karta que abuimus ad uos auiamus a dare de uila de arones que ad uos iam uendimus et non inuenimus illa in nostro kartario et proinde facio iste placitum que non sakemus inde ad uos nulla scriptura de ipsa eredidate umde uos inpedimento abeatis non nos ne aliquis omo in uoce nostra et si minime fecerimus et isto placitum exederimus que pariemus a parti uestra III boues de XIII XIII modios et iudgado. nos supranominatos in oc placito manus nostra+++s.

Zoleima notuit.

Ic testes. odorio. arias. uimara. rodorigu.

DLV

Monasterio Palatioli* (de Paço de Sousa) *Loderigus presbyter bona sua immobilia, in variis locis sita, quibusdam exceptis, testamento legat. Sumpsimus ex apographo, saeculo XVIII labente descripto, in Academiae nostrae bibliotheca servato.

1078

In nomine Domini nostri Jhesu Christi. Ego Loderigu quasi presbiter in Domino Deo eterno salutem amen. Ideo placuit michi, per metum mortis, et diem judicii, et penas inferni, et proinde facio vobis patrono meo Sancti Salvatoris de Acisterio Palacioli, et a Sanctorum Apostolorum, et alias reliquias, que ibi sunt reconditas, sicut et

Digitized by Google

facio, textum scripture firmitatis de hereditate mea propria, et est prenominata in Vilarino, in Cophino, Bendoma, de illa que fuit de aviorum vel parentorum meorum, scilicet vi[a] integra con suis generis arborum, et cum quantum aprestitum hominis est, in loco predicto, videramus quantas generis arborum stan in terras alienas, testo inde vobis medietate de illos fructos, foris illas de terreno de Sancto Petro, que testamus ad illo, et de alia parte rio, deinde inter illos auteiros de sistales, et inde super covello, et per illas antas, et super illo molino, et per terminos de Salgueirolo, et de Mirazi, et in villa de Mauros ii[as] vi[s] de illa, quos fuit de meo patre, pro remedio anime mee vel parentorum meorum, et habeant sacerdos, fratres, quantos cultatores de ipse Acisterio fuerint, et orent pro me Loderigo si Sanctorum, cui illa eo atesto, ad Deum, que in celis est, pro illos; proinde libera me Deus de manu mortis, et inferni, sicut liberasti sperantes in te. Et qui hunc factum nostrum inrumpere voluerit, pariat quantum inquietare, aut inde presumpserit, in quaduplo post parte de ipso Acisterio, et judicato. Facto testamento notum die quod erit iii° Kalendas Aprilis, E.[a] M.[a] C.[a] X.[a] VI.[a] Ego Loderigo in hanc kartam sive testamenti manu mea roboro. Pro testibus. Gontado testis. Sesnando testis. Mendo testis.

DLVI

Pactum venditionis quorumdam agrorum in loco Pinitello dicto. Charta autographa e scrinio Portucalensis Monasterii Monialium S. Benedicti, de Ave-Maria *dicti, in Publicum Archivum nuper delata ibi extat.*

1078

Christus. In dei nomine ego domna exemena ideo placuit nobis propria nostra uolumtate ut uinderemus ad uobis abaiube et uxori uestra columba sicut et uendimus ad uobis lareas nostras proprias que abemus in pinitello de iusano et abuimus ipsas lareas de parte de mater nostra domna geluira. est una larea qui iacet leua se de illo casal *(?)* de ramiru gutieriz et fere in porto de iudeos alia larea qui iace super locriz *(?)* abet in amplo iii[es] pasales alia larca qui iace iusta illo canal abet in amplo ii[os] pasales et illa aruptela *(?)* qui iacet ad petra alua cum suo monte in ..ro et fere in illo iuncal. et accepimus de uos in pretio pro ipsas lareas una pelle quonelia adpretiata in xx modios tantum nobis placuit. abeatis uos et omnis posteritas uestras ipsas lareas firmiter et faciatis de ipsas lareas quod uolueritis. siquis tamen quod fieri non credimus aliquis omo uenerit uel uenerimus tam nos aut progenie nostre aut qualibe generis omo que ad uobis ipsas lareas calumniare quomodo parie ad uobis ipsas larcas dubladas uel quantum uobis fuerit melioratum et uobis perpetim abitura. Facta cartula uenditionis notum die quod erit idus aprilis. Era millesima c xvi.[a] domna exemena in anc cartula uenditionis manu mea ro+. qui preses fuerunt. gondesindo. didaco test. petro test. rodoricu test. gumdiuado test.

gumdisalbo presbiter notuit.

DLVII

Pactum venditionis villae de Rio-secco. *Charta autographa, e scrinio Viseensis Sedis in Publicum Archivum delata, nobis textum praebuit.*

1078

Christus. In dei nomine ego aragunti in domino deo eternam salute Amen. Ideo plaguit mici per bone pacis et uolumptas ut nullus quoque gentis imperio neque suadentis artigulo neque pertimescentis metum sed propria mici adcessit uolumptas ut facere uobis martino aben ihoannes sicut et facio kartula uendictionis de ereditate mea propria que abeo in uilla que dicent riu siccu et abe iacentia ipsa uilla inter uilla que dicent fermellana et uilla que uocitant kanellas et subtus kastro rekaredi discurrente ribulo antuana prope litore maris territorio portugalensis. et abeo ego ipsa uilla de susceptione abiorum uel parentorum meorum. dabo uobis ipsa uilla que iam diximus riu siccu integra in montes in fontes pascuis padulibus exitum uel regressum et cum suas marinas quum quantum in se obtinet et ad prestitum ominis est per ubi illa potueritis inuenire per suis terminis et uicis et locis antiquis. et accepimus de uos precio que mici bene conplaguit id est ii[as] mantas facenzales bonas tantum mici bene conplaguit et de precio aput uos nicil remansit, in deuito. Ita ut de odie die et tenpore sit ipsa ereditate de iuri meo abrasa et in iuri uestro sit tradita atque confirmata. abeadis uos illa firmiter et omnis posteritas uestras iuri quieto tenporibus seculorum. Siquis tamen quod fieri non creditis et aliquis omo uenerit uel uenerimus contra hanc kartula uendictionis ad inrunpendum uel kalumniandum et nos in iudicio noluerimus auctorgare uel

Digitized by Google

deuindigare aut uos in uoce nostra quomodo pariemus uobis ipsa ereditate dublata uel tripada uel quantum ad uobis fuerit meliorada et uobis perpetim abitura. Facta kartula uendictionis die erit VI° kalendas iulias. Era millesima C.ª XVI.ª ego aragunti ad uobis martino aben ihoannes in hanc kartula uendictionis manum mea propria ro+uoro.

Ic testes —diadacu test. —froila test. —uidisilo test. —tedon test. — froila test.

ioannes abba quos uidi manum mea confirmo —ioanne cresconiz quos uidi manum mea confirmo —didagu ioannes quos uidi manum mea confirmo —gauinu eiriquiz quos uidi manum mea confirmo — Suario gutierriz qui est maiurino de rex quos uidi manum mea confirmo.

Gundisalbo presbitero notuit.

DLVIII

Bona Menendiz coenobio Sanctae Mariae et Sancti Christophori quintam partem facultatum omnium suarum, tam acquisitarum quam acquirendarum; tum mobilium, tum immobilium, legat. Charta autographa, e scrinio Conventus monastici,* da Graça *dicti, Conimbricensis in Publicum Archivum delata, ibi servatur.

1078

In nomine sancte et indiuidue trinitatis. Ego humilis christi ancilla nomine bona proles menendi et geluire offero sancto et uenerabili altari quod est constructutum *(sic)* in honore et ueneratione sancte marie gloriose semper uirginis et sancti christofori gloriosi christi martiris quintam integram de omni mea hereditate tam de parentela quam etiam de ganantia quantum ganaui et adhuc dum uita comes michi fuerit ganare et aucmentare potuerim si deus permiserit pro absolutione criminum meorum ut penas euadam inferorum et partem merear adipisci in regno celorum inter agmina sanctorum et quintam integram summa cum diligentia de omni mea re tam de omnibus indumentis quam etiam et de iumentis siue de brutis animalibus atque uniuersis pecudibus necnon etiam de pane et uino auro et argento atque uniuersorum generum metallorum et insuper illam meam rationem de uilla riuulo tincto que michi uenit in portione de genitore meo domno menendo integra cum illa mea ganantia quam in ipsa quintana ibi michi concessit mea tia domna unisco sicut iam diximus pro remedio anime mee inreuocabile perenniter permaneat hoc testamentum apud ipsum cenouium iam dictum in eternum. Siquis tamen quod fieri non credimus hoc testamentum infringere uoluerit in primis anatematizatus permaneat et insuper post partem ipsius cenobii ipsum testamentum in quadruplum restituat et LX libras auri purissimi exsoluat et hoc testamentum in eternum roborem obtinet. Factum hoc testamentum II nonas iulii. Era T. C. XVI. Ego bona humilis christi ancilla hanc scripturam quam fieri iussi manibus meis robora+ui. Pro testibus. arias presbiter test. Martinus monacus test. Petrus presbiter test. Suarius presbiter test.

Frater Didacus scripsit.

DLIX

Donellus Vaccariciensi Monasterio partem quarumdam salinarum vineaeque donat. Ex* Livro Preto *Conimbricensis Sedis descripsimus.

1078

Donationis carta

Dominis inuictissimis ac triumphatoribus laureatis sancte marie semper uirginis et genitricis domini et duodecim apostolorum et martirum et uirginum et confessorum. Ego famulus dei donello do atque concedo ad arcisterio ut uacariza ad uocabulo sancti uincenti de V tallos IIIª integra cum sua uida et de illa uinea IIIª integra per ubi illa concludit et habet iacentiam in algeiara pro remedio anime mee ad monachos et ad fratres qui uitam sanctam perseuerauerint habeant et possideant. et non damus ibi licentiam ad filios nec ad filias nec ex progenie mee qui ipsum quod sursum sonat in testamentum qui non intemptet illos nec irrumpet illum ut qui temptauerit uel irrumperi In primis fiat excommunicatus et cum iuda traditore habeat participium in dampnatione iudicio et habeat anathema arenada hic est non resurgat in diem iudicii et quantum temptauerit uel infringerit que pariet illi duplatum et insuper C solidos. Nodum die quod erit XIII° kalendas setembris. Era M.ª C.ª XVI.ª Ego donellus in hoc testamentum manus meas roboraui.

Qui presentes fuerunt —Auriol test. —Ramirus test. —Facebona presbiter test. —Marcus presbiter conf. — Pelagius presbiter Notuit.

Digitized by Google

DLX

Quintam partem bonorum quae in villa de Alariz *possidebat donat Garsia Didaciz Monasterio S. Joannis* (de Pendorada). *Charta autographa, olim in scrinio ejusdem Monasterii servata, in Publico extat Archivo.*

1078

Christus. Domnis inuictissimis hac triumphatoribus sanctisque martiribus sancti iohannis babtiste et eorum omnium sanctorum qui cum illo sunt recomditi quorum basiliga esse uidetur inter bis aluei durio et tamize subtus mons aratrus. Ego famulo dei garseani prolis didagus mole peccatorum meorum graue depresus quem in magni die iudicii sum redditurus adfuit michi uoluntas ut facerem ad ipsius domus sancti textum scripture firmitatis de v^{a} de omnia mea hereditate quantaque habeo de parentorum meorum et auiorum meorum tan de ganantia quomodo et de conparatela. et habent ipsas hereditates iacentia in uilla alarizi subtus mons lagonella discurrente in fluuio tamize. Siquis tamen quo fieri minine *(sic)* credo aliquis homo uenerit tan de propinquis meis quam de extrancis hunc factum meum infringere uoluerit in primis sit excomunicatus et a cetu christianorum sit segregatus et cum iuda traditore habeat partem in eterna damnatione et insuper pariet ad partem ipsius testamenti quantum inquietauerit dublato uel quadruplatum et iudicato et hunc factum meum habeat roborem. Facta est huius series testamenti notum die quo erit nonas setembris. Era M^{a} C^{a} XVI.^{a} Ego famulus dei garsea in hunc series testamenti manu mea r+oborauit.

Cos uiderunt Sisnandus monachus *(?)* conf. —Veremudu monachus *(?)* conf. —Petrus monachus *(?)* conf.
Pro testes garsea test. —romanus test. —Didagu test. —rodorigu test. —pelagio test.
Michael indignus notuit.

DLXI

Maior Menendiz Monasterio Sancti Joannis (de Pendorada) *omnia bona sua legat, sub conditione, ut ei monachi necessaria ad victum cultumque corporis in vita praebeant et post mortem eam sepeliant. Nobis textum suppeditavit exemplar, in Academiae nostrae bibliotheca existens, a* Ribeiro *descriptum ex autographo, olim in scrinio illius Monasterii existente, nunc vero, ut credimus, amisso.*

1078

In dei nomine. Ego Maior Menendiz facio plazum ad Monasterio Sancti Iohannis de corpus meum et de omnia mea hereditate scilicet uñum kasale in Pouves et alio in Cotanes et de meo aver quantum habeo et quantum habuerim. Tali pacto ut me contineatis in vita mea de victum et vestitum et ego faciam vestram operam quam michi jusseritis. Et accepi de vobis in beneficio una Moura que serviat me in vita mea et post obitum meum veniat ista Moura et mea hereditate et meo aver quantum habuerim ad Monasterio Sancti Iohannis. Si aliquis homo venerit et istum nostrum factum irrumpere voluerit pariat ad Monasterium ipsa hereditate duplata et ista Moura. Et si semen habuerit nullus habeat potestatem super eam Sancto Iohanni. Et qui istum plazum exierit pariat Domino terre D solidos. Facto Plazo mense Setembris. Era M.ª C.^{a} XVI.^{a} Ego Maior Menendiz in hunc plazum manus meas r—o+bor—o. Pro testes Christoforus test. —Ermigius test. —Martinus test. —Egeas notuit.

DLXII

Pactum venditionis fundi in villa de Moldes. *Charta autographa, e scrinio Araucensis Monasterii in Publicum Archivum delata, ibi servatur.*

1078

Christus. In nomine domini ego adosinda in domino deo eternam salutem amen. Ideo placuit nobis per bone pacis et uoluntas nullis quoque gentis imperio nec suadentis artigulo sed propria nostra accessit uolumtas ut fa-

Digitized by Google

ceremus uobis gauino froilaz et uxori uestra onnega ermigiz cartula uenditionis et firmitatis de hereditate mea propria que habeo de auios uel de mater mea nomine eilo filia de domna senior in uilla quos uocitant mollites territorio arauka subtus mons fuste discurrente arrugio moldes et habet iacentia ipsa hereditate in uilla moldes. damus uobis inde IIIª integra in casas uineas sautis pumares diuessis padulis pascuis aquis aquarum sessigas molinarum exitus montium accessum uel regressum cum quantumque in se obtinet et ad prestitum hominis est intus et foris per suis locis et terminis antiquis per ubi uobis illa delimitauimus et coram testibus asignauimus et accepi de uos pretium apretiatum in ueritate IIos boues de XIII XIII modios tantum nobis bene complacuit et de pretio non remansit in debito. Ita ut de hodie die et tempore siat de iudicio nostro abrasa et in iudicio uestro tradita et confirmata et uobis perpetim abituro iuri quieto et omnis posteritas uestra. Siquis tamen cod fieri non creditis et aliquis homo uenerit uel uenerimus ad inrumpendum contra hunc factum nostrum que in iudicio deuindicare non potuerimus aut uos in uoce nostra habeatis licentia aprehendere de me ipsa hereditate dublata uel triplata et iudicato. Facta cartula uenditionis die XIIº kalendas december. Era T. CXVI.ª Adosinda prolis cendoniz ad uobis gauino et ad uxori uestra onnega in hanc cartula uenditionis manus meas ro+ui.

Ic fuerunt test. —Fridixilo test. —Patrizello test. —Ioanne test.

Santio test. —Sagato test.

Pelagio peccatori notuit.

In tempore autem regnante adefonso rex in sedis llegione. paternus episcopus in sedis colimbrie.

DLXIII

Pactum venditionis decimae partis villae* de Paradella. *Charta autographa, ad Monasterium Petrosense pertinens, e tabulario Universitatis Conimbricensis in Publicum Archivum delata, ibi extat.

1078

In dei nomine. Ego gundisaluo suariz in a uece persona de uxori sua donaili cognomento bona ploris pelagio et ille gundisaluo per sit *(sic)* cartula uendictionis per scripture firmitatis facimus a tibi tructesindo tructesindiz et uxori tua eldonza. et facimus ipsa cartula per persolta de ipsa donaili et per suo mandato ante omines sicut et facimus de ereditate nostra propria que abemus in uilla que uocitant paradella subtus castro petroso duscurrente *(sic)* riuulo fibros. uendimus a uobis de ipsa uilla Xª de mea portione intecra et fuit ipsa ereditate de auiorum nostrorum louesendo fromariquiz et uenit inde a mici tanto in mea portione per suis locis et terminis antiquis per ubi illa potueritis inuenire qum quantumque in se obtine et aprestitum ominis est. et deuidit ipsa uilla qum sexo aluuo a parte mare per strata maiore et alia parte inter acisterio petroso. pro que accepimus de uos in pretio Xm modios tantum nobis bene conplagui et de pretio apud uos nicil non remansi in debitum. uos dedistis et nos accepimus. Ita ut de odie die uel tempore sedeat ipsa ereditate de iure nostro abrasa et in uestro dominio sit atradita et confirmata. abeatis uos ipsa ereditate firmiter uos et omnis posteritas uestras iuri quietum in temporibus seculorum amen. Siquis tamen quo fieri non creditis aliquis homo uenerit uel uenerimus contra hanc cartula uenditionis que nos a parte uestra deuindicare et obturgare non potuerimus aut noluerimus comodo pariemus ..... ereditate duplata et quantum a uobis fuerint .....rata. Facta cartula uenditionis Xº .....rias in era Mª Cª XVIª Gundisaluo et donaili ....nc cartula uenditionis per scriptura fir..... nostras ro++uoramus.

It qui preses fuerunt anssalone test. ero test. Fernando test. .....esindo test.

Petro diagonus notui —Pelagio quos uidit test.

DLXIV

Ex libro* Baio Ferrado *Monasterii Ecclesiolensis sumpsimus.

1079 *(?)*

Karta ecclesiole

In dei nomine. Ego aluitus presbiter fatio cartam uenditionis uobis fromasuario *(sic)* fromariguiz de hereditate mea propria quam habeo in uilla ecclesiola in agro felgeiras de ipso medietatem integram ut habeatis uos illam

Digitized by Google

firmiter et omnis posteritas uestra iuri quieto temporibus seculorum. pro qua accepimus a uobis in pretio duos modios tantum mihi placuit et de pretio aput uos nichil remansit pro dare. habeatis ab hac die illam firmiter uos et omnis posteritas uestra ita ut ab hac de meo dominio abrasa in uestro tradita sit et confirmata. Si uero contra hanc cartam infringendam aliquis homo uenerit et ego in concilio deuendicare non potuero aut noluero aut uos in uoce mea quomodo pariam uobis illam duplatam cum suo melioratu. Facta carta uenditionis kalendas marcias. Era M. C. XII. V.ª Ego aluitu presbiter illam propria manu roboro. Qui presentes fuerunt. menendus fromariguiz test. louesendus fromarigüiz test. adefonsus test. zalama test. Sesnandus notuit.

DLXV

Pactum venditionis praedii in villa de Lobão. *Charta autographa, ad Monasterium Petrosense pertinens, e tabulario Conimbricensis Universitatis in Publicum Archivum delata, ibi servatur.*

1079

Christus. In dei nomine ego uimara plagui mici per bone pacis et uoluntas ut uindo ad uobis guisaluo uenegas eredidate mea que abeo in uila lobom de parte de mater mea mediadate ad integro ubi illa potueritis inuenire cun omnia sua bona quantu in se obtinet et ad ominis adprestidum est subtus kastro portella teredorio portugalens discurente ribu umia. et acebimus de uos in precio XV modios tantuum nobis bene conplagui et siat de nostro iuri abrasa et in uestro iuri tradida. aueatis uos illa firmiter et omnis posteritas uestras et si anc ue*ne*ri uel uenerimus contra anc factum nostrum kartula ad inrunpendum et in iudicio non autorgauerimus que pariemus illa eredidate dublada uel quantum fue*rit* meliorata. die eri pride kalendas abriles. Era M.ª CXVII. uimara ioaniz in anc kartula uendicionis manum mea ro+mus.

qui preses fuerunt —pelagio zendamiriz conf. —gudesteo test. menendo test. fromarigu test.
suario presbiter notuit.

DLXVI

Ex libro Baio Ferrado *Monasterii Ecclesiolensis decerpsimus.*

1079

Karta de tarauquela

In dei nomine. Ego fernandus et eilo prolis de truitu facimus kartam uenditionis et firmitudinis uobis iohanni prolis ataniz de hereditate nostra propria quam habemus in uilla tarauquela subtus monte serpente territorio portugalensi discurrente riuulo discurrente de monte grande. Damus uobis ipsam hereditatem ut habeatis illam firmiter uos et omnis posteritas uestra in perpetuum. pro qua accepimus a uobis in pretio duos bracales duplatos tantum nobis recipere placuit et uobis dare et aput uos pro dare nichil remansit. Sit itaque uestra ab hac ora et deinceps et de iure et dominio nostro abrasa in uestro tradita sit et confirmata. Quod si nos uel aliquis homo uenerit uel uenerimus contra hanc cartam ad inrumpendum et nos in iuditio deuendicare et uestre parti concedere non potuerimus aut noluerimus aut uos in uoce nostra quomodo pariamus uobis ipsam hereditatem duplatam et eius melioratum. Facta karta uenditionis XIIII° kalendarum maii. Era M. C. XVII. Ego fernandus et ei*l*u illam manibus nostris roboramus. Fernandus test. Brandia test. Didacus test. Pinnoo test. Sesnandus Notuit.

Digitized by Google

DLXVII

Bona quamplurima, tam ecclesiastica quam saecularia, Flamula Suariz Petrosensi Monasterio testamento legat. Charta autographa, ad idem monasterium pertinens, in Publico Archivo, e tabulario Conimbricensis Universitatis delata, custoditur.

1079 *(?)*

In nomine domini qui cum eterno patre simul cum spiritu sancto in personis trinus ab omnibus fidelibus in terris ueneratur unus et in celis ab angelicis choris adhoratur et colitur in trinitate semper idem unusque deus. Non est ambiguum sed omnibus hominibus manet patefactum eo quod ego flamula prolis suariz ob honorem et reuerentiam ipsius sancte et indiuidue trinitatis adhuc degente in mea carne pro remedio anime mee de facultatibus meis paruam deo fecit deliberationem. Ideo ego flamula iam supranominato ut partem adipisci merear in celestibus a domino seculis infinitis cum angelis sanctis ofero huic sancto et uenerabili altari quod est digne deo sentialiter fabricatum in monasterio petroso in honorem sancti petri uilla pernominata macaneira m^{a} ad integru quantuque ibi abeo de auolos et parentela mea et de illas ecclesias ubi ego abeo parte de durio usque in illa uilla de sagadanes tota mea parte ad integru ubi uobis illas potueritis inuenire. et de toto meo auere mediatate ad integru pro remedio anime mee siue de iumentas quomodo de pane siue de uino siue de tota mea rem quantaque abuerit. Post ob..... ista hereditate istius aule superius posttulante *(?)* ..... cunctis et seculis seculorum. Et illas ecclesias fianes et depurzeli ad integras. Siquis tamen quod minime credimus fieri aliquis homo uenerit uel uenerimus et tam de extraneis quam etiam de propinquis aliquid generis humanu hoc testamentum inrumpere quesierit pro sola presumptione obiurgatus atque districtus ad iudice post partem ipsius episcopi in cuius iudicio ipsum monasterium persteterit ordinatum aut a partem eius qui uocem eius huius testamentum pulsauerit duo auri talenta quoquatur exsoluere et imperatori terre alio tantu et iudicatum. Et insuper si se corrigere neglexerit tamdiu et sanguinem christi sit excomunicatus et a fide christi separatus. Facta series testamenti notum die erit VIII kalendas Magii. Era $M.^{a}C.^{a}X.^{a}VII.^{a}$ *(?)* .....mula prolis suariz hoc testamentum propriis manibus meis r++ovoro.

Petro test. —Menendo test. —Svario test.
Gvndisaluo conf. —Menendo conf. —Pelagio conf.
Martinus abba quos uidi.
Pelagio notuit.

DLXVIII

Sumpsimus ex Livro Preto *Conimbricensis Sedis.*

1079

Carta de molino de antoniol quem dedit exemenus et eius uxor

In nomine domini ueneratione et omnium sanctorum martirum precatio functionum. Ego esemeo frurturnio prolis pariterque cum uxore mea susanna dignus filia rogauimus fieri et prompto animo firmare obtauimus domino denique admonente didicimus ut semper oram ultimam expectemus et de subitanea transpositione solliciti simus. Ait denique —Veniam ad te tanquam fur et nescis qua ora uenio tibi—. Ait iterum —Nescitis enim quando dominus domum ueniat Sero an media nocte an galli cantu an mane—. Idcirco ultime ore mira dispensatione nobis decreuit ut semper solliciti simus expectare aduentum eius ne forte ueniens ut promisit nos *(sic)*. tales inuenit quales coronare statuit sed quales ultricibus penis deputare predixit quoscumque enim ultimum diem reprobus repperit uenturis incendiis peremniter deputauit et quoscumque paratos regno inuenerit perpetue felicitati sociauit. Et quia post mortem nulli datur penitendi locum nec benefaciendi aditum Idcirco dum uiuimus facimus aliquid ex facultatula nostra iubente domino tribuere ut ait in euangelio —facite uobis amicos de mamona iniquitatis ut cum defeceritis recipiant uos in eterna tabernacula— Et iterum dauid —Vouete et reddite domino deo uestro— Et iterum —Tua sunt enim omnia domine que de manu tua accepimus damus tibi—. Quamobrem pro remedio animarum nostrarum iubemus per manus prepositi nostri uel damus petro abbati et ecclesie sancti martini episcopi et confessoris christi unum molinum cum sua uarzena et cum suis aquis et cum suo

Digitized by Google

monte per illa strada pro gubernatione fratrum uel sororum qui in ordine sancto perseuerauerint et habet iacentiam in antoniol discurrente riuulo ipso territorio colimbriense. Damus et confirmamus et siquis hoc uoluerit disrumpere in primis sit excommunicatus et cum iuda traditore iudicatus et insuper pariet ipsum quod in testamento meo resonat duplatum et iudicatum. et hunc factum nostrum plenam habeat firmitatem. Facta series testamenti die III Nonas iulii. Era M.ª C.ª X.ª VII.ª Ego exemeno una cum uxore mea susanna qui hunc testamentum facere iussimus et istis idoneis testibus ad roborandum tradimus et cum manibus nostris roborauimus+-+.

Fremosindus test. —Maruam menendiz test. —Ihoannes cresconiz test.

Truitesindus truitesindiz test. —Menendus scapiz test. —Didadus ihoanniz test. —Martinus Notuit.

DLXIX

Villam de Paços *donat* ***Eldonza Loveriquiz Monasterio Sancti Joannis*** (de Pendorada). *Autographum exemplar, valde mutilum, apographumque saeculi* ***XII****, ambo olim in scrinio ejusdem monasterii servata, in* ***Publico Archivo*** *inveniuntur.* ***Ex*** *autographa charta sumpsimus quae reliqua erant : ex apographo vero quae deerant : litteris attamen quas italicas vocamus haec typis mandavimus.*

1079

Domnis inuictissimis hac triumphatoribus sanctisque martiribus hac gloriosissimis sancti saluatoris sancte marie semper uirginis *et sancti iohannis babtiste qui inter eos principatum tenet quorum basilica fundata est* in ripa durio subtus mons aratrus. Obinde ego famula dei eldonza prolix loueriquizi memor sum peccatorum meorum quem in *die magni iudicii redditura sum racione. Proinde placuit mihi ex tota* mea mente et ex tota mea uoluntate ut pro remedio anime mee facio ad ipsius domus sanctus textum scripture firmitatis *de propria mea hereditate que habeo in uilla palatio subtus mons* asperonis discurrente in fluuio tamize territorio portucalensis et fuit ipsa hereditate de bona sarrazinizi et ue*ndidit ea ad meo patre Louerigo alderetici per pretio et cartas. Con*cedo ipsa uilla cum omni sua prestantia santos pumares figales et amexenales uineas casas exitum accessum uel regres*sum terras ruptas uel inruptas aquis aquarum per suis terminis et locis* antiquis per ubi illa potueritis inuenire. Ita ut de hodie die uel tempore sit ipsa hereditate de iure meo abrasa et ad ipsius *domum sanctorum sit tradita uel confirmata. Siquis sane mentis non cr*ediderit et aliquis homo uenerit tam de progenie mee quam de extranee in primis sit excomunicatus et a cetu christia*norum sit segregatus et in finem neque communionem sit accepturus et* ad illam uocem dominicam que dominus in die magni iudicii erit locutus —Uenite bene*dicti*— sit surdus sed cum iuda traditore erit da*mpnaturus et pariet quamtum inquietauerit dublatum uel triplatum* et insuper quingentos solidos et auri binas libras et iudicato. Facta series testamenti notum die quo erit VIII° kalendas agustas est *era M.ª C.ª X.ª VII.ª Ego famula dei Eldonça quo fieri elegi uolumtate* confirmaui et coram testibus manibus meis ad roborandum tradidi ro+.

qui uiderunt. Anaia froiaz conf. —Garsea sarazinici conf. —Sanzio sarazinizi conf. —Garsea aluitizi conf. Abdella gatoniz conf. —Abdella anseriquiz conf. —Petrus monacus conf. —Sisnandus monacus conf. *Micahel presbiter Notuit.*

DLXX

Ex Livro de D. Mummadona, *sic dicto, desumpsimus.*

1079

Carta de hereditate de villa palatiolo

In dei nomine. Ego saluato louerigoz et uxori mea Godina aluitiz in domino salutem amen. Ideo placuit nobis asto animo et proprias nostras uoluntates ut uinderemus uobis domno nostro menendus abba cartula uenditionis et firmitatis sicuti et facimus de hereditate nostra propria quos abemus de auiorum uel parentum nostrorum. et habet ipsas hereditates iacentia in loco predicto villa palatiolo ubi dicent aucteiro in casal que fuit de aloito cartemiri. leuat se ipsa hereditate de casa iermias eocrizi et torna per larea doninga et infesto per alia larea doninga et uai per carreira antiqua et inde per casal de tia lili inde illo aucteiro et inde per termino de cauto de casal de gundisaluo tructesindiz et inde unde primiter incoauimus. damus atque concedimus uobis ipsa

Digitized by Google

hereditate vi[a] de ipso casal que conclusimus et vi[a] de fontano de fontenasco pro quo accepimus de uos in pretio x[m] modios. tantum nobis bene complacuit et de pretio apud uos remansit in debito. et est ipsa hereditate in palatiolo subtus mons penna de libro territorio bracharense discurrente arrogio que discurrit de nantomari. damus uobis ipsas hereditates cum uineis pumares saltus deuesas aquis aquarum cum quantum in se et ad prestitum hominis est et faciatis de ea que uolueritis liberam in dei nomine habeatis potestatem. Et si aliquis homo uenerit uel uenerimus contra hunc factum nostrum ad inrumpendum que nos in iuditio diuindicare non potuerimus post parte uestra aut uos in uoce nostra quomodo pariemus aut pariet qui talia commiserit quisquis fuerit ipsa hereditate duplata uel triplata et uos perpetim habere. Facta cartula uenditionis et firmitatis notum die idus agustos. Era m.[a] c.[a] xvii.[a] Nos superius nominatos in hanc cartula uenditionis et firmitatis manus nostras ro +. Pro test. Fremosindo test. Gundesalbo test. Sunilla test. Iulianus gondemari presbitero notuit.

DLXXI

Pactum venditionis partis praedii in villa de Moreiró. *Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico extat Archivo.*

1079

Christus. In dei nomine ego gunzaluo pelaizi placui mihi per bone pacis nulis quoque gentis inperium sed probria mici acesi uoluntas ut uindere a uobis trutesindo gutirrizi e uxor tua gontrode eredidate mea que aueo de parentorum meorum pelaici ianardizi. auc iacentia ipsa eredidate in uila que dicent morerola rriba de mar discurente rriuo llabruia subtus mons castro de boue teredorio portukalensis. concedo inde a uobis de ipsa ereditate de pater meo v integra per ubi illa potueritis inuenire per suis locis et terminis antiquis cum quantum in se obtinet et aprestitum ominis est. do ad uobis alio tamtum quamtum et godesteo pelaizi pro que acebi de uos precio xx modios in quo mihi bene conplagui et de precio abut uos non remans*it* in deuitu ita ut de odie die sia de iuri meo abrasa et iuri uestro sia tradida et confirmada. aueadis uos firmiter et omnis posteridas uestras. siquis tamen aliquis omo ueneri uel ue*ne*rimus et unc factun nostrum inrumpere quesieri et nos au uos in uoce nostra deuindicare no*n* potueridis pariemus a uobis ipsa eredidate dublada uel tripada et qua*n*tum iui fueri melioratum. Facta kartula uendicionis die xv kalendas setembris. Era c xvii super Millesima. gunzaluo in anc kartula uendicionis manu mea rouor + o.

Ic test. diegu. menendo test. froila test. gunzaluo test. egas quos uidi — trutesindo presbiter cos uidi. Uermu presbiter notuit.

DLXXII

Quaestione exorta inter Exemenum, abbatem Monasterii S. Joannis (de Pendorada), *et Onegildum super quibusdam bonis immobilibus, quae Monasterio illi Sendila presbyter testamento legaverat, causaque coram judice regio acta, tandem Onegildus agnoscit se injuste egisse, et bonis cedit. Charta autographa, ad Monasterium* de Pendorada *pertinens, in Publico invenitur Archivo.*

1079

Duuium quidem non est sed multis cognitum adque bene notissimum mane in ueritate eo quo orta fuit intentio inter fratres de sancto ioanne domnus eximinus abba et suos eredes et onegildo et suos eredes super ereditates quos fuit de fredenando et uendidit eas ad fremosindus per pretio et cartas et uenit in portione suos filios nominibus sindila presbiter et eogenia et romarigu et testauit inde sindila sua ratione ad sancto ioanne pro remedio sue anime in face de sua gente et tenuit eas fremosindus in suo iure sanas et intemeratas per tempus et annos et post ipsum suos filios similiter. qualiter surrexit onegildus in sua uoce et de suos eredes sine iussio potestatis et sine saione et presumsit illas de iure de illo testamento et de suos eredes. quando uidit domnus eximinus et suos eredes tale actio qui erat facta per malitia proclamauit se ad ueritate cum ipsos malefactores qui eo testamento inrrumperant et uenerunt in unum ante egas ermigici qui erat eorum senior inter ambos ribulos et hic assererunt suas uoces ex amborum pars. quando uidit domnus egas tale male que fecerunt increpauit super onegildus et suos eredes et mandauit eos intrare in pactum in tertium diem in sancto pelagio per sagione cidi

Digitized by Google

erigici. quando uiderunt quia non potuerunt stare ad ueritate moti fuerunt ad misericordia et rogauerunt ipsos fratres et ipse sagione et suos eredes de ipsos fratres et ibi fuerunt filii nobiles et ignobiles et fratribus monasticis in pauia et mandauit domnus egas per pietate et a misericordia que iurassent de parte de illo testamento et suos eredes v° omines in sancto pelagio de fuornos sicut et iurarunt. Obinde ego onegildus in mea uoce et de meos eredes ad tibi domnus eximinus et suos eredes placitum ligale facimus uobis et agnitio per scripture uere firmitatis ut deinceps amodo quod erit III idus setembris quod est era Millesima c xvii ut pro parte de ipsa sententia que inter nos fuit que non calumniemus ipsas ereditates de odie in die non per nos non per scripturas non per domnos per nulla forma hominis non nostras posteridas et si minime fecerimus et istum placitum exederimus quomodo pariemus ipsas ereditates dublatas uel tripatas et auri talenta binas libras post parte ipsius testamenti et de suos eredes. onegildus in sua uice de suos eredes in hunc placitum manum mea r+.

quos uiderunt —Garsea ramirici conf. —Fredenando ieremias conf. —Velasco froilaci conf.
ero recemirici conf. —domnus romanus conf. —domnus cartemirus conf.
pro test. —cresconio test. —salamon test.
aluitus test. —adaulfus.
sisnando notuit.

DLXXIII

Godo Muniz, mater Lucidi Sarraciniz, donat filio bona sua mobilia immobiliaque, saecularia et ecclesiastica, partem eorumdem bonorum tamen retinens dùm ipsa vixerit, conditionesque quasdam onerosas donationi addens. Charta autographa, ad Monasterium S. Joannis (de Pendorada) *pertinens, in Publico extat Archivo.*

1079

In dei nomine ego godo muniz in domino deo eterna salude amen. Ideo plaguit mici per bone pacis et uoluntas ut facere uolo ad uouis filio nostro lucidus sarraziniz et usori eius geluira prolis muneonis textum et scriptura firmitatis de omnia mea ereditate que aueo de auios et de supsceptione parentorun nostrorum in uilla quos uocitant uillacoua con aiutionibus et adprestationibus suis que in se obtinc et III[a] de uilla quos uocitant uillela siue de parentella quan etiam de conparatella cun quantum ad prestitun ominis est per suis terminis et locis antiquis per ubi illa potueritis inuenire subtus mons ordines discurrente arrugio latrom terridorio anegie. damus ad uouis ipsa ereditate III[a] de uillela con sua ganantia ab integro et uillacoua ab integro in mea uita quantun me conputa inter fratres uel eredes. damus ad uouis ipsa ereditate de uillela post ouitu uero meo ipsa tertia que sursum resonat in casas in uineas pumares ameisenales sautus figares cubus cubas lectus cadederas mensas petras mouiles uel inmouiles terras rubtas uel baruaras montes fontes pascuis padulibus exitus montiun uel regresum et insuper mea ratione de Sancti iacoui de uilla petri con aiutionibus suis. et damus ad uouis ipsa hereditate pro seruitium bonum que mici fecisti et pro ueritate que mici dixisti et que aueas de me cura et in mea uita auea de uos copertura et in post ouitu meo aueas me in mente in zereum et in oblatione et que des pro mea anima L[a] modios ad asisterius uillanoua. tantun mici bene conplaguit. Ida ut de odie die uel tenpore post ouitu meo siat ipsa ereditate de iuri meo abrasa et in uestro iure sit tradita uel confirmata aueatis uos firmiter et omnis postteritas uestras iuri quietum in tenporibus seculorum et de pretium aput uos nicil remansit in deuito pro dare. Siquis tamen quod fierit non credimus aliquis omo uenerit uel uenerimus siue de fratribus meis et de propinquis meis etiam uel extraneis que ego ad iudicio deuindigare non potuero quodmodo aut uos in uoce nostra que pariemus ad uos ipsa ereditate dublata uel quantun ad uos fuerit meliorata et uos perpetin auituri. Facta cartula uendictionis uel donationis notun die quod erit VIII kalendas octuber. Era Millesima c[a] xvii. godo muniz in anc kartula manu mea r+o.

Pro test. sarracinu test. — pelagio test. —egas test.
Pelagius presbiter notuit.

Digitized by Google

DLXXIV

Pactum venditionis agrorum in villa* de Goterres. *Exemplar apographum saeculi XII. In eadem membrana, ex qua pactum venditionis sub num.* CCCCLXXXV *editum descripsimus, hoc etiam scriptum est.

1079

In dei nomine. Ego gontrode doniz tibi pelagio goterriz et uxor tua odrozia roderiguiz karta vendicionis sicut et facio de duas lareas de terra que comparaui pelagio guterriz in directo de ipso uallo de casalino et duos cabezarios de terra unum in casalino et alio in pumar nouo cum suo castinario. Do uobis ipsa hereditate pro pretio que accepi de uos m modios tantum mihi et uobis bene complacuit et de precio apud uos non remanssit pro dare. Habeatis uos illa firmiter et omnis posteritas uestra cum quantum in se obtinet et apprestitum hominis est. et est in uilla goterre subtus mons cossoirado ripa neuia territorio brachara. iuri quieto temporibus seculorum. Sed siquis tamen quod fieri non credimus et aliquis homo uenerit uel uenero tam de meis propinquis quam de extraneis qui hunc factum nostrum frangere uoluerit quomodo pariam uobis ipsa hereditate duplata uel quantum fuerit meliorata. Facta karta uenditionis Era M.ª C.ª XVII.ª Ego gontrode in hac karta manus meas roboraui. Qui uiderunt test. Goterre test. Arias test. Iohannes test. Pelagio test. Suerius Notvit.

DLXXV

Pactum venditionis fundi cujusdam in villa* dos Guimarães. *Charta autographa, ad Petrosense Monasterium pertinens, e scrinio Conimbricensis Universitatis in Publicum Archivum delata, ibi servatur.

1080

Christus. In dei nomine ego tructesindo prolis cresconio una cum uxori mea palla prolis arualdu ideo placuit nobis per bona pacis et uoluntas nullo quoque gentis inperio nec suodentis articulo neque pertimescentis metu set propria accesit nobis uolumtas ut faceremus tiui gudesteu prolis ermyes *(?)* ycilu et uxori tua palla prolis spasando cum suos fratres uel sorores id sunt pelagio et guntrode et guilu et crementina cartula uendictionis de ereditate que abemus de parte de ioanne gundisaluiz et de uxore sua riquilu et fuit de parentes illorum et comparauimus illa de illos per pretio quantum digna fuit et damus nobis ad uobis illa per suis locis et terminis antiquis. et accepimus de uobis pretio XL et VII modios II uaccas et alio qui nobis placuit. et abet iacentia in uilla quos uocitant uimaranes suptus mons petroso territorio portugalensis prope litore maris. damus uobis illa cum quantum in se obtine et aprestitum ominis est ut abeatis uos illa firmiter et omnis posteritas uestra iuri quietum temporibus seculorum. et siquis tamen quo fieri non creditis et aliquis ommo uenerit uel uenerimus contra hunc factum nostrum ad inrumpendum qui nos ad iudicio non potuerimus deuindigare uel auturgare post uestra parte auit *(sic)* uos in uoce nostra quomodo pariemus uobis ipsa ereditate duplata uel quantum ad uobis fuerit meliorata. Facta cartula notum die quo erit idus ianuarii. Era M.ª C.ª X.ª VIII.ª Ego tructesindo et palla ad uobis eredes nostros iam supernominatos manus nostras ro++mus.

Qui preses ibidem fuerunt — Gundisaluo test. serracino test. tructesindo test. ieremias test.

Petro presbiter quos uidit

Pelagio presbiter notuit.

Digitized by Google

DLXXVI

Ex codice, qui titulum Tombo escripto por ordem de D. Maior Martins, *prae se fert, descripsimus.*

1080

Carta de hereditate quam habet monasterium in Chaui in termino de Arauca ex parte domne T. egee.

In dei nomine. Ego menendo odoriz et uxor mea truiu gunzalbiz in domino deo eterna salutem amen. Ideo placuit nobis asto animo integroque consilio ut nullus quoque gentis imperio nec suadentis articulo neque pertimescentis metum sed propria nobis accessit uoluntas ut faceremus ad uobis domna toda benegas sicut et facimus cartula uenditionis de hereditate nostra propria que habemus in uilla quos uocitant congustu et habuimus ipsa hereditate de comparadea quia comparauimus per nostra carta de sontidi et per nostro pretio. et habet ipsa hereditate iacentia hic in uilla congustu subtus mons fuste et de alia parte serra sicca discurrente ribulo alarda prope castro arauca in loco predicto ubi fui casal de zameiro. concedimus uobis de ipsa hereditate quam ibidem habuit zameiro et uxor sua anilo decima integra per suis locis et uicis et terminis antiquis cum suo exitu uel regresso per ubi illa potueritis inuenire cum quantum in se obtinet et aprestitum hominis est. et accepimus de uos pretio que ad nobis bene complacuit id est xviii modios in pretio aderato et definito tantum ad nobis bene complacuit et de pretio apud uos nichil remansit in deuitum. ita ut de hodie die uel tempore sciat ipsa hereditate de iuri nostro abrasa et in iuri uestro scit tradita atque confirmata. Habeatis uos illa firmiter et omnis posteritas uestra iuri quieto temporibus seculorum et faciatis quod uolueritis. Siquis tamen quod fierit non creditis et aliquis homo uenerit uel uenerimus tam de propinquis nostris quam de extrancis contra banc cartula uenditionis ad inrunpendum et nos in iuditio noluerimus auctorgare uel post uestra parte deuindicare aut uos in uoce nostra quomodo pariemus uel parient ad uos ipsa hereditate duplata uel triplata uel quantum ad uobis fuerit meliorata et uobis perpetim habituri. Facta kartula uenditionis die erit xviii kalendas februarii. Era M.ª C.ª XVIII.ª Ego menendo odoriz et uxor mea trula gunçalbiz ad uobis domna tuda benegas in hanc kartula uenditionis manus nostras ro—uorauimus. Didagu test. Pelagio test. Ramiro test. Aluitu test. Sisnandus notuit.

DLXXVII

***Pactum venditionis villae* de Figueiroa.** *Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico extat Archivo.*

1080

In dei nomine ego gumzaluo rauparici et uxor sua munia in domino deo eterna salute Amen. Ideo plaguit nobis bone pacis et uolumtas nullo quoque gentis inperio neque suadentis articulo neque pertimescentis metum set propria nobis accesit uolumtas ut faceremus ad uobis gumzaluo gutierrici et uxor uestra geluira kartula uenditionis sigut et facimus de uilla nostra propria quos uocidant fikeirola quos ganauimus per precio et kartas et abet iacentia subtus kastro argefonsi discurrente rribulo aue in terridorio portugalensis. damus uobis illa per suis terminis et uicis et llocis antiquis et cum suas piscarias et suos mulinos in rribulo aue accesu et rregresu et cumtis prestationibus suis que in se obtinet et aprestidum ominis est ubique in illa podueritis inuenire et diuidet cum uilla bocumti et de alia parte cum uilla celteganus et de tertia parte cum uilla lamesinus. et acepimus de uos in precio uno kauallo apreciado in cc solidos tamtum nobis bene conplacuit. abeatis illa firmiter uos et omnis posterridas uestras iuri quieto temporibus seculorum et faciatis de illa que uolueritis. Siquis tamen quod fierit non creditis si aliquis omo uenerit aut uenerimus contra ahnc karta uenditionis ad inrumpendum et nos in iudicio deuindigare non poduerimus aut noluerimus auctorcare aut uos in uoce nostra que pariemus a parti uestra ipsa ereditade dublada et quamtum ad uobis fuerit meliorada et uos perpetim abitura. Facta karta uenditionis die erit xiiº kalendas februari. Era millesima c xviii.ª gunzaluo rauparici et uxor sua munia in anc karta uenditionis manus nostra++s.

qui preses fuerunt —sandino ..ella... test. —ero enuenamdici test. —egas zalamici.
quimtila ermigici test. —gunzaluo rroderiquici test. —Zoleimam prespiter notuit.

Digitized by Google

DLXXVIII

Filii cujusdam Vermudi Quiriaquici, ut heredes patris, facultatibus ab eo relictis inter se divisis, super bonis quae hereditati forte accesserint, superque eorumdem bonorum alienatione pactionem conficiunt, addentes, ut si siquis heredum orbus a liberis obierit, fratres ad hereditatem vocentur. Charta autographa, e scrinio Monasterii Valerianensis, sive Vaironensis, delata, in Publico Archivo servatur.

1080

In era millesima cxviii[a] pridie nonas marci coniuncti fuerunt filius uermudu quiriariaquici *(sic)* et de ermesinda ic in sancto martino de uiliabredi et diuiserunt inter se suas uillas et sua criazon que abeant iam firmiter ad perabendum et uenit in porcione de ermentro connomento madredona uilla palmacianus quamtaque ibi abuit uermudo quiriaquici *(?)* integra ..... nomine ileuua filia zamario et ob..... ista portione et si abuerimus a uindere uindamus aut donemus per precio iusto et quamtas ereditades aut criazon poduerimus ganare de odie die in uoce de uermudo quiriaquici aut de suos parentes aut de suos auolos aut in uoce de uimara eiriquici equaliter sorciamus per simgulas m[as] et si uenerit super ipsas ereditates alica dirturuadura de qualiue omine que aiudemus nos unus alius con ueritade et si karesquermus inde alicas ereditades sine nostro facto que conpleamus *(?)* nos unus al..... illas ereditades que ..... rremanseriit et si unus ex nobis migratus fuerit et semen non relinquerit de directo coniungio *(?)* torne se ipsa ereditade et ipsa criazon ad illos germanos aut semen *(?)* qui uibos rremanserint extra illa v[a] qui intret *(?)* pro sua anima.

Arias uermudici et lledegumdia et ermentro placitum facimus inter nos die erit pridie nonas marcii era millesima cxviii[a] pro parte de ista partitiones que ...emus firmiter in illas et qui minime fecerit et isto placito et diuisione exederit .... karea sua porcione de ..... criaz..... isto placito et diuisione obseru..... nos supra nominatos in oc placito manus nostra+++s. qui preses fuerunt:

gumzaluo ..... arias pelagici. egas tructesindici. menemdo ..... tructesimdo gudinici ic sunt testes.

Zoleima presbiter notuit.

DLXXIX

Quintam partem bonorum quae possidebant, tam mobilium quam immobilium, saecularium vel ecclesiasticorum, Garsia Ramiriz et Ledegundia ejus uxor Monasterio S. Joannis* (de Pendorada) *testamento legant. Charta autographa, quae in tabulario ejusdem monasterii olim servabatur, in Publico extat Archivo.

1080

Christus. Domnis inuictissimis hac triumphatoribus sanctisque martiribus hac gloriosimis sancti saluatoris et sancte marie semper uirginis et sancti iohannis babtiste et aliarum reliquiarum quorum baseliga est fundata in ripa durio a radice montis aratri territorio portukalensis urbis anegia. Ego nobis garsea ramiriz et uxori mea ledegundia cidiz plagui nobis ex tota nostra mente et ex nostra uoluntate ut pro remedio animarum nostrarum faceremus ad ipsius domus sanctus textum scripture firmitatis et ad ipsos monacos qui ibi morati fuerint per regula sancta ad obito uero nostro v[a] de quantum que habuerimus in nostro iure. id est in macenaria i° kasal et in fornellos i° kasal et in riu de gallinas i° kasal in illa quintana in maurelli i° kasal in aregos in bahoeiras i° kasal et in sancto iohanne de ualbono nostra racione integra siue de criazone quomodo de argento etiam et de pane et uino et ibiciones et alio ganato quanto que habuerimus v[a] integra intret pro remedio animarum nostrarum. et scripsi iam in aliis scripturis una pariter cum mater mea illas alias quantasque habui de parentorum uel auiorum laigarum uel ecclesiarum que sunt inter pauia et alarda. omnia ista et alia que iam supra dixi contesto ad ipsius domus sanctus superius nominati ut ante deum in diem iudicii mercedem plenam accipere mereamur cum omnibus prestacionibus suis cum quamtumque aprestitum ominis est et per suis terminis et locis antiquis. Siquis sane mentis non crediderit aliquis homo uenerit tan de filiis quam de propinquis uel extraneis contra hunc factum nostrum ad inrumpendum in primis sit excomunicatus et a cetu christianorum sit separatus quantum persteterit in tan grande facinus et insuper pariet post partem istius testamenti quantum usurpauerit quater duplatum extra iudicatum et ad episcopum cuius diocesin pertinet istum testamentum tripatum uel quater duplum conponat et ad iudice qui illa terra imperauerit aliud tantum et hunc factum meum plenum habeat roborem. Facta series testamenti sub adeffonsi principis spanie et petrus episcopus ecclesie bragarensis notum die erit iii° nonas

Digitized by Google

aprilis, Era M.ª C.ª XVIII.ª Garsea ramiriz una cum coniuge mea ledegundia in hanc series testamenti manus nostras r+++oboramus.

Quos uiderunt —Eiminus abba conf. —Romanus monacus conf. —Didagus monacus conf. —Monacus monacus conf. —Garseanus monacus conf.

Garsea test. —Ansalon test. —sendamiru test. —Didagu test. —senior test.

Micahelis monacus scripsit.

DLXXX

Pactum venditionis agri in loco nobis ignoto siti. Charta autographa, e tabulario Conventus monastici da **Graça** *dicti Conimbricensis in Publicum Archivum delata, ibi extat.*

1080

In dei nomine ego suario diaz.....tesido diazi et exemena diazi plaguit nobis per bone pacis et uolumtas ut nullis quoque gentis inperio nec suadentis artigulo nec pertimexetis metum set propria nostra uolumtate ut faceremus ad uouis abaiube et uxor tua columba kartula uenditionis de una laria que abemus de parente nostro diago pelagizi abe ipsa laria iacentia in illa canal super luzrici. damus a uobis adque concedimus pro que accepimus de uouis in pretio III modios tantum ad nouis bene conplacuit. Ita de odie in die abeatis ipsa laria in uestro iure dominio sia tradita atque confirmata. et siquis aliquis omo uenerit uel uenerimus contra ut factum nostrum ad inrumpendum quesierit aut nos non quesierimus obturgare qomo pariemus ipsa laria dublata uel tripata et iudigato. Notum die qod erit VII° idus aprilis. Era millesima CXVIII.ª suario et truitesindo et exemea in kartula uenditionis manus nostras r+++ouoramus.

Pro test. manuel. moniu test. suario test. diagu test. rodorigu test. daniel presbitero qui notauit.

DLXXXI

Comes, sivè consul Conimbricensis, Sesnandus, cùm abbati Petro, ex provinciis moslemicis venienti, fundum quemdam in honorem beati Martini dedisset, a prepositis ac apparitoribus suis praedio circumscripto, donationem in tabulis tandem scribere jubet. Sumpsimus ex **Livro Preto** *Conimbricensis Sedis.*

1080

Svb trino et perpetim manentis nomine uno patris et filii et spiritus sancti. In era M.C.ª II.ª Intrauit rex domnus fredenandus cui sit beata requies in ciuitatem colimbriam. custodiat illam deus. et prehendiuit eam de tribubus *(sic)* hismahelitarum et tornauit eam ad gentem christianorum cum adiutorio omnipotentis dei. Deinde in diebus illis erexit ipse honorificus rex predictus principem ibi magnum ducem et consulem fidelem domnum sisenandum quem dominus undique exaltet super ipsam ciuitatem ut eam populasset et deffendisset de gente paganorum et ibi sub dei adiutorio saluasset gentem christianorum et deo annuente fecit. Ipso uero ibi morante precepit illi dare suis hominibus uillas ad hereditandum et domos ad edificandum et uineas ad plantandum et fuissent illas hereditates et filiis suis et uxoribus et nepotibus super illius auctoritatem et filiis et neptis. Deinceps ego sisenandus sub gratia dei consul illius precepta obseruando omnia adimpleui. Exinde accessit ad me abbas domnus petrus de terra paganorum et dimisit eos et elegit terram christianorum et ego eum elegi et cum magno honore secundum meam possibilitatem recepi. Postea peciit a me unam hereditatem nomine sancti episcopi martini et confessoris christi ut eam populasset et hedificasset et exaltasset pro sua et pro mea anima. Et ego illi eam cum gaudio dedi ut edificet et plantet et de die in diem perseueret. Et ob hoc eligendum transmisi ibi aluazir domnum menendum et domnum bellitum et cidi fredaliz meos fideles maiores ut terminassent suos terminos de illa ecclesia. Et terminauerunt suos terminos de illa uia forcata quomodo uadit ad illas lacunas de assugeira et inde per illam uallem pro ad uillam de froila tosariz usque ad illas assamassas. Inde usque ad aliam assamassam que discurrit ad illum uallem de abziruel ubi est aqua que discurrit usque in flumen mondeci. et hoc terminauerunt et ego concessi. et super omnia propter dei amorem hanc cartam tibi facere iussi ut omnes predictas habeas et possideas et secundum tuam uoluntatem inde facias et ubi uolueris dare uel adtestare uel alicui erogare facias et edificare non desinas. Et si aliquis homo hec facta uel dicta que fecimus inrumpere uoluerit quantum inde usurpauerit tantum per se ueritatem iudicii in duplo componat tibi et desuper sit excommunicatus et a christi consortio uel ecclesie filiorum separatus et cum iuda traditore habeat portionem et hoc nostrum dictum

Digitized by Google

uel factum plenam habeat firmitatem. Facta carta firmitatis die septimo kalendas magii. Era M. C. X. VIII.ª Ego tibi eam libenti animo cum propria manu mea roboraui. Ego sesnandus gratia dei consul colimbriensis manu mea scribsi et roboraui+. Martinus notuit. —Aluazir domnus menendus confirmat —Aluazir domnus martinus conf. —Iohannes dominiguiz confirmat —Domnus bellitus conf. similiter —Cidi fredaliz conf. —Zoleiman afflah conf. —Martinus abenatomade conf. —Maruan menendiz conf. —Lupus frater episcopi domni paterni conf. —Daniel rodriguiz test. —Tructesindo abgomariz test. —Zuleiman gudiniz test.

DLXXXII

Pactum venditionis bonorum immobilium in villa de S. Thomé. *Charta autographa, olim in scrinio Conventus monastici* da Graça *dicti Conimbricensis, nunc vero in Publico Archivo servata, nobis textum praebuit.*

1080

In dei nomine ego palla prolix eriz et unisconi in domino deo eterno salutem Amen. Ideo placuit mici asto animo adque consilium ut nullis quoquis inperio nec sualentis *(sic)* articulo neque pertimentis medum que est fraudis ingenio set prona nobis asesit uoluntas ut facere ad uobis iermano meo gundisalbo luz sicut et facio cartula uenditionis et firmitatis de ereditate mea propria que aueo de supceptionis parentum meorum in uilla quos uocitant sancti tome subtus mons cordube discurrentem rribulum ..uizella territorium portucalense. Damus a uobis in ipsa uilla de sancti tome de quanta ganantia ibi ganauit auios nostros cidi trasmiriz et arragunti arraniz quantumque ibidem abuimus damus uobis illam ad integrum cum quantum in se obtinet et aprestitum ominis est per suis terminis antiqûis ubi illa potueritis inuenire. pro que acepimus de uos in nostro precio I kaualo apreciato in IIIº equas et insuper uno boue de XIII modios tantum nobis bene conplacuit ut in dei nomine liuera aueatis illa potestate iuri quieto in temporibus seculorum. et si aliquis omo uenerit uel uenerimus ad imrrumpendum contra hanc cartula uenditionis et firmitatis die erit IIIº kalendas magii era T C XVIIIª que nos a iudicio deuindicare uel auctorgare non potuerimus post uestra parte aut uos in uestra uoce pariemus a uobis ipsa ereditate dublata uel quantum a uobis fuerit meliorata et uobis perpetim auitura. Facta carta uenditionis et firmitatis die erit IIIº kalendas magii. Era millesima CXVIII.ª palla eriz in anc carta uenditionis et firmitatis manum mea r+. Pro testes uermuo test. gunsalbo test. odorio test. menendo test. ioane notuit.

..... aba confirmo —Guidu didagu confirmo *(?)*.

DLXXXIII

Ex libro regestorum Monasterii Ecclesiolensis, Baio-Ferrado *sic dicto, descripsimus.*

1080

Karta de tarauquela

Ego esparilli prolis atra cognomento cidi Ideo placuit michi per bona pacis et uoluntas nullis quoque gentis imperio nec suadentis articulo neque pertimescitis metu sed propria michi accessit uoluntas ut faceremus uobis iohanne ataniz et uxor tua eldura kartam uenditionis et confirmationis dereditate mea propria quam abeo de genitore meo atra in uilla quam uocitant tarauquella subtus monte serpente discurrente ribulo durio territorio portugalensi. damus uobis ipsam hereditatem integram quantam hic abeo cum quantum in se obtinet et ad prestitum hominis est ubicumque potuerit inueniri suis terminatam terminis antiquis et nouis habeatis uos illam firmiter et omnis posteritas uestra iuri quieto temporibus seculorum. Et accepi a uobis pro illa in pretio LXXXª modios tantum michi recipere et uobis dare complacuit Et aput uos pro dare nichil remansit. Sit itaque uestra ab hac die et tempore ut a meo iure et dominio ab hac ora abrasa in uestro tradita sit et confirmata. Et siquis homo ex meis propinquis aut de extraneis irrumpere hanc cartam quesierit uel ego iterum Et illam uobis defendere in concilio ego noluero et concedere parti uestre non potuero coacta a iudice componam illam uobis cum suo melioratu duplatum uel uocem uestram pulsanti. Facta carta uenditionis VII idus maii. Era Mª Cª Xª VIII. Ego sparrili illam manibus propriis roboro. Pro testibus. Ermerigu test. Gundesindu test. Tuneandus test. Trastemiru test. Zarnariu test. Mitu test. Astagiu test. Benedictu test. Osoredus test. Didacus test. Sesnandus presbiter notuit.

Digitized by Google

DLXXXIV

Salinas quas prope Villa do Conde *possidebat, communicat Adosinda quaedam cum Gundisalvo Gutierriz uxoreque ejus, ut eas ab injustis detentoribus vindicent. Pactio, seu potius obligatio additur, qua ipsa Adosinda promittit, pro se etiamque pro liberis, si partem suam dominii vendiderint vel donaverint, eidem Gundisalvo Gutierriz ejusve filiis ac nepotibus partem illam se venditurus vel donaturos. Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, extat in Publico Archivo.*

1080

In dei nomine ego adosinda in domino deo eterna salude Amen. Ideo placuit mici bone pacis et uolumtas ut incomuniaremus ad uobis gumzaluo gutierrici et uxor uestra geluira sigut incomuniamus salinas meas proprias que auemus in foce de aue in uilla quos uocidant uilla comide et comparauimus illas illas *(sic)* de germano meo uermudo presbiter per precio et karta et abent iacentia subtus kastro sancto ioane discurrente ipso rriuolo aue in terridorio portugalensis. damus ad uobis in illa corte noua duas salinas cum sua uida et in illa caunosa mediada*de* de illo quinione qui fuit de beion gumdulfici quamtum in se obtinet et aprestidum ominis est et inter illo castro de sancto ioane et ille carrecale qui discurre de illa fonte de uilla comide VII salinas cum sua uida. damus ad uobis illas salinas ut baralietis illas et deuindices de alios omines in quamtum podueritis et abeamus per medio ille sal unus cum alios et filiis et neptis nostris sic faciant in cumtis diebus et non mitta ad uobis nulla sopisida mala super ipsas salinas unde uos inpedimento ueniat et si aliquis omo uenerit de alica parte qui a nobis disturua quesierit facere que adiudemus nos unus ad alius et quamtum poduerimus deuimdicare per medio abeamus et si minime fecerit et ista karta incomuniationis exederit que carea illa mea mediadate de illas salinas a parti uestra. Facta karta incomuniationis die erit v° kalendas iuni. Era millesima c xviii.ª adosinda in ahnc karta incomuniationis manu mea+.

Ic testes. suario didaci test. —froila pelagici test. —uermudo gumdiuadici test. —auaiupe gumdiuadici test. —iesmumdo fromariquici test. —Zoleima presbiter notuit.

Adosimda placitum facio ad uobis gumzaluo gutierrici die erit v° kalendas iunii era millesima xviii[a] pro parte de illas salinas que ad uos incomuniauimus in foce de aue a parte uilla de comide que aueamus illas per medio et non mittamus super illas nulla sopisida mala per nullaque actio et si abuerimus ad uindere aut donare unus ad alius per precio iusto et filiis et neptis nostris sic faciant et si minime fecerit et isto placito exederit que carea sua mediadade post parte de qui isto placito obseruare. adosinda in oc placito manu mea+.

Ic testes. suario didaci test. —froila pelagici test. —uermudo gumdiuadici test. —auaiupe gumdiuadici test. —iesmumdo fromariquici test. —Zoleima presbiter notuit.

DLXXXV

Pactum venditionis fundi cujusdam in villa de Espinho. *Charta autographa ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico Archivo servatur.*

1080

Christus. In dei nomine ego godesteu eitazi et gunzalbo et arias et adosinda Ideo plaguit nobis per bone pacis et uoluntas nullis quoque gentis inperio nec subadentis artigulo neque pertimeixentis metum sed probria nobis acessit uoluntas ut uinderemus ad uobis tructesindo gotierizi et uxor tua gontrode ereditate nostra probria que abemus in uilla spino subtus alpe mons sagitella discurrente ribulo uilar terridorio portugalensis probe litore maris et abuimus ipsa ereditate de conparadela de elduara cidizi mediata*de* de sua ereditade sua quantaque abuit in ipsa uilla ian nominada spino que conparauit de illa eita uermuzi et abuit ipsa ereditate de auolenga. damus ad uos ipsa ereditate per suis locis uicos et terminos antigos comodo esparte con brito et con cercedo et de alia parte con anta cum quantum ad prestitum ominis est. et acebimus de uos precio iusto I[a] equa color rosela

Digitized by Google

apreciada in xxxx modios tantum nobis bene conplaguit et de precio abut uos nicil remansit in deuito abeatis uos illa firmiter et omnis posteritas uestras iuri quieto tenporitas seculorum. et conparauit illa tructesindo gotierizi per persolta de suos eredes. Siquis tamen cod fierit non creditis aliquis omo uenerit uel uenerimus tan nos quan extrancis uel de sanguibus nostris qui unc factum nostrum quesierit inrunpere uel infringere aut inmodice temtauerit comodo pariemus illa dublada uel triplada et quantum fuerit ad nobis meliorada et uobis perpetim abitura. Facta cartula uendictionis die erit xi kalendas iulii. Era millesima c.ª xviii.ª godesteu et gunzalbo et arias et adosinda in anc cartula manus nostras r+++++oboramus.

tructesindo godinizi manus meas conf. —gunzalbo pelaiz conf. —egas pelaizi conf.
osoreo test. —gondulfo test. —ero test. —arias test. —gunzalbo test.
pelagio presbiter notuit.

DLXXXVI

Monasterio Sancti Martini donat Ximenus Fortuniz molendinum campumque in villa* de Antanhol. *Descripsimus ex* Livro Preto *Conimbricensis Sedis.

1080

In nomine domini ueneratione et omnium sanctorum martirum precacio functionum. Ego semeno fortunio prolis pariterque cum uxor mea sussanna digni filia rogauimus fieri et prompto animo firmare obtauimus domino denique admonente didicimus ut semper oram ultimam expectemus et de subitanea transpositione solliciti simus. Ait denique —ueniam ad te tamquam fur et nescis qua ora uenio tibi— Et iterum —nescitis enim quando dominus domus ueniat Sero an media nocte an galli cantu an mane—. Idcirco ultime mira dispensatione nobis decreuit ut semper solliciti simus expectare aduentum eius ne forte ueniens ut promisit nos tales inueniat quales coronare statuit sed non quales ultricibus penis deputare predixit quoscumque enim ultimus dies reprobros reppererit uenturis incendiis perenniter deputabit. Et quoscumque paratos regno inuenerit perpetua felicitati sociabit. Et quia post mortem nulli datur penitendi locus nec bene faciendi aditus Idcirco dum uiuimus faciamus aliquid ex facultatula nostra iubente domino tribuere ut ait in euangelio —Facite uobis amicos de mamona iniquitatis ut cum defeceritis recipiant uos in eterna tabernacula— Et iterum dauid —uouete et reddite domino deo uestro— Et iterum —Tua sunt enim omnia domine que de manu tua accepimus damus tibi—. Quamobrem pro remedio animarum nostrarum iubemus per manus prepositi nostri uel damus petro abbatis ad ecclesiam sancti martini episcopi et confessoris christi unum molinum cum sua uarzena integra et cum suis aquis et cum suo monte per illa strada pro gubernatione fratrum uel sororum qui in ordine sancto perseuerauerint. et habet iacentiam in antuniol discurrente riuulo ipsius territorio colimbriense. damus et confirmamus. et siquis hoc uoluerit disrumpere in primis sit excommunicatus et cum iuda traditore iudicatus et insuper pariet ipso qui in testamento resonar duplato et iudicato et hunc factum nostrum plenam habeat firmitatem. Facta series testamenti die iii° nonas iulii. Era m. c. xviii.ª Ego semeno una cum uxore mea susanna qui hanc cartam testamenti scribere iussimus facere et istis idoneis testibus ad roborandum tradimus et cum manus nostras roboramus+. Tructesindo tructesindiz test. Fremosindo iben azarias test. Maruan menendiz test. Iohanne cresconiz test. Menendo scapiz test. Didacus iohannes test. Martinus Subdiaconus Scribsit.

DLXXXVII

Permutatio inter virum et uxorem de bonis immobilibus in villa* de Costoias *pro aliis in villa* de Pinheiro. *Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico extat Archivo.

1080

In dei nomine ego menemdo prolix gumzaluo gudinici et eilo in domino deo eterna salude Amen. Ideo placuit mici bone pacis et uolumtas ut contramudaremus a tiui coniungia mea adosinda uilla mea probria que aueo in sancto iacubo de custodias que dedit mici meo amo sandino presbiter ille casal intecro et iii.ª de illas terras de domno samdino ubique illas podueritis inuenire. et accepimus de uos pro ipsa uilla alia uilla in pinario que iacet in terridorio bracalensis subtus mons autino et diuidet cum uilla samdi. damus ad uobis ipsa ereditade per

Digitized by Google

suis terminis et uicis et llocis amtiquis cum cumtis prestationibus suis que in se obtinet et aprestidum ominis est ubique illo podueritis inuenire. abeatis illa firmiter uos et omnis posterritas uestras et faciatis de illa que uolueritis. Siquis tamen quod fierit non creditis si aliquis omo uenerit aut uenerimus contra ahnc karta contramudationis ad inrumpendum et nos in iudicio deuindicare non poduerimus aut noluerimus auctorcare aut uos in uoce nostra que pariemus a parti uestra ipsa ereditade dublada et quamtum ad uobis fuerit meliorada et uos perpetim abidura. Facta karta contramudationis die erit viii° idus iuli. Era millesima c xviii.ª menemdo prolix gumzaluo gudinici et eilo in ahnc karta contramudationis manu mea+.

ordonio enuenadici test. —gumzaluo askariquici test. —rodoricu test. —gutierre test. —uermudo test. Zoleiman presbiter notuit.

DLXXXVIII

Pactum venditionis partis cujusdam fundi in villa de **Moreira.** ***Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico Archivo custoditur.***

1080

Christus. In dei nomine ego adosenda plagui mihi per bone pacis nulis quoque gentis inperium sed probria mihi acesi uoluntas ut uindere a uobis trutesindo gutirrici et uxor tua gontrode ereditate mea que aueo in uila moraria discurente riuolo leza teredorio portugalensis subtus mons pedras ruuias. concedo a uobis de ipsa eredidate que abui de mater mea elo filia de edonia vª integra con suos plantados terras rutas uel baruaras pedras mouiles uel innouiles *(sic)* exitus a mons et regresus a domum per suis locis et terminos anticos per ubi illa potueritis inuenire. et acebi de uos in precio v modios tantum mihi bene conplagui ita ut de odie die sia de iuri meo abrasa et in uestro confirmada. aueadis firmider et omnis posteridas uestras. et si aliquis omo ueneri uel uenerimus et unc factum nostrum inrunpere quesieri et nos in iudicio deuindicare non poduerimus au uos in uoce nostra pariemus a uobis ipsa eredidate dublada uel quantum iui fueri melioradum. Facta karta uendicionis die erit vii idus iulii. Era c xviii. Adosenda in anc karta uendicionis manu mea r+o.

Ic test. menemdo —gunzaluo test. —pelaiu test. —gudinu test. —rodorigu test. —ero test. —Vermu presbiter.

DLXXXIX

Fundi, **Ameixenedo** ***dicti, tertiam donat Cresconius Arvaldiz, alias Cidi, Monasterio Petrosensi. Charta autographa ad idem monasterium pertinens, et ex tabulario Conimbricensis Universitatis in Publicum Archivum delata, nobis textum suppeditavit.***

1080

Christus. In eologita christi trinita benedicte uiuide qui priscarum eremigarum que pater in filius et filius in pater premiscue enim ambobus spiritus sanctus per infinite numquam diuise set semper est uera trinitas inextimabilis est bonitas neque temporum est finiendus seculi Amen. et quid pollicitus est esse dixisti seruum aut ancille uult domini parare. Obinde ego famulo dei cidi arualdiz placuit mici ut in tuo nomine et in tuo amore christe et timore siue metuendum die magni iudicii cum euadere nullus possit set animas omnium tam dignas quam indignas anelare paterent de me ego famulo dei cidi arualdiz uobis domnis *in*uictissimis sanctisque martiribus hac triumphatoribus gloriosisimorum martirum sancti saluatoris et uocabulo sancti petri et pauli apostolorum dei cuius baselica est fundata in loco predicto quos uocitant uilla petroso territorio portugalensis et ciuitas *(?)* sancta maria do adque concedo ..... cresconio .. ad loci illius supernominati siue ad fratres presbiteros sorores uel qui ibidem recti deseruiendi fuerint et uita sancta perseuerauerint ereditate mea propria quos ..... cupant amexeneto tertia integra tam de conparadela quam etiam de ganantia quantum inde me conputa inter meos fratres et eredes in.....pendium ad ipso acisterio cum quantum in se obtinet et aprestitum ominis est intus et foris per suis locis et terminis antiquis pro remedio anime mee quod facere uolui adinplere possi dando honorem perpetua domino deo qui uiuis et regnas per omnia secula seculorum Amen. Voto promitto dicente scriptura —uouete et reddite domino deo uestro—. Ideo in ipsa deuotione que promitto adimplere possi et de odie die fringere uoluerit in primis sit maledictus a deo et parie quantum temtare uel calumniare in dublo

Digitized by Google

post de ipsius acisterio sancti petri apostoli et ad iudice iudicato et a potestas in cuius illa terra stantia fuerit alio tantum et hunc textum meum semper habea plena firmitatem. Factum serie testamentum notum die VI kalendas setembris. Era M.ª C.ª XVIII.ª Ego cresconiu prolix arualdiz manu mea r+o— et confirmo.

fromarigu test. —gauinu test. —garcia test.

godemiru test. —menendo test. —cidello test.

cresconio penitente rouoro et confirmo —Petro presbiter notuit.

DLXXXX

Leoderigus Leoderiguiz presbyter filiis sororis vel fratris, sextam partem villae de Loriz, *quam hereditario jure possidebat, donat. Charta autographa, ad Monasterium S. Joannis* (de Pendorada) *pertinens, in Publico custoditur Archivo.*

1080

Christus. In nomine domini. Sub christi nomine ego leoderigu leoderiquiz ad uobis subrinos meos ero et christoforus et ibrailli in domino deo eterne salute amen. Magnum est enim titulum donacionis in qua nemo actum largitatis inrumpere non potest neque foris legem proicere sed quicquid libenter amplectere. Denique lex canet gotorum. ut rem donata si per presentibus tradita fuerit nullo modo reputatur a donatorem sed per testes et scripture conuincat. Ideo iam supra nominato leoderigus presbiter placui mici per bone pacis et uoluntas nullum quoque gentis imperio sed propria mea uoluntas ut facerem uobis kartula donationis uel perfiliacionis de hereditate mea propria que fuit de meo patre leoderigu et habet ipsa hereditate iacencia inter durio et tamize in loco predicto leoderiz subtus mons maurenti discurrente tamice. de ipsa uilla mea VI.ª ab integro per ubi illa potueritis inuenire per suis terminis et locis antiquis abeatis uos et omnis posteritas uestras cunctis diebus cum quantum aprestitum ominis est et post obitu meo pro remedio anime mee cereum et oblacionem in domo domini pro me offeratis pro diem sancti martini. et ad carta confirmata accepi de uos I.ª uaca cum suo filio: Ita ut de hodie die uel tempore sit ipsa hereditate de iure meo ..... et uestro dominio sit tradita uel confirmata et uos perpetim habitura. Siquis tamen quo fieri non credimus aliquis homo uenerit uel uenero contra hanc carta ad inrumpendum que nos a iudicio deuindicare non potuerimus aut uos in uos *(sic)* in uoce nostra quomodo pariam ad uos ipsa hereditate dublata uel quantum a uobis fuerit meliorata et uos perpetim habitura. Facta karta uendicionis notum die erit XII kalendas nouembris. Era M.ª C.ª XVIII.ª Leoderigus prolix leoderiqiz ad uobis subrinosnos *(sic)* meos iam nominatos in hanc kartula donationis manu mea r+o.

qui preses fuerunt —frogia test. —aluitu test. —cidi pelaiz test.

Micahelis notuit.

DLXXXXI

Pactum venditionis dimidii molendini in loco Antanhol *dicto. Charta autographa, e scrinio Conimbricensis Sedis in Publicum Archivum delata, ibi extat.*

1080

In dei nomine ego ego *(sic)* maria prolix iumez placuit mici per bone pacis et uoluntas ut uinderemus ad uobis et facere uobis pelagio eriz cartulam uenditionis de medio de uno molino que abeo de mea eredemtia et abe iacentia in l*oco* predicto in antoniol in illa strata qui discurre de sancti iusti pro ad colimbria et accepimus de uos in pretio VI numos aureos tanto nobis bene conplacui ita ut de hodie die aueatis uos illo molino firmiter et omnis posteritas uestra usque in perpetuum. et si aliquis omo uenerit contra hanc cartula uenditionis ad inrumpendum que ego uobis autorgue et deuendigue et si uobis nolueri autorgare uel deuendegare que pariemus ad uobis illo molino dublato uel quantum ad uobis fueri meliorato et uobis perpetin auituro. Facta cartula uenditionis mense nouembris. Era M.ª C.ª XVIII.ª Ego maria ad uobis pelagio eriz in hanc kartula uenditionis manus meas rouoro+. qui preses fuerunt. Arias fernandiz quos uidi. froila tructiz test. zoleiman fernandiz test. froila gunzaluiz test. aluito citiz test. fernando uetiliz test. —Ero presbiter notuit.

Digitized by Google

DLXXXXII

Textum sumpsimus ex libro regestorum Araucensi, Tombo escripto por ordem de **D. Maior Martins,** *sic dicto.*

1080

Karta de hereditate quam habet monasterium in Congusto in termino de Arauca ex parte domne T. egee

In dei nomine. Ego gauino uimarazi placuit mihi per bona pacis et uoluntas nullis quoque gentis imperio nec suadentis articulo neque pertimescenti metum sed propria mihi accessit uoluntas ut facere ad uobis domna tuta benegas sicut et fatio cartula uenditionis de hereditate mea propria que habeo in arauca in uilla quos uocitant congusto in casal que fuit de auios meos zameiro et eileua et de mater mea adosinda et habet iacentia hic in uilla congusto subtus mons fuste et de alia parte serra sicca discurrente riuulo alarda ubi dicent casal de zameiro. uindo a uobis de ipso casal v^{a} integra inde a uobis concedo. concedo uobis illa per suis locis et uicis et terminis antiquis cum suo exito et regresso per ubi illa potueritis inuenire cum quantum in se obtinet et aprestitum hominis est. et accepit de uos pretio que mihi bene complacuit Id est x modios tantum mihi bene complacuit et de pretio apud uos nichil remansit in deuitum. Ita ut de hodie die uel tempore sciat de iuri meo abrasa et in iuri uestro sit tradita atque confirmata. Habeatis uos illa firmiter et omnis posteritas uestra iuri quieto in temporibus seculorum et fatiatis de illa quod uolueritis. Siquis tamen quod fieri non creditis et aliquis homo uenerit uel uenero tam de propinquis meis quam de extraneis contra hanc cartula uenditionis ad inrumpendum uel calumpniandum et ego in iuditio deuindigare non potuerim aut uos in uoce mea quomodo pariet uel parient ad uos illa hereditate dublata uel triplata uel quantum ad uos fuerit meliorata et uobis perpetim habituri. Facta cartula uenditionis die erit III° idus Decembris. Era M^{a}C^{a}XVIII. Ego gauino uimarazi ad uobis domna tuta benegas in hanc kartula uenditionis manu mea ro—uorauit. Qui preses fuerunt pro testes. pelagio test. Orgildo test. Ramiro test. Egas notuit.

DLXXXXIII

Pactum venditionis partis quartae praedii cujusdam in villa **de Souto.** ***Charta autographa, olim in scrinio Monasterii*** **de Pendorada** ***servata, nunc in Publico Archivo invenitur.***

1080

Christus. In dei nomine ego lili prolix pinnioliz in domino deo eterne salute Amen. Ideo placui mici per bone pacis et uoluntas nullum quoque gentis imperio nec suadentis articulo neque pertimescentis metu sed accessi propria mea uoluntas ut uenderem ad tibi eximinus abba hereditate mea propria que habeo in uilla sauto et fuit ipsa hereditate de mea matre sunillo et uenit mici in portione et habet ipsa hereditate iacentia in uilla quos uocitant sauto subtus mons asperonis discurrente in fluuio tamize territorio anegia. do ad tibi de ipsa hereditate III^{a} ad integro per ubi illa potueritis inuenire per suis terminis et locis antiquis. concedo ad uobis in ipsa hereditate domus cupas cupus uineas figales amesinales sautos pumares piscarias terras ruptas uel inruptas aquis aquarum sesigas molinarum exitum accessum uel regressum quantum aprestitum ominis in ea est. Et accepit de uobis in pretio xv^{m} modios in quo mici bene conplacui et de pretio apud uobis nicil remansit in debitum. Ita ut de hodie die uel tempore sit ipsa hereditate de iure meo abrasa et in uestro dominio sit tradita uel confirmata. Siquis tamen quo fieri non credimus aliquis homo uenerit uel uenero contra hanc kartula uenditionis ad inrumpendum que nos a iudicio deuindicare non potuerimus aut uos in uoce nostra quomodo pariemus ad uobis ipsa hereditate duplata uel quantum ad uobis fuerit meliorata et uos perpetim habitura. Facta kartula uenditionis notum die erit v kalendas ianuarii. Era M^{a}C^{a}XVIII.^{a} Lili prolix pinnioliz in hanc kartula uenditionis manu mea r+o.

qui preses fuerunt —aluitu test. —aulfu test. —frogia test.
Micael indignus presbiter notuit.

In tergo haec additio legitur.

Filiis de arias baldereiz sunilo matre de lili et oseuio et flamula ermegodo filia de lili. De ipsa portione de ipsa hereditate de flamula medietate quos ganauit munio uenegas per suos moios.

Digitized by Google

DLXXXXIV

Pactum venditionis duarum partium fundi in villa de Moreira. *Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico Archivo invenitur.*

1081

In dei nomine ego letua placui mici per bona pacis nulis quoque gentis inperio se proplia mici acessit uoluntas ut uindere a uobis tructesindo gucterizi et usor uestra controde ereditate mea proplia que abuit de parentorum meorum in uilla moraria discurrente ribulo leza suctus mons petra rubias teritorio portucalensis. abe iamcemtia in loco preuicto in ilo casal de germias desteriquizi. concedo inde a uobis obtaua intecla *ill*ic refontaria et de ilo casal iusta ilo riu que sparte cqn mosterio in ripa de ilo riu conzedo inde a uobis alia oobtaua per suis locis et terminis antiquis exitus a mons reclesus a domu per u ila potueritis inuenire et con quantum in se octine et a omnis omo prestitum est. et acepimus de uos precium x boues de ila fituria que a uobis exedimus tantum mici per bene conplacui et de precium aput uos non remansi in deuito. Ita ut de odie die sia de iuri meo abrasa et in uestro iuri sia tradita et confirmata. abeatis uos firmiter et omnis posteritas uestras. et si aliquis omo ueneri uel *ue*nerimus et um factum nostro inrumpere quesierit et nos in iudicio deuidicare non potuerimus au uos in uoze nostra pariemus a uobis au qui uoce ..... pulsauerit ipsa ereditate dublada uel tripata uel quam*tum* ibi fuerit melioratum. Facta karta uendicionis di*e* erit VIII idus kalendas abrilis. Era CXVIIII. letua in anc kartula uenditionis manum mea rouor+o.

Ic test. froila —mirom —pelaiu —sauaricu —test. sumus —pelaiu —osoreu —adaulfu —louegildo.
Gunzalbo conf. —fromarico conf. —tructesindo presbiter conf. —uermuu presbiter conf.
Menimdo presbiter notuit.
et damus a tiui ttruitesimdu gutierici in oflecione lemco de XIIII couetos et VII quartarios de tricu....

DLXXXXV

Sponsae suae Unisconi donationem amplissimam ante nuptias Gundisalvus Luz efficit. Descripsimus ex codice, qui titulum Tombo de S. Simão da Junqueira T. I *prae se fert.*

1081

In principio creavi Deus coelum et terra, tera autem erat inanis, et spiritus Domini ferevatur super aquas et dicit quoque Deus fiat lux, et facta est lux, et fecit quoque Deus quod est bonum super terra, et ait : faciamus ominem ad imaginem, et similitudinem nostram; et fecit Adam et nom bonum solum omo, sed faciamus adjutorium tulit prima de costis ejus, et fecit adjutorium similem ejus, et ait, set primo est caro, et dixi Deus : dereliquet omo Patrem et Matrem et aderevi uxorem. Et ego Gundisalvus luz dou a tivi dulcissima mea Vnisconi Prolix sosediz in titulum dotis; Villas pronominatas inter Limia et Katavo Villa Quiriaz cum ajuntionibus suis; Villa Argunli cum ajunctionibus suis : Villa Gallegus cum ajunctionibus suis : Villa Frigida cum ajunctionibus suis : Villa mediana cum ajunctionibus suis : inter Katavo et Ave : Villa Berulfi cum ajunctionibus suis : Villa Costodias cum ajunctionibus suis : Villa Vaxerla cum ajunctionibus suis : Villa Lausata cum ajunctionibus suis : Villa Penso cum ajunctionibus suis : Villa Abregam cum ajunctionibus suis : Villa Peso cum ajunctionibus suis : Villa Benedicti cum ajunctionibus suis : Villa Gomariz cum ajunctionibus suis : Villa Kastellarius cum ajunctionibus suis : et inter Ave et Durio : Villa Pampellitu cum ajunctionibus suis : Villa Foce de Leza cum ajunctionibus suis : Villa Quiriaz cum ajunctionibus suis : Villa Lauseira cum ajunctionibus suis : Villa Lauretu cum ajunctionibus suis : Villa Felgosa cum ajunctionibus suis : Villa Cornadu cum ajunctionibus suis : Villa Refoios cum ajunctionibus suis : Villa Vimaredi cum ajunctionibus suis : Villa Pasaeela cum ajunctionibus suis : Villa Argemir cum ajunctionibus suis : Villa Rout Clarius cum ajunctionibus suis : Villa Santo Tome cum ajunctionibus suis : Villa Negrellus cum ajunctionibus suis. Et inter Durio et Mondego Villa Oles cum ajunctionibus suis : Villa Exu cum ajunctionibus suis : Villa Abricumka cum ajunctionibus suis : Villa Gaiatit cum ajunctionibus suis : Villa Azeveta cum ajunctionibus suis : Villa Azevetusu cum ajunctionibus suis : Villa Petroso cum ajunctionibus suis : Villa Nogaria cum ajunctionibus suis : id et prenominatos mancipios, et mancipias Menendo cum filis, et nebtis : Bellita cum filiis et neptis : Guiscalco cum filiis et neptis : Grado cum

Digitized by Google

filiis, et neptis : Adelfo cum filiis, et neptis : Pepi cum filiis, et neptis : et Eromo cum filiis, et neptis : Fromarigu cum filiis, et neptis : Villivado cum filiis, et neptis : Odorio cum filiis, et neptis : Erinius cum filiis, et neptis : Osevio cum filiis, et neptis : Zoderedo cum filiis, et neptis : Petro cum filiis, et neptis : Aragunti cum filiis, et neptis : Gundesindu cum filiis, et neptis : Salvator cum filiis, et neptis : Cidi cum filiis, et neptis : Petro cum filiis, et neptis : Speciosa cum filiis, et neptis : Kavalos cum frenis, et celas numeratos viginti : Hecoas numeros sex : Vestitus natrom quales omnes pertine. Vaccas Bitulatas quadraginta; Pegora permista numerum tercentum. Et ego Gundisalvo Luz cunjungia mea Vnisconi juxta portione de ipso qui in dote resona vel in carta, et me compota inter fratres vel eredes, ut aveatis vos, et omnis posteritas tua juri pereni : notum die erit octavo Kalendas Magii era milesima centesima decima nona. Gundisalvo tivi Unisco manum mea ro+voro. Qui presentes fuerunt. Suario testes vidi. Sunila testes vidi. Odorio testes vidi. Lovesindu vidi et notuit.

DLXXXXVI

Pactum venditionis partium quarumdam duorum fundorum in villa de **Tavosa**, ***agris quibusdam exceptis. Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico extat Archivo.***

1081

..... animia suariz cartula uinditionis et firmitatis facio a uobis .....sindo guteriz et euxori uestra domna gontrode de ereditate mea propria ..e aueo in uila teuolosa subtus mons cussuiratu terridorio bragarensis discurenten ribulo arnoso in ipsa uila teuolosa. et abeo ipsa ereditate de auia mea domna bellita. do a uobis inde de VI^{a} V^{a} extra illa larea desuper illo ualo que abe gumdisaluo guttierizi et extra illias de illo uiniale et de semental et de illo fogolo et de alia VI^{a} de odrocia cendamiriz que abeo de conparadela de VI^{a} V^{a} et de VI^{a} III^{a} do a uobis ipsa ereditate con quamtum in se octine et ad prestitum ominis est per ut illa potueritis inuenire per suis locis et terminis antiquis pro que accebio de uobis precio X modios tamtum a nobis bene conplacui. Ita u de odie in die uel tempore sia de iuri nostro abrasa et in uestro iure tradita uel confirmata. abeatis uos illa firmiter et omnis posteritas uestras. siquis tamen quod fieri aliquis omo ueneri uel uenerimumus *(sic)* ad inrumpendum contra unc factum nostrum que nos in iudicio deuindicare non potuerimus au uos in uoce nostra comodo pariemus a uobis ipsa ereditate dubrata uel quamtum a uobis fueri meliorata. Facta cartula uindicionis uel confirmationis notum die erit III nonas magii. Era millesima CXVIII.^{a} animia suariz in anc cartula manus mea r+o.

qui preses fuerunt. osoreo pelaiz quos uidi. arias rodoriquiz quos uidi. nito arias quos uidi. suario arias quos uidi.

pelaio test. —uimara test. —louesindo test.

uermudu notuit.

DLXXXXVII

Pactum venditionis partis dominii ecclesiae Sancti Cosmadi in villa de **Gemunde**. ***Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico extat Archivo.***

1081

Christus. In dei nomine ego pelaio eriz et eiu framilaz ideo plagui mihi per bone pacis et uoluntas ut faceremus a uobis tructesindo gut*ierriz (?)* et uxori uestra guntrote garsia cartula uenditionis et firmitatis de ereditate mea propria que abeo de subceptionum parente nostro ero gundesinz ic eglesia sanctc cosmate et abet iacentia in uilla gemundi subtus monte faro discurente ribulo exatones territorio portucalensis prope litore maris de ipsa eglesia IIII^{a} que foi de pater meo ero et VIII^{a} que comparaui de louesindo suariz et de ipso casales que iacen trans ipso riu ad intrego cun quantum in se obtine uel ominis aprestitum est. et acepimus de uos pretio aderato et definito III boues de XIII XIII modios tanto a nobis bene complagui. abeatis uos firmiter et hominis *(sic)* posteritas uestras iuri quieto. siquis aliqui homo uenerit uel uenerimus contra anc cartula uenditionis ad inrunpendun et nobis a uobis deuindicare non potuerimus post uestra parte aut uos in uoce nostra comodo pariemus ad uobis ipsas ereditates dublatas uel tripatas uel quanto uobis fueri melioratas et insuper alio tanto in iudigato et uobis perpetin auiturum. Facta cartula uindicionis et firmitatis in die erit XV kalendas Setembris in era M CXVIII.^{a} pelaio et eiu

Digitized by Google

in anc cartula uinditionis et firmitatis manum mea ro+++. quidem presentes fuerunt. diagu guncalbiz manum mea conf. alio diagu aluitiz conf. —egareo test. —menendo test. —martino test. —gundisalbo presbiter notuit.

DLXXXXVIII

***Pactum venditionis fundi in villa* de Milheirós.** *Charta autographa, e tabulario Sedis Viseensis in Publicum Archivum delata, ibi extat.*

1081

Christus. In nomine domini ego fagildu et uxor mea uniscu salute in domino deo eterna amen. Ideo placui nouis per bone pacis et uoluntas ut nullis quoque gentis inperio nec suadentis articulo neque pertimexentes metum set expontaneanea *(sic)* nostra uoluntate ut facere uouis sennior domno martino kartula uel confirmationis de illa ereditate quos conparaui de pelagio et de uxor sua truilo et aue iacentia ipsa ereditate in uilla milleirolos subtus mons ciuitas sancta maria discurrentes riuulo ouar territorio portugalensis. damus et confirmamus uobis ipsa ereditate ab integro in casas pumares uineas sautos terra ruptas uel baruaras exitus montium accessum uel regressum aquas aquarum uel sesigas moliarum uel quantum aprestitum ominis est ipsetine *(sic)* confirmamus uobis ipsa ereditate pro que conparamus illa in uestro ganado pernominatu id èst m uaccas de xv xv modios et uno boue de xiii modios et una equa media in xx modios tantum ille conplacui. et de precio nicil remansi in deuito pro dare. Ita ut de odie uel tempore sia ipsa ereditate in uestro iure uel dominio traita aque confirmata et uos perpetim auiturum. aueatis uos illas firmiter et omnis posteritas uestro iuri quietum usque in perpetuum. et nos *(sic)* siquis tamen non creditis aliquis omo ueneri uel uenerimus contra unc factum nostrum ad inrumpendum et in concilio deuindicare non potuerimus tunc pariemus uouis ipsa ereditate duplata uel tripata uel quantum a uouis fueri meliorata et unc factum nostrum semper auea rouore et plena firmitate. Facta karta uel confirmationis in die quo erit idus septembris. Era i. c xviii.ª ego fagildu et uxor mea uniscu in anc karta uel confirmationis manus ro+uoramus uel confirmamus.

qui uiderunt pro test. —suario tetoniz test. —desterigu test. —rodorigu test. —spasandu test. —Hermigildu presbiter notuit.

DLXXXXIX

Tructesindus Tructesindiz filiusque Pelagius Tructesindiz omnia bona sua, mobilia et immobilia, Monasteriis Petrosensi et* de Villacova *testamento legant. Quid vero sit faciendum, si cuidam donatorum progenies fuerit superstes, praescribunt. Charta autographa, ad Monasterium Petrosense pertinens et ex tabulario Conimbricensis Universitatis in Publicum Archivum delata, nobis textum praebuit.

1081

In nomine sancte et indiuidue trinitatis ego famulus dei tructesindus tructesindiz una cum filio meo pelagio tructesindiz placuit nobis prona mente et propria uolumtate propter amorem dei et pro remedio peccatorum nostrorum ut faceremus kartam testamenti sicut et facimus de omnibus hereditatibus et de cunctis rebus nostris de cunctisque diuitiis quas habemus ut si in die mortis nostre post nos aliquod ex nobis non remanserit semen legitimum deseruiant cuncte nostre hereditates et omnes nostre diuitie ad locum monasterii petrosi in quo ad honorem dei recondite esse noscuntur reliquie cruoris domini et semper uirginis sancteque dei genitricis marie et sanctorum apostolorum petri et pauli quorum basilica sita est in uilla que dicitur petroso subtus castro petroso secus riuulum fibros de alia parte iuxta saxum album in territorio portugalensi inter flumen durium et ciuitatem sancte marie. Et notum ibi facimus quia testamus uillam laureto cum uillacoua ad integrum quantum ibi habemus ad monasterium uillecoue et nostram rationem de uilla maiore ad locum sancti mametis qui in ipsa uilla est et damus nostram ipsius loci sancti mametis cum ipsa uilla maiore ad supradictum monasterium petrosi. Si uero ex nobis semen legitimum remanserit qui nostra bona accipiat deseruiat integra pars quinta omnium hereditatum nostrarum et medietas cunctarum facultatum ad supranominatum monasterium extra uillam maiorem de qua deseruiat quinta pars ad sanctum mametem et de sancto mamete nostra ratio ad petrosum. De uilla uero laureto et de uillacoua deseruiat quinta pars ad monasterium uillecoue. Igitur adicimus ut si peccato impe-

Digitized by Google

diente per inuidiam diaboli ipsut monasterium petrosi aut illut de uillacoua partitum fuerit a laicis deseruiant ista omnia que mandamus ad nostras rationes in ipsis monasteriis seruis dei qui ibi habitauerint. Si uero ibi serui dei in comune uixerint comuniter cuncta possideant. Siquis uero cuiuslibet generis homo aut mulier aduersus hoc nostrum factum contrarius extiterit non habeat licentiam per nullam assertionem sed pro sola presumtione quadruplo pariat eaque auferre temptauerit et quandiu in hac temeritate permanserit sit excomunicatus et anathema a deo et omnibus sanctis eius et hec scribtura perpetuum habeat roborem. Facta karta testamenti die dominica hora fere II.ª luna XXIII.ª II kalendas nouembris. Era I.CXVIII.ª in diebus regis domni adefonsi regente domno sisnando aluazir urbem colimbrie habitante episcopo domno paterno in colimbria. Facta est in supradicto monasterio petrosi. ego tructesindus una cum filio meo pelagio manibus nostris robora++mus. In presentia domni gudini abbatis ipsius monasterii.

Hii testes sunt. Tructesindus test. —Monnius test. —Pelagius test. —alius pelagius test.

Ego rodorigus manu mea confermo —Ego menendus manu mea conf. —Sisnandus manu mea confirmo Ego menendus pelaiz confirmo.

Pelagius scribsit.

DC

Ex libro regestorum Araucensis Monasterii, qui titulum **Tombo escripto por ordem de D. Maior Martins** ***prae se fert, descripsimus.***

1081

Carta de hereditate quam comparauit monasterium in pala et in fornelo in termino de Arauca

In dei nomine. Nos filiis felix et mater nostra guilo aroniz Id sumus ero menendo eilo argilo maria placuit nobis per bone pacis et uoluntas nullis quoque gentis imperio nec suadentis articulo sed propria nobis accessit uoluntas ut uinderemus tibi gudino abba et fratribus tuis de sancto petro de arauca sicut et uindimus uobis ereditate nostra propria que habemus de parentorum et auiorum nostrorum que nobis euenit de mater nostra guilo. et iacet ipsa hereditas in territorio arauca in uilla romarizi in loco predicto in casal de palla et fornello de ipso casal octaua integra uobis uendimus cum omni sua prestantia ubi illa inuenire potueritis per suis terminis et locis antiquis et alias lareas multas et bonas in toto romariz intus et foris exitu et regressu. et diuidet ipsa hereditas cum termino de sancto petro et cum uilla penso et per figarito et cum ecclesia sancti saluatoris et cum castro et inde per termino de sancto petro unde primiter incoauimus. vendimus uobis ipsa uilla de romariz quanta hereditas ibi habemus. et accepimus de uos pretio xxx modios in que nobis bene complacuit et de pretio apud uos nichil remansit in debito. ita ut de hodie in denante sit ipsa hereditas de iuri nostro abrasa et in iure uestro sit tradita et confirmata iuri quieto temporibus seculorum. Et si aliquis homo uenerit de qualibet pars qui uobis ipsa hereditas calumniare uel inrumpere quesierit que nos ad iuditio uel in concilio post parte uestra ipsa hereditas auctorigare non potuerimus que pariemus uobis ipsa hereditas dublata uel quantum uobis fuerit meliorata et uobis perpetim habitura. Facta kartula uenditionis notum die III° idus nouembris. Era M.ª C.ª XVIIII.ª Regnante adefonso principe in omni spania. Iudex in arauca Iusto dominiquiz. Ero menendo eilo argilo maria in hanc cartula uenditionis que fieri elegimus manus nostras ro++++++mus. Qui preses fuerunt. Ederonio test. Louegildo test. Pelagio test. Aluitu test. Godinus presbiter scripsit.

Digitized by Google

DCI

***Egas Moneoniz**, testamento suo peracto, sororem ejus **Ermesindam** procuratricem bonorum et tutricem filiorum, quos, morte superveniente, forte relicturus, constituit, aliaque quasi codicillaria praescripta electioni tutricis addit. Charta autographa, ad **Monasterium** de **Pendorada** pertinens, in Publico extat Archivo.*

1081

Ego egas prolis moneonis placito facio simul et uerbo a tibi germana uel soror mea domna ermesinda prolis moneonis erit die II kalendas decembris era M C XVIII.ª et proinde facio tibi isto placito de omnias totas meas hereditates et de tota mea criazone siue de mulos uel mulas et de kauallos uel equas et de argento uel auro aut aliud ganato que a rem pertinet uel ad ominis prestitum est quantumque abeo uel quantumque ad obitum meo autmentare *(sic)* potuero ut abeam ego ipsa bona uel ganato in mea uita et abeam et possideam et ad obitu meo uada de illo ganato IIIª integra ad sancto iohanne sicut ille meo testamento resona et illas alias IIªs partes de omnia mea rem si eum abuerit semen de directa linea et maternan abuerit teneat illas IIªs partes per tuo mandato et per tuo recabito per isto nostro placito nec uindere nec donare nec testare nec in scriptura aliena ponere neque a principe neque ad dominus neque a potestate neque a nulla forma ominis humana nisi pertranseant in potes*tate* a mea semine de directa linea per iste placito sub regimine tuo. et siquamlibe meas uxores ad allias nuptias aut ad alios uiros siue nobiles siue innobiles perductas fuerint abeas tu licentia germana mea domna ermesinda illas duas partes de illa mea rem quod sursum in placito isto super taxato tu aprehendere toto etiam et ipsa mea semine et deseruiat ad illa mea semine per uestro mandato et per uestro arbitrio et per uestro consilio et per isto placito et non abeant licentia illa mea semine de tuo mandato exire per nullaque actio in quantum illa mea semine uita uixerit. Et si mea semen de meo genito extinta fuerit non abeant licentia nullas suas matres nec semen de suas matres in ipsa mea bona nulla ratione recipere post mortem de filios suos nec in sua uita si bona non fuerit et castitate non tenuerit nisi torna tu germana mea ermesinda illas meas hereditates et illo meo ganato et illa mea rem integra et intemerata pro remedio anime mee et de mea semen sicut in meo testamento resonat. Et siquamuis mea semen aut aliqua formis ominis humana siue de propinquis meis quomodo de extraneis que a tibi isto placito et isto meo facto inrumpere quesierit uel temptare uoluerit per qualibet actio aut per scripturis anteriores aut posteriores unde tu inpedimento abeas in isto meo facto quomodo pariamus uel pariant post tua parte aut quid de tua uoce per isto placito pulsauerit quantum de ipsa mea rem a tibi in contemsa miserit dublatum et insuper IIº auri talenta libri et iudicato. egas prolis monionis in hoc uerbo et placito manu mea r+o—uoro.

Qui preses fuerunt —Simeoni abba conf. —romano conf. —didaco conf. —micaelis conf. —pelagio conf. aluaro test. —romano test. —sauarigo test. —piniolo test.

Didaco Notui.

C. episcopus+.

DCII

***Pactum** venditionis fundi cujusdam in loco nobis ignoto siti. Charta autographa, ad **Morariense Monasterium** pertinens, in Publico Archivo servatur.*

1081

In dei nomine ego zendas ardegazi et adulfo et gumcalbo nantillizi et ermesinda placui nobis per bonas pazis et uolumtas nuli quoque gentis inperio nec suagentis articulo se probrias nostras uolumtates ut uenderemus ad uobis randulfo diazi et uxore uestra animia pelaizi ereditate nostra que abemus in olarea lata abemus illa de paremtorum nostrorum damus ad uos illa firmiter. abeatis uos illa et omnis posteritas uestras iuri quieto tenporibus seculorum et faciatis inde que uolueritis. et facimus per persolta de dona ermesinda gonizi que est nostra erede. et acepimus de uos in prezio VIII modios in pane et in res tantum ad nobis bene conplacui. et est ipsa ereditate in anplo XXIII pasales quomo esparte de salquero et in medio XXI pasale et lonquo con suas consimiles est ipsa ereditate teritorio portugalemsis probe litore maris discure arugio fonte coua. Ita de odie et tenpore sedea de iuri nostro abrasa et in iuri uestro traditas et confir*ma*tas. et est ipsa carta facta prie idus decenber. Era MCXVIIII. cendas et adaulfo et gumzalbo et ermesinda in oc carta manus nostras rouoramus r++++ouoramus.

Digitized by Google

DCIII

Descripsimus ex codice Ecclesiolensis Monasterii qui titulum **Livro Baio-Ferrado** *prae se fert.*

1081

Karta de nogeira

In nomine genitoris geniti simulque procedentis spiritus sancti qui est trinus in personis et unus in deitate qui hominem ex limo terre ad imaginem et similitudinem suam plasmauit qui omnia que in celo et in terra et in mare sunt ex nichilo creauit et creata gubernat et gubernata continet. Que omnia ego egeas fruilaz audiens timens timen *(sic)* diem districti iuditii fatio kartam testamenti ecclesie sancti saluatoris ecclesiole de ipsa mea hereditate quam habeo in ipsa uilla nogeira et in totas ipsas uillas que sunt in ecclesiola tam auiorum quam parentum siue de ganantia. Damus uobis canonicis sancti saluatoris ipsam hereditatem cum suis prestationibus omnibus quas in se obtinent et homini profitiunt et dono similiter ipsam hereditatem de flamula froilaz tali conuentu quomodo sursum resonat et post obitum meum uidelicet egee froilaz comparaui illam ego godina pelaiz et pono illam in ista karta ad ipsum locum sancti saluatoris et dedit pro illa duodecin modios. habeatis illam uos canonici et omnes successores uestri per ubi illa potueritis inuenire suis locis et terminis antiquis ac nouis determinatam tali conuentione et pacto ut in uita mea uel nostra teneamus illam et seruiamus cum illa ad ipsum locum sancti saluatoris. et non uendamus nec donemus nec testemus in aliam partem et nos habeatis ad honorem uos et successores uestri secundum quod potueritis et post obitum nostrum relinquamus illam liberam ad ipsum monasterium sancti saluatoris testatam pro remedio animarum nostrarum ad tollerantiam fratrum cuiuscumque ordinis fuerint deo seruientes in sanctam uitam perseuerantes. habeant et possideant ipsas hereditates iuri quieto temporibus seculorum. Quod si filii uel nepotes mei illas habitare post obitum meum uoluerint sint subiecti ipsi monasterio et de labore quem in uita nostra laborauerimus reddamus in rationem quartam partem integram usque ad obitum. Si uero aliquis homo uenerit uel ego aut propinquus uel extraneus qui hunc factum nostrum infringere aut in aliquo contaminare uel minuere quesierit destruat illum omnipotens deus et sit excommunicatus et a sacratissimo corpore et sanguine domini separatus et in inferno cum iuda qui dominum nostrum et suum tradidit dimersus et insuper reddat ipsis senioribus loci duo auri talenta et D modios et regie potestati aliud tantum et iudicatum. Facta karta testamenti VIII kalendas ianunuarii *(sic)*. Era M.ª C.ª X.ª VIIII.ª Ego egeas froiaz una cum uxore mea gudina pelaiz illam manibus propriis robor—amus. Pro testes. Pelagius test. Gundisaluus test. Suarius test. Iohannes presbiter Notuit.

DCIV

Pactum venditionis partis fundi in villa **de Concela.** *Charta autographa, olim in tabulario Monasterii S. Joannis* **(de Pendorada)** *servata, in Publico Archivo invenitur.*

1081

In dei nomine ego monio garcia una pariter cum uxore mea geluira uenegas tibi sarrazino osorizi et uxor mea domna ermesinda prolis trastemirizi Ideo placuit nobis adque conuenit nullis coque gentis imperio nec suadentis articulo sed propria nobis accessit uoluntas sano animo atque libero arbitrio sed propria mente integroque consilio tibi iam supradicti uobis ut faceremus kartula uendictionis sicut et facimus de ereditate nostra propria que habemus de conparadela in uila concela et in loco predicto kasa de dona ...co sutos mons eiras tiratorium anegia discurrentem riuulo flumen dorio uendimus uobis de ipsa ereditate de ipso casal quarta integra et media cum casas cum uineas cum pumares cum sauctos in monte in uale et in rio pescareas cum aquis aquarum et sesigas molinarum accessum uel regresum per suis locis uigus et terminis antiquis per ubi illa potueritis inuenire cum omni sua prestantia et aprestitum ominis est. et accepimus de uobis precium XX et I° modios tantum nobis bene conplacuit que uos destis et nos accepimus et de ipsum aput uos nichil remansit in debitum pro dare. Ita ut de odie die uel tempore sit ereditate de iuri nostro abrasa et uestro domo sit translacta. abeatis uos illa firmiter et omnis posteritas uestras usque in perpetuum et quicquid exinde agere facere uel iudicare uolueris liberam in dei nomine abeas potestestatem *(sic)*. Notum die quod erit III idus kalendas ianuarii. Era MCXVIIII. Siquis tamen quod fierit non creditis contra hanc scriptura uendictionis aliquis homo uenerit ad

Digitized by Google

inrumpendum uel uenire coierimus tunc inferant uel inferant pars nostra partique uestre ipsa eredita dublata uel quantum ad uobis fuerit meliorata. Facta karta uendictionis et scripture firmitatis. ego monio garcia et uxor mea geluira uenegas ad uobis domno sarrazino et uxor uestra domna ermesinda hanc kartula manus nostras r—o—b—o+++ramus.

qui preses fuerunt —froila test. —sueiro test. —egas test.

Pelagi presbiter notuit.

DCV

Lite exorta inter susceptores apparitoresve fisci et Alvitum abbatem Vaccariciensis coenobii super quodam praedio in villa de Moçarros *sito, comes, sive* alvazir, *Sesnandus, Conimbricensis praefectus, illud praedium a Vaccariciensibus monachis juste ac legitime possideri agnoscit. Acta* agnitionis *(sic dicebant) descripsimus ex* Livro Preto *Conimbricensis Sedis.*

1082

Intentio de hereditate de mozarros

Dvbium quidem non est sed multis maneat prenotissimum in ueritate. Orta fuit intentio inter iohannem iustici et abbas domno aluito super illam hereditatem de mozarros que fuit de domno louegildo et de domno floridi qui testauerunt eam ad locum ad acisterio qui dicunt sancti uincenti de uaccariza et super illud testamentum factum uenerunt suos maiorinos de aluazil domnus sesnandus et calumpniauerunt eam pro ad regalengum et deuenimus inde ad concilium siue ad iuditium in sede colimbriense ante aluazil domno sisnando per manus sagionis iohanne iustici qui presentabat illos testatores pro ad iudicio facere super illa hereditate de muzarros integra per suos terminos et uicis et locis antiquis quomodo diuidit cum quintanela et per illa nadia et inde per illa ecclesia sancti martini cum suos passales istumque concludimus. diuidit de alia parte cum uillanoua istumque concludimus ad integrum testamus eam et super istum factum peruenimus inde ad iudicium ante aluazil in colimbria ubi erant multorum filii benenatorum Dicentes illos testatores sua uoce quia illa hereditas fuerat auorum suorum uel parentum suorum et testarant eam pro remedio anime illorum a parte ipsius ecclesie et iohanne iustici dicente quia erat illa hereditas regalenga. et dederant unusquisque suum testimonium super illam hereditatem de mozarros et uidimus testimonium ex parte abbatis aluitu qui illam uocem tenebat meliorem et agnouerunt se in ueritate et uiderunt bene et iudicauerunt ut iurasset ille abbas cum v hominibus per sua auctorentia domni sisnandi ipsos homines nominatos abbas aluito et marcus presbiter et faciesbona presbiter et iohanne presbiter et christoforus presbiter sicut et iurauerunt per manus domni belit qui illa hereditate persqueriuit. et per tale accio obinde ego aluazil domnus sisnandus placitum uel dimissionem facimus uobis domno aluito abbati pro parte de illa hereditate nodum die VIII idus ianuarii Era M.ª C.ª XX.ª Pro parte que non calumpniemus uos pro illa hereditate de hodie die uel tempore seculorum non per me non per sagionem non per potestatem non per ulla arte imittente non pro ullaque actio non nos non filii non posteritas nostra non ullus homo pro nullaque actio. Et si aliquis omo uenerit ad calumpniandum in primis fiat excommunicatus et corporis domini sit separatus et in inferno profundo cum iuda scarioth habeat partem in eterna dampnatione et propter dampna secularia pariemus illam hereditatem in duplo ad illum acisterio et dux uel potestas qui illa terra imperauerit II° auri talenta et ad couto D°ˢ solidos et iudicatum. Ego aluazil domnus sesnandus ad uos abbas aluito in hoc placito uel agnitione manu mea+++++ roboro. Qui uiderunt et presentes fuerunt. Recamundus quos uidi. Florido godiniz quos uidi. Mofarrigin quos uidi. Viarigo quos uidi. Ramiro osoreiz quos uidi. Arias fortes test. Goesteo scapici test. Daniel gudiniz test. Menendus scapiz test. Aluazil domnus sisnandus manu mea conf. Gundesindus presbiter Notuit.

Digitized by Google

DCVI

Sandus abbas partem dominii quam habebat in ecclesia S. Martini de Paçóo, *sive ex successione, sive ex adquisitione, Munio Venegas uxorique ejus donatione tradit, tali pacto, ut donatori necessaria praebeant, et defensores ejus sint. Charta autographa, ad Monasterium S. Joannis* (de Pendorada) *pertinens, in Publico Archivo servatur.*

1082

Magnus est titulus donationis quem nullus homo infringere potest. Obinde ego domno sando aba confessor in domino deo Placuit mihi per bone pacis uoluntas et bona mente mea ita ut facerem uobis muniu ueniegas et uxori tue unisco trastemirizi testum scripture condonationis siue plazum firmitatis per uestris benefactis de ipsa ecclesia uocabulo sancti martini que est fundada in uilla que uocidant palatiolo. Do uobis inde tercia integra tantum mihi euenit in mea porcione. Do uobis eam cum omnibus suis testacionibus quos fuerunt de meos auos siue de ganancia. Do uobis ipsam terciam de ipsa ecclesia ut me defendatis et adiuuetis et me contineatis in uita mea et defendatis contra cunctis generis humani secundum uestram possibilitatem quia tantum mihi bene conplacuit et aput uos nichil remansit in deuitum. Ita ut de hodie die sit in iure uestro tradita et confirmada et de meo abrasa. Habeatis uos illa firmiter et omnis posteritas uestra cunctis temporibus seculorum. Et siquis tamen quod fieri non creditis et aliquis homo uenerit uel uenero tam de propinquis quam de extraneis inrumpendo uoluerit sit excomunicatus et habeat partem cum iuda traditore et pariat ipsa ecclesia dublada cum omnibus suis prestationibus et insuper duo auri talenta et iudicato et hunc meum factum firmissimum habeat roborem. Facta karta condonationis siue plazum confirmationis de predicta ecclesia que est subtus mons genestazolo et discurrente flumen durio territorio diocesis ecclesie portugalensis in die quod erit m° nonas marcii. Era MXX^a^ post c.^a^ Ego sandus aba uobis domno muniu et uxori tue domne unisco in hanc kartam condonationis manus meas probrias r+oboro.

I test. miru test. fredenandus test. sisnandus test.

Uiliulfus notuit.

DCVII

Ex libro regestorum Monasterii Ecclesiolensis Livro Baio-Ferrado *dicto, sumpsimus.*

1082

Karta de ecclesiola

Christus. In dei nomine Ego recemundo pariter cum iermanis meis gundisaluus et guntrode didacus et fernandus facimus kartam uenditionis et firmitatis uobis suerio fromariguiz et uxori uestre eluire nuniz de hereditate nostra propria quam habemus de genitore nostro aluaro in uilla ecclesiola siue de auis seu de comparada ab integro subtus alpe sagittela discurrente riuulo guitin territorio portugalensi. Damus uobis ipsam hereditatem ut habeatis illam uos et omnis posteritas uestra ab hac die firmiter suis terminis terminatam antiquis ac nouis cum quantum in se obtinet et ad prestitum hominis est ut habeatis potestatem fatiendi de illa quicquid uolueritis. pro qua accepimus a uobis in pretio unam pellem agninam in XXXX modios tantum nobis conplacuit et de pretio pro dare aput uos nichil remansit. Si uero aliquis homo uenerit uel uenerimus ad hanc kartam irrumpendam et nos in concilio deuendicare aut uestre parti concedere noluerimus aut non potuerimus aut uos in uoce nostra quomodo componamus uobis ipsam hereditatem duplatam cum quantum a uobis melioratam fuerit. Facta karta uenditionis XV kalendarum aprilis. Era M.C.XX. Ego recemondo cum fratribus meis prenominatis hanc kartam firmiter propriis roboramus manibus. Qui presentes fuerunt. Gundisaluus test. Gundulfu test. Ramirus test. Cendon test. —Pelagius scripsit.

Digitized by Google

DCVIII

Cresconius, frater, bonaque sua in potestatem Abbatis Monachorumque Araucensium tradit, ut eum dum vixerit curent, sic in valetudine, quemadmodum in infirmitate constitutum. Charta autographa, lacerata ac mutila, e tabulario Araucensis Monasterii delata, extat in Publico Archivo. Quae deerant ex libro regestorum,* de D. Maior Martins *sic dicto, sumpsimus, litterisque italicis, ut vocant, distinximus.

1082

*In nomine domini nostri ihesu christi. dubium non est enim sed multum mihi p*lene cognitus mane in ueritate. Obinde ergo *(sic)* frater cresconius placuit mihi asto animo et pronta mea mente et uoto meo conplente *ut facere textum scripture firmitatis sicut et fatio d*e meo corpo et de omnia mea rem ad uobis abba domnus godinus et a fratribus qui sumtis habitantes in monasterio sancti petri de arauka abrenuntio *me et do et concedo mea hereditate que habeo in uilla m*olnes de pars de meo pater moqueime in loco predicto in casal que dicent de quedino de ipsa hereditate de meo pater medietate integra *et in uilla romarizi hereditate quos uenit mihi de mea* mater nomine louesenda et abui illa ereditate de pater suo eirigo et uenit a mici inde IIIIª integra. *Et ibi* adicimus alia hereditate in uilla fiqueireto de portionem *quos* fuit de moqueime cresconici mediatate integra cum *quan*tum in se obtinet et aprestitum ominis est ubi illa potueritis inuenire. habeatis illa firmiter sicut sursum resonat. damus ipsas hereditates *que iam nominauimus cum quantum in se obtinen*t et aprestitum ominis est in montes in fontes in uillas in exitus accesum uel regresum ubi illas potueritis inue*nire. et habent ipsas uillas iacentia* in territorio arauka suptus mons fuste et serra sicca discurrente ribulo molnes a pauiola et romarici ad alarda. *do et concedo ipsum que iam diximus ad uobis pro que me* curiates in mea uita et ad meas infirmitates usque ad obitum meum que abeatis me firmiter et omnia *mea rem iuri quietum sub christi dei nomine habeatis potes*tatem. Et si aliquis omo uenerit uel uenerimus ad inrumpendum hunc factum nostrum quantum *inrumperit tantum duble et insuper iudicato a qui illa terra im*perauerit et insuper auri talenta et sedea excomunicato et cum iuda traditore abea participio *in eterna dampnatione. Obinde ergo cresconius (sic) facta scriptu*ra firmitatis die erit VIIIº kalendas maias. Era MCXX.ª ego cresconius in hanc scriptura manu mea ro—*bo—raui. gauinus conf. Loueredus conf. Iustus conf. Teudia conf. Adefonsus presbiter conf. Sisnandus presbiter conf. gondesindus presbiter conf. erus subdiacono conf.* ederonias conf.

Menendus presbiter notuit.

DCIX

Villae cujusdam in ripa fluminis Mundae sitae Viarigus Monachus Odorium quemdam partiarium dominum reddit. Descripsimus ex* Livro Petro *Conimbricensis Sedis.

1082

Firmitatis carta

Ego uiarigu frater placuit mihi per bone pacis uoluntas ut facerem tibi odorio scriptum firmitatis de medietate de illa mea uilla habet iacencia in rripa mondeci per porto de alkigib de foce de seira usque ad miserere. dabo tibi ipsam uillam ut sedeamus parceiros bonos et andemus unus ad alios cum ueritate in uita et in morte et qui unum ex nobis inde aliter fecerit ut pactet *(sic)* ad seniorem XXX solidos de puro argento. Facta scritura firmitatis III nonas octobris. Era M.ª C.ª XX.ª Ego uiarigu et odorio in hanc cartam manus nostras ro—boramus.

Qui presentes fuerunt. —Zameiro randulfiz test. —Gontado andrias test. —Ramiro test. —Mouram test. —Zuleima gundesteiz test. —Arias sendoniz test. —Erus presbiter notuit.

Digitized by Google

DCX

Vivilli Sarraciniz Monasterio S. Joannis (de **Pendorada**) *praedia in villis* de **Figueiredo** *et* de **Pousada**, *quae ad eam a patre jure hereditario obvenerant, partemque fundi in* **Vila-maior**, *hereditariam a matre, testamento legat. Charta autographa, ad idem Monasterium pertinens, in Publico invenitur Archivo.*

1082

In nomine domini nostri ihesu christi et indiuidue sancte trinitatis. Obiit *(sic)* ego famula dei uiuilli prolix sarraciniz placuit michi sub tuo nomine et in tuo amore christi et timore quod in hoc recolimus et in corde nostro consideramus ut de omne rem mea et omnia paupertacula mea et omnia hereditas mea contesto ad aulam domus sanctorum sancti saluatoris et sancte marie et sancti iohannis qui inter eos principatum tenet quorum basilice esse cernitur subtus mons aratros discurrente bis aluei durio et fluuius tamice quod est fundatus in loco predicto in uilla capannellas iuxta uilla ordoni orbe anegia territorio portugalensis. Ita ut pro remedio anime mee facio ad ipsius domus sanctis et ad monachos et fratres qui in ipso loco fuerint habitantes per regula sancta et uia monastica Ita et facio textum scripture testum et firmitatis de omnia hereditate que fuit de sarracino sarraciniz et de uilla amici ad pation *(?)* et habet iacentia in uilla ficheireto in uilla pausata ad integro quantum me conputat inter meos fratres et heredes damus illa ad ipsius sancti qum quantum adprestitum ominis in ea est per suis terminis et locis antiquis cum exitum uel regresum per suis terminis per ubi illa potueritis inuenire. et alia hereditate quos fuit de auio meo sanctio ermeguiz et aubet illa mater mea in iure suo e domna eldonza dum dotauisce. et kaibit illa in portione filiis suis. dau ego uiuilli inde mea ratione ad integro v^{a} tantum me conputat inter meos fratres uel heredes et habet iacentia ipsa uilla inter fluuius tamice et oueliola hic in uilla maior. dau illa ad ipsius sanctis cum quantum aprestitum ominis in ea est per suis terminis et locis antiquis per ubi illa potueritis inuenire inuenire *(sic)* ad obitum meo contesto illo ad ipsius domus sanctorum. De hodie die et tempore sciat isto que in testamento resonat de iure meo abrasam et post obitum meo ad ipsius domus sit tradita uel confirmata iuri quietum temporibus seculorum. Et siquis tamen quo fierit sana mente non crediderit de qualibet generis homo tam de propinquis meis tan de extraneis qui hunc factum meum usurparet uoluerit in uno modico uel in grande In primis sit excomunicatus et a cceptum christianorum sit segregatus et cum iuda traditore habeat partem in eterna damnatione et insuper pariet post partem ipsius testamentum quantum infrigerit dublato et extra iudicato et insuper pariet duo auri talenta. et seminis meis fratris aut sororis que ad isto loco sancto et in isto testamento defensor fuerit sedeat benedictus de dei benedictione christi qui est filius dei uiuit. Factum est uius series testamentum notum die quod erit xviii kalendas .... Era mcxx.^{a} uiuilli prolix sarraciniz quo fieri elegi et hunc testamentum manus mea ro+uit.

qui preses fuerunt iuliano diaz test. sanctio confirmo. garseani confirmo. gundesindo test.

Veremudus notuit.

DCXI

Pactum venditionis dimidii cujusdam villae, Valar dicta, prope montem de **Parada**. *Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico Archivo invenitur.*

1083

Christus. In dei nomine ego don sagado et usor mea dona sontrili in domino deo eterna salute amen. Ideo plaguit nobis bona pacis et uollumtas nulla quoque gentis inperio nec suademtis artigulo absto animo integro adque consilio abcepsit mente bona et explomtanea mea uolumtate Ut uinderemus ad uobis domno gondisaluo gutieriz et uxuor uestra domna ieoluira sicut et uendimus ereditate nostra propia que auemus de subseptione abiorum et paremtum nostrorum in uilla ualar subtus mons parata iouaz codal teritorio portogalense discurremte ribolo umia et auet iacentia in logo predito in ualar inter gagiati et peiarios de ipsa uila mea mediatate integra kasales exitus montium teras ruptas uel inruptas deuesas montes fontes teras sikas regadilas aquis aquarum sesegas molinarum per ubi illa potueritis inuenire per suis locis et terminis antiquis con quanto in set obtinet et ad prestitum ominis est. et acepimus de uos in pretio duos boues itanto nobis b*ene* conplaguit. uos destis et nos acepimus et de pretio aput uos non remansit in deuido Ita ut de odie de iuri meo sit abrasa et in dominio uestro tradita et confirmata. abeatis uos ipsa ereditate firmiter et omnis posteritas uestras iuri quieto usque in tempori-

Digitized by Google

bus seculorum. et siquis tamen quod fieri non credimus et si aliquis homo uenerit uel ue*ne*rimus contra hanc kartula ad inrumpendum tam nos quam et extranecis que nos in iuditio deuimdigare non potuerimus aut uos in uoce nostra quodmodo pariemus ad uobis ipsas ereditates dublatas uel tripatas quamto ad uobis fueri meliorata et uos perpetim abitura. Facta kartula uenditionis ista XVIII kalendas februarit In era millesima C^a^ XXI.^a^ domno sagado et uxor mea sontrili ad uobis domno gonzaluo et uxor uestra domna geoluira in hanc kartula uenditionis manus nostras r++ouoramus. et quid preses sunt:

Eiga test. — gaudio test. — migahel test. — menemdo test.

Pelagius notuit.

DCXII

Pactum venditionis bonorum quae venditor in villa de **S. Thomé** ***possidebat. Charta autographa, olim in scrinio Conventus monastici,*** da **Graça** ***dicti, Conimbricensis servata, in Publico invenitur Archivo.***

1083

Christus. In dei nomine ego pinoli Ideo placuit nobis per bone pacis et uoluntas ut facere a uobis astrulfu quizoiz et uxori tua guntilli cartula uenditionis et firmitatis de ereditate nostra propria que auemus de auios et parentum nostrorum subtus mons corduua discurrentem rribulum auizela territorium portucalense et aue iacentia in uilla sancti tome ipsa ereditate in quintana. VII^a^ media damus uobis ad integrum quantum in se obtine et prestitum ominis est terras ruptas uel barualas petras mouiles uel inmouiles aquas aquarum et sesigas moniarum exitus montium uel regresum. damus a uobis ad integrum siue de canata comodo et de conparatura quantum ibidem abuimus ut aueatis uos ille firmiter et omnis posteritas uestras iuri quietum et in perpetuum in cuntis temporibus seculorum pro que acepimus de uos precio VII modios tantum nobis bene conplacuit. et siquis tamem fierit non credimus et aliquis omo uenerit uel uenerimus ad inrumpendum contra hanc cartula uen*di*tionis et nos a iudicio deuindicare non potuerimus aut uos in uoce mea comodo pariemus ipsa ereditate dublata uel quantum a uobis fuerit melior*ata*. notum die erit X^m^ kalendas februarias. Era millesima CXXI.^a^ fac*ta* cartula uenditionis manum mea ro+.

Qui presentes fuerunt. Quizoi test. troctesindu test. uilifonso test. Ioane notuit.

DCXIII

Ansericus presbyter bona tam hereditaria quam emptitia, quae in villis de **Cresconi,** de **Fiães** *et* de **Ansemil** ***possidebat, Didaco Cidiz uxorique ejus et Ero presbytero, donatoris filio, dimidiata donat, usufructu tamen sibi retento. Charta autographa, ad Monasterium S. Joannis*** (de **Pendorada**) ***pertinens, in Publico extat Archivo. Ibi charta autographa alia, illo ipso die quo prima exarata, invenitur, substantialiter eamdem donationem continens. Cum tantum forma diversa sit, praecedenti addendam existimavimus.***

1083

Christus. In nomine domini sub christi nomine ego famulo dei anserigu qui fuit presbiter ad tibi didagu cidiz et uxor tua tequilo in domino deo eterne salute Amen. Magnum est enim titulum donationis uel perfiliacionis in qua nemo actum largitatis inrumpere non potest neque foris legem proicere sed quicquid libenter amplectere. Denique lex canet gotorum ut rem donata si per presentibus tradita fuerit nullo modo reputatur a donatorem sed per testes et scripture conuincat. Ideo iam supradicto anserigu plagui michi per bone pacis et uoluntas ut facerem tibi didagu cidiz et uxor tua tequilo cartula donacionis de meas hereditates siue de conparadela quomodo etiam de parentorum uel auiorum ansemondo nomine et senteiro in uilla que dicitur cresconi et pelaiones casal de tia dona et in antemiri per ubi eas potueritis inuenire per suis terminis et locis antiquis ad ouitu meo habeatis uos et meo filio ero presbiter per medium tam in casas quomodo et in plantatos. proinde concedo eas ad uobis ut contineatis me in uita mea. et habent ipsas hereditates iacencia territorio muro prope castro sancti felicis discurrente in fluuio durio. abeatis uos et omnis posteritas uestras iuri quieto temporibus seculorum. Siquis ta-

Digitized by Google

men quo fieri non credimus aliquis homo uenerit uel uenerimus contra hunc factum nostrum ad inrumpendum que nos ad iudicio deuindicare non potuerimus aut uos in uoce nostra quomodo pariemus ad uobis ipsa karta dublata uel quantum ad uobis fuerit meliorata et uos perpetim habitura. Facta karta donacionis notum die erit IIIº idus februarii. Era Mª cª XXª I. Anserigu in hanc kartula donacionis uel perfiliacionis ad uobis didagu cidiz et uxori tue tequilo manu mea r+o.

Pro testes —Igulfu test. —ramiro test. —froila test. —aluitu test. —uimara test.
anserigu notuit.

Christus. Magnum est enim titulum donationis in quo nemo potest actum karitatis inrumpere ne foris legum prouidere sed quicquid de grato animo et promta mea uoluntate donatur et confirmatur in dei nomine habeatis potestatem. Obinde ego ansirigo facio tibi didago cidici et uxor tua tequilo scriptura firmitatis uel benefactis de meas hereditates proprias quos fuerunt de auolos meos ansemondo et sentario et habent ipsas hereditates iacentias in uillas quas uocitant cresconi et pelagiones kasal de tia dona et in antimir subtus mons muro et castro sancto felice discurrente ribulo durio sic damus a uobis de auolenga quomodo et quanta ganaui de meos heredes per pretio et sortibi cum meos heredes. habeatis uos et ero presbiter per medio sic in kasales quomodo et in plantatos. proinde damus a uobis ipsas hereditates que adconselietis me de uestro honore et ego habeam in mea uita et post meo obito tornet illas a uos et a filiis uestris et si ego de hodie aliter fecerit et isto plazo exierit que per lege conponeat ista scriptura et insuper que det ad uos vº boues de XIII XIII modios et iudicato. Facta karta notum die III idus februarii. Era Tª cª XXª I.ª Anserigo in karta manu mea r+ouoraui.

Pro testes. Igulfu test. Ramiru test. Froila test. Aluitu test. Vimara test.
Anserigu notuit. Moneonis diaconus translatauit.

DCXIV

Pactum venditionis praedii in villa* de Romariz. *Charta autographa, e tabulario Araucensis Monasterii in Publicum Archivum delata, ibi extat.

1083

In dei nomine ego tegila cognomento patrebono et uxor mea trodilli placuit nobis bona pacis uoluntas ut uinderemus uobis abba domno godinu et fratribus tuis qui in sancto petro sunt uobis cumhabitantes hereditate nostra propria que habemus in uilla que uocitant romarici territorio arauca subtus monte fuste discurrente ribulo alarda de una parte et de alia et habemus ipsa hereditate que uobis uindemus de comparatela per pretio et per carta de adosenda cendonizi nepta de domna eileuua de ipsa hereditate que fuit de domna eileuua quarta integra et habebat domna eileuua ipsa hereditate per ganantia de parte de filios de cesario auidizi. Leuat se ipsa hereditate de termino que diuidet inter romariz et castro et inde per termino de eirizi et inde per uia maurisca et inde ferit in termino de figaritu et uadit ad illo aroio de caprile qui est inter termino de figaritu et de penso et tornat se per illo termino que diuidet inter penso et romariz usque ferit in termino de sancto petro et uadit in directo usque ad termino de castro unde primiter incoauimus. Damus uobis in ipso concluso ipsum quod iam diximus cum quantum in se obtinet et ad prestitum hominis est ubi illa potueritis inuenire per illos terminos. Pro que accepimus de uos in pretio XX et VI modios in que nobis bene complacuit et de pretio aput uos nichil remansit in debito. Ita ut de odie die sit ipsa hereditate de iuri nostro abrasa et in uestro dominio sit tradita adque confirmata iuri quieto. Et siquis tamen quod fieri non creditis et aliquis homo uenerit uel uenerimus ad inrumpendum hunc factum nostrum que nos ad iudicio deuindicare non potuerimus aut uos in uoce nostra que pariemus post parte uestra ipsa uilla que in carta resonat duplata uel quantum ad uobis fuerit melioratum ad uos aut ad posteritas uestra tam nos quam posteritas nostras. Facta cartula uenditionis IIIº idus martii. Era TC XXª I.ª Tegila cognomento patrebono et uxor mea trodilli in hanc cartula uenditionis manus nostras ro+++.

Qui preses fuerunt pro testes —Gondesindo testes —Arias testes.
Adefonsus test. —Santius test.
Godinvs qui hec notuit.

Digitized by Google

DCXV

Pactum venditionis dimidii fundi in villa de Sinfães. ***Charta autographa, ad Monasterium S. Joannis*** (de Pendorada) ***pertinens, in Publico Archivo servatur.***

1083

In dei nomine ego garcia eitaz cum iermano meo diagu et muniu et mater nostra domna oneka in domino deo et eterna salute amen. Ideo plaguit nobis asto animo integroque consilium nullis *(sic)* nec suadentis artigulo se propia nostra accesit uoluntas ut uenderemus uobis arias maruaniz sicut uemdimus ereditate nostra propia que abuimus de subseptionem auiorum uel parentorum nostrorum como etiam et de ganadela et ipsa ereditate aue iacemtia in loco predicto in uilla quos uocitant cinfianes *(?)* ad illa portella iusta kararea que uadi pro ad riu de bestonza iusta kasal quos fui de frater lali et de alia parte cum illo bacello iusta kasa de gaphias per illo comaro et de alia parte diuide cum ereditate de amo menendo et cum sua ratione de illa aqua de vi feria nominata integra subtus mons muru terrio discuremte ribolum dorio. damus a uobis ipsa ereditate aque conzedimus mediade integra per ubi illa potueritis inuenire cum quantumque set obtine et ominis adprestitum est. et accepimus de uobis in precio nos lenzos de xiiii xiiii cubidos et uno liturio adpretiado in x quartarios lanio nobo et unas brakas nobas cum sua inbragatoria in v quartarios et uno porco in nos modios et una porca in nos modios et nos porcalios in iii quartarios. tantum nobis bene conplaguit et de ipso pretio nihil aput uos inde remansit in deuito. Ita ut de odie in die uel tempore siat ipsa ereditate de iure nostro obrasa *(sic)* et in uestro dominio sedeat tradita uel confirmada. aueatis uobis illa firmiter et omnis posteritas in iuri quietum temporibus seculorum. et siquis tamen quod fierit non credimus alliquis omo ueneri uel uenerimus contra anc kartula uenditionis ad inrumpendum que nos ad iudicio deuendigare non potuerimus aut uos in uoce nostra comodo pariemus ad uobis ipsa ereditate dublata uel quantum ad uobis fuerit melliorada et uobis perpetim auiturum. Facta kartulla uenditionis notum die quod erit xvii kalendas iunii. Era TCXXI.ª ego garcia eitaz et diagu et muniu et mater nostra domna oneka ad uobis arias maruaniz in anc kartulla uenditionis manus nostras ro++++.

.... test. fernando test. muniu test. arias test. psalbator test. froilla test. gunzalbo test. arias notuit.

DCXVI

Pactum venditionis partis fundi cujusdam in villa de Parada. ***Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico Archivo servatur.***

1083

Christus. In dei nomine ego santia prolis gartias in domino deo eterna salute amen. Ideo plagui mizi per bona pacis et uolumtas ut per scritura firmitatis uimderemus ad uouis troytesendo gotierizi et uxori uestra gontrote garcias sicut et uendimus ereditate nostra propia que auemus in uila que uocidant parada subtus mons aluarelios teritorio portugalens prope litore maris discurente riuulo retorta in loco predicto de ipsa uila de parata que aueo de parentum meorum garcias pinolizi et domna ledegundia dou ad uouis de ipsa uila mea ratione quantum me conpota inter meos fratres uel eredes de ipsa uila de mediatate viiª intrega cum kasas cum terras rubtas uel inrubtas cum plamtatu aruores pomiferas uel inpomiferas aquas cursiles petras mouiles uel inmouiles cum omni prestationibus suis a intrego per locis et uicos et terminos antigos per ubi ila potueritis inuenire. dou uosbis *(sic)* ipsa ereditate pro que acepio de uos multo seruitio et bono et ad confirmando karta xx modios in precio tantun mici bene plagui et aput uos non remansi precio in deuito. Ita ut de odie die uel tenpore de iuri nostro siia abrasa et in uestro dominio siia tradida et confirmada ut aueatis uos ila firmiter et omnis posteritas uestra iuri quieto tenporibus seculorum. et super ista karta non ualea nula scritura nec de anteriora nec de posteriora. et siquis tamen quod fierit non creditis et aliquis omo uenerit uel uenerimus contra anc karta inrunpere et nos in concilio non uoluerimus au non potuerimus auturgare uel deuindigare a uos in uoce nostra comodo pariemus ipsa teridate *(sic)* dublada uel tripada quantum a uobis fuerit meliorada post uestra parte. Facta karta die erit no nonas iunii. Era Mª Cª XXI.ª Santia ad uobis troytesendo et uxori uestra gontrode manu mea rouoro+.

Ic sunt uidentes —pelaio test. —menendo test. —aluito test. —froyla test. —petro test. —arias test. —gozaluo test.

didagu notuit.

Digitized by Google

DCXVII

Pactum venditionis septi sive cavaedii in civitate Conimbrica, prope ecclesiam S. Joannis. Charta autographa, e scrinio Conimbricensis Sedis delata, in Publico Archivo custoditur.

1083

In dei nomine ego zoleima prolis aflah et uxor mea genlo In domino deo eterne salutem. Ideo placuit nobis per bona pacis et uoluntas sanos nos cum sana mente et perfecta uoluntate nullus quoque gentis imperio nec suadentis articulo neque pertimescentis metu set propria nostra accessit uoluntas ut uinderemus ad tiui sicut et uendimus iohanne gundesindici corte nostra propria que abemus intus colinbrie loco nominato super ecclesia uocabulo sancto iohanne ad partem orientalium et fuit ipsa corte de genero meo martino imnotomad pro que dedi ego illi alia corte subter ecclesia sancte marie. et uendimus uobis ea cum quantum in se obtinet. et accepimus de te pretio placibile XXXVI metcales de auro abed tantum conplacui nobis. Ita ut de odie de nostro iure sit abstracta et in tuo dominio sit tradita et confirmata. abeas et possideas iuri quieto temporibus seculorum. Siquis sane mentis non crediderit et aliquis homo uenerit uel uenerimus tam ex progenie mee quam extranee que nos ad iudicium deuindigare uel auctoritate firmare non potuerimus que pariemus uobis uel qui isto inquisierit dublata uel quantum a uobis fuerit meliorata et uos perpetim abitura. Facta carta uenditionis notum die VIII agusti. Era M.ª C.ª XX.ª I.ª

zoleima aflah et uxor mea in hanc cartula uenditionis quam fieri elegimus et quoram idoneis testibus manus nostras ad roborandum tradimus+++.

Qui ibi presentes fuerunt —alvazir domno menendo conf. —cipriano —Gundesindo ioannes conf. —Pelagio halaf conf. —nunu gundesindic conf. —Tulquid fagildici conf. —Guttier menendici conf. —Garsea didaci conf. —Didaco cidici conf.

Pelagio erici test. —truitesindo tructesindici test. —floridi gudinic test. —Martino atomad test. —Maruan menendici test. —anaia ioannes test. —mofarig test. —olidi arianici test.

Sisenando Diacono Notuit.

DCXVIII

Pactum venditionis dimidii fundi cujusdam in villa de Milheirós, ***exceptis agris qui ad sororem venditoris pertinebant. Accedit pollicitatio, emptori ab eodem venditore facta, de non vendendo, vel alio modo alienando, partem quam sibi retinebat, nisi ipsi emptori, successoribusve suis. Charta autographa, e tabulario Sedis Viseensis in Publicum Archivum delata, ibi servatur.***

1083

Christus. In dei nomine ego pelagio fredenandiz in domino deo eternam salutem amen. Ideo plaguit mici per bone pacis et uolunptas ut nullo quoque gentis imperio neque suadentis articulo neque pertimescentis metum sed propria mea accessit uolunptas ut facere uobis domno martino et ad coniungia uestra domna ermesinda kartula uendictionis sicut et facio de ereditate mea propria medietate de quantu que abeo in uilla melieirolos et in sancta maria quos fuit de patre meo fredenando olidiz exeptis inde III.ª de illo terreno kalbo et V.ª de illo plantato que est de mea germana nomine matre que ad uobis non dabo et de illa alia mea ereditate suduna medietate uobis inde dabo per suis locis et uicus et terminus antiquis per ubi illa potueritis inuenire cum quantum in se obtinent et ad prestitum ominis est et abent iacentia ipsas ereditates in territorio sancte marie discurrente riuulo ouar prope litore maris territorio portugalensis. et accepi de uos pretio que mici conplaguit id est tres uakas bonas et uno boue et III.or ouelias et media de una equa et tres pelles konelias in una equa tantum mici bene conplaguit et de pretio apud uos nichil remansit in deuito. Ita ut de odie die et tempore sit ipsa ereditate de iuri meo abrasa et in iuri uestro sit tradita atque confirmata. abeatis uos illa firmiter et omnis posteritas uestras iuri quieto temporibus seculorum. Siquis tamen quod fieri non creditis et aliquis omo uenerit uel uenerimus contra hanc kartula uendictionis ad inrumpendum èt ego in iudicio nuluerit auctorgare uel deuindigare post uestra parte aut uos in uoce mea quomodo parie uobis illa ereditate dublata uel tripata uel quantum ad uobis fuerint melioratas et uobis perpetim abituras. Facta kartula uendictionis die erit III.o idus septembris. Era millesima C.ª XX.ª I.ª Ego pelagio fredenandiz in hanc kartula uendictionis manum mea ro+uoro.

Digitized by Google

Ic testes —teton test. —menendo test. —suario test. —alio menendo test. —ioanne test. —zidi fredariz quos uidi et confirmo.

Gundisalbo presbiter notuit.

Ego pelagio fredenandiz placitum facio ad uobis domno martino et ad coniungia uestra domna ermesinda die erit IIIIº idus septembris era millesima CXXIª super ipsa ereditate quos fuit de meo patre fredenando olidiz unde ad uobis dedi medietate pro pretio que ad mici plaguit que ipsa alia mea medietate que non uinda illa neque donet ad nullum ominem per nulloque actio nisi ad uos aut ad filiis uestris aut posteritas mea ad posteritas uestras similiter sic faciant exeptis illa IIIª de illo terreno et Vª de illo plantato que est de mea germana matre sicut superius iam in illa karta resona. et illa alia ereditate suduna que abea uobiscum per medium et non uinda illa neque done nisi ad uos aut ad posteritas uestras. et si ausato fuerit illa ad uindere aut ad donare aut extraneare in alia parte nisi ad uos aut ad posteritas uestras et isto placito exederit qui parie post uestra parte aut de posteritas uestras illa mea ratione de illas ereditates quantasque abeo que in ipsa karta resonant dublatas uel tripatas post uestra parte aut de posteritas uestras et iudigato. et uos ad mi similiter faciatis. Ego pelagio fredenandiz in hoc placito manum mea ro+uoro.

Ic testes —osoredo test. —menendo test. —arias presbiter test. —gunzalbo test. —emila test. —zidi fredariz quos uidi et confirmo.

Gundisalbo presbiter notuit.

DCXIX

Guina quaedam dimidium fundi in villa de Pousada *siti, qui ad eam ex matre pervenerat, donat Araucensi Monasterio, cui etiam aliud dimidium vendit. Charta autographa, quam mutilam invenimus, e scrinio ejusdem monasterii delata, in Publico extat Archivo. Ex apographo, in codice* Tombo feito por ordem de D. Maior Martius *inserto, quae deerant sumpsimus, litterisque italicis, ut vocant, signavimus.*

1083

Domnis inuictissimis ac triumphatoribus seu et redemtorem nostrum sancti saluatoris *et sancte marie semp*er uirginis et genitricis domini sancti petri apostoli et martiris christi uel cetere reliquie *quorum baselica esse dignoscitur* in uilla uocitata item sancto petro ego ancilla dei *et uestra quamquam in*digna guina cum peccatorem *(sic)* mole depressa in spe fiduciaque sanctorum meritis *respiramus non usquequaque* disperatione deicimur que etiam teste conscientie re*atui meo* criminis sepe pauesco ut ego per uos gloriosissimis sanctis tandem reconciliari mereamur *ut ad huius domum uestram* atque sanctorum omnium suffragium fida supplicatione uotis *om*nibus imploramus. et ideo deuotionis mee extitit ut de paupertate mea sancte ecclesie uestre aliquantulum ex uoto meo proprio conferre debeo et quia scribtum est —uouete et reddite domino deo uestro— ideo omni effectum operis eadem ipsa deuotione implere procuramus acsi concedimus et offero glorie diuinitatis uestre medietate de hereditate que habeo de parte de mea matre genlo. et habet iacentia ipsa hereditate in romarici in uilla que dicent pausata iuxta termino de sancto petro. et ipsa alia medietate uindo uobis abba domno godinu et fratribus qui uobiscum in eodem monasterio sunt commorantes. et accepimus de uos pretio x quarterios in que nobis bene complacuit et de pretio apud uos nichil remansit in debito. Ita ut de hodie die et tempore sit omne ipsa hereditate quanta me in ipsa uilla competet inter meos iermanos nominatos cresconio et gaudilli in uilla pausada concedimus uobis godinus abba et fratribus et soror*ibus* qui ibidem sunt aut fuerint habitantes et in uita sancta perseuerantes ut ibidem sit deseruiendum pro remedium anime mee ut pro me memores domino sint semper. Quo et iuratione confirmo per indiuiduam trinitatem quia contra hunc factum nostrum numquam uentura ero inrumpendum. Siquis aliquis homo de parte mea filii uel neptis aut qualibet generis homo ex sanguinitatis mee aut extraneis qui contra hanc series testamenti infringere uel inrumpere temptauerit in primis sit excomunicatus ab omni comunione et segregatus ab ecclesia sancte et cum iuda traditore habeat portione in eterna damnatione et insuper iudicis sententia pariat domui uestre uel qui ibidem fuerint habitantes ipsa hereditate duplata uel quantum inde fuerit usurpatum ut ibidem sit semper deseruiendum et uobis perpetim abitura. Facta series testamenti uel cartula uenditionis notum die VIII kalendas octobris. Era millesima cª xxª Iª. Ego guina in hanc series testamenti uel cartula uenditionis manus meas r+++ouoramus.

Qui preses fuerunt —iusto domo quos uidit —Sandinu presbiter quos uidit —Teudila quos uidit —Sesmondo quos uidit —Gaton quos uidit.

pro test. —Gondesindo test. —uario test. —ouecu test.

Godinus presbiter *scripsit.*

Digitized by Google

DCXX

Pactum venditionis dimidii praedii cujusdam in villa de Ortigosa. *Charta autographa, ad Monasterium S. Joannis* (de Pendorada) *pertinens, in Publico servatur Archivo.*

1083

Christus. In dei nomine ego flosendus prolix ermiguiz in domino deo eterne salute Amen. Ideo placui mici per bone pacis et uoluntas nullum quoque gentis imperio nec suadentis articulo neque pertimescentis metu sed propria mici accessit uoluntas ut facerem uobis didagu cidici et uxor tua tequilo kartula firmitatis de hereditate mea propria que habeo in uilla quos uocitant ortigosa a radice montis ortiqueira subtus mons muro territorio uargano discurrente riuulo pauia et sparte se cum termino de cuina usque in pauia medietate que conparaui de filias de pelagio frarenquiz per suis terminis et locis antiquis cum quantum aprestitum ominis in ea est et accepi de uos in pretio xxxx modios in quo mici bene conplagui et de pretio apud uos nicil remansit in debitum. Ita ut de odie die uel tempore sit ipsa hereditate de iure meo abrasa in uestro dominio sit tradita uel confirmata. Siquis sane mentis non crediderit aliquis homo uenerit uel uenerimus contra hanc kartula uenditionis que nos a iudicio deuindigare non potuerimus aut uos in uoce nostra quomodo pariemus post parte uestra ipsa hereditate dublata uel quantum a uobis fuerit meliorata et uos perpetim habitura. Facta kartula uenditionis notum die erit idus nouembris. Era Mª Cª XXª I. Ego flosendus presbiter in hanc kartula uenditionis manu mea r+oboraui.

qui preses fuerunt ero test. froila test. toderiigo *(?)* test. sandinu test.

Micahelis notuit.

DCXXI

Possessores quidam plurimorum bonorum mobilium immobiliumque, tum saecularium, tum ecclesiasticorum, Ecclesiae sive Monasterio de Vouzella *eadem bona donant. Charta autographa, e scrinio Conimbricensis Sedis in Publicum Archivum delata, ibi servatur.*

1083

Christus. Domnis inuictissimis sanctisque martiribus ac triumphatoribus sanctorum martirum sancta maria et sancti saluatoris et sancti michael archangeli cuius baseliga fundata est in uilla quos uocitant uaucella subtus mons aguto territorio alahouene discurrente ribulo uauga. Obinde ego famulus dei daui et matrona et cidi quasi frater indignum et peccatorem damus atque concedimus ad loci illius iam supernominati hereditates meas proprias que habemus in ipsa uilla uaucella hereditate quos fui de ganantia de cidi ab integro et illa mea ratione de patre meo daui et matre mea matrona ab integro et des uaucella usque in caualiones et ipsos kaualiones quantum ibi cidi tenuit in suo iudicio et in noquelia siquis quanta ibi ego ganaui et obiurgaui ab integro et in palatio sua ganantia et conparatela de cidi ab integro et conparaui illa de unisco et exemena et godina et trans illa Teliata uno kasal que conparaui de daui tructesindiz et in confurcus que conparaui de filius potenzo argelo et iaquinta et ecclesias nominatas mediatate ad auuolgodi et sancta maria de uentosa quanta ibi ganauimus et sancta maria de arcucelo cognomento palatio cum suis passalibus intus et foris ab integro et de ministeria de ecclesia uno signo de medallo et uno calice de argento et una kasulla tiraz et una dalmatiga tiraz et uno manipulo et uno uelo espauen et uno antiphanal et uno psalterio. et istum textum testamus illum ad isto acisterio iam supernominato et ad subrino meo gartia presbiter et ad fratres peregrinos qui bonos fuerint et uita sancta perseuerauerint. et VIª de santi iacobi de mato damus atque concedimus isto monasterio ad isto iam supernominato gartia pro remedio anime nostre et de nostros parentes et de nostra sobrina gontina quanta herediditate *(sic)* hic abui in halahoueine de parentorum et auorum suorum tam de ecclesia quam de laigale testamus illa ab integro pro remedio anime sue ad ipso acisterio supernominato. Et ego exemena prolix a gartia damus atque testamus hereditate mea quantaque habui hic in uaucela siue ecclesiastiga quomodo leigale quantum ego ic habui de auiorum et parentorum meorum testamus ad loci illius sancti saluatoris et ad gartia prolix sandiz. Et ego matrona cognomento matre dona prolix arias damus atque testamus hereditate mea quantaque habui ic in uaucella siue ecclesia *(sic)* quomodo laigale quanto ego habui de auiorum et parentorum meorum testamus ad loci illius sancti saluatoris et ad coniermano meo gartia prolix sandiz. et ego godino prolix sandiz damus atque concedimus hereditate mea propria quam habui in baucella de auiorum et de genitorio meo sando prolix daui siue de ecclesia

Digitized by Google

quomodo de laigale damus atque testamus illa ad loci illius iam supernominati sancti saluatoris et ad iermano meo gartia presbiter et habeas tu illum in tua uita et semper sedea a mercede. et non damus ibi licentiam a nullis propinquis meis nisi a tibi garsea ad iudicandum et ad possidendum et que habea ego cidi in mea uita et post obitum meum relinquam illum que sursum resona in tuas manus. Siquis tamen quo fueri *(sic)* non credis et aliquis generis homo uenerit tam de propinquis quam de extraneis ad hunc testum nostrum temptauerit aut infringere uoluerit in primis sit excomunigatus et ad fidem christi separatus et cum iuda traditore habeat participio in eterna dampnatione et pariat ipsum acisterio dubladum et insuper D^{os} solidos et iudigato ad ipso iam supernominato gartia aut a qui sua uoce pulsauerit et hunc textum nostrum plena semper habeat firmitate. Factum series testamenti notum die quod erit III° nonas decembris. Era M^{a}C^{a}XX^{a}I.^{a} Ego cidi prolix daui et godino et exemena et matrona cognomento matre dona a tibi garcia in hoc series testamenti manus nostras rouo+++++ramus.

Paternus episcobus conf. —Godinus abba conf. —Rodrigus conf. —Hordonius conf. —Vizoi conf.

Gauino conf. —Gartia conf. —Gauino conf. —Annaia conf. —Dompnus bellide conf.

Petro test. —Didaco test. —Daui test. conf. propria manu mea conf. —Daui test. —Vermudo test.

Egas test. —Ermerigu test. —Exemena test. conf. Sesnando diacono urbanense cenobio test.

Gutier conf. —Didaco conf. —Daniel conf.

Ero iudice colimbriense conf. —Godino conf. —Ledegundia. Ledegundia prolix cidi manu mea conf. —Brandila test. —Daui test.

Menendo presbiter Notuit.

DCXXII

Pactum venditionis horti in ripa Mundae, suburbio Conimbricae. Charta autographa, e tabulario Sedis Conimbricensis in Publicum Archivum delata, ibi extat.

1085

In christi nomine. Ego maria eriz una pariter cum filiis meis fernando gidisliz et gutina placuit nobis per bonam pacem et bonam uoluntatem ut uinderemus uobis clericis canonicis de sancta maria sedis colimbrie ortum nostrum proprium cum suo puteo. habet iacentiam in illo arenato super flumine mondeco. in oriente est ei uinea de zuleiman iben aflah et in occidente prenominato flumine et in septendrione illa uia qua nominat addarbis et in meridie uinea de gutino alhabid et uinea de pelagio eriz. et accepimus de uobis pretio XXX^{a} solidos argenteos quia tantum nobis bene complacuit et de pretio apud uos nichil remansit Ita ut de hodie die uel tempore sit ipsum ortum prenominatum seruientem ad illam canonicam de sancta maria prenominata sedis temporibus seculorum. Et si aliquis homo uenerit uel uenerimus contra hanc kartam uenditionis ad inrumpendum et nos in iudicio deuendicare uel autorgare uobis noluerimus ut pariemus illum ortum prenominatum ad illam canonicam duplatum uel quantum a uobis fuerit melioratum et iudicatum et uobis perpetim habiturum.

Facta karta uenditionis XVI kalendas ianuarias. Era MCXXI.^{a} Ego maria prenominata una cum filiis meis prenominatis fernando et gutina a uobis clericis canonicis in hanc kartam uenditionis manus nostras rouorauimus r+++.

Qui presentes fuerunt —trotisindo troitisindiz testis —martin iben atumati testis —arias fernandiz similiter.

Abbas dom petrus testis —iulian iben halifa testis —semeno testis —froila patriz testis.

DCXXIII

Pactum venditionis praedii in villa* de Secarido. *Charta autographa, e scrinio Conventus monastici,* da Graça *dicti, Conimbricensis in Publicum Archivum delata, ibi custoditur.

1083

Christus. In dei nomine ego suario auonaźar et suas iermanas guntilli et unisco et ausinda placuit nobis asto animo aque consilium set propria nostra uoluntate ut faceremus a uobis gunsalbo luz et uxori uestre unisco kartula uenditionis et scripture firmitatis de ereditate nostra propria que aueo de auios et parentum nostrorum

Digitized by Google

auonazar et gauilli et aue iacentia ipsa ereditate in uilla secariolo subtus mons castro uermuit discurentem rribulum aue territorium bracalense. damus a uobis aque concedimus ipsa ereditate et plantato quantumque ibidem abuimus siue de canantia comodo et de comparatura ut aueatis uos ille firmiter et omnis posteritas uestras et quantum in se obtine et ad prestitum ominis est. pro que acepimus de uos precio xxx^{a} modios de pane de ipso deuito tantum nobis bene conplacuit. et si aliquis omo uenerit uel uenerimus ad inrumpendum contra hanc cartula uenditionis et nos in iudicio deuindicare non potuerimus aut uos in uoce nostra comodo pariemus ipso que in cartula resona dublata uel quantum a uobis fuerit melioratum. notum die erit v^{o} kalendas ianuarias era TCXXI^{a} facta cartula uenditionis manus nostras ro++++uit.

Qui presentes fuerunt —Pro testes ramiru test. menendu test. oseuio test. troctesindu test.

Ioane notuit.

DCXXIV

Partem villae* de Porto de Marrondos *Vermudus Cidiz Ecclesiae S. Martini testamento legat. Descripsimus ex* Livro Preto *Sedis Conimbricensis.

1083

In nomine domini nostri ihesu christi. Hec est carta testamenti quod feci ego uermudus cidiz de mea porcione de uilla sita in porto de marrondos id est quartam partem tocius uille ad ecclesiam sancti martini cum gressibus et regressibus et aquis et cum omne aprestitum que in ea est. et habet has terminationes in oriente illud flumen in occidente agros ipsius ecclesie predicte in septemtrione uia puplica in meridie mons nomine gimil. Hoc testamentum prompto animo et mente firma ob amorem dei et remedium anime mee fieri obtaui et idoneis testibus infra nominatis confirmaui. Siquis accederit ex propinquis aut alienis filii nepotes aut ex propinquis qui hanc scripturam testamenti infringere uoluerit ut sit excommunicatus et a christi fide separatus et insuper pariat illum que in carta resonat duplatum et ad iudicem terre iudicatum. —Tructesindus tructesindiz test. Auriol marquiz test. Michael test. Veila uenegas test. Gundisaluus uenegas test. Bellide iustiz uidit. Gundisaluo petriz notuit.

Era M.^{a}C.^{a}XXI.^{a}

DCXXV

Per manus Petri episcopi monasteria Sancti Christophori et Sanctae Mariae bonaque ad ea pertinentia accipiens, Rodericus Vermudiz, clericus vel monachus, jura patronorum, ut aiunt, eorumdem monasteriorum agnoscit et asservare promittit. Charta autographa, ad Monasterium Morariense, ut credimus, pertinens, in Publico Archivo invenitur.

1084

Rodoricu uermudiz ad uos garcia gunzaluiz et gunzaluo guttierriz et uxori uestre geluira gunzaluiz et unisco gunzaluiz pactum simul et placitum facio uobis per scribturam firmitatis die III feria VIII kalendas februarias era Millesima c^{a}xx^{a}II^{a} pro parte de ipsos monasterios sancto christoforo et sancta maria cum suas testationes que michi datis per manum episcopi domni petri que teneam illos ego rodoricu sanos et intemeratos. Istas sunt testationes pernominatas quintana integra de paramio duas quintas una de domno rauperio et altera de abbate domno gumice aciueto integra que teneam illos sanos et intemeratos pro uestra parte et non mittam uobis in eos nullam perturbatio neque nullam subpositam malam per nullam actionem unde uos inpedimentum aut per quam careatis illas uestras rationes que michi datis pacatas illo quinion de abbate domno gumice siue de auolengo siue de ganantia et illo quinion de domna siti de auolengo et de ganantia et quinion de domno ermigio de auolengo et de ganantia et quinion de domno gunzaluo de auolengo et teneam illos per regulam canonicam quantum mea possiuilitas fuerit.

Digitized by Google

DCXXVI

***Pactum venditionis partis praedii cujusdam in* Villa-Cova.** *Charta autographa, ad Monasterium S. Joannis* (de Pendorada) *pertinens, in Publico Archivo servatur.*

1084

In dei nomine ego ebrilli et suillo placuit nobis per bona pacis et uoluntas quoque gentis inperio nec suadentis artigulo sed propria nobis accesit uoluntas ut faceremus ..... cartula uenditionis de hereditate nostra propria que abemus in uillacoua subtus mons ...inis discurrente in ribulo latrones discurrente flumine tamice et fuit ipsa her.....rum. damus ad uobis nostra ratione integra quantum nobis conputa inter fratres et heredes et accepimus de uobis precium una egua et 1ª uaca tantum nobis bene conplacuit et ..... apud uos nihil remansit in debito. abeatis uos iuri quietis temporibus seculorum. Siquis sane mentis non crediderit et alius homo uenerit tan de propinquis nostris quam de extraneis contra hunc factum nostrum ad inrumpendum que nos ad iudicium deuindicare non potuerimus aut uos in uoce nostra quomodo pariamus ad uobis ipsa hereditate duplata uel quantum uobis fuerit meliorata et uos perpetim abitura cum omnibus prestationibus suis. Facta cartula uenditionis notum erit vii idus martii. Era MCXXII.ª ego ebrilli et suillo in hanc cartula manus nostras ro+++mus.

Pelaio test. —Egas test. —Arias test. —Didacus notuit.

DCXXVII

***Descripsimus ex codice qui titulum* Tombo escripto por ordem de D. Maior Martins,** *prae se fert.*

1084

Carta de hereditate quam habet monasterium in Canelas in termino de Aluarenga

Domnis inuictissimis ac triumphatoribus sancte marie mater domini et saluatoris nostri ihesu christi sanctisque martiribus sanctorum apostolorum petri et pauli sanctorum cosme et damiani et omnium sanctorum dei quorum baselica fundata est territorio arauca uocabulo sancti petri. Ego famulo dei gauino froilaz testamentum facio de omnia mea hereditate ad uocabulo sancti petri arauca id est in uilla que uocitant canelas ipsa mea hereditate que habeo de parentorum meorum et alia ratione que comparaui de ipsos meos iermanos per mea carta et per meum pretium. do atque testo ipsa hereditate pro remedio anime mee ad uocabulo sancti petri arauca ut domino pro me memores sint semper. Siquis tamen quod fieri aliquis homo uenerit uel uenero tam de meis propinquis quam extraneis contra hunc testamentum infringere uoluerit In primis sit excomunicatus et ab ecclesia separatus et cum iuda traditore habeat participium Et insuper secularia pariat ipso quod in testamento resonar ad ipso monasterio et ad tibi godinus abba uel a fratribus qui ibidem habitantes fuerint uel qui uocem eius intenderit duplata et cᵐ solidos et iudicato et uotum meum firmiter permaneat in sempiternum. Facta carta series testamenti notum die erit nnº idus aprilis. Era Mª cª xx II.ª Regnante adefonsus rex in spania et in galletia et in colinbria paternus episcopus et consulem domno sisnandus. Ego famulo dei gauino froilaz in hanc series testamenti quod fieri uolui manu mea r—obor—a+ui. Qui preses fuerunt pro testes. Adefonsus test. Pelagio test. Petro test. Godinus presbiter notuit.

Digitized by Google

DCXXVIII

Pactum venditionis agri cujusdam in villa de **Paradella.** ***Charta autographa ad Petrosense Monasterium pertinens, in Publico extat Archivo.***

1084

In dei nomine ego sesgundia *(?)* ideo placui mici asto animo integro atque consilio nullis quoque gentis imperio nec suadentis artigulo neque pertimexentis metum sed propria mici accessit uoluntas ut uindere a tibi gundisaluo hereditate mea propria in uilla paradela ad illa fonte de domna palla. iacet inter alias de meos heredes. erit sex passos in ampro et LX^{a} minus duos passos in longo. et accipio de uos in pretio VIIII quartarios de milio tantum mici bene conplacui et de pretio apud uos nichil remansit in debitum uos dedistis et nos accepimus Ita ut de hodie die et tempore sit ipsa hereditate meo *(sic)* abrasa et in tuo dominio sit tradita et confirmada. habeas tu et omnis posteritas tua iuri quietum temporibus seculorum. siquis tamen quos fieri non creditis et aliquis homo uenerit uel uenerimus contra hanc carta inrumpere uoluerimus aut noluerimus nos comodo parie a tibi ipsa hereditate dublata uel quantum fuerit meliorata. Facta karta uendictionis notum die erit III nonas magii. Era millesima c^{a} XXII. sesgundia a tibi gundisaluo in hac karta uendictionis manu mea r—ouo.

DCXXIX

Donam Gundisalviz et uxor Gundisalvo Gutierriz partem fundi in villa de **Freixo** ***(?) tradunt pro multa eis indicta ob vulnera cuidam Alvito Fafilaz illata. Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico Archivo servatur.***

1084

In dei nomine ego donam gumzaluici et uxor sua maria in domino deo eterna salute amen. Ideo plaguit nobis bone pacis et uoluntas ut faceremus ad uobis gumzaluo gutierrici et uxor uestra geluira sigut et facimus karta firmitatis de ereditade nostra propria que abemus de subtione paremtum et abiorum nostrorum in uilla freiscen.... damus ad uobis de ereditade quos fuit de mater mea teodilo III integra quia iam illa alia in uestra karta tenetis. dam....d uobis pro illo peito de illas feritas que fecimus ad aluito fafilaci et non abemus unde illas peitare. et abe iacen... in illa uestra quimtana de susana qui sta a parte orientale subtus kastro de boue discurrente rribulo llabrugia in.....dorio portugalensis. damus ad uobis illa per suis terminis et uicis et llocis antiquis cum cumtis prestationibus suis que in se obtinet et aprestidum ominis est ubique illo podueritis inuenire. abeatis illa firmiter uos et omnis posterritas uestras et faciatis de illa que uolueritis. Siquis tamen quod fierit non creditis si aliquis omo uenerit aut uenerimus contra ahnc karta firmitatis ad inrumpendum et nos in iudicio deuimdicare non potuerimus aut noluerimus auctorcare aut uos in uoce nostra que pariemus a parti uestra ipsa ereditate dublata et quamtum ad uos fuerit meliorata et uos perpetim abidura. Facta karta firmitatis die erit III° idus magii. Era millesima c XXII.^{a} donam gumzaluici in ahnc karta firmitatis manus nostra++s.

Gelmirus aba quos uidi —Rodoricus aba quos uidi —Ermericus sesnamdici quos uidi.
Gudino amarellici test. —astredo pepici test. —froila gumeci test. —pelagio olidici test.
Zoleiman notuit.

Digitized by Google

DCXXX

Ex libro regestorum Monasterii Ecclesiolensis, Livro Baio Ferrado, *sic dicto, descripsimus.*

1084

Karta de curueirus

In dei nomine. Ego tructesindus uobis suerio fromariguiz et uxori uestre eluire nuniz fatio kartam uendicionis de hereditate mea propria quam habeo de mea gaancia in uilla curueirus subtus monte kastro petroso discurrente riuulo cerzedo territorio portugalensi. Do uobis de ipsa hereditate quam ganaui cum meis iermanis terciam integram cum quantum in se obtinet et ad prestitum hominis est ubi illam potueritis inuenire suis terminis et locis terminatam antiquis et nouis pro qua accepi a uobis in precio xxx^{a} modios tantum mihi bene placuit et aput uos pro dare nichil remansit. Habeatis igitur uos illam firmiter et omnis posteritas uestra ita ut ab hac die de iure et dominio meo sit abrasa et in uestro perhenniter confirmata. Et si aliquis homo siue de meis propinquis seu de extraneis hanc kartam infringere uoluerit et ego in concilio illam defendere et uobis concedere non potuero aut uos in uoce mea cum quanto in se fuerit meliorata uobis illam in duplo componam et iudicatum. Facta karta xv kalendas agustas. Era m c xx^{a}ii.^{a} Ego Tructesindus illam manu mea roboro. Pro testibus. Veremudus test. Gundisaluus test. Pelagius test. Petrus notuit.

DCXXXI

Alvitus et uxor ut partem cujusdam fundi colant, Monasterii Vaccariciensis partiarios colonos se constituunt. Ex Livro Preto *Sedis Conimbricensis sumpsimus.*

1084

Placitum de aluito et eius uxoris de parte unius casalis

Aluitus et uxor mea composita placitum facimus tibi aluito abbati et fratribus uestris de accisterio uaccariza et deinceps amodo in die quod erit xviii^{o} kalendas septembris In era m^{a} c^{a} xxii^{a} pro parte de casale qui fuit de magistro gatone quod edificemus illum et plantemus pro uestra parte et de uestros fratres et non extraneemus illum de uestro iure et de uestros fratres neque in alia parte transferre faciamus in eo quantum potuerimus edificare et habeamus illum uobiscum per medium uel cum fratres qui in illo acisterio habitare et si inde minime fecerimus et istum placitum exciderimus quomodo pariemus ipsum quod in placito resonat duplatum et insuper c solidos. Aluitus et uxor mea composita in hunc placitum manus nostras roborauimus+-+. Qui presentes fuerunt —Pelagius presbiter test. —Cresconius test. —Arias sperando test. —Froia presbiter Notuit.

DCXXXII

Pactum venditionis particulae cujusdam fundi in villa de Tarouquella. *Charta autographa, e scrinio Monasterii* de Ave-Maria *Portucalensis in Publicum Archivum delata, textum praebuit.*

1084

In dei nomine ego sabarigo Ideo placuit mici per bona pacis et uoluntas ut per scriptis facio ad tiui oderio karta scriptura firmiter de mea ratione de ipso pedazo de somoninos so illo reco de medio tercia et de medio v^{a} *(?)* et dau ad uobis ipso que in karta resona ad intreco mea et de meos eredes et iace iust*a* adrogio lutreda in uila tarauquela subtus mons la...zolos teritorio uarca.. dis.....te flumen dorio et adcepimus de uobis in pretio ii modios ..... alia si aliquis omo ueneri contra karta inrumpere que nos non autorquemus comodo paria ipso que in resona duplatum. et fui ipsa ereditate de mea conparadela. et de meo iure sedea rasa et in uestro ..... notum die quo eri xv kalendas *(?)* obtubrias in era ꝛc^{a} xx^{a} ii. sabarico ad tiui oderio in anc karta manus meas ro+. didaco test. ramiro test. nonido test. Todereo notuit.

Digitized by Google

DCXXXIII

Quidam Sugerius Raoco filium et filiam, ex duobus praediis in villa Gazim, *sic dicta, heredes instituit. Ex codice, qui titulum* Tombo de S. Simão da Junqueira T. III *prae se fert, hausimus.*

1084

In nomine Domini amen. Ego Sugerius Raoco ex meo beneplacito, et voluntate : herdo vos filios meos silicet Mendum Suariz, et Aldoram Suariz, in ipsa mea hereditate de Gacim; tali videlicet pacto, quod vos habeatis, et possideatis illam, et omnis generacio vestra, cuntis temporibus seculorum. Ad hoc quod si evenerit, quod vos vellitis illam vendere, non habeatis posse quod illam vendatis, nisi ad Monasterium Sancti Simonis; et ipsa hereditas sunt duo casalia in ipsa predicta Villa de Gacim; et do tibi Menendo Suariz illum de fundo; et Aldoram Suariz illum de cima. Habeatis vos ipsam hereditatem, et omnis posteritas vestra usque in perpetuum. Si aliquis homo venerit, qui contra hoc factum meum venire voluerit, quantum quesierit, tantum componat in duplo, et insuper pectet Domno Regi centum morabetinos menequiis, Era milesima centesima vigesima secunda. Ego supra nominatus, qui hanc cartam jussi facere propriis manibus roboro. Ego Archidiaconus Domnus Arias cum meis clericis testes, Pelagius Diaz Canonicus testes, Pelagius Grosus testes, Domnus Fafia Guteris testes, Petrus notavit.

DCXXXIV

Descripsimus ex codice qui titulum Tombo escripto por ordem de D. Maior Martins, *prae se fert.*

1085

Carta de hereditate quam habet monasterium in cartamiri in termino de Arauca

Domnis inuictissimis sanctis triumphatoribus sanctorum apostolorum petri et pauli et sancte marie mater domini uel cetere reliquie quorum baselica fundata esse dignoscitur in territorio arauca subtus monte fuste et serra sicca discurrente per ea ribulo alarda et badoco loco predicto sancto petro ego famula dei quamquam indigna gaudilli filia sando gauinizi et senduara asiulfizi placuit mihi asto animo integroque consilio nullis gentis inperio nec suadentis articulo sed propria mihi accessit uoluntas ut pro remedio anime mee concederem locum sanctum ecclesie uestre de paupertate mea omnia hereditate que in arauca habeo de parte de mater mea senduara et de auiorum meorum asiulfu et spetiosa et iacet ipsa hereditate in arauca in uilla cartamiri. do illa ad fratres uel sacerdotes et ad omnes qui ibidem deseruierint et in uita sancta perseuerantes fuerint in ipso monasterio sancti petri. Do illa ad integro in illo loco sancto pro remedio anime mee cum suos casales et uineas et terras per suis terminis et locis antiquis per ubi illa inuenire potuerint cum omni sua prestantia ut in illo monasterio semper deseruiat. Siquis tamen quod fieri non credo aut aliquis homo uenerit de gens mea filios aut neptos propinquis uel extraneis qui hunc uotum meum uel testamentum inrumpere quesierit uel usurpauerit in primis sit excomunicatus a corpus et sanguis domini nostri ihesu christi et cum iuda traditore semper permaneat in errore et in die iuditii non resurgat sed cum inimicis dei pena eterna suscipiat et insuper pariat illa hereditate et ipso testamento duplato uel triplato uel duo auri talento ad illos fratres qui in illo monasterio habitantes sunt uel fuerint et ad seniores uel potestatibus qui illa terra imperant iudicato. et hunc meum factum firmiter permaneat in sempiternum. Facta series testamenti notum die II° idus martii. Era M.ª C.ª XXIII.ª Gaudilli in hanc series testamenti quod fieri uolui et legentem audiui manu mea ro+++ui. Qui presentes fuerunt. iusto test. huario test. ederonio test. tedon test. gondesindo test.

Godinus presbiter scripsit.

Regnante in urbe legione imperator adefonsus et in colinbria paternus episcopus et dux sisnandus aluazir. in arauca egas ermigizi odorio tellizi et gauino froilazi et uigarios illorum.

Digitized by Google

DCXXXV

Ex libro regestorum Monasterii Araucensis, Tombo escripto por ordem de D. Maior Martins, *sic dicto, decerpsimus.*

1085

Carta de hereditate quam habet monasterium in Romariz in termino de Arauca

Domnis inuictissimis sanctis triumphatoribus sanctorum apostolorum petri et pauli et sancte marie mater domini uel cetere reliquie quorum basilica fundata uidetur territorio arauca subtus mons fuste et serra sicca discurrente ribulo alarda loco predicto a monasterio sancti petri. Ego famulo dei ero filio zaccarias emilazi et de tuta erizi placuit mihi atque conuenit nullis quoque gentis imperio nec suadentis articulo sed propria mihi accessit integra ut pro remedio anime mee concederem locum sanctum ecclesie uestre de paupertate mea de hereditate que habeo in arauca de parte de mea mater tuta cognomento dulce erizi et de auola mea bona ermigizi filia cesario auidizi. et iacet ipsa hereditate in uilla romarizi in casale de pausata in illa senrra qui est inter pausata et termino de sancto petro. leuat se ad illa foze de illo uallado qui uenit de uilla bona que est termino de sancto petro et inde in directo per illos marcos et inde ad illa crepata iuxta illo pennedo et inde per ubi uertit aqua usque ad illas iii petras qui stant in termino de illo monasterio sancti petro de illo terreno et de illa uarzena que conclusimus. mea ratione ab integro in illo loco sancti petri concedo ad fratres uel omnes christiani qui in eodem loco deuota mente deseruierint pro remedio anime mee ut ibi deseruiat semper. Siquis tamen quod fieri non credidero aut aliquis homo uenerit de gens mea filios neptos aut germanos aut extraneis uel quislibet generis homo qui hanc uotum meum uel testamentum inrumpere quesierit uel usurpauerit in primis sit excomunicatus a corpus et sanguinis domini nostri ihesu christi et cum iuda traditore permaneat in errore et in die iuditii non resurgat sed cum inimicis dei pena eterna suscipiat Et insuper pariat illa hereditate et isto testamento dublato uel triplato uel duo auri talenta ad illos fratres qui in illo monasterio habitantes sunt uel superfuerint uel qui uocem illorum intenderit et ad seniores qui in terra inperauerit iudicato. et hunc factum uel testamentum firmiter persistat in sempiternum. Facta series testamenti notum die xviii kalendas aprilis. Era M.ª C.ª XXIII.ª Ero zacarias in hanc series testamenti quod fieri uolui presens consedi legentem audiui manu mea robo+++ui. Regnante adefonsus filius fredenandi imperatori et in colimbria paternus episcopus et dux sesnandus aluazir. in arauca egas ermigizi odorio tellizi et gauino froilazi et uigarios eorum. Qui preses fuerunt. iusto test. Pelaio test. Sesnando test. Didagu test. Petro test.

Godinus presbiter scripsit.

DCXXXVI

Fratres quidam sive consortes praedium quod conjuncte possidebant, prope villam Romariz *situm, Monasterio Araucensi donant. Charta autographa, e tabulario ejusdem monasterii delata, extat in Publico Archivo.*

1085

Christus. Domnis inuictissimis sanctis ac triumphatoribus sanctisque martiribus sanctorum apostolorum petri et pauli sanctorum cosme et damiani et ceteri quorum basilica fundata est in territorio arauca subtus mons fuste discurrente ribulo alarda uocabulo sancti petri. Ego gundisaluo zaccarias et ueila trastemirizi placuit nobis ut de paupertate nostra aliquantum pro remedio animas nostras ad locum sanctum uestrum concederemus Sicut et concedimus ad ipso monasterio et ad tibi gutinus abba uel ad fratribus qui ibidem fuerint et in uita sancta perseuerauerint hereditate nostra propria que habemus de parentum et auiorum nostrorum et iacet inter uilla romarizi et monasterio sancti petri. ego gundisaluo do ad ipso loco sancti petri de tota illa senrra quomodo se leuat de termino de ipso monasterio qui uenit de contra uilla bona et uadit per fundo de ipsa senrra per ipsos marcos et inde sursum infesto per media illa lomba sicut diuidet aqua inter romarizi et ipso monasterio usque ferit in illo termino de sancto petro. de ipsum que conclusimus mea ratione integra sicut iam meo iermano ero zacharias fecit. et adicio adhuc ibi mea ratione integra de ipso casale de pausada cum omni sua prestantia ubi illa inuenire potuerint illos fratres de ipso monasterio. Et ego ueila similiter de illa senrra do ibi inde ad ipso mo-

Digitized by Google

nasterio mea ratione sicut dedit ero zaccarias et gundisaluo zaccarias et insuper adicio ibi quomodo diuidet ipsa senrra per agro de calce et quomodo spartit de casale de pausata et inde sursum quomodo diuidet per casale de palla et inde sursum infesto totum in directo usque ferit in penso in ipso termino de sancto petro. de totum istud que conclude mea ratione integra ad ipso monasterio pro remedio anime mee deseruiat per infinita secula. Et idem ueila trastemirici una cum uxori mea adosinda quitinici adicimus ad ipso loco sancti petri quinta de omnia hereditate que habemus in uilla romarizi et in uilla figaritu de omnia hereditate que in ipsas uillas habemus quinta integra ad ipso loco sancto concedimus et testamus cum omni sua prestantia per suis terminis et locis antiquis ut ibidem semper pro remedio anime nostre deseruiat per infinita secula. Siquis tamen quod fieri non credimus aut aliquis homo uenerit uel uenerimus tam de propinquis quam de extraneis qui contra hunc testamentum et uotum nostrum ad inrumpendum uenerit In primis sit excomunicatus et cum iuda traditore hic et in eternum sit particeps et insuper pariat ad ipso monasterio isto que in testamento resonat duplatum et D solidos argenti ad tibi gotinus abba uel ad fratribus qui ibidem habitantes fuerint uel qui uocem monasterii huius intenderit et ad qui illa terra imperauerit iudicato. et uotum nostrum firmiter maneat in sempiternum. Facta series testamenti XIII kalendas aprilis. Era M. C. XXIII. Regnante adefonsus principem in gallicia. In colimbria paternus episcopus et aluazir sisnandus. In arauca egas ermigizi Odorio tellizi Gauino froilazi et iudex Iusto domenquizi. Nos supranominatos gundisaluo zaccarias et ueila trastemirizi in hanc series testamenti quod fieri uolumus manus nostras roboramus.

Qui preses fuerunt gondesindus test. cesarius test. pelagius test. gauinus test. —Godinus presbiter scripsit.

Et ego cesario zaccarias sicut primiter fecerunt meos iermanos ero zaccarias et gundisaluo zaccarias ego sic facio testamentum de mea ratione de illa senrra qui est inter termino de sancto petro et de romarizi do et concedo mea ratione de ipsa senrra ad ipso monasterio supranominato et insuper accepi de ipsos fratres una manta ad confirmandum testamentum. Et ego gundesindo zaccharias similiter facio testamentum sicut iam prius fecerunt fratres meos ero zaccarias et gundisaluo zaccarias et cesario zaccarias. concedo ad ipso monasterio de sancto petro mea ratione de illa senrra que sursum resonat pro remedio anime mee. et accepi de ipsos fratres quinque modios in que mici complacuit ad confirmandum testamentum. Et adicio uobis una larea de terra que habeo in agro de calce. et accepi de uos pro ipsa larea uno bragale de panno lineo. tantum mici complacuit ita ut semper ad ipso monasterio deseruiat pro remedio anime mee per cuncta tempora. Siquis tamen Vt supra.

cesareo et gundesindo in hanc series testamenti manus nostras rouo++mus.

qui preses fuerunt teodereo test. sesmondo test. miron test. gontemiro test.

godinus presbiter scripsit.

DCXXXVII

Codicilli cuidam testamento additi, posteaque, ut videtur, a scheda testamenti, consulto casuve, avulsi, quibus Onega Veniegas sextam partem praedii in villa de Pousada *Monasterio S. Joannis* (de Pendorada) *legat. Charta autographa, e tabulario ejusdem monasterii delata, in Publico Archivo invenitur.*

1085

In coatione huius series testamenti quos fecit domna onega ueniegas a sancti iohannis babtiste de radice aratros pro remedio anima filii mei sisnandus garseaz de mea hereditate que fuit de uiro meo garsea salamiriz et fui ipsa hereditate de cida godiniz contesto ea ad ipsius domus sanctus VI[a] integra de uilla pausata iusta sancto christoforo in uilla conprentes *(?)* subtus muro discurente durio per suis terminis et locis antiquis. notum die erit III nonas aprilis. Era M[a] C XXIII.[a] Ego onega in hanc scriptura coram testes manu mea r+obo.

pro testes —aulfu test. —senior test. —aluitu test.

Micaelis scripsit.

Digitized by Google

DCXXXVIII

Pactum venditionis dimidii villae de Vadar, postea Villa-Verde *dicta. Charta autographa, ad Morariense Monasterium pertinens, extat in Publico Archivo.*

1085

In dei cunctipotentis nomine hec est cartula uenditionis uel confirmationis quem facimus nos germanos una pariter id sumus menendo adtanagildiz pelagio atanagildi et godina atanagildiz et froilo et adtanagildo. placuit nobis per bona pacis et sincera uolumtate per nullo quoque gentis imperio nec pertimescentis metum sed propria nobis accessit uoluntas ut faceremus tibi gunsaluo gutterriz et ad uxori uestra geruira gunsaluiz cartula uenditionis de hereditate nostra propria que id est medietate integra de uilla uadar et habemus illa de patre nostro atanagildo sicut in sua carta resonat. et habet ipsa uilla uilla *(sic)* iacentia territorio portugalense subtus monte cotal discurrente ribulo humia ciuitas sancta maria et diuidet ipsa uilla cum uilla gaiati et de alia parte cum uilla peiarios. damus ad uobis medietate integra de ipsa uilla supradicta cum suos uicos et terminos antiquos per illa *(sic)* potueritis inuenire cum exitus uel regressus cum quantum in se obtinet et ad prestitum ominis est. et accepimus de uos pretium pro ipsa uilla que nobis bene placuit id est duos boues adpretiatos de in XIII XIII modios tantum nobis bene complacuit et de pretio aput uos nichil remansit in debitum. Ita de hodie die habeatis uos illa firmiter et omnis posteritas uestra iuri quietó temporibus seculorum. Siquis tamen quo fieri non creditis et aliquis homo uenerit uel uenerimus ad hanc cartula inrumpendum et nos ad iudicio autturgare noluerimus aut uindicare aut uos in uoce nostra pariemus uobis ipsa hereditate dublata uel quantum uobis fuerit meliorata et uobis perpetim abitura. Facta cartula uenditionis III idus aprilis. Era M. C. XX. III.ª temporibus adefonsi imperatoris et consul domnus sisenandus conimbriensis. Nos supranominatos id sumus menendus pelagius godina froilo adtanagildo uobis gunsalũo gutterriz et uxori uestra geluira gunsaluiz manus nostras hanc cartula roboram++++++us.

Monnio ermigiz quos uidit. Gunsaluo ermigiz test. Suario aluititiz test. Guttierri menendiz test. Fernando ermigiz test. Ranemirus A. D. Scribsit.

DCXXXIX

Descripsimus ex codice qui titulum Tombo escripto por ordem de D. Maior Martins, *prae se fert.*

1085

Carta de hereditate quam habet monasterium in Minianos et in Manzores et in genestosa inter manzores et fagiones

Domnis inuictissimis sanctis ac triumphatoribus sanctorum apostolorum petri et pauli et sancte marie mater domini uel cetere reliquie quorum baselica uidemus fundata territorio arauca subtus mons fuste et serra sicca discurrente ribulo alarda loco predicto sancti petri monasterio. Ego famulo dei aluitu romariquizi filio romarigo gelmerizi et de fronilli filia rodosendo aluitizi et de freileuua placuit mihi atque conuenit nullis quoque gentis imperio nec suadentis articulo sed propria mihi accessit integra uoluntas ut pro remedio anime mee concederem ad locum sanctum ecclesie uestre de paupertate mea de omnia hereditate que habeo in arauca de parte de mater mea fronilli et de auios mẽos rodosindo aluitizi et de freileuua et iacet ipsa hereditate in uilla minianos et inde diuidet per sautello et inde per spica de lonbato et inde per ubi diuidet per uilla frantia et inde discurret pro ad alarda per comaro que expartit per agro de fidele usque in aqua de alarda et trauze alarda et diuidet per pausada et inde per uilla iugarios et inde per carraria antiqua inter iugarios et nouales et conclude nouales usque se finxit et diuide per pumare maiore et inde in directo et diuide per illa petra qui dicent mirauade et inde per uia antiqua usque ad agro de spadannito et transit isto illo ribulo alarda et uadit per uia antiqua usque ad bocca de carreira antiqua per ubi diuidet cum uilla de muçun *(?)* et inde per uia antiqua usque ad illa archa et inde ferit in sautello unde primiter incoamus. Et iterum aditio ad illo loco sancti petri alia hereditate que habeo in uilla manzores que iacet inter portella et arauca discurrente ribulo alarda et alia hereditate que iacet in uilla genestosa que iacet inter manzores et fagiones et portella. de ipsas uillas mea ratione ab integro ecclesia sancti petri de arauca pro remedio anime mee concedo. et habui eas de parte de auios meos quos supra nominauimus de arauca. do illa hereditate cum suos casales et cum omni aprestitu suo exitu et regressu per suis terminis et

Digitized by Google

locis antiquis quantum me competat inter meas gentes et meos heredes ad locum sanctum ecclesie uestre sancti petri ad omnes fratres qui ibidem in uita sancta deseruierint pro remedio anime mee ut semper ibidem deseruiat. Siquidem quod fieri negauero aut auferre ab eodem loco quesiero aut aliquis homo uenerit de gens mea filios uel neptos aut extraneis uel quilibet generis homo qui hunc uotum meum uel testamentum inrumpere quesierit uel usurpauerit in primis sit excomunicatus a corpus et sanguis domini nostri ihesu christi et cum iuda traditore permaneat in errore et in die iuditii non resurgat sed cum inimicis dei pena eterna suscipiat et insuper pariat illa hereditate et illo que in testamento resonat duplato uel triplato uel duo auri talenta ad illos fratres qui in monasterio habitantes fuerint uel qui nunc ibi sunt uel qui uocem illorum intenderit et ad seniores qui illa terra imperauerit iudicato. et hunc meum uotum uel testamentum firmiter in dei amore permaneat in sempiternum. Facta series testamenti notum die IIIº idus magii. Era Mª Cª XXIIIª. Aluitu romariquizi in hanc series testamenti quod fieri uolui presens consedi legentem audiui manu ro++ui. Regnante adefonsus imperatori filius fredesnandi et in colimbria paternus episcopus et dux sesnandus aluazir. In arauca egas ermigizi odorio tellizi et gauino froilazi et uigarios eorum. Qui presentes fuerunt. menendo test. pinniolo test. Adefonso test. Aluitu test. petro test. Godinus presbiter Scripsit.

DCXL

Tructesindus presbyter episcopali Ecclesiae S. Mariae Conimbricensi ecclesiam S. Petri* de Alafoens *aliaque bona immobilia testamento legat. Charta autographa, e scrinio Sedis Conimbricensis delata, in Publico extat Archivo.

1085

In nomine sancte et indiuidue trinitatis. Ego tructesindus presbyter facio cartam testamenti ad ecclesiam sancte marie episcopalis sedis colimbriensis de ecclesia que uocatur sancti petri in terra alahueni quomodo concludit per suos terminos. hii sunt enim. Incipit de petra taxucaria et discurrit inpronum per illam aquam et diuidit cum uilla paules et uadit ad illas petras super porto manso et transit illum riuum sur et uadit per illud fundamentum quod uocant liniolum super sancti christofori locum et transit ad foce de riuulo qui uocatur traucia *(?)* ad ipsam uarzenam et concludit ipsam uarzenam cum suo molino integra et transit per illum riuulum per ipsum liniolum et per illo barreiro quomodo extremat cum uilla ansianes et feret in illam petram taxucariam unde prius incepimus. sicut concludit est totum testamentum ipsius ecclesie sancti petri et casal ubi habitat rodorico barragan et tertia de sancta maria de matto et medietate de suberosa quomodo concludit per illum fontaninum de sancta cruce et fuit ipsa hereditas de matre gotini iustiz et ipse gotinus incartauit illam tio meo abbati domno gontigio et ipse abbas domnus gontigius dedit eam michi. et ego concedo illam supradicte episcopali ecclesie sancte marie propter amorem dei et pro remedio peccatorum meorum et totum quod in terra alahueni in testamento et in laicali accipere debeo per ueritatem inter meos heredes per manum episcopi domni cresconii et clericorum eius presentiam. Si autem quilibet propincus meus siue extraneus hoc meum factum irrumpere temptauerit pro presumptione sola sit excommunicatus et maledictus a deo quandiu permanserit in ipsa pertinacia et componat de suis propriis facultatibus supradicte sedi quadruplum totum quod auferre temptauerit et hoc meum factum semper optineat stabilitatem. quod factum est Era Mª C XXIII II idus Magii. Ego supranominatus tructesindus confirmo.

Qui presentes fuerunt —Cresconius episcopus+ —Martinus prior —Iohannes presbiter —Petrus presbiter —Pelagius presbiter.

Diaconi —Pelagius diaconus —Tellus diaconus —Sisinandus diaconus.

Digitized by Google

DCXLI

Conimbrica a dominio moslemico erepta, Ferdinandus Magnus civitati territorioque ejus Sisnandum Comitem, ut urbem civibus, rura colonis frequentaret, rectorem dederat. Ferdinando, vero, Sisnandoque e vita discessis, Alphonsus rex, qui patri in regnum succederat, Conimbricensium municipum petitiones perpendens, bona ac jura quae eis Sisnandus contulerat rata in perpetuum facit. Charta autographa, e tabulario Conimbricensis Sedis delata, nobis textum praebuit.

1085

Christus. Sub imperio omnipotentis dei qui uerbo creans omnia recte conposuit atque utiliter in suo con-
gaudet regno qui cum patre et filio unus quo equalis permanet per numquam finienda seculorum secula. Audiant
presentes et futuri uerba relationis huiusmodi. Constitutum est inter uiuentes ut quidam ex illis sint maiores qui-
dam mediocres alii uero maiores alii sint domini alii subiecti et necesse est ut domini prestent omnibus qui sibi
seruiunt et qui melius seruierint melius proficiant et magis sustententur de benefico dominorum suorum. Trans-
actis temporibus aduenit quidam ex partibus sibilie nomine consul domnus sisnandus ad laudabilissimum fre-
denandum regem et consiliatus est illi ut obsideret ciuitatem quandam nomine colimbriam que tunc a sarracenis
possessa erat. Ipse uero iamdictus fredenandus rex adquiebit consiliis eius et abiens una cum uxore sua filiis-
que et filiabus suis circumdabit eam stetitque super eam quousque dominus eam illi tribuit in suo dominio. In-
trogressus illam premeditatus est in animo suo et elegit illum iamdictum domnum sisnandum consulem de ea
tali tenore et eo pacto ut populasset eam secundum suam uolumptatem. Ille etenim populabit eam bene et firmi-
ter tenuit contra omnes gentes et dedit illis tales consuetudines ut populassent sicut melius potuissent et posse-
dissent eas illi et filii sui seu etiam et omnis progenies eorum. Et si aliquis eorum ire uoluisset in alia terra non
esset ausus uendere neque donare nisi uicino suo. Post mortem uero domni fredenandi regis dominus noster
laudabilis adefonsus successit in imperio qui firmiter atque mirabiliter expugnans omnes barbaras nationes dei cum
adiutorio usquequo peruenit ad laudabilissimam et nimis pulcram hac decoram ciuitatem toleto quam omnipotens
deus tradidit in manus eius mirabiliter. Vt autem audierunt omnes maiores natu colinbrie cucurrerunt omnes
pariter usque ad pedes domini nostri adefonsi imperatoris et genu flexo ante eum rogaberunt ut sicut pater eius
donnus fredenandus rex mandaberat et postea donnus sisnandus illis consuetudines dederat ille confirmasset
eis. Adquiebit itaque petitionibus eorum hoc modo et dixit —Ego adefonsus diuino nutu protectus laudabilis im-
perator uobis omnibus hominibus fidelissimis meis populantibus in omni circuitu intus et foris colimbrie utrius-
que uite beatitudinem in christo domino caritatiue euenit animo meo michi iam supra scripto adefonso imperatori ut uobis iam supra taxatis fidelibus meis omnibus hominibus populantibus in tota terra colimbrie facere
textum scripture firmitatis sicut et facio et perhactum confirmo de omnes hereditates quas unusquisque uestrum
populabit per manus consul domnus sisnandus cui pater meus fredenandus illam ciuitatem iamdicta colimbria
de manibus sarracenorum uolunptate dei abstracta concessit et ego post permisione dei in imperio superue-
niente sicut pater meus eam illi tribuit alacri uultu integraque mente et puro corde ego confirmabi et sicut ille
consul donnus sisnandus unicuique uestrum tribuit terras uineas casas seu etiam et uillas ad populandum ego
uero confirmo eas uobis iure hereditario ut abeatis illas et possideatis uos et filii uestri et omnis posteritas ues-
tra euo perhenni et secula cuncta. Sed hoc intersit ut si unusquisque uestrum ire uoluerit in alia patria non sit
ausus uendere neque donare alicui extraneo homini nisi uicino suo aliter nequaquam. De quas hereditates facio
uobis integram condanationem *(sic)* sicut supra scriptum est ut abeatis uos illas et omnes progenies uestra in se-
culum seculi. Quod si ego aut aliquis de meis propinquis uel de extraneis hanc confirmationis kartam uiolare uo-
luero uel uoluerit et contra hoc quod ego sponte facere iussi destructor esse uoluero uel uoluerit quisquis fuerit
propinquis aut extraneus segregetur a corpore et sanguine domini et cum iuda traditore demersus in profundum
inferni parili cum illo lugeat penam et hoc factum meum sit firmum et stabile in seculum seculi. Facta kartula
confirmationis IIII° kalendarum iunii concurrente Era Tª CXXIII.ª Adefonsus gratia dei laudabilissimus imperator
hanc confirmationis cartam quam legentem audibi et scribere iussi conf.

Ego martinus munniz quem post obitum predicti consulis imperator prefactus adefonsus ciuitati predicte
preposuit conf.+

Didacus gratia dei apostolice sedis pontifex conf. —Ederonius auriensis episcopus conf. —Gomez aukensis
episcopus conf. —Raimundus palentine sedis episcopus conf.

Petrus ansuriz comes conf.+ —Martinus adefonsus comes conf.+ —Petro pelaiz comes conf. —Ruderi-
co ordoniz armiger regis conf.+

Pelagius domingiz maniorinus legionense ciuitatis conf. —Pelagius uelitiz maniorinus domus regis conf. —
Petro iohannes maniorinus de castella conf.

Digitized by Google

Pelagio guterriz conf. —Suarius menendiz conf. —Gunsalbus menendiz conf. —Gundesindus mouraniz conf. —Egas ermigiz conf.

Sub christi nomine. Ego supradictus adefonssus imperator adueniens in colimbriam anno regni nostri XX° VIII.° mense quarto eiusdem anni cum genero meo domno raimundo et cum quibusdam ex primatibus nostri palatii roboraui et stabilio hoc meum factum in Era T C XXXI X kalendas maii VI feria pasche et confirmaui inreuocabiliter presentibus colimbrianis et petentibus. Siquis autem ex propinquis meis aut de extraneis hoc infringere temptauerit sit separatus a conmunione corporis et sanguinis domini quousque digne melioretur.

Ego raimundus gener supradicti imperatoris domni adefonsi confirmo et nomen meum iussi subscribi. —Ego martinus munionis preses colimbrie et gener consulis domni sisnandi qui pro eo in locum eius successi hoc quod domino meo imperatori conplacuit confirmo et obseruare ueraciter promitto et laudans regis iussum nomen subscribi iussi meum. —Ego petrus dei nutu nazarensis episcopus confirmans. —Cresconius supradicte colinbrie episcopus confirmo. —Rodoricus archidiaconus et prior bracarensis ecclesie adfui et confirmo. —Pelagius abunazar scripsit. —Sisnandus astrariz clericus qui scripsit.

DCXLII

Cùm lis oriretur inter monachos Monasterii S. Stephani de Villela *et homines possidentes, ut laica, bona ecclesiastica quaedam, ad ecclesiam S. Mametis pertinentia, possessores, furti coram judice convicti, bona ipsa tandem monasterio restituunt. Sumpsimus ex apographo saeculi XVIII in bibliotheca Academiae nostrae servato, et ex codice* Livro das Doações *in tabulario Monasterii Palatiolensis* (de Paço de Sousa) *olim existente, descripto. Codex ipse, cum aliis ejusdem coenobii monumentis, incendio periisse credimus. Hoc monumentum edidit jam* Ribeiro (Dissert. Chronol., T. I, Append. N.° 27).

1085

Temporibus illis, quibus Adefonsus Rex Spaniarum adprehendit Tolletum, orta fuit intentio inter fratres de Monasterio Vilella et heredes de Sancto Mametis de Fafilanes; hi sunt prenominati Didagus presbiter, et monacus, qui preerat Monasterio ipsius Vilela in voce de Sancto Stephano contra Eirigu Asiulfiz, et contra suo filio Abdella Eiriguiz, et contra Gontino Fafilas, super testamentum de Sancto Mamete, que jacet in villa Figaria, quod fuit de fratre Abdella cognomento Patre Abdellaz, et est ipsum testamentum definitum, et per deliberabile judicium deliberatum, de hereditate de fratre Namdulfa, de illa media septima integra, et de illa alia media IIIª VIIª integra, et septima integra de Sancta Marina de Figaria, de illa medietate similiter, et de Sancto Salvatore de ipsa Figaria de medietate VIIª integra, et de illa alia media de tercia duas septimas integras. Invenimus autem ipsum testamentum superius taxatum super ipsos homines jam prenominatos ocultum, et tenebant illum inter se ipsos more laicalis divisum, et ab ipsa ecclesia vocabulo Sancti Mametis de Fafilanes, cujus est testamenti, tenebatur extraneum, pro qua re ego Didagus presbiter veni super ipsum testamentum in voce de Sancto Stephano de Villela, ubi est ipse Sanctus Mames cum sua Ecclesia testatus, et pulsavi voce de ipso testamento contra ipsos homines jam prefatos, in presentia de Domno Egas prolis Ermigiz per manu de suo Saion Menendo Pantaiz, et cognoverunt se, et non potuerunt respondere pro illi judici. Obinde ego Eirigus Ajulfiz tam pro me, quam pro filiis et heridibus *(sic)* meis, et ego Gudinus pro me, et fratribus, et heredibus meis, plazum legale per scripturam firmitatis facimus tibi, Didago presbitero, super ipso testamento de Figaria in voce de Sancto Stephano de Monasterio Villela, sub die quod erit Nonas Agustas, E.ª M.ª C.ª XX.ª III.ª Ita de hodie die et tempore non sedeamus nos ausi ipsum testamentum contensare, aut inrumpere, aut extraniare, non nos, non posteritas nostra, non per scripturas anterioras, aut posterioras, nec per nulla suposita mala, nec aliquis in voce nostra, unde ipsa ecclesia vocabulo Sancto Mamete super ipso testamento impedimento habeat, et Monasterium de Villela inde suam veritatem careat; et si minime fecerimus, et plazum istum excederimus, que pariemus ipsum testamentum, que usque nunc tenuimus occultum, per sentencia legum, et super D solidos, tibi Diago presbitero, aut ipsi, qui vocem ipsius testamenti in voce Sancti Stephani pulsaverit, et judicato. Nos superius nominatus, id sumus, Eirigu et Gontenu in hoc plazo, et agnitione, manus nostras roboramus. Qui prezens fuerunt : Tructesindo testis. Gondesindus testis. Eirigo testis.

Digitized by Google

DCXLIII

Ermigius Moniz Monasterio Palatiolensi (de **Paço de Sousa**) *dimidium villae, quae* ***Eribius dicebatur, dimidiumque ecclesiae S. Vincentii testamento legat. Ex codice saeculi XVIII, ad Publicam Bibliothecam Portucalensem pertinente, qui*** **Provas das Memorias de Paço de Sousa** *inscribitur, sumpsimus.*

1085

Dominis inuictissimis hac triumphatoribus sanctisque Martiribus et sancti saluatoris et sancte Marie semper uirginis sanctorum Apostolorum Petri et Pauli videlicet et Mathei euangeliste quorum Baselica fundata est in uilla Palaciolo subtus mons Ordinis discurrente ribulo Sausa territorio Portugallense. Ego exigui famulo Dei Ermigius do atque testo pro remedio anime mee partem de mea hereditate scilicet medietatem de ipsa uilla de Eribio que est in terra de Penafiel inter Sausa et Kaualunum cum omnem suam rectitudinem et cum medietate de ipsa Ecclesia sancti Uincentii et ganaui ipsam heriditatem de Rex Domno Alfonso. do illam per ubi illam potueritis inuenire per suis locis et terminis antiquis cum quantum in se obtinet et ad prestitum ominis est. Do illa pro remedio anime mee ut ante Deum merear remissionem pecatorum meorum in diem iudicii audire ab eo cum electis dicentem —venite benedicti Patris percipite regnum—. Et si aliquis homo uenerit uel uenero qui hunc factum meum inrumpere uoluerit in primis sit maledictus et excomunicatus et cum iuda traditore in pena dampnatus et maledictione illa sit super eum que meruerunt Datan et Abirom quos uiuos terra obsorbuit et insuper pariat ipsum testamentum quadruplatum et iudicato post partem Abbatis ipsius Monasterii a cuilibet. Facta series testamenti notum die erit XVIII° Kalendas Setembris. E. M. C. XXIII. Ego Ermigius Monis in hanc kartam uel testamenti propriis manibus roboro. Pro testibus. Sisnandus testis. Garcia testis. Martinus testis.

DCXLIV

Pactum venditionis partis maximae fundi in villa de **Sande**. *Charta autographa, olim in tabulario Monasterii S. Joannis* (de **Pendorada**) *servata, in Publico extat Archivo.*

1085

Christus. In dei nomine ego tequilo prolix froylaz una cum subrina mea truylo ariulfiz placuit nobis adsto animo ad integaras *(sic)* proprias nostras uolumtates nullum quoque gentis imperio nec suadentis articulo sed arcessit propria mea uolumtas ut uinderemus ad uobis pelagio gundisalbiz et uxor uestra giluira fernandiz hereditate nostra propria que habemus in uilla quos uocitant sandi. et fuit ipsa hereditate de domno ennego et caybi in portione in filiis suis miro ennequiz et caybi in portione filii sui froila et est hodie in filia sua bona et subrina sua truilo et habet iacentia ipsa hereditate in loco predicto casal de miro hic in sandi. damus ad uobis in ipsa uilla casas domus uineas sauctus figales amexinales exitum uel regressum cum quantum ad prestitum ominis in ea est et in flumina piscarias. damus ad uobis de ipsa uilla IIII^{a} integra et de parte truilo medietate integra tantum me conputat inter meos fratres uel heredes et est ipsa uilla in sandi territorio anegia subtus mons castro de boi discurrente fluuius durio et tamice. et accepimus de uos pretio in quo nobis bene conplacuit L modios uos destis et nos accepimus et de pretio aput uos nichil remansit in debitum. Ita de de *(sic)* hodie die sit de iure nostro abrasa et in iure uestro sit tradita uel confirmata iuri quietum temporibus seculorum. et siquis tamen quo fieri non credimus et aliquis homo uenerit uel uenerimus tam de propinquis meis uel extraneis que nos ad iudicio deuindicare non potuerimus aut uos in uoce nostra quomodo pariemus ad uobis in ipso logar ipsa hereditate dublata et uos perpetim abitura. Facta kartula uenditionis notum die quod erit XI kalendas septembris. Era MCXXIII. tequilo truilo ad uobis pelagio et uxor uestra giluira in kartula uenditionis manus ro++mus. qui preses fuerunt —monnio test. —ennego test. —froila test. —egas test. —Veremudus notuit.

Digitized by Google

DCXLV

Pactum venditionis partis quartae villae cujusdam prope flumen Mundam, Nedrabuzad dictae. Charta autographa, olim in scrinio Conimbricensis Sedis custodita, in Publico Archivo invenitur.

1085

In dei nomine. Ego garcia dauizi placuit michi prona mente et propria uoluntate ut uendere uobis abbati domno froilae pelagiz sicut et uendo in mea uice et sororum mearum gontinae et adosindae hereditatem nostram propriam quam habemus in uilla que uocatur nedrabuzad subtus monte oss territorio colimbrie secus torrentem qui dicitur uillella prope decursum fluminis mondecus et habemus illam de auio nostro louesindo. uendo uobis de ipsa uilla iam supranominata nedrabuzad quartam integram ubi illam potueritis inuenire per totos suos terminos et diuisiones antiquas cum omnibus que in se habet que hominibus adprestita sunt. nichil subtraimus de iuri uestro ex cunctis rebus quas in se habet. proinde accepi de uobis pretium v solidos et unum semissem argenti tantum michi bene complacuit et de pretio apud uos nichil remansit in debito. Ita ut ab hac die et tempore sit ipsa hereditas supranominata de iuri nostro abrrasa et iuri uestro sit tradita et confirmata. habeatis uos illam firmiter et omnis cui uos illam dederitis in omnibus temporibus seculorum. Siquis tamen quod fieri non credo aliquis homo aut mulier cuiuslibet generis aut dignitatis uenerit contra hanc kartam uenditionis ad inrumpendum et ego in iudicio eum deuindicare non potuero pro parte uestra aut uos in uoce mea pariam ego uobis hereditatem ipsam dublatam uel quantum a uobis fuerit meliorata et uos illam perpetim habeatis. Facta est karta ista uenditionis die II feria VI idus septembrii. Era Millesima C XXIII. Ego garzia pro me et pro sororibus meis gontina et adosinda uobis froila abbati manu mea robor+o.

Eusebius presbiter et prior monasterii urbanensis confirmo —Sisenandus presbiter simul et monachus supradicti cenouii confirmo —Daniel conuersus suprascribti monasterii habitator confirmo.

Suarius ermigiz test. —Aluazir domno menendo baldemirus prolis confirmo —domno bellid quos uidi conf. —domno mido quos uidi conf. —hioanne iustiz quos uidi conf. —domno martino auen atomahth quos uidi conf.

Zoleiman men aaflah quos uidi conf. —domno zakarias quos uidi conf.

Pelagius scribsit.

DCXLVI

Ex libro regestorum Monasterii Araucensis, Tombo escripto por ordem de **D. Maior Martins**, *sic dicto, decerpsimus.*

1085

Carta de uno casali quod habet monasterium in godesendi in termino de Arauca

Dubium quidem non est sed multis certum et notissimum manet in ueritate eo quod maiorinos de aluazir domno sisnando ascarigu gauiniz et arias pelaiz in temporibus rex adefonsus Era Mª C^{a} XXIII^{a} calumniarunt ipsos maiorinos supranominatos hereditate de monasterio sancti petri de arauca in loco nominato illo casal de gondesindi qui est inter illo casal de illo condato et casales de fonte coperta subtus illa carral que ducit de uilla sancti petri de arauca in derecto ad uilla que dicent uillare tenente illo monasterio gudinus abba. et peruenit cum ipsos maiorinos altercantes ante aluazir domno sisnando super illo casal et saccauit ille abbate suo testamento et annuntione que roborarunt in tempus de comite gunçaluo moniz ad godesteo muniz qui fuit filius et subrinus de ipsos domnos qui ipso casal testarunt ad ipso monasterio sancti petri. Quando uidit aluazir et audiuit illos testamentos et illa annuntiatione iudicauit et mandauit quod dedisset ipso abbate V fratres et VII laicos et iurassent quia illo casal qui calumniabant ipsos maiorinos qui iacet subtus illa uia et super illo casal de gondesindi qui est de ilo condato quia ipsa hereditate cum suo casal est ueritate et testamento de sancto petro. ita et per manu de gauino froilaz et de ascarigu gauiniz et de arias pelaiz dedit ipso abbate V fratres id sunt adefonsus gauinus trasmundus arias gunterigus et VII laicos id sunt fromosindo odorio aluitu recemiru pelaio bonimenzo uimara et iurarunt in sancta eolalia quia illo casal cum sua hereditate et *(sic)* ueritate de illo monasterio sancti petri et de ipso abbate et de suos fratres. Obinde nos ascarigu et arias simul cum dom gauino per mandatione de aluazir domno sisnando in uice ipsius simulque et nostra plazo et annitione facimus tibi gudino abbati et fratribus tuis de sancto petro de arauca In die quod eriz IIe kalendas nouenbris Era Mª C^{a} XXIII pro parte de ipso casal de gon-

Digitized by Google

desindi quod uobis calumniauimus ut de hodie die in denante non inquietemus uobis ipsa hereditate nec ipsa nec alia qui uestra ueritate fuerit. Et si aliquis ex nobis ab odierno die ipsa hereditate aut alia similia per qualibet modo aut per superposita aliqua mala uobis ea temerare presummere usurpare uoluerit quisquis ille ex nostra parte uel in uoce que nos tenuimus ad uestra parte temptator et usurpator extiterit quod pariat uobis et ad partem monasterii uestri quantum uobis calumniauerit per sententia legis duplatum et triplatum uel quantum fuerit melioratum ad ipso monasterio et ad partem iudicis aut regis x talenta auri et ipsa hereditas ad partem ipsius monasterii usque in perpetuum uindicetur. Gauino froilaz ascarigu gauiniz arias pelaiz in hoc plazo et annuntione tibi gudino abbati et ad fratribus tuis manus nostras robo+++mus. Qui presentes fuerunt. Ianuardus test. Pelagius test. Menendus test. Aluitus test. et plurimi homines in concilio de arauca qui uiderunt et testes extiterunt. —Godinus presbiter notuit.

DCXLVII

Pactum venditionis praedii in villa de **Paredes.** ***Charta autographa, ad Monasterium S. Joannis*** (de Pendorada) ***pertinens, in Publico Archivo custoditur.***

1085 *(?)*

In dei nomine ego sisnandus gratia dei episcopus in domino deo eterne salute amen. Ideo placuit mici per bone pacis et uoluntas nulum quoque gentis inperio nec suadentis artigulo set accedit propria mea uolumtas ut facerem tibi goysenda cartula firmitatis de ereditate mea propria que fuit de gundesindu toderaquic et uenit in portione de suo patre toderago gundesindic in uilla parietis et loer.. subtus mons aratros inter bis aluei durio et tamize. et accepimus de uos in pretio xx modios tantum a nobis bene conplacui et de pretio nichil remansit in debitum. Ita ut de odie die uel tempore de iure meo sit abrasa et in iure uestro sit tradita uel confirmata. Abeatis uos et omnis posteritas uestras firmiter in temporibus seculorum et quiquic de ea facere uolueris in dei ...tu benedictionem facias. Siquis tamen quod fieri minime credimus aliquis homo uenerit uel uenerimus contra hanc cartula uenditionis ad inrumpendum que nos ad iudicio deuindigare non potuerimus aut uos in nostra uoce aut progenie nostre ad illa uestra tunc pariet uobis eo quod in carta resonat in duplum et iudigato et hunc factum nostrum plenum abeat firmitate. Facta carta uenditionis notum die quod erit xvm kalendas december quod est era Millesima c^{a} xxm.^{a} *(?)* Sisnandus gratia dei episcopus ad tibi goysenda in hanc cartula uenditionis manu mea r+.

Sisnandus gratia dei episcopus manu mea conf.

Pro testes —adulfo test. —froyla test. —pelagio test. —domnus exeminus conf.

Sisnando notuit.

DCXLVIII

Pactum venditionis praedii in villa de Bario dicta (*forte* do **Bairro**). ***Ex codice, qui titulum*** **Tombo de S. Simão da Junqueira T. I** ***prae se fert, sumpsimus.***

1085

In Dei nomine. Ego Zeseiro Rugemirizi in Domino eterno Deo salutem amen. Ideo placuit michi pro bone pacis et volunptas, ut nullis quoque gentis inperio nec suadentis articulo, neque pertimicentis metum, se propria michi accesi voluptas ubi facio vel facimus tivi filio meo Romarigo de hereditate mea propria, que habeo in Villa Bario subtus mons Castro argifonsi discurrente ribulo alister in Villa quos vocitant Bario. doo tibi filio meo Romarigo de ipso meo quinione de meo Pater et de mea Mater que inde mi ouve cum sua Kassa integra per suis locis, et terminis, et antiquis cum quantum in se obtinet et aprestitum ominis est, et accepimus de vos pretium septem modios, tantum a nobis bene conplacuit et de pretium aput vos nichil remansi in devitum, damus a vobis ipsa hereditate, qui nec vindatis nec donetis in nullaque pars, nisi unus ad alios jermanos, et si aliquis homo venerit, vel venerimus contra hanc kartula ad inrumpendum que vos in judicio devindicare non potuerimus, aut nos in voce nostra post parte vestra que pariemus ipsa hereditate dublata vel quantum a nobis fuerit meliorata; notum die sexto Kalendas Decembris in era milesima centesima vigesima tertia. Zeseiro a tibi filio meo Romarico in hoc Kartula manu mea rro+uit. Pelagio testis. Gunzalvo testis. Munio testis. Luszo testis. Suario testis. Anagildo testis. Gontato Presbiter notuit.

Digitized by Google

DCXLIX

Fredigilus Egicaz octavam partem praedii ecclesiaeque, in loco de **Arouca** *sitis, Monasterio Araucensi donat vel legat. Charta autographa ad idem monasterium pertinens, servatur in Publico Archivo.*

1085 .

Christus. In nomine domini nostri ihesu christi. Domnis inuictissimis sanctis ac triumphatoribus sanctisque martiribus sanctorum apostolorum petri et pauli et sancte marie mater domini quorum basilica fundata uidemus in territorio arauca. Ego famulo dei fridixilo egikazi cum a peccatis meis iugo deprimerem et iudicium magnum uenturum domini in interioribus meis cogitarem placuit michi atque conuenit nullis quoque gentis imperio nec suadentis artigulo sed propria michi accessit uolumtas ut pro remedio anime mee donarem de paupertatis mee ad locum sanctum ecclesie sancti petri de arauca et tibi godinus abba et fratribus omnibus qui in ipso monasterio sunt et in uita sancta perseuerauerint et ad omnibus christianis qui ibidem deseruierint. do in eodem loco sancti petri de arauca hereditate mea propria que mici euenit de parte de parentorum et auiorum meorum vm[a] de sancto iacobo de arauca que mici euenit de meo patre egika et de bisauio meo elderigo presbiter qui comparauit illa hereditate tota de sancto iacobo et dedit pro illa uno kauallo cum sella argentea et freno argenteo et possediuit illa multo tempore et postea testauit inde medietate ad sancti saluatoris de uarzena et illa alia medietate relinquit ad meos auolos nominatos fridixilo presbiter et toderigo presbiter et patri meo egika et patri meo relinquit mici et heredibus meis. et iacet ipsa ecclesia et ipsa hereditate in territorio arauca subtus monte fuste et serra sicca discurrente ribulo alarda et diuidet per termino de sancta eolalia et diuidet per barca et inde per nouellitu et inde per uillar et inde per uilla bona et per uillanoua et per curugios et inde per termino de sancta eolalia unde primiter incoamus. de tota illa ecclesia et illa hereditate de sancto iacobo euenit inde in mea ratione vm[a] integra concedo illa pro remedio anime mee ad monasterio sancti petri cum omni sua prestantia exitu et regressu ubi illa inuenire potuerint per suis terminis et locis antiquis tota illa mea ratione ad illo monasterio sancti petri deseruiat cunctis temporibus seculorum. Siquis tamen quod fieri non credidero aut aliquis homo uenerit de gens mea aut extraneus qui hunc meum uotum inrumpere quesierit sit excomunicatus a corpus domini nostri ihesu christi et a consortio omnium sanctorum dei et cum iuda traditore permaneat in eterna damnatione et insuper pariat illa hereditate dublata et illo testamento ad tibi godinus abba uel ad fratribus qui ibidem fuerint uel qui uocem testamenti tenuerit et ad partem regis iudicato. et hunc meum uotum firmiter permaneat in secula seculorum. Facta series testamenti notum die idus decembris. Era TC XXIII.[a] Regnante adefonsus imperatori filius fredenandi regis. Dux in colinbria sesnandus aluazir et paternus episcopus. In arauca egas ermigizi Odorio tellici et gauino froilazi. Fridixilo egikaci in hanc series testamenti quo fieri uolui presens consedi scribentem uidi diligenter audiui manu mea ro+ui.

Qui presentes fuerunt. Iusto test. gondesindo test. pelaio test. fagildo test.

Godinus presbiter notuit.

DCL

Permutatio cujusdam agelluli pro alio. Quibus locis siti sint contractu non cernitur. Charta autographa, olim in tabulario Monasterii S. Joannis (de **Pendorada**) *servata, in Publico Archivo custoditur.*

1085

In dei nomine ego ramiro presbiter et toderigu presbiter placcui nobis per bone pacis et uolumtas ut faceremus ad tiui domna maiorina deouota cartula contramutationis de ipso testa de leuegoto qui iace in ipso uestro kasale de oletrianus VIII pasus in longo et V in anpro pro que damus ad uobis allios tantos in ipso kasale de mea mater saracina adueatis uos ila firmiter et ipsos fratres aut xorores qui fuerint auitantes in ipso logo sancti iacobi. et qui hunc factum nostrum inrunpere uolueri parie ipso testamento per sentencia kaloniga et iudicato pro uestra parte aut qui uestra uoce pulsare pro parte uestra. facta cartula contramutationis notum eri-die XI kalendas ianuari. Era MC[a] XX[a] III.[a] ramiro presbiter et toderigu presbiter in ahnc cartula manus nostras ro++.

Pro test. eisemeno test. aluito test. menemdo test. petro presbiter notuit.

Digitized by Google

DCLI

Ferdinandus Adulfiz bona sua omnia immobilia, in villa Complentes dicta, Monasterio S. Joannis (de Pendorada) *testamento legat, filios vel fratres qui terram ibi coluerint colonos monachorum constituens. Charta autographa, in scrinio ejusdem monasterii olim custodita, in Publico invenitur Archivo.*

1085

Sicut ex sacris duographorum eruditionibus didicimus humane salutis origine fundamentum generaliter in sancte matris ecclesie sacramento consistere nouimus nec aliquomodo posse aliquem saluari nisi fulcimento et subsidio eiusdem unde et matris onomate designatur quo ceu mater filios ita ipsa omnis ortodoxis lacte suorum sacramentorum et cultu misterioro *(sic)*. Ac obseruatione cerimoniarum nutritos ad perpetue saluationis gaudio perductus in ipsa precipue salus omnium nititur nam ipsa totius christianitatis ordo geritur atque fundatur. Hec esse ergo celestis illa iherusalem celestem qua dicitur *(sic)*. Ego famulo dei fredenandus prolis adulfiz placuit michi sub tuo nomine et in tuo amore christi et timore quod colimus in corde nostro consideramus ut de omnem rem nostram et cum paupertacula nostra et omnia mea hereditate contesto ad aulam domus sanctorum sancti saluatoris et sancti iohannis babtista qui inter eos principatum tenet quorum basilice esse cernitur subtus mons aratros discurren*te* bis aluei durio et tamice quod est fundatus in loco predicto iusta uilla capanellas orbe anegia territorio portugalensis. et habet ipsa hereditate iacentia in uilla conplentes et fuit ipsa hereditate de fredenando gondesindiz et uxor sua recadrugia. contesto ad ipsius sanctus domus cupus exitum uel regressum cum quantum aprestitum ominis in ea est et in flumina piscarias damus de ipsa uilla pro remedio anime mee VI[a] integra tantum me conputat inter meos fratres et heredes. et habeant ipsa meos filios aut germanos et de seminis meis ad laborandum et dent *(?)* ratione per uigario de fratres de sancti iohannis. Ita de hodie die uel tempore sciat isto que in testamento resonat de iure meo abrasum et ad ipsius sanctus confirmatum iuri quietum temporibus seculorum. Et siquis tamen quo fieri non credimus et aliquis homo uenerit tan de propinquis meis uel extraneis qui hunc factum usurpare uoluerit in uno modico in primis sit excomunicatus et a cceptum christianorum sit secregatus et cum iuda traditore abeat partem et insuper paria duo auri talenta et ipsa hereditate dublata et iudicato post partem ipsius testamentum. Factum est huius series testamentum notum die quod erit VI kalendas ianuarii. Era M C XXIII. Fredenando prolix adulfiz quo fieri elegi et hunc testamentum manus mea ro+rauit.

Qui preses fuerunt.—Eximinus abba confirmo —Martino conf. —Romano conf. —Michahelis conf.
Gundisalbo conf. —Didacus conf. —Veremudus monachus notuit.

DCLII

Pactum venditionis praedii rustici cujusdam in villa de Guidões. *Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico Archivo invenitur.*

1086

Christus. In dei nomine ego ramiru et uxori sua gontina Ideo placuit nobis proprias nostras uolumtates ut uinderemus ad uobis tructesindo gutieriz et uxori uestra gontrode sicut et uendimus ad uobis nostro plan*ta*to que plantauimus in uila quidones que abemus de parentela et de ganantia quantum ibidem abemus in ipsa de quidones. uendimus ad uobis ipso plantato ab integro pro pretio prenominato V modios tantum nobis placuit. abeatis uos et omnis posteritas uestras ipso plantato que de sursum resonat firmiter et faciatis de illo quod uolueritis. Siquis tamen quod fieri non creditis aliquis omo uenerit uel uenerimus tam nos aut filiis nostris aut qualibe generis omo uenerit que ad uobis ipso plantato calumniare .....do parie ad uobis illo dublato aut quantum ad uobis fuerit melioratum et uobis perpetim abitura. Facta carta uenditionis notum die quod erit kalendas ianuarii. Era millesima C XXIII.[a] ramiru et uxori sua gontina in anc carta uenditionis manus nostras ro++.

pro test. didaco. alio didaco test. gumdisalbo test. pelagio test.
gumdisalbo presbiter notuit.

Digitized by Google

DCLIII

Ex libro regestorum Monasterii Araucensis, Tombo escripto por ordem de D. Maior Martins, *sic dicto, decerpsimus.*

1086

Carta de hereditate quam habet monasterium in Romariz in termino de arauca

Domnis inuictissimis sanctis ac triumphatoribus sancta dei genitrix uirgo maria sanctorum apostolorum petri et pauli in honore omnium sanctorum dei quorum baselica fundata est territorio arauca uocabulo sancti petri. Ego famula dei gaudilli gaudizi placuit mihi ut pro remedio anime mee donarem de paupertate mea aliquantum de hereditate mea que habeo de parte de mea mater gemlo et de auio meo auido filio de cesario auidizi. et iacet ipsa hereditate in territorio arauca in uilla que dicent romarizi in loco predicto casal de pausada de ipso casale XII^{a} integra pro remedio anime mee ad tibi gudinus abba et ad fratribus qui in ipso monasterio sunt et in uita sancta perseuerantes fuerint cum omni sua prestantia uobis concedo. et diuidet ipso casale cum termino de sancto petro et per penso et inde diuidet per casal de palla et inde per alarda et inde per termino de sancto petro unde primiter incoauimus. de omne illo casale et sua hereditate XII^{a} integra pro remedio anime mee ad ipso monasterio sancti petri dono. et insuper accepi de ipsos fratres et de ipso monasterio ad confirmandum testamentum X quarteiros in que mihi complacuit. Siquis tamen quod fieri non credidero aut aliquis homo uenerit filiis aut neptis propinquis aut de extraneis qui hunc testamentum uel cartula inrumpere quesierit in primis sit excomunicatus ab omni cetu christianorum qui hoc temptauerit et insuper pariat isto quod in testamento resonat duplatum uel triplatum ad tibi gudinus abba et ad fratres qui in ipso monasterio fuerint. et factum meum et uotum permaneat in secula seculorum. Facta series testamenti uel kartula uenditionis notum die VI idus ianuarii. Era Mª C^{a} XXIIII. Regnante in gallecia adefonsus rex. In colinbria paternus episcopus et sisnandus aluazir. mandantes arauca egas ermigizi odorio tellizi gauino froilazi. Gaudilli in hanc series testamenti et cartula uenditionis manu mea ro+ui. Qui presentes fuerunt. arias conf. ero conf. cesario conf. gauino test. onegildu test. —Godinus presbiter notauit.

DCLIV

Egas Ermigiz uxorque Monasterio S. Joannis (de Pendorada) *legant partem fundi cujusdam, praediumque aliud rusticum in loco Loderiz dicto. Addunt partem praedii in* Paredes *situm, aedesque in ripa Durii, prope S. Joannem. Charta autographa, ad idem monasterium pertinens, in Publico Archivo servatur.*

1086

Sicut ex sacris duographorum eruditionibus didicimus humane salutis origine fundamentum generaliter in sancta mater ecclesie sacramento consistere nouimus nec aliquomodo posse aliquem saluari nisi fulcimento eius subsidio eiusdem unde et matris onomate designatur quo ceu mater filios ita ipsa omnis ortodoxis lacte suorum sacramentorum et cultu misteriorum. Ac obseruatione cerimoniarum nutritus ad pertutue *(sic)* saluationis gaudio perductus In ipsa precipue salus hominum nititur nam ipsa totius christianitatis ordo geritur atque fundatur. Hec esse ergo celestis illa iherusalem qua dicitur —Vidi ciuitatem sanctam iherusalem nouam descendentem de celo ad deo paratam sicut sponsam ornatam uiro suo—. Hec est de quà uidi iacob angelus descendentes et ascendentes per scalam herectam et dixit —Terribilis est locus iste hec domus dei est et porta celi et uocabitur aula dei—. Nemo enim potest deo placere qui sponsus eius est nisi ipsam sponsam dei uidelicet ecclesiam digna reuerentia honorificet. Hergo dum salus hominum per sanctam ecclesiam operetur dignum est ut eam omnes sumopere honorificemus muneribus ditemus terrarum donatione amplificemus omni genus dignitatibus ornemus ut per huius seruitii exibitionem in illa celesti possideamus cum sanctis hereditatem. Proinde ego egas ermigiz et uxor mea gontina Notum fieri cupimus omnibus nostris fidelibus cunctis ortodoxis atque catholicis uiris presentibus scilicet et futuris qualiter ego nos pro salute et remedio animas nostras et pro salute omnium christianorum ad monasterio sanctorum martirum sancti romanani *(sic)* et sancta colunba et sancta eugenia et sancti iohannis euangelista et sancti iohannis babtista et precursoris christi qui inter eos principatum tenet qui situm est inter bis aluei durio et tamice facimus testatione de nostra hereditate que *ha*uemus in loderiz que canauimus de dauid per nostros mo-

Digitized by Google

dios *(?)* uel precio IIas Vas intecras cum suo pane uel aprestitum et in ipse loderiz IIIIa de casal que canaui de falgon toderaquiz et in paretes que conparaui de elduara IIIIa de hereditate de suo pater quendas quia tantum conputa de illa inter suos fratres et abent iacentia ipsas hereditates ubi iam diximus inter durio tamice subtus mons maurenti discurrente riuolo tamice territorio anegia. Et ipsa casa que fecimus in ille riparia de durio in sancto iohanne cum suo pane et suo uino ad intrecro. et siquis sane mentis non crediderit et aliquis omo uenerit tam propinquis meis quam extraneis qui hunc factum nostrum inrumperit a cetu christianorum fidelium sit segregatus et non abeat partem in prima resurrectionem et non audiat uocem domini dicentis —Venite benedicti patris mei— Sed firma et inconuulsa donatione ad uictum monachorum et prestitum permaneat. Factum series testamenti IIo idus ianuarii. Era millesima cXXIIIIa Ego egas prolix ermigiz et uxor mea guntina quo fieri elegimus et manus nostras coran testibus ad roborandum tradimus.

Qui preses fuerunt —garsea test. —didacus test. —froila test. —afonso test.
ermigio conf. —oueco conf. —toderaco conf. —menendo presbiter conf.
Didagus indignus presbiterus notui.

DCLV

Descripsimus ex libro regestorum Monasterii Araucensis, qui titulum Tombo escripto por ordem de D. Maior Martins *prae se fert.*

1086

Karta de hereditate quam comparauit monasterium in Romariz et in Vallinas termino de Arauca

In dei nomine. Ego guina gaudizi in domino eternam salutem amen. Ideo placuit mihi atque conuenit nullis quoque gentis imperio nec suadentis articulo sed propria mihi accessit uoluntas ut uinderem uobis gudinus abba et fratribus tuis de sancto petro de arauca sicut et uindo uobis de hereditate mea propria que habeo in uilla romarici in territorio arauca subtus monte fuste et serra sicca discurrente ribulo alarda. et habeo illa de parte de mea mater geilo et de auio meo cesario auidizi. et iacet inde una leira de linare quomodo leuat se de molino de eileuua gundisaluizi et inde usque ad alio molino de cesario auidizi. de ipso linare toto VIIIa integra uobis uindo. et in uallinas alio pedazo que iacet inter illos quiniones ambos de domna eileuua VIa integra do uobis de illo pedazo. et accepi de uos in pretio duos modios de milio tantum mihi bene complacuit ita ut de hodie die et tempore sit ipsa hereditate et illos quiniones de meo iure abrasos et in uestro iure sit traditos et confirmatos iuri quieto temporibus seculorum. Et si aliquis homo uenerit ista carta ad inrumpendum que ego ad iuditio post parte uestra deuindicare non possim quomodo pariam uobis illa duplata uel triplata uel quantum uobis fuerit meliorata et uobis perpetim habitura. Facta kartula uenditionis notum die VI kalendas martii. Era Ma CCa XXIIIa Guina gaudizi in hanc kartula uenditionis manu mea ro—ui.

Qui presentes fuerunt. gauino test. fradixillo test. Ero test. Cesario test. —Godinus presbitero notuit.

DCLVI

Ex Livro Preto *Sedis Conimbricensis deprompsimus.*

1086

Testamentum de uilla que dicitur orta quam testauit aluazir domnus sisnandus sedi sancte marie

In Era MaCaIIa In dei nomine et eius misericordia Sic intrauit rex domnus fernandus cui sit beata requies hic in ciuitate colimbria et prendiuit eam a tribu hismaeles per sua spata cum adiutorio domini regis celestis et constituit in ea ciuitate colimbria custodiat illam deus principem fidelem suum domnum sisenandum exaltet illum deus. In illis autem diebus eo ibi morante cum suos barones et cum suos uasallos et fideles iussit illis ut apprehendissent unusquisque uillas ad populandum et edificandum cum dei adiutorio sicut et fecerunt ut sint ibi in hereditatem tam illis quam etiam et filiis uel nepotibus suis usque in sempiternum. Et in ipsis temporibus adprehendiuit ille dux domnus sisnandus uillam quam uocitant orta. Inmisit autem dominus deus in corde

Digitized by Google

suo et in animam suam timorem omnium peccatorum suorum et metum diem iudicii ut adtestasset ipsam uillam ortam ad cimiterium et baselice sancti uincenti que est sita in uilla que uocitant uaccariza et aliorum sanctorum multorum sicut et fecit et ad abbatem domnum aluitum qui ibi erat remorante cum monachis et fratribus sub ordinem sancte regule uel confessionis. Obinde ego domnus sisnandus cui dominus saluetur placui mihi pro bone pacis uoluntate ut facerem textum scripture firmitatis ad ipsum locum sancti uincenti sancti saluatoris sancte marie uirginis genitricis domini nostri ihesu christi sancti petri apostoli sancti iacobi apostoli sancti martini episcopi confessoris christi et omnium sanctorum qui ibi conditi sunt de ipsa uilla quos uocitant orta ut habeant et possideant fratres et sorores qui ipsum locum sanctum obtinuerint et uitam sanctam perseuerauerint. Dono atque concedo ipsam uillam iam superius nominatam ad ipsum locum sancti uincenti cum omnes suas prestationes quantum in se obtinet et ad prestitum hominis est pro remedio peccatorum meorum et pro tolerantia fratrum uel sororum qui uitam sanctam perseueraucrint Vt per uos sancti dei merear introire in uilla sanctorum uel regna celorum et in diem iudicii cum a dextris uenientibus ueniam et auditum malum non audiam neque timeam sed audiam illam uocem dominicam dicentem —Venite benedicti patris mei possidete paratum uobis regnum a constitutione mundi Quare Quia *(sic)* dedistis et dedi uobis—. Et habet iacentiam ipsa uilla subtus mons muzacco *(sic)* territorio colimbriense discurrente riuulo certume. Et diuidet cum uillis que sunt in giro. hic sunt nominatas ad partem aquilonis cum uilla oles ad partem meridiei arinios Et ad partem orientis ipsum flumen certuma Et ad partem solis occasus uillarinum. Et qui hunc factum nostrum irrumpere uoluerit de propinquis uel extraneis quod pro anima mea remedium facere procuraui ex uoto proprio quisquis ille fuerit in primis sit excommunicatus ab omni ecclesia catholica et segregatus a corpore et sanguine redemptoris et cum iuda domini proditore heredes effectus baratri penam iugiter permaneat mancipatus et quantum inde usurpare uoluerit septuplum componat per se ueritatis iudicio et hec firma perpetim permaneat testamenti scriptio. Notum die quod erit VIII° kalendas aprilis. Era M^a C^a XX^a III. Dux domnus sisenandus quem dominus saluet hunc pium uotum humilitatis mee in hac serie testamenti donibus sanctorum manus meas roboraui.

Domnus paternus dei gratia episcopus conf. —Domnus dominicus dei gratia episcopus conf. —Domnus iulianus dei gratia episcopus conf. —Senior domnus gundesindus quos vidit —Pelagius iben halafe quos vidit —Midus iben dauiz quos vidit —Zaccarias iben dauid quos vidit —Zoleman iben afra quos vidit —Pelagius eriz quos vidit.

Izerac iben zoleima quos vidit —Rodericus abba conf. —Citi dauid conf. —Arias presbiter conf. —Sendamirus presbiter conf. —Petrus presbiter conf. —Erus presbiter qui hanc Notuit.

Sisenandus+.

DCLVII

Sisnandus Comes Conimbricae et Paternus ejusdem civitatis episcopus capitulum sive congregationem canonicorum ecclesiae majoris conimbricensis constituunt, eisque ipsam ecclesiam ac domus adjunctas tradunt. Brevis antecedit narratio expugnationis Conimbricae adventusque Paterni episcopi. Charta autographa, e scrinio Conimbricensis Sedis delata in Publicum Archivum, ibi extat.

1086

Sub nomine sancte et indiuiduc trinitatis patris et filii et spiritus sancti. Audiant presentes et futuri uerba relationis huiusmodi. Nam transactis temporibus deus omnipotens elegit regem domnum fredenandum catholicum christianorum protectorem qui consurgens eius adiutorio cepit non paruas ciuitates atque oppida in omnibus finibus regni sui a paganis auferens et christianis hominibus concedens. Deinde obsedit colimbriam ciuitatem cum consilio domni sisnandi consulis qui antea honorifice in urbe hispali morabatur et sublimis habebatur. Cepitque suprafatus rex colimbriam presente iamdicto consule sisnando et dedit eam illi tribuitque ei potestatem dandi et auferendi adque iudicandi et omnia ordinandi secundum suam uolumtatem. Deinde rex predictus reuersus est ad locum sancti iacobi apostoli orationis causa et inuenit domnum paternum episcopum uenientem ad se missum a rege cesaraguste urbis qui suprafactus episcopus eo tempore tortuosane urbis sedem tenebat sed propter societatem paganorum officium et ordinem suum minime adimplere ualebat. Rogauitque eum rex prefactus cum supradicto domno sisnando consule ut ueniret colimbriam et moraretur ibi. Spopondit autem episcopus uenire sed in diebus ipsius regis non uenit quia cito mortuus est predictus rex cui beata sit requies. Dehinc successit domnus adeffonsus rex in regno patri sui qui ualde dilexit consulem sisenandum predictum et confirmauit ei omnia que suus pater illi dederat insuper et multa ei addidit. Postea episcopus predictus uocatus a consule et rege predicto uenit colimbriam in qua omnem episcopatum cum omni diocese accepit. Qui simul

Digitized by Google

cum consule predicto pueros nutriuit et eos docuit in sede episcopali sancte marie predicte ciuitatis adque ad ordinem presbiterii applicauit et ordinauit eos communiter habitare secundum regulam sancti agustini. Deinceps placuit predicto consuli nec non et pontifici studium eorum quod habebant in ordinibus tenendis et domibus edificandis secundum possibilitatem eorum. Fecerunt eis testamenti kartam ut habitarent in supradicto loco et possiderent eum. Et ut non preponatur eis alius dominator sed ex eis eligatur semper prepositus sub regimine illius episcopi secundum quod rectum est. Quamobrem ego suprafactus consul sisenandus una cum pontifice domno paterno sub gratia dei et domini nostri regis adefonsi imperatoris totius spanie placuit nobis ut faceremus uobis martino simeonis filio presbitero et ero pelaiz presbitero et petro presbitero qui et zalama et ihoanni presbitero et salamon presbitero et petro leuite et dominicus presbitero et petrus diaconus et dominicus subdiaconus zuleimen presbiter et quemcumque uobis placuerit et qui in societate uestra permanere uoluerit secundum regulam canonice sancti agustini sicut et fecimus textum scripture firmitatis canonice predicte sancte marie colimbrie urbis ut habeatis et possideatis eam omnibus diebus uite uestre. Igitur et placuit tam nobis ambobus quam omnibus uobis supranominatis preponere kaput et prepositum martinum presbiterum supradictum ut omnia que sunt in predicta ecclesia et canonica sint in manu sua tam de uestimentis quam ornamentis ecclesie atque hereditatibus siue et omne prestamen ipsius canonice intus et foris. Nam et ipsi clerici prenominati stent per suum arbitrium ut liber regule beati agustini doceat. Et doctrinam ipsius libri secundum uestram possibilitatem adimplere studeatis et assidue nostrorum habeatis memoriam tam uos prenominati quam subsequentissimi uestri per secula seculorum amen. Igitur et ipse predictus martinus nichil sine consensu fratrum illius et episcopi audeat agere. Sciendum quippe est ut si aliquis cuiuslibet ordinis siue sexus disrumpere uoluerit quid de quo supra ego sisnandus et paternus episcopus diximus atque scripsimus ut sit excommunicatus et a corpore et sanguine christi sit separatus et cum iuda traditore habeat portionem. Insuper et ipsam canonicam pariat duplatam secundum preceptum libri iudicii. Facta testamenti karta idus aprilis era Millesima centesima uicesima quarta. Ego sisnandus predictus consul manum meam scripsi et roboraui+.

Ego prefatus paternus episcopus manu mea subscripsi roboraui et confirmaui+ —Ego petrus abbas manu mea confirmaui —Menendus prolis baldemiri proconsul test.

Gundisaluus uenegas test. —Iohannes gundesindiz test. —Odorio telliz test. —Aluarus telliz test. —Gundisaluus cidiz test.

Pinniolus gartia test. —Bellitus iustiz test. —Iohannes iustiz test.

Martinus supradictus presbiter scripsit.

DCLVIII

Dimidium duorum molendinorum in villa quam Anlubriam dicebant, inter* Antanhol *et* Condeixa *sita, donat Sendamirus presbyter antiquae ecclesiae Sedis Conimbricensis. Charta autographa, e tabulario ipsius Sedis in Publicum Archivum delata, ibi custoditur.

1086

In nomine sancte et indiuidue trinitatis patris et filii et spiritus sancti. Ego famulus dei sendamirus presbiter prolis monnii edificaui duos molendinos cum pelagio eriz ad habendum cum illo per medium in uilla anlubria subtus castro antuniol territorio ciuitatis condexe. et terminatur ipsa uilla iam supradicta anlubria ad orientem araceti ad occidentem portu ariulfi ad meridiem ciuitate condexa ad septemtrionem castro antuniol. placuitque michi supradicto sendamiro prona mente et propria uoluntate ut facerem de mea integra medietate ipsorum molendinorum sicut et facio kartam testamenti ad locum sancte dei genitricis semperque uirginis marie et sancti petri apostoli ac sancti martini episcopi quorum altaria sita et nomina inuocata sunt in supradicta ecclesia sancte marie que est in ueteri sede episcopali colimbrie ob amorem dei et remedium meorum facinorum ut habeant et possideant eos clerici qui in supradicto loco sancte marie habitauerint et sint memores mei in suis orationibus et sacrificiorum oblationibus ut absolui merear a nexibus peccaminum et seiungi ab edis sinixtre partis atque adiungi sanctis dextere partis et audire uocem dei dicentis —Venite benedicti patris mei percipite regnum quod paratum est uobis ab origine mundi—. Si uero quislibet homo aut mulier cuiuscumque ordinis aut dignitatis a supradicto loco sancto eos qualicumque calliditatis ingenio auferre temptauerit non sit ei licentia per nullam humane scientie artem per nullamque rusticam aut scribturarum assertionem sed moneatur ut desinat tale nefas agere. quod si neglegens perseuerauerit a sancta comunione habeatur extorris ab omnibusque fidelibus et quod auferre temtauerit quadruplo restituat ipsi supradicte ecclesie insuper et imperatori prouintie aliut tantum conuictus tribuat et hoc meum factum plenam semper habeat firmitatem. Facta est hec karta testamenti dominica die XIII kalen-

Digitized by Google

das maii in Era Millesima c xxiii.ª Temporibus regis domni adefonsi. in diebus domni sisnandi consulis colimbrie urbis. in presentia domni paterni episcopi supradicte sedis. coram filiis ecclesie supranominate. Ego supradictus sendamirus hoc quod fieri uolui confirmo et propria manu feci hoc signum+.

Paternus gratia dei episcopus subscribsit.

Colimbrie proconsul domnus menendus confirmo —Domnus Zacharias confirmo —Zoleima iben aflah confirmo —Didacus fredariz confirmo —Iohannes iben halifa presbiter confirmo —Domnus belit confirmo —Pelagius kartimiriz iudex colimbrie confirmo —Aluitus letifici test.

Pelagius scribsit.

DCLIX

Descripsimus ex libro regestorum, qui titulum **Tombo escripto por ordem de D. Maior Martins** *prae se fert.*

1086

Karta de hereditate quam habet monasterium in sancta Maria et in casali de bera et in ulllare et in amenitello et in alones et in senrra de pousada termino de Arouca.

Domnis inuictissimis sanctis ac triumphatoribus sanctorum apostolorum petri et pauli sanctorum cosme et damiani uel omnes sancti quorum baselica fundata est territorio arauca uocabulo sancti petri. Nos famulos dei cesario trastemirizi et trastemiro euoriquizi cum peccatorum nostrorum mole depressos et iuditium dei super nos ueniendi confidendo retractamus et ut nobis intercessio uestra ubique profitiat placuit nobis ut de paupertate nostra aliquantum ecclesia sancta uestra pro remedio anime nostre donaremus Sicut et concedimus ad locum sanctum uestrum hereditates nostras proprias que habemus in arauca que fuerunt de parentes et de auios nostros. Ego cesario do ad illo monasterio sancti petri hereditate que fuit de mea matre trudilo et de auio meo ordonio et iacet in uilla uocitata sancta maria discurrente ribulo sonoro de ipso casale de ordonio auio meo de ui quartas medietate integra cum omni sua prestantia per ubi illa inuenire potuerint fratres de illo monasterio sancti petri. ego cesario simul cum trastemiro damus ad ipso monasterio quantum in illas uillas habemus id est in casale de bera mi[a] integra per ubi illa potueritis inuenire cum omni sua prestantia et in uillare quantum ibi habemus tres quartas integras cum omni sua prestantia exitu uel regressu de tota illa uilla. Et de toto amenitello mi[a] integra et de currales m[a] integra et de ahalones m[a] integra quomodo conclude per aqua de penna mala. et ego cesario do ad ipso loco mea ratione de ipsa senrra de pausata qui iacet iuxta illo termino de ipso monasterio quomodo se leuat de fundo usque ad caput sursum infesto sicut diuidet cum ipso casale de pausada sicut iam alios meos heredes ibi testarunt gunzaluo zacarias et suos iermanos sicut illos fecerunt de ipsa senrra pro suas animas testamento ita et ego fatio ad ipso loco sancti petri pro remedio anime mee. Et ego trastemiro aditio adhuc ibi uno linare quomodo se leuat de illo termino de sancto petro et inde ad illo fogio et ferit in derecto usque in alarda et inde per illo ribulo inprono usque ferit in illa aqua que uenit de contra pausata per medio illo canpo. Et adhuc aditio ibi una larea que iacet in uilla figaritu in ipso agro que dicent sauugales super illo rego et diuidet cum agro de uilla plana et ferit in testa de felgosinas. Nos supranominatos cesario et trastemiro damus ipsas hereditates et ipso quod in testamento resonat ad ipso monasterio que iam supra scripsimus et ad tibi godinus abba uel ad fratribus qui ibi habitantes fuerint et in uita sancta perseuerauerint ut ibidem semper pro remedio anime nostre deseruiant cum omni sua prestantia per infinita secula. Siquis tamen quod fieri non credimus et aliquis homo uenerit uel uenerimus tam de propinquis quam extraneis qui contra hunc testamentum et uotum nostrum ad inrumpendum uenerit in primis sit excomunicatus et cum iuda traditore sit particeps hic *(?)* et in eterna dampnatione et insuper pariat ad ipso monasterio uel ad fratribus qui ibi habitantes fuerint ipsum quod in testamento resonat duplatum et duo auri talenta et d solidos argenti et ad qui illa terra imperauerit iudicato et uotum nostrum firmiter permaneat in eternum. Facta series testamenti xiii kalendas magii. Era m[a] c[a] xxiii.[a] Regnante rex adefonsus in omni gallicia. In colinbria paternus episcopus et consul sisnandus. In arauca egas ermigizi odorio tellizi Gauino froilazi et iudex iusto dominquizi. et ego ueila trastemerizi similiter mea ratione que ibi habeo in casal de berra et in uillar concedo ad ipso monasterio sancti petri. Et aditio ibi ego trastemiro euoriquizi mea ratione de uilla de capreiros de iii[es] quartas medictate integra pro remedio anime mee. Nos supranominatos cesario et trastemiro in hanc series testamenti quod fieri uoluimus manus nostras robora+++mus. Qui preses fuerunt. Gundisalnus test. Menendus test. Sisnandus test. Adefonsus pelaius test. —Godinus presbiter notuit.

Digitized by Google

DCLX

Dimidium ecclesiae S. Vincentii in ripa Vaccae fluminis sitae, supellectilemque ejusdem ecclesiae donat Alvitus Sandiz Monasterio Araucensi. Charta autographa, e tabulario ejusdem monasterii delata, in Publico extat Archivo.

1086

Christus. Domnis inuictissimis sanctis ac triumphatoribus sancte dei genitricis marie sanctisque martiribus sanctorum apostolorum petri et pauli uel cetere reliquie quorum basilica fundata est territorio arauca monasterio uocabulo sancti petri. Ego famulo dei aluitu sandizi cum peccatorum meorum mole depresso et diem iudicii timerem accessit mici integro consilio uolumtate directa placuit mici ut pro remedio anime mee de paupertate mea aliquantum munus altari uestro offerrem. Ita et concedo ad ipso monasterio uocabulo sancti petri de arauca ecclesia mea propria que comparaui et ganaui per meo pretio et per meas cartas et iacet in territorio centum cortes discurrente flumen uauga ecclesia uocabulo sancti uincenti. de ipsa ecclesia sancti uincenti medietate integra cum omni suo ornatu et suos libros et suos testamentos et suas cartas et suos dextros et cum omnia sua prestantia intus et foris exitu uel regressu per suis locis et terminis antiquis concedo illa ad ipso monasterio supranominato et ad fratribus qui ibidem sunt et in uita sancta perseuerauerint ut ibidem semper deseruiat pro remedio anime mee per cuncta tempora. et ganaui inde illa una quarta de rodorigo danielizi per scripture firmitatis pro que adiuuaui illum contra cidi dauizi que non pariasset ad ille sua uilla pernominata agros quando arauit illi sancta maria de uentosa et monasterio de abolgodi. Et illa alia quarta comparaui et ganaui cum illos casales que in giro sunt que ibi habeo et de gomza. Et ipse rodorigo danielizi habuit ipsa quarta de illa ecclesia de suo coniermano primo iacob presbiter. Siquis tamen quod fieri non credimus aut aliquis homo tam de gens mea quam de extraneis aut de qualibet pars potestatis aut ex minoribus personis que contra hunc testamentum uel uotum meum ad inrumpendum uenerit uel infringere quesierit qui hoc temptare presumpserit in primis sit excomunicatus ab omni conuentu fidelium catholicorum et a corpus et sanguinis domini nostri ihesu christi semper sit separatus et cum iuda traditore lugeat penas in eterna damnatione et insuper damna secularia pariat ipsa ecclesia et isto *(?)* testamento duplato ad ipso monasterio et ad tibi gudinus abba et ad fratribus qui ibidem habitantes fuerint uel ad qui uocem monasterii huius intenderit et T D solidos argenti et ad qui illa terra imperauerit iudicato et uotum meum permaneat firmiter in sempiternum. Facta series testamenti v° nonas magii era T C XXIII.ª Regnante adefonsus rex in spania. In colimbria paternus episcopus et Sisnandus aluazir. In arauca egas ermigizi odorio tellizi et gauino froilazi et iudex iusto domenquizi. Ego aluitu sandizi in hanc series testamenti quo fieri uolui manu mea roboraui+.

Qui preses fuerunt loueredo test. sesmondo test. eirigu test. teuuila test.

Godinus presbiter notuit.

Dubium non est sed multis uisum et notissimum manet qnomodo testaui ego aluitu sandizi meas hereditates leigales ad ipso monasterio sancti petri de arauca quas ganaui per meo pretio et per meas cartas supranominatas et diuisi ad fratribus meis illas alias que habui de gens mea et de auiorum meorum et illa uilla de felgosa. Et laxaui ad illos meas cartas et testamentos quando ueni ego habitare ad illo monasterio. et quando feci ego illo testamento ad ipso monasterio et feci diuisione inter meos iermanos de illas hereditates misi ad illos meo fidele pro illas cartas quas pertinebant ad ipso testamento quod ego feci ad ipso monasterio. et per sua imissione de meo iermano ramiro presbiter non dederunt mici illas cartas et propter ista causa et pro remedio animè mee facio ego isto testamento de ipsa ecclesia quod sursum resonat ad ipso monasterio. et si non dederint ipsas cartas ad illo monasterio pro transmutare illas in alio purgamino ita ego definio ut semper ad ipso monasterio illa ecclesia deseruiat sicut in testamento supra resonat per infinita secula. et si dederint ipsas cartas accipiant isto testamento et sit soluta illa ecclesia sicut in primo scripsi ad fratri meo ramiro.

Digitized by Google

DCLXI

Pactum venditionis partis praedii cujusdam in villa* de Pedrafita *vel* Perafita. *Charta, ut autographa habita, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico extat Archivo. Facies formaeque litterarum ejusdem an vera fictave ne sit illa nos ambigere cogunt : antiquam attamen credimus.

1086

In dei nomine eirigo famdilaz in domino deo eterna salute Amen. Ideo placuit mizi per bene pacis et uolumtas astro animo integroque meo consilio sed propria nobis acesi uolumtas ut facere uobis gumzaluo gutieriz et uxori uestra ieluira gunzaluiz kartula firmitatis uobis facio de ereditate mea propria in deceptione paremtum meorum in uila petrafita suptus mons petras ruuias teridorio portugalensis prope litore maris discuremte ribulo leza. dauo uobis de ipsa ereditate que fuit de mea matre nomine uniscu de IIas VIIas IIIa integra et de ipsa que ganauit pater meo famdila VIIa integra et de alia VIIa que ganauit ipse eirigu mediatate integra. damus adque concedimus ad uobis illas ereditates integras per ubit illas potueritis inuenire per suis locis et uigos et terminos antigos cum quamtum in se obtine et ad prestitum ominis est. abeatis uos illa firmiter et omnis posteritas uestra iuri quieto temporibus seculorum. et accepimus de uos in precio IIas modios de milio tantum nobis bene conplaguit et apud uos nicil remansit in deuito. et siquis tamen co fieri non creditis et aliquis omo ueneri uel uenerimus contra anc uenditionis ad inronpentum et nos in iudicio deuindigare non potuerimus au noluerimus autorgare au non potuerimus deuindigare au uos in uoce nostra comodo pariemus ipsas ereditates duplatas uel quamtum a uos fueri meliorata et uos perpetin auitura. Facta carta uenditionis notum die cod erit III nonas maii in era CXXIIII post millesima. Facta karta uenditionis eirigu in anc karta manus meas rouoro. Ic testes ioane obturiquiz. atan beiniz. Egas zalamiz. Gumzaluo obrioliz. Petro gamareliz.

Suario notuit.

DCLXII

Maiorina Florenciz villam quamdam, prope flumen* de Ladrões *sitam, bonaque mobilia omnia quae possidebat Monasterio S. Joannis* (de Pendorada) *testamento legat. Charta autographa, in scrinio ejusdem monasterii olim servata, in Publico Archivo invenitur.

1086

In christi nomine. Sicut ex sacris duographorum eruditionibus didicimus humane salutis origine fundamentum generaliter in sancte matris ecclesie sacramento consistere nouimus nec aliquomodo posse aliquem. saluari nisi fulcimento eius subsidio eiusdem undique et matris onomate designatur quo ceu mater filios ita ipsa omnis ortodoxis lacte suorum sacramentorum et cultu misteriorum. Ac obseruatione cerimoniarum nutritos a perpetue saluationis gaudio perductus. In ipsa precipue salus hominum nititur nam ipsa totius christianitatis ordo geritur adque fundatur. Hec esse ergo celestis illa iherusalem qua dicitur —Vidi ciuitatem sanctam iherusalem nouam descendentem de celo a deo paratam sicut sponsam ornantam uiro suo—. Hec est de qua uidit iacob angelos descendentes et ascendentes per scalam erectam et dixit —Terribilis est locus hec domus dei est et porte celi et uocabitur aula dei—. Nemo enim potest deo placere qui sponsus eius est nisi ipsam sponsam dei uidelicet ecclesiam digna reuerentia onorificet. ergo dum salus hominum per sanctam dei ecclesiam operetur dignum est ut eum omnes sumopere honorificemus muneribus ditemus terrarum datione ampliuicemus omni genus dignitatibus ornemus ut per huius seruitii exibitione in illa celesti possideamus cum sanctis hereditatem. Proinde ego maiorina florenciz notum fierit cupio omnibus nostris fidelibus cunctis et ortodoxis atque catholicis uiris presentibus scilicet et futuris qualiter ego pro salute et remedio anime mee et pro salute omnium christianorum ad monasterio sanctissimi martiris uel uirgines christi sancta maria et sancti romani et sancti iohannis apostoli et euangeliste et sancta columba et sancta eugenia et sancti iohannis babtista et precursoris christi qui inter eos principatum tenet qui situm est inter bis aluei durio et tamice prope ordonie iuxta uilla capanellas subtus mons aratros territorio portugalensis facio testatione de uilla mea propria que abeo inter uldrianos et ordinis subtus mons ordinis discurrente riu de latrones territorio anegia quantum in se obtinet et ominis prestitum est per suis locis et terminis antiquis exsetis ipsas larias que iacent super illo casale de so sancti iacobi. et uenit michi ipsa hereditate in portione de domno troitesindo galindiz ad suo filio domno suadario troitesindiz et inde mater mea sarracina

Digitized by Google

suadariz et inde uenit michi in hereditate. et kauallos uel equas boues uacas aut strumenta uel uestimenta pane uino uel quecumque ad ominis prestitum est que ad obitu meo abuero totum pro remedio ani*me* mee intret ad ipsius domus sanctorum que iam sursum nominauimus ad uictum et uestimentum monachorum. Siquis sane mentis non crediderit et aliquis iomo *(sic)* uenerit tam propinquis meis quam extraneis qui hunc factum meum inrumperit a cetu christianorum fidelium sit segregatus et non abeat partem in primam ressurrectionem et non audiat uocem domini dicentis —Venite benedicti patris mei— Sed firma et inconuulsa donatione ad uictum monachorum et prestitum permaneat. Facta series testamenti III nonas maias *(?)*. Era MCXXIII.ª Ego maiorina prolix florenciz quo fieri elegi et manus meas coram testibus ad roborandum tradidi r+.

qui uiderunt —abba eximino test. —Senior test. —Sarracino test.
michael conf. conf.
didaco presbiter notui.

DCLXIII

Litigantibus abbate monachisque laurbanensibus cum Ero et Froila presbyteris ac fratribus, de dominio Ecclesiae S. Eulaliae prope Monasterium Sperandei sitae, tandem, veritate comperta, litigatores concordiam firmant. Charta autographa, e scrinio Laurbanensis Monasterii in Publicum Archivum delata, ibi servatur.

1086

Christus. Dubium quidem non est sed multis manet comnitum atque notissimum fuit intentio inter abbas euseuius et fratribus cenobio urbanensi cum ero presbiter et fratre suo froila presbitero super illa ecclesia uocabulo sancta eulalia qui est fundata in territorio uisiense sedis in loco predicto in riba de ribulo de asinos prope cenouio sperandei cuius testamentum est. et preuenerunt ad concilium inde in ciuitate colimbrie in diebus de consul domno sisnandus ante aluazir domno menendus et concilio toto de illa ciuitate dicente illo abbas et fratribus suis comodo erat suo testamentum et dicente ipse ero presbiter et suo fratre comodo fabricarunt ea ad appresuria pro illorum ereditate sicut et alios homines in illa terra. et sacarunt ille abbas et suos fratres illo testamento de sperandei ubi illa testata erat et uiderunt quo erat ueriticum et deuenerunt inde in illo concilio ad conpagina ut habeant illa dum uita uixerint et dent pro hereditate et redeat *(?)* inde per singulos annos quatuor lenzos lineos.

Obinde ergo *(sic)* eusebius abbas una cum fratribus cenobii urbanensi ad uobis ero presbiter et fratre tuo frogia presbitero in die XVII kalendas iunii Era Mª Cª XXIIIIª que non sedeamus ausus uobis contaminare super illa ecclesia non nos aut alius abba aut fratribus qui abitantes fuerint in *a*cisterium urbanensi aut sperandei sed abeatis illa firmiter in cunctis diebus uite uestre et redeatis illo censo de illa ecclesia quantum sursum resonat et post obitum uestrum relinquatis illa a parte monasterii ipsius pacata et nobis que non faciatis subposita mala per ubi illa carea illo monesterio. et qui minime fecerit et ista agnitio uel placitum exierit que pariat quinquaginta solidos et illa ecclesia dublata a parte de qui hanc scripturam obseruauerit et hanc scripturam habeat robore. Nos supernominatos unus ad alius in hanc scripturam manus nostras rouo++rauimus.

qui preses fuerunt —pelagius kartemiriz confirmo —Arias fernandiz test. quos uidit —recamondo test. —ueila test. —aluitu letiuiqiz *(?)* test. —uimara aurioliz test. —sandinu anseriquiz test.
Sarrasino notuit.

DCLXIV

Onega quaedam bona varia immobilia, quae in villa* de Cavalões *possidebat, Monasterio S. Joannis* (de Pendorada) *donat sive legat. Charta autographa, ad idem Monasterium pertinens, in Publico custoditur Archivo.

1086

In nomine domini nostri ihesu christi et indiuidue sancte trinitatis. Dubium quidem non est sed multis mane in ueritate cognitus hanc notissimus eo quod ego onega pro.....gas qui peccato molle graui depresso eo quo contesto in uilla cau*a*lones casal de aluito qui conparaui de sua germana tita et conpar*a*uit ego cum suas casas et cum suas lareas in pr.... que ad illo conplacui et aput me nichil remansit in debitum et nos petazos de

Digitized by Google

sucatios et agro de maria et uᵒˢ in cerceiras et uocitant ipsa uilla caualones et uenit michi ipsa hereditate in p..tione de ganantia ut iam diximus per ubi illa potueritis inuenire concedo ad aulam basilice sancti iohannis babtista cum sociis eorum que situm est iuxta uilla cabanelas prope ordoni inter bis aluei dorio tamice territorio portugalensis subtus mons aratros discurrente fluuius durio. et abet ipsa hereditate iacentia ut iam sursum nominauimus. Contesto ipsa uilla ad ipsius sancti domus uineas pumares ficales uel quantum in se obtinet uel ominis prestitum est. et siquis sane mente non crediderit de qualibet generis omo tam de propinquis meis tam de extraneis qui hunc factum meum usurpare uoluerit in primis sit excomonicatus et a cetu christianorum sit segregatus et cum iuda traditore abeat partem in eterna dapnatione et insuper pariat post partem ipsius testamentum quantum infringerit dublato extra iudicato et insuper pariat duo auri talenta. Factum est uius series testamentum notum die viiiº kalendas iunii. Era Mᵃ cᵃ xxiiiiᵃ Onega prolix uenegas quo fieri elegi et hunc testamentum manus mea r+ouorauit.

Qui preses fuerunt garsea test. —pelagio test. —pelagio test. —toderago test.
ueremudo conf. confirma —uiliulfo sandiz conf. —didaco citiz conf. —iuliano diaz conf.
didaco quasi frater notuit.

DCLXV

Fratres tres partem praedii, quae in pago de Froiães *patre mortuo, successione eos advenerat, monachis Araucensibus donant sive legant. Charta autographa, e tabulario Monasterii Araucensi nuper in Publicum Archivum delata, ibi servatur.*

1086

.....e domini nostri ihesu christi. Nos famulos dei quimara gondesindizi et uermudo gondesindizi et honorigo gondesindizi placuit nobis ut pro remedio anime nostre donaremus sicut et testamus hereditate nostra propria ad monasterio sancti petri de arauca et iacet ipsa hereditas in territorio arauca subtus mons fuste discurrente ribulo mollides in uilla froilani. de casal de miron qui est in froilanes quinta integra ad ipso monasterio sancti petri testamus cum omni sua prestantia ubicumque illa inuenire potuerint fratres qui in ipso monasterio habitantes fuerint ut ibidem pro remedio anime nostre deseruiat per infinita secula. Et euenit nobis ipsa hereditas de patri nostro gondesindo quimaraci filius de quimara didazi. Siquis tamen quod fieri non credimus et aliquis homo uenerit de propinquis uel de extraneis uel etiam nos uel de filiis uel de prosapie nostre qui hunc testamentum inrumpere quesierit uel presumtiue temptauerit in primis per iudicium dei omnipotentis sit anathema in secula seculorum et insuper pariat isto que in testamento resonat duplatum ad fratribus de ipso monasterio uel ad qui uocem monasterii huius intenderit et duo auri talenta. et ad qui illa terra imperauerit D solidos argenti. et uotum nostrum absque trepidatione permaneat in omni natione. Facta cartula testamenti idus iunii. Era Mᵃ cᵃ xxiiiiᵃ Regnante princeps adefonso in ciuitas toleto. mandante colimbria aluazir sisnando. mandantes arauca Egas ermigizi Odorio tellici Gauino froilaci. Nos supranominati quimara uermudo et honorigo filios de gondesindo quimaraci in hunc series testamenti quod fieri uoluimus adque ita peregimus manus nostras ro+++boramus.

Qui preses fuerunt. Pelagius test. Petrus test. sesmondus test. arias test. Justus test.
Godinus presbiter scripsit.

DCLXVI

Martinus Iben Atumad uxorque ecclesiam, quam in loco Villanova *dicto extruxerant, pristinae episcopali Conimbricensi ecclesiae S. Mariae legant. Charta autographa, e tabulario Sedis Conimbricensis in Publicum Archivum delata, ibi extat.*

1086

In nomine patris et filii et spiritus sancti. Martinus iben atumati et uxor sua munnia zulemen filia pro amore dei beateque marie omniumque sanctorum pro animabus parentum suorum et pro suis donauerunt beate marie sedi ueteri colimbrie territorium quo ecclesiam fundauimus ex nostris propriis muneribus illis in parte iuuantibus cui territorio eorum iussu nomen imposuimus uillam nouam. adiacentia cuius territorii sunt hec. ex orientali parte sexaginta passales ex occidente usque ad fontem qui est inter territorium predictum et uilla nomine

Digitized by Google

scapanis a septemtrione usque ad cacumen montis quod est inter zippis et territorium predictum et mons ille exitus habet usque lotares a meridie usque ad illam fontem predictam. Hoc testamentum scribere iusserunt martinus et uxor sua munnia et firmauerunt ut potuerunt ita ut si aliqua inmissa persona aut aliquis ex eorum heredibus hoc donum frangere uoluerit aut ullam imponere calumniam presumserit amittat hereditatem et cum datan et abiran in inferno permaneat et nullum terminum pene sibi imponatur hoc quippe testamentum duplicet et si huic iussui resistit excommunicetur a summo episcopo id est deo et ab omni uirtute celesti atque terrestri. Hec ecclesia est edificata in honore dei beateque marie et in honore iohannis apostoli et iohannis babtiste cum magna reuerentia. et fuit altare benedictum in honore omnium supradictorum quarto idus iulii dominica die. Hec karta fuit scribta in ipso die existente adefonso rege paterno episcopo sisnando consule in era M.ª C.ª XXIII.ª Hanc kartam scribere rogauerunt et manibus firmauerunt aliisque firmare fecerunt quorum nomina infra sunt scripta.

Petrus abbas testis —toderedus pinnioliz test. —pelagius iudex testis —pelagius eriz testis —troctesindus tructesindiz test. —adefonsus petriz test.

pelagius sanziz test. —iennecus sancii test. —zuleiman iben aflah test. —pelagius gunzalbiz test.

martinus presbiter notuit.

DCLXVII

Descripsimus ex antiquo libro regestorum Monasterii Ecclesiolensis, qui titulum Livro Baio Ferrado *prae se fert.*

1086

Karta de dragunceIli et elderiz

In nomine domini nostri ihesu christi et indiuidue sancte trinitatis donis et inuidiximis hnc *(sic)* triumfatoribus patronis meis gloriosimis sanctisque martiribus nomen sancti saluatoribus sancti migaeli arcangelli sancti cibriani sancte stefani sancti iacobi apostoli super corum reliquie sancti martini episcopi qui est fundata in exitus uila dragunceli. Ego famula dei santia uermuliz fatio textum et scripturam de mea hereditate quam habeo de matre mea belida hic in uilla elderiz subtus saxum album territoriu portugalensi discurrente riuulo feueros. Do atque concedo ad ipsum locum uenerabilem iam supernominatum sancti martini meam rationem de ipsa uilla iam supranominata cum suis prestationibus extra illam laream de illas infestas qui cambiauit ad cidi fagulfiz et illud pumar qui plantauit pelagius gunsaluiz. do atque concedo pro remedio anime mee et timendum diem iuditii et penas inferni ubi tortores ferbent inextinguibiles habeant fratrum uel sororum qui in ipso loco habitantes fuerint. et si aliquis homo uenerit ad inrumpendum hoc factum meum tam de propinquis quam de extraneis in primis sit excommunicatus et segregatus a fide christi et cum datan et abiron habeat participium quos pro scelere suo terra bibit et pariat illàm quadruplata et insuper duas auri libras. Facta series testamenti VIII kalendas augustas. Era M C XXIIII. Ego santia uermuiz mea illam manu roboro. Pro test. arias test. suerius test. Didacus test. suerius Notuit.

DCLXVIII

Ex Livro Preto *Sedis Cohimbricensis descripsimus.*

1086

Testamentum de marmeleira

Ego arias menendiz et uxor mea tiuilli. In honore sancte trinitatis et propter timorem mortis et diem iudicii facimus testamentum de nostra uilla quam uocitant marmeleira. et habet has terminaciones per cacumen mons tritici quomodo spartimus cum filiis iohanne menendiz et de alia parte quomodo transit ultra illo rego et aplicat usque ad illum mons de illa sculka et ex alia parte quomodo diuidimus cum sanson gudiniz per illum uallezinum de illis azambugeiros usque plicat in illo fontano et ultra illum fontanum quomodo partimus cum ipso samson per illa lomba que uenit de illo forno et quomodo spartimus cum tedon per illo lombo de illo carualial donec plicat in illo spineiro. Mandamus ut si unus ex nobis morierit sit istum testamentum confirmatum in honore sancti uincenti in eius loco concessa ad stipendium clericorum uel pauperum ibi habitancium et ipse qui reman-

Digitized by Google

serit post obitum alteri habeat illam in uita sua. Et post obitum suum tornet eam in cenobii sancti uincenti. et mandamus nostram quintanam tribuere in ecclesiam sancti saluatoris de omni nostra facultate extra illas uineas de colimbria et ipsas kasas quas mandamus in redempcione captiuuorum et ipsud testamentum quod sursum resonat fiat per manus cuius fuerit monasterium uacarize. Factum est istud testamentum die III idus augusti. Era M^{a} C^{a} XX IIII. Ego arias et tiuilli hoc testamentum manibus nostris roboramus++. Qui presentes fuerunt :

Ramiru abba conf. —Iohannes presbiter conf. —Floridus test.
Randulfus test. —Grasia test. —Zameiro test.
Menendus test. —Salomon test. —Sendinus test. —Petrus notuit.

DCLXIX

Ex Livro Baio Ferrado *Ecclesiolensis Monasterii sumpsimus.*

1086

Carta de nogeira

In dei nomine. Ego aragunti ansaloniz placuit michi prona mente et propria uoluntate ut uenderem tibi germano meo sendino ansaloniz hereditatem meam sicut et uendo illam uidelicet quam habeo de auis et parentibus meis in uilla nogeira de ecclesiola ab integro subtus monte sagittella discurrente fonte de froila cam in suburbio ciuitatis sancte marie territorio portugalensi. pro qua accepi a te pretium XIII^{im} modios tantum michi placuit et pro dare aput te nichil remansit. Habeas tu illam et omnis posteritas tua firmiter cum quantum in se obtinet et ad prestitum hominis est ubicumque potuerit inueniri suis terminis terminatam antiquis et nouis ita ut ab hac die et tempore fatias de illa quicquid uolueris secundum tuam uoluntatem. Si autem aliquis propter hanc rem te calumpniauerit uel temptare uoluerit pariat tibi illam cum suo pretio duplatam et domino patrie aliud tantum et semper tu illam obtine. Facta carta uenditionis XV kalendarum decembris. Era M C XXIIII. Ego aragunti tibi sendino illam confirmando roboro et manu mea hoc signum fatio+. Didacus test. Adefonsus test. Aluitus test. Suarius test. Pelagius scripsit.

DCLXX

Ex Livro Preto *Sedis Conimbricensis sumpsimus.*

1086

Redditio cuiusdam domus quam reddidit ibi domna susanna sicut conuenerat sedi sancte marie unde eam emerat

In mense octubrio In era M^{a} C^{a} XX^{a} II^{a} Mortuo domno cipriano mater illius domna susanna emit unam cortem ex cortibus sancte marie episcopalis sedis colimbrie habentem has terminationes. Ad orientem atrium australem sancte marie Ad occidentem habitationem domni cipriani Ad meridiem uiam puplicam Ad septentrionem aliam cortem sancte marie. Et dedit pro ea L^{a} solidorum argenti precium clericis habitantibus in supradicto loco consentiente episcopo domno paterno et iubente consule domno sisnando. Dum autem emeret eam spopondit et pactum posuit coram consule et pontifice et nobilibus colimbrie habitatoribus ex quibus nomina quorumdam subscripsimus ad hoc scriptum confirmandum ut reedificaret eam et possideret in uita sua et in hora mortis sue redderet eam bene edificatam ad supradictam eeclesiam sancte marie unde illam emerat. Edificauitque eam et possedit duobus annis. et accidit illi mortalis egritudo. Et uenit ad eam martinus simeonis prior congregationis sancte marie cum quibusdam sociis suis Et rannemirus aluari qui olim prior ibi fuerat et cortem ipsam uendiderat Et ihoannes aurifex cum aliis et interrogauerunt eam ex uerbo consulis presente filio eius enneco sancii quid iuberet fieri de illa corte et coram eis reddidit eam sancte marie unde empta fuerat. Quamobrem supradictus consul et episcopus et quidam ex his qui audierant nomina sua scripserunt statuentes ut siquis deinceps ex propinquis illius aut extraneis eam inde auferre temptauerit sit excommunicatus a consortio christianorum et reddat eam memorate sancte ecclesie quadruplo et imperatori urbis aliud tantum. Facta est carta ista et confirmata die

Digitized by Google

IIIª feria VIIIº kalendas decembris. In era Mª Cª XXIIIIª Ego predictus consul conf. Menendus proconsulis baldemiri filius conf. Ego eusebius urbanensis cimiterii abbas manu mea affirmans subscripsi. Aluerigo cognamento bona menendiz conf. Martinus iben atomad test. Pelagius eriz test. Maruam menendiz test. Ihoannes sarraziniz test. Sendinus ihoannes test.

DCLXXI

Piniolus quidam Monasterio Laurbanensi donat vineam in loco Ripella dicto prope montem* Bussaco, *domumque in castro* de Penacova, *a monachis post mortem donatoris tantum habendam. Charta autographa, e scrinio ejusdem monasterii delata, in Publico Archivo servatur. Recentiori atramento inexpertam manum numerales litteras quibus aera designatur signumque donatoris, inter syllabas verbi* roboro *depictum, vitiasse autumamus.

1086 *(?)*

Domnis sanctis et gloriosissimis ac post deum michi fortissimis patronis meis sancti mametis et sancti pelagii et cetera pignera sanctorum martirum quorum baselica fundata est in loco uocitato urbano territorio colimbriense in christe *(?)* amore et ecclesie uestre perpetuam honorem. Ego piniolus seruus uester Quia expuncta morte corporea de hoc seculo ad alium humana transfertur anima qualisnamque illuc se peruenire considerat que hic ad bona peragenda corde et corpore pigritat. Monet enim dominus dicens —Date et dabitur uobis— Licet omnia que in hunc mundum ad usum hominis conferuntur a deo qui creauit omnia ordinatur. Tamen ualde deo dignum est ut de eo quod acciperit unusquisque in mundo ei a quo accipit ex hoc conplaceat pure oblationis instinctum. Per hoc enim unusquisque futuram cummulat premia per quo presentia coram deo digne dispensat. Vnde et ad talibus satagens operibus dum uota atque donaria sua populo israhelitici domino dedicaret dicebat —Tua sunt etiam omnia domine et que de manu tua accepimus dedimus tibi—. Ubi cum sub uoce orationis et prophetie subiunxisse dicens —Presta domine ut semper in ueneratione tui mens ista permaneat—. at nos qui sumus futura temporis illius posteritas eiusdem boni operis deuotione transmisit et tali monimento corda subsequentium ad prehendendam semper donaria domino confirmauit. At eo ipse talibus preuentus oraculis pro id ut merear uestro sancto sufragio apud deum a cunctorum meorum nexibus absolui peccaminum et desiderate eterne uite stadium placito percurrere passu offero et dono sacrosancto altario ecclesie uestre que est scita in loco iam predicto pro sustentatione religiosorum in eodem loco degentium atque cunctorum fidelium in ibidem eocurrentium locum id est uinea mea propria quam per corporis mei sudorem uel cum omni beneficia mea laboraui concedo uobis eam iam predictis patronis meis per manus serui uestri eusebii degente predictum sanctissimumque uestri cenouium. iacentia huius uinee subtus monte buzacco territorio conimbriense discurrente ribulo mondeco in loco que uocant ripella et hec sunt termina predicte uinee in sumitate eius rupem....neam et a parte occidentis fons que gignit in illo carbaliale et discurret ipsa fons per uineam de ramiro abaiubiz et diuidit ipsam uineam meam quam uobis concedo a parte rupis tertia pars ui... a meridie *(?)* duarum partium et uinea de iohanne abibiz ab aquilonis parte discurrit ipso fontano de ripela a septendrione uinea de gutier..... propter anime mee ..... sanctissimumque uestrum concedo. ..... proprium domum que michi nunc est in castro quod uocant pennacoua in latere ipsius castri super illum ribulum inter do..... didaco et de gutierri post obitu ....oncedo uobis eum cum omni aprestitu ..o uel cum omnia que augmentare potuero sicut me expectabat uel expectabat post exalatione spiritus mei omnia sancte ecclesie ..... perpetim confero habenda. Quod sine aliquo timore ac formidine sed ..eni ordinis potestatem sacerdos sancte ecclesie uestre de meo iure apprehendens iure perpetua firmitate faciat sociare. Quo et iuratione confirmo per diuini nominis trinitate et regnum catholicorum quia contra hanc meam spontaneam uoluntatem nunquam ero uenturus neque per me neque per subpositam quemquam mea uice personam. Quod si quisque pontificum aut eredum meorum uel cuiuspiam asertionis aut generis homo hanc meam noluerit conuellere in aliquo deuotione aut huius mei decreti uel testamenti infringere tinorem sit anathema in conspectu dei patris et sanctorum angelorum eius sit condemnatus et perpetua ultione percussus in conspectu domini nostri ihesu christi et sanctorum apostolorum eius. Sit etiam in conspectu sancti spiritus et martirum christi repetita anathema maranata id est duplici damnatus perdictione. Ut et de hoc seculo sicut datan et abiron uiuus continuo obsorueatur et tartareas penas cum iuda christi traditore perhenniter ferat cruciatu et insuper inferat parti idem sancte ecclesie uestre tantum et aliut tantum quantum auferre conauerit et sacratissimo fisco. Facta est series testamenti era millesima centesima XXªIIIIª Ego predictus piniolus qui eam sano animo facere iussi cum propriis manibus meis ro+boro.

Digitized by Google

Qui preses fuerunt —Arias presbiter test. —Arias confessor test. —Girardus test. —Fortes test. —Aloitus test.

Julianus iudex sub consule sisnando conf. —Arias fortes atque presbiter conf. —Petrus iben sisnando presbiter conf. —Flores godesteiz conf.

Johanne menendiz test. —Valid iben garsea test. —Gundisaluus iben soimiro test. —Johannes liuidiz test. —Mestulius test.

Veremudus Presbiter Notuit.

DCLXXII

Pactum venditionis partis fundi, in loco Casal de Lovegildo *dicto, agro uno excepto. Descripsimus ex* Livro Preto *Conimbricensis Sedis.*

1087

Carta uenditionis

In dei nomine ego maria abidiz placuit mihi per bona pacis et uoluntate ut tibi facerem tibi aspaio et uxor tua riquilo cartam de mea hereditate propria quam habeo de meo auo louegildo. et habet ipsa hereditas iacencia subtus mons fuste territorrio sancte cruce discurrente riuulo baroso flumen uauga in loco predicto casal de louegild damus uobis de ipso casale decima et mea subrina goda gomez dedit tibi de ipso casale de quinta quarta. damus uobis ipsas nostras raciones integras tantum nos conpoda inter fratres uel eredes ut illas potueritis inuenire per suis terminis et locis antiquis excepto illo campo de illa portela quem uobis non damus. damus uobis ipsum casalem cum suis terris ruptis uel baruaris aquis aquarum et sesegas monitum *(sic)* exitus moncium uel regressum et quantum aprestitum ominis est. et accepimus de uobis precium id est XI modios et quartarium et de precio aput uos non remansit in debito. habeatis illam firmiter et omnis posteritas uestra iure quieto temporibus seculorum. Et si aliquis homo uenerit uel uenerimus contra hanc cartam ad inrrumpendum et in iudicio deuindicare non potuerimus aut noluerimus autorgare ut pariemus uobis ipsam hereditatem duplatam aut quantum a uobis fuerit meliorata. Facta carta uendicionis notum die quod erit XVI^mo^ kalendas februarii. Era M^a^ C^a^ XX^a^ V.^a^ Ego maria una cum mea subrina goda tibi aspaio et uxori tue requiuilo *(sic)* in hanc cartam manus nostras ro++borauimus.

Qui presentes fuerunt —Ermorigus test. —Ansito test. —Quandila test. —Notario test. —Menendus quos notuit.

DCLXXIII

Capitulum, sive Collegium clericorum Ecclesiae S. Mariae Conimbricensis Sedis praedium quodam rusticum, extra murum civitatis situm, ad vineam serendam, Ariae Todereiz tradit, ut ibi colonus partiarius sit. Ex Livro Preto *Conimbricensis Sedis hausimus.*

1087

Carta conuentionis

Martinus simeonis prior ecclesie sancte marie sedis colinbrie una cum clericis supradicti loci damus tibi arias todoreiz in Era MCXXV in mense ianuario hereditatem sancte marie extra murum colinbrie ad portam solis iuxta cursum aqua ut plantes ibi uineam et edifices bene quantum potueris usque ad octo annos et in sex de ipsis annis des nobis decimam partem uini et alius duobus quartem partem et octauo anno completo diuidas nobiscum per medium.

Petrus cognomento halifa test. —Garseas nafarrus test.

Diago onoriguiz test. —Floriti iohannis test. —Arias cendoniz test.

Pelagius notuit.

Digitized by Google

DCLXXIV

Pactum venditionis partis fundi in villa de Paradella. *Charta autographa, ad Monasterium Petrosense pertinens, ex tabulario Conimbricensis Academiae in Publicum Archivum delata, ibi extat.*

1087

In dei nomine ego pelagio tructesindiz plagui mihi propria mea uoluntate et sano atque integro consilio sine ula perturbatione mentis nullius quoque gentis inperio nec suadentis artigulo sed pro bonam uoluntatem pacis ut uendo tiui inueando sandiz et uxor tua eilo sicut et uendo ereditate mea propria que fui de gunsaluo tructesindiz et de abiorum et parentum meorum in uilla paratella tercia integra subtus mons kastro petroso discurrente riuulo feueros in loco predicto paratela. do uobis inde de ipsa uilla paratella tertia integra que fui de gunsaluo tructesindiz. et accepimus de uos pretium una egua adpreciata in x solidos tantum ad nobis et ad uobis bene conplacui et de precium non remansestis in debitum ita de odie die uel tempore sedeat de iuri nostro abrasa et in uestro iudicio sit tradita et confirmata. abeatis uos firmiter et omnis posteritas uestras iuri quieto temporibus seculorum. sit tamen fierit non credimus aliquis homo uenerit uel uenerimus contra hanc karta uenditionis ad inrumpendum et nos ad iudicio deuendicare non potuerimus pro parte uestra aut uos in uoce nostra quomodo parie uobis pro sola presumtione quicquit auferre uolueri dublatum et alium tantum in iudicato. et hec karta firma maneat. Facta est karta uenditionis in diebus regis domni adefonsi filii fredenandi in temporibus domni archiepiscopi petri bracarensis. In era Mª cª xxvª die vii idus Februarius. Ego pelagio tructesindiz ad uobis inueando et uxor tua eilo in hanc karta uenditionis manu mea r+ouoro.

Pro testes —piniolo testis —suario testis —tructesindo test. —aloito test. —Pintus *(?)* notuit.

DCLXXV

Descripsimus ex codice, ad Monasterium Ecclesiolense pertinente, qui titulum Livro Baio Ferrado *prae se fert.*

1087

Karta de billanes

In dei nomine. Ego tellus sesnandiz uobis suerio fromariguiz et uxori uestre eluire nuniz fatio kartam uenditionis de hereditate mea propria quam habeo in uilla billanes subtus castro petroso discurrente riuulo cerzedo territorio portugalensi sub illa strata prope littus maris quantam ibi habeo ex parte mei patris totam suam portionem integram suis terminatam terminis antiquis ac nouis ubicumque potuerit inueniri cum quantum in se obtinet et ad prestitum hominis est. pro qua accepimus a uobis unum scutum franciscum in pretio definito x solidos et x cubitus de panno antemano tantum nobis bene complacuit et mihi recipere et uobis dare et aput uobis nichil remansit pro dare. Habeatis illam uos et omnis posteritas uestra iuri quieto temporibus seculorum. Siquis tamen aliquis uenerit uel uenero ad corrumpendum hanc kartam seu de propinquis seu de extraneis et ego in concilio deuendicare aut parti uestre concedere non potuero aut noluero aut uos in uoce mea quomodo conponam uobis ipsam hereditatem duplatam et quantum a uobis fuerit melioratam. Facta carta uenditionis viiiº kalendas martias. Era Mª cª xxª v.ª Ego tellus sesnandic uobis suerio fromariguic et uxori uestre eluire nunic hanc kartam manibus nostris roboramus. Pro test. Aluitu test. Ramirus test. Odorio test. Ederonio test. Eirigo test. Pelagius notuit.

Digitized by Google

DCLXXVI

Petrus abbas Ecclesiae S. Martini donat sive legat agrum in plaga ad ripam Mundae situm, propè Taveiro. *Descripsimus ex* Livro Preto *Conimbricensis Sedis.*

1087

Inluminator omnium fidelium deus oriens uisitator et splendor lucis eterne et sol iusticie qui celorum continues tronos et abissos intueris qui es rex regum et dominus dominantium qui trinus in personis et unus in deitate qui uenisti redimere hominem qui de limo formaueras et dedisti eis lumen ut uiderent te qui in tenebrarum penis erant constituti et uenturum speramus iudicare omnes homines et redderes unicuique secundum opera sua quod gessit. Idcirco ego petrus abba in tuo amore christe et in tuo timore et in ueneratione omnium sanctorum qui tibi ab origine mundi usque nunc placuerunt Offero ad ecclesia sancti martini que est fundata in territorio colimbrie discurrente flumen mondecum ad partem occidentalis mea terra que habeo in illo campo de apresuria et habet iacentiam inter porto de arenas qui est ab oriente et de altera parte talaueir qui est ab occidente et a parte aquilonis uia puplica et a parte australi illo monte de antuniol et centum et quindecim passales in longo et in amplo aliud tantum. hoc testamentum feci per auctoritatem et iussionem uenerabilis principis domni sisnandi in cuius diebus ea ganaui deo auxiliante. Ideo timente me diem ultimum et tremendum iudicium et peccatorum meorum mole ualde depressum sed non usquequaque disperatione deicior sed etiam per merita et intercessionem uenerabilium sanctorum dei redemptionem anime accipere spero quia scribtum est —redime te homo dum uiuis dum precium in manu tenes et ne differas de die in diem quia mors non tardat— et alibi —uigilate itaque quia nescitis diem neque horam— Sicut ait iob —lignum aridum in qua parte ceciderit ibi manebit— Propheta orante qui ait —Tu autem domine in eternum permanes et tu es super omnes principes et tue sunt diuitie et gloria quoniam nos omnes peregrini et ospites sumus super terram et omnia que de manu tua accepimus damus tibi— quia te igitur credimus uidere in terra uiuentium. Factum et confirmatum hoc meum testamentum ad supradictam ecclesiam sancti martini Era MCXXV Pridie idus marcii temporibus adefonsi imperatoris. Et si forsitan aliquis homo hoc quod in testamento isto confirmatum est in aliquo conuellere aut auferre aut commutare aut extraneare in aliam partem conauerit quisquis ille fuerit sit extraneus a deo et a sanctis eius et cum his qui in penas inferi sunt habeat societatem et insuper hoc quod in testamento resonat componat in duplo. Ego petrus abba qui hoc de toto corde offerens deo in honore sancti martini manu propria confirmo. Ego sesnandus consul colimbriensis manu mea scripsi et roboraui. Ego proconsul menendus confirmo. Iohannes gunsendiz conf. Garcia eniguiz conf. Maruan menendiz conf. Floriti godiniz conf. Tructesindo tructesindiz conf. Sueiro aluitiz test. Michael todorediz test. Ramirus prioris uaccaricense cenobio Scribsit.

DCLXXVII

Testamentum Sesnandi Conimbricensis Comitis, quo ille bonorum suorum mobilium et immobilium filiam Gelviram et ecclesiam de Mirleus, *ab eo structam, heredes instituit. Descripsimus ex* Livro Preto *Conimbricensis Sedis.*

1087

Ego sisnandus timens ultimum mortis mee diem sic omnia mea discernere decreui

In nomine patris et filii et spiritus sancti. Ego sesnandus dauid proles gratia dei consul colimbriensis Complendo legem diuinam et timendo ultimum tempus uite mee placuit michi promto animo et sana uoluntate scribere et bene discernere mea omnia quia nullus est qui noscat quantum in hoc mundo uiuat uel quando de hoc seculo exeat sed quando hoc feci eram destinatus cum rege et imperatore domino meo exaltet illum deus et cum omnibus christianis ad pugnandum paganas gentes et non potest homo scire ultimum diem sed qui antea aliquid facit sine dubio ante deum misericordiam inuenit. Et ideo ego predictus sesnandus cum prona mea uoluntate mando et sano animo do ad illam ecclesiam nouam quam edificaui in colimbria pro remedio anime mee in illo loco quem uocitant mirleos do et concedo de meis uasis argenteis illas uas partes ad illam ecclesiam unde faciant frontalem cruces calices et capsas et quod de ornamento ecclesie fuerit et aliam terciam partem de illis

Digitized by Google

omnibus uasis Do ad meam filiam geluiram exceptis uasis que ibi sunt de auro sint ad illam ecclesiam. et non do inde ad meam filiam. et faciant inde unam crucem minorem de illo auro et mittant ibi de ligno domini quod est in sancta maria apud priorem illum domnum martinum et sit ad illam ecclesiam nominatam. et consument illam ecclesiam edificando de meo ganato de meis uaccis aut de meis equis uel de quo inuenerint in mea casa usque sit de meo consumata. et testo et do et concedo ad illam ecclesiam nominatam cum bono animo et sana mente de meis hereditatibus quas ganaui et populaui et edificaui in heremo et do medietatem de illa azenia de colimbria cum suis molinis et aprestationibus et medietatem de uilla tentugal que fuit de hereditate parentum meorum. et postquam presit rex domnus fredenandus cui sit beata requies colimbriam populaui ego ipsam uillam et medietatem de uilla cantoniede ad integrum. et in illa angliata sub castello sancte eolalie duas uillas ad integrum arazed et lamasma et illam almuniam que fuit de domno paterno episcopo cum suis uineis et aprestamentis et medietatem de illis castellis que ego populaui arauz et penella et illas couas de sena cum suis aprestationibus et in illos barrios uillam sangalios cum aprestationibus suis. et de meis acitharis que sunt in colimbriam et in monte maiore tres do ad meam filiam geluiram et alias do ad illam ecclesiam supra nominatam. Ego sernandus *(sic)* gratia dei consul manu mea scripsi et roboraui promto animo et sana mente pro remedio anime mee+. Era M.ª C.ª XXV.ª Idus marci *(?)*.

Martinus prior conf. —Ego paternus episcopus+ conf. —Aluarus telliz —Petrus abbas —Gunsaluus uenegas —Domnus belide —Odorius telliz —Pelagius heriz —Menendus baldemiri —Iohannes gunsendiz.

DCLXXVIII

Bona immobilia quaedam et supellectilem Monius Fromariguiz Palatiolensi Monasterio (de **Paço de Sousa**) *testamento legat. Apographum exemplar, ex libro regestorum ejusdem Monasterii* **Livro das Doações** *descriptum, et in Academiae nostrae bibliotheca servatum, nobis textum praebuit.*

1087

In nomine Domini. A summis descendit excelsis, et in terris non dedignatus est conversare cum omnibus hominibus commorantibus in finis, et in similitudinem carnis peccati veram suscipiens formam nostre mortalitatis, ut ovem perditam, que inobediendo, diabolo suadente, perierat, conligata flagitiis, in sanctis gloriosis humeris suis reportaret in sedibus supernis ad gregem inmensi Patris eterni. Proquibus Ezechiel, ipsum Dominum deprecans, ait —Gregem tuum non deseras Domine pastor bone— item ibi... —Salvabo gregem meum, et non erit ultra in rapinam, dicit Dominus...— et ipse iterum ait —Alias oves habeo, que non sunt ex hoc ovili, et illas me oportet adduci, ut sit unus grex et unus pastor—. Obinde ego famulus Dei Monius prolis Fromarico, ut merear ab ipso summo egregio pastori deferri in excelsis eterno inmortali Patri, et consortio perfrui cum ipsis electis, cum quo ante secula simul cum Spiritu Sancto Unus permanet in Trinitate, et equalis, et jugiter persistens verus Deus et verus Homo in eterna perpetuitate inmortalis. Propria nobis collata est potestas, et spontanea concessit voluntas, et sanctorum divinorum Scriptorum priorum antecessorum firma michi manet actoritas, sicut Prophetam suum ipsa loquitur Veritas —Beatus homo qui miseretur et comodat— item ibi —Dispersit dedit pauperibus, justicia ejus manet in seculum seculi— et iterum qui prius loquebatur Prophetis vaticinantibus, nunc per semedipsum suis firmans auctoritatibus, ipso dicente —Date et dabitur vobis— et iterum in futuro subjungens ait —Quandiu fecistis uni ex minimis meis, michi fecistis : Quia de villicatione, quam a me accepistis, boni dispensatores fuistis, et ideo audire meruistis : Euge serve bone et fidelis, quia super pauca fuisti fidelis, supra multa te constituam, intra in gaudium Domini tui—. Ideo ego famulus Dei Monius jam superius memoratus, ab amorem vite eterne, et metum geenne ignis orrende, offero sancto et venerabili altari Sancti Salvatoris, ejusdem Genetricem Sancte Marie gloriose semper Virginis, et Sancti Petri Apostoli cum aliis reliquiis sanctis, que idem sunt recondite, in honorem Sancte et Individue Trinitatis; et ipsum altare digne Deo constructum in loco, que dicitur Palaciolo, subtus mons Ordinis amnis, discurrente ribulo Sausa, Territorio Anegie, ubi Deo permittere pro remedio anime mee meam testacionem, id est ipsa hereditate de Gallegos in villa, que dicitur Lamas, quomodo fuit de Osorio Johannis, sua racione integra; et illa alia mea ganancia, que ibi ganavi de Donnio et de sua muliere Ibrilli, et alia, que ibi ganavi de Joazino, et de sua muliere nomine Vita, quomodo illas comparavi per meum pretium, et per meas kartas, cum suis omnibus prestationibus, locis, et terminis antiquis, et in apud Veteres hereditatem integram, quomodo fuit de Jeremias, sicut ego illam comparavi per meum precium de Alvitu Stephaniz cum omnibus suis prestacionibus, locis, et terminis novissimis et antiquis; et unum mensorium argentum purum de LXXX solidos, et unum elmum laboratum pro super illum altare sanctum. Post meum verò obitum deserviat ipsum testamentum integrum superius taxatum ipsi Monasterio jam supra memorato vocabulo Palaciolo, sicut jam memini, ob tolerantiam fratrum,

Digitized by Google

et vitam monacorum, temporibus cunctis et seculis seculorum, qui boni fuerint, et normam tenuerint priorum Sanctorum antecessorum, unde ego mercedem habeam apud Deum in eternum. Siquis tamen, quod minime credimus fieri, aliquis homo venerit, aut ego venero, et quod sponte Deo donavi confringere voluero, et tam de extraneis quàm etiam de propinquis, aut quibuslibet generibus humanis, hoc testamentum, quod per auctoritatem sanctarum divinarum Scripturarum est firmatum, inrrumpere quesierit, et per ejus audaciam, seu inprobam pertinaciam, ad deformitatem vel ad divisionem pervenerit, pro sola presumptione objurgatus atque districtus a judice post partem ipsius Episcopi, in cujus judicio ipsum monasterium presteterit ordinatum, duo auri talenta coquatur exsolvere et judici aliud tantum, ne moretur sed compellatur reddere; ipsum vero testamentum, inde usurpaverit, ad partem ipsius aule, de potestate illum volebat abstrahere, cui manebat firmum et intemeratum, facta liberacione reddat in quaduplum, aut quantum de talibus secundum sancti Canoniz et libri Judicializ decretum fuerit institutum; et insuper, si se a talibus corrigere neglexerit, et in tam execrabili superbia persistere voluerit, tandiu a corpore et sanguine Christi sit segregatus, quandiu per in hoc ipse presumptor extiterit, pertinax, atque superbus. Aliam vero scripturam ante positam vel post positam, contra hoc testamentum, stabiliri minime permittimus, sed in eternum Deo servire mandamus. Facta series testamenti sub inperio catholi Regis Adefonsi, et Petri Ecclesie Bracarensis Episcopi, Era M.ª C.ª XX.ª V.ª III Kalendas Aprilis. Ego Monius, quod sponte Deo vovi, opere inplevi, et hoc testamentum propriis manibus roboro, et perpetim mansurum Sancti Salvatoris adsignavi. Pro testibus : Monio Petriz testis. Suarius Menendiz testis. Truitesendo Venegas testis.

DCLXXIX

Pelagius Eriz quintam partem bonorum suorum testamento legat Ecclesiae Sanctae Mariae Conimbricensis Sedis, pecunia, rebusque litigiosis exceptis. Praeterea propositum suum servam pro captivo commutandi significat. Ex Livro Preto *ejusdem Sedis decerpsimus.*

1087

Dispensatio

Ego pelagius eriz mando ut post meam mortem detur quinta pars omnium rerum mearum pro remedio anime mee ad locum sancte marie canonice colimbrie et martino simeonis unam uaccam aut unum bos. Et est mihi uoluntas dare unam mauram me uiuente in precium captiui aut pro redempcione alicus opressi. Si autem ab hac die inuentus fuerit captiuus ademendum aut opressus ad redimendum detur maura ipsa pro illo per manus et arbitrium martini simeonis sociorum eius me absente aut presente tam uiuus quam mortuus. Facta est hec karta ista die III kalendas aprilis. Era M.ª C. XXV. Exceptis ipsis molinis qui sunt in rixa positi inter me et sendamirum presbiterum de quibus adhuc iudicium debemus accipere. de ipsis solidis non mando dare quintam.

DCLXXX

Ab initio quemadmodum fundatum fuerat Monasterium S. Romani exponentes, filii et nepotes Ermigii Petriz et Gelvirae Vermudiz, qui locum ad idem monasterium struendum cuidam Quendano praestiterant, pristinam donationem confirmant. Charta autographa in Publico invenitur Archivo.

1087

Parua fiducia in hoc mundo existimemus quia originalis a patre nostro ade et coniunge sue eue. Idcoque nos hoc timentes et sub trino et uno omnipotenti deo qui est et qui erat et qui uenturus est. Multotiens homo bonitatem alterius facit quam ad ultimum perdet. Quidam uir uenerandus qui erat constitutus in ordine sacerdotis et ipse nomen habebat quendanus et per uisum huius mundi cultor dei apparebat sibi uenit in cogitatu suo propter futurum iudicium quem timebat ut in honore beatissimi martiris christi romani fundaret ecclesiam in loco designato in uilla que fuit de fromarico cendoniz ad radice mons castro malo discurrente neuia prope litore maris territorio bracarensis. et ipsam hereditatem per filiis et nepotibus peruenit in iudicio de ermigio petriz et coniunge eius ieluira ueremuduci. Et ipse frater quendanus perrexit ad ipsos domnos et postulauit illis ipsum locum ut

Digitized by Google

fundaret ibi templum domini. Et ipsos domnos conuocauerunt filiis et filiabus suis quorum ista sunt nomina petrus luzu gontina ilduara gontrode uniscu. Et inspirauit illis deus in cordibus eorum salubre consilium et in amore christi dederunt illi ipsam hereditatem. Et ipse frater quendanus cum adiutorio dei et de ipsos domnos edificauit ibi locum sanctum uocabulo sancti romani siue aliorum sanctorum Et fecit libros et ornamentum ecclesie quantum possibilitas illius fuit. Et uocauit episcopum adefonsum et ipsos domnos superius nominatos ad dedicationem Et uno consensu et uno consilio inito fecerunt testamentum de ipso loco sancto et de omnibus prestationibus suis intus et foris per suis locis et terminis antiquis ad ipsum fratrem quendanus et ad alios fratres qui cum eo erant uel post transitum eius ibi habitaturi fuerint et more apostolicorum uixerint ipsos habeant et possideant. Et nullus hominum laicorum uel imperatorum ibi habeat potestatem iudicandi dandi uel uendendi aut testandi per nullam occasionem aut de suis rebus in alia parte extraniandi sicut in canones generalium conciliorum resonat et regula sancti benedicti affirmat sed iuri sancte ecclesie habeat et possideat. Et ipse quendanus tenuit ipsum locum in uita sua Ad obitum uero suum relinquit illum ad seruos dei qui ibi erant habitantes et ad ipsos domnos superius nominatos ut fuissent adiutores et defensores. Igitur per dei prouidentiam creuit locus et multiplicati sunt fratres. Interea surrexit uir magnificus gundisaluus abbas et congregati sunt ad eum multi serui dei. Et ipse abbas cum dei adiutorio et de ipsos domnos restaurauit ecclesiam et ipsum locum Et conuocauit episcopos ad dedicationem cum suis archidiaconibus et abbatibus cunctis et plures serui dei qui in ipso episcopio erant et esse potuerunt Petrus bracarensis Gundisaluus dumiensis Adericus tudensis et ceteris heredibus et benefactoribus qui erant de prosapia de ermigio petriz et de ieluira ueremudiz. Et uno corde et uno ore audientibus episcopis et abbatibus et reliquis christi sacerdotibus et ceteris christianis hunc sermonem dixerunt —Libertatem et ingenuitatem parentum nostrorum loci istius laudamus et confirmamus Et sicuti parentibus nostris decreuerunt ita et nos hodie decreuimus omnes qui potuimus ad dedicationem uenire filiis et neptis qui nati sumus de prosapia de ermigio petriz et de ieluira ueremudiz dare duos quartarios de tritico ad bracarensem sedem in unumquemque annum illis qui in eodem loco secundum regulam sancti benedicti perseuerauerint et more apostolorum uixerint sicut in primis parentibus nostris fecerunt ita et nos hodie facimus ut nullus laicus uel secularis uel imperatoris siue de gente nostra siue de extranea ibi licentiam non habeat iudicandi uel de suis facultatibus in alia parte extraniandi Sed hoc solum permittimus ut siue de gente nostra siue de extranea habeat potestatem testandi et defendendi et bene faciendi et corpus suum sepeliendi ut participes esse possimus in missas in psalmos in oraciones et in cunctis aliis operibus bonis. Siquis sane mentis non crediderit et aliquis homo uenerit uel uenerimus ex qualibet generis qui hunc factum nostrum infringere quesierit in primis sit excomunicatus et segregatus et a fide christi extraneus et cum iuda domini proditorem in eterna damnatione participetur neque audiat uocem domini —uenite benedicti patris mei— et post partem monasterii pariat duo auri talenta et insuper binas libras uel ternas componat et ipsum locum in quadruplum restituat et iudicato. et hunc factum nostrum non sit inruptum sed plenam habeat firmitatem et obtineat roborem in die quod erit VIII idus aprilis Era millesima c xxv.ª Regnante adefonso principe prolis fredenandi et uxore eius Sancia regina in sede regia ciuitas Leion. Nos ergo nominatos in hoc series testamenti manus nostras robor++++++++++amus.

Suario petriz manu mea confirmo —Veremudo petriz manu mea confirmo —Petro ermigiz manu mea confirmo —Geluira petriz manu mea confirmo —Pelagio petriz manu mea confirmo —Geluira gotierriz manu mea confirmo —Ielduara gotierriz manu mea confirmo —Ielduara ermigiz manu mea confirmo —Geluira ermigiz manu mea confirmo —Elleuua ermigiz manu mea confirmo.

Suario nunnici manu mea confirmo —Palla deouota manu mea confirmo —Gontina nunnici manu mea confirmo —Geluira nunici manu mea confirmo —Galindo eriz manu mea confirmo —Gontina eriz manu mea confirmo —Ieluira ordoniz manu mea confirmo —Ieluira pelaiz manu mea confirmo —Gontrode pelaiz manu mea confirmo —Odrocia pelaiz manu mea confirmo.

Geluira suariz manu mea confirmo —Aragunti suariz manu mea confirmo —Ermegonza suariz manu mea confirmo —Menindo romariguiz manu mea confirmo —Oseuio luzi manu mea confirmo —Petro luzi manu mea confirmo —Godina luzi manu mea confirmo —Eldonza suariz manu mea confirmo.

Leouegildus presbiter conf. —Menindus presbiter conf. —Gutierre presbiter conf. —Aloitus presbiter conf. —Tudiuertus presbiter conf.

Ego petrus bracarensis ecclesie episcopus manu mea conf. —Ego gundisaluus dumiensis episcopus manu mea conf. —Ego adericus tudensis ecclesie episcopus manu mea conf. —Adefonsus archidiaconus conf. —Bernaldus archidiaconus conf. —Gundisaluus archidiaconus conf. —Louesindus archidiaconus conf.

Ordonius abba conf. —Suarius abba conf. —Gundisaluus abba conf. —Pelagius abba conf. —Sisnandus abba conf. —Cresconius abba conf. —Suarius abba conf.

Louesindo test. —Gundisaluus test. —Gutierre test. —Aloitus test. —Ardega test.

Petrus diaconus indignissimus Notuit.

Digitized by Google

DCLXXXI

Tructesindus Gutierriz quintam partem bonorum suorum, tum mobilium, tum immobilium, Monasterio Morariensi legat. Charta autographa, ad idem Monasterium pertinens, in Publico invenitur Archivo.

1087

In nomine sancte et indiuidue trinitatis patris et filii et spiritus sancti qui est trinus in unitate et unus in deitate que uniuersa colligitur creatura cui famulantur uniuersa celestia deseruiunt etiam et terrestria ad cuius imperium ueniunt mari atque creata sunt omnia qui ante mundi constitutionem est disposita qui hominem ex limo terre plasmauit et in finem seculorum formam serui adsumpsit qui per passionem probrium sanguinem humanum genus de morte redemit et postea in gloria resurrexit et misit sanctos apostolos suos predicare euangelium in uniuersum mundum et fidem catholicam confirmauit et credentes in eum non derelinquit ex quibus noster unus ex cebedei filius spanie sortiuit ut de tuis reddas fructum in diem iudicii domini nostri ihesu christi.

Ego famulo dei tructesindo prolis gutierre tructesindiz et ermentro audiens scriptura diuina oracula adimplendum aliquantulum cupiens omnipotentem deo eterno puris mentibus de quo nobis adtribuis reddere uenit per spiraculum cordis nostri et pro remedio anime mee et sub tuo sancto nomine et eximio trinitatis facio testamentum in honorem sancti saluatoris et sancte marie uirginis et lignum sancte crucis et omnium sanctorum apostolorum quorum reliquias constructa sunt in sacrosancto altario sancti saluatoris qui est fundato in uilla moraria subtus mons petras rubias discurrente ribulo lezza in territorio portugalensis. do atque contesto ad ipsum locum iam nominato v^{a} de omnes meas hereditates quantas uisus sum habere siue de parentela quam etiam et de comparatela siue de quantas potuero ganare usque ad obitum meum siue et de meo argento et de omnia mea rem quantaque uisus sum habere ut habeant et possideant in ipso loco sancto habitantes pro ad tolorantia fratrum et monachorum qui bonos fuerint et uita sancta perseuerauerint. et non sedea..t licitos uindere nec donare nec cambiare nec testare nec cum illas in alia parte cum illo que in testamento resonat transferrere sed teneant illo sano et intemerato post parte confessionis. et illa v^{a} de omnia mea criazon mando illa ingenuare pro remedio anime mee ut sedeat ingenua et libera et ubicumque uoluerit in nomine domini deseruiat post parte ingenuitatis ad quemcumque uoluerint. Siquis tamen qualiuet generis homo filii nepti aut ex sanguinibus qui hunc factum meum infringere uoluerit in primis accipiat sententiam secundum canones docent et pariet ad partes testamenti quantum inde usurpauerit duplato et auri libras ternas uel quaternas et ad domino qui illa terra imperauerit aliut tanto in iudicato. et hunc factum meum semper plena habeat rouore ipsius testamenti et obtineat firmitate. Facta series testamenti die erit xiii^{o} kalendas magii. Era T C XXV.^{a} Tructesindo prolis gutierre et ermentro in hanc series testamenti a me facto manu mea rouo+ro.

Gelmirus abba accepit et manu sua confirmauit —Iohannes presbiter confirmo —Onegildus presbiter confirmo —Gutierre gumzaluiz confirmo —Pelagio gumzaluiz confirmo —Mito cresconiz confirmo —Atan didaz confirmo.

Hic testes —Gumzaluo test. —Godesteo test. —Pelagio test. —Uiliaricu test. —Pelagio test.

Atane conuerso notuit.

DCLXXXII

Ferdinandus Ierminas Monasterio S. Joannis (de Pendorada) *donat sive legat bona varia in villis* de Ortigosa *et* de Figueiredo *partemque dominii ecclesiae S. Iacobi* de Piões. *Charta autographa, e scrinio ejusdem monasterii in Publicum Archivum delata, ibi servatur. Aliud exemplar illi adjectum, ampliorem donationem continens, manifesto fictum est.*

1087

Domnis inuictissimis hac triumphatoribus sanctisque martiribus hac gloriosissimis sancti saluatoris Sancte marie semper uirginis et sancti iohannis babtiste qui inter eos principatum tenet et aliarum reliquiarum qui ibi sunt recomdite quorum baselica fundata est in ripa durio subtus mons aratrus inter durio et tamice territorio anegia discurrente in ribulo durio. Obinde ego famulo dei fredenando ierminas memor sum peccatorum meorum que in die magni iudicii redditurus sum deo rationem. Proinde ergo placuit mici ex tota mea mente et ex tota mea uoluntate ut pro remedio anime mee facio ad ipsius domus sanctus textum scripture firmitatis de propria

Digitized by Google

hereditate que habeo in uilla quos uocitant ortigosa territorio anegia subtus mons muro discurrente ribulo pauia loco predicto casal que dicent de agro de aluaro et quantaque habeo in uilla fiqueireto et in illa coina cum abiectionibus suis cum ipso britello. et de ipsa ecclesia uocabulo sancti iacobi apostoli de pelaiones mea octaua integra cum abiectionibus suis per suis terminis et locis antiquis cum quantum aprestitum ominis in ea est. et fuerunt ipsas hereditates de parentorum uel auiorum etiam de ganantia. contesto eas pro remedio anime mee ad ipsius domus iam superius dictum. Siquis sane mentis non crediderit aliquis homo uenerit tam de filiis quam de propinquis siue extraneis qui hunc factum meum infringere uoluerit in primis sit excomunicatus et a cetu christianorum sit secregatus et neque in finem communionem sit acturus et insuper pariet post partem ipsius testamenti D solidos et binas libras uel ternas et iudicato. et hunc factum meum plenum habeat roborem. Factum est autem huius series testamenti notum die erit XIII kalendas maias. Era MCªXXV.ª Fredenandus prolix ierminas in hanc series testamenti manu mea ro+uo.

qui preses fuerunt. menendo cidiz conf. Velasco conf. Martinus monacus conf. Bera presbiter test. Vimara test. teton test. godesteu test. quiriagu test.

Micaelis notuit.

DCLXXXIII

Testamentum Didaci Fredariz, uxorisque ejus quo Episcopali Conimbricense legant ecclesiae quintam partem bonorum suorum tam mobilium quam immobilium quae in Conimbrica aliisque locis possidebant. Charta autographa, e tabulario Sedis Conimbricensis delata, in Publico Archivo invenitur.

1087

Christus. Domnis inuictissimis hac triumphatoribus gloriosis sancti petri princeps apostolorum et ceteri martires christi quorum reliquie in sacrosancto eius altari continentur quorum baselica in urbe conimbrie fundata esse cernitur. Ego didacus fredariz simul cum uxore mea eugenia maruaniz qui in peccatorum mole depressi in spe fiduciaque sanctorum meritis usquequaque dispiratione deicimur qui etiam teste conscientie reatum nostri criminis sepe pabescimus ut ergo per uos sanctissimi martires tandem reconciliari merear domino deo uestro hac sanctorum omnium fides supplicationes uotis omnibus implere. et ideo deuotioni nostre extitit ut de paupertatula nostre sancte ecclesie uestre aliquantulum ex uoto proprio conferre debere. Et sicut scriptum est —Uouete et reddite domino deo uestro— Ideo omnia affectu operis tandem ipsam nostram deuotionem implere procuramus hacsi concedimus atque offerimus supranominate ecclesie uestre ut diximus pro uictis atque uestitu monachorum in ipsa ecclesia uestra deseruiendum siue pro luminaribus altarium uestrorum uel elemosinis pauperum damus atque concedimus uillas nominatas. in uilla portunias continent nobis de ipsa uilla de duas partes mes rationes. de istas tres rationes quinta parte concedimus. et in uilla margedub nostram rationem quintam concedimus. et in uilla oreluti in ipsas insulas inter ambas illas aquas nostram rationem quintam concedimus. et de uineis que habemus in urbe conimbrie. id sunt ultra flumen mondecum in illa uarcena que est super illas acenias quinta de uinea que iacet iuxta mea iermana uobis concedimus et iterum de alia uinea que habemus iuxta illum episcopum et de illa uinea de coselias que habemus iuxta zuleiman afra de illas mes rationes quintam concedimus et unum uasum argenteum de XX et mor solidos post obitum meum in supranominata ecclesia concedo et omne quod aprestitum est hominis caballos et equas mulos et asinis uel mulabus et asinabus boues uaccas et omnia peccora aurum argentum uestimentum siriceum lineam uel laneam de omne quod notauimus post obitum nostrum quintam partem concedimus. Et iubeo cortes meas que habeo in ciuitas conimbrie ut sint uxori mee et filiis meis si post me remanserint. Et illas quattuor partes que superant iuri iermani mei cidi concedo usque dum filii mei tales sint ut possidere possint. et ex eis quatuor partibus in redemptione captiuorum meus iermanus tribuat. et si aliquid perierit ex omne quod iermano meo tribuo ad custodiendum filiis quoque meus non iubeo ut aliquid ei postulent. et si ausi fuerint eum temptare quod temptauerint in duplo pariant. Si uero deerint filii qui hereditent meam hereditatem ad integram concedimus in supranominato cimiterio. Quo et iuratione confirmamus per deum patrem omnipotentem et per regnum catholicorum quia numquam erimus uenturi ad inrumpendum hunc nostrum uotum. et qui talia ausus fuerit in primis sit excomunicatus ab omni cetu christianorum et cum iuda traditore habeat participatio in eterna dampnatione numquam finienda et quantum contaminauerit in quatuplum pariat. et hunc nostrum scriptum plenum habeat firmitatem stantem et permanentem in huius robore firmitatis. Nos supranominati humiles et quieti in hanc cartulam testamenti quod fieri iussimus et religendo cognouimus manibus nostris robor+amus. Facta series testamenti VII kalendas magii. Era millesima cª XXª Vª

Qui preses fuerunt —Aluazir domno menendus confirmo —Iohanne gundesindiz confirmo —Pelaio halaf conf. —Pelaio iudex conimbrie conf. —Didacus cidiz conf. —Pelaio gunzaluiz conf.

Digitized by Google

Et ego cidi fredariz uotum iermani mei conf. —Pelaio gunsaluiz test. —anaia manzoriz test. —Pelaio olidiz test. —Martinus presbiter test. —Petrus iohannes test. —Adrianus francus test.

Menendus martiniz test. —Dominicus subdiaconus test. —Martinus subdiaconus test. —Arianus presbiter test.

Veremudus presbiter notuit.

DCLXXXIV

Descripsimus ex libro regestorum qui titulum Tombo escripto por ordem de D. Maior Martins, *prae se fert.*

1087

Karta de hereditate quam habet monasterio de Arauca in moldes in termino de Arauca

In nomine domini nostri ihesu christi in honorem sancte marie uirginis et sancti petri apostoli cuius baselica fundata est territorio arauca inter monte fuste et serra sicca discurrente ribulo alarda monasterio uocabulo sancti petri. Ego famulo dei quitino filio de maxito placuit mihi ex tota mea uoluntate et ex tota mea mente ut pro remedio anime mee donarem sancto altari uestro hereditate mea propria que habeo de parte parentorum et auiorum meorum in territorio arauca in uilla ribulo mollides in loco predicto ubi dicent penna partita per radice de illa penna partita et de illa fonte que secus ipsa penna exiit et inde inprono per illo arugio que de illa fonte discurrit usque ad illo fontano et inde torna infesto per illo corrago qui discurrit usque ad illa fonte unde ipsa aqua decurrit sic et de illa fonte medietate integra et inde tornat in derecto per illa carrale et per illo uallado usque ad illa petra partita unde primiter incoamus. Et habui ego ipsa hereditas de patre meo maxito et de auio meo quitino et bisauio meo cendemiro medietate fuit de auio meo quitino et alia medietate que pariauit illi sua germana flamulina sicut in plazo et in cartas nostras resonat. et obtinuit ea integra auio meo quitino et postea patri meo maxito. et ego pro remedio anime mee et de ipsos antecessores do ipsa hereditate ad ipso monasterio sancti petri de arauca cum omni sua prestatione ut ibi semper deseruiat fratribus qui in uita sancta perseuerauerint usque in perpetuum. Quo et adiuratione confirmo per indiuiduam trinitatem quod a contra hoc meo facto ad inrumpendum uenturus non ero. Et si aliquis homo de propinquis meis uel de extraneis qui contra hanc meum uotum et testamentum ad inrumpendum uenerit in primis sit excomunicatus a corpus et sanguis domini et insuper pariat hoc quod in testamento resonat duplatum uel triplatum et insuper dampna secularia ad partem regis uel comitis qui ipsa terra inperauerit duo auri talenta et iudicatum. et uotum meum firmiter et stabile permaneat in sempiternum. Facta series testamenti notum die VII kalendas magii. Era M^a^C XXV. quitino in hoc testamento manus meas ro+. Regnante in toleto et in spania adefonsus rex. in sedis colinbrie paternus episcopus et consulis aluazir sisnandus. mandantes arauca egas ermigiz odorio telliz gauino froilaz. Qui presentes fuerunt. didago test. Aluitu test. pelaio test. gudesteu test. —Godinus presbitero scripsit.

DCLXXXV

Didacus Fredariz atque uxor ecclesiae sedis episcopalis Conimbricensis legant possessionem, vineam, pomarium hortumque continentem, quam in Val-Meão *possidebant. Charta autographa, e tabulario Conimbricensis Sedis in Publicum Archivum delata, ibi servatur.*

1087

In nomine patris et filii et spiritus sancti. Hoc est testamentum quo ego didagu fredarizi et uxori mee eogenie fieri mandamus ad locum sancte marie uirginis conimbrie sedis regule canonice damus ad ipsius loci predicti uinea quod auemus in algeiara cum suo pumare et cum sua almunia. habet iacentia in ualle mediano super est uinea de uizoi et aluitu et inferius est uinea de iohanne iben halife. damus ipsa uinea ad sancta maria regule canonice et ad canonici qui ibi perseuerantes fuerint et uita sancta tenuerint pro remedio animarum nostrarum per tale uerbum ut post obitum amborum nobis siat hoc testamentum confirmatum ut in nostra uita abeamus illa uinea et post transitum nostrum deseruiat ad ipsius loci sancte marie de regule. Et qui hunc factum nostrum

Digitized by Google

inrumpere uoluerit in primis siat excomunicatus a corpore et sanguine domini nostri ihesu christi et cum iuda domini proditore habeat participium et insuper pariet illa uinea cum suo pumare et cum sua almunia duplata ad ipsius canonicis sancte marie et iudicato. Factum est hoc testamentum VI° kalendas magii. Era MCXXV.ª didagu fredariz et uxor mea eogenia in hoc testamentum manus nostras rouoramus+++. qui presentes fuerunt menendus abba conf. —Pelagius iudex conimbrie conf. —maruan menendiz test. —tructesindo tructesindiz test. Erus dononizi test. —frogiulfu test.

Erus presbiter notuit.

DCLXXXVI

Comes Conimbricae Sesnandus, Martino, priore, ut aiebant, ecclesiae episcopalis S. Mariae, qui tunc vices episcopi explebat, consentiente, Laurentio subdiacono ecclesiam de Cantanhede *tribuit. Charta autographa, e scrinio Sedis Conimbricensis in Publicum Archivum delata, ibi extat.*

1087

In nomine domini nostri ihesu christi. Cum dominus omnipotens sua inmensa clemencia domnum fredenandum regem christianorum elegisset et super yspania imperatorem constituisset nonullas ciuitates munitiones uillas diu a paganis possessas in manu sua tradidit qui illas a potestate gentilium liberauit et populo christianorum inhabitare fecit. Non post multum uero temporis suo cum exercitu ad colimbriam uenit et domno sesnando consule prensente *(sic)* cuius consilio satis pollente iamdictus rex multa agebat et honorifice illum secum habebat ciuitatem obsedit et tandem superna uirtute illam inuasit et arbitrio sesnandi consulis totam conmisit tribuens sibi potestatem et concedens dandi siue auferendi iudicandi et omnia secundum suam uolumptatem ordinandi. Sed cum hic catholicus rex a mole carnis solutus esset et terminum presentis uite iam peregisset rex ildefonsus qui in sede et in regno patris sui successit predictum consulem multum dilexit et quicquid pater suus sibi dederat ualde laudauit atque confirmauit et insuper multa ei addidit. Igitur ego sesenandus consul prefatam ciuitatem suis cum confinibus ex necessariis omnibus restauraui et tutissimis presidiis firmiter adarmaui necne ex diuersis partibus populo christianorum inhabitare curam duxi. Et postquam queque loca eclesiis catholice fidei pulcre recuperaui et domnus paternus episcopus ibi clericos ordinauit placuit mihi post mortem ipsius episcopi domno martino simeonis filio qui tum temporis sedem sancte marie cum omni diocesi sua uice episcopi regebat laudante et consenciente et uniuerso suo clero concedente dare scilicet et condonare ecclesiam de cantonied laurencio subdiacono quem cum suis parentibus ex prouincia paganorum cum magno honore adducere curaui et illis hereditates et uillas satis dedi. Dono et concedo tibi laurencio iamdictum ecclesiam domno martino supranominato annuente ut illam in cunctis diebus uite tue habeas et possideas et tuam uolumptatem inde facias. Tali tamen tenore textum scripture firmitudinis ipsius ecclesie tibi facio quatinus illam augmentandi et honorandi curam agere studeas et sedi sancte marie illos redditus qui ad pontificalem sedem pertinent fideliter prebeas et obediens semper existas. Si forte quislibet temerarius potens uel inpotens cuiuscumque ordinis siue sexus sit qui hanc firmitatis cartulam in aliquo disturbare uoluerit a liminibus sancte ecclesie sit separatus et cum iuda proditore in ima tartari dimersus insuper et ipsam ecclesiam tibi duplatam secundum preceptum libri iudicii conponat. Data et confirmata donationis serie mense maio. Era T. C. XX.ª V.ª

Ego predictus sesnandus consul propria manu confirmo+.

Ego martinus sedis sancte marie prior confirmo+. —Ego abbas eusebius confirmo —Ego petrus abbas confirmo —Ego tructesindus monte maioris prior conf.

Pelagius presbiter odoriz conf. —Petrus presbiter zalama conf. —Erus presbiter conf. —Salomon presbiter conf.

Petrus diaconus conf. —Dominicus sub*diaconus (?)* conf.

Ciprianus test. —Bellitus iustiz test. —Petrus christoforiz test. —Nodario christoforiz test. —Pelagius uermudiz test. —Ero test. —Christoforus.

Abulfadal test. —Iohannes test. —Petrus test. —Omar test.

Pelagius sub*diaconus (?)* scripsit.

Ego crisconius episcopus qui postea cathedram sedis sancte marie gubernaui confirmo —Ego mauricius successor episcopus domni cresconii confirmo —Ego gonsaluus episcopus domni mauricii successor existens conf.

Digitized by Google

DCLXXXVII

Sendamirus Asiulfiz Monasterio Araucensi donat seu potius legat quintam partem bonorum suorum immobilium dimidiumque mobilium. Charta autographa e tabulario ejusdem monasterii delata, in Publico Archivo servatur.

1087

Christus. Domnis inuictissimis sanctis ac triumphatoribus sanctorum apostolorum et petri et pauli sanctorum cosme et damiani uel omnis sancti quorum basilica fundata est in territorio arauca uocabulo sancti petri. In nomine domini nostri ihesu christi ego famulo dei sendamiro asiulfici cum peccatorum meorum mole depresso et iudicium dei super me non tardare regogito. idcirco in honorem dei uel omnium sanctorum et pro remedio omnium peccatorum meorum placuit mici ut aliquantum de possibilitate mea ecclesia sancta prenominata pro salutem anime mee donarem Sicut et concedo ad ipso monasterio sancti petri de arauca quinta de omnia hereditate que habeo in uilla aluarenga que ganaui et comparaui per meo pretio et per meas cartas id est de andulfu gudesteici et de baldemiro gudesteici et iacet ipsa hereditate in uilla aluarenga in loco predicto uilla prosperizi et in casal de halaph et· de omnia hereditate que in ipsas uillas habeo quinta integra et de omnia alia mea rem. et mea ganantia medietate integra ad ipso loco sancti petri de arauca concedo et ad tibi gudinus abba uel ad omnes fratres qui in ipso monasterio deo seruierint ut ibidem semper per infinita secula pro remedio anime mee deseruiat cum omni sua prestantia ubique illa inuenire potuerint in domos in uineas in montes in fontes exitu uel regressu uel in omnia sua prestantia. Siquis tamen quod fieri non credimus et aliquis homo uenerit uel uenero aut de propinquis aut de extraneis qui contra hunc testamentum et uotum meum ad inrumpendum uenerit in primis sit excomunicatus et cum iuda traditore sit particeps hic et in eterna damnatione et insuper pariat ad ipso monasterio et ad fratres qui ibi habitantes fuerint uel ad qui uocem testamenti pro ad ipso monasterio imperauerit hoc quod in testamento resonat dublatum et duo auri talenta et quingentos solidos argenti et ad partem imperatoris iudicato. et uotum meum firmiter permaneat in eternum. Facta series testamenti era MCXXV^{a} notum die VI idus iulii regnante in toleto regi adefonso in colimbria sesnandus aluazir et pontifex paternus. mandante aluarenga nunnu menendici et uigariis suis pelaio et mogaime. Sendamiro asiulfici in hunc testamentum quod fieri uolui manu mea ro+boraui. Qui presentes fuerunt gauinus test. tructesindus test. menendus test. pelaio test.

Gudinus presbiter notuit.

DCLXXXVIII

Pactum venditionis fundi in villa de Christoval. *Forte pacti schema tantum est. Membrana haec saeculi XI, olim in scrinio Monasterii S. Joannis* (de Pendorada) *servata, in Publico extat Archivo.*

1087

In dei nomine ego didagu oueitiliz Ideo placuit nobis per pacis et uoluntas nullum quoque gentis imperio nec suadentis articulo sed arcessit propria mea uoluntas et faceremus ad uobis domna ermesinda kartula uendi-
tionis de hereditate nostra probria que habemus in uilla quos uocitant christoual ad radice de ipsa portella de mexiti subtus mons genestazo territorio anegia discurrente arrugio riu maior et fuit ipsa hereditate de parentorum meorum cendun et uenit michi in portione de mater mea leuecoto damus ad uobis domna ermesinda monniz de ipsa uilla de cendon m^{a} integra per ubi illa potueritis inuenire et alias terras que conparaui pater meus oueitila et uxor sua leuecoto et alio casal que iace iuxta ipsa uilla su ipsa carraria antiqua et fer in casal de panilo *(?)* de tertia m^{a} integra per ubi illa potueritis inuenire quan *(sic)* quantum aprestitum ominis in ea est per suis terminis et locis antiquis per ubi ilo potueritis inuenire abeatis illa firmiter et omnis qui uouoce *(sic)* uestra pulsauerit iuri quietum temporibus seculorum et accepit de uos pretio in quo michi bene conplacuit
et de pretio aput uos nichil remansit in debitum. Ita de hodie die de iure meo sit abrasa et in iure *(sic)* sit tradita uel confirmata in temporibus seculorum. Et siquis tamen quo fierit non credimus et aliquis homo uenerit tan de propinquis meis uel extraneis et ego ad iudicio deuindicare non potuero aut uos in uoce nostra quomodo pariemus ad uobis ipsa hereditate dublata uel quantum ad uobis fuerit meliorata et uo*bis* perpetim habitura. Facta cartula uenditio*nis* notum quod eri XVII kalendas agustas. Era MCXXV oueiti *(sic)* a tibi ermesinda in hanc cartula uenditionis manus mea ro+uit. qui preses fuerunt

* *Verba quaedam, nunc abrasa, hoc loco legebantur.*

Digitized by Google

DCLXXXIX

Sextam partem, quam possidebat, fundorum in villis de **Celgana, de Cannas,** *et* de **Quintanella** ***Romanus monachus Monasterio S. Joannis*** (de **Pendorada**) *donat. Charta autographa in scrinio ejusdem monasterii olim servata, in Publico Archivo invenitur.*

1087

Christus. Sicut ex sacris duograforum erudictionibus didicimus humana salutis horigine fundamentum generaliter in sancta matre ecclesia consistere nouimus nec aliquomodo possem aliquem saluari nisi fulcimento eiusdem unde et matris honomate designatur co ceu mater filios ita ipsa omnes ortodoxis lacte suorum sacramentorum et cultu misteriorum hab ocseruatione *(sic)* cerimoniarum nutritus ad perpetue saluationis gaudio perductus in ipsa precipue salus hominum nititur nam ipsa totius christianitatis orto *(sic)* geritur adque fundatur. Hec esse ergo celestis illa iherusalem qua dicitur —Vidi ciuitatem sanctam iherusalem nouam decendente de celo a deo paratam sicut sponsam hornatam uiro suo—. Hec est de qua uidi iacob angelos descendentes et ascendentes per scalam erectam et dixit —Terribilis est locus iste. hec domus dei est et portas celi et uocabitur aula dei—. Nemo enim potest deo placere qui sponsus eius est nisi ipsam dei uidelicet ecclesia digna reuerentia honorificet. Hec ergo dum salus hominum per sanctam ecclesiam operetur dignum est ut eam omnes sumopere honorificemus muneribus ditemus terram donatione amplificemus omni genus dignitatibus ornemus ut per huius seruitii exibitionem in illa celesti possideamus cum sanctis hereditatem. Proinde ego famulo dei romanus prolis marequiz notum fieri cupimus omnibus nostris fidelibus cunctis ortodoxis adque catholicis uiris presentibus scilicet et futuris qualiter ergo nos pro salute et remedio anime mee et pro salute omnium christianorum ad monasterio Sancti ihoannis babtista qui inter eos principatum tenet qui situm est in uilla ordonii iusta capannellas subtus mons aratros discurrente bis aluei durio et tamice territorio anegia facio testatione de hereditate nostra propria que habemus in uillas quos uocitant celgana et cannas et quintanella subtus mons aluugates discurrente arrugios zebrerios et cauallunono *(sic)* territorio portugalensis. Et uenit michi in hereditate et portione de auiorum meorum uel parentorum meorum etiam de ganantia de ipsas uillas quantum me conputat inter meos fratres et heredes VI integra ad ipsius sanctus et qui uita sancta monachus perseueraberint. et siquamuis aliquis homo inrumpere illo domum infringere uoluerit sancti iohannis habeat licentia domno eximinus abba et suos fratres et qui sua uoce tenuerit in qua locu hedificaberint habeant et possideant illam ubi uoluerint usque in temporibus seculorum. et habent iacentias ipsas hereditates in loco predicto ubi iam diximus. Et siquis sane mentis non crediderit et aliquis homo uenerimus tam de propinquis meis quam extraneis qui hunc factum meum inrumpere quesierit a cceptum christianorum fidelium sit segregatus et non habeat partem in prima resurrectione et non audiat uocem domini dicentis —Venite benedicti patris mei— et insuper pariet quantum inquietauerit dublatum uel triplatum et auri binas libras et iudicatum Sed firma et inconuulsa donatione a uictu monachorum et prestitum permaneat. notum die quod erit III nonas septembris Era MCXXV Factum series testamenti. Ego romanus monachus Quo fieri elegimus et manus coram testibus ad roborandum tradimus ro+mus.

Qui preses fuerunt —Pelagio gundisalbiz quos uidi —Pelagio arias quos uidit —senior ansaloniz quos uidit —Sindila quos uidi —Balterio quos uidit —Toderago quos uidit.

Didacus qui presens fui et uidi manu mea conf. —Monacos —Gudinus monacus qui presens fui et uidi manu mea conf. —Martinus monacus Qui preses fui et uidi manu mea conf.

Dauit quos uidit conf. —Pelagio conf. —Didagus conf. —Egas conf.

Eximinus abba conf. —Didachus monachus conf. —Michaelis monachus conf. —Veremudus monachus notuit conf.

Digitized by Google

DCLXXXX

Descripsimus ex libro regestorum Monasterii Araucensis, qui titulum Tombo escripto por ordem de D. Maior Martins *prae se fert.*

1087

Carta de uilla de penela quam habet monasterium in sardoria in termino de paula

Odorio et iuliano plazo et uerbo facimus uobis godino prior et fratribus uestris de sancto petro de arauca pro parte de illa uilla penella de sardoria que nobis dedistis ad populare pro ad nos et pro ad uos quod plantemus et hedificemus et que fatiamus uobis cum illa uilla seruitio et sedeamus uestros homines sine ullo conludio. et si inde exire quesierimus per minua aut per oppressitate quod laxemus illa uilla sana et integra. et non uindamus nec donemus nisi relinquamus illa uilla apud illos fratres supradictos de sancto petro sine ulla contamina-
tione et quod non extraniemus uobis illa uilla cum nullo homine. et de quanto arrumperimus quod demus uobis quarta et de quanto plantauerimus quod demus uobis uel ad uestro maiorino IIIª et si isto plazo excederimus quod quantum uobis contenderimus tantum uobis duplemus et iudicato. Facto plazo x kalendas decembris. Era Mª Cª XXV. odorio et iuliano in hoc plazo manus nostras ro++mus. Qui preses fuerunt pro test. arias test. Menendo test. osorio test. —Godinus scripsit.

DCLXXXXI

Descripsimus ex Livro Baio-Ferrado *Ecclesiolensis Monasterii.*

1087

Karta de pensu

In dei nomine. Ego menendus prolix trutesindo et uxor mea eldora fromariguiz placuit nobis per bona pacis et uoluntas nullius quoque gentis imperio nec suadentis articulo neque pertimescentis metu sed propria nobis accessit uoluntas ut faceremus uobis suario prolix fromariguiz et uxori uestre eluire nuniz cartulam uenditionis sicut et facimus de hereditate nostra propria quam habemus in uilla penso. et uenit nobis ipsa uilla de nostra ganantia et de nostris parentibus et habet iacentiam inter uillam billanes et curueiros et de alia parte diuidit cum sesmondi et cum rial subtus alpe castro petroso discurrente riuulo cerzedo territorio portugalensi. damus atque concedimus uobis de ipsa uilla quomodo est conclusa tres partes cum quantum in se obtinet et ad prestitum hominis est. et accepimus de uobis in pretio definito c modios tantum nobis placuit et pro dare aput uos nichil remansit in debitum. Habeatis uos illam firmiter et omnis posteritas uestra ita ut ab hac die et tempore sit de iure nostro abrasa et in uestro iure uel dominio sit tradita et confirmata per suos terminos antiquos et nouos terminatam cum quantum in se obtinet et ad prestitum hominis est iuri quieto temporibus seculorum illam uidelicet que fuit de honorigu cidiz et de suis parentibus. Et si aliquis homo uenerit uel uenerimus tam nos quam propinqui nostri uel extranei contra hanc cartulam uenditionis et nos in iuditio defendere non potuerimus aut noluerimus uestre parti concedere aut uos in uoce nostra quomodo pariamus uobis aut illi qui istam seriem obseruauerit ipsam hereditatem duplatam et quantum a uobis fuerit melioratam. Facta series et cartula uenditionis et firmitatis VIIIº kalendas decembris. Era MCXXV. Ego menendus et ienitori nostro trutesindo et uxor mea eldora fromariguiz in hanc seriem et cartulam uenditionis et firmitatis manus nostras roboramus. Qui presentes fuerunt. Pelaius presbiter qui uidi. Gunsaluus qui uidi. Suerius qui uidi. Petrus qui uidi. Suerius test. Aluitus test. alio Petro test. Gundisaluus test. Pelagius presbiter notuit.

Digitized by Google

DCLXXXXII

Campum, in Porto Avellano *prope* Condeixa *situm, Suarius Albittiz uxorque Sedi Conimbricensi legant. Charta autographa, ex ejusdem sedis scrinio in Publicum Archivum delata, nobis textum praebuit. Verba perpauca, in fine chartae oblitterata, sumpsimus ex* Livro Preto *ejusdem sedis, italicisque, ut vocant, litteris signavimus.*

1087

In nomine patris et filii et spiritus sancti. Hec est testamenti karta quam ego suarius albittiz una cum uxore mea ledecundia iohannis filia sedi sancte marie colimbrie ciuitatis feci de nostra uarzena locata-scilicet in portu auellano ex parte ciuitatis condense que iuncta est riuo cui nomen annubria et est infra eam quidam molinus in parte orientali cuius medietas predicte sedi est et reliqua medietas pelagio eriz et heredibus eius. Et ecce terminationes predicte uarzena. in oriente et in septemtrione riuus annubria predictus et, in occidente et meridie mons quidam heremus qui est diuisio inter predictam uarzenam et molinum de iohanne crisconniz cum suo introitu et exitu usque ad illum corricu de illo caruallíar. Ita ut nos eam uiuentes teneamus in proprio iure et in nostra potestate et post obitum nostrum libera integraque absque ullo herede sedi predicte permaneat. Igitur quod si ex filiis siue alienis aliquid de quo supra aliquis ad inrumpendum accesserit quantum aufferre temptauerit tantum predicte sedi componat dupliciter iudici quoque similiter imprimis quidem sit excommunicatus et a christi fide separatus et hoc testamentum in suo robore permaneat. Facta karta testamenti XI° kalendas ianuarias. Era TCXXV.ª Postquam scribsimus eam roborauimus et cum propriis manibus signa hec fecimus+++ et idoneos testes infra nominatos ad eam roborandum tradidimus.

pelagius eriz testis — pelagius iohannis testis — uermudus pelagiz testis — petrus ramiriz testis.
menendus uermudiz testis — fernandus gidisliz *testis* — iohannes salomoniz *testis* — uermudus didaz *testis*.
Martinus Simeonis filius et Presbiter scripsit.

DCLXXXXIII

Berilli quaedam, ob collata beneficia, vendit, seu potius donat, Eldonzae bona quae possidebat in villa de Alvarenga *aliisque locis, eam quasi in filiam adoptans. Charta autographa, ad Monasterium* de Pendorada *pertinens, in Publico invenitur Archivo.*

1087

In dei nomine ego berilli in domino deo eterna salute amen. Ideo placuit michi per bona pacis et uoluntas ut facerem tibi eldonza kartula perfiliationis de hereditate mea propria que habeo in uilla quos uocitant aluarenga suptus mons muro discurrente ribulo pauia. et habet ipsa hereditate iacentia una laria in arcas et alia in illa petrosa et alia in remeseiri. et mª de illo kasal de prosperiz et una uaka et I° boue et de deilam et de baltar et de coua et de couas et de lauredo de monte alio sici quantum michi quadra inter fratres et heredes. do tibi eam pro remedio anime mee et pro seruitio bono que tu michi facis in mea uita et post meo transitu habeas tu michi in mente et ad karta roborandum accepi de tiui in pretio una pelle de triiz modios Ideo ut de hodie die uel tempore sedeat de iure meo abrasa et in uestro dominio tradita atque confirmada habeatis uos illa firmiter et omnis posteritas uestra iuri quiete temporibus seculorum. Et siquis tamen aliquis homo uenerit uel uenerimus contra hanc kartula uenditionis uel filiationis ad inrumpenpendum *(sic)* que nos ad iudicium deuendigare non potuerimus quomodo pariam ad tiui ipsa hereditate dublada uel quomodo uos fuerit meliorada uos perpedin auiduri. Facta kartula uenditionis uel filiationis nodum die quo erit VIII kalendas ianuarias. Era MCXXV. berilli ad eldonza in hanc kartula mea rouora+uimus. qui preses fuerunt sendamiru testes. Aluitu test. Mogeime test. froila nodui.

Digitized by Google

DCLXXXXIV

Monasterio Petrosensi Garcia, Pelagii filius, bona omnia sua, tam praedia, quam supellectilem, mancipia, animalia, cibariaque, testamento legat; tantummodo, vero, tertiam partem eorumdem bonorum, si liberi ei supervixerint. Charta autographa, ad idem Monasterium pertinens, e scrinio Conimbricensis Universitatis delata, in Publico extat Archivo.

1087

In nomine genitoris genitique ac spiritus almi opificis totius fabrice mundi qui est deitas infinita et trinitas unita. Ego garcia cuius genitor ab unda babtismi pelagio est uocatus disputante me mecum assidue meditatus sum magni iudicii terribilem aduentum secundum prophete uaticinium —Ignis— inquid —in conspectu eius ardeuit et in circuitu eius tempestas ualida. Aduocauit celos sursum et ut discernat populum suum—. Item per sofoniam de eodem dicitur —dies ire dies illa dies tenebrarum et calliginis— et reliqua que in hac sententia habentur. His et similibus conturbatus conminationibus recordor peccasse me super numerum astrorum olimphi erbarum ut telluris et pre disperatione iam pene corruentem dei dextera erexit dicentis per prophetam —Nolo mortem peccatorum sed ut conuertatur et uiuat—. Item ipse —peccator in quacumque die conuersus fuerit saluus erit—. Item per isaiam —Tempore accepto exaudiui te et in die salutis adiuui te—. Et apostolus paulus locutus est dicens —Ecce nunc tempus acceptabile ecce nunc dies salutis— et idem —ergo dum tempus abemus operemur bonum—. et in euangelio dominus ait —Facite uobis tesauros de mamona iniquitatis ut cum defeceritis recipiant uos in eterna tabernacula sua—. His igitur prescribtis dei exortationibus instructus ego supradictus garcia decreui prenuntios boni operis mittere qui me in locum eterne habitationis antecederent. Quamobrem facio scribturam testamenti in honorem dei et pro remissione delictorum meorum de omnibus bonis que michi dedit deus tam in hereditatibus quam in familiis seruorum et ancillarum in auro atque argento in omnique metallo in indumento et in straminibus in iumentis et omnium generum peccoribus et in omnibus rebus que omnibus utiliter prosunt ut sint in cibum et potum et uestimentum presbiterorum diaconorum et monacorum egenorumque perecrinorum unde fiant luminaria et hornamenta altaris et ministrent semper in domo domini et altari sancto in quo ad honorem dei recondite esse noscuntur reliquie cruoris domini nostri ihesu christi saluatoris mundi et sancte dei genetricis marie sanctorumque apostolorum petri et pauli quorum baselica fundata est in uilla qui dicitur petroso subtus castro petroso in suburbio ciuitas sancta maria territorio portugalensis prope flumen durium. Ita sane ut ego in uita mea habeam et possideam ea que prescribta sunt et post ouitum meum si ex me filius legitime uxoris non remanserit relinquam illam sicut iam prescribta habentur ad integrum. Si autem filius legitime abueri habea duas partes et alia tertia pro anime mee in supradicto monasterio deseruia. Si autem uir aut mulier cuiuslibet generis aut dignitatis huic mee ordinationi contrarius fuerit aut eam uiolauerit sit maledictus a patre et filio et spiritu sancto et descendat super omnes maledictiones que sanctis continentur in scribturis totis et sit excommunicatus ab omnibus christianis et in penis inferni sit ei socius iudas qui suum tradidit dominum et pro secularibus damnis tribuat sancte ecclesie iam prefate ea que aufferre conauerit quadrupliter et regi uel imperatori prouintie quinque auri talenta purissimi tribuat fiscali more per omnes annos et si non habuerint unde conponant seruiturus tradatur cum omnibus rebus quas habuerit et cum omni posteritate que de illo post hanc preuaricationem natum fuerit et hec scriptura perpetuam habeat uigorem. Facta est hec scribtura testamenti die VI^{a} feria hora VI^{a} in supradicto monasterio de petroso luna XXVII^{a} In era T C^{a} XXV^{a} in diebus regi domni adefonsi et domni paterni episcopi colimbriensis tenente domno sisnando aluacir ipsam urbem colimbrie. Ut enim hec scribtura inconuulsa permaneat propria manu mea eam roboraui et propriis digitis hoc feci signum+ testibus que tradidi confirmandum

Qui preses fuerunt et uiderunt —Rodorigo abbas conf. —Tedon conf. —Odorio conf. —Pelagio test. —Aloitu test —Petro test.

Petrus scripsit.

Digitized by Google

DCLXXXXV

Bona Menendiz, cui olim Martinus, prior Collegii quasi monastici canonicorum Sedis Conimbricensis, quodam atrium, sive cavaedium, vendiderat, agnoscit pactum venditionis concelebratum fuisse sub conditione, ut, eadem Bona morte functa, illud atrium, sive cavaedium ad canonicorum coetum rediret. Charta autographa, e scrinio Sedis Conimbricensis in Publicum Archivum delata, nobis textum praebuit.

1088

Annis uita moribus factis hominum senescentibus multa humane digna memorie obliuioni traduntur quorum negligentia quia digne non sunt tradita memorie mentes hominum ad errorem sepe perducuntur. Inde accidit ut quod maiorum reuerentia sancte seruitoribus eclesie ad uite sustentamentum adtribuatur eorundem subsequatium suorum qui reliquere temeritate postmodum numquam quasi a precessoribus traditum repetatur. Et si qua pacti interpositione pro ipsorum patrum suorum reuerentia eis paululum permittatur prorsus omni obliuione beneficii adibita permittentium manibus eripiatur. Cuius rei gratia sancte placuit dispensatoribus eclesie ut si qua cuiquam rebus eclesiasticis beneficia permittantur facte karte scriptitationi imprimantur et im posterum ne qua inde dubitatio oriatur quo sint pacto permissa ipsius sancte seruitio eclesie succedentibus relinquantur. Huius eclesiastice institutionis ego martinus colimbriane prior eclesie haud inmemor inter cetera eiusdem supradicte eclesie beneficia multis communi fratrum nostrorum concessione permissa curtim unam cui siue qua de causa uel quo pacto et quo auctorizante uenditum subscribseram. Notum ergo omnibus minoribus ac maioribus colimbriane ciuitatis inhabitatoribus existat canonicos sancte marie predicte ciuitatis eclesie auctorizante eiusdem sedis pontifice paterno curtim quandam uicinam monasterio cuidam domne bone menendi nomine uendidisse et ex ea centum solidos acceptos in ipsius monasterii sui edificiis dispendisse. Tali tamen conditione ut dum huius uite curriculo persistat iure eam sibi hereditario possideat et peracta uita sancte dei eclesie suisque canonicis omni pretii restitutione remota legaliter restituat. Siquis uero successorum suorum siue hominum aliorum radice omnium malorum cupidine forte instinctus scriptum istud infregerit sibique curtim supradictum retinere nec ut decretum est constituta ista adimplere contenderit uictus iusto iudicis iudicio quod iniuste subtrahere uoluerat suis rebus duplicatum sancte dei eclesie suisque seruitoribus restituat tantumdemque presidi memorate urbis pro illicito presumpto falsitatis conuictus rependat et tunc demum sinu matris eclesie sequestratus ab ipsoque domino huius sedis episcopo conmunione priuatus digna quousque penitentia expurgetur infra limen eclesie nullo modo recipiatur. Quod scribtum ego bona menendi testibus adibitis et signo mea manu facto corroboro et confirmo+. quorum testium nomina infra scribta sunt. Quod regnante adefonso rege et sub eo preside sisnando III° nonas ianuarii era TCXXVI factum est.

Ego sisnandus predictus preses memorate ciuitatis confirmo+.

Ego ramirus prior eclesie cenouii uacarize adfui et uidens confirmo+.

bellitus iusti conf. —martinus filius atumati test. —auriol marequiz test. —randulfu zoleimaniz test. —gundisaluo recemondiz test. —ranemirus maruaniz test. —dauid cidiz test. —trastemirus iohannis test.

Vermudus monacus sancti pelagii de insula test. —uiarigus frater test.

DCLXXXXVI

Gundisalvus Razamondiz et uxor vineam quamdam prope Conimbricam ecclesiae episcopali donatione quasi testamentaria tribuunt. Ex Livro Preto *Conimbricensis Sedis descripsimus.*

1088

Testamentum de uinea

In nomine sancte trinitatis. Hoc est testamentum uinee nostre quod omni uoto et plena uoluntate sana et integra mente exarare et firmare sancte marie colinbrie sedi in uita nostra decreuimus ego gundisaluus razamondiz et uxor mea maria iohannes anime nostre salutem inquirentes. Euangelicum quippe preceptum pre occulis habentes in quo dominus discipulos suos admonet dicens —Vigilate et orate quia ora non putatis filius hominis

Digitized by Google

ueniet—. Et metuentes quod absit ne intestati ab hac uita discederemus istam uineam cum arboribus infra terminata ab hac die de nostra paupertate predicte eclesie preposuimus. In oriente ista uia que diuisio est inter illam ciuitatem predictam et montem rubium. In occidente ciuitas predicta. In septemtrione uinea gundisalui iohannis et in meridie uinea domne gebre. Siquis autem ex heredes siue alienis hoc uotum nostrum infringere uoluerit sit a deo maledictus et cum diabolo in futuro concremandus et duplicatam eam componat et iudici ciuitatis aliud tantum. Nos gundisaluus predictus et maria manibus nostris roboramus et signa hec fecimus++ et confirmamus. Facta carta testamenti xvii kalendas februarii. Era mcxxvi. Qui presentes fuerunt —Pelagius eriz test. —Iohannes quintalaz test. —Menendus arias test. —Gunsaluus iohannis test. —Iohannes ieremie test. —Gunsaluus iben ecas test. —Nunu gundizidiz test.

Martinus simeonis notuit.

DCLXXXXVII

Pactum venditionis partium quarumdam praediorum in villa de Penedello. *Charta autographa, ad Conventum monasticum,* da Graça *dictum, Conimbricensem pertinens, in Publico Archivo servatur.*

1088

In nomine domini ego gonsalbo prolix menendiz in domino deo salutem eterna salute *(sic)* amen. Ideo plaguit mici asto animo et propria mea uolumtate ut uindere tiui gonzalbo lucidi uilla mea propria que aueo de mea ganatione ic in uilla pinitello subtus mons cordube secus rribolum aue territorio portugalensis de ipsa uilla quod abuit odorio sisnandiz et coniungie eius tuda midiz de illa mediatate de donna tuda mediatate uobis inde concedo ad tiui gonzalbo luz et ad uxori tue unisconi. dau uobis ipsa uilla per suis locis et terminis antiquis per ubi illa potueritis. da uobis illa aque concedo pro que accepimus de uos pretio uno kauallo in ccc solidos tamtum nobis bene conplaguit et de pretio aput uos nicil remansi in deuito. aucatis uos illa firmiter et omnis posteritas uestra iuri quietum usque in perpetuum uindicetur ut exinde faciatis quod uolueritis. siquis tamen quod fierit non credimus et aliquis omo uenerit aut uenerimus qui unc factum nostrum infringere uoluerit tan propinquis au extraneis unde uos deuindigare non potueritis aut nos in uoci uestra comodo parie uobis ipsa uilla dubplada in uestro contino in simile aule locur uel quamtum a uos fuerit meliorada et uos perpetim auiturum. Facta kartula firmitatis in die erit x kalendas februarii. Era Millesima cxxvi. domno gonzalbo in anc kartula firmitatis manu mea ro+.

odorio test. uermudu test. pelagio test. uimara test. suario fromariz anuntiaui.

Alluitu exarauit.

Et ibi damus ad uobis quantas ibi sendino spasandiz canaui de ipso corracu de kasa de ipso tintoreiru ab intreco quantum nobis ibi canauimus.

DCLXXXXVIII

Descripsimus ex Livro Preto *Conimbricensis Sedis.*

1088

Testamentum de heremita sancti christofori

In christi nomine. Hoc est testamentum scriptum firmitatis quod feci ego sesnandus aluazir tibi roterico presbitero de una hermida uocabulo sancti christofori quod est in ripa maris inter uilla socia et uilla iliauo. do tibi ipsum locum predictum cum sua mata comodo continet liber iudicum per legem canonicam ut edifices eam et plantes de tota tua bona uoluntate in uita tua cum quantum in se obtinet et ad prestitum hominis est et post obitum tuum relinquas eam ad hominem qui bonus fuerit et uita sancta perseuerauerit tam de tua gente quam de extraneis. Habeas ipsam ecclesiam dum uita uixeris cum omne suum prestamentum. Et qualicumque homo hunc testamen tibi irrumpere uoluerit sit maledictus et excomunicatus de fide christi et insuper pariat tibi ipsam ecclesiam duplatam et hoc meum factum plenum obtineat uigorem. Factum est hoc testamentum in kalen-

Digitized by Google

das februarii. Era Mª C^a XXVI. Ego sesnandus pro remedio anime mee hoc testamentum manu mea robor+o. Erus presbiter notuit.

Iohannes eiriguiz test. —Zalama test. —aluazir domno martino test. —Gunsaluus osoreiz test.

Gontonizi qui erat maiorinus maior et imperabat illam terram de monte maior usque in foce de uauga test.

DCLXXXXIX

Ex Livro Preto *Conimbricensis Sedis sumpsimus.*

1088

Carta de loco qui uocatur sanctus christoforus inter sozia et illiauo

Tempore illo quo serenissimus rex domnus fernandus ego consul sisnandus accepi ab illo potestatem colinbrie et omnium ciuitatum siue castellorum que sunt in omni circuitu eius scilicet ex lameco usque ad mare per aquam fluminis durii usque ad omnes terminos quos christiani ad austrum possident que illo gladio suo et regali dominacione adiuuante deo abstulit a sarracenis et restituit christianis deditque predictus rex michi supradictam terram totam ad edificandum et populandum et faciendum cuncta que bene uisa fuerint et ut omnia que ego mandauero et firmauero sint firma et bene stabilita in omnibus seculorum temporibus. Post mortem igitur supradicti regis obtinuit regnum gloriosissimus filius eius rex domnus adefonsus qui omnia que mihi suus pater mandauerat confirmauit et coram comitibus et cunctis maioribus sui palacii scriptum priuilegium roborauit. Itaque ego supradictus sisnandus auctoritate regia fretus facio cartam firmitatis tibi roderico presbitero de loco qui uocatur sancti christofari inter uillas que nuncupantur socia et illiabum et eius terminaciones incipiunt a loco qui apellatur serra per eum locum quem furnum tegularium uocant usque ad riuum quem dicunt foriolum et ad partem maris usque ubi dicunt capitellum de degano. Concedo tibi omnia que concluduntur infra ipsos terminos supra scriptos ad integrum cum sua aqua decurrente de montis cacumine qui dicitur serra et loca que ibi sunt ad molinos edificandos et omnia que hominibus ibi prestita sunt Vt edifices et plantes secundum tuum posse et possideas in uita tua et habeas potestatem testari ea ubi uoluntati tue placuerit pro remedio anime tue et pro animabus supradictorum regum uidelicet domni fredenandi et domni adefonsi filii eius. Si autem quilibet uir homo cuiusque generis aut potestatis hoc meum factum irrumpere temptauerit pro sola presumpcione sit maledictus a deo et excomunicatus a sancta ecclesia catolica et alienus a sacramento corporis et sanguinis christi et ira dei maneat super eum et pro seculari damno conuinctus pontificali districcione quadruplum de suis propriis facultatibus tibi componat omnia que auferre uoluerit et hoc meum factum plenam semper habeat stabilitatem. Facta est carta firmitatis III idus februarii. In era M C XXVI. Ego supradictus sisnandus cartam istam propria manu roboraui+. Qui presentes fuerunt hi sunt Gunsaluus menendiz test. —Suarius menendiz test. —Aluazir martinus test. —Gunsaluus osorediz test. —Zalama gotinaz test.

Ego comes domnus raimundus gener supradicti regis domni adefonsi qui post discessum supradicti consulis domni sisnandi terram ipsam in potestatem accepi cartam istam confirmo. Pelagius scripsit.

DCC

In Livro Preto *Conimbricensis Sedis invenitur.*

1088

Carta de uinea de uilla mendica et de uineis sancti martini

Ego sesnandus colimbrie consul elegi te paternum episcopum quando eram in cesaraugustam ciuitatem missus a rege adefonso glorificet eum deus ut ad me uenires sicut prius cum rege domno fredenando cui sit beata requies locutus fueras sicut et fecisti qua de causa gauisus fui. et tu iam residens in sede predicta securus et gaudens dedi tibi duas terras heremas ut in eis plantasses ortos et uineas sicut et fecisti. et est una terra ex his ultra mondecum flumen que prius tempore maurorum ortus de iben aropollo uocabatur cum suis molinis et aquis et fontibus. Est ei in oriente publica uia que ducit ad sanctaren. Et in occidente quidam mons super quem fun-

Digitized by Google

data est ecclesia sancte eufemie nuncupata. Et in septentrione uinee sunt plurimorum hominum. Et in meridie uinea sancte marie sedis ciuitatis predicte. Et est ipsa alia terra in loco qui dicitur uilla mendica. In oriente est ei uinea de farachi et alia de zoleimen almalaki. In occidente et in meridie uia. Et in septentrione uinea iohannis iustiz et uince plurimorum hominum. Et tu predictus episcopus has terras uineis et ortis plantasti et uallasti cum tuo proprio habere. Et hoc totum quod supra scripsi cum bona uoluntate rege adefonso auctorizante ut omne habeas siue ad canonicam siue ecclesiis heredibus pauperibus cui uolueris ita predictas terras dedi tibi et confirmaui. Igitur dedi tibi cortem in illa ciuitate super illam portam de ciuitate in qua ego prius habitabam et in qua tu multa edificia edificasti ut eam possideas omnibus diebus uite tue et post obitum tuum reuertatur ad regalengum. Igitur et concedo tibi ire ad medicandum te siue in terra christianorum siue maurorum ubi senseris tui doloris profectum prestasse et ut omne quod supra scriptum est tuo fideli quem elegeris dimittas quousque reuertaris in pace. Hoc scriptum ego sesnandus predictus confirmaui et idoneos testes quorum nomina infra scripta sunt ad eum roborandum tradidi et cum manu propria has scripsi. Ego sesnandus manu mea scripsi et roboraui. Facta testamenti carta kalendas marcias. Era Mª Cª XXª VI.ª

Menendus baldemiri prolis test. —Pelagius cartimiriz iudex test. —Didacus fredariz test. —Pelagius eriz test. —Muferrichi ibem azaki test. —Ihoannes dominiguiz test. —Pelagius gunsaluiz test.

Munio gundesindiz test. —Bellitus justiz test. —Maruam menendiz test. —Ihoannes gundesindiz test. —Martinus iben gundesindiz test. —Truitesindus truitesindiz test.

Martinus simeonis notuit.

DCCI

Ex libro regestorum Monasterii Araucensis, Tombo escripto por ordem de D. Maior Martins, *sic dicto, decerpsimus.*

1088

Karta de hereditate quam habet monasterium in pousada in termino de Arauca

In nomine domini. ego iusto dominquizi et uobis fratres de sancto petro de arauca placuit nobis unus ad alios ut cumtramutaremus inter nos lareas nostras que habemus in arauca. Ego dedi uobis larea mea propria que iacet in pausata iuxta fontano moniacco et iacet cum uestras terras et cum ipsos uestros casales de pausata et habet in longo XI passales et in amplo V. Et uos fratres de sancto petro dedistis mihi alia terra uestra propria que iacet in uilla castro sub ecclesia sancti iacobi iuxta mea casa et habet in longo XI passales et in amplo V similiter tale de illa mea. Ego dedi et uos accepistis uos dedistis et ego accepi. ita ut de hodie die et tempore sint ipsas lareas inter nos contramutatas usque in perpetuo. Et si aliquis homo de gens nostra aut fratres aut de qualibet generis homo qui hanc contramutationem infringere uoluerit pariat ad ipsos fratres qui in ipso monasterio fuerint ipsa larea duplata et iudicato. Era Mª C XXVI kalendas martii. Iusto dominquici ad uos fratres de sancto petro in hanc contramutationis cartula manu mea ro+ui. Qui preses fuerunt. Froila test. tegidu test. pelaio test. leouegildo test.

Godinus presbiter scripsit.

DCCII

Pactum venditionis quartae partis redituum, quos, hereditario jure, venditrix, ex usu aquarum fluminis* Ave, *in quibusdam campis, prope ripas ejusdem fluminis sitis, obtinebat. Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico Archivo servatur.

1088

In dei nomine. ego exemena ascariquizi placuit mici per bone pacis et uoluntas ut nullis quoque ientis inperio nec suadentis artigulum neque pertimescetis metum sed probria mea uoluntate ut faceremus ad uobis trutesindo gotierizi et uxori uestra controte garcia kartula uendictionis et confirmationis de illo ribulo aue et de ilas uarcenas et de kaneto. et tene illa fructuoso. et damus inde a uobis nos nostra ratione et faciat inde a uobis seruitio sicut et nos faria de odie die et post ouitum suum tornet illa in manus uestras et uxori uestra et aueatis illa

Digitized by Google

firmiter. damus inde ad uobis nostra ratione de illa iii[a] quos fuit de mater nostra domna geluira iii[a] integra quomodo se leua de illo termino de retorta et inde usque ad ubi uadit uarcena et kaneto com suas reuersas et com suas combonas .... quantum ad prestitum hominis est et inter et foris per suis terminis damus ad uobis illa et accepimus proin de uos in precio ii[os] modios ..... confirmationis tantum nobis bene complacuit et de precio aput uos nichil remansit in deuito ita ut de hodie uel tempore ..... de iuri nostro abrasa et iuri uestro sit tradita et confirmata cum cuntis prestationibus suis siue in ilo riuulo quomodo in ilas uar..... et in caneto quod ad prestitum hominis est. et siquis tamen quod fierit minime non creditis aliquis homo uenerit uel uenerimus ..... hanc kartula uendictionis inrumpendum quomodo pariemus ad uobis illas pescarias et illas uarcenas dublatas et uobis perpetim ..... Facta karta uendictionis notum die ii idus marcii. Era millesima c xxvi. exemena prolis ascarigu et geluira in anc kartula .....

ramiru test. rodorigu test. gondisalbo test. .....

Inuenamdo presbiter notuit.

DCCIII

Pactum venditionis quartae partis fundi in villa de S. João de Madeira. *Charta autographa, olim in scrinio Monasterii* de Ave-Maria *Portucalensis Monialium S. Benedicti custodita, in Publico Archivo invenitur.*

1088

Christus. In dei nomine ego pelagio gudiniz in domino deo eternam salutem amen. Ideo plaguit mici per bone pacis et uolumptas ut nullus quoque gentis inperio neque suadentis artigulo neque pertimescentis metum sed propria mici accessit uolunptas ut facere tibi truilli sicut et facio kartula uendictionis de ereditate mea propria quantaque abeo in uilla sancto ioanne que dicent de mateira et fuit ipsa ereditate de abio meo gudino uimaraz. de ipsa ereditate de gudino uimaraz iii[a] portione uobis inde concedo ..... et uicis et terminis antiquis qum quantum in se obtinet et ad prestitum ominis est per ubique illa potueritis inuenire. et abe iacentia ipsa ereditate per tot..... et in uilla plana discurrente riuulo ur et subtus mons parata louaz *(?)* prope ciuitas sancta maria territorio portugalensis et accepit de te in pre..... iii modios tantum mici bene conplaguit et de pretio apud te nicil remansit in deuito. Ita ut de odie die et tempore sit ipsa ereditate de iuri meo abra..... uestro sit tradita atque confirmata. abeatis uos illa firmiter et omnis posteritas uestras iuri quieto temporibus seculorum. Siquis tamen quod fieri non creditis et aliq..... uenerit uel uenero contra hanc kartula uendictionis ad inrumpendum et ego in iudicio noluerit auctorgare uel deuindigare post uestra parte aut uos in uoce mea quomodo parie ad uobis illa ereditate dublata uel tripata uel quantum ad uobis fuerit meliorata et uobis perpetim abitura. Facta kartula uendictionis die erit x° kalendas apriles. Era millesima c xxvi.[a] Ego pelagio gudiniz in anc kartula uendictionis manum mea r+ouoro.

Ic testes —odorio test. —tructesindo test. —aluaro test. —pelagio test. —gunzalbo test.

Gondisalbo presbiter notuit.

DCCIV

Pactum venditionis particulae cujusdam praedii in villa de S. João de Madeira. *Charta autographa, e scrinio Monasterii* de Ave-Maria *Portucalensis in Publicum Archivum delata, ibi servatur.*

1088

In dei nomine ego eilo gudiniz in domino deo eternam salutem amen. Ideo plaguit mici per bone pacis et uolunptas ut nullus quoque gentis imperio neque suadentis artigulo neque pertimescentis metum sed probria mici accessit uolunptas ut faceremus uobis donadeo aluariz et ad coniunge uestre truilli sicut et facimus kartula uendictionis de octaua media de illo kasal que fui de gudino uimaraz in uilla de sancto ioanne que dicent de mateira mea ratione que ibidem abeo in ipso kasale quomodo conclude per illa strata de iusta illa ecclesia de sancti ioanni a parte ur ad integrum quantumque ibidem abeo uobis concedo qum quantum in se obtinet et ad prestitum ominis est per ubique illa potueritis inuenire. et abeo ipsa ratione de ipso kasale de parte de prosabio *(?)* meo gudino uimaraz et abe iacentia in uilla sancti ioanni et subtus mons parata louaz *(?)* discurrente ribulo ur et prope ciuitas sancta maria territorio portugalensis. et accepit de uos in pretio duos modios de pane in tem-

Digitized by Google

pore necessitatis tantum mici bene complaguit et de pretio apud uos nicil remansit in deuito. Ita ut de odie die et tempore sit ipsa mea ratione de ipso kasale sicut iam diximus de iuri meo abrasa et in iuri uestro sit tradita atque confirmata. abeatis uos illa firmiter et omnis posteritas uestras iuri quieto temporibus seculorum. Siquis tamen quod fieri non creditis et aliquis omo uenerit uel uenero contra hanc kartula uendictionis ad inrumpendum et ego in iudicio noluerit auctorgare uel deuindigare post uestra parte aut uos in uoce mea quomodo parie ad uobis illa ereditate dublata uel tripata uel quantum ad uobis fuerit meliorata et uobis perpetim abitura. Facta kartula uendictionis die erit x° kalendas apriles. Era millesima c xxvi. Ego eilo gudiniz in hanc kartula uendictionis manum mea ro+uoro.

Ic testes —tructesindo test. —uermudo test. —aluaro test. —ioanne test. —ermegildo test.
Gondisalbo presbiter notuit.

DCCV

Descripsimus ex libro regestorum, qui titulum **Tombo escripto por ordem de D. Maior Martins** ***prae se fert.***

1088

Carta de hereditate quam habet monasterium in nogueiroo termino de Arouca ex parte domne T. egee

In dei nomine. Ego adosindu prolis gunçalbiz in domino deo eterna salute amen. Ideo placuit mihi asto animo integroque consilio ut nulus quoque gentis imperio nec suadentis articulo neque pertimescentis metum sed propria mihi accessit uoluntas ut facere ad uobis domna toda benegas sicut et fatio cartula uenditionis de hereditate mea propria que habeo in uila quos uocitant nokeiroda et habeo ipsa hereditate de acceptionis auiorum uel parentorum meorum siue et de ganantia. et habet ipsa hereditate iacentia hic in uila nokeiroda subtus mons fuste et de alia parte serra sika discurrente riuulo alarda prope castro arauca. concedo uobis de ipsa uila de nokeiroda mi[a] integra per suis locis et uicis et terminis antiquis cum suo exito uel regresso per ubi illa potueritis cum quantum in sed *(sic)* obtinet et ad prestitum hominis est inuenire. et accipio de uos pretio que mihi bene complacuit id est xxx modios tantum ad mihi bene complacuit et de pretio apud uos nichil remansit in deuito. Ita ut de hodie die uel tempore sciat ipsa hereditate de iuri meo abrasa et in iuri uestro sit tradita atque confirmata. Habeatis uos illa firmiter et omnis posteritas uestra iuri quieto temporibus seculorum et faciatis de ea que uos uolueritis. Siquis tamen quod fierit non creditis et aliquis homo uenerit uel uenero tam de propinquis meis quam de extraneis contra hanc cartula uenditionis ad inrumpendum uel calumpniandum et ego in iudicio noluero autorigare uel post parte uestra deuindicare aut uos in uoce mea quomodo pariet aut parient ad uos ipsa hereditate duplata uel triplata uel quantum ad uobis fuerit meliorata et uobis perpetim habitura. Facta carta uenditionis die erit iii° kalendas aprilis. Era m[a] c[a] xxvi.[a] Ego adosindu gunçalbiz ad uobis domna tuda beniegas in hanc cartula uenditionis manu mea ro—uorauit. Floiu test. Arias test. Rodrigu test. Pelagio test. erigus notuit.

DCCVI

Permutatio praediorum in villa **de Moreira,** ***salinarumque in villa*** **de Guifões,** ***pro fundo quodam in villa*** **de Paramo.** ***Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico extat Archivo.***

1088

In dei nomine ego muniu bellidici animia fafilaci egas tructesindici et uxor sua animia bellidici et scemena belidici et menemdo bellidici gumtina bellidici in domino deo eterna salude Amen. Ideo plaguit nobis bone pacis et uolumtas ut contramudaremus ad uobis tructesimdo guttierrici et uxor sua gumtrode sicut et contramudamus uilla nostra moraria que abemus de abio nostro fafila gumtigici et abe iacen*tia* subtus mons petras rrubias discurrente rribulo lleza terridorio portugalensis et ibi damus illa eredetade de mamula et accepimus de uos ali uilla in uilla paramio extra illa quimtana et illa ecclesia cum suo testamento et illas ganamtias que ibi ganastes de uniscu et de gudina zalamici et de filias de iusto aluitici abeatis illa firmiter uos et omnis posteritas uestras et faciatis de illa que uolueritis. Siquis tamen quod fierit non creditis si aliquis omo uenerit aut uenerimus con-

Digitized by Google

tra ahnc karta contramudationis ad inrumpendum et nos in iudicio deuimdicare non poduerimus aut noluerimus auctorcare aut uos in.uoce nostra que pariemus a parti uestra ipsa eredidate dublada et quamtum ad uobis fuerit meliorata et uos perpetim abitura. Facta karta contramudationis die erit XIII° kalendas magi. Era millesima C XXVI.ª uos subranominatus in ahnc karta contramudationis manus nostra—s. et ibi adicimus ipsoque que ganamus de tructesimdo rramirici in quifiones et II°ˢ talius de ma..rina ·et ipsa ereditade que ganabi egas tructesimdici et uxor sua animia de animia bene icila in uilla moraria nos subranominatus in ahnc karta contramudationis manus nostra++++++++s.

Ic sunt testes ordonio enuenandici pelaio gumzaluici gumzaluo bene egas senteiro zoleima notuit.

DCCVII

Pelagius et Gontina, ejus uxor, partem fundi, seu potius vectigalia, quae ex quodam fundo, in villa* de Recaredo *percipiebant, Monasterio* de Leça *donant. Charta autographa, e tabulario Sedis Conimbricensis delata, in Publico servatur Archivo.

1088

Domnis inuictissimis ac triumfatoribus sanctisque martiribus sanctorum martirum Sancta maria.et sancti saluatoris cuius baselica fundata est in monasterio leza subtus mons custodias territorio portugalensis. Obinde ego famulus dei pelayo et gontina indignus et peccatores damus atque concedimus ad loci illius iam supernominati ereditate nostra propria que ganauimus in uilla rekarei ereditate de aragunti et de ara saroniz et de eilo saroniz de fonte kalata a rekarei et inde per pumar de maruam per illa uia usque a sancto ioanne et per illo mermorial de ennego usque goemir ab integro per ubi illa potueritis inuenire per suis locis et uicis et terminis antiquis sua ratione de illas mulieres ab integro damus ad loci ipsius iam supernominati pro remedio animas nostras ut siquis tamem quod fieri aliquis omo generis omo uenerit de propinquis meis uel de extraneis ad hunc textum nostrum tentauerit uel infringere uoluerit in primis sit excomunigatus et ad fidem christi separatus et aueat parte cum iuda traditore et pariat ipsa ereditate post parte de ipso monasterio dublata et insuper D solidos et iudigato et iam supernominatos pelayo et gontina ad unc textum nostrum plena semper aueat firmitate. Factum seriens testamenti nodum die quod erit VIII° kalendas magii. Era M C XXVI. pelayo et gontina in ac series testamenti manus nostras rouoramu++s. et adicimus in testamento filios de pelayo et de gontina egas pelayz sueiro pelayz ieluira pelayz regina pelayz bona pelayz manus nostras rouoramu++++++s.

sauarigu test. —uizoi test. —fromarigu test. —petro test.
didagu test. —froyulfu test. —truytu test. —godino test.
romarigu conf. —froyla conf.
Gundisalbus Notuit.

DCCVIII

Pactum venditionis partis fundi in villa* de Antoan. *Charta autographa, quae variis locis lacerata, olim in scrinio Conventus monastici,* da Graça *dicti, Conimbricensis servabatur, in Publico Archivo custoditur.

1088

In dei nomine ego in domino deo eterne salutem .....et uxor mea gon..... arias una cum filiis meis nominibus menendo et suario et argilo ideo placuit nobis bone pacis et uoluntas sana mente et probrias nostras uoluntas ut uinderemus ad uobis ...do cidiz et uxor tua geluira sicut et uendimus ereidate nostra probia que abemus .....rentes nostros et mater nostra nunillo et de abiorum nostrorum et abe iacentia ipsa ereidate ter..... portugalensis subtus castro abranka *(?)* discurrentem rribulo antuana in uilla que uocitant antuana uendimus ad uos de illo kasale de rodoriut floilaz de ..... acebimus de uos pretio finto et aderato XXIII modios in que nobis bene conplacuit et de precio aput uos nicil remansi in deuito ita ut de odie uel tempore siat ipsa ereitate de iuri nostro abrasa et in uestro iure uel dominio siat tradida et confirmada. Abeatis uos illa

* *In hoc loco textum ad tergum membranae, ubi reliqua leguntur, transit. In inferiori margine verbum vernaculum* torna *(i. e. verte) eisdem characteribus quibus textum, scriptum invenitur.*

Digitized by Google

firmiter ..... quantum in se obtine et ad usum ad plestitum om*i*nis est ..... aliquis omo uenerit uel uenerimus contra anc cartulla uenditionis ..... iuditio deuendigare non potuerimus aut noluerimus quomodo pariemus ad uobis ipsa ereidate dublada uel quantum ad uos fueri meliorada. Facta cartula uenditionis nodum die quod eri VI kalendas magii. Era MCXXVI ..... aluitiz et pelagio arias una cum filiis meis nominibus menendu et suario et argilo ad uobis gondesindo et uxor tua geluira in anc cartula .....is man..... nostras ro++++++..... gunzalbo test. —fernando test.

DCCIX

Viarigus, frater, donat ecclesiae episcopali Conimbricensi dimidium villae prope ora amnis Ceira *sitae. Charta autographa, e scrinio Conimbricensis Sedis in Publicum Archivum delata, ibi extat.*

1088

In nomine dei patris omnipotentis. Hoc est testamentum scripture firmitatis quam ego frater uiarigu fieri mandaui de mea uilla ad sancta maria sedis episcopali conimbriensi et ad canonicis qui ibi sunt et fuerint. habet iacentia in ripam fluminis mondego desuper foce seira iuxta pelago que dicent miserere et porto de alhgibi hinc et hinc medietate intecra quomodo me continet cun suprino meo odorio. dabo ipsa uilla ad ipsum locum supra nominatum pro remedium anime mee et qui hunc factum meum disruperi siat confusus et maledictus et excomunicatus de fide christi et pariet ipsa uilla duplata ad ipsam ecclesiam et iudicato. Factum est hoc testamentum in mense april in diem parasceben. Era MCXXVI.ª Ego frater uiarigu in hoc testamentum manu mea rouor—o. qui ibi fuerunt testimonium iohannes iben heiara *(?)* test. zoleiman louegildizi test. maruan mendizi test. tructesindo tructesindizi test.

Iudice dom pelaio test. —Pelaio erici test.

Erus presbiter notuit.

DCCX

Garcia Tructesindiz dominium Gundisalvi Gutierriz in fundo, de Gemunde *dicto, quem ipse Gundisalvus ei tradiderat agnoscit, et eumdem fundum, si absque liberis obierit, donatori se relicturum promittit. Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico extat Archivo.*

1088

Garcia tructesindizi placito facio uobis domno gundisaluo gutierrizi notum die quod erit VI idus magii era millesima CXXVI pro parte de ipsa ereditate que mici destes de gemundi quomodo in hanc kartula resona que non facia proinde nulla suposita mala ad uobis non per potestate non per saion non per nuloque generis homo non per nulla arte inmitente nisi quia abeat illa in mea uita et post obitum meum si non abuerit semen legitimam que relinqua ipsa ereditate in uestras manus aut de semen uestra. et si minime fecerit et isto placito exederi que parie uobis ipsa ereditate dublata et quantum ad uobis fuerit meliorata et iudicato. garcia tructesindizi ad uobis gunzalbo prolis gutierrizi in hoc placito manum mea r++++++o.

Pro testes petru fafilazi test. gunzalbo menendizi test. didagu sendinizi test. gunzalbo gudinizi test.

gondesindu pelagizi notuit.

Digitized by Google

DCCXI

Ex libro regestorum Monasterii Araucensis Tombo escripto por ordem de D. Maior Martins, *sic dicto, decerpsimus.*

1088

Carta de hereditate quam habet monasterium in Romarici in termino de Arauca

In dei nomine ego eilo aronici una cum filiis meis suario et ero iquilo uobis abba domno godino et fratres de sancto petro placuit nobis unus ad alios ut contramutaremus hereditates nostras inter nos que sunt conuenitas uniuscuiusque nostrum. damus nos eilo et filiis meis ad uobis fratres de sancto petro de arauca hereditate mea propria que habeo de parte de meo patre aron faulaci et iacet in uilla romarici cum alias uestras hereditates. et accepimus de uos alia hereditate que iacet in sancta maria cum alia mea hereditate in casal de ordonio de IIIes quartas medietate integra et de casal de bera IIIa integra et fuerunt ipsas uilas de cesario trastemirici et de suo iermano ueila et de trastemiro euoriquici et testarunt illas pro suas animas ad ipso monasterio sicut superius in testamento resonat. Et ipsa hereditate que uobis damus iacet in romarici de quantum ibi habuit meo patre aron fafilaci quarta integra uobis damus. et de casal de fornello octaua integra tam in uilla quam in fontes exitu regressu fontes aquis et omnia sua prestantia ubi illa inuenire potueritis. et accepimus de uos illa que superius diximus in sancta maria de casal de ordonio medietate de IIes quartas de casal de bera IIIa integra tantum nobis bene complacuit ita ut de hodie die in denante habeatis uos fratres de sancto petro ipsa hereditate de romarizi firmiter usque im perpetuum. Siquis tamen quod fieri non credimus aut aliquis homo hanc cartulam contramutationis infringere uoluerit aut aliquis malignitate fecerit que nos post parte uestra in concilio deuindicare non potuerimus que pariamus uobis ipsa hereditate duplata uel quantum ad ipso monasterio sit meliorata et iudicato. Facta cartula contramutationis notum die VIIIo kalendas iunii. Era Ma Ca XXVI.a eilo aronici suario ero iquilo in hanc cartula contramutamutationis *(sie)* manus nostras ro+++mus. Qui preses fuerunt. Ramiro test. pelaio test. didago test. —Godinus presbiter scripsit.

DCCXII

Bonimenzus Argimiriz fundos, qui in villis de Oliveira *et* de Lamas *hereditario jure ei obvenerant, abbati monachisque Araucensibus legat, partem dominii quam in ecclesia Sanctae Mariae habebat eisdem abbati atque monachis tradens. Charta autographa, ex tabulario Araucensis Monasterii in Publicum Archivum delata, ibi extat.*

1088

Christus. In nomine domini nostri ihesu christi ego famulo dei bonimenzo argimiriz placuit michi ex toto corde meo ut pro remedio anime mee et pro amore dei donarem hereditate mea que habeo de parentorum et auiorum meorum in ualle arauka inter monte fuste et serra sica discurrente ribulo alarda in uilla que uocitant oliuaria in ecclesia sancta maria quantumque ibi abeo ab integro cum omni aprestito suo intus et foris et mea plantaduria que ibi fecit et in uilla oliuaria et in uilla lamas omnia mea hereditate que in ipsas uillas abeo et in ipsa ecclesia que fuit de auio meo daniel et de mea ganantia fatio ego inde testamentum et scripture firmitatis ad monasterio sancti petri de arauka et tibi gudinus abbas uel fratribus qui ibi deo seruierint ut abeatis uos illa in uita uestra et ad obitum uestrum relinquatis illa ad ipso monasterio supradictum pro remedio anime mee ut ibidem semper deseruiat ad tollerantia monacorum quantumque me de omnia ipsa hereditate conpetet inter fratres et heredes per suis locis et terminos antiquos per infinita secula. Quo et adiuratione confirmo per indiuiduam trinitatem ut contra hunc testamentum ad inrumpendum non ero uenturum. Et si ego aut alius ex propinquis meis uel de extraneis contra hunc testamentum ad inrumpendum uenerit quisque ille fuerit in primis sit excomunicatus ad corpus et sanguis domini nostri ihesu christi et ad consortio omnium sanctorum dei et cum iuda traditore lugeat penas in eterna damnatione et insupra quantum de isto testamento usurpauerit duplatum et triplatum pariat a tibi gudinus abbas aut a fratribus de ipso loco uel qui uoce monasterii pulsauerit et ad qui ipsa terra imperauerit et iudicato et duo auri talenta exsoluat et testamentum istum firmum obtineat roborem. Facta cartula testamenti notum die erit kalendis iulii. Era millesima C XXa VI.a

Qui preses fuerunt. Pro testes —Odorio test. Brandirigu test. Petro test. Patrezello conf. —P.....

Digitized by Google

DCCXIII

Egas Ermenegildiz uxorque Gontina Eroniz testamentum conficiunt, quo cavent, ut bona sua amplissima mobilia et immobilia, si filiorum expertes decesserint, Monasterium Palatiolense habeat; si vero liberi eis supervixerint, tertia eorumdem bonorum Monasterio tradatur. Sumpsimus ex apographo saeculi XVIII in Academiae nostrae bibliotheca servato. Edidit jam RIBERIUS *ex eodem apographo* (Dissert. Chronol., T. III, Append. N.° 7.)

1088

In nomine Domini nostri Jesu Christi, qui cum Eterno Patre simul cum Spiritu Sancto in Personis Trinus ab omnibus fidelibus in terris veneratur Unus, et in celis ab Angelicis Choris adoratur et colitur in Trinitate semper idem unusque Deus. Non est ambiguum, sed omnibus hominibus nostris partibus comorantibus manet patefactum, eo quod ob honorem et reverentiam ipsius Sancte et Individue Trinitatis, in loco qui dicitur Palatiolus, circa montem Ordinis, contra faciem aquilonis, Territorio Portugalensis, secus fluvium Sause, Monasterium videtur multorum habitantium mónacorum esse constructum, ubi cotidie super aram divini altaris oblatio a fidelibus offertur, et sacrificium pro relaxatione peccaminum, et salute animarum et corporum, sine ulla dilatione ibi a sanctis sacerdotibus Deo immolatur. Ideo ego Egas prolis Ermenegildi simul cum uxore mea Gontina prolis Eroni, Christi famuli, et Dei servorum servi, pro remedio animarum nostrarum, ut partem mereamur adipisci in celestibus regnis a Domino seculis infinitis cum Angelis sanctis, offerimus huic sancto et venerabili altari, quod est digne Deo sanctialiter fabricatum in monasterium jam superius memoratum, ob memoriam ejusdem Dei ac Domini nostri Jesu Christi, Genitricis Marie gloriose semperque Virginis, et Sanctorum Apostolorum Petri et Pauli, Andree, et Jacobi, Johanis Evangeliste, et Johannis Babtiste, cum aliis Sanctorum reliquiis, que ibidem recondite sunt per manus Summi Pontificis Petri, Eclesie Bracarensis Episcopi, id est unam bibliotecam in se continente novum et vetus Testamentum, et dimidiam de una Eclesia vocabulo Sancte Marie cum suo testamento, et suo molino in villa de Coraxes, circa ribulum de Cavalluno; et villas prenominatas, id sunt in villa Gallegos duos casales, qui fuerunt de genitori meo, et michi venerunt in portione, et duos quos ego ganavi per meam kartam, et meum pretium, cum omnibus prestationibus suis, locis novissimis, et terminis antiquis; et in villa Aschariz de hereditate de Tegio quanta fuit inde de suo filio Flosindo integra, cum omnibus prestatiomnibus suis, et locis novissimis, et terminis antiquis; et in villa Lagares ereditate de Monia Absaloniz integram, quomodo illam ganavit genitor meus, et hereditatem de Gundisalvo Astrulfiz integram, sicut illam ganavi, et ibidem in Lagares de hereditate de Paladino Germias medietate minus quinta, cum suis rationibus de illa Eclesia de Sancto Martino; et in villa Figaria hereditatem cunctam, que ganavi de filios de Fafila Ferrarius et de sua uxore nomine Matre de Abdella et de Mohcide, cum sua ratione integra de ipsa Eclesia de Sancta Maria, et illas ganantias quas ganavi de Eirigo et suis filiis; et in villa Capronello de hereditate de Quiriaca Arias tertia integra, et de illa alia tertia seista integra; et inter flumen Durium et Tamicam in villa Parietes et in villa Teoderiz hereditate, quam ibi ganavimus de Teoderago, et de Falcone, et de suis heredibus; et ultra Durium in villa Petauritu hereditatem, quam michi dedit amita mea Domna Vivilli, Christi Deovota, decima integra cum suis piscariis; et inter Paviam et Alardam in villa Savariz et in villa Teoderiz hereditatem integram, quomodo fuit de genitrice mea Domna Uniscu, et item ibi hereditatem, quam ganavimus de Ranemiro Godestedziz, et de Monio Raderigiz; et in Villa Rial hereditatem integram, quam ibi ganavimus de Sindia, quomodo fuit de Domno Fremosindo, cum sua Eclesia integra vocabulo Sancta Cristina integra; in ipsa villa alteram hereditatem cuncta, quam ibidem ganavimus; et item ibi in villa Fornos hereditatem, quam ibidem ganavimus de Sindia Fremosindiz; et inter Paviam et Bestionzam in villa Metatus hereditatem, quam ibi ganavimus de Egas Gutiniz ad integrum, cum omnibus suis piscariis; et in villa Randi hereditatem integram, quomodo ibi eam conparavimus de Xemeno et de sua muliere; et item ibi ipsam Eclesiam integram vocabulo Sancte Johanne, et unum vas purum argenteum deaurato de centum solidos; et tertiam de omni mea re. Omnes has hereditates, cum omnibus suis prestationibus, et locis novissimis, et terminis antiquis, jam superius pertitulate isti aule supra jam super*me*morate ob tolerantiam fratrum, et vitam monacorum, sicut jam meminimus, pro absulutione criminum nostrorum, temporibus cunctis, et seculis seculorum, ut in futuro in die resurretionis leti decantemus Domino —Que de manu tua accepi, dedi tibi— et ideo a te merear audiri —Euge serve bone et fidelis, quia super pauca fuisti fidelis, supra multa te constituam, intra in gaudium Domni tui—. Siquis tamen, quod minime credimus fieri, aliquis homo venerit, aut nos ipsi venerimus, et quod sponte Deo donavimus confringere voluerimus, et tam de extraneis, quam etiam de propinquis, aliquid genus humanum hoc testamentum, quod per auctoritatem sanctarum divinarum Scripturarum est firmatum, inrumpere quesierit, et per ejus audaciam, seu inprobam pertinatiam, ad deformitatem, vel ad divisionem pervenerit, pro sola

Digitized by Google

presumptione objurgatus adque districtus a judice post partem ipsius Episcopi, in cujus judicio ipsud monasterium presteterit ordinatum, aut ad partem ipsius, qui vocem hujus testamenti pulsaverit, duo auri talenta quoguatur exsolvere, et judici aliud tantum ne moretur sed conpellatur reddere ipsum testamentum vero, quantum inde usurpaverit, ad partem ipsius aule, de cujus potestate illum volebat abstraere, cui manebat firmum et intemeratum, facta deliberatione reddat in quadruplum, aut quantum de talibus secundum sancti Canonis et libri Judicialis decretum fuerit institutum, et insuper, si se a talibus corrigere neglexerit, et in tam execrabili superbia presistere voluerit, tamdiu a corpore et sanguine Christi sit segregatus, quandiu in hoc facinus ipse presumptor extiterit, improbus, atque superbus. Alteram vero scripturam antepositam, aut postpositam, contra hoc testamentum stabiliri minime permittimus; sed in eternum Deo servire mandamus. Et si, quo absit, diabulo prevalente, istud monasterium more laicalis divisum fuerit, ipse presumptor, per cujus evenerit neglegentiam, feriatur sententia canonica. Frater vero Didacus istud testamentum in vita sua sibi posideat, in qualiacumque degerit loca. Post obitum namque sui, sanum et incolomen uxori mee, et filiis meis dimittat. Postquam vero iste frater Didacus ab hac luce sublatus fuerit, uxor mea, et filii mei de ave in monte de fuste in monasterium, ubi fuerit opus bonum, de ipso testamento tribuant illum fructum, et si ipsud monasterium de Palatiolo ad ordinem sanctum revocatum fuerit, ipsud testamentum revocetur ibi. Facta series testamenti sub imperio catholici Regis Adefonsi, et Petri Eclesie Bracarensis Episcopi, ERA I. C. XXVI. III Kalendas Octobris. Ego Egas simul cum uxore mea Domna Guntina, quod sponte Deo vovimus, ipso adjuvante, opere implevimus, et hoc testamentum propriis manibus nostris robor++avimus, et perpetim Eclesie Sancti Salvatoris, et tibi fratri Didaco adsignavimus.

Pro testibus : Egas Moniz testis.

Didago Eitaz testis. —Gundisalvo Pelais testis. —Didago Ermigis testis.

Sisnando diacono confirmo.

Suarius monacus et confirmo. —Galindus presbiter et confirmo. —Frojulfus monachus et confirmo.

Fredenandus monacus notuit.

DCCXIV

Zuleiman presbyter episcopali Conimbricensi ecclesiae vineam prope ripam Mundae sitam, cavaedium que in urbe legat, seu potius donat, usufructu sibi retento. Autographa charta, e tabulario Conimbricensis Sedis delata, in Publico extat Archivo. Verba, quae typis italicis, ut vocant, signantur, cancellata in charta inveniuntur. Scriptor codicis qui titulum Livro Preto *prae se fert, ubi charta illa descripta fuit, expuncta verba omisit.*

1088

In nomine patris et filii et spiritus sancti Sancti saluatoris sancte marie uirginis duodecim apostolorum Sancti martini episcopi confessoris christi qui uocati estis in ecclesia conimbriensis episcopali sedis sancta maria de regula. Ego zuleiman presbiter uoui et confidi me cum mea ereditate uel facultate ad ipsam ecclesiam supradictam et ad sancte reliquie qui ibi sunt dum uitam uiuero per manus de martinus episcopus electus et sui canonici do et testo mea uinea que est in illa uarzena trans flumine mondego abet iacencia iuxta uinea de episcopo domno iuliano *et media de illa corte que est intus in conimbria prope portam solis per talem uerbum ut eam obtineam in uita mea propter causa uestimenti corporis mei* et post ouitum meum *abeant ipsam uineam et ipsam cortem* episcopi canonici qui boni fuerint et uita sancta perseueraberint uel qui ipsam sanctam ecclesiam obtinuerint. et qui hunc factum meum disrumpere uoluerit siat excomunicatus et a fide sancte trinitatis separatus et cum iuda domini traditorem sit damnatus et insuper pariat ipsa uinea *et illa corte* duplata post partem de illa ecclesia et sui canonici et iudicato. Facta est hec carta testamenti mense setembris. Era MCXXVI.ª Ego zoleiman prespiter qui hoc testamentum fieri mandaui propria manu mea rouoraui. regnante imperatore adefonsi regis toletane sedis sibe leonensis et proconsul conimbriensis domni sesnandi et martinus electus episcopus ipsius ciuitatis.

Petrus gramaticus testis. iohannes presbiter testis. petrus presbiter testis. petrus diaconus testis. umberto presbiter testis.

Erus presbiter Notuit.

Digitized by Google

DCCXV

Urbani papae II litterae apostolicae, quibus primatis dignitatem Archiepiscopo Toletano Bernardo restituit atque confirmat. Ex Livro Preto *Conimbricensis Sedis descripsimus.*

1088

Vrbanus episcopus seruus seruorum dei. Reuerentissimo fratri B. Toletano archiepiscopo eiusque successoribus in perpetuum. Cuncti sanctorum decretales scientibus liquit Quante toletana ecclesia dignitatis fuerit ex antiquo quante in hispaniis et gallicis regionibus auctoritatis extiterit Quanteque per eam in ecclesiasticis negotiis utilitates adcreuerint. Sed peccatorum populi multitudine promerente a sarracenis eadem ciuitas capta et ad nichilum christiane religionis illic libertas redacta est adeo ut per annos CCC^{os} pene LXX^{a} nulla illic uiguerit christiani pontificii dignitas. Nostris autem temporibus diuina populum suum respiciente misericordia studio ildefonsi regis et labore christiani populi sarracenis expulsis christianorum iuri toletana est ciuitas restituta. Igitur uoluntate et consensu unanimi conprouincialium populorum Pontificum atque principum et ildefonsi excellentissimi regis te frater karissime B. primum illius urbis post tanta tempora presulem elegi diuine placuit examini maiestatis. Et nos miserationi superne gratie respondentes quia per tanta terrarum mariumque discrimina romane auctoritatem ecclesie suppliciter expetisti auctoritatem pristinam toletane ecclesie restituere non negamus. Gaudemus enim et corde letissimo magnas ut decet deo gratias agimus qui tantam nostris temporibus dignatus est christiano populo prestare uictoriam statuque eiusdem urbis quam ad nostras est facultates stabilire atque augere ipso adiuuante preobtamus. Tum beniuolentia R. ecclesie solita et digna toletane ecclesie reuerentia tum karissimi filii nostri prestantissimi regis ildefonsi precibus inuitati palleum tibi frater uenerabile B. ex apostolorum P. et P. et benedictione contradimus Plenitudinem scilicet omnis sacerdotalis dignitatis teque sicut eiusdem urbis antiquitus constat extitisse pontifices in totis hispaniarum regnis primatem priuilegii nostri sanctione statuimus. Palleo itaque in missarum celebrationibus uti debebis tantum in precipuis festiuitatibus. Tribus diebus in natali In epiphania hipapanti de cena domini Sabbato sancto Tribus diebus in pascha In ascensione Pentecosten Tribus Sollemnitatibus Sancte marie Sancti quoque Michaelis et sancti iohannis babtiste In omnibus nataliciis apostolorum et eorum martirum quorum pignora in uestra ecclesia requiescunt Sancti quoque Martini et ildefonsi confessorum Commemoratione sanctorum in consecrationibus ecclesiarum episcoporum clericorum annue consecrationis tue die Natalis etiam Sancti ysidori et leandri. Primatem te uniuersi hispaniarum presules respicient et ad te si quid inter eos questione dignum exortum fuerit referent Salua tamen R. Auctoritate ecclesie et metropolitanorum priuilegiis singulorum. Toletanam ergo ecclesiam iure perpetuo tibi tuisque si diuina prestiterit gratia successoribus canonicis tenore huius priuilegii confirmamus una cum omnibus ecclesiis et diocesibus qua pio iure noscitur antiquitus possedisse precipientes de iis que sarracenorum ad presens subiacent dicioni ut cum eas deo placuerit potestati populi restituere christiani ad debitum ecclesie uestre obedientiam referantur. Illarum etiam ciuitatum dioceses que sarracenis inuadentibus metropolitanos proprios perdiderunt uestre dicioni eo tenore subjicimus ut quoad sine propriis extiterint metropolitanis tibi ut proprio debeant subiacere. Si uero metropolis quelibet in statum fuerit pristinum restituta suo queque diocesis metropolitano restituatur. Neque tamen ideo minus tua debet studere fraternitas quatinus unicuique metropoli sue restituatur gloria dignitatis. Hec et contra omnia que ad antiquam toletane sedis dignitatem atque nobilitatem probare poterunt pertinuisse auctoritate certa sedis apostolice concessione nos tibi tuisque successoribus perpetuo possidenda concedimus atque firmamus. Te Reuerentissime frater affectione intima exortamur Quatinus dignum te tanti honore pontificii semper exibeas christianis ac sarracenis sine ofensione semper esse procurans et ad fidem infideles conuertere deo largiente uerbis studeas et exemplis. Sic exterius pallei dignitate et primatus prerogatiua precellas in oculis hominum ut interius uirtutum excellentia polleas coram superne oculis magestatis. Plane hoc nostre priuilegium sanctionis siquis in crastinum archiepiscopus aut episcopus siquis rex siquis princeps siquis dux siquis marchio siquis prefectus siquis iudex siquis comes siquis uicecomes Siqua persona magna vel parua Potens aut inpotens scienter infringere uel ausu temerario uiolare presumpserit secundo tercioue commonitus si non satisfactione congrua emendauerit a christi et ecclesie corpore auctoritate eum potestatis apostolice segregamus. Conseruantibus autem pax a deo et misericordia presentibus ac futuris seculis conseruetur. amen amen.

Datum anagnie per manus iohannis diaconi S. R. ecclesie prosignatoris domini urbani secundi pape Idibus octubris anno dominice incarnationis millesimo octogesimo VIII.° Indictione undecima. Anno pontificatus eiusdem domini urbani pape primo.

Digitized by Google

DCCXVI

Menendus, Tructesindi et Gontrodae filius, testamentum conficit, quo Monasterium Morariense heredem instituit ex dimidia parte bonorum suorum mobilium ac immobilium. Consensu, vero, uxoris, extemplo donat eidem monasterio aedificia praediaque alia, quae in villa de Moreira *obtinebat. Charta autographa, olim in scrinio ejusdem monasterii servata, extat in Publico Archivo.*

1088

In nomine sancte et indiuidue trinitatis patris et filii et spiritus sancti qui est trinus in unitate et unus in deitate que uniuersa colligitur creatura cui famulantur uniuersa celestia deseruiunt etiam et terrestria ad cuius imperium ueniunt mari atque creata sunt omnia que ante mundi constitutionem est disposita qui hominem ex limo terre plasmauit et in finem seculorum formam serui adsumpsit qui per passionem probrium sanguinem humanum genus de morte redemit et postea in gloriam resurrexit et misit sanctos apostolos suos predicare euangelium in uniuersum mundum et fidem catholicam confirmauit et credentes in eum non derelinquit ex quibus noster unus ex cebedei filius spanie sortiuit ut de tuis reddas fructum in diem iudicii domini nostri ihesu christi.

Ego famulo dei menendo prolis tructesindo et gontrote audiens scriptura diuina oracula adimplendum aliquantulum cupiens omnipotentem deo eterno puris mentibus de quo nobis adtribuis reddere uenit per spiraculum cordis nostri et pro remedio anime mee et sub tuo sancto nomine et eximio trinitatis facio testamentum in honorem sancti saluatoris et sancte marie uirginis et lignum sancte crucis et omnium sanctorum apostolorum quorum reliquias constructa sunt in sacrosancto altario sancti saluatoris qui est fundato in uilla moraria subtus mons petras rubias discurrente ribulo lezza in territorio portugalensis. do atque contesto ad ipsum *(sic)* iam nominato medietate integra de omnes meas hereditates quantas uisus sum habere siue de parentela siue de quantas potuero ganare usque ad obitum meum. et illa uilla de moraria quanta ibi habeo uel adplicare potuero de hodie die sedeat de iure meo abrasa et in illo loco sancto sit tradita atque confirmata et tota edificia que ibi fecimus ego et uxori mea unisconi prolis menendo damus illa ambos pro remedio anime nostre et ego de meo argenteo et de omnia mea rem quantaque uisus sum habere ad obitum meum medietate integra ut habeant et possideant in ipso loco sancto habitantes pro ad tolerantia fratrum et monacorum qui bonos fuerint et uita sancta perseuerauerint. et non sedeant licitos uindere nec donare nec cambiare nec testare nec cum illas in alia parte cum illo que in testamento resonat transferrere sed teneant illo sano et intemerato post parte confessionis. Siquis tamen qualiuet generis homo filii nepti aut ex sanguinibus qui hunc factum meum infringere uoluerit in primis accipiat sententiam secundum canones docent et pariet ad partes testamenti quantum inde usurpauerit duplato et auri libras ternas uel quaternas et ad domino qui illa terra imperauerit aliut tanto in iudicato. et hunc factum meum semper plena habeat rouore ipsius testamenti et obtineat firmitate. Facta series testamenti die erit VI kalendas nouembris. Era T. C XXVI.ª Menindo prolis tructesindo ...ontrote in hanc series testamenti a me facto manu mea rouo+ro.

Atanus manu mea conf. —Gutierre conf. —Pelagio conf. —Onegildus presbiter conf. —Pelagio conf.

Pro testes —froila test. —didagu test. —luzu test. —gundisaluus test.

Menindus diaconus notuit.

DCCXVII

Praedia varia, quae variis in locis obtinebat, donat Vistilla Mitiz Monasterio Morariensi, tertia parte omnium bonorum suorum excepta. Charta autographa, olim in scrinio ejusdem monasterii servata, in Publico extat Archivo.

1088

In nomine domini nostri ihesu christi. Ego autem uistilla cognomento didago prolis mito salutem in domino ualentem. Magnum est titulum donationis quod nemo poteest hactu largitatis inrumpere. Obinde ego placuit michi expontanea mea uoluntate ut facerem textum per scripture firmitatis sicut de omnen mea hereditate quanta ganaui pro remedio anime mee et timendum diem iudicii ad domum sancti saluatoris et cetere reliquie qui ibi sunt recondite in loco predicto moraria territorio portugale discurrente riuulo leza subtus castro petras rubias. do atque contesto ad ipsius loci superius nominato portionem meam de uillas prenominatas it sunt hereditate de pelagio fagildiz tota integra illa hereditate de letua medietate et habet iacentia in kasaino et alia que ganaui cum tusario habeo inde medietate illa que fuit de froila tosariz et in cardenelus alia larea cum tusario per medio et illo talio

Digitized by Google

per medio cum ille tusario qui iacet tras illas lamas inter ambos arrugios per medium cum tusario hereditate de didago romariquiz et de suo filio inter illos arrugios per medio cum tusario et in cernatello hereditate de menendo tosariz integra et de omnia mea rem quantaque uisus sum habere duas partes. do atque concedo ipsas hereditates et ipso lagare que ego feci cum quantum in se obtinuerint et ad prestitum hominis est pro remedio anime mee ad ipsius loci iam superius nominati ad monacos qui bonos fuerint et in uita sancta perseuerauerint ut inde habeant quantulumcumque uictum uel tecumentum et ego a deo accipiam proinde quadam refrigerium. Siquis tamen quod fieri non credo et aliquis homo uenerit tam extraneis quam etiam ex progenie mee que hunc factum meum infringere uoluerit in primis sit a cetum omnium christianorum segregatus et excomunicatus et cum iuda traditore in eterna pena sit condemnatus et anathematus anathema marenata et hunc factum meum semper habeat robore firmitatis usque in seculum seculi. Factum series testamentum die erit m idus decembris. Era T. C^{a} XXVI.^{a} Ego famulo dei uistilla cognomento didago in hanc series testamenti manu mea rouoro+.

Froila conf. —Onegildus conf. —Didagus conf. —Pelagius conf.

Pro testes —Froila test. —Gundisaluus test. —Pelagius test. —Vermudus test.

menendo notuit.

DCCXVIII

Pactum venditionis particularum quarumdam praedii in loco Casal de Lovegildo. *Ex* Livro Preto *Conimbricensis Sedis descripsimus.*

1089

Carta uenditionis

In dei nomine ego aspaio ex *(sic)* uxor mea requiuiro placuit mihi per bona pacis et uoluntate ut faceremus tibi ansur et uxori tue nomine senior hanc cartam de mea hereditate propria quam habeo de parentela quam conparaui de dona maria et de goda lumece. Et habet ipsa hereditas iacentia subtus mons fuste territorio sancte cruce discurrente riuulo baroso flumen uauga in loco predicto casal de louegildo damus uobis de ipso casale decima et de quinta quarta. damus de ipsas raciones nostras ad uobis integras tantum nos cumpoda inter fratres uel heredes ut illa potueritis inuenire per suis terminis et locis antiquis excepto illo campo de illa portela quem uobis non damus. Sed damus uobis ipsum casalem cum suis terris ruptis uel baruaras aquas aquarum exitus moncium uel regressum et quantum de adprestitum ominis est. et accepimus de uobis precium id est unum bouem XIIII modios et VI quartarios de milio et uno liteiro de V° quartarios et una rufa de VIII quartarios Et de precio apud uos non remansit in debito. Habeatis illam firmiter et omnis posteritas uestra iure quieto in temporibus seculorum. Et si aliquis homo uenerit uel uenerimus contra cartam ad inrrumpendum et in iudicio deuindicare non potuerimus uel noluerimus auctorgare quomodo pariemus uobis ipsam hereditatem duplatam quantum fuerit melioratam. Facta carta uendicionis notum die quod erit II° kalendas februarii. Era M^{a} C^{a} XX^{a} VII.^{a} Ego aspaio et uxor mea requiuiro tibi ansur et uxori tue nomine senior in hanc cartam uendicionis manus nostras ro++boramus. Qui presentes fuerunt —Menendus test. —Adaulfus test. —Vermudus test. —Iohannes test· —Iohannes presbiter notuit.

DCCXIX

Sumpsimus ex Livro Preto *Conimbricensis Sedis.*

1089

Testamentum de hereditate et de uinea de fauariza

In nomine patris et filii et spiritus sancti. Ego famulus dei iohannes et uxor mea matrebona ideo placuit nobis per bona pacis et uoluntas ut faceremus cartam uel testamenti hic in loco sancte marie de hereditate nostra propria quam habemus da presuria et da mercede de aluazir domno sesnando domno nostro exaltet illum deus. et est nominata illa uinea et ipsa uinea habet iacenciam in illa fauariza subtus illo rego de illo molino iusta uinea de recemondo eiriguiz et ex alia parte uinea de cresconio gunsaluiz. et illa uarzena que habet iacencia

Digitized by Google

iusta ribulum anzo et incipit in ipso uallo per ubi currit illa fons et finit in ipso uollo *(sic)* de gundisaluo adulfiz et nostras terras quas habemus in uilla milaricia aruptas et pro arrumpere quas habemus per medium cum iohanne michaeliz et habent iacencia terras de ero froga. Et testamus illas pro remedio animabus nostris. Et damus illas cum quantum ad prestitum hominis est. Et si aliquis homo uenerit uel uenerimus filius uel nepos propinquus uel extraneus contra hunc factum nostrum ad imrupendum uenerit in primis sedeat segregatus et excomunicatus et cum iuda traditore habeat participium. Facta carta die undecimo kalendas marcii. Era M.ª C.ª XXVII. Et ego iohannes et uxor mea matrebona hanc kartulam testamenti manibus nostris roboramus+++. Qui presentes fuerunt —Recamondus eiriguis test. —Rodrigus aldariz test. —Vermundus osoriz test. —Didacus olidiz test. —Godinus iohannis test. —Fromarigu uermuiz test. —Iohannes Presbiter Notuit.

DCCXX

Ex* Livro Baio Ferrado *Ecclesiolensis Monasterii descripsimus.

1089

Karta casal de ramir

In dei nomine. Ego toda diaz Ideo placuit mihi per bona pacis et uoluntas nullius quoque gentis imperio nec suadentis articulo neque pertimescentis metum sed propria mea accesit uoluntas ut facerem uobis didaco pelagiz kartam uendicionis sicut et facio de hereditate mea propria quam habeo ex parte auorum meorum et meorum *(sic)*, et habet ipsa hereditas iacenciam in uilla casal de ramir subtus monte redondo territorio portugalensi discurrente riuulo feueros in terra sancta maria. damus uobis in ipsa uilla ramir omnem meam portionem integram de ipso casal de didaco aspaiz ubicumque illam potueritis inuenire suis locis et terminis antiquis et nouis terminatam pro qua accepi a uobis in pretio septem modios tantum mihi placuit et aput uos pro dare nichil remansit. Habeatis ita illam ab hac die ut a meo dominio et iure abrasa in uestro tradita sit et confirmata iuri quieto tempore perpetuo. Quod si aliquis contra hanc cartam ad irrumpendum uenire presumpserit quod minime fieri credo tam de meis parentibus quam de extraneis uel ego uenire ausa fuero et ego in concilio illam deuendicare et uobis concedere non potuero aut noluero aut uos in uoce mea quomodo componam uobis ipsam hereditatem duplatam et quantum a uobis fuerit melioratam. Facta carta uenditionis XV kalendarum iulii. Era M. C. XX. VII. Ego tuda diaz que illam scribere feci mea manu roboro. Qui presentes fuerunt. Veremudus test. Suerius test. Adefonsus test. Cresconius Scripsit.

DCCXXI

Alvitus Petriz, neposque ejus Abdela Gatoniz fundum quemdam, in loco Fornos *dicto, Monasterio S. Joannis* (de Pendorada) *donant. Charta autographa, e scrinio ejusdem monasterii delata, in Publico Archivo servatur.*

1089

Christus. In eologita christe trinitas benedicta uiuide que priscarum heremicarum que pater in filio et filius in pater permiscue enim ex ambobus spiritus sanctus prodiens infinita nunquam diuise sed semper unite cuius est ueram trinitas inextimabilis bonitas magnus atque preclarus uisibilis et inuisibilis et nusquam comprehensibilis neque tempus finiendi seculi amen. Inluminator atque sanctorum hominum deus et reparator christi emanuel qui dixisti de tenebris lumen splendescere ad inluminacionem scientie claritatis tue et qui post cunctorum eximio tempora paras opera et qui pollicitum esse dixisti seruum aut ancillam domini parare. Audiamus propheta quod dicit —Quis ego aut quis populus meus ut possimus tibi hec uniuersa promittere— adtestante ipsa propheta —Tua sunt enim omnia et que de manu tua accepimus dedimus tibi— et alibi dicens —Perigrini enim sumus coram te et aduene. dies nostri quasi umbra super terram et nulla est mora—. Et in euangelio ... —Date et dabitur uobis. Querite et inuenietis pulsate et aperietur uobis. Date eleemosinam et hec omnia munda erunt uobis—. et alibi dicens —Ite uendite omnia que possidetis et habebitis tezaurum .....— Proinde ego famulo dei aluito prolis petriz una pariter cum subrino meo abdella gatoniz plagui nobis sub tuo nomine et in tuo amore christi timore quod in hoc recolimus et in corde nostro consideramus ut de hereditate nostra quam testa-

Digitized by Google

mus ad aula domus sanctorum sancti saluatoris et sancte marie semper uirginis et sancti iohannis apostoli et cuangeliste et sancti iohannis babtiste qui inter eos principatum tenet et alliarum reliquiarum quorum ibi recondite sunt quorum baselica esse cernitur iusta litus durio prope tamice subtus mons aratrus discurrente flumen durio orbis anegie territorio portugalensis Ita ut remedio animas nostras facimus ad ipsius domus sanctus et ad fratres qui ibi habitantes fuerint ..... textum scripture firmitatis de hereditate ..... que habemus inter durio et tamice in loco predicto quo uocitant fornos a radice aratri montis ubi diuide ordoni et conprentes et magrel ..... ecclesia uocabulo sancta christina medietate de ..... et de sua mulier trastala que ganauit ea per suo precio et karta de suo pater cresconio uimarazi et sua mater domna bona et dedit ea ad nostros tios aluito ..... et micahel presbiter pro remedio anime sue de illa alia medietate .... de illas comitessas domna gonzina ..... et post morte eius ..... ea domna tota et domna lopa ad ipsos ..... et suos iermanos pro remedio animas suas et mandamus ut nullus laigus in ea non habeat licentia ..... sed sit semper ad ..... monacorum in uictu et uestitu. contestamus ipsa e..... sua prestancia ad ipsius domus sanctorum iam superius nominata ut edificent et plantent et contineant inde ..... morte mea habeant ..... ingenua pro remedio anime mee et de ipsos .....ca ganarunt per suis locis antiquis cum quantum aprestitum hominis est et cum suis piscariis uel ..... aquarum exitum ..... Siquis sane mentis non crediderit aliquis homo uenerit uel uenerimus tan de propinquis nostris quam de extraneis aut ..... scripturam prio..... fecerint contra hanc series testamenti ..... D solidos quo ..... exsoluere et ad episcopum cuius diocensem pertinet ..... tantum dublatum uel tripatum componat et ad imperatorem reddat aliud tantum et iudicatum ..... corpore et sanguine christi sit segregatus quandiu ..... Facta series testamenti sub adeffonsi principis et totius spanie *(?)* imperatoris et petrus episcopus sedis *(?)* bracarensis notum die erit idus augusti. Era M.ª C.ª XXVII.ª Aluitus p..... et ..... coram testibus ..... r+++..... sancti iohannis babtiste adsignauimus.

quos uiderunt —Eximinus abbas conf. —Gauinus monachus conf. —Didacus monachus conf. —..... monachus conf. —..... monachus conf. —Petrus monachus conf. —..... conf. —Pelagius monachus conf. —..... conf.

qui presens fuerunt —..... test. —...fu test. —iohanne test. —se.... test. —aluitu test. ..... Micahelis ..... notuit.

DCCXXII

Pactum venditionis partium fundorum variis locis disjectorum, quae venditrici hereditario jure obvenerant. Charta autographa e tabulario Monasterii S. Joannis (de Pendorada).

1089

Christus. In dei nomine ego sisuerta ideo plaguit mici asto animo intregoque consilio et prumta mea uolumtate ut per scriptis uenderemus uobis congermano nostro adaulfu trasmirizi sicut et uendimus ereditate mee probia que aueo de prosauios nostros et paremtorum meorum et aue iacencia in uila lauredo et belludi et secario longo et ioacim teritorio muro feecto *(?)*. damus ad uobis de ipsas uilas mea racione intrega uel quantum me conpota inter meos fratres quecumque meos eredes in kasas in uineas in pumares figales cesales aquis aquarum sedilias molinarum terras ruptas uel baruaras in quantumque ilbidem *(sic)* ominis ad prestitum est exituin uel regresum per suis terminis et locis antiquis ubique illas potueritis inuenire. et accepimus de uobis in precio VII modios tantum mici bene conplaguit. aueatis uos et omnis posteritas uestras usque in temporibus seculorum. et siquis tamen quos fierit non credimus aliquis homo ueneri uel uenerimus cumtra hanc cartula uendicionis uel factum nostrum inrumpere quesierit et nobis in iudicio deuendigare uel obturgare pro parte uestra que pariamus uobis ipsa ereditate dublata uel tripada et iudigato et uobis perpetim auiturum. facta cartula uendicionis die quod erit VI Idus Setembris. Era M.ª C.ª XXVII.ª siluerta in hanc cartula uenditionis manus meas r+ouit. pro testes iustu test. sendino test. uiliulfo test. arias test. didagu test.

ero presbitero notuit *(?)*.

Digitized by Google

DCCXXIII

Hoc pactum venditionis agri cujusdam in loco* Villar de Porcos *potius adversariorum scheda, quam authentica charta, nobis videtur. Aerae qua dabatur numerales litteras* MCXXXIII (1095) *legere quoque licet. Membrana haec, ad Monasterium Morariense pertinens, extat in Publico Archivo.

1089 *(?)*

Christus. In dei nomine ego goldoauo marcii in domino deo eternam salute amen. Ideo plagui mici per bona pacis et uolumtas ut uinderemus ad tiui osoreo aluiticii et uxore tua e*ili* sicut et uendimus larea nostra propria que auemus in uilar de porcos de parentum nostrorum subtus mo*n*s faro teridorio portugalensis sub litore maris discurente riuulo catauon. damus ad tiui in logu predito illo in lo kasa de pelaio sindicii fere in ilo pomarinum qui est de alia parte quanta potimus inde abere de mediatate de parentorum meorum proque con *(sic)* acepimus de uouis preciun unum quartarium de trigo x qouetus de lencu tantum nobis bene conpleacui aput uos non remansi peci si pretium *(sic)*. Ita ut odie die uel tempore de iurio nostro sia adrasa .. iurio uestro confirmata facitis de ila que uolueritis. siquis tamen quod fieritis non creditis si aliquis omo ueneri uel uenerimus contra anc cartula uendicicionis *(sic)* firmitatis ad inrunpentum nos in iudicio noluerimus deuendicare pos parte uestra noluerimus deuindicare quodmodo pariamus ista larea dublata aut quanta uobis fuerit meliorata. Facta karta uenticionis die erit decimo kalentas obtubreas in era c xxvii *(?)* super millesima. goldoauo marcii ad tiui osoreo et uxuri tua eili anc karta manus mea rouoro ro+. ic sunt test. adaufuo *(?)* goncaluo test. gonterigo test. petru test. diegu presuiter notui.

DCCXXIV

Permutatio fundi in villa* de Framião *pro praedio in loco* Faorta *dicto. Sumpsimus ex* Livro Baio Ferrado *Ecclesiolensis Monasterii.

1089

Contramudacion

In dei nomine. Ego Zalama auomariz et adadiuergo uermuiz uobis suerio fromariguiz et uxori uestre eluire nuniz facimus cartam uenditionis et de contramutationis de hereditate nostra propria quam habemus de auorum et parentum nostrorum. et habeo ipsam hereditatem de mea matre aragunti sandiniz in uilla framiam subtus castro petroso discurrente riuulo cerzedo territorio portugalensi prope littus maris. damus uobis de ipsa hereditate nostram portionem integram uidelicet duas partes suis terminatam terminis antiquis et nouis cum quantum in se obtinet et ad prestitum hominis est ubicumque potuerit inueniri pro pretio quod nobis dedistis aliam hereditatem in faorta terciam uidelicet illius hereditatis que fuit de freandu didaci integram hanc nobis placuit recipere et aput uos nil remansit pro dare. Habeatis firmiter illam uos et omnis posteritas uestra iuri quieto temporibus seculorum ita ut de iure ac dominio nostro abrasa ab hac die de dominio uestro tradita sit et confirmata. Siquis autem homo uenerit uel uenerimus siue nos seu ex propinquis nostris siue extraneis contra hanc cartam ad inrumpendum et nos in concilio deuendicare noluerimus aut non potuerimus aut uos in uoce nostra quomodo duplatam illam uobis reddamus cum quantum a uobis meliorata. Facta carta uenditionis viiº kalendas octubris. Era mª cª xxª viiª Ego Zalama et adadiuuergo hanc scripturam manibus nostris roboramus. Pro testes. Gudinus test. Pelagius test. Sendinus test. Odorio test. Didacus test. Gunsaluus notuit.

Digitized by Google

DCCXXV

Episcopus Conimbricensis, Julianus, bona quaedam mobilia et immobilia, supellectilem, et animalia sedi suae canonicisque ejusdem testamento legat. Descripsimus ex **Livro Preto** *Conimbricensis Sedis.*

1089

Carta testamenti

In nomine sancte et perpetim manentis trinitatis hoc est testamentum quod omni uoto et plana uoluntate sana et integra mente exarare et firmare decreui Ego iulianus episcopus anime salutem inquirens Euangelicum quippe preceptum pre oculis abens in quo dominus discipulos suos admonet dicens —Vigilate et orate quia qua ora non putatis filius hominis adueniet— Necnon et illud —Si autem non uigilaueris ueniam ueniam *(sic)* tanquam fur et nesciens qua ora ueniam ad te— et metuens quod absit nec intestatus ab hac discederem uita id exposui ad sedem sancte marie colinbrie ciuitatis et ad eius canonicam Id est uineas integras quas plantaui in territorio de sena in loco qui dicitur castrellus cum sua ecclesia sancti stephani terminaciones istas habet in oriente uinea de daniel et mons usque ad uiam In occidente uinee plurimorum hominum In septemtrione uinea de quadam muliere nomine lupa In meridie uia puplica que discurrit ab oriente et circuit mediam partem ipsius hereditatis in occidente. Et alteram uineam in loco qui dicitur alfaden quam testauit predicte ecclesie homo quidam nomine adreta. Et alteram uineam quam comparaui meo precio de homine nomine aluito et duas cupas et duos cupos et quartam partem torcularis. et in territorio colinbrie alteram uineam ultra flumen illius In oriente uia et in occidente uinea que fuit de sendino iohannes et unam cupam. Et omnes boues et uacas et equas quas habeo et libros et omnia uasea enea uel argentea et pannos omnes et omnem censum quem habeo et quem adquisiero illi predicte sedi colinbrie omnibusque canonicis modo morantibus atque uenientibus integro animo liberataque mente deo beateque marie colinbrie seruientibus ego dei atque famulus iulianus ut supra dixit do et concedo post obitum meum tali pacto ut nullus homo aut ex propinquis aut alienis sit qui cartam istam frangat. Quod si agere uoluerit in omnipotentis dei inquirat Et cum datan et abiram et iuda traditore in inferno particeps fiat donec duplicatum supradicte ecclesie abitantibusque canonicis reddat. Facta carta mense octubris. adefonso rege sisnando consule. Era M. C. XX. VII. Ego iulianus supradictus kartam istam roboraui et idoneis testibus roborare uel afirmare feci et cum propria hac manu hoc signum feci+.

DCCXXVI

Pactum venditionis praedii in villa **de Penso.** *Ex* **Livro Baio Ferrado** *Ecclesiolensis Monasterii sumpsimus.*

1089

Karta pensu

Christus. In dei nomine. Ego gundisaluus prolis aurolic una cum filio meo petro gundisaluic placuit nobis per bona pacis et uoluntas nullius quoque gentis imperio nec suadentis articulo neque pertimescentis metu sed propria nobis accessit uoluntas ut faceremus uobis suerio fromariguiz et uxori uestre eluire nuniz auria cognomento cartulam uenditionis de hereditate nostra propria quam habemus in uilla penso que uenit nobis de parte auorum nostrorum uidelicet casal de ermerigu de ipsa hereditate de honorigu VI.ª integra et habet iacentiam inter uilla birlanes et curueirus et de alia parte diuidit cum sesmondi et cum rial subtu monte castro discurrente riuulo cerzedo territorio portugalensi. Damus atque concedimus uobis ipsam hereditatem cum quantum in se obtinet et ad prestitum hominis est pro qua a uobis accepimus pretium XX et II modios tantum nobis bene complacuit et de pretio aput uos nichilus pro dare remansit. Sit uestra hereditas illa et omnis posteritatis uestre ita ut ab hac die et tempore sit de iure et dominio nostro abrasa et in uestro dominio et iure sit tradita et confirmata iuri quieto temporibus seculorum. Siquis tamen uenerit uenerimus contra hanc cartam corrumpendam et nos in iuditio deuendicare non potuerimus aut noluerimus aut uos in uoce nostra reddamus uobis illam cum quantum a uobis fuerit meliorata in duplum. Facta carta XIII° kalendarum decembris. Era M.ª C.ª XX.ª VII.ª Ego gundisaluus

Digitized by Google

prolix auroliz et filius meus petrus uobis suerio fromariguiz et domne eluire nuniz hanc cartam manibus nostris roboramus. Qui presentes fuerunt. Aloitus test. Egas test. Pelagius test. Eirigu test. Menendus notuit.

DCCXXVII

Ex Libro Testamentorum *Laurbanensis Monasterii descripsimus.*

1089

Testamentum de uillela de froila tosariz

In nomine sancte et indiuidue trinitatis patris uidelicet et filii et spiritus sancti. Ego froila tosariz In deo dei filio sempiternam salutem Dono atque offero propter remedium anime mee et altario sacro sancti mameti qui situm est cenobio subtus monte lauribano territorio conimbrie seu ad fratres qui in ipso monasterio militant sub regimine eusebius prior uel qui post eum ibidem successor extiterit pro sustentatione fratrum et ospitum aduenientium mea uilla que abeo in uilella cum terras ruptas et inruptas et concludet per cima de ille monte de oliastro et discurrit ad illa garganta de uillanoua usque fer in illo ribulo et inprona per ille ribulo usque fer ad ille porto de sauselas et inde per radice de ille monte qui uocant auteiro de rando usque fer ad illa eriditas de fratres. ita ut amodo et deinceps ipsa uilla post parte monasterii maneat per secula cuncta absque alicuius uel nostra inquietatione. Quod si aliquis omo uenerit tam de meis propinquis quam de extraneis que hunc meum factum infringere uoluerit in primis sit excomunicatus et cum iuda traditore abeat participio et insuper quantum temptauerit in quadruplo componat et unc meum scriptum firmum obtineat roborem. Facta karta testamenti II nonas decembris. Era millesima c.ª xx.ª vii.ª Et ego froila tosariz qui anc kartulam testamenti iussi facere et cum propria manu mea r++oboraui.

Dominicus iben abid test. —Exemenus test. —Daniel patreboniz test. —Fernandus uidigiz test. —Osoredo didaz test. —Manualdus test.

Arias sandiz presbiter conf. —Arias gontaz conf. —Sisnandus monacus conf. —Vermudus monacus conf. —Petrus monacus conf. —Daniel confessus conf.

DCCXXVIII

Testamentum (forte adversariorum testamenti scheda tantum) quo Menendus Froilaz praedium, quod emptione adquisierat in loco Loureiro *dicto, Monasterio S. Joannis* (de Pendorada) *legat. Charta autographa e tabulario ejusdem monasterii delata, in Publico Archivo servatur.*

1089

Incoacione huius series testamenti quos feci menendo froilazi ad sancti iohannis babtiste de hereditate mea propria quos ganaui per meo precio et karta de didago garsea et fuit de sua mulier et abet iacencia iusta pinneiro in illo laureiro et diuide cum aluito feison contesto ea pro remedio anime mee ad ipsius domus sanctus. notum die vi kalendas ianuarias. Era m.ª c xxvii.ª Ego mendo froilaz una cum uxore mea domna geluira manus nostras r++oboramus.

Pro testes pelagio test. gundesindo test. sarazino test.

Micaelis scripsi.

Digitized by Google

DCCXXIX

Pactum venditionis dimidii fundi prope montem Alvarelhos, *in loco* Parada *dicto. Charta mutila, autographa tamen, ad Monasterium Morariense pertinens in Publico extat Archivo.*

1089

..... ego sancia prolis garcia uobis tructesindo gotieriz et uxor sua gontrode garcia plagui mici bone pacis ..... scriptura firmitatis de ereditate mea propria que abeo de parentorum meorum in uila quos uocitant ..... mons aluarelios discurente ribulo auc prope litore maris in logo predicto parada damus uobis de ..... qui fuit de pater meo garcia pinioliz et mater mea ledegundia media septimea *(sic)* integra per ubi ill..... cum quantum in se obtinet et ad prestitum ominis est abeatis uos illam firmitur et omnis pos..... tenporibus seculorum quiad dixit in libro gutorum —omo qui semen non abet de rem sua facia que uolueri..... et donatio pro que accepimus de uos ad carta confirmandum in pretio xx modios tantum mici bene c..... ..... nicil remansi in deuito si tamen non creditis et aliquis omo ueneri uel uenerimus contra hanc car..... ad inrunpendum qui nobis ad iudicio deuendigare non potuerimus au noluerimus comodo pariemus pos uestra ..... pulsaueri ipsa ereditate dublata uel quantum uobis fueri meliorata. Facta carta uenditionis ..... xiii *(sic)* idus ianuarii. Era MCXXVII. sancia prolis garcia uobis tructesindu gotieriz et uxor ..... in hanc cartula uenditionis manus mea r+ouoro.

Ic testes —gondesindu quos uidi —menendo test. —daui test.
ermeiru test. —adefonso test. —menendo test.
Menendo notuit.

DCCXXX

Campum prope Conimbricam, trans Mundam positum et vallo circumdatum, prior et canonici Sedis Conimbricensis inter quosdam homines dividunt, ut vineas ibi serant, colonique partiarii sint. Ex Livro Preto *ejusdem sedis deprompsimus.*

1090

Carta plantationis unius uinee

In dei nomine. Canonici sedis colinbrie cum consensu prioris eorum martini dederunt terram uallatam ultra flumen predicte ciuitatis pertinentem eius sedi et diuiderunt unicuique homini partem ut plantent uineas et cetera us*que* ad v° annos Et in quinto anno diuidant per medium. Et si ipsi canonici nequiuerint illorum medietatem laborare postquam diuiderint ut non dent eam aliis hominibus nisi his parzariis et ipsi ex toto reddant quartam partem de illo uino. Et si acciderit canonicis uendere illorum partem quanto appreciata fuerit tantum ab illis accipiant et non ab aliis et similiter ipsi faciant. ecce nomina horum qui illam terram tali pacto acceperunt ab illis canonicis. paterbonus carpentarius Toderedus Froia simeoniz Iohannes hiariz Randulfus zoleimaniz Christoforus sidoniz Ramirus iohannis presbiter Ramirus maruaniz. Facta scriptura kalendas ianuarias. Era M.ª C.ª XX.ª VIII.ª Igitur quod si unus ex eis ad illam ecclesiam cucurrerit ut non decimet nec testet nisi predicte sedi. Qui presentes fuerunt —Martinus iben atamati test. —Pelagius erit test. —Maferrig iben azzaki test. —Martinus iulianiz test. —Iohannes quintilaz test. —predictus prior test.

Digitized by Google

DCCXXXI

Pactum venditionis partis fundi in villa de Gonsalve. ***Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico Archivo custoditur.***

1090

In dei nomine ego medendo prolis tructesindiz et uxor mea uniscu medendiz In domino deo aeternae salute amen. Ideo placuit michi per bone pacis et uolumtas asto animo atque consilio et propria mea uolumtate ut per scriptis facimus ad uobis abbas ioanhes cartula uenditionis et firmitatis de omnia mea ereditate que abeo in foce de leza in uila quos uocitant gunzalbi de ipsa ereditate quos fuit de atam III incia *(?)* VI[a] intregat per suis terminis et locis antiquis ubi illa potueritis inuenire in quamtum in se ominis adprestitum est. et abe iacencia ipsa ereditate in teritorio portukal ad radice de kastro qifion discorente ribolo leza intrante in mare. damus ad uobis ipsa ereditate pro que accepimus de uos in precio c solidos tantum ad nobis bene complacui et de precio aput uos non remansit in deuito pro dare ite *(sic)* de odie uel tempore ipse ereditate de iure nostro abrasa et in uestro iure tradita uel confirmata abeatis illa firmiter. siquis tamen aliquis omo ue*ne*ri uel uenerimus contra hunc factum nostrum et inrumpere quesierit et aut uos in uoce nostra quomodo pariemus nos ad uobis ipsa ereditate duplata uel quantum ad uobis fuerit meliorata. et aduemus nos ipsa ereditate per kanbia pro alia ereditate que canbiauimus cum gunzalbo medendiz et uos perpetim abiturum. Facta karta uenditionis per scripture et firmitatis die quo erit VII° idus Februarii. Era millesima C[a] XXVIII.[a] dom medindu et coniungia mea uniscu ad uobis abbas ioannes in hanc cartula manu mea rouoro++.

qui preses fuerunt et uiderunt —Gotino presbiter quo uidi conf. —pelagio presbiter quo uidi conf. —Gunzaluo test. —trutesindo test. —alio gunzalbo test. —Pelagio test.

Daniel presbiter Notui.

DCCXXXII

Bona immobilia varia, variisque locis sita, hereditario jure habita, vendit Onega Ordoniz mixtim tribus emptoribus, qui fratres esse videntur. Charta autographa, ad Monasterium S. Joannis (de **Pendorada**) ***pertinens, in Publico extat Archivo.***

1090

In dei nomine ego onega prolix ordoniz Ideo placui mici per bone pacis et uoluntas asto animo et propria mea uolumtate ut facerei a uobis garsea eitaz et didago *(?)* eitaz et monio eitaz kartula uenditionis et firmitatis sicut et facio de ereditate mea propria que abeo de pars de auiorum et parentorum meorum subtus mons eiras pro ribulo tamice et flumine durio terredorio portugalensis in loco predicto in uilla noua mea ratione integra et in exames et in amarelli mea ratione integra et in ogobi mea ratione integra et in ranoscndi mea ratione integra dou ipsas ereditates a uobis cum omnibus aprestationibus suis per suis locis et terminis antiquis cum quantum in se obtine et aprestitum om*i*nis est per ubi illas potueritis inuenire. et accepit de uos in pretio L modios tantum a mici bene complacui et de pretium apud uos nichil remansi in deuitum. et des hodie in die uel tempore abeatis uos illa firmiter et omnis posteritas uestras usque in temporibus seculorum. Et siquis tamen quod fieri non creditis et aliquis homo ueneri uel uenerimus contra hanc kartulam uenditionis et firmitatis que nobis ad iudicio deuendigare non potuerimus pro parte uestra aut uos in uoce nostra quomodo pariet a uobis ipsa ereditate dublata uel triplada quantum a uobis fueri meliorata. notum die quod erit III idus Februarii. Era MCXXVIII.[a] Ego onega prolix ordoniz ad uobis iam supra nominatos in hoc kartula uen*di*tionis et firmitatis manu mea r+ouoro.

Pro testes —Aluitu test. — Pelagio test. —Gondesendo test. —Garsea test.

Emiliani presbiter notuit.

Digitized by Google

DCCXXXIII

Pactum venditionis cujusdam partis villae Ansulfi dictae, inter flumina* Ave *et* Vizella *sitae. Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, servatur in Publico Archivo.

1090

Christus. In dei nomine ego domna trastina connomento uitaona plolis garcias in domino deo eterna salute amen. Ideo plagui mizi per bone pacis et uoluntas asto animo intregoque consilio ut uinderemus ad uobis troytesindo et uxori uestra gontrote sicut et uendimus eritate nostra propria que auemus de parentun nostrorum garcias pinoizi et aue ipsa eritate iazentia inter aue et auezela discurente ipso ririuuolo *(sic)* auezela teritorio portugalens in logo predicto in uila que uocidant ansulfi. damus ad uobis de ipsa uila iamdicta II^{as} VII^{mas} intregas et media de VII^{ma} damus ad uobis ila cun omnis adprestationibus suis cum quantun in se obtine et aprestitun ominis est per locis et uicos et terminos anticos per uui ila potueritis inuenire. et acepimus de uos in preciu c modios bonos tantum mici bene plagui et aput uos non remansi precio in deuito. Ita ut de odie uel tenpore de iuri nostro siia abrasa et uestro dominio siia tradita et confirmita ut abeatis uos ila et omnis posteritas uestra iuri quieto tenporibus seculorum. Et siquis tamen cod fierit non creditis et aliquis omo uenerit uel uenerimus contra anc karta inrumpere au modigum tentauerit tam nos quam etiam extrancis et nos noluerimus au non potuerimus auturgare uel deuimdigare au uos in uoce nostra comodo pariemus ad uobis ipsa eritate dublata uel tripata et quantum ad uobis fuerit meliorada uobis perpetin auitura. Facta karta die erit XV^{mo} kalendas abriles. Era Mª C^{a} XXVIII.^{a} trastina connomento uitaona ad uouis troytesendo et uxori uestra gontrote in anc karta manu mea rouor+o.

Ic sunt test. —Gonzaluo test. —Ioane test. —Froyla test. —Espasando test.

Garcias confirmo —Elias test. —didagu notuit.

DCCXXXIV

Testamentum, seu adversariorum testamenti scheda, quo Erus Stephaniz et uxor particulam fundi, quam emerant in villâ* de Louriz, *Monasterio S. Joannis* (de Pendorada) *legant. Autographa charta, e tabulario ejusdem monasterii delata, in Publico Archivo invenitur.

1090

Incoatione huius series testamenti quos fecit ero stephaniz et sua mulier taegia *(?)* ad sancti iohannis babtiste qui est a radice montis aratri de hereditate sua que comparauit de spasanda zeidoniz pro suo precio et carta et habet ipsa hereditate in uilla loiriz de ipso casal que ganaui zeidom de uiliulfu de V^{a} V^{a} contesto ipsa hereditate pro remedio animas nostras ad ipsius domus sanctus. notum die erit VIII kalendas magii. Era Mª C^{a} XXVIII.^{a} Ego Ero et uxor mea in hanc scriptura manus nostras r++o.

Pro test. sendamiru test. pelagio test. eirigu test. donan test.

gundisaluus scripsit.

DCCXXXV

Vivilli Sarraciniz bonorum, quae, tum a viro suo in arrham acceperat, tum ex matre jure hereditario adquisierat, Monasterium S. Joannis* (de Pendorada) *heredem instituit partem vero illorum cuidam Sisnando, ut ab eodem dum vixerit fruantur, legat. Charta autographa, ad idem Monasterium pertinens, in Publico invenitur Archivo.

1090

In nomine domini nostri ihesu christi et indiuidue trinitatis. Duuium quidem non est sed multis mane in ueritate cognitus hac notissimus eo quod ego uiuilli prolis saraziniz facio testamenentum *(sic)* de homnia mea hereditate quantaque habeo de parentorum meorum siue auiorum uel ganantia concedo illas ad aulam baselice san-

Digitized by Google

cti iohannis babtiste que est fundato ripa durio subtus mons aratrus territorio portugalensis et habet ipsa uilla pernominata iacentia in loco predicto pausada inter pauia et bestontia subtus mons muro discurente in pauia et dedit illa mici meo uiro sarrazinu sarraziniz in arras et inter gallina et ouelia mea ratione de uilla maior que fuit de mea mater mea v^{a} integra subtus mons monte nigro et inter tamiga et sausa uilla palacios et palaciolo similiter mea v^{a} tantum me conputat inter meos fratres uel eredes et ueni mici ipsa hereditate in portione de parentorum meorum siue auiorum uel ganantia contesto ipsas hereditates pro remedio anime mee et de mea matre ad ipsius domus sanctorum iam supra nominati et mando de ipsas hereditates a domnos sisnandus diaconus post morte mea si ante illum migratura fuero de hoc seculo ut teneat in uita sua uillas pernominatas id sunt palacios et palaciolo ..... damus illi licentiam uendendi nec donandi nec testandi ad nullus generis homo nec sanctorum set post obitum suum habeant licentiam fratres que in ipsius domus sanctorum fuerint habitantes apprehendere illas sicut illas alias que in scripturis resonant pro remedio anime mee. Ita ut de hodie die uel tempore sit ipsa hereditate de pausada de iure meo abrasa et ad ipsius domus sanctorum sit tradita et ad obito meo illa uilla maior et ad ipsius domus sanctus sit tradita uel confirmata et habeant ipsas hereditates cum quantu aprestitum omnis in eas est per suis terminis et locis antiquis exitum accesum uel regresum per ubi illas potueritis inuenire. Siquis sane mentis non crediderit aliquis homo uenèrit tam de propinquis meis quam de extraneis qui hunc factum meum inrumpere quesierit quomodo pariet post partem ipsius testamenti D solidos quodquattuor exsoluere et ad aepiscopum cuius diocensum pertinet ipsum testamentum dublatum uel tripatum componat et imperatori terre reddat aliud tantum et tandiu ipse presuntor a corpore et sanguine christi sit segregatus quandiu persteterit in tam grande facinus. Facta series testamenti sub adefonsi principis et totius spanie imperatoris et petrus aepiscopus ecclesie bragalensis notum die erit VII° idus magi. Era Mª C^{a} XXVIII.^{a} uiuilli sarraziniz coram testibus manibus ad r+oborandum tradidi et ecclesie sancti iohannis adsignaui.

Qui preses fuerunt. Garsea conf. Froila conf. Didagus conf. Eximinus abbas conf. Gauinus conf. Pelagius test. Adulfus test. Senior test. Gundisaluus notuit.

DCCXXXVI

Canonicis Sedis Conimbricensis, sub regula monastica degentibus, legant Auriol Marekiz et uxor vineam prope fontem de Alkara sitam. Charta autographa, e scrinio ejusdem sedis delata, in Publico extat Archivo.

1090

In nomine domini nostri ihesu christi. Ego famulus dei auriol marekiz et uxor mea adosinda menendiz Euenit nobis pronas nostras uolumptates ut faceremus ad domus sancte marie testamentum de illa uinea de filii nostri arias aurioliz et habet ipsa uinea iacentia prope fonte que dicent alkara iusta illa de urmara aurioliz. damus nos ea pro remedium anime ipsius ariani et ut teneamus nos illa uinea in uita nostra et ad obitum uero nostrum relinquat se ipsa uinea ad ecclesia et ad ipsum monasterium sancte marie sedis colimbrie. Et si ex semini nostro uenerit filiis neptis uel ex propinquis ad inrumpendum hanc scriptura testamenti ut quantum calumniaberint tantum dublent et ad iudice terre iudicato. Factum testamentum nodum die VII° kalendas iunii. Era Mª C^{a} XXVIII.^{a} auriol et adosinda in hanc kartam manus nostras rouora—mus.

qui preses fuerunt. maruan menendiz test. tructesindo tructesindiz test. randulfo tructesindiz test. iohannes pelagiz test. ramiro maruaniz test. petro iohannes test. odeiroo aben feliz test. gundisaluus petriz notuit.

Petrus Bracarensis aepiscopus confirmo —nec mutetur.*

---

* *Nomen suum et sequentia verba archiepiscopus bracharensis propria scripsit manu.*

Digitized by Google

DCCXXXVII

Pactum venditionis praediorum in locis* Pousada, Nogueira *et* S. Fins *dictis. Charta autographa ad Monasterium S. Joannis* (de Pendorada) *pertinens, in Publico extat Archivo.

1090

Christus. In dei nomine ego argelo prolis saraciniz plagui mici per bone pacis et uoluntas nullum quoque gentis imperio nec suadentis artigulo sed propria mici accessit uoluntas ut facerem uobis garsea eitaz et didagu eitaz et uxori tue ermesinda et muniu eitaz kartula uendicionis de hereditate mea propria quantaque habeo de parentorum meorum siue auiorum uel ganancia et habent ipsas hereditates iacencias inter pauia et bestionza subtus mons muro discurrente in riuulo durio. et habent ipsas hereditates iacentia in loco predicto pausata VI^{a} integra et in nugaria mea racione ab integro et in sancto felice mea racione damus a uobis de ipsas hereditates et de illas ubi illas potueritis inuenire mea racione ab integro quantum me computat inter meos fratres uel heredes per suis terminis et locis antiquis cum quantum aprestitum omnis in eas est exitum accessum uel regressum. et accepi de uos precio una equa in XXXX^{a} modios tantum mici bene conplagui et de precio apud uos nicil remansit in debitum. habeatis uos et omnis posteritas uestra. Siquis tamen quo fieri non credimus aliquis homo uenerit uel uenero contra hanc kartula uendicionis ad inrumpendum que nos ad iudicio deuindigare non potuerimus aut uos in uoce nostra quomodo pariemus a uobis ipsa hereditate dublata uel quantum a uobis fuerit meliorata et uos perpetim habitura. Facta kartula uendicionis notum die erit III° nonas iunii. Era Mª C^{a} XXVIII.^{a} Ego argelo sarazini z ad uobis iam supra nominati in hanc kartula uendicionis manu mea r+oboro.

qui preses fuerunt —cidi test. —elias test. —pelagio test.

Micahelis notuit.

DCCXXXVIII

Egas Tructesindiz bona, quae in* Villar de Porcos *permutatione adquisierat, Monasterio Morariensi donat. Charta autographa, ad idem monasterium pertinens, in Publico Archivo servatur.

1090

Christus. In nomine domini nostri ihesu christi. Ego egas tructesindizi salutem in domino ualentem. Magnum est titulum donationis quod nemo poteest hactum largitatis inrumpere. obinde ego placuit mihi expontanea mea uoluntate ut facerem textum per scripture firmitatis sicut de omnia mea hereditate que habeo de mea ganantia pro remedio anime meae et timendum diem iudicii a domum sancti saluatoris et ceteri reliquie qui ibi sunt recondite in loco predicto moraria terretorio portugale discurente ribulo lesza subtus castro petras rubias. do atque contesto ad ipsius loci superius nominato portione mea de uilla pernominata uillar de porcos que habeo de parte de tructesindu salamoniz et de sua mulier hermesinda menendiz pro alia hereditate que illi dedi et insuper una uaca. ipsa ereditate habe iacentia in hermogenens de ipso kasal supranominato. concedo inde ad ipso loco supernominato tertia intecra cum actionibus suis que omini adprestitum est. do adque concedo ipsa ereditate de uillar de porcos que canaui de hermesinda menendiz et de tructesindo salamoniz pro remedio anime mee ad ipsius locis superius nominati ad monacos qui bonos fuerint et uita sancta perseueraberint et non do licentia nec uindendi nec donandi nisi ad ipsius loci seruiendi. et ego a deo accipiam proinde quadam refrigerium. Siquis tamen quod fieri non credo et aliquis homo uenerit tam extraneis quam etiam et progenie meae que hunc factum meum infringere quesierit in primis sit a cetum omnium christianorum secregatus et excomunicatos et cum iuda traditore in eterna pena sit condemnatus et anethematus anathema marenata et hunc factum meum semper habeat roborem firmitatis usque in seculum seculi. Factum seriens testamentum die erit III idus iunii. Era T. C.^{a} XXVIII.^{a} Ego famulo dei egas tructesindiz in hanc seriens testamenti manu mea rouoro+.

Pro testes —Gartia *(?)* test. —Froyla test. —Zoleima test.

Docidu test. —Ero test. —Gudisalbo test.

Iohane notuit.

Digitized by Google

DCCXXXIX

Pactum venditionis praedii in villa* de Ermoriz. *Charta autographa, ad Petrosense Monasterium pertinens, in Publico extat Archivo.

1090

In dei nomine ego osoreo osoreizi Ideo placui mihi per bona pacis et uoluntas ut nullius quoque gentis imperio nec suadentis artigulo neque pertimenscentis metum sed propria mihi accessit uolumtas ut ubi facio ad tiui garcia pelaizi cartula uendictionis et firmitatis de ereditate mea propria que abui de parentorum meorum *(?)* de mater mea cleusa que abui de sua criatione gundisalbo gardalia que ganaui de domno p*etri (?)* antulizi in uilla ermorizi. Et abet iacentia ipsa ereditate in uilla ermorizi subtus mons castro de obil territurio portugalensis discurrente ribulo lacona de obil prope litore maris. do tiui illa per suis locis uicos et terminos antiquos et exitus aquarum uel regresum terras uel baruaras *(sic)* petras mouiles uel inmouiles aquas cursiles uel incursiles sesigas molignantium et exitus montium uel quantum ad prestamum ominis est in ipsa uilla. Do adque concedo tiui inde sua ratione de mea mater domna cleusa intecra mea ratione et de meus iermanus intecra pro precio que mihi das id est I° boue adpretiato in X modios ..... in alio ..... tantum nobis bene complacui et de pretio aput uos non remansit nihil in deuito. Ita Ita *(sic)* ut de odie die et tempore sit ipsa ereditas de iure nostro abrasa et in uestro iure et dominio sit tradita et confirmata abeatis uos et omnis posteritas uestras iure quieto finiendo temporibus seculorum. Siquis tamen quod fieri non creditis et aliquis omo uenerit uel uenerimus nos aut aliquis ex propinquis nostris qui anc cartutula *(sic)* uenditionis quesierit ad inrumpere et nos in iudicio aut in concilio noluerimus autorgare quoquomodo *(sic)* pariemus ad uobis illa duplata ad uos aut ad qui uestra uoce puxauerit uel quantum a uobis fuerit meliorata et iudicato Et uos perpetim abitura. Facta cartula uenditionis et firmitatis in die quo erit VII kalendas iulias. Era millesima C XXVIII. Ego osoreo osoreizi ad tiui garcia pelaizi in anc cartula uenditionis manus mea rouor+o.

qui preses fuerunt et uiderunt —gundisalbo gondesindizi quos uidit —garcia quos uidit —pelagio —odorio.

froila prespiter notuit.

DCCXL

Ermesinda Moniz sororque ejus Monasterio S. Joannis* (de Pendorada) *loculamenta tria in salinis quibusdam, ad ostium fluminis* Leça *sitis, offerunt sive legant. Charta autographa, e scrinio ejusdem monasterii delata, in Publico Archivo asservatur. Anni quo data numeralium litterarum quarumdam formae ac facies non tutam interpretationem sinunt.

1090 *(?)*

In nomine sancte et indiuidue trinitatis patris et filii et spiritu sancti amen. Ego ermisinda moniz una pariter cum iermana mea nomine geluira moniz Offerimus et testamus sancto et uenerabili altari sancti iohannis quod est fundatum ad radicem montis aratri trest alios de marina in leza in loco predicto lauandaria* pro remedio animabus nostris ut habeat ipsum prefatum cenobium firmiter cunctis temporibus seculorum. Et siquis uenerit homo uel uenerimus et hunc factum ad inrunpendum uoluerit sit excomunicatus et cum iuda traditore habeat participium et pariat ipsos talios duplatos ad ipsum cenobium et insuper D solidos. Factum est hunc testamentum notum die XVII kalendas agustas. Era T. C. XXVIII *(?)*. Nos iam supra nominatus in hanc karta manibus nostris r++oboramus.

Pro test. Pelagio test. —Gundisaluus test. —Fernandus test.

Egeas notuit.

---

* *Nomen loci litteris disparibus, forte ab alia manu, descriptum fuit.*

Digitized by Google

DCCXLI

Basilissa et filii ejus fundum, quem prope villam de Palhaes *possidebant, Monasterio Vaccariciensi donant. Ex* Livro Preto *Sedis Conimbricensis sumpsimus.*

1090

Carta testamenti

In dei nomine. Hec est carta testamenti quam iussi facere ego basilissa una cum filiis thedon et louegildo et adosinda et uidal et garcia diaz ad monasterium sancti uincencii uakarice In diebus abbatis salomonis de hereditate nostra propria quam habemus in territorio colinbrie iuxta uilla que est de arias menendiz Sancto martino de paliales cum suis terminis In oriente uia puplica que uacarizam *(sic)* In occidente uia de uimearia Ad septemtrionem uilla de arias menendiz per illa uia coua Ad meridiem illo forno de guiario usque in illa uia que superius diximus pro nostrorum peccatorum et de parentum nostrorum. Si autem aliquis homo contra hoc scriptum aliquid temptare ausus fuerit quantum auferre temptauerit in quadruplum componat pro sola presumpcione supradicto monasterio. Et hoc nostrum scriptum semper sit firmum. Si uero perseuerauerit a liminibus ecclesie et a corpore et sanguine ihesu christi sit separatus et cum iuda traditore dampnatus in inferno. Facta carta testamenti XVII kalendas septembris. Era M.ª C.ª XX.ª VIII.ª Nos supradicti bassilisa cum filiis meis tedon et louegildo et adosinda et meos heredes garcia et uidal qui hoc scriptum iussimus facere proprias manus ro+++++++boramus.

Qui presentes fuerunt test. —Iohannes godiniz test. —Didacus guldres test. —Suarius bellicos test.
Iohannes acolitus test. —Fromarigo presbiter test. —Tructesindus presbiter test. —Daniel presbiter test.
Salomon prepositus uacarice test. —Olidi frater test. —Anserigo frater test. —Daniel presbiter notuit.

DCCXLII

Pactum venditionis partis fundi cujusdam Penellina dicti prope Castro-máu. *Charta autographa, ad Monasterium S. Joannis* (de Pendorada) *pertinens, in Publico extat Archivo.*

1090

Christus. In dei nomine ego pelaio petriz placuit mici per bone pacis et uolumtas ut uindere ad tibi gundisaluo didaz et ad uxor tua emiso didaz sicut et uindo uobis hereditate mea propria que habeo in territorio anegie subtus mons castro malo discurrente ribulo ouelia in loco predicto in illa pennellina de froila recarediz. et fuit ipsa hereditate de illa pennellina que ganauit illa gomize egikaz quarta integra de ipsa pennellina et uendidit ipsa IIII.ª· nepto suo menendo ueniegas ad aluito frogiaz et aluito frogiaz dedit mici quarta de illa pennellina de froila recarediz que habebat per pretio digno pro que debuit mici dare CC solidos per directum iudicium et non habuit unde dare mici illos solidos CC et pro hoc dedit mici ipsa hereditate IIII.ª integra de illa pennellina supranominata. et ego pelaio petriz uindo uobis gundisaluo didazi et uxor tua emiso didaz ipsa hereditate supranominata illa IIII.ª ab integro in domos domorum in montes in fontes exitu accessu uel regressu ubi illa inuenire potueritis per suis terminis et locis antiquis. Et accepi de uos pretio quod mici bene complacuit uno mulo bono et de pretio apud uos nichil remansit in debito. Ita ut de hodie die et tempore sit ipsa hereditas de iuri meo abrasa et in uestro iure et dominio sit tradita et confirmata. Habeatis uindicetis illa uos et omnis posteritas uestra iuri quieto temporibus seculorum. Et si aliquis homo uenerit de propinquis meis uel de extraneis qui hanc cartula uenditionis et ipsa hereditate infringere aut temerare quesierit que ego post uestra parte ipsa hereditate uobis auctorigare non potuero quomodo pariam uobis illa dublata uel quantum uobis fuerit meliorata et uobis perpetim abitura. Facta cartula uenditionis notum die XIIII kalendas septembris. Era MCXXVIII. Regnante principe adefonso in urbe toleto. In bracara petrus episcopus. Pelagio petriz ad uobis gundisaluo didaz et uxor tua emiso didaz manu mea ro+ui.

Qui preses fuerunt pro test. didagus test. mitus test. pelaio test. uimara test.
Godinus presbiter scripsit.

* *Hoc loco quaedam verba, rasuris abolita, desunt.*

Digitized by Google

DCCXLIII

Praedia varia, in villis de **Vimeiro,** ***et*** de **Pedorido,** ***aliisque vicis sita, legat Trastemirus Moniz Monasterio S. Joannis*** (de **Pendorada**). ***Testamentum autographum, quibusdam locis abolitum, quod olim in tabulario ejusdem monasterii servabatur, in Publico Archivo invenitur.***

1090

In nomine domini nostri ihesu christi et indiuidue trinitatis. Duuium quidem ..... in ueritate cognitus hac notissimus eo quod ego trastemiro prolis moniz facio testamentum de mea hereditate ad ouitu meo ad aulam ..... qui est fundato in ripa durio a radice montis aratri discurrente in flumen durio urbis anegia territorio portugalensis et fuerunt ipsas hereditates ..... habent ipsas hereditates iacencias in loco predicto uilla uimenario IIIª integra subtus mons ..... et in cane..... integra et in ..... que ibi habui meo patre. Item in petaurito de medietate IIIª et de alia media Vª et de illa ganancia de meo patre IIIª tantum me computat inter meos fratres et ..... in uilla sala mea IIIª integra. et in ripa de aue a radice monte cordoua uilla manualdi Vª integra. et de alio meo ganato quanto que habuero ad .....is est Vª integra. et ipsas uillas cum quantum aprestitum ominis in eas est per suis terminis et locis antiquis exitum accessum uel regressum. habeant illas fratres et monacus ..... gu.. sancta tenuerint et siquamnis in peccatis ipsum locum in particione peruenerit habeant licencia aprehendere ipsum testamentum monacus qui uita monastiga seruauerint *(?)* et leuent illum secum ubi habitantes fuerint de ipsum locum. Siquis sane mentis non crediderit aliquis homo uenerit tan de propinquis meis quam de extraneis contra hunc factum meum ad inrumpendum quomodo pariet post partem ipsius testamenti D solidos quodquattuor exsoluere et ad episcopum cuius diocensem pertinèt istum testamentum dublatum uel tripatum componat et imperatori terre reddat aliud tantum et iudicatum et tandiu ipse presumtor a corpore et sanguine christi sit segregatus quandiu persteterit in tan grande facinus. Facta series testamenti sub adeffonsi principis et totius spanie imperatoris et petrus episcopus ecclesie bragarensis notum die erit IIIº kalendas septembris. Era Mª Cª XXVIIIª. Trastemiro moniz coram testibus ad roborandum manibus tradidi et et *(sic)* ecclesie sancti iohannis babtiste adsignaui r+o. et filiis meis qui aliquid dederint pro remedio anime mee sedeant benedictos de mea benedictione et de christus filius dei uiui. et si non dederint similiter faciant et si aliquid obtulerint aut defensor non fuerint de isto loco et de isto tes*ta*mento sedeant separati et maledicti de mea malediccione et de christus filius dei uiui.

Et in arauka in riu de moldes mea racione que ganauit pater meus domno moniu de IIIª *(?)* quarta.

qui preses fuerunt —petrus monacus conf. —Monius monacus conf. —Garsea monacus conf. —Teton monacus conf.

Di*da*cus adefonsus conf. —Egas moniz conf. —Menendo moniz conf.

Cidi test. —Toderago test. —Petrus test.

Micaelis notuit.

DCCXLIV

Pactum venditionis villarum de **Veriz, Pigeiros** ***et*** **Gatim.** ***Charta autographa, e scrinio Conventus monastici,*** da **Graça** ***dicti, Conimbricensis in Publicum Archivum delata, ibi extat.***

1090

In dei nomine ego gotierre suariz placuit mihi per bona pacis et uolunptas ut facio ego a uobis gundisaluo nuniz kartula uel uenditionis de hereditate nostra propria que habemus in uilla uiariz et in uilla pigeiros et in uilla gacim. illas uillas do ego a uobis per suis locis et uicos et terminos antiquos per ubi uobis illas potueritis inuenire cum quantum in se obtinet et aprestitum hominis est pro uestro pretio aderato et definito uno mulo cum sua sela et cum suo freno pretiato in CCºˢ solidos et Cᵐ solidos de denarios brunos et uno mauro pretiato in XXXXª solidos et uno acouue grecisco pretiato in Cᵐ solidos et nºˢ tiraces bonos cordoueses tantum a nobis bene complacuit et de pretio apud uos non remansit in debitum pro dare. Ita ut de hodie die uel tempora sedea ipsas hereditates de iuri nostro abrrasa et in uestro dominio sit tradita et confirmata. Habeatis uobis illa firmiter et omnis posteritas uestra iuri quietum temporibus seculorum. Siquis tamen quos fieri non creditis et aliquis homo uenerit uel uenerimus contra hunc factum infringere uoluerit tam de propinquis quam et de extraneis et ego nobis

Digitized by Google

gotierre suariz ad iuditio deuindicare noluerit aut non potuerit aut uos in uoce nostra quomodo parie ego a uobis illas hereditates duplatas uel tripatas aut quantum a uobis fuerit meliorata et uobis semper perpetim habitura. Facta kartula uenditionis Notum die erit VI kalendas octobris. Era M. C. XXVIII.ª Ego *go*tierre suariz a tibi gundisaluo nuniz in hanc cartula uenditionis manu mea r—oboro. Qui presiserunt Suario mendiz quos uidi. Pelaio godiniz quos uidi. Menendo romariquiz quos uidi .....

Petro test. Petro test. Pelaio test. Ero test. Suario test. Didagus presbiter notuit.

DCCXLV

Flamula Honoriguiz Petrosensi Monasterio bona sua omnia, in villa* de Alcorouvim *sita, testamento legat. Ex apographo saeculi XVIII, in Academiae nostrae bibliotheca existente, cum autographam chartam inter petrosenses membranas non invenissemus, sumpsimus.

1090

In nomine Genitoris, Genitique, hac Spiritus almi opificis totius fabrice mundi, qui est Deitas infinita et Trinitas unita. Ego Flamula cujus genitor ab unda babtismi Honorigo est uocatus disputante me mecum assidue meditatus sum magni judicii terribilem aduentum, secundum Prophete uaticinium —Ignis— inquid —in conspectu ejus ardeuit, et in circuitu ejus tempestas ualida : Aduocauit celos sursum, et ut discernat populum suum— item per Sofoniam de eodem dicitur —Dies ire dies illa, dies tenebrarum et calliginis— et reliqua, que in hac sententiam habentur. His et similibus conturbatus conminationibus, recordor peccasse me super numerum astrorum olimphi, erbarum ut telluris, et pre disperatione jam pene corruentem Dei dextera erexit dicentis per Prophetam —Nolo mortem peccatorum; sed ut conuertatur et uiuat— item ipse —peccator, in quacumque die conuersus fuerit, saluus erit;— item per Isaiam —Tempore accepto exaudiui te, et in die salutis adjuui te;— et Apostolus Paulus locutus est dicens : —Ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies salutis;— et idem : —Ergo, dum tempus abemus, operemur bonum;— et in Euangelio Dominus ait : —Facite uobis tesauros de mamona iniquitatis, ut cum defeceritis recipiant uos in eterna tabernacula sua—. His igitur prescribtis Dei exortationibus instructus ego supradictus Flamula decreui prenuntios boni operis mittere, qui me in locum eterne habitationis antecederent. Quamobrem facio scribturam testamenti in honorem Dei, et pro remissione delictorum meorum, de omnibus bonis, que michi dedit Deus tum de hereditate, tum de Eclesia, in uilla quas uocitant Alquoruuim mea ratione, quantum me *com*putat inter fratres et heredes de tertia de ipsa uilla, et habe ipsa hereditate jacentia inter Paus et Marnelle, discurrente ribulo Vauga, prope litore maris : et deseruia ipsa hereditate semper in domo Domini, et altari sancto, in quo ad honorem Dei recondite esse noscuntur reliquie crucis Domini nostri Jhesu Christi Saluatoris mundi, et Sancte Dei Genetricis Marie, Sanctorumque Apostolorum Petri et Pauli, quorum Baselica fundata est in uilla, qui dicitur Petroso, subtus Castro Petroso, in suburbio ciuitas Sancta Maria, Territorio Portugalensis, prope flumen Durium. Ita sane, ut ego in uita mea habeam, et possideam ea, que prescribta sunt, et post ouitum meum, si ex me semen filius extincta fuerint, relinquam illam, secundum jam prescribta habentur, ad integrum; si ipsum monasterio partitum fuerit, in ipsa mea ratione deseruia ipsa hereditate. Si autem uir, aut mulier, cujuslibet generis, aut dignitatis, huic me ordinationi contrarius fuerit, aut eam uiolauerit, sit maledictus a Patre et Filio et Spiritu Sancto, et descendat super omnes maleditiones, que sanctis continentur in Scribturis totis, et sit excomunicatus ab omnibus Christianis, et in penis inferni sit ei socius Judas, qui suum tradidit Dominum, et pro secularibus damnis tribuat sancte Eclesie jam prefacte ea, que auferre conauerit, quadrupliter, et Regi, uel Imperatori prouintie quinque auri talenta purisimi tribuat, fiscali more, per omnes annos; et, si non habuerint unde conponant, seruiturus traditur cum omnibus rebus, quas habuerint, et cum omni posteritate, que de illo post hanc preuaricationem natum fuerint, ut hec scribtura perpetuum habeat uigorem. Facta est hec scribtura testamenti die sabbato hora III.ª in supradicto monasterio de Petroso, luna XVI. in Era millesima C.ª XXVIII. in diebus Regis Domni Adefonsi, et Domni Petri Archiepiscopi Bragal..... uazir ipsa urbe Colimbrie. Ut enim hec scribtura inconuulsa permanea, propria manu mea eam roborauit, et propriis digitis hoc fecit signum + testibus, quos tradidit confirmandum. Qui preses fuerunt et uiderunt : Suario confirmo. Rodorigus Abbas confirmo. Menendo confirmo. Gutiere testis. Petro testis. Atan testis. Pelagio scripsit.

Digitized by Google

DCCXLVI

Cùm ab antiquis temporibus circa dominium ecclesiae S. Stephani de Moldes *quaestiones aliquae verterentur, tandem inter nobilem mulierem Gontinam agnatosque ejus et monachos S. Petri* de Arouca *lis oritur super eodem dominio. Causa disceptata, Gontina reique alii ad monachos S. Petri dimidium ejusdem ecclesiae pertinere agnoscunt. Agnitionis illius autographa scheda, e scrinio Araucensis Monasterii in Publicum Archivum delata, ibi extat.*

1091

Christus. In temporibus adefonsus rex et in presentia sisnandus aluazir et uigarii sui cidi fredariz. Dubium quidem non est sed multis certum et notissimum manet in ueritate eo quod orta est intentio inter domna guntina prolis erizi cum heredibus suis id sunt gauino froilaz loueredo zaniz et suo iermano osorio presbitero et sua iermana columba zaniz omnes isti contra adefonso frater et suo iermano godino presbitero et omnibus fratribus de sancto petro de arauca propter illa ecclesia de ribulo de mollides uocabulo sancto stephano que inuenerunt ipsos fratres medietate de illa ecclesia in suo testamento et ipso testamento fecit eum gundulfus aba et scripsit in eo medietate de sancta maria de ribulo mollides era DCCCCLXIII. et post multis annis uenerunt sarraceni cecidit ipso territorio in herematione et fuit ipsa ecclesia destructa. At ubi uenerunt christiani ad populatione restaurata est ipsa ecclesia et posuerunt ibi reliquias sancta maria et sancto stephano. iterumque fuit herema in era M XIII.ª Et cum uenit tempus ista populatione que est in era M XXXVIII populauit omnis populus quisquis suam uel alienam hereditatem. de ista era in denante uocauerunt illa ecclesia sancto stephano. De ipsa ecclesia habuerunt multas assertiones et contentiones ante egas ermigizi et postea ipsos fratres per plures uices querelantes se de ipso testamento peruenerunt ante aluazir domno sisnando qui dominus erat de ipsa terra in ipsis temporibus et habuerunt ante illum cum ipsos intentores supranominatos contentione. ipsos fratres dicebant quia ipsa ecclesia que nunc uocant sancto stephano ipsa uocarunt sancta maria que nos in testamento tenemus. Domna guntina et suos heredes dicebant quia ipsa ecclesia semper ab initio facta non sancta maria sed sancto stephano uocata est. Tunc iussit aluazir per manu de suo uigario cidi fredariz que dedissent ipsos fratres sacrum iuramentum sicut lex gotorum docet et iurassent quia ipsa ecclesia que in testamento conscripta est sancta maria ipsa est que hodie uocant sancto stephano et quia ueritas est de sancto petro et de ipsos fratres qui ipso testamento asserent et que domna guntina et suos heredes roborassent inde annuntione ad ipsos fratres. Deinde uenit de colimbria et de monte maiore de illo seniore aluazir cum isto recapito posuerunt diem de concilio in sancto petro in arauca VII idus decembris era M C XXVIII ubi conuenerunt aba domno eximino de sancti iohannis de ripa durio subtus mons aratrus et aba sisnandus de monasterio randulfi et de monasterio fraxino et de monasterio arianes et prepositus et iudex domno suario de monasterio palatiolo et aba domno didago de sancto petro idem de arauca et iudex iusto dominquizi de arauca et ipsa domna guntina et heredibus suis de parte de ipsa ecclesia et filii multi bonorum hominum et totum concilium de arauca et recemondus qui est uigario de aluazir et de cidi fredariz. et miserunt fidiatores de amborum parte et asseruit godino presbitero in uoce de illo testamento et asseruit loueredo in uoce sua et de suos heredes supradictos. Et iudicauit eos iusto dominquizi iudex de arauca que dedisset ipse godino IIII^{or} fratres de sancto petro et quatuor homines laici hereditatores de arauca et iurassent ipsa ecclesia sicut et iurarunt illic in sancto stephano adefonso frater gauinus frater pelagius frater fridixilo frater ascarigu iannardiz trastemiro euoriquiz menendo felix suario odorizi III nonas ianuarii era M C XXVIII. Obinde ego guntina eriz gauino froilaz loueredo osorio columba plazum et annuntione facimus ad uobis didagu abba et tibi gudino presbitero et fratribus de sancto petro ut deinceps amodo quod est II nonas ianuarii era M C XXVIII si ausi fuerimus uobis uel qui in ipso monasterio habitauerit illa medietate de ipsa ecclesia de sancto stephano de ribulo mollides inquietare uel extraniare quolibet modo per supposita aliqua tam per nos quam potestatis aut perualentia filii uel nepti uel heredi aut consanguinei uel extranei qui illa medietate uel illa ecclesia sancti stephani de ipso monasterio extraniare uel temerare presumpserit quisquis ille fuerit que pariat uobis aba didagu uel ad ipso monasterio uel qui uocem eius pulsauerit X talenta auri et ipsa ecclesia duplata et iudicato alio tantum ad quem illa terra imperauerit et ad ipso monasterio ipsa ecclesia seruitura permaneat per infinita secula amen. Guntina gauino loueredo osorio columba uobis didagu aba et godino presbitero et ad omnibus fratribus de ipso monasterio sancti petri in hoc plazo manus nostras ro++++++m—s.

Qui preses fuerunt pro *(?)* test. Petro test. trastemiro test. teton test. baltario test. Godinus presbiter notuit.

Digitized by Google

In tergo.

In ipsis temporibus mandantes arauca odorio telliz uigario eius uimara gondesindiz. Aluaro telliz uigario eius menendo odoriz. Guntina eriz uigarios eius aluitu didaz petro rodoriguiz.

DCCXLVII

Pactum venditionis fundi in villa de **S. Thomé**, ***agro quodam illi adjecto. Charta autographa, ad Conventum monasticum,*** da **Graça** ***dictum, Conimbricensem pertinens, in Publico custoditur Archivo.***

1091

In nomine domini nostri ihesu christi ego famulus dei farega et goacino et speciosa genitus ioacino et speciosa in domino deo eterna salute Amen. Ideo plagui nobis per bone pacis et uolumtas non per uim e metum extorsa set probias nostras uolumtas accepsit ita ut facimus ad uobis domno gundisaluo prolis luz et ad uxori uestra domna unisconi prolis osorediz karta uenditionis et scriture firmitatis de ereditate nostra probia que abemus de parte de patre nostro ioacino et matre nostra speciosa que abuerunt illa de ganamtia etiam et de conparatura in uilla sancti tome subtus mons cordoua discuremtem ribulo auizella terridorio portugalemsis et abe iacemtia in apetradoos ipso kasal per sua clausura con sua kasal et con sua ediuicia et con tota sua plestantia como extrema per ille corago per ubi discure illa aqua et aditcimus ibidem ipso petazo de illa agra per suos marcos ad integro con sua aqua abeatis uos firmiter et omnis posteritas uestras de nos et de posteritas nostras iuri quietum in perpetin abitura sedea de iure nostro abrasa et i..... uestro sit tradita aque confirma*ta* pro in temporibus seculorum euo perene pro que accepimus de uos in pretio L[a] solidos tantum nobis bene conplaguit et de pretio abut uos non remansi in deuitum. et si aliquis omo ueneri uel uenerimus ad inrumpendum karta uendicionis et nos ad iudicio deuindigare non potuerimus pos parte uestra aut uos in uoces nostras que pariamus nos ad uos ipsum que in karta resona in dublo uel tripo et iudigato notum die eri XII° kalendas februarii. Era TCXXVIIII. farega ioacino speciosa in anac *(sic)* karta uenditionis manus nostras rouora+++uimus. pro testes dauid test. —meendo test. —astrufu test. —sesnando test. —ermiario notuit.

DCCXLVIII

Pactum venditionis partium quarumdam praedii in loco de **Peraza** ***a ecclesia, ibi sita illis adjecta, agelloque excluso. Charta autographa, ad Monasterium Morariense pertinens, in Publico extat Archivo.***

1091

In dei nomine ego pinolo ouequizi in domino deo eterna salute Amen. Ideo placui mici per bona pacis et uolumtas nulos quoque gentes imperio nec suadentis artigulo neque partimeixetis metum sed propia mici ascesit uolumtas ut facere ad uobis gumzaluo gutierizi et uxor tua geluira gumzaluizi sicut et facio kartula uenditionis et firmitatis de ereditate mea propia quos abeo de susceptione auiorum et paremtorum meorum et abe iacentia ipsa hereditate in loco predicto quos uocitant perazi subtus mons benidoma discurente riuulo sausa terridorio portucalense. do aque concedo a uobis de ipsa ereditate quarta intrega exeptis ipsas lareas de fora que deram ad arias fafilazi et de ipsa alia quarta de mea auola domna ibrili tertia intrega cum sua ecclesia. do ad uobis illa ab intrego per suis locis et uicos et terminos antigos per ubi illa potueritis inuenire cum quanto in se obtine et ad prestitum ominis est. Pro que accepimus de pretio uno kaualo roselo in centum solidos tanto mici bene conplacui et de pretio apud uos nicil remansit in deuitu. Ita ut de odie die uel tempore sit ipsa hereditate de iuri meo abrasa et in uestro iure sit tradita atque confirmata. abeatis uos illa firmiter et omnis posteritas uestras iuri quieto temporibus seculorum. siquis tamen quod fieri non creditis et aliquis homo ueneri uel uenerimus cumtra hanc kartula uenditionis et firmitatis ad inrumpendum que ego ad iudicio deuendicare aud autorcare non potuerimus aud noluerimus aud uos in uoce nostra quomodo pariemus a uobis ipsa hereditate dublata uel quanto ad uobis fuerit melliorata et uobis perpetin abitura. Facta kartula uenditionis et firmitatis die eri XIII ka-

Digitized by Google

lendas aprilis. Era millesima c^{a} xx^{a} viii.^{a} Ego pinolo ouequizi in hanc kartula uenditionis et firmitatis manus mea r—o—u—o—raui—.

rodorigus abba quos uidi —gartia gumzaluizi quos uidi —suario menendiz quos uidi —gumzaluo gumdesindizi quos uidi.

egas tructesindiz test. —uermudo ordoniz test. —fernando sandiniz test. —menendo ordonizi test.

DCCXLIX

Singulari testamento, fratres duo Monasterio S. Joannis (de Pendorada) *partes quasdam praediorum, locis nobis incertis sitorum, legant. Charta autographa, in tabulario ejusdem monasterii ab antiquo asservata, in Publico Archivo extat.*

1091

In nomine domini nostri ihesu christi et indiuidue trinitatis. Duuium quidem non est set multis manet in ueritate cognitus hac notisimus eo quod ego Ioane prolis randizi una cum meo germano sunila randizi pro remedio animas nostras facimus testamentum de nostra hereditate ad obitu nostro ad aulam baselize sancti ihoanis batiste qui est fumdato in riba durio ad radize montis aratri discuremtis flumen durio urbis anegia territorio portugalemsis. et fuerunt ipsa ereditate de paremtorum nostrorum siue auiorum et aue ipsa ereditate iacemcia inter sancta christine et conprentes de agro que uocitant carbalioso quarta porcione et super sancta christine de agro de quardo quarta portion·

Facta series testamenti sub regis adefonsi principis et tocius spanie inperatoris et petrus arceepiscopus sedis eglesie bragalensis Notum die erit xm^{o} kalendas magii. Era m^{a} c^{a} xxviii.^{a} Ego ioane prolis randizi et sunila randizi in hanc series testamenti coram testibus ad roboramdum manus nostras tradimus et ecclesie ipsius domun iam superius dictum sancti ihoanis babtiste adsignauit et ro++uorauit. qui preses fuerunt

Frater martinus conf. —Aluitu conf. —Elias conf.

aluitu sesmirici testis —Aluitu salamiric testis —Moniu aluitizi testis.

Petrus archiepiscopus conf. —Frater Didacus conf.

Adaulfu presbitero notuit

DCCL

Ex Livro Baio-Ferrado *descripsimus.*

1091

Karta de ecclesiola

In dei nomine. Ego sindino ans*o*loniz placuit mihi per bona pacis et uoluntas ut uenderemus uobis suario fromariguiz et uxori uestre eluire nuniz cognamento auria kartulam uenditionis sicut et facimus de hereditate nostra propria quam habeo in uilla ecclesiola in illo auteiro de parte auorum meorum et parentum meorum et fuit de matre mea. Do uobis integro per ubi illam potueritis inuenire per suos terminatam terminos cum quantum in se obtinet et ad prestitum hominis est ita ut ab hac die sit de iure meo et dominio abrasa et in uestro tradita atque confirmata. Habeatis uos illam firmiter et omnis posteritas uestra iure perpetuo seculis seculorum. Quod siquis homo contra hanc cartam ad infringendum uenerit tam de meis propinquis quam de extraneis siue ego quod minime credo et ego in concilio deuendicare et uestre parti concedere non potuoro *(sic)* aut noluero aut uos in mea uoce quomodo reddamus uobis ipsam hereditatem duplatam et quantum a uobis fuerit melioratam. Facta carta uenditionis pridie nonas maii. Era m. c. xxviii. Ego sendinus ansoloniz illam propria manu roboro. Qui uiderunt. Ederonio test. Aluitu test. Pelagius test. Menendus notuit.

* *Quaedam verba, rasuris abolita, hic desiderantur.*

Digitized by Google

DCCLI

Pactum venditionis praedii cujusdam prope villam de Pousada. *Charta autographa ad Monasterium S. Joannis* (de Pendorada) *pertinens, in Publico Archivo servatur.*

1091

In dei nomine ego santola ideo placui michi asto anima et pronta mea uoluntate ut per scripti facio ad uobis didago eitaz et uxor uestra ermesenda carta et scriptura firmitatis de ereditate mea que abeo iusta uila pausada. inprendese in pausada et fere in illa riba super casa de santola. damus ad uobis ipsa eritate ad intrego et accepio de uos precio XIII modios tanto nobis bene conplacui et des odie die de meo iure sedea rasa et in uestro sedea tradita. et abeatis uos firmiter et homnia posterita uestra usque in temporibus seculorum. et si aliquis homo ueneri uel uenerimus contra hanc carta inrumpendum que nos ad concilio deuemdicare non potuerimus au uos in uoce nostra comodo paria ipsa eredite dublata et ad iudice suo iudicato. subtos monx lagauzolos teridorio uargano discurente flumen dorio. facta karta et scriptura firmitatis notum die quod erit VIII idus maias. Era TC^{a} XXVIII.º santola *(?)* ad uobis didago eitaz et uxor uestra ermesenda in anc karta manus mea ro+.

qui preses fuerunt pelagio test. monio test. oderio test.

Todere*d*us Notuit.

DCCLII

Ex **Livro Baio-Ferrado** *sumpsimus.*

1091

Karta *de* nogeira

In dei nomine. Ego odorio gundisaluic uobis suario fromariguiz et uxori uestre eluire nuniz cartulam uenditionis de hereditate mea propria quam habeo in uilla ecclesiola in illo auteiro subtus monte sagittela discurrente riuulo arrugios ipsos de ecclesiola territorio portugalensi do uobis ipsam hereditatem in loco iam dicto quam mulier mea ibi habuit nomine raniuerta cognomento bona et dedit illam mihi pro qua dedit ego ad illam portionem de meis caballis quos ego uendidi in suo iuditio. et concessit illa mihi ipsam hereditatem in uita et in morte et ego do uobis quantam in illo auteiru habuit raniuerta mea mulier tam de auis suis quam de sua gaantia pro pretio quod a uobis accepi duos modios milii et unam capam nigram tantum nobis conplacuit et mihi recipere et uobis dare et de pretio aput uos nichil pro dare rremansit. Habeatis illam uos et omnis posteritas uestra cum quantum in se obtinet et ad prestitum hominis est per ubi illam potueritis inuenire suis terminatam terminis antiquis ac nouis. ita ut ab hac die et tempore sit de meo dominio abrasa et in uestro confirmata in perpetuum. Si uero aliquis homo uenerit uel uenero tam de meis propinquis quam de extraneis qui hanc kartulam infringere querat et ego in concilio deuendicare non potuero aut noluero reddam uobis aut uocem uestram tenenti ipsam hereditatem duplatam et quantum a uobis fuerit meliorata. Facta carta uenditionis sexto idus maii. Era M. C. XXVIIII. Odorius gunsaluiz qui hanc cartam scribere iussi manu mea roboro. Pro test. recemundus test. Eirigu test. Petrus test. Gudinus notuit.

Digitized by Google

DCCLIII

Gundisalvus Cidiz bonorum quae trans citraque Durium possidebat Monasterio de **Leça** *legat. Ex* **Livro Preto** *Conimbricensis Sedis sumpsimus.*

1091

Carta testamenti

In nomine genitoris genitis simulque ambobus procedens spiritus sanctus qui est trinus in unitate et unus in deitate que uniuersa colligitur creatura qui famulantur uniuersa celestia deseruiunt eciam terrestria ad cui imperiunt *(sic)* ueniunt maria ad quod creata sunt omnia qui ante mundi constitucionem depossita qui ominem ex limo plasmauit et in finem seculorum formans seruit *(sic)* adsumpsit per pasionem proprium sanguinem humanus de morte redemit et postea in gloria resurrexit et misit sanctos apostolos suos predicare euangelium in uniuersum mundum et fidem catholicam confirmauit credentes in eum non reliquid ex quibus noster unus zebedei filius espannia sortiuit et de tuis reddas fructum in diem iudicii domini nostri. Ideo ego famulus dei gundisaluo prolix cidi ermesenda audiens scriptura diuina oracula adinplendum aliquantulum cupiens omnipotentem deo eterno puris mentibus de quo nobis adtribuis reddere ueni per spiraculum cordis nostri et pro remedio anime nostre sub tuo sanctum nomine eximie trinitatis facio testamento in honorem sancti saluatoris sancta maria uirginis lignum sancte crucis et omnem corum apostolorum corum reliquias constructa sunt per manus ipse abbas domno guntino facimus ad ipse monasterio que fundadus in uilla quos uocitant rekaredi discurrente ribulo leza subtus mons custodias territorio portugalensis. damus ad ipse loco de leza supra nominato de omnia mea hereditate quantaque abeo siue de parentela siue de ganancia quinta integra siue aaquende doiro siue aalende doiro et in adaphreleis siue de omnia mea quanta que abeo uel adhuc autmentare potuerimus. Do atque concedo ad ipso loco supra nominato ad seruiendo pro tolerancia fratrum uel monacorum per manus de ipse abbas supra nominato ut habeant et possideant por *(sic)* parte confessionis et non sedeant licitus illius uendere nec donare non in scriptura aliena mittere nisi teneant illas sanas et intemeratas post parte ipsius locus sancti saluatoris et post parte confessionis. Et siquis homo uenerit uel uenerimus filii aut nepti aut aliquis de ex sanguinibus meis quis hunc factum nostrum irrumpere uoluerit frangat illi deus ad audacia sua sedeat excomunicatus et ad corpus domini nostri ihesu christi sic separatus in in *(sic)* profundus et cum iuda traditore habeat participium in eterna dampnacione et propter dampna secularia pariet post parte rex qui illa terra imperauerit II° auri talenta et hunc factum nostrum semper plena obtineat firmitate et robore in perpetuo. Facto seriens carta testamenti die erit XIII° kalendas iunii. Era M. C. XXVIII. Gundisaluo in hanc seriens testamenti manu mea roboro+. Qui presentes fuerunt —Pelaio conf. —Petrus presbiter conf. —Iohannes presbiter conf. —Menendo presbiter conf. —Gundisaluo presbiter conf. —Pelaio diaconus conf. —Menendo test. —Sando test. —Gundisaluo test. —Maurigo test. —Daniel presbiter notuit.

DCCLIV

Quaedam mulier ecclesiae episcopali Conimbricensi dimidium pomarii dumetique, loco nobis incerto, legat. Ex **Livro Preto** *Conimbricensis Sedis hausimus.*

1091

Testamenti series

In nomine patris et filii et spiritus sancti. Hec est carta testamenti quam ego donna filia egas scribere iussi sedi sancte marie colinbrie ciuitatis de pomerio meo quod est obitum meum ei adtesto similiter et de inculto que mihi pertinet id est medietas cum introitum et exitum in uilla sita iuxta montem nomine os. terminaciones uero illius he sunt. In oriente et meridie predictus mons exceptis illa medietate pomerii quod iam diuidimus in uita nostra et pertinet filiis meis In occidente et in septentrione padul. Hoc feci sana mente et integro animo nulla persuadente pro remedio anime mee ultimum diem timendo Ita ut ego uiuens eam teneam in mea potestate et post obitum meum liberum nullo herede contradicente sedi predicte permaneat. Igitur quod si ex filiis siue alienis aliquid de quo supra aliquis ad irrumpendum accesserit quantum auferre temptauerit tantum predi-

Digitized by Google

cte sedi componat dupliciter iudici quoque similiter In primis quidem sit excomunicatus et a christi fide separatus et hoc testamentum in suo robore permaneat. Facta carta testamenti VI idus iunii. Era M. C. XXVIIII. Postquam scripsi eam roboraui et cum propria manu mea signa hec fec+i et idoneos testes infra nominatos ad eam roborandum tradidi.

Maruan menendiz test. —Truitesendo truitesendiz test. —Aurion marequiz test. —Martino atomat test. —Simon fortunii test. —Gundisaluus test. —Pelagio eriz test. —Iohanne quintalaz test. —Petrus notuit.

DCCLV

Gelvira Pelaizi Monasterio S. Joannis (de **Pendorada**) *quamplurima praedia omniaque alia bona sua testamento legat. Charta autographa ad idem Monasterium pertinens, in Publico custoditur Archivo.*

1091

In nomine domini nostri ihesu christi et indiuidue trinitatis. Duuium quidem non est sed multis manet in ueritate cognitus hac notissimus eo quod ego geluira prolix pelaizi pro remedio anime mee facio testamentum de mea hereditate ad ouitu meo ad aulam baselice sancti iohannis babtiste quĩ est fundato in ripa durio a radice montis aratri discurrente in flumen durio urbis anegia territorio portugalensis. et fuerunt ipsas hereditates de parentorum meorum siue auiorum et habent ipsas hereditates iacentias in loco predicto id est in parata mea quinta in logefrei mea v.ª. sunt istas hereditates territorio sause et territorio ferraria in moreirola mea v.ª Et sub urbis cellorico et territorio basto in sancta maria de auteirio mea v.ª et in lamazales mea v.ª et in agro rotundo mea v.ª et in raiales alia quinta et in penna rotunda alia v.ª et de bustello alia v.ª et de badim alia v.ª et ad fontes uno linar que dedit michi meo patrino annay pelayzi et trastamize in heerosa alia quinta. et ipsas hereditates siue laycas comodo et aecclesiasticas et omnia mea rem que abuero ad ouitum meum contestor ad ipsius domum iam superius nominatum. et ipsas hereditates cum quantum hominis in eas est et quod per suis terminis et locis antiquis exitum accessum uel regressum abeant illas fratres et monacus qui ibi fuerint et regulam sanctam tenuerint. et siquamuis in peccatis ipsum locum iam superius nominatum in partione peruenerit habeant licentiam ipsos fratres qui ibi fuerint aprehendere ipsum testamentum portent secum ubi regulam sanctam tenuerint de ipsum locum. Siquis sane mentis non crediderit aliquis homo uenerit tam de propinquis meis quam de extraneis contra hunc factum meum ad inrumpendum quomodo pariet post parte ipsius testamenti D solidos quodquattuor exsoluere et ad aepiscopum cuius diocensem pertinet ipsum testamentum dublatum uel tripatum conponat et imperatori terrae reddat aliud tantum et iudicatum et tamdiu ipse presumpsor a corpore et sanguine christi sit secretatus quamdiu persteterit in tam grande facinus. Facta series testamenti sub regis adefonsi principis et totius spaniae imperatoris et petrus archeepiscopus sedis aecclesie bragarensis. Notum die erit XMO kalendas iulias. Era M.ª C.ª XX.ª VIII.ª Ego geluira prolis pelayzi in hanc series testamenti coram testibus ad roborandum manibus meis tradidi et aecclesiae ipsius domum iam superius dictam sancti iohannis babtiste adsignaui et ro+uoraui.

Qui preses fuerunt —Gotinus monacus conf. —Andulfus monacus conf. —Egas moniizi conf. —Garsea aluitizi conf. —Didagu eitazi conf. —Moniu eitazi conf.

Didagu dononizi conf. —Mighaelis monacus conf. —Ermigio conf.
Gundisaluo testis —Iohanne test. —Sisnandus test.
Petrus archiepiscopus conf.
Iohannes notuit.

Digitized by Google

DCCLVI

Ex Livro Baio-Ferrado *descripsimus.*

1091

Karta de dragunceIli

Placuit mihi ragui ramiriz et mihi ruderico gunsaluiz per bona pacis et uoluntas integro animo et spontanea uoluntate nulla coacti necessitate ut facerem cartam de incom*mu*niatione uobis suario fromariguiz et uxori uestre eluire nuniz de medietate nostrarum hereditatum propriarum quas habemus ego ragui de comparado et ego rodericus ex parte auorum et parentum meorum et de comparado. et iste hereditates iacent in uilla dragunceIli subtus monte de pena discurrente riuulo feuerus territorio portugal super illam stratam habet iacentiam. damus et incommuniamus medietates de illis hereditatibus uobis ex integro ubicumque illas potueritis inuenire suis terminis et locis antiquis ac nouis terminatas cum quantum in se obtinent et ad prestitum hominis est Quomodo exparte cum sexusilo et in atiqui et de altera parte cum uilla plana et cum ordoni ut nos defendatis cum nostris medietatibus in quantum uos potueritis et faciatis adiutorium prout potueritis. Ideo damus uobis istas nostras hereditates. Habeatis illas uos et omnis posteritas uestra ita ut ab hac die et tempore sint ipse hereditates de iure nostro abrasa et in uestro iure et dominio sit tradita et confirmata iuri quieto temporibus seculorum. Siquis tamen quod fieri minime credimus aliquis homo uenerit uel uenerimus tam nos quam de propinquis nostris siue extraneis contra hanc cartam ad inrumpendum et nos in concilio defendere et uobis concedere non potuerimus uel noluerimus uel uos in uoce nostra conponamus uobis ipsas hereditates duplatas uel quantum a uobis fuerint melioratas et iudicatum. Facta karta *in*comuniacionis et firmitudinis III^{or} kalendas iulii. Era M.^{a}C.^{a}XX.^{a}VIII.^{a} Ego ragui ramiriz et ruderico gunsaluiz hanc cartam manibus nostris roboramus. Qui presentes fuerunt. Odorius test. Egas test. Froila test. Aluitus test. Pelagius notuit.

DCCLVII

Partem quintam omnium bonorum immobilium, quae in villa de Rial de Suso *possidebat donat Godinus Sisnandiz Monasterio* de Leça. *Ex* Livro Preto *Conimbricensis Sedis sumpsimus.*

1091

Carta testamenti

Domnis inuictissimis ac triumfatoribus sanctisque martiribus sanctorum martirum sancti saluatoris et omnium apostolorum sancte marie uirginis cuius baselica fundata est in loco predicto monasterio leza subtus mons custodias territorio portugalensis. Obinde ego famulo dei godinum sisnandiz continuo indigno et peccatore damus atque concedimus ad ipsum locum iam supernominatum V^{a} de mea hereditate quam habui de abiorum meorum siue de conparadela in uilla quam uocitant rial de iusanum iuxta ipsa hereditate de diago truitesendiz siue de meo ganato V^{a} integra per illa potueritis inuenire per suis locis et uicis et terminis antiquis pro remedio anime mee ut siquis tamen quod fieri aliquis homo uenerit generis aud de propinquis meis uel de extraneis qui hunc textum meum temptauerit uel infringere uoluerit in primis sedeat excomunicatus et ad fidem christi separatus et habeat partem cum iuda traditore et pariat ipsa hereditate post parte de ipso monasterio duplata insuper et duo auri talenta et iudicato et ad ipsum principem qui ipsa terra imperauerit gudinum ad hunc testum plenum semper habeat firmitatem. Facta seriens testamenti notum die quod erit III° kalendas iulias. Era M.C.XXVIII.^{a} Godinum in hac series testamenti manus meas robor+++o.

Sueiro test. —Sisnando test. —Gaudengu manus meas conf. —Froila test. —Diagu test. —Colium sisnando test. —Zalama presbiter quod uidit —Gudu manu mea confirmo —Menendus presbiter manus meas confirmo —Manuel notuit.

Hoc memoramus qui ipsos intercessores ipso monasterio inperauerint qui non faciant ad filios meos corrupto nec filios meos ad illos et quid ausus fuerit ipso testamento irrumpere uoluerit qui pariat in duplo quantum sursum resonat.

Digitized by Google

DCCLVIII

Pactum venditionis agri cujusdam, in loco **Arnado** *dicto, prope Conimbricam. Charta autographa, e tabulario Conimbricensis Sedis delata, in Publico Archivo invenitur.*

1091

In dei nomine ego pelagio eriz et uxor mea flamula et filio meo iohanne Ideo placuit nobis asto animo et proprias nostras uolumptates ut faceremus uobis martinus prior et ceteris canonicis sedi sancte marie colinbriensi karta uenditionis et firmitatis de illa nostra terra que habemus in illo arenato. Et sunt terminos eius in oriente mea uinea propria pelagius supradictus in occidente flumen mondeco ab aquilone almunia sedi sancte marie ad meridie area de aluazir. uendimus atque concedimus nos iam nominati illam terram uobis predictus martinus prior et uestris clericis pro que accepimus de uos pretio x solidos argenti tantum nobis bene conplacuit et de pretio apud uos nichil remansit. Habeatis illa firmiter omni tempore et si unus ex nobis uenerit ad inrumpere hanc scriptura uenditionis ut pariet illa terra dublata et ad dominus terre iudicato. Facta karta VII° kalendas agustas. Era MCXXVIII.ª Pelagius et uxor mea et filio meo manus nostras rouoramus. troitisindo troitisindiz testis. auriol marekiz test. sendinu ansirikiz test. maruan menendiz. iohannes kintilaz test. froila tosariz test.

gundisaluus petriz notuit.

DCCLIX

Zoleiman, prior, sive abbas, Vaccariciensis Coenobii, cujus inter bona Monasterium **de Leça** *numerabatur, Gutinum hujusce monasterii praepositum in praepositura sua perpetuo instituit, sub conditione ut vaccariciensi priori dimidium omnium reddituum ejusdem monasterii tribuat. Charta autographa, e tabulario Conimbricensis Sedis in Publicum Archivum delata, ibi extat. Verba quae in corrosis locis membranae non legebantur, ex* **Livro Preto** *sumpsimus, et nunc litteris italicis, sic dictis, vulgamus.*

1091

Era millesima cª xxª viiiª In dei nomine hoc placitum confirmare inter se elegerunt zoleiman presbiter silicet et prior uaccarize cenobii sancti uincentii et gutinus presbiter et prepositus uidelicet huius predicti prioris de arcisterio leza uocabolo quod est testamentum predicti cenobii uaccarize ut in eorum resonat cartis Vt isdem prepositus gotinus iam nominatus possideat teneat firmiterque quod ad usum utriusque uite quantum ualuerit satis agat. Interim uero sciendum est ut hic prepositus nominatus medietatem de omni quod apprestitum fuerit habitum uel ganatum ubicumque potest fieri in nomine et in uoto ipsius monasteri leza intus et foris absque ulla fraude et sine finctione huic predicto priori aut eius uicario susurratione delecta cum pace et securitate donet id autem sepe statutum fuit inter preteritos priores uaccarize et prepositos leze. Ideirco ut diximus et idem prepositus iam nominatus illam alteram medietatem possideat teneat et ut uoluerit disponat in edificio uidelicet ipsius monasterii plactet ornet ipsam ecclesiam erigat eleuet honoret et ipsi priori iamdicto seruiat ut mos fuit et est secundum possibilitatem et defendat illum locum absque ulla fraude secundum posse et sine adolatione et ut ipse prior iamdictus illud monasterium leza a manu istius prepositi nominati absque culpa que in concilio emendari non potest auferre temptet quibus diebus uixerit. et si isdem prepositus aliquid contrarii egerit et culpatus emendare noluerit nec per clericorum capitulum nec per concilium ut careat omni illo monasterio integro contra hoc placitum et sanum et incolome nil inde nec per suo consilio nec aliqua arte alienetur dimittat similiter et prior ipse per uerbum falsum aut mentiosum absque capitulo aduersus hunc prepositum nichil credat et ut diximus post obitum huius. Ego prior iam nominatus zoleiman hoc placitum confirmo tibi preposito iam nominato gutino quemadmodum supra resonat et ego nominatus iam gotinus similiter et adicio post obitum meum ut remaneat illud monasterium integrum et incolome cum omni hereditate et apprestito per seculorum secula in eius iure de leza et uaccariza. et si unus ex eis uidelicet prepositus nominatus hoc placitum exierit ut supra diximus et monasterio careat et centum solidos priori predicto conponat similiter et prior ille predictus quod si hunc prepositum amouere de quo supra resonat *temptauerit c solidos ei redd*at. notum III° nonas augustas. Hoc *placitum manus nostras robo*rauimus++.

martinus prior canonice colimbriensis confirmo. Garcias archidiacono confirmo. Erus archidiaconus sedis

---

Digitized by Google

conimbrie confirmo. Arias presbitero confirmo. Todemirus diacónus test. Gundesindus diaconus test. Gudino confirmo. Tructesindus test. Pelagio test.

Fromaricus Notuit.

DCCLX

Gudinus sive Gudina Menendiz Morariensi Monasterio donat bona immobilia quae in villa de Moreira *a patre atavisque hereditario jure ei obvenerant. Charta autographa, ad idem Monasterium pertinens, in Publico extat Archivo.*

1091

Christus. In nomine domini nostri ihesu christi. Ego autem gudinu cognomento menendo salutem in domino ualentem. Magnum est titulum donationis quod nemo potest hactu largitatis inrumpere. Obinde ego placuit michi expontanea mea uolumtate ut facerem textum per scripture firmitatis sicut de omnen mea hereditate quanta abco de parente meo menendo eronizi de abunculis meis que abui in uila moraria totam ad integrum pro remedio anime meae do atque concedo ipsa hereditate cum quantum in se obtine et aprestitum ominis est do ad ipsius loci sancti saluatoris et reliquie que ibi sunt recondite Ao *(sic)* monacos qui bonos fuerint et uita sancta perseuerauerint ut inde habeant quantulumcumque uictum uel tecumentum et ego a deo accipiam proinde quadam refrigerium. Siquis tamen quod fieri non credo et aliquis homo uenerit tam extraneis quam etiam ex progeniae meae quae hunc factum meum infringere uoluerit In primis sit a coetum omnium christianorum segregatus et excomunicatos et cum iuda traditore in aeterna poena sit condemnatus et anethematus anathema mareneta et insuper duo auri talenta ad domnos que illa imperauerint et hunc factum meum semper habeat robore firmitatis usque in seculum seculi. Factum series testamentum die erit VI kalendas setembris. Era T. C.ª XXVIII.ª Ego famulo dei gudinu prolis menindo in hac series testamentum manu mea rouoro+.

Abas gelmirus confirmo — gutiere confirmo — frater ariufu confirmo — pelagio confirmo — uermudu confirmo.

froila test. — andufu test. — nunu test. — daui test. — menindo test.

uermudu notuit.

DCCLXI

Pactum venditionis praedii in villa de Cavallões. *Charta autographa, ad Monasterium* ***S. Joannis*** (de Pendorada) *pertinens, in Publico Archivo servatur.*

1091

In dei nomine ego Geluira prolis ramirizi In domino deo aeternae salutem amen. Ideo placui michi per bona pacis et uoluntas nullum quoque gentis imperium nec suadentis articulo sed propria michi accessit uoluntas ut facerem tibi pelaio gundisaluizi kartula uenditionis de hereditate mea propria que fuit de uiro meo uimara aermolfici et habet ipsa hereditate iacentia in uilla kaualiones Subtus mons eiras discurrente in riuulo tamice. et accepit de uos precio LXXX.ª modios in quo michi placui et de pretio aput uos nichil remansit in debitum. habeas tu et omnis posteritas tua. Siquis sane mens non crediderit et aliquis uenerit uel uenerimus de genere meo aut de generis ominum qui contra hanc series scriptura temptare uel inrumpere uoluerit pariat illi omnia que scripture resonat a partique uestre in dublo uel tripo et iudicatum. et hunc factum meum in robore permaneat. Facta kartula uenditionis notum die quod erit XVI kalendas octobris. In era T C.ª XX.ª VIII.ª Ego geluira prolis ramirizi una pariter cum uiro meo uelasco froilazi a tibi pelaio gundisaluizi in hanc kartula uenditionis manus nostras r++o-uorauimus.

pro testes — Pelaio test. — Godino test. — Ero test.

Iohannes notui.

Digitized by Google

DCCLXII

Pactum venditionis vineae in loco Arriel *dicto, prope* Montemor Velho. *Charta autographa, e scrinio Conimbricensis Sedis in Publicum Archivum delata, ibi extat.*

1091

In dei nomine et eius misericordia. Hec est kartula uenditionis quem mihi bene placuit ego iuste filia ex eiza aluanne placuit quoque mihi per bona pacis et uolumptas mea ut uendere ad uos domno episcopo nomine iohanne sicut et uendiui ea uinea mea que ago in ciuitate montemaior in locum predictum id est arriel et habet iacentia ad parte oriente uinea de meo iermano nomine abdirrahmen et ad parte occidente uinea de mea iermana nomine marie que est mulier de petro anagildiz et ad parte aquilone uia publica. et accepi de uos pretium quod mihi bene placuit id est x solidos argenteis ab moneta domno adefonsi regis et de pretium apud uos nichil remansit ita de odie die de mense setember in era Mª cª xxª viiiª ut sit de iure meo abrasa et in iure uestro confirmata. Habeatis illa uos hauitura per ra *(sic)* perpetim et habeatis ea et secundum uoluntate uestra inde faceatis. Et si unum ex mea posteritate aut de mea gente uel aliquis generis homo aut ego meipsa ad hanc kartulam inrumpere uenerimus et aucturgare non potuerimus dicimus ut pariemus ad uos domno episcopo similiter et ad quem uos ea hereditaris pariemus illa uinea dublata et ad iudice suo iudicato. Ego uero iuste supradicta que hanc kartula iussi conligare et cum idoneis testibus confirmare et manus mea rouoraui et signum hoc feci+. que aderant nomine eorum hec sunt. aluitu cidiz testis pelaio patriz testis daui dauiz testis pelaio ordoniz testis ioan ioannes testis domno zekerie iermano de domno midu quos uidi et audiui. zuleimen notuit.

DCCLXIII

Ex Livro Preto *Conimbricensis Sedis sumpsimus.*

1091

Venditio uinee que est in ariel in montemaiore

In dei nomine ego eiza aluanne placuit mihi per bona mente et propria uoluntate ut facerem cartam uendicionis uobis episcopo domno iohanni sicut et facio de uinea mea propria quam plantauerunt manus mee in loco qui dicitur arriel iuxta ciuitatem montis maioris ad orientem subtus monte molinus secus flumen mondecum sicut eam coram uobis testibus adsignaui per suos terminos sicut est cognita multis iuxta uiam que ducit ad ciuitatem. et accepi de uobis pro illa xxxxª solidos argenti. Similiter et ego maria iben eiza uendo uobis episcopo domno iohanni meam partem de ipsa mea uinea supradicta quanta inde uenit mihi in porcionem inter meos germanos de parte matris mee que illam edificauit cum patre meo in ipso loco iam dicto arriel. et accepi de uobis precium decem soldorum Tantum nobis bene conplacuit et de precio aput uos nichil remansit. Habeatis uos illam et faciatis de illa que uobis placuerit. Si uero aliquis de propinquis nostris aut de extraneis uos pro illa calumniari temptauerit et nos eam in iudicio deuindicare non potuerimus pro parte uestra aut uos in uoce nostra pro parte uestra pariemus uobis illam duplatam et quantum ibi a uobis fuerit melioratum et semper uos illam habeatis. Facta est carta uendicionis mi° idus octubris in era t. c. xxviii. Nos supradicti eiza et filia mea maria propria manu cartam istam roborantes fecimus hec sig++na. Qui presentes fuerunt. Aluazir domnus martinus presens adfuit —Petrus anagildiz confirmo —Notarius christoforiz test. —Gotinus test. —Erus cidiz test. —Dominicus qui et nuzeiz test. —Froia georgii test. —Menendus petriz test. —Iohannes iben eiza conf. —Martinus petriz test. —Plagius scripsit.

Digitized by Google

DCCLXIV

Flamula Gomiz fundum in loco Todesindes, sic dicto, situm, dimidiumque praedii prope ostium fluminis Fèveros *Monasterio S. Joannis* (de Pendorada) *sive legat, sive donat. Autographa duo hujus donationis, e scrinio ejusdem monasterii delata, in Publico Archivo inveniuntur. Cum alterum alterumque exemplar eodem aevo scripta videantur, ex uno textum, ex alio lectiones varias perhibemus. Verumtamen ampliorem donationem fictam esse posse non adversamur.*

1091

In nomine domini nostri ihesu christi et indiuide[1] trinitatis. Duuium quidem non est sed multis mane in uerite[2] cognitus hac notissimus eo quod ego flamula[3] prolis[3] gomize[3] facio testamentum de mea hereditate et de meo ganato ad aulam baselice sancti iohannis babtiste[4] et aliarum reliquiarum quorum ibi sunt recondite qui[5] est[5] fundato[5] in[5] ripa[5] durio[5] a[5] radice[5] montis[5] aratri[5] urbis anegia territorio portugalensis. et[6] habent[6] ipsas[6] iacencia[6] in terrio pannoniarum in loco nominato in[7] todesindes i[o 8] kasale[8] subtus mons[9] campelana et alio casale in ripa durio in[10] foce[10] de[10] feueros[10] medietate[10]. et[10] si[10] kalumniauerint[10] illud[10] uobis[10] pro[10] testamento[10] de[10] palumpario[10] dent[10] uobis[10] illud[10] meo[10] quod[10] ego[10] illis[10] testo[10] de[10] sala[10] et una pelle azingeue in precio de illud[11] bibliotegam[11] et medietate de meas[12] uacas[12] et de[13] pane et uino quomodo iam scripsi[14] habeatis uos illas[15] per[15] suis[15] terminis[15] et[15] locis[15] antiquis[15] cum[15] quantum[15] in[15] se[15] obtinent[15] et[15] aprestitum[15] est[15] pro[15] remedio[15] anime[15] meae[15] ut[15] me[15] semper[15] in[15] mente[15] habeant.[15] Siquis sane mentis non crediderit aliquis homo uenerit tan de propinquis meis quam de extraneis qui hunc factum meum inrumpere quesierit quomodo pariet post[16] partem istius testamenti D[17] solidos quodquattuor exsoluere et ad aepiscopum cuius diocensem pertinet istum testamentum dublatum uel tripatum componat et imperatori terre redat[18] aliud tantum et iudicato. et tandiu ipse presumtor a corpore et sanguine christi sit segregatus quandiu persteterit in tan grande facinus. Facta serieries[19] testamenti sub adeffonsi principis et totius spanie imperatoris et petrus archiaepiscopus aeclesiae bragarense notum die eri VIII° kalendas decembris. Era M[a] C XXVIII.[a] Flamula prolis gomize coram testibus ad r+oborandum manibus tradidi et[20] aeclesiae[20] sancti[20] iohannis[20] babtiste[20] adsignaui[20].

Seniarigus[21] aba[21] conf.[21] —Gomize[21] ueniegas[21] conf.[21] —Aluitu gunderiquiz conf. —Petrus monachus conf. —Seniarus[22] monachus conf. —Petrus monachus conf.

Gundisaluus conf. —Tellus monachus conf. —Seniarigus[23] conf.[23] —Petrus[23] conf.[23]

pro[23] testes[23] —Moderigu test. —Louesindo test. —Fagildo test.

Michaelis[21] scripsi.

1 indiuidue
2 ueritate
3 famula dei flamula prolix gomice
4 babtiste siue et euangeliste sancti saluatoris et sancte marie semper uirginis
5 et a domnus eximinus et ad suo frater. et est ipso loco fundato a radice montis aratri in ripa durio
6 contesto ibi pro remedio anime mee uno kasal
7 *deest*
8 *deest*
9 *deest*
10 de sala mea ratione integra id est III[a] per ubi illam potueritis inuenire per suis terminis et locis antiquis
11 illum librum
12 illas uaccas
13 *deest*
14 scripsi in ipsa noticia de palumbario
15 et fratres qui regulam et uiam monasticam obseruauerint et ipsum locum in boni testimonii persteterit et si diuisum fuerit licenciam habeatis super illum ubique fueritis ut me semper in memoriam habeatis et filiis aut propinquis qui eum obseruauerit et adiutor fuerit adiuuet eum deus omnipotens super cunctos homines ..... habeant roborem.
16 *deest*
17 quingentos
18 reddat
19 series
20 *haec desunt*
21 Qui preses fuerunt —Gomice ueniegas conf. —Seniarigus aba conf.
22 Seniarigus
23 *desunt*
24 Michahelis

DCCLXV

Descripsimus ex libro regestorum Monasterii Araucensis qui titulum Tombo escripto por ordem de D. Maior Martins *prae se fert.*

1091

Carta de heredltate quam habet monasterium in Moldes termlno de Arouca

In temporibus adefonsus rex et in presentia aluazir domno sisnando. Dubium quidem non est sed multis certum et notissimum manet in ueritate eo quod orta est intentio inter fratres de sancto petro de arauca et uimara gondesindiz et suos heredes ramiro didaci et suos heredes teton tetoniz et suos heredes de parte de quinta

Digitized by Google

de hereditate de casal de miron de uilla froilanes. inuenerunt ipsos fratres quinta de illo casal cum sua hereditate in testamento de ipso monasterio et habuerunt inde cum ipsos intentores superius nominati barallias et altercationes ante illo iudice in arauca iusto dominquizi. et peruenerunt inde ad concilium hic in uilla froilanes ante illo iudice iusto dominquizi et gauino froilaz et recemondo qui erat uigario de aluazir et de cidi redariz et uigarios de domna guntina et de odorio telliz et de aluaro telliz et multi filii bonorum hominum de arauca et totum concilium de ribulo mollides. et asseruit gudino presbitero ipso testamento et asseruit uimara gondesindiz in uoce sua et in uoce suos heredes et iudicauit ipse iudex ut dedisset ipse godino presbitero III fratres de ipso monasterio et firmassent V[a] de ipso casal cum sua hereditate quia erat ueritas per testamento de ipso loco sancti petri sicut et iurarunt adefonso frater gauino frater fridixilo frater sisnando frater VII idus decembris Era M[a]C XXVIII. Obinde ego uimara gondesindiz et heredes mei teton tetoniz et hereditarii mei ramiro didaz et heredes mei plazum et annitione facimus ad uobis didagu abba et tibi gudino presbitero et fratribus uestris de sancto petro ut deinceps amodo quod est II[o] nonas *(sic)* Era M[a]C XXVIII si ausi fuerimus ad uos uel qui in ipso monasterio habitauerit ipsam V[a] de ipso casal cum sua hereditas extraniare uel temerare presumpserit per qualibet modo tam nos quam ex propinquis uel extraneis uel quislibet generis homo quisquis ille fuerit qui hoc temptauerit pariat uobis supranominati uel qui uocem monasterii pulsauerit X talenta auri et hoc quod in testamento resonat ipsa V[a] de ipso casal duplata et ad partem imperatoris iudicato alio tantum. et ipsa hereditas firmiter ad ipso monasterio seruitura permaneat per omnia secula. Vimara gundesindiz una cum heredes mei teton tetoniz similiter ramira didaz similiter cum meis heredibus in hoc plazum et annitione mânus nostras ro+++mus. Qui preses fuerunt pro test. menendo test. froila test. anserigu test. balterio test. Godinus presbiter notuit.

DCCLXVI

Conjugio inito a Sendamiro Cidiz et Seniore Eriz, sponsi fidejussores obligationem contrahunt numeratam pecuniam uxori solvendi, si vir conjugialis foederis conditiones sponsaeve jura quomodocumque infringat aut excipiat. Charta autographa, olim in tabulario Petrosensis Monasterii servata, in Publico Archivo invenitur.

1091

Semdamiru cidiz plazo ligale

Christus. Nos fidesetusores que sumus de semdamiru plazo ligale facimus ad tiui senior eriz Era M[a]C[a] XXVIII[a] que sedea tigu per directu coniumgio et exconduga te per uia bona comodo alios uiros bonos suas bonas uxores solent facere et tu mizi seruicio con fide et ueritate et non leixe te pro alia mulier nec sine mulier in nulis temporibus et quantum ganarmus et criarmus et plantarmus et ad nobis potuerimus adpligare per medio abeamus et insuper mediatate de ereditate de sendamiru sendamiriz et de alia mediatate non cabiam in illa filios de alia mulier. sunt ipsos fides prenominados sendamiru iamiz L solidos iamu frogaz XXV solidos suo iermano suario frogazi XXV solidos iamu iurgiz XXV solidos ero .....niz XXV solidos et si minime fecerit is.....zo exierit parient isto que in ipso placito resonat ad dona senior et ad qui sua uoze pulsauerit et iudicato. et rouorant ipso placito ad dom nunu prolis eriz. nos prenominados semdamiru et iamu et suario et alio iamu et ero in oc plazo manus nostras rouorauimus+++++.

qui preses fuerunt Ero testes suario testes Goncaluo testes alefonso testes Goncaluo presbiter notuit.
Cresconio confirma.

Digitized by Google

DCCLXVII

***Pactum venditionis partis praedii in villa* de Pindello.** *Charta autographa, ad Monasterium S. Joannis* (de Pendorada) *pertinens, in Publico Archivo servatur.*

1092

Christus. In dei nomine ego piniolo ouequici et uxor mea nomen gutina connomento uiliulfici In domino deo et *(sic)* eterna salutem Amen. Ideo placui nobis per bone pacis et uolumtas sano animo intrecroque consilio et propia nostra acesit uolumtas ut per scriptis uemderemus uobis aba scemenus et frater de sancti ioanis secuti et uemdimus ereditate nostra propia que auemus in uila quas uocitant pinitelo et fuit ipsa ereditatem de prosauios nostros monio menendizi subtus mons muro terridorio sancti felice discurrentem ariuolum nesperaria. damus uobis ipso kasale VIII[a] portione in casas in uinias pumares figales secales terras ruptas uel inruptas pasquis padulibus aquis aquarum sesigas mulinarum exitum uel regresum quantum in illa ominis ad prestitum est per suis terminis et locis antiquis ubi illa potueritis inuenire. et accepimus de uobis in precio ad cartula confirmando XIII modios in quod ad nobis bene conplacui et aput uos nicil remansi in deuito. aueatis uos et omnis posteritas uestras usque in temporibus seculorum et siquis tamem fieri non credimus aliquis homo uenerit uel uenerimus contra hanc cartula uendicionis uobis inrumpere quesierit et nouis in iudicio deuemdicare non potuerimus pro parte uestra quomodo pariamus uobis ipsum que in cartula resona dublato uel quantum ad uobis fueri meliorata et uobis perpetim abituram. facta cartula uenditionis notum die quod erit Ianuario mense mediato. Era M[a] C[a] XXX.[a] piniolo ouequici et uxor mea nomen cutina uiliulfici in hanc cartula uenditionis manus nostras r++ouimus.

pro test. egas uiliulfici test. —froila recaredici test. —todemondo test. —didagu frater conf.

Adaulfo presbitero notuit *(?)*.

DCCLXVIII

***Pactum venditionis praedii in* Villa-Cova.** *Charta autographa, e tabulario Vimaranensis collegiatae in Publicum Archivum delata, ibi extat.*

1092

Christus. In dei nomine Ego ero uelasquiz et coniungia mea gotina suariz In domino deo salutem eternam. Ideo placuit nobis per bona pacis et uoluntas nullum quoque gentis imperio nec suadentis articulo neque pertimescentis metu sed arcessit propria mea uolumtas ut uinderemus ad tibi gundisalbo iohachiniz et coniungia uestra gotina gomiz hereditate mea propria que habemus in uilla quos uocitant uillacoua subtus mons sancta marta et auctinus territorio bragarensis discurrentes arruigius qui intrant in aleste. et fuit ipsa hereditate qui ganauit suario guttierriz de suario quiriaquiz et uenit nobis in portione de parentorum nostrorum. damus ad uobis de ipsa uilla medietate integra et alia quarta de illo casal de iusano. damus ad uobis cum suos casales exitum uel regressum usque ad illa petra pestil *(?)* et exparte cum auctino damus illa ad uobis cum quantum aprestitum *(sic)* ominis in ea est per suis terminis ad *(sic)* locis antiquis per ubi illa potueritis inuenire. et accepimus de uobis pretio de C solidos in pecto de illa fossateiro de pelagio petriz qui erat dux de illo rex domno adeffonsus in quo nobis bene complacuit uos destis et nobis accepimus et de pretio aput uos nichil remansit in deuitum Ita de hodie die de iure nostro sit abrasum et in uestro iudicio sit tradita uel confirmata iuri quietum temporibus seculorum et siquis tamen quo fieri non credimus et aliquis homo uenerit uel uenerimus tam de propinquis meis uel extraneis que nos ad iudicio deuindigare non potuerimus aut uos in uoce nostra quomodo pariemus ad uobis ipsa hereditate dublata uel tripata et ad illa potestas suo iudicato CC solidos. notum quod erit XIII kalendas februarii. Era MCXXX.[a] Ero et gotina tibi gundisalbo et gotina in hanc cartula uenditionis et confirmationis manus nostras ro++mus.

qui preses fuerunt —ariulfu test. —astrulfu test. —galindu test.

Veremudus monachus notuit.

Digitized by Google

DCCLXIX

***Pactum venditionis praedii in villa* de S. Pedro e S. Christovam.** *Charta autographa, e scrinio Valerianensis sive Vaironensis Monasterii in Publicum Archivum delata, ibi extat.*

1092

In dei nomine ego eilu *(?)* godesteizi placui michi per bona pacis et uolumptas nullum quoque gentis inperio nec suademtis articulo neque pertimexidis medum set propria nobis accepsit uoluntas ut faceremus ad uobis gunzalbo rodoriquizi et uxor tua ermesinda kartula uenditionis de hereditate mea propria que abeo in uilla sancto petro et sancto crestouulo de vi[a] *(?)* quarta tanto heredera me et mea iermana egilo que abemus de matre mea gulu. Abeatis uos illa et omnis posteritas uestra temporibus seculorum. abeatis uos illa per ut illa potueritis inuenire per suis locis et terminis antiquis per ut illa potueritis inuenire quum quantum in se obtinet et aprestitum ominis est. et accepimus de uos in pretio aderato x modios in una pelle conelia et una capa nigra tantum nobis bene conplacui et de pretio apud uos nichil remansi in deuidum et de hodie die sic iure nostro obrasa et in uestro dominio confirmata. abeatis uos illa hereditate firmiter et omnis posteritas uestras iuri quiedum. et si aliquis homo uenerit uel uenerimus tan nos quam *(?)* propinquos nostris uel extraneis aut per qualeliue scriptura contra anc seria et kartula uenditionis et firmidadis qui nos ad iudicio deuindicare non potuerimus aut non uoluerimus autorgare aut uos in uoce nostra quomodo pariemus. ad uobis illa hereditate dublada uel tripada aut quantum fuerit meliorata. Facta kartula uenditionis et seria firmidadis die quod erit viii° kalendas februarias. Era M. C. XXX.[a] Eilu *(?)* godesteizi in hanc karta uenditionis et firmidadis manum mea rouor+++—+++—o.

atan presbiter *(?)* test. didacu test. salamiro test.

Davit Presbiter Notuit.

DCCLXX

Martinus Moniz uxorque ejus, Comitis Sesnandi filia, Joanni Gondesindiz donant in villa* de S. Martinho *prope* Tavarede *et* Quiaios, *omnia bona quae ibi Cidellus Pelagiz olim possederat ejusdem comitis beneficio. Ex* Livro Preto *Conimbricensis Sedis descripsimus.

1092

Carta donationis

In nomine sancte et indiuidue trinitatis ego famulus dei martinus moniz una cum uxore mea geluira sesnandiz Qvia procerum antiquitus mos est patronorum suis aliquod propriis de beneficiis amoris affectu conferre fidelibus in quorum seruicio illarum complacet uoluntatibus idcirco et nos benigne uoluntatis fauore commoti prona mente et propria uoluntate facimus cartam donacionis tibi iohanni gondesendiz de loco sancti martini in uilla tauaredi. ad orientem illa uarzena que spartit cum uilla tauaredi per illa penna de azambugero et inde ferit in illo suuereiro curuo per in directum in illa mamoa ad occidentem uilla alimedi ad austrum est locus salinarum iuxta flumen mondecum ad septemtrionem uilla kiaius. concedimus tibi in ipsa iamdicta uilla sancti martini omnia que ibi obtinuit cidel pelagiz in antondo de consule domno sesnando cui sit beata requies et est in territorio montis maioris ad occidentalem plagam. Habeas tu et possideas ea que tibi damus in ipsa uilla et filii tui et omnis tua progenies post te et facias inde omne quod tibi placuerit iure quieto temporibus seculorum. Si tamen quod fieri non credimus aliquis de propinquis nostris seu de extraneis hoc nostrum factum infringere temptauerit pro sola presumcione de suis propriis facultatibus legali iudicio constrictus aliud tantum tibi conferat quantum a te auferre uoluerit et tu ea semper obtineas. Facta est hec carta donacionis iii° idus februarii. Era M.[a] C.[a] XXX.[a] Nos supradicti martinus moniz et uxor mea guluira *(sic)* sisnandiz cartam istam donacionis quam prona mente fieri iussimus propria manu stabilientes roborauimus facientes hec signa++.

Belidi iustiz adfuit —Mitus dauid adfuit —Garcia pelaiz test. —Notarius christoforiz adfuit —Guterre menendiz test. —Petrus christoforiz test. —Suarius adefonsi test. —Pelagius scripsit.

Digitized by Google

DCCLXXI

Ex Livro Baio-Ferrado *Ecclesiolensis Monasterii descripsimus.*

1092

Karta de ecclesiola

Christus. In dei nomine. Ego aluaro prolis ansaloniz una cum fratribus meis gundisaluo ansaloniz et froila ansaloniz genlo et guntrode Ideo placuit nobis per bona pacis et uoluntas ut faceremus kartulam uenditionis uobis sucrio fromariguiz et uxori uestre eluire nuniz auria cognomento sicut et facimus de hereditate nostra propria quam habemus in ecclesiola in illo auteiro que uenit nobis de matre nostra raniuerta. Damus inde nostras portiones integras ubicumque illas potueritis inuenire in ipso uidelicet auteiro ab illo corrago usque diuidit cum casal de raniuerta et de cidi sendinic usque in cabo de sauto de mari per ubi extrema cum casal de domno arias. et de ipsa hereditate concedimus uobis nostras portiones ab integro prout retro sonat. Pro quibus accepimus a uobis in pretium unam equam in triginta et quinque modios quod nobis conplacuit recipere et uobis dare et aput uos pro dare nichil remansit. Habeatis illam firmiter uos et omnis posteritas uestra ita ut ab hac die et tempore ipsa hereditas sit de iure nostro abrasa et in dominio et iure uestro tradita sit et confirmata iuri quieto temporibus seculorum. Si uero aliquis homo uenerit uel uenerimus contra hanc cartulam ad irrumpendum et nos in iuditio deuendicare et uestri parti concedere non potuerimus aut noluerimus aut uos in uoce nostra quomodo pariamus illam duplatam et quantum a uobis fuerit melioratam. Facta carta uenditionis XII° kalendas marcii. Era M. C. XXX. Ego aluaro et gundisaluus et froila et genlo et guntrode illam uobis domno suerio et domne eluire manibus nostris roboramus.

Sendino test. Inueando test. Aluitu test. Ederonio test. Menendus notuit.

DCCLXXII

Sumpsimus ex Livro Baio-Ferrado.

1092

De nogeira. carta

Christus. In dei nomine. Ego pelagius ansaloniz Ideo placuit mihi per bona pacis et uoluntas ut faceremus uobis suerio fromariguiz et uxori uestre eluire nuniz auria cognomento cartam uenditionis de hereditate mea propria quam habeo in uilla nogeira que fuit de patre meo ab integro per ubi illam potueritis inuenire et habet iacentiam in uilla nogeira subtus monte petroso discurrente riuulo guitin territorio portugalensi. damus atque concedimus uobis ipsam hereditatem illam III^am^ ab integro cum quantum in se obtinet et ad prestitum hominis est. Et accepimus a uobis pretium definitum XXX^a^ modios tantum mihi placuit et aput uos pro dare nichil remansit in debitum. Sit uestra ab hac die ipsa hereditas et omnis posteritatis uestre iuri quieto temporibus seculorum ita ut ex hodie et die et tempore sit de meo iure et dominio abrasa et in uestro dominio et iure tradita et confirmata. Siquis tamen uenerit uel ego uenero contra hanc cartam ad irumpendum et ego in concilio deuendicare noluero aut non potuero quod pariam illam uobis cum quantum a uobis fuerit meliorata in duplum. Facta carta uendicionis XII° kalendas marcii. Era M. C. XXX.^a^ Ego pelagius ansalonic uobis suerio fromariguic et uestre uxori eluire nunic hanc kartulam manibus nostris roboramvs.

Sindino test. Inueandu test. Aluitu test. Ederonio test. Menendus notuit.

Digitized by Google

DCCLXXIII

Pactum venditionis partis cujusdam villarum de **Jugueiros** *et* **Lourosella.** *Charta autographa, ad Araucense Monasterium pertinens, in Publico Archivo custoditur.*

1092

Christus. In dei nomine ego gundiario songemiriz et uxor mea sesgundia flosendiz in domino deo eternam salutem amen. Ideo placuit nobis per bona pacis uoluntas nullis quoque gentis imperio nec suadentis artigulo sed propria nobis accessit uolumtas ut uinderemus tibi gudino presbitero et fratribus tuis de sancto petro de arauka hereditate nostra propria que comparauimus de froila garcia et de uxor sua eileuua suariz et habet iacentia ipsa hereditate in territorio arauca in uilla iugarios. de ipsa uilla de iugarios uendimus uobis de medietate x^a^ integra et de alia uilla que uocitant laurosella de medietate nona integra uobis uendimus et testamus tantum ibi de froilla garcia et de eileuua suariz in kauallo apretiato in LXXXX modios comparauimus et tantum uobis uendimus cum omni sua prestantia et edificantia et suo exitus et regressu in montes in fontes in sesigas molinarum in omnique circuitu cum omni sua prestantia siue et domos earum quomodo eas emimus et in nostro iure eas obtinuimus sic eas ad integrum uendimus. et accepimus de uos pretio in pleno una equa et sua filia apretiatas in L et VII modios et III modios in quo nobis conuenit bene tantum nobis bene placuit. Vos dedistis et nos accepimus et de pretio apud uos nicil remansit in debito. Ita ut de odie in denante sint ipsas uillas et ipsas hereditates de iure nostro abrasas et in uestro iure et dominio traditas et confirmatas. habete uos illas et omnis posteritas uestra post uos iuri quieto temporibus seculorum. Siquis tamen quo fieri non credimus aliquis homo uenerit uel uenerimus tam ex propinquis quam de extraneis contra hanc cartula ad inrumpendum que nos ad iudicio deuindicare non potuerimus aut uos in uoce nostra quomodo pariemus uobis gudino uel ad fratribus uestris uel qui uoce uestra et uox de ipso monasterio pulsauerit ipsas hereditates duplatas uel quantum uobis fuerit melioratum et uobis perpetim eas habituras. et cartula ista usque in perpetuum firmiter in uestro iudicio et iure cum omni illa hereditate permaneat. Facta kartula uenditionis notum die VI kalendas martii. Era MCXXX. Regnante in toleto et in omni gallicia et in spania adefonsus filius fredenandi regis. in colimbria dux martino monniz. iudex in arauca iusto domenquiz. mandantes arauca odorio telliz aluaro telliz monnio ueniegas et uigarios eorum uimara menendo aluitu. Gundiario sesgundia in hanc cartula uenditionis uobis gudino presbitero et fratribus tuis manus nostras ro++mus. Qui preses fuerunt pro test. adefonso test. aluitu test. gunzaluo test. pelaio test. —Gudinus presbiter scripsit.

DCCLXXIV

Pactum venditionis praedii in villa de **S. Cruz.** *Charta autographa, e scrinio Conimbricensis Sedis in Publicum Archivum delata (ubi extat) variis locis discissa est. Quae deerant ex apographo in* **Livro Preto** *inserto supplevimus, litterisque italicis, ut vocant, distinximus.*

1092

In dei nomine ego dauid et bailessa ideo placui nobis per bona pacis et uolumtas ut facimus ad tibi ansur et uxor tua senior cartula facimus uenditionis de ereditate nostra propia que abemus illa de comparatea et abet ipsa ereditate iacentia in uilla quos uocitant sancta cruce terretorium alafouenes su*btus* mo*ns fus*te discurentem ibaroso. damus inde ad uos de ips*a he*redit*ate* v^a^ et de quarta inde quarta inter fratres et eredes per ubi illa potueritis inuenire qum quamtum in se obtinet et ad ominis prestitum est. et accepimus de uos precium definitum et aderato XII modios in plenum tamtum nobis bene conplacuit uos destis et nos accepimus cum bona mente ita ut de hodie die sedea ipsa ereditate de iuri nostro obrasa et in uestro dominio sedea tradita et confirmata et abeatis uos illa firmiter et omnis posteritas iuri quieto temporibus seculorum. Et si aliquis *homo uene*ri uel uenerimus contra hunc factum nostrum ad inrum*pen*dum et nos ad concilio non potuerimus auctorgare post tua parte aut qui uoce tua pulsaueri que pariemus illa ereditate dublata aut quantum ad uobis fuerit meliorata et iudicato. Facta carta uendictionis notum die erit XV kalendas aprilis. Era MCXXX.^a^ Et ego nos dauid et bailess*a* ad tibi ansur et uxor tua senior in hanc kartula .....tionis manus nostras r++o—mus. qui testes fuerunt uermudu test. iulianu test. sarracino test. addaulfu test.

ansur notuit.

Digitized by Google

DCCLXXV

Electionis episcopi Conimbricensis Cresconii, a clero et populo factae, confirmante archiepiscopo Toletano, ejusdemque episcopi consecrationis acta. Descripsimus ex* Livro Preto *Conimbricensis Sedis.

1092

In nomine sancte et indiuidue trinitatis in quo condita et restaurata sunt uniuersa que sunt in celo et in terra et in quo cuncta consistunt cuiusque consilio certa tempora lege disponuntur sine quo eciam nichil in terra sine causa fit eius plane consilio eiusque auxilio suaque disposicione freti minuti atque adiuti nos colinbriorum clerus et populus una cum consensu ordinis presidente domno nostro archiepiscopo toletano bernardo concilio generali comprouincialium episcoporum apud sanctam mariam de fusellis celebrato coram eciam adstante serenissimo rege nostro adefonso elegimus nobis in episcopum abbatem de titulo sancti bartholomei tudensis nomine cresconium fauente prenominato archiepiscopo et omnibus episcopis simul cum abbatibus nullo interueniente uel certe promisso simoniace heresis precio sed iure iuxta canonum statuta et sanctorum decretalia patrum facta est conclamacione ac laudacione in deum omni *(?)* precio idus aprilis luna XX^{a} VIII^{a} anno incarnacionis domini millesimo nonagesimo secundo consule ciuitatis prephate domno martino muniz. Ordinatus est autem in episcopum predictus cresconius a iamdicto domno archiepiscopo tolethano et a domno episcopo ederico tudenti et domno petro oriensi dominica in octauis pentecosten in ecclesia beate marie colimbrie adstante clero et populo.

DCCLXXVI

In* Livro Preto *Conimbricensis Sedis invenitur insertum.

1092

Testamentum factum ad ecclesiam sancte eufemie de *arriel*

Illuminator omnium fidelium deus oriens uisitator et splendor lucis eterne et sol iusticie qui celum contines tronos et abissos intueris qui es rex regum et dominus dominancium qui es trinus in personis et unus in deitate trinitatis unus qui uenisti redimere hominem perditum quem de limo formauereas *(sic)* et dedisti eis lumen ut uiderent te qui erant in penis tenebrarum constituti et te uenturum speramus iudicare omnes homines et reddere unicuique secundum opera sua que gessit. Idcirco ego bellitus iusti filius simul cum uxore mea bellita in tuo amore christe et in tuo timore et in ueneracione omnium sanctorum qui tibi placuerunt ab inicio mundi usque nunc offerimus ad eclesiam sancte eufemie que est fundata in loco qui dicitur arriel territorio montis maioris nostram terram et que fuerunt de suario froiaz cultas uel incultas ubi illas inuenire potuerint sicut nos illas conparauimus nostro precio integro in illo loco predicto arriel. et habet ad orientalem partem eclesiam predictam et ad occidentalem uiam puplicam que currit ad molinos ab aquilone usque ad illam archam que uocitant et de meridie usque ad illum montem de illa furca. Hoc testamentum fecimus deo auxiliante per autoritatem domni martini moniz et coniugis sue domne elbire domni sisenandi filie diebus quorum illas ganauimus. Ideo timentibus nobis diem ultimum et tremendum iudicium et peccatorum nostrorum ualde depressi non usquequaque disperacione deicimur sed eciam per merita et intercessiones uenerabilium sanctorum dei redemptionem anime speramus *(?)* quia scriptum est —redime te homo dum uiuis dum precium in manu tenes et ne differas de die in die quia mors non tardat— et alibi —vigilate itaque quia nescitis diem neque oram— Sic ait iob —lignum aridum in qua parte ceciderit ibi manebit— Propheta qui ait —Tu autem domine in eternum permanes et tu es super omnes principes et tua est diuicia et gloria quoniam nos omnes peregrini et hospites sumus super terram et omne quod de manu tua accepimus damus tibi quia te igitur credimus uidere in terra uiuencium—. Hoc testamentum factum et confirmatum mense maio. Era M.^{a}C.^{a}XXX.^{a} Siquis uero homo quod fieri non credimus uenerit factum nostrum in aliquo contaminare in primis sit excomunicatus maledictus et confusus et cum datam et abiron in profundum inferni dimersus et pariat hanc cartam duplatam uel triplatam aut quomodo fuerit meliorata et ad dominum terre duo auri talenta. Ego bellitus predictus et uxor mea bellita manus nostras in hoc testamento robor++amus.

Qui presentes fuerunt —Pelagius eriz test. —Martinus iben atomati test. —Sesnando zoleimaniz test. —Lupo sancii test. —Menendo uizoiz test.

Digitized by Google

DCCLXXVII

Annaia Joannes, testamentum texens, dimidium bonorum acquisitorum ecclesiam S. Euphemiae legat, aliivero dimidii filios suos heredes instituit. Ex **Livro Preto** *Sedis Conimbricensis decerpsimus.*

1092

Carta commendationis

In christi nomine ego annaia iohannis sub nomine omnipotentis dei Placuit mihi asto animo et sana mente ut faciam sicut et feci cartam conmendationis anime mee siue de meo haberé diuissionem timendo mortem subitaneam et extremum diem uite istius seculi Id est medietatem de omni meo ganato mando dare ad eclesiam sancte eufemie que est sita in monte super illas uineas que sunt ultra mondecum flumen et aliam mediam ad meos filios Id est ad illam eclesiam predictam medietatem de uilla lamarosa cum suo canpo de ipso porto douelias usque ad illas borras et cum alio campo de illa canal de arquanis et de medietate de meis salinis que sunt in foce de mondego et illas uineas que conparaui de meis soprinis integras. Et habeant mei filii illam uineam mauriscam integram sed per unumquemque annum inpleant illam cupam de decem quinales qui ueniunt de balestarios de uino de illa uinea de illo arnato et donent ad pauperes pro mea animam et sic habeant mei filii meam cortem et donent ad eclesiam predictam illum sopratum quod feci nouum. Qui uero inde aliter fecerit sit maledictus et confusus et cum iuda traditore habeat participationem in eternam damnationem. Si uero plus inuenerint de meo habere quam in hac carta resonat plus inter se diuidant hoc uero totum factum in mea uita siue post mortem fiat per manus zoleiman prioris uacarize. Facta carta comendationis mense magii. Era M. C. XXX.

DCCLXXVIII

Midus Cresconiz uxori suae Ermentro Madreonae bona immobilia, in villa **de Lagiellas** *sita, quae a parentibus ei obvenerant, donat. Pactum adjungitur (in tergo membranae exaratum) quo cavetur ne filii Madreonae ex alio viro, si illa, Mido morte correpto, ad secundas nuptias convolaverit, in quamcumque partem eorumdem bonorum jure hereditario succedant. Charta autographa, olim in scrinio Morariensis Monasterii servata, in Publico Archivo invenitur.*

1092

In dei nomine ego midu cresconiz in deo eterno salute Amen Ideo plagui mici per bonas pacis et uoluntas nulis quoque ientis inperio nec suadentis artigulo neque pertimexentis medum se propria mici accesit uoluntas ut fazere tibi uxor mea ermentro cognomento madreona karta firmitatis de ereditate mea que abeo de auiorum uel parentorum meorum siue de ganantia quomodo et de conparadela et abe ipsa ereditate iazentia in uilla lagenelas subtus mons gaudiosi discurente ribulo miniu prope litore maris teritorio tulensis do uobis de ipsa ereditate de quanta que ego odie ibi abeo medietate integra per suis lozis et terminis antiquis cum quantum in se obtinet et ad prestitum ominis est per ubi illam potueritis inuenire cum totas suas prestationes abeas tu illam firmiter et omnis posteritas uestra iuri quieto tenporibus seculorum quia adici *(sic)* in libro godorum quia omo qui sic *(?)* uolueri de rem sua facia qui uolueri et dicit ualea uendizio sicut et donatio. siquis tamen quod fieri et mici non credis et aliquis omo ueneri uel uenerimus pro ad istum factum nostrum ad inrupendum que ego ad uos in conzilio obturgare non potueri au nolueri que parie ad uos au ad qui uestra uoze pulsaueri ipsa ereditate dublada uel quantum ad uos fueri meliorata et uos perpetim abitura. Facta karta notum die quod erit II nonas *(?)* iunii. Era millesima C XXX. midu cresconiz ad uobis uxor mea ermentro manu mea r+ouoro.

qui preses fuerunt ic sunt —petro test. —ouecko test. —menendo test. —menendo test. —zalama test. Menendo notuit.

In tergo.

Et ibi melioramus que bene conplacui nobis sic ipsa madreona post ouidum de suo uiro midu cresconiz uirum alium prendere uolueri et inde semen abueri non sedea erdado con ipsos de don midu in ipsa ereditate fi-

Digitized by Google

lio suo inde abueri. et si ad ouidum nostrum filium inter anbos non abuerimus relinquas ea ad eglesia sancta pro mea anima. et ad karta rouorando ad confirmation do uobis uno medio de cauallo roselo.

DCCLXXIX

Descripsimus ex libro regestorum Monasterii Araucensis qui titulum Tombo escripto por ordem de D. Maior Martins *prae se fert.*

1092

Karta de uno casali quod habet monasterium in ualle de moldes in termino de Arauca

In dei nomine. ego nuno pelaiz placuit mihi per bone *(sic)* et uoluntas nullis quoque gentis imperio nec suadentis articulo neque pertimescentis metum sed sano animo et integra mente mihi accessit propria uoluntas ut facerem tibi gudinus abba et fratribus tuis de sancto petro de arauca kartula uenditionis de hereditate mea propria que habeo in territorio arauca in uilla que uocitant ribulo mollides in loco predicto in froilanes quantumque ibi habeo que fuit de patri meo pelaio quitilssiliz et de bisauios meos leoderico et uistregia sicut illa ganarunt et obtinuerunt per suas cartas et possiderunt in suo iure cum omni sua prestantia per suis terminis et locis antiquis ubi illa inuenire potueritis in omni uilla froilanes cum agnitionibus suis et terminis antiquis. et aditio uobis alio casale que habeo iuxta illa ecclesia sancti stephani in uilla ribulo mollides et iacet illo casale iuxta illa ecclesia uocabulo sancta maria et sancto stephano et diuidit per illos dextros de ipsa ecclesia et uadit infesto usque in termino de uilla penso et tornat per termino de uilla de sancto petro et inde inprono per termino de uilla de gauino froilaz et de onega ermigiz et per termino de illo casale de mandamento de illo castello et inde iusu inprono per termino de casale quod fuit de domna eileuua et inde tornat et diuidet per illo termino de uestro casale de eira antiqua et concludet usque ad illo termino de sancto stephano et sancta maria et inde tornat ibi unde primiter incoauimus. uindo uobis ipsa hereditas et illas uillas supranominatas cum omni suo exitu accessu et regressu in montes in fontes in aquis in riuis arboribus fructuosis et infructuosis aquis aquarum et ductibus aquarum et sesigas molinarum sautos pumares uineas casas parietes petras mobiles et immobiles terras ruptas et barbaras cultas et incultas cum omni sua prestantia per suis terminis et locis antiquis. et accepi de uos pretio aderato et definito LXXV modios in quo mihi bene complacuit et de pretio apud uos nichil remansit in debito. Ita ut de hodie in denante sint ipsas uillas et ipsas hereditates de iure meo abrasas et in uestro iure et dominio sint traditas et confirmatas uos et omnis posteritas uestra que in ipso monasterio in uita sancta perseuerauerint iuri quieto temporibus seculorum. Et habui ego ipsas hereditates de pater meo pelaio et de auio meo quitissillo et bisauios meos leoderico et uistregia. Si aliquis homo de gens mea propinquis uel extraneis uenerit contra hanc cartula ad inrumpendum que ego post parte uestra uindicare non potuero aut uos in uoce mea tunc habeatis potestatem de me apprehendere ipsas uillas et ipsas hereditates duplatas uel quantum uobis fuerit melioratas et cartula ista firmiter habeat roborem. Facta cartula uendicionis notum die III idus iunii. Era M^{a} C XXX. Regnante adefonsus princeps in urbe toleto. in colinbria dux martinus et cresconius episcopus. mandantes arauca monnio beniegas odorio telliz uigarios eorum uimara menendo uermudo. Nuno pelaiz in hanc cartulam uenditionis quam fieri iussi legendo audiui et uidi manu mea ro+ui. In presentia iudex iusto dominguiz. Qui presentes fuerunt pro test. rodrigo test. trastemiro test. pelaio test. —Godinus presbiter scripsit.

Noticia de ipsos LXXV modios in quales cousas fuerint datos. id est una pelle coelina in XVII modios. uno boue de XIIII modios. V solidos argenti in VII modios Et II^{os} quartarios. uno lenzo. duas saias franciscas in VII modios et II^{os} quartarios. uno manto conellino in uestito in pano de sirico in XVIII modios. III bragales de lino et unoo *(?)* cubito. V ferros in lenzos. uno quartario tritici. I^{o} quartario milii. I quartario de ordio. I quartario de centeno. XII cubitos de lenzo. I solidum per denarios. sub uno sunt modios LXXV et sunt *(?)*

Digitized by Google

DCCLXXX

Ex libro regestorum Monasterii Araucensis, Tombo escripto por ordem de D. Maior Martins, *sic dicto, decerpsimus.*

1092

Carta de ecclesia sancti michaelis de Rial in termino de paula

Rodrigo presbitero plazum perligatum fatio uobis gauino froilaz et ad fratribus tuis de sancto petro de arauca notum die xvi° kalendas iulias Era M^a^C^a^XXX^a^ pro parte de ipsa uestra quinione de illa ecclesia sancto michael que mihi dates de rial in sardoria quod teneam illo uestro quinione de uestro iuditio sine ulla extraniadura de uestra parte in tantum quantum uobis placuerit et que uobis fatiam de illa uestra ratione seruitio cum ueritate et de illa ganantia que ibi fecerim ad exita mea de illo loco uel ad obitum meum quod fatiam uobis integratione de illa uestra ratione et medietate de meo habere quod non fatiam uobis mendatio et fallacia in meas hereditates que mihi dates et quod non extraniem uobis illas ad nulla parte sed quantum possibilitas mea fuerit indenantem illas per totos talentos et si minime fecerim et isto plazo excederim quod pariam uobis aut qui in ipso monasterio habitauerit c solidos et iudicato. Rodrigo presbitero in hoc plazo manu mea ro+ui.

Pro test. Didagus test. Petrus test. Aluitus test. —Godinus notuit.

DCCLXXXI

Descripsimus ex libro regestorum Araucensi, qui titulum Tombo escripto por ordem de D. Maior Martins *prae se fert.*

1092

Karta de hereditate quam habet monasterium in Lusi in rippa tamice et in termino de Arauca

In nomine domini nostri ihesu christi et in honore sancte marie uirginis et sancti micaelis archangeli et sancti petri apostoli et omnium sanctorum dei. Ego frater adefonso confesso Placuit mihi atque conuenit nullis quoque gentis imperio neque suadentis articulo sed propria mihi accessit uoluntas pro remedio anime mée ut donarem altari sancti petri de arouca omnia mea hereditate et mea rem quicquid uisus sum habere tam ex patri meo froila gudesteiz quomodo et de mater mea sesilli id est in uilla losidi que est subtus mons mensa et asperon *(?)* prope ripa tamega hereditate que fuit de patri meo froila gudesteiz in loco nominato in uila sala mea ratione integra in ipsa uilla losidi hereditate que fuit de mater mea integra. In arauca in uilla parata mea ratione integra. hic in arauca in uilla que dicent uillella mea ratione integra. omnia mea hereditate adprestitu suo et omnia mea rem per testamentum et per scriptura firmitatis pro remedio anime mee ad locum supranominatum monasterio sancti petri de arauca et tibi fratri meo gudino presbitero concedo et dono et fratribus qui in uita sancta sub tuo regimine in ipso loco perseuerauerint ut ibidem semper sint deseruiendum pro remedio anime mee et de parentes meos qui ipsas hereditates ganarunt. Ea tamen ratione seruata si filio meo ero in seruitio dei sub sancte regule sub potestate abbatis qui dignus sit in loco ubi contraria non fatiat tibi fratri meo gudino in uita tua aut post obitu tuo in ipso monasterio in quolibet loco in seruitio dei permanserit si neccessitatem corporis de uestimento aut aliqua neccessitate habuerit per manu de fratri meo gudino aut de fratre uel abbate qui per uoluntatem de fratre meo in ipso monasterio in uita sancta habitauerit accipiat ipso meo filio ero in uita sua fructum de illas hereditates supranominatas et post obitum suum sanas et integras cum omni adprestitu suo ad ipso monasterio sint deseruiendas in cunctis temporibus seculorum. Et ipso monasterio sancti petri de arauca fuit ab initio fundatum per manus loderigo et uandilo et ipsi mortui filiis eorum et filie et propinquis illorum uendiderunt illum ad domno ansuri et ad domna eileuua pro dignissimum pretium. Ipsi autem magis edificarunt et construxerunt illum per bonum studium et dederunt illum ad domno ermegildo abbate per scriptura firmitatis et per testamentum pro suas animas. Et domno ermegildo abbate ad obitum suum relinquit eum in manus de domna guntina deouota et domna guntina reliquit eum in manus de sua nepta domna tuta prolix gudesteiz et domna tuta relinquit eum in manus de patri nostro froila gudesteiz per scriptura firmitatis et conceptionis. Similiter et ego adefonso do tibi fratri meo gudino illa mea ratione medietate integra de ipso monasterio sicut illo dederunt ipsos nostros

Digitized by Google

Algumas erratas mais ou menos substanciaes, que escapassem na revisão deste fasciculo, serão apontadas, com as que subsequentemente possam occorrer, no fim do volume.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

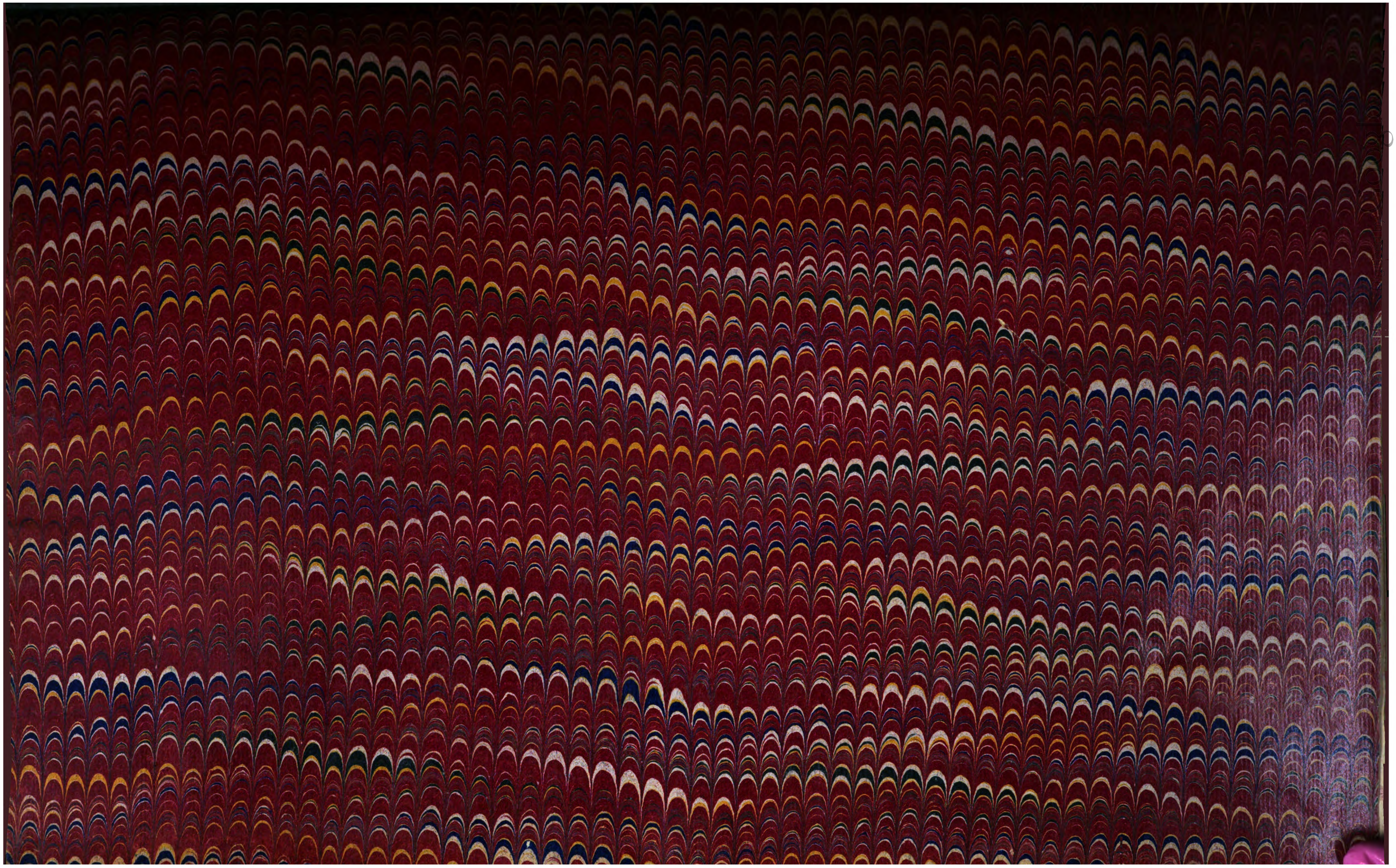

Digitized by Google

Digitized by Google